

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
MEMÒRIES DE LA SECCIÓ HISTÒRICO-ARQUEOLÒGICA, LXXI

**Repertori de manuscrits
catalans (1620-1714)**

Volum I

BARCELONA: BIBLIOTECA DE CATALUNYA

Direcció
EULÀLIA DURAN

Compilació a cura de
MARIA TOLDRÀ

Amb la col·laboració
d'ANNA GUDAYOL

BARCELONA
2006

**Repertori de manuscrits catalans
(1620-1714)**

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
MEMÒRIES DE LA SECCIÓ HISTÒRICO-ARQUEOLÒGICA, LXXI

Repertori de manuscrits catalans (1620-1714)

Volum I

BARCELONA: BIBLIOTECA DE CATALUNYA

Direcció
EULÀLIA DURAN

Compilació a cura de
MARIA TOLDRÀ

Amb la col·laboració
d'ANNA GUDAYOL

BARCELONA
2006

Biblioteca de Catalunya. Dades CIP

Repertori de manuscrits catalans (1620-1714). —
(Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica ; 71)
Conté: vol. 1. Barcelona: Biblioteca de Catalunya
Bibliografia. Índex
ISBN 84-7283-626-6 (o.c.)
I. Duran, Eulàlia, dir. II. Institut d'Estudis Catalans
III. Col·lecció: Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica ; 71
1. Manuscrits catalans — Catàlegs 2. Manuscrits — Catalunya — Catàlegs
091(467.1)"1620/1714":017

La publicació d'aquesta obra
ha estat patrocinada pel Fons Noguera
de la Fundació Raimon Noguera

Aquest treball ha merescut l'ajut de l'Institut d'Estudis Catalans
i ha comptat amb el suport dels grups d'investigació MCYT-FEDER
BFF2002-04197-C03-03 i CIRIT 2005SGR 010057

© Institut d'Estudis Catalans

Primera edició: desembre de 2006

Tiratge: 450 exemplars

Compost per Víctor Igual, SL

Carrer de Còrsega, 237, baixos. 08036 Barcelona

Imprès a Limpergraf, SL

Polígon industrial Can Salvatella. Carrer de Mogoda, 29-31. 08210 Barberà del Vallès

ISBN obra completa: 84-7283-626-6

ISBN volum I: 84-7283-890-0

Dipòsit Legal: B. 55348-2006

Són rigorosament prohibides, sense l'autorització escrita dels titulars del *copyright*, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment i suport, incloent-hi la reprografia i el tractament informàtic, la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec comercial, la inclusió total o parcial en bases de dades i la consulta a través de xarxa telemàtica o d'Internet. Les infraccions d'aquests drets estan sotmeses a les sancions establertes per les lleis.

Taula

PRESENTACIÓ	7
ABREVIACIONS	23
BIBLIOTECA DE CATALUNYA	27
1. Manuscrits seleccionats	27
2. Descripció dels manuscrits	38
BIBLIOGRAFIA	573
ÍNDIX ONOMÀSTIC I D'OBRES ANÒNIMES	605
TAULA DE MANUSCRITS ESMENTATS I NO DESCRITS	679

Presentació

Amb aquest volum iniciem una nova sèrie del **REPERTORI DE MANUSCRITS CATALANS**, dedicada al període 1620-1714, que té en el Barroc el seu moviment cultural més significatiu. És la continuació de la sèrie sobre els anys 1474-1620, en curs, de la qual ja s'han publicat els volums I (1998), II.1-2 (2000-2001) i III (2003).

Els objectius de la nova sèrie coincideixen amb els de l'anterior: en primer lloc, elaborar un catàleg de manuscrits produïts als països de parla catalana de la Corona d'Aragó durant el període indicat; en segon lloc, omplir un buit bibliogràfic dels estudis sobre la cultura catalana de l'Edat moderna, un període encara poc conegut en molts aspectes de la seva història cultural, i en què tradicionalment s'ha prioritzat el paper de la impremta en detriment del manuscrit, tot i que aquest sovint és pràcticament l'única via de transmissió dels textos; finalment, oferir als investigadors de diversos camps de la història de la cultura catalana (ciència, dret, ensenyament, espiritualitat, filosofia, historiografia, literatura, predicació, teologia, etc.) un ampli panorama de la producció escrita als Països Catalans, ordenat per ciutats i centres bibliogràfics, i acompanyat d'índexs que facilitin la consulta dels materials.

El període contemplat, com dèiem, són els anys 1620-1714. La primera data indica tan sols la represa de la sèrie anterior. La segona, de caràcter històric, té un valor simbòlic que no necessita justificació, i el ressò que tingué en l'imaginari i en alguns aspectes de la producció escrita coetània és prou important perquè l'haguem preferida a qualsevol altra justificable per motius estrictament literaris o culturals. Val a dir que tota periodització és relativa i adequada per a uns camps concrets de la història de la cultura, però no per a tots. El tall final que imposàvem a la sèrie anterior, el 1620, era útil en certs àmbits —s'aturava abans de l'emergència dels cançoners barrocs—, però en d'altres es revelava provisional —la predicació. La que iniciem es trobarà amb problemes semblants: biografies com la del botiguer, poeta i erudit Pere Serra i Postius (1671-1748) queden migpartides

pel 1714, i per això en casos com aquest descrivim tota l'obra conservada, més enllà del límit cronològic que ens hem imposat. Com a criteri general per a la inclusió i/o exclusió d'un autor, ens hem cenyit als nascuts com a molt tard cap al 1675 (p. e. Antoni de Bastero), que ja han completat el cicle de formació en aquell transcendent moment històric; queden fora del nostre abast, doncs, noms com Pere Màrtir Anglès (c. 1681), Francesc de Castellví (1682) o Agustí Eura (1684).

CRITERIS DE SELECCIÓ

El REPERTORI DE MANUSCRITS CATALANS (1620-1714) es planteja com una continuació de la sèrie dedicada als anys 1474-1620 i, per tant, en segueix els criteris de selecció i descripció dels manuscrits, per tal de facilitar la comparació dels resultats, subratllar les continuïtats i els trencaments. Els encavalcaments entre l'una i l'altra són inevitables. Així, doncs, per estalviar al lector la repetició de descripcions de manuscrits copiats entre 1620 i 1714 que ja han estat ressenyats en la sèrie anterior a causa de la data de naixement de l'autor o de redacció de l'obra, aquí ens hem limitat a indicar-ne la signatura, l'autor i el títol i a remetre al volum corresponent en què són descrits. Hem aprofitat l'avinentesa per incloure les obres de principis del XVII que ens havien passat per alt o que s'han adquirit o inventariat posteriorment.

Les obres seleccionades són les escrites o copiades durant els anys 1620-1714 per autors i copistes nadius o instal·lats als països de parla catalana de l'antiga Corona d'Aragó (amb atenció, per tant, a la pervivència de la tradició clàssica, medieval i renaixentista), així com les còpies posteriors, fins a mitjan segle XIX, d'obres produïdes per autors catalans d'aquella època que no siguin mers extractes. S'inclouen obres literàries, historiogràfiques, filosòfiques, científiques, religioses, jurídiques i epistolares d'interès cultural. En queden excloses les obres que són fruit d'una activitat administrativa o legislativa concreta, com actes de corts, processos, furs, formularis notariais, llibres de comptes, etc., excepte quan presenten anotacions de tipus històric o literari d'una certa extensió i unitat. S'han exclòs els reculls d'arbres genealògics que no van acompanyats d'un discurs narratiu, tot i el seu interès subsidiari per a l'estudi de la historiografia de l'època. No descrivim els textos litúrgics i els cançoners musicals, perquè comporten una problemàtica específica pròpia.

Els criteris de selecció i descripció s'apliquen a totes les obres amb independència de la llengua en què són escrites (català, castellà, llatí, grec, italià, francès, etc.), sempre que l'autor, el copista o l'obra pertanyin a l'àmbit català o hi estiguin vinculats explícitament; no incloem els manuscrits en llengües semítiques.

Encara que inicialment ens havíem proposat mantenir la mateixa estructura de ciutats i biblioteques per volum de la sèrie de 1474-1620, i que el primer lliurament d'aquesta estava dedicat a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona i a la

Biblioteca de Catalunya, la quantitat de materials conservats a partir de 1620 ens ha obligat a centrar el primer volum de la nova sèrie en un únic fons, la Biblioteca de Catalunya (BC), i a reservar aquell arxiu per a un lliurament posterior.

Des que l'any 1998 es va publicar el volum que conté la descripció dels manuscrits de la BC corresponents a 1474-1620, han augmentat i millorat considerablement les eines de consulta a l'abast del lector sobre els seus fons. L'única secció que aleshores hi contemplàvem era la de Manuscrits, amb alguna excepció. Ara comptem amb un nou inventari de sala dels manuscrits, que ressenya més de 4.400 unitats, amb inventaris manuals i/o publicats de fons arxivístics i patrimonials concrets, a més de catàlegs informàtics en procés d'elaboració, sigui els propis que acull la *web* de la BC, sigui el que aplega el *Catàleg col·lectiu del patrimoni bibliogràfic de Catalunya*. Tot plegat ha permès ampliar el camp d'escorcoll en cerca de materials per al *REPERTORI* a seccions que en la sèrie anterior no es van tenir en compte, sobretot les de caràcter documental. Això també en relativitza els resultats, perquè el present volum apareix en una etapa d'inventari i/o recatologació de fons nous i antics de la biblioteca, que ja ha proporcionat més d'una sorpresa: és el cas dels manuscrits relligats en llibres de la col·lecció d'impresos Fullets Bonsoms, dels fons adquirits o ordenats recentment o dels materials literaris localitzats arran de l'inventari en curs de la documentació de l'Hospital de la Santa Creu. La col·laboració del personal del centre ens ha permès beneficiar-nos de les troballes més recents, però és indubtable que l'entrada i revisió d'altres fons donarà més fruits.

No hem recollit exhaustivament els impresos relligats amb les compilacions de la sèrie de manuscrits, perquè no constitueixen el nostre camp d'estudi i perquè actualment s'estan revisant a fi d'incloure'n les dades al catàleg informàtic de la BC; sí ho fem quan la presència dels impresos és indicativa del criteri amb què s'ha format un recull. Les compilacions híbrides de manuscrits i impresos són corrents al llarg del *xvii*; aquí en descriuim diversos exemplars, sovint procedents de la biblioteca dels Dalmases i avui repartits, segons el pes de la part manuscrita o la impresa, entre la secció de Manuscrits i els Fullets Bonsoms (F. Bon.), per bé que alguns han patit un curiós procés de desmembrament i vaivé entre totes dues col·leccions (ms. 2072 i 2073). En el cas dels Fullets Bonsoms, el sistema de catalogació de la BC segueix l'habitual per als impresos i no dona una signatura pròpia al volum o unitat física, quan aquest conté diversos textos, sinó a cadascun dels elements que el conformen, la majoria edicions; en les nostres descripcions, cada volum té una entrada pròpia, encara que només una part —la manuscrita que descriuim— s'adequa als criteris de selecció del *REPERTORI* (això explica, p. e., que hi hagi entrades del tipus F. Bon. 5332-5362, que responen a un únic llibre, format en l'època que estudiem); tan sols donem les signatures particulars dels elements quan descriuim una única peça d'un volum o quan aquells són continus (p. e. F. Bon. 5130-5131, F. Bon. 5475).

Per a la selecció dels manuscrits descrits hem partit dels catàlegs publicats i dels inventaris manuals o *on line* disponibles a la BC. Com ja dèiem a la sèrie anterior, si el lector troba a faltar algun exemplar que la bibliografia situa entre els anys 1620-1714 és per una de les tres causes següents: *a)* perquè la consulta directa del manuscrit ens ha dut a modificar la datació proposada; *b)* perquè en discutim l'atribució; *c)* perquè, tot i que els manuscrits són clarament copiats al segle XVII o a començaments del XVIII, no hi hem sabut veure cap nota catalana (autor, copista, grafies, etc.). De la mateixa manera, som conscients que algunes miscel·lànies i reculls facticis datats a partir del segle XVIII poden contenir peces anteriors que no hem consignat.

CRITERIS DE DESCRIPCIÓ

Com ja hem dit, segueixen els de la sèrie de 1474-1620, que recordem a continuació, amb les mínimes modificacions necessàries.

La descripció de cada manuscrit és estructurada a partir dels elements següents: *a)* identificació del manuscrit, *b)* descripció externa, *c)* descripció interna, *d)* bibliografia i *e)* observacions.

a) La identificació del manuscrit aporta les dades essencials per reconèixer-lo fàcilment. Consta de la signatura topogràfica actual, del nom i cognoms de l'autor segons la normativa ortogràfica vigent (entre claudàtors en cas d'atribució per mitjans aliens al manuscrit) i del títol modernitzat o simplificat o bé descriptiu si el manuscrit no l'aporta (també, entre claudàtors, s'esmenta la llengua en què està escrit el text, cas que haguem restituit nosaltres el títol o que l'obra no estigui en català, criteri que també cal fer extensible al punt *c)*).

b) Descripció externa: data del manuscrit (no de l'obra original), numeració dels folis (seguim la moderna i donem l'antiga en cursiva), matèria (paper, pergamí), mides, mans, tinta, caplletres i capitals, columnes, notes marginals, il·lustracions, enquadernació, estat de conservació, possessors i signatures antigues. En el cas dels reculls facticis, les miscel·lànies i els volums de caràcter administratiu, l'apartat sobre la descripció externa en dóna les dades de manera general, però quan aquestes no coincideixen amb les del fragment descrit (p. e. data, mides del suport material, copistes...) ho indiquem i donem les del segon. En els textos localitzats en lligalls documentals sense foliar o paginar, les dades corresponen al fragment descrit, i del lligall només s'indica d'una manera general les dates extremes, la temàtica comuna —si n'hi ha—, el tipus de coberta que el protegeix, la procedència i signatures.

c) Descripció interna: en el cas que el manuscrit reculli més d'una obra, aquestes estan numerades amb xifres aràbigues i en lletra negreta seguint l'ordre en què apareixen. Els textos en qualsevol llengua d'autors amb obra catalana són descrits minuciosament (títol, grans

divisions de l'obra —parts, llibres, capítols extensos, etc.—, *incipit* i *explicit* de l'obra, així com dels pròlegs i epílegs). Els altres textos són descrits amb més brevetat. En els cançoners figura el títol, si n'hi ha, i el primer vers de cada poema; en els sermonaris, sempre que és possible, lloc i data de predicació, festa, tema i *incipit* de cada sermó. En les miscel·lànies, els reculls facticis i els lligalls documentals, només es descriuen les parts corresponents al període estudiat.

Criteris de transcripció dels textos: puntuem, accentuem i utilitzem les majúscules segons criteris actuals; separem els mots segons l'ús actual, però respectem el del copista en les locucions no recollides en els diccionaris moderns o en les combinacions llatines del tipus «qui quidem» / «quiquidem». Per als textos en llengua romànica: regularitzem *u/v* i *i/j*, i *c/ç* davant *a*, *o*, *u*; indiquem les elisions amb l'apòstrof *i*, només en català, amb punt volat per a les que avui no tenen representació gràfica; en el cas de *ll/l*, utilitzem aquesta quan apareix en català actual. En llatí ens adaptem a l'ús del copista per als diftongs (*e/ae*, *e/ae/oe*), *i/j* i *u/v* semiconsonants i *ci/ti*. Corregim els errors de transcripció i indiquem la lectura del manuscrit entre claudàtors.

d) La descripció va acompanyada d'una bibliografia selecta classificada en tres apartats: edicions crítiques recents i, quan no n'hi ha, la primera edició antiga o la que ens ha servit de referència; publicacions sobre el manuscrit (catàlegs, etc.), excepte les edicions ressenyades en l'apartat anterior; bibliografia sobre l'autor i/o l'obra. No repetim les referències bibliogràfiques que el lector ja pot trobar en els volums de la sèrie anterior, als quals remetem amb l'abreviació **REPERTORI 1474-1620**.

e) Un darrer apartat d'observacions és pensat per comentar alguns problemes que planteja el manuscrit o l'obra que conté: autoria, datació, context de la còpia, etc.; per ressenyar i, de vegades, transcriure notes, pròlegs i addicions interessants. En el cas de les miscel·lànies i reculls facticis poden incloure referències als textos no descrits. Algunes de les afirmacions que fem en aquest apartat són hipòtesis que futures investigacions hauran de confirmar o corregir.

Els criteris de contingut, d'identificació dels textos o d'atribucions d'autories —uns camps en què encara queda tant per fer en la filologia moderna—, han centrat la nostra atenció per sobre dels aspectes estrictament codicològics, que dominen en la investigació sobre els manuscrits d'altres èpoques de la nostra història literària que tradicionalment han estat objecte d'un interès més constant.

TIPOLOGIA DE TEXTOS

Tot seguit oferim un panorama de la tipologia de textos que el lector trobarà en els més de 250 manuscrits que descrivim en aquest primer volum del **REPERTORI DE MANUSCRITS CATALANS (1620-1714)**, amb observacions concretes sobre els criteris de selecció que els hem aplicat.

La poesia és el gènere que hi ocupa més espai, no tant per la considerable quantitat de manuscrits com pel gruix de les descripcions. Hi destaca la presència d'exemplars d'una família de cançoners que duu títols en què es combinen les expressions *Parnàs català*, *Recreo* o *Jardí del Parnàs* i *Curiositat catalana* —hi ha fins i tot una *Talia catalana*—; gira al voltant de la poesia de Francesc Vicent Garcia, rector de Vallfogona, i poetes menors del XVII (Antoni Maçaners, Rafael Noguers, Ocari, els Pujades, Joan Terrer, etc.), i presenta molts problemes d'atribució de poemes. Francesc Fontanella de vegades hi apareix, però la seva obra, tant la dramàtica com la poètica, compta amb una transmissió textual pròpia; el mateix val per a Josep Blanc i els poetes del seu cercle. L'exemplar conegut més antic d'aquella família es remunta al 1631, però els de la BC són tardans, del XVIII, especialment de la segona meitat; conviuen, doncs, amb la primera edició del rector (*La armonia del Parnàs*, 1703) i s'endinsen en el XIX. La seva popularitat és demostrada pel fet que progressivament incorporen obra de poetes nous, i això ens ha proporcionat el criteri per seleccionar els manuscrits que hem descrit al REPERTORI: n'han quedat al marge els que contenen obra considerable de poetes nascuts després de 1675 (p. e., ms. 1183, amb Eura i poetes posteriors), però no els volums tardans que conserven obra catalana bàsicament barroca (ms. 1406). Es descriuen les poesies soltes en reculls facticis, siguin de l'època que siguin, perquè es poden considerar com a manuscrits únics relligats amb d'altres, de la mateixa manera que es descriu un poema conservat en un full d'un lligall (cf. ms. 75, 186 i fons Renart, llig. 35). Hem reservat l'apartat d'«Observacions» del ms. 1358 —una compilació poètica posada a nom de Baptista Mirambell que ens ha servit com a punt de referència per a la bibliografia sobre Garcia— per donar una breu notícia de manuscrits considerats però no descrits. Aquí ha resultat imprescindible la col·laboració d'Albert Rossich (Universitat de Girona), que ens ha permès consultar les seves notes sobre els manuscrits de la BC amb poesia del rector de Vallfogona; d'aquestes notes depenen totalment les atribucions d'obres a Garcia i els poetes menors del XVII que el lector trobarà al REPERTORI, així com la distinció entre poemes del rector d'autoria indiscutible, atribució dubtosa o falsa —per tal entenem els que en algun testimoni de la tradició manuscrita o impresa, no necessàriament el que descrivim, apareixen de manera poc clara o errònia com a creació seva. Per a la identificació de l'obra d'altres poetes hem seguit els editors moderns, indicant les diferències d'atribució, quan n'hi ha. Pel que fa als poemes anònims en castellà, n'hem confrontat els *incipit* amb els índexs de les edicions dels grans poetes espanyols de l'època i hem indicat les peces que es copien en cançoners coetanis descrits al *Catálogo de manuscritos de la Biblioteca Nacional con poesía en castellano de los siglos XVI y XVII*.

A més d'aquesta tradició de cançoners, ens han pervingut compilacions personals d'obra pròpia i aliena com les del beneficiat de la seu de Tarragona

Josep Fontaner (ms. 888), el metge Josep Bori (ms. 78) i el jurista i dietarista Manuel Mas i Soldevila (ms. 1223). La poesia de circumstàncies, especialment sobre fets polítics, és un altre pol d'atracció d'aquestes miscel·lànies; destaquem un bloc de poesia política del regnat de Carles II, copiat pel prevere Joan Pau Colomer, bibliotecari, copista, indexador i compilador d'obres pròpies a la llibreria dels seus patrons els Dalmases (ms. 1267), i els reculls en vers i prosa del polifacètic Serra i Postius (ms. 2000, 3612-3614). L'interès per la música profana es reflecteix en la còpia de villancets de compositors coetanis, com ara Francesc Valls en Mas i Soldevila, o en la notació musical que acompanya algunes transcripcions de Fontaner; caldrà confrontar la informació d'aquests reculls amb el fons musical manuscrit i imprès de la BC, que és el que solen consultar els musicòlegs.

Entre les novetats que aporta el **REPERTORI** destaquem les primeres descripcions d'un volum d'incorporació recent a la BC amb obra de Garcia i peces que en part es llegeixen als cançoners impresos del xvii (ms. 4158), i d'un manuscrit valencià, més conegut pel col·loqui amb què s'obre (ms. 3619); o la localització de poemes solts als Fullets Bonsoms i fons patrimonials (p. e., F. Bon. 5061-5119).

Historiografia: en el capítol de cròniques generals, descrivim una còpia d'adquisició recent de la part inèdita de la crònica de Jeroni Pujades que Pèire de Marca s'havia endut a França i que torna a circular a Catalunya i entre els exiliats austriacistes des que, a partir de 1715-1720, es difonen còpies dels originals de la biblioteca reial de París (ms. 4321).

Al segle xvii assistim a la consolidació del gènere més important en què es vehicula la historiografia manuscrita de Barcelona abans d'Antoni de Capmany, els catàlegs de consellers de la ciutat, que solen aparèixer en èpoques crítiques de la seva història (postguerra del xv, conflictes bèl·lics i institucionals del xvii i principis del xviii), esdevenen cada cop més narratius i presenten una complexa tradició textual, amb punts de trobada amb els dietaris manuscrits oficials i privats que circulen a partir del xv i que ja són utilitzats al *Llibre d'algunes coses assenyaldades*, de Pere Joan Comes (ms. 160). Trobem els primers catàlegs siscentistes en Cervera (ms. 505) i les *Rúbriques* de Bruniquer, i el més modern en els *Annals consulars de la ciutat de Barcelona* (ms. 173). La Diputació del General també és objecte d'un gènere paral·lel, però menys conreat (ms. 506).

Aquests catàlegs narratius, tot i que s'obren amb la història antiga de la ciutat, tenen un caràcter progressivament discursiu a mesura que s'atansen a l'època del redactor, a la qual solen dedicar més espai. Aquí coincideixen amb un altre gènere, més ben estudiat, que es consolida al xvii: els dietaris privats centrats en la història contemporània. Alguns es mantenen en un àmbit més local i tenen una estructura que recorda els orígens del gènere, sovint notes copiades entre documentació administrativa, com ara les del prevere Jaume Avellà (fons Marquès de

Saudín, Saud. Fol. 36). D'altres, però, són projectes ambiciosos pensats per ser difosos entre els coetanis, com ara els *Successos* del menestral Miquel Parets, dels quals descrivim un exemplar en castellà, amb una estructura més complexa —divisió en llibres i capítols— i que és titllat d'«història catalana» (ms. 502). La voluntat de tractar en forma d'història els esdeveniments polítics coetanis produeix obres redactades en castellà com els difosos i retòricament més elaborats *Misceláneos históricos y políticos sobre la guerra de Cataluña desde el año 1639*, del jurista Albert de Tormé i Liori, per als primers anys de la guerra (ms. 500, 762, 1843, 2518), o uns anònims *Sucesos de Cataluña desde el año 1640 hasta 1693*, un títol que ens recorda Parets (ms. 504, 2308); pel que fa a la guerra de Successió, els *Comentarios de la guerra de España*, del marquès de San Felipe, accediran a la impremta (ms. 843-844), mentre que la *Historia de las guerras civiles de España*, del comte de Robres, queda reduïda a un estricte cercle familiar per voluntat expressa de l'autor (ms. 151).

Un mitjà més immediat i circumstancial de seguir els esdeveniments coetanis i la seva repercussió europea és la premsa de l'època. Ens ha arribat la traducció catalana d'una gasetta francesa (ms. s. n. de la capsa «Vària poètica. S. xvii-xix»). Les compilacions historicoliteràries del xvii contenen gasetes i relacions impreses, però també còpies d'aquestes obres o fullets de transmissió manuscrita; valguin com a exemple les del noble Pere Desbosc i de Sant Vicenç, actiu en la vida política coetània (ms. 2072-2073 i 2122), les de la col·lecció de Fullets Bonsoms (p. e. F. Bon. 6116-6191) o les de Serra i Postius (ms. 2000, 3612-3614). En el cas del polític, historiador i erudit Pau Ignasi de Dalmases comprovem l'interès, a les acaballes de segle, a recopilar materials referents a 1640, símptoma del paral·lelisme que els coetanis estableixen entre les dues èpoques (ms. 503, 506).

La història eclesiàstica es conrea amb èxit. Es copia l'episcopologi barceloní de Francesc Tarafa (ms. 516), tot i el fracassat intent d'editar-lo; el canonge i poeta Josep Blanc escriu el de Tarragona (ms. 312, 515, 3833) i Joan Lluís de Montcada, autor d'uns *Annales Cathaloniae*, el de Vic (ms. 517; cf. 495-496). Pel que fa a la història d'institucions concretes, Albert Puig dedica una obra a la cartoixa de Valldemossa, projecte que recorda la política d'alguns ordes d'encarregar cròniques particulars dels seus convents i col·legis (ms. 1731), i el prevere mallorquí Jaume Botelles n'escriu una altra sobre el santuari de Lluc (ms. 1357). Però qui dedica més esforços a aplegar documentació impresa o inèdita sobre la història de les institucions religioses del país és un laic, Serra i Postius, que emprèn la tasca endut tant per la devoció com per motivacions erudites que culminen en la inèdita *Historia eclesiástica del principado de Cataluña* (ms. 257) o en el més conegut *Epítome* de la història de Montserrat, que s'arriba a publicar dos cops al segle xviii (ms. 765); també s'interessa per l'hagiografia (ms. s. n. de la capsa «Vària poètica. S. xvii-xix»).

Història nobiliària, genealogies i heràldica: des de la biblioteca dels Dalmas es fa una important tasca de recollecció de literatura heràldica i genealògica i es produeixen obres de caràcter subsidiari per facilitar-ne l'ús (ms. 512). El comte de Guimerà posseïa un luxós nobiliari, elaborat entre d'altres, seguint ordres seves, per Rafela Puig (ms. 450). L'incomplet armorial de Jaume Ramon Vila, que aporta abundant informació històrica, esdevé una obra de consulta a Sant Jeroni de la Murtra (ms. 2319). Es copien obres difoses per la impremta com el nobiliari del comte de Barcelos (ms. 531) i l'*Arboretum* de la reialesa europea a cura de Johann Gans (ms. 3194). Aquest jesuïta és citat per Dídac de Rocabertí, autor d'obres historicogenealògiques, entre les quals n'hi ha una dedicada a la pròpia família, objecte preferent de la història nobiliària impresa i manuscrita de l'època (ms. 513, 1008). El nobiliari dels Cartellà és un altre text que tindrà una important tradició manuscrita, en català i castellà, aquí representada pel ms. 1674. Pel que fa als Barutell, veg. fons Marquès de Saudín, Saud. 8° 386.º Hi ha compilacions de caràcter nobiliari que reserven un espai a la genealogia i l'heràldica familiar: p. e. les ordinations de la capella de Palau i un recull sobre el comtat d'Alcúdia (ms. 1990 i 3483).

L'organització dels arxius, no tan sols nobiliaris sinó de qualsevol institució, i la necessitat d'agilitzar-ne la consulta expliquen la redacció d'obres subsidiàries a càrrec d'arxivers i altres oficials que poden arribar a tenir un alt interès historiogràfic. El notari Bernat Josep Llobet, arxiver dels ducs de Cardona, redacta una història genealògica de la família (ms. 338), de la qual hi ha una versió publicada al XVII, i alhora prepara reculls documentals sobre els títols annexats pels Cardona, entre ells el comtat d'Empúries (ms. 514), al qual el bisbe Josep de Taverner i d'Ardena dedicarà diversos opuscles (ms. 2254). L'Arxiu reial de Barcelona havia produït des del XIV una llarga sèrie d'arxivers-historiadors, que al XVII-XVIII continua amb noms com Dídac Montfar-Sorts, que prepara un recull d'arbres genealògics anotats sobre dinasties peninsulars i europees relacionades amb la Corona d'Aragó (ms. 3193), i, sobretot, el mercedari Manuel Marià Ribera, «especulador» de l'Arxiu des de 1706; a la BC es poden consultar un parell de compilacions historicodocumentals seves fetes a partir dels papers d'aquell fons, una de les quals, que descrivim, conté un diccionari d'equivalències entre català antic i modern més complet que el publicat a la *Centuria primera del real y militar instituto de la ínclita religión de nuestra señora de la Merced* (ms. 431). Hi ha memorials o informes sobre institucions eclesiàstiques que aporten abundant informació de caràcter historiogràfic sobre la seva fundació, episcopologis o abaciologis, etc.; en aquest volum estan representats pels que el carmelita Melcior Soler d'Armendaris va elaborar per ordre reial (ms. 4355).

El nom del mínim Joan Gaspar Roig i Jalpí podria aparèixer en qualsevol dels paràgrafs anteriors sobre la historiografia del XVII. Conrea el gènere de la història d'una ciutat, descendent de les antigues *laudes urbium*, en el seu *Resumen historial*

de las grandezas y antigüedades de la ciudad de Gerona, publicat amb una *Apología por la entrada de Carlos el Magno en Cataluña* annexa (ms. 508); copia i completa l'arxiepiscopologi de Blanc (ms. 515) i conrea l'hagiografia (cf. Arx. 512). Però el seu nom va lligat sobretot a les falsificacions historiogràfiques: el seu *Liberat* (ms. 532, amb comentari del carmelita fra Josep de l'Ascensió) encara s'inscriu en la tradició, ja en declivi, dels falsos crònicons del *xvi*; però la seva obra mestra, en aquest sentit, és el llibre de Bernat Boades, imitació d'una crònica medieval posada a nom d'un clergue que va existir a principis del *xv*, tal com recorda el mateix Roig, ara com a resultat d'una recerca arxivística (ms. 91, 491, 492 i 985). El ms. 729/8 conté un exemple de falsificació d'un document medieval, l'acta de donació del comte Borrell, que justifica la noblesa d'algunes famílies catalanes; la incloem per la seva relació amb les llistes nobiliàries de Tomic, els Puigpardines i d'altres ms. dels segles *xv-xvi*. Un pas més enllà, ens trobem amb manuscrits que pretenen passar per factures medievals, com ara els productes d'un anònim que recrea amb poc èxit la gòtica librària del *xv* en falsos hagiogràfics i historiogràfics (ms. 1775).

Els pocs textos que podríem considerar propers a la novel·la estan estretament relacionats amb la historiografia: l'autògraf de *Las prosperidades infelices* d'Esteve de Corbera (ms. 145) depèn més del seu model literari, la novel·la històrica *avant la lettre* de Pierre Matthieu, que no la refosa del ms. 1215 de la BNM, en què s'imposa el relat historiogràfic. La fantasiosa història dels comtes de Barcelona del castellà Juan López de Ayala (ms. 1024), escrita per enaltir la família de la seva dona catalana, és influïda pels llibres de cavalleries, un gènere que Corbera també va conrear. La confluència entre aquest gènere literari i la història ja havia produït a les acaballes del segle passat la tan criticada *Centuria o historia de los famosos hechos del gran conde de Barcelona don Bernardo Barcino*, d'Esteve Barelles. Encara, una falsificació del *xvi*, coneguda pel seu títol modern, *La fi del comte d'Urgell*, conté elements novellescós en un marc dialògic (ms. 704).

El lligam entre la literatura jurídica catalana i la historiografia, com a proveïdora d'arguments per a la discussió, ja és evident al *xiv* en un Guillem de Vallseca. A principis del *xvii*, Jeroni Pujades, jurista i historiador, afirma la necessitat de conèixer la història per llegir els textos legals (resposta a la carta de Joan Pujades i Vilar, als preliminars de la *Corònica universal del principat de Catalunya*, publicada el 1609; una cosa semblant afirmarà Lluís de València al final de segle, ms. 2566). Les biblioteques dels juristes catalans contenen obres historiogràfiques, esmentades entre les fonts dels escrits polítics i alegacions jurídiques que tanta difusió aconsegueixen al voltant de 1640. La història i l'erudició proporcionen arguments polítics als juristes, sobretot a l'hora d'analitzar la relació de les institucions del Principat amb les monarquies castellana i francesa, abans i després de la guerra dels Segadors, i de defensar els privilegis d'aquelles —veg., p. e.,

les discussions sobre Otger Cataló, els francs i l'alliberament de Catalunya. Una obra de referència com les *Ilustraciones* del polèmic Felip Vinyes (ms. 499) ha influït en la poc coneguda *Barcelona armada con letras*, que aquí restituïm al seu autor, el citat Lluís de Valencià (ms. 2566), un professional de llarga carrera a la Universitat i a les institucions del país, autor de múltiples allegats jurídics. Quant a la literatura de caràcter professional, descrivim un diccionari jurídic (ms. 1419) i reculls de decisions, sentències i parers emesos a la Reial audiència per juristes de renom, com el filipista Josep de Pastor i Móra, amb una complexa tradició textual que tot just s'ha començat a estudiar (cf. ms. 3560, 3622, 3840, 4046); hem prescindit dels reculls de decisions dites de Pastor amb sentències del segle XVIII ben entrat, perquè les considerem actualitzacions que cauen fora del nostre marc cronològic. El barceloní Josep Costa elabora un recull de «coses precises de saber en dret per un advocat», amb notes sobre els llibres de la seva biblioteca més útils per a la pràctica quotidiana (ms. 3449); el vigatà Joan Baptista Terrers aplega l'experiència de més de quaranta anys de professió, amb moltes notícies sobre el seu currículum acadèmic (ms. 3690). D'altra banda, i pel que fa als clàssics, la compilació de costums de Girona de Tomàs Mieres es continua transmetent a través del manuscrit (ms. 706 i 899).

Quant al món dels notaris, presentem el discurs d'un candidat a la notaria (ms. 3431), al costat d'un tractat teòric (ms. 713) i un formulari que descrivim a causa de les observacions jurídiques sobre la matèria que conté (ms. 898).

En el present *REPERTORI* destaca la quantitat d'apunts de cursos impartits tant en les universitats literàries del país (Barcelona, Solsona, Vic) com en els col·legis d'ordes religiosos, sobretot dominics i jesuïtes. Sempre que hem pogut, hem intentat situar-los en la institució en què es van impartir o localitzar-ne el professor en les nòmines publicades de religiosos de l'època i, per a la Universitat de Barcelona, en el *Llibre de les cèdules de l'Estudi general*, corresponent als anys 1705-1714 (BC, Arx. 304). S'han conservat cursos procedents d'estudiants d'una mateixa família: és el cas dels metges Mollet, de qui podem seguir la formació a Manresa i a Barcelona (ms. 1205). Fins i tot es dona el cas d'apunts d'una assignatura impartida pel mateix professor en cursos diferents (ms. 418 i 3428). Un volum procedent del col·legi de la Sapiència, de Palma, és un bon exemple de l'adaptació a l'Art lulliana a què se sotmetia un curs de filosofia a la Universitat literària d'aquella ciutat a finals del XVII (ms. 393). Val a dir que aquests llibres, tot just inventariats, encara representen un terreny ignot per als investigadors; són una lectura àrida i difícil, en què les abreviatures sovint no s'indiquen; el llatí dels copistes sol ser força precari i això, si bé dona informació sobre l'estat real del coneixement de la llengua a les escoles, fa pràcticament sobrer corregir el text o anotar cada error de declinació o de concordança; en aquests casos, i quan els errors gramaticals són massa nombrosos, optem per transcriure el text tal com l'estudiant l'ha copiat. El català

hi fa acte de presència en un curs de gramàtica basat en la sintaxi de Torrella (ms. 897). Aquests manuscrits tenen l'interès addicional de contenir als marges i als fulls de guarda poesies, oracions, sentències o bromes copiades pels alumnes.

També estan lligats a l'activitat acadèmica dos manuscrits relacionats amb la història de la ciència: la còpia i refosa de fragments del *Compendio matemático* del valencià Tomàs Vicent Tosca (ms. 337) i un tractat de «cosmoteoria» de Francesc Domènec de Ruesta, professor a Lleida i actiu durant la guerra dels Segadors, potser l'homònim de Barbastre que va ser pilot major de la Casa de Contractació de Sevilla (ms. 3640). Tenim còpies d'una obra difosa per la impremta, l'aritmètica del valencià Jeroni Cortés, interpolada (ms. 3473), i d'unes nocions bàsiques de la mateixa ciència (ms. 3902), destinades l'una i les altres a comerciants i mercaders. Pel que fa a tractats tècnics més específics, incloem un manual sobre construcció de rellotges (ms. 1527). Les descripcions geogràfiques del Principat són fruit de l'experiència acumulada en la preparació de mapes elaborats pels mateixos autors, que han recorregut el país en compliment de les seves obligacions professionals: el militar Ambrosio Borsano (ms. 2371) i l'acadèmic Josep Aparici, funcionari de la Generalitat i de la Corona (ms. 2574, Arx. 516; cf. fons Baró de Castellet, 39/1). Adroguers i apotecaris posseeixen llibres relacionats amb la professió; en veiem un exemple en el ms. 2810, que conté un tractat sobre drogues i un receptari de cuina; naturalment, continuem trobant receptes gastronòmiques i farmacèutiques als marges i espais en blanc de llibres de temàtica diversa (p. e., ms. 3237). La tradició alquímica pseudolul·liana és representada pels ms. 1726, 1728, 1740 i 3189.

L'activitat desenvolupada al voltant de l'estudi i recuperació de la tradició medieval i renaixentista és representada a principis de segle per la cerca i intercanvi de manuscrits entre els historiadors de l'anomenada generació barcelonina de 1620, la major part de l'obra dels quals ja ha estat ressenyada a la sèrie anterior del REPERTORI, i a cavall dels segles XVII-XVIII per un Serra i Postius o un Dalmases. Pel que fa als primers, el nom de Cervera va unit al de la refosa castellana de Desclot, a unes notes sobre Tomic i a la història de l'únic exemplar medieval que conservem del *Flos mundi*, que també havia estat en mans de Jaume Ramon Vila i Joan Lluís de Montcada, i que Montfar-Sorts va extractar; Dalmases i el seu còrresponsal el marquès de Mondéjar s'interessen pel *Flos* i per una altra compilació medieval d'història universal, el *Llibre de les nobleses dels reis*, que Pujades i Corbera ja coneixien (ms. 495-496, 505). La confecció de falsos medievals que recordàvem en un paràgraf anterior és una prova més de la revalorització d'aquesta historiografia. També desperta interès la literatura trobadoresca: és ben conegut el cas d'Antoni de Bastero, però no tant el de Dalmases, potser influït per l'anterior (ms. 1173 i 1600; cf. ms. 502). Més enllà del món medieval, l'obra humanística i històrica de Tarafa es copia en el cercle dels Dalmases a les acaballes del XVII (ms. 493, 494, 516), i es busquen exemplars de l'obra heràldica (ms. 1313).

El canonge Bastero, citat, i el jesuïta Jaume Custurer (ms. 1131) estan en contacte amb erudits estrangers que conreen la provençalística i el lullisme, respectivament. La relació amb els intel·lectuals peninsulars té un bon exemple en Dalmases i Gaspar Ibáñez de Segovia, marquès de Mondéjar, coneixedor de la historiografia catalana i autor d'una història manuscrita dels Montcada (ms. 618). Els buits de les bibliografies de Nicolás Antonio (*Bibliotheca hispana vetus* i *Bibliotheca hispana nova*) en l'apartat d'escriptors catalans, són objecte de revisió i d'assaigs de completar-los en anotacions i diccionaris de Dalmases, Serra i Postius i, posteriorment, Francesc Pérez Bayer, Jaume Caresmar, Josep de Vega i Sentmenat o Ramon Ferrer, precedents de la tasca que culmina amb la publicació de les *Memorias para ayudar a formar un diccionario crítico de los escritores catalanes*, de Fèlix Torres Amat (ms. 729/11, 1878, 2000); cal afegir l'aportació de les notícies bibliogràfiques d'obres de caràcter divers publicades per Andreu Bosc, Josep Elies Estrugós, Onofre Relles, Manuel Marcillo... i, sobretot, Serra i Postius en els *Prodigios y finezas de los santos ángeles hechas en el principado de Cataluña*. El canvi de segle és testimoni de l'activitat erudita i literària de la primera Acadèmia barcelonina, la Desconfiada, aquí representada per l'obra de Dalmases i Aparici (ms. 618, 1004) i una sessió celebrada arran de la visita del rei Felip a Barcelona (ms. 917); la llarga vida de Serra i Postius ens ha permès incloure discursos pronunciats en sessions de la segona Acadèmia (ms. 729/11, 1999, ms. s. n. del fons Bergnes), d'algun del qual només es coneixien els exemplars conservats a la Reial Acadèmia de Bones Lletres.

Dels epistolaris erudits, recordem els de Dalmases i Custurer (ms. 618 i 1131). Entre els de caràcter més general, hem triat, per les notícies d'interès cultural que ofereixen, els del bisbe Pere de Copons (ms. 90), el comte de Guimerà (ms. 1313), Rafael Vilosa (Arx. 512) i Bastero (Arx. 601/13), i fem referència al d'Aparici (fons Baró de Castellet, 39/1).

La política tridentina de divulgació de la doctrina cristiana i catequització del poble, incentivada en els concilis provincials tarraconenses, és al darrere del projecte de traduir al català la doctrina de Roberto Bellarmino, inspirat pel prevere, professor universitari i censor Francesc Broquetes i dut a la pràctica pels sacerdots Montserrat Malloles i Pere Pau Joper (ms. 120), sense que arribi a la impremta. Més difusió, impresa i manuscrita, tindran les obres del jesuïta Diego Ledesma, traduïdes al castellà i al català (ms. 4270). Es conserven miscel·lànies devocionals per a ús de predicadors i catequistes, com ara la que acabem de citar, d'origen jesuïta, o alguns passatges d'un sermonari dominicà (ms. 747). Pel que fa a l'homilètica, la seva presència en aquest volum és testimonial, perquè la major part dels sermonaris que s'han conservat formaven part dels fons monacals que van passar a la BUB o, en un nombre menor, a l'ACA; en sobresurt el de Pere Joan Dalmau (ms. s. n. del fons Borràs), redactat en català i amb al·lusions a la guerra de Successió i el setge de Barcelona. La tradició mística germànica tardomedieval

manté la seva vigència a la impremta i en el fragment manuscrit que descrivim (fons Marquès de Saudín, Saud. Fol. 291). També enregistrem un breu tractat sobre l'oració en forma de carta, signat per fra Antoni de Sant Maties, el nom més important de la mística catalana deutora de santa Teresa (ms. 4164). L'exegesi bíblica és representada pels comentaris d'un psalm, a cura del jerònim Jeroni Agulló (ms. 1362), i de l'Apocalipsi, del prevere Magí Cases (ms. 3516). Ambdós recorren a la profecia política en les seves obres; en Agulló es detecta el pes de la tradició profètica medieval, que té continuïtat al XVII en les profecies de l'antic abat de Poblet, llegides a la llum del debat successori de final de segle, que també ha inspirat les que corren a nom del màrtir jesuïta Ignasi Fiol (ms. s. n. de la capsa «Vària poètica. S. XVII-XIX»).

Per acabar, el teatre en català està representat per les obres de Fontanella: *Tragicomèdia pastoral d'Amor, firmesa i porfia, Lo desengany* i unes dècimes per a una nova obra (ms. 172, 2794); en algun lloc se li atribueix el diàleg «Ambaixada del príncep Licomandro a l'emperador de Bugia» (ms. 1358). De la *Comèdia de santa Bàrbara*, de F. V. Garcia, i *La famosa comèdia de La gala està en son punt*, anònima, es desglossen fragments que es copien en cançoners barrocs (per a la primera, ms. 80, 1358, 1565, 4158; per a la segona, ms. 1140, 1358, 1406). Al fons Baró de Castellet, 143, hi ha uns fragments dramàtics en català que no hem identificat. L'èxit del teatre castellà i de les colleccions impreses en què es difon explica les seleccions de monòlegs i fragments de comèdies d'aquest origen, ben representades en el present volum pel cançoner dit del baró de Claret (ms. 2222) i pel monòleg calderonià de Segismundo (ms. 1140 i 1841, aquest últim amb més passatges teatrals; cf. 1223), així com per les peces formades per títols i repartiments de comèdies, sovint llegits en clau política que pressuposa el coneixement dels arguments (F. Bon. 5475). Per al teatre escolar en llatí, vegeu el «maig» representat per estudiants de gramàtica (ms. 609).

* * *

Les descripcions dels manuscrits han anat a càrrec de qui signa. Anna Gudayol, cap de la secció de Manuscrits de la BC, ha col·laborat en la descripció d'alguns manuscrits de contingut poètic, ha aportat materials localitzats en fons en procés d'inventari i ha completat les dades sobre la procedència dels manuscrits.

En el capítol dels agraïments, hem de destacar l'ajut de Reis Fontanals (BC), que ens ha proporcionat valuoses informacions sobre manuscrits d'interès literari o cultural esparsos en fons documentals inventariats sota la seva direcció. Agraïm també a Teresa Huguet i Alícia Moran algunes notícies localitzades arran de la catalogació de l'Arxiu de l'Hospital i els Fullets Bonsoms, en què treballen, així com la inestimable col·laboració del personal de la sala de Reserva de la BC.

Devem informacions puntuals a Mireia Campabadal, Carme Camps, Mercè Comas, Mercè Gras, Eulàlia Miralles i Enric Querol, recordades en les entrades corresponents. Cal insistir en la generositat del doctor Rossich, que ha posat a la nostra disposició materials de l'edició crítica que prepara sobre F. V. Garcia i ha revisat les descripcions dels manuscrits poètics.

El *REPERTORI DE MANUSCRITS CATALANS* és un projecte de l'Institut d'Estudis Catalans i ha comptat amb el suport dels grups d'investigació MCYT-FEDER BFF2002-04197-C03-03 i CIRIT 2005SGR 010057, dirigits per Josep Solervicens i Marina Gustà, respectivament.

MARIA TOLDRÀ

Abreviacions

a.	abans
ACA	Arxiu de la Corona d'Aragó
ACDCB	Arxiu dels Carmelites Descalços de Catalunya i Balears
ACOB	Antiga Companyia, Obra
ADB	Arxiu Diocesà de Barcelona
ADG	Arxiu Diocesà de Girona
AH	Arxiu de l'Hospital
AHCB	Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona
AHLM	Asociación Hispánica de Literatura Medieval
AHN	Archivo Histórico Nacional
AHPB	Arxiu Històric de Protocols de Barcelona
AHSIC	Arxiu Històric dels Jesuïtes de Catalunya i Balears
AIEC	<i>Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans</i>
AIEG	<i>Annals de l'Institut d'Estudis Gironins</i>
ANC	Arxiu Nacional de Catalunya
Arx.	Arxiu
AST	<i>Analecta Sacra Tarraconensia</i>
ATCA	<i>Arxiu de Textos Catalans Antics</i>
BAE	Biblioteca de Autores Españoles
BAV	Biblioteca Apostòlica Vaticana
BBC	<i>Butlletí de la Biblioteca de Catalunya</i>
BC	Biblioteca de Catalunya
BD Llull	<i>Base de Dades Ramon Llull</i>
BETA	<i>Bibliografía española de textos antiguos</i>
BHN	<i>Bibliotheca hispana nova</i>
BHV	<i>Bibliotheca hispana vetus</i>
BICAB	Biblioteca de l'Illustre Col·legi d'Advocats de Barcelona
BITECA	<i>Bibliografía de textos catalans antics</i>
BN	Biblioteca Nacional
BNM	Biblioteca Nacional de Madrid

BNP	Biblioteca Nacional de París
BPG	Biblioteca Pública de Girona
BRABLB	<i>Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona</i>
BSG	Biblioteca del Seminari de Girona
BUB	Biblioteca de la Universitat de Barcelona
BUV	Biblioteca General i Històrica de la Universitat de València
c.	<i>circa</i>
cap.	capítol, capítols
cf.	confronteu [amb]
CIFM	Congreso Internacional de Filosofía Medieval
CILLC	Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes
col.	columna, columnes
coord.	coordinació, coordinador
corr.	corregit
d.	després [de]
DGC	<i>Dietaris de la Generalitat de Catalunya</i>
DHC	<i>Diccionari d'historiografia catalana</i>
DHEC	<i>Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya</i>
dir.	direcció, director
ed.	edició
EF	<i>Estudis Franciscans</i>
EG	<i>Estudi General</i>
EHDAP	<i>Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols</i>
ER	<i>Estudis Romànics</i>
<i>et al.</i>	<i>et alii</i>
<i>expl.</i>	<i>explicit</i>
f. / F.	foli, folis
F. Bon.	Fulletts Bonsoms
fac.	facsimil
<i>fl.</i>	<i>floruit</i>
HLC	<i>Història de la literatura catalana</i>
<i>i. e.</i>	<i>id est</i>
ib.	ibídem
ICC	Institut Cartogràfic de Catalunya
íd.	ídem
IEC	Institut d'Estudis Catalans
<i>inc.</i>	<i>incipit</i>
interl.	interlineat
L&L	<i>Llengua & Literatura</i>
ll.	llibre, llibres
llig.	lligall, lligalls
m.	mort
mm	mil·límetres
MNA	<i>Manual de novells ardots</i>
M(R)ABLB	<i>Memorias de la (Real) Academia de Buenas Letras de Barcelona</i>
ms.	manuscrit, manuscrits

ms. esp.	manuscrit espanyol
ms. vat.	manuscrit vaticà
n.	nascut
NDLC	<i>Nou diccionari de la literatura catalana</i>
núm.	número, números
<i>op. cit.</i>	<i>opus citatum</i>
ORL	Obres de Ramon Llull
p. / P.	pàgina, pàgines
p. e.	per exemple
PL	Patrologia Latina
prel.	preliminar, preliminars
RABLB	Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona
RABM	<i>Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos</i>
RAH	Real Academia de la Historia
RC	<i>Revista de Catalunya</i>
REC	<i>Revue d'Etudes Catalanes</i>
reg.	registre
REPERTORI 1474-1620	<i>Repertori de manuscrits catalans (1474-1620)</i>
REPERTORI 1620-1714	<i>Repertori de manuscrits catalans (1620-1714)</i>
s.	segle, segles
s. a.	sense any
s. ll.	sense lloc
s. n.	sense numerar, sense nom
s. v.	<i>sub voce</i>
seg.	següent, següents
sign.	signatura
trad.	traducció, traductor
v	<i>verso</i>
veg.	vegeu
vol.	volum, volums

Biblioteca de Catalunya

1. MANUSCRITS SELECCIONATS

Signatures dels manuscrits seleccionats:

Secció de Manuscrits: ms. 27, 75, 78, 79, 80, 90, 91, 120, 145, 151, 160, 172, 173/1-3, 186, 257, 306, 311, 312, 337, 338, 393, 403, 407, 409, 413, 417, 418, 431, 450, 491, 492, 493, 494, 495-496, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 508, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 528, 531, 532, 541, 598, 600, 601, 605, 609, 610, 618, 674, 704, 706, 713, 729/11, 747, 762, 765, 790, 843-844, 846, 857, 888, 897, 898, 899, 917, 957, 979, 985, 1004, 1008, 1024, 1131, 1140, 1141, 1166, 1173, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1213, 1214, 1219, 1223, 1267, 1313, 1357, 1358, 1362, 1406, 1419, 1448, 1461, 1479, 1495, 1527, 1565, 1576, 1600, 1637, 1674, 1683, 1685, 1688, 1726, 1728, 1731, 1740, 1765, 1775, 1841, 1843, 1878, 1990, 1998, 1999, 2048, 2058, 2072, 2073, 2084, 2122, 2222, 2238, 2254, 2271, 2308, 2319, 2371, 2419, 2495, 2511, 2518, 2519, 2566, 2574, 2794, 2810, 2881, 2893, 2894, 2895, 2898, 2899, 2900, 2901, 2902, 2903, 2905, 2906, 2907, 2908, 2909, 2910, 2911, 2913, 3071, 3091, 3189, 3193, 3194, 3237, 3413, 3417, 3428, 3429, 3431, 3449, 3473, 3477, 3481, 3483, 3516, 3560, 3578, 3612-3614, 3619, 3622, 3640, 3661, 3690, 3833, 3840, 3841, 3902, 4046, 4138, 4164, 4270, 4318, 4321, 4355, 4397, 4428.

Sèrie general d'Arxiu: Arx. 512, Arx. 516, Arx. 601/13.

Arxiu de l'Hospital: caps 13 (signatura provisional).

Arxiu de l'Hospital, fons Baró de Castellet: 39/1, 57/1, 57/2, 143.

Fons Renart: llig. 35.

Fons Marquès de Saudín: Saud. 8° 31, Saud. 8° 198/3, Saud. 8° 386, Saud. Fol. 36, Saud. Fol. 160, Saud. Fol. 249, Saud. Fol. 256, Saud. Fol. 291.

Fons Francesc de Cardona: 15/3, 18/1, 19/4.

Fulletts Bonsoms: F. Bon. 5061-5119, 5130-5131, 5332-5362, 5475, 5508, 5515-5516, 6116-6191.

Fons Bergnes: un ms. s. n.

Fons Borràs: un ms. s. n.

Capsa «Vària poètica. S. XVII-XIX»: 8 ms. s. n.

- Ms. 27: [Francesc FONTANELLA. Obra poètica (en català i castellà)], p. 38-44.
- Ms. 75: [Francesc FONTANELLA. Poema], p. 44-45.
- Ms. 78: Josep BORI (comp.). [Poesies en castellà i català], p. 45-46.
- Ms. 79: Francesc GRASES. *Epítome o compendi de les principals diferències entre les lleis generals de Catalunya i los capítols del redreç o ordinacions del General d'aquella*, p. 56-57.
- Ms. 80: *Curiositat catalana o Recreo i jardí del Parnàs*, p. 57-72.
- Ms. 90: Pere DE COPONS. [Copiador de cartes, 1664-1674 (en castellà i català)], p. 72-74.
- Ms. 91: Pseudo-Bernat BOADES [Joan Gaspar ROIG I JALPÍ]. *Llibre dels fets d'armes de Catalunya*, p. 74-75.
- Ms. 120: Pere Pau JOPER; Montserrat MALLOLES. [Traducció de Roberto BELLARMINO. *Doctrina cristiana*], p. 75-77.
- Ms. 145: Esteve DE CORBERA. *Las prosperidades infelices*, p. 77.
- Ms. 151: Agustí LÓPEZ DE MENDOZA I PONS, COMTE DE ROBRES. *Historia de las guerras civiles de España*, p. 77-79.
- Ms. 160: Pere Joan COMES. *Llibre d'algunes coses assenyalades*, p. 79.
- Ms. 172: Francesc FONTANELLA; Francesc GRANOLLACS. [Obres dramàtiques i poètiques (en català i castellà)], p. 79-84.
- Ms. 173/1-3: *Annals consulars de la ciutat de Barcelona*, p. 84-86.
- Ms. 186: [Poesies], p. 86-87.
- Ms. 257: [Pere SERRA I POSTIUS. Esborrany de la *Historia eclesiàstica del principado de Cataluña*], p. 88-89.
- Ms. 306: Bernat DESCLOT. *Crònica* (incompleta), p. 89-90.
- Ms. 311: [Notícies locals i receptes]. *Omnium himnorum expositio vel constructio* (text llatí i traducció catalana), p. 90.
- Ms. 312: Josep BLANC. *Arxiepiscopologi de la santa iglésia metropolitana de Tarragona*, p. 90-91.
- Ms. 337: [Adaptació de Tomàs Vicent TOSCA. *Compendio matemático*, tractats 23, 24 i 26 (en castellà)], p. 91-92.
- Ms. 338: Bernat Josep LLOBET. *Declaración del árbol de la genealogía y descendencia de los vizcondes, condes y duques de Cardona en el principado de Cataluña*, p. 92-94.
- Ms. 393: Pere Joan GRAU. [Curs de filosofia lul·liana (en llatí)], p. 94-96.

- Ms. 403: Marià CORTÈS. [Curs de física aristotèlica (en llatí)], p. 96-97.
- Ms. 407: Joan RIBES. [Curs de física aristotèlica (en llatí)], p. 97-98.
- Ms. 409: Mateu PRATS. [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)], p. 98.
- Ms. 413: Marià CORTÈS. [Curs de lògica i metafísica aristotèliques (en llatí)], p. 99.
- Ms. 417: Rafael DE CASES. [Curs sobre la física i el *De anima* aristotèlics (en llatí)], p. 100-101.
- Ms. 418: Miquel FONT. [Curs de Sùmules (en llatí)], p. 101.
- Ms. 431: Manuel Marià RIBERA. [Miscel·lània històrica (en català, castellà i llatí)], p. 102-105.
- Ms. 450: *Libro de armas general y particular de los reinos de España y principado de Cataluña* (en castellà i català), p. 106-108.
- Ms. 491: Pseudo-Bernat BOADES [Joan Gaspar ROIG I JALPÍ]. *Llibre dels fets d'armes de Catalunya* (text català i traducció castellana), p. 108-109.
- Ms. 492: Pseudo-Bernat BOADES [Joan Gaspar ROIG I JALPÍ]. *Llibre dels fets d'armes de Catalunya* (traducció castellana), p. 109-110.
- Ms. 493: Francesc TARAFÀ. *De Hispaniae situ, provinciis, populis, urbibus, oppidis, fluminibus, montibus et promontoriis dictionarium*, p. 110-111.
- Ms. 494: Francesc TARAFÀ. *Linea regum Hispaniarum*, p. 111.
- Ms. 495-496: Joan Lluís DE MONTCADA. *Annales Cathaloniae*, vol. II-III, p. 111-113.
- Ms. 499: Felip VINYES. *Ilustraciones y discursos cronológicos y juripolíticos del principado de Cataluña*, p. 114-117.
- Ms. 500: Albert DE TORMÉ I LIORI. *Misceláneos históricos y políticos sobre la guerra de Cataluña desde el año 1639*, p. 118-119.
- Ms. 501: [Miscel·lània historicojurídica (en català, castellà i llatí)], p. 119-121.
- Ms. 502: [Miquel PARETS]. *Sucesos particulares en Cataluña desde el año 1626 hasta el de 1660*, p. 121-123.
- Ms. 503: [Miscel·lània sobre la guerra dels Segadors (en català i castellà)], p. 123-128.
- Ms. 504: *Sucesos de Cataluña desde el año 1640 hasta 1693*, p. 128.
- Ms. 505: [Rafael CERVERA (comp.)]. Catàleg de consellers de Barcelona (1249-1631) (en català, castellà i llatí)], p. 128-130.
- Ms. 506: [Miscel·lània sobre la guerra dels Segadors (en català i castellà)], p. 130-134.
- Ms. 508: Joan Gaspar ROIG I JALPÍ. *Apología por la entrada de Carlos el Magno en Cataluña*, p. 134-135.
- Ms. 511: [Rafael CERVERA *et al.* Miscel·lània històrica (en català i castellà)], p. 135.
- Ms. 512: Joan Pau COLOMER. *Llibre d'armoria de la noblesa de Catalunya*, p. 135-136.
- Ms. 513: Dídac DE ROCABERTÍ I DE PAU. *Discursos genealógicos en que sumariamente se trata de la casa de los vizcondes de Rocabertí*, p. 136-139.
- Ms. 514: Bernat Josep LLOBET. *Índice, declaración y addición de la erección, anti-guidad, excelencias y grandezas del condado de Ampurias*, part II, p. 140-141.

- Ms. 515: Josep BLANC. *Arxiepiscopologi de la santa iglésia metropolitana de Tarragona*, p. 141-145.
- Ms. 516: Francesc TARAFÀ. *Historia de vitis pontificum ecclesiae barcinonensis*, p. 145.
- Ms. 517: Joan Lluís DE MONTCADA. *Episcopologio de la iglesia de Ausonia, que hoy se llama Vique* (incomplet), p. 145-146.
- Ms. 528: Francesc LLENA. *Epítome de curiosidades recopiladas de diversos autores*, p. 147-148.
- Ms. 531: PEDRO DE PORTUGAL, COMTE DE BARCELOS. *Linajes de España*, p. 148-149.
- Ms. 532: JOSEP DE L'ASCENSIÓ. [Traducció i comentari del cronicó de Liberat (en llatí i castellà)], p. 149-151.
- Ms. 541: [Joan Pau COLOMER (comp.)]. *Loca sacrae Scripturae quae interpretari possunt de virgine Maria*, p. 151-152.
- Ms. 598: Josep JORÍS. [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)], p. 152-153.
- Ms. 600: Josep HOMS. [Curs de física aristotèlica (en llatí)], p. 153-154.
- Ms. 601: Josep HOMS. [Curs de Súmules i de lògica aristotèlica (en llatí)], p. 154-155.
- Ms. 605: [Curs sobre la física i el *De anima* aristotèlics (en llatí)], p. 155-156.
- Ms. 609: [Miscel·lània gramatical (en llatí i català)], p. 156-157.
- Ms. 610: Josep SERRAHIMA. [Cursos de matemàtiques i música (en llatí)], p. 157.
- Ms. 618: [Pau Ignasi DE DALMASES. Miscel·lània històrica (en castellà, català i llatí)], p. 157-165.
- Ms. 674: [Pau Ignasi DE DALMASES (?)]. *Memorias históricas-cronológicas para la historia general de Cataluña*, p. 165-167.
- Ms. 704: *La fi del comte d'Urgell*, p. 167.
- Ms. 706: Tomàs MIERES. [Costums de Girona (en llatí)], p. 167-168.
- Ms. 713: Miquel Joan PALLARÈS. *Theorica artis notariae*, p. 168-169.
- Ms. 729/8: [Acta de la donació de Ramon Borrell, comte de Barcelona, del privilegi militar a algunes famílies catalanes (en llatí i català)], p. 169-172.
- Ms. 729/11: Pere SERRA I POSTIUS. [Discurs acadèmic (en castellà)]. Pau Ignasi DE DALMASES. [Notes a la *Bibliotheca hispana vetus* i la *Bibliotheca hispana nova* de Nicolás Antonio (en llatí i castellà)], p. 172-173.
- Ms. 747: [Pau SILVESTRE *et al.* Sermons i textos devocionals (en català i castellà)], p. 174-176.
- Ms. 762: Albert DE TORMÉ I LIORI. *Misceláneos históricos y políticos sobre la guerra de Cataluña desde el año 1639*, p. 177.
- Ms. 765: [Pere SERRA I POSTIUS. Esborrany de l'*Epítome histórico del real monasterio y portentoso santuario de la santísima virgen de Montserrat* (en castellà i català)], p. 178.
- Ms. 790: Tomàs ANTIMOR. [Curs de teologia (en llatí)], p. 178-179.
- Ms. 843-844: Vicenç BACALLAR, MARQUÈS DE SAN FELIPE. *Comentarios de la guerra de España* (ll. I-XII), p. 179-180.

- Ms. 846: *Diario de todo lo sucedido en el sitio de Gerona que hizo el excelentísimo señor duque de Noailles con las tropas francesas en el mes de diciembre del año 1710*, p. 181.
- Ms. 857: [Curs de lògica i Sùmules (en llatí). Notes de doctrina cristiana (en llatí)], p. 181-182.
- Ms. 888: Josep FONTANER (comp.) [Cançoner en castellà], p. 182-189.
- Ms. 897: Andreu CORTADA. [Curs de sintaxi], p. 189-190.
- Ms. 898: *Formularium et theorica simul*, p. 190-191.
- Ms. 899: Tomàs MIERES. [Costums de Girona (en llatí)], p. 191-192.
- Ms. 917: [Recull poètic sobre l'Acadèmia dels Desconfiats i altres (en castellà i llatí)], p. 192-196.
- Ms. 957: [Curs de Sùmules (en llatí)]. Joan SALVANY. [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)], p. 196-197.
- Ms. 979: [Discursos i memorials sobre les corts de Barcelona, 1626 (en castellà i català)], p. 197-198.
- Ms. 985: Pseudo-Bernat BOADES [Joan Gaspar ROIG I JALPÍ]. *Llibre dels fets d'armes de Catalunya*, p. 198-200.
- Ms. 1004: Josep APARICI. [Discursos per a l'Acadèmia dels Desconfiats i altres (en català i castellà)], p. 200-201.
- Ms. 1008: Dídac DE ROBERTÍ I DE PAU. *Teatro genealógico de los mayores reyes y príncipes de Europa*, p. 201-202.
- Ms. 1024: Juan LÓPEZ DE AYALA. *Genealogía, relación y discurso breve y fidedigno verdadero del linaje real de los godos*; [història dels comtes de Barcelona (en castellà)], p. 202-204.
- Ms. 1131: Jaume CUSTURER. [Correspondència amb Jean Baptiste du Sollier (en llatí)], p. 204-206.
- Ms. 1140: *Talia catalana* (en català i castellà), p. 206-214.
- Ms. 1141: [Curs sobre la física i el *De anima* aristotèlics (en llatí)], p. 214-216.
- Ms. 1166: Francesc DE GILABERT I ALENTORN. *Dichos y hechos del emperador Carlos V*, p. 216.
- Ms. 1173: Antoni DE BASTERO. [Materials per a la *Història de la llengua catalana* (en català, castellà, italià, francès i llatí)], p. 216-217.
- Ms. 1205: Francesc ORRIOLS. [Cursos de medicina (en llatí)], p. 217-219.
- Ms. 1206: Joan Pau MARÈS. [Cursos de medicina (en llatí)], p. 219.
- Ms. 1207: Dídac CASETES. [Cursos de medicina (en llatí)], p. 220-221.
- Ms. 1208: Francesc ORRIOLS; Ramon ORRIOLS *et al.* [Cursos de medicina (en llatí)], p. 221-222.
- Ms. 1209: [Cursos de medicina (en llatí)], p. 222-223.
- Ms. 1210: Jaume SOLÀ. [Cursos de medicina (en llatí)], p. 223-224.
- Ms. 1213: Jaume PUJADES; Miquel BONEU. [Cursos de medicina (en llatí)], p. 224-225.

- Ms. 1214: Dídac CASETES *et al.* [Cursos de medicina (en llatí)], p. 225-226.
- Ms. 1219: [Miscel·lània de textos devocionals, gramaticals i poètics (en català i llatí)], p. 226-227.
- Ms. 1223: Manuel MAS I SOLDEVILA. *Desperdicios del Parnaso* (en castellà, català i llatí), p. 228-239.
- Ms. 1267: [Miscel·lània literària en vers i prosa (en castellà i català)], p. 239-242.
- Ms. 1313: [Copiador de cartes del comte de Guimerà, anys 1627-1631 (en castellà)], p. 242-244.
- Ms. 1357: Jaume BOTELLES. *El patrocinio universal del reino de Mallorca*, p. 244-246.
- Ms. 1358: Baptista MIRAMBELL (comp.). *Recreo i jardí del Parnàs i muses catalanes* (en català i castellà), p. 246-277.
- Ms. 1362: Jeroni AGULLÓ. *Exposición del salmo «Deus, judicium tuum regi da»*, p. 278-279.
- Ms. 1406: [Poesies (en català i castellà)], p. 279-285.
- Ms. 1419: [Jeroni DE FERRER I VINYALS. Diccionari jurídic, lletres A-C (en llatí)], p. 285-286.
- Ms. 1448: Josep NAVARRA. [Curs de Símules i de lògica aristotèlica (en llatí)], p. 286-287.
- Ms. 1461: [Tractat de teologia (en llatí)], p. 287.
- Ms. 1479: [Catàleg de consellers de Barcelona (1233-1685)], p. 287-289.
- Ms. 1495: [Poesies en castellà], p. 289-293.
- Ms. 1527: FLORENCI DE VALÈNCIA. *Arte de relojes de sol*, p. 293-294.
- Ms. 1565: [Poesies en castellà i català], p. 294-302.
- Ms. 1576: [Francesc Vicent GARCIA]. *A la navegació del marquès d'Almazán*, p. 302-303.
- Ms. 1600: Antoni DE BASTERO. [Materials per a la *Crusca provenzale*], p. 303-304.
- Ms. 1637: Pere TOMIC. *Històries e conquestes dels reis d'Aragó e comtes de Barcelona* (continuades fins al regnat de Ferran el Catòlic), p. 304.
- Ms. 1674: [Nobiliari dels Cartellà (en castellà)], p. 304-308.
- Ms. 1683: [Sermó], p. 308.
- Ms. 1685: [Luis DE GÓNGORA. *Soledades*; sonets. Sermons en castellà. Juan DE JÁUREGUI. *Antídoto contra la pestilente poesía de las Soledades*], p. 308-310.
- Ms. 1688: RECTOR DE LA GRANJA. [Epístola en vers (en castellà)], p. 310-311.
- Ms. 1726: Pseudo-Ramon LLULL. *Testamentum* (incomplet), p. 311.
- Ms. 1728: Pseudo-Ramon LLULL. *Testamentum; Cantilena; Aphorismi; Codicillus*, p. 311-313.
- Ms. 1731: Albert PUIG. *Fundació i successiu estat del reial monestir i sagrada cartoixa de Jesús de Natzaret del regne de Mallorca*, p. 313-317.
- Ms. 1740: Pseudo-Ramon LLULL. *Apertorium; Magica naturalis; De secretis naturae seu de quinta essentia liber*, p. 317-319.

- Ms. 1765: [Compendi de lògica (en llatí)]. Francesc Usac. [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)], p. 319-320.
- Ms. 1775: *Vida de sant Fructuós*. Bernat RIVERA. *Traslació de los cossos sants dels gloriosos màrtirs sant Fructuós, bisbe, sant Auguri e Eulogi, diaques seus*, p. 320.
- Ms. 1841: [Miscel·lània poètica i dramàtica (en català i castellà)], p. 320-325.
- Ms. 1843: Albert DE TORMÉ I LIORI. *Misceláneos históricos y políticos sobre la guerra de Cataluña desde el año 1639*, p. 325.
- Ms. 1878: Pau Ignasi DE DALMASES. [Notes a la *Bibliotheca hispana vetus* i la *Bibliotheca hispana nova* de Nicolás Antonio (en llatí i castellà)], p. 326.
- Ms. 1990: [Ordinacions de la capella de Palau (en català i castellà)], p. 326-328.
- Ms. 1998: *Relación de la victoria de Barcelona*, p. 328-329.
- Ms. 1999: Pere SERRA I POSTIUS. [Discursos acadèmics (en castellà)], p. 329-332.
- Ms. 2000/1-4: [Pere SERRA I POSTIUS (comp.). Miscel·lània política i literària (en català i castellà)], p. 332-336.
- Ms. 2048: Magí VENDRELL (comp.). [Miscel·lània devota (en castellà)], p. 336-337.
- Ms. 2058: [Miscel·lània astrològica, mèdica, històrica i religiosa (en llatí, català i castellà)], p. 337-340.
- Ms. 2072: [Pere DESBOSC (comp.). Miscel·lània documental i literària (en català, castellà i llatí)], p. 340-344.
- Ms. 2073: [Pere DESBOSC (comp.). Miscel·lània documental i literària (en català, castellà i llatí)], p. 344-350.
- Ms. 2084: Rafael Martí DE VICIANA. *Crónica de la inclita y coronada ciudad de Valencia* (ll. iv), p. 350.
- Ms. 2122: Pere DESBOSC (comp.). *Llibre de cartes noves i altres coses contengudes en lo any de 1644*, p. 351-352.
- Ms. 2222: [Cançoner del baró de Claret (en castellà i català)], p. 352-380.
- Ms. 2238: [Poesies (en català i llatí macarrònic)], p. 380-395.
- Ms. 2254: [Miscel·lània històrica sobre el comtat d'Empúries (en català, castellà i llatí)], p. 395-397.
- Ms. 2271: Josep BLANC. *Matalàs de tota llana*, p. 397-405.
- Ms. 2308: *Sucesos de Cataluña desde el año 1640 hasta 1693*, p. 405-406.
- Ms. 2319: Jaume Ramon VILA. *Tractat d'armoria*, p. 406.
- Ms. 2371: Ambrosio BORSANO. *Discurso general en que describe toda la carta topográfica del principado de Cataluña, condados de Rosellón y Cerdeña*, p. 406-408.
- Ms. 2419: Francesc ROCA; Francesc MASERES; Francesc PUIG. [Curs de teologia (en llatí)], p. 408-409.
- Ms. 2495: *Laudemiorum resolutiones variae*, p. 409.
- Ms. 2511: veg. *infra*, Arx. 516.
- Ms. 2518: Albert DE TORMÉ I LIORI. *Misceláneos históricos y políticos sobre la guerra de Cataluña desde el año 1639*, p. 410.

- Ms. 2519: Francesc PUIG; Dídac VIETA; Ramon COSTA *et al.* [Curs de teologia i textos d'exegesi bíblica (en llatí i català)], p. 410-413.
- Ms. 2566: [Lluís DE VALENCIÀ]. *Barcelona armada con letras*, p. 413-420.
- Ms. 2574: Josep APARICI. [Dues versions de la *Descripción breve del principado de Cataluña*], p. 420-421.
- Ms. 2794: Francesc FONTANELLA. [Obres dramàtiques i poètiques], p. 421-424.
- Ms. 2810: *De fer diferents gèneros de confitures. Llibre de drogues*, p. 424-425.
- Ms. 2881: [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)]. Pere Màrtir MONJO. [Curs de física aristotèlica (en llatí)], p. 426.
- Ms. 2893: [Curs de lògica (en llatí)], p. 427.
- Ms. 2894: [Curs de Súmules i de lògica i metafísica aristotèliques (en llatí)], p. 427-428.
- Ms. 2895: Hilarión LABRADOR *et al.* [Curs de filosofia aristotèlica (en llatí)], p. 428-429.
- Ms. 2898: [Curs sobre la física i el *De anima* aristotèlics (en llatí)], p. 429-430.
- Ms. 2899: Josep CORTÈS *et al.* [Curs de lògica i física aristotèliques (en llatí)], p. 430.
- Ms. 2900: Josep CALVO. [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)], p. 431.
- Ms. 2901: Hilarión LABRADOR. [Curs de lògica i física aristotèliques (en llatí)], p. 432.
- Ms. 2902: [Curs de filosofia aristotèlica (en llatí)], p. 433-434.
- Ms. 2903: Josep CALVO. [Curs de física aristotèlica (en llatí)]. Joan MONRÓS. [Curs sobre el *De anima* aristotèlic (en llatí)], p. 434-435.
- Ms. 2905: Josep BONALL. [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)], p. 435-437.
- Ms. 2906: Manuel POBLA. [Curs de filosofia aristotèlica (en llatí)], p. 437-438.
- Ms. 2907: Josep PERERA. [Curs de Súmules i de lògica i física aristotèliques (en llatí)], p. 438-439.
- Ms. 2908: [Curs sobre la física i el *De anima* aristotèlics (en llatí)], p. 439-440.
- Ms. 2909: Joan MIRALDA. [Comentari de títols del *Digest nou* i l'*Inforciatum* (en llatí)]; *Adnotationes variae utriusque juris*. [Descripció de danses], p. 440-441.
- Ms. 2910: Pere BOLÓS *et al.* [Curs sobre la metafísica, la física i el *De anima* aristotèlics (en llatí)], p. 441-442.
- Ms. 2911: MARTÍ *et al.* [Curs de teologia (en llatí)], p. 442-443.
- Ms. 2913: Joan Pau BOIXASSA. [Curs de teologia (en llatí)], p. 443-444.
- Ms. 3071: [Diccionari sobre l'art militar (en castellà)], p. 444-445.
- Ms. 3091: [Esteve DE CORBERA. Història de la casa de Cartellà (en castellà). Cartes originals adreçades a E. de Corbera], p. 445.
- Ms. 3189: Pseudo-Ramon LLULL. *Codicillum*, p. 445.
- Ms. 3193: [Dídac MONTFAR-SORTS (comp.). Genealogies reials (en català i castellà)], p. 445-448.
- Ms. 3194: Johann GANS. *Arboretum genealogicum* (en llatí i castellà), p. 448-449.
- Ms. 3237: [Receptes de farmàcia i de cuina (en català i llatí)], p. 449.

- Ms. 3413: Benet Cos. [Curs de Súmules i de lògica aristotèlica (en llatí)], p. 450.
- Ms. 3417: [Curs de física aristotèlica (en llatí)], p. 450-451.
- Ms. 3428: Miquel FONT. [Curs de Súmules (en llatí)], p. 451.
- Ms. 3429: Pere Joan GIRALT. [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)], p. 451-452.
- Ms. 3431: [Discurs d'un candidat a notari (en llatí)], p. 452-453.
- Ms. 3449: Josep COSTA (comp.). *Llibre de cites de punt de dret de civils com eclesiàstiques*, p. 453-455.
- Ms. 3473: Jeroni CORTÉS. *Aritmética práctica*, p. 455-456.
- Ms. 3477: [Curs de Súmules i de lògica i física aristotèliques (en llatí)], p. 457.
- Ms. 3481: Francesc BATALLER; Josep CODER; CARULLA; Ramon COSTA [Curs de teologia (en llatí)], p. 457-460.
- Ms. 3483: [Compilació genealògica i documental sobre Baltasar Escrivà d'Íxer, tercer comte d'Alcúdia (en català i castellà)], p. 460-461.
- Ms. 3516: Magí CASES. *Expositio litteralis in sacrosanctam Apocalypsim*, p. 461-462.
- Ms. 3560: Josep DE PASTOR I MÓRA. *Consultationes sacri supremi regii senatus Cathaloniae eiusve resolutiones et epistolae regiae*, vol. II i IV (en català, castellà i llatí), p. 463-464.
- Ms. 3578: [Miscel·lània de tractats filosòfics, teològics, exegetics i jurídics (en llatí)], p. 464-465.
- Ms. 3612: [Pere SERRA I POSTIUS (comp.). Miscel·lània històrica i literària (en castellà i català)], p. 465-469.
- Ms. 3613: [Pere SERRA I POSTIUS (comp.). Miscel·lània històrica i literària (en català, castellà i llatí)], p. 469-473.
- Ms. 3614: [Pere SERRA I POSTIUS (comp.). Miscel·lània històrica i literària (en català, castellà i llatí)], p. 473-478.
- Ms. 3619: *Colloqui entre el doctor Xanqueta i un orat o loco de l'Hospital* (en vers). [Poesies (en castellà i català)], p. 478-489.
- Ms. 3622: [Josep DE PASTOR I MÓRA (?)]. *Supremae decisiones regii senatus Cathaloniae* (núm. 507-960), p. 489.
- Ms. 3640: Francesc Domènec DE RUESTA I ROLÍN. *Tratado de cosmoteoría*, p. 490.
- Ms. 3661: *Origen y descendencia de las casas de Cerbellón*, p. 490-491.
- Ms. 3690: Joan Baptista TERRERS. [Miscel·lània jurídica (en llatí i català)], p. 491-493.
- Ms. 3833: [Josep BLANC. *Arxiepiscopologi de la santa iglésia metropolitana de Tarragona*], p. 494.
- Ms. 3840: [Josep DE PASTOR I MÓRA (?)]. *Annotationes vulgo nominatae de Pastor*, vol. II (núm. 447-881), p. 494-495.
- Ms. 3841: [Gaspar Galceran DE CASTRE I DE PINÓS, COMTE DE GUIMERÀ (comp.). Miscel·lània sobre ordinacions i cerimonials reials i cancellerescos (en castellà, català i llatí)], p. 495-499.
- Ms. 3902: [Principis d'aritmètica], p. 499.

- Ms. 4046: [Josep DE PASTOR I MÓRA (?)]. *Supremae decisiones regii senatus Cathaloniae* (núm. 1-650), p. 500-501.
- Ms. 4158: [Poesies (en castellà i català)], p. 501-515.
- Ms. 4164: ANTONI DE SANT MATIES. [Carta sobre l'oració], p. 515-516.
- Ms. 4270: [Miscel·lània devocional (en castellà i llatí)], p. 516-518.
- Ms. 4318: *Testamento que otorgó el señor archiduque en la ciudad de Barcelona* (en vers), p. 518-519.
- Ms. 4321: [Jeroni PUJADES]. *Crónica universal del principado de Cataluña* (ll. XIII, cap. 8-35 - XIV, cap. 1-69), p. 519-520.
- Ms. 4355: Melcior SOLER D'ARMENDARIS *et al.* [Relacions sobre la fundació, jurisdicció i dotació de bisbats i abadies catalans (en castellà)], p. 520-524.
- Ms. 4397: Francesc DE BORJA. [Carta a la duquessa de Gandia; poema en castellà], p. 524-525.
- Ms. 4428: *Reflexiones con las cuales Cataluña debe despertar de un dañoso letargo*, p. 525-526.
- Arx. 512: Rafael VILOSA. [Copiador de cartes, anys 1655-1663 (en castellà)], p. 526-527.
- Arx. 516: Josep APARICI. [Dues versions de la *Descripción y planta del principado de Cataluña* (en català i castellà; en castellà)], p. 527-529.
- Arx. 601/13: [Antoni DE BASTERO. Copiador de lletres, 1723-1724 (en català, italià i castellà)], p. 529-530.
- AH, caps 13 (signatura provisional): [Notes i poema sobre l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona], p. 530-531.
- AH, fons Baró de Castellet, 39/1: [Josep APARICI (pare i fill). Notes autobiogràfiques], p. 532-534.
- AH, fons Baró de Castellet, 57/1: [Poemes en català i castellà], p. 534-535.
- AH, fons Baró de Castellet, 57/2: *Reflexiones con las cuales Cataluña debe despertar de un dañoso letargo*. Pau Ignasi DE DALMASES. *Disertación histórica por la patria de Paulo Orosio* (extracte), p. 535-536.
- AH, fons Baró de Castellet, 143: [Fragments de cursos sobre física i el *De anima* aristotèlics (en llatí). Poesies i fragments dramàtics en vers], p. 536-537.
- Fons Renart, llig. 35: [Francesc FONTANELLA; Pere SERRA I POSTIUS. Poesies], p. 537-538.
- Fons Marquès de Saudín, Saud. 8° 31: [Poesia], p. 538-539.
- Fons Marquès de Saudín, Saud. 8° 198/3: [Fragment de tractat jurídic (en llatí)], p. 539-540.
- Fons Marquès de Saudín, Saud. 8° 386: Pere SERRA I POSTIUS. *Memorias ilustres de la catalana familia de Barutell*, p. 540.
- Fons Marquès de Saudín, Saud. Fol. 36: Jaume AVELLÀ. *Notes de memòries*, p. 540-542.

- Fons Marquès de Saudín, Saud. Fol. 160: [Fragment de tractat sobre la confessió (en castellà)], p. 542.
- Fons Marquès de Saudín, Saud. Fol. 249: [Ignasi SANS I DE MIQUEL. Fragments d'un tractat sobre política (en castellà); novenari de la Mare de Déu de la Cinta (en castellà)], p. 542-544.
- Fons Marquès de Saudín, Saud. Fol. 256: [Miscel·lània literària (en castellà i llatí)], p. 544-548.
- Fons Marquès de Saudín, Saud. Fol. 291: [Miscel·lània devota (en llatí)], p. 548-549.
- Fons Francesc de Cardona, 15/3: [Receptes i textos profètics, literaris, històrics i jurídics (en català, castellà i llatí)], p. 549-551.
- Fons Francesc de Cardona, 18/1: [Esborrany de poema (en castellà)], p. 551.
- Fons Francesc de Cardona, 19/4: [Fragment de discurs sobre els hugonots (en castellà)], p. 552.
- F. Bon. 5061-5119: [Miscel·lània literària i documental (en castellà, català i llatí)], p. 552-554.
- F. Bon. 5130-5131: Lluís PALAU. [*Discurso fundado en derecho sobre la pretensión que tienen los condados de Rosellón y Cerdeña de desunirse y separarse del principado de Cataluña y su Diputación*]. Joan Pere FONTANELLA; Miquel Joan MAGAROLA; Bernat SALA. *Memorial o discurso hecho por el principado de Cataluña en respuesta de otro hecho por la villa de Perpiñán en su nombre y de los condados de Rosellón y Cerdeña sobre la desunión y separación de los dichos condados que se pide a su magestad*, p. 555-556.
- F. Bon. 5332-5362: [Miscel·lània documental sobre la Diputació del General (en català i castellà)], p. 556-558.
- F. Bon. 5475: *La gran comedia de la torre de Babel y confusa Babilonia que se representa en Madrid*, p. 558-559.
- F. Bon. 5508: [Discurs sobre santa Eulàlia (en castellà)], p. 559-560.
- F. Bon. 5515-5516: [Faula i cartes (en castellà). Tractat de demonologia (en castellà)], p. 560.
- F. Bon. 6116-6191: [Miscel·lània històrica (en català i castellà)], p. 561-562.
- Ms. s. n. (fons Bergnes): Pere SERRA I POSTIUS. *Breve recuerdo de doña Almodis, condesa de Barcelona*, p. 562-563.
- Ms. s. n. (fons Borràs): Pere Joan DALMAU. [*Sermons de tempore*], p. 563-567.
- Ms. s. n. (capsa «Vària poètica. S. XVII-XIX»): [Fragment de meditació sobre la Passió], p. 567.
- Ms. s. n. (capsa «Vària poètica. S. XVII-XIX»): [Fragment d'un tractat moral (?) (en castellà)], p. 567-568.
- Ms. s. n. (capsa «Vària poètica. S. XVII-XIX»): [Poemes en llatí], p. 568-569.
- Ms. s. n. (capsa «Vària poètica. S. XVII-XIX»): Alfons GIRÓN DE REBOLLEDO. [Poema en castellà], p. 569.

- Ms. s. n. (capça «Vària poètica. S. XVII-XIX»): Pere SERRA I POSTIUS. [Vida de santa Eulàlia (en castellà)], p. 569-571.
- Ms. s. n. (capça «Vària poètica. S. XVII-XIX»): [Traducció d'una gaseta francesa], p. 571.
- Ms. s. n. (capça «Vària poètica. S. XVII-XIX»): [Receptes farmacèutiques], p. 571.
- Ms. s. n. (capça «Vària poètica. S. XVII-XIX»): [Profecies atribuïdes a Ignasi Fiol, s. i. (en castellà)], p. 572.

2. DESCRIPCIÓ DELS MANUSCRITS

Ms. 27: [Francesc FONTANELLA. Obra poètica (en català i castellà)]

Segle XVIII. 1 f. prel. + f. 1-93 amb numeració moderna en llapis que corregeix i completa una d'antiga: f. 1-75 (f. 1-79 de l'anterior) + 1 f. en blanc. Paper, 200 × 150 mm. Enquadernació de pergami. Al f. [1] prel.: «M. R.». Compra als hereus de Marià Aguiló, de 1908. *Olim* 21.

- 1 F. 1-11 [F. Fontanella; atribuït a J. Blanc]. «Celebra lo triümfó de la viuda Judith contra Olofernes. Romans». *Inc.*: «Coronadas de esperansas».
- 2 F. 11-12 [F. Fontanella]. «Celebra un amant la ditxa de haver-li donat la mà sa dama per una rexa. Romance». *Inc.*: «En la més nova ventura».
- 3 F. 12v-14v [F. Fontanella]. «Dóna un amant zelosas queixas a sa dama». *Inc.*: «Ja que lo rigor fatal».
- 4 F. 14v-16 [F. Fontanella]. «Participa un amant a altre lo desdén de sa dama». *Inc.*: «Ja que no sabs los rigors».
- 5 F. 16-17 [F. Fontanella]. «Demostra un amant amorós agraïment a sa dama per correspondrer ella a son amor». *Inc.*: «En felicitat tant nova».
- 6 F. 17-18v [F. Fontanella]. «Fa un amant una amorosa descripció de la hermosura de sa dama». *Inc.*: «Si del rigor lo poder».
- 7 F. 18v-19v [F. Fontanella; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Zelosa ràbia de un amant». *Inc.*: «Fulminen mos ulls incendis».
- 8 F. 19v-20v [F. Fontanella]. «Participa un amant desconfiat a sa dama sa amorosa affició». *Inc.*: «Fabor, soberanas musas».
- 9 F. 20v-21v [F. Fontanella]. «Determina un amant olvidar lo amor per haver-li donat zelos la sua dama». *Inc.*: «Ja cessaran los rigors».
- 10 F. 21v-22 [F. Fontanella]. «Estant Fontano en lo citi de Barcelona féu esta lletra, que canta sas penas donant concells a un russiñol». *Inc.*: «Dols esperit de la selva».
- 11 F. 22-22v [F. Fontanella]. «Lletra al santíssim sagrament». *Inc.*: «La neu y pa compateixen».

12 F. 22^v-23 [F. Fontanella]. «A la Concepció. Lletra a duo». *Inc.*: «Aquell llibre immaculat».

13 F. 23-24 [F. Fontanella]. «A la Madalena». *Inc.*: «Elevats al cel los ulls».

14 F. 24-24^v [F. Fontanella]. «Altra a la Madalena». *Inc.*: «Lluna del mirall més noble».

15 F. 24^v [F. Fontanella]. «A una ànima justa». *Inc.*: «Ama, paloma obligada».

16 F. 25-25^v [F. Fontanella]. «Lletra al naixement de Jesús». *Inc.*: «Deixau, pastors, la cabanya».

17 F. 25^v-26 [F. Fontanella]. «Altra lletra a la Nativitat». *Inc.*: «Si vas a Bethlem, pastora».

18 F. 26-27 [F. Fontanella]. «Lletra al sagrament». *Inc.*: «Adoro, humil, un amor».

19 F. 27^v [F. Fontanella]. «Altra lletra al sagrament y a la Tran[s]figuració». *Inc.*: «Home Déu sempre amorós».

20 F. 28 [F. Fontanella]. «Letra a un crucifixo». *Inc.*: «Bolved, Salvador, los ojos».

21 F. 28-28^v [F. Fontanella]. «Letra a la Transfiguración». *Inc.*: «A los rayos de esta esfera».

22 F. 28^v-29 [F. Fontanella]. «Letra al sacramento». *Inc.*: «Llegad al monte, llegad».

23 F. 29-29^v [F. Fontanella]. «Otra letra». *Inc.*: «Fuentecilla generosa».

24 F. 29^v-30 [F. Fontanella]. «Otra letra al sacramento». *Inc.*: «Subid al monte, subid».

25 F. 30-30^v [F. Fontanella]. «Otra letra al sacramento». *Inc.*: «Ya nuestro sol eclipsado».

26 F. 30^v-31 [F. Fontanella]. «Otra letra al sacramento». *Inc.*: «Espíritus generosos».

27 F. 31-31^v [F. Fontanella]. «Peroració a Maria santíssima». «“Quae est ista quae ascendit quasi aurora, pulchra ut Luna, electa ut Sol?” (Cant.)». *Inc.*: «Clara, divina aurora».

28 F. 31^v-32 [F. Fontanella]. «A la fi de un sermó a la Concepció. Peroració». *Inc.*: «Humil ocell de la felís ribera».

29 F. 32-32^v [F. Fontanella]. «Altra peroració». *Inc.*: «Quant del [cel] las sirenas numerosas».

30 F. 32^v [F. Fontanella]. «Altra peroració». *Inc.*: «O, Sol immens a qui lo sol adora».

31 F. 33 [F. Fontanella]. «Altra peroració». *Inc.*: «Quant a la veu del desert».

32 F. 33^v [F. Fontanella]. «Altra peroració». *Inc.*: «O sol, que en núbol segon».

33 F. 33^v-34 [F. Fontanella]. «Altra peroració en lo sermó de la kalenda en sant Joan». *Inc.*: «Quant del pobre bressol que'l sol adora».

34 F. 34-34v [F. Fontanella]. «Lletra a la Concepció». *Inc.*: «La font que lo cel adorna».

35 F. 34v-35 [F. Fontanella]. «Altra lletra a la Concepció». *Inc.*: «Estrella clara del dia».

36 F. 35v [F. Fontanella]. «Altra lletra a la Concepció». *Inc.*: «Serp enroscada de flamas».

37 F. 35v-37v [F. Fontanella]. «Glosa jocosa que's premià en las festas de Barcelona a nostra senyora de la Concepció. Cobla donada». *Inc.*: «Ara sí que ha de cremar-se».

38 F. 37v-37 [F. Fontanella]. «A nostra senyora de la Consolació. Soneto». *Inc.*: «Pharo brillant, estrella vencedora».

39 F. 38-38v [F. Fontanella]. «Selva elegíaca». *Inc.*: «Ara sí que ets divina, Elisa mia».

40 F. 38v-39 [F. Fontanella]. «Enviant un ram a una purgada». *Inc.*: «Vuy se renova la història».

41 F. 39-39v [F. Fontanella]. «Per una purgada dita Castañera, enviant un ram de rosas». *Inc.*: «La rosa y la castaña».

42 F. 39v-40 [F. Fontanella]. «Enviant un ram fet de un salpasser». *Inc.*: «Lo salpasser entre'ls dos».

43 F. 40 [F. Fontanella]. «Enviant un ram a una purgada ab coquilles entre las flors». *Inc.*: «Amor, que sab fer la guerra».

44 F. 40-40v [F. Fontanella]. «Present de vidre». *Inc.*: «Del vidre vuy la puresa».

45 F. 40v [F. Fontanella]. «Enviant un ram a una que s'anomena Cavaller». *Inc.*: «Est ram tan mal fogotat».

46 F. 41 [F. Fontanella]. «Altra així mateix». *Inc.*: «Ordena lo cavaller».

47 F. 41 [F. Fontanella]. «Enviant un ram a una viuda». *Inc.*: «Una tortoleta sola».

48 F. 41v [F. Fontanella]. «Per altre ram». *Inc.*: «De voluntat verdadera».

49 F. 41v-42 [F. Fontanella]. «Enviant un ram ab un gallet». *Inc.*: «En alas de un pelícano» [en català].

50 F. 42-42v [F. Fontanella]. «A una purgada». *Inc.*: «Entresuelos y terrats».

51 F. 42v [F. Fontanella]. «Enigma». *Inc.*: «Ham ab or, enigma clar».

52 F. 42v-43 [F. Fontanella]. «A una sangria de un peu». *Inc.*: «És indivisible perla».

53 F. 43-44 [F. Fontanella]. «A una senyora anomenada Ham». *Inc.*: «Pescador que viu de l'ham». Amb «Resposta»; *inc.*: «Si lo pescador de caña».

54 F. 44-44v [F. Fontanella]. «Maracipalos». *Inc.*: «Amaranta, la nimfa més bella».

55 F. 44v-45 [F. Fontanella]. «Lletra per un galant dit Alva». *Inc.*: «Festiva la matinada».

56 F. 45-45v (41-41v) [F. Fontanella]. «Altre al mateix, ja nubi». *Inc.*: «Entre lo cel y la terra».

57 F. 45v-46v (41v-42v) [F. Fontanella]. «Una descripció de Venus». *Inc.*: «Venga lo tento y paleta».

58 F. 46v-50 (42v-46) [F. Fontanella]. «Ecos que un cor de un fel contrit exalta des del sepulcre de son llit, en las últimas de la mort, a un crucifici. Romans». *Inc.*: «Ara, dulcíssim Jesús».

59 F. 50v-54 (46v-50) [F. Fontanella]. «Per la triümfant assumpció de la Verge. Diàlogo. Interloqüents: la Música, la Esfera, la Terra». *Inc.*: «Música: Veniu del Líbano».

60 F. 54v (50v) [F. Fontanella]. «Romance o traduhit o parafraseat que santa Rosa féu y cantà convidant un ocellet a repetir las divinas alabansas». *Inc.*: «Desfet lo cos en afectes».

61 F. 54v-55 (50v-51) [F. Fontanella]. «A la nativitat del Señor». *Inc.*: «A l'amanèixer lo sol» [cf. 68].

62 F. 55v-56 (51v-52) [F. Fontanella]. «A la nativitat del Senyor». *Inc.*: «Quant se anticipa lo dia».

63 F. 56-57 (52-53) [F. Fontanella]. «Altra al Naixament, al to de Madama de Ricort». *Inc.*: «Àngel: Ditxosos y humils pastors».

64 F. 57-57v (53-53v) [F. Fontanella]. «Altra lletra al mateix assumpto». *Inc.*: «Pastorets de esta comarca».

65 F. 57v-58v (53v-54v) [F. Fontanella]. «Altra lletra al mateix assumpto». *Inc.*: «Pastor 1: Ola, pastors de Bethlem».

66 F. 58v-59v (54v-55v) [F. Fontanella]. «Altra lletra al mateix assumpto». *Inc.*: «Pastor 1: Què has, què has vist, pastor?».

67 F. 59v-60 (55v-56) [F. Fontanella]. «Altra lletra al mateix assumpto». *Inc.*: «La Verge pura, pura».

68 F. 60-60v (56-56v) [F. Fontanella]. «Altra lletra al mateix assumpto». *Inc.*: «A l'amanèixer lo sol» [cf. 61].

69 F. 60v-61v (56v-57v) [F. Fontanella]. «Ostenta un amant las finesas de son amor. Dèsimas». *Inc.*: «O he de morir o he de amar».

70 F. 61v-65 (57v-61) [F. Fontanella]. «Romans». *Inc.*: «Ohiu, señoras devotas».

71 F. 65-65v (61-61v) [F. Fontanella]. «Madrigal a un russiñol». *Inc.*: «Amorós russiñol, que ab la armonia».

72 F. 65v-66v (61v-62v) [F. Fontanella]. «Romans que envià Fontano a unas senyoras monjas un dia que's purgà». *Inc.*: «De aquest trono circular».

73 F. 66v-67v (62v-63v) [F. Fontanella]. «Estos versos envià Fontano a una devota dos dias després que hagué presa la purga, sent-se ella queixada de que ell no li n'havia enviats; la purga fou dos dias després de una gran xera. Romanse». *Inc.*: «Versos després de la purga».

74 F. 67v-68 (63v-64) [F. Fontanella]. «Lo present féu un devot a la purga de la devota: fou un ram de flors, al mitg d'ell hi havia una gàvia de filigrana y, dins, un caponet de seda ab estos versos que l'acompanàvan». *Inc.*: «Desaliñada ma ploma».

75 F. 68 (64) [F. Fontanella]. «En un dia de purga envià un amant a sa dama un ram ab un am y un peix com un cor». *Inc.*: «Cor y peix, tot en un ram».

76 F. 68v-69 (64v-65) [F. Fontanella]. «Esta quartilla glosada acompanyava un ram». *Inc.*: «Am admirable dels cors».

77 F. 69v (65v) [F. Fontanella]. «Envià un galant a una dama, lo dia de la purga, una panereta de rosas y alguns pensaments ab esta lletra». *Inc.*: «Algunas flors vos envio».

78 F. 69v-70 (65v-66) [F. Fontanella]. «Enviaren-li altre ram ab esta lletra». *Inc.*: «Si lo ram no va a cant de horga».

79 F. 70 (66) [F. Fontanella]. «Epitafi al sepulcre de la imaginada deïdad de la hermosura». *Inc.*: «Estas que veus, reliquias són postreras».

80 F. 70-70v (66-66v) [F. Fontanella]. «Soneto». *Inc.*: «Sepulta Febo sa claror divina».

81 F. 70v-71 (66v-67) [F. Fontanella]. «Romans». *Inc.*: «Fènix que, animat a incendis».

82 F. 71-71v (67-67v) [F. Fontanella]. «Soneto». *Inc.*: «Sepulta Cúrsio en la caverna umbrosa».

83 F. 71v-72 (67v-68) [F. Fontanella]. «Romans». *Inc.*: «Columna Atlant gigantea».

84 F. 72 (68) [F. Fontanella]. «Avorrit un amant de sa dama, lamenta sa desventura». *Inc.*: «Las últimas seran llàgrimas mias».

85 F. 72v-74v (68v-70v) [F. Fontanella]. «A un billet que envià un amant a sa dama, havén-se'l ella posat al pits. Dèsimas». *Inc.*: «De un desdeñ tant proseguit».

86 F. 74v-76 (70v-72) [F. Fontanella]. «Llàgrimas de una ànima rendida als peus de son Redemptor». «“Misericordias Domini in aeternum cantabo” (Psalm. LXXXVIII)». *Inc.*: «Vinch, Jesús meu, per ròmprer la cadena».

87 F. 76-77 (72-73) [F. Fontanella]. «Canta la gala del cingulo de puresa que va donar y ceñir un àngel a sant Thomàs de Aquino». *Inc.*: «Ab cingulo ditxós, ab prenda rica».

88 F. 77 (73) [F. Fontanella]. «Octava». *Inc.*: «Floris bella, gentil perla adorada».

89 F. 77v (73v) [F. Fontanella]. «A un casament. Dèsimas». *Inc.*: «La flama junte ditxosa».

90 F. 77v-78v (73v-74v) [F. Fontanella]. «Romans jocós a Monjuïc». *Inc.*: «Torre excelsa, alta atalaya».

91 F. 78v-79v (74v-75v) [F. Fontanella]. «Despedida amorosa de un amant poch afavorit de sa dama, partint per la guerra». *Inc.*: «Quant del furibundo Marte».

92 F. 80-87 [A. Eura]. «Dèzimas de grandíssim valor a la mort, fetas per lo illustríssim señor Eura». «“Consolare illum in exitu sui” (Eccles., cap. 38, v. 24)». *Inc.*: «Què dolor, home, què mal».

93 F. 87v-90v [A. Eura]. «A ma casa solar, la sepultura. Octavas». *Inc.*: «Amayna, baxel racional, las velas».

F. 92-92v: «Taula de lo que conté aquest llibre» [àpode].

Bibliografia

1-91 M. M. MIRÓ. *La poesia de F. Fontanella*, 1995. I Veg. *infra*, ms. 2271. 7 Veg. *infra*, ms. 1358. 92-93 A. EURA. *Obra poètica i altres textos*, 2002, [a cura de J. Valsalobre]. // J. MASSÓ I TORRENTS; J. RUBIÓ I BALAGUER. *Catàleg*, p. 95-100 (BBC, núm. II, p. 161-165). J.-S. PONS. *La littérature catalane en Roussillon (1600-1800)*. *Bibliographie*, p. 24. *Guía*, p. 54. *Cinquenta años*, p. 126. // A. DE BASTERO. *La crusca provenzale*, p. 107. A. ELIES I ROBERT. «Qué autores o documentos catalanes existen» (M. CAMPABADAL. *La RABLB en el segle XVIII*, p. 460, 478). F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 261-262. S. MESTRES. «Poesías perdidas de Vallfogona». M(R)ABLB, núm. II, p. 385-412. J.-S. PONS. *La littérature catalane en Roussillon au XVIIe et au XVIIIe siècle*, p. 37-38. J. M. MIQUEL I VERGÉS. *La filologia catalana en el període de la Decadència*, p. 162-163. J. MONTANER. *La colección teatral de don Arturo Sedó*, p. 46. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 143-155, 200-219, 255-256; vol. III, p. 51. A. COLLELL. *Escritores dominicos*, p. 128-130. M. DE RIQUER. HLC, vol. 4, p. 509-512. F. FONTANELLA. *Lo desengany*. A. VÁZQUEZ I ESTÉVEZ. *Catàleg de manuscrits de teatre en català de l'Institut del Teatre*, p. 128-129. F. FONTANELLA; J. RAMIS. *Teatre barroc i neoclàssic*. P. VILA. «Un manuscrit de Fontanella» (*Miscel·lània Pere Bohigas*, vol. I, p. 139-159). K. BROWN. «Un cançoner de poesies catalanes del segle XVII inèdit i oblidat» (*Actes del Quart Colloqui d'Estudis Catalans a Nord-Amèrica*, p. 183-218). Íd. «Context i text del *Vexamen* d'acadèmia de F. Fontanella». L&L, núm. 2, p. 173-252. A. BOVER. «La natura capgirada» (*Estudis de literatura catalana en honor de J. Romeu i Figueras*, p. 101-131). M. M. MIRÓ. «L'obra dramàtica de F. Fontanella» (*El barroc català*, p. 559-566). Íd. «El poeta F. Fontanella». REC, núm. 4, p. 29-41. Íd. «Diversitat de temes i de registres en el teatre de F. Fontanella» (*El teatre català dels orígens al segle XVIII*, p. 357-364). J. ROMEU I FIGUERAS. «Poemes inèdits d'Ignasi Ferreres» (*Poesia en el context cultural del segle XVI al XVIII*, vol. II, p. 242-247). J. COSTA; A. QUINTANA; E. SERRA. «El viatge a Münster dels germans Josep i F. Fontanella» (*Polyglotte Romania*, vol. I, p. 257-294). J. LL. PALOS. *Els juristes i la defensa de les Constitucions*. L. AYATS. *La poesia cultista a Catalunya*, p. 863. J. BUSQUETS. «Catalunya i la pau de Westfàlia». EG, núm. 21, p. 241-259. A. ROSSICH. «El teatre barroc» (*El teatre*

català dels orígens al segle XVIII, p. 71-72). Íd. «La mort de F. Fontanella». REC, núm. 4, p. 87-100. Íd. «Els certàmens literaris a Barcelona» (*La Barcelona ideal i la Barcelona real*, p. 106). J. SOLERVICENS. «Imatges de Barcelona a la literatura moderna» (íd., p. 195-197).

Observacions

Segons Ayats, podria ser el volum que Torres Amat va veure a la Biblioteca episcopal de Barcelona. Elies i Robert (1795) afirma que Marià Sans tenia quatre ms. en foli de poesies de Fontanella.

Poesies a Gileta, a imitació de Fontanella, a BC, ms. 1183 (*Recreo i jardí del Parnàs*, còpia de 1803; sobre una possible atribució a Eura, veg. Valsalobre a *Obra poètica i altres textos*, p. 50-52): «A una que, demanant-li una flor de pensament, se escusà dient que era sech», *inc.*: «La flor, més arronzat Pasqual que un cuch» (f. 69); «Al mateix assumpto, ab major limitació de cadència, altre soneto. Soneto», *inc.*: «De la flor pensament toch y retoch» (f. 69v); els cinc següents han estat parcialment editats per Campabadal (*El pensament i l'activitat literària del Setcents català*, vol. II, p. 247-253; veg. Rubió i Balaguer. HLC, vol. III, p. 122-123; Comas. HLC, vol. IV, p. 633-634): «A una que portaba cinta negra en lo pit y cintas verdas en los brazos, gilets a imitació de Fontanella. Gilets», *inc.*: «Forsat, Gileta hermosa» (f. 72-73); «Altres, 3», *inc.*: «Que prest que abaixas lo cap» (f. 73-73v); «Altres, 4», *inc.*: «Busca Gileta des d'ora» (f. 73v); «Altres, 5: soneto», *inc.*: «Arranca de una volta, cruel amor» (f. 73v-74); «A una dama que li picà un mosquit sobre del llavi», *inc.*: «Bé degué ser, Gileta, bon mosquit» (f. 84v). Cf. *infra*, ms. 4158, 234. BC, ms. 1770 (miscel·lània poètica en castellà, la major part de versos satírics amb al·lusions a ciutats castellanes, copiats per una mà de finals del XVII): «Romance», *inc.*: «No más deidades, Gileta» (f. 227-227v); el mateix començament a BNM, ms. 2202 (*Catálogo de manuscritos de la BN con poesía en castellano*, vol. I, p. 174).

AGUSTÍ EURA (Barcelona, 1684 - Orense, 1763). FRANCESC FONTANELLA (Barcelona, 1622 - Perpinyà, 1682/1683).

Ms. 75: [Francesc FONTANELLA. Poema]

Segle XVIII. Inclòs en un recull factici de textos poètics dels segles XVIII-XIX, d'1 f. prel. + f. 1-34 amb numeració moderna en llapis sobre una parcial també en llapis: p. [1]-61 (f. 1-32 de l'anterior) + 1 f. en blanc. Paper, diverses mides; 305 × 205 mm (fragment descrit). Enquadernació posterior de pergami. Al teixell: «[Poe]sie[s d]evote[s] i amatòries». Compra als hereus de Marià Aguiló, de 1908.

F. 27-27v (p. 51-52): «Misericordias Domini in eternum cantabo». *Inc.*: «Vinch, Jesús meu, per rómprer la cadena».

Bibliografia

Veg. *supra*, ms. 27. // J. MASSÓ I TORRENTS; J. RUBIÓ I BALAGUER. *Catàleg*, p. 166-167 (BBC, núm. iv, p. 100-101). *Guía*, p. 55. *Cincuenta años*, p. 127.

FRANCESC FONTANELLA (Barcelona, 1622 - Perpinyà, 1682/1683).

Ms. 78: Josep Bori (comp.). [Poesies en castellà i català]

Començament del segle XVIII (c. 1706). F. 1-109 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga continuada posteriorment en tinta: p. 1-217 (f. 1-109 de l'anterior). Paper, 205 × 150 mm. Copiat per J. Bori i Santinyà. A tota pàgina i a dues columnes. Il·lustracions en tinta (emblemes). Enquadernació de pergami. A la contracoberta anterior es llegeix l'adreça: «Señor don Miguel Victoriano [Amer]. San Olegario, 13, [...] Barcelo[na]». Compra als hereus de Marià Aguiló, de 1908. *Olim* 72.

- 1 F. 1-2 (p. 1-3): «Romance». *Inc.*: «Invicto Carlos famoso».
- 2 F. 2-2v (p. 3-4): «Letra». *Inc.*: «Funestos y altos cipresses».
- 3 F. 2v (p. 4): «Letra». *Inc.*: «Ay de ti, pobre cuidado».
- 4 F. 2v (p. 4): «Letra». *Inc.*: «La pérdida de un jasmín».
- 5 F. 3 (p. 5): «Relación que haze un amante a su amada comparándose al fénix». *Inc.*: «¿No oístes dezir que el fénix».
- 6 F. 3 (p. 5): «Otra relación de un amante que se compara a la maripossa». *Inc.*: «No suele una mariposa».
- 7 F. 3v-4 (p. 6-7): «Letra con ecos muy curiosa». *Inc.*: «Tanto en mi fuego amoroso zeloso».
- 8 F. 4-4v (p. 7-8): «Relación latina y castellana». *Inc.*: «Yo soy aquel ego sum».
- 9 F. 4v (p. 8): «Letra». *Inc.*: «Desid, zagales, que muero».
- 10 F. 5 (p. 9): «Letra». *Inc.*: «Unos ojos se me esconden».
- 11 F. 5 (p. 9): «Letra». *Inc.*: «Ay, que me matan tus ojos».
- 12 F. 5v (p. 10): «Letra». *Inc.*: «Oye el milagro de una hermosura».
- 13 F. 6 (p. 11): «Letra». *Inc.*: «De estrellas, ni sol ni luna».
- 14 F. 6 (p. 11): «Letra». *Inc.*: «Quando más digo mis penas».
- 15 F. 6v (p. 12): «Letra». *Inc.*: «Ay, que ha venido a la villa».
- 16 F. 6v (p. 12): «Letra». *Inc.*: «Hermosa y cándida rosa».
- 17 F. 7 (p. 13): «Letra». *Inc.*: «Qué villano es el amor».
- 18 F. 7 (p. 13): «Letra». *Inc.*: «Hermoso duenyo que adoro».
- 19 F. 7v (p. 14): «Letra con ecos». *Inc.*: «Hermossa y bella deydad».
- 20 F. 7v-8 (p. 14-15): «Letra». *Inc.*: «Ruysenyor que alegre cantas».
- 21 F. 8 (p. 15): «Amorosa letra a la ausentia de un amante». *Inc.*: «A las luses de N.».

- 22 F. 8v (p. 16): «Letra a tono de Fantasma». *Inc.*: «¿Por qué, amante aurora».
- 23 F. 8v (p. 16): «Letra». *Inc.*: «A la tu puerta animosa».
- 24 F. 9-9v (p. 17-18): «Letra». *Inc.*: «Viva, viva [*corr. de vive, vive*] con llanto abrasado».
- 25 F. 9v (p. 18): «Letra». *Inc.*: «Por esclavo de Cupido».
- 26 F. 10-11 (p. 19-21): «Letra al tono de Oye un milagro de una hermosura». *Inc.*: «És un amant mariner que fluctua».
- 27 F. 11v-12 (p. 22-23): «Letra». *Inc.*: «Un retrato, un bosquejo, una copia». Al final: «Es al tono Ya no flechas con puntas doradas, etc.».
- 28 F. 12v (p. 24): «Letra». «Stribillo». *Inc.*: «La noble pasión».
- 29 F. 13 (p. 25): «Letra». *Inc.*: «Senyora, en vuestra belleza».
- 30 F. 13 (p. 25): «Décima curiosa». *Inc.*: «Confieso que algunas son».
- 31 F. 13v (p. 26): «Letra». *Inc.*: «¿Para qué tanta crueldad».
- 32 F. 13v-14 (p. 26-27): «Letra». *Inc.*: «Herido va un paxarillo».
- 33 F. 14 (p. 27): «Letra». «Estrivillo». *Inc.*: «Piedad a un arder».
- 34 F. 14v (p. 28): «Décima». *Inc.*: «No negaré que te adoro».
- 35 F. 14v (p. 28): «Décima». *Inc.*: «Disen algunos amantes».
- 36 F. 14v-15 (p. 28-29): «Declaración de algunas curiosidades». *Inc.*: «Todo carinyo que quiere desir».
- 37 F. 15 (p. 29): «Letra». *Inc.*: «¿Para qué tanto rigor».
- 38 F. 15v-16 (p. 30-31): «Títols de comèdias o ditxos bons per conversations». *Inc.*: «Con amor no ay imposible».
- 39 F. 16v (p. 32): «Glosa a una ausentia de un amante». «Quartilla». *Inc.*: «Ojos, mar de sentimiento».
- 40 F. 17 (p. 33) [«Letra» ratllada i «abecedario para escribir con cifra», amb un «exemplo»].
- 41 F. 17v (p. 34): «Relación». *Inc.*: «Dos anyos ha que una dama».
- 42-67 F. 18-47 (p. 35-93): «Poesias del rector de Vallfogona».
- 42 F. 18-20v (p. 35-40) [Atribuïda a F. V. Garcia]. «Faula de Apolo y Dafne. Romans». *Inc.*: «Aquell senyor resplandent».
- 43 F. 20v-21 (p. 40-41) [F. V. Garcia]. «A Apolo quant seguia a Dafne. Sonet». *Inc.*: «A, senyor lluminós, hahont anau».
- 44 F. 21-24v (p. 41-48) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Faula de Venus y Marte. Romans». *Inc.*: «Lo pare de les desgràcies».
- 45 F. 24v-25 (p. 48-49) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Venus a Vulcano. Sonet». *Inc.*: «Marit imp[er]tinent, què preteneu».
- 46 F. 25-27 (p. 49-53) [Atribuïda a F. V. Garcia]. «Faula del robo de Europa». *Inc.*: «Tingué Agenor, rey fenició».
- 47 F. 27-27v (p. 53-[54]) [F. V. Garcia]. «Sonet». *Inc.*: «Jo no sé, amor, a què avem de parar».

48 F. 27v-28v (p. [54-56]) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Faula de Júpiter y Dafne». *Inc.*: «En lo temps que'l rey Perico».

49 F. 28v-29v (p. [56-58]) [F. V. Garcia]. «Al desdén de una donsellà nomenada Coloma. Redondillas». *Inc.*: «Si sou Coloma y senyora».

50 F. 29v-31 (p. [58]-61) [F. V. Garcia]. «Garceni a Cicart, rector de Òdena, millorat de rectoria». *Inc.*: «A vós, lo pastor Emintas».

51 F. 31v-32v (p. [62-64]) [F. V. Garcia]. «A un zelós. Romans». *Inc.*: «A vós ho dich, bella Filis».

52 F. 32v-33v (p. [64-66]) [F. V. Garcia]. «A una senyora nomenada Serra. Redondilles». *Inc.*: «Dos mil voltes me ha tirat».

53 F. 33v (p. [66]) [F. V. Garcia]. «Sonet». *Inc.*: «Desitjós una nit de calar brotja».

54 F. 34 (p. 67) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A l'abat Capons. Sonet». *Inc.*: «Entrant un cert capó, que no devia».

55 F. 34-35v (p. 67-[70]) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A un pessich que donà un cavaller a una moça un divendres de matg, y ella li respongué ab un puntapeu». *Inc.*: «Prop lo jorn que l'Innocent».

56 F. 35v-36v (p. [70-72]) [F. V. Garcia]. «A una senyora. Romans». *Inc.*: «Déu la quart, senyora mia».

57 F. 36v (p. [72]) [F. V. Garcia]. «A una dama que plorave». *Inc.*: «Reculliu eixos rubins».

58 F. 36v-37v (p. [72-74]) [F. V. Garcia]. «A la Cucafera de Tortosa, que en la professó del Corpus ab un mos rompé unes regalies». *Inc.*: «Per cert, madò Cucafera».

59 F. 38-40 (p. 75-79) [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un meravellós somni. Romans». *Inc.*: «Vestit de tan gran donaire».

60 F. 40 (p. 79) [F. V. Garcia]. «A un esquirol». *Inc.*: «No sé yo Amor què més vol».

61 F. 40-40v (p. 79-[80]) [F. V. Garcia]. «Romans a una que no li sabia lo nom». *Inc.*: «Per una, no sé qui és».

62 F. 40v-41 (p. [80]-81) [F. V. Garcia]. «Quintilles». *Inc.*: «Si una vida de pesar».

63 F. 41-41v (p. 81-[82]) [F. V. Garcia]. «Redondillas a un galan tort de un ull». *Inc.*: «Fabi, ab lo un ull tancat».

64 F. 41v-42v (p. [82-84]) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una senyora flaca. Romans». *Inc.*: «Puig del cel de vostra gràcia».

65 F. 42v (p. [84]) [F. V. Garcia]. «A la sepultura del profeta Espelt». *Inc.*: «Si pot jaure un cos rodó».

66 F. 43 (p. 85) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Quartilla». *Inc.*: «Rosa, qui-t pugués gosar».

67 F. 43v-47 (p. [86]-93) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Romans». *Inc.*: «Una Margarida bella».

68 F. 47-47v (p. 93-[94]): «Cobles». *Inc.*: «Carideta mia».

69 F. 47v (p. [94]) *Inc.*: «Sólo el silencio testigo».

70 F. 48-49v (p. 95-[98]) [A. Folc de Cardona-Borja i d'Alagó. *El más heroico silencio* (fragment)]. «Relación de la comedia d'El más eroico silencio, del príncipe». *Inc.*: «Era la estación primera».

71 F. 50 (p. 99): «Coblas a solo del señor marqués de Cabregahano [?]». *Inc.*: «Risuenya fuentecilla».

72 F. 50v (p. [100]): «Letra». *Inc.*: «En fantasmas de un somni» [cf. 124 i 180].

73 F. 51-51v (p. 101-[102]): «Redondillas que embía un galán a una señora». *Inc.*: «A ti, que dexas el día».

74 F. 51v-52 (p. [102]-103): «Cobles de grandíssim entreteniment y pasatemps». *Inc.*: «Una cansó cantaré».

75 F. 52-52v (p. 103-[104]): «Letra». *Inc.*: «A la más bella aurora».

76 F. 52v-53 (p. [104]-105): «Cobles». *Inc.*: «Na Joana de na Baranguera».

77 F. 53v (p. [106]): «Letra». *Inc.*: «Tanta gloria en veros sientto».

78 F. 54-54v (p. 107-[108]): «Letra». *Inc.*: «Calla y sufre, corasón triste mío».

79 F. 54v-55 (p. [108]-109) [J. Bori]. «Letra». *Inc.*: «Escucha, hermosa N». Al final: «Esta letra hize yo, Joseph Bori, en Calella a los 8 de 7bre de 1701. Finis».

80 F. 55-55v (p. 109-[110]): «Letra». «Estrivillo». *Inc.*: «Fuego de Dios, que me quemó».

81 F. 55v-56 (p. [110]-111): «Coplas». *Inc.*: «Per declarar mon torment».

82 F. 56-57v (p. 111-[114]) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Dècimas de entreteniment y pasatemps, de Vallfogona». *Inc.*: «No serà persona cuerda». Al final: «Estas divuit dècimas proppassadas són del rector de Vallfogona».

83 F. 58-58v (p. 115-[116]): «Letra o tono a solo». *Inc.*: «Ha del cahos horroso».

84 F. 58v-59v (p. [116]-118): «Letra al glorioso san Antonio de Padua». *Inc.*: «Mi nueva letrilla».

85 F. 60 (p. 119) [J. Bori]. «Quartilla». *Inc.*: «Puix lo assumpto dóna peu». «Glosa». *Inc.*: «Mogut de la admiració». Al final: «Estant un subjecte, lo qual era un jove notari, badallant en una conversatió, digué a una senyora que no cessarían fins que ella li fes una creu a la boca, y, vehent jo axò, componguí allí exa quartilla, y lo endemà la glosí ego, Josephus Bori i Santinyà».

86 F. 60v (p. [120]): «Letra». «Estribillo». *Inc.*: «Mi bien, señora, mi gloria».

87 F. 60v (p. [120]): «Dècimas a una dama». *Inc.*: «Será el suelo firmamento».

88 F. 61 (p. 121): «Letra». *Inc.*: «Atended, bellas nimphas de Apollo». Al final: «El tono es el mesmo como una letra que dize Ya no flechas con puntas doradas, etc.».

- 89 F. 61v (p. [122]): «Letra». *Inc.*: «Bello echiso de Cupido».
- 90 F. 61v (p. [122]): «Letra». *Inc.*: «La mossa que tiene fe».
- 91 F. 62 (p. 123): «Décimas a una ingratitud». *Inc.*: «Hermoda dama, si el cielo».
- 92 F. 62v (p. [124]): «Otras al mismo intento, digo a un amor ingrato». «Décima». *Inc.*: «Pues un amor tan leal».
- 93 F. 62v (p. [124]): «Versos muy curiosos». *Inc.*: «Del ver procede el mirar».
- 94 F. 63 (p. 125): «Letra muy curiosa, compuesta con ecos». *Inc.*: «Muerte me dan los enojos».
- 95 F. 63-63v (p. 125-[126]): «Letra». *Inc.*: «Si Faetón por atrevido».
- 96 F. 63v (p. [126]): «Otra al mismo tono y oposeda». *Inc.*: «Piensa usted, señor gavacho».
- 97 F. 63v-64v (p. [126-128]): «Letra al tono de Marisápula». *Inc.*: «Sin rasón [ms. rasom], pastorcillo, te quexas».
- 98 F. 64v (p. [128]): «Letra o canción a modo de diálogo». *Inc.*: «Escucha, hermosa pastora».
- 99 F. 65-65v (p. 129-[130]): «Letra al humano». *Inc.*: «Tener fuersa reservada».
- 100 F. 66-66v (p. 131-[132]): «Letra». *Inc.*: «Solías algún tiempo».
- 101 F. 67 (p. 133): «Letra». *Inc.*: «En roca transformada».
- 102 F. 67v (p. [134]): «Letra». *Inc.*: «Ojos, bien podéys llorar».
- 103-108 F. 67v-69 (p. [134]-137): «Estas décimas que se siguen hize ego, Josephus Bori».
- 103 F. 68 (p. 135) [J. Bori]. «Décima a una señora que llevaba unas cintas encarnadas a los ojales del cuello de la camissa. Décima». *Inc.*: «Dichosa Venus, en quien».
- 104 F. 68 (p. 135) [J. Bori]. «Décima que haze un señor porque, estando entre unas señoras, salió el rey Philipe V a ver los navíos que le venían a buscar y, sintiendo los tiros, dexó las señoras y subió al texado». *Inc.*: «Entre dones y cadires».
- 105 F. 68v (p. [136]) [J. Bori]. «Dècima a una senyora que per renom li dèyan Flores». *Inc.*: «Puix vostre nom és en flor, / agraciada Teresa».
- 106 F. 68v (p. [136]) [J. Bori]. «A una senyora donselleta per sobrenom dita la Vella, la qual, per aver estat desganada, prenia axarops. Dècima». *Inc.*: «Vós que sou vella y donsel·la».
- 107 F. 69 (p. 137) [J. Bori]. «Dècima». *Inc.*: «A una casa vaig entrar».
- 108 F. 69 (p. 137) [J. Bori]. «Dècima». *Inc.*: «No estigau axí espantada».
- 109 F. 69-69v (p. 137-[138]): «Letra». *Inc.*: «Bella serrana, que aurora y temprana».
- 110 F. 69v-70 (p. [138]): «Lletra». *Inc.*: «En la soledad gustosa» [en català].
- 111 F. 70-70v (p. 139-[140]) [F. Fontanella]. «Lletra al to de Marisàpula». *Inc.*: «A Aurèlia, la ninfa més bella».

- 112 F. 70v (p. [140]): «Letra». *Inc.*: «Marisápula, linda muchacha».
- 113 F. 71 (p. 141): «Letra». *Inc.*: «Llora, ruyseñor, no cantes».
- 114 F. 71 (p. 141): «Letra». *Inc.*: «Amante y aborrecido».
- 115 F. 71v (p. [142]): «Letra». *Inc.*: «Escúchame, ninya, atenta».
- 116 F. 71v (p. [142]): «Letra a tono de Faetón». *Inc.*: «O, senyor sacramentado».
- 117 F. 71v-72 (p. [142]-143): «Letra». *Inc.*: «En el nácar d'esta rosa».
- 118 F. 72 (p. 143): «Letra». *Inc.*: «Ya no flechas con puntas doradas».
- 119 F. 72v (p. [144]): «Hermosíssima letra a tono de Marisápula». *Inc.*: «La rosa hermosa mirando el clavel».
- 120 F. 73-73v (p. 145-[146]): «Letra». *Inc.*: «Con arrullos del zéfiro manso».
- 121 F. 73v (p. [146]) [J. Bori]. «Quartilla feta y glosada per mi, Joseph Bori, sobre lo taulell de un adroguer a la Boqueria, lo día 16 de agost 1703, a la festa de sant Roc feta a la plasa nova lo dia 15 a la nit, vigília de dit sant». *Inc.*: «Puix lo assumpto dóna peu». *Inc.* (glossa): «Temps festiu y de alegria». Al final: «Hodie, 16 augusti 1703, hora 9 matutina».
- 122 F. 74 (p. 147): «Letra». *Inc.*: «Antonia, de amar tus flechas».
- 123 F. 74 (p. 147) *Inc.*: «Mírenme ya tus ojos alegres, niña» [ratllat; veg. 125].
- 124 F. 74 (p. 147) *Inc.*: «En fantasmas de un sueño» [cf. 72 i 180].
- 125 F. 74v (p. [148]): «Letrilla». *Inc.*: «Mírenme ya tus ojos, / alegre ninya» [veg. 123].
- 126 F. 74v-75 (p. [148]-149) [J. Bori]. «Lletra al naxament de Christo, senyor nostre. Letra al nacimiento de Christo, señor nuestro. Proprio labore meo». *Inc.*: «¿Adónde bueno vas con el ganado». Al final: «Al tono de La espanyoleta. Esta letra hize yo, Joseph Bori, día 14 de desiembre del anyo 1702, y el día 8 antecedente de dicho mes hize estas décimas que se siguen».
- 127 F. 75v (p. [150]) [J. Bori]. «Por gloria tengo mi pena. Glossa». *Inc.*: «A vos contempla y adora».
- 128 F. 75v (p. [150]) [J. Bori]. «Más ardiendo está mi alma. Glossa». *Inc.*: «Este monte que está ardiendo».
- 129 F. 76 (p. 151) [J. Bori]. «Dècima». *Inc.*: «Un home ab molt gran combat».
- 130 F. 76 (p. 151) [J. Bori]. «Dècima». *Inc.*: «Si lo amor de Francisco».
- 131 F. 76-76v (p. 151-[152]): «Letra en que un galán y una dama disen una cobla cada uno». *Inc.*: «Ingrata fiera hermosa».
- 132 F. 76v-77 (p. [152]-153): «Letra». *Inc.*: «Con arrullos del zéfiro amante» [ratllat]. Nota al f. 76v: «A esta letra falta, y ya se halla entera en otra parte, antes de llegar a ésta quatro hojas» [cf. 120].
- 133 F. 77-77v (p. 153-[154]): «Letra al tono de la passada». *Inc.*: «Con suspiros de rendido amante». Al final: «Esta letra hize yo, Joseph Bori y Santinyá, a los 27 de julio de este presente anyo 1703».

134 F. 77v (p. [154]) [Jocs lingüístics (en castellà i castellà)]. «Entretenimientos para pasar tiempo». *Inc.*: «Estas tres tablas están muy mal engravintintarguladas; quiero llamar al señor engravintintargulador».

135 F. 78-80 (p. 155-159): «Sermó en alabança de las donas». [Tema]: «“Vana et mutabilis semper femina ex viro” (Garivay in cap. [en blanc], lib. 13)». *Inc.*: «És donchs lo mateix que dir [?] / qu'és vària y mudable cosa / la dona, puix que no goza / de veritat en son dir. / [...] / Les paraules que tinch presas / per tema de mon sermó / són d'en Galivany, bribó, / del llibre de sas proessas. / [...] Com per lloar dona Xanxa / és necessari Carrança, / hix per donar-li alabança / a campanya en Xanxo Panxa».

136 F. 80-80v (p. 159-[160]) [J. Bori]. «Breu despediment entre dos germans». *Inc.*: «Puix la fortuna ha volgut». Al final: «Est despediment me va demanar que-l fes una donsellà que tenia un germà soldat y se n'anava de Barcelona a Mahó, y per so li fiu estos assonants ego, Josephus Bori».

137 F. 80v (p. [160]): «Diversos entreteniments per passar temps». «Juego primero». *Inc.*: «P. Yo me voy. R. ¿Por qué te vas?» [en castellà i català].

138 F. 81 (p. 161): «Entremés intitulado El entremés de la corneta». «Las personas que hablan son las siguientes: Xamorro, Antón, Ventero, Fullero». «Salen Antón y Xamorro». *Inc.*: «Antón: Suelta, perro» [s'interromp poc després].

139 F. 81 (p. 161) [J. Bori]. «Más arde amor en mi alma. Glossa». *Inc.*: «Este monte que está ardiendo» [veg. 128]. Al final: «Glosado y hecho por mí, Joseph Bori».

140 F. 81v-83v (p. [162-166]): «Romance del cit[i]o de la excelentísima ciudad de Barcelona del año 1697». *Inc.*: «Buele el rasgo de mi pluma».

141 F. 84 (p. 167) [Comte de Villamediana]. «Letra». *Inc.*: «Por esperalle mejor».

142 F. 84-84v (p. 167-[168]) [Comte de Villamediana]. «Otra». *Inc.*: «Hasme sólo un bien, amor».

143 F. 84v-85 (p. [168]-169) [Comte de Villamediana]. «Quartilla». *Inc.*: «Nadie jusgue mi pasión».

144a F. 85 (p. 169): «Diferentes». *Inc.*: «Ésta es acción de fortuna».

144b F. 85 (p. 169) *Inc.*: «Yo nunca tuve esperansas».

145 F. 85 (p. 169): «Significado del color de rosa seca». *Inc.*: «Quien a rosa seca».

146 F. 85v (p. [170]) [M. de Cervantes. *Don Quijote*, 1ª part, cap. 43]. «Letra». *Inc.*: «Marinero soy de amor».

147 F. 85v (p. [170]) [M. de Cervantes. *Don Quijote*, 1ª part, cap. 33]. «Redondillas a uno que quería que un su amigo provasse a su muger». *Inc.*: «Es de vidrio la muger».

148 F. 86-86v (p. 171-[172]): «Letra con ecos muy curiosa». *Inc.*: «¿Quién menoscaba mis bienes? Desdenes» .

149 F. 86^v-87 (p. [172]-173) [J. Bori]. «Letra en que artificiosamente se pinta el nombre de una senyora y del compositor». *Inc.*: «Una deidad, una Venus» [els noms són: Maria Francisca Llaris i Josep Bori]. Al final: «Hecha el día 14 de abril de 1704 por mí, Joseph Bori y San<san>tinyá, en Barcelona».

150 F. 87-87^v (p. 173-[174]) [J. Bori]. «Letra con ecos muy curiosa». *Inc.*: «¿A quién adora el alma mía? A María». Al final: «Hecha el día 16 de abril de 1704 por mí, Joseph Bori y Santinyá. Anagrama: Esta es María Francisca Llaris o mi senyora. Crecen aora ya mis finessas, rayos y llamas».

151 F. 88-88^v (p. 175-[176]) [J. Bori]. «Letra muy artificiosa que contiene la pintura de una dama». *Inc.*: «Atiende, humana belleza». Al final: «Hecha el día 6 de julio de 1704 por mí, el doctor Joseph Bori y Santinyá».

152 F. 88^v (p. [176]) [J. Bori]. «Dècima». *Inc.*: «Que quant apar en la esfera». Al final: «Esta dècima fou feta en assumpto de que, avent enviat jo, lo baix escrit, un ram a un religiós purgat, estant jo después a la celda, entrà un home (lo qual y yo preteníam tots en una mateixa casa) y portave un ram, y a l'aver-lo presentat caygué lo meu, sens tocar-lo, en terra. Fonch compost y enviat per mi, Joseph Bori, apraticant de medicina, any 1704».

153 F. 88^v (p. [176]) [J. Bori?]. «Quintilla». *Inc.*: «Pues lo permiten los hados». Al final: «Fou enviada ab un ram fet de un pensament rodat de violes blanques, y lo restant del ram de cuydados guarnits de flors blavas; fou enviat al mateix religiós de la dècima, passat[s] 15 días».

154 F. 89-89^v (p. 177-[178]) [Glossa de J. Bori]. «(Agena). Quartilla». *Inc.*: «A tanto llega el dolor». Amb «(Propria). Glossa en dècimas». «Glosa del primer verso». *Inc.*: «Herido del dios Cupido». Al final: «Essa glosa hize yo, doctor Joseph Bori, a los 18 de julio de 1704».

155 F. 89^v (p. [178]) [J. Bori]. «Quartilla». *Inc.*: «Tal vez en grande afición». «Glosa». Al final: «Glosada por el mesmo a los 19 del dicho mes y anyo».

156 F. 90 (p. 179) [J. Bori]. «Dècimas acrósticas, donde en las primeras letras de los versos se pinta artificiosamente el nombre de una señora. Dècima». *Inc.*: «Miré una vez tu belleza» [acròstic: «María Francysca Llarys»]. Al final: «Hechas por mí, doctor Joseph Bori y Santinyá, día 25 de enero de 1705»; al marge: «1705».

157 F. 90^v (p. [180]) [J. Bori]. «Glosa que se hizo sobre la siguiente quartilla en celebrar los anyos de una señora, hecha por mí, doctor Joseph Bori y Santinyá, día 1 de febrero de 1705». «Quartilla agena dada por assumpto». *Inc.*: «Oy cumple treze y merece». «Glosa propria». *Inc.*: «Si a los mayos por floridos».

158 F. 91-91^v (p. 181-[182]) [J. de Salinas]. «Romance a un fraile que se asentó en un brasero por sentarse en el servicio». *Inc.*: «En Fuenmayor, essa villa». Al final: «Salinas».

159 F. 92 (p. 183) [J. de Salinas]. «Corrido del romance, el personage se fue

a Segovia, dexando mil queixas del poeta, a las quales respondi6 con los siguientes versos». *Inc.*: «Muy bien hido seáys, señor».

160 F. 92-92v (p. 183-[184]) [F. V. Garcia]. «Romans del rector de Vallfogona». *Inc.*: «La senyora Primavera».

161 F. 93-93v (p. 185-[186]) [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Altres romans del dit rector de, etc.». *Inc.*: «En un bosc de Guadarrama».

162 F. 93v-94v (p. [186-188]) [F. V. Garcia]. «Dècimas a una senyora febrasa, de Vallfogona». *Inc.*: «Diuhem que's cria un ardor».

163 F. 94v-95 (p. [188]-189) [F. V. Garcia]. «Romans del rector de Vallfogona». *Inc.*: «Adorava jo una ingrata».

164 F. 95 (p. 189) [F. V. Garcia]. «Romans a Dafne, del rector de Vallfogona». *Inc.*: «A vós, la lletraferida».

165 F. 95v-96 (p. [190]-191) [J. Bori]. «Diálogo entre un señor y una señora por haverse de mudar la señora de las beatas de San Domingo a las monjas de Alguayre, hecho por mí, el doctor Joseph Bori y Santinyá, a los 6 de julio de 1705». *Inc.*: «Pregunta: Francisca, ¿por qué te mudas».

166 F. 96v (p. [192]) [J. Bori]. «Dècimas acrósticas en que se pinta artificialmente el nombre de una señora, y por la letra que empiessa el primer vocablo empiessan los demás del verso». *Inc.*: «María, mira me matas» [acròstics: «María Francisca Llaris»]. Al final: «Estas dècimas fueron hechas por mí, el doctor Josep Bori y Santinyá. 1705».

167 F. 97-98 (p. 193-195) [J. Bori]. «Versos de unas senyoras y un frare en asunto de un cas succhí lo die 25 de mars de 1705, exint elles de ohir lo sermó del pare March, religiós de la Companyia. Fets per lo doctor Joseph Bori y Santinyà lo die 26; y los envià a dit frare». *Inc.*: «Estant al cap dels Tallers».

168 F. 98 (p. 195): «Abecedari curiós per escriurer ab xifras» [amb un «exemple»].

169 F. 98v (p. [196]): «Lletra». *Inc.*: «Ay, Lisis, bella divina homicida» [en castellà].

170 F. 99 (p. 197): «Letra». *Inc.*: «Entre el verdor d'estos prados amenos».

171 F. 99v-101 (p. [198]-201): «Matraca burlesca». *Inc.*: «Senyores, estígan atents».

172 F. 101v-102 (p. [202]-203): «Letra». *Inc.*: «Humanidad y hermosura de abril».

173 F. 102 (p. 203): «Letra a lo divino». *Inc.*: «Fuesse Dios de su cabanya».

174 F. 102-102v (p. 203-[204]): «Letra a lo divino». *Inc.*: «Oíd, atended, mirad».

175 F. 102v (p. [204]) [F. Fontanella]. *Inc.*: «Ditxosos y humils pastors».

176 F. 103-103v (p. 205-[206]): «Salve muy curiosa». *Inc.*: «A la aurora del sol de la gracia».

177 F. 103v (p. [206]): «Cobles burlescas». *Inc.*: «Jo só la Marieta».

- 178 F. 104-104v (p. 207-[208]): «Lletra catalana». *Inc.*: «Pastoreta galana».
- 179 F. 104v-105 (p. [208]-209): «Lletrilla jocosa al Nacimiento, en donde entran las más religiones». *Inc.*: «Esta noche, mi Ninyo».
- 180 F. 105v (p. [210]): «Letra a lo divino». *Inc.*: «En fantasmas de un suenyo» [cf. 72 i 124].
- 181 F. 106 (p. 211): «Lletra catalana». *Inc.*: «Lo desembre congelat».
- 182 F. 106-106v (p. 211-[212]): «Letra castellana». *Inc.*: «Llorad, ojos, que es razón».
- 183 F. 106v-107 (p. [212]-213): «Confesión amorosa». *Inc.*: «Confiéssome a vos, senyora».
- 184 F. 107 (p. 213): «Letra burlesca». *Inc.*: «Oyganme, senyores pícaros».
- 185 F. 107 (p. 213): «Quartilla». *Inc.*: «No ay tormento como amar».
- 186 F. 107v (p. [214]): «Letra». *Inc.*: «Rara beldad que de fuego y de nieve».
- 187 F. 108-108v (p. 215-[216]): «Letra». *Inc.*: «Mi bien adorado, mi etchizo, mi gloria». Al final: «Al tono de la que dize Entre el verdor de los prados amenos».
- 188 F. 108v (p. [216]) [J. Bori]. «Cobles al naxement de Christo». *Inc.*: «Acudiu, pastors». Al final: «Fetes per lo doctor Joseph Bori als 5 de 10bre de [ratllat 1706]».
- 189 F. 109 (p. 217) [J. Bori]. «Letra al nacimiento de Christo». *Inc.*: «Escuchen, senyores míos». Al final: «Es del mesmo autor de la antecedente, en el mesmo día y año».
- 190 F. 109 (p. 217): «Pregunta un selós amant a una senyora, ab la qual li demana la determinació de son pit, y un evident desengany en esta dècima». *Inc.*: «Senyora, bé sab lo cel».
- 191 F. 109v (p. [218]): «Respon la senyora a la antecedent pregunta ab una dècima». *Inc.*: «A vós, senyor Leonel». Al final: «15 9bre 1706».

Bibliografia

42-67, 82, 160-164 Veg. *infra*, ms. 1358. 44, 53, 67, 68 *Poesia eròtica i pornogràfica catalana*, 1989, [a cura d'A. Rossich]. 111, 175 Veg. *supra*, ms. 27. 141-143 COMTE DE VILLAMEDIANA. *Poesía impresa completa*, 1990, [a cura de J. F. Ruiz Casanova]. 146-147 M. DE CERVANTES. *Don Quijote de la Mancha*, 1980, [a cura de M. de Riquer]. 158-159 J. DE SALINAS. *Poesías humanas*, 1987, [a cura d'H. Bonneville]. // J. MASSÓ I TORRENTS; J. RUBIÓ I BALAGUER. *Catàleg*, p. 176-184 (BBC, núm. iv, p. 110-119). *Guía*, p. 56. *Cincuenta años*, p. 127. // J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. III, p. 178, 193-195, 205, 209. F. MIQUEL ROSELL. *Inventario*, vol. II, p. 153-154. A. COMAS. HLC, vol. IV, p. 720-722. J. M. CALBET; J. CORBELLÀ. *Diccionari*, vol. I, p. 89. NDLC, p. 105. 38 Cf. *infra*, F. Bon. 5475. 42-44, 46, 48 A. ROSSICH. «Les faules mitològiques burlesques als segles XVII-XVIII» (*Vestigia fabula-*

rum, p. 113-141). **62, 161** Sobre A. Maçaners veg. *infra*, ms. 1358. **70** F. MARTÍ GRAJALES. *Ensayo*, p. 67-71. J. SIMÓN DÍAZ. *Bibliografía de la literatura hispánica*, vol. IV, p. 165; vol. VII, p. 469-470. **178** J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. III, p. 195-196; cf. vol. II, p. 224, 257-258. **181** J. ROMEU I FIGUERAS. *Les nadales tradicionals*, p. 42, 85-89. A. COMAS. HLC, vol. IV, p. 264. A. BOVER. «La natura capgirada» (*Estudis de literatura catalana en honor de Josep Romeu i Figueras*, p. 101-131).

Observacions

Bori consta com a professor de medicina (1701) i com a estudiant de darrer any d'aquesta matèria a la Universitat de Barcelona (1703), dates procedents de colofons d'apunts de cursos i comentaris mèdics (BUB, ms. 610; Miquel Rosell. *Inventario*, vol. II, p. 154).

70: Martí Grajales i Simón Díaz recullen un ms. madrileny i diverses edicions del XVII-XVIII tant de la comèdia *El más heroico silencio*, la primera dins la *Parte veinte y una de comedias nuevas, escogidas de los mejores ingenios de España* (1663), com de la relació fragmentària, aquesta amb el mateix *incipit* que el ms. que descrivim. Indicatiu de l'èxit de l'obra és la seva presència en els *Afectos barceloneses [...] matizados con títulos de comedias este año de 1707*, amb què la ciutat celebrà la presència de l'arxiduc (F. Bon. 2997; Carreras i Bulbena. *Carlos de Àustria y Elisabeth de Brunswich Wolfenbüttel*, p. 53).

85 i 121: la quartilla que Bori reescrigué i glossa en clau amorosa i hagiogràfica, respectivament, té una versió anterior de caràcter polític, que va ser objecte de glosses presentades durant les celebracions a Barcelona per la pau de Rijswijk (1697) i impreses en el recull *Festivo agradecimiento que por la alegre conclusión de la paz universal de la monarquía de España [...] rindió a la magestad de Dios la excelentísima ciudad de Barcelona* (p. 24-25, 45-57; cf. Rossich. «Els certàmens literaris a Barcelona». A: *La Barcelona ideal i la Barcelona real*, p. 107-108). Consultem el recull en un exemplar de la BC, amb la signatura F. Bon. 5922, procedent de la biblioteca Dalmases, que va ser inclòs i relligat poc després en un volum de fulletons impresos, foliat i encapçalat per una taula de continguts a cura de J. P. Colomer, bibliotecari dels Dalmases (F. Bon. 5922-5931; al lloc: «Varios papeles. T. 29», *olim*: h-II-20, a-57); al mateix volum, una mà coetània torna a copiar la quartilla glossada el 1698 (f. 246v). J. de Gualbes, que participà en el *Festivo agradecimiento* amb el pseudònim de rector de Bellesguard, és autor de glosses a dues quartilles amb el mateix *incipit* (veg. *infra*, ms. 2000/1, **43 i 44**; Brown; Melchor. *Vida i obra de J. de Gualbes i Copons*, p. 116-117, a partir del citat F. Bon. 5922). Per a la pervivència de quartilles de tema polític amb el mateix encapçalament, veg. el recull poètic de Josep Arrau, professor de pintura coetani de la guerra del Francès (BC, ms. 862, f. 51v-52v).

176, 181: també a BC, ms. 52, recull de nades i altres poesies, segle XVIII (Massó i Torrents; Rubió i Balaguer. *Catàleg*, p. 130 [BBC, núm. III, p. 108-111]). La segona és una de les més copiades als reculls setcentistes del gènere (íd., p. 353).

Cançoners en castellà de la BNM amb poemes amb el mateix *incipit* o glossa: ms. 2202 (**20, 100, 118?**; *Catálogo de manuscritos de la BN con poesía en castellano*, vol. I, p. 176-178); 3741 (**124, 180;** íd., vol. I, p. 645); 3747, 3950 (**118, 120, 132;** íd., vol. II, p. 670-671, 675, 1336, 1338); 3778? —ms. atribuït a Gregorio Silvestre— (**77;** íd., vol. II, p. 726); 3915?, 4072 (**183;** íd., vol. II, p. 1131; vol. III, p. 1688-1689); 3929 (**18;** íd., vol. II, p. 1268); 3954 (**92;** íd., vol. III, p. 1363); 3985 (**148;** íd., vol. III, p. 1444); 4103 (**118;** íd., vol. III, p. 1810); 6474, un romanç atribuït a Lope de Vega, amb aquest títol (**37;** íd., vol. IV, p. 2248); 8252 (**34;** íd., vol. IV, p. 2496); 8754 (**9, 102;** íd., vol. IV, p. 2574, 2573).

JOSEP BORI I SANTINYÀ (*fl.* 1701-1706). MIGUEL DE CERVANTES (Alcalá de Henares, 1547 - Madrid, 1616). ANTONI (FOLC) DE CARDONA-BORJA I D'ALAGÓ (València, 1623 - Madrid, 1694). FRANCESC FONTANELLA (Barcelona, 1622 - Perpinyà, 1682/1683). FRANCESC VICENT GARCIA (Tortosa?, 1578/1579 - Vallfogona de Riucorb, 1623). JOAN DE GUALBES I COPONS (Barcelona, 1643-1714). JUAN DE SALINAS (Nájera o Sevilla?, 1562 - Sevilla, 1643). JUAN DE TASSIS Y PERALTA, COMTE DE VILLAMEDIANA (Lisboa, 1582 - Madrid, 1622).

Ms. 79: Francesc GRASES. *Epítome o compendi de les principals diferències entre les lleis generals de Catalunya i los capítols del redreç o ordinacions del General d'aquella*

Segle XVIII. 3 f. prel. + f. 1-60 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-117 (f. 2-60 de l'anterior) + 3 f. en blanc. Paper, 210 × 145 mm. La taula, a dues columnes. Enquadernació de pergami. Al lloc: «Grases. Sobre las leys de Cataluña». Compra als hereus de Marià Aguiló, de 1908.

F. 1: «Epítome o compendi de las principales diferencias entre las leyes generales de Catalunya y los capítulos del redreç o ordinacions del General de aquella, que al molt il·lustre senyor don Ramon de Vilana Perlas, marquès de Rialp, del Consell de sa majestat y son secretari en lo despaig universal, consagra lo doctor Francisco Grases y Gralla, ciutadà honrat de Barcelona y oïdor de la Reial audiència del present principat de Cataluña. Barcelona: per Rafel Figueró, estamper del rey, nostre señor, any 1711».

F. 2-54v (p. 1-106): «Capítol I: de la significació de les paraules cort y cortis, y del que en elles se resol y tracta». *Inc.*: «1. Com les lleys generals de Cataluña y los capítulos de cort vulgarment dits del redreç». *Expl.*: «en disputas tant racionales y fundadas, “cedendo victor habibis”».

F. 55-60 (p. 107-117): «Índice de las proposiciones más principales del present Epítome o compendi».

Bibliografia

A. MÁRQUEZ SANTOS. «Francisco Grases y Gralla. Epítome, o compendi». *Ini-tium*, núm. 2, p. 667-730, [edició]. // J. MASSÓ I TORRENTS; J. RUBIÓ I BALAGUER. *Catàleg*, p. 185 (BBC, núm. IV, p. 119). *Guía*, p. 56. *Cincuenta años*, p. 127. // J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. III, p. 21, 234. R. GARCÍA CÁRCEL; R. M. ALABRÚS. «L'afer Grases». *Pedralbes*, núm. 13/II, p. 557-564. J. ARRIETA. «L'antitesi pactisme-absolutisme durant la guerra de Successió a Catalunya» (*Del patriotisme al catalanisme*, p. 116-120). R. M. ALABRÚS. *Felip V i l'opinió dels catalans*, p. 199-204. A. JORDÀ. «L'estudi (pendent) de l'Epítome o Compendi de F. Grases Gralla». *Pedralbes*, núm. 23/I, p. 203-214.

Observacions

Còpia de l'edició de 1711, sense la polèmica dedicatòria a Ramon de Vilana-Perles i els preàmbuls.

FRANCESC GRASES (Reus, 1658-1744).

Ms. 80: *Curiositat catalana o Recreo i jardí del Parnàs*

Final del segle XVIII. 1 f. prel. + f. 1-198 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-349 (f. 3-196v de l'anterior) + 1 f. s. n. Paper, 220 × 155 mm. A tota pàgina i a dues columnes. Cada plec (n'hi ha nou) està separat per dos f. en blanc. Enquadernació de pergamí. Al teixell: «Vicens Garcia. Curiositat cathalana». F. 198v: «Es de Antonio Cornet. Lo compró en los encantos el día 14 del mes de octubre del año de 1878. Costó lo que le pidieron»; en un f. solt, comprovant de subscripció a *La imprenta*, a nom de Josep Guiriguat (1878). Compra als hereus de Marià Aguiló, de 1908.

F. 1, dalt: «Jesus». «Curiositat cathalana o Recr[e]o y jardí del Parnàs, que conté escullidas las obras y poesias de l'insigne poeta doctor Vicens Garcia, rector de Vallfogona, y de altres poetes cathalans. Ix a llum a instàncies dels apasionats a l'autor y a la poesia cathalana».

1 F. 2-7 [Preliminars].

1a F. 2: «Als apacionats del doctor Vicens Garcia, rector de Vallfogona, salud». *Inc.*: «No sens causa, molt señors meus, los antichs escriptors procuràban y fins vuy los moderns autors procurán». *Expl.*: «que desitja vostre apasionat servidor, Francisco Ignasi Vandrè».

1b F. 2v: «Protesta». *Inc.*: «Si en los poemas se tròban alguns llocs». *Expl.*: «que no discorde de la catòlica veritat».

1c F. 3-3v (p. 1-2) [Carseli]. «Al lector». «Advertència de qui ha recopilat aquest llibre, intitulat Curiositat cathalana, dels autors y sas obras o poesias que's tròban continuadas en ell. Dècimas». *Inc.*: «Aquest llibre se intitula» [autors citats: F. Fontanella, J. Terrer, R. Noguers, F. V. Garcia i A. Maçaners].

1d F. 4-4v (p. 3-4) [B. Mirambell; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Pròlec als crítics y zoilos lectors. Romans». *Inc.*: «A[1]s de la crítica turba».

1e F. 4v (p. 4) [B. Mirambell; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al poeta Mirambell, que recopilà las obras dels poetas cathalans. Dècima». *Inc.*: «Ès Ovidi un burinot».

1f F. 5 (p. 5) [B. Mirambell; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al mateix. Soneto». *Inc.*: «De la tòrrida zona a Mongibell».

1g F. 5-5v (p. 5-6) [J. de Gualbes]. «A las obras de l'elegant cathalà doctor Vicens Garcia, rector de Vallfogona, escrigué lo rector de Bellesguart. Soneto». *Inc.*: «Per quanta gràcia en si diu, grata sia».

1h F. 5v (p. 6): «Lo rector de Guialmons, en obsequi de las obras del rector de Vallfogona, immortalisa son nom ab aquest soneto». *Inc.*: «Pagà'l tribut a la fatal titora».

1i F. 5v-6 (p. 6-7) [J. Vives i Ximénez]. «Elogia a las obras del doctor Vicent Garcia, rector de Vallfogona, son amich lo rector dels Banys ab la expressió de aquest soneto». *Inc.*: «De aquell riu que secat no ha vist Espanya».

1j F. 6 (p. 7) [J. Vives i Ximénez]. «Lo mateix rector al mateix assumpto. Soneto». *Inc.*: «Com ja cigne canor se oí Garcia».

1k F. 6v (p. 8): «A la ciutat de Tortosa, felís y fecunda mare de don Francisco de la Torre y del rector de Vallfogona, lo rector de Alcanà. Soneto». *Inc.*: «Que de Marte en la escola, gloriosa».

1l F. 6v (p. 8): «Lo rector de Valldeïllonses a l'autor. Soneto». *Inc.*: «Cisne immortal, o fènix que a la fama».

1m F. 7 (p. 9) [M. de Vega i Rovira]. «Del rector de Pitalluga, coronista de la vida de l'autor. Soneto». *Inc.*: «Tant remontas, Garcia, lo teu bol».

F. 8 (p. 11): «Poesias vàrias del doctor Vicent Garcia, rector de Vallfogona, y de altres poetas cathalans».

2 F. 8 (p. 11) [F. V. Garcia]. «Al crític lector. Soneto». *Inc.*: «Ara baixes la vista envés la immunda».

3 F. 8v (p. 12) [F. V. Garcia]. «Al malèvol lector. Soneto». *Inc.*: «Ix la pròdi-ga llum que ab subtil ralla».

4 F. 8v (p. 12) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Plantant llorers junt a las cristalinas».

5 F. 9 (p. 13) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la expressiva sensillesa de la llengua cathalana. Soneto». *Inc.*: «Gaste, qui de las flors de la poesia».

6 F. 9 (p. 13) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Retrato que ab lo valent pinsell de la sua ploma fa de si mateix lo autor. Soneto». *Inc.*: «O tu, que de Cervera a Barcelona».

7 F. 9v (p. 14) [A. Maçaners]. «Al mateix. Soneto». *Inc.*: «Ingeni soberà, traça divina».

8 F. 9v (p. 14): «Al mateix. Soneto». *Inc.*: «Vós sou lo primer home de la terra».

9 F. 10 (p. 15) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Resposta del rector de Vallfogona a l'antecedent. Soneto». *Inc.*: «Si lo primer suposa señoria».

10 F. 10v (p. 16) [F. V. Garcia]. «A don Joan Terré. Soneto». *Inc.*: «O tu, insigne poeta cathalà».

11 F. 10v (p. 16) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A la virtut y fortaleza del tabaco. Soneto». *Inc.*: «Amor, amor, què vols fer del buyrac?».

12 F. 11 (p. 17) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un lladre pèl-roig, culpats de haver robat una custòdia y de altres llatrosinis, condemnat a llevar-li las orelles y galera perpètua. Soneto». *Inc.*: «Prou lo teu pèl roig nos demostraba».

13 F. 11 (p. 17) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Los raig[s] de l'orient desem-baynaba».

14 F. 11v (p. 18) [F. V. Garcia]. «A la majordona de l'autor, que, pelant una fava una vetllada, li caygué un tros de dent que sols tenia en tota la boca. Soneto». *Inc.*: «Sols una mija dent que li restava».

15 F. 11v (p. 18) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Brama, ocupada de rabiosas penas».

16 F. 12 (p. 19) [F. V. Garcia]. «A la vanitat de una dama que desdenyà lo casar-se ab un cavaller persuadint-se no ser tan bo com ella, essent tots de una mateixa prosàpia. Soneto». *Inc.*: «De la arca haont se embarcà naturalesa».

17 F. 12 (p. 19) [F. V. Garcia]. «Despedeix-se un galan de sa dama, cansat de adorar-la sens haver lograt alguna correspondència. Soneto». *Inc.*: «Ay, cap de tal en mi! ¡No só mussol».

18 F. 12v (p. 20) [F. V. Garcia]. «Alaba lo autor a un poeta aragonès nomenat D. N. de Heredia. Soneto». *Inc.*: «Estic per a posar-me dins de un foc».

19 F. 12v (p. 20) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Prega lo autor [*interl.* poeta] a son amich, a qui nomena Tirsis, li responga a sas cartas. Soneto». *Inc.*: «Tirsis, així de l'un a l'altre pol».

20 F. 13 (p. 21) [F. V. Garcia]. «A una mossa que, desdenyant als cavallers, se aficionà a un home de baixa esfera. Soneto». *Inc.*: «Entre sos braços dolsament tenia».

21 F. 13 (p. 21) [F. V. Garcia]. «A una mossa gravada de verola. Soneto». *Inc.*: «Mala Pasqua us do Déu, mossa corcada!».

22 F. 13v (p. 22) [F. V. Garcia]. «A una dona que presumia de molt hermosa. Soneto». *Inc.*: «Ay, ay! Mal ajau vós, dama d'escac».

23 F. 13v (p. 22) [F. V. Garcia]. «Avisos de l'autor a Apolo quan seguia a Dafne. Soneto». *Inc.*: «A, señor lluminós, ahont anau?».

24 F. 14 (p. 23) [F. V. Garcia]. «Elogia un galant la hermosura de una dama. Soneto». *Inc.*: «Sou, o Nise, la suma de bellesa».

25 F. 14 (p. 23) [F. V. Garcia]. «Queixas de un galan a una reixa perquè li impedia lo vèurer a una hermosa encomanada. Soneto». *Inc.*: «Reixa cruel, que la claror divina».

26 F. 14v (p. 24) [F. V. Garcia]. «A un galan que aprengué de solfa per a aplacar [interl. suavisar] lo cor de sa dama. Soneto». *Inc.*: «En poder de mossèn Tutururut».

27 F. 14v (p. 24) [F. V. Garcia]. «Demanaren a l'autor fes un soneto al temps en què hi hagués 26 vegadas "temps". Soneto». *Inc.*: «Temps, que, sens temps, passares com a temps».

28 F. 15 (p. 25) [F. V. Garcia]. «Queixas de un amant vehent-se tant ultrajat del déu de amor. Soneto». *Inc.*: «Amor, que de mon bé ja no se empatxa».

29 F. 15 (p. 25) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Elogia un galant la bellesa de sa dama. Soneto». *Inc.*: «No més comparacions! Vaja tot fora».

30 F. 15v (p. 26) [F. V. Garcia]. «A la hermosura de una dama que passejaba per la vora del riu Segre, de la qual estava zelosa la Aurora. Soneto». *Inc.*: «Tota apressada, la señora Aurora».

31 F. 15v (p. 26) [F. V. Garcia]. «A la estranyesa de una donsenlla nomenada Jacinta y a la constància de son amant. Soneto». *Inc.*: «Amo a una pedra que, segons és dura».

32 F. 16 (p. 27) [F. V. Garcia]. «A la hermosura de una donsenlla nomenada Madrona, passejant-se per los camps de Barcelona, present son galan. Soneto». *Inc.*: «Per eixos ulls te jur, gentil Madrona».

33 F. 16 (p. 27) [F. V. Garcia]. «El mateix a un gran amor. Soneto». *Inc.*: «Las víctimas de amor dins mi tenia».

34 F. 16v (p. 28) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Queixa's un amant del déu Cupido. Soneto». *Inc.*: «Desvia un poc lo arc, cego punter».

35 F. 16v (p. 28) [F. V. Garcia]. «A la ausència de una dama y a la alegria de son galan al vèurer-la. Soneto». *Inc.*: «Ja per donar un tom mon seny estava».

36 F. 17 (p. 29) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Compara son amor a una gran tempestat. Soneto». *Inc.*: «Ubert ja lo vaxell, sens arbre, entena».

37 F. 17 (p. 29) [F. V. Garcia]. «Amonesta lo autor a la juventut que no se aficione a la humana hermosura, sinó únicament a Déu y a sos sants. Soneto». *Inc.*: «Flaca parcialitat de ma ventura».

38 F. 17v (p. 30) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A la inconstància de las donas. Soneto». *Inc.*: «Ab lo llarc temps, lo tigre més ferós».

39 F. 17v (p. 30) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Manyosos documents. Soneto». *Inc.*: «Si voleu ser discret, parlau a pler».

40 F. 18 (p. 31) [F. V. Garcia]. «Instabilitat de las honras mundanas, expresada en las felicitats y desgràcias de Pere Franquesa, de Igualada, secretari de Felip segon. Soneto». *Inc.*: «En las faldas del somni descansava».

41 F. 18 (p. 31) [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la convalescència del duc de Monteleon, gran poeta. Soneto». *Inc.*: «No tant son curs Apolo apressurava».

42 F. 18v (p. 32) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al desterro de nostra pàtria, sobre lo psalm del profeta David que comensa: “Super flumina Babilonis”. Soneto». *Inc.*: «Los rius de Babilònia augmentam».

43 F. 18v (p. 32) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A las vanitats mundan[a]s. Soneto». *Inc.*: «Per lo golfo de est món corrent fortuna».

44 F. 19 (p. 33) [F. V. Garcia]. «Soneto en forma de laberinto». *Inc.*: «Tanta temor, Teresa, tanta pena».

45 F. 20-20v (p. 35-36) [R. Cordelles]. «A l'engany del món. Dècimas». *Inc.*: «Musa, què pretens de mi?».

46 F. 21-26 (p. 37-47) [F. V. Garcia]. «Desengany del món. Dècimas». *Inc.*: «Ja de la casa encantada».

47 F. 26-30v (p. 37-56) [F. V. Garcia]. «Navegació del marquès de Almasan, virey de Cathalunya, des de la ciutat de Barcelona a la de Tarragona, junt ab sa muller, tres fillas donsellas molt hermosas, part del Real consell, abat de Calligans, duc de Cardona y altres cavallers, per haver-los convidat a la festa de santa Tecla lo illustríssim don Joan de Moncada, arquebisbe de dita ciutat. Refereix-se lo que succhí en la borrasca que corregeren des de la vista de Barcelona fins al port de Salou, ahont desembarcaren. Y de tot fonc testimoni de vista lo autor, que per entretenir a las senyoras li manà lo senyor arquebisbe que se embarcàs. Dècimas». *Inc.*: «Si no és que vols ser pastora».

48 F. 30v-33 (p. 56-61) [F. V. Garcia]. «A l'hospedatje que féu lo senyor arquebisbe als dits señors y lo que-s perderen no anant a vèrer los monastirs de Santas Creus, Poblet y Cartuxa. Romans». *Inc.*: «Ja de la llengua de l'aygua».

49 F. 33-33v (p. 61-62) [F. V. Garcia]. «Manaren al poeta en certa ocasió que glosàs lo últim peu de aquesta redondilla». *Inc.*: «Bella con un serafí».

50 F. 33v-34 (p. 62-63) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A unas alegrias momentàneas. Redondilla». *Inc.*: «No és menester que digau».

51 F. 34-35 (p. 63-65) [F. V. Garcia]. «Encarint un gran amor. Dècima» [glossada]. *Inc.*: «Que no us vulla més que a mi».

52 F. 35-36 (p. 65-67) [F. V. Garcia]. «Queixa's un galan de sa dama per haver-li faltat a la paraula. Dècimas amorosas». *Inc.*: «Ja del món la fe és fugida».

53 F. 36 (p. 67) [F. V. Garcia]. «A una dama que, patint una gran sed, li donà son galan un jarro de aygua. Dècima». *Inc.*: «De la caritat vinguí».

54 F. 36-36v (p. 67-68) [F. V. Garcia]. «Encareix lo amor de un galan transformat en la cosa amada. Dècimas». *Inc.*: «La major glòria he alcançat».

55 F. 37-38 (p. 69-71) [F. V. Garcia]. «Sentiment de un galan a las llàgrimas de una dama que, perquè no la ves plorar, se cubrí la cara ab un mocador. Dècimas». *Inc.*: «Amor, que riurer solia».

56 F. 40 (p. 72) [F. V. Garcia]. «A la estremada hermosura de una dama desdenyosa, a la qual veu son galan en lo dia de san Ramon Nonat. Dècimas». *Inc.*: «De veure-us tan celebrada».

57 F. 40v-41 (p. 73-74) [F. V. Garcia]. «A una dama de la qual, sols ab la forma de sa hermosura, estava enamorat un galan, y veent-la lo dia de san Pere, parlant ab ella, advertí que se tragué dels pits un[s] psalms penitencials. Dècimas». *Inc.*: «Bé diuen, senyora mia».

58 F. 41v-42 (p. 75-76) [F. V. Garcia]. «A una senhora desganada de febres, y sentiment de son amant, zelós de aquest accident. Dècimas». *Inc.*: «Diuen que's cria un ardor».

59 F. 42v (p. 77) [Ocarí]. «Carta que als 15 de juny 1608 escrigué al poeta un rector son amich, a qui acostuma nomenar-lo Ocarí, des de Santa Coloma de Queralt, escusant-se de la visita per sas moltes ocupacions. Encomana-li la resposta. Quintillas». *Inc.*: «Reverent y amat rector».

60 F. 43-44v (p. 78-81) [F. V. Garcia]. «Resposta de l'autor a la carta y satisfacció que li donà de no visitar-lo, no obstant se trobà tan cerca. Quintillas». *Inc.*: «Reverent rector y amat».

61 F. 44v (p. 81) [F. V. Garcia]. «Epitafi a la sepultura de un gran cantor que li caygué la gargamella y morí de humor venèreo. Redondillas». *Inc.*: «Assí jauen sepultats».

62 F. 45 (p. 82) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Llicència ab la qual se dispensa al senyor de [en blanc] lo no menjar peix. Redondillas». *Inc.*: «Vists los atxaques y mals».

63 F. 45v (p. 83) [F. V. Garcia]. «A un galan borni que festejaba una dama de hermosos ulls. Redondillas». *Inc.*: «Fabi, ab un ull tancat».

64 F. 45v (p. 83) [F. V. Garcia]. «A una dama que, ignorant-li lo nom son galan, la adoraba en extrem. Redondillas». *Inc.*: «Per una, no sé qui s'és».

65 F. 45v (p. 83) [F. V. Garcia]. «Encarint lo llanto de un pesar. Redondilla». *Inc.*: «Ja per a plorar pesars».

66 F. 46 (p. 84) [F. V. Garcia]. «A una dama que, patint una gran sed, li oferí son galan un jarro de aygua. Redondillas». *Inc.*: «La condició de l'avar».

67 F. 46 (p. 84) [F. V. Garcia]. «Lletra burlesca». *Inc.*: «Vés a buscar espinacs».

68 F. 46v-47 (p. 85-86) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Lletra lírica». «Que las cosas de aquest món / verdas y maduras són». *Inc.*: «Verda és la mansa anyela».

69 F. 47-47v (p. 86-87) [F. V. Garcia]. «Refereix son amor, satirisant als poetes. Romans». *Inc.*: «Què se'm dóna a mi que'l sol».

70 F. 47v-48v (p. 87-89) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A un cavaller nomenat Geroni de [*en blanc*], que, eixint lo dijous sant de una iglésia, donà un pessic al bras de una minyona y ella, en retorn, li pegà un puntapeu en un genoll que l'obligà a estar alguns dias en lo llit, purgant lo excés de son amor. Romans». *Inc.*: «Prop lo jorn que l'Innocent».

71 F. 48v-50 (p. 89-92) [F. V. Garcia]. «Per a fugir lo autor la ociositat, prengué un assumpto ridícol, qual se veurà en aquest romans». *Inc.*: «Lo salatge [*sic*] de las mossas».

72 F. 50-51 (p. 92-94) [F. V. Garcia]. «Celebraren los poetes de aquella era a l'autor per lo romans dalt dit, elogiant-lo ab algunas poesias, al[s] quals respongué ab lo següent romans». *Inc.*: «Ay, cap de greus en la gent!».

73 F. 51-51v (p. 94-95) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un que primer estaba enamorat de una senhora y després la aborri. Octavas». *Inc.*: «O musa que, mil voltas conjurada».

74 F. 51v-52 (p. 95-96) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un que's féu soldat. Lyras». *Inc.*: «Ja us deix, dolças tabernas».

75 F. 52 (p. 96) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una profunda melancolia. Dècimas». *Inc.*: «De què serveix, pensament».

76 F. 52v-53v (p. 97-99) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Queixas de un amant, en metàfora de una tempestat. Romans». *Inc.*: «Quant del món y sos enredos».

77 F. 53v-55 (p. 99-102) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Loa ab la història de Troya y demanant silenci, ab vituperi y alabansa de las donas. Romans». *Inc.*: «Volent la famosa Dido».

78 F. 55-55v (p. 102-103) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una porfiada imaginació de las glòrias passadas. Dècimas». *Inc.*: «De què serveixen memòrias».

79 F. 55v (p. 103) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un amant poc afortunat. Dècimas». *Inc.*: «Deixa'm ja, tristesa mia».

80 F. 55v-57 (p. 103-106) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al desengany del món, y en alabança de la soledat y agricultura [*ms.* arigultura]. Cançó». *Inc.*: «Si algú bé concidera».

81 F. 57v (p. 107) [J. de Gualbes; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Sàtira a un senyor molt vell y atxacós y tocat de mal de gota que se enamorà de una dama molt hermosa y poeta, la qual féu estas dècimas». *Inc.*: «Tant venir, tant enviar».

82 F. 57v + 60-60v (p. 107-109) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Sàtira [*ms.* Sàtiya] y baya contra lo dimoni, poc entès en la concepció del príncep del cel, Verbo encarnat, y de la immaculada verge Maria, mare sua. Romans». *Inc.*: «Impera-val món a solas».

83 F. 60v-61 (p. 109-110) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la límpia concepció de la puríssima verge Maria. Octavas». *Inc.*: «Las estèrils entranyas de Anna santa».

84 F. 61v (p. 111) [F. V. Garcia]. «En alabança del pare fra Jaume Rebullosa en la composició del llibre de san Olaguer en lo any 1609. Quintillas». *Inc.*: «Entre-ls donatius preciosos».

85a F. 62-62v (p. 112-113) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «En alabansa de Vicens San Feliu, rector elet de la Universitat de Lleyda per la nació valenciana. Octavas». *Inc.*: «Veguer illustre, cuya dreta esgrima».

85b F. 62v-63 (p. 113-114) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al mateix. Lyras». *Inc.*: «De elecció tan alegre».

85c F. 63-63v (p. 114-115) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al mateix. Quartillas». *Inc.*: «Ja, auditori principal».

85d F. 63v (p. 115) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al mateix. Soneto». *Inc.*: «No vull desplegar més, pahers, gansallas».

86 F. 64-64v (p. 116-117) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «En alabansa de un rector de la Universitat de Lleyda. Dècimas». *Inc.*: «Sols en esta acadèmia».

87 F. 64v (p. 117) [F. V. Garcia]. «A una figura de sant Daniel mal pintada». *Inc.*: «Las mans que m'atormentaren».

88 F. 65-66 (p. 118-120) [F. V. Garcia]. «Carta que lo autor escrigué a un amic, al qual nomena Amintas, donant-li la enorabona de haver-lo millorat de rectoria lo señor bisbe de Gerona. Romans». *Inc.*: «A vós, lo pastor Amintas».

89 F. 66-67 (p. 120-122) [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A unas antigas memòrias y al que succehí a l'autor trobant-se en una tarde de abril en lo Pardo. Romans». *Inc.*: «En un bosc de Guadarrama».

90 F. 67-68 (p. 122-124) [F. V. Garcia]. «A las figas que, per manament de son confessor, feia a Christo, nostre senyor, la mare santa Theresa de Jesús. Dècimas». *Inc.*: «A la sombra de l'honor».

91 F. 68-69 (p. 124-126) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la omnipotència, justícia y misericòrdia de Déu infinit. Glosa a la seqüència de la missa de difunts. Dècimas». *Inc.*: «La voràs activitat».

92 F. 69v (p. 127) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Als zelos de sant Joseph quant veu prenyada la Verge, sa esposa, y com volgué deixar-la, fins que lo àngel li revelà lo misteri. Dècima». *Inc.*: «Un nu macís entre humana».

93 F. 69v (p. 127) [F. V. Garcia]. «Epitafi a la sepultura de un escolà de l'autor, que lo enterraren baix la pica de la aygua beneita. Dècimas». *Inc.*: «Assí jau un escolà».

94 F. 69v-70 (p. 127-128) [F. V. Garcia]. «Elogis a un llibre de doctrina moral compost per lo canonge Ferrer, defensant la puresa de Maria santíssima en lo primer instant de la sua concepció». *Inc.*: «Ferrer, amb modos tant bells».

95 F. 70v (p. 129) [F. V. Garcia]. «A una pintura de un mitg cos de santa Bà[r]bara molt gran. Redondillas». *Inc.*: «Si de Bàrbara divina».

96 F. 70v (p. 129) [F. V. Garcia]. «A sant Llätser resuscitat y tornat a morir. Redondillas». *Inc.*: «A nova vida torní».

97 F. 70v (p. 129) [F. V. Garcia]. «A una figura de sant Francesc. Redondillas». *Inc.*: «Francesc en lo món visqué».

98 F. 70v-73v (p. 129-135) [F. V. Garcia]. «Al certamen poètic que celebrà en la ciutat de Gerona per las festas de la canonisació de sant Ignasi de Loyola, fundador de la religió de la Companyia de Jesús, essent bisbe de la dita ciutat, jutge y president del certamen don Francisco de Soaço. Romans». *Inc.*: «Una ninfa de Sagarra».

99 F. 73v-74v (p. 135-137) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Desenganyat de las vanitats mundanas, lo autor se retira a la soledat. Romans». *Inc.*: «Puig, soledat apacible».

100a F. 75-77v + 80 (p. 138-144) [F. V. Garcia]. «Oració panegírica que's recità en la pàheria de la ciutat de Lleyda per la elecció de rector de aquella universitat literària en persona de don Felip de Berga y de Aliaga, per la nació valenciana». *Inc.*: «Si a la gran dignitat de eixa presència».

100b F. 80-81v (p. 144-147) [F. V. Garcia]. *Inc.*: «No lluny de l'àlveo natiu».

100c F. 81v-84v (p. 147-153) [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Puig a mas mans grosseras».

100d F. 85-86 (p. 154-156) [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Ara que he deixat lo plectre».

100e F. 86 (p. 156) [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Donau-li lo govern de vostra escola».

101 F. 88-89 (p. 157-159) [F. V. Garcia. Fragment de la *Comèdia de santa Bàrbara*]. «A un amant desdixat». *Inc.*: «Ja temps seria, Amor, que en ta audiència».

102 F. 89-89v (p. 159-160) [F. V. Garcia. Fragment de la *Comèdia de santa Bàrbara*]. «Al mateix». *Inc.*: «Possible és, Dorinda fera».

103 F. 90-91 (p. 161-163) [F. V. Garcia. Fragment de la *Comèdia de santa Bàrbara*]. «Al mateix. Dècimas». *Inc.*: «Lo que he perdut he guanyat».

104 F. 91v (p. 163) [F. V. Garcia. Fragment de la *Comèdia de santa Bàrbara*]. «Finesas de dos enamorats». *Inc.*: «Tant te vull com la ovella vol al llop». Amb «Resposta».

105 F. 92-95 (p. 163-171) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «La bicaramboc. Endetxas». *Inc.*: «Puig lo món se acaba».

106-172 F. 99-149v (p. 172-264): «Poesias del cèlebre poeta català Fontanella».

106 F. 99-99v (p. 172-173) [F. Fontanella]. «Fúnebres exsèquias a una eclipsada bellesa a qui Fontano, afligit, ofereix lo cor per sepultura, lo dolor per epitafi». «Si quid mea carmina possunt / nulla dies unquam memori nos eximet evo». *Inc.*: «Dolças despullas, qual lo cel volia».

107 F. 99v (p. 173) [F. Fontanella] *Inc.*: «Quant cinyen caminant la pedra dura».

- 108** F. 99 ν (p. 173) [F. Fontanella] *Inc.*: «Muda Dafne la planta fugitiva».
- 109** F. 100 (p. 174) [F. Fontanella]. «A la mort de Nise». *Inc.*: «O, duras fletxas de mon fat rompudas».
- 110** F. 100-104 (p. 174-182) [F. Fontanella]. «Llàgrimas de Fontano en la mort de Nise». *Inc.*: «Llàgrimas tristas, llàgrimas confusas».
- 111** F. 104-106 ν (p. 182-187) [F. Fontanella]. «Ègloga amorosa de Tirsis y Fontano». *Inc.*: «Tirsis: De Fontano la queixa llastimosa».
- 112a** F. 106 ν -108 (p. 187-190) [F. Fontanella]. «Retrato imposible. Ègloga a una hermosura». *Inc.*: «Ínclita, excelsa, Elisa generosa».
- 112b** F. 108-109 ν (p. 190-193) [F. Fontanella]. «A una forçosa ausència». *Inc.*: «Ribera de scena altiva».
- 113** F. 109 ν (p. 193) [F. Fontanella]. «Sonet». *Inc.*: «Sepulta Cúrcio en la caverna umbrosa».
- 114** F. 112-114 ν (p. 194-199) [F. Fontanella]. «Certamen poètic en alabansa del doctor angèlic sant Thomàs de Aquino». *Inc.*: «No ja de Phebo inspiració sonora».
- 115** F. 115 (p. 200) [F. Fontanella]. «A una calavera y relotge de pols. Soneto». *Inc.*: «Esta que veus, figura rigurosa».
- 116** F. 115 (p. 200) [F. Fontanella]. «Altre». *Inc.*: «Est índice volant, fletxa lleugera».
- 117** F. 115 ν (p. 201) [F. Fontanella]. «Lo present que féu un devot a la purga de la sua devota: fou un ram de flors, al mitg del qual hi havia una gàbia de fil-y-grana y, dins, un caponet de seda ab estos versos que l'acompanyàvan». *Inc.*: «Desalinyada ma ploma».
- 118** F. 115 ν (p. 201) [F. Fontanella]. «Lo present que envià un cavaller a una dama que-s deia Ham lo dia de la purga: fonch un ram de flors ab un ham dorat que penjava ab un filet de un costat del ram y un pexet fet com un cor, que estava pres en lo ham ab esta quartilla». *Inc.*: «Cor y peix, tot en un ram».
- 119** F. 115 ν -116 (p. 201-202) [F. Fontanella]. «Esta altre quartilla, glosada ab dos cartas, acompanyàvan lo ram». *Inc.*: «Ham admirable dels cors».
- 120** F. 116-117 ν (p. 202-204) [F. Fontanella]. «En las festas que-s feren als 8 de mars 1676 en la iglésia dels carmelitas descalsos per la beatificació del beato Joan de la Creu, féu Fontano los següents geroglífics». Primera rúbrica: «1. Un broquer ab una creu de sanch: In hoc et cum hoc». *Inc.*: «Esta sagrada memòria».
- 121** F. 117 ν (p. 205) [F. Fontanella]. «Epitafi al sepulcre de una imaginada deïdat de la hermosura». *Inc.*: «Estas que veus, relíquias són postreras».
- 122** F. 117 ν (p. 205) [F. Fontanella]. «Avorrit un amant de la sua dama, lamenta sa desventura». *Inc.*: «Las últimas seran llàgrimas mias».
- 123** F. 118-118 ν (p. 206-207) [F. Fontanella]. «Tement un amant ser ell causa de la tristesa de sa dama, per haver-li donat alguns recels, li dóna amorosas disculpas». *Inc.*: «Líquido ja instrument, trompa sonora».

124 F. 118v-119 (p. 207-208) [F. Fontanella]. «Tenint un amant zelosas queixas de sa dama, desconfiat li representa lo rendit de son amor per a obligarla». *Inc.*: «Ferinda bella, singular y hermosa».

125 F. 119-120 (p. 208-210) [F. Fontanella]. «Llàgrimas de una ànima rendida als peus de son Redemptor». «“Misericordias Domini in eternum cantabo” (Ps. 88)». *Inc.*: «Vinch, Jesús meu, per ròmprer la cadena».

126 F. 120v-121 (p. 211-212) [F. Fontanella]. «Canta la gala del cingulo de puresa que va donar y cenyir un àngel a sant Thomàs de Aquino. Octavas». *Inc.*: «Ab cingulo ditzós, ab prenda rica».

127 F. 121v (p. 213) [F. Fontanella]. «Ostenta un amant la finesa de son amor». *Inc.*: «O he de morir o he de amar».

128 F. 121v-122 (p. 213-214) [F. Fontanella]. «A Monjuïc». *Inc.*: «Excelentíssima montanya».

129 F. 122v-125v (p. 215-221) [F. Fontanella; atribuït a J. Blanc]. «Celebra lo triüfno de la viuda Judith contra Holofernes. Romans». *Inc.*: «Coronadas de esperanças».

130 F. 125v-126 (p. 221-222) [F. Fontanella]. «Al crucificat Amor». *Inc.*: «Alça la vista, confusa».

131 F. 126-128 (p. 222-226) [F. Fontanella]. «Romans que escrigué Fontano embarcat en lo riu Mossa». *Inc.*: «Coronats de llarga boga».

132 F. 128-128v (p. 226-227) [F. Fontanella]. «Romans endecasíl·labo a las festas de la puríssima concepció de Maria santíssima». *Inc.*: «Quant, ab astre felís, la bella Astrea».

133 F. 128v-129v (p. 227-229) [F. Fontanella]. «Embaxada que féu Fontano, essent anomenat embaxador en los escallots en què fou abat don Pedro Soler, quant Joan Móra casà ab la senyora Madalena Xammar». *Inc.*: «Hont lo cristallí Neptuno».

134 F. 132-132v (p. 230-231) [F. Fontanella]. «Desengany del món». *Inc.*: «Pàssan edats y vidas».

135 F. 132v-133v (p. 231-233) [F. Fontanella]. «Glosa jocosa que fou premiada en las festas de Barcelona a nostra senyora de la Concepció. Cobla donada en lo cartell». *Inc.*: «Ara sí que ha de cremar-se».

136 F. 133v (p. 233) [F. Fontanella]. «Vot a nostra senyora de Consolació. Sonet». *Inc.*: «Pharo brillant, estela vencedora».

137 F. 134-136v (p. 234-239) [F. Fontanella]. «Honor enamorat. Idyli». *Inc.*: «Era del dia aquella edat primera».

138 F. 136v-137 (p. 239-240) [F. Fontanella]. «Selva elegiaca». *Inc.*: «Ara sí que ets divina, Elisa mia».

139 F. 137-138v (p. 240-243) [F. Fontanella]. «Emblemas per santa Rosa». Primera rúbrica: «1. Una rosa sens espinas: Ubi est, Mors, aculeus tuus?». *Inc.*: «Una rosa que ab candor».

140 F. 139-139v (p. 244-245) [F. Fontanella]. «Empresas o emblemas per la festa de sant Thomàs de Vilanova en sa canonisació». Primera rúbrica: «1. Se pin-te un cayró ab una vila lineada en ell, al·ludint a Ezequiel, cap. 4; altra vila en lo cel, cenyida de esplendors (Apoc. 21): “Vidi sanctam civitatem”». *Inc.*: «La que en lo fràgil fou terra».

141 F. 139v-140 (p. 245-246) [F. Fontanella]. «A una hermosura». *Inc.*: «Los clavells que moriran».

142 F. 140-140v (p. 246-247) [F. Fontanella]. «Marisápalos». *Inc.*: «Amaranta, la ninfa més bella».

143 F. 140v (p. 247) [F. Fontanella]. «Madrigal a un rosinyol». *Inc.*: «Amorós rosinyol, que ab la harmonia».

144 F. 141-142 (p. 248-249) [F. Fontanella]. «Per la triümfant assumpsió de la Verge. Diàlogo». «Interlocutors: la Música, la Espfera, la Terra». *Inc.*: «Música: Veniu del Líbano».

145 F. 142v (p. 250) [F. Fontanella]. «A la puríssima concepció de Maria santíssima». *Inc.*: «Humil ocell de la felís ribera».

146 F. 142v-143 (p. 250-251) [F. Fontanella]. «Al mateix». *Inc.*: «Alt<e>ra vegada vuy, o Verge pura».

147 F. 143 (p. 251) [F. Fontanella]. «Al mateix». *Inc.*: «Aquell llibre volant que ab fama pura».

148 F. 143-143v (p. 251-252) [F. Fontanella]. «Al mateix». *Inc.*: «Quant del cel les sirenes numeroses».

149 F. 143v (p. 252) [F. Fontanella]. «Al mateix». *Inc.*: «O, Sol immens a qui lo sol adora».

150 F. 144 (p. 253) [F. Fontanella]. «Lletra a la puríssima Concepció». *Inc.*: «Una estela lluminosa».

151 F. 144-144v (p. 253-254) [F. Fontanella]. «Altre lletra al mateix». *Inc.*: «Cri<d>a lo mar una perla».

152 F. 144v (p. 254) [F. Fontanella]. «Altre». *Inc.*: «Serp enroscada de flames».

153 F. 144v-145 (p. 254-255) [F. Fontanella]. «Lletra a la nativitat del Senyor». *Inc.*: «Pastorets de esta comarca».

154 F. 145-145v (p. 253-254) [F. Fontanella]. «Al mateix. Lletra». *Inc.*: «Àngel: Ditxosos y humils pastors».

155 F. 145v (p. 256) [F. Fontanella]. «Lletra al mateix». *Inc.*: «Pastor 1: Què has, què has vist, o pastor?».

156 F. 146 (p. 257) [F. Fontanella]. «Lletra al sagrament». *Inc.*: «Adoro, humil, un amor».

157 F. 146v (p. 258) [F. Fontanella]. «Lletra al naixament del Senyor». *Inc.*: «Si vas a Betlem, pastora».

158 F. 146 ν (p. 258) [F. Fontanella]. «Al mateix». *Inc.*: «Deixau, pastorets, la cabanya».

159 F. 147 (p. 259) [F. Fontanella]. «Solicita un amant la resposta de una carta que havia escrit a sa dama. Quintillas». *Inc.*: «Tant, Ferinda, heu castigat».

160 F. 147 (p. 259) [F. Fontanella]. «Enviant un ram a una purgada». *Inc.*: «Vuy se renova la història».

161 F. 147 (p. 259) [F. Fontanella]. «Enviant un ram a una que's nomenava Cavaller». *Inc.*: «Est ram tant mal fogotat».

162 F. 147 ν (p. 260) [F. Fontanella]. «Enviant un ram fet de un salpasser». *Inc.*: «Lo salpasser entre-ls dos».

163 F. 147 ν (p. 260) [F. Fontanella]. «Enviant un ram a una purgada, ab coquilles entre las flors». *Inc.*: «Amor, que sab fer la guerra».

164 F. 147 ν (p. 260) [F. Fontanella]. «Present de vidre». *Inc.*: «Del vidre vuy la puresa».

165 F. 147 ν (p. 260) [F. Fontanella]. «Enviant un ram a una viuda». *Inc.*: «Una tortoleta sola».

166 F. 148 (p. 261) [F. Fontanella]. «Gilet disculpa son amor ab Gileta. Soneto». *Inc.*: «Jo te adoro, bellíssima Gileta».

167 F. 148 (p. 261) [F. Fontanella]. «Gilet se llamentia, ausent de la adorada Gileta. Soneto». *Inc.*: «Sens vostre llum, Gileta vencedora».

168 F. 148 ν (p. 262) [F. Fontanella]. «Celebra Gilet, ausent, la bellesa de la amada Gileta y solicita anime, generosa, son amor. Liras». *Inc.*: «No la brillant estela».

169 F. 149 (p. 263) [F. Fontanella]. «Canta Gilet, y ab plantes y ocells celebra la bellesa de Gileta y dedica a ses ares lo cor sens esperansa». *Inc.*: «Bella, fragant primavera».

170 F. 149-149 ν (p. 263-264) [F. Fontanella]. «Enviant Gilet un ram a Gileta, havent pres una purga». *Inc.*: «[To]ts donam flors ben purgades».

171 F. 149 ν (p. 264) [F. Fontanella]. «Envia Gilet a sa adorada Gileta altre ram ab perles. Dècima». *Inc.*: «Dono, petita Gileta».

172 F. 149 ν (p. 264) [F. Fontanella]. «Enviant altre ram de flors, y en ell un cor ferit. Dècima». *Inc.*: «Com Gileta, ingrata, ordena».

173 F. 152-157 ν (p. 265-276) [A. Maçaners]. «Al desengany del món y sas vanitats. De Massanés. Octavas». *Inc.*: «Despossehit de la esperança vana».

174 F. 157 ν (p. 276) [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una señoira. Quintillas». *Inc.*: «Com és tan dura y cruel».

175 F. 158-158 ν (p. 277-278) [A. Maçaners]. Dalt: «Massanés». *Inc.*: «Filen las parleras musas».

176 F. 158 ν -159 (p. 278-279) [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una minyona». *Inc.*: «Bella és tot lo que pot ser».

177 F. 160 (p. 280) [R. Noguers; atribuït a F. Fontanella]. «Pintura de l'ivern, del doctor Rafel Nogués». *Inc.*: «Cruel entra lo desembre».

178 F. 160 (p. 280) [R. Noguers; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una anatomia». *Inc.*: «Esta seca anatomia».

179 F. 160v-161v (p. 281-283) [R. Noguers]. «En las congoxas de la mort, lo que diu un fel christià convertit a Christo crucificat». *Inc.*: «Dulcíssim Redemptor meu».

180-184 F. 162-186 (p. 284-328): «Poesias del pare lector jubilat fray Agustí Eura».

180 F. 162-168v (p. 284-297) [A. Eura]. «Octavas en memòria de la sepultura». «Ad Dominum, o mortalium anima». *Inc.*: «Amaina, vaixell racional, las velas».

181 F. 168v-171v + 174-177 (p. 297-310) [A. Eura]. «La mort suavizada. Poesia sacra sobre lo vers 24 del cap. 38 de l'Ecclesiàstich. Dècimas». *Inc.*: «Què dolor, què ànsia, què mal».

182 F. 177-183 (p. 310-322) [A. Eura]. «Poesia sacra per las agonias de la mort». *Inc.*: «Dende est catafal incògnit».

183 F. 183v-184v (p. 323-324) [A. Eura]. «Al passar sant Joan Bo, natural de Màntua, de l'empleo de comediant a ser religiós de sant Agustí. Dèzimas». *Inc.*: «Pas de comèdia excelent».

184 F. 184v-186 (p. 324-328) [A. Eura]. «Trobant-se lo mateix sant combatut de gravíssimas tentacions de luxúria, clavà entre carn y unglà dels dits de las mans trossos de agudíssimas canyas, y pegant un gran colp sobre una pedra, estigué tres dias sens sentits, quedant-se-li apagat lo foc de la concupicència. Dècimas». *Inc.*: «Posat dintre de l'horror».

185-188 F. 186v-196v (p. 329-349): «Poesias de don Joan Terré».

185 F. 186v-188 (p. 329-332) [J. Terrer; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Sàтира a un jurista mostasaf». *Inc.*: «Aquell famós jurista».

186 F. 188v-191 (p. 333-338) [J. Terrer; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un marvellós somni y al desengany del món. Sàtyra». *Inc.*: «Quant apar que, ja cansat».

187 F. 191-192 (p. 338-340) [J. Terrer; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un casament de un doctor. Romans». *Inc.*: «Un casament vergonyant».

188 F. 192v-196v (p. 341-349) [J. Terrer]. «Al sagristà del monastir dels Àngels, que envià un romans a don Juan Terré. Romans». *Inc.*: «Il·lustríssim sacristà».

Bibliografia

Veg. *infra*, ms. 1358. **1c** S. MESTRES. «Poesías perdidas de Vallfogona». M(R)ABLB, núm. II, p. 410-412. **1g**, **81** Veg. *infra*, ms. 2000. **14** *Poesia eròtica i pornogràfica catalana*, 1989, [a cura d'A. Rossich]. **77** A. ROSSICH. «Les faules mitològiques burlesques als segles XVII-XVIII» (*Vestigia fabularum*, p. 126-127). **101-**

104 F. V. GARCIA. *Comèdia famosa de santa Bàrbara*, 1987, [a cura d'À. i J. F. Mas-sip]. **106-172**, **177** Veg. *supra*, ms. 27. **129** Veg. *infra*, ms. 2271. **179** L. RAMÍREZ DE ARELLANO. *Avisos para la muerte*, 1637 (3^a ed.). **180-184** A. EURA. *Obra poètica i altres textos*, 2002, [a cura de P. Valsalobre]. // J. MASSÓ I TORRENTS; J. RUBIÓ I BALAGUER. *Catàleg*, p. 185-199 (BBC, núm. v, p. 149-163). *Guia*, p. 56. *Cincuenta años*, p. 127. // J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 151-155, 196; vol. III, p. 179. **1d**, **1f** Sobre B. Mirambell veg. *infra*, ms. 1358. **1i-j** Sobre J. Vives veg. J. R. CARRERAS I BULBENA. «Constitució y actes conservades de la Academia Desconfiada». BRABLB, núm. x, p. 192-194 [sic per 392-394]. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. III, p. 126, 131, 192-194. A. COMAS. HLC, vol. IV, p. 654. **1m** Sobre M. de Vega veg. *Nenias reales*, p. 72-73, [100 bis]. F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 646-647. J. R. CARRERAS I BULBENA. «Constitució y actes conservades de la Academia Desconfiada». BRABLB, núm. x, p. 184-186 [sic per 384-386]. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. III, p. 126, 131, 192-194. A. COMAS. HLC, vol. IV, p. 653-654. E. ZARAGOZA. *Història de la congregació benedictina claustral tarraconense*, p. 209, 211, 395. **7**, **8**, **89**, **173-176** Sobre A. Maçaners veg. *infra*, ms. 1358. **45** Sobre R. Cordelles veg. *infra*, ms. 1358. **59** Sobre Ocari veg. *infra*, ms. 1358. **177-179** Sobre R. Noguers veg. Ll. DE PEGUERA. *Pràctica, forma y stil*, f. ††v. J. E. ESTRUGÓS. *Fènix català*, f. †3. M. AGUILÓ. *Catálogo*, núm. 458-459, 1425. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 101-102, 158-161. A. RODRÍGUEZ MOÑINO. *Manual bibliográfico*, vol. I, núm. 183, 206. NDLC, p. 507-508. A. SIMON I TARRÉS. *Els orígens ideològics*, p. 203 (?). Íd. *Construccions polítiques*, p. 253 (?). **185-188** Sobre J. Terrer veg. *infra*, ms. 1358.

Observacions

Segons Rossich («Ms. BC que contenen poesies atribuïdes a V. Garcia»), cal vincular el volum «amb els nuclis d'apologistes de la llengua catalans del final del XVIII i començament del XIX, o fins i tot amb els cercles acadèmics que maldaven per publicar les obres de Garcia i d'altres poetes catalans malgrat la reiterada prohibició feta pública per la Inquisició». Brown i Melchor el daten a mitjan segle, abans de l'expulsió dels jesuïtes (1767), i hi detecten indicis d'origen o conservació en un col·legi de l'orde.

Sobre el títol de la compilació: a l'arxiu del baró de Segur, família Vilallonga, hi havia a mitjan segle XIX un fragment de ms. poètic intítulat *Curiositat catalana*, el compilador del qual es fa dir Carseli («Carsèlio»); dels 400 f. originals, només es conservaven els 36 primers, que contenien la taula alfabètica de primers versos de tot el volum, transcrita el 1859 (1868) per Mestres, un pròleg en vers (**1c**) i les obres teatrals de Fontanella; a la part aleshores ja perduda hi havia poesies del compilador, de Garcia, Fontanella i d'altres poetes barrocs. El 1953 Rubió i Bala-

guer feia referència al «mutilat cançoner de la Curiositat catalana de casa del baró de Segur, que no sé si encara es conserva a la seva llibreria» (trad. cat., HLC, vol. II, p. 212). Sobre el títol *Recreo i jardí del Parnàs*, veg. *infra*, ms. 1358.

AGUSTÍ EURA (Barcelona, 1684 - Orense, 1763). FRANCESC FONTANELLA (Barcelona, 1622 - Perpinyà, 1682/1683). FRANCESC VICENT GARCIA (Tortosa?, 1578/1579 - Vallfogona de Riucorb, 1623). JOAN DE GUALBES I COPONS (Barcelona, 1643-1714). ANTONI MAÇANERS (Tarragona, ? - Roma, 1634). RAFAEL NOGUERS (*fl.* 1630-1633). JOAN TERRER (*fl.* 1610). MANUEL DE VEGA I ROVIRA, O. S. B. (Balaguer, ? - ?, 1712). JOAQUIM VIVES I XIMÉNEZ (Barcelona, 1671 - d. 1713).

Ms. 90: Pere DE COPONS. [Copiador de cartes, 1664-1674 (en castellà i català)]

Segona meitat del segle XVII. 4 f. prel. + f. 1-493 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga parcial: f. 1-4 (f. 22-25 de l'anterior) + 76 f. en blanc. Paper, 305 × 210 mm; el f. 493, nota solta sense relligar de format menor. Diverses mans. Enquadernació de pergami. Compra als hereus de Marià Aguiló, de 1908.

F. 1: «Copiador de cartas en varios asuntos, escritas a diferentes sugetos por el ilustrísimo señor don Pedro de Copons, obispo de Urgel, siendo su secretario Martín de Segovia y empeçando el anno de 1664».

F. 22-492v (1-s. n.), primera rúbrica: «Copia de carta escrita al rey, nuestro señor, en 3 de mayo 1664».

Conté:

F. 377-383v [Formulari]. «Copias de cartas comunes para diferentes negocios».

Bibliografia

J. MASSÓ I TORRENTS; J. RUBIÓ I BALAGUER. *Catàleg*, p. 207 (BBC, núm. v, p. 170-171). *Guía*, p. 56. *Cincuenta años*, p. 127. // J. M. MADURELL. «Testamentos e inventarios episcopales». AST, núm. 34, p. 131-132. DHEC, vol. I, p. 625-626.

Observacions

Copiador de cartes enviades per P. de Copons i de Teixidor entre els mesos de maig de 1664 i 1674, ordenades cronològicament; la còpia s'interromp amb la rúbrica corresponent al mes de juny de 1674. Els f. 164-177v, en blanc, es devien deixar per a les lletres posteriors al 9 de juliol de 1666 i anteriors al 5 de febrer de l'any següent.

Entre els destinataris de les cartes hi ha els reis d'Espanya, polítics coetanis com ara el regent Vilosa i el vicecanceller Crispí de Valldaura, diversos doctors de

la Reial audiència, el jesuïta Domingo Langa (Saragossa, 1589-1670) i altres membres d'aquest orde, familiars de Copons, les autoritats de la Seu d'Urgell, l'advocat Joan Baptista Pastor, etc. La majoria de les cartes tracten de política i estan relacionades amb el nomenament de Copons com a comissari a la conferència de Figueres que ha de discutir els límits de la nova frontera entre Espanya i França, el 1664, o amb la gestió del bisbat d'Urgell, que va ocupar entre 1670 i 1681, data de la seva mort. Una carta és escrita en català, amb el nom del destinatari entintat: Josep Rull, regent de la Reial audiència, des de la Seu, 7 d'octubre de 1671 (f. 315v). Alguna lletra té interès cultural: p. e. els incidents al voltant d'un sermó del jesuïta Damià Pla (m. 1679; f. 41v seg.). Els f. en blanc del final es reservaven per a una taula de continguts tot just començada. El f. 493 és una nota solta que conté una carta posterior d'Anton Cassant a Joan Torroella, datada a Sant Ramon el 17 de febrer de 1766.

BC, Arxiu Moja, llig. 547: lligall en foli de documentació familiar (personal, judicial, comptes, etc.), però sobretot de correspondència original rebuda per membres de la família Copons, que ostentava el marquesat de Moja, entre els segles xvi-xix; algunes d'aquestes cartes es conserven dins d'una coberta de paper amb la inscripció en llaipsis: «Procedeix del leg. 218 M. Cartas interesantes històriques. Pedro de Copons, 44 obispo de Urgell». Els destinataris de les cartes, no ordenades, són especialment el citat bisbe Copons i Dalmau de Copons i de Grimau. Aquí donem una notícia breu de les lletres enviades a Copons, a causa del seu interès polític; se centren en dos períodes: el primer va de la conferència de Figueres al nomenament com a bisbe (1664-1671) i el segon correspon a l'any 1671. Són escrites en català i castellà, tot i que també n'hi ha alguna en francès i italià. Entre els remitents hi ha Fabrici Ponç de Castellví, Josep de Pinós i el pare Vicente Gonzaga, Lluís Ferrer, Josep Camporrells, familiars (la seva germana Maria), oficials i rectors del bisbat d'Urgell, i el notari Ramon de Vilana i Perles, que li tramet uns documents (27 de novembre de 1671), etc. Temes tractats: política espanyola i europea coetània (veg. especialment les cartes de Camporrells), gestió del bisbat (des de felicitacions pel nomenament fins a sollicituds de càrrecs i recomanacions a favor d'estudiants i clergues) i d'altres afers. Una carta de Ponç de Castellví, datada a Figueres el 10 de novembre de 1666, conté un sonet «Al incendio de Londres», que hom atribuïa a Ponç, cosa que ell desmenteix; *inc.*: «Este voraz incendio de una llama». Sobre aquest personatge, nebot de Ponç d'Icard, veg., entre d'altres, *REPERTORI 1474-1620*, vol. 1, p. 289-290; Güell. «Fabrici Pons de Castellví a la guerra dels Segadors. Notes, apunts i esmenes». *Treballs Canongins 1999*, p. 29-44; Simon i Tarrés. *Els orígens ideològics*, p. 319-320; Alcoberro. *L'exili austriacista*, vol. 1, p. 204. Al ms. 90 de la BC, que descrivim, hi ha una carta a Ponç (f. 142v).

BC, ms. 1671/10: dins d'una carpeta amb arbres genealògics de la família Copons (segles xvii-xviii), es conserva un f. solt que conté la convocatòria d'un cer-

tamen literari a càrrec de P. de Copons; no duu data, però aquest hi consta com a bisbe d'Urgell i un dels temes a celebrar pels participants és la comissió que va rebre del rei a Figueres «para la conclusión de las paces y división de Cataluña»: «Recreo agradable, entretenimiento nuevo de ingenios empeño, deporte apacible, diseño literario de Mercurio, embite en donde las Musas abren las corrientes de Pegaso [...]. Franquea la copa el ilustríssimo señor don Pedro de Copons, obispo de Urgel, a los ingenios despiertos [...]»; hi proposa quatre «embites» o temes de poesies en grec, llatí o sense especificar, en lloança del bisbe i el seu llinatge, amb els premis corresponents i las «Leyes del recreo».

PERE DE COPONS I DE TEIXIDOR (Igualada, 1620? - Balaguer, 1681).

Ms. 91: Pseudo-Bernat BOADES [Joan Gaspar ROIG I JALPI]. *Llibre dels fets d'armes de Catalunya*

Segle XVIII. 3 f. prel. + f. 1-49 amb numeració moderna en llapis i una de moderna en vermell discontinua sobre el text: f. 1-49 + 3 f. en blanc. Paper, 390 × 270 mm. Enquadernació moderna de pergamí. Al llom: «Boades. Libre dels fets d'armes de Catalunya». Tacat per la humitat; restaurat. Compra als hereus de Marià Aguiló, de 1908.

F. 1: «Llibre dels feyts [*corr. de faets*] d'armes de Catalunya (1)». «En nom de nostre señor Jesuchrist e de la sua benayunturada mare humil sempre verge Maria, nostra dona, amén. Ací comença lo libre dels feits d'armes de Catalunya somàriament e coriosa que-n scrich yo, Bernat Boades, prevere deservint la igleya parroqu[ial] de nostra dona Santa Maria de la vila de Blanes, batxeller en decrets, hon també se'n scriuran alguns feits eclesiàstichs a llaor de s[...] Sgleya e dels benaiunturats sants de paradís. Tret del seu propi original per mi, Rafel Ferrer Coll, per manament de mossèn [...] Ferrer de Blanes, clavari dels vescomptats de Cabrera e Bas, a fi que, com sia obra molt útil e profitosa, lo'n vol fer stamp[ar]. Deus creator omnium rerum, fac me semper scribere verum. “Habibabit in tabernaculo tuo qui loquitur veritate[m in] corde suo, qui non egit dolum in calamo suo” (Psal. 14)».

F. 1-49v: «Capítol primer: qui tracta de la venguda dels cartaginesos a Sp[aña] e d'altres generacions e d'algunes poblacions que-n varen faer dintre d'aquella». *Inc.*: «La gran fertilitat, boniquea e riquea d'España». *Expl.* (cap. 32): «E donchs, pux l'avem a Sardeña, res pus no us ne cal dir. E axí finam nostre libre, a llaor de Déu e de la sua benaiunturada Mare e del gloriós sant monseñer Martí, a XI de novembre de l'añ MCCCCXX, en la vila de Blanes, del bisbat de Gerona e del vescomptat de Cabrera».

Bibliografia

Veg. *infra*, ms. 985. // J. MASSÓ I TORRENTS; J. RUBIÓ I BALAGUER. *Catàleg*, p. 207 (BBC, núm. v, p. 171). *Guía*, p. 56. *Cincuenta años*, p. 127.

Observacions

Retrobem el mateix copista a AHCB, ms. B-1, plecs B (Francesc Glòria i Bosch. *Canónica histórica demostración que declara las más singulares preheminiencias, privilegios, prerrogativas de la parroquia iglesia de San Justo y Pastor de la ciudad de Barcelona [...], dedicada al ilustrísimo y reverendísimo señor don Francisco del Castillo y Vintimilla [...], obispo de Barcelona*) i C (extractes de la *Crònica de Sant Pere de les Puelles*).

JOAN GASPÀR ROIG I JALPÍ (Blanes, 1624 - Manresa, 1691).

Ms. 120: Pere Pau JOPER; Montserrat MALLOLES. [Traducció de Roberto BELLARMINO. *Doctrina cristiana*]

Segle XVII (c. 1639). 3 f. prel. + f. 1-299 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-543 (f. 16-289^v de l'anterior) + 3 f. en blanc. Paper, 215 × 155 mm. Autògraf. Notes al marge. Enquadernació posterior de pergamí. Al lloc: «Bellarmino. *Doctrina cristiana*». Restaurat. Donatiu d'Antoni Guasch; registrat el 18 de gener de 1909.

F. 1 [Aprovació de «la traducció de castellà en català de la doctrina de l'eminentíssim senyor cardenal Belarmino, de la Companyia de Jesús, ab les addicions del traductor», signada per Jaume Puig, s. 1. (m. 1646), qualificador del Suprem Consell de la Inquisició, per ordre del bisbe de Barcelona García Gil Manrique. Barcelona, 15 d'agost de 1639].

F. 2, dalt: «Jesus» i «Maria». «Doctrina del cardenal Roberto Bellarmino, en català. Omnia sub jectio sanctae romanae Ecclesiae correctioni et censurae».

F. 3: «Declaració copiosa de la doctrina christiana, composta per orde del beatíssim papa Clement VIII, de bona memòria, per lo pare Robert Belarmino, cardenal de la santa Iglésia romana. Vista y aprovada per la congregació de la Reforma per a que, llevada la varietat dels modos de ensenyar, se fassa uniforme y molt fàcil lo sant exercici de instruir los idiotas y minyons en las cosas de nostra santa fe catòlica. Traduïda de castellà en nostra llengua cathalana per lo doctor Pere Pau Joper, prevere, prior de Santa Maria de Castelló de Farfanya, archiprestat de Àger. Van també exemples a la fi dels capítols, trets de graves autors per lo mestre Sebastià de Lírio, cathedràtic de prima de grech y corrector de llibres en la Universitat de Alcalà. En esta impressió van ajustades a la fi altres devocions al mateix intent y propòsit».

F. 4v-5v [Dedicatòria]. «Al molt illustre y reverend senyor Francesch Broquetes, prevere, doctor theòlech, decano y cathredàtich jubilat de la illustre Universitat de Barcelona, calificador del Sant Offici y archipreste meritíssim de la insigne iglésia col·legiata de Sant Pere de Àger, de ninguna diòcesi, a la santa sede apostòlica sola y immediadament subjecta, etc.». *Inc.*: «Entre·ls papers del reverent doctor Monserrat Malloles, prevere». *Expl.*: «ho acompanyaran mon intent. Lo menor dels súbdits de vostra senyoria, lo doctor Pere Pau Joper, prevere y prior de Castelló».

F. 6-7v [Ferrara, 15 de juliol de 1598]. «Clemens papa octavus. Ad futuram rei memoriam».

F. 8-15v: «Pròlech als curas de ànimas». *Inc.*: «La doctrina christiana que lo sant papa Clement 8 manà compòndrer y disposar a l'eminentíssim y sant cardenal Roberto Belarmino». *Expl.*: «quant nos diga Christo, princeps pastorum: "Redde rationem vilicationis tuae"».

F. 16-289v (p. 1-543): «Declaració de la doctrina christiana per ús dels que ensenyen minyons y altres persones simples, ordenada a modo de diàlogo entre mestre y dexeble». «Què cosa sia doctrina christiana y quals les parts principals d'ella. Capítol I». *Inc.*: «D.: Pus és necessari per a salvar-se saber la doctrina christiana, desig molt que·m declareu què cosa sia». *Expl.* (cap. 30): «y digau algunas vegades: Déu me està mirant / y los passos que vaig dant».

F. 290-299v: «Taula de las matèrias més principals y exemples que·s contenen en esta doctrina christiana».

Bibliografia

J. MASSÓ I TORRENTS; J. RUBIÓ I BALAGUER. *Catàleg*, p. 247 (BBC, núm. VI, p. 263). *Guía*, p. 57. *Cincuenta años*, p. 128. // J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 86. Sobre M. Malloles veg. F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 360. M. AGUILÓ. *Catálogo*, núm. 508.

Observacions

És la còpia original, començada per Malloles i continuada, completada i addicionada per Joper, que destinava l'obra a la impremta. La primera edició de la versió castellana de Bellarmino és la de Pamplona (1612); a l'edició de Madrid, 1615, Luis de Vera apareix per primer cop com a traductor (Palau, núm. 26.482). Malloles, rector d'Avinyonet, és autor de *Preservatiu espiritual de la peste y rogativa quotidiana*, editat el 1632; Joper publicà uns *Advertiments y discurs [...] en orde a l'efecte y conservació del nou govern espital de Nostra Senyora de la Misericòrdia* (1638).

A la dedicatòria a Broquetes (sobre el qual veg. *Política lingüística de l'església catalana*, p. 31-37, 163-187; REPERTORI 1474-1620, vol. II, p. 510-511, i IV, en preparació), Joper explica les circumstàncies de l'elaboració del text català i la seva finalitat: «Entre·ls papers del reverent doctor Monserrat Malloles, prevere y per gràcia de vostra senyoria canonge de la insigne iglésia col·legiata de Sant Pere de Àger, trobí que anava traduïnt de castellà en cathalà la doctrina del cardenal Bellarmino, que, per la falta de llibres de devoció en nostra llengua y per contenir aquest la ensenyansa de nostra santa religió y principis de nostra santa fe ab tanta claredat y doctrina declarats, judicà que seria de utilitat y profit, particularment per als pobles y pàrrochos, puix conté tot lo que se ha de créurer y obrar per a salvar-se, que és la més alta y suprema sabiduria. Vet son bon intent. Passí avant lo comensat, ajustant-hi a la fi algunas altres devocions al mateix propòsit, i pos-ho en mans y debaix de la protecció de vostra senyoria per moltes rahons que callo per la modèstia de vostra senyoria, a qui dedicar la summa de la theologia de sant Thomàs ni fóra desastimar al sant doctor ni demasiada estima de las lletras y mèrits de vostra senyoria. Sols dich que lo canonge Malloles tenia tal intent. Y puix jo·m trob ab las matexas obligacions, per aver-me vostra senyoria, sens que io tal pensàs ni meresqués, cridat per al priorat de Castelló de Farfanya, de son pes va als peus de vostra senyoria; y també que, com va disposant-se per al sýnodo dels rectors de son ample districte y separat territori, porà manar, com té intent, de que en tot ell se ensenye la doctrina christiana en esta forma, que fou lo del santíssim pare Clement VIII quant manà disposar-la. Reba vostra senyoria lo llibre y sos traductors, suplicant a Déu que tinga al doctor Malloles en sa glòria y a mi conserve en sa gràcia, que a vostra senyoria guardi y prospere per a bé de sa Iglésia, decoro d'esta província, ornato de las escolas, alegria de bons y doctes, que ho dexaran de ser-ho ho acompanyaran mon intent. Lo menor dels súbdits de vostra senyoria, lo doctor Pere Pau Joper, prevere y prior de Castelló» (f. 4v-5v).

Ms. 145: Esteve DE CORBERA. *Las prosperidades infelices*

Descrit a REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 160-161.

Addenda

Una altra versió a BNM, ms. 1215 (*Inventario general*, vol. IV, p. 94-95).

Ms. 151: Agustí LÓPEZ DE MENDOZA I PONS, COMTE DE ROBRES. *Historia de las guerras civiles de España*

Segle XVIII. 3 f. prel. + f. 1-213 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-211 (f. 3-213 de l'anterior) + 19 f. en blanc. Paper, 200 × 145 mm. Es-

borrany autògraf, amb passatges ratllats. Enquadernació de pergamí. Al teixell: «Conde de Robres. Guerras civiles de España. 1700 a 1708». Havia pertangut al comte d'Aranda i la seva muller, a Joaquín Morales i a Antonio Ferrer del Río, que el donà a Pròsper de Bofarull; d'aquest passà al seu fill Manuel. Compra de la biblioteca de P. de Bofarull (el seu ex-libris al f. [1] prel.); registrat el 7 de febrer de 1911.

F. 1 [Nota]. «[*Ratllat* Del coronel don Joaquín Morales]. Este libro, que es el original mismo del autor y del cual no existe ninguna copia, perteneció al conde de Aranda, sobrino por parte de madre del conde de Robres. Muerto el conde de Aranda, quedó en poder de su viuda, que casó después con el duque de Alagón; a la muerte de éste, se lo regaló dicha señora a su amigo el coronel de guardias don Joaquín Morales, y a éste se lo compré yo en 1845 por una onza de oro. Es lástima que el libro sea tan corto, porque es muy notable por la imparcialidad y buen juicio del autor, testigo ocular de los sucesos que refiere. De particularidades del don Agustín no sé más que las que apunta en su obra. Frai Nicolás de Jesús Belando dice en su *Historia civil de España* que este señor conde fue encargado por la ciudad de Barcelona para recibir en la frontera a doña María de Saboya, primera muger de Felipe V. Serra y Postius le cuenta entre el número de los escolanes del santuario de la virgen de Monserrate. En débil muestra de íntima amistad se lo regalé al señor don Próspero de Bofarull en agosto de 1851, hallándome en Barcelona. Antonio Ferrer del Río».

F. 2: «Historia de las guerras civiles de España, desde la muerte del señor Carlos II, que sucedió en 1º de noviembre de 1700, distribuyda en 8 libros por los mismos años regulados hasta el de 1708. Escrita por el ilustrísimo señor don Agustín López de Mendoza y Pons, conde de Robres, y para los señores sus sucesores reservada».

F. 3-3v (1-1v): «Memoria para la historia de las guerras civiles de Hespaña». *Inc.*: «Irritada con nuestros pecados la justicia divina». *Expl.*: «a mayor onrra y gloria suya».

F. 3v-213 (1v-211): «Lib. 1º». «§ 1º». *Inc.*: «La tranquilidad que ofreció a la Heuropa el tratado de Risvic, ajustado el año 1698». *Expl.*: «quitándoles gran porción de sus guaridas de las montañas». Segueix, sense text: «Lib. 9». «§ 1º». Al marge: «1709».

Bibliografia

A. LÓPEZ DE MENDOZA. *Historia*, 1882. // J. MASSÓ I TORRENTS; J. RUBIÓ I BALAGUER. *Catàleg*, p. 299-300 (BBC, núm. VII, p. 342-343). *Guía*, p. 58. *Cinuenta años*, p. 129. // F. LATASSA; M. GÓMEZ URIEL. *Bibliotecas*, vol. II, p. 170. P. MOLAS RIBALTA. *L'alta noblesa catalana a l'Edat Moderna*, p. 100-101.

Observacions

L'autor és considerat aragonès per l'editor i per Gómez Uriel.

AGUSTÍ LÓPEZ DE MENDOZA I PONS, COMTE DE ROBRES (Barcelona, 1668 - ?, d. 1715).

Ms. 160: Pere Joan COMES. *Llibre d'algunes coses assenyalades*

Descrit a REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 161-162.

Ms. 172: Francesc FONTANELLA; Francesc GRANOLLACS. [Obres dramàtiques i poètiques (en català i castellà)]

Final del segle XVII - començament del XVIII. 1 f. prel. + f. 1-295 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-610 (f. 1-295v de l'anterior) + 1 f. s. n. + 1 f. en blanc. Paper, 195 × 145 mm. Dues mans: la segona, a partir del f. 273. Taula, addicions i correccions de mans posteriors. Enquadernació de pergamí. Restaurat. Compra de la biblioteca de Pròsper de Bofarull (el seu ex-libris a la contracoberta anterior); registrat el 7 de febrer de 1911.

1 F. 1-11 (p. 1-25) [F. Fontanella. *Tragicomèdia pastoral d'Amor, firmesa i porfia*]. «Loa per la tràgica comèdia de Amor, firmesa y porfia». «Interlocutors: [...]». «Ix Possímico sol». *Inc.*: «Socorro, amparo, favor». *Expl.*: «y·ls cignes de Llobregat. Fi de la loa».

F. 11-11v (p. 25-26): «Lletra que se cantà antes de la comèdia». *Inc.*: «La bisarria de Elisa».

F. 12-94v (p. 23-188): «Tragicomèdia pastoral de Amor, firmesa y porfia». «Interlocutors: [...]». «Acte primer, sena primera: És en la ribera del Llobregat. Fontano y Elisa híxan». *Inc.*: «Fontano: Honor d'esta ribera». *Expl.*: «fareu venturós poeta».

F. 94v-104v (p. 188-208): «Entremès». «Interlocutors: [...]». «Ix Possímio». *Inc.*: «Qui só jo, señoras mias?». *Expl.*: «de nostras faltas. Fi».

F. 105-109 (p. 209-217): «Ball de la pintura, per lo acte segon. Ix la Pintura y canta». *Inc.*: «Jo só la nova pintura». *Expl.*: «que me'n vaitg a la comèdia. Fin».

2 F. 109-110 (p. 217-219) [F. Fontanella. *Lo desengany*]. «Lletra que·s canta en lo principi». *Inc.*: «Fama: Alerta, amadors, alerta». *Expl.*: «ha faltat lo valor y la constància. / Alerta, etc.».

F. 110-163 (p. 219-325): «Lo desengany. Poema drammàtich». «Interlocutors: [...]». «Acte primer. Scena primera: Tirsis, Mireno». *Inc.*: «Tirsis: Esta que veus nativa arquitectura». *Expl.*: «basta a disculpar mas penas. Fin».

3 F. 164-192v (p. 327-384) [F. Fontanella]. «Certamen poètic en alabança

del doctor angèlich sant Thomàs de Aquino». «Introducció a la sentència». *Inc.*: «No ja de Phebo inspiració sonora».

4 F. 193-203v (p. 385-406) [F. Fontanella; atribuït a J. Blanc]. «Romans a Judith». *Inc.*: «1. Coronadas de esperanças».

5 F. 204-207 (p. 407-413) [F. Fontanella]. «Traducció de la elegia nona del llibre primer dels Amors, de Ovidi». *Inc.*: «Militat omnis amans et habet sua castra Cupido. / Attice, crede mihi, militat omnis amans: Tots los amadors militan, / té Cupido sos reals. / No duptes, Àttic, no duptes, / militan tots los amans».

6 F. 207-207v (p. 413-414) [F. Fontanella]. «Soneto». *Inc.*: «Las últimas seran llàgrimas mias».

7 F. 207v-208v (p. 414-416) [F. Fontanella]. «Dècimas de una comèdia que havia Fontano començada». *Inc.*: «Llamento infeliz y ploro». *Expl.*: «si no-m mata ton dolor. Fi».

8 F. 209-210v (p. 417-420) [F. Fontanella]. «Al crucificat amor». *Inc.*: «1. Alça la vista, confusa».

9 F. 211-211v (p. 421-422) [F. Fontanella]. «Inscripció cronològica. Fúnebres obsèquies a una eclipsada belleza a qui Fontano, affligit, ofereix lo cor per sepultura, lo dolor per epitaphi. DD. CC. LLLLLLLL. X. VVVVVV. IIIIIII. M [al marge 1648]». «Si quid mea carmina possunt, / nulla dies unquam memori nos eximet aevo». «Soneto». *Inc.*: «Dolças despullas, quant lo cel volia» [veg. 53].

10 F. 211v-212 (p. 422-423) [F. Fontanella]. Al marge: «Soneto». *Inc.*: «Quant cinyen, caminant, la pedra dura» [veg. 54].

11 F. 212 (p. 423) [F. Fontanella]. Al marge: «Soneto». *Inc.*: «Muda Dafne la planta fugitiva» [veg. 55].

12 F. 212-212v (p. 423-424) [F. Fontanella]. Al marge: «Soneto (de altra manera)». *Inc.*: «Daphne veloz, Sirenga fugitiva».

13a F. 212v-213 (p. 424-425) [Florilegi de versos llatins i italians glossats a 13b].

13b F. 213-213v (p. 425-426) [F. Fontanella]. «Hatxa del<s> desengany». *Inc.*: «O, contento del[s] humans».

14 F. 214 (p. 427) [F. Fontanella]. «Soneto a la mort de Nise». *Inc.*: «O, duras fletxas de mon fat rompudas».

15 F. 214-219v (p. 427-429 + 450-458) [F. Fontanella]. «Llàgrimas de Fontano en la mort de Nise». *Inc.*: «Llàgrimas tristas, llàgrimas confusas».

16a F. 220-221 (p. 459-461) [F. Fontanella]. «Carta que escrigué a una monja després que un amich seu li digué que se n'avia enamorat per procura». *Inc.*: «Molt alta y serena princessa: Per mon amich Francisco de Alemanya, cavaller andant de Rafelinda». Signa: «Lo cavaller de Belinda, Fontano».

16b F. 221-222v (p. 461-464) [F. Fontanella]. «Resposta de la senyora monja». *Inc.*: «Molt magnífich y esforçat cavaller: De lo que estimo los disitgs tan ponderats de voler ser mon catiu cavaller». Signa: «Venturosa infanta Belinda».

16c F. 222v-224v (p. 464-468) [F. Fontanella]. «Resposta de Fontano». *Inc.*: «Íncrita y soberana princessa: A favors tant descomunals». Signat: «Del cavaller de Belinda».

16d F. 224v-225v (p. 468-470) [F. Fontanella]. «Cartell de desafiú en alabança de la princessa de Belinda». *Inc.*: «O vosaltres, los que errant per lo univers». Signa: «Lo cavaller de Belinda».

16e F. 225v-226 (p. 470-471) [F. Fontanella]. «Aquestos bons principis desvanesqué un blanquet frarico, y Fontano, desengañat de son natural, y féu lo romans que-s segueix». *Inc.*: «Oÿu, senyoras devotas».

16f F. 226-228 (p. 471-475) [F. Fontanella]. «Y en senyal de desengany escrigué la carta que-s segueix a una señora monja, amiga de la princessa». *Inc.*: «A vós, bellíssima infanta y sàbia encantadora Refellinda». Signa: «Lo cavaller desengañat».

16g F. 228-228v (p. 475-476) [F. Fontanella]. «En senyal, donchs, de las ja curadas malancolias, vos envio aqueixa lletra que aquesta matinada he hoit cantar a un rosinyol». *Inc.*: «Ja torna la filomena» [veg. 52].

17 F. 229-230 (p. 477-479) [F. Fontanella]. «Lletra que li demanà un amich». *Inc.*: «Francino adora a Amaranta».

18 F. 230-232v (p. 479-484) [F. Fontanella]. «Romans que escrigué des de Charlavila, estant per embarcar-se en lo riu Mosa, camí de Münster». *Inc.*: «Ya me aguarda altra ribera».

19 F. 233-233v (p. 485-488) [F. Fontanella]. «Lletra que féu Fontano en lo citi de Barcelona». *Inc.*: «Dols esperit de la selva».

20 F. 234-235 (p. 487-489) [F. Fontanella]. «Lletra que féu Fontano estant siat en Barcelona». *Inc.*: «Tas prendas, Elisa mia».

21 F. 235-235v (p. 489-490) [F. Fontanella]. «Soneto que escrigué des de París Fontano». *Inc.*: «Aquest fanch que Luctècia denomina».

22a F. 235v-236v (p. 490-492) [F. Fontanella]. «Romans que envià Fontano a las señoras monjas dels Àngels un dia que-s purgà». *Inc.*: «De aquest trono circular».

22b F. 236v-237 (p. 492-493): «La resposta que las reverendíssimas misenyoras feren a esta carta fou un paneret, dintre del qual venia un tapí ab moltes poncellas de diferents flors y enmitg d'ellas un frare blanch, d'estos que-s fan en los camps; lo tupí portava un billet agafat ab esta quartilla». *Inc.*: «Enviam-vos des de así».

22c F. 237 (p. 493): «Y lo frare, a l'envés de la cogulla, esta dècima». *Inc.*: «Aqueix frare reverent».

22d F. 237-238 (p. 493-495) [F. Fontanella]. «Tot lo present en cos y en ànima envià Fontano a Hierusalem, y després de haver aguardat dos o tres dias la resposta, vent que se'n descuydaven, respongué als senyors Àngels la carta que-s segueix». *Inc.*: «Apeserat que vostre cèlebre favor».

22e F. 238v (p. 496): «Apenas hagué enuiat esta carta, las senyoras de Jerusalem li tornaren a enviar lo paneret, ple de rosas, ab los versos que·s segueixen». *Inc.*: «No és mal búcaro un tupí».

22f F. 238v-240 (p. 406-499) [F. Fontanella]. «Lo paneret, rosas y versos remeté luego als Àngels, accompany[a]ts d'estos altres». *Inc.*: «No us envio·l fradre assí».

22g F. 240-242 (p. 499-503) [F. Fontanella]. «Pochs dias després, sen-se tornat a purgar, envià als Àngels la carta que·s segueix». *Inc.*: «Altra vegada, senyoras» [en vers].

23 F. 242 (p. 503) [F. Fontanella. «Ahont lo cristallí Neptuno» (fragment)]. «Quant Joan Móra casà ab la senyora Madalena». *Inc.*: «Un de vell se torna prim».

24 F. 242v-243v (p. 504-506) [F. Fontanella]. «Lletra que féu Fontano en lo últim del citi. 1652». *Inc.*: «La botella s'és morta».

25 F. 243v-244 (p. 506-507) [F. Fontanella]. «Letra al Naxament». *Inc.*: «La Verge pura».

26 F. 244v-245 (p. 508-509) [F. Fontanella]. «Al mateix assumpte». *Inc.*: «Pastorets d'esta comarca».

27 F. 245-246 (p. 509-511) [F. Fontanella]. «Al mateix assumpte». *Inc.*: «1. Ola, pastors de Batlem».

28 F. 246-247 (p. 511-513) [F. Fontanella]. «Al mateix assumpte». *Inc.*: «Entre funestas ruhinas».

29 F. 247-248 (p. 513-515) [F. Fontanella]. «Al mateix assumpte». *Inc.*: «1. Què as, què as vist, o pastor».

30 F. 248-249v (p. 515-518) [F. Fontanella]. «Resposta estrològica de Fontano a la petició de una senyora dama». *Inc.*: «Desobre la sexta esphera».

31 F. 249v-251 (p. 518-521) [F. Fontanella]. «Octavas que envià des de Parpiña a 26 de abril de 1660». «Misericordias Domini in eternum cantabo». *Inc.*: «Vinc, Jesús meu, per rómprer la cadena».

32 F. 251-252v (p. 521-524) [F. Fontanella]. «Romans que escrigué Fontano embarcat en lo Lucre, camí de París, a sos amichs». *Inc.*: «En lo bullici inquiet».

33 F. 252v-256 (p. 524-531) [F. Fontanella]. «Altre romans que escrigué caminant per lo riu Mossa». *Inc.*: «Coronats de llarga boga».

34 F. 256-257v (p. 531-534) [F. Fontanella]. «Romans endecassíl·labo a en las festas de la Concepció de Maria». *Inc.*: «Quant, ab astre feliz, la bella Astrea».

35 F. 257v-261v (p. 534-542) [F. Fontanella]. «Retrato impossible. Ècloga de Fontano a la excelentíssima senyora madona Luïsa de Ardena y Aragon, comptessa de Illas». *Inc.*: «Ínclita, excelsa Lise generosa».

36 F. 262-263v (p. 543-546) [F. Fontanella]. «En l'annua celebritat de son cherúbich tutelar, la thomística escola dedica esta sel[v]a». *Inc.*: «Fragant bellesa, pompa peregrina».

37 F. 264-266 (p. 547-551) [F. Fontanella]. «Desengany». *Inc.*: «Pàssan edats y vides».

38 F. 266v-267 (p. 552-553) [F. Fontanella]. «Lletra per la nit de Nadal». *Inc.*: «A l'amanèxer lo sol».

39 F. 267v-268 (p. 554-555) [F. Fontanella]. «Altre al mateix assumpte». *Inc.*: «En primavera se inúndan las iras».

40 F. 268-269 (p. 555-557) [F. Fontanella]. «Dècimas». *Inc.*: «O he de morir o he de amar».

41 F. 269-270v (p. 557-560) [F. Fontanella]. «Romans a una senyora monja». *Inc.*: «En la més nova ventura».

42 F. 270v-271v (p. 560-562) [F. Fontanella]. «Lletra al to de Gigante cristallino». *Inc.*: «Cristalina campanya» [en català].

43 F. 272-273 (p. 563-565) [F. Fontanella]. «Lletra al to de Ayer [*ms.* ayes], Angélica, supe». *Inc.*: «Belisa de las Giletas».

44 F. 273-273v (p. 565-566) [F. Fontanella]. «Romances amargos a Gileta». *Inc.*: «Molts anys alegres, Gileta».

45 F. 273v-274v (p. 566-568) [F. Fontanella]. «Altre». *Inc.*: «Guardau la porta, Gileta».

46 F. 274v-275 (p. 568-569) [F. Fontanella]. «Altre». *Inc.*: «Silenci, penas, silenci».

47 F. 275 (p. 569) [F. Fontanella]. «Altre». *Inc.*: «Dos cosas voleu, Gileta».

48 F. 275v (p. 570) [F. Fontanella]. «Altre». *Inc.*: «Te'n vas, amada Gileta».

49 F. 276 (p. 571) [F. Fontanella]. «Altre». *Inc.*: «Adéu, amable Gileta».

50 F. 276-276v (p. 571-572) [F. Fontanella]. «Altre». *Inc.*: «No sé si-m voleu, Gileta».

51 F. 276v-277 (p. 572-573) [F. Fontanella]. «Altre». *Inc.*: «Yo us vull bé, Gileta mia».

52 F. 277-277v (p. 573-574) [Una altra còpia de 16g].

53 F. 277v-278 (p. 574-575) [Una altra còpia de 9].

54 F. 278 (p. 575) [Una altra còpia de 10].

55 F. 278v (p. 576) [Una altra còpia de 11].

56 F. 278v-279 (p. 576-577) [F. Granollacs]. «A las llàgrimas de Fontano en la mort de Nise, de Francisco Granollachs. Soneto». *Inc.*: «Càndida, cristallina coorrent pura».

F. 280v-281v (p. 580-582): «Índice de las diferentes matèrias contingudas en est llibre».

57 F. 289-289v (p. 597-598): «Estribillo». *Inc.*: «Las iras detén».

58 F. 290-290v (p. 599-600): «Letra al humano». *Inc.*: «Haunque enemiga la suerte embaraze».

59 F. 290v-291 (p. 600-601): «Letra al humano». «Estribillo». *Inc.*: «Si amar es sentir».

60 F. 291v-292 (p. 602-603): «Letra al humano». «Estríbillo». *Inc.*: «Sólo es querer».

61 F. 292v (p. 604): «A un retrato. Soneto». *Inc.*: «Bellíssima deydad que, repetida».

62 F. 292v (p. 604) [F. V. Garcia]. «A una dama que plorava». *Inc.*: «Recolliu eixos rubins».

63 F. 293 (p. 605): «A un retrato. Soneto». *Inc.*: «Basilisco del tiempo, tú, que doras».

64 F. 293v (p. 606): «En aplauso de los que tan ingeniosamente han desempeñado el certamen de la Universidad de Barcelona. Soneto». *Inc.*: «Discreta juventud, en quien conserva».

65 F. 294-294v (p. 607-608) [F. Fontanella]. «Romans». *Inc.*: «Amaranta, la nimfa més bella».

66 F. 294v (p. 608) [F. Fontanella]. «A una purgada. Dècima». *Inc.*: «He sabut, señora ingrata».

67 F. 295-295v (p. 609-610) [Nota sobre les nou Muses (en castellà i llatí)]. *Expl.*: «Urania, musa 9ª: Canta, penetrando las esferas celestiales, poesias sagradas. Urania coeli motus scrutatur et astra».

Bibliografia

1-2 F. FONTANELLA. *Tragicomèdia*, 1988, [a cura de M. M. Miró]. **3-5, 65-66** Veg. *supra*, ms. 27. **4** Veg. *infra*, ms. 2271. **62** Veg. *infra*, ms. 1358. // J.-S. PONS. *La littérature catalane en Roussillon (1600-1800)*. *Bibliographie*, p. 24. *Guía*, p. 60. *Cincuenta años*, p. 130.

Observacions

59: cf. BNM, ms. 2202, amb glossa diferent (*Catálogo de manuscritos de la BN con poesía en castellano*, vol. I, p. 176). **60**: una altra còpia a BNM, ms. 4121, que conté poesies de Damián Cornejo (1629-1707; *íd.*, vol. III, p. 1883).

FRANCESC FONTANELLA (Barcelona, 1622 - Perpinyà, 1682/1683).

Ms. 173/1-3: *Annals consulars de la ciutat de Barcelona*

Segle XVIII. Tres volums. Vol. I: 3 f. prel. + f. 1-108 amb numeració antiga + 2 f. en blanc. Vol. II: 3 f. prel. + f. 1-240 amb numeració moderna en llapis + 2 f. en blanc. Vol. III: 3 f. prel. + f. 1-246 amb numeració posterior en tinta + 1 f. en blanc. Paper, 205 × 145 mm. Diverses mans al vol. I; una mà als vol. II-III. Enquadernació de pergami. Al teixell: «Anals cons. de Barcelona, 1», «Anals consu-

lars de Barcelona, 2» i «[...], 3». Compra de la biblioteca de Pròsper de Bofarull (el seu ex-libris al f. [1] prel. del vol. III); registrat el 7 de febrer de 1911.

Volum I

F. [3] prel.: «Anals consulars de la ciutat de Barcelona, formats de las més principals antiguitats, prerrogativas y sucesos de ella, comensant de l'any 2810 après de la creació del món y proseguint per la sèrie de sos consellers. Compost y recopilat per un curiós fill de esta ciutat y continuat per altre no menos afecte patrici. Tom. I».

F. 1-108v: «Libre I de algunes antiguitats de Barcelona». *Inc.*: «En nom de nostre senyor Déu e de la gloriosa verge madona santa Maria, e de madona santa Eulària, cors sant de Barcelona. Así se comensaran algunes antiguitats de la present ciutat de Barcelona, les quals seran ajustades de alguns llibres antichs». *Expl.* (1566): «la qual torra fonch després espatllada en lo any 1651, com en dit any se dirà. E quant feren aquella vingueren los moros per espatllar-la y foren retirats». «Nota: lo que falta aquí se troba en un altre libre que prosagueix lo matex orde que'l present».

Volum II

F. [3] prel.: «Anals consulars de la ciutat de Barcelona, formats de las més principals antiguitats, prerrogativas y sucesos de ella, come[n]sant de l'any 2810 après de la creació del món y proseguint per la sèrie de sos consellers. Compost y recopilat per un curiós fill de esta ciutat y continuat per altre no menos afecte patrici. Tom. II».

F. 1-240: «Libre II de algunes antiguitats de Barcelona». *Inc.*: «1567. Lo die de sant Andreu de dit any feren concellers: Andreu Çacosta, cavaller». *Expl.* (1700): «y per embaixada se'ls representà no contrafessen a nostras lleys y privilegis».

Volum III

F. [3] prel.: «Anals consulars de la ciutat de Barcelona, formats de las més principals antiguitats, prerrogativas y sucesos de ella, comensant de l'any 2810 après de la creació del món y proseguint per la sèrie de sos consellers. Compost y recopilat per un curiós fill de esta ciutat y continuat per altre no menos afecte patrici. Tom. III».

F. 1-246v: «Llibre III de algunes antiguitats de Barcelona». «1701». *Inc.*: «Donà principi est any ab las diferèncias entre los comuns de ciutat y bras militar ab los diputats sobre lo que's devia fer per esta província en la embaixada y festivas demostracions al nou rey». *Expl.* (1727): «y lo dia de 25 de juny la feren las carmelitas descalsas de Sant Joan de la Creu, predicant los hòmens més cèlèbres».

Bibliografia

Guía, p. 60. *Cincuenta años*, p. 130. S. RIERA (coord.). *Repertori de fonts d'arxiu per a l'estudi de la ciutat de Barcelona (1714-1808)*, p. 35. // S. SANPERE I MIQUEL. *Fin de la nación catalana*. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. III, p. 99, 251-252. R. M. ALABRÚS. *Felip V i l'opinió dels catalans*.

Observacions

Hi ha un quart volum (ms. 173/4), amb extractes i anotacions sobre els anteriors, del final del segle XIX. Als f. 1 i 10 s'apleguen les al·lusions dels *Annals* sobre la data de redacció: «En 1562 dice: “vuy en 1684” [vol. I, f. 108: *el 1562*, «las monjas dels Àngels y los osos de las mortas entraren en Barcelona en lo convent haont vuy habitan, any 1684»]. [...] 6 marzo 1684 se empezó (año 74 [sic per 1575, vol. II, f. 128v]). Según se ve en el año 1638, se escribía en 1684 (“vuy en lo any 1684” [vol. II, f. 49v]) este tomo [i. e. *el segon*]. En 1705 [sic] se escribía el año 1654 (“vuy 1707” [vol. II, f. 102v, però a BC, ms. 1479, f. 219: «MDCLXXXIV»]). Els *Annals*, doncs, van ser començats el 1684; un segon compilador hi treballava el 1707 a partir de materials o fonts de l'etapa anterior, no sabem si el mateix que va enllestir l'obra amb el relat de fets de 1727. Ms. 173/4, f. 31: «La letra del tomo 1º es del siglo 17, parecida al de los otros, de idéntico carácter y tinta, como de una misma o de dos muy parecidas manos y con correcciones de otra mano con tinta negra no amarillenta. Las tres portadas de los tres tomos son del siglo XVIII y parece que no estaban destinados a llevar el título de Anales consulares, sino el de los tomos 1º y 3º, como otro Llibre de coses asenyalades [...]». Sanpere i Miquel, que havia treballat amb aquests ms. a la llibreria de Francesc de Bofarull, atribuïa l'obra als germans Carles (m. 1716) i Josep Antoni de Ribera i Claramunt (1668-1741), per la importància que aquests dos personatges adquireixen al vol. III (*Fin de la nación catalana*, p. vi); de Josep consta que el 1723 havia aconseguit còpia de la part inèdita de la crònica de Pujades conservada a París, de la qual deriva la que tenia F. de Castellví (*Narraciones históricas*, vol. I, p. 42-43).

Més exemplars: AHCB, ms. A-359 (conté el vol. I, d'una mà que es retroba en ms. del final del XVII i començament del XVIII procedents de la biblioteca dels Dalmases); BUB, ms. 34 (vol. III; descrit per F. Miquel Rosell. *Inventario*, vol. I, p. 40; S. Riera (coord.). *Repertori*, p. 57); a la Biblioteca Lambert Mata, de Ripoll, consta un volum amb aquest títol, que no hem vist (ms. CLXXVII).

Ms. 186: [Poesies]

Segles XVII-XVIII. Incloses en un recull factici dels segles XVII-XIX, de 3 f. prel. + f. 1-35 amb numeració moderna en llapis + 3 f. en blanc. Paper, 210 × 145 mm

(1-2); 310 × 215 (3). Mans del xvii (3) i el començament del xviii (1-2). 2 i 3, a dues columnes. Enquadernació posterior de tela. Al llom: «Versos catalans i bilingües». Donatiu de Jaume Bofill i Mates; registrat el 30 de gener de 1912.

1 F. 7 [F. V. Garcia]. Dalt: «Juguet». *Inc.*: «Mossèn Perera cridava».

2 F. 7v [F. V. Garcia. «Ja de la llengua de l'aigua» (acèfal)]. *Inc.*: «[...] Ni murmuraren ses ones».

3 F. 32-33, dalt, d'una mà posterior: «1607». *Inc.*: «Un Munbuy que en Vilafranca».

Bibliografia

1-2 Veg. *infra*, ms. 1358. // *Guía*, p. 60. *Cincuenta años*, p. 130. // J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. III, p. 139-140. A. COMAS. HLC, vol. IV, p. 658-659, 724. M. CAMPABADAL. *El pensament i l'activitat literària del Setcents català*, vol. II, p. 32-34.

Observacions

3 és un diàleg en forma de romanç en què Montbui i Fonoll («al decrepit de Fonoll, / hu dels que Phelip terser / armà cavaller en cors») jutgen personatges coetanis, arran de la pregunta que el segon fa al primer: «Señor Munbuy: què us apar / d'estos cortesans de vuy?». Hi ha comentaris sobre Terrer —cunyat de Fonoll—, Joaquim Bolet, Francesc Miquel, Masdovelles, Bernat de Miquel, Dalmau de Copons, Josep de Bartomeu, don Jeroni, don Berenguer, Aiguaviva, Francesc de Bartomeu, els juristes Balaguer, Càncer, Bonet, Mascaró, Martí, misser Mas, misser Argenter i el seu germà, Gaspar Bartomeu, Francesc Bellvé, el poeta Comelles («ha-y un poeta rater / que pensa dir maravellas, / y pus pensar no és saber, / entenga, mosèn Cumellas, / que és son vers molt boscater»), Joan Pau Rovira, Josep Capellades («institutista»). D'Aiguaviva es comenta: «fa un poc del conquistador / ab alas de sa poesia»; ¿podria ser Francesc d'Aiguaviva, a qui F. V. Garcia acusa de fer córrer un poema amb el seu nom («Ai, cap de greus en la gent», ed. de 1703, p. 122; veg. Rubió i Balaguer. HLC, vol. II, p. 103, 252; Rossich. *Francesc Vicent Garcia. Història i mite*, p. 106-107)?

Els plecs no descrits contenen, entre d'altres, peces llegides en sessions acadèmiques de 1721, per tant celebrades en el buit que separa les dues primeres Acadèmies de Barcelona (f. 15v, 18).

FRANCESC VICENT GARCIA (Tortosa?, 1578/1579 - Vallfogona de Riucorb, 1623).

Ms. 257: [Pere SERRA I POSTIUS. Esborrany de la *Historia eclesiàstica del principado de Catalunya*]

Segle XVIII. 4 f. prel. + f. 1-132 amb numeració moderna en llapis sobre d'antigues parcials + 2 f. en blanc. Paper, 230 × 180 mm, amb f. de format menor. Autògraf. Notes al marge. Enquadernació de pergami amb forma de carpeta. Al lloc: «Manual de apuntes històriques. Manuscrito. Historia de la virgen de Grañena [...] y otros santuarios». A la coberta: «[...] de Jo. Serra [...], de tela. 1683». Restaurat. Donatiu d'Agustí Calvet; registrat el 25 de gener de 1913.

F. 1-132, dalt: «Enero 6». *Inc.*: «Año 1275. Día de la Epifanía, passa de esta vida mortal a la eterna la mayor columna de la religión gusmana, el catalán barcelonés san Ramón de Peñafort». [Al final, fragment de carta relligada al volum, signada per l'autor a Barcelona, desembre de 1715].

Bibliografia

Guía, p. 63. *Cincuenta años*, p. 132. // P. SERRA I POSTIUS. *Prodigios y finezas*, p. 406-413. F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 599-600. J. MIRET I SANS. «Dos siglos de vida académica». BRABLB, núm. IX, p. 12-26, 172. R. D. PERÉS. «Un manuscrit català. "Lo perquè de Barcelona" de P. Serra y Postius». M(R)ABLB, núm. IX, fascicle IV. J. FINESTRES. *Epistolari*, vol. I, p. 85, 176, 180-188, 192-195; vol. III, p. 137. J. M. MADURELL. «P. Serra Postius». AST, núm. 29, p. 345-400. Íd. «Más sobre P. Serra Postius». AST, núm. 46, p. 387-421. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. III, p. 55-56, 117-119. A. COMAS. HLC, vol. IV, p. 128-134, 657. BASILI DE RUBÍ. «Manuscrits caputxins». EF, núm. 72, p. 102. J. M. SANS I TRAVÉ; C. BALLART I MARSOL. «El catàleg de diputats i oïdors de comptes de la Generalitat de Catalunya (1359-1710) de P. Serra i Postius». EHDAP, núm. VIII, p. 63-118. K. BROWN. «Encara més sobre P. Serra i Postius» (*Actes del Vuitè CILLC*, vol. II, p. 267-289). J. L. BETRÁN; A. ESPINO; L. F. TOLEDANO. «P. Serra i Postius y el criticismo historiográfico». *Manuscrits*, núm. 10, p. 315-329. J. MATEU IBARS. «Noticias montserratinas en la Historia eclesiàstica de Catalunya de P. Serra y Postius». *Estudis Castellonencs*, núm. 6, p. 871-881. A. ROSSICH. «Una sessió pública de l'Acadèmia de Barcelona al 1731». BRABLB, núm. XLIV, p. 312. R. GRAU. «Les batalles de la historiografia crítica» (*Història de la cultura catalana*, vol. 3, p. 173-174). J. TRES. «Serra i Postius o les contradiccions de un preillustrat català del segle XVIII». RC, núm. 124, p. 140-151. Íd. «*Prodigios y finezas de los ángeles* de P. Serra i Postius». BRABLB, núm. XLVIII, p. 141-160. DHC, p. 1083-1084. M. CAMPABADAL. *El pensament i l'activitat literària del Setcents català*, vol. I, p. 58-63; vol. II, p. 70-73, 153-161. *Eadem*. *La RABLB en el segle XVIII*. J. VILLANUEVA. *Política y discurso histórico en la España del siglo XVII*, p. 244.

Observacions

Recull de materials i esborranys de la *Historia eclesiástica del principado de Cataluña, principalmente en lo que pertenece a María santísima*, de Serra i Postius (BUB, ms. 186-197). Als f. 95v-102v es llegeixen els prolegòmens per a aquest text, amb la següent primera rúbrica: «De el fin que tiene el autor de esta obra»; *inc.*: «Aunque son algunos los fines que desseo conseguir por medio de esta obra». Al f. 98 s'esmenta el títol, «que es Historia sagrada o eclesiástica del principado de Cataluña, no en general, sí sólo en lo perteneciente a María santísima».

BC, ms. 1680: recull factici de textos en vers i prosa, entre els quals hi ha discursos llegits a la segona Acadèmia de Barcelona, creada el 1729 (f. 17-18v, amb signatura del president Sobrecases, i 20-23v, probablement del marquès de Sentmenat —cf. BC, ms. s. n., caps «Vària poètica. S. xvii-xix», dossier blau—). Al f. 16 hi ha tres censures a un poema, en castellà, signades per Sagarriga, Eura i un Serra (i Postius?), tots tres membres d'aquella Acadèmia, amb un esborrany de la resposta als f. 11-11v.

PERE SERRA I POSTIUS (Barcelona, 1671-1748).

Ms. 306: Bernat Desclot. Crònica (incompleta)

Segle xvii. 1 f. prel. + f. 1-101 amb numeració antiga completada en llapis + 6 f. en blanc. Paper, 310 × 200 mm. Dues mans. Notes al marge. Enquadernació de pergami. Al llom: «Desclot». Teixell a la coberta: «Comptes de Barcelona y reis de Aragó». Ib.: «Del senyor Joan Prats. Finesas de ángeles en Cataluña. És del dit Prats». Compra a Salvador Babra; registrat el 28 d'abril de 1914.

F. 1-101v: «Transumptió del llibre que scrigué Bernat Desclot de les històries de <de> alguns comptes de Barcelona i reis de Aragó. Parla lo autor de quins comptes y reis tractarà en la present chorònica».

F. 1-101v *Inc.*: «Ací comença lo libre que'n Bernat Dezclot dictà e scrich de les grans batalles e dels grans fets d'armes e de les grans conquestes que foren sobre sarraïns, e sobre altres gents e dos nobles reis que hac en Aragó, que foren de l'alt linage del compte de Barcelona: Aquest compte de Barcelona avia una germana molt bella e de gran valor». *Expl.* («Cap. 120: com la reyna Costança, muller del rey en Pere d'Aragó, féu armar a Mecina 24 galees e d'altres lenys»): «quant totes les gents de les galees foren armades e aparallades [*afegit per una mà posterior partiren*]».

Bibliografia

Biblioteca virtual Joan Lluís Vives, [reproducció digital]. *Biblioteca virtual Miguel de Cervantes*, [reproducció digital]. // BBC, núm. 1, p. 31. *Guía*, p. 64. *Cin-*

cuenta años, p. 133. BITECA, manid 2106. // Cf. REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 273-274.

BERNAT DESCLOT (segle XIII).

Ms. 311: [Notícies locals i receptes]. *Omnium himnorum expositio vel constructio* (text llatí i traducció catalana)

Segles XVII-XVIII. Inclosos en un recull factici de textos dels segles XV-XIX, de 3 f. prel. + f. 1-278 amb numeració moderna en llapis + 5 f. en blanc. Paper, diverses mides; 210 × 155 mm (1); 205 × 145 (2). Diverses mans; primera meitat del segle XVII (1); començament del XVIII (2). Enquadernació de tela i pell al llom. Compra a Salvador Babra; registrat el 28 d'abril de 1914.

1 F. 16-25 [Notícies locals i receptes, la majoria copiades per Pere Bonet. Descrit a REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 183-184 (4)].

2 F. 143-179 [58 himnes amb traducció catalana literal]. «*Omnium himnorum expositio vel constructio sequitur*». *Inc.*: «Primo. Die quo Trinitas beata mundum condidit vel quo resurgens Conditor nos morte victa liberat, pulsus procul torporibus, surgamus omnes ocuis. [...] Constructio scilicet: O fratres (o germans), omnes resurgamus (alsem-[m]os de matí) in primo dierum omnium (en lo dia del diumenge) ocuis (ab més prestesa)». *Expl.* (himne 58: «*Quodcumque vinculis super terram strinxeris*»): «in fine mundi (en la fi del món) eris iudex (seureu jutge) seculi (del sigle o món)».

Ms. 312: Josep BLANC. *Archiepiscopologi de la santa iglésia metropolitana de Tarragona*

Segle XVIII (1739). F. 1-189 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-184 (f. 4-187 de l'anterior). Paper, 295 × 205 mm. Addicions de mans dels segles XVIII-XIX. Enquadernació de pergami en mal estat. Al llom: «Blanch». Encapsat. «Del dr. Pablo Baldrich y de Martí» (a la contracoberta anterior). Compra a Salvador Babra; registrat el 28 d'abril de 1914.

F. 1: «*Archiepiscopologi tarraconense*».

F. 2-3: «*Taula de tots los capitols del present llibre*» [continuada fins al 1836].

F. 3: «1739. *Archiepiscopologi tarraconense*, compost per lo il·lustre doctor Joseph Blanch, canonge de la santa iglésia de Tarragona, primada de las Españas».

F. 4-187v (1-184v), al marge: «7 juliol 1739». «Cap. 1: predicació de la fe ch[r]istiana en Tarragona y primer archebisbe de ella». *Inc.*: «Al gloriós apòstol sant Jaume lo Major, fill del Zebedeo, deu Tarragona los primers fruits de la

predicació evangèlica». *Expl.* («Cap. xxxxxvii: de l'arcebisbe don fray Joan Manuel de Espinosa»): «Per ara las fio al cilenci, que lo publicar-las seria error, sent tant conegudas. Ha celebrat ya un concili provincial, en lo mes de octubre de 1664, que fonch dels més lustrosos se agen tingut temps ha, per haver concorregut en ell sinch bisbes y molts abats, en lo qual pressidí sa ilustríssima y se mostrà tant cabal y intelligent de las matèrias se tractaren que dexà espantats a tots los conciliars. Governava encara avuy, y Déu lo dexe governar molts anys per consuelo de tots».

F. 188 [Notes sobre el palau arquebisbal que «se halla en esta villa de Valls» (segle XVIII)].

F. 189 [Nòmina dels arquebisbes de Tarragona: de Juan Manuel de Espinosa (1664-1679) a Antonio Echanova, qui «en 1843 sigue aún en la corte de Roma, de edad de 75 años» (segles XVIII i XIX, en català i castellà)].

Bibliografia

Veg. *infra*, ms. 515. // BBC, núm. 1, p. 31. *Guía*, p. 64. *Cincuenta años*, p. 134.

JOSEP BLANC (Tarragona, 1620-1672).

Ms. 337: [Adaptació de Tomàs Vicent Tosca. *Compendio matemático*, tractats 23, 24 i 26 (en castellà)]

Segle XVIII (c. 1775). 3 f. prel. + f. 1-258 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-224 (f. 5-116v de l'anterior) + 3-239 (f. 121-257 íd.) + 3 f. en blanc. Paper, 215 × 155 mm. Amb figures. Enquadernació de pergamí. Compra a Salvador Babra; registrat el 28 d'abril de 1914.

1 F. 1-4v: «Índize de todo lo contenido en esta primera parte de curso matemático».

1a F. 5-44 (p. 1-79): «Tratado de la astronomía». *Inc.*: «La astronomía es la ciencia más noble de las matemáticas». *Expl.*: «no tuviesen movimiento que moviéndose éstos».

1b F. 45-116v (p. 81-224) [Taules anotades]. «Astronomía práctica, que comprende las tablas astronómicas y uso de ellas para calcular los movimientos celestes, tanto del primer móvil como del Sol, Luna, Saturno, Júpiter, Venus, Marte y Mercurio. Tratado sacado de los mejores y más selectos autores, que compuso y escribió don Tomás Vicente Tosca, presbítero de la congregación de San Felipe Neri de Valencia, año 1715. Escrito en el año de 1775».

2 F. 119-119v: «Índice de todo lo contenido en este tratado de la gnomónica o de la theórica y práctica de los relojes de sol».

F. 120-257 (p. [1]-239) [T. V. Tosca]. «De la gnomónica o de theórica y práctica de los relojes de sol». *Inc.*: «Manifiéstase nuevamente en este tratado la excelencia de la mathemática». *Expl.*: «y con esta agua se dan las fajas. Se escribió esta parte de curso mathemático en diferentes vezes. Está todo reducido, excepto el tratado de gnomónica, que está por extenso y es todo del padre Tosca, excepto las dos últimas proposiciones, que son la última del libro y la última del sexto libro, que son añadidas. Todo lo sujeto, como lo hace el autor, a la censura y corrección de nuestra santa madre la Yglesia cathólica romana, deseando ceda enteramente en maior gloria de Dios, nuestro señor, y de su puríssima madre María santíssima, sin pecado concebida. Amén». Al final: «Serie de los tratados».

F. 258 [Figures].

Bibliografia

Cf. T. V. TOSCA. *Compendio matemático*, vol. VII-IX, 1715. // *Guía*, p. 65. *Cincuenta años*, p. 134. // V. XIMENO. *Escritores*, vol. II, p. 194-199. J. P. FUSTER. *Biblioteca valenciana*, vol. II, p. 13-14. J. M. LÓPEZ PIÑERO *et al.* *Diccionario histórico de la ciencia moderna en España*, vol. II, p. 368-371. J. M. LÓPEZ PIÑERO; V. NAVARRO BROTONS. *Història de la ciència al País Valencià*, p. 246-256. V. NAVARRO BROTONS. *Tradició i canvi científic al País Valencià modern*, p. 119-232. P. ÁLVAREZ DE MIRANDA. «Las Academias de los Novatores» (*De las academias a la Enciclopedia*, p. 263-300).

TOMÀS VICENT TOSCA (València, 1651-1723).

Ms. 338: Bernat Josep LLOBET. *Declaración del árbol de la genealogía y descendencia de los vizcondes, condes y duques de Cardona en el principado de Cataluña*

Segona meitat del segle XVII. 2 f. prel. + f. 1-121 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-182 (f. 1-92v de l'anterior) + 5 f. en blanc. Paper, 210 × 150 mm. Notes al marge. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Geneal. de la casa de Cardona». Compra a Salvador Babra; registrat el 28 d'abril de 1914.

F. 1-93 (p. 1-[183]): «Exposición de este árbol y de sus troncos». *Inc.*: «Tradicón antiquíssima y común voz y fama tenida por cosa clara, cierta y acompañada con el sentir y autoridad de varios historiadores». *Expl.*: «Y dando con esto remate a este brevíssimo epílogo o declaración, propongo a los ojos el prometido árbol de la referida genealogía y descendencia, que es el que si<e>gue, compuesto y formado sobre cartas públicas y auténticas antiquísimas, antiguas y modernas, por

Bernardo Joseph Llobet, notario público y del número o collegio de los de la villa de Castellón y condado de Empurias».

F. 94: «Índice de los nombres que andan descritos en esta declaración del árbol de la genealogía y descendencia de Cardona, quanto a los cinco troncos primeros y ramos que salen d'ellos. Advirtiendole que los dos números o letras que se sacarán a la margen de cada nombre denotarán, esto es, el primero la hoja d'este libro, y el otro el número o letra de la casilla del árbol donde están descritos, y que donde no se pusiere más que el número de la hoja y página será señal que no están ni tienen casilla en el árbol».

F. 94v-119v: «Condes de Barcelona». *Inc.*: «El primer conde propietario de Barcelona, scilicet Vuifredo segundo, llamado el Velloso, a quien representa la efigie o figura que da principio a este tronco, hijo del conde don Vuifredo primero d'este nombre: f. [en blanc], núm. 1». *Expl.*: «La excelentísima señora doña María Teresa de Benavides-Ávila y Corella, duquesa de Sogorbe y Cardona por el duque, mi señor, su marido en segundo matrimonio: f. [en blanc], cas. 2».

F. 121 [Arbre dels Cardona (encartat)].

Bibliografia

B. J. LLOBET. *Declaración del árbol*, 1665. // *Guía*, p. 65. *Cincuenta años*, p. 134. // F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 352. S. SOBREQUÉS. *El compromiso de Casp i la nobleza catalana*, p. 42. K. BROWN. «Context i text del *Vexamen* d'acadèmia de F. Fontanella». *L&L*, núm. 2, p. 182, 194, 237-238. M. M. MIRÓ. *La poesia de F. Fontanella*, vol. I, p. 156-157. A. SÁNCHEZ GONZÁLEZ. *Documentación de la Casa de Medinaceli*, p. 21-22, 75-88, 208-227, 254. J. VILLANUEVA. *Política y discurso histórico en la España del siglo XVII*, p. 218.

Observacions

A la contracoberta, en llapis: «Original de l'obra Genealogia de la nobilíssima casa de Cardona. Barcelona: [Antoni] Lacavalleria, 1665. Autor: Bernardo Joseph Llobet»; cf. *infra*, ms. 2254 (10). Obra redactada en temps del duc Lluís (o Lluís Ramon) d'Aragó-Cardona-Córdoba (1608-1670), setè duc de Cardona, fill del duc Enric i de Catalina Fernández de Córdoba-Figueroa, casat en primeres noces amb Mariana de Sandoval i després amb María Teresa de Benavides-Ávila y Corella (f. 87v: «que oy vive», i 119-119v). Llobet actua com a arxiver de la casa ducal de Sogorb i Cardona entre 1660 i 1670, en què retorna a la funció notarial; durant aquests anys s'encarrega del trasllat a Falset (1661) de l'arxiu, instal·lat provisionalment a Lucena, el reorganitza i redacta índexs i altres eines de treball sobre els materials que custodia (Sánchez González; veg. *infra*, ms. 514). El marquès de

Mondéjar utilitza una «historia ms. de la casa de Cardona» de l'autor (*Historia de la casa de Moncada*, BC, ms. 2006, f. 30v). Torres Amat fa referència a un *Epítome* sobre la casa dels Cardona conservat a Poblet entre els ms. del virrei Pere Antoni d'Aragó, que conté més informació que l'obra de Llobet, però que ja no consta a l'«Inventari» de Torné d'aquest fons.

Llobet participà amb una cançó en un certamen literari celebrat a Barcelona en honor de sant Tomàs d'Aquino (1643); el «vexamen» va anar a càrrec de Fontanella, que, tot jutjant els versos del nostre autor, afirma: «si miran non quid sed quantum, / ell tindrà lo pris millor, / però hi ha gran diferència / des de major a millor» (Brown).

BERNAT JOSEP LLOBET (*fl.* 1643-1670).

Ms. 393: Pere Joan GRAU. [Curs de filosofia lul·liana (en llatí)]

Segle xvii (1695-1697). 1 f. prel. + f. 1-322 amb numeració moderna en llapis + 1 f. en blanc. Paper, 205 × 150 mm. Portada orlada (f. 58). Il·lustracions. Enquadernació posterior de pergami. Al teixell: «Grau. Sumule iuxta logicam brevem et arborem legalem [*sic*] R. Lulli». Els últims f. en mal estat a causa de la humitat. Àpode. Restaurat. Probablement prové del col·legi de la Sapiència, de Mallorca. Compra a Salvador Bové, de 1915.

1 F. 4v [P. J. Grau]. «Deus, cum tua divina gratia, sapientia et amore insipit artium [cursus]. Et 1º brevis introductio in 1ª dialectise rudimenta, que comuniter Sumulae vocantur, iubsta logicam brevem et arborem logicalem Jesu Christi martiris inluminati et avangelisi doctoris beati Raimundy Lullii, nostre regiae, imper[i]alis ac pontifis[i]e llulianae Universitatis prinsipis ac patroni<s>. Per reverendum doctorem Petrum Joannem Grau, presbiterum, Beatae Mariae Sapien-tiae collegiis collega[m], in hac baleari Universitate l[ul]lianae liberalium artium chatedraticum. Prima imponitur manus die 9ª septembris anno a Verbo incarnato 1695».

F. 5-55: «Proemium». *Inc.*: «Angustam scientiarum ingresum satis, studiosissimi adolentes». *Expl.*: «sic fit homo sapiens non vi, sed sepe legendo. Laus Deo. Ad logicam pergo, quem ortis non timet ergo».

2 F. 58 [P. J. Grau]. «Deus, cum tua altissima sapientia et virtute insipit logica nova et comentum in logicam novam nostri incliti balearis Jesu Christi martiris doctoris avangelisi, coelitus illustrati, beati Raimundii Lullii. Opus elaboratum per reverendum doctorem Petrum Joannem Grau, presbiterum, Beatae Mariae Sapiensie collegiis indignisimum collega[m] ac in Universitate philosophiae catredaticum. 1ª^[m] imponit manum die desima nona januarii anno a Verbo incarnato 1695».

F. 59-143: «Prologus». *Inc.*: «Loquebatur, carissimi, ut parvulus in logica parva intellectus». *Expl.*: «non vero de cognitione abstractiva, et per diversa media. Omnia hec dicta tanquam ussus chatolicus, etc. Omnia dicenda summito sancte romane Ecclesie».

3 F. 146 [P. J. Grau]. «Deus, cum tua altissima sapientia et virtute prosequitur artium cursus. Et insipit tractatus profundissimus de naturali philosophia iuxta textum incliti Christi martiris [...] et avangellisi doctoris beati Raimundii Lullii, uius nostre regiae, imper[i]alis ac pontifis[i]e lulliane Universitatis principis ac patroni. Helaboratus per reverendum doctorem Petrum Joannem Grau, presbiterum, Beatae Mariae Sapiensiae collegam et in hac baleari Universitate artium chatredaticum. Prima imponit manus die desima nona octobris anno a Verbo incarnato 1696».

F. 146-285: «Prologus». *Inc.*: «Anno elapso, carissimi disipuli, claritate qua potui scientiarum portam vobis aperii». *Expl.*: «non sunt 2 omnipotentes nec 2 primi motores, sed unus. Hec sunt, amantissimi disipuli, que vobis tradere decrevi in hoc anno de tota naturali philosophia [...]. Quibus omnibus finem ponimus die vigesima prima junii anno 1697 in baleari, imperiali, regia ac pontifisia lulliana Universitate, cuius patronus est noster Lullus».

4 F. 286 [P. J. Grau]. «Deus, cum tua divina, altissima sapientia et virtute prosequitur et finitur artium cursus. Et insipit tractatus de transnaturali scientia, ubi pote methafisica, iuxta inclitum Christi martirem illuminatum et avangelic[u]m doctorem beiatum Raimundum Lullum, uius nostrae regiae, imperialis ac pontifisiae lullianae Universitatis prinsipem et patronum. Helaboratus per reverendum doctorem Petrum Joannem Grau, presbiterum ac in hac baleari Universitate artium cathredaticum. Prima imponit manus die 11 octobris anno a Verbo incarnato 1697».

F. 286-322v: «Prologus». *Inc.*: «Annis elapsis, carissimi, claritate qua potui scientiarum portam vobis aperii». *Expl.*: «vero ac si talis vocata [...] de linea residentis et a[...]».

Bibliografia

BBC, núm. 11, p. 118. *Guía*, p. 67. *Cincuenta años*, p. 136. // M. ALCOVER. *El pontificio colegio luliano de Ntra. Sra. de la Sapiencia*, p. 46.

Observacions

En un espai en blanc del f. 297, una mà coetània afegeix els següents versos: «“Hechat cornudos a el mar”, / dico Ponse a su muger. / I ella respondiò sin saber: / “Merido, ¿sabéys nadar?”»; a banda i banda: «Et facies eius cornuta est»

(cf. Ex 34,35) i «et gloria eius magna est». F. 1: «Die 4 de 9bre de l'any 1778 se à posat la primera pedra de la iglésia del convent de los capuxins de dins la ciudad de Palma».

PERE JOAN GRAU O GUERAU (Palma, fl. 1689-1697).

Ms. 403: Marià CORTÈS. [Curs de física aristotèlica (en llatí)]

Segle XVIII (1701-1702). 1 f. prel. + f. 1-261 amb numeració moderna en llaipsis sobre una d'antiga parcial: f. 1-195 (f. 1-155 de l'anterior). Paper, 205 × 150 mm. Copiat per J. Folc i Gener. Portada orlada (f. 153). Gravats de sant Vicenç màrtir, amb peu «chés Landry» (f. 103). Il·lustracions en tinta (al f. 152, atac a una fortalesa). Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Angelicus cursus. De Cortès. T. 2». Al tall inferior: «Folch». Donatiu de Frederic Clascar; registrat el 23 de desembre de 1915. *Olim* 8.18.

F. [1] prel.: «Angelicus tractatus phisicus. Depictus a me, manu modo Josephi Folch et Jener, ville Montis Albi. Anno MDCCII».

1 F. 1-151v (1-154v): «Questiones in octo libros Phisicorum Aristotelis iuxta miram angelici doctoris divi Thome et eius scole doctrinam». «Proemium». *Inc.*: «Paragrato difficili ac horrido logice deserto, pervenimus ad letos et emenos phisice campos». *Expl.*: «virtutem infinitam est ubique. Et ec dicta sufficient pro octo libros Phisicorum. Cedant utinam ad laudem sanctissime Trinitatis [...], et nostri angelici preceptoris divi Thome Aquinatis, cui debetis, si quid in illis comendatione dignum. Intra publicam Universitatem barchinonensem, die 4 mensis febrearii, ora nona, anno 1702».

2 F. 153-166v: «Tractatus in quatuor libros Aristotelis De celo iuxta miram angelici preceptoris et eius scolae doctrinam». «Prooemium». *Inc.*: «Postquam philosophus in octo libris Phisicorum egit de ente mobili in comuni». *Expl.*: «perfeccioni figure spherise. Ec sufficient pro ac tractato de celo, mundo. Et procit etiam ut contemnes mundi opes in celis perf[r]ui mereamur eternis. Et cedant utinam ad laudem virginis Marie [...]. Intra publicam Universitatem barcinonensem, die 9 febrearii anno 1702».

3 F. 167-259v [M. Cortès]. «Questiones in duos libros Ari[s]totelis De generatione iuxta miram angelici preceptoris et eius scolae doctrinam». «Prooemium». *Inc.*: «Postquam Aristoteles in prima parte philosophie naturalis, nempe in octo libris Phisicorum». *Expl.*: «localiter movetur. Et ec dicta sufficient pro cursu philosophico absolvendo. In quolibet fuerit correccionem dignum propria ignorancia partuserit, illud quod sapientum iudic[i]o ac presertim sancte romane Ecclesie sensure summito; si quid autem comendationem meruerit, comuni tribuuntur magistro. Sedant utinam omnia ad laudem Dei [...]. Intra publicam

Universitatem barchinonensem, die [en blanc] mensis [en blanc] anno a nativitate Domini 1702. Victor Cortes».

F. 260-261: «Index questionum et articulorum phisiçae».

Bibliografia

BBC, núm. II, p. 184. *Guía*, p. 67. *Cincuenta años*, p. 136. // F. SOLDEVILA. *Barcelona sense universitat*, p. 5. P. VOLTES BOU. *Barcelona durante el gobierno del Archiduque*, vol. I, p. 90 seg., 102 seg.

Observacions

Cortès renuncia el 1706 a la càtedra de filosofia de la Universitat de Barcelona que ja ocupava l'any anterior (BC, Arx. 304: *Llibre de les cèdules de l'Estudi general*, 1705-1714, f. 15). Conservem un curs de lògica del mateix professor (*infra*, ms. 413).

Al f. 261v, entre proves de ploma posteriors: «Ludovicus, Dei gratis Yspaniarum rex [...]. Don Berenguer de Ripoll. [...] Señor don Juan Justo de Samaniego. Don Ventura Tamargo. Tamargo y Belarde». En un f. solt numerat 201 es copia una al·legació que fa referència a Montblanc.

1: el proemi coincideix parcialment amb el del ms. 3417, descrit *infra*.

Ms. 407: Joan RIBES. [Curs de física aristotèlica (en llatí)]

Segle XVII (c. 1671-1675?). F. 1-134 amb numeració moderna en llapis. Paper, 200 × 140 mm. Dues mans. Enquadernació de pergami. Donatiu de Frederic Clascar; registrat el 23 de desembre de 1915. *Olim* S.17.

F. 1: «Oi enpieso este libro con stima y grande alegría; Dios me lo deje acabar con toda la compañía. Este libro, llamado Física, se enpesó a 7 de enero del año 1671».

F. 2-132v *Inc.*: «Filosofiam umane ac divine sapiencie ultimam, et suma cum iucunditate et dignitate coniunctam in inicio nacentis ani, quem precor vobis filisimum, incipimus explicandam». *Expl.*: «operatur enim in unoquoque. Hec dicta sufficient de premonicione fisica [...]. Autore Ioane Ribes, obtinente cadredam pro Iohane Matheo Prats, septem liberalium artium magistro, sacre theologie doctore et eciam in valentino liceo bis suma cum laude profesore».

Bibliografia

BBC, núm. II, p. 184. *Guía*, p. 67. *Cincuenta años*, p. 136. // A. FELIPO. *La Universidad de Valencia durante el siglo XVII*, p. 119, 369, 411.

Observacions

D'altres mans: a la contracoberta anterior i als f. 133-133v, entrades referents a comptes per feines agrícoles (c. 1726). Al f. 134v, versos en castellà de tema amorós; *inc.*: «En esta danza, por cierto, ivan 3 rosas iguales»; *inc.*: «Voi por las sierras llorando quando no os veo».

Segons Felipo, Ribes no va obtenir la càtedra triennal de filosofia tomista a la Universitat de València fins al 1675, però ja s'havia presentat a les oposicions de 1673 i 1674 i ho tornarà a intentar, sense èxit, el 1677. L'agustí Mateu Joan Prats, prior del convent valencià del seu orde, va guanyar la càtedra el 1667 i el 1670 (és documentat entre 1653 i 1672, segons Felipo, p. 118, 119, 367, 410).

JOAN RIBES (*fl.* València, 1667-1677).

Ms. 409: Mateu PRATS. [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)]

Segle XVII (1670). F. 1-62 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-61 (f. 2-62 de l'anterior). Paper, 205 × 145 mm. Copiat per J. Falcó; f. 1: «De la mano y pluma de Jusepe Falcó i Sarriera, discípulo del maestro Mateu Prats en filosofía». Enquadernació de pergamí. Donatiu de Frederic Clascar; registrat el 23 de desembre de 1915. *Olim* S.17.

F. 1: «Tractatus de dialectica Aristotelis, instructus ab autore Mateo Prats, Iosepho Rius, disipulo eius, libenter accepto». Sota, entre proves de ploma: «Hic liber scriptus fuit anno 1670».

F. 2-60 (1-59): «Tractatus prius in dialecticam Aristotelis iuxta genuinum et verum sensum angelici doctoris divi Thome. Autore Matheo Prats. Rius». «Prologus». *Inc.*: «Ut a principio usque ad finem ad pedem litere angelica sequamur vestigia». *Expl.*: «in maiori ac in minori. Et hec breviter noticia sufficiat vobis, carissimi disipuli, de dialectica, pro temporis brevitate, in nomine Patris et Filii et in Spiritus Santus et in laudem angelici doctoris divi Thome».

F. 60v (59v) [Nota ratllada]. «Hic liber consumatus fuid in vespere nativitatís Domini anno 1670».

F. 61-61v [Taula].

Bibliografia

BBC, núm. II, p. 184. *Guía*, p. 67. *Cincuenta años*, p. 136.

Observacions

Entre proves de ploma: «El licenciado Lorenço Soler de Belcida» (f. 1).

Ms. 413: Marià CORTÈS. [Curs de lògica i metafísica aristotèliques (en llatí)]

Final del segle XVII - començament del XVIII (1699-1701). 4 f. prel. + f. 1-242 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 3-232 (f. 4-233 de l'anterior) + 5 f. en blanc. Paper, 205 × 145 mm. Copiat per Josep Folc (1, 2). Enquadernació posterior de tela i pergami al llom. Al llom: «Cursus philosophicus». Mutilat; restaurat. Donatiu de Frederic Clascar; registrat el 23 de desembre de 1915.

F. 1: «[...] logica magna, parva et metaphisica» [sota, escut de Montblanc].

1 F. 2-51 (1-51) [M. Cortès]. «Compen[di]um sumularum questionum iuxta miram Aristotelis ac divi Thome doctrinam»; al marge: «1699». «Proemium». *Inc.*: «[...] quasi hoc navigant philosophi mare». *Expl.*: «Et dicta sufficiant pro sumulisticis questionibus. Cedant utinam ad laudem omnipotentis Dei patris, virginis Marie, sine labe consepta, et angelisi preceptoris noster divi Thome Aquinatis. Intra publicam Universitatem barcinonensem die 15 desembris, ora nona matutina, anno a nativitate Domini, et a doctore Mariano Cortes, et discipulus illius Josephus Folch, filius ville Montisalbis, studens Barsinone, anno 1699».

F. 51v (51v): «Auctor Cortes».

F. 52 (52): «Preces rithmicæ in laudem sancti Thome Aquinatis, sacri ordinis predicatorum et Ecclesie doctoris». *Inc.*: «Doctor angelise, / orbis miraculum».

F. 53 (53): «Definitiones sumularum».

2 F. 55-237 (55-s. n.) [M. Cortès]. «Questiones in universam Aristotelis logicam iuxta miram angelisi doctoris divi Thome Aquinatis et eius scole doctrinam». «Proemium». *Inc.*: «Quia materia artis par[v]a solet abere tractanda». *Expl.*: «Et dicta sufficiant pro tota logica et metafisica. Cedant utinam ad laudem Dei, beate virginis Marie, divi Thome Aquinatis et omnium sanctorum. Intra publicam Universitatem barchinonensem dia septimo mensis mai, ora tertia vespertina, anno 1701, ego Josephus Folch, cum sosietate seterorum condicipulorum, et magister meus Marianus Corte<rte>s, doctor supradicte Universitatis. Auctor Cortes. Finis».

F. 237v-240: «Index questionum et articulorum».

F. 241-242v: «Definitiones logice et metefisice».

Bibliografia

BBC, núm. II, p. 184. *Guía*, p. 67. *Cincuenta años*, p. 136. // *Veg. supra*, ms. 403.

Observacions

Es conserva un curs de física impartit pel mateix professor, *supra*, ms. 403.

Ms. 417: Rafael de Cases. [Curs sobre la física i el *De anima* aristotèlics (en llatí)]

Segle XVII (1695). F. 1-158 amb numeració moderna en llapis. Paper, 205 × 150 mm. Copiat per Josep Badia. Enquadernació de pergami. Al lloc: «Cursus Casas. T. 2». Donatiu de Frederic Clascar; registrat el 23 de desembre de 1915.

1 F. 2-99: «Comentaria in 8 libros Phisicorum Aristotelis stagiritae, paripateticorum prinseps, iuxta miram angelisi p[r]aeseptoris Ecclesie, fulgentissimi solis, divi Thome Aquinatis doctrinam». «P<h>rhoemium». *Inc.*: «Postquam, amanti-si[mi] discipuli, cum Aristotele et divo Thoma logicam explanavimus». *Expl.*: «et probat in motum cuncta movere Deum. Explanavit felisiter 8 libros Phisicorum [...] in celestis curie. Amen».

2 F. 100-109v: «Tractatus in 4 Aristotelis libros De coelo et mundo iuxta veridicam angelici preceptoris divi Thome Aquinatis doctrinam». «P<h>r[o]emium». *Inc.*: «Sequendo semper et pro semper vestigia divi Thome». *Expl.*: «non gravitant nec livitant. Et hec dicta, carissimi, sufficiant ex libris De celo et mundo [...] celestis curie. Amen. Die 1 martiy anno 1695. Tarracone».

3 F. 110v-133 [R. de Cases]. [Sense rúbrica, però amb crida al marge]. «Tractatus in dos libros De ortu et interitu seu de De generatione et corruptione iuxta veridicam angelici preceptoris divi Thome doctrinam». «Proemium». *Inc.*: «Postquam, carissimi discipuli, per quatuor libros De celo el mundo». *Expl.*: «et etiam nunch. (Nihil deficit). Hec dicta sufficiant pro libris de generatione et corruptione [...] celestis curie. Amen»; a banda i banda: «Doctor Casas, magister Tarracone Josephi Badia, die 26 mensis martiy anno 1695».

4 F. 134-139: «Tractatus in 4 libros Meteorum Aristotelis iuxta miram angelici preceptoris divi Thome Aquinatis doctrinam». «P<h>roemium». *Inc.*: «Postquam, dilectissimi discipuli, cum Aristotele in libris De generatione et corruptione egimus». *Expl.*: «ad facile suscipiendum ignem. Et hec dicta sufficiant pro 4 libris De meteoris [...] celestis curie. Amen. Die 13 aprilis».

5 F. 139-156v [R. de Cases]. [Sense rúbrica, però amb crida al marge]. «Tractatus in [3] libros Aristotelis De [ani]ma iuxta ve[ri]dicam angelici preceptoris divi Thome doctrinam». «Proemium». *Inc.*: «Postquam, dilectissimi et carissimi discipuli, de ente mobili». *Expl.*: «Et hec dicta sufficiant, dilectissimi discipuli, de anima et de toto cursu philosophie [...]. In Universitate tarraconensi, die 27 mensis aprilis anno 1695. Josephus Badia, discipulus domini Raphaelis de Casas, auctor».

Bibliografia

BBC, núm. II, p. 184. *Guía*, p. 67. *Cincuenta años*, p. 136.

Observacions

Entrades referents a comptes, datades cap al 1720 (f. 158v). Als f. 1 i 158, versos en castellà; algun en català (f. 1): «Follias, eren follias, / las que cante lo nostre Toni. / Follies, eren follias, caragols ab all y oli». Una altra variant del tema del primer vers a BC, ms. 63, f. 32: «Follias, ne són follias», del segle XVIII (J. Massó i Torrents; J. Rubió i Balaguer. *Catàleg*, p. 148 [BBC, núm. iv, p. 82]; A. Comas. HLC, vol. iv, p. 638).

Ms. 418: Miquel Font. [Curs de Súmules (en llatí)]

Segle XVII (1666). F. 1-57 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-112. Paper, 205 × 150 mm. Copiat per Francesc Badia. Enquadernació de pergamí. Donatiu de Frederic Clascar; registrat el 23 de desembre de 1915. *Olim* S-17.

F. 1 (p. 1): «Artis logice 1ª pars: de dialectisis institutionibus, quas Sumulas vocant, iuxta doctrinam Stagerite Aristotelis, paripaeticorum prinsipis, necnon fulgurantis Ecclesia[e] universalis angelisi doctoris divi Thome Aquinatis, solidissimi interpretis divine voluntatis. Interprete Miquaelle Font, philosophiae et sancte theologie doctore, et suo disipulo Fransisco Badiae, etc., año 1666».

F. 1v-57v (p. 2-112): «Prohemium». *Inc.*: «Encomis eximis doctores artificialem insigniunt logicam». *Expl.*: «non est lapis. Et hec de prima artis logice parte<m>, de dialectisis institutionibus tractante, dicta sufisiat. Ad laudem Patris omnipotentis, Fili sapientie Spiritusque Santus ab utraque prosedentis, necnon virginis Mariae, sine labe peccati originali in primo instanti sui esse consepta, tum et fulgurantis Eglesia[e] iuveris angelisi doctoris divi Thome Equinatis, solidissimi interpretis divine volunta[ti]s. Baida [*sic per* Badia]. Finis».

Bibliografia

BBC, núm. II, p. 184. *Guía*, p. 67. *Cincuenta años*, p. 136.

Observacions

Uns altres apunts d'un curs de Súmules impartit per Font, *infra*, ms. 3428. No hem pogut localitzar aquest autor, que el 1657 és doctor en filosofia; no és, per tant, l'homònim dominicà que el 1622 consta com a mestre en teologia i signa l'aprovaçió del sermó predicat un any abans per F. V. Garcia a Girona en les exèquies de Felip III (C. Girbal. *Una obra en prosa del popular poeta dr. Francesch Vicens Garcia, rector de Vallfogona*, p. 22).

Ms. 431: Manuel Marià RIBERA. [Miscel·lània històrica (en català, castellà i llatí)]

Principis del segle XVIII. 7 f. prel. + f. 1-149 amb numeració moderna en lla-pis sobre una d'antiga parcial: f. 1-16 (f. 3-18 de l'anterior). Paper, 215 × 155 mm. Autògraf (1-2) i altres mans. Notes de Pròsper de Bofarull. Enquadernació de cartró i pergamí al lлом. Compra de la biblioteca de P. de Bofarull (el seu ex-libris a la contracoberta); registrat el 6 de març de 1916. *Olim* 34.

F. 1 [Nota d'heràldica sobre Felip el Bell (en castellà i català)]. «Rodrigo Méndez de Silva en su libro Catálogo real de los [...]».

1 F. 12-48 [Notes, extractes i genealogies relacionades amb la documentació sobre els comtes-reis de Catalunya i Aragó conservada a l'Arxiu reial de Barcelona]. «Al nº 1». *Inc.*: «Los comptes de Barcelona són: 1. Vuifredo 2, qui tingué fills a Vuifredo, Miró y Sunyer, compte de Urgel». *Expl.*: «De Pulchro Podio: Bellpuig. Y axí molts de altres».

2 F. 50-61v + 74-132 [Història de la Corona d'Aragó, dels comtes de Barcelona a Felip IV (en castellà)].

F. 50-50v [Ramir II d'Aragó]. *Inc.*: «Don Ramírez el segundo, hijo menor del rey don Sancho Ramírez».

F. 51-60v: «Condes de Barcelona».

F. 60v-61v + 74-114: «Reyes de Aragón y condes de Barcelona».

F. 115-122v: «Condes de Urgel» [s'interromp en Pere I].

F. 128-132: «Reyes de Sicilia». *Expl.*: «su hijo Guillermo, que ya se llamava duque».

3 F. 149 [Índex de referències a monedes antigues d'un volum que no s'especifica]. «Monedas».

Bibliografia

BBC, núm. III, p. 144. *Guía*, p. 68. *Cincuenta años*, p. 136. // P. SERRA I POSTIUS. *Prodigios y finezas*, p. 378-383. J. VILLANUEVA. *Viage literario*, vol. XVIII, p. 163 (I. M. PUIG I FERRETÉ; M. A. GINER. *Índex codicològic*, núm. 76). F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 539. J. CORMINAS. *Suplemento*, p. 218. F. GAZULLA. «El M. R. P. M. fray Manuel Mariano Ribera (1652-1736)». RABM, núm. XVIII, p. 108-117. J. R. CARRERAS I BULBENA. «Estudis biogràfics». BRABLB, núm. XIII, p. 203-206. J.-E. MARTÍNEZ FERRANDO. «Los académicos archiveros». *Íd.*, núm. XXV, p. 356-357. G. PLACER. *Bibliografía mercedaria*, vol. II, p. 620-628. A. COMAS. HLC, vol. IV, p. 127. G. COLON; A.-J. SOBERANAS. *Panorama de la lexicografía catalana*, p. 113-114. F. UDINA. *Guía histórica y descriptiva*, p. 52-54. J. RIERA I SANS. «El personal de l'Arxiu Reial de Barcelona durant el segle XVIII». *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, núm. IX, p. 87-104. DHEC, vol. III, p. 236-

237. REPERTORI 1474-1620, vol. III. J. VILLANUEVA. *Política y discurso histórico en la España del siglo XVII*, p. 183-187, 238-239.

Observacions

1: recull d'anotacions numerades 1-22, destinades a facilitar la consulta de la documentació de l'Arxiu reial de Barcelona a l'«especulador» o responsable d'aquesta institució, càrrec creat per les corts per al mateix Ribera el 1706; s'hi tracten qüestions de còmput i de genealogia i cronologia dels comtes-reis. D'algunes se'n pot veure una altra redacció, en castellà, en una altra obra seva, la *Centuria primera del real y militar instituto de la ínclita religión de nuestra señora de la Merced* (1726), especialment a les «Reflexiones históricas para inteligencia de lo contenido en esta obra» (p. 603 seg.; veg. Colon; Soberanas). Pel seu interès per a la història de la llengua transcrivim complets els núm. 21 i 22 (f. 42-44v i 46-48), que versen sobre el català antic; del primer hi ha una redacció més breu a la *Centuria* (p. 631-632), en la qual s'observa, en referència al concís vocabulari català antic-castellà que conté, emparentat amb el català antic-català modern que transcrivim més avall: «Pudiera de estos antiguos vocablos formar un vocabulario, de lo que he sido instado, y no ay duda que serviría de luz para obviar algunas equivocaciones».

«N° 21: Llengua llemosina antiga.

»Importa tenir observat lo modo de parlar antich a fi de que especulant no se cometie algun error, com lo cometé lo pare fra Francisco Diago en la Hystòria dels comptes de Barcelona, qui, llegint la història dels reys de Aragó composta per lo cavaller Pere de Tomich y lo cap. 23 de ella, ahont parlant dit Tomich en dit capítol de la exida que intentaren fer lo papa y lo emperador Carlos Magno diu així: “Los reys moros de Espanya, que saberen que Carles e lo papa sic exiren, etc.”, pensà dit pare Diago que aquell “sic” era apellido del papa, essent com és paraula significativa del llemosí, corresponent al que hara diem “axí com”; y procehint dit Diago en dita mala intel·ligència de dita paraula, que és adverbí, la fa apellido y diu que Pere Tomich se equivocà en dita sa història perquè en lo temps de què parla no y havia papa que tingués per apellido Sic, de ahont prengué fonament don Joseph Pellicer de Tovar, en sa Idea contra Cathalunya, per dir que los autors catalans éran mentirosos y fabulosos, com inventors del papa Sic.

»Per lo que lo especulador ha de advertir que, després de la unió de la Corona de Aragó ab la de Castilla, havem abraçat los catalans moltes paraules castellanas, las quals havem catalanisades, com, verbigratia, antes de la unió de dita Corona, para dir “axí com” déyam “sic”, y de l’“assí como” de Castilla havem catalanizat y dit “axí com”; de l’“hermano” de Castilla havem catalanizat “germà”, perquè antes de dita unió no-s deya sinó “frare”, y del nom “hermana” havem pres “germa-

na”, perquè antes se escrivia “sor”; del “porqué” de Castilla havem pres la paraula “perquè”, essent axí que antes déyam “car”, y axí de molts altres vocables.

»Y para que conega lo especulador quant inporta dita notícia, pot fer reflexió a centenars de paraules llemosinas antigues, la intelligència de las quals solament podrà ben entèndrer ab lo ús y observança de dita llengua antiga catalana, com ho podrà ad oculum vèurer en los següents vocables que per exemple se posaran aquí:

»Espondalers: marmessors. Assayar: fer. Car: perquè. Aytant: fins a tant. Tro: fins. D'aquí: de aquí. Dezebre: dexar. Ça enrera: quòndam. Ressemblar: semblar. Sant Aparici: Epifania. Bosonaya: belló. Quaix: casi. Pensa: pensament. Aprés fort poch: després de molt poch. Arahuts: correus. Presar: estimar. Noure: danyar. En sus: en avant. Dressar: encaminar. Companyona: muller. En guisa: de manera. Mils: millor. Tinell: convit. Aytal: com. Fom: fórem. Cobejar: desitjar. Cabacals o cabacalans: vol dir dots dels sarracenos. Reempçó: redempció. Curo-sament: diligentment. Esveir: apartar. Tuyt: tots. Prear: estimar. L'estol: armada de mar. Host: exèrcit de terra. Hui: vuy. Peguera: presa [*i. e.* peresa]. Trascar: tràurer. Sedejar: desitjar. Senyera: bandera. Estojat: recòndit. L'escriny: armari. Mogobell: cambi. Remogobell: recambi. Àvol: vil. Ardit: avís. Auciure: matar. Bonea: bondat. Bara: traïdor. Artech: ginyós. Brial: gonella. Capdellar gent: juntar gent. Conquèrrer: conquerir. Cabdell major: lo senyaler o senescal de la guerra. Cruus: cruel. Despessegue[e]s: desperdici. Engir: alrededor. Hoy: horror. Ladesma: de la mateixa. Meser nom: posar nom. Nedea: limpiesa. Novelles: notícies o noves. Punyar: procurar. Pus to[s]t: més fàcilment. Rampalm: lo dia dels Rams. Reptar: desafiar. Retre compte: donar compte. Fraresca: llegalítima. Trop: extrem. Don: donchs. Nostra Dona: la Mare de Déu. Sant Pol: sant Pau. Sant Boy: sant Baldiri. Sant Celoni: sant Celdoni. Sant Guim: sant Guillem. Alna: cana. Evescat: deganat, dignitat.

»Nº 22: Noms dels llinatges e o apellidos de aquells y de vilas y llochs llatinisats.

»Ha de advertir lo especulador que moltíssims apellidos que en lo llatí no tenen Ça- se'ls ha de ajustar la sílaba Ça- en lo català, y ab exa advertència conexerà quins apellidos catalans vuy corresponen als llatinizats. Com, verbigratia:

»De Albano: Çalbà. De Riaria: Çarriera. De Taliata: Çatallada. De Costa: Çacosta. De Podiatís: Çespujades. De Cumbis: Çescomes. De Garriga: Çagarriga. De Sala: Çaçala. De Corbella: Çacorbella. De Roca: Çagorra. De Regali: Çarreal. De Riparia: Çarribera. De Portella: Çaportella. De Fonte: Çafont. De Olivella: Çolive-lla. De Trilea: Çatrilla. De Nogaria: Çanoguera. De Rovira: Çarrovera. De Bastida: Çabastida. De Ciraria: Çacirera. Y altres.

»Més: ha de advertir que a altres apellidos llatinizats los correspon als catalans un Des- que se'ls ha de ajustar. Com, verbigratia:

»De Brolio: Desbrull. De Catlario: Descatllar. De Boscho: Desbosch. De Lau-ro: Desllor. De Bacho: Desbach. De Podio: Despuig. De Podiolo: Despujol. De Pa-

piolo: Despapiol. De Vallibus: Desvalls. De Torrentibus: Destorrents. De Vallo: Desvall. De Faro: Dezfar. De Prato: Dezprat. Y altres.

»Estant lo especulador en esta intelligència, sabrà lo modo ab què en lo índice fahedor en lo fi de cada tomo haurà de fer correspondrer, para la deguda comprehenció, los apellidos catalans als llatinizats antichs.

»Més: ha de tenir observança de molts altres apellidos llatinisats, y quals a aquells vuy corresponen, en lo que se podrà fàcilment equivocar si no té antecedent pràctica de las escripturas de dit Real arxiu. Com, verbigratia, ha de saber que als apellidos següents llatinizats los corresponen los catalans següents:

»De Castroveteri: de Castellví. De Pavo: de Pau. De Durall: de Duzay. De Nuce: Lanuza. De Petracisa: Peratallada. De Lauria: de Llúria. De Apilia: Abella. De Mirapice: Mirapeix. De Sono: So. Didaci: Díaz. De Scalis: Desalç. De Melano: Melany. De Sancto Lercio: Santleÿr. Luppi: López. De Montepavone: Monpeó. De Montesuperbo: Montergull. De Orticio: Ortiz. De Monte Bovino: Montbuy. Siveller: Fivaller. De Cigiario: Citjar. Petri: Pérez. De Medalia: Malla. De Montesonisio: Monsonís. Luppeti: Llobet. De Rege: Reig. De Invidia: Enveig. De Pratis: Desprats. De Pradis: de Prades. De Podiolo: de Palou. De Luppria: Llobera. Y altres.

»També trobarà molts vocables de llochs ab sos noms antichs llatinizats, que serà menester tenir pràctica lo especulador para fer-los correspondrer los que vuy se úsan. Com, verbigratia:

»De Carotitulo és Cardadeu. De Castroveteri: Castellví. De Montesigno: Monseny. De Montealbano: Montalvà. De Cocolibero: Coblliure. De Regali: Çarreal. De Bellostare: Bellester. De Pulchro Aspectu: Bellesguart. De Pulchro Visu: Bellví. De Pulchro Podio: Bellpuig. y axí molts de altres».

2 s'atura en Felip IV (III en la numeració que se segueix). Al f. 141v, càlculs de l'era fets sobre els anys 1646 (era 1684) i 1709; el segon exemple és útil per datar el volum. Als f. 62-73v, genealogia i notícies sobre els comtes-reis, en llatí, d'una mà posterior, identificada en nota amb Pròsper de Bofarull.

Més obres de Ribera a la BC: *Tomus primus reductionis substantialis omnium et singularum scripturarum de tempore comitum Barcinonae ab anno scilicet 844 usque ad annum 1075*, o regest de la documentació dels primers comtes conservada a l'Arxiu reial (ms. 1229). Extractes de la citada *Centuria*: «advertencias» sobre els patronímics catalans antics i els bisbes de Barcelona sota la invasió àrab, i una nota sobre «Religión de la Merced es militar» (ms. 167, f. 73-74). Ms. 1518: notícies sobre Ramon Llull i la família Llull en general, en català i castellà, aplegades i enviades pel mercedari Josep Gifreu de Palma al lul·lista Antoni Ramon Pasqual vers 1757-1759, la major part procedents de les compilacions ms. de Ribera.

MANUEL MARIÀ RIBERA, O. MERC. (Cardona, 1652 - Barcelona, 1736).

Ms. 450: *Libro de armas general y particular de los reinos de España y principado de Cataluña* (en castellà i català)

Final del segle XVI - primer terç del XVII. 4 f. prel. + f. 1-[101] amb numeració moderna en llapis sobre d'antigues: f. [1]-91 (f. 4-93 de l'anterior) + p. 1-10 (f. 94-98v íd.) + 4 f. en blanc. Paper, 340 × 260 mm, amb f. de format menor (taules). Copiat per Rafela Puig i d'altres, entre els quals hi ha el comte de Guimerà. Els noms de moltes famílies han estat reescrits posteriorment sobre textos raspats. Taules a dues columnes. Escuts il·luminats. Enquadració posterior de tela marró. Al lloc: «Llibre d'armes d'Espanya y Catalunya». Havia pertangut al comte de Guimerà. Ex-libris «de la biblioteca de Vincencio de Lastanossa, cavallero infançon, ciudadano de Huesca y señor de Figaruelas» (f. 1). Compra de la biblioteca de P. de Bofarull; registrat el 5 d'octubre de 1916.

F. 2-2v [Pròleg]. «Libro de armas general i particular de los reynos de España i principado de Cataluña». *Inc.*: «Fue costumbre de nuestros maiores —i no sin razón— el usar i tener variedad de libros de armas». *Expl.*: «si en elas ponen sus armas».

F. 3v-92v (s. n. - 90v) [Armorial: 1-4 escuts il·luminats per pàgina, amb rúbriques en català i castellà]. Primera rúbrica: «[Raspat El visconde d'Ébol don Gaspar de Castro i de Aragón i de Pinós y ...]. Conde de Guimarà»; sota l'escut: «La que à fet aquest llibre de armas és Rafela Puig, qriada de vostra senyoria». Darrer escut: «Comte de Gandònia».

F. 94-98v (p. 1-10) [Llista de famílies amb escut del present volum]. «Memorial de las armas que hizo Puch, y va por el alphabeto».

F. 99-100v [Llista de famílies; el volum anava del f. 201 al 361]. «Memorial de las armas que ay en el libro de a, be [?], de Gracia».

Bibliografia

BBC, núm. III, p. 144. *Guía*, p. 69. *Cincuenta años*, p. 137. // Sobre el comte de Guimerà veg. *infra*, ms. 1313. Sobre R. Puig veg. *Diccionario biográfico de artistas de Cataluña*, vol. II, p. 383.

Observacions

Rafela Puig és l'autora material de l'obra, la confecció de la qual probablement s'ha de situar en l'òrbita de Gaspar Galceran de Castre i de Pinós, a qui pertany el primer dels escuts recollits, com a comte de Guimerà, títol que ostentava des de 1599 (f. 3v i 46v). Hom ha treballat en el ms. en diverses fases. Les primeres rúbriques sovint estan raspades i substituïdes per unes de noves. Els canvis

permeten datar algunes d'aquestes fases, a banda de donar pistes sobre possibles fonts: l'afegitó del títol comtal al comitent fa pensar que es va començar a compilar abans de 1599 (ib.); cf. la substitució de Gregori XIII (1572-1585) per Climent VIII (1592-1605) (f. 4), i de Felip II (1556-1598) per Felip III (1598-1621) (f. 4v). Escuts inclosos: comte de Guimerà; papa; rei d'Espanya; emperador; reis d'Anglaterra, Hongria i França; cardenals; bisbes Caçador, amb escut idèntic (Guillem, de Barcelona, 1561-1570; Guillem —«Jaume»—, de l'Alguer, 1525-1527; Jaume —«Guillem»—, de Girona, 1583-1597; i Jaume, de Barcelona, 1546-1561); nou barons de la fama; tribu de Judà; «renes» o «recnes strais» (és a dir, “estrany”); nobles de Castella, València, Aragó i Catalunya (a qui es dedica la part més important del volum, f. 45v-89); Nàpols, Sicília, Flandes i França.

La mà de les notes en castellà que acompanyen els escuts de Catalunya és probablement la del comte; es retroba en una compilació seva (veg. *infra*, ms. 3841).

Pròleg (f. 2-2v): «Fue costumbre de nuestros maiores —i no sin razón— el usar i tener variedad de libros de armas, porque este género de estudio i cuidado tiene muchas utilidades i deve ser estimado por la parte que le cave de historia, pues que los principios de las armas todos se fundan, los que son de onor i lustre, dignos de memoria, <i> en hazañosos hechos, los quales dieron ocasión a que escojiesen o les diesen para que, señalados, fuesen conozidos i diferenciados por ellas, en tenerlas, de la pleve, i en la diferencia d'elas los unos de los otros. A esta causa tenía la gente noble libros de armas, para por ellos conozer en los selos, banderas i edificios los linages que los hizieron. I aunque a los principios eran menos necesarios estos libros porque, como estavan menos mezcladas las familias, no avía en los escudos tanta variedad de armas, porque estavan en los principios de los linages también los usaron, aunque con diferentes fines; porque en los modernos sirven no solamente de dar a conozer sus orígenes, sino las mezclas, comunicaciones i dominios de los estados i sucesiones, porque ia no ai —o son mui pocos— los que puedan levar armas puras de un linage, ni aun los cavos que laman en Navara de armería —que son los descendientes de los parientes maiores de varón en varón i señores del solar de la familia—, que en otras partes laman cavezas de familia i linage; que para los que tubieron cuidado de estimar su sangre, conservándola con la igualdad de calidad en los casamientos, les está bien este cuidado, pues que son desengaño i testimonios públicos —casi como los ávitos en los pechos— de la calificada sangre que tienen, pues en los puestos que digo, los escudos, si son puntualmente asentados, lo testifican i, al contrario, les haze daño a los que se descuidaron, justo castigo de la remisión que tubieron en dejarse levar de la codicia o sensualidad, olvidándose de la buena sangre que eredaron, a los quales sus armas les sirven de fiscal i sanbenito i testimonio —qual el lambeu en ellas señala bastardía— de su descuido, i lo que niegan con la voca confiesan con sus sellos i fábricas, si en elas ponen sus armas».

GASPAR GALCERAN DE CASTRE I DE PINÓS, COMTE DE GUIMERÀ (prop de Barcelona, 1584 - Saragossa, 1638).

Ms. 491: Pseudo-Bernat BOADES [Joan Gaspar ROIG I JALPI]. *Llibre dels fets d'armes de Catalunya* (text català i traducció castellana)

Segona meitat del segle XVII. 9 f. prel. + f. 1-146 amb numeració antiga completada en llapis + 11 f. en blanc. Paper, 290 × 200 mm. Autògraf. A dues columnes (a la interior, text català; a l'exterior, traducció castellana). Notes al marge en castellà, de l'autor i alguna altra mà. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Boades. Fets de armas en Cataluña. Ms.». A la contracoberta, ratllat: «Es de la librería de nuestro padre San Francisco de Paula de Barcelona, fue [...] anyo 1692». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916.

1 F. 1 [Text català]. «Libre dels feits d'armes de Catalunya». «En nom de nostre señor Jesuchrist i de la sua benayunturada mare humil sempre verge Maria, nostra dona, amén. Ací comença lo Libre dels feits d'armes de Catalunya somàriament e coriosa que-n scrich yo, Bernat Boades, prevere deservint la sgleya parroquial de nostra dona Santa Maria de la vila de Blanes, batxeller en decrets, hon també se'n scriuran alguns feits ecclesiàstichs a llaor de santa mare Sgleya e dels benaiunturats sants de paradís. Tret del seu propi original per mi, Rafel Ferrer Coll, per manament de mossèn Jaume Ferrer de Blanes, clavari dels vescomptats de Cabrera i Bas, a fi que, com sia obra molt útil i profitosa, lo'n vol faer stampar. Deus creator omnium rerum, fac me semper scribere verum. "Habibabit in tabernaculo tuo qui loquitur veritatem in corde suo, qui non egit dolum in calamo suo" (Psalm. 14)».

F. 1-146: «Capítol primer: qui tracta de la venguda dels cartaginesos a Spaña e d'altres generacions e d'algunes poblacions que-n varen faer dintre d'aquella». *Inc.*: «La gran fertilitat, boniquea e riquesa d'España». *Expl.* (cap. 32): *Expl.*: «E donchs, pux l'avem a Sardeña, res pus no us ne cal dir. E axí finam nostre libre, a llaor de Déu e de la sua benaiunturada Mare e del gloriós sant monseñer Martí, a XI de novembre de l'any MCCCCXX en la vila de Blanes, del bisbat de Gerona i del vescomptat de Cabrera».

2 F. 1 [Text castellà]. «Libro de los hechos de armas de Catalunya». «En nombre de nuestro señor Jesuchristo y de su bienaventurada madre la humilde siempre virgen María, nuestra señora, amén. Aquí comienza el Libro de los hechos de armas de Catalunya que escribo yo, Bernardo Boadas, presbítero, que estoi sirviendo la iglesia parroquial de nuestra señora Santa María de la villa de Blanes, licenciado en decretos, donde también se escribirán algunos hechos ecclesiásticos en alabanza de la santa madre Iglesia y de los bienaventurados santos del paraíso. Sacado de su

proprio original por mí, Rafael Ferrer Coll, por mandamiento de mossén Jayme Ferrer de Blanes, clavario de los viscondados de Cabrera y Bas, a fin que, como sea obra mui útil y provechosa, quiere hazerle imprimir. Dios criador de todas las cosas, hazed que escriva siempre verdad. “Habitará en nuestro tabernáculo el que habla verdad en su corazón, el que con su pluma no hizo engaño” (Psalmo 14)».

F. 1-146: «Capítulo primero: que trata de la venida de los cartaginezes a España y de otras gentes y de algunas poblaciones que se hizieron entonces dentro d’ella». *Inc.*: «La grande fertilidad, hermosura y riqueza de España». *Expl.* (cap. 32): «Y pues le tenemos en Sardenña, no hai para qué dezirhos más d’él. Y assí acabamos nuestro libro, a loor de Dios y de su bienaventurada Madre y del glorioso santo mi señor Martín, a 11 de noviembre del año 1420, en la villa de Blanes, del obispado de Gerona y del viscondado de Cabrera».

Bibliografia

Veg. *infra*, ms. 985. // «La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 35. *Guía*, p. 72. *Cincuenta años*, p. 138.

JOAN GASPAR ROIG I JALPÍ (Blanes, 1624 - Manresa, 1691).

Ms. 492: Pseudo-Bernat BOADES [Joan Gaspar ROIG I JALPÍ]. *Llibre dels fets d’armes de Catalunya* (traducció castellana)

Segle xvii (1697). 3 f. prel. + f. 1-113 amb numeració antiga completada en llapis + 9 f. en blanc. Paper, 315 × 220 mm. Copiat per P. I. de Dalmases i altres. Notes al marge. Enquadernació de pergamí. Al llom: «Boades. Històri[a] de Catalunya. Ms.». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 82.

F. [1] prel.: «Barnat Boadas. Història de Catalunya» [de la mà de J. P. Colomer].

F. 1: «En nombre de nuestro señor Jesuchristo y de su bienaventurada madre la humilde siemp[r]e virgen María, nuestra señora, amén. Aquí comiensa el Libro de los hechos de armas de Cataluña que escribo yo, Bernardo Boades, presbítero, que estoy sirviendo la iglesia parroquial de nuestra señora Santa María de la villa de Blanas, licenciado en decretos, donde también se escribirán algunos echos eclesiásticos en alabansa de la santa madre Iglesia y de los bienaventurados santos del paraíso. Sacado de su propio original por mí, Rafel Farrer Coll, por mandamiento de mosén Jayme Farrer de Blanas, clavario de los viscondados de Cabrera y Bas, a fin que, como sea obra muy útil y provechosa, quiera aserla impremir. Dios criador de todas las cosas, aset que escribe siempre verdad. “Habitará en nuestro tabernáculo el que abla verdad en su corazón, el que con su pluma no iso engaño” (Psal. 14)».

F. 1v-113: «Cap. 1: que trata de la venida de los cartagineses a España y de otras gentes y de algunas poblaciones que se isieron entonces dentro d'ella». *Inc.*: «La grande fertilidad, hermosura [*ms.* hermusora] y riqueza de España». *Expl.* (cap. 32): «Y pues le tenemos en Cerdeña, no ay para qué decirhos más d'él. Y assí acabamos nuestro libro, a loor de Dios y de su bienaventurada Madre y del glorioso santo mi padre san Martín, a 11 de 9bre del año 1420, en la villa de Blanes, del obispado de Gerona y del vizcondado de Cabrera. Y yo, don Pablo Ignacio de Dalmasses y Ros, he acabado de copiar este libro a 4 junio 1697. El original, junto con el catalán antiguo, se hallará en la librería de San Francisco de Paula d'esta ciudad de Barcelona».

Bibliografia

Veg. *infra*, ms. 985. // «La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 35. *Guía*, p. 72. *Cincuenta años*, p. 138.

Observacions

Còpia del text castellà del ms. 491, descrit *supra*. Un f. solt amb notes cronològiques; al final: «4 abril 1775 a Salvador Ferré, clergue, per mort de mossèn Jauma Rufet [?]».

JOAN GASPÀR ROIG I JALPÍ (Blanes, 1624 - Manresa, 1691).

Ms. 493: Francesc TARAFÀ. *De Hispaniae situ, provinciis, populis, urbibus, oppidis, fluminibus, montibus et promontoriis dictionarium*

Descrit a REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 198-199.

Addenda

D. FERRER. «Els orígens mítics d'Hispania en el De origine» (*Història i llegenda al Renaixement*, p. 361-378). Íd. «Els Pirineus i l'Albera de Jeroni Pau» (*L'Albera i el patrimoni en l'espai transfronterer*, p. 251-261). Íd. «La història i la geografia d'Alacant» (*X Congrés de l'AHLM*). Íd. «Les obres llatines de F. Tarafa» (*13è CILLC*, [en premsa]). DHC, p. 1118-1119.

Més sobre la recepció de l'obra de Tarafa. Sobre un suposat exemplar de la *Crònica de cavallers catalans*, de fet una obra de Gonzalo Fernández de Oviedo, veg. BC, ms. 729/11, f. 122-130v: «Códice ms. con el titulo Tarafa de los linages, del señor Larrea. Orden que tiene los diálogos»; *inc.*: «Los dos primeros son el xx-xii y xviii, como está dicho»; f. 124: «El señor don Josef Sanz de Larrea, rector de

la Universidat de Huesca, ha tinguut la bondat de franquearme un ms. que parece escrit en el segle XVI; està encuadernat en pergamin, en folio molt abultat, i té en el dorso este títol: "Tarafa de linages". Toda la obra consisteix en uns diàlegs entre Sereno y Alcaide sobre las armas y excelencias de un número considerable de personages esclarecidos de las más distinguidas familias de España que florecieron en tiempo de los Reyes cathólicos don Fernando y doña Isabel. Faltan las primeras ojas del ms., pues la primera que actualmente existe tiene en lo alto: "Pausa primera" y luego, en el cuerpo de ella: "Con miel y emplumadas públicamente conpuestas [...]"; f. 125: «Parece, pues, no ser éste el original, sino que se entresacaron de él los diálogos que parecieron más conformes con la idea que se propuso el copista. He observado igualmente que ni un solo diálogo se halla en este códice ms. que trate de familia alguna catalana, siendo todos de las principales castellanas, valencianas y aragonesas, siendo así que el autor trató también de las catalanas, como se verá por el extracto del diálogo 45»; segueixen fragments de l'obra. Al ms. 729/5, f. 31-33, còpia d'una carta (de Jaume Pasqual?) a un personatge innominat (Sanz de Larrea), en castellà, s. ll., s. a., on aquell identifica el ms. que aquest posseeix i que porta el títol «Tarafa de linages, que algún sciolo inadvertidamente puso en el dorso del volumen sin averiguación ni examen»; el propietari l'ha dut de Calataiud a Osca perquè el vegi l'autor de la carta; s'hi donen arguments pels quals no pot ser «el nobiliario de Tarafa [...], Crònica de cavallers catalans o de las casas solariegas de Cataluña», que es conserva en còpia de J. R. Vila a Sant Jeroni de la Murtra, i s'identifica amb les *Batallas y quin-quagenas* de Fernández de Oviedo, citades per Lucas Cortés i Nicolás Antonio, i de les quals el duc «Medinae Turrium» tenia un exemplar en tres volums.

El marquès de Mondéjar cita la *Crònica de cavallers catalans* com a «Tarrafa, Claros varones de Cataluña» (*Historia de la casa de Moncada*, BC, ms. 2006, f. 264v).

Ms. 494: Francesc TARAFÀ. *Linea regum Hispaniarum*

Descrit a REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 200.

Ms. 495-496: Joan Lluís de MONCADA. *Annales Cathaloniae*, vol. II-III

Segle XVIII (1704). Dos volums. Vol. I: 3 f. prel. + f. 1-196 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-400 (f. 1-[200v] de l'anterior) + 7 f. en blanc. Vol. II: 3 f. prel. + f. 1-166 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-330 (f. 1-165v de l'anterior) + 5 f. en blanc. Paper, 300 × 210 mm. Copiats per Jaume Fortuny i Virgili, monjo de Poblet, per ordre de P. I. de Dal-mases. Encuadernació de pergami. Al lloc: «Moncada. Anales Cataloniae ab anno Christi 1278 ad 1465. Ms. T. II» i «2» (vol. I); «[...] ab anno Christi 1466 ad

1639. Ms. T. III» i «3» (vol. II). Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim*: 10 (vol. I), 11 (vol. II)

Volum I

F. 1-196 (p. 1-391), dalt, cronograma: «1278 Christi. 1 Nicolai 3 papae. 2 Petri, Barcinonae 2 et Aragonum 3, comitis et regis. 5 Rodulfi, imperatoris. 27 Alfonsi 10, Castellae regis. 4 Joanae, Navarrae reginae. 33 Alfonsi 3, Lusitaniae regis. 1316 aera». *Inc.*: «Petrus, rex, comes, post resurrectionis dominicae festum, conventum procerum Tarraconem indicit ut Valencia patris corpus tumulandum devehant». *Expl.*: «et alios eadem causa ad lusitanum regem, consobrinum, dimittit (Zurita, l. 18, c. 3, 4; Siculo, lib. 16)».

Volum II

F. 1-165v (p. 1-330), dalt, cronograma: «1466 Christi. 3 Pauli 2 papae. 9-41 Joannis 2, Barcinonae, Aragonum et Navarre comitis et regis. 27 Friderici 3, imperatoris. 13 Henrrici 4, Castellae regis. 28 Alfonsi 5, Lusitaniae regis». *Inc.*: «Rex Ampostam obsidente [*sic*] Joannes, filius ad anni initium dertusensem agrum infestus et nonnulla opida paterno subiicit imperio». *Expl.*: «frater Petrus a Sancto Jacobo, ordinis eremitarum sancti Augustini discalceatorum, movetur ecclesiae celsonensi. Annales isti, principatus nostri Cathaloniae famosiora gesta ab anno nativitatis Christi domini 700 usque ad 1639 dilucidantes, per dominum dominum Ludovicum de Moncada, ausonensis ecclesiae decanum, elaborati, fideliter ex suo originali in bibliotheca quam excellentissimus dominus don Petrus Antonius de Aragon regio Populeti monasterio contulit existenti excripti fuere a reverendo patre don Jacobo Fortunii et Virgili, eiusdem coenobii monacho, die 19 martii anno 1704».

F. 166: «Nobili domino Paulo Dalmassas epigramma». *Inc.*: «Si tua per terras collucens fama vagatur». Al final: «Ego, don Jacobus Fortuny et Virgili, monachus regalis monasterii Populeti, dedi finem his omnibus, ex jussione domini Pauli Ignatii de Dalmassas et Ros, die 19 martii 1704».

Bibliografia

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 36. *Guía*, p. 72. *Cincuenta años*, p. 138. // N. ANTONIO. BHN, vol. I, p. 723. F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 425-426. J. COLLELL. «Noticia biográfica del deán D. J. L. de Moncada» (J. LL. DE MONCADA. *Episcopologio de Vich*, vol. II, p. VII-LVI). A. MESTRE. *Historia, fueros, actitudes*, p. 192, 214. R. ORDEIG. «Notes sobre les relacions de Pèire de Marca amb la ciutat i la seu de Vic». *Ausa*, núm. 13, p. 165-191. DHEC, vol. II, p. 658. DHC, p. 825. J. VILLANUEVA. *Política y discurso histórico en la España del siglo XVII*, p. 183-187, 235-237.

Observacions

Abracen els anys 1278-1465 (vol. II) i 1466-1639 (vol. III); el vol. I (700-1277) de la còpia de Fortuny es conserva a AHCB, ms. B-185. Segons Antonio, R. Villosa tenia una còpia dels annals. L'original de la biblioteca del virrei Pere Antoni d'Aragó ja no és al monestir de Poblet. Dalmases, que l'havia vist i extractat, cita sovint l'obra, p. e. *infra*, ms. 618. El marquès de Mondéjar coneixia els annals, havia tingut els originals de Poblet i n'havia fet còpia; els utilitza en la seva *Historia de la casa de Moncada* (BC, ms. 2006, f. 7v, etc.) i en les notícies sobre historiografia catalana incloses a les *Memorias de Cataluña hasta los condes hereditarios de Barcelona*, que Villanueva li atribueix (*Política y discurso histórico en la España del siglo XVII*, p. 217; AHCB, ms. B-4, f. 1-141v, especialment f. 3), on també esmenta el *Flos mundi* a través dels annals de Montcada (f. 3).

Montcada havia tingut a les mans el *Flos*, una obra que, en l'únic exemplar medieval que ens n'ha arribat, avui a la BNP (ms. esp. 11), entre els altres papers que Pèire de Marca s'endugué del país, desvetllà força curiositat entre els historiadors del XVII. Recordem que aquest ms. conté notes autògrafes de Carbonell i que potser és el mateix que veié Vagad (*Crónica de Aragón*, f. XXv, etc.). Més endavant, el volum era en poder de Cervera, que el deixà a J. R. Vila i aquest a Montfar, que en féu uns extractes, avui a BNP, ms. esp. 102 (Torres Amat. *Memorias*, p. 700; Morrel-Fatio. *Catalogue*, p. 40, 107; Bohigas. *Sobre manuscrits i biblioteques*, p. 138-139; REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 68; ER, núm. XXIII, p. 353). En un recull de notes amb extractes de lectures i comentaris crítics ordenats alfabèticament per matèries, Dalmases copia una carta en català de l'«eruditíssimo» Montfar a Gaspar Sala, que era a París, datada a Sant Martí de Provençals el 7 d'agost de 1645, en què dona notícies i valora l'obra: «Lo *Flos mundi* que allega tant Miquel [*sic*] Cervera y alguna vegada Miquel Carbonell, és un llibre de mà, de full de forma major, de tres quarts de alt. Escrigué's o compongué's en temps del rey don Martí, perquè, segons se veu en lo índex, arribave lo llibre fins a dit temps, si bé los coderns últims fàltan. Aquest *Flos mundi* és una història universal del món, y aquest ve a tractar dels comtes de Barcelona y prínceps francesos y moros de aquell temps; se estén més que major. Jo previu que aquest llibre havia de fer malbé, y axí vaig copiar lo que feya y parlave de Cataluña. Y cert que s'ha molta cosa que m'agrada, si bé lo stil és confús y com de aquell temps; també hi ha algunes coses apòcrifes, però que té bone elecció y està al cap de la matèria: tot ho coneix y sab elegir. He dit a vostra senyoria tot assò perquè quisà no ha vist aquest author y entenc poria per la història ésser de algun profit; y quant no fos per altre, seria per a saber què s'entenia en aquell temps dels reys de França y comtes de Barcelona. Vuy entenc és arribat en mà de don Luis de Moncada, que entenc que també escriu» (AHCB, ms. B-186, f. 88v).

JOAN LLUÍS DE MONTCADA (Barcelona, c. 1585-1653).

Ms. 499: Felip VINYES. *Ilustraciones y discursos cronológicos y juripolíticos del principado de Cataluña*

Segona meitat del segle XVII. 1 f. prel. + f. 1-170 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-168 (f. 3-170 de l'anterior) + 1 f. en blanc. Paper, 315 × 215 mm. Copiat per Ll. de València, amb addicions d'una altra mà; taula de J. P. Colomer. Notes al marge. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Vinyes. Discursos chronológicos de Catalunya de 714 a 1641. Ms. P.^{te} 1». F. [170v]: «Es de don José María de Dalmases y de Gomar». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 94.

F. 1-2: «Rúbrica del present llibre».

F. 3-170 (1-168), al marge: «Estas Ilustraciones escribió el regente don Phelipe Viñes, i io, el infrascrito, las copié del manuscrito que retiene original don Bonaventura Tristany, menos algún quaderno al último, que me reservé por averse perdido quando se le restituí. I digo ser obra del dicho regente por tener tan versada su letra, casi como la mía. I todo lo firmo i juro [?]. Don Luis de Valentiá». «Ilustraciones y discursos chronológicos y juripolíticos del principado de Cataluña, del año 714, en el qual entraron los moros de África en España y la ocuparon, hasta el de 1641 del nacimiento de nuestro señor Jesuchristo». «Parte primera: en la qual se refieren y declaran los principios de la monarchía de Cataluña y se prosiguen del año 714 hasta el de 988 del nacimiento de nuestro señor Jesuchristo, en que, faltando la descendencia de Ludovico Pío, gozaron los condes de Barcelona la monarchía libre de la sujección de Francia». «Discurso primero: relación sumaria del estado y sucessos de la monarchía de los reyes godos en España y en la Gallia góttica del año 415 hasta el de 714 del nacimiento de nuestro señor Jesuchristo, en el qual entraron los moros de África y la ocuparon». *Inc.*: «1. Concordaron los godos sus differentias con el emperador Theodosio». *Expl.* («Discurso xxxvi»): «y quieren conservar en libertad para que sean gobernados por sus leyes y costumbres».

Bibliografia

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 36. *Guía*, p. 72. *Cinquenta años*, p. 139. // B. TRISTANY. *Corona benedictina*, p. 287-288. M. MARCILLO. *Crisi de Catalunya*, p. 313. F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 672. G. M. BROCA. «Juristes i juriconsults catalans». AIEC, núm. III, p. 515. J. H. ELLIOTT. *La revolta catalana*. E. ZU-DAIRE. *El conde-duque y Cataluña*. J. VILLANUEVA. «Felip Vinyes (1583-1643)». *Manuscrits*, núm. 17, p. 307-340. Íd. *Política y discurso histórico en la España del siglo XVII*, p. 82-87, 105, 144-150. A. SIMON I TARRÉS. *Els orígens ideològics*, p. 325, 381. Íd. *Cròniques de la guerra dels Segadors*, p. 39. DHC, p. 1205-1206.

Observacions

Les *Ilustraciones* de Vinyes van tenir una important difusió ms. durant la segona meitat del xvii. Sobre el copista Ll. de València, veg. *infra*, ms. 2566. Vilosa utilitza Vinyes al *Discurso geográfico, histórico y jurídico sobre la división y límites de las Españas y de las Galias* (AHCB, ms. B-184, f. 35). Entre les fonts que Tristany allega a la *Corona benedictina* (cap. 10) a l'hora de tractar en particular els monestirs de la congregació, destaca els llibres de J. R. Vila a Sant Jeroni de la Murtra i «la Ilustración y discurso jurispólitico del principado de Cathaluña desde'l año 714, que entraron los moros en España, y hasta el año 1641, que hizo el muy illustre señor regente don Phelipe Viñes, que tengo el original escrito de su mano en mi poder», autors a qui «se [...] ha de dar [...] mayor crédito que no a los estrangeros, que no han visto lo que escriben» (p. 287-288 i pàssim). Els noms de Vila i Vinyes reapareixen a AHCB, ms. B-1, plec D, que conté extractes i fragments traduïts al castellà del *Tractat d'armoria* del primer. La versió castellana d'un fragment (f. 21-31v) és acompanyada de notes marginals i d'una addició final sobre el monestir de Sant Llorenç prop Bagà, d'una mà del final del xvii. Les addicions se centren en la història catalana i dels benedictins del país, en la línia de Tristany; s'hi cita Vinyes: «Averigua esta antigüedad la summa vigilantia que tubo en escudriñar antigüedades de Cataluña el señor regente Phelip Viñas en su historia manuscrita» (f. 30v).

Es conserven també, de Vinyes, uns *Desengaños a los pretextos y motivos que han tenido y publicado los inquietos y amotinados de la ciudad de Barcelona y principado de Cataluña*, que, segons Villanueva (*Política y discurso histórico*, p. 149), l'autor pensava unir a les *Ilustraciones*, tot i les característiques diferents d'ambdues obres. Aquest investigador esmenta els següents exemplars a la BNM: ms. 1023, 7595 (*Inventario general*, vol. xii, p. 132); traiem de la llista el núm. 6705, que correspon al microfilm del ms. 1023, que registrem a continuació.

BNM, ms. 1023, de la segona meitat del segle xvii (*Inventario general*, vol. iii, p. 250-251). Al f. [7] prel. es llegeix: «Estos discursos son del doctor don Felipe Vinyes, regente del consejo de Aragón por Cataluña. Fue gran letrado, dexó comenzadas muchas obras a punto de poderlas perficionar. Esta es parte 2^a de unas Ilustraciones históricas del Principado, y en la 1ª trata de las antigüedades de él; y tiene el original imperfecto, como lo está éste, don Buenaventura Tristany, del consejo civil de Cataluña». Conté el «Discurso 3: Desenganyos al pretexto y motivo primero, de los alojamientos que se pidieron en Catalunya con sustento en el anyo 1640 para los soldados que habían asistido al cerco y recuperación de la fuerza de Salsas, que ocuparon franceses, publicando que eran contra las constituciones y libertades del principado de Catalunya. Muéstrase que fueron y son contra las mismas constituciones y libertades de la provincia»; «Discurso ocho: Pedro Miguel Carbonell, autor catalán, y sus sequaces contradisen esta entrada de

Ottger Catalón y de sus nueve barones. Propónense sus fundamentos y se les responde con evidencia» (*Ilustraciones*, VIII); «Discurso 10: desenganyos al pretexto y motivo 9, que la pragmática de las fortificaciones publicada en el año de 1639 se encuentra con las constituciones y libertades de Catalunya, por las cuales nuevos vectigales o tributos, collationes o repartimientos no se pueden hazer ni imponer en Catalunya sin cortes y sin consentimiento, voluntad y aprobación de los estamentos; justificase que es contra las mismas constituciones y la antigua costumbre, que se ponen en el discurso siguiente»; «Discurso 12: desengaño al pretexto o motivo 10, que las exacciones del coronage, maridage, questias y carra tage son tributos y que se encuentran con las leyes, libertades y franquesas de Cataluña; justificase que no son contra lo que se halla ordenado en cortes ni contra las leyes y libertades del Principado, antes son y fueron conformes a sus leyes, costumbre y inmunidades y proceder de justicia»; «Discurso 14: desenganyos al pretexto o motivo 12 [*corr. de* 11], que la pretención y petición que ha tenido y puesto el procurador fiscal del real patrimonio a las universidades de Catalunya del quinto o de la quinta parte de las impositions que cobran es contra sus libertades y franquesas y contra justitia; justificase claramente que fueron según leyes y la antigua costumbre del Principado»; «Discurso 14 [*sic*]: desenganyos al pretexto o motivo 12, que la demanda que ha puesto el procurador fiscal del real patrimonio a las universidades de Catalunya para que paguen el quinto o la quinta parte de las impositions que cobran es contra sus libertades y franquesas y contra justitia; justificase claramente que es justa y conforme a las leyes y costumbres del Principado» (una altra versió de l'anterior).

BNM, ms. 897 (*Inventario general*, vol. III, p. 7): és una miscel·lània de José Pellicer en què es recullen tres textos de Vinyes, però cap no li és atribuït, excepte una nota entre el primer i el segon (mà del XVII): «Desengaños a los pretextos y motivos que han tenido y publicado los inquietos y amotinados de la ciudad de Barcelona y del principado de Cataluña para dar principio y proseguir los movimientos y alteraciones que han sucedido en los años de 1640 y 1641, mostrando con evidencia que fueron y son contra lo que está dispuesto y ordenado por sus leyes, constituciones, privilegios y costumbres y contra justicia». «Discurso I: relación breve y summaria de los movimientos y alteraciones que han sucedido en Cataluña en los años de 1640 y 1641 en deservicio de Dios y de su príncipe natural y en nota y descrédito de aquella nación tan attenta en el punto de la fidelidad» (f. 203-207v; *Desengaños*, 1). Nota: «Lo que el doctor Phelipe Viñas sabe de la ascendencia última de Gifré, conde de Barcelona» (f. 209). «Discurso nueve: Carlos Martello y Pipino su hijo tubieron imperio [...] y le sucedió Carlo Magno su hijo» (f. 210-215v; *Ilustraciones*, IX). «Discurso veynte: Carlo Magno llamó esta provincia Catalunya, que es el nombre que ha conservado siempre [...]» (f. 216-225v; *Ilustraciones*, XX, de la mateixa mà que l'anterior i el ms. 1023).

Hi ha una taula de les *Ilustraciones* a BNM, ms. 1927, de la segona meitat del segle XVII i començament del XVIII (*Inventario general*, vol. III, p. 346-347). A continuació dels *Misceláneos históricos y políticos sobre la guerra de Cataluña desde el año 1639*, de Tormé i Liori, hi ha documentació diversa sobre història de Catalunya, entre la qual destaquem, a partir del f. 113, unes notes crítiques sobre «Historiadores catalanes y juyzio de ellos» (*Epítome* de l'edició de les constitucions de 1588, Manescal, Tomic, Carbonell, Muntaner, Desclot, Pau, Calça, Tarafa, Jorba, Bosc, Pujades, Corbera, Alfons Ramon, Dídac Pau —«librillo de romances», és a dir, l'*Epítome histórico* de Rocabertí—, Martorell, una *Historia de Lérida* ms. que tenia D. Cisteller, Diago, F. V. Domènec, Barelles, Comte —transcriu el pròleg de Corbera i afirma que Tristany en té un ms., que havia heretat, amb d'altres papers, de Josep Romeu, regent del Consell d'Aragó—); «Historiadores aragoneses» (Zurita, B. L. de Argensola, F. D. de Sayas, Dormer, Blancas, Briz Martínez, Martín Carrillo, Gómez Miedes, Vincencio Blasco de Lanuza); «Historiadores valencianos» (Viciano, Escolano); «Historiadores castellanos y navarros» i «Historiadores extranjeros». F. 119v: «Todos estos historiadores tratan de Cataluña con más o menos dilatación. Del regente Viñes tengo en mi librería los discursos siguientes. Parte primera, discurso octavo: Pedro Miguel Carbonell, autor catalán, y sus secuaces, contradicen [...]. Parte segunda, discurso tercero: desengaños al pretexto y motivo primero, de los alojamientos que se pidieron [...]. Discurso décimo: desengaño al pretexto y motivo nono, que la pragmática de las fortificaciones [...]. Discurso doze: desengaño al pretexto o motivo décimo, que las exacciones del coronage [...]. Discurso catorze: desengaños al pretexto o motivo catorce, que la pretensión y petición [...]». Als f. 120-124v, taula de les «Ilustraciones y discursos chronológicos y juripolíticos del principado de Cataluña, del año 714, en el qual entraron los moros de África en España y la ocuparon, hasta el de 1641 del nacimiento de nuestro señor Jesuchristo. Autor el doctor Phelipe Vinyes, del consejo de su majestad y su regente en el supremo de Aragón»; el darrer discurs s'intitula: «Discurso trigésimo tertio: sucede Carlos, que llamaron Calvo, hijo de Ludovico Pío y de Judit, su segunda muger, al reyno de la Aquitania y a la soberanía de Cattaluña en el año 840 [...]. Trasládase la pragmática sanción que despachó Carlos Calvo en favor de Cataluña en el año 844. Hasta aquí llega la obra del doctor Felipe Vinyes, regente del consejo de Aragón, que guarda original don Buenaventura Tristani, cavallero de la orden de Montesa y oydor en la Real audiencia de Cataluña, y la huvo de don Joseph Romeu, regente del consejo de Aragón. También tengo yo una gran parte de esta historia de letra del mismo Vinyes. Doctor Diego Josef Dormer». Segueixen diverses notes sobre diplomàtica i història de la Corona d'Aragó, en què es remet, entre d'altres, a Vinyes; la mà principal es combina a partir d'aquí amb una altra que també copia el començament d'un discurs de Vinyes al citat ms. 1023.

FELIP VINYES (Ripoll, 1583 - Madrid, 1643).

Ms. 500: Albert DE TORMÉ I LIORI. *Misceláneos históricos y políticos sobre la guerra de Cataluña desde el año 1639*

Segle XVII. 2 f. prel. + f. 1-168 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 2-167 (f. 3-168 de l'anterior) + 2 f. en blanc. Paper, 205 × 155 mm. Notes al marge. Enquadernació de pergamí. F. 2: «Ex libris nobilis Josephi a Terre». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* e.26.

F. 1: «Tratado hystórico y político de las guerras de Cataluña desde el año 1639».

F. 2: «Misceláneos históricos y políticos sobre la guerra de Cataluña desde el año 1639. De don Alberto de Tormé y Lyori, doctor en ambos derechos. A la augusta magestad de Felipe quarto el Grande de las Españas y de las Indias, rey cathólico. Décade primera».

F. 3-3v (2-2v) [Taula].

F. 3v-4 (2v-3): «A Filipe quarto el Grande de las Españas y de las Indias, rey cathólico». *Inc.*: «Señor: Ocho meses antes que amaneciera vuestra magestad en Castilla». *Expl.*: «como a la paz universal importa. Zaragoza, etc. Don Alberto de Tormé y Lyori».

F. 4-4v (3-3v): «Prefación». *Inc.*: «Siempre la averiguación de lo cierto». *Expl.*: «reconosco deverme todo».

F. 5-168v (4-167v): «Libro primero: discurso político sobre las contenciones entre los ministros regios y magistrados de Cathaluña, origen d'esta guerra civil». *Inc.*: «Aquel felicíssimo genio que alentó la nobilíssima e invicta nación goda». *Expl.* (ll. x): «O, sírvase el omnipotente Dios de conceder este consuelo, esta siguridad, esta dicha a su Iglesia santa, a la paz universal, a mi afligida patria. Laus Deo et Mariae, matri, in primo instanti purissimae. Amen».

Bibliografia

A. DE TORMÉ I LIORI. *Misceláneos históricos*, 1889, [ed. parcial, a cura d'A. M. de Font i de Boter]. // «La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 36. *Guía*, p. 72. *Cincuenta años*, p. 139. // F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 622. M. PARETS. *De los muchos sucesos dignos de memoria*, 1888-1893, [a cura de C. Pujol i Camps i M. Danvila]. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 233-234. J. H. ELLIOTT. *La revol-ta catalana*, p. 556, 560. E. ZUDAIRE. *El conde-duque y Cataluña*. BASILI DE RUBÍ. *Les corts generals de Pau Claris*. A. SIMON I TARRÉS. *Els orígens ideològics*, p. 324. Íd. *Cròniques de la guerra dels Segadors*, p. 38-39. Íd. *Construccions polítiques*, p. 251, 285. DHC, p. 1132.

Observacions

Els *Misceláneos* van tenir una considerable difusió manuscrita. Se'n conserven diverses còpies: AHCb, ms. A-51, B-36; BC, ms. 762, 1843, 2518, a més de la que descrivim; BUB, ms. 334 (F. Miquel Rosell. *Inventario*, vol. I, p. 427-428); Biblioteca de Poblet, ms. 97 (J. Torné. «Inventario», p. 155); BNM, ms. 1927 (*olim* G-86, que Pujol i Camps va utilitzar per anotar la seva edició del Parets castellà; veg. *supra*, ms. 499, i *infra*, ms. 502). Etc. L'edició de Font es va interrompre després que n'aparegués un volum amb els llibres I-III; està feta sobre un ms. miscel·lani que l'editor va comprar a Barcelona el 1881, copiat per una mà de mitjan XVIII, en 4t, 317 pàgines parcialment numerades a partir de la 44; els *Misceláneos* són copiats entre un *Discursus legalis theoreticus-practicus* de Juan Luis López sobre una disposició legal de 1684 i el *Sueño político* de Melchor de Fonseca y Almeida.

Tormé és autor d'una al·legació jurídica impresa després de 1630: *Per los barons y cavallers feudataris del rey, nostre senyor, [...] en la causa de dupte que han firmit los ministros del real concell de la ballia general en la Real audiència segons lo tenor de la constitució Poch valdria, títol De observar constitucions* (F. Bon. 10.923).

ALBERT DE TORMÉ I LIORI (? , 1604 - ?, d. 1643).

Ms. 501: [Miscel·lània historicojurídica (en català, castellà i llatí)]

Segle XVII. Inclosos en un volum miscel·lani d'impresos i manuscrits històrics i jurídics referents a Catalunya dels segles XVI-XVIII, de f. 1-181 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-171 (f. 2-176 de l'anterior) i altres numeracions parcials + 1 f. en blanc. Paper, volum de 315 × 220 mm. Diverses mans, entre les quals hi ha la de R. Cervera (1, 2, 5, 6, 9-11) i P. Serra i Postius (7); taula de J. P. Colomer. Notes al marge. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Varios papeles imp[r]esos y ms. fins a l'any 1639». Restaurat. Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olím*: 3, a-50[...], «558/2149 bis. B. de Fontcuberta».

F. 1-1v [Índex]. «Varios papeles impresos y manuscritos».

1 F. 2-6v (1-5v) [Rúbrica al f. 6v]. «1626. Respuesta a un memorial que se dio a su magestad para que no viniessen a Barcelona, embiada al duque a 15 de agosto». *Inc.*: «No se le puede negar, a quien dio el memorial a su magestad acerca de su yda a Barcelona».

2 F. 7-10v (6-9v) [Notes sobre l'administració de l'església de Sant Pere de les Puelles. Rúbrica al f. 9]. «1629. Borrador del que's podria ordenar en la obreria de Sant Pere». Conté:

2a F. 8 (7): «Al Nacimiento» [en vers]. *Inc.*: «Zagal, que ventura tengas».

3 F. 65-65v (64-64v) [Llicència de dir missa a la capella de Sant Jaume del castell de Cartellà, s. a. (en llatí)].

4 F. 67-69v (66-68v): «Resolución que tomó su magestad aserca de algunas cosas que importavan a esta monarquía, por setiembre 1618» [rúbrica de R. Cervera, f. 69v: «Resolución de la ida del duque de Lerma»].

5 F. 76-77v (75-76v) [Relació de notícies (en castellà). Madrid, 5-11 d'abril de 1621]. Primera rúbrica: «Madrid, 11 de abril 1621».

6 F. 80 (79) [Nòmina del seguici d'un noble o d'un ambaixador (?), encapçalada per Pedro Jiménez de Murillo, «secretario de l'embaxada, con dos criados»; hi consta com a «contador Rafael Cervera, con un criado»].

7 F. 83 [P. Serra i Postius. Nota sobre manuscrits de la biblioteca Dalmases (en castellà)].

8 F. 84-85v [Notes i fragments d'un discurs sobre la carta apòcrifa de Jesús a Abgar, rei d'Edessa (en llatí i castellà)].

9 F. 99-102v (94-97v) [T. Boccalini. *Raguagli di Parnaso*, 1ª centúria, 1 (traducció castellana). Rúbrica al f. 102v; a l'índex: «Paper polítich en metàphora de una fèria». «Raguaglio del Parnaso». *Inc.*: «El negocio que la universidad de los políticos en muchos meses á tratado con estos ministros de la Cámara, de poder abrir en Parnaso una pública tienda de su nación». *Expl.*: «quitarse con la violencia [...]mente se levan cortes».

10 F. 104-106v (99-101v) [Notes a un arbre genealògic dels Anglesola (en castellà). Rúbrica al f. 106v]. «Anglesolas». *Inc.*: «En todas las memorias de las observancias y costumbres de los antiguos españoles, especialmente d'esta provincia de Cataluña». *Expl.*: «cuyos hijos se ponen en el árbol principal ante» [s'interromp].

11 F. 107-109 (102-104) [Còpia de carta del rei Felip III al cardenal Borja (en castellà). Madrid, 17 de desembre de 1618].

Bibliografia

9 T. BOCCALINI. *De' ragguagli di Parnaso*, 1669. // REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 203-204. // Sobre R. Cervera veg. *infra*, ms. 505.

Observacions

El volum s'ha format en diferents períodes; la numeració antiga que abraça tot el ms. és de Colomer, que no contempla, per tant, els materials afegits ben entret el XVIII (7-8). El nucli de la miscel·lània es remunta al darrer terç del XVI, al voltant dels germans Vilanova, autor el primer, Pere, d'unes *Memòries per a sempre* (f. 162-176; veg. REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 203-204); del segon, Gaspar, lloctinent del mestre racional del rei, deu provenir la paperassa sobre el nomenament de Baltasar Pardina com a receptor del mestre racional vers 1585 (f. 78-79v, 81-82v, 158-160v). Però la base principal del volum la constitueixen els papers de

R. Cervera, que aplega impresos i ms. originals, còpies i esborranys de memorials propis i d'altri, inclosos papers d'un avantpassat seu, l'homònim síndic de Barcelona: «Còpies dels cartells de las compres dels forments, dreçadas al batle de Flix, fetes per mi, Raphel Cervera, stant en Çaragossa» (1502; f. 130-131v). La connexió entre els Vilanova i els Cervera potser s'estableix a través de Flix, que és on va testar Bartomeu de Vilanova, pare de Pere i Gaspar (f. 174v).

Entre els impresos relligats al volum, coetanis de Cervera, n'hi ha un que li és dedicat: *Amplissimo ac prestantissimo viro Raphaelli Cervera, civi honorato civitatis Barchinone ac excellentissimi ducis Cessae et Vahenae procuratori generali fidelissimo, suus Hieronymus Sabadia has medicas assertiones d. et c.*, amb motiu de la consecució del grau de batxiller en medicina (c. 1615; f. 156v-157).

7: transcrivim la nota de Serra i Postius sobre ms. d'historigrafia de Catalunya, que es corresponen amb tres volums de la biblioteca Dalmasas (els actuals AHCB, ms. B-4; BC, ms. 506 i el que descrivim):

«Libros manuscritos: Historia del principado de Cataluña.

»[*Al marge* Tomo 1, de a fóleo grande]. Memorias de Cataluña hasta los condes de Barcelona, lib. 1: contiene 15 capítulos; lib. 2: Memorias de los primeros condes de Barcelona, contiene 18 capítulos; lib. 3: Prosiguese la historia de los condes de Barcelona hasta el conde Seniofredo. Varios papeles históricos, políticos, académicos.

»[*Al marge* Tomo 2, de a fóleo grande] Contiene varios memoriales, embaxadas, papeles políticos, muchísimas cartas de la ciudad de Barcelona, rey de Francia, obispos, generales [*ratllat* desde] del año 1640. A la fin: In[s]titución de los diputados y ohidores del principado de Cathaluña desde su principio año 1359 hasta el de 1798 [*sic*].

»[*Al marge* Tomo 3] Contiene varios papeles impresos y manuscritos de varias cosas de Cataluña desde el año 1573 hasta el de 1639».

9: no es correspon amb la versió castellana dels *Raguagli di Parnaso* preparada per Fernando Pérez de Sousa (*Discursos políticos y avisos del Parnaso*, 1634).

10: en una de les miscel·lànies en què s'han conservat papers de Cervera (BUB, ms. 753, f. 460v-[462]) hi ha uns arbres genealògics dels Cardona-Anglesola i els barons de Bellpuig fins a Antoni Fernández de Córdoba, duc de Sessa i Somma, a qui Cervera seguí a la cort.

TRAIANO BOCCALINI (1556-1613). RAFAEL CERVERA (Barcelona, c. 1563/1564-1633/1638). PERE SERRA I POSTIUS (Barcelona, 1671-1748).

Ms. 502: [Miquel PARETS]. *Sucesos particulares en Cataluña desde el año 1626 hasta el de 1660*

Final del segle XVII - començament del XVIII. 8 f. prel. + f. 1-534 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-523 (f. 2-524 de l'anterior) + 3 f. en

blanc. Paper, 300 × 205 mm. Diverses mans; taula i crides de J. P. Colomer. Enquadernació de pergami. Al lloc: «Sucessos de Cataluña desde 1626 hasta 1660, libro 1 y 2. Ms.». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916.

F. 1: «Sucessos particulares en Cataluña desde el año 1626 hasta el de 1660, divididos en dos libros». «Libro primero, hasta el año 1645». Nota de Colomer: «Su índice a la fin».

F. 2-236v (1-235v): «Cap. 1: de la entrada y juramento en Barcelona del rey nuestro señor Philipo quarto el Grande». *Inc.*: «El día xxvi de março anno del Señor MDCXXVI, hallándose concelleres el señor Julián de Navel, en cap».

F. 237-524v (236-523v): «Libro 2: en que se continúan los sucessos de Cataluña prossiguiendo su historia con particularidad lo que ha passado en Barcelona desde 15 de agosto 1645 en donde acaba el libro». *Expl.* (cap. 72): «que corresponde al puesto que le embiava. Con esto da fin el autor d'estos dos libros a los sucessos de su historia cathalana. Sean para maior gloria de Dios».

F. 525-533: «Tabla de los capítulos del primer libro. [...] Tabla del libro segundo».

Bibliografia

M. PARETS. *De los muchos sucesos dignos de memoria*, 1888-1893, [a cura de C. Pujol i Camps i M. Danvila]. Íd. *Dietari d'un any de pesta*, 1989, [ed. parcial a cura de J. S. Amelang i X. Torres]. Íd. *A Journal of the Plague Year*, 1991, [trad. parcial anglesa a cura de J. S. Amelang]. // «La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 36. *Guía*, p. 72. *Cincuenta años*, p. 139. // F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 502, 683. J. RUBÍ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 233. J. H. ELLIOTT. *La revolta catalana*, p. 559. E. ZUDAIRE. *El conde-duque y Cataluña*. BASILI DE RUBÍ. «El M. R. P. Bernardino de Manlleu». EF, núm. 63, p. 241-275, 352-419. Íd. *Les corts generals de Pau Claris*, p. 47. Íd. *Un segle de vida caputxina a Barcelona*, p. 491 seg. J. S. AMELANG. *El vuelo de Ícaro*. A. SIMON I TARRÉS. *Cròniques de la guerra dels Segadors*, p. 30, 35. Íd. *Construccions polítiques*. DHC, p. 894-895. E. MIRALLES. «La visió dels ciutadans» (*La Barcelona ideal i la Barcelona real*, p. 220-222).

Observacions

Per a la història dels ms., especialment els castellans, veg. vol. I, p. VI-XVII de l'ed. en aquesta llengua. La versió castellana, feta poc després de la mort de l'autor, a qui de vegades s'ha atribuït, també citada com a «crònica del espadero», va ser publicada al «Memorial Histórico Español» segons l'exemplar setcentista en tres vol. que Gayangos havia comprat a Londres, avui a la RAH; l'editor, Pujol i Camps,

va afegir a la transcripció nombrosos documents coetanis en regist o edició. Serra i Postius havia extractat el dietari castellà; el seu exemplar, en 8au, de 272 f., descrit per Torres Amat com a anònim, era al segle XIX en mans d'Artur Pedrals, qui el va regalar a la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú.

Exemplars de la versió catalana: AHCB, ms. B-266 (segle XVII, llibre II); BC, ms. 3629 (*olim* 1561, segle XIX); BUB, ms. 224-225 (segle XVII, base de l'edició d'Amelang i Torres; Miquel Rosell. *Inventario*, vol. I, p. 279-283). ¿Salvador Bové en tenia una altra còpia? (*Lo canonge Pau Claris*, p. 9: «De molts successos que han passat dins de Barcelona y de molts altres llochs de Catalunya, dignes de memòria [...]». (Biblioteca de l'autor)»; cf. p. 55-56).

En una nota de format menor enganxada al volum que descrivim es llegeix una llista de llibres prestats per A. de Bastero a Dalmases, que la signa; és còpia de Colomer: «Llista de alguns llibres me ha dexat don Anthon de Bastero, canonge y sacristà major de Gerona, a 6 de abril 1710, los quals tornaré sempre que me'ls demanarà. Y són los següents. N° 1: un thomo en fol. de diversas cosas en prosa y vers que comensa "En lo retrato del rey nostre senyor, que Déu guarde, Carlos 3"; 2: Política del conde-duque, manuscrit en 4°; 3: súplica de la ciutat de Tortosa a Philip 4, en 4°; 4: diffarents papers <papers> impresos y manuscrits que comensa "El verdadero chatólico de Estado", en 4°; 5: La bozina pastoril, en 4°; 6: memorial en favor de una ordinació en Barcelona, en 4; 7: Desengany de bon[s] affectes, en 4; 8: Successos de Cattalunya, ms., en lo any 1630, en 4; 9: lo mateix, en lo any 1640, en 4; 10: lo mateix, en lo any 1641, en 4; 11: un thomo de versos, coplas y papers en prosa hisqueren quant Carlos 3 vingué en Cattalunya, en 4; 12: un thomo intitulat Restauración de Lérida, en 4; 13: un thomo intitulat [Ser]mones varios, entre los quals hi és lo que-s predicà en las funeràrias del diputat Claris en lo any 1641. [Pau] Ignasi de Dalmases y Ros» (f. 534). Segons Amelang (*El vuelo de Ícaro*, p. 58), el ms. 502 també tenia la mateixa procedència, però resulta massa vague identificar-lo amb cap dels tres volums de «Successos» de la llista anterior; a més a més, les mans de Colomer i el copista dels f. 342-524 són habituals en els ms. produïts en l'entorn dels Dalmases.

MIQUEL PARETS (Barcelona, 1610-1661).

Ms. 503: [Miscel·lània sobre la guerra dels Segadors (en català i castellà)]

Segle XVII. Recull de textos ms. i impresos de 2 f. prel. + f. 1-175 amb numeració moderna en llapis sobre numeracions parcials antigues + 2 f. en blanc. Paper, 205 × 150 mm. Il·lustracions en tinta. Enquadernació de pergamí. Al llom: «Sucessos de Catalunya dels a[nys] 1640 y [...]» i «Sucessos de Catalunya de 1640 y 1641. Ms.». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 163.

F. 1: «Cartas diversas y vârios papers de Cataluña de l'any 1640 y 1641».

1 F. 1-5v [J. de Fontpedrosa. *Amorosos desagravios de Jesuchristo sacramentado en la insigne y fidelíssima ciudad de Barcelona y otava del Corpus reiterada*. Barcelona: Jaume Romeu, 1640 (exemplar imprès)].

2 F. 6-11v [Còpia ms. de l'edició de s. ll.: s. n., [1640?]]. Nota: «Lo següent memorial en lo llibre original era manuscrit». «Memorial de la ciudad de Çaragoça al rey Phelipe quarto». *Inc.*: «Señor: La ciudad de Çaragoça, reconociéndose feliz en el patrimonio de vuestra magestad». *Expl.*: «bien de todos».

3 F. 12-18v [Còpia ms. de l'edició s. ll.: s. n., [1640?]]. «Relación verdadera de algunos casos que han sucedido en el principado de Cathaluña y condados de Rossellón, hechos por los soldados en sus tránsitos, dentro este año 1640» [en vers]. *Inc.*: «España afligida, / reynos acabados».

4 F. 19-26, nota: «Lo següent en lo llibre original era manuscrit». «Caso horrendo y portentoso de llorar haora sucedido». *Inc.*: «Pesar tengo de escribir un caso tan feo, atrós y enorme cometido en un principado tan cathólico». *Expl.*: «que son los religiosos».

5 F. 27-32 [S. ll., s. a.]. Nota: «Lo següent en lo llibre original també era manuscrit». «Copia de una carta escrita por el obispo de Gerona fra don Gregorio Parceró a su magestad».

6 F. 33-35, nota: «Lo següent en lo llibre original era manuscrit». *Inc.*: «En lo diumenge de Carnestoltas, a 19 de febrer 1640, se trobà en la sala del Consell de Cent de la ciutat de Barcelona». *Expl.*: «y cura sempre de ta guarda. Verdader Àngel de llum».

7 F. 36-40v [Carta de Philippe de La Mothe-Houdancourt al Consell de Cent. 19 de juny de 1640]. Nota: «Lo següent en lo llibre original també era manuscrit». «Aquesta escriptura se donà a Jaume Agramunt, secretari de la ciutat, perquè se llegís en Consell de Cent».

8 F. 41-48v, nota: «Lo següent en lo llibre original era manuscrit». «Al principado de Cataluña». *Inc.*: «En todas las edades, reynos, señoríos y estados». *Expl.*: «un grandíssimo madero. Del Aldea, a 25 de junio de 1640».

9 F. 49-58v [11 de setembre de 1640]. Nota: «Lo següent en lo llibre original era manuscrit». «Carta de un confident de Madrid en què dóna alguns avisos secrets importants al principat de Cataluña».

10 F. 59-63v [Pasana, 27 de novembre de 1640. Còpia ms. d'una edició s. ll., s. a.]. «Carta de uno de los rehenes que embió el principado de Cataluña al rey christianíssimo, en que refiere a un amigo suyo de Barcelona, persona de puesto, el cortés agasajo que les han echo los franceses».

11 F. 64-67v [*Relació de la visita de l'eminentíssim cardenal duch y de sa magestat christianíssima als tres embaxadors del principat de Cataluña*. Barcelona: Sebastià i Jaume Matevad, 1641 (exemplar imprès)].

12 F. 68-70v [*Còpia de una carta enviada per lo doctor Joan Batista Vila, canonge de la santa iglésia de Barcelona, altre de las renes del principat de Cataluña, de Tolosa a un amich d'esta ciutat, en què refereix la festa que ell y los demás companys seus feren a santa Eulària*. Barcelona: Jaume Matevad, 1641 (exemplar imprès)].

13 F. 71-72v [*Còpia ms. d'una edició s. ll., s. a. [1641?]*]. Nota: «La següent escriptura en lo llibre original era manuscrit». «Lo senyor de La Mota, general de l'exèrcit de sa magestat christianíssima, ab correu tingué de París, estant en Barcelona, dia de sant Joseph, a 19 de mars any 1641, tingué los avisos següents». *Inc.*: «Primo, que la armada naval». *Expl.*: «de la molta cavalleria que y és y ha».

14 F. 73-75v [*Relació de las solemníssimas festas que la molt lleal y fortíssima ciutat de Barcelona à fet a 31 de mars any 1641 a la nova de admetre'ns lo christianíssim rey Lluís, nostre senyor, debaix de sa protectió com a comte de Barcelona y príncep de Cathalunya*. Còpia ms. de l'edició de Barcelona: Jaume Romeu, 1641]. *Dalt*: «Jesús, Maria». *Inc.*: «En fe de que las glòrias del lliri francès no han de ser efímeras de nostres desitgs». *Expl.*: «y a tots los hòmens. Laus Deo». Nota: «Lo següent era manuscrit»: «Lo autor se ha olvidat fer relació que la tercera festa de Pasqua, après de ésser dit lo offici major, se cantà per dintre la iglésia major ab professó lo Te Deum laudamus en referiment de gràcias per haver admès debaix sa protecció y amparo lo dit rey Lluís XIII a tota Cattalunya».

15 F. 76 [*Relación verdadera de las victorias que ha tenido la armada naval del christianísimo rey de Francia Luis XIII, conde de Barcelona*. Barcelona: Gabriel Nogués, 1641 (portada impresa)].

F. 77-80v [Text ms.]. *Dalt*: «Jesús, María». *Inc.*: «Quien atentamente mirare la dichosa entrada de los valerosos franceses en el principado de Cataluña». *Expl.*: «la antigua paz y tranquilidad deseada. Laus Deo».

16 F. 81 [Martín de Langa, «ciego» de Calataiud. *Relación muy verdadera de las crueldades e imposiciones del conde-duque en toda la monarquía de España, y particularmente la depravada voluntad con que ha deseado destruir y aniquilar el principado de Cataluña y ciudad de Barcelona*. Barcelona: Jaume Matevad, 1641 (portada impresa)].

F. 82-90v [Text ms.]. *Inc.*: «El inventor de la culpa».

17 F. 91-94v [*Breve y verdadera relación de la entrada del marqués de los Veles en Cataluña y la retirada de su ejército de Barcelona*. Barcelona: Sebastià i Jaume Matevad, 1641 (exemplar imprès)].

18 F. 95-105v [*Còpia ms. amb alguns f. procedents de l'edició de Barcelona: Gabriel Nogués, 1641*]. «Prediciones y pronosticaciones generales por seys años de las cosas más memorables que juzga han de suceder por las revoluciones, grandes conjunciones de los mayores planetas, eclipses, cometas y otros meteoros desde el año de gracia de 1640 hasta el año 1645. En lengua francesa por Pierre de la Rivey, en español por el L. B. E. D. C. C.».

19 F. 106-109v [*Comparació de Cathalunya ab Troya*. Barcelona: Jaume Romeu, 1641 (exemplar imprès)].

20 F. 110-119v [Còpia ms. de l'edició de Barcelona: Jaume Matevad, 1641]. «Relació verdadera de tots los successos de la armada de mar y terra del christianíssim rey de França, señor nostre, des de 29 de abril fins a 14 de maig 1641. Per Joan de la Torra». *Inc.*: «Essent arribada la armada del christianíssim rey de França». *Expl.*: «y havem menester».

21 F. 120 [*Carta que ha enviada la vila de Perpinyà a Cathalunya, ahont va contant totes sas desdichas*. Barcelona: Jaume Romeu, 1641 (portada impresa)].

F. 121-126v [Text ms., en vers]. Dalt: «Jesús, Maria». *Inc.*: «La trista y afligida vila».

22 F. 127-132v [*Relació verdadera de la sumptuosa festivitats que s'és feta en lo dia del Corpus de Christo a trenta de maig mil sis-cents quaranta-hu en lo camp que en Costantí se té*. Còpia ms. de l'edició de Barcelona: Gabriel Noguers, 1641]. Dalt: «Jesús, Maria». *Inc.*: «Després que foren convocats lo dimecres, que era vigília de la solemne festivitats del Corpus Christi, que era en 29 del mes de maig 1641». *Expl.*: «sia en garde de tots. Amén».

23 F. 133-140v [Còpia ms. de l'edició de Barcelona: Jaume Matevad, 1641]. «Relació verdadera de la senyalada victòria que nostre Senyor és estat servit donar a las armas del christianíssim rey de França, senyor nostre, en 10 del corrent, dels enemics, y presa los han feta, axí de gent com de bestiar, ab la nòmina dels morts, presos y personas se senyalaren en la jornada [...]». *Inc.*: «Lo senyor de La Mota, tenint avisos certs». *Expl.*: «contra nostres enemichs».

24 F. 141-142v [Còpia ms. de l'edició de Barcelona: Jaume Matevad, 1641]. «Relació de la entrada de l'exèrcit del christianíssim rey de França, señor nostre, en Rosselló, debaix lo govern del príncep de Condé y son lloctinent lo marquès de Arpejon, y los bons successos de la armada de aquelles parts y plaças que han rendidas». *Inc.*: «Senyor, jo arribí en ma casa ab salut». *Expl.*: «devant la roca. Laus Deo».

25 F. 143 [*Monsieur de Fontenay. Conjunción magna de pronósticos, feliz ascendiente de la real sangre de Borbón y francesa monarchía*. Barcelona: Jaume Matevad, 1641 (portada impresa)].

F. 144-151v [Text ms.]. «Conjunción magna [...]». *Inc.*: «Qué presto se viene al suelo». *Expl.*: «emprendiessen la jornada. Josephus Fontanella, assessor, Boldo, vicecancellarius generalis et officialis».

26 F. 152-153v [Còpia ms. de l'edició de Barcelona: Jaume Matevad, 1641]. «Relació de les noves que ha aportades lo capità de cavalls mosur de Sant German, vingut a 26 de juny 1641 de París per la posta, traduït de francès en català». *Inc.*: «Que lo rey christianíssim, senyor nostre, té vint-y-sinch mil infants». *Expl.*: «y del cardenal duch als senyors deputats. Fi».

27 F. 154-157 [Còpia ms. de l'edició de Barcelona: Pere de Lacavalleria, 1641]. «Còpia de la carta enviada per lo senyor don Joseph de Biure y de Margarit als molt il·lustres senyors deputats del General de Catalunya, de la vila de Monblanch, als 13 de janer 1641».

28 F. 157v [Còpia ms. de l'edició de Barcelona: Pere de Lacavalleria, 1641]. «Altra còpia de una carta de 14 janer 1641, enviada de don Jaume de Erill».

29 F. 158-174v [Còpia ms. de l'edició citada al final]. Dalt: «Jesús, Maria». «Transumto verdadero de seys capítulos sacados del libro quinto De los ángeles, que compuso el muy reverendo padre fray Francisco Ximénez, de la religión seráfica del glorioso padre san Francisco, en lengua catalana limosina, traducido en castellano por un devoto del glorioso san Miguel y demás ángeles, para más alentar su provechosa devoción». «Capítulo 1 (y del citado libro 28): cómo por ruegos de los santos ángeles fue preservado el imperio de Bulgaria y algunos malos hombres castigados». *Inc.*: «En la historia griega se cuenta que Olimpiana, emperatriz de Alemania». *Expl.*: «y ruegan al Señor por todos aquellos que le honrran. Laus Deo. Con licencia de los superiores. En Barzelona, por Grabiél Nogués, en la calle de Santo Domingo, año de 1641».

Bibliografia

H. ETTINGHAUSEN. *La guerra dels Segadors a través de la premsa de l'època*, núm. 4 (27-28), 5 (17), 9 (12), 14 (15), 16 (20), 19 (22), 20 (24), 26 (23), 227 (10), 228 (11), 232 (14), 295 (26), [ed. facs. dels impresos del xvii]. J. ESCOBEDO. *Plecs poètics catalans del segle XVII*, núm. xxii (21), xxiv (19), [ed. facs. i edició]. 19 L. AYATS. «Comparació de Cathalunya ab Troya». EG, núm. 14, p. 137-155, [edició]. 29 J. GARCÍA LÓPEZ. «Francesc Eiximenis en la Guerra dels Segadors». Íd., núm. 22, p. 421-443. // «La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 36. *Guía*, p. 72. *Cincuenta años*, p. 139. // 5 Cf. J. BUSQUETS. «Dues cartes del bisbe de Girona, Gregorio Parceró, des de l'exili». AIEG, núm. xxii, p. 351-363. Íd. *La Catalunya del Barroc vista des de Girona*, vol. I, p. 544-557.

Observacions

Conté cartes, relacions, «noves» i pronòstics impresos i ms. —la major part, còpia de textos impresos— referents als esdeveniments de 1640-1641; el compilador ha utilitzat un recull anterior que descrivim *infra* (F. Bon. 6116-6191): l'addició final ms. de 14 és copiada, en concret, de F. Bon. 6146 (f. 175v), on també s'ha afegit a mà. Algunes peces es retroben en una altra compilació documental sobre la guerra dels Segadors, inclosa al ms. 506, descrit *infra* (5: f. 344-345v; 7: f. 360-363v).

4: sobre el saqueig i les profanacions fetes pels soldats de Felip IV a Riudarenes aquell any (cf. Busquets. *La Catalunya del Barroc vista des de Girona*, vol. 1, p. 389-394). 6: sobre la troballa d'uns versos estampats; *inc.*: «“O dichosa Barcelona, / tu que sola restaràs”. De san Vicens Ferrer: “O felix Barcino / tu sola remanebis in fide”».

Ms. 504: Sucesos de Cataluña desde el año 1640 hasta 1693

Final del segle XVII - començament del XVIII. 6 f. prel. + f. 1-115 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-112 (f. 4-115 de l'anterior) + 11 f. en blanc. Paper, 305 × 210 mm. Taula i algunes rúbriques de J. P. Colomer. Enquadernació de pergami. Al lloc: «Sucessos de Catalunya des de 1640 a 1693. Ms.». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 164.

F. 1-2v: «Índice de lo contenido en el presente libro».

F. 3: «Sucessos de Cataluña desde el año 1640 hasta 1693».

F. 4-115v (1-112v): «Capítulo primero: en el qual declara el auctor el motivo y fines en emprender la narración de lo cierto y verdadero sucedido en Cathalunya, sucessos del año 1640 hasta el año 1653 poco más, tocando lo memorable brevemente». *Inc.*: «La resolución mía en escribir los sucessos de Cathalunya ciertos y verdaderos desde el año 1687 hasta el año 16[en blanc] individuadamente y desde el año 1640 hasta el ya dicho succinctamente». *Expl.* (cap. 53): «y no era tan fácil apartarse de ellas como de las bombas».

Bibliografia

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 36. *Guía*, p. 72. *Cincuenta años*, p. 139. // P. MOLAS RIBALTA. «Propaganda y debate político» (*Homenaje a J. A. Maravall*, p. 63-75). BASILI DE RUBÍ. *Les corts generals de Pau Claris*. J. DANTÍ. *Aixecaments populars als Països Catalans*. K. BROWN; V. DE MELCHOR. *Vida i obra de J. de Gualbes i Copons*, p. 141.

Observacions

Més exemplars: *infra*, ms. 2308; AHCB, ms. B-74.

Ms. 505: [Rafael CERVERA (comp.). Catàleg de consellers de Barcelona (1249-1631) (en català, castellà i llatí)]

Primera meitat del segle XVII. 1 f. prel. + f. 1-443 amb numeració moderna en llapis + 3 f. en blanc. Paper, 305 × 215 mm, amb f. de format menor. Autògraf,

amb addicions i correccions d'altres mans. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Concellers de Barcelona des de 1249 fins 1631, y fets memora. Ms.». Tacat per la humitat. Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 37.

1 F. 1-419 [Catàleg de consellers de Barcelona (1249-1631)]. *Inc.* (illegible): «[...] Barcinone cepta a [...] anno [...] administrari cepit [...] regibus, gubernatio [...]. 1249. Galceran de Lacera, Jaume Gerart, Berenguer de [...]. Rex Jacobus primus: Anno Domini 1249, duodecimo kalendas [...] palatio domini regis Marimundus de Plicamanibus». *Expl.*: «1631. Misser Bernat Sala, misser Lluís Boquet, militar, Nicolau Bonet, [c]iudadà, Fra[ncesc] Ros, mercader, y Amador Vilar, droguer. Vingué lo rey a tres de maig 1632 (verte folium)».

2 F. 421-427 [Relació de l'entrada de Felip IV a Barcelona el 1632 (en castellà)]. *Inc.*: «Llegó su magestad a Barcelona con los dos infantes». *Expl.*: «donde juró como virey las leyes d'este Principado».

3 F. 440-443 [Matrícula de mercaders de Barcelona (1481-1622)]. *Inc.*: «Abans que en la ciutat de Barcelona no y agués matrícula de mercaders, que començà en l'any 1480». *Expl.*: «1622: Pere Cases, Antònio Lledó».

Bibliografia

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 36. *Guía*, p. 72. *Cincuenta años*, p. 139. // J. E. ESTRUGÓS. *Fènix català*, f. [†7v]. E. DE CORBERA. *Cataluña ilustrada*, p. 6-7. M. MARCILLO. *Crisi de Cataluña*, p. 364. A. MOREL-FATIO. *Catalogue*, p. 114. J. RUBÍ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 237-238. A. SIMON I TARRÉS; J. VILLANUEVA. «El cercle erudit i històric barcelonès dels anys vint i trenta del Sis-cents». RC, núm. 122, p. 40-53. REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 69, cf. p. 22-25, 211-213; vol. II.2, p. 771; vol. III, p. 294, 361. DHC, p. 339-340. J. VILLANUEVA. «Els historiadors de la dècada de 1620» (*La Barcelona ideal i la Barcelona real*, p. 161-174). Íd. *Política y discurso histórico en la España del siglo XVII*, p. 102.

Observacions

Atribuïm el ms. a R. Cervera per la grafia (cf. *supra*, ms. 501). L'interès d'aquest autor per la historiografia barcelonina es reflecteix en aquest volum, en els *Discursos históricos de la fundación y nombre de la insigne ciudad de Barcelona*, conservats en dos ms. a punt per a la impremta (BNP, ms. esp. 121-122, descrits per Morel-Fatio; còpia a AHCB, ms. B-111-113), i en les restes disperses de diverses compilacions ms. que ressenyem en les dues sèries del REPERTORI, en què remarquem la seva faceta de dietarista, col·lector de relacions de successos i de gasetes periodístiques i continuador d'una compilació heraldicohistòrica. El seu nom ja apareix a

l'«Helenc dels escriptors catalans» del *Fènix català* d'Estrugós (1644), a l'apartat de «Retòri[c]a, poesia y història»: «Rafel Servera, història de Catalunya». Traductor i comentador de la historiografia catalana medieval, li devem la versió castellana anotada de Desclot (*Historia de Cataluña, compuesta por Bernardo Desclot, caballero catalán*, 1616; reimpressió parcial del ll. II, cap. 19, i ll. III, «en las actuales circunstancias, en que el Rosellón y el Ampurdán vuelven a ser el teatro de la guerra de las armas españolas y francesas, como lo fueron en el año 1285»: *Relación histórica de la famosa invasión del ejército y armada de Francia en Cataluña en 1285, 1793*) i unes notes sobre Tomic (veg. *infra*, ms. 1637). Posseïa el ms. del *Flos mundi* que actualment es conserva a BNP, ms. esp. 11 (veg. *supra*, ms. 495-496).

Pel que fa al volum que descrivim, en lloc de copiar per extens les notícies corresponents a algunes conselleries, Cervera remet directament a d'altres reculls ms. compilats per ell mateix on ja són copiades, en concret a tres «llibres» que contenen «notes de Catalunya» (f. 181v i seg.), dels quals es conserven fragments a BUB, ms. 753, i AHCB, ms. A-1 (aquests últims en part extrets d'un dietari perdut de J. R. Vila, que no s'ha de confondre amb el conservat al ms. B-100 de l'AHCB, que es limita als anys 1596-1601). P. e., al f. 296 es remet, per a «lo alarde de l'emperador», al f. 138 d'un d'aquests «llibres», referència que correspon al ms. A-1, f. 73 (*olim* 138).

El ms. que descrivim conté notes biogràfiques en tercera persona, p. e.: «est any [*i. e.* 1593] fon Rafel Cervera mostaçaf de Barcelona» (f. 356; càrrec esmentat a BUB, ms. 753, f. 249-249v). El 1632 forma part d'una vuitena enviada per la ciutat al rei (f. 410).

RAFAEL CERVERA (Barcelona, c. 1563/1564-1633/1638).

Ms. 506: [Miscel·lània sobre la guerra dels Segadors (en català i castellà)]

Segona meitat del segle XVII - començament del XVIII. F. 1-440 amb numeració moderna en llapis sobre numeracions antigues parcials + 3 f. en blanc. Paper, 310 × 210 mm, amb f. de format menor i d'altres impresos. Diverses mans, entre les quals hi ha J. P. Colomer a la taula i en altres llocs. Enquadernació de pergamí. Al llom: «Varios papeles. T. 6». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim*: 2, a.31, [...]9.

F. 1-2: «Tabla de lo que contiene este libro».

1 F. 3-104v (1-102v): «Cataluña desengañada. Discursos políticos de don Alexandro de Ros, deán y canónigo de la santa iglesia de Tortosa, protonotario apostólico, al rey, nuestro señor. En Nápoles, por Egidio Longo, impresor de la regia corte, 1646. Con licencia de los superiores».

2 F. 106-146v (104-153v): «Presagios fatales del mando francés en Cataluña. Escrívelos don Ramón Dalmao de Rocabertí, por la gracia de Dios vizconde de

Rocabertí, conde de Peralada, marqués de Anglasola, señor de las baronías de Vilademuls, Navata, San Lorenzo de la Muga, etc., graduado en ambos derechos. Dedícalos a la magestad católica del rey, nuestro señor, don Felipe IV, el grande y piadoso monarca. Con licencia y privilegio. En Zaragoza, por Pedro Lanaja, impresor del reyno de Aragón y de la Universidad, año 1646».

3 F. 148 (155): «Arbitrio entre los antegonistas Martí y Cisteller dado en la Minerva de Roma por Luizi Zenneti, anyo MDCXLVIII».

F. 149-151v (156-158v): «Arbitrio [...]». *Inc.*: «Si ay pleiteantes en Cataluña, no faltan árbitros en Roma, que si no son Catones son Censorinos». *Expl.*: «y atormente con embidia y rabia a sus enemigos».

4 F. 152-165 (159-172): «Nicandro o antídoto contra las calumnias que la ignorancia y la embidia ha esparcido por desluzir y manchar las heroycas e immortales acciones del conde-duque de Olivares después de su retiro». «Al rey, nuestro señor». *Inc.*: «Señor: Quando caen los varones grandes que tuvieron mano en el gobierno». *Expl.*: «y en puesto de confiança».

5 F. 166-174v (173-181v) [Cartes i documents dels anys 1640-1641 (en català i castellà)].

6 F. 178-180 (185-187): «Apologético discurso a la respuesta que dio su magestad del rey de Castilla en 15 de junio 1640 a los enbaxadores del principado de Catalunya y ciudad de Barcelona». *Inc.*: «Estava Catalunya entre descuydos». *Expl.*: «del grande, más liberal y cathólico monarca».

7 F. 182-403v (189-409v) [Cartes, memorials, relacions, notes —extretes del dietari de la Diputació i altres fonts— i vots jurídics, la major part relacionats amb l'actuació de la Generalitat durant la guerra dels Segadors (en català, castellà, llatí i francès)]. Conté, entre d'altres textos:

7a F. 184-185v (191-192v): «Relació per dies de tot lo que ha fet lo tèrcio de la ciutat de Barcelona, governat per lo sargento maior Francisco Vila, des de que se partí d'esta ciutat». *Inc.*: «A 26 de mars 1642 deslliberà lo savi Concell de Cent». *Expl.*: «en defensa d'esta ciutat».

7b F. 192-197v (199-204v) [J. Pellicer. Còpia ms. de l'edició de Madrid: Alonso Pérez, 1642]. «Relación de las causas que obligan a la casa de Austria a pedir pazes al christianíssimo rey de Francia y sus confederados en la ciudad de Münster en el año 1642».

7c F. 198-204 (205-211) [Notícies dietarístiques, sense ordre cronològic (1640-1641)]. *Inc.*: «Fas nota que a 24 de agost 1641 aparegué en la playa de Barcelona la armada del rey de Castilla» [al final, resposta de la ciutat de Barcelona als jurats de Saragossa (s. ll., s. a. [Barcelona, 1640?])].

7d F. 216-219 (229-226): «Breu relació del que se ha fet en la vila de Münster, en Westphàlia, en lo principi del tractat de la pau general». *Inc.*: «Arribà lo comte de Avaux». *Expl.*: «la pau tant suspirada».

7e F. 230-230v (237-237v) [Notícies dietarístiques (1640)]. *Inc.*: «Diumenge, a divuit de mars 1640, lo comte de Santa Coloma». *Expl.*: «y oí dit offic».

7f F. 242-247 (248-253) [Còpia ms. de l'edició de Tortosa: s. n., 18 de febrer de 1642]. «Còpia de paper estamat que aparegué en Barcelona a 15 de mars 1642». «Tarragona ab amor y veritat diu a sos germans los cathalans».

7g F. 254-258v (260-264v) [Notícies dietarístiques (1641)]. *Inc.*: «Divendres, a 11 de janer 1641, los molt illustres señors deputats juntaren los brassos generals». *Expl.*: «per sa senyoria nomenador».

7h F. 274-285v (280-291v) [Notícies dietarístiques (1640)]. Primera rúbrica: «Dijous, a 21 de juny 1640». *Inc.*: «En aquest matex die, a la tarda, los senyors deputats y oydors». *Expl.*: «se spera socorro».

7i F. 286-292v (292-297v): «Cueva de Meliso y colloquio entre don Gaspar de Gusmán y el hermitanyo Meliso» [en vers]. *Inc.*: «Don Gaspar: De la campaña amena». *Expl.*: «Don Gaspar: Adiós, Melisso. Fin». Nota: «Advierta el letor de no leherla en público, porque, como dize una persona docta, el leherla en público es leer cosa inonesta y profana».

7j F. 377v (383v) [Notícia dietarística (1641)]. *Inc.*: «[Al marge Fas nota] dimars a 24 de 7bre 1641, estant per est efecte juntat lo bras militar». *Expl.*: «y espera rebre de sa magestat christianíssima».

7k F. 387-394v (393-400v) [Discurs en resposta a F. Martí i Viladamor. *Manifiesto de la fidelidad catalana, integridad francesa y perversidad enemiga de la justa conservación de Cataluña en Francia* (Anvers: Imprenta Plantiniana, c. 1645)]. Al marge: «Lo paper que se intitula Fidelitat cathalana y integritat francesa, dirigit al cardenal Massarín, se troba en lo tom. 6 dels tomos de 4, H-II-19, fol. 41». *Inc.*: «É llegit lo manifest que intitule De la fidelitat catalana y integritat francesa». *Expl.*: «ans contradiuen a opinions tant falsas y del tot dañosas a l'estat present y al servey de sas magestats».

8 F. 405-415 (411-421) [Genealogia dels reis d'Astúries i Castella-Lleó, de Pelai a Ferran el Catòlic]. «Successió dels reys de Astúrias y Leon després de la pèrdua de España». *Inc.*: «Don Pelayo, valentíssim español, decendent del llinatge dels valentíssims godos, fou lo primer rey de Astúrias». *Expl.*: «per lo que fou celebrada en Roma y per tota la christiendat».

9 F. 416-416v (422-422v) [Catàleg de diputats i oïdors de comptes del General, amb continuacions de diverses mans (1359-1707/1710)]. «De la institució dels diputats y ohidors del General de Catalunya». *Inc.*: «En lo temps que governava don Ramon Berenguer lo Vell y dona Almodis, sa muller». *Expl.*: «se anirà notant».

F. 417-440v (423-s. n.) [Catàleg]. «Seguexen-se los noms de tots aquells que són estats diputats del General de Cathaluña de l'any 1359 ensà, en lo qual any lo rey en Pere, tenint las corts en Cervera, ensemps ab la dita cort elegiren diputats los dotse següents». *Inc.*: «1359. Per lo estament ecclesiàstich: lo reverent en Be-

renguer, bisbe de Barcelona». *Expl.* (de la mà de Colomer): «Lo doctor en medicina Bernat Moxí».

Bibliografia

1 A. Ros. *Cataluña desengañada*, 1646 (*Biblioteca virtual Miguel de Cervantes*, [reproducció digital]). 2 R. D. DE ROCABERTÍ. *Presagios fatales del mando francés en Cataluña*, 1646. 4 *Nicandro*, [1643?]. 7i *Sátiras políticas de la España moderna*, 1973, p. 137-172, [edició]. // «La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 36. *Guía*, p. 72. *Cincuenta años*, p. 139. // J. SANABRE. *La acción de Francia en Cataluña*, p. 284 (2), 360-362 (3, 7k), 27-28 (4). A. SIMON I TARRÉS. *Els orígens ideològics*. Íd. *Construccions polítiques*. I M. MARCILLO. *Crisi de Cataluña*, p. 293. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 90-93. *Política lingüística de l'església catalana*, [a cura de M. Prats], p. 23-31, 89-116. 2 X. GIL. «El discurs reialista a la Catalunya dels Àustries». *Pedralbes*, núm. 18/II, p. 475-487. 7k Cf. *Escrits polítics del segle XVII*, vol. I, p. 26.

Observacions

3: l'autor, que s'amaga rere un pseudònim italià, confronta l'*Alegación en derecho contra D. Francisco Martí Viladamor*, de D. Cisteller (1647), amb la resposta d'aquell, intitulada *Temas de la locura o embustes de la malicia impugnados por la verdad autenticada* (1648); l'opuscle es decanta per Martí. La polèmica derivava del fet que Cisteller havia estat estat nomenat advocat fiscal de la batllia general de Catalunya arran de la destitució de Martí, acusat d'extralimitar-se en la seva actuació com a ambaixador de la Diputació i el Consell de Cent a París, i de la subsegüent reclamació presentada per aquest davant del rei Lluís. La polèmica es reflectí en diverses alegacions impreses cap al 1648 (*Tertium iuris responsum pro Didaco Cisteller*; *Quartum iuris responsum pro Didaco Cisteller*; veg. també BUB, ms. 1959, descrit per Miquel Rosell. *Inventario general*, vol. IV, p. 441). Sobre Martí veg. *Escrits polítics del segle XVII*, vol. I; Villanueva. *Política y discurso histórico en la España del siglo XVII*, p. 116-124, 173-174. Per a la biblioteca de Cisteller, conegut pel seu memorial en defensa del català publicat el 1636 (*Política lingüística de l'església catalana*, p. 88, 117-140), veg. BC, ms. 1960, inventari de béns i encants del jurista Joan Nadal Prats (1648-1650).

4: el *Nicandro* (Madrid?: s. n., 1643?), citat per Sanabre segons l'ed. que Agustín G. de Amezá en va fer a Madrid el 1950, és una apologia de la política d'Olivares i ha estat atribuït a diversos autors, preferentment a Francisco de Rioja (Se-

villa, 1583 - Madrid, 1659), home de confiança del comte-duc, però també al jesuïta Juan de Ahumada (m. 1687), José González o Blas Guardé; a la BC es pot llegir al ms. 1363, una miscel·lània setcentista de textos en castellà sobre Olivares.

7 conté còpia ms. d'algunes relacions d'àmplia circulació en aquests anys (veg. *supra*, ms. 503). **7i**: *La cueva de Meliso* és de vegades atribuïda a Quevedo o a Rioja; més exemplars a BC: *infra*, ms. 1358, **409**; no descrits: ms. 1363 i 1578 (F. de Quevedo. *Obra poética*, vol. I, p. 26).

9: no és citat per Sans i Travé i Gallart («El catàleg de diputats i oïdors de comptes». EHDAP, núm. 8, p. 63-118), que transcriuen el de Serra i Postius, 1359-1710/1713 (AHPB, ms. Miscel·lània, 82, llig. 1), i esmenten com a precedents el *Memorial històric* de Boscà i un anònim conservat al ms. 832 de la BC, que abraça els anys 1359-1542/1545, compilat en diverses fases entre el darrer terç del xv i la primera meitat del xvi, i transcrit parcialment per Rubio Cambronero, que el va continuar fins a 1599/1602 a partir dels Dietaris de la Generalitat (*La Deputació del General de Catalunya en los siglos XV y XVI*, vol. I, p. 97-99; vol. II, p. 209-237; cf. REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 236-239). Més catàlegs: (a) ACA, Generalitat, G-161, f. 114-184, llista de 1359-1710/1713, inclosa en una compilació de la 1ª meitat del xvii i continuada des del trienni de 1623 per mans del xvii i principis del xviii; (b) el present ms. 506, que, com Serra, duu el pròleg que fa remuntar els precedents de la institució a Ramon Berenguer el Vell, però s'atura al trienni de 1707.

DÍDAC CISTELLER (Lleida, 1600 - ?). RAMON DALMAU DE ROCABERTÍ (1621 - Madrid, 1663?). ALEXANDRE ROS (Lleida, ? - Madrid, 1656).

Ms. 508: Joan Gaspar ROIG I JALPÍ. *Apología por la entrada de Carlos el Magno en Cataluña*

Segle xvii (d. 1676). 7 f. prel. + f. 1-74 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-123 (f. 9-74 de l'anterior; els f. 59-64, afegits posteriorment per l'autor entre p. 104 i 105) + 5 f. en blanc. Paper, 205 × 145 mm. Autògraf. Notes al marge de l'autor i de P. I. de Dalmases. Enquadernació de pergami. Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 13.

F. 1-5v: «Apología por la entrada de Carlos el Magno en Cataluña. Dirigida al muy illustre cabildo de la santa iglesia de Gerona. Por fray Juan Gaspar Roig y Jalpí, del orden de los mínimos, chronista de su magestad en todos los reynos de la Corona de Aragón». «Al cándido lector». *Inc.*: «Todas las cosas que se escriven se encomiendan al papel o al pergamino». *Expl.*: «y admite mi buena voluntad. Vale».

F. 6-7v: «A los illustrísimos señores deputados y oidores del principado de Cataluña, salud». *Inc.*: «Illustrísimo señor: Aviendo llegado a mis manos muchos

libros». *Expl.*: «con estremada satisfacción. Guarde nuestro Señor a vuestra señoría ilustríssima muchos años con felicidad. Gerona y julio a 25 de 1676. Illustríssimo señor, besa las manos de vuestra señoría ilustríssima su affectíssimo servidor, fray Juan Gaspar Roig y Jalpí, chronista de su magestad».

F. 9-74 (p. 1-123): «Apología por la entrada de Carlos el Magno en Cataluña. Al muy illustre cabildo de la santa iglesia de Gerona. Fray Juan Gaspar Roig y Jalpí, chronista de su magestad en todos los reynos de la Corona de Aragón». *Inc.*: «Muy illustre señor: Siendo vuestra señoría mui illustre una nobilíssima parte del hermoso cuerpo de la sagrada religión benedictina». *Expl.*: «cuia vida guarde Dios con felicidad muchos años. De este convento de los mínimos de Gerona, julio a 9 de <de> 1676. Muy illustre señor, besa las manos de vuestra señoría mui illustre su affectíssimo servidor, fray Juan Gaspar Roig y Jalpí, chronista de su magestad».

Bibliografia

J. G. ROIG I JALPÍ. *Resumen historial*, 1678. // «La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 36. *Guía*, p. 72. *Cincuenta años*, p. 139. // *Veg. infra*, ms. 985.

Observacions

Roig va publicar un *Resumen historial de las grandezas y antigüedades de la ciudad de Gerona* (1678), que al final conté, amb numeració pròpia (p. 1-48), una versió de l'*Apología* intitulada *Carta apologética por la entrada de Carlos el Grande en Cataluña*, amb moltes diferències respecte del ms.; Dalmases ja n'indicà algunes al marge d'aquest, amb remissió a la pàgina de l'edició de 1678. Un altre exemplar a BSG, ms. 23 (*Resumen* i *Carta*).

JOAN GASPAR ROIG I JALPÍ (Blanes, 1624 - Manresa, 1691).

Ms. 511: [Rafael CERVERA *et al.* Miscel·lània històrica (en català i castellà)]

Descrit a REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 211-213.

Ms. 512: Joan Pau COLOMER. *Llibre d'armoria de la noblesa de Catalunya*

Final del segle XVII - començament del XVIII. F. 1-78 amb numeració moderna en llapis + 17 f. en blanc. Paper, 290 × 200 mm. Autògraf. Enquadernació de pergami. Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 113.

F. 1, dalt: «Rúbrica per A.B.C.». D'una altra mà: «Llibre de armoria de la noblesa de Cathaluña, compost per lo reverent Joan Pau Colomer, prevere, en lo any [en blanc]».

F. 2-78: «A». *Inc.*: «Abadia: [*sense text*]. Abarca: de argent, dos abarcas de saba en pal». *Expl.* («X»): «Xixon: [*sense text*]».

Bibliografia

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 37. *Guía*, p. 72. *Cincuenta años*, p. 139.

Observacions

Breus descripcions de les armes de famílies nobles catalanes, ordenades alfabèticament. El ms. 530 de la BC, també procedent de can Dalmases i coetani del que descrivim, conté una llista acèfala de llinatges espanyols, ordenada per títols, en castellà. Al ms. B-87 de l'AHCB hi ha una llista d'obres d'heràldica, genealogia i història que Colomer consultava cap al 1730 a la biblioteca de Ramon de Dalmases (1700-1740), fill de Pau Ignasi: *Llista o arensel de las famílias de Chatalunya que comènsan per la lletra A de las quals se fa menció en los llibres y manuscrits que se exprèssan per lo present codern*.

JOAN PAU COLOMER (Grabuac, c. 1656 - ?, 1730/1737).

Ms. 513: Dídac DE ROCABERTÍ I DE PAU. *Discursos genealógicos en que sumariamente se trata de la casa de los vizcondes de Rocabertí*

Final del segle XVII - començament del XVIII. 1 f. prel. + f. 1-205 amb numeració moderna en llapis + 1 f. en blanc. Paper, 300 × 210 mm. Amb arbres genealògics. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Rocabertí. Geneologia. Ms.». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 8.

F. 1v-10 + 13-15v [Arbres genealògics dels vescomtes de Rocabertí: de Bofill (m. 813) a Martí Jofré I (m. 1671)].

F. 12: «Discursos genealógicos en que sumariamente se trata de la casa de los viscondes de Rocabertí y más por extenso de algunos reyes y príncipes santos que fueron casados y dexaron posteridad al mundo, de cuya sangre participan también por línea recta los senyores d'este familia. Ofrece a la mescla d'esto algunas dudas que quedan averiguadas, cosa arto importante para la verdadera inteligencia de muchas historias. Dedícalos a santa Matilda, emperatrís y reyna de Alemania, don Diego de Rocabertí y de Pau».

F. 16-16v: «A santa Matilda, emperatrís y reyna de Alemania». *Inc.*: «Antigua costumbre fue y lo es aún en nuestros siglos». *Expl.*: «y seamos merecedores de los fines eternos. Santícima reyna, humilde devoto vuestro, don Diego de Rocabertí y de Pau».

F. 17-18: «Al que leyer». *Inc.*: «Aviendo de salir a lus este libro». *Expl.*: «de lo que será ella misma fiel testigo. Dios te guarde».

F. 18v-20v: «Tabla de los capítulos que contiene este libro».

F. 21-170v: «Discursos genealógicos, por don Diego de Rocabertí y de Pau» [conté els arbres genealògics núm. 1-9]. «Cap. 1º: que trata de la antigüedad del título de visconde en la casa de Rocabertí y del principio de su descendencia». *Inc.*: «Qué de fábulas han inventado, las que an querido lisongear a algunas familias nobles buscándoles origen cierto». *Expl.* (cap. 31): «que pueda ponerlo en uno sólo, porque fuera mucha confusión».

F. 171-205v [Arbres genealògics núm. 10-16, sense discurs]. Primera rúbrica: «Árbol décimo: en que se pru[e]ba cómo don Antonio de Rocabertí deciende de santa Matilda, emperatris y reyna de Alemania, por sus dos nietos Ludolfo, duque de Suevia, y Lutgardis, duquesa de Fran[c]onia». Darrera rúbrica: «Árbol décimo sexto: en que se prueba cómo don Antonio de Rocabertí deciende de santa Matilda, emperatris y reyna de Alemania, por su nieto Hugo Capeto, rey de Francia, siguiendo otras líneas diferentes que en el árbol antecedente».

Bibliografía

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 37. *Guía*, p. 72. *Cincuenta años*, p. 139. // J. E. ESTRUGÓS. *Fènix català*, f. [†7v]. E. DE CORBERA. *Cataluña ilustrada*, p. 7. O. RELLES. *Historia apologetica de la vida y martirio de san Narciso*, f. [Y3v]. M. MARCILLO. *Crisi de Cataluña*, p. 310. P. SERRA I POSTIUS. *Prodigios y finezas*, p. 295-298. F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 551-552. *REPERTORI 1474-1620*, vol. III, p. 362-363. J. VILLANUEVA. «Els historiadors de la dècada de 1620» (*La Barcelona ideal i la Barcelona real*, p. 161-174).

Observacions

«Al que leyer: Aviendo de salir a lus este libro me pareció, lector amigo, que necesitava d'este prólogo para satisfacer a las objeções que se me podrían hazer para algunos poco noticiosos d'estas materias de que trata. Y jusgando que han de dezir que para engrandecerle y aumentarle y para conseguir el fin que prometo huve menester valerme de otras familias diferentes, y que les compete a ellas de más serca esta santa y real ascendencia, respondo que les sobra la razón, y que yo sólo pretendo en este libro por tantos arcaduzes aliensar [*sic per* alcanzar?] siquiera una gota de sangre de tan santos y calificados abuelos para la de Rocabertí, aziendo d'ella la devida estimación. Tan lexos como esto estoy de apropiármelo todo, no sólo creo que no han de ofenderse las sobredichas familias más interesadas, pero pienso también que me agradecerán este trabajo, que le considero útil en

común y provechoso, en primer lugar para los que descendieren de tantos reyes y príncipes santos de que trato —hahora sea por varones, hahora sea por henbras—, y en segundo lugar para todo género de personas que fueren aficionadas a historias, que para le verdadera intelligencia d'ellas viene ha ser tan precisa cosa la averiguación de las genealogías como el entender la cronología y geographía; y assí lo sienten los dos hermanos Sévola y Luis de Santa Marta en el fin del prólogo de su grande obra de las historias genealógicas de Francia y, a más d'ellos, lo dize Nicolao Rausosero en el proemio que hizo a las obras genealógicas del otro Reusosero, su hermano; otros muchos encarecen lo propio. D'este género de acendencia que está conpuesto el libro se vienen a formar los árboles que en Espanya llamamos de costados, que en ellos no se tiene atendencia a la limitación de la línea masculina, sino que se busca y haze el mismo caudal de qualquier abuelo por línea de muger, siendo infalible cosa que tan por línea recta descienda una persona de los unos como de los otros. D'este suerta lo entendió el padre Juan Gams, de la Companya de Jesús, en el libro que sacó a lus el año 1638 en Colonia Agripina, al qual intituló *Arboretum genealogicum exhibens omnes fere inperii principes et Europae odie reges linea recta decedentes* a Rodolfo primo, imperatore, de cuya autoridad me he valido para intitular este mío; nótese que dize “recta linea decedentes”, y en la casa de Polonia lo dispone passando por varias familias d'este suerte: tuvo el emperador Rodolfo una hija que se llamó Gutha y casó con Venceslao, rey de Boemia; de Gutha y Venceslao fue hija Isabel, que casó con Juan de Lussenburgo, rey también de Boemia; Isabel y Juan tuvieron el emperador Carlos el quarto, éste al emperador Sigismundo, Sigismundo a Isabel, que casó con Alberto de Austria, emperador y rey de Hungría y Boemia; de Alberto y Isabel fue hija otra Isabel, casada con Casimiro, rey de Polonia, cuyo hijo fue el rey Sigismundo; éste tuvo a Catalina, muger de Juan, rey de Suecia, de cuyo matrimonio procedió el rey Sigismundo de Polonia, padre de Ladislaho últimamente muerto; y este misma trassa sigue en todos los demás árboles. Para exenplo basta lo dicho. Y si se considera bien, verán cómo es todo en abono del intento mío, porque esto propio es lo que yo observo por todo el discurso d'esta obra, de lo que será ella misma fiel testigo. Dios te guarde» (f. 17-18). Veg. una còpia de Gans *infra*, ms. 3194.

El ms. que descrivim incorpora continuacions d'autors posteriors, tant als discursos com a les anelles genealògiques. Pel que fa a la línia principal, es recorda la mort del vescomte Martí Jofre I el 1671 i s'esmenta Guillem (m. 1728), fill de la seva germana i hereva del títol, Elisenda (m. 1672) (f. 10, 15, 40); també es fa referència a la mort d'Antoni de Rocabertí i de Pau el 1694 (f. 15). L'autor, D. de Rocabertí i de Pau (o Rocabertí-Pau-Bellera i de Boixadors), era fill de Francesc de Rocabertí-Pau-Bellera i de Boixadors.

Serra i Postius intitula l'obra, que ha vist a la biblioteca de Joan Descatllar i de la qual ha aconseguit una còpia: «Discurso genealógico en que se trata de la línea

paterna de don Antonio de Rocabertí, de muchos santos de quien descende por línea recta, y de otros puntos importantes para la verdadera inteligencia de algunas historias. Escrívelo don Diego de Rocabertí y de Pau, y lo dedica al mismo don Antonio de Rocabertí y demás hijos. Año 1643». El dominic aragonès J. de Dromendari remet al «señor don Diego en su línea paterna de la casa» (*Árbol genealógico de la casa de los viscondes de Rocabertí*, p. 2 i pàssim).

Altres obres de Rocabertí: veg. *infra*, ms. 1008. Torres Amat esmenta dos ms. de l'autor a la biblioteca reial: *Discursos genealógicos de la casa de los vizcondes de Rocabertí y más por extenso* de algunos reyes y príncipes santos i *Epítome histórico* (BNM, ms. 6495, *olím* S.218, i 9073, *olím* Aa.167; *Inventario general*, vol. XI, p. 201; vol. XIII, p. 187). La segona obra es va imprimir com a *Epítome histórico compendiosísimo en diez romances* (1626), amb una dedicatòria signada per l'autor a Mallorca el 10 de febrer d'aquest any, i novament el 1628; a la primera edició l'autor és citat en un poema preliminar com a Dídac de Rocabertí, de Pau i de Pacs, però Relles ja atribueix a una única persona tant l'*Epítome* —«historia del mundo en verso castellano»—, com el «papel en defensa del milagro de las moscas, que está en mi poder» i la «descendencia de la casa de Rocabertí» («Índice de los manuscritos y otros monumentos recónditos que se citan en esta historia», al final de la *Historia apològetica de la vida y martirio de san Narciso*). El ms. esp. 543 de la BNP, que conté la traducció catalana de les *Heroides*, duu una nota de propietat de l'autor (P. Bohigas. *Sobre manuscrits i biblioteques*, p. 148).

Sobre els Rocabertí veg. també: *infra*, ms. 2254, 7; BC, ms. 1671/27 (no descrit; dos arbres genealògics de la família, segles XVII-XVIII); AHCB, ms. B-26 (còpia produïda al cercle dels Dalmases d'un *Tractat del vescomtat de Rocabertí*, de l'arxiu de Peralada, enviat a J. R. Vila el 1607; REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 39); ACA, Diversos, Patrimonials, Can Falguera, llig. 189, 505 i Documentació especial (íd., vol. III, p. 362-363); del mateix Rocabertí, una *Genealogía de la casa de Rocabertí, sacada de papeles auténticos y aprobados autores, Çurita y otros historiadores*, de 1628, a la Biblioteca del palau de Peralada (Sobrequés. *El compromiso de Casp i la noblesa catalana*, p. 41). Pel que fa a la literatura impresa: *Compendio de las grandezas y prerrogativas soberanas de la antiquíssima casa de los vizcondes de Rocabertí*, de J. Torner (1ª ed. de 1641), i l'obra ja esmentada de Dromendari —de vegades dit Gomendradi—, de la qual hi ha còpia ms. a AHCB, ms. B-60. A més dels arbres genealògics annexos a alegacions jurídiques redactades a causa dels plets que mantenia la família; p. e., F. Bon. 11567 (de 1746) i 11586 (c. 1683).

DÍDAC DE ROCABERTÍ I DE PAU (m. 1649).

Ms. 514: Bernat Josep LLOBET. *Índice, declaración y addición de la erección, antigüedad, excelencias y grandezas del condado de Ampurias, part II*

Segle XVIII. 5 f. prel. + f. 1-153 amb numeració moderna en llapis sobre d'antigues: f. 1-141 (f. 2-142 de l'anterior) + f. 1-8 (f. 146-153 íd.) + 10 f. en blanc. Paper, 360 × 250 mm. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Descr[i]pción del condado de Ampurias y des[c]endencia de sus condes. Ms.». F. 153v: «Es de don José María de Dalmases y de Gomar». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 36.

1 F. 1: «Índice, declaración y addición de la erección, antigüedad, excelencias y grandezas del condado de Empurias, y de la sucesión y descendencia de sus excelentísimos condes de las tres líneas. Lo de que en esta segunda parte se ha de tratar son: la descripción de su sitio, capacidad y límites, amenidad de todas cosas, ríos, estanques, puertos del mar, gobierno político, regalías, abadiatos, jurisdicciones, rentas y derechos en común, corroborar con pruebas macizas y evidentes todo lo que en razón de sus grandezas y regalías se ha dicho y apuntado en dicha primera parte».

F. 2-142 (1-141) [Primera rúbrica]. «Desc[r]ipción del condado de Empurias». *Inc.*: «Tuvieron y poseyeron antiguamente algunos de los antiguos condes de Empurias, como se ha visto en dicha primera parte». *Expl.*: «y d'ellos se haze mención en dicha Recopilación de Busquets, nombrados con los números que se siguen: 6270, 8049, 8055, 8056, 8061, 8069, 8425, 8428, 8642, 8501, 8673, 8697, 8824, 9064, 9065 y 9565».

2 F. 146-153 (1-8) [Inventari del comtat a la mort del duc Lluís d'Aragó-Cardona-Córdoba (1670)]. «El condado de Emp[u]rias o la parte d'él que, quando vivía, tenía y possehía el excelentísimo señor duque don Luys —que goze de gloria— en el obispado de Gerona, con sus jurisdicciones, regalías, villas, castillos y lugares, dominios, rentas y derechos, que son los que se siguen». *Expl.*: «Todas las cosas contenidas en el precedente memorial que están continuadas en las quatro ojas antecedentes se han de continuar en el inventario que quando al conde de Empurias ha de tomar por medio de sus legítimos procuradores la duquesa, mi señora, como tudora del duque, mi señor, don Joaquín de Aragón, su hijo —que largos y felicísimos años vivan—, con la cláusula general y protestación acostumbradas, y añadir si faltare alguna cosa. Fou fet dit memorial per Bernardo Joseph Llobet, notari».

Bibliografía

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 37. *Guía*, p. 72. *Cincuenta años*, p. 139. // Veg. *supra*, ms. 338.

Observacions

A l'arxiu ducal de Medinaceli es conserva un *Índice, declaración y addición a la Recopilación de los autos y escrituras del condado de Ampurias hecha por Juan Busquets, notario en tiempo del excelentísimo señor duque don Enrique. Compuesto de orden y mandato [...] por Bernardo Joseph Llobet [...], años 1667-1668* (Sánchez González. *Documentación de la casa de Medinaceli*, p. 221). El ms. de la BC tan sols conté la segona part, elaborada a partir de la documentació referent al comtat que hi havia a l'arxiu dels ducs de Cardona, custodiat per Llobet i abans per Busquets, i que actualment forma part del de Medinaceli.

BERNAT JOSEP LLOBET (fl. 1643-1670).

Ms. 515: Josep BLANC. Arxiepiscopologi de la santa iglésia metropolitana de Tarragona

Segle XVII (1684). 5 f. prel. + f. 1-198 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-194 (f. 3-196 de l'anterior) + 7 f. en blanc. Paper, 195 × 150 mm. Copiat per J. G. Roig i Jalpí. Notes al marge. Enquadernació de pergami. Al llom: «Blanch. Archipis. Tarra. Ms.». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 35.

1 F. 1: «Archiepiscopologi de la santa iglésia metropolitana de Tarragona, des de la vinguda a ella de l'apòstol sant Jaume fins a 10 de agost de l'any 1665. Recopilat per lo doctor Joseph Blanc, canonge de la sobredita santa iglésia».

F. 1-2v [Pròleg de J. G. Roig i Jalpí]. *Inc.*: «Lo il·lustríssim y reverendíssim señor don fra Joseph Sanchiz, vui digníssim archabisbe de Tarragona». *Expl.*: «y Bodes acabà son llibre a 11 de noembre de l'any 1420. Vale et vive. Fra Juan Gaspar Roig y Jalpí, chronista de sa magestad en tots los regnes de la Corona de Aragó».

F. 3-189v (1-187v): «Archiepiscopologi de la santa iglésia metropolitana de Tarragona, des de la vinguda a ella de l'apòstol sant Jaume fins a 10 de agost de l'any 1665. Recopilat per lo canonge Joseph Blanch, natural de la dita ciutat». «Capítol primer: predicació de la fe christiana en Tarragona y primer archabisbe d'ella». *Inc.*: «Al gloriós apòstol sant Jaume lo Major, fill del Zebedeo, deu Tarragona los primers fruits de la predicació evangèlica». *Expl.* («Cap. 48: de don Juan Manuel de Espinosa, archabisbe de Tarragona»): «y axí las fio al silenci per ara».

2 F. 189v-190v (187v-188v) [J. Blanc; J. G. Roig i Jalpí. Barons il·lustres de l'arxidiòcesi de Tarragona]. «Ya, gràcies a Déu, he acabat la sèrie y catàlogo dels nostres archabisbes; no serà fora de propòsit, antes de alçar la mà d'esta fatiga, fer també una llista dels hòmens graves i insignes ha tingut esta iglésia, que axí ho fa don Pau de Espinosa de los Monteros en lo Teatro de la santa iglesia de Sevilla y Francisco Martorell de Luna en la Historia de Tortosa; axí juntaré los que he trobat en notes y memòries de l'archiu de mon capítol». *Inc.*: «Lo doctor Pere Betet,

infirmier y canonge d'esta iglésia, fonch bisbe de Tortosa». *Expl.* («Doctor don Olaguer Monserrat»): «y avent feta renunciació del bisbat y cancellerat en lo mes de maig del corrent añ 1684, li admeté sa magestad la renúncia del bisbat, però no la del puesto de canceller. Finis».

3 F. 190v-196 (188v-194) [Notícies sobre història de Barcelona, extretes sobretot de les *Rúbriques* d'E. G. Bruniquer (en català i castellà)]. «Síguense algunas notas de varias cosas tocantes a la ciudad de Barcelona, sacadas de los libros de Rúbricas de su casa consular». *Inc.*: «Dilluns, a 3 de febrer de l'añ 1341, se començà la obra nova de la iglésia parroquial de Sant Just y Sant Pastor». *Expl.*: «ahont encara està lo portal per lo qual se entrave en aquella casa de pecat».

F. 197-198: «Taula de tots los capítols continguts en aques[t] llibre».

Bibliografia

1 J. BLANC. *Arxiepiscopologi*, 1951, 1985, [a cura de J. Icart]. 3 Cf. *Rúbriques de Bruniquer*, 1912-1916, [a cura de F. Carreras i Candi i B. Gunyalons i Bou]. // «La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 37. *Guía*, p. 73. *Cincuenta años*, p. 139. J. SÁNCHEZ REAL. *Obra menor*, p. 217-222. // P. SERRA I POSTIUS. *Prodigios y finezas*, p. 341-343. F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 109. J. BARRERA. «El canónigo Blanch de Tarragona». *El Correo Catalán*, 20 de gener de 1916, p. 3-4; 3 de febrer de 1916, p. 6. J. ICART. «Dues noves còpies de l'arxiepiscopologi de Blanch». *Boletín Arqueológico*, any LII. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 149-150. A.-J. SOBERANAS. «El canónigo José Blanch Fontanilles». *Boletín Arqueológico*, any LVII, p. 54-70. J. TORNÉ. «Inventario-catálogo de manuscritos del monasterio de Poblet». *Memoria Ecclesiae*, núm. VII, p. 179. L. AYATS. *La poesia cultista a Catalunya*. Veg. *infra*, ms. 2271.

Observacions

Icart esmenta el ms., amb l'advertència que Roig i Jalpí no copia íntegrament els documents que conté el seu model, un volum de l'Arxiu capitular tarragoní que és també la base de l'edició moderna (vol. I, p. xxviii). A la llista de ms. d'Icart cal afegir: BC, ms. 312, 3833; AHCB, ms. B-10; Poblet, ms. 190/5 (fragment sobre Pere d'Albalat). Als *Sacrae Cathaloniae antiquitatis monumenta*, compilats pel pare Pasqual, hi ha versió castellana d'un fragment (BC, ms. 729/2, f. 61-67: «Vida de don Juan de Aragón, escrita por el canónigo de Tarragona Blanch, cap. 31 de su archiepiscopologio»; al marge: «Traducido del catalán por mala mano»; un altre extracte al f. 192v, amb una nota sobre l'autor).

Transcrivim el pròleg de Roig i Jalpí: «Lo illustringuissim y reverendíssim señor don fra Joseph Sanchiz, vui digníssim archabisbe de Tarragona, primat de las Es-

pañas, per sa benignitat fou servit de remètrer-me per un religiós carmelita des-cals lo original manuscrit que conté lo archiepiscopologi de aquella santa iglésia que ab gran diligència treballà lo doctor Joseph Blanc, canonge de dita iglésia, home molt erudito, verdader y no menos versat en las cosas d'ella, axí modernes com antigues, recondides en sos archius. Anomenave aquell grave doctor a esta obra sua "lo coxí", segons me escrigué lo mateix señor archabisbe en sa carta de 19 de juñ del corrent añ 1684, y ab molta rahó li donà lo canonge aquest títol, perquè axí com sobre lo coxí descança lo cap y dorm un home descançadament, axí qualsevol historiador de las cosas de Cataluña, y en particular de la ciutat de Tarragona, porà descançar en esta obra, perquè en ella estan contengudes quantes notícies se poden desijar, y las gozarà sens ningun treball; y yo ab rahó lo anomeno "dormi secure", perquè essent, com ho és, verdaderíssim lo que ell refereix, no tindrà sinó que escriurer-ho sens averiguació de la veritat y restar segur y dormir en bon son de que no aurà faltat a ella. Lo rebí lo dia de la Ascensió de nostre Señor al cel, y después de aver-lo llegit ab atenció, considerant lo valor de la obra y quant digna és ella de tota estimació, vulguí enseñar lo gran aprecio que se'n deu fer aplicant-me a copiar-lo de ma pròpria mà, que és estat pèndrer un gran treball per a tenir ab ell un gran descans y honrra; la qual còpia és estada feta en espai de un mes y la he acabada a 11 del corrent mes y añ, esto es, de juliol 1684. És veritat que en algunes de les cosas antigues que tracta, com són "lo del arçobispado de Tarragona en san Agathodoro, en que se vale de los escritos que corren impresos con nombre de Juliano, y lo que dize de san Hermenegildo, en que cita y se vale de los que se han divulgado con nombre de Marco Máximo, y en otras partes", però açò no importa cosa contra son crèdit y estimació, primerament perquè és cert que los que compongueren aquellas obras ab nom de tals autors posaren en ellas moltes cosas verdaderes que trobaren en llibres impresos y manuscrits, si bé en entre elles embolicaren molts fingiments, ab què del tot no són despreciables y en no pocas cosas diuhen veritat; segonament, perquè quant lo canonge escrigué estos capítolls corrian aquells chrònics en bona fe y no se'ls avian apurades les ficcions que en ells se tròban, y ab esta fe les escrigué lo canonge Blanch, la qual, si agués sabut que eren fingits, no se fóra valgut d'ells, com fàcilment se llança de vèurer en la integritat ab què escriu les demés cosas contengudes en esta sa obra. Lo mateix se m'ofereix dir aquí de Pujades, que se valgué dels escrits que en nom de Beroso, caldeo, tragué a llum ab sos gran[s] commentaris Juan Ànnio de Viterbo, de l'orde de predicadors, mestre que fonc del sacro palàcio en temps de Alexandro VI, ab los quals porta los reys antichs de España y refereix moltes cosas reprobades, perquè en son temps corria aquella y les demés obras que ab nom de altres autors van en aquell volumen axí mateix ab bona fe, fins que-s començaren a descobrir aquells enrredos y escrigueren contra ells alguns actors de bona fama y opinió com don Antònio Agustín, archabisbe de Tarragona, y altres antes y des-

prés d'ell. Y no sols Pujades y lo canonge Blanch se han valgut d'estos autors supuestos, sinó que altres de gran nom, ab la mateixa aprehensió de que són verdaers, los han admesos en ses històries, y per açò no són despreciables ni despreciats, perquè en lo demés que escrivieren digueren molt bé, com Florian de Ocampo, fra Juan de Rihuerga, de ma sagrada religió, don Llorens de Padilla —que cita molt a menut a Rihuerga—, Carrillo y altres molts, que seria penosa molèstia aver-los de anomenar aquí tots, perquè són moltíssims. Fas esta recomendació de aquest archiepiscopologi —que ja, com tenia obligació, he tornat al señor archabisbe per mans del doctor en un dret y altre Francisco Vartemon—, perquè si després de mos dies cau en mans de algun curiós y aficionat a la història o en alguna llibreria de algú dels convents de la província de ma sagrada religió o de altres, sàpian lo que ell és y lo estimen tot lo que ell és digne de estimació, perquè molts manuscrits se són perduts totalment, y se n'han fet cofrets y papers de embolicar dolsos y pebre y sabó, per no conèixer-los ni saber lo que eren aquells en mans de qui arribaren, que és estat viva llàstima y gravíssim dañ de moltes ciutats, províncies y llinatges. Y sé yo que lo doctor Joseph Corts, ardiaca de Santa Maria del Mar y canonge de la santa yglésia de Barcelona, essent archiver de aquell archiu, vené algunes carretades de papers y pergamins antichs a adroguers y llibreters, que fan ara molt gran falta, perquè en ells estaven moltes antigalles que ara no's tròban y se pagaria ab molt or lo trobar-les, que, cert, fonch acció desatinada y que no la podia fer sinó un home molt ignorant y que no tenia siquiera una llantilla de enteniment, y deu plorar-se molt aquell desatino. D'esta incúria en conservar les memòries antigues que's tròban en los documents de aquells temps en pergamins y papers y en llibres manuscrits, se lamenta lo venerable pare fra Antoni Vicens Domènec en son Flos sanctorum de Cataluña, dient en la història de la vida de sant Ruffo, primer bisbe de Tortosa, que si agués tardat alguns anys en fer aquella obra, moltes coses de les que en ella diu no las auria pogudes escriurer, perquè cada dia se van perdent, per negligència de qui deu guardar-los, los monuments antichs. Yo tinguí ventura —y la ha tinguda tota Cataluña— de no tardar dos anys més en trobar lo àureo Llibre dels fets de armes de Cataluña que escrigué lo doctor Bernat Boades, rector que fonc de Blanes, pàtria mia, perquè estave en una golfa de la casa de Puigvert, en esta vila, que la possehia ma cusina Francisca de Puigvert —que després fou Seguí—, ahont estan los manuals y papers de la notaria de Blanes; y sobre aquell llibre donave una gotera de la teulada, que tenia ja podrits molts de aquells papers, y entre ells aquest llibre se anave perdent, que, a no tenir molts fulls blanchs antes de la matèria y ser lo paper molt grosser, la aigua lo auria consumit dins breu temps; però fonch sort encontrar yo ab ell a temps, que estave tal que, aunque ab treball puguí copiar los primer y segon capítols y part del tercer, en fin lo puguí copiar, que'l posí en la màniga de l'hàbit y me'l ne portí, sens dir cosa a persona alguna, en lo estiu de l'añ

1673, y lo vaig copiar, y lo tinch en son propri llenguatge y traduït en llengua castellana, tot en un volumen, en la mia llibreria. És una obra de or, aunque hi ha alguns engañs que lo autor en algunes de ses narracions patí, a què tots los escriptors de història estan subjectes, majorment aquest y los demás que escrigueren quant encara no avia arribat per estas parts lo artifici de la estampa; y Boades acabà son llibre a 11 de noembre de l'any 1420. Vale et vive. Fra Juan Gaspar Roig y Jalpí, chronista de sa magestad en tots los regnes de la Corona de Aragó» (f. 1-2v).

1: el cap. 42 conté unes «Notas marginales que en este lugar se hallan en el original, de mano del ilustrísimo y reverendísimo señor don fray Joseph Sánchiz, oi arçobispo de Tarragona», sobre Ferran de Lloaces (f. 165v-166v).

3: «Algunas d'estas notas estan un tant confuses, però ninguna d'ellas és despreciable, y deuen-se mirar en la casa consular d'aquesta ciutat los llibres ahont se tròban, y Diago en los llibres de la Història dels antichs comptes de Barcelona diu moltes coses de les que aquí estan presentades» (f. 196).

JOSEP BLANC (Tarragona, 1620-1672). JOAN GASPAR ROIG I JALPÍ (Blanes, 1624 - Manresa, 1691).

Ms. 516: Francesc TARAFÀ. *Historia de vitis pontificum ecclesiae barcinonensis*

Descrit a REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 213-214.

Ms. 517: Joan Lluís DE MONCADA. *Episcopologio de la iglesia de Ausonia, que hoy se llama Vique (incomplet)*

Començament del segle XVIII. 4 f. prel. + f. 1-99 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-198 (f. 1-99v de l'anterior) + 3 f. en blanc. Paper, 300 × 210 mm. Copiat per Jaume Fortuny i Virgili. Notes al marge. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Moncada. Episcopologio de Vique. Ms.». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 73.

1 F. 1-1v (p. 1-2): «Episcopologio de la iglesia de Ausonia, que oy se llama Vique, del principado de Cataluña, en donde, a más de las cosas insignes que obraron aquellos preladados, se refiere todo lo que sucedió en su tiempo, de manera que se pueda llamar historia de Cataluña i aun universal de España. Por don Juan Luis de Moncada, natural de Barcelona, de la insigne familia de Moncada, deán i canónigo de la santa iglesia de Vique. Obra póstuma dada a la luz por el cuidado del ilustrísimo señor don Raphael de Vilosa, cavallero catalán, noble de Aragón, del Consejo de su magestad y regente en el Supremo de los reinos de la Corona de Aragón, del Consejo secreto i gran canceller en el estado de Milán».

F. 1v-97v (p. 2-194): «Guillelmo, obispo de Ausona»; als marges: «21» i «12». *Inc.*: «Al grande y venerable prelado Berenguer Senesifredo, y no de Razones [sic],

obispo de Ausona y arzobispo de Tarregona». *Expl.* (Benet de Tocco, núm. 55 i 44): «en los que asistan en la celebración de él, que es de las más ostentosas. Asta aquí hemos escrito siguiendo las centurias o cosas sucedidas en ellas, que es cierto son muchas y grandes, i debemos contemplar los grandes trabajos y aflicciones á padecido nuestra provincia de Cataluña, y sólo hemos de creer á tenido Dios de su parte a todo tiempo».

2 F. 98-99v (p. 195-198) [Notes genealògiques, extreptes de diversos autors, sobre famílies catalanes ordenades alfabèticament (lletres A-B; en castellà)]. Primera rúbrica: «Alemany». *Inc.*: «Pedro de Alemany entró en Cataluña con Otger Cataló anni 733, 38 o 54 (Tomich, cap. 9)». *Expl.*: «Bernat de Bestraca fue a la conquista de Mallorca año 1114 (Tom., c. 34)».

Bibliografia

J. LL. DE MONTCADA. *Episcopologio de Vich*, 1891-1894, [a cura de J. Collell]. // «La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 37. *Guía*, p. 73. *Cinquenta años*, p. 139. // Veg. *supra*, ms. 495-496.

Observacions

Exemplar incomplet (el relat comença al cap. XXI de l'ed. de Collell, vol. I, p. 389); se centra en els bisbes del final del segle XI fins al XVI i la mort de Benet de Tocco el 1585. L'acadèmic de Barcelona Ll. B. Nadal redactà una continuació fins al 1658 i la va dedicar al bisbe Torras i Bages.

Collell esmenta algunes còpies de l'obra, però no la que descrivim. Segons Antonio, el regent Vilosa tenia exemplars dels *Annales Cathaloniae* i de l'episcopologi fets sobre l'original de l'autor. D'altra banda, a Poblet hi havia ms. d'ambdues obres, procedents de la biblioteca del virrei Pere Antoni d'Aragó (els de Vilosa?), que s'han perdut; de l'episcopologi pobletà se'n va fer una còpia autenticada per a l'Arxiu capitular de Vic, el 1772, de la qual se'n va treure una altra —però només de la part antiga fins al segle XII— per a Flórez, que és utilitzada en el vol. XXVIII de l'*España sagrada* i que es conserva a la RAH. El ms. setcentista de Vic, que és el que Collell segueix, consta de dos volums i porta el nom de Vilosa, que potser pensava publicar-lo; el contingut del segon volum coincideix amb el que descrivim, però aquest va ser fet a partir de l'original de Poblet, ja que hem identificat l'amanuense amb el monjo J. Fortuny que copia els annals de Montcada, i potser el present ms., per encàrrec de Dalmases (veg. *supra*, ms. 495-496).

JOAN LLUÍS DE MONTCADA (Barcelona, c. 1585-1653).

Ms. 528: Francesc LLENA. *Epítome de curiosidades recopiladas de diversos autores*

Darrer terç del segle XVII. 1 f. prel. + f. 1-181 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-335 (f. 2-169 de l'anterior) + 3 f. en blanc. Paper, 305 × 205 mm. L'índex i la taula, a dues columnes. Notes al marge. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Llena. Epítome de curiosidades. Ms.». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 74.

F. 1: «Epítome de curiosidades recopiladas de diversos autores por el doctor Francisco Llena, natural de la villa de Pons, 1672. Dirigida al muy illustre y noble don Francisco de Pons, señor de los lugares de Monsonís, Foradada y Vernet, y del término de Vall de Xills».

F. 2-169 (p. 1-335), primera rúbrica: «Grandesas de España». *Inc.*: «El mundo, según los cosmógrafos, se divide en quatro partes, que son Assia, África, Europa y América». *Expl.* (s'interromp): «La espada d'en Soler de Vilardell, lugar cerca de Sant Celoni, tant nombrada, fue d'esta manera: Avía un dragón muy grande [...]».

F. 170-170v: «Índice de los títulos d'este libro».

F. 171-181: «Tabla de todas las cosas contenidas en este libro». Al final: «Finis impositum fuit die 16 augusti 1674».

Bibliografia

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 38. *Guía*, p. 73. *Cincuenta años*, p. 139.

Observacions

Recull de notícies, anècdotes i sentències de caràcter historicogeogràfic i religiosomoral, que exemplifiquen les matèries sota les quals s'ordenen, amb indicació marginal de l'autoritat o de la font d'on s'extreuen, entre les quals hi ha Antonio de Guevara, Pero Mexía, Alonso de Venero o Baltasar Gracián (f. 121-121v: «Dichos de Lorenço Gracián»; f. 72v: *Criticón*), passant per historiadors catalanoaragonesos i castellans difosos per la impremta. L'autor també recull anècdotes contemporànies i de caràcter local; p. e. al f. 152: sobre Calaf, «este año que somos de 1673», i la baronia de Rialp, «qu'es del señor don Josepe Galcerán de Pinós», i sobre la qual s'explica una anècdota datada el 1670. F. 142v: notícia afegida sobre la mort de Maria d'Àustria, filla de Felip IV i muller de l'emperador Leopold I, el 1673. F. 161, afegit al marge, ratllat: «Otro reloxe como éste ay en Barcelona, en Cataluña, en casa don Francisco Monserrate y Vives, que tiene todas las sobreditas particularidades. Yo le vi en abril 1674».

La mateixa mà continua afegint anotacions; la següent és posterior al 1690, any de la mort del virrei Pere Antoni d'Aragó: «Don Antonio [*corr. de Pasqual*] de Aragón, que fue cardenal por los años 1670, tenía la mayor y más rica librería de toda España, que hoy está en el monasterio de Poblete, en Catalunna, de religiosos bernardos, que su hermano el señor don Pedro de Aragón, entre otras grandes dádivas, se la dio; el qual señor don Antonio [*corr. de Pasqual*] ni estudiava ni mirava ningún libro. Y don Enrique [*corr. de Pedro?*], su hermano, tenía la mejor cavalleriza y más número de cavallos, bonísimos y excelentes, que fuesse en toda la corte, sin que tampoco montase alguno ni apenas se servía d'ellos, mas que por recreo y el gusto de tenerlos y verlos. El qual, como fuesse preguntado una vez por unos señores amigos suyos en Lerma que de qué servía tener tantos y tan buenos cavallos, si nunca los subía ni se servía d'ellos, el qual respondió: Lo mesmo hago yo de los cavallos que mi hermano don Antonio [*corr. de Pasqual*] de la librería» (f. 64v).

En nota al f. 136 es remet a un esberrany de l'obra: «Vide al borrador, fol. 64 y 66».

Ms. 531: PEDRO DE PORTUGAL, COMTE DE BARCELOS. *Linajes de España*

Final del segle xvii. 3 f. prel. + f. 1-370 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-360 (f. 11-370 de l'anterior) + 3 f. en blanc. Paper, 315 × 215 mm. Taula de J. P. Colomer. Notes al marge. Enquadrernació de pergami. Al llom: «Conde don Pedro. Linajes de Espanya. Ms.». «Es de don José María de Dalmases y de Gomar» (f. 10v). Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 99.

F. 1-10v: «Rúbrica de lo contenido en este libro».

F. 11-370 (1-360): «Libro de los linages de España, compuesto por el conde don Pedro, hijo del rey don D[i]onís, rey de Portugal». *Inc.*: «En nombre de Dios, que es fuente y padre de amor, y porque este amor no sufre cosa ninguna de mal [...], yo, el conde don Pedro, hijo que soy del muy noble rey don Donís». *Expl.*: «criado de su padre y de su madre de Alonso Gómez».

F. 370-370v (360-360v) [Nota de D. de Yepes]. «Aquí se acaba esta famosa obra, que ella misma da testimonio de la diligencia que su autor puso para inquirir la certeza de lo que escribía. Los que con atención la leyeren, fácilmente le concederán que la nobleza de España le deve todo quanto de ella se sabe. Para mayor verificación remitto al lector a la vida que yo compuse del conde don Pedro y está en el principio de este libro». Segueixen uns versos; *inc.*: «Quisquis es, a claris duccens maioribus ortum». Al final: «Didacus de Yepes».

Bibliografia

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 38. *Guía*, p. 73. *Cincuenta años*, p. 139.

Observacions

El nobiliari del comte de Barcelos va tenir una important difusió en castellà al segle XVII. A banda de les versions publicades del cronista reial portuguès João Baptista Lavanha (1640) i de Manuel de Faria y Sousa (1646), l'obra corria ms.: veg., p. e., BNM, ms. 1373, 8209 (*Inventario general*, vol. IV, p. 226; vol. XII, p. 271) i 3318, ja del segle XVIII (íd., vol. X, p. 67). La difusió en terres catalanes és representada pel volum que descrivim (de la mateixa mà que el ms. 532, descrit *infra*) i pel ms. CCXXIII de la Biblioteca Lambert Mata de Ripoll, que conté les *Genealogías y tratado de linages del infante don Pedro de Portugal, conde de Barcelos, hijo natural del rey don Dionís V, rey de Portugal que reynó desde el anyo 1279 hasta 1325*, amb notes marginals de J. R. Vila, en català i castellà, de vegades crítiques (p. e. en relació al Cid).

PEDRO DE PORTUGAL, COMTE DE BARCELOS (segle XIV).

Ms. 532: JOSEP DE L'ASCENSIÓ. [Traducció i comentari del cronicó de Liberat (en llatí i castellà)]

Final del segle XVII (c. 1692). 3 f. prel. + f. 1-207 amb numeració moderna en llapis + 6 f. en blanc. Paper, 315 × 215 mm. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «P.^e Joseph de la Concepción. Notas al chronicón de Liberato. Ms.». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 29.

F. 1-204v: «In nomine sanctissimae et individuae Trinitatis incipit prima pars chronici de rebus Hispaniae contexti per venerabilem dominum Liberatum, gerundensem, monachum et abbatem pampilonensem sancti patris nostri Benedicti». «Anno mundi 1». *Inc.* (text): «Creantur a Domino coelum, terra, mare»; *inc.* (traducció i notes): «En el primer año del mundo creó el Señor al cielo, tierra, mar». *Expl.* (text): «Pampilone, IV kalendas septembris, era sexcentessima trigesima octava, absolvi»; *expl.* (traducció i notes): «en la ciudad de Pamplona las acabé, a veinte y nueve de agosto en el año de seisientos de Christo».

F. 205-206v [Addició al f. 175].

F. 207 [Aprovació, signada per Segimon de l'Esperit Sant, o. c. d., «huiusque almae nostrae provintiae historiographus». Barcelona, 9 de febrer de 1692].

Bibliografia

G. DE ARGAIZ. *Población eclesiástica de España [...]. Tomo segundo, parte segunda*, 3ª numeració, p. 115-159, [ed. de Liberat]. // «La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 38. *Guía*, p. 73. *Cincuenta años*, p. 139. // J. G. ROIG I JALPÍ. *Resumen historial*, p. 312-313, 432-433. Íd. *Verdad triunfante*, p. 4-5. N. ANTONIO.

BHV, vol. I, p. 276-277, 432, 543-556. F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 346-347. J. GODOY ALCÁNTARA. *Historia crítica de los falsos cronicones*, p. 292-301. J. MIRET I SANS. «Dos siglos de vida académica». BRABLB, núm. IX, p. 178-179. M. COLL I ALENTORN. «Pròleg» (B. BOADES. *Libre*, vol. IV, p. 44-45). Sobre Josep de l'Ascensió veg. GABRIEL DE LA CRUZ. «Religiosos carmelitas descalzos». *Boletín Informativo de los carmelitas descalzos de Cataluña y Baleares*, núm. 2, p. 161. Sobre Segimon de l'Esperit Sant veg. F. MIQUEL ROSELL. *Inventario*, vol. II, p. 21-22, 565-568. G. BELTRAN. *Fuentes históricas de la provincia O. C. D. de San José*, p. 833.

Observacions

Argaiz va editar el fals Liberat al quart volum de la seva *Población eclesiástica de España*, el 1669, segons la còpia autenticada pel notari gironí Pere Garriga del mateix any que Roig i Jalpí li va fer arribar; també hi inclogué sis cartes sobre el cronicó que aquest li havia escrit (3ª numeració, p. 4-11). La còpia que ell posseïa, explica Argaiz, s'havia fet a partir de l'exemplar comprat per Roig a Girona el 1668 a un suposat antic servidor de Pèire de Marca, el sacerdot Pierre de Molliausson; el ms. de Roig tenia un colofó datat el 1497, posat a nom d'un tal Guillem, arxiver i bibliotecari de l'abadia de Saint-Denis, que havia copiat l'obra a petició de Guerau, abat de Ripoll; Marca es va endur l'exemplar d'aquest segon monestir a França. En una de les cartes, Roig, que treballava en el cronicó al mateix temps que Argaiz, donava implícitament permís a aquest per fer-lo públic. El mínim, però, diu justament el contrari al *Resumen historial* (p. 312-313) i a la *Verdad triunfante*; en publicar aquesta segona obra, afirma que les investigacions sobre l'origen del ms., que realment no procedia de Marca, l'han «dexado suspenso y con sospecha de su legalidad, y considerando bien la carta que acerca de aquellos papeles me escribió el abad de San Cugate, no me resuelvo a darle del todo por falso, sino por imposturado, mientras no haya hecho la devida discusión» (p. 4). Ja havia utilitzat el cronicó al *Resumen historial* de 1678, sense estalviar crítiques al text «impresso malísimamente y lleno de erratas en Madrid el año 1669. Pero, con el favor de Dios, le daremos con las demás obras de su autor emendado y corregido y como está la copia auténtica que tengo en mi poder, adornado con algunas notas mías, con que quedarán desechas y desvanecidas las nugas que contra sus verdaderas narraciones han levantado algunos por sus passiones» (p. 433).

En el ms. que descrivim, el cronicó és dividit en fragments traduïts al castellà i seguits de «notas». En diversos llocs apareix l'any 1677 com a data de composició del comentari (p. e., f. 42, 45v, 46, 66v, etc.). En un llarg excurs sobre Perpinyà i el Rosselló (f. 90-99v) llegim: «Dexo lo belicoso de los de la ciudad de Rossellón contra los franceses, a quien siempre han mirado como enemigos, las batallas del año 151 de Christo, en que començaron a mostrar la innata oposición —¡tan antigua

es entre estas dos naciones!— que aun hasta oy persevera, que aunque Francia es dueña de aquel país este año de 1677, mas no de los coraçones de los rosselloneses, porque tienen en ellos muy estampada la braveza del león de España» (f. 92).

L'autor del comentari, fra Josep de l'Ascensió —no de la Concepció, com es diu per error al llom—, va néixer a Perpinyà el 1628 i ingressà al Carme descalç el 1646 (f. 90) o el 1647, segons el llibre de professions que segueix Gabriel de la Cruz (ACA, Monacals, Universitat, vol. 80). Entre les fonts que fra Josep esmenta hi ha, al f. 138v, la *Historia de los ilustrísimos santos san Bonoso y san Maximiliano*, de Roig i Jalpí (1664).

El comentari no es va arribar a imprimir, tot i que duu la següent aprovació: «Jesús, María, Joseph. Estas notas o comentarios al chronicón del muy illustre señor el venerable Liberato, gerundense, etc., compuso e hizo el reverendo padre fray Joseph de la Assención, en el siglo Sebardell, religioso carmelita descalso, hombre muy docto y erudito y que, sobre su mucha virtud y erudición, estuvo muy henrriquecido de noticias historiales dignas de toda auctoridad y crédito. Merécelo toda esta obra, como lo están gritando todas sus cláusulas y palabras, assí por la eximia gravedad de su venerable autor como por la mucha erudición y acierto de su comentador. Por todo lo qual, y por la mucha gloria que de las grandezas de España descubre y manifiesta al mundo, es digníssima que, por medio de la impresión, corra por todo él y buele con las ligeras alas de la sonora fama por todos sus reynos y provincias. Hoc meum juditium, salvo meliori, etc. Datum Barcinonae, die 9 februarii anno Domini MDCXCII. Frater Sagismundus a Spiritu Sancto, carmelita excalceatus huiusque almae nostrae provintiae historiographus» (f. 207). La signatura no és autògrafa.

Retrobem la mà del copista en altres volums procedents de la biblioteca Dalmasas, p. e., ms. 531, descrit *supra*; amb Colomer copia la *Crónica general del principado de Cataluña*, de Roig i Jalpí (AHCB, ms. B-101); també participa en la confecció del ms. 618, que conté correspondència particular de Dalmasas. És, doncs, en el cercle d'aquest que s'haurà de buscar l'amanuense, potser un secretari seu.

JOSEP DE L'ASCENSIÓ, O. C. D. (SEBARDELL) (Perpinyà, 1628 - d. 1677). SEGIMON DE L'ESPERIT SANT, O. C. D. (PUJOL) (Organyà, 1642 - Barcelona, 1706).

Ms. 541: [Joan Pau COLOMER (comp.)]. *Loca sacrae Scripturae quae interpretari possunt de virgine Maria*

Segle XVIII (d. 1725). 3 f. prel. + f. 1-96 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-191 (f. 1-96 de l'anterior) + 7 f. s. n. Paper, 300 × 200 mm. Autògraf. A dues columnes. Enquadernació de pergamí. Compra de la biblioteca Dalmasas, de 1916. *Olim*: 227, 139.

F. [3v] prel. [Taula de llibres de la Bíblia].

F. 1-96 (p. 1-191): «Loca sacrae Scripturae quae interpretari posunt de virgine Maria. Primus numerus significat librum sive capitulum libri, secundus verbum, tertius litteram». «Genesis». *Inc.* (text): «1, 10, B: “Congregationes aquarum appellavit maria”»; *inc.* (glossa): «Aqua significat gratiam, maria Mariam (Jacobus a Voragine in *Mariale*, lit. M; Albertus Magnus, *De laudibus beatae Virginis*, pag. 678)». *Expl.* (text: «Apocalypsis Joannis», 22,17): «et qui vult accipiat aquam vitae gratis» [sense glossa].

Bibliografia

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 38. *Guía*, p. 74. *Cincuenta años*, p. 140. // REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 41.

Observacions

En una columna es copien els llocs bíblics susceptibles de ser interpretats en clau mariana, ordenats per llibres; posteriorment, i a la columna que ha quedat lliure, Colomer comença a afegir la glossa a cada passatge, però no va més enllà del Gènesi. Cap als anys 1724-1725, ell mateix havia preparat i copiat un *Mariale* o compilació de textos marians extrets de volums de la biblioteca de Ramon de Dalmases, alguns dels quals ens han pervingut (p. e., BC, ms. 490 i 644, aquest amb rúbrica i nota de Colomer als f. [1] prel. i 101). El *Mariale* és l'actual AHCB, ms. B-5; al f. [4v] prel. s'hi llegeix: «Rescripta fuere haec omnia hoc volumine contenta a me, Joanne Paulo Colomer, presbitero grabuacensi, diocesis Barcinonae, et finem dedi die 4 mensis septembris anno a nativitate Christi 1725, etatis meae plusquam sexaginta novem annorum»; això permet datar el ms. que descriu després de 1725, ja que conté obres de Jacopo da Varazze i el pseudo-Albert el Gran que al ms. 541 són citades segons la numeració del *Mariale*.

JOAN PAU COLOMER (Grabuac, c. 1656 - ?, 1730/1737).

Ms. 598: Josep Jorís. [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)]

Segle XVII (1683). 1 f. prel. + f. 1-216 amb numeració moderna en llapis + 1 f. s. n. Paper, 210 × 150 mm. Copiat per Domènec Comalada i Olmera i altres mans. Enquadernació de pergami. Llom il·legible. Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 175.

F. 1-216v: «Questiones in dialectica Aristotelis iuxta miram angelici doctoris divi Thome doctrinam, elaboratae a Josepho Joryz, sanctae theologiae doctore et in-

terprete, et scriptae a me, Dominico Com[a]lada et Olmera. 1683». «Proemium». *Inc.*: «Ea que in Sumulis tradidimus». *Expl.*: «per opinionem [...]. Ergo, etc.».

Bibliografia

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 44. *Guía*, p. 77. *Cincuenta años*, p. 142. L. ROBLES. «Aristoteles latinus» (*Actas del V CIFM*, p. 369).

Observacions

No sabem on es va impartir el curs, però l'únic copista de qui ens ha pervingut el nom podria ser vigatà: un tal Francesc Comalada i d'Olmera (germà?) és síndic de la ciutat a les corts de Barcelona de 1701 (Gudiol. *La Universitat Literària de Vic*, p. 148).

Al f. 1, d'una mà posterior: «Ricart Albert». Al f. [207v], versos en castellà; *inc.*: «Una dama le despeña».

Ms. 600: Josep Homs. [Curs de física aristotèlica (en llatí)]

Segle xvii (1681). 4 f. prel. + f. 1-163 amb numeració moderna en llapis + 12 f. en blanc, excepte l'últim. Paper, 205 × 155 mm. Copiat per Marcià Balmes. Gravet de sant Tomàs d'Aquino enganxat al f. 163v. Enquadernació de pergami. Al lloc: «Phi[sica]». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 151.

F. 1-163: «Commentaria in octo libros Phisicorum Aristotelis, una cum questionibus et articulis quos haec palestra agitare solet juxta veridicam angelici doctoris doctrinam. Eleborata a reverendo Josepho Homs, presbitero, sancte theologie doctore et philosophiae solertissimo interprete, in floridaque Universitate Vici lecta. Scripta vero a me, Martiano Balmes, philosophiae professore, et incepta die 23 mensis jenuarii 1681». «Prefatium». *Inc.*: «Vastissimo logicae deserto perlustrato, in quo solae rerum umbrae perspicuntur». *Expl.*: «et ab utroque procedens Paraclitus Spiritus, in cujus laudem haec quae dictavimus scripta sunt sub correctione sanctae matris Ecclesiae chatolicae, in cuius fide manere volumus et parati sumus mori, ducentibus navem e coelicis [?] patronis divi Thomae Aquinatis, sancti Luciani et Marciani, omnium sanctorum in celo commorantium. Ultima manus fuit imposita die 3ª mensis desembris anno millesimo sexagesimo octuagesimo primo. Finis coronat opus. Ultima manus fuit imposita a me, Martiano Balmes, philoso[pho]».

Bibliografia

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 44. *Guía*, p. 77. *Cincuenta años*, p. 142. L. ROBLES. «Aristoteles latinus» (*Actas del V CIFM*, p. 369). // J. GUDIOL. *La Universitat Literària de Vic*, p. 111-112, 116, 117, 158. R. RIAL. *L'ensenyament superior a la Catalunya central*, p. 106, 107, 109.

Observacions

Al f. 144, caricatura del «padre Riaga», segurament un professor. Entre les proves de ploma del f. [175v] es llegeix el nom «Lucianus Balmes».

JOSEP HOMS (*fl.* Vic, 1680-1702).

Ms. 601: Josep Homs. [Curs de Sùmules i de lògica aristotèlica (en llatí)]

Segle XVII (1684-1686). 1 f. prel. + f. 1-268 amb numeració moderna en llapis sobre d'antigues: f. 1-204 + 1-52 (f. 2-206 + 217-268 de l'anterior) + 1 f. s. n. Paper, 200 × 155 mm. Copiat per Antoni Alberch. Enquadernació de pergami. Al lloc: «[Lo]gica». «Liber Antonii Alberch et Pujol» (f. [1] prel.). Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 142.

1 F. 1-1v: «Comuni scholarum magistro divi Thomae Aquinatis». *Inc.*: «Cum logicas leges vobis dictaverit ante» [en vers].

2 F. 2-206 (1-204) [J. Homs]. «Summa philosophia rationalis, quae communiter nuncupatur logica, juxta mentem et doctrinam celeberrimae scholae doctoris sancti Thomae Aquinatis et Aristotelis. Elaborata a Josepho Homs, theologiae doctore et philosophiae interprete, et scripta a me, Antonio Alberch et Pujol, die 29 mensis januarii anno 1685». «Praefatio». *Inc.*: «Praeposito questionum logicarum fundamento in 1^a questione». *Expl.*: «cujus sub pedibus nos et haec omnia que nobis dicta sunt in toto tractatu huius nostrae scientiae logice libenter et toto affectu subiicimus. Et quia temporis penuria dilatari discursus alas non sinit, in plura que opinativo passu possemus pessundere, omnibus nostris disputationibus fidem [*sic per finem*] feliciter imponamus. [...]. Amen. Hodie die 19 mensis januarii, quo die sancta mater Ecclesia sanctissimi martiris Canuti solennia colit, anno a nativitate Domini 1686».

F. 207-213: «Index omnium questionum aut articulorum et paragraphorum quae sub logica continentur».

3 F. 217-268v (1-52v) [J. Homs]. «Sumulisticae institutiones juxta veridicam quinti Ecclesiae doctoris, catholicae veritatis regulae, necnon divinae vero voluntatis interpretis, divi Thomae Aquinatis, consinatae, quas parvam dialecticam vocant. Docente Josepho Homs, theologiae doctore, et me auctore, Antonio

Alberch, die 10 mensis septembris 1684». «Prefatio». *Inc.*: «Prioribus temporibus, charissimi discipuli». *Expl.*: «ideo nos a fallatiis et arte inveniendi medium abstinemus, ut longioribus et utilioribus questionibus jucundius incumbamus. Si quis, curiositate motus, velit illas videre, adeat doctissimum Micha[e]lem Comas. Unde nos ultimam imponimus manum nostris sumulisticis institutionibus. Fatit [*sic*] Deus ut omnes res nobis bene vertant. Hodie die 26 januarii anno 1685. Laus Deo et angelico preceptor. Amen».

Bibliografia

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 44. *Guía*, p. 77. *Cincuenta años*, p. 142. L. ROBLES. «Aristoteles latinus» (*Actas del V CIFM*, p. 369-370). // *Veg. supra*, ms. 600.

Observacions

Els dos cursos de lògica s'han enquadernat sense respectar l'ordre cronològic: el primer, de Súmules, es va impartir del setembre de 1684 al gener de 1685, i el segon, de lògica aristotèlica, entre els mesos de gener de 1685 i 1686 (f. 268v i 206v). No s'indica on, però es tracta de la Universitat literària de Vic (*veg. supra*, ms. 600).

A 3 es remet a les *Quaestiones minoris dialecticae quae summulisticae vocant*, de M. Comes, prevere de Vulpellac i catedràtic de filosofia i teologia a la Universitat de Barcelona, impreses el 1661 (Torres Amat. *Memorias*, p. 184-185).

JOSEP HOMS (*fl.* Vic, 1680-1702).

Ms. 605: [Curs sobre la física i el *De anima* aristotèlics (en llatí)]

Segle XVII (1686). 1 f. prel. + f. 1-230 amb numeració moderna en llapis + 5 f. en blanc. Paper, 205 × 150 mm. Enquadernació de pergamí. Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* 141.

1 F. 1-122v: «Quaestiones in 8 libros Physicorum Aristotelis iuxta miram divi Thome Aquinatis doctrinam electam». «Proemium». *Inc.*: «Janua scientiarum aperta, scilicet logica, merito philosophiam naturalem ingrediemur explicandam». *Expl.*: «sic dicta sufficiant. Anno millesimo sentessimo sexto octuagesimo, die vigesima nona novembris».

2 F. 129-164v: «Quest[i]ones in 2 libros Aristotelis De ortu et interitu seu De generatione et corruptione». «Proemium». *Inc.*: «Postquam Aristoteles in 8 libris Physicorum». *Expl.*: «ita Schotus».

3 F. 165-196v: «Questiones in 3 libros Aristotelis De anima iuxta doctrinam divi Thome Aquinatis elaboratae». «Proemium». *Inc.*: «Consumatis libris De generatione et corruptione». *Expl.*: «ac divi Thome Aquinatis».

4 F. 201-217v: «Questiones in universam logicam Aristotelis circa questiones 4 librorum De coelo et mundo». «Proemium». *Inc.*: «Postquam Aristoteles in 8 libris Phisicorum». *Expl.*: «qui in saecula benedictus. Amen».

5 F. 218-230: «Tractatus Aristotelis in quatuor libros Metheorum». «Proemium». *Inc.*: «Mirifice Aristoteles in libro De generatione». *Expl.*: «ad patriam aeternae claritatis. Amen».

Bibliografia

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 44. *Guía*, p. 77. *Cincuenta años*, p. 142. L. ROBLES. «Aristoteles latinus» (*Actas del V CIFM*, p. 370).

Ms. 609: [Miscel·lània gramatical (en llatí i català)]

Segle XVII. F. 1-62 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-76 (f. 5-37v de l'anterior). Paper, 150 × 105 mm. Enquadernació de pergami. Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* f.108.

1 F. 1-4: «Maig [*ms. naig*] que feren los estudians de gramàtica del tercén año, residint lo eruditíssim señor doctor Narsís Xalabarder, lo any 1643». [Segueix el repartiment]. «Las personas del maig [...]». «Ix primerament Hiacinto Segrera». *Inc.*: «Segrera: Jam belli signum datum est, iam militaria tuba cecinit ad arma». Sense solució de continuïtat, versos sobre el rapte de Proserpina; *inc.*: «Caute ac provide a matre taedifera Ceres Pluto»; *expl.*: «et est eadem pariter tota confecta lepore».

2 F. 5-37 (p. 1-75) [Diccionari de sinònims (en llatí)]. Primera rúbrica: «Aberrare via». *Inc.*: «Innumeras errore vias implere, ferri dubia ambage viarum». *Expl.*: «sydera piscis. Finis».

F. 37v-38v (p. 76-s. n.): «Tabula».

3 F. 42v-52v [Temes de gramàtica llatina]. Primera rúbrica: «Ancipites profert». *Inc.*: «Docemur hoc secuendo fundamento omnes vocales apud latinis medias seus indifferentes esse». *Expl.*: «in qua de quantitate crementi illius vocalis pert[r]actatur».

Bibliografia

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 44. *Guía*, p. 77. *Cincuenta años*, p. 142.

Observacions

Els f. en blanc s'han aprofitat amb exercicis de redacció llatina. Als f. 53^v i f. 55^v, proves de ploma del segle XVIII, amb notes situades a Figueres i Manresa, a nom de Josep de Monteclaro i Parejas, «tenedor de bastimentos del real magazén de la ciudad de Gerona», i del canonge Ignasi Rovira i de Marit.

Ms. 610: Josep SERRAHIMA. [Cursos de matemàtiques i música (en llatí)]

Segle XVII (1679). 1 f. prel. + f. 1-113 amb numeració antiga corregida en llapis (els f. 55-58 [63-66] s'han de llegir entre els f. 66 [62] i 67 [67]) + 2 f. en blanc. Paper, 205 × 150 mm. Copiat per J. P. Colomer. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «De arithmetica et musica». F. [1] prel.: «Ex libris Joannis Pauli Colomer, presbiteri, anno 1679». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim* C.105.

1 F. 1-54^v + 59-66^v + 55-57^v [J. Serrahima]. «Cursus mathematicus». «Prologus». *Inc.*: «Mathematice, sic a vose “mathema” seu “mathesis” dicte». *Expl.* (f. 57^v): «congruenter sphericus nominari potest. Et he de numeris figuratis, necnon de tota arithmetica theorica. In laudem divi Thomae tociusque sanctissimae Trinitatis Patris, Filii et Spiritus Sancti. Dictatusque fuit iste tractatus a doctore Josepho Sarraima, meritissimo istius moderatore in Universitate barcinonensi, finitus die 23 marcii 1679, scriptus ab eyus dicipulo Joanne Paulo Colomer. Finis».

2 F. 58^v + 67-112^v [J. Serrahima]. «Tractatus de musica theorica». «Proaemium». *Inc.*: «Musica instrumentalis, que sola in caelebre illa apud antiquos divisione musicae». *Expl.*: «consentum minus suavem efficiunt. Et hec de tota musica dicta sint satis. In laudem [*ms.* lauden] sanctissimae Triados Patris omnipotencie, Filii sapiencie, Spiritus Sancti amoris, necnon immaculatae Virginis, sine labe conceptae, adque divi Thomae Aquinatis. Amen. Expositus fuit iste tractatus a doctore Serraima anno 1679, scriptus vero ab eyus humili dicipulo Joanne Paulo Colomer eodem anno. Finis».

Bibliografia

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 45. *Guía*, p. 77. *Cincuenta años*, p. 142.

Ms. 618: [Pau Ignasi DE DALMASES. Miscel·lània històrica (en castellà, català i llatí)]

Final del segle XVII - començament del XVIII. 8 f. prel. + f. 1-245 amb numeració moderna discontinua en llapis sobre d'antigues parcials. Paper, 295 × 205 mm. Copiat per P. I. de Dalmases i d'altres. A tota pàgina i a dues columnes. Notes al

marge. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Var[io]s papeles o notas». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim*: II.26, 13, 33.

1 F. [8] prel.: «Adnotationes ad librum primum imperialium Justiniani constitutionum».

F. 1-10v: «Titulus de justitia et jure». *Inc.*: «Quid sit jus». *Expl.* (s'interromp): «quare partus ventrem sequit. Minsinger [...]».

2 F. 13-24 [P. I. de Dalmases. Discurs sobre l'amistat (en castellà)]. «Papeles varios sobre diferentes puntos, escritos por mí, Pablo Ignacio de Dalmases y Ros». *Inc.*: «Amigo Fr. B. Phalipe: Como no puedo estar un punto y cada hora me parese un año sin resebir cartas tuyas». *Expl.*: «crehe que lo devo a su divina magestad, que sea por siempre su nombre alabado, y a la puríssima concepsión de [la] Virgen. Acabé este discurso a 10 de octubre de 1690. [Esborrat Mi edad es de 18 años]. Fin».

3 F. 25 [Fragment de discurs]. *Inc.*: «Amigo Joseph de Móra: Siempre són vingudas las alegrías acompañadas ab un pessar».

4 F. 27 [Fragment d'un memorial de Blasco de Alagón, marquès de Vilassar i portantveus de l'estament militar de Sardenya, adreçat al rei (en castellà)].

5 F. 28-31 [Notes històriques ordenades alfabèticament]. «Vàrias notas». *Inc.*: «Aa u Ha. Agnio hu Eunemo: riu del País Baix, té son origen en Rumilli lo Comté, dintra lo Boloñès, en Picardia». *Expl.*: «véase también Cassaneo, Cat. glo. mundi, p. 10, consid. 10».

6 F. 33-47 + 217-237 [Índex alfabètic].

F. 50-[62v] (1-13v) [Notes històriques ordenades alfabèticament (en castellà)]. «A». *Inc.*: «Ager: lugar de Catalunya, antiguamente llamado Agge, según Pedro Antonio Beuter». *Expl.* («Edicto de César Augusto»): «mírale, que te dexará satisfecho».

7 F. [63]-79v (14 - p. 34) [P. I. de Dalmases. *Disertación segunda por el edicto de César Augusto*]. «Edicto de César Augusto, se publicó en Tarragona. Discurso». *Inc.*: «Nº 1. Jamás deve estrañarse la variedad en las opiniones: todo lo que se escribe está sugeto o a la contradición o a la censura». *Expl.*: «quia ex paupertate mea vobis quod potui libenter dedi. Finis».

F. 80-80v (p. 35-36) [Notes sobre el mateix tema, extretes de Joan Margarit i Francesc Tarafa (en castellà)].

8 F. 82-84 (p. 1-5): «Discurso histórico: Valor catalán». *Inc.*: «1. La mayor admiración, dixo como siempre docto Aulo Gellio, llega a reprimir los alientos y a aprisionar la luzes del entendimiento». *Expl.*: «perder haciendas y vidas. No ay más que decir».

9 F. 86 [Fragment de discurs (en castellà)]. *Inc.*: «Quien no sufre los trabajos no puede gozar de los descansos».

10 F. 87-94: «Armas de los condes de Barcelona. Discurso». «§ 1. Daños que se siguen de la novedad niegan escritores aragoneses fuessen las quatro barras rojas armas de los condes de Barcelona. Omisión de los catalanes, culpable». *Inc.*: «Nº 1. Nadie es tan valeroso que no le perturbe una novedad». *Expl.*: «que digo en otra parte».

11 F. 95-148v [Correspondència erudita de P. I. de Dalmases, 1702-1704, 1711 (en castellà i català)].

11a F. 95-96 [Carta al marquès de Mondéjar (en castellà). Barcelona, 2-3 de juny de 1702].

11b F. 96-96v [Carta a Manuel Pellicer de Velasco (en castellà). Barcelona, 25 de juliol de 1702].

11c F. 96v-101: «A las preguntas de el papel que le ha embiado el señor conde de Centellas responde don Pablo Ignasio Dalmases y Ros lo siguiente» (Barcelona, 22 de juliol de 1703) [cf. **11f**].

11d F. 101-102v [Carta a Serafí Tomàs Miquel, o. p. (en castellà). Barcelona, 24 de juliol de 1703].

11e F. 102v-103v [Carta a Miquel Goçalvo, o. p. (en castellà). Barcelona, 25 de juliol de 1703].

11f F. 104-105v: «Preguntas del señor conde de Centellas a don Pablo Ignasio de Dalmases y Ros, a las que se ha respondido lo que se halla escrito pocas ojas atrás» [cf. **11c**].

11g F. 105v-106: «Copia de carta escrita a todas las ciudades del principado de Cataluña» (Barcelona, 25 de juliol - 3 d'agost de 1703).

11h F. 106-106v: «Copia de carta escrita a los cabildos de las cathedrales de Cataluña» (Barcelona, 25-29 de juliol de 1703).

11i F. 107-108 [Carta a Ramon de Rubí, o. p. (en castellà). Barcelona, 26 de juliol de 1703].

11j F. 108-109: «Notas que se remitieron al reverendísimo padre don Ramón de Rubí sobre la geneología de Roberto Guiscardo, a 20 de julio 1703».

11k F. 109v-111v [Carta a Miquel Goçalvo, o. p. (en castellà). Barcelona, 2 de gener de 1704].

11l F. 111v-112 [Carta a l'abat de Poblet (en castellà). S. ll., 6 de febrer de 1704].

11m F. 112-112v [Carta al prior de la cartoixa d'Escaladei (en castellà). S. ll., 6 de febrer de 1704].

11n F. 113-114 [Carta al marquès de Mondéjar (en castellà). S. ll., 6 de febrer de 1704].

11o F. 114 [Carta a José Panzano (en castellà). [Barcelona], 9 de febrer de 1704].

11p F. 114-116v [Carta a Miquel Goçalvo, «a Valencia» (en castellà). S. ll., 19 de febrer de 1704].

11q F. 116v-117v [Carta al duc de Montalto (en castellà). [Barcelona], 1 de març de 1704].

11r F. 117v-121: «Papel o reparos hechos sobre una representación o memorial que el señor condestable de Castilla puso en manos del rey, que Dios guarde. Entregado este papel al excelentísimo señor don Francisco de Velasco, virrey de Cataluña, en 5 de marzo de 1704».

11s F. 121-121v [Carta a José Panzano (en castellà). [Barcelona], 22 de març de 1704].

11t F. 121v-122v [Carta al marquès de Vilatorques (en castellà). [Barcelona], 29 de març de 1704].

11u F. 122v-123v [Carta al marquès de Castelldosrius (en castellà). S. ll., 31 de març de 1704].

11v F. 124-126 [Carta al marquès de Mondéjar (en castellà). Barcelona, 5 d'abril de 1704].

11w F. 126v-127 [Carta a l'abat de Lavaix (en castellà). S. ll., 7 d'abril de 1704].

11x F. 127-127v: «Paper escrit al senyor prior Rocabrana en 13 de abril de 1704».

11y F. 127v-132: «Relación breve de lo sucedido en Barcelona desde el lunes 26 de mayo hasta primero de junio de 1704». *Inc.*: «Haviendo llegado por la mañana de el lunes, día 26 de mayo, extraordinarios de Tortosa y Tarragona». *Expl.*: «siendo para ellos corto encomio el mayor hypérbole».

11z F. 133-133v [Carta al marquès de Castelldosrius (en castellà). [Barcelona], 22 de juny de 1704].

11aa F. 134-134v [Carta a Josep de Taverner, «a Perpiñà». S. ll., 20 de juliol de 1704].

11bb F. 135-136v [Carta a Luis de Salazar y Castro (en castellà). S. ll., 15 d'octubre de 1704].

11cc F. 137-137v [Carta al marquès de Mondéjar (en castellà). Cabrera, 15 d'octubre de 1704].

11dd F. 138-140v [Carta a Serafi Tomàs Miquel, o. p. (en castellà). S. ll., 19 de novembre de 1704].

11ee F. 140v-141 [Carta a Juan Jiménez, abat de Sant Feliu de Guíxols (en castellà). Barcelona, 23 de novembre de 1704].

11ff F. 141v-148v [Carta a Ramon de Rubí, o. CART. (en castellà). Barcelona, 5 de setembre de 1711].

12 F. 215v: «Observaciones políticas» [fragment cap per avall].

13 F. 236v-240: «Libres envio a sercar».

14 F. 240-243v [Notícies històriques ordenades alfabèticament, copiades cap per avall (en castellà)].

Bibliografia

«La Biblioteca Dalmases». BBC, núm. III, p. 45. *Guía*, p. 78. *Cincuenta años*, p. 142. // *Nenias reales*, p. 111-119. P. SERRA I POSTIUS. *Prodigios y finezas*, p. 399-403. M. AIMERIC. *Nomina et acta*, p. IX-X, XIII, 120-121. J. FINESTRES. *Epistolari*, vol. I, p. 305; vol. III, p. 19, 22, 33. J. VILLANUEVA. *Viage literario*, vol. XVIII, p. 122-125 (I. M. PUIG I FERRETÉ; M. A. GINER. *Índex codicològic*, núm. 69). F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 193. M. BRUGUERA. *Historia del memorable sitio y bloqueo de Barcelona*, especialment vol. I, p. 205-268. J. R. CARRERAS I BULBENA. «Constitució y actes conservades de la Academia Desconfiada». BRABLB, núm. X, p. 243-254. F. SOLDEVILA. «La presó de P. I. de Dalmases» (*Homenatge a A. Rubió i Lluch*, vol. III, p. 481-496). MARQUÈS DE CALDAS DE MONBUY. «Los presidentes de la RABLB». BRABLB, núm. XXV, p. 473. P. VOLTES BOU. «Nuevas noticias de don Pablo Ignacio de Dalmases y Ros y su tiempo». Íd., núm. XXVI, p. 95-136. Íd. *P. I. de Dalmases i el seu temps*. Íd. «Pablo Ignacio de Dalmases y Ros, bibliophile exemplaire» (*25 años de la vida de la Asociación de Bibliófilos de Barcelona*, p. 203-209). A. COMAS. HLC, vol. IV, p. 124-127. E. GARCÍA DINI. «Pablo Ignacio de Dalmases». *Miscellanea di Studi Spanici*, núm. 17, p. 199-260. I. LOBATO. «Activitat econòmica». *L'Avenç*, núm. 184, p. 20-23. REPERTORI 1474-1620, vol. I. M. R. ALABRÚS. *Felip V i l'opinió dels catalans*, p. 78, 154, 173, 181. M. MUNTADA. «Els integrants de l'Acadèmia dels Desconfiats». BRABLB, núm. XLVIII, p. 11-84. DHC, p. 399-400. M. CAMPABADAL. *La RABLB en el segle XVIII*, especialment p. 174-179, 891-894. J. VILLANUEVA. *Política y discurso histórico en la España del siglo XVII*, p. 183-187, 239-242. **11y** J. M. TORRAS I RIBÉ. *La guerra de Successió i els setges de Barcelona*, p. 99.

Observacions

A continuació oferim un elenc dels temes tractats a la correspondència erudita de Dalmases (**11**). Bona part estan relacionats amb la història o *Anales de Cataluña* que preparava com a cronista del Principat, càrrec per al qual fou nomenat a les corts de 1701-1702; els *Anales*, que es consideraven perduts, són a la RABLB, ms. 3-I-25 (informació de M. Campabadal —que en descriu el contingut i la història de la transmissió en la tesi doctoral— i E. Miralles).

11a: recordem que el corresponsal, el marquès de Mondéjar, conreà la historiografia catalana en una *Historia de la casa de Moncada* (BC, ms. 2006; Coll i Alentorn. *Historiografia*, p. 319, cita un ms. de la RAH); a la carta Dalmases fa referència a un ms. d'A. Agustí, a la *Disertación sobre la patria de Orosio*, escrita per ell mateix i publicada el 1702 (també citada a **11b**; veg. *infra*, AH, fons Baró de Castellet, 57/2), a les obres de Roig i Jalpí, la història de la casa de Cardona de Llo-

bet, que encara no ha vist (veg. *supra*, ms. 338), i a l'existència a Poblet dels annals de Montcada (veg. *supra*, ms. 495-496). **11c** i **11f** tracten qüestions nobiliàries i heràldiques (armes dels Blanes) i s'hi citen als armorials i altres obres de Tarafa, Cervera, Garcia de Queralbs, Roig i Jalpi i, sobretot, de J. R. Vila. **11d**: sobre problemes de còmput, especialment de la Nativitat a Catalunya, i una obra del mateix Serafi Tomàs Miquel, dominic valencià (1651-1722; veg. Ximeno. *Escritores*, vol. II, p. 187-189; Fuster. *Biblioteca valenciana*, vol. II, p. 11-12; Fuentes. *Escritores dominicos del reino de Valencia*, p. 231-236; Simón Díaz. *Dominicos de los siglos XVI y XVII*, p. 359-360; més cartes de Dalmases al frare a BUV, ms. 821/18, de 1703). **11e**: recerca bibliogràfica sobre els Blanes. **11g** (transcrita *infra*): carta enviada a Tarragona, Tortosa, Manresa, Lleida, la Seu d'Urgell, Girona, Vic, Mataró, Cervera i Balaguer, sollicitant còpia de la informació que es custodia en els seus arxius per redactar els *Anales*. **11h**: sobre el mateix, però adreçada a les seus episcopals del país. **11k**: sobre l'autenticitat del privilegi concedit a les cases de paratge per Ramon Borrell el 1015 (veg. *infra*, ms. 729/8). **11l**: demana, per a la seva història de Catalunya, la compilació d'història de Poblet de Martí Marquina, que conté, entre d'altres coses, l'epitafi d'Otger Cataló, un text de molta difusió al XVII, testimoniada en una compilació de Pujades deutora de la pobletana —BSG, ms. 14—, en Corbera —citada per Tristany. *Corona benedictina*, p. 338—, Vinyes —veg. *supra*, ms. 499—, l'anotador dels fragments en castellà del tractat d'armoria de Vila —AHCB, ms. B-1, plec D—, etc. (cf. REPERTORI 1474-1620, vol. IV, en preparació); Dalmases afirma que coneix el ms. de Marquina per una referència de la *Cataluña ilustrada* de Corbera. **11m**: demana, per a l'esmentada història de Catalunya, un ms. de privilegis reials concedits a la cartoixa que conté unes notes sobre Otger, segons que ha après de Corbera. **11n**: sobre Otger Cataló; esmenta el primer volum dels *Anales*, que espera acabar «dentro de unos meses», i demana al marquès que li envii tres genealogies ms. dels comtes-reis, «con algunas notas copiadas del monasterio de Ripoll», que són a la biblioteca d'aquell (veg. AHCB, ms. B-4, f. 2). **11o**: sobre els registres de Carles V custodiats a l'Arxiu reial de Barcelona. **11p**: sobre qüestions de còmput. **11q**: «Hallándome con el empleo de coronista de este Principado por elección de los tres brazos de él, hecha por votos secretos en las cortes que celebró el rey, que Dios guarde, en esta ciudad año de 1701», està treballant sobre Otger i li demana informació dels arxius del duc de Montalto sobre Dapifer de Montcada. **11r**: sobre el càrrec de conestable. **11s**: sobre la creació dels arxius reials de València i Saragossa; per a aquest, remet a un «un coderno de notas de Pedro Miguel Carbonell, archivero real, que está entre los codernos de inventario de este Real archivo» de Barcelona. **11t**: sobre l'assassinat de l'arquebisbe de Tarragona a mans de Montcada, cita el compendi de Bernat Mallol, que era a Santes Creus i avui es conserva a l'AHN (cf. REPERTORI 1474-1620, vol. IV, en preparació). **11u** i **11z**: sobre els set ms. de Pujades que

Francesc Fornés va lliurar a P. de Marca; eren a la biblioteca de l'arquebisbe de Reims (sic per Rouen); «en ellos está la segunda parte de la Corónica de Cataluña que dexó manuscrita aquel doctíssimo catalán»; ha demanat sense resultat que el marquès intercedís davant de l'arquebisbe perquè els hi deixés copiar, amb súplica reiterada pels diputats de la Generalitat. **11v**: «En quanto a la entrada de Otger y los varones en Cataluña, creo tenerla probada [...] con una sentencia que profirió Juan de Portello delante de la señora reyna doña María en la ciudad de Lérida y en el año 1440, la qual, como assí los demás instrumentos ha encontrado mi diligencia en un processo muy antiguo que se actuó en dicha ciudad y en dicho año, assimesmo en otro processo que corría en el año de 1639 y se guarda en poder de Joseph Cervera y de Ferrer, escrivano de esta ciudad, y se lehe todo en los archivos de los marqueses de Barbará y Gironella. [...] Siento que usted me diga si quiero trocar con el Juan Francés los tomos de Plinio ad usum Delphini, quando usted es dueño de toda mi librería, y assí remitiré con primera ocasión dichos libros a don Gabriel Álvarez de Toledo para que lleguen seguros y con la mayor brevedad a sus manos de usted; y si gustare usted de remitirme essa corónica de Juan Francés, la apreciaré por ser cosa venida de la mano de usted»; Mondéjar tenia en la seva biblioteca el *Llibre de les nobleses dels reis* de Francesc i el va fer arribar a Dalmaes, ja que consta a la BC, amb la signatura ms. 487, entre els llibres provinents de la llibreria familiar d'aquest (Antonio. BHV, vol. II, p. 242; AHCB, ms. B-4, f. 2v-3; Coll i Alentorn. *Historiografia*, p. 316-320); el marquès utilitza el *Llibre* en la seva *Historia de la casa de Moncada* (BC, ms. 2006, f. 136, etc.). **11w**: consulta sobre la fundació del monestir de Lavaix, per als *Anales*. **11x**: demana còpia de documents del *Llibre verd* de Sant Miquel de Cuixà. **11aa**: sollicita còpia de documents de monestirs rossellonesos i informació sobre F. Comte, un autor que només coneix per referències de Pellicer, Roig i Jalpí i un altre que no precisa; desglossa les *Il·lustracions* en tres obres: una «història de Catalunya», una «geographia dels comtats de Rosselló y Cerdaña» i unes «il·lustracions històriques de dits comtats». **11bb**: demana, per al primer volum dels *Anales*, el ms. de les *Il·lustracions* de Comte, del qual ha sentit dir que era a la biblioteca del comte-duc d'Olivares. **11dd**: esmenta l'arxiepiscopologi de Tarragona de Blanc, «que tengo en mi poder» (veg. *supra*, ms. 515). **11ee**: en relació als *Anales*, demana documentació del monestir de Sant Feliu de Guíxols sobre Carlemany i els nou barons. **11ff**: aclareix a Rubí alguns dubtes sobre història eclesiàstica en general i de la Cartoixa en particular; R. de Rubí i de Boixadors és autor d'un *Embrión crítico-apologético, aborto informe y repentino que malograron la ignorancia y prissa, y formava cabal respuesta al Discurso histórico-chronológico del ilustrísimo señor marqués Dalmaes*, resposta a aquest sobre qüestions d'història cartoixana (AHCB, ms. A-337).

Transcrivim **11g**: «Illustre señor: Siendo tan proprio de la obligación de mi oficio solicitar todas las noticias antiguas que se hallan en los archivos o cubiertas

de la errumbre del tiempo o del polvo del olvido, para poder, en la historia que estoy formando de este Principado, ilustrar y engrandecer a cada una de sus ciudades en todo lo que, no apartándose de la verdad, se justificare con escrituras o autores aprovados, representé al muy illustre y fidelísimo consistorio de los señores diputados cuánto convendría manifestarle a vuestra señoría este tan glorioso y loable intento para que, enterado de él y de mis ardientes desseos de no defraudar en nada su merced, lustre y grandeza, mandasse vuestra señoría remitirme transumptos de todos los instrumentos de sus archivos. Y no habiendo visto, en el espacio de seis o ocho meses que ha corrido, noticia ni papel alguno, no deviendo estar en suspenso mi pluma ni parada la obra que he empeçado desde la entrada de los moros, sentiré vivamente que, por falta de materiales y dexo de los interesados, háyalo por no incurrir en la incertidumbre de ser nunca culpado en la omisión. Suplico, pues, a vuestra señoría que, por el mismo bien de su servicio, mande tomar con incessante aplicación la gustosa fatiga de reconocer sus archivos para que yo pueda eternisar en mis Anales, con el honor de su nombre, la gloria de la patria. Dios guarde a vuestra señoría muchos años. Barcelona, 25 de julio 1703» (f. 105v-106).

13: desiderates de llibres; a l'esquerra, la ciutat on es compren (Gènova, Venècia, Nàpols, Tolosa, Madrid, Amsterdam); a la dreta, el llibreter o la persona que farà la gestió (Catà, Baltasar Ferrer, Vida[...], Anton Garrigó, Gabino Farina, Ramon Farina, Arnau de Roger, «lo para y senyor», Rafael Figueró). Al final: «Se à escrit a Lió si volían fer trueque de las obras de Kirquer o altres ab Polisynopsis criticorum; Bayle, Le gran dictionaire, y la Bibliotheca universelle». Als f. prel. hi ha més notícies i llistes de llibres en notes de format menor relligades al volum. A la contracoberta posterior, de la mà de Dalmases, llista de llibres prestats (?) a diferents persones que s'indiquen: Pinós, Taverner, Junyent, Amat, Barutell, mossèn Vidal, Copons i Vilana. El ms. 677 de la BC conté un catàleg d'obres impreses de la biblioteca de Dalmases.

En un f. solt del ms. B-99 de l'AHCB es llegeix un catàleg parcial de la producció de Dalmases, malauradament mutilat a la part inferior:

«Nota de los libros o obras que tengo trabajadas concernientes a la historia de Cathaluña.

»Primero, unos Annales desde la pérdida de toda España y establecimiento del imperio mahometano hasta el firme establecimiento de la religión cathólica, con la entrada de los nueve barones en Cathaluña y principio de sus condes; y de la entrada de los nuev[e] haze una dissertación muy profusa [*RABLB*, ms. 3-I-25].

»2. Vida y martirio de la gloriosísima santa Eulalia.

»3. Un preludio histórico de algunas de las muchas grandezas, glorias y excelencias del principado de Cathaluna [*AHCB*, ms. B-23].

»4. Dissertación por el edicto de César Augusto mencionado en el evangelio,

que se publicó en Tarragona, contra el sentir de Ambrosio de Morales [AHCB, ms. B-17 i B-25].

»5. Corona real de Cataluña o vidas de sus reyes y [con]des, breve resumen de sus mayores grandezas y excelencias [AHCB, ms. B-99].

»6. El cavallero Pedro Tomich traducido.

»7. Discurso sobre el cómputo o modo de contar por la Égira.

»8. La verdad patente a la Europa y al orbe todo: Barcelona constante, leal y siempre fidelíssima, singularmente en el horroroso sitio que padeció en el año de 1697, contra lo que escribió monsieur Legendre, canónigo de la santa iglesia de París.

»9. Memorias históricas chronológicas del tiempo de los [...] la historia general de España, con [...]lógicas en las quales se reduce a [...] época de la Égira [... c]élebres épocas de que [...] [AHCB, ms. A-160 i A-161].

»[10. ...] Nicolás Antonio [...] [veg. infra, ms. 729/11 i 1878; BUB, ms. 712]».

PAU IGNASI DE DALMASES (Barcelona, 1670-1718).

Ms. 674: [Pau Ignasi de Dalmaes (?)]. *Memorias históricas-cronológicas para la historia general de Cataluña*

Segle XVIII. 5 f. prel. + f. 1-117 amb numeració moderna en llapis + 8 f. en blanc. Paper, 330 × 210 mm. Copiat per P. I. de Dalmaes. Enquadració de pergamí. Contracoberta anterior: «Memorias históricas-chronológicas para la historia general de Cataluña, en las qual[es] se advierten muchas omisiones del author de los Annales de Cataluña y se explican muchas cosas no advertidas o mal explicadas por el mismo. Su author [*en blanc*]». Compra de la biblioteca Dalmaes, de 1916. *Olim*: 12, 56.

F. 1-117: «A». *Inc.*: «1. Alahor, virrey o governador de España por el calipha Zuleymán, entra en la Septimania con un numeroso ejército de sarracenos, año 717 de Christo (Besse, *Histoire de Narbonne*, cap. 4, pág. 54)». *Expl.* («Z»): «4. Zato y Roselmo en un día presentados a Carlomagno, el qual les mandó desterrar en pena de su rebelión, era año de 801 (con los antiguos, Comte, n° 30, pág. 771)».

Bibliografía

«La Biblioteca Dalmaes». BBC, núm. III, p. 50. *Guía*, p. 81. *Cincuenta años*, p. 142. // Veg. *supra*, ms. 618. J. VILLANUEVA. *Política y discurso histórico en la España del siglo XVII*, p. 237-239.

Observacions

Són notes ordenades alfabèticament per matèries, amb espais en blanc per a futures addicions i una llacuna que afecta les lletres I-L. L'anònim autor fa remissions a altres compilacions pròpies de notes i documents històrics als f. 18v, 19 («mira cuanto hay que decir en nuestro tomo 1 met., lit. C, ver. Santa Cecilia, y lit. P, n° 30»), 92v («en nuestro tomo de memorias y escrituras»), 93, 99, etc. Al f. 19 (cf. 44v): «74. Carlomagno, su fiesta, su fundación y dotación, podrás poner en la fin de su vida la escritura del obispo Moncada, en nuestro tomo de escrituras, producida en español en el cuerpo de nuestros Annales y latín en el Appendix». Segons Villanueva, el ms. és un recull d'anotacions sobre els *Anales de la monarquía de España*, de Pellicer, publicats el 1681: «un conjunto de anotaciones históricas elaboradas por un erudito anónimo y aparentemente destinadas a otro autor que había iniciado el proyecto de escribir una Historia general de Cataluña. La recopilación nació, significativamente, de la lectura de los Annales de la monarquía de España de Pellicer» (p. 238). Proposa d'atribuir-lo al pare Ribera; el destinatari podria ser Dalmases.

La *Guía* de 1959 ja avança la hipòtesi que el volum sigui còpia d'aquest. Dalmases és autor d'uns *Anales* i de reculls de notes històriques a l'estil del que descrivim (veg. *supra*, ms. 618; AHCB, ms. A-338, B-182, B-186). L'allusió de la contracoberta a uns *Anales de Cataluña* fa pensar en Feliu de la Penya, que publica els seus el 1709.

Entre les fonts citades hi ha els *Annales* llatins de Montcada (p. e., f. 19, 31, etc., dels quals Dalmases tenia còpia); «Bernardo Turell in suo codice ms.» (f. 19); «nuestro Cervera en su historia de Barcelona no impresa, lib. 2, cap. último; hemos visto esta historia original en dos tomos en la librería del rey christianísimo en París, signado el primer tomo de n° [*en blanc*] y el segundo de n° [*en blanc*]» (f. 30v-31; BNP, ms. esp. 121-122); sobre els cavallers que acompanyaven Otger en la seva entrada a Catalunya el 754, troba citat en Montcada un «Luis Avinyó, que floreció en tiempo de los señores reyes católicos Fernando y Ysabel, en su libro manuscrito, cuyo título es Ensalada de cavallería, pone 65 cavalleros, el qual no hemos podido ver ni alcanzar, sólo el título á llegado a nuestra noticia y essa nota que hemos encontrado en Moncada» (f. 68v; Vagad cita un Avinyó historiador a la *Crónica de Aragón* impresa el 1499 a Saragossa, f. LXXIV, CXXIIIv; Serra i Postius, BNM, ms. 13.604, f. 75: «Luis Aviñó, catalán cuya patria y estado ignoramos, escribió Historia del principado de Cataluña, de su auctoridad se valió el doctor Joseph Torner para su historia Grandezas de la antiquíssima y nobilíssima casa de Rocabertí, y dice la escribió por los años 1400. No se cree se haya impreso»; Torres Amat —*Memorias*, p. 66— afirma que escrigué una història de Catalunya); «Barones: Para la prueba de la entrada de los nueve barones en Cataluña allará en nuestro tomo de escrituras y memorias un papel que refiere su venida,

sacado del archivo de Ripoll [...], pero yo creo que es una copia de lo que escribió Tomich, que deberás comp[ar]ar y no dar más authoridad a essa escritura que la que se merece Tomich, de suerte que, a no aver otros muchos instrumentos que lo prueban, por éste solo no merece mucha fe» (f. 12v-13).

PAU IGNASI DE DALMASES (Barcelona, 1670-1718).

Ms. 704: *La fi del comte d'Urgell*

Descrit a REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 227-228.

Ms. 706: Tomàs MIERES. [Costums de Girona (en llatí)]

Segles XVII (2) i XIX (1). 3 f. prel. + f. 1-126 amb numeració moderna en lla-pis sobre una d'antiga per bifolis: f. 1-44 (f. 27-112 de l'anterior) + 3 f. en blanc. Paper, 320 × 210 mm, amb f. de format menor. Diverses mans dels segles XVII-XIX. Taula a dues columnes. Enquadernació posterior de tela blava i pergamí al llom. Al llom: «Mieres. Consuetudines gerundenses». Compra a Enric Botet i Sisó, de 1918.

1 F. 4-19v [Costums de Girona, rúbriques 1-19, cap. 5 (en llatí)].

2 F. 23-110v [Costums de Girona (en llatí)].

F. 24-25: «Index alphabeticus consuetudinum civitatis, episcopatus et dio[c]esis Gerunde».

F. 27-110v (1-43v): «Consuetudines episcopatus gerundensis quae hactenus observari consueverunt veluti leges patriae et municipales. Per Thomam Mieres, in decretis licenciatum, qui in dicta civitate originem duxit, recopilatae et in ordinem actae anno Domini 1439». *Inc.*: «In nomine domini nostri Jesuchristi et ejus genitricis gloriosae Mariae semper virginis, amen: Cum essent quamplures diversaeque consuetudines et usantiae in libris peritorum Gerundae scriptae». *Expl.* («De feriis. Rubrica 71, cap. 1»): «quae est die vigesima mensis julii, etc. [Afegit posteriorment Romaguera, lib. 2, rubr. 28, n. 45, pag. 251]. Finiunt praedictae consuetudines. Laus Deo».

F. 110v-112 (43v-44): «Sequuntur aliae consuetudines generales latae et adnotatae hic post annum Christi 1544». *Inc.*: «Hodie in Cattalonia ex observantia generalis capitis amputandi pena est ordinaria baronibus». *Expl.*: «et in volumine 2, tit. De costums y diversos styls».

Bibliografia

Les colleccions de costums de Girona, 1988, [a cura de J. M. Pons i Guri].
T. MIERES. *Costums de Girona*, 2001, [a cura d'A. Cobos]. // BBC, núm. v, p. 251.

Guía, p. 82. *Cincuenta años*, p. 145. // Sobre T. Mieres veg. REPERTORI 1474-1620, vol. III, p. 544.

Observacions

Relligada al volum, carta d'E. Botet i Sisó a Rubió i Balaguer sobre la venda del ms., «el verdader original de mà d'en Mieres» (!) (Lloret, 9 d'abril de 1918; f. 1-2).

Com és usual en els ms. dels *Costums*, les anotacions inclouen glosses signades per juristes anteriors (p. e. Miquel Domènec, Pere Pau Perpinyà o l'historiador Pujades).

Més ms. dels *Costums*, que s'han d'afegir als que citen Pons i Guri, Cobos i REPERTORI 1474-1620, vol. III. ADG, ms. 10: Simó Casadevall (compilador). *Refugium rescentium advocatorum*, f. [115-129], del final del segle XVI o començament del XVII. BPG, ms. 9/153, còpia inserida dins dels *Notabilia rerum diversarum*, miscel·lània jurídica i notarial sobre Girona i el comtat d'Empúries —amb algun fragment d'interès literari— preparada durant la primera meitat del XVII per Onofre Caixes, notari de Castelló d'Empúries (1584-164[?]), i que havia pertangut a Joaquim Botet i Sisó; la còpia de Mieres, enllestida el 1607, ocupa els f. 49-84, va ser feta sobre l'exemplar del jurista Joan Salavert i corregida amb el del notari de Castelló Miquel Falcó; als f. 88-88v es llegeix l'opuscle «Quibus personis incumbat firmare jus juxta usaticos et constitutiones Cathaloniae, per sequentia ex studio et labore quondam Thomae Mieres, utriusque juris doctoris gerundensis, aperte demonstrantur»; Pons i Guri considerava perdut aquest ms., que coneixia de referència.

Per a la biografia de Mieres: és nomenat notari reial el 1416 (ACA, Cancelleria, reg. 2454, f. 5v), dada que permet endarrerir la data de naixement, que se sol situar pels voltants de 1400, potser fins a 1392/1394.

TOMÀS MIERES (Girona, final del segle XIV - Barcelona, d. 1474).

Ms. 713: Miquel Joan PALLARÈS. *Theorica artis notariae*

Segle XVII (1635). F. 1-240 amb numeració antiga continuada modernament en llapis. Paper, 160 × 110 mm. Enquadernació de pergami. Al lloc: «Theorica artis no[...]». A la contracoberta anterior, nom d'un possible possessor: «Dominicus Matalonga, scriptor Barcinone habit.» (segle XVII). Compra a la llibreria Batlle; registrat el 20 de juliol de 1918.

F. 1: «In nomine sanctissimae et individuae Trinitatis Patris et Filii et Spiritus Sancti, beatae et immacolatae virginis Dei genitricis Mariae, beatorum Petri et Pauli, apostolorum, necnon Joannis Baptistae ac Michaelis archangeli, Josephique et Francisci, denique omnium civium supernorum, amen. 1635, die vigessi-

ma prima, que est die Veneris, inter quintam et sextam matutini, mensis septembris anno a nativitate Domini millesimo sexcentessimo trigessimio quinto, Barcinone fuit incepta huiusmodi Theorica artis notariae» [segueix una oració].

F. 1v-2 [Esquema del contingut].

F. 2v: «Oratio divi Thome ante studium» [s'interromp].

F. 3-55v: «Theorie». «Tractatum [sic] de arte notarie». *Inc.*: «Primo videamus quid sit notaria, quid notarius et quot nominibus nuncupetur».

F. 57-146v: «Diffinitiones artis notariae per abecedarium descriptae».

F. 149-200v: «Epitome generalium quarundam divisionum circa artem notariae» [per ordre alfabètic].

F. 202-226v: «Rubrica nonnullorum casuum artis notariae».

F. 227-237: «Nonnullae artis notariae differentiae».

F. 238-239v [Notes diverses (en llatí i català)]. Primera rúbrica: «Computum legitime». *Expl.*: «et sic septem jurare tenetur. Finis huic Theoricae datus fuit pridie chalendas novembris, inter decimam et undecimam horas de sero, anno a Virgini[s] partu millesimo sexcentessimo trigessimio quinto. Que facta fuit huiusmodi Theorica a Michaele Joanne Pallares, scriptore civitatis Dertusae et nunc Barcinonae residente, ad laudem, honorem et gloriam sancte et individue Trinitatis».

Bibliografia

BBC, núm. v, p. 251. *Guía*, p. 83. *Cincuenta años*, p. 145.

Observacions

A la contracoberta posterior, entre d'altres notes de mans posteriors: «Lo pare lector Ribas me ha donat vuy, que comtam als 21 de noembra 1649, los quals són per missa, me ancomanà [...]».

Ms. 729/8: [Acta de la donació de Ramon Borrell, comte de Barcelona, del privilegi militar a algunes famílies catalanes (en llatí i català)]

Segle xviii. Inclosa, relligada cap per avall, al vol. viii dels *Sacrae Cathaloniae antiquitatis monumenta* aplegats per Jaume Pasqual. Volum de 5 f. prel. + f. 1-407 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-826 (f. [1] prel.-[410] de l'anterior) + 20 f. en blanc. Paper, diverses mides; 310 × 220 mm (fragment descrit). Volum copiat per diverses mans. Enquadernació de pergamí. Al teixell: «Sacrae antiquitatis Cataloniae monumenta. T. viii». Abans de ser adquirits per la BC, els volums estaven en poder de l'advocat de Barcelona Timoteu Valls. Compra a La Bilbaína, de 1919.

F. 296-300v (603-611v) [Acta de la donació de Ramon Borrell, comte de Barcelona, del privilegi militar a algunes famílies catalanes (en llatí i català). Barcelona, 13 de juliol de 1015]. *Inc.*: «Hoc est exemplum bene et fideliter Barcinonae sumptum a quodam publico auctentico alio exemplo instrumento in papyro scripto tenoris sequentis: Hoc est exemplum bene et fideliter Barcinonae sumptum a quodam publico et auctentico privilegii instrumento in quodam pergamineo scripto tenoris sequentis: Ad notitiam omnium Christi fidelium volumus pervenire quod ego, Raimundus, Dei gratia comes Barcinonae, votum vovi». *Expl.*: «vel venire jure aliquo, causa vel etiam ratione. Actum est hoc in Barcinonae civitate, sub die Veneris, tertiadecima julii anno quinto decimo post millesimum Domini incarnationis. Signum Bernardi Rosselli, testis [...]. Signum Raphaelis Pellicer, regia auctoritate notarii publici Barcinonae, testis. Signum Ludovici Collel, regia auctoritate notarii publici Barcinonae, testis. Signum mei, Onofri Soldevila, regia auctoritate notarii publici Barcinonae, qui huiusmodi exemplum, a suo originali predicto fideliter sumptum et cum eodem veridice de verbo ad verbum comprobatum rectificatumque, ut supra patet, scribi feci et clausi, rogatus et requisitus, die decima nona februarii millesimo sexcentesimo vigesimo sexto [...]. Signum Antonii Francisci Gotera, apostolica et regia auctoritate notarii publici, civis Barcinonae, testis. Signum Caroli Pauli Solanella, auctoritate regia notarii publici, civis Barcinonae, testis. Signum meum, Hieronimi Mitjavila, auctoritate regia notarii publici, civis Barcinonae, qui huiusmodi exemplum, a suo originali exemplo fideliter sumptum et cum eodem veridice comprobatum testificatumque, ut supra patet, scribi feci et clausi, rogatus et requisitus, die xv mensis aprilis anno a nativitate Domini MDCXXVIII». Al final: «Està exhibit en lo procés de la causa que vertí en la Real audiència de Cattalunya entre dona Maria Reart y de Jaén ab Joan Domènech y altres, a relació de don Joseph Pastor y Móra; escrivà per lo collegi dels demanants Joseph Forès, notari de Barcelona».

Bibliografia

REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 231-232.

Observacions

Falsificació d'una acta notarial, per la qual Ramon Borrell, comte de Barcelona, concedeix el privilegi de noblesa a alguns súbdits que l'han seguit en la lluita contra els musulmans. És constituïda bàsicament per la llista dels nous homes de paratge, a imitació d'una concessió semblant de Carlemany que ja es documenta, en diferents versions, en ms. dels segles XV-XVI (cf. REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 173; Iborra. «Aragó i Catalunya *ante unionem* a la *Crònica de València* de Mar-

tí de Vicianà», en premsa), i de la llegenda de la creació dels homes de paratge difosa per Tomic; en última instància, segueix el model instaurat per la d'Otger i els nou barons i pretén justificar l'origen nobiliari de les famílies catalanes que hi apareixen. Un altre exemplar setcentista de l'acta que descrivim, a AHPB, ms. Miscel·lània, 61, llig. 1.

Transcrivim la part inicial de l'acta: «Ad notitiam omnium Christi fidelium volumus pervenire quod ego, Raimundus, Dei gratia comes Barcinonae, votum vovi adque in manu barcinonensis episcopi et aliorum episcoporum, videlicet gerundensis, ausonensis, qui tunc ibi erant praesentes, attendentes, considerantes vos, inferius nominati, in diversis occasionibus adjuvasse me in persequentes hostes sanctae fidei catholicae in jurisdictione mea existentes usque ad civitatem Cordubae et in aliis partibus, multa cum diligentia et animo explorato, et ob id me sentire videor vobis obnoxius et obligatus, qua de causa et in compensationem dictorum servitiorum deprecasse me quatenus vellerem vobis gratiam consedere gaudendi et fruendi privilegio militari et aliis [*ms. AHPB privilegiis*] et inmunitatibus quas gaudent, utuntur et fruuntur diversis vicecomites, vervesores et alii probi homines vulgariter nuncupati de casas de paratge, qui ab antiquo inde tempore Caroli Magnae, Dei gracia imperatoris, ad meam notitiam pervenire ipsum imperatorem concessisse similia gratia praedecessoribus vestris, prout constat et per me visum fuit scriptum, quod fere legere non poterat. Idcirco volens vos, inferius nominatos, ex predictis servitiis remunerare et mihi deprecata tanquam justa et rationi causa [*ms. AHPB consona*] vobis concedere gratis et ex mea certa scientia, per me et meos in dicto comitatu [*ms. comitatibus*] succesores, dono vobis et concedo inferius nominatis licentiam et facultatem utendi et fruendi dicto privilegio militari et aliis privilegiis, gratiis et inmunitatibus quas gaudent, utuntur et fruuntur omnes vicecomites, vervesores et alii probi homines vulgariter nuncupati de casas de paratge, non obstantibus quibuscumque in contrarium fors deductis seu in futurum deducendis. Quaequidem domus qua dicto privilegio militari et aliis privilegiis, gratiis et inmunitatibus uti debent sunt quae sequuntur: primo videlicet la casa de Ramon de Santvicens». Segueix la llista de nobles, en català, fins al darrer: «Ítem, la casa de Ramon de Marlès. Ad haec nos, superius nominati, laudantes, approbantes, ratificantes et confirmantes supradicta omnia et singula atque acceptantes, gratis et ex nostra scientia convenimus et bona fide promittimus vobis, dicto Raymundo Borrelli, comiti praedicto, quod semper et quotienscumque a vobis vel successoribus vestris in dicto comitatu fuerimus requisiti seu aliquis nostrum vel successores nostri requisiti fuerint, tam ad tenendum curias regias quam alias, quacumque alia ratione seu causa vobis vel successoribus vestris in dicto comitatu benevisa, comparebimus coram vobis et dictis successoribus vestris ad faciendum et complendum mandata vestra tamquam veri et fideles vassalli et subditi vestri. Et sic juramus [...]

L'acta va ser autenticada el 1626 i 1628 pels notaris reials barcelonins indicats més amunt, probablement per ser presentada en alguna causa judicial, tal com s'esdevindrà més endavant en el plet entre Reart i Domènec, que es va jutjar a la Reial audiència a finals del xvii o principis del xviii; el relator va ser Pastor i Móra, sobre el qual veg. *infra*, ms. 4046. Pel que fa a l'autenticació de 1626: Rafael Pellisser és documentat com a notari públic de Barcelona els anys 1613-1645; Lluís Collell menor, també notari reial i del monestir de Sant Pere de les Puelles, entre 1618-1656; Onofre Soldevila, en 1609-1645 (Cases. *Inventari*, vol. III, p. 140-144, 186-190, 107-110 respectivament; per al segon, també *íd.* *Catàleg*, p. 447).

Dalmases exposa els motius que té per dubtar de l'autenticitat del text, acceptada per Roig i Jalpí i discutida per Pellicer, en una carta en resposta a una de fra Miquel Goçalvo en què li demanava «que diga mi sentir sobre la fee de dicho privilegio, previendo que devo tratar de él en mis Anales» (1703; veg. *supra*, ms. 618, 11k).

Ms. 729/11: Pere SERRA I POSTIUS. [Discurs acadèmic (en castellà)]. Pau Ignasi DE DALMASES. [Notes a la *Bibliotheca hispana vetus* i la *Bibliotheca hispana nova* de Nicolás Antonio (en llatí i castellà)]

Segle xviii. Inclosos al vol. xi dels *Sacrae Cathaloniae antiquitatis monumenta*, aplegats per Jaume Pasqual. Volum de 5 f. prel. + f. 1-365 amb numeració moderna en lllapis sobre una d'antiga: p. 1-735 (f. [2] prel.-[366]) i d'altres parcials + 12 f. en blanc, excepte el f. [367]. Paper, 310 × 220 mm, amb f. de format menor. Diverses mans. Notes al marge. Enquadernació de pergamí. Al teixell: «Sacrae ant[i]quitatis monum. T. xi». Ex-libris de J. Pasqual al f. 199. Abans de ser adquirits per la BC, els volums estaven en poder de l'advocat de Barcelona Timoteu Valls. Compra a La Bilbaína, de 1919.

1 F. 104-106 (p. 215-219) [P. Serra i Postius]. «El cuándo i cómo defendieron los catalanes el templo de San Juan de Letrán. Papel académico de Pedro Serra i Postius, leído día 1 de julio de 1731». *Inc.*: «Roma, cabeza, compendio i milagro del orbe». *Expl.* (f. 105v): «del real convento de Nuestra Señora de la Merced de Barcelona» [segueix una nota als f. 105v-106].

2 F. 200 (p. 407) [P. I. de Dalmases]. «Notas que don Pau [corr. de Pablo] Ignasi Dalmases posà de sa mà a l'exemplar que possehí de la Bibliotheca de don Nicolau, que vui té don Andreu Massot, de Cervera, hereu de la llibreria de don Joseph Finestres; qui lo hagué de Santa Catharina de Barcelona per 40 rals i lo añadí de altres notas, també de sa pròpia mà, com van señalades, mai extretas ni apreciadas com mereixen no sols per la correcció, aument e ilustració de la dita Bi-

bibliotheca, sí que per crèdit de la lectura, erudició, tino i aplicació de Dalmases. Dirigeix-las lo copiste al doctor don Jaume Pasqual, canonge premonstratense del real monestir de las Avellanas, com a promotor i restaurador del bon gust en Cathaluña i sagàs indagador dels tresors dels ingenis de nostres antichs catalans».

F. 201-226 (p. 409-459, 1-51): «Tom. I, ex Veteri». *Inc.*: «In fol. IX, prefatio: eadem praefatio habetur tomo I Bibliothecae novae hispanae». *Expl.*: «Fol. 676, articulo domini Joannis Ludovici de Moncada, § Episcopologium, in fine, ex Finestre: Prototypum aut certe exemplar extat hodie in bibliotheca populeтана. Finis notarum manuscriptarum». Nota: «Adviértese que en este índice a todos los autores catalanes tiene una raíta que deve de indicar que o meditaba formar una bibliotheca separada de autores catalanes o alargar i extender sus capítulos con mayores noticias».

Bibliografia

REPITORI 1474-1620, vol. I, p. 231-232. // 1 Veg. *supra*, ms. 257. Cf. J. M. MADURELL. «P. Serra Postius». AST, núm. 29, p. 364. K. BROWN. «Encara més sobre P. Serra i Postius» (*Actes del Vuitè CILLC*, vol. II, p. 278). M. CAMPABADAL. *La RABLB en el segle XVIII*, p. 741. 2 Veg. *supra*, ms. 618.

Observacions

1: només se'n coneixia l'exemplar de la RABLB, 3r llig., núm. 20.

2: la majoria d'anotacions fa referència a autors catalans, alguns dels quals són presents a la biblioteca de Dalmases o han estat consultats per l'autor. Un altre exemplar *infra*, ms. 1878. Sobre els projectes de completar les obres d'Antonio pel que fa als autors catalans, veg. Serra i Postius. *Esriptores catalanes que no están en la Biblioteca de don Nicolás Antonio ni en las obras del doctor Manescal, doctor Bosch y padre Marcillo, que son los autores catalanes que más an escrito sobre el pro-puesto assumto* (BNM, ms. 13.604, f. 4-108; cf. *infra*, ms. 2000); Aimeric. *Nomina et acta*, p. 193; Finestres. *Epistolari*, vol. I, p. 305; vol. II, p. 608; vol. III, p. 21-22; Torres Amat. *Memorias*, p. IX-XXIV; Miret i Sans. «Dos siglos de vida académica». BRABLB, núm. IX, p. 182; Alòs. «Contribució a la bibliografia del P. Jaume Caresmar». BBC, núm. IV, p. 30 (*Apuntamientos para formar una Biblioteca de escritores catalanes y añadir algunos artículos a la de don Nicolás Antonio*, de Caresmar, BNM, ms. 13.464); Valsalobre. «Llocs, formes i textos de la protohistòria literària catalana». EG, núm. 22, p. 309-336.

Sobre A. Massot veg. Finestres. *Epistolari*, vol. II, p. 655-656.

PAU IGNASI DE DALMASES (Barcelona, 1670-1718). PERE SERRA I POSTIUS (Barcelona, 1671-1748).

Ms. 747: [Pau SILVESTRE *et al.* Sermons i textos devocionals (en català i castellà)]

Segle XVII (d. 1621). 3 f. prel. + f. 1-113 amb numeració moderna en llapis que completa i corregeix una d'antiga: f. 1-114 (f. 1-113 de l'anterior) + 2 f. en blanc. Paper, 210 × 155 mm. Copiat per dues mans: la segona (3, 7-15 i notes als ítems anteriors), de P. Silvestre. Algunes rúbriques i notes marginals, en vermell. 11, a dues columnes. Notes al marge. Enquadernació posterior de pergami. Al lloc: «Sermonari català». Llegat de Ferran de Segarra, de 1918.

F. [3] prel. [D'una mà del XIX]. «Ad predicandum de mandato et passione Domini, ad usum Pauli Silvester, ordinis predicatorum. Gerunda 1714. Marc. 1860. 146».

1 F. 1-3v: «Feria 5ª in cena Domini». «Thema: “Ante diem festum Paschae, sciens Jesus quia venit hora eius, etc.” (Joannis 13)». *Inc.*: «Si diera Dios a los hombres en la tierra».

2 F. 4-7v: «Super illa verba: “Misit aquam in pelvim”». *Inc.*: «Quant Eleasar, leal criat del patriarcha Abraham»; al marge: «Gen. 24».

3 F. 8-8v: «Super illa verba: “Cum dilexisset suos, etc.”». *Inc.*: «Sant Efreem pregunta què pot ésser la causa y rahó».

4 F. 12-16 (13-17): «Sermo pro mandato». Tema: «“Sciens Jesus quia venit hora eius” (Joannis 13)». *Inc.*: «Costum fonch molt celebrada de tota la antiguitat entre los hòmens famosos».

5 F. 22-23 (23-24): «Sermo de passione Domini». «Thema: “Egressus est Jesus trans torrentem Cedron, ubi erat hortus” (Joannis 18)». *Inc.*: «En tota obra y exersisi virtuos». Conté:

5a F. 24-27v (25-28v): «Introductio prima».

6 F. 28-32v (29-33v): «Sermo de passione Domini». «Thema: “Gratiam fidejussoris tui - animam suam” (Ecle. 29)». *Inc.*: «Espectable nou, però llamentable, vinch a presentar devant vostres ulls». Conté:

6a F. 33-38v (34-39v): «La venda que féu lo maldito de Judas de son mestre».

6b F. 39-40v (40-41v): «Com envià Christo, nostre senyor, a prevenir lo cenàculo, y com se despedí de sa Mare santa per anar a morir».

6c F. 41-45 (42-46): «Com se despedí Christo de Maria santíssima».

6d F. 45-47 (46-48): «Com Christo, nostre senyor, passà lo torrent de Cedron ab sos dexebles per anar a l'hort de Getzemaní».

6e F. 47-50v (48-51v): «De la oració de l'hort y tristesa de Christo».

6f F. 51-53 (52-54): «De la oració de l'hort y agonía de Christo».

6g F. 53-57v (54-58v): «De la confortatió de l'àngel y suor de sanch de Christo».

6h F. 58-62 (59-63): «Com despertà Christo a sos dexebles y com Judas li donà beso de pau».

6i F. 62-65 (63-66): «Com prengueren a Christo y sant Pere llevà la orella a Malco».

6j F. 65-67v (66-68v): «Com lligaren a Christo sos enemichs y com fugiren sos dexebles».

6k F. 67v-73v (68v-74v): «Com tragueren a Christo de l'hort y lo presentaren devant Annàs».

6l F. 73v-76v (74v-77v): «Com Christo fonch presentat a Cayfàs».

6m F. 76v-81v (77v-82v): «Com sant Pere negà a Christo».

6n F. 82-84v (83-85v): «Com Judas tornà los dinés y se desesperà y li exiren las tripas».

6o F. 84v-88v (85v-89v): «Com aportaren a Christo a casa de Pilat».

6p F. 88v-90v (89v-91v): «Com Pilat manà portar a Christo al rey Herodes».

6q F. 91-95 (92-96): «Com Christo fonch açotat».

6r F. 95-96 (96-97): «Com vestiren a Christo una vestidura vermella y li posaren una corona de spines».

6s F. 96-96v (97-97v): «Com li possaren una canya en la mà y feren asentar en una cadira vella».

6t F. 97-98 (98-99): «Com Pilat digué “Ecce homo”».

6u F. 98v-99 (99v-100): «Com Pilat donà la sentència y crucificaren a Christo, nostre senyor».

6v F. 99v-101 (100v-102): «Sentència de Pilat».

6w F. 101-102v (102-103v): «Com sant Joan anà avisar a Maria santíssima».

6x F. 102v-105v (103v-106v): «Com Simon Cireneo ajudà a portar la creu a Christo».

7 F. 105v-107 (106v-108) [Consideracions sobre la Passió (en català i castellà)].

8 F. 107v (108v): «Super: “Foderunt manus meas et pedes meos”». *Inc.*: «Cavaren las mans y peus».

9 F. 108 (109): «Reveló Christo a la magdalena Joana Rodrigues lo seguinte». *Inc.*: «30: Diéronme 30 punyadas en la cabeça quando me prendieron».

10 F. 109v (110v) [Consideracions sobre la Passió (en català i castellà)].

11 F. 110-111 (111-112): «Puntos de la pasión de nuestro señor Jesuchristo por todas las horas del día, que son 62».

12 F. 111v (112v): «Super illa verba: “Unus militum lancea latus aperuit”» [en castellà i català]. *Inc.*: «Lançada a un muerto».

13 F. 112 (113): «Esta siguiente indulgentia fue hallada en un antigo monasterio de San Bernardo, escrita con letras de oro». Al final: «Este traslado he sacado io, fray Pablo Silvestre, ordinis predicatorum, de un libro de letra de mano del padre fray Baltha[s]a[r] Prats, de dicha orden, y allí dize le sacó de un exemplar que tenía el señor ardiacha don Bernat de Cardona en su aposento, al pie de un Christo, que [tenía] per vía de unas señoras monjas de Sant Bernardo de Vall-

donzella, de Barcelona, y dichas señoras monjas decían tenerle por vía del señor patriarca y visorey de Valentia. Esta misma revelación trahe el padre fray Alonso en un libro pequenito, fol. 188, y allí dize la vio escrita de mano en una tabla en un convento de San Francisco de Roma, que está a la parte del Tíber, y otra copia vio en España del mesmo tenor en las Uelgas de Burgos».

14 F. 112v (113v) [Consideracions sobre l'Evangelí].

15 F. 113v (114v): «Revelación que tuvo sant Joan Evangelista» [comença en català i continua en castellà]. *Inc.*: «En las revelations de santa Isabel se llig que sant Joan Evangelista fonch arrebatat en spirit una vegada y vio en el paraíso». *Expl.*: «Y dichas estas cosas, sant Joan tornó en sí de aquella visión y raptó».

Bibliografia

BBC, núm. v, p. 251. *Guía*, p. 84. *Cincuenta años*, p. 146.

Observacions

Compilat per dues mans del segle XVII; la segona s'identifica com a Pau Silvestre, dominic, en diversos llocs. Nota al marge de la primera mà, sobre la túnica de Jesús: «Jo la viu en la seu de València, dins de una urna de vidre, a 3 de maig 1621, a bé que Salmeron diga està en un lloch de França dit Argentólio, prope Lutetiam Parisiorum» (f. 105v). De la mà de Silvestre, sobre el mateix tema: «la qual tenen en la seu de València, en una urna de vidre, plegada, la qual jo viu y toquí quant férem provincial lo pare mestre fra Narcís Ribes [...], any 1621, 13 de maig» (f. 109v). En descriure els assots amb què Crist va ser colpejat, la primera mà escriu: «Los 2 ab uns açots de nuzos, y al cap tenían de plom com una bella aglan, y unes cames tenían a manera de roseta, al gir de la aglan, y altres cames dos rosetes —com jo ne viu tres cames en lo convent de Tarragona, les quals amostrà lo metje Par, que tenim a Riudoms, la senyora Ferrera [?]» (f. 91v; al marge, de Silvestre: «Vide fol. 113 [actual f. 112, amb nota final transcrita supra] de est llibre, una devotió de sant Bernat»). Sobre la mateixa relíquia: «Jo, fra Pau Silvestre, ne viu y tinguí en mes mans 3 camas en Tarragona, que tenia lo doctor Par, d'estas com a aglans y punxes, en presència de altres pares; y havia promès de donar una a aquest conve[n]t de Girona; passà la ocasió y no u féu» (f. 94, al marge). Entre la bibliografia citada hi ha descripcions de viatges a Terra santa, com «lo Viatje de mossèn Mates», és a dir, *La devota peregrinació* (f. 91v), i la *Relación del viaje de la santa ciudad de Hierusalem*, de R. Ribes (f. 68v).

Silvestre no consta als repertoris d'escriptors dominics de Collell, Fuentes i Simón Díaz. S'ha conservat producció escrita de Prat (o Prats) i N. Ribes (veg. REPETORI 1474-1620, vol. II.1, p. 266-267; vol. II.2, p. 483, 642-643).

Ms. 762: Albert DE TORMÉ I LIORI. *Misceláneos históricos y políticos sobre la guerra de Cataluña desde el año 1639*

Mitjan segle XVII. 1 f. prel. + f. 1-156 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-306 (f. 5-156v de l'anterior) + 1 f. en blanc. Paper, 145 × 105 mm. Notes al marge. Enquadernació de pergamí. Al lloc, en llapis: «1643». F. 1: «Ex libris don Christophori de Potau, regis conciliarii in Regia audientia civili Cattaloniae, nunc comitis de Vallcabra»; a la contracoberta anterior: «Pertany a la Biblioteca de Catalunya, que me l'ha deixat. F. de S[egarra?]. Compra a Falguera, de 1921.

F. 1: «De don Alberto de Tormé y Liori, doctor en ambos derechos. Misceláneos históricos y políticos sobre la guerra de Cataluña desde el año 1639. A Filipe quarto el Grande de las Españas y de las Indias, rey cathólico. Décade primera».

F. 1v-2 [Taula].

F. 2v-3: «A Filipe quarto el Grande de las Españas y de las Indias, rey cathólico». *Inc.*: «Señor: Ocho meses antes que amaneciera vuestra magestad en Castilla». *Expl.*: «como a la paz universal importa. Zaragoza, etc. Don Alberto de Tormé y Liori».

F. 3v-4v: «Prefación». *Inc.*: «Siempre la averiguación de lo cierto». *Expl.*: «reconozco deverme todo».

F. 5-156v (p. 1-306): «Libro primero: discurso político sobre las contenciones entre los ministros regios y magistrados de Cataluña, origen de esta guerra civil». *Inc.*: «Aquel felicíssimo genio que alentó la nobilíssima e invicta nación goda». *Expl.* (ll. x): «O, sírvase el omnipotente Dios de conceder este consuelo, esta seguridad, esta dicha a su Yglesia santa, a la paz universal, a mi affligida patria».

Bibliografia

Veg. *supra*, ms. 500. // BBC, núm. VI, p. 407. *Guía*, p. 84. *Cincuenta años*, p. 146.

Observacions

Adquirit per Cristòfor de Potau i d'Oller entre 1702, any en què va ser creat comte de Vallcabra per Felip V, i 1706, en què morí.

ALBERT DE TORMÉ I LIORI (? , 1604 - ?, d. 1643).

Ms. 765: [Pere SERRA I POSTIUS. *Esborrany de l'Epítome histórico del real monasterio y portentoso santuario de la santísima virgen de Montserrat (en castellà i català)*]

Segle XVIII. 4 f. prel. + f. 1-63 amb numeració moderna en llapis sobre d'antigues parcials + 4 f. en blanc. Paper, 215 × 155 mm, amb f. de format menor. Autògraf. Notes al marge. Enquadernació en tela. Al lloc: «Epítome histórico de Montserrat». Àpode; restaurat. Compra a Falguera, de 1921.

F. [4] prel.: «Monserrate».

F. 1-63v, al marge: «26». «Epítome histórico del real monasterio y portentoso santuario de la santísima virgen de Monserrate». «Primera parte». «Cap. 1: breve descripción de la montaña de Monserrate». *Inc.*: «Assí como el monte Olimpo de Macedonia es celebrado por el más alto y encumbrado de el orbe». *Expl.* (s'interromp en una carta adreçada per un anònim a Felix de Taverner i d'Ardena, monjo de Sant Cugat, 1702): «que Maria santísima prest y pròpiament los asistiria [...]».

Bibliografia

P. SERRA I POSTIUS. *Epítome histórico*, 1742, 1747, 1993. // BBC, núm. vi, p. 407. *Guía*, p. 84. *Cincuenta años*, p. 146. // Veg. *supra*, ms. 257.

Observacions

Un altre esborrany de l'*Epítome* a AHCB, ms. A-89.
PERE SERRA I POSTIUS (Barcelona, 1671-1748).

Ms. 790: Tomàs ANTIMOR. [Curs de teologia (en llatí)]

Segle XVIII (1712). 1 f. prel. + f. 1-220 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-426 (f. 2-216v de l'anterior) + 2 f. en blanc. Paper, 205 × 155 mm. Notes al marge. Gravats dels sants Tomàs d'Aquino, Ignasi i Francesc Xavier, «chez P. Landry» (f. 1v, 129), i de (?), «J. Bonnart, au Coq» (f. 220). Enquadernació de pergami. Al lloc: «Materias morales». Marge inferior mutilat. «Ex libris est Michaelis Pintor, a opido Rupisfortis a Queralt» (f. [1] prel.). Donatiu d'Eduard Toda (a la contracoberta anterior, ex-libris de la biblioteca d'Escornalbou); registrat el 1921.

F. [1] prel.: «Index tractatus huius libri».

1 F. 2-128v (p. 1-254) [T. Antimor]. «Tractatus de actibus humanis sub utroque esse iuxta miram angelici praeceptoris divi Thomae Aquinatis doctri-

nam, a quaestione 6 1^a 2^{ae}. «Prooemium». *Inc.*: «Licet trinam philosophiam sapientes omnes ubique magni fecerint». *Expl.*: «ab interiori volitione moraliter perseverante. Totus tractatus finitus est die 23 mensis junii anno 1712, inter 8^{am} 9^{am} que horas matutinas, a Thoma Antimor, lectore sacrae theologiae. Amen».

2 F. 130 [Nadala]. *Inc.*: «Las campanas tocan».

3 F. 131-216^v (p. 255-426): «Tractatus de sacramento matrimonii iuxta miram angelici preceptoris divi Thomae Aquinatis doctrinam». «Prohemium». *Inc.*: «Cum jam nobis adveniet dies ut aliquod opus bonum intellectuale operemur». *Expl.*: «in penam adulterii. Et hec dicta sint satis de toto hoc tractatu matrimonii. Que utinam sint ad vestrum provectum cedantque ad laudem omnipotentis Dei [...]. Die 14 junii 1712. Amen».

F. 217-219: «Tabula tosius huius libri».

Bibliografia

BBC, núm. VI, p. 405. *Guía*, p. 85. *Cincuenta años*, p. 146.

Observacions

Al f. 128^v es copien sentències burlesques en llatí del tipus «Aqua pura sine vino est in corpore verino».

2: s'hi esmenten pobles de la Conca de Barberà, Segarra i Urgell: Ferran, Belltall, Passanant, Nalec, Verdú i Montornès.

Ms. 843-844: Vicenç BACALLAR, MARQUÈS DE SAN FELIPE. *Comentarios de la guerra de España* (ll. I-XII)

Segle XVIII. Dos volums. Vol. I: 3 f. prel. + f. 1-200 amb numeració antiga + 3 f. en blanc. Vol. II: 3 f. prel. + f. 1-228 amb numeració antiga + 5 f. en blanc. Paper, 200 × 145 mm. Diverses mans. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Comentarios de las guerras de España. T. I» (vol. I) i «[...] T. II» (vol. II). Procedència: «Don Joseph Escoffet» (vol. I i II, f. [1] prel.). Donatiu de la casa Bassols (Claudi Bassols?), de 1922.

Volum I

F. 1-200: «Comentarios de la guerra de España desde'l principio del reynado del rey Phelipe V hasta la paz general». «Libro I». *Inc.*: «Con la paz de Riswick descansó la España poco, el rey Carlos segundo, fatigado de tan repetidos infortunios y de guerra tan infeliz». *Expl.* («Año de 1705. Libro VI»): «si se huviesse conservado la España independiente».

Volum II

F. 1-228v: «Año de 1706. Libro VII». *Inc.*: «Contra los príncipes pareció formada la constelación de este año». *Expl.* («Año de 1711. Libro XII»): «a que le habían levantado las armas».

Bibliografia

V. BACALLAR. *Comentarios*, 1957, [a cura de C. Seco Serrano]. // BBC, núm. VI, p. 407. *Guía*, p. 87. *Cincuenta años*, p. 147-148. // M. BRUGUERA. *Historia del memorable sitio y bloqueo de Barcelona*. E. TODA. *Bibliografía espanyola d'Itàlia*, vol. I, p. 211-214. A. MESTRE. *Historia, fueros, actitudes*, p. 294. J. CEJUDO. *Catálogo del archivo del conde de Campomanes*, p. 350. M. COCCO-ANGIOY. *Vicente Bacallar. La poesía*. R. M. ALABRÚS. *Felip V i l'opinió dels catalans*, p. 75. A. SIMON I TARRÉS. *Construccions polítiques*.

Observacions

Còpia incompleta i sense dedicatòria. A més dels *Comentarios* del marquès de San Felipe —editats a Gènova per Matheo Garvizza, 1725 (?)—, la *Historia de las guerras civiles de España* del comte de Robres i els anònims *Annals consulars* (veg. *supra*, ms. 151 i 173/1-3), a la BC hi ha d'altres relats ms. de la guerra de Successió que no considerem en aquest REPERTORI per la data tardana de naixement dels seus autors i/o de redacció: (1) Ms. 421: *Narraciones históricas*, de Francesc de Castellví (n. 1682), en la còpia en 13 vol. que Sanpere i Miquel va fer dels ms. del Staatsarchiv de Viena; d'aquests hi ha una ed. parcial recent. (2) Ms. 763: història anònima de la guerra, en castellà, de vegades citada per la primera rúbrica, *Descripción sucinta de los naturales de Cataluña*, redactada amb posterioritat als fets, ja que conté al·lusions a la construcció de la ciutadella el 1716-1717 (f. 82; és utilitzada per Alabrús a *Felip V i l'opinió dels catalans*, p. 77, 172, 274). (3) Sobre els precedents de la guerra veg. fons Marquès de Saudín, Saud. 8° 195, núm. 79: bifoli s. n., copiat a cavall dels segles XVII-XVIII, amb un text sobre els últims anys de Carles II, en castellà, potser fragment d'alguna història; *inc.*: «Fatigado de los accidentes que tan perniciosos van rematando su vida y ahogado del tropel de tan invencibles embarços»; *expl.*: «asta que se desengañaron de su inutilidad por voluntad más culpable». (4) No hem identificat l'anònim filipista autor de la *Coronatio Philipi quinti, Hispaniae regis*, posterior a la fi de la guerra (BC, ms. 3566, f. 55: «captaque Barcinone et Valentia»).

VICENÇ BACALLAR, MARQUÈS DE SAN FELIPE (Càller, 1669 - la Haia, 1726).

Ms. 846: *Diario de todo lo sucedido en el sitio de Gerona que hizo el excelentísimo señor duque de Noailles con las tropas francesas en el mes de diciembre del año 1710*

Segle XVIII. 2 f. prel. + f. 1-14 amb numeració moderna en llapis + 8 f. en blanc. Paper, 220 × 165 mm. Enquadernació posterior de paper i pergamí al llom. Al teixell: «Sitio de Gerona». Donatiu de la casa Bassols (Claudi Bassols?), de 1922.

F. 1-14: «Diario de todo lo sucedido en el sitio de Gerona que hizo el excelentísimo señor duque de Noailles con las tropas francesas en el mes de deziembre del anyo 1710». *Inc.*: «El día 12 de dicho mes de deziembre dio su excelencia orden al regimiento de Artuez». *Expl.*: «quando será concluida su batería, el fuerte será ya rendido».

Bibliografia

BBC, núm. VI, p. 407. *Guía*, p. 87. *Cinquenta años*, p. 148. // J. M. TORRAS I RIBÉ. «La reerguarda catalana». *Manuscrits*, núm. 18, p. 76.

Observacions

Per al context històric veg. Grahit. «Gerona durante la guerra de Sucesión» (*Revista de Girona*, núm. 20, p. 9-17, 50-60, 74-85, 108-118, 136-145, 170-180, 200-211, 233-244, 258-267, 289-300, 321-331), que es basa en documentació municipal.

Ms. 857: [Curs de lògica i Sùmules (en llatí). Notes de doctrina cristiana (en llatí)]

Segle XVII. 1 f. prel. + f. 1-126 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-99 (f. 2-100 de l'anterior) + 2 f. s. n. Paper, 200 × 145 mm. Diverses mans. Il·lustracions en tinta. Enquadernació de pergamí. Al llom: «Conpendium [...]». Donatiu de Ramon d'Alòs-Moner, de 1923.

1 F. 2-112v (1-s. n.) [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)]. «Proaemium». *Inc.*: «Humanus intellectus, quem scientiarum tenet ardens cupiditas». *Expl.*: «Petrus est albus, sed albedo est color, ergo Petrus est color».

2 F. 118-119: «Brevis suma sumularum». «De nomine logica et dialectica». *Inc.*: «Aristoteles dictat, cuius explicationem suscipimus». *Expl.*: «et per se referuntur» [s'interromp].

3 F. 121-126v [Notes de doctrina cristiana (en llatí)]. Primera rúbrica: «De examine ordinum minorum et maiorum». *Expl.* («Fructus Spiritus Sancti duodecim sunt»): «11, continentia. 12, caritas».

Bibliografia

BBC, núm. VII, p. 347. *Guía*, p. 87. *Cincuenta años*, p. 148.

Observacions

Proves de ploma en llatí i castellà, p. e. al f. [1] prel., on es llegeixen els noms d'Antonio de Guevara i Juan de Álvaro; al f. [128v]: «Signo de mí, H[i]erónimo Leandro Por[...]». El f. 1 procedeix d'un imprès mèdic en llatí de Venècia: L. A. Giunta, 1533.

Ms. 888: Josep FONTANER (comp.) [Cançoner en castellà]

Segle XVII (1689). F. 1-126 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-138 + f. 139 (f. 2-72 de l'anterior). Paper, 205 × 150 mm. **215** i **216**, d'una segona mà (segle XIX). A tota pàgina i a dues columnes. Enquadernació de pergamí. «Fue hallado este precioso tomo por Llobera, registrando papeles en el despacho de Olzina, a expensas de Foxá» (f. 1, d'una mà del XIX). Probablement havia pertangut a Josep M. Grau. Donatiu del doctor D. Puig, de 1923.

F. 1: «Libro de diversas letras del comensal Joseph Fontaner y Martell, de Tarragona, hecho en Barcelona a primero de henero de 1689».

- 1 F. 2 (p. 1): «Letras». «1^a». *Inc.*: «Cassandra divina».
- 2 F. 2v (p. 2): «2^a». *Inc.*: «No huyas, bella Calixto».
- 3 F. [3] (p. 3): «3^a». *Inc.*: «Calla y sufre, corazón triste mío».
- 4 F. [3] (p. 3): «4^a». *Inc.*: «Fortuna, fortuna».
- 5 F. [3v] (p. 4): «5^a». «Estribillo». *Inc.*: «Ay, desdichada Ismenia».
- 6 F. [3v] (p. 4): «6^a». *Inc.*: «Corazón que corres tormenta».
- 7 F. 4 (p. 5): «7^a». *Inc.*: «Paxarillo, que esplicas alegre».
- 8 F. 4 (p. 5): «8^a». *Inc.*: «Hermoso paxarillo».
- 9 F. 4v (p. 6): «9^a». *Inc.*: «Qué pretendes, manecilla».
- 10 F. 4v (p. 6): «10^a». *Inc.*: «No ves amar aquel risco».
- 11 F. 5 (p. 7): «11^a». «Estribillo». *Inc.*: «Ohid del amante más fino».
- 12 F. 5v (p. 8): «12^a». *Inc.*: «Pensamiento riguroso».
- 13 F. 5v (p. 8): «13^a». *Inc.*: «Verde, olorosa batalla».
- 14 F. 6 (p. 9): «14^a». *Inc.*: «Si los desdichados lloran».
- 15 F. 6 (p. 9): «15^a». *Inc.*: «De amor y de fortuna».
- 16 F. 6v (p. 10): «16^a». *Inc.*: «Pues que me han dado licencia».
- 17 F. 6v (p. 10): «17^a». *Inc.*: «De dos arpones erido».
- 18 F. 7 (p. 11): «18^a». *Inc.*: «Bella, divina Aurora».
- 19 F. 7v (p. 12): «19^a». *Inc.*: «De qué sirve, pensamiento».

- 20 F. 7v (p. 12): «20^a». *Inc.*: «Serrana de Mansanares».
- 21 F. 8 (p. 13): «21^a». «Estribillo». *Inc.*: «Ay que sí, ay que no».
- 22 F. 8v (p. 14): «22^a». *Inc.*: «En la espina de una roza».
- 23 F. 8v (p. 14): «23^a». *Inc.*: «Coraçón, quando respiras».
- 24 F. 9 (p. 15): «24^a». *Inc.*: «Isabel, de amor tus flechas».
- 25 F. 9 (p. 15): «25^a». *Inc.*: «Necio pensamiento mío».
- 26 F. 9v (p. 16): «26^a». *Inc.*: «Donayre del ayre hermoso».
- 27 F. 10 (p. 17): «27^a». *Inc.*: «A solas en mi aposento».
- 28 F. 10 (p. 17): «28^a». *Inc.*: «Quiero ver en mis tristesas».
- 29 F. 10v (p. 18): «29^a». *Inc.*: «Recibe adorado ausente».
- 30 F. 10v (p. 18): «30^a». *Inc.*: «De un risco guarnecido».
- 31 F. 11 (p. 19): «31^a». *Inc.*: «Hermoso dueño que adoro».
- 32 F. 11 (p. 19): «32^a». *Inc.*: «Hizo paces con Anarda».
- 33 F. 11v (p. 20): «33^a». *Inc.*: «Al general desprecio».
- 34 F. 11v (p. 20): «34^a». *Inc.*: «Venus triste llorava».
- 35 F. 12 (p. 21): «35^a». *Inc.*: «A, de los zelos que alista».
- 36 F. 12v (p. 22): «36^a». «Estribillo». *Inc.*: «Canten dos paxarillos».
- 37 F. 12v (p. 22): «37^a». «Estribillo». *Inc.*: «Cuydado, pastor, cuydado, pastor».
- 38 F. 13 (p. 23): «38^a». «Estribillo». *Inc.*: «Sepamos, amor, qué podemos hacer, qué podemos hazer».
- 39 F. 13v (p. 24): «39^a». *Inc.*: «Triste, adorado Adonis».
- 40 F. 13v (p. 24): «40^a». *Inc.*: «Graves males finge Amón».
- 41 F. 14 (p. 25): «41^a». *Inc.*: «Si te agradan suspiros».
- 42 F. 14 (p. 25): «42^a». *Inc.*: «Amante ausente y triste».
- 43 F. 14v (p. 26): «43^a». *Inc.*: «Sagales de Guadiana».
- 44 F. 14v (p. 26): «44^a». *Inc.*: «Sagales, Laura me ha muerto».
- 45 F. 15 (p. 27): «45^a». «Estribillo». *Inc.*: «Preso está un arroyo, preso está un arroyo».
- 46 F. 15v (p. 28): «46^a». *Inc.*: «Dichoso yo, que adoro».
- 47 F. 15v (p. 28): «47^a». *Inc.*: «Déxenme llorar».
- 48 F. 16 (p. 29): «48^a». «Estribillo». *Inc.*: «Ay de mí, infeliz».
- 49 F. 16v (p. 30): «49^a». *Inc.*: «Amanyen los sentidos».
- 50 F. 16v (p. 30): «50^a». *Inc.*: «Coraçón que en prisión de respeto».
- 51 F. 17 (p. 31): «51^a». *Inc.*: «Entre las luces del iris».
- 52 F. 17v (p. 32): «52^a». *Inc.*: «Pues válgame amor».
- 53 F. 17v (p. 32): «53^a». *Inc.*: «Si de ausencia muero».
- 54 F. 18 (p. 33): «54^a». «Estribillo». *Inc.*: «Molinillo que mueles amores».
- 55 F. 18v (p. 34): «55^a». *Inc.*: «Dile a tu semblante».
- 56 F. 18v (p. 34): «56^a». *Inc.*: «La noche tenebrosa».
- 57 F. 19 (p. 35): «57^a». «Estribillo». *Inc.*: «Moradores de Roma, parad».

- 58 F. 19v (p. 36): «58^a». *Inc.*: «No sé yo cómo es».
- 59 F. 19v (p. 36): «59^a». *Inc.*: «Canten las esferas».
- 60 F. 20 (p. 37): «60^a». «Estribillo». *Inc.*: «Ay del tormento».
- 61 F. 20v (p. 38): «61^a». *Inc.*: «Canta, rui señor».
- 62 F. 20v (p. 38): «62^a». *Inc.*: «Al ayre, al ayre, lisonjas».
- 63 F. 21 (p. 39): «63^a». *Inc.*: «Cantar pretendo, Florilla».
- 64 F. 21 (p. 39): «64^a». *Inc.*: «Porque abrasa más».
- 65 F. 21v (p. 40): «65^a». *Inc.*: «Con la pación amorosa».
- 66 F. 22 (p. 41): «66^a». *Inc.*: «El árbol que florido».
- 67 F. 22 (p. 41): «67^a». *Inc.*: «Hermosa Prodis mía».
- 68 F. 22v (p. 42): «68^a». *Inc.*: «Montes cuyas soledades».
- 69 F. 22v (p. 42): «69^a». *Inc.*: «Tristes soledades mudas».
- 70 F. 23 (p. 43): «69^a». «Estribillo». *Inc.*: «Vele yo, vele yo».
- 71 F. 23v (p. 44): «71^a». *Inc.*: «¿Por qué lloráys, ojos míos?».
- 72 F. 23v (p. 44): «72^a». *Inc.*: «Innocente mariposa».
- 73 F. 24 (p. 45): «73^a». «Estribillo». *Inc.*: «¿Quién es Amor?».
- 74 F. 24v (p. 46): «74^a». *Inc.*: «Con cadenas de cristal».
- 75 F. 24v (p. 46): «75^a». *Inc.*: «Enemiga de mis glorias».
- 76 F. 25 (p. 47): «76^a». *Inc.*: «Vergel del amor, Matilde».
- 77 F. 25v (p. 48): «77^a». *Inc.*: «Amor, a tu imperio apelo».
- 78 F. 25v (p. 48): «78^a». *Inc.*: «Ausente paxarillo, paxarillo».
- 79 F. 26 (p. 49): «79^a». *Inc.*: «En una playa amena».
- 80 F. 26v (p. 50): «80^a». *Inc.*: «Ya que una vez el labio».
- 81 F. 26v (p. 50): «81^a». *Inc.*: «Maravilla que naciste».
- 82 F. 27 (p. 51): «82^a». «Estribillo». *Inc.*: «Mas, si amor es la causa».
- 83 F. 27v (p. 52): «83^a». *Inc.*: «No ay quien entienda el amor».
- 84 F. 27v (p. 52): «84^a». *Inc.*: «Apostemos, niña, que acierto».
- 85 F. 28 (p. 53): «85^a». «Estribillo». *Inc.*: «Paxarillos que alegres cantáys».
- 86 F. 28v (p. 54): «86^a». *Inc.*: «Si he de morir, Anarda».
- 87 F. 28v (p. 54): «87^a». *Inc.*: «Advierte no te engañen».
- 88 F. 29 (p. 55): «88^a». «Estribillo». *Inc.*: «Ay, qué desdicha».
- 89 F. 29v (p. 56): «89^a». *Inc.*: «En la cumbre de aquel monte».
- 90 F. 29v (p. 56): «90^a». *Inc.*: «Vendado rapaz, detén».
- 91 F. 30 (p. 57): «91^a». «Estribillo». *Inc.*: «Pero pobre de ti».
- 92 F. 30v (p. 58): «92^a». *Inc.*: «Tórtola ingrata, ¿por qué».
- 93 F. 30v (p. 58): «93^a». *Inc.*: «De sufrir, Amor, tus burlas».
- 94 F. 31 (p. 59): «94^a». «Estribillo». *Inc.*: «Aves, brutos, fieras, todos sienten de amor».
- 95 F. 31v (p. 60): «95^a». *Inc.*: «Peñascos encapotados».
- 96 F. 31v (p. 60): «96^a». *Inc.*: «En un cielo de nieve».

- 97 F. 32 (p. 61): «97^a». *Inc.*: «La beldad que en la idea soberana».
- 98 F. 32v (p. 62): «98^a». *Inc.*: «Cisne que cantando mueres».
- 99 F. 32v (p. 62): «99^a». *Inc.*: «Vistióse de azul Lizarda».
- 100 F. 33 (p. 63): «100^a». «Estribillo». *Inc.*: «Buela, buela».
- 101 F. 33v (p. 64): «101^a». *Inc.*: «¿Para qué tanto rigor».
- 102 F. 33v (p. 64): «102^a». *Inc.*: «Si callo, Anarda, mi pena».
- 103 F. 34 (p. 65): «103^a». «Estribillo». *Inc.*: «A bolar, paxarillo nuevo».
- 104 F. 34v (p. 66): «104^a». *Inc.*: «Huyendo la hermosa [*ms.* hermoso] Dafne».
- 105 F. 34v (p. 66): «105^a». *Inc.*: «Yo, joven ignorado».
- 106 F. 35 (p. 67): «106^a». *Inc.*: «Para qué tan vigoroso».
- 107 F. 35v (p. 68): «107^a». *Inc.*: «Quien vive de mirarte».
- 108 F. 35v (p. 68): «108^a». *Inc.*: «Desde que sale el alva».
- 109 F. 36 (p. 69): «109^a». *Inc.*: «Escuchad, sirenillas del Turia».
- 110 F. 36v (p. 70): «110^a». *Inc.*: «La duresa de las peñas».
- 111 F. 36v (p. 70): «111^a». *Inc.*: «Al prado baxa Clorinda».
- 112 F. 37 (p. 71): «112^a». «Estribillo». *Inc.*: «Arroyuelo que en campos de flores».
- 113 F. 37v (p. 72): «113^a». *Inc.*: «¿Dónde, pensamiento, vas?».
- 114 F. 37v (p. 72): «114^a». *Inc.*: «Salid al campo, hermosura».
- 115 F. 38 (p. 73): «115^a». «Estribillo». *Inc.*: «Ama al que ama Anagarta».
- 116 F. 38v (p. 74): «116^a». *Inc.*: «Ya del ayrado desiembre».
- 117 F. 38v (p. 74): «117^a». *Inc.*: «Apostemos, Amarilis».
- 118 F. 39 (p. 75): «118^a». «Estribillo». *Inc.*: «Quien vive de amor, sagales».
- 119 F. 39v (p. 76): «119^a». *Inc.*: «Pues quiero la pena».
- 120 F. 39v (p. 76): «120^a». *Inc.*: «Forsado de mi deceo».
- 121 F. 40 (p. 77): «121^a». *Inc.*: «Divina Galatea».
- 122 F. 40v (p. 78): «122^a». *Inc.*: «De dos bellos ojos negros».
- 123 F. 40v (p. 78): «123^a». *Inc.*: «Baxó Franselisa al soto».
- 124 F. 41 (p. 79): «124^a». *Inc.*: «A una tierna corderilla».
- 125 F. 41v (p. 80): «125^a». *Inc.*: «Ventaja hacéys a los cielos».
- 126 F. 41v (p. 80): «126^a». *Inc.*: «Del polvorín de lo rubio».
- 127 F. 42 (p. 81): «127^a». *Inc.*: «Triste pensamiento mío».
- 128 F. 42v (p. 82): «128^a». *Inc.*: «Pues que la razón no puede».
- 129 F. 42v (p. 82): «129^a». *Inc.*: «Sagaleja de Vallecas».
- 130 F. 43 (p. 83): «130^a». *Inc.*: «Muerte me dan los enojos».
- 131 F. 43v (p. 84): «131^a». *Inc.*: «Aquí de Dios, que me matan».
- 132 F. 43v (p. 84): «132^a». *Inc.*: «Mientras en estos peñascos».
- 133 F. 44 (p. 85): «133^a». «Estribillo». *Inc.*: «Si amar es sentir».
- 134 F. 44v (p. 86): «134^a». *Inc.*: «En tus brassos una noche».
- 135 F. 44v (p. 86): «135^a». *Inc.*: «Qué risueña el alva hermosa».

- 136 F. 45 (p. 87): «136^a». «Estribillo». *Inc.*: «Abejuela que buscas las flores».
- 137 F. 45v (p. 88): «137^a». *Inc.*: «Soledad deseada».
- 138 F. 45v (p. 88): «138^a». *Inc.*: «De turbantes de nieve».
- 139 F. 46 (p. 89): «139^a». «Estribillo». *Inc.*: «¡Ay, dulce sentimiento! ¡Ay, pena amable!».
- 140 F. 46v (p. 90): «140^a». *Inc.*: «Entre infinitos pesares».
- 141 F. 46v (p. 90): «141^a». *Inc.*: «De penachos y esmeraldas».
- 142 F. 47 (p. 91): «142^a». «Estribillo». *Inc.*: «Moradores del orbe, parad».
- 143 F. 47v (p. 92): «143^a». *Inc.*: «Zagales, un pensamiento».
- 144 F. 47v (p. 92): «144^a». *Inc.*: «Montaña hermosa de nieve».
- 145 F. 48 (p. 93): «145^a». «Estribillo». *Inc.*: «Zagales, que me abraso».
- 146 F. 48v (p. 94): «146^a». *Inc.*: «Despierta, deydad, no entregues».
- 147 F. 48v (p. 94): «147^a». *Inc.*: «A la belleza de un ángel».
- 148 F. 49 (p. 95): «148^a». *Inc.*: «Si es el mal que padesco».
- 149 F. 49v (p. 96): «149^a». *Inc.*: «O, nunca de mis gemidos».
- 150 F. 49v (p. 96): «150^a». *Inc.*: «El corazón por los ojos».
- 151 F. 50 (p. 97): «151^a». «Estribillo». *Inc.*: «Qué tiernamente se quexa».
- 152 F. 50v (p. 98): «152^a». *Inc.*: «Sonoramente cantava».
- 153 F. 50v (p. 98): «153^a». *Inc.*: «Con qué desvelos se ha visto, se ha visto».
- 154 F. 51 (p. 99): «154^a». «Estribillo». *Inc.*: «Clarín de pluma armonioso».
- 155 F. 51v (p. 100): «155^a». *Inc.*: «Porque ve libre el cabello, el cabello».
- 156 F. 51v (p. 100): «156^a». *Inc.*: «Qué mal me tratas, Cupido».
- 157 F. 52 (p. 101): «157^a». «Estribillo». *Inc.*: «¿De dónde nace amor? ¿De dónde nace amor?».
- 158 F. 52v (p. 102): «158^a». *Inc.*: «Qué dulcemente suena».
- 159 F. 52v (p. 102): «159^a». *Inc.*: «Entre flores lisongeras».
- 160 F. 53 (p. 103): «160^a». *Inc.*: «Ay de quien vive adorando».
- 161 F. 53v (p. 104): «161^a». *Inc.*: «Vaya de festivos cánticos».
- 162 F. 53v (p. 104): «162^a». *Inc.*: «Bellísimas tempestades».
- 163 F. 54 (p. 105): «163^a». «Estribillo». *Inc.*: «¡O pelícano amante!».
- 164 F. 54v (p. 106): «164^a». *Inc.*: «Altivo pensamiento».
- 165 F. 54v (p. 106): «165^a». *Inc.*: «Mis ancias y mis suspiros».
- 166 F. 55 (p. 107): «166^a». «Estribillo». *Inc.*: «La mariposa que al viento».
- 167 F. 55v (p. 108): «167^a». *Inc.*: «Ahora que estáys dormida».
- 168 F. 55v (p. 108): «168^a». *Inc.*: «Bien podéys, ojos, buscar».
- 169 F. 56 (p. 109): «169^a». «Estribillo». *Inc.*: «Amar, morir y cantar».
- 170 F. 56v (p. 110): «170^a». *Inc.*: «Al incendio de Anarda, arda».
- 171 F. 56v (p. 110): «171^a». *Inc.*: «Unos ojos se me esconden».
- 172 F. 57 (p. 111): «172^a». «Estribillo». *Inc.*: «El candor que oculta».
- 173 F. 57v (p. 112): «173^a». *Inc.*: «Júpiter, dios tirano».

- 174 F. 57v (p. 112): «174^a». *Inc.*: «Quanto más digo mis penas».
- 175 F. 58 (p. 113): «175^a». «Estribillo». *Inc.*: «Del amor y la fe».
- 176 F. 58v (p. 114): «176^a». *Inc.*: «Al que nace sin ventura».
- 177 F. 58v (p. 114): «177^a». *Inc.*: «Guárdate, pastor, de ver».
- 178 F. 59 (p. 115): «178^a». «Estribillo». *Inc.*: «Del amor y el desdén».
- 179 F. 59v (p. 116): «179^a». *Inc.*: «Ingrata fiera hermosa».
- 180 F. 59v (p. 116): «180^a». *Inc.*: «Dime: ¿por qué me matas».
- 181 F. 60 (p. 117): «181^a». «Estribillo». *Inc.*: «Ohíd, troncos; ohíd, fieras».
- 182 F. 60v (p. 118): «182^a». *Inc.*: «Quien dexa el primero amor».
- 183 F. 60v (p. 118): «183^a». *Inc.*: «Diligente mariposa».
- 184 F. 61 (p. 119): «184^a». «Estribillo». *Inc.*: «Ohíd, troncos; ohíd, selvas».
- 185 F. 61v (p. 120): «185^a». *Inc.*: «Auzente dueño mío».
- 186 F. 61v (p. 120): «186^a». *Inc.*: «Cautivo de una ausencia».
- 187 F. 62 (p. 121): «187^a». «Estribillo». *Inc.*: «Amor, amor, amor, de ti me
quexo».
- 188 F. 62v (p. 122): «188^a». *Inc.*: «Al sarao que el amor».
- 189 F. 63 (p. 123): «189^a». *Inc.*: «Paxarillo, con amor».
- 190 F. 63v (p. 124): «190^a». «Estribillo». *Inc.*: «Cupidillo se arroja desnudo al
agua».
- 191 F. 63v (p. 124): «191^a». «Estribillo». *Inc.*: «Llore y suspire, gima y no cante».
- 192 F. 64 (p. 125): «192^a». «Estribillo». *Inc.*: «Paxarillo que al alva te quexas».
- 193 F. 64v (p. 126): «193^a». *Inc.*: «Al son de una clara fuente».
- 194 F. 64v (p. 126): «194^a». *Inc.*: «Guarda corderos, zagala».
- 195 F. 65 (p. 127): «195^a». «Estribillo». *Inc.*: «Rosas del penzil, flores del vergel».
- 196 F. 65v (p. 128): «196^a». *Inc.*: «Decid si havéys visto».
- 197 F. 65v (p. 128): «197^a». *Inc.*: «Ingrata Filis que imitas».
- 198 F. 66 (p. 129): «198^a». «Estribillo». *Inc.*: «Porque hay diferencia».
- 199 F. 66v (p. 130): «199^a». «Estribillo». *Inc.*: «Disfraçado de pastor baxava el
amor».
- 200 F. 66v (p. 130): «200^a». «Estribillo». *Inc.*: «Fábula es el amor, fábula es el
amor».
- 201 F. 67 (p. 131): «201^a». «Estribillo». *Inc.*: «No cantes, Filomena; no cantes,
Filomena».
- 202 F. 67v (p. 132): «202^a». *Inc.*: «La beldad que en la pura idea soberana».
- 203 F. 67v (p. 132): «203^a». *Inc.*: «El ancia del dolor».
- 204 F. 68 (p. 133): «204^a». «Estribillo». *Inc.*: «Tirano amor, Cupidillo».
- 205 F. 68v (p. 134): «205^a». «Estribillo». *Inc.*: «Detente, pensamiento».
- 206 F. 68v (p. 134): «206^a». *Inc.*: «Si quando reyna en mi pecho».
- 207 F. 69 (p. 135): «207^a». «Estribillo». *Inc.*: «¡Ay de mi pena!».
- 208 F. 69v (p. 136): «208^a». *Inc.*: «Compitiendo con las selvas».

- 209 F. 69v (p. 136): «209^a». *Inc.*: «Hería el sol a las ondas».
- 210 F. 70 (p. 137): «210^a». «Estríbillo». *Inc.*: «Sigue, sigue al amor».
- 211 F. 70v (p. 138): «211^a». *Inc.*: «Si quieres impossibles».
- 212 F. 70v (p. 138): «212^a». *Inc.*: «Es la beldad que celebra el amor».
- 213 F. 71 (p. 138 [bis]): «213^a». «Coplas». *Inc.*: «No me dirás, mi Cassandra».
- 214 F. 71v (s. n.): «214^a». *Inc.*: «Mi bien, mi gloria, mi alma, mi hechizo».
- 215 F. 72 (139): «Décima que se puso en un lugar común en donde había una lámina de don Quixote». *Inc.*: «Para que desaugue el cuero».
- 216 F. 73 *Inc.*: «Este triste y solitario claustro».
- F. 105-125 [Taula de primers versos, per ordre alfabètic].

Bibliografia

BBC, núm. VII, p. 350. *Guía*, p. 89. *Cincuenta años*, p. 149. // F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 262-264. S. MESTRES. «Poesías perdidas de Vallfogona». M(R)ABLB, núm. II, p. 390-393. J. MASSÓ I TORRENTS; J. RUBIÓ I BALAGUER. *Catàleg*, p. 99-100 (BBC, núm. II, p. 165). J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 200, 256. F. X. VALLS. «La faceta literària de Josep Fontanella». REC, núm. 4, p. 165-166.

Observacions

Alguns versos duen notació musical per a guitarra. Al f. 1, nota ratllada i en part il·legible de la mà que afegeix **215-216** (segle XIX): «Más le huviere aprovechado al sobredicho comensal gastar el tiempo en otras cosas de más provecho que no en componer letras, [también?] lo conocerá como yo otro que lea este libro tan excelente que no [...]».

Es retroben alguns poemes amb el mateix *incipit* en reculls poètics castellans del segle XVII (*Catálogo de manuscritos de la BN con poesía en castellano*, vol. v: «Índices»). D'altres són impresos en cançoners de l'època: **20**, **72**, **95**, **108**, **212** a *Romances varios de diferentes autores* (2^a ed. de 1688; Rodríguez Moñino. *Manual*, vol. III, núm. 255); **75**, **127** a *Romancero general. Segunda parte*, a cura de Miguel de Madrigal (1605; íd., vol. III, núm. 27); **168** a *Primavera y flor de los mejores romances*, compilat per Pedro Arias Pérez (1^a ed. de Madrid, 1621, amb ed. a Barcelona, Lisboa, Saragossa, Sevilla i València; íd., vol. III, núm. 147-165); **208**: veg. *infra*, ms. 1495.

Torres Amat identifica el compilador amb Fontano, sobrenom poètic de Fontanella, i li atribueix la *Tragicomèdia pastoral d'Amor, firmesa i porfia* i versos en català, primerament perquè «en el mismo paraje donde se encontraron estos versos, que junto con la pieza dramática componen un tomo en folio de 220 páginas ms., se halló otro tomo en 4° de versos castellanos, cuyo carácter de letra parece igual a

la del que se deja mencionado, leyéndose en la primera llana o frontis: “Libro de diversas letras del comensal José Fontaner y Martell, de Tarragona, hecho en Barcelona a primero de enero de 1689”; y segunda, porque en todas sus poesías usa del nombre de Fontano». Diu que ha vist els versos de Fontaner a la biblioteca de Josep M. Grau, i que a Tarragona no consta cap comensal amb aquest nom, però dóna notícia d'un homònim que en el seu testament, datat a Barcelona davant del notari Bartomeu Cerveró el 24 de setembre de 1708, va fundar unes misses per a un altar de la seu tarragonina, on tenia un nebot anomenat Joan Fontaner. Mestres creu que Fontano, Josep Fontanella i Fontaner són la mateixa persona.

Hi ha documentat un Ignasi Fontaner i Martell, burgès de Perpinyà i habitant de Tarragona, que el 1679 és candidat a l'ofici de tauler del General en aquesta ciutat (DGC, vol. VIII, p. 1311-1312); pels cognoms ha de ser germà de Josep. No sabem si els unia cap parentiu amb Honorat Fontaner, burgès de Perpinyà, visitador del General i actiu durant la segona meitat de segle (DGC, vol. VII-VIII).

Ms. 897: Andreu CORTADA. [Curs de sintaxi]

Segle XVII (c. 1677?). 1 f. prel. + f. 1-88 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga en part il·legible: f. [?]-110 (f. [?]-85 de l'anterior) + 1 f. en blanc. Paper, 210 × 160 mm. Copiat per Francesc Casanoves i altres mans. Havia pertangut a Andreu Cortada, Andreu Serra i Benet Riba. Enquadernació de pergamí. Comprat entre 1923 i 1927.

F. 1v: «Oratio divi Thomae Aquinatis ante studium».

F. 2-87v *Inc.*: «“Nomina substantiva significantia”. D[icit] t[extus] que los noms substantius que signifiquen la cosa pocheda [*ms.* pocohida] y los verbals devallats de l'últim supí». *Expl.*: «La figura astrologe se comet quant lo verb té la preposició y-s calle al nom, verbi gratia: Nec posse Italia teucrorum avertere regem, in eo urbem egredior templo, mare interfuit Patras. Arts coronat opus. Vale, amice, Andreae Cortada. Et scripta a Francisco Casanoves».

F. 88v [Una altra còpia de l'oració del f. 1v].

Bibliografia

BBC, núm. VII, p. 350. *Guía*, p. 89. *Cincuenta años*, p. 149.

Observacions

Apunts d'un curs basat en el comentari de la sintaxi de Torrella (f. 1: «Espliació de Torella»), impartit a Agramunt, segons que sembla el 1677. La *Brevis ac*

compendiaria syntaxis partium orationis institutio (1^a ed. de 1564), de Joan Torrella, professor al col·legi de Cordelles i a la Universitat de València, va ser àmpliament difosa per la impremta fins al segle XIX i es traduï al català i al castellà.

A les contracobertes i guardes del ms., notes coetànies d'estudiants. «Andreu Cortada o li[cencia]do Riba, del loc de Figuerola. 1077 [*sic*]» (contracoberta anterior). Notes de propietat: «Esplicuasió de l'Andreu Serr[a]: quisv[u]le que la trobarà, y per cas la per, los donaré un diner de trobes y bons amichs de son amo, y, per lo tan, de més a més los donaré una tasa de vi fort que los farà anar de tort»; també s'hi llegeix el nom «Benet Riba» (f. [1] prel.). «Esta esplicació és de Andreu Sera de Cubels, la à de[xat] a Benet Riba, lisenziado de la vila de Figuarol[la de] Meyà, son amic caríssim; Andreu Cortada la i à d[e]xade als diuit de gener de l'a-ñi 1077. Datur yn vila a cremuntense yn cursum yn Dey omnis om[...]. La esplicació és molt bona de decla[rar?]]» (f. 1). Entre proves de ploma es llegeix el nom de fra Josep Sert o Serra, vicari i religiós de Tona, Agramunt «y ahora de Villafranca del Panadés» (f. [89v]).

No descrivim el ms. 248 de la BC, que conté dos textos sobre gramàtica llatina basats en Torrella i redactats en català: «Breve epitome de grammatices constructione iuxta Joannis Torrella aliorumque meritissimorum auctorum mentem» (f. 1-39v); i «Aquí comensen los sentits de la Torrella, a l'ús del pare Leandro de Sant Joseph de la Escola Pia, compostos en la vila de Igualada» (f. 40-64v). Tot i que el ms. ha estat datat al segle XVII, cal situar-lo al XVIII: al f. 49 hi ha al·lusions a Pere de Copons, arquebisbe de Tarragona entre 1729 i 1753, i a Ramon Marimon, bisbe de Vic entre 1721 i 1744.

Ms. 898: *Formularium et theorica simul*

Final del segle XVII. 1 f. prel. + f. 1-122 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-108 (f. 2-122 de l'anterior) + 1 f. en blanc. Paper, 210 × 160 mm. Enquadernació posterior de pergami. Al lloc: «Formularium». Comprat entre 1923 i 1927.

F. 1: «Formularium et theorica simul».

F. 2-122v (1-108v): «Instrumentum arrarum venditionis faciendae» [segueix un model de document]. *Expl.*: «imo ipsis exclusis detrahitur trabellianica». Nota: «Consensus uxoris venditoris, fol. [*en blanc*]».

Bibliografia

BBC, núm. VII, p. 350. *Guía*, p. 89. *Cincuenta años*, p. 149.

Observacions

El formulari notarial es combina amb comentaris («questiones») sobre aspectes jurídics dels contractes. Els plecs són protegits per f. reaprofitats, en un dels quals es llegeix l'inici d'un document notarial sobre Moià (f. 27). Al f. 1v: «Sentència feta per Pons Pilat, president de Roma, en castellà, com consta de antichs anuals» i «Sentència de mort», en llatí, treta «de la Breu descripció de la Hierusalem» (mà del xviii).

Ms. 899: Tomàs MIERES. [Costums de Girona (en llatí)]

Segle xvii. 2 f. prel. + f. 1-117 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga per bifolis: f. 1-50 (f. 4-105 de l'anterior) + 3 f. en blanc. Paper, 315 × 210 mm, amb f. de format menor. Diverses mans a les notes. Taula a dues columnes. Enquadrernació de pergamí. A la coberta: «Consuetudines Gerundae». F. 4: «Ex libris doctoris Petri Ignatii Deu». Procedent del fons de l'Hospital de la Santa Creu, comprat el 1918.

F. 1-2v: «Index alphabeticus consuetudinum civitatis, episcopatus et diocesis Gerundae».

F. 4-103v (1-49v): «Consuetudines episcopatus Gerundae quae hactenus observari consueverunt veluti leges patriae et municipales. Per Thomam Mieres, in decretis licenciatum, qui in dicta civitate originem duxit, recopilatae et in ordinem redacte anno Domini 1439». *Inc.*: «In nomine domini nostri Jesuchristi et ejus genetricis gloriosae Mariae semper virginis, amen: Cum essent quamplures diversaeque consuetudines et usantiae in libris peritorum Gerundae scriptae» [les glosses corresponents a aquest f. es copien al f. 3v]. *Expl.* («De feriis. Rubrica 71, cap. 1»): «quae est die vigesima mensis julii, etc. Finiunt praedictae consuetudines. Laus Deo».

F. 103v-105 (49v-50): «Sequuntur aliquae consuetudines generales Cataloniae adnotatae hic post annum Christi 1544». *Inc.*: «Hodie in Cathalonia ex observantia generalis capitis amputandi pena est ordinaria baronibus». *Expl.*: «et in volumine 2, tit. De costums y diversos stils».

F. 106-117v [Fulls solts amb fragments d'allegacions jurídiques i documents notarials gironins (en llatí i català). Segle xvii].

Bibliografia

Vegeu *supra*, ms. 706. // BBC, núm. vii, p. 350. *Guía*, p. 89. *Cincuenta años*, p. 149.

Observacions

Conté glosses posades a nom dels juristes Miquel Domènec, Pere Pau Perpinyà i Jeroni Pujades. Entre els f. solts de format menor conservats dins el volum hi ha papers notariais sobre l'herència del llibreter gironí Gaspar Garric, en què es fa menció de la família Deu, a la qual pertanyia P. I. Deu, antic propietari del ms.; el primer document és datat a Girona, el 20 de desembre de 1644 (f. 108-108v i 110-110v).

TOMÀS MIERES (Girona, final del segle XIV - Barcelona, d. 1474).

Ms. 917: [Recull poètic sobre l'Acadèmia dels Desconfiats i altres (en castellà i llatí)]

Començament del segle XVIII. 5 f. prel. + f. 1-176 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-179 (f. 1-[177] de l'anterior) + 1 f. en blanc. Paper, 300 × 210 mm. Diverses mans. A tota pàgina i a dues columnes. Enquadernació de pergami. Al lloc: «Misceláneas. T. 24». A la coberta: «Bosque» i, en llapis: «Versos». Intercanvi amb el monestir de la Cogullada, a través del P. Étienne Babin; registrat el 1915.

1 F. 1-4v, primera rúbrica: «Cedulilla primera». *Inc.*: «Un ciego de pies y un tullido de ojos se concertaron [...]; [...] se le sacudió el ciego con esta quintilla»; *inc.*: «Pues te escucho qual me ves». Al final: «Papeles de una academia para dberssiión, hecha en Barzelona» i «Papel del secretario del conde de Montellano».

2 F. 5-8v [J. I. de Solís y de Gante]. «Oración académica. Díjola el presidente don Joseph Solís y Gante» [en vers]. *Inc.*: «Era el tiempo en que al manto turquesado».

3 F. 9-13v [Una altra còpia de 2].

4 F. 15-16v [J. de Llupià i d'Agulló]. «Asumto 7º». «De la proporción de los sucessos forma el juyzio motivos para la admiración: nació en Madrid el señor Felipe 3º el día 14 de abril, siendo el primero que dio derecho a la real casa de Borbón para la sucessión de la Corona de España, y, haviendo el rey, nuestro señor, echo su entrada pública a dicha corte en 14 de abril, se ha de ponderar tan misteriosa contingencia en 24 coplas de romance heroico». *Inc.*: «La alegre primavera que hermosea». Al final: «Don Josef de Lupiá y Agulló».

5 F. 17-18v [J. A. de Boixadors i de Pinós, comte de Savallà]. Al marge: «Assumpto 2º». «Pídese a Homero y a Virgilio celebren las soberanas prendas de nuestro monarca Felipe 5º, dexando a Aquilles y a Eneas, y discúrrese su gran superioridad a ambos». «Canción real. Y su orden se halla en las poesías líricas del conde Fulvio Testi, pag. mihi 171». *Inc.*: «No ya de Grecia el numen armonioso». Al final: «Papel del conde de Zavallach».

6 F. 19-22v [Una altra còpia d'1].

7 F. 25-29v [Una altra còpia de 2]. «Papel de don Joseph de Solís y Gante, nieto del conde de Montellano, que fue el que presidió la academia» [rúbrica repetida al f. 23v].

8 F. 30-34 [Una altra còpia d'1, amb una presentació a càrrec del secretari de la sessió acadèmica (G. Álvarez de Toledo y de Pellicer)]. *Inc.*: «Alguna vez han de estar reñidos el acierto y la discreción».

9 F. 35-36v [J. A. de Rubí i de Boixadors, marquès de Rubí]. Al marge: «Asumpto». «Obsequie a la magestad del rey, nuestro señor, que Dios guarde, en nombre de la Academia, tributándole dos coronas, una de flores en las que producen tantos ingenios y otra de oro en la que immortal le labra la immutable constancia de su lealtad». «Octavas». *Inc.*: «Excelso joven que las refulgentes». Al final: «Papel del marqués [de] Rubí».

10 F. 37-45v [A. de Copons i de Copons]. «Vejamen para la academia que se dedicó al rey, nuestro señor, que Dios guarde, siendo el fiscal don Agustín Copons y de Copons». «Quintillas cantadas». *Inc.*: «Éntrome aquí de fiscal».

11 F. 46-49v: «Da qüenta un poeta a un amigo suyo de una enfermedad muy grave que ha tenido». «Romanze». *Inc.*: «Válgame, doña Thalía».

12a F. 52-52v: «Romançe de arte mayor que explique las propiedades del amor de Carnestolendas». *Inc.*: «Como el amor es uno siempre en todo».

12b F. 53 *Inc.*: «De muchas cosas a otras parecidas».

12c F. 53v: «Seguidillas». *Inc.*: «Como castaña ingerta».

13 F. 56-64v [J. A. de Boixadors i de Pinós (?). Serenata].

13a F. 56-58v [Instruccions per a la interpretació i estructura d'una «serenata o égloga»]. *Inc.*: «La serenata o égloga ha de ser para tres voces, adbirriendo que la principal, que será la de doña María Josepha, tendrá más parte, y la segunda, que será la de Jacinta, menos, y la tercera, que será la de Manuela, menos que la segunda. Se dará principio a esta fiesta, como por introducción, con un quatro cuya letra hará el señor conde según la idea que tomare, debiendo aludir a el principal asunto de la función».

13b F. 59-64v [Serenata (en vers)]. Primera rúbrica: «Quatro». *Inc.*: «Beldad a cuió desdén».

14 F. 65: «Dézima». *Inc.*: «Queda el César colocado».

15 F. 66 *Inc.*: «Vandique [*i. e. el pintor Van Dick*] con gran primor».

16 F. 67-67v + 72-73 (s. n.-75) al marge, ratllat: «A ti, Bártulo de el siglo». *Inc.*: «Esto de colgarte bien».

17 F. 68-68v [Carta]. *Inc.*: «Amigo conde, a las furias dado os escribo, sabedlo». *Expl.*: «Al conde de Clavijo escribir quiero mis andanzas y hallo que la indignación haze versos. Dixi. El de vuestra señoría».

18 F. 69-71: «Hexametrum, poema μονοκωλον». *Inc.*: «Aulica, sed numeris gravibus resonanda Thalíae».

19 F. 74-75v (76-77v) [Recitatiu, àries i «seguidillas»]. «Recitatibo». *Inc.*: «¿Por qué, divina Cloris soberana».

20 F. 77-86v (79-88v): «Al excelentísimo señor duque de Segorbe, etc. Romanze». *Inc.*: «Señor, ya lo he dicho todo».

21 F. 88-90v (90-92v): «Letras a la virgen del Rosario en ocasión de fiesta a la batalla nabal».

22 F. 91-106v (93-108v) [Fragments dramàtics en vers (en castellà)]. Al final: «Para oteo».

23 F. 107-119v (109-121v) [Poesies del comte de Clavijo i altres (en castellà)].

24 F. 120-120v (122-122v): «Pruébase que fue maior maravilla conservarse viva en el sepulcro tan largo tiempo la hija del conde de Barzelona que el anticiparse la voz del niño que habló a fray Juan Garín». *Inc.*: «El que fue fiera con semblante humano».

25 F. 121 (123) *Inc.*: «Dilecta mea et columba».

26 F. 122-176 (124-178) [Fragments dramàtics i poesies del comte de Clavijo, el marquès de la Rosa, Fernando de la Cerda, Íñigo de Toledo, José Ponce de León, José Marín, Manuel de Pellicer y de Velasco, Valentín de Céspedes, s. i. (m. 1668), Jerónimo de Cáncer y Velasco, etc. (en castellà)]. Primera rúbrica: «Loa para el día de santa Ana, en zelebridad del nombre de la madre priora».

Bibliografía

BBC, núm. VII, p. 352. *Guía*, p. 90. *Cincuenta años*, p. 149. // E. MOLINÉ I BRASÉS. «La Academia dels Desconfiats». BRABLB, núm. IX, p. 1-10. J. R. CARRERAS I BULBENA. «Constitució y actes conservades de la Academia Desconfiada». Íd., núm. X, p. 239. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. III, p. 134-136, 254. A. COMAS. HLC, vol. IV, p. 76-103. Íd. *L'Acadèmia de Bones Lletres des de la seva fundació l'any 1700*. M. MUNTADA. «Els integrants de l'Acadèmia dels Desconfiats». BRABLB, núm. XLVIII, p. 11-84. A. ROSSICH. «La poesia catalana a l'Acadèmia». Íd., núm. XLVIII, p. 218. R. M. ALABRÚS. *Felip V i l'opinió dels catalans*, p. 118. I. GERMÁN. «La Academia de los Desconfiados». *Pedralbes*, núm. 13/II, p. 565-572. «Relació dels acadèmics de número per ordre d'ingrés». *RABLB. Anuari 2001-2002*, p. 81. M. CAMPABADAL. *La RABLB en el segle XVIII*, p. 24-34, 785-787, 838, 863. **2, 3, 7** Sobre J. de Solís veg. J. R. CARRERAS I BULBENA. «Constitució y actes conservades de la Academia Desconfiada». BRABLB, núm. X, p. 179-180 [sic per 379-380]. **4** Sobre J. de Llupià veg. íd., p. 322-323. **5, 13** Sobre el comte de Savallà veg. íd. *Carlos de Àustria y Elisabeth de Brunswich Wolfenbüttel*, p. 197-207. Íd. «Constitució y actes conservades de la Academia Desconfiada». BRABLB, núm. X, p. 255-260. J. DOLCET. «El comte de Savallà». Íd., núm. XLV, p. 131-189. **8** Sobre G. Álvarez veg. J. R. CARRERAS I BULBENA. «Constitució y actes conservades de la Academia

Desconfiada». Íd., núm. x, p. 307-308. **9** Sobre el marquès de Rubí veg. íd., p. 260-263. P. MOLAS RIBALTA. «La família del marquès de Rubí». *Afers*, núm. 20, p. 66-68. **10** Sobre A. de Copons veg. J. R. CARRERAS I BULBENA. «Constitució y actes conservades de la Academia Desconfiada». BRABLB, núm. x, p. 289-292.

Observacions

Com ja advertia Rubió i Balaguer, basant-se en un treball inèdit de J. Miralles Brillas (1929), una part dels papers inclosos en aquest recull està relacionada amb els contactes establerts entre l'Acadèmia dels Desconfiats i membres del seguici de Felip V durant l'estada del rei a Barcelona el 1701-1702. Hi ha descripcions coetànies de la visita reial: *Festivas demonstraciones y majestuosos obsequios* i *Devotos, obsequiosos cultos y leales, festivas aclamaciones*, que apareixen relligats junts en un exemplar de la BUB, C-239/4/18, al lloc del qual es llegeix: «Notícies de 1702. T. XIX. Entrada de Phelip V»; per al certamen poètic que s'hi celebrà veg. *infra*, ms. 1223 i 1495; hi ha una relació moderna dels fets (Riera. «Les festes celebrades a Catalunya durant el viatge i el casament de Felip V». *El barroc català*, p. 395-410). Segons Carreras i Bulbena, Solís y de Gante presidí l'acadèmia extraordinària celebrada al palau Dalmasas en honor dels reis el 18 de novembre de 1701; Álvarez de Toledo y de Pellicer hi actuà com a secretari; tots dos, amb M. de Pellicer y de Velasco, ingressaren a l'Acadèmia en aquesta època. A **10** es ressenyen les obres poètiques i els discursos —alguns copiats al mateix ms.— presentats durant la sessió, no recollida als plec d'actes del ms. B-98 de l'AHCB. Consten com a autors de les peces els acadèmics Francesc de Josa i Agulló, el comte de Savallà, fra Manuel de Vega i Rovira, Felip Ermengol de Folc, Josep de Lluprà i Agulló, el marquès de Rubí, Josep de Taverner, Josep de Cortada i Bru, Antoni Serra, Josep de Dalmasas i Ros, Josep Aparici, Antoni Peguera i Eimeric, Pau Ignasi de Dalmasas i Ros, Josep de Rius, Josep d'Amat, Felip de Ferran i Isidre Serradell; la sessió es tanca amb un sonet d'Agustí de Copons al rei.

Els papers potser pertanyien a un d'aquells membres de pas de l'Acadèmia catalana. ¿Pellicer y de Velasco, de qui es copia obra poètica en un altre lloc del volum? Cf. f. 158: «Participa don Manuel Pellicer de Velasco al señor don Gerónimo de Solís y Gante el estado de la tertulia en la ausencia del señor conde de Montellano, su abuelo, y los genios de los concurrentes», poema signat a «Madrid y octubre kalendas», en què l'autor demana al destinatari «la relación verdadera / de todo aquello que no / se pusiere en la gaceta. / Yo supongo que, pasadas / del camino las molestias, / triunphante entró en Barcelona / toda la familia regia; / que nuestro rey, Dios le guarde, / llegó, y llegará la reyna / y, halegres como unas pascuas, / tendrán unas Noches buenas. / Havrá himeneo por alto, / arderá la nupcial tea, / y en dar un príncipe a Asturias / parará toda la fiesta. / Y si es mi vaticinio /

a ser complemento llega, / toros y juegos de cañas / tendremos aquí a la buelta. / Entretanto quiero darte / de nuestra tertulia quenta [...]» (v. 18 seg.). Sobre aquest personatge veg. l'article citat de Carreras i Bulbena (p. 325-328).

GABRIEL ÁLVAREZ DE TOLEDO (Sevilla, 1662 - Madrid, 1714). JOAN ANTONI DE BOIXADORS I DE PINÓS, COMTE DE SAVALLÀ (Badalona, 1672 - San Pier d'Arena, 1745). AGUSTÍ DE COPONS I DE COPONS (Vilafranca del Penedès, 1675 - ?, 1737). JOSEP DE LLUPIÀ I D'AGULLÓ (m. 1713). MANUEL DE PELLICER Y DE VELASCO (m. Madrid, 1733). JOSEP ANTONI DE RUBÍ I DE BOIXADORS, MARQUÈS DE RUBÍ (Barcelona, 1669-Brusselles, 1740). JUAN IGNACIO SOLÍS Y DE GANTE (Salamanca, 1676 - ?, 1765).

Ms. 957: [Curs de Súmules (en llatí)]. Joan SALVANY. [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)]

Segle XVII (c. 1693-1694). F. 1-271 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-253 (f. 4-269 de l'anterior) + 1 f. en blanc. Paper, 200 × 150 mm. Copiat per Llucià Baier. Gravats de tema religiós. Enquadernació de pergamí. Donatiu de Joan Terrades; registrat el 1927.

1 F. 4-70v (1-62v) [Curs de Súmules]. «Articulus 1: de observandis in argumentatione publica». *Inc.*: «Supono primo quod dispositio dialectica est quedam rationalis pugna et est duplex». *Expl.*: «nempe sum homo et non sum leo. Et hec de sumulisticis institutionibus dicta sufficiant. In laudem santissime Triadis, Virginis sine laude [*sic per labe*] originale concepte, rutilantisque Ecclesie solis angelici Thome omniumque selestium civium. Amen. Finis Sumularum. Lucianus Bayer».

2 F. 72-269 (63-253) [J. Salvany]. «Salvany. Comentaria in Isagogen Porfiry ac perutiles dialecticæ magnæ questiones juxta Aristotilis mentem ac illabatam divi Thome doctrinam. Interprete doctore Joanne Salvany, in gerundenci liceo, die 9 february anno 1693. Lucianus B[ayer]». «Proemium». *Inc.*: «[I]nter difficultatum Cilles et Cariddes dialectice parve». *Expl.*: «propter quod patet disparitas. Et hec de logicalibus institutionibus dicta sint satis. Ad [laudem?] sanctissime Triadis, virginisque Dehipere, sine labe originali concepte, rutilantisque Ecclesie solis divi Aquinatis Thome et omnium sanctorum adque sanctaru[m]. Amen. His finem dedimus die prima februarii anno a nativitate Domini millessimo sexentessimo nonagesimo quarto. V. C. S. T. I.».

Bibliografia

BBC, núm. VII, p. 354. *Guía*, p. 91. *Cincuenta años*, p. 150. L. ROBLES. «Aristoteles latinus» (*Actas del V CIFM*, p. 374-375).

Observacions

Al f. 272v, d'una altra mà: «Die quinto mensis septembris anno a nativitate Domini millesimo sexentesimo nonagesimo quinto».

Ms. 979: [Discursos i memorials sobre les corts de Barcelona, 1626 (en castellà i català)]

Primer terç del segle xvii. Inclosos en un recull de textos ms. i impresos del final del segle xvi i primer terç del xvii, de f. 1-271 amb numeració moderna en llapis + 5 f. en blanc. Paper, 315 × 215 mm, amb f. de format menor. Diverses mans, entre les quals hi ha la de R. Cervera (3). Enquadernació de pergamí. Al llom: «De la separación de los condados de Rossellón y Cerdaña, y papeles de las cortes de Cataluña, año 1626». Havia pertangut a la biblioteca de Campomanes. Compra a Bernardo Pereira Borrajo; registrat el 1928. *Olim*: 6-7, 524, 674.

1a F. 106-107v: «Traducción del papel siguiente». *Inc.*: «Pidir el rey, nuestro señor, servicio tanto mayor que el acostumbrado». *Expl.* (àpode): «que es la que sustenta la nuestra».

1b F. 108-109v [Rúbrica del f. 109v: «Discurso de don Francisco Gilabert sobre las cosas pendientes de las cortes de Cataluña»]. «Discurs sobre el servey que el rey, nostre senyor, demane en Cattelunya». *Inc.*: «Demandar lo rey, nostre senyor, servey tant mayor que [corr. sobre com] lo acostumat». *Expl.*: «ab brevedad a cloure las corts».

2 F. 116-124v [Rúbrica del f. 124v: «Papel de don Francisco Gilabert sobre las causas por que se erró la negociación de las cortes de Cataluña. 1626»]. *Inc.*: «Veo lo que vuestra majestad por su carta me pide, que es relación de lo susedido en esas cortes de Cataluña». *Expl.*: «i no disgusto de sus vasalos».

3a F. 125-126v [Rúbrica del f. 126v: «Memorial dado a su magestad sobre las cosas pendientes de las cortes de Cataluña. Dizen que es del duque de Alcalá»]. *Inc.*: «Señor: He juzgado por inescusable dezir a vuestra majestad». *Expl.*: «al servicio de Dios y de vuestra majestad».

3b F. 127-128v [Una altra còpia de **3a**].

4 F. 129-134v [Rúbrica del f. 134v: «Respuesta al memorial que se dio a su magestad, hecha por don Francisco Gilabert»]. «Respuesta al papel venido de Madrid». *Inc.*: «A mis manos á llegado el papel». *Expl.*: «más de lo que podemos».

Bibliografia

J. H. ELLIOTT. *La revolta catalana*, p. 556. REPERTORI 1474-1620, vol. 1, p. 251. // Sobre F. de Gilabert veg. J. E. ESTRUGÓS. *Fènix català*, f. [†7v]. F. TORRES AMAT. *Me-*

morias, p. 286. J. P. RUBIÉS. «La qüestió imperial en el pensament polític de la Catalunya moderna». *Manuscrits*, núm. 17, p. 207-235. Íd. «El constitucionalisme català en una perspectiva europea». *Pedralbes*, núm. 18/II, p. 453-474. REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 260-261. A. SIMON I TARRÉS. *Els orígens ideològics*, p. 60-72, 312.

Observacions

Conté documents i memorials referents als comtats del Rosselló i la Cerdanya, fins al 1627, i qüestions relacionades amb Tortosa, però, sobretot, materials referents a les corts celebrades a Barcelona el 1626, dels quals només recordem els signats per Gilabert i el copiat per Cervera. Així mateix, hi ha relacions i «avisos» impresos sobre la visita reial a Barcelona d'aquest any. La part literària del volum —versos sobre la mort i els funerals de Felip II, el 1598— ha estat descrita al REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 251.

Al f. 112, extractes ms. d'un «dieterio antiguo, fo. 7» i 8-24, que fa referència a Tortosa, en relació a visites, etc., de reis catalans i celebració de corts entre 1420 i 1442. Als f. 208-219v, llista o «Memoria de todas las casas de cavalleros que ay en Barcelona, hecha con ocasión de dar pta. del casamiento de su hija del duque de Cardona».

FRANCESC DE GILABERT I ALENTORN (1559-1638).

Ms. 985: Pseudo-Bernat BOADES [Joan Gaspar ROIG I JALPÍ]. *Llibre dels fets d'armes de Catalunya*

Darrer terç del segle XVII. 3 f. prel. + f. 1-226 amb numeració moderna en lla-pis sobre una d'antiga: p. [1]-438 (f. 13-226v de l'anterior) + 17 f. en blanc. Paper, 195 × 145 mm. Autògraf. Notes al marge. Enquadernació de pergamí. Compra a Bernardo Pereira Borrajo; registrat el 1928. *Olim*: 528, 678.

F. 1: «Llibre intitulat dels fets de armes de Cataluña. Escrit y compost per lo venerable Bernat Boades, doctor en decrets y rector de la isglésia parrochial de Santa Maria de la antigua vila de Blanes, natural de la parròchia de Santa Maria de Salitja, del bisbat de Gerona. Il·lustrat ab notas marginals molt curioses y a ell necessàries per a declaració de les matèries que en ell son autor tracta, per fra Juan Gaspar Roig y Jalpí, de l'orde dels mínims, chronista de sa magestat en la Corona d'Aragó. Dedicat».

F. 13 (p. 1): «Llibre dels feyts d'armes de Cataluña». «En nom de nostre señor Jesuchrist e de la sua benayunturada mare humil sempre verge Maria, nostra dona, amén. Ací comença lo Libre dels feyts d'armes de Cataluña somàriament e curiosa que n scrich yo, Bernat Boades, prevere deservint la sgleia parroquial de nostra

dona Santa Maria de la vila de Blanes, batxeller en decrets, hon també se'n scriuran alguns feits ecclesiàstichs a laor de santa mare Sgleya e dels benaiunturats sants de paradís. Tret del seu propi original per mi, Raphael Ferrer Coll, per manament de mossèn Jaume Ferrer de Blanes, clavari dels vescomptats de Cabrera i Bas, a fi que, com sia obra molt útil e profitosa, lo'n vol fer stampar. Deus creator omnium rerum, fac me semper scribere verum. "Habitabit in tabernaculo tuo qui loquitur veritatem in corde suo, qui non egit dolum in calamo suo" (Psalm. 14)».

F. 13v-226v (p. 2-438): «Capítol primer: qui tracta de la venguda dels cartaginesos a Spaña e d'altres generacions e d'algunes poblacions que'n varen faer dintre d'aquella». *Inc.*: «La gran fertilitat, boniquea e riquesa d'España». *Expl.* (cap. 32): «E donchs, pux l'avem a Sardeña, res pus no us na cal dir. E axí finam nostre libre, a laor de Déu e de la sua benayunturada Mare i del gloriós sant monseñer sant Martí, a XI de novembre de l'añ MCCCCXX, en la vila de Blanes, del bisbat de Gerona i del vescomptat de Cabrera. Finis».

Bibliografia

B. BOADES. *Libre*, 1930-1948, [a cura d'E. Bagué]. // B. GALLARDO. *Ensayo*, vol. II, col. 96-97. *Anuario de la Biblioteca Central*, 1941, p. 45. *Guía*, p. 92. *Cinuenta años*, p. 151. // P. I. DE DALMASES. *Disertación histórica por la patria de Paulo Orosio*, p. 360-361. P. SERRA I POSTIUS. *Prodigios y finezas*, p. 364-371. A. ELIES I ROBERT. «Qué autores o documentos catalanes existen» (M. CAMPABADAL. *La RABLB en el siglo XVIII*, p. 460, 468). F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 559-561. M. COLL I ALENTORN. «Pròleg» (B. BOADES. *Libre*, vol. IV, p. 11-89). M. DE RIQUER. «Examen lingüístico del "Libre dels feyts d'armes de Catalunya"». BRABLB, núm. XXI, p. 247-274. Íd. HLC, vol. 4, p. 514-518. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 241-243. J. M. PONS I GURI. «Roig y Jalpí i el prior de Meià» (*Recull d'estudis d'història jurídica catalana*, vol. III, p. 283-322). Ll. BATLLE I PRATS. «El P. Roig i Jalpí a l'arxiu municipal de Girona». AST, núm. 44, p. 57-61. DHEC, vol. III, p. 280. DHC, p. 1023-1024. D. CONDOM. «Algunes consideracions entorn del llibre *Verdad triunfante...* de J. G. Roig i Jalpí» (*Història i llegenda al Renaixement*, p. 201-212). J. VILLANUEVA. *Política y discurso histórico en la España del siglo XVII*, p. 206, 216-217, 227-231. A. SIMON I TARRÉS. *Construccions polítiques*, p. 371-373.

Observacions

Sobre la troballa del *Llibre* en unes golfes de Blanes i la seva posterior còpia vers 1673, veg. el que Roig explica al pròleg del seu exemplar de l'arxiepiscopologi tarragoní de Blanc (*supra*, ms. 515). El nom del suposat copista, R. Ferrer Coll,

apareix com a curador de les *Sentències catòliques del diví poeta Dant, compilades per lo prudentíssim mossèn Jaume Ferrer de Blanes* (1545; veg. Torrent Orri. «Jaume Ferrer de Blanes». AIEG, núm. xxiv, p. 108-119). Amb la qual cosa el fals Boades, historiador modelat sobre un personatge homònim ben documentat de principis del segle xv, queda lligat a una altra figura la identificació de la qual encara es mou entre la llegenda i la història, el cosmògraf Ferrer de Blanes, coetani del descobridor Colom. El *Llibre* tingué una ràpida difusió: el 1677 ja és citat per Tristany a la *Corona benedictina*, al costat d'altres obres impreses i ms. de Roig; als preliminars es llegeix una «Censura y elogio» a cura d'aquest, datada el 1676. Coll i Alentorn recorda que Relles, en la *Historia apologética de la vida y martirio de san Narciso*, publicada el 1679, cita l'obra (p. 86-87).

Dalmases esmenta tres ms. del fals Boades (*Disertación histórica por la patria de Paulo Orosio*, p. 360-361): «El original, creo, está en la librería o convento de los padres de San Francisco de Paula, y copia de letra de el padre Roig en la selectíssima del muy ilustre y egregio conde de Çavellá [...] y de mano en la mía». De la mà de Roig: *supra*, ms. 491 (del convent de Sant Francesc de Paula) i el que descrivim; de Dalmases, *supra*, ms. 492.

JOAN GASPAR ROIG I JALPÍ (Blanes, 1624 - Manresa, 1691).

Ms. 1004: Josep APARICI. [Discursos per a l'Acadèmia dels Desconfiats i altres (en català i castellà)]

Començament del segle xviii. 4 f. prel. + 1-16 amb numeració moderna en llapis + 3 f. en blanc. Paper, 305 × 200 mm, amb f. de format menor. Diverses mans: la d'Aparici a **1** i **2a-c** i addicions a **2d**. Notes al marge. Enquadernació posterior de tela i pergamí al llom. Compra de l'IEC del fons de l'Hospital de la Santa Creu, de 1918; registrat el 1928.

1 F. 1-1v [F. Eiximenis. *Dotzè del Crestià*, part II, cap. 389-390]. Primera rúbrica: «Capítol 389 del 12e llibre del Cristià». «Títol: com los mercaders són vida de la cosa pública».

2 F. 3: «Papers de la Acadèmia dels D[es]confiats. E».

2a F. 4-5v: «Assumpto: llamaron antiguamente Favencia a Barcelona para incluir en su nombre vaticinios de su felisidad, no siendo poca parte para assegurar a este concepto, además de su agradable situación, los influxos del signo que la domina. Confírmese, sobre el fundamento de estos dos motivos, el que tuvieron los romanos que con tal renombre la favorecieron». *Inc.*: «Eran los romanos inteligentes en las ciencias». *Expl.*: «en sus hospitales. Joseph Aparici. 4 abril 1703».

2b F. 6: «Assumpto: la irregular, prodigiosa figura de la memorable montaña de Monserrate ha dado bastante motibo a los topográficos para inquirir su for-

mación. Suponen que las roturas de las peñas y la materia de ellas, que es una massa de diversas piedresuelas de diferentes colores, no existieron desde la creación del mundo y que, en consecuencia, hubo de haver accidente particular que construyesse lo maravilloso de aquella mole. Omitidas, pues, las demás opiniones, pruévase que la estraña proporción de el monte resultó del diluvio universal y no del terremoto con que lloró la naturalesa la muerte de su soberano Autor». *Inc.*: «Que la admirable, singular y maravillosa estructura y disposissión». *Expl.*: «a nuestra vista. Barcelona, 3 julio 1703. Joseph Aparici».

2c F. 7-8v: «Asumpto: escribirá de la liasión que entre sí tienen la geographía astronómica natural e histórica, difiniendo a cada una de ellas en particular». «Discurso». *Inc.*: «La palabra “geographía” se compone de “geo” y “graphía”». *Expl.*: «que pongo siempre baxo la corrección de ustedes. Joseph Aparici».

2d F. 9-15: «Assumpto: el sol, empresa digna de Luys XIII el Grande, con el mote “Nec pluribus impar”. Devió su majestad a esse sol su generación, vida y ser. Pruébasse en un discurso geográfico que el influxo de aquel sol fue auspicio feliz de la monarquía española que había de heredar, explicando la posesión de todos los estados de ella, zonas, climas y grados, diferencias de días y noches, como efectos todos del movimiento solar». «Discurso». *Inc.*: «No puede dexar un príncipe». *Expl.*: «fatigada la fortuna. Joseph Aparici».

3 F. 16: «Emblemas». «A la fortuna de Balenzuela. Píntesse un enano a cavallo en una hormiga». «Lema: “Quid rides, invidie, casum / comunem cum Phaeontonte mihi?” (Joannes Secundi. Epig. liber [...])». «Soneto». *Inc.*: «Subió atrevido Balenzuela, enano».

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1941, p. 46. *Guía*, p. 93. *Cincuenta años*, p. 151. // *Veg. infra*, Arx. 516.

Observacions

2: assenyalat com a E en l'inventari d'obres d'Aparici elaborat pel seu fill Francesc (*veg. infra*, Arx. 516).

JOSEF APARICI (Caldes de Montbui, 1654 - Barcelona, 1731).

Ms. 1008: Dídac DE ROBERTÍ I DE PAU. Teatro genealógico de los mayores reyes y príncipes de Europa

Segle XVII. 1 f. prel. + f. 1-610 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga, completada posteriorment, que no compta els f. en blanc: f. 3-598 (f. 9-

610 de l'anterior) + 2 f. en blanc. Paper, 205 × 155 mm. Notes al marge. Enquadernació de pergami. Compra a la llibreria Porter, de 1928.

F. 1: «Theatro genealógico de los mayores reyes y príncipes de Europa. Por don Diego de Rocabertí y de Pau. Primera parte. Año 1629».

F. 2-2v: «Contiene todo el theatro genealógico las siguientes genealogías [n'hi ha 15: Àustria, Catalunya-Aragó, Castella-Lleó, Portugal, Navarra, Hongria-Bohèmia, Flandes, Brabant, França, Anglaterra, Escòcia, Polònia, Noruega-Dinamarca-Suècia, Lorena, Savoia].

F. 3-4v [Taula de la primera part]. «Divídese el libro en dos partes, y en esta primera se incluyen las genealogías aquí mencionadas con las otras familias que procedieron d'ellas».

F. 5: «Dedicatoria» [en blanc].

F. 6: «Prólogo» [en blanc].

F. 7-306 (s. n.-300) [Primera part]. «Genealogía primera: de la felicíssima e invectíssima casa de Austria». *Inc.*: «Llamaron los antiguos a Ungría y Austria las dos Pannonias».

F. 307: «Theatro genealógico de los mayores reyes y príncipes de Europa. Por don Diego de Rocabertí y de Pau. Segunda parte. Año 1629».

F. 308-310 [Taula de la segona part]. «En esta segunda parte se incluyen las genealogías que aquí se siguen con las demás familias que d'ellas procedieron».

F. 311-599v (301-587v) [Segona part]. *Expl.* («Saboya»): «quien tuvo a Francisco, príncipe de Gêneva».

F. 600-610 (588-598): «Tabla copiosa de los emperadores, reyes y demás señores de cuyas successiones se hallarán noticias en el discurso d'este theatro genealógico».

Bibliografía

Anuario de la Biblioteca Central, 1941, p. 45. *Guía*, p. 93. *Cincuenta años*, p. 152. // *Veg. supra*, ms. 513.

DÍDAC DE ROCABERTÍ I DE PAU (m. 1649).

Ms. 1024: Juan LÓPEZ DE AYALA. *Genealogía, relación y discurso breve y fidedigno verdadero del linaje real de los godos*; [història dels comtes de Barcelona (en castellà)]

Segle xvii. 1 f. prel. + f. 1-274 amb numeració moderna en llapis sobre dues d'antigues: f. 1-272 (f. 3-273 de l'anterior) i, ratllada: f. 19-67 (f. 169-219 íd.) + 1 f. en blanc. Paper, 210 × 155 mm. Enquadernació de pergami. Al lloc: «Ayala.

Compendio de la historia de España y genealogía de los condes de Barcelona. Ms. original». Taques d'humitat. A la contracoberta: «C. S.». Compra al llibreter Constantino Román, de 1929.

F. 1-2v [Notícies històriques i autobiogràfiques de J. López de Ayala (aquestes, dels anys 1600-1625)].

1 F. 3-154v (1-152v): «Genealogía, relación y discurso breve y fidedigno verdadero del linaje real de los godos, en el qual entran los sanctos san Leandro y sant Ysidoro, arçobispos de Sevilla, y san Flugençio, obispo de Écixa, y sancta Florentina, natural de Écixa, y cómo los reyes d'España susçeden de él y por divino beneficio se á conservado y continuado su generación hasta su generación hasta estos tiempos muy felixçe de nuestro chatólico rey don Filipe, tercero de este nombre». *Inc.*: «La gloriosa santa Florentina o Florencia, natural de la ciudad de Écixa». *Expl.*: «Nota: Coronóse el rey en San Gerónimo de Madrid a [*en blanc*] del mes de mayo de 1621 años».

2 F. 155-221 (153-219): «Esta es una breve copia de las líneas de los reyes y condes de Aragón, y ansimismo de la manera cómo vino a llamarse aquella provincia assí. Entran en esta línea los muy nobles valerosos cavalleros los del apellido de los Juffrés, condes de Barcelona, contando desde el año de septeçientos y noventa y tres años hasta la hera de mill y quinientos y veinte y quatro». *Inc.*: «Es a saver que España está repartida en cinco probincias, conviene a saver: la provincia de Tarragona, Galli[ci]a, Portugal, Andalucía y Cartajinense». *Expl.*: «no pesándoles d'ello a los del condado de Barcelona, por yr sucediendo en él unos tan valuosos reyes y señores, de qu'ellos se precian, y con mucha raçón, d'ellos. 1608, agosto».

3 F. 221v-274v (219v-s. n.) [Notícies diverses: càrrecs exercits per la família Jofré a Castella i Aragó; història de Navarra; notícies dietarístiques sobre la família reial espanyola fins al 1625; sobre la noblesa castellana; alcaids de Toledo, conestables i almiralls de Castella; trasllat de cossos reials a Toledo; cartes de Carles V; nota sobre la vila valenciana d'Oliva; com s'elegeix el papa; absolució d'Enric IV de França; llocs de Biscaia, etc. (en castellà)].

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1941, p. 46. *Guía*, p. 94. *Cincuenta años*, p. 152.

Observacions

Tot i que López de Ayala és castellà, descrivim el ms. per la temàtica catalana de 2, una genealogia dels comtes de Barcelona que, segons l'autor, porten el cog-

nom Jofré (o Guifré) des del fundador de la dinastia, «Otogier Joffré» (transumpt d'Otger Cataló); a partir de Ramon Berenguer IV («Ramón Berenguel Joffré»), el títol de comte de Barcelona és ostentat, entre d'altres, pels Montcada i l'obra s'endinsa en una genealogia fantasiosa, influïda pels llibres de cavalleria coetanis, segons la qual el darrer comte de Barcelona, Beliano Joffré, és vençut i succeït pel rei de Castella l'any de l'era de 1428 o 1424. A l'hora d'interpretar el fet que Jofré sigui considerat un cognom, caldrà tenir en compte que López de Ayala va estar casat de 1600 a 1622 amb «Ana Juffre» o Jofré, morta el 1622 i enterrada a Toledo (f. 2), i que d'aquesta manera l'autor probablement pretenia demostrar un suposat parentesc de la família de la seva dona amb la casa comtal de Barcelona. És un nou exemple de creuament entre historiografia i narrativa que produeix obres com la *Centuria o historia de los famosos hechos del gran conde de Barcelona don Bernardo Barcino*, de Barelles (1600), influïda pels llibres de cavalleries, un gènere, d'altra banda, conreat per l'historiador Corbera a la *Primera parte del Dechado y remate de grandes hazañas donde se cuentan los immortales hechos del cavallero del Febo el Troyano*, dedicat a Mencía de Fajardo y de Zúñiga, marquesa de Los Vélez (1576). El marquès de Mondéjar alludeix críticament els textos de Barelles i Corbera en l'apartat sobre historiadors de Catalunya de la seva *Noticia y juicio de los más principales escritores de la historia de España* (c. 1705): «y para que no se que-xassen sus naturales [*i. e. els catalans*] de que no venciessen las fábulas de sus andanças cavallerescas a las demás de nuestra nación, salió un libro semejante al del Cavallero del Febo u al de Amadís de Gaula, con el título de Don Ramón [*sic*] Barcino, atribuido a un escritor antiguo llamado Capdevila» (BC, ms. 3077, f. 42v).

Ms. 1131: Jaume CUSTURER. [Correspondència amb Jean-Baptiste du Sollier (en llatí)]

Començament del segle XVIII (1710-1713). Inclosa en un recull factici de cartes dels mateixos anys, de 3 f. prel. + f. 1-49 amb numeració moderna en llapis cor-regida d'una anterior + 4 f. en blanc. Paper, diverses mides; volum de 350 × 230 mm. Autògrafes. Enquadernació posterior de cartró i pergamí al lлом. Al lлом: «Collectanea concernentia vitam et scripta Raymundi Lulli». Al f. 45, nota sobre el ms., en francès, segons la qual era a la biblioteca Van de Velde (cf. f. 49v: «J. F. van de Velde, juris utriusque doctoris Lovanii»). F. 45: «Die 13 februarii 1914 ex antiquariato monacensi Rosenthal hoc manuscriptum pro 70 ll. empri, ad procurandam editionem causae iubilaei lulliani Barcinone, anno 1915. Dr. Adam Gottron, moguntinus». *Olim*: núm. 15.300 (del *Catalogue Van de Velde*).

1 F. 2-3v [Carta de J. Custurer a J. B. du Sollier (en llatí). Calataiud, 3 de setembre de 1710].

2 F. 10-11v [Carta de J. B. du Sollier a J. Custurer (en llatí). S. ll., 9 de gener de 1711].

3 F. 12-13v [Carta de J. Custurer a J. B. du Sollier (en llatí). Barcelona, 5 de febrer de 1711].

4 F. 14-14v [Carta del mateix a Lallemand (en llatí). Barcelona, 5 de febrer de 1711].

5 F. 17-18 [Carta de J. B. du Sollier a J. Custurer (en llatí). Anvers, 21 de juliol de 1711].

6 F. 21-21v [Carta de J. Custurer a J. B. du Sollier (en llatí). Barcelona, 4 de setembre de 1711].

7 F. 23-23v + 22-22v [Carta del mateix al mateix (en llatí). Barcelona, 24 de setembre de 1711].

8 F. 26-27v [Carta del mateix al mateix (en llatí). Barcelona, 25 d'octubre de 1711].

9 F. 30-30v [Carta de J. B. du Sollier a J. Custurer (en llatí). Anvers, 12 de gener de 1712].

10 F. 32-32v [Carta del mateix al mateix (en llatí). Anvers, 2 de febrer de 1712].

11 F. 35-35v [Carta de J. Custurer a J. B. du Sollier (en llatí). Barcelona, 10 d'octubre de 1712].

12 F. 41-41v [Carta de J. B. du Sollier a J. Custurer (en llatí). Anvers, 17 de gener de 1713].

F. 48: «Collectanea concernentia vitam et scripta Raymundi Lulli (+ 1315): literae aliquae originales electoris palatini Joannis Wilhelmi, anno 1712, ad Solle-rium, s. J., hagiographum, et hujus responsa. Ms. curiosum».

Bibliografia

A. GOTTRON. *L'Edició maguntina de R. Llull*, 1915, p. 41-75, [edició]. // C. SOMMERVOGEL *et al.* *Bibliothèque*, vol. VII, col. 1372. *Anuario de la Biblioteca Central*, 1941, p. 47. *Guía*, p. 96. *Cinquenta años*, p. 153. // J. M. BOVER. *Biblioteca*, vol. I, p. 218-220. C. SOMMERVOGEL *et al.* *Bibliothèque*, vol. II, col. 1747-1748. E. DE URIARTE. *Catálogo razonado de obras anónimas*, vol. I, p. 226-227. J. M. MARCH. «El P. J. Custurer i els seus catàlegs lul·lians». BBC, núm. v, p. 32-44. E. ROGENT; E. DURAN. *Bibliografía*, núm. 283, 291, 292, 324. T. CARRERAS I ARTAU; J. CARRERAS I ARTAU. *Història de la filosofia espanyola*, vol. 2, p. 354-358.

Observacions

El recull conté minuts i cartes rebudes, originals, del jesuïta belga Du Sollier sobre qüestions relacionades amb l'inventari i edició de l'obra de Llull, que cul-

minarà en l'edició de Magúncia de 1721-1742, a cura d'Ivo Salzinger (Rogent; Duran, núm. 302). Entre els corresponsals hi ha, a més de Custurer i Salzinger, l'abbé Jean Paul Bignon, l'elector palatí Joan Guillem, el seu bibliotecari Büchels i els jesuïtes (Jacques-Phillippe?) Lallemand i Jäger.

Custurer havia publicat el 1700 unes *Disertaciones históricas del culto inmemorial del beato Raymundo Lullio*, escrites per encàrrec de la Universitat literària de Palma, una eina bàsica per a la història del lul·lisme. Fora de l'àmbit lul·lià, als memorials de les visites o inspeccions al col·legi jesuïta de Montis-ion de 1681, 1693 i 1695 se li encarrega la continuació de la crònica d'aquest col·legi (AHSIC, ms. ACOB 35, f. 153, 184, 189; veg. REPERTORI 1474-1620, vol. IV, en preparació).

JAUME CUSTURER, s. I. (Palma de Mallorca, 1657 - Calataiud, 1715). JEAN BAPTISTE DU SOLLIER, s. I. (Herseau, 1669 - Anvers, 1740).

Ms. 1140: *Talia catalana* (en català i castellà)

Final del segle XVII - començament del XVIII. 2 f. prel. + f. 1-97 amb numeració antiga completada en llapis + 16 f. en blanc + 4 s. n. Paper, 210 × 150 mm; el f. 97, de format menor. Diverses mans. A tota pàgina i a dues columnes. Enquadernació de pergamí. Al f. [1] prel., entre proves de ploma: «Ramon. Suma moral. Ameller. Diego Padró y Vidal [...]», i un ex-libris ratllat on sembla que es llegeix «Aqualate». Compra a la llibreria Porter, de 1930.

F. [2] prel.: «Talia catalana, adornada de varios poemas de arte maior y menor, serio y burlesco, por el Humero catalán el doctor Benito Garzía, natural de la ciudad de Tortosa y retor que fue de la iglesia parroquial de Vallfogona, en el arzobispado de Taragona».

1 F. 1-2v, al marge, d'una mà posterior: «1700». [F. V. Garcia]. «A las higas que santa Theresa de Jesús, de consejo de su confesor, temiendo no fuese ilusión, hasía a Jesús quando la favorecía, no obstante que ella tenía certidumbre que no era enganyo del enemigo; satisfaciones que da a su Esposo; parecer y censura de aquella[s] higas que la misma santa hasía al demonio quando la molestava, y ofrenda que de ellas hase a Jesús; profecía de la fundación de los padres carmelitas descalzos, y consuelos que recibe la santa del Esposo estando entre esse golfo de penas y favores. Décimas». *Inc.*: «A la sombra de l'orror».

2 F. 3-4 [F. V. Garcia]. «A una doncella de extremada hermosura y dotes naturales detenida [de] unas fiebras, sentimiento de un amante suio, seloso de la fiebre o accidente, y diligencias que obraron las mussas, nimfas y dioses todos para que no se mal lograrse tanta belleza y gratias. Décimas». *Inc.*: «Diuen que-s cria un ardor». Al marge: «25».

3 F. 4-4v [F. V. Garcia]. «Encarecimiento de el amor de un galán transformado en la cosa amada». *Inc.*: «La major glòria é alcansat». Al marge: «1».

4 F. 4v-5 [F. V. Garcia]. «Sentimento de un amante a las lágrimas de una dama que, por no ser vista llorar de éll, se cubrió la cara con un velo». *Inc.*: «Amor, que víur[e]r solia». Al marge: «4».

5 F. 5-5v [F. V. Garcia]. «Amorosas quejas de un amante celoso de su pensamiento. Romance». *Inc.*: «Déu la guerra [sic], senhora mia». Al marge: «50».

6 F. 5v-7v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A un cavallero mui galán, llamado Gerónimo de Nabel, el qual, al salir de cierta iglesia, encontrando con una doncella de rara beldad, se enamoró de ella en tanta manera que, ciego y loco de amor, le dio un pellisco en un brazo, y la doncella lo retornó, le dio un pontillaso en una rodilla de calidad que el cavallero huvo de estar mutchos días detenido en la cama, purgando el exceso de su amor. Romance». *Inc.*: «Prop lo jorn que el Inocent». Al marge: «51».

7 F. 7v-8 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A los selos del patriarca sant Joseph quando vio preñada la Virgen, su esposa, y cómo quiso dexarla asta que el ángel le declaró el misterio. Décima». *Inc.*: «Un nu macís entre humana».

8 F. 8-9 [F. V. Garcia]. «A la despedida de una devoción. Décimas». *Inc.*: «Divertex-te y folga't bé». Al marge: «21».

9 F. 9v-10 [F. V. Garcia]. «A la extremada ermosura de los ojos y cabellos de una dama llamada Francisca. Décimas». *Inc.*: «Amor, Francisca, que sol». Al marge: «23».

10 F. 10-16v [F. V. Garcia]. «A la justa poética que se celebró en la ciudad de Gerona por las fiestas de la cano[ni]tsa<nia>tión de sant Ignasio de Loiola, siendo obispo de aquella ciudad, jues y presidente del certament poético don Francisco de Suaço». *Inc.*: «Una nimpha de Sagarra».

11 F. 16v-17v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Fábula de Júpiter y Dánae. Romans». *Inc.*: «En lo temps que el rei Perico». Al marge: «37».

12 F. 18-18v [F. V. Garcia]. «A una doncella nomenada Cicília de Florejats, molt ermosa, de edat de 15 añys, en methàfora de un pa blanch, florit y bell. Romances». *Inc.*: «De tots los pans que à posats». Al marge: «53».

13 F. 18v-19 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Desengañys de est món. Dècimas». *Inc.*: «Verda és la mança ovella». Al marge: «62».

14 F. 19 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Que puga tant la força de la usança».

15 F. 19 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Que las donas sols són constans en ser variables. Soneto». *Inc.*: «Ab lo llarch temps, lo tigre més ferós».

16 F. 19v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al meñyspreu de la hermosura de las donas». *Inc.*: «Sarna y polls cria lo cabell dorat».

17 F. 19v-20 [F. V. Garcia]. «Despedida de una [ratllat moça plena de hòmens]». *Inc.*: «Maleta de convent, gruta de hostel».

18 F. 20 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Trenta mília poc és, diu Vilafranca».

19 F. 20-20v [F. V. Garcia]. «Soneto a una rexa, la qual impedia vèurer una senyora ermosa encomanada, que quexas dóna lo galan». *Inc.*: «Rexa cruel, que la claror divina».

20 F. 20v-22 [F. V. Garcia]. «A un rector enemorat de una monja». *Inc.*: «No són testimonis frívols». Al marge: «47».

21 F. 22v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A la virtut y fortalesa del tabaco. Soneto». *Inc.*: «Amor, amor, què vols fer del buirach?».

22 F. 22v [F. V. Garcia]. «Epitaphi a un gran bevedor de aiguardent, lo qual morí de gota». *Inc.*: «Hic iacet lo qui cregué».

23 F. 23-23v [J. Terrer; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una dama de bons vull[s] y cabells. Dècimas». *Inc.*: «Ulls y cabells de gaieta». Al marge: «24».

24 F. 23v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Quintilla». *Inc.*: «Ulls teniu de ratpenat».

25 F. 23v-24v [F. V. Garcia]. «A un amich. Dècimas». *Inc.*: «Com à tant temps que ab vós veyx». Al marge: «9».

26 F. 24v [F. V. Garcia]. «A una senyora sabatera enujada». *Inc.*: «Si en eixa perxa, ermosa sabatera».

27 F. 24v-25 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una segadora bonica. Redondillas». *Inc.*: «Pus equeixas mans, senyora» [ratllat].

28 F. 25-26 [F. V. Garcia]. «A una mossa bissarra que guardava un asse». *Inc.*: «Bella com un seraphí».

29 F. 26-27 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una dama molt ermosa y airoso. Romans». *Inc.*: «Alarma, que amor desperta».

30 F. 27-27v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Avisos que dava Venus a son marit Vulcano quant ell se quexava per aver-la trobada en concúbuto en Marte. Soneto». *Inc.*: «Marit impertinent, què preteneu».

31 F. 27v [F. V. Garcia]. «A una dama a qui no sabia el nom y la estimava molt. Redondillas». *Inc.*: «Per una, no sé qui s'és» [ratllat; cf. 75]. Al marge: «52».

32 F. 27v-28 [F. V. Garcia]. «A un capellà amic seu». *Inc.*: «Mossèn Per[er]a cridava».

33 F. 28-28v [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una dama ermosa que's feia sorda a las finesas de un galant. Lletres». *Inc.*: «De bella és tot lo que pot ser».

34 F. 29 [F. V. Garcia]. «A una senyora nomenada Campana. Redondillas». *Inc.*: «En la nit de mos pesars».

35 F. 29v-30 [F. Fontanella; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Amorosas quexas de un galan desdeniat y afligit. Romans». *Inc.*: «Folmínan mos ulls incendis».

36 F. 30-31 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A una senyora que dava un anell de vidre a un galan. Dècimas». *Inc.*: «Molt estim, senyora mia».

37 F. 31 [F. V. Garcia]. «Encarint lo llanto de un pesar. Redondillas». *Inc.*: «Ya per a plorar pesars».

38 F. 31-31v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Amorosas queixas de un galan a una ermosa ingrata. Romançe». *Inc.*: «Un dols engañy entreté».

39 F. 32 [Ocari]. «Carta que als 15 de juny 1608 escriu un rectó al poeta, amich seu, des del castell de Santa Coloma de Caralt, lloch distant de Vallfogona cosa de dos leguas, en lo qual significa lo contento poseheix de trobar-se tant prop y se ascusa de no poder-lo hanar a vèurer [*ms.* vuèrer] per sas moltes ocupacions, pregan-li li respengués a la carta. Quintillas». *Inc.*: «Reverent y amat rector».

40 F. 32v-34v [F. V. Garcia]. «Resposta del poeta a la carta de son amich, al qual en sos poemas nomena Ocari, donan-li satisfacció de no poder-lo anar a vèurer, no obstant ser tant prop, per trobar-se molt ocupat. Quintillas burlescas». *Inc.*: «Reverent rector y amat».

41 F. 34v [F. V. Garcia]. «A sant Llatze resusitat y tornat a morir». *Inc.*: «A nova vida torní».

42 F. 34v-35v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Amorosas queixas de un amant presoné, en matàfore de una cadarnera que, estant anemorant a la que avia de ser son consort, donà en mans de l'estut casador y, fugint de la gàbia, trobà-se enpliade en altres amors. Romans». *Inc.*: «Saltant va de branca en branca».

43 F. 35v-36 [F. V. Garcia]. «Epitafi a la sepultura de la casa de Luçàs, entre las dos pilas de l'aigua beneta de la porta major de Santa Catarina. Quintillas». *Inc.*: «En aquest insigne vas».

44 F. 36 [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Proseguex lo assumpto con dècimas». *Inc.*: «Té aquest pompós monument».

45 F. 36v [F. V. Garcia]. «A una dama molt cedenta a la qual un galant li donà un jarro de aigua. Dècima». *Inc.*: «De la caritat vinguí».

46 F. 36v-37 [F. V. Garcia]. «Proseguex lo assumpto con redondillas». *Inc.*: «La condisió de l'avar».

47 F. 37-37v [F. V. Garcia]. «Epitaphi a una sepultura de un gran bevedor de vi y golós dit per sobrenom lo Profeta, lo qual morí de repente y quedà tan gros que tenia tan de cintura com de ala; habitava en lo carrer de la Riera d'en Prim y a sa casa li dèian lo seminari, per aplegar-s'i, en ella, tot gènere de gent viciosa y vagamunda. Dècimas». *Inc.*: «Si pot jàurer un cos rodó».

48 F. 37v [F. V. Garcia]. «Al valor de Rocaguinart, bandoler catelà. Soneto». *Inc.*: «Quant baxas de Monseñy, valerós Roca».

49 F. 38 [F. V. Garcia]. «Epitafi a la sepultura de un cantor, lo qual morí de sament y li caigué lo gargamelló. Redondillas». *Inc.*: «Assí jauen sepultats».

50 F. 38 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un frare poeta, lo qual morí enfitat. Dècima». *Inc.*: «Assí jau un frare blanch».

51 F. 38v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la mort de una donsellà discreta y onesta nomenada Clara Puig. Dècima». *Inc.*: «Que te estima per riquesa».

52 F. 38v-39 [F. V. Garcia]. «Amonesta lo poeta a la juventud perquè no pòsia afició en la ermosura huma[na], sinó únicament en Déu, nostre senyor, y los sants. Soneto». *Inc.*: «Flaca parsialitat de ma figura».

53 F. 39 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A la estremada ermosura de una dama de alta estatura y bon garbo. Soneto». *Inc.*: «Una dama de aquesta compostura».

54 F. 39 [F. V. Garcia]. «A la reforme del títol de Pera Franquesa, natural de Igualada, lo qual después aver estat protonotari del compte de Vilallonga y aver merescut altres títols y onras, se veu despullat de tots ells, retiran-se en esta villa, aont morí com un pobre cavaller particular. Soneto». *Inc.*: «En las faldas del somni descansàvan».

55 F. 39v-40v [F. V. Garcia]. «A una senyora molt ermosa, la qual, estan-la galantejant un cavaller, dexà lo món y se n'entrà en religió. Romans». *Inc.*: «A vós, la lletraferida» [cf. 82].

56 F. 40v-41 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una donsellà de la Ribera anomenada Llàucia. Dècimas». *Inc.*: «Si en vostre barca voleu».

57 F. 41-43 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A las monjas xarrires plenas de devots. Romans satírich<s>». *Inc.*: «De monjas me guarde Déu».

58 F. 43-43v [F. V. Garcia]. «Epitafi a la sepultura de l'escolà del rector de Vallfogona, enterrat baix la pica de l'aigua beneita, lo qual a 6 any comensà a servir la iglésia y morí als dotse. Dècimas». *Inc.*: «Assí jau un escolà».

59 F. 44 [J. de Gualbes; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un cavaller que dexava de anar a casa de na Lleona per no pagar un deute. Dècima burlesca». *Inc.*: «Don Augustí, jo no sé».

60 F. 44-44v [F. V. Garcia]. «Epitafi a la sepultura de un jove al qual mataren per causa de un festeix desproporsionat y molt distant de sa esphera. Dècima». *Inc.*: «Así jau un Amadís».

61 F. 44v [B. Mirambell; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un poeta molt presumit nomenad Miranbell. Dècima». *Inc.*: «És Ovidi un borinot».

62 F. 44v-45v [F. V. Garcia]. «A una viuda molt criatura y hermosa». *Inc.*: «Sobra la baieta trista».

63 F. 45v [F. V. Garcia]. «A la estrañesa de una donsellà nomenada Jacinta y constància de son amant». *Inc.*: «Amo una pedra que, segons és dura».

64 F. 46-46v [F. V. Garcia]. «A la despedida de una devoció de monja. Romans». *Inc.*: «Adorava yo una ingrata».

65 F. 46v [F. V. Garcia]. «Als desmais que, tenint salut, patia una donsellà

nomenada Lucrèsia Sagristana después de aver arribada ha hedat núbil. Soneto». *Inc.*: «Eixos [*ms.* eioxs] desmais que ab desigual cruesa».

66 F. 47-48v [J. Terrer; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Sàtira». *Inc.*: «Aquell famós jurista».

67 F. 49 [F. V. Garcia]. «Soneto a una moça de la Ribera en despedida de un estudiant». *Inc.*: «Ai cap de tal em vós, nimpha de aigüera».

68 F. 49 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una vella ab una filla. Èpig». *Inc.*: «No·m fasas figuras, jaia».

69 F. 49v [F. V. Garcia]. «A una moça nomenada Chaterina Real, que feia cara a dos hòmens». *Inc.*: «Moltas quexas tinch de vós».

70 F. 49v [F. V. Garcia]. «A una dona nomenada Tecla. Dècima». *Inc.*: «Tecla que sonas ab mancha».

71 F. 49v [F. V. Garcia]. «A una senhora nomenada Serafina. Redondilla». *Inc.*: «A son nom vens ab excés».

72 F. 50-51v [F. V. Garcia]. «A una mosa que omplia los cantis a la font». *Inc.*: «Déu te quart, perleta mia».

73 F. 51v [F. V. Garcia. «De Vallfogona parteix» (fragment)]. «Bolleta de sanitat del temps de la pesta, fet·a Tecla Verdera». *Inc.*: «Vui, dijous, Tecla Verdera».

74 F. 51v-52 [F. V. Garcia]. «A un esquirol». *Inc.*: «No sé yo Amor què més vol».

75 F. 52 [F. V. Garcia]. «A una que no li sabia lo nom. Redondillas» [cf. 31].

76 F. 52v [F. V. Garcia]. «A una necessària. Romans». *Inc.*: «La monarquia regint».

77 F. 52v-54 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Dècimas a un assumpto llèpol». *Inc.*: «No serà persona cuerda».

78 F. 54 [F. V. Garcia]. «A una casada pillarda ab un pigmeo. Redondilles». *Inc.*: «Tots en comú·ns alegam».

79 F. 54 [F. V. Garcia]. «A una petita molt hermosa. Soneto». *Inc.*: «Petita és, yo u confés, la tacañyona».

80 F. 54v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Licència per a que pugués me[n]jar carn lo senyor de Fluvià». *Inc.*: «Vists los achaques y mals».

81 F. 54v-56 [Fragment de *La famosa comèdia de La gala està en son punt*]. «Relació del fons de mar que fa Girapeix al príncep de Stragúlia». *Inc.*: «Famós príncep de Stragúlia».

82 F. 56-56v [F. V. Garcia]. «A una que·s féu monja. Romans» [cf. 55].

83 F. 56v-57 [F. V. Garcia]. «Lo que succeí a Garceni anan a un castell. Romans». *Inc.*: «La nit estava en silenci».

84 F. 57-57v [F. V. Garcia]. «A una donzella que, prenent una fals, se posà a segar. Romans». *Inc.*: «Algun segador planeta».

85 F. 57v-58v [F. V. Garcia]. «Celebraren a l'autor de gran poeta i'ls respongué ab aquest romans». *Inc.*: «Ay, cap de greus en la gent».

86 F. 59 [F. V. Garcia]. «Lletra burlesca». *Inc.*: «Vés a buscar espinacs».

87 F. 59-60 [F. V. Garcia]. «Encarint un gran amor. Dèzima». *Inc.*: «Que no us vulla més que a mi».

88 F. 60-60v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A unas alegrías momentàneas. Redondilla». *Inc.*: «No és menester que digau».

89 F. 60v [F. V. Garcia]. «Lletra amorosa». *Inc.*: «Ausent de per qui-m moria».

90 F. 60v-61v [F. V. Garcia]. «Quexa's un galan de sa dama per haver-li faltat a la paraula. Dècimas amorosas». *Inc.*: «Ja del món la fe és fugida».

91 F. 61v-62 [F. V. Garcia]. «A una senhora hermosa molt ingrata. Dèzimas». *Inc.*: «Juntà en vós naturalesa».

92 F. 62-62v [F. V. Garcia]. «A la estremada hermosura de una dama desdènosa, a la qual veu son galan lo dia de sant Ramon Nonat<a>. Dèzimas». *Inc.*: «De veure-us tant celebrada».

93 F. 62v-63 [F. V. Garcia]. «A una dama de la qual, sols ab la fama de sa hermosura, estava enamorat un galan y, veent-la lo dia de sant Pere, parlant ab ella, advertí que se tragué dels pits uns psalms penitencials. Dèzimas». *Inc.*: «Bé diuen, senyora mia».

94 F. 63-63v [F. V. Garcia]. «A una senyora que regalà de una cadenilla de acer a son amant. Redondillas». *Inc.*: «Com a vostre esclau humil».

95 F. 63v-64 [F. V. Garcia]. «A una senyora nomenada N. Serra. Redondillas». *Inc.*: «Dos mil voltas me ha tirat».

96 F. 64 [F. V. Garcia]. «A un galan borni que festejava a una dama de bons ulls. Redondillas». *Inc.*: «Fabi, ab un ull tancat».

97 F. 64-64v [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Redondillas amorosas». *Inc.*: «Un canyelló li donava».

98 F. 64v-65 [F. V. Garcia]. «A una donzella nomenada Jacinta. Redondillas». *Inc.*: «Ja amor contra mi-s provoca».

99 F. 65-65v [F. V. Garcia]. «Lletra satírica». *Inc.*: «Cantem un poc del que ss'usa».

100 F. 65v-66 [F. V. Garcia]. «Refereix son amor satirizant als poetes. Romans». *Inc.*: «Què se'm dóna a mi que'l sol».

101 F. 66-66v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al sentiment de una dama jove y hermosa a la qual galantejava un jove y sos pares la casaren ab un vell molt ric. Romans». *Inc.*: «La casadeta de l'any».

102 F. 66v-67 [F. V. Garcia]. «Advertèncias que donà un galan a una senyora de la qual estava zelós. Romans». *Inc.*: «A vós ho dic, bella Filis».

103 F. 67-68 [F. V. Garcia]. «A una mossa dormidora. Romans». *Inc.*: «Lo solatge de las mossas».

104 F. 68-68v [F. V. Garcia]. «A la Cucafera de Tortosa que, anant a la profesó del Corpus, espallà 6 flautas de un organet portàtil ab una morrada. Romans». *Inc.*: «Per cert, madò Cucafera».

105 F. 68v [F. V. Garcia]. «A una màscara que parlava ab un apotecari a la porta de la botiga. Romans». *Inc.*: «No, señora Madalena».

106 F. 68v-69v [F. V. Garcia]. «Queixas de un galan a una dama olvidada de son amor. Romans». *Inc.*: «Parlem-nos quatre paraulas».

107 F. 69v [F. V. Garcia]. «A una moza gravada de varola. Soneto». *Inc.*: «Mala Pasqua us dé Déu, mossa corcada».

108a F. 70-73 [F. V. Garcia]. «Oratió panegírica que's digué en la paieria de la ciutat de Lleida sobre la electió del rector de aquella universitat literària en persona de don Phelip de Berga y de Aliaga, per la natió valentiana. Octavas». *Inc.*: «Si a la gran dignidad de exa presèntia».

108b F. 73-76 [F. V. Garcia]. «Quintillas». *Inc.*: «No lluny de l'àlveo natiu».

108c F. 76-79v [F. V. Garcia]. «Cansó real». *Inc.*: «Pues de mas mans groseras».

108d F. 79v-82 [F. V. Garcia]. «Romanse». *Inc.*: «Ara que é dexat lo plectre».

108e F. 82 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Donau-li lo govern de vostra escola».

109 F. 82v [F. V. Garcia]. «Al crític lector. Soneto». *Inc.*: «Ara baixes la vista envés la immunda».

110 F. 82v [F. V. Garcia]. «Al malèvolo lector. Soneto». *Inc.*: «Ix la pròdiga llum que ab sutil ralla».

111 F. 83-91 [G. Aguilar]. «Fábula de Endimió y la Luna, por Gaspar Aguilar». *Inc.*: «Del amor loco atrevido». Al marge: «No són de Vallfogona».

112 F. 91v *Inc.*: «En mi lengua el corazón» [ratllat].

113 F. 91v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Versos que's traguéran a esta villa de Igualada a una senyora de Barcelona». *Inc.*: «Esta nit se à compost».

114 F. 92-93 [P. Calderón de la Barca. Fragment de *La vida es sueño*]. *Inc.*: «¡Ay, mísero de mí! ¡Ai, infelizo!». Al marge: «No són de Vallfogona».

115 F. 93v [F. V. Garcia]. «Soneto. Vallfogona». *Inc.*: «Un mirador de monges se mirava».

116 F. 93v [F. V. Garcia]. «Soneto. Vallfogona». *Inc.*: «Renunciant les arades y les relles».

117 F. 94-94v: «A una señora purgada, regalándola con un ramo seco». *Inc.*: «La invención de traher ramos». Al marge: «No són de Vallfogona».

118 F. 94v [F. V. Garcia]. «Soneto de Vallfogona». *Inc.*: «Si fósseu majordona de soldada».

119 F. 95 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la expressiva sensillesa de la llengua catalana. Soneto». *Inc.*: «Gaste, qui de las flors de poesia».

120 F. 95 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Los raigs de l'orient desembayava».

121 F. 95v-96 [R. Cordelles]. «Al desengany del món. Dèzimas». *Inc.*: «Musa, què pretens de mi?».

122 F. 96v [F. V. Garcia]. «Desengañ del món. Dècimas». *Inc.*: «Ja de la casa encantada».

123 F. 97-97v [Notes sobre mètrica]. *Inc.*: «La quartilla és un vers que consta de quatre versos». *Expl.*: «té de constar de nou sillabas, com és ara: “De los doctores Crisóstomo”».

Bibliografia

1-38, 40-110, 113, 115, 116, 118-120, 122 Veg. *infra*, ms. 1358. **12, 17, 20, 23, 26, 67, 70, 116** *Poesia eròtica i pornogràfica catalana*, 1989, [a cura d'A. Rossich]. **35** Veg. *supra*, ms. 27. **81** C. MORELL. *La famosa comèdia de La gala està en son punt*, 1986, p. 114-117, [edició]. **111** B. GALLARDO. *Ensayo*, vol. I, col. 39-47. G. AGUILAR. *Fábula*, 1935. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1941, p. 47. *Guía*, p. 96. *Cincuenta años*, p. 153. // J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 195. **23** Sobre J. Terrer veg. *infra*, ms. 1358. **111** F. MARTÍ GRAJALES. *Ensayo*, p. 13-28. *De las academias a la Enciclopedia*. **33, 43, 44** Sobre A. Maçaners veg. *infra*, ms. 1358. **39** Sobre Ocarí veg. *infra*, ms. 1358. **81** A. ROSSICH. «El teatre barroc» (*El teatre català dels orígens al segle XVIII*, p. 67-68). **121** Sobre R. Cordelles veg. *infra*, ms. 1358.

Observacions

Una mà indica en llapis els poemes no publicats o divergències respecte dels que ho són. Als f. [114v] i [115], entre proves de ploma, versos ratllats en català i castellà.

Gaspar Aguilar (València, 1561-1623). Pedro Calderón de la Barca (Madrid, 1600-1681). Francesc Fontanella (Barcelona, 1622 - Perpinyà, 1682/1683). Francesc Vicent Garcia (Tortosa?, 1578/1579 - Vallfogona de Riucorb, 1623). Antoni Maçaners (Tarragona, ? - Roma, 1634). Joan Terrer (*fl.* 1610).

Ms. 1141: [Curs sobre la física i el *De anima* aristotèlics (en llatí)]

Segle XVII (1698). 4 f. prel. + f. 1-280 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-272 (f. 5-272 de l'anterior) + 4 f. en blanc. Paper, 205 × 150 mm. Copiat per Francesc Sivid. Enquadernació de pergamí. Tacat per la humitat. Res-taurat. F. 280v: «Hic liber est D. Franciscus [*sic*] Sivid, utriusque juris doctor [...]. Dominus iudicat eius». Donatiu de Guillem Maria de Brocà; registrat el 1930.

1 F. 1-4v [J. de Feu i Falguera. *Elogium angelico scholarum soli, solifero doctorum angelo, divo inquam Thomae Aquinati [...], nuncupatum. Inter cuius solemnna in aedibus Divae Catherinae Virginis et Martyris orator extitit Iosephus de Feu et Falguera, domicellus, tertiae classis alumnus, die 9 martii anno 1697.* Barcelona: Joan Jolís, s. a. (exemplar imprès)].

2 F. 5-134v (1-130v): «Questiones in 8 libros Fisicorum Aristotelis iuxta miram angelici patris divi Thomae Aquinatis et eius scholae doctrinam». «Proemium». *Inc.*: «Post orridum pelagus». *Expl.*: «ad res pertinentes».

3 F. 142-154v (138-150v): «Disputationes in quatuor libros De celo et mundo Aristotelis iuxta miram angelici preceptoris divi Thome Aquinatis et eius scholae doctrinam». Sota: «Die vigesima sexta febroarii anno a nativitate Domini 1698». «Questio 1^a: de universo seu mundo et eius perfeccione<m>». «Articulus primus: an universum sit perfectum». *Inc.*: «Supposito primo quod ad universum potest multiplies dessumi». *Expl.*: «in libris Metheorum. Et hec dicta sufficiant De celo et mundo. Sedant utinam ad laudem et gloriam individue Trinitatis [...] patronisque mei, divi Francis[ci] Xaver[ii], ceterorumque curie sanctorum, intra Taraconem, die 3ª februarii anno a Domini nativitate milesimo sexcentesimo non[a]gesimo octavo, dic 1698. Vale».

4 F. 155-208v (151-208v) [Comentari d'Aristòtil. *De generatione et corruptione* (en llatí)]. [Espai en blanc per a la rúbrica]. *Inc.*: «Postquam Aristoteles in 8 libris Phisicorum». *Expl.*: «optimam erit. Et hec de duobus libris De generatione Aristotelis et <et> de corruptione seu De hortu et interitu dicta sufficiant. Sedant utinam ad laudem et gloriam individue et Trinitatis [...] patronisque mei, sancti Fransisi Xaveri, ceterorumque curie celestis sanctorum. Fuit scriptus a me, Francisco Sivid, die dessima sexta mensis iunii anno a nativitate Domini anno milesimo sexcentesimo nonagessim octavo infra secundam et tertiam oras».

5 F. 214-229 (214-229): «Disputaciones in quatuor libris Meteororum Aristotelis iuxta miram angelici preceptoris divi Thome Aquinatis et eius scholae doctrinam». *Inc.*: «Tractatus hic inscribitur De meteoris». *Expl.*: «et ponderosa, etc. Et hec dicta sufficiant de omnibus quatuor Meteororum libris. Sedant utinam ad laudem et gloriam individue Trinitatis [...] patronisque mei, divi Francis Xaver[ii], ceterorumque celestis curie sanctorum, intra Tarraconem die quarta mensis martii 1698».

6 F. 234-272v (234-272v) [Comentari d'Aristòtil. *De anima* (en llatí)]. [Espai en blanc per a la rúbrica]. *Inc.*: «Conclusus est philosophus». *Expl.*: «est indivisibilis. Hec De anima Aristotelis. Et hec de tribus libris De anima, in Dei gloriam eiusque matris Marie, necnon sancti Thome Aquinatis, dicta sufficiant. Fuit scriptus a me, Francisco Sivid, die secunda mensis mai anno milessimo sexcentesimo nonagessim octavo intra 3^{iam} et 4^{am} oras, etc.».

F. 273-280v [Taula].

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1941, p. 47. *Guía*, p. 96. *Cincuenta años*, p. 153. L. ROBLES. «Aristoteles latinus» (*Actas del V CIFM*, p. 375).

Ms. 1166: FRANCESC DE GILABERT I ALENTORN. *Dichos y hechos del emperador Carlos V*

Descrit a REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 260-261.

Ms. 1173: ANTONI DE BASTERO. [Materials per a la *Història de la llengua catalana* (en català, castellà, italià, francès i llatí)]

Començament del segle XVIII. 3 f. prel. + f. 1-122 amb numeració moderna en llapis + 4 f. en blanc. Paper, 320 × 210 mm, amb f. de format menor. Autògraf, amb addicions d'altres mans. Notes al marge. Enquadernació posterior en paper i pergamí al llom. Al llom: «Bastero. Historia de la lengua catalana». Es conservava al convent de Sant Agustí, d'on va passar a la Biblioteca pública i provincial de Barcelona arran de la desamortització. Compra a la llibreria Babra-Vindel, de 1931.

F. 1-2v [Notes sobre el trobador Sordello, extretes de Mario Equicola. *Dell'istoria di Mantova libri quinque*. Màntua: Franceco Osanna, 1607. Amb notes en català].

F. 5-122 [Compilació de materials per a una *Història de la llengua catalana* (en català, castellà, italià, francès i llatí)].

F. 5 [Taula incompleta].

F. 6-122: «Historia de la lengua catalana». «Libro primero». «Capítulo I: origen». «§ 1. De la primera lengua que se habló en el mundo hasta la latina, de quien se originó la catalana». «Partícula 1: De la hebrea». *Inc.*: «Lo nom o vocable “llengua”, pres y considerat en sa pròpia y verdadera significació». *Expl.*: «como dize san Isid[o]ro y los que después d'él escrivieron (x)».

Bibliografia

A. DE BASTERO. *Història de la llengua catalana*, 1997, [a cura de F. Feliu]. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1941, p. 48. *Guía*, p. 97. *Cincuenta años*, p. 154. F. FELIU. *Catàleg*, p. 15-17, 31, 193-202. // J. RUBIÓ I ORS. *Bastero, provenzalista catalán*. J. R. CARRERAS I BULBENA. «Estudis biogràfics». BRABLB, núm. XIII, p. 213-219. J. M. MIQUEL I VERGÉS. *La filologia catalana en el període de la Decadència*, p. 110-116. P. BOHIGAS. «Bastero i els orígens de la llengua catalana» (*Miscel·lània Fabra*, p. 27-36). A. MESTRE. *Historia, fueros, actitudes*, p. 283-285.

A. COMAS. HLC, vol. iv, p. 170-174. F. FELIU. «Els inicis de la Filologia catalana moderna». AIEG, núm. xxxix, p. 235-341. Íd. «L'empremta d'A. de Bastero entre els seus contemporanis». ATCA, núm. xvii, p. 573-595. Íd. «Coneixement i percepció de la llengua catalana» (*Estudis de filologia catalana*, p. 89-128). A. ROS-SICH. «Una sessió pública de l'Acadèmia de Barcelona al 1731». BRABLB, núm. XLIV, p. 303-333. A. RAFANELL; F. FELIU. «La llengua abans de la lingüística». Íd., núm. XLVIII, p. 113-139. J. CERDÀ. «La provençalística a Catalunya» (*Actes del VII Congrés de l'AHLM*, vol. II, p. 55-65). M. CAMPABADAL. *El pensament i l'activitat literària del Setcents català*, vol. I, p. 91-95, 143-149.

Observacions

Materials (esborranys, capítols passats a net, llistes d'«autoritats», notes soltes relligades al volum, extractes no sempre relacionats amb l'obra, etc.) per a una història de la llengua catalana, capítols 1 («Origen»), 2 («Nacimiento») i 3 («Nombre»).

Per a una llista i una descripció exhaustiva dels ms. de Bastero, veg. el *Catàleg* de Feliu. Hi afegim BSG, ms. 93, que conté els apunts autògrafs d'un curs de lògica seguit pel mateix Bastero els anys 1687-1688 a la Universitat de Barcelona; al final, resum del curs en català.

ANTONI DE BASTERO (Barcelona, 1675 - Girona, 1737).

Ms. 1205: Francesc ORRIOLS. [Cursos de medicina (en llatí)]

Segle xvii (1678-1680). 1 f. prel. + f. 1-137 amb numeració moderna en llapis + 35 f. en blanc. Paper, 200 × 150 mm. Còpia de Tomàs Mollet. Caplletres ornamentades en tinta. Al f. 1, il·lustració en tinta a tota pàgina: «Sanctus Thomas Aquinatis», signada: «Sacrista fecit». Enquadernació de pergamí. Al lloc: «De simp., comp. & mat. medic.». Donatiu de J. Herp i Bover (f. [1] prel.: «José Herp, Barcelona»); registrat el 1932. A la contracoberta anterior, segell de la 1ª exposició bibliogràfica del Segon congrés de metges de llengua catalana (Barcelona, 1917). *Olim* 1.

1 F. 4v: «Tractatus de simplicium medicamentorum facultatibus in universum. A medicinae doctore Francisco Orriols, a quo ipsum accepit Thomas Mollet, philosophiae doctor et medicinae studiosus, anno 1678».

F. 5-42v *Inc.*: «Galenus undecim libris agit non solum de simplicium medicamentorum facultatibus in universum». *Expl.*: «meloepones, etc. Finis».

2 F. 44v: «Tractatus de compositione medicamentorum. A medicinae doctore Francisco Orriols, a quo ipsum accepit Thomas Mollet, philosophiae doctor et medicinae studiosus, anno 1679».

F. 45-75v *Inc.*: «Postquam anteriori anno de simplicibus medicamentis egimus». *Expl.*: «hepatis et aliarum partium. Et haec dicta sufficiant de hoc tractatu ipsique finem, ad maiorem Dei gloriam beataeque virginis Mariae, sine labe conceptae, imponimus. Finis».

3 F. 78v: «Tractatus unicus de materia medica. A medicinae doctore Francisco Orriols, a quo ipsum accepit Thomas Mollet, philosophiae doctor et medicinae studiosus, anno 1680».

F. 79-114v *Inc.*: «Licet materia medica accipiatur». *Expl.*: «uti emplastro stromaticonis confortativo. Et haec sufficiant pro tractatu de materia medica. In laudem omnipotentis Dei virginisque Mariae, sine labe conceptae. Finis».

4 F. 116-137v [J. P. Llobet. *Particulares medicamentorum descriptiones quibus iam ab antiquo utuntur medici doctores et chirurgi hospitalis generalis Sanctae Crucis barcinonensis in aegrorum curatione*. Barcelona: Jacint Andreu, 1677 (exemplar imprès)].

Bibliografia

Bibliografia medical de Catalunya, p. 29-30. *Anuario de la Biblioteca Central*, 1941, p. 49. *Guía*, p. 99. *Cincuenta años*, p. 155. // Sobre F. Orriols veg. J. M. CALBET; J. CORBELLA. *Diccionari*, vol. II, p. 179-180. Sobre els Mollet veg. *Bibliografia medical de Catalunya*, p. 276. J. M. CALBET; J. CORBELLA. *Diccionari*, vol. II, p. 146-147.

Observacions

Orriols, conseller de Barcelona el 1698 i el 1706, apareix com a catedràtic jubilat de la càtedra major de medicina dita d'Aforismes, a la Universitat de Barcelona, entre 1705 i 1713 (BC, Arx. 304: *Llibre de les cèdules de l'Estudi general*, 1705-1714).

Els ms. 1205-1214 de la BC contenen apunts escolars de medicina copiats, la major part, per Tomàs Mollet i dos descendents seus (fills?), els germans Josep i Tomàs Mollet i Balaguer, entre els anys 1678-1681, en què el primer estudia medicina a Barcelona, després d'haver fet els cursos d'arts a Manresa entre 1676 o 1678 (veg. *infra*, ms. 2895 i 2901), i el primer terç del XVIII, en què ho fan els dos germans: Josep, vers 1709-1711; Tomàs, 1725-1727. El primer Tomàs arribarà a ser conseller en cap de Manresa, ciutat d'on la família devia ser originària. Aquesta col·lecció d'apunts de membres d'una família de metges del darrer terç del XVII i principis del XVIII, és interessant per a l'estudi dels *curricula* escolars de l'època.

Descrivim els ms. que pertanyen al primer Tomàs i a Josep, i no els que són obra exclusivament del segon Tomàs, que queda fora de l'àmbit d'aquest REPERTORI (ms. 1211 i 1212; el ms. 1542, de la mateixa procedència, conté una còpia

d'aquest Tomàs dels comentaris a la lògica i la metafísica d'Aristòtil impartits pel jesuïta Amador Móra vers 1721; Móra va morir a Saragossa el 1732, segons Fejér. *Defuncti secundi saeculi S. I.*, vol. III, p. 327). Un altre volum de la col·lecció Herp, ms. 1204, amb apunts de lògica de finals del XVI, ha estat descrit a REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 264-265.

FRANCESC ORRIOLS (Barcelona, fl. 1678-1714).

Ms. 1206: Joan Pau MARÈS. [Cursos de medicina (en llatí)]

Segle XVII (1635-1637). 3 f. prel. + f. 1-323 amb numeració moderna en llapis + 11 f. en blanc. Paper, 200 × 145 mm. Enquadració de pergamí. Al lloc: «Historia anatomica». Donatiu de J. Herp i Bover (f. [3] prel.: «José Herp, Barcelona»); registrat el 1932. A la contracoberta anterior, segell de la 1ª exposició bibliogràfica del Segon congrés de metges de llengua catalana (Barcelona, 1917).

1 F. 1-17: «Historia anatomica, humani corporis partes huberrime enodatas [?]. Edite per Joannem Paulum Mares, medesine doctorem et Barcinone publicum profesoem, die 5 octobris anno a virgineo partu 1635». «Prefacio». *Inc.*: «Agreditur, divino illustranti auxilio beate Virginis angelicique doctoris, humani corporis illustr[acion]em».

2 F. 18-103v: «Historia partium que in cavitate naturali continentur».

3 F. 106-115: «De sensuum instrumentis historia anathomica».

4 F. 118-184v: «Historia anatomica: que in cavitate vitali continentur».

5 F. 188-219: «Historia nervorum que in humano corpore inveniuntur».

6 F. 220-275: «Commentaria in libris Galeni de ossibus ad tirones».

7 F. 275-323: «Historia musculorum omnium humani corporis». *Expl.*: «medio quo extrema pars intestini recti operitur. De musculis moventibus cervicem, c. 29».

Bibliografia

Bibliografia medical de Catalunya, p. 26-28, 253. *Anuario de la Biblioteca Central*, 1941, p. 49. *Guía*, p. 99. *Cincuenta años*, p. 155. // J. M. CALBET; J. CORBELLA. *Diccionari*, vol. II, p. 114.

Observacions

Alguna nota marginal en català, de la mateixa mà (p. e., f. 100: «arterie uniri anastemoti és unir-se u[n]a boca ab altre»). 2, amb colofó de 1636 (f. 103v). 3, datat el 5 d'octubre de 1636 (f. 106).

Ms. 1207: Dídac CASETES. [Cursos de medicina (en llatí)]

Segle XVIII (c. 1711-1712). 1 f. prel. + f. 1-190 amb numeració moderna en llapis + 3 f. en blanc. Paper, 200 × 150 mm. Còpia de Josep Mollet i Balaguer. Enquadernació de pergamí. Tacat per la humitat. Donatiu de J. Herp i Bover (f. [1] prel.: «José Herp, Barcelona»); registrat el 1932. Ib.: segell de la 1ª exposició bibliogràfica del Segon congrés de metges de llengua catalana (Barcelona, 1917). *Olim* 2.

1 F. 1-64v [D. Casetes]. «Humani corporis et singularum ejus partium descriptio». «Proemium». *Inc.*: «Tam ardua et immensa est humani corporis partium investigatio». *Expl.*: «Numerus completus 379. Haec materia dictata fuit mihi, Josepho Mollet et Balaguer, a doctore Didaco Casetas anno 1711».

2 F. 65-116: «Tractatus de partibus in cavitate vitali contentis». «Proemium». *Inc.*: «Absolutis ac demonstratis inferioris ventris sive naturalis cavis partibus». *Expl.*: «qui per pedis musculos et et ejus cutem disseminantur. Et hec de nervorum dissectione, necnon de tota anatome pro presenti anno explicatura dicta sint satis».

3 F. 125-190v [«Historia parcium omnium internarum que in ventre inferiori seu natali continentur»]. *Inc.*: «Postquam anno proxime elapso tradita fuit historia osium et musculorum omnium humani corporis, hoc in presenti anno opere presium est, pro nostro complendo munere, charissimi discipuli, vobis in memoriam ponere oculisque patefacere vestris historiam parcium omnium internarum que in ventre inferiori seu natali continentur». *Expl.*: «ab eodem ramo cruciali. Et hec de venis necnon de tota parcium in cavitate naturali contentarum historia dicta sint satis».

Bibliografia

Bibliografia medical de Catalunya, p. 28-29. *Anuario de la Biblioteca Central*, 1941, p. 49. *Guía*, p. 99. *Cincuenta años*, p. 155. // J. M. CALBET; J. CORBELLA. *Diccionari*, vol. I, p. 126.

Observacions

Els probables títol i data (1712 o posterior) de 3, els deduïm de l'*incipit* del text. Al prefaci del mateix tractat s'esmenta el «doctor Jesintus Andreas, in hac nostra Universitate rutilans radiansque sol, in sua Gotolanorum practica» (f. 125v), és a dir, les *Practicae gotholanorum procurandi humani corporis morbis* (1678), del catedràtic de la Universitat de Barcelona Jacint Andreu (n. Hostalric, c. 1630).

1: Casetes és documentat com a catedràtic de càtedra menor de medicina dita d'Anatomia, de la Universitat de Barcelona, entre 1705 i 1713 (BC, Arx. 304: *Llibre de les cèdules de l'Estudi general*, 1705-1714). Uns altres apunts del curs impartit per ell sobre les matèries del present ms., però de 1701-1703, a BUB, ms. 616 (Miquel Rosell. *Inventario*, vol. II, p. 162-163). Més apunts escolars de les classes de l'autor *infra*, ms. 1214; BUB, ms. 419, de 1715 (íd., vol. I, p. 522); hi ha una carta seva al dominic Miquel Major al ms. 1368 d'aquest fons (íd., vol. III, p. 451).

DÍDAC CASETES (*fl.* 1701-1717).

Ms. 1208: Francesc ORRIOLS; Ramon ORRIOLS et al. [Cursos de medicina (en llatí)]

Segle XVIII (1709-1710). 1 f. prel. + f. 1-302 amb numeració moderna en lla-pis + 1 f. en blanc. Paper, 200 × 150 mm. Còpia de Josep Mollet i Balaguer i addicions del seu germà Tomàs (f. 293-294v). Enquadernació de pergamí. Donatiu de J. Herp i Bover (f. [1] prel.: «José Herp, Barcelona»); registrat el 1932. A la contracoberta anterior, segell de la 1ª exposició bibliogràfica del Segon congrés de metges de llengua catalana (Barcelona, 1917). *Olim* 3.

1 F. 1-78v [F. Orriols]. «Physiologia, medicinae pars, iuxta Hippocratis et Galeni doctrinam». «Prooemium». *Inc.*: «Physiologia est illa medicinae pars quae in rerum naturalium contemplacione occupatur». *Expl.*: «a nobis supra enumeratas. Et haec dicta sufficiant pro tractatu de elementis et humoribus. In laudem [...] divi Thomae Aquinatis et tandem sancti Josephi, qui est patronus meus. Haec materia dictata fuit a doctore Francisco Orriols, a quo ipsam accepit Josephus Mollet et Balaguer, anno 1710».

2 F. 81-160v: «Disputationes in tres Galeni libros De temperamentis». «Prooemium». *Inc.*: «Doctrina de temperamentis tam in comuni quam in particulari». *Expl.*: «quasi nutritus erat. Et haec dicta sufficiant».

3 F. 165-237v [R. Orriols]. «Disputationes in tres Galeni libros De facultatibus naturalibus». «Prooemium». *Inc.*: «Explicaturus in hoc ultimo cursu anno doctrinam Galeni super tres libros de facultatibus nat[ur]alibus». *Expl.*: «differre. Et hec dicta sunt satis. Ad laudem [...]. Materia hec dictata fuit Josepho Mollet per d.^m Raymundum Orriols die [falta] maii anno 1709».

4 F. 243-294v: «Tractatus de pulsibus». *Inc.*: «Placuit in vestrum commodum, carissimi dissipuli, opus arduum de pulsibus exponere». *Expl.*: «et eadem historia refertur de Galeno. Finis».

5 F. 299-302 [Qüestions sobre la circulació de la sang (en llatí)]. *Inc.*: «Sup.^o quod per motum circulationis sanguinis non intelligitur circularem mathematice». *Expl.*: «An debeat variari methodus medendi, supposita circulatione sanguinis, in tractatu de methodo medendi resolvitur».

Bibliografia

Bibliografia medical de Catalunya, p. 30. *Anuario de la Biblioteca Central*, 1941, p. 49. *Guía*, p. 99. *Cincuenta años*, p. 155. // Sobre F. Orriols veg. *supra*, ms. 1205. Sobre R. Orriols veg. J. M. CALBET; J. CORBELLA. *Diccionari*, vol. II, p. 180.

Observacions

A 5 se cita Harvey (f. 299: «Sit conclusio: vere datur circulatio sanguinis; ita doctor Guillelmus Harveus, angulus, professor anatomes in collegio lugdunensi et dicti motus inventor, quam sequuntur omnes moderni») i Maties Garcia, valenciana (f. 300).

R. Orriols és documentat com a catedràtic de la càtedra menor de medicina dita de la Part natural, de la Universitat de Barcelona, entre 1705 i 1713 (BC, Arx. 304: *Llibre de les cèdules de l'Estudi general*, 1705-1714).

FRANCESC ORRIOLS (Barcelona, fl. 1678-1714). RAMON ORRIOLS (fl. 1703-1714).

Ms. 1209: [Cursos de medicina (en llatí)]

Segle xvii (c. 1635-1637?). 1 f. prel. + f. 1-300 amb numeració moderna en llapis + 1 f. en blanc. Paper, 200 × 145 mm. Enquadernació de pergami. Al lloc: «Tractatus de uri. et nath.». Donatiu de J. Herp i Bover (f. [1] prel.: «José Herp, Barcelona»); registrat el 1932. A la contracoberta anterior, segell de la 1ª exposició bibliogràfica del Segon congrés de metges de llengua catalana (Barcelona, 1917). *Olim* 4.

1 F. 1-88v: «Commentarii in librum Hippocratis de natura hominis». «Prefacio». *Inc.*: «P[ar]tem medicinae physiologicam, quae rerum naturalium ad corporis humani naturam perfecte intelligendam tradit cognitionem, interpretandi ac docendi munus nobis incumbit». *Expl.* (s'interromp): «observare tamen placuit [...]».

2 F. 93-162: «Tractatus de urinis». «Prohemium». *Inc.*: «Cum disputatio de urinis». *Expl.*: «flatum copia». Segueix una rúbrica sense text: «Caput 5^m: de conditionibus et significationibus contenti boni in omnibus egrotantium».

3 F. 165-297v: «In primam Aphorismorum sectionem magny Hipocratis commentarii, doctrinarum [?] Galeni contextu». «Prohemium». *Inc.*: «Consue[ve]re olim solentque his nostris temporibus disertissimi Hipocratis interpretes ac commentatores». *Expl.* (s'interromp a l'aforisme 18): «utpote servato ipsis intrinsecus calore, etc. 3° [...]».

4 F. 298-300v [Discurs en llatí]. «La llisó de la triaga». *Inc.*: «Cum longe doctissimus evadit». *Expl.*: «cognoverit instabile ficmentum nostrum».

Bibliografia

Bibliografia medical de Catalunya, p. 26. *Anuario de la Biblioteca Central*, 1941, p. 49. *Guía*, p. 99. *Cincuenta años*, p. 155.

Observacions

4: discurs adreçat al bisbe, autoritats («patres patriae»), metges i farmacèutics d'una ciutat innominada, probablement per a la consecució d'un grau acadèmic. Del mateix copista que el ms. 1206, descrit *supra*, actiu entre 1635 i 1637.

Ms. 1210: Jaume SOLA. [Cursos de medicina (en llatí)]

Segle xvii (1679-1681). 2 f. prel. + f. 1-228 amb numeració moderna en llapis + 36 f. en blanc. Paper, 205 × 145 mm. Còpia de Tomàs Mollet. Caplletres ornamentades en tinta. Al f. 1v, gravat de sant Estanislau Kostka, s. i. Enquadernació de pergami. Al lloc: «De elem., temp.^{is} & facult.» A la coberta: «D. Thomàs Mollet, estudiante en Cervera». Donatiu de J. Herp i Bover (f. 1: «José Herp, Barcelona»); registrat el 1932. A la contracoberta anterior, segell de la 1ª exposició bibliogràfica del Segon congrés de metges de llengua catalana (Barcelona, 1917). *Olim* 5.

F. 2: «Disputationes in medicinam physiologi[c]am iuxta Hippocratis et Galeni mentem in libris De humana natura, Temperamentis et De facultatibus naturalibus. A medicinae doctore Iacobo Sola, a quo per trium annorum spatium ipsas accepit Thomas Mollet, philosophiae doctor et medicinae studiosus, in barcinonensi Universitate».

F. 3-4v: «Proemium». *Inc.*: «Sapientia summa microcosmi, quem tantum magnificabat, seu simulacri sui, id est hominis ad sui imaginem formati».

1 F. 5v-91v: «Disputationes in librum Hipocretis De humana natura. A medicinae doctore Iacobo Sola, a quo ipsas accepit Thomas Mollet, philosophiae doctor et medicinae studiosus, anno 1679».

2 F. 92v-157v: «Disputationes in 3 Galeni libros De temperamentis. A medicinae doctore Iacobo Sola, a quo ipsas accepit Thomas Mollet, philosophiae doctor et medicinae studiosus, anno 1680».

3 F. 158v-224v: «Disputationes in 3 Galeni libros De facultatibus naturalibus. A medicinae doctore Iacobo Sola, a quo ipsas accepit Thomas Mollet, philosophiae doctor et medicinae studiosus, anno 1681». *Expl.*: «modo quo homini est necessarium. Et haec dicta sint satis iuxta miram Galeni doctrinam <de> pro disputationibus de naturalibus facultatibus, necnon pro omnibus illis quae ad medicinam physiologicam spectant. In laudem omnipotentis Dei illibataeque virginis Mariae, sine labe conceptae. Finis».

F. 225-227v: «Index omnium disputationum partium et quaestionum quae in toto hoc de physiologica medicina libro continentur».

F. 228: «Breve omnium supradictarum disputationum partium et quaestionum resumen» [s'interromp].

Bibliografia

Bibliografia medical de Catalunya, p. 28, 408-409. *Anuario de la Biblioteca Central*, 1941, p. 49. *Guía*, p. 99. *Cincuenta años*, p. 155. // F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 605. J. SALES. *J. Solà, un metge del segle XVII*. J. M. CALBET; J. CORBELLA. *Diccionari*, vol. III, p. 106. J. SOLÀ. *Disputa mèdica i legal*, 1998.

Observacions

Es conserven els apunts d'unes *Disputationes de urinis* dictades per Solà el 1701, de la mà del metge i poeta J. Bori, sobre el qual veg. *supra*, ms. 78 (BUB, ms. 610; Miquel Rosell. *Inventario*, vol. II, p. 154). La *Bibliografia medical* esmenta un ms. mèdic siscentista de la col·lecció Salvà i Campillo (Biblioteca de la Reial acadèmia de medicina), de 390 f., compilat per Solà —que hi consta com a metge de Caldes de Montbui—, «ad usum doctoris Olegarii Vilaseca» i amb una referència a Onofre Claret, metge de Granollers, el 1660. A banda de textos menors en els prolegòmens d'obres editades de Joan d'Alòs, Solà publicà una *Medica et legalis contentio inter nobilis corporis partes de sanguificationis dominio* (1702). N'hi ha traducció catalana (1998), que s'insereix en un projecte «de difusió —en català— de l'obra científica editada en llatí i elaborada a Catalunya en el XVII sobre el sistema cardiocirculatori», en el curs del qual s'han publicat en versió catalana moderna la *Disquisició fisiològico-anatòmica sobre el cor humà*, de J. d'Alòs i Serradora (1694, 1994), i la *Defensa mèdica de la circulació de la sang*, de F. Morelló (1678, 1996).

JAUME SOLÀ (La Roca del Vallès, 1634 - Caldes de Montbui, 1714).

Ms. 1213: Jaume PUJADES; Miquel BONEU. [Cursos de medicina (en llatí)]

Segle XVII (1678). 1 f. prel. + f. 1-170 amb numeració moderna en llapis + 17 f. en blanc. Paper, 205 × 150 mm. Còpia de Tomàs Mollet, amb addicions de Tomàs Mollet i Balaguer. Caplletres ornamentades en tinta. Enquadernació de pergami mutilada. Al llom: «De diff. & cau. morb. & symp.». Donatiu de J. Herp i Bover (f. 1: «José Herp, Barcelona»); registrat el 1932. Al f. [1v] prel., segell de la 1ª exposició bibliogràfica del Segon congrés de metges de llengua catalana (Barcelona, 1917). *Olim* 8.

1 F. 1v-16: «Comentarii in 3 Galeni libros De morbo, scilicet causis morborum et differentiis symptomatum iuxta miram Roselli doctrinam. A medicinae doctore Pujadas, a quo ipsos accepit suus humilissimus discipulus Thomas Mollet. Anno 1678». «Proemium». *Inc.*: «Instituit magister in praesentibus libris ostendere tum essentiam morbi et differentias eius, adhuc infimas». *Expl.*: «tremore, convulsionibus, etc.» (incomplet).

2 F. 95v-170v: «Comentarii in 3 Galeni libros De causis symptomatum. A medicinae doctore Boneu, a quo ipsos accepit suus humilissimus discipulus Thomas Mollet. Anno 1678». «Prooemium». *Inc.*: «Saepius eruditissimus Galenus». *Expl.*: «ad invicem se consequantur. Et haec sufficiant pro hoc libro, necnon pro tractatu toto de symptomatum causis vel potius de morbo et symptomate. Finis».

Bibliografia

Bibliografia medical de Catalunya, p. 26. *Anuario de la Biblioteca Central*, 1941, p. 49. *Guía*, p. 99. *Cincuenta años*, p. 155. // Sobre M. Boneu veg. J. M. CALBET; J. CORBELLA. *Diccionari*, vol. I, p. 87. Sobre J. Pujades veg. *íd.*, vol. II, p. 225.

Observacions

1: uns altres apunts de classes impartides sobre la mateixa matèria per Pujades, el 1669, a BUB, ms. 949. Més apunts d'aquest professor a BUB, ms. 422, de 1672-1683 (Miquel Rosell. *Inventario*, vol. II, p. 492; vol. I, p. 524-525). 2: Boneu va ser conseller de Barcelona el 1665 i el 1673.

MIQUEL BONEU (Barcelona, fl. 1665-1678). JAUME PUJADES (Sabadell, 1615 - Barcelona, 1701).

Ms. 1214: Dídac CASETES *et al.* [Cursos de medicina (en llatí)]

Primer terç del segle XVIII (c. 1710 i 1727). 1 f. prel. + f. 1-237 amb numeració moderna en llapis + 6 f. en blanc. Paper, 200 × 150 mm. Diverses mans, entre les quals hi ha les de Josep (1-3) i Tomàs (4-5) Mollet i Balaguer. Enquadernació de pergamí. Donatiu de J. Herp i Bover (f. [1] prel.: «José Herp, Barcelona»); registrat el 1932. A la contracoberta anterior, segell de la 1ª exposició bibliogràfica del Segon congrés de metges de llengua catalana (Barcelona, 1917). *Olim* 9.

1 F. 1-26 [«Tractatus de medicamentorum simplicium facultatibus in universum»]. *Inc.*: «Optimum me facturam existimavi si omnia et saltim magis necessaria que a magistro Galeno satis dilatata paginas per undecim Simplicium medicamentorum libros traduntur, philosophico ac moderno stilo in hunc colli-

gere tractatum». *Expl.*: «melopoones et quod melius hoc prestat, amor Dei optimi, maximi. Et hec dicta sufficiant».

2 F. 29-52v [D. Casetes]. «Tractatus de compositione medicamentorum». *Inc.*: «Duplex est genus medicamentorum». *Expl.*: «emplastrum manus Dei. Et haec dicta sufficiant pro medicamentis compositis. Caedant ad laudem [...] divi Thomae Aquinatis, sancti Josephi, qui est patronus meus, et tandem divi Hisidori, cujus faestivo in die huic operi finem imponimus, anno 1710. Haec materia dictata fuit a doctore Didaco Casetas, a quo ipsam accepit Josephus Mollet et Balaguer».

3 F. 53-118 [«De methodo praescribendi formulas medicamentorum, tum chemicorum, tum galenicorum»]. *Inc.*: «Explicatis medicamentorum simplicium facultatibus». *Expl.*: «duobus linteis inclusa. Et hec dicta sufficiant de disputatione medicamentorum externorum et de tota materia medica».

4 F. 119-168v: «Tractatus de morbis puerorum». «Prooemium». *Inc.*: «Antesedentibus annis fuit vobis proposita methodus curandi universales humani corporis morbos». *Expl.*: «et illum vacuando sanguinis. Et hec dicta suffisiunt. Finis die 10 januarii 1727».

5 F. 173-237: «Comentarii in 3 Galeni libros De morbo, scilicet causis morborum et differentiis symptomatum juxta miram Roselli doctrinam». «Prooemium». *Inc.*: «Instituit magister in presentibus libris ostendere tum essentia morbi». *Expl.*: «sicut omnes evacuationes critiche, ut superius jam dictum est. Finis».

Bibliografia

Bibliografia medical de Catalunya, p. 29. *Anuario de la Biblioteca Central*, 1941, p. 49. *Guía*, p. 99. *Cincuenta años*, p. 155. // Sobre D. Casetes veg. *supra*, ms. 1207.

Observacions

El volum s'ha elaborat en dues fases, la primera recull els apunts de Josep Mollet i Balaguer, redactats cap al 1710 (1-3); la segona, de la mà del seu germà Tomàs, vers 1727 (4-5).

Ms. 1219: [Miscel·lània de textos devocionals, gramaticals i poètics (en català i llatí)]

Mitjan segle XVII. 2 f. prel. + f. 1-30 amb numeració antiga completada en llaipsis + 2 f. en blanc. Paper, 230 × 160 mm. 6-7, a dues columnes. Enquadernació posterior de pergamí. Compra a Josep Porter, de 1932.

1 F. 1-2v: «Lo modo de dir lo rosari se divideix en tres parts, so és en preparatió, en resar o dir lo rosari e-n offerir-lo». *Inc.*: «La preparatió se fa examinant la consciència, dient primer huna confessió general y après anant discorrent des de la hora en la qual digué altra ocasió lo rosari». *Expl.*: «y me enamoreu de les celestials. Amén».

2 F. 3-5 [Exercicis de traducció català-llatí segons el principi de la «variatio»].

3 F. 5-9v: «Compendium doctrinae christianae». *Inc.*: «Quicumque vult salvus esse». *Expl.*: «male agere diligunt».

4 F. 9v-13 [Gramàtica llatina]. Primera rúbrica: «De les differènties locals. Prefatio». *Inc.*: «Lo adverbí local és aquell que determina lo verb». *Expl.*: «a la qual, si responem per noms de ciutats y viles, los posam en accusatiu».

5 F. 14-18 [Provisió a favor de Pere Danís com a nou rector de la parròquia de Sant Jaume de Malagarriga, diòcesi de Solsona (en llatí; Solsona, 12 de febrer de 1639). Al final, nota de Josep Casasteva, beneficiat de Sant Cugat del Rec, sobre la presa de possessió de la parròquia, l'endemà, dia 13].

6 F. 18-19 [Nadala]. *Inc.*: «Oyràs, pastoreta / discreta».

7 F. 19-27v [Gramàtica llatina]. Primera rúbrica: «De conjunctionibus brevis tractatus». *Inc.*: «Conjunctio est quae diversas orationis partes vel diversas orationes conjungit». *Expl.*: «diversas orationis partes conjungit semper».

8 F. 28-30 [Model per a la redacció de capítols matrimonials].

9 F. 30v [Oració a sant Antoni abat (en llatí)].

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1941, p. 49. *Guía*, p. 99. *Cincuenta años*, p. 155.

Observacions

Recull de textos devocionals, gramaticals, poètics i notarians compilats i copiats al llarg de diversos anys per un clergue que potser s'ha d'identificar amb Casasteva, beneficiat de Sant Cugat del Rec, a nom de qui va la notícia del f. 18: «A tretze de febrer de 1639 he entrevingut a la possessió ha presa mossèn Pere Danís, prevere y novament provehit de la parròquia de Sant Jaume de Malagarriga, de la qual és estat mere executor mossèn Joan Vilariquer, prevere y beneficiat de la iglesia de Sant Miquel de Cardona; presens per testimonis Antoni Rovira, pagès, habitant a la masia de Malagarriga, y Antoni Forns, pastor, habitant en la casa de Malagarriga; com ha substitut de vostra mercè, jo, Joseph Casasteva, beneficiat de Sant Colgat de Barcelona, offerint-me servir a vostra mercè sempre vulle manarme; feta ab les cerimònies acostumades de la Iglésia santa».

Ms. 1223: Manuel MAS I SOLDEVILA. *Desperdicios del Parnaso* (en castellà, català i llatí)

Segona meitat del segle XVIII. 1 f. prel. + f. 1-193 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-167 (f. 7-193 de l'anterior) + 4 f. en blanc. Paper, 205 × 150 mm. A tota pàgina i a dues columnes. Notes al marge. Enquadració de pergamí. Donatiu de Francesc Xavier de Salas, de 1932.

F. 1: «Desperdicios del Parnasso, que por propios fue recogiendo mi musa de las pocas vezes que, no por vicio, sí por gusto, discurriendo sus márgenes, se me dispensó tomar uno u otro sorbo de sus cristalinas aguas. Su autor, el señor doctor en drechos Emanuel Mas y Soldevila, quien pasó a gosar de los divinos rayos el día 17 de 9bre de 1748, a las 6 horas de la mañana».

F. 1v-5v: «Tabla de lo contenido en el presente libro».

1 F. 7-7v (1-1v): «Canción a una fuente». *Inc.*: «1. ¡Para el curso!, un zagal a una fuente». [A la taula s'afegeix: «Al tono de Marisápuilas» (f. 1v)].

2 F. 7v (1v): «Quarteta en què se dihuen tres alabansas y tres fàstichs a una señora». *Inc.*: «És rosa, però ab espinas».

3 F. 8-8v (2-2v): «Al mateix assumpto de alabar y vituperar a un mateix temps a una señora. Dècimas». *Inc.*: «1. Què importa que ab sos raigs grans».

4 F. 8v (2v): «Seguidilla en alabansa de una hermosura, no obstant de faltarli en sa boca una dent». *Inc.*: «A quien le sobran perlas».

5 F. 8v-9v (2v-3v): «A l'haver un día de diumenge arribat a mans de un que galanteava una señora flors que havían estat en las de aquella, y a la dicha que lo mateix dia logrà de ser prompte en cullir y posar en sa mà lo avanico que a l'exir de la iglésia caygué de las mans de dita señora en terra. Dècimas». *Inc.*: «1. Duplicados los favores».

6 F. 10-11v (4-5v): «Laméntasse un amante de la poca o ninguna correspondencia de su querido Filis en estas décimas, dispuestas a imitación de aquellas nunca bastantemente celebradas de la comedia intitulada La vida es sueño. Décimas». *Inc.*: «1. Apurar, Filis, pretendo».

7 F. 11v-12 (5v-6): «A la temprana muerte de la sacra, católica real magestad de la reyna de España doña María Luysa de Borbón, francesa de nación, primer consorte de la sacra, católica y real magestad de nuestro rey y señor Carlos segundo, sucedida en el año 1689, a causa —según corrió la voz— de unas bebidas de leche elada que dicha señora reyna había tomado. Décima». *Inc.*: «Dicen que de leche elada».

8 F. 12-13v (6-7v): «Havent los mayorals del sant Christo de la capelleta devant la font de la Riera de Sant Joan de esta ciutat de Barcelona disposat per lo dia 14 del mes de 7bre de l'añy 1691 —que era lo de la festivitad de la exaltació de la santa Creu— [...], celebrar-se en la iglésia de San Joan de Hyerusalem, de la ma-

texa Riera, una solemníssima festa ab assistència del molt illustre y fidelíssim consistori dels deputats y ohidors de est Principat y per illustres señors, dignitats y canonges de la cathedral de dita ciutat, ab la música de sa capella, solemníssim offici ab sermó en acció de gràcias a sa divina magestat per haver lo dia 10 de juliol del mateix any preservat dit carrer y barri de la Riera de San Joan de la horrorosa hostilitat de las bombas disparà sobre esta ciutat, ab considerable estrago de altres paratges, des del mar la armada naval de vaxells de Fransa; se acordà també entre dits mayorals adornar lo pati de dita iglésia ab algunas poesias y versos posats sobre ricas tapicerias. Dels quals sermó, villancicos y puntual relació de tota la festa se donà per dits mayorals a la imprenta una exacta narració y descripsió que, ab títol de Festivas demonstraciones, etc., dedicadas a dits deputats y ohidors, se imprimí en lo mateix any per Rafael Figueró, impressor; corrent axí impressa en un codern en quart, ahont per més satisfacció de tot podrà, si té gust y ocasió, recórrer sempre lo curiós. Y com en ditas poesias, per vehí de dit barri y Riera corregut [*sic per conegut?*], ja valent-me de alguns amichs y ja component-me algunas, continuo aquí las que per mias subjecto a la correcció y censura del curiós lector, que són las següents».

8a F. 13v-14 (7v-8): «A l'elegir-se per esta festa la iglésia de San Joan. Dècima». *Inc.*: «Busca oy la immensa sciencia».

8b F. 14 (8): «Al quedar libre e illesa nuestra santa cruz del estrago de las bombas a vista de haver reducido algunas otras a pedazos. Dècima». *Inc.*: «De tal suerte a Barcelona».

8c F. 14v (8v): «A la varonil constancia de las señoras religiosas de Santa Magdalena, del orden de san Agustín, que no desampararon su convento, abroquelándose por vecinas al invensible escudo de nuestra santa cruz. Dècima». *Inc.*: «Quando sus vanos intentos».

8d F. 14v-15 (8v-9): «Al quedar la calle de la Ribera de San Juan libre del estrago de las bombas ocasionado en otros parages de la ciudad en el dicho día 10 de julio. Dècima». *Inc.*: «No sé yo qué mal y de ansia».

8e F. 15 (9): «Al rebentarse en el ayre las bombas que llegavan a estos parages de la Ribera de San Juan. Octava». *Inc.*: «Con más de treinta cáñamos al viento».

8f F. 15v-18v (9v-12v) [Emblemes en castellà i català]. Primera rúbrica: «Pintóse un ejército, aludiendo al del emperador Constantino, con una resplandeciente cruz en el ayre, rodeada de luzes, con el lema In hoc signo vinces. Quartilla». *Inc.*: «Si a esse ejército feliz». *Expl.*: «yo de tener al sol hago la fiesta».

9 F. 18v-19 (12v-13): «Letrilla a una fuente». *Inc.*: «1. Arroyuelo que corres».

10 F. 19-24 (13-18): «Villancicos que se cantaron en la profesión de la señora Rosa Güell y Soler, religiosa augustina en el convento de Santa María Magdalena, en la excelentísima ciudad de Barcelona, en el año 1694, por la capilla de la cathedral de Barcelona, el día 26 de setiembre del mesmo año, siendo su maes-

tro el licenciado Juan Barter. Y fueron impressos en la imprenta de Rafael Figueró en esta ciudad de Barcelona».

10a F. 19v-21 (13v-15): «Villancico 1». «Introducción». *Inc.*: «Al darle velo augustino».

10b F. 21-22v (15-16v): «Villancico 2». «Estrivillo». *Inc.*: «1. Ninfa encerrada, malograda rosa».

10c F. 23-24 (17-18): «Villancico 3». «Estrivillo». *Inc.*: «De correr entre rosas».

11 F. 24v-28 (18v-22): «Villancicos que se cantaron en la profesión de la hermana Francisca de Jesús, en el siglo Cañadell y Bru, en el convento de Nuestra Señora del Carmen de religiosas de la antigua y regular observancia de la real villa de Villafranca del Panadés, que los cantó la capilla de dicha villa, siendo maestro d'ella el licenciado Pedro Morreras, el día 15 de octubre de 1699. Impressos en Barcelona por Rafael Figueró».

11a F. 24v-26 (18v-20): «Villancico 1». «Estrivillo». *Inc.*: «Al festín que el aplauso celebra».

11b F. 26-27 (20-21): «Villancico 2». «Estrivillo». *Inc.*: «Al concurso que oy combida».

11c F. 27-28 (21-22): «Villancico 3». «Estrivillo». *Inc.*: «Avecillas que al monte Carmelo».

12 F. 28-36 (22-30) [*Manifest que, a vista de las suposades alabances de l'ase [...], fa lo més atrotinat rossí de la biga [...]. Romanç*]. «Avent en lo any 1701 exit imprès en esta ciutat de Barcelona, de la imprenta de Gabriel Bro, un romans en alabansa de l'ase y sas grans virtuts y excellèncias, a ocasió que, havent en una conversació y bulla una señora tractat y motejat de gran ase a un subjecte graduat en facultat mayor, lo prengué lo tal per bon affecte, defensant no ser defecte ésser capaz de las virtuts y excellèncias que goza lo jument; per desvanèxer estas y demostrar al públic la poca rahó de dit graduat y las grans vilesas de l'ase, se li féu resposta ab altre romans que, en nom de Manifest, se imprimí lo mateix any en la imprenta de Francisco Guasch, impressor. Lo qual romans o Manifest era com se segueix». «Manifest que, a vista de las suposadas alabansas de l'ase, per a que en tot temps conste de sa vilesa, fa lo més atrotinat rossí de la biga. Trau-lo a la llum pública la mulassa dels perayres y lo dedica als cavalls cotoners. Romans». *Inc.*: «Estava un quòndam cavall». *Expl.*: «y a la biga molts me espéran».

13 F. 36v-37v (30v-31v): «Descripción de una hermosura en metáfora y allegoría de un banquete». *Inc.*: «1. Pues que de una hermosura».

14 F. 37v-42 (31v-36): «Villancicos que se cantaron en la iglesia de San Juan del convento de las señoras religiosas de San Juan Bautista de esta ciudad de Barcelona a la profesión de doña Antonia Morata y Marañoso, en el día 23 de enero del año 1703, por la capilla de la cathedral, siendo su maestro el licenciado Francisco Valls. Y salieron impressos de la imprenta de Jayme Suriá».

14a F. 38-39v (32-33v): «Villancico 1». «Estrivillo». *Inc.*: «1. Ha del sagrado alcázar del Bautista».

14b F. 40-41 (34-35): «Villancico 2». «Estrivillo». *Inc.*: «1. Vengan al combite».

14c F. 41-42 (35-36): «Villancico 3». «Estrivillo». *Inc.*: «De Juan al orden militar se alista».

15 F. 42-45 (36-39): «Havent esta excellentíssima ciutat de Barcelona, en lo any 1702, entre altres de las festivas demostracions de júbilo y alegría per lo casament de nostre rey y señor Felip 4 de Aragón y 5 de Castilla ab la sereníssima señora doña Maria Lluïssa Gabriela de Saboya, que se trobàvan en ella, disposat trasladar lo cos de san Olaguer de sa antiga capella a la nova, gran y sumptuosa, en què vuy se troba, de la iglésia cathedral ab solemníssima festa y professó general, ideà també que, adornats los claustros de tapicerias, se componguessen, per fixar sobre aquellas, diferents hyerolífics y poesias en llengua llatina, cathalana y castellana sobre lo assumpto de dita translació y admirable enteresa del cos del sant, ab la circumstància de trobar-se sas magestats en ciutat y haver celebrat son real desposori, ab premi offert ab públic cartell per la mateixa ciutat als poetas que millor de desempeñassen. Al qual assumpto, havent-me desocupat en compòndrer en cathalà unas quintillas seriojocosas, tretas en nom de Manuel Bertran, com a agent y procurador de l'hermità de San Pau, sinó de justícia, deguí per favor als judicadors destinats lo guañar lo primer premi, que era un paneret de plata molt curiós, de pes de quinse a setse onsas, com axí se'n pot desengañar lo curiós ab lo codern en quart que de ditas festas, vinguda y boda dels reys y corts per sa magestat celebradas en dita ciutat, ab títol de Festivas demonstraciones y magestuosos aplausos, en la imprenta de Rafael Figueró féu lo mateix any imprimir y tràurer a la llum pública lo consistori de deputats y ohidors de est Principat. Las quals quintillas són las següents». «Quintillas jocoserias». *Inc.*: «1. Translada's nostre Olaguer».

16 F. 45-46 (39-40): «Avent-se'm en lo any 1705, per las festas de san Thomàs de Aquino, recomanat la composició del soneto que, combidant a la excellentíssima ciutat de Barcelona, havia de dir Joseph Güell y Soler, fill del discret señor Joseph Güell, notari públic de Barcelona, componguí aquell, junt ab la disposició y títols per lo convit. Que, havent-se tot imprès per Rafael Figueró, impressor, és com se segueix». «Al sol de las ciudades, la excelentísima ciudad de Barcelona [...], combida Joseph Güell y Soler para el festivo culto y magestuosos aplausos que al sol de las escuelas, santo Thomàs de Aquino, su docta y sabia academia ofrece rendida y obsequiosa consagra. Soneto». *Inc.*: «Thomàs, de las escuelas sol, campea».

17 F. 46-48v (40-42v): «Gozos que se cantan al officio que por la mañanita se celebra todos los viernes en la iglesia de San Francisco de Paula de esta ciudad de Barcelona». «Al máximo de los mínimos, san Francisco de Paula». *Inc.*: «Soys de todo el orbe entero». Al final: «Joseph Giralt, impressor».

18 F. 49-50 (43-44): «Llissó de llàgrimas a l'home que no plora sas culpas y pecats». *Inc.*: «1. Plora la font ja al nàxer».

19 F. 50-51 (44-45): «Riallas de aquest món». *Inc.*: «1. Riu lo jove, pensant-se».

20 F. 51-52v (45-46v): «Letra al nacimiento de Christo, nuestro señor». *Inc.*: «1. Nace Dios, y al nacer».

21 F. 52v-54v (46v-48v): «Goigs a nostra Señora dels infants òrfans, titular de la iglésia de la casa y hospital dels infants òrfans de la present ciutat de Barcelona». *Inc.*: «Puig no·ns dexau, gran Señora».

22 F. 54v-61 (48v-55): «Villancicos que se cantaron el día 31 de julio de 1731 en la iglesia del convento de religiosas de Santa Elisabet de esta ciudad de Barcelona para la profesión de la señora María Ángela Martí y Basea, por la capilla del Palau, siendo su maestro el licenciado Bernardo Trías, presbítero, que se dieron al público impressos en la imprenta de María Martí, viuda».

22a F. 54v-55v (48v-49v): «Villancico 1». «Introducción». *Inc.*: «No cabiendo de amor y de gozo».

22b F. 56-56v (50-50v): «Villancico 2». «Estrivillo». *Inc.*: «Desde'l monte elevado».

22c F. 56v-59 (50v-53): «Villancico 3». «Estrivillo». *Inc.*: «1.2. Al festín que Isabel, como a reyna».

23 F. 59-61 (53-55): «Gozos de san Nicolás de Tolentino». *Inc.*: «Pues por astro peregrino».

24 F. 61-66 (55-60): «Villancicos que se cantaron en la iglesia del convento de Santa Elisabet de esta ciudad de Barcelona el día 5 de mayo 1734 en la profesión de la señora Esperansa Mollar y Roig, por la capilla de Santa María del Mar, siendo su maestro el licenciado Salvador Figuera. Y salieron al público impressos en la imprenta de Juan Jolís».

24a F. 61-64 (55-58): «“Et ego Joannes vidi sanctam civitatem - viro suo” (Apocalyp., cap. 21)». «Villancico 1». «Introducción». *Inc.*: «Vio el extático Juan la ciudad santa».

24b F. 64-65 (58-59): «Villancico 2». «Estrivillo». *Inc.*: «Mariposa que, incauta, el peligro».

24c F. 65v-66 (59v-60): «Villancico 3». «Estrivillo». *Inc.*: «Desea quien espera».

25 F. 66-66v (60-60v): «Gozos que, con título de Obsequiosa, reverente súplica y en métrica armonía humilde representación, compuse en el año 1735 a los santos Jesús, María, Rafael arcángel, Juan Bautista, Joseph, Estevan, Benito, Anna, Scolástica y Theresa, titulares del altar erigido en la capilla de la casa de los consortes doctor en medicina Rafael Steva y Scolástica Escardó, sita en la calle de los Escudilleros blancos de la presente ciudad de Barcelona. (Regonexent no haver-i rahó per a que en los presents goigs san Gerònim y santa Paula, essent del dit altar y haver-se en est novament col·locat la imatge de san Francisco

de Paula, quedassen estos tres sants sens lo degut obsequi de sa corresponent copla, a quiscun se ha compost per lo mateix author a cada hun la sua, y, mudadas unas o altres clàusulas de dits goigs, se han estos axí addicionats y esmenats, prechint las degudas llicènsias, per mayor duració donada a la estampa en Barcelona per Pau Nadal, impressor, en lo año 1747. Y són los aquí seguidament insertats)».

F. 67-68 (s. n.) [*Obsequiosa, reverente súplica y en forma de gozos humilde, métrica deprecación a Jesús, María y demás santos patrones y titulares que [...] brillan en el cielo del altar erigido en la capilla de la casa de la habitación de los consortes doctor en medicina Rafael Esteva y Escolástica Esteva y Escardó, sita en la calle nombrada del Aglá de la presente ciudad de Barcelona.* Barcelona: Pau Nadal, 1747 (dos exemplars impresos)].

26 F. 69-98 (61-90): «Breu resumen en vers y compendiosa poesia en llengua cathalana corrent, de la maravellosa vida, señalats prodigis y preciosa mort del gloriós patriarca san Francisco de Paula, fundador de la sagrada orde de religiosos mínimos, y únic de la vida quaresmal ardent sol de caritat y patró de la tan noble com antiga ciutat de Barcelona, extret dels llibres de sa vida y miragles docta, verídica y extensament composts per lo reverent pare fra Joan Gaspar Roig y Jalpí, per lo reverent pare fra Joseph Gómez de la Cruz, religiosos mínimos, en prosa castellana, y per lo compte Joan Abbiate Foriri en italiana, y disposat en Barcelona en lo año 1738 per lo més mínim, no dels devots, sí dels que han aspirat y aspiran a ser-o de un tan gran san y protector. (Lo present Breu resumen en vers y compendiosa poesia de la vida de san Francisco de Paula, prechint las degudas llicèncias dels illustres señors vicari general y regent de la Real audiència, so és la del primer de 13 y la del segon de 14 de maig de l'año 1738, isqué a la llum pública en un llibret de setsè, com los dels novenaris, imprès en esta ciutat de Barcelona en la imprenta de Joan Veguer en lo año 1739)». *Inc.*: «Posant-me a escriurer la vida». *Expl.*: «que és la mayor de las gràcias. Fi».

26a F. 98-106 (90-98): «Las quartillas següents, compostas en llengua castellana, de diferents miragles del mateix sant Francisco de Paula, que són las que's tròban escritas vuy encara en lo año 1738 baix dels quadros ab què se troba adornat lo claustro del convent del sant de esta ciutat de Barcelona, encara que no disposadas per lo autor del present llibre; però per haver-n'i algunas fetas per aquell de nou y altres en part ab diferents peus remendadas, per no trobar-se lo original ni recordar-se los religiosos de totas las antiguas quant, a ocasió del siti de 1713 y 1714, espatllats los demás quadros y borradas las quartillas, se volgueren en lo año 1732 retornar estas y aquells, com se retornaren, se continúan aquí per a que en tot temps se troben. Y són los següents». «Orde y disposició de las quartillas per la explicació e intelligència dels quaranta quadros del claustro del convent de religiosos mínimos de la present ciutat de Barcelona, en part renovadas y totas escritas

baix los dits quadros en lo any 1732». Al marge: «Nº 1: lo baptisme de san Francisco de Paula». *Inc.*: «Nace Jesús en Belén».

27 F. 106v (98v): «A Barcelona sitiada en lo any 1713 per las armas de nostre rey y señor Felip de Borbon, per qui havían comensat las tres flors de liz el centro de l'escut de las armas de España, y a estas ajudadas del gran socorro de las de Fransa, rendida en lo any de 1714. Soneto». *Inc.*: «Nostras antigas cartas rubricadas».

28 F. 107-108 (99-100): «Letrilla al nacimiento de Jesús». *Inc.*: «1. Nace en Belén un niño».

29 F. 108v-109v (100v-101v): «Texto». *Inc.*: «A Filis di una flor y».

30 F. 110-180v (102-154v) [A. Turmeda. *Llibre de bons amonestaments* (text català imprès; traduccions llatina i castellana). Vida d'A. Turmeda].

F. 110-110v (102-102v) [Títol català]. «Traducció de català en llatí dels versos en rimas de fra Anselm Turmeda. Versos en rimas en llengua pura catalana antiga, compost en lo any 1397 per fra Anselm Turmeda, que, per sentenciosas y plenas de enseñansa christiana política y moral, reduhidas a un llibret se meresqueren, ja des de son principi, lo comú aplauso y acceptació, introduhint-las esta en las públicas scolas de est Principat per dar-las a llegir per altre dels primers rudiments de la lectura als miñons, a fi, sens dubte, de que, al mateix temps de exercitar-se en aquella, se'ls imprimissen com en cera blana alguns dels bons consells y documents que dóna lo llibret; lo que inconcussament observat per més de 340 anys discorreguts des del de 1397, en què se compongué, fins al present de 1738, y observant-se encara vuy en la mateixa conformitat, és una de las majors aprovacions que, encara que sie lo de esta obra llibret, lo calífan de gran llibre».

F. 111 (103) [Títol llatí]. «*Legalis versio seu verius, pro posse ad pedem scriptae litterae, puntualis traductio et laconica enucleatio tam sententiis quam diurno plusquam tercentum quadraginta annorum comuni aplausu et acceptatione commendabilium r<a>ytmorum libelli compositi in anno MCCCXCVII per fratrem Anselmum Turmeda, ex idiomate nostro catalano antiquo puro in simile currens et comune sicque facilius intelligibile latinum elaborata, Barcinonae, anno MDCCXXXVIII, in tot tantum disticha, non pauco sudore et littura, cincta et distributa quot libellus continet rhythmos, quorum cuique litteram cum sensu reducens unicum solum suum distichon correspondet. Authore Emanuele Mas et Soldevila, utriusque juris doctore*».

30a F. 112-129v (s. n.) [*Llibre compost per fra Anselm Turmeda*. Cervera: Manuel Ibarra, 1744 (exemplar imprès amb notes ms.)].

30b F. 130-133v (104-107v) [Traducció llatina]. «Disticha». *Inc.*: «1. Nomi-ne verba mea incipio Patris omnipotentis». *Expl.* (102): «ut paradyso sit nostra habitatio. Amen. Finis».

F. 134-134v (108-108v) [Nota bilingüe llatí-català sobre **30c**].

30c F. 135v-156 (109v-130) [Traducció castellana]. «Addición con sus notas o declaración mayor y en quanto lo ha permitido la diversidad de los idiomas. Traducción literal de las sentenciosas rimas del librito de fray Anselmo Turmeda, del antig[u]o catalán, de más de trescientos años, al corriente castellano, ceñida a tantas décimas quantas son las rimas, correspondiendo a cada una de éstas su décima y no más. Dispuesta en la ciudad de Barcelona en el año de 1745». «Décimas». *Inc.*: «1. Comienso en nombre de Dios». *Expl.* (102): «nos conceda habitación. Amén. Fin».

F. 156v (130v): «Havent-me vingut a mans, a poc temps de conclosa la retrospectiva traducció llatina de las rimas de fra Anselm Turmeda, sa vida y martiri impressa, enclosa en lo llibre en fòleo intitulat Crònica seráfica de la santa provincia de Cathaluña de la regular observansia de nuestro padre san Francisco, imprès en Barcelona en la imprenta dels hereus de Joan Pau y Maria Martí, any 1738, me ha aparegut copiar-la fidelment del cap. 10 del llibre 6 de dita chrònica per a que lo lector qui no tindrà esta a mans no quede fraudat del gust de saber-la, desocupant-se en llegir-la. La qual és com se segueix».

30d F. 157 (131) [J. Coll. *Crònica seráfica*, vol. 1 (fragment)]. «Vida y martirio del muy reverendo padre fray Anselmo Turmeda [...], fielmente sacada y copiada del capítulo décimo del libro sexto del tomo en fòleo intitulado Crònica seráfica de la santa provincia de Cathaluña de la regular observansia de nuestro padre san Francisco. Contiene las centurias de 1200 y 1300. Escrita por el reverendo padre fray Jayme Coll [...]. Impreso en Barcelona, en la imprenta de los herederos de Juan Pablo y María Martí, año 1738».

F. 158-180v (132-154v): «Vida de fray Anselmo Turmeda». *Inc.*: «Muy escasas son las noticias». *Expl.*: «esta breve y amarga vida. Fin».

31 F. 181 (155): «Trobat-me, passat lo siti de l'any 1714, administrador de la casa y hospital dels infants òrfans de la present ciutat de Barcelona, advertint anàvan moltes tardas de ivern diferents personas a bèurer de la aygua de font límpia, serenada y freda que, per regalo dels que gustàvan bèurer-i, se procurava tenir sempre ben conduhida en lo safareiget de l'hort per excitar la devoció y mòurer los ànimos al socorro y alívio de las necessitats de dita santa casa y hospital, componguí un dístic llatí, lo qual, a mos gastos escrit y pintat en unas rejolas de València, fiu encastar y fixar a la pared de la barana de la part de devant del mateix safareig, en la qual encara en lo present any 1743 se conserva, que és del tenor següent». *Inc.*: «Orphanus esurio, sitien<t>s tu accedis aquarum».

32 F. 181v (155v): «Avent en anys atràs pres vas y elegit sepultura en lo presbiteri de la iglésia del convent de San Francisco de Paula, de religiosos mínims, de la present ciutat de Barcelona, per enterrar los cadàvers meu, de ma muller y fills, no volent posar-i armas ni nom, fiu esculpir en la llosa sepulcral dos caps de mort, aludint al meu y al de ma muller, y en dos faxas que llígan uns ossos encreuats un

dístich, en què, sens expressar mon nom o appellido, queda aquest en aquell enclòs. Y és lo següent». *Inc.*: «Mas et foemina, qui duo in una carne fuerunt».

33 F. 182 (156): «Mirabilissimus zelus sancti patris Ignatii a Loyola, qui, conscius hominem quemdam libidinem coecum brumali hiemis tempore ad turpe partrandum iter facturum, illum obviam positus, in aquae gelidae lacu nudus expectavit, ad talem hoc medio impudicum a suis improbis passibus avertendum, sequenti epigramate celebratur». *Inc.*: «Urere nemo gelu potuit, neque igne gelare».

34 F. 183-184v (157-158v): «Goigs en alabansa de santa Rosalia, verge, natural de la ciutat de Palerm, del regne de Sicília, y advocada y patrona de aquella contra la pesta, y també de altres ciutats y poblacions de España, Itàlia, França y moltes altres parts. Compostos en lo any 1745 sobre un llibre en octau en llengua castellana imprès en la ciutat de Sevilla, en la imprenta de Manuel Cavallero, impressor y mercader de llibres, en la Vallestilla, intitulat Vida y milagros de santa Rosalía, virgen, que saca a luz el maestro fray Juan de San Fernando, lector jubulado, calificador del Santo oficio, examinador synodal del arzobispado de Sevilla, exprovincial de la provincia de Andaluzía y Granada, del tercero orden, visitador de la de Portugal y exdefinidor general de todo el orden de san Francisco». *Inc.*: «Contra plaga pestilent».

35 F. 185 (159): «Al ser la mort y sa memòria desengañy de la hermosura. Dècima». *Inc.*: «La que fonc per sa hermosura».

36 F. 185v (159v): «A l'adorno que a la piràmide de l'àngel, capella de santa Eulària del portal de la presó y confraria dels sastres de esta ciutat de Barcelona feren estos, junt ab otras confrarias, per la proclamació del rey nostre señor don Fernando, tercer de Aragó y sisè de Castella, que se executà lo dia 9 de setembre de 1746. Dècima». *Inc.*: «Com de festas tan lluydas».

37 F. 186 (160): «Villancicos que en la solemne profesión y velo de sor Isabel Christina Avellá y Escardó en el religiosísimo convento de Nuestra Señora de los Ángeles y Pie de la Cruz, del orden del gran padre santo Domingo de la ciudad de Barcelona, siendo priora la muy reverenda madre María Victoria Alemañy, cantó la capilla de la santa iglesia cathedral, siendo su maestro el licenciado Joseph Pujol, a 17 de octubre de 1747. Con licencia. Barcelona, en la imprenta de Juan Pi-ferrer».

37a F. 186v-188 (160v-162): «Villancico I». «Introducción». *Inc.*: «Solían los antiguos en el día».

37b F. 188v-189 (162v-163): «Villancico II». «Estrivillo». *Inc.*: «O, Esposo divino».

37c F. 189v-190v (163v-164v): «Villancico III». «Estrivillo». *Inc.*: «Única navezilla de esta playa».

38 F. 191-193 (165-167) [P. Minguet. *Engaños a ojos vistas* (fragment)]. «Ay un librito intitulado Engaños a ojos vistas y diversión de trabajos mundanos, fun-

dada en lícitos juegos de manos, que contiene sesenta y tantas habilidades muy curiosas y sin gasto, demostradas con diferentes láminas, para que los pueda hazer fácilmente cualquier curioso; y aora, añadido por el mismo autor, treinta y tantos juegos de naypes muy curiosos, los cuales son de mucho divertimento, que qualquier aficionado los puede aprender fácilmente y se hazen con una baraja sola y regular. Su autor Pablo Minguet e Yrol, residente en esta corte. Con privilegio. En Madrid, en la imprenta de don Pedro Joseph Alonso y Padilla». «Modo de adivinar todos los naypes». *Inc.*: «Tomarás una baraja de revesino, que incluyen los ochos y nueves de todos palos». *Expl.*: «y buscando el palo que se sigue. Populea virga pacem regina ferebat».

Bibliografia

8 *Festivas demostraciones*, 1691, f. [K3v seg.]. **12** *Manifest*, 1701. **14** *Villancicos*, [1703?]. **15** *Festivas demostraciones y majestuosos obsequios*, 1702, p. 185 seg. **24** *Villancicos*, [c. 1734]. **27** M. CAMPABADAL. *El pensament i l'activitat literària del Setcents català*, vol. II, p. 209-210. **30d** J. COLL. *Crònica seràfica*, 1981-1987. **37** *Villancicos*, [c. 1747]. **38** P. MINGUET. *Engaños a ojos vistas*, s. a. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1941, p. 49. *Guía*, p. 99. *Cincuenta años*, p. 155. // F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 397. J. RUBIÓ I BALAGUER. *HLC*, vol. III, p. 173-177. A. COMAS. *HLC*, vol. IV, p. 579-580, 711-715. *REPERTORI 1474-1620*, vol. II.1, p. 50-51. D. CODINA et al. *Història de la música catalana, valenciana i balear*, vol. II, p. 54. A. ROSSICH. «Els certàmens literaris a Barcelona» (*La Barcelona ideal i la Barcelona real*, p. 108). E. MIRALLES. «La visió dels ciutadans» (id., p. 224-225). *DHC*, p. 786. **10** Sobre J. Barter veg. J. PAVIA. *La música a la catedral de Barcelona*, p. 223-231. Íd. *La música en Catalunya en el siglo XVIII*, p. 125-126. D. CODINA et al. *Història de la música catalana, valenciana i balear*, vol. II, p. 34-35, 71, 78, 104. **11** Sobre P. Morrerres veg. J. PAVIA. *La música en Catalunya en el siglo XVIII*, p. 128. **14** Sobre F. Valls veg. J. R. CARRERAS I BULBENA. *Carlos de Àustria y Elisabeth de Brunswich Wolfenbüttel*, p. 577. Íd. «Constitució y actes conservades de la Academia Desconfiada». *BRABLB*, núm. X, p. 180-182 [sic per 380-382]. J. PAVIA. *La música a la catedral de Barcelona*, p. 231-247. Íd. *La música en Catalunya en el siglo XVIII*, especialment p. 131-132, 187-188, 207. D. CODINA et al. *Història de la música catalana, valenciana i balear*, vol. II, p. 269. M. R. MONTAGUT. «Música y fiesta barroca». *Anuario Musical*, núm. 59, p. 85-114. **22** Sobre B. Tries veg. J. PAVIA. *La música en Catalunya en el siglo XVIII*, p. 130, 136, 141, 143. D. CODINA et al. *Història de la música catalana, valenciana i balear*, vol. II, p. 93, 168, 249. **24** Sobre S. Figuera veg. J. PAVIA. *La música en Catalunya en el siglo XVIII*, p. 127, 133, 137, 143. D. CODINA et al. *Història de la música catalana, valenciana i balear*, vol.

II, p. 35, 144. **37** Sobre J. Pujol veg. J. PAVIA. *La música en Catalunya en el siglo XVIII*, p. 129, 134-135, 139-140, 142. D. CODINA *et al.* *Història de la música catalana, valenciana i balear*, vol. II, p. 34, 160, 167.

Observacions

Còpia posterior a la mort de Mas. Aquest va recollir en un volum les seves composicions, amb algunes d'altra procedència, la major part publicades en fulletons coetanis que abracen un ampli arc temporal, des de 1689 —la més antiga de les datades— fins al 1747; s'ha seguit un criteri cronològic. Segons la rúbrica, totes les poesies serien obra del compilador, però en algun cas és discutible, com ara els villancets; de vegades Mas signa o afegeix una nota prèvia en què confessa l'autoria, cosa que permet, p. e., atribuir-li peces que en la versió impresa no duen el seu nom (**8**, **15**, **16?**, **25**); val a dir que la seva poesia més coneguda (**27**) no té cap nota d'aquest tipus. Segons Torres Amat, l'autor «compuso varias obras poéticas, de las cuales las más están impresas, en un tomo en 4° que vio el P. Caresmar», un volum semblant al que descrivim, però de format més gran.

12: una nota marginal del f. 30 cita com a autoritat el «doctor Benet Garcia, rector de Vallfogona, en la fàbula de Apolo y Dafne»; la nota és treteta de l'ed. del *Manifest* (1701), on s'afegeix: «en sos manuscrits» (consultem l'exemplar BC, Ro/176).

26: una altra còpia a AHCB, ms. A-67, f. 250 seg.

30a: sobre el text català de Turmeda: «y per no multiplicar escriptura, se han insertat ditas rymas estampadas e o lo llibret de fra Anselm después del fóleo 103» (f. 134v). Les notes ms. a l'imprès esmenen lectures de l'ed.; p. e., per als versos «qui la usa és de ferro / que mal no haja», es comenta: «Per estar tan confús y —se creu que a causa de las moltas impressions— corromput lo sentit dels dos últims peus de la rima 10, se pren lo traductor la llicència de esmenar-los dient: Ay de la casa y terra, / que pau no haya!».

38: Mas cita una edició augmentada del popular manual de jocs de mans de Minguet, amb el mateix lloc i editor que la primera, de 1733, però sense data. Palau 170.395-170.409 esmenta aquesta primera i la tercera (Madrid: Domingo Fernández de Arrojo, 1755), i explica que en corrien algunes sense data.

Com ja escrivíem en un altre lloc, al ms. 419 de la Biblioteca episcopal de Barcelona es copien (a) «un catàleg dels consellers de Barcelona entre 1249 i 1714, intitulat Sèrie y nota de tots los consellers de la ciutat de Barcelona, transcrita y copiada y ab algunas notas aumentada per lo doctor en drets Emanuel Mas y Soldevila en lo any 1736 (f. 1-59v i 92-140; als f. 101v-140 es llegeix una “Relació del siti de Barcelona de l'any 1713 y 1714”», que Mas afirma haver copiat i continuat d'un manuscrit de l'Arxiu municipal de la ciutat que s'aturava l'any 1641; i

(b) un Diari des del mes de noembre de l'any 1700 fins lo die 14 de octubre de l'any 1705 [...] format per lo doctor en quiscun dret Emanuel Mas y Soldevila» (p. 1-560 + f. 561-592v; REPERTORI 1474-1620, vol. II.1, p. 50-51).

JOAN BARTER (m. 1706). MANUEL MAS I SOLDEVILA (m. 1748). FRANCESC VALLS (Barcelona, c. 1665/1671-1747).

Ms. 1267: [Miscel·lània literària en vers i prosa (en castellà i català)]

Final del segle XVII - començament del XVIII. 4 f. prel. numerats LXXIII, LXXIII, LXXVII i 136 + f. 1-48 amb numeració moderna en llapis sobre diverses d'antigues: f. 137-182 (f. 1-48 de l'anterior) + p. 1-20 (f. 17-26v íd.) + 3 f. en blanc. Paper, 210 × 150 mm. Diverses mans, entre les quals hi ha la de J. P. Colomer (3-11, 23, 27); una mà copia els poemes en català de 2 i 24. A tota pàgina i a dues columnes. Enquadernació de pergamí. Al llom: «Miscelánea». Compra de la biblioteca Dalmasas, de 1916.

1 F. 1-5 (137-141) [«Motes» i «letras»]. «Por la recuperada salud de su magestad, que Dios guarde, los señores en tributo de su sin exemplar lealtad corren, quitadas las mascarillas, una máscara, y aunque habían de correr de dos en dos, siendo todos discretos, etherogéneos, y por no hallarse dos de un palo, y porque unidos sólo tratan, cada uno haze su quadrilla, que sin orden es la que se sigue». *Inc.*: «La primera quadrilla fue del valerosísimo y imbictísimo señor almirante de Castilla don Juan Thomás Enríquez». *Expl.*: «Lo que saco de esta fiesta / que para mi rey se apresta. Finis».

2 F. 6-7 (142-143) [Poema]. *Inc.*: «Venus, filla de la espuma».

3-11 F. 8-15v (144-150v) [Poesia política sobre el regnat de Carles II (en castellà)].

3 F. 8-8v (144-144v): «Pasquín». *Inc.*: «Que muera, dize el pueblo, y no le pessa: / Oropesa».

4 F. 8v (144v): «Señor». *Inc.*: «El pueblo se ha alborotado».

5 F. 9 (145): «Coloquio entre la plebe y la magestad» [a l'esquerra, la pregunta de «Plebea»; a la dreta, la resposta de «Magestad»]. *Inc.*: «¿Quién rije estos dominios? - No lo sé».

6 F. 9v (145v) *Inc.*: «Lot, que en Sodoma avisó». «Responde Madrid»; *inc.*: «Si el texto se ha de entender».

7 F. 10-13v (146-148v): «Señora: Compassiva la plebe de que el rey, su legítimo señor, reze a solas la oración del Padre nuestro, pidiendo a Dios por la paz, de que tanto se nessecita, ofrece a vuestra magestad esta Ave María porque, ayudando a la súplica, tenga mejor effecto lo que tanto dezea». *Inc.*: «Reyna feliz y infeliz».

8 F. 13v-15 (148v-150): «Testamento que dexa dispuesto el blanco de la Fortuna». *Inc.*: «En el nombre de Merlín».

9 F. 15-15v (150-150v): «La verdad desnuda». *Inc.*: «Los decretos no se cumplen».

10 F. 15v (150v): «Estando juntos en Nuestra Señora de la Soledad el conde de Monterrey y el de Frixiliano. Décima». *Inc.*: «Unidos en hermandad».

11 F. 15v (150v): «Compéndianse todos los ejes sobre que se muebe el peso d'esta monarquía en este soneto». *Inc.*: «De un pueblo que ha ya empeçado a mandar».

12-22 F. 17-26v (152-160v, p. 1-20) [Poesia amorosa (en castellà)].

12 F. 17 (152; p. 1): «Pregunta Lisardo a Julio qué es amor, a que responde. Décima». *Inc.*: «Es amor fuego violento».

13 F. 17-18 (152-[152 bis]; p. 1-3): «Disculpa Julio las demostraciones de un cariño, temiendo no las culpasse Filis por ofensas. Endecassýlabas». *Inc.*: «De tus luzes hermosas».

14 F. 18 ([152 bis]; p. 3): «Significa Julio a Filis lo desinterezado de su afecto. Décima». *Inc.*: «Tan sin interez mi amor».

15 F. 18v ([152 bis v]; p. 4): «Laméntase Julio, proponiendo a su corazón lo imposible de un empleo. Romance». *Inc.*: «Rendido corazón mío».

16 F. 19 (153; p. 5): «Julio a una guirnalda de jazmines con quien coronó sus cienes Filis. Soneto». *Inc.*: «De jazmines la frente coronada».

17 F. 19-19v (153-153v; p. 5-6): «Culpa Julio la esperanza amando, proponiéndola más por proprio interés que por obsequio de lo amado. Romance». *Inc.*: «No deve presumir vana».

18 F. 20-22v (154-156v; p. 7-12): «Exagera Julio la pena de su ausencia. Romance». *Inc.*: «Quantos amor poderoso».

19 F. 22v-23 (156v-157; p. 12-13): «Disculpa Julio lo remisso de su afecto comprehendiendo que no es servir el publicar el obsequio. Romance». *Inc.*: «La lealtad con que venero».

20 F. 23-24 (157-158; p. 13-15): «Al desdén de Filis acusa Julio en este romance endecasílabo». *Inc.*: «Esta que pena lloran».

21 F. 24v-25 (158v-159; p. 16-17): «Julio a la imagen de su idea y al rigor de su pasión. Canción real». *Inc.*: «Ay, dolor inhumano».

22 F. 25-26v (159-160v; p. 17-20): «Discurre Julio con vivo sentimiento sobre la crueldad del desdén de Filis. Romance». *Inc.*: «Qué se me da a mí que el alba».

23 F. 28-31v (162-165v): «Respuesta de un cavallero a un gran señor». «Excelentísimo señor». *Inc.*: «Señor mío: Tomo segunda vez la pluma por acreditar mi rendimiento en duplicadas obediencias». *Expl.*: «Ruego a Dios prospere y guarde la excelentísima persona de vuestra excelencia los más años que dezero y he menester».

24 F. 36-37v (170-171v): «Refereix la donoza marquez de Coscojuela son nou es[tat?] a la sua bella quant discretíssima mara». *Inc.*: «Ay, mara mia, / què són cosquillas?» [en vers].

25 F. 38-39v (172-173v) [10-11 de març de 1695]. «Distinta y verdadera relación de la victoria conseguida por los migueletes y paysanos mandados por el capitán Raymundo de Sala y Sasala, cavallero, veguer de la ciudad de Vique, y Josef Mas de Roda, ciudadano honrado de Barcelona, venida por extraordinario al excelentísimo señor marqués de Gastañaga, virrey y capitán general de este principado de Catalunya». Primera rúbrica: «San Estevan d'En Bas, a 10 de marzo 1695». *Inc.*: «Bendito sea Dios, que ha començado a castigar la insolencia de los franceses en Catalunya». *Expl.*: «y 28 prisioneros y 32 cavallos».

26 F. 40-41 (174-175): «Descargo que dio el duque de Ossuna al señor conde de Oropesa al cargo que le hazen los primos del rey por haverse peído delante de ellos en palazio». *Inc.*: «1. Que éste no es cargo, sino descargo». *Expl.*: «y trágate essa aceytuna».

27 F. 42-43 (176-177) [J. de Gualbes]. «Misenyor, senyor egregi compte de Centellas, humil súplica del seu gos a la cadena». *Inc.*: «Jo, lo cadell més feliz» [en vers].

28 F. 44-44v (178-178v): «España desauciada y incapaz de remedio». *Inc.*: «Rey inconstante» [en vers].

29 F. 45-46v (179-180v): «El qué es de la corte». *Inc.*: «Que se yerre, de dos, una» [en vers].

30 F. 47-48 (181-182): «Dézimas». *Inc.*: «Vuestra cordura es tan poca». Al final: «Al ver que mi nombre á sido / el pie de tan gran maldad, / verán mi paternidad / dando el vejamen devido. / Hermano Pau».

Bibliografia

27 Veg. *infra*, ms. 2000. 29 *Sátiras políticas de la España moderna*, 1973, p. 200-203, [edició]. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1941, p. 50. *Guía*, p. 101. *Cincuenta años*, p. 156.

Observacions

Recull, actualment acèfal, format i foliat al final del segle xvii o començament del xviii en el cercle dels Dalmases; algunes peces són de la mà del bibliotecari Colomer. Conté, entre d'altres, sàtires polítiques en vers sobre la cort de Carles II que es retroben en cançoners de la mateixa època: BNM, ms. 2202 (4; *Catálogo de manuscritos de la BN con poesía en castellano*, vol. I, p. 179); 3188 (5 —datat el 1693—; *id.*, vol. I, p. 327); 4052 (6, 29; *id.*, vol. III, p. 1563); 4081 (3, 5, 7, 9, 29; *id.*, vol. III, p. 1734, 1735, 1737).

23 és un dictamen anònim en prosa sobre el següent tema: «Mándame vuestra excelencia decir qué me parece del estado de nuestra corte, siendo público en ella la enemistad de los ministros, a tiempo que la plebe, perdiendo el respeto a lo soberano, con mano armada depone ministros y exalta otros».

24: en una compilació poètica de Serra i Postius, conservada al ms. D.47 de la Biblioteca pública de Boston, es llegeix el següent romanç entre les obres atribuïdes a Gualbes: «Respon la Safo, cabal comptesa de Centelles, a sa única y amada filla, esse[nt] promesa ab lo marquès de Coscojuela, què són cosquillas»; *inc.*: «Ay, filla mia» (Brown. «Un cançoner de poesies catalanes del segle XVII inèdit i oblidat». *Actes del Quart Colloqui d'Estudis Catalans a Nord-Amèrica*, p. 216; Brown; Melchor. *Vida i obra de J. de Gualbes i Copons*, p. 120-121).

30: un poeta amb el pseudònim «hermano Pau» guanya un premi en el certamen poètic per celebrar la pau de Rijswijk (*Festivo agradecimiento*, p. 46-47; Rubió i Balaguer. HLC, vol. II, p. 137; Rossich. «Els certàmens literaris a Barcelona». A: *La Barcelona ideal i la Barcelona real*, p. 107-108). Mas i Soldevila presenta un poema en el certamen arran de la visita de Felip V a Barcelona (1702), «en nom de Manuel Bertran, com a agent y procurador de l'hermità de San Pau» (veg. *supra*, ms. 1223, 15).

JOAN PAU COLOMER (Grabuac, c. 1656 - ?, 1730/1737).

Ms. 1313: [Copiador de cartes del comte de Guimerà, anys 1627-1631 (en castellà)]

Segle XVII (1627-1631). F. 1-159 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-120 (f. 2-121 de l'anterior). Paper, 305 × 210 mm. Diverses mans. Enquadernació de pergami amb forma de carpeta. Coberta: «Registro de [ratllat Aragón d'este año mill seicientos y veinte y siete]. De la mano de Juan Jusepe Maçana de la [...]». Al lloc: «Aragón». Compra a la llibreria Porter, de 1935. *Olim* AF-13.

F. 1: «Registro de las cartas de Aragón, 1627. Ytinerario de cartas del año 1629 y de las que se escribieron en la jornada que se hizo a Valençia, que empieçan fol. 48, a 28 de noviembre 1629».

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1941, p. 51. *Guía*, p. 102. *Cincuenta años*, p. 157. // F. LATASSA; M. GÓMEZ URIEL. *Bibliotecas*, vol. I, p. 566-573. R. DEL ARCO. *La erudición aragonesa en el siglo XVII*. Íd. *Repertorio de manuscritos referentes a la historia de la Corona de Aragón*. Íd. *La erudición española en el siglo XVII*. G. DE ANDRÉS. «La valiosa colección de códices del conde de Guimerá en la

BN» (*Varia bibliographica. Homenaje a J. Simón Díaz*, p. 47-54). J. M. LLOBET. «Obres manuscrites en català procedents de la biblioteca del primer comte de Guimerà». *Urtx*, núm. 7, p. 113-116. M. SÁNCHEZ MARIANA. *Bibliófilos españoles*, p. 49-50, 190, 212. D. NAVARRO BONILLA. «Cronistas aragoneses y escrituras». *Emblemata*, núm. 5, p. 107-142. P. MORENO MEYERHOFF. «Els fons genealògics i nobiliaris catalans a l'arxiu ducal d'Híjar». *Paratge*, núm. 10, p. 23-24. Íd. «El primer comte de Guimerà». *Paratge*, núm. 14, p. 15-30. J. C. GALENDE. «Manuscritos de la biblioteca del colegio mayor salmantino de Cuenca». *Cuadernos de Investigación Histórica*, núm. 19, p. 211-246. P. MOLAS RIBALTA. *L'alta noblesa catalana a l'Edat Moderna*, p. 77, 205.

Observacions

Registre o volum de còpies de cartes del comte de Guimerà, adreçades (i algunes rebudes) a diversos corresponsals, sobre l'administració dels béns i les terres d'aquell, amb atenció especial a les reivindicacions d'herències familiars (Castre, ducat de Vilafermosa, etc.) i els plets que tenia oberts per aquest motiu. També hi ha cartes i anotacions d'interès cultural, referides especialment a la numismàtica i l'epigrafia, i en concret a les seves colleccions personals; p. e., als f. 102-102v, carta a Pujades, que li ha enviat el seu *Discurso* imprès a Barcelona el 1621: «vuestra merced pudiera [...] embiarme algunas medallas de las quales tenga vuestra merced memoria, que las estimaré mucho, como lo hago del Discurso sobre la justa asistencia de los consellers de Barcelona y síndicos de la Jeneralidad de Cataluña al juramento del duque de Alcalá, que es sin duda que será muy conforme a su ingenio de vuestra merced; leeréle con mucho gusto i le guardaré entre otros que tengo en la misma materia, por tener memorias de vuestra merced» ([València], 15 de gener de 1630). Conté comentaris sobre llibres d'heràldica i altres temes, de vegades fruit d'investigacions lligades als plets per les herències que reclamava; p. e.: al f. 9, «pregunta» sobre uns retrats dels comtes de Ribagorça; als f. 133v-134, en carta demana a Miguel Zapata, potser parent de Rodrigo Zapata, nebot d'A. Agustí, «se acuerde, pues á de yr a Çaragoça, de llebarse los papeles que me ofreçió, en particular el libro del canónigo Tarrafa, porque el que yo tengo sin ése es de muy poco provecho, porque el uno dependen a del otro en las materias; y sino, se podía servir vuestra merced del mío, porque, como digo, tener el uno sin el otro es tener nada. No se olvide vuestra merced del libro de los linajes de don Antonio Agustín, arçobispo de Tarragona, que prometo a vuestra merced que, aunque estoi ocupado con los pleitos, y en particular en el que aquí llevo [*i. e. sobre el ducat de Vilafermosa*], fuera de mí cosa que siempre aspiro a la continuación de mi exercicio histórico, lo que pienso hazer en bolviendo allá, ayudado de la merced que de vuestra merced espero recibir con los libros que digo y demás pa-

peles, que será hazérmela muy grande» (València, 26 de febrer de 1630). Entre els corresponsals hi ha el seu secretari i col·laborador Luis de Vera i Vincencio Juan de Lastanosa, en mans de qui acabarà una part de la biblioteca del comte de Guimerà. Sobre el volum d'Agustí veg. *infra*, ms. 3841; sobre un altre ms. d'heràldica del comte veg. *supra*, ms. 450. Correspondència i consultes del comte a J. R. Vila i Corbera, a BNM, ms. 7377, f. 98 seg., 159 seg.

GASPAR GALCERAN DE CASTRE I DE PINÓS, COMTE DE GUIMERÀ (prop de Barcelona, 1584 - Saragossa, 1638).

Ms. 1357: Jaume BOTELLES. *El patrocinio universal del reino de Mallorca*

Primer terç del segle XVIII (c. 1728-1729). 1 f. prel. + f. 1-450 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga corregida: p. 1-849 (f. 9-445 de l'anterior). Paper, 200 × 150 mm (amb f. solts de format menor). Autògraf. Correccions, addicions i notes al marge. Enquadernació de pergami. Es conservava a l'arxiu del col·legi de Lluc, on l'havia vist Bover. Donatiu d'Eduard Toda (a la contracoberta anterior, ex-libris de la biblioteca d'Escornalbou); registrat el 1936.

F. 1: «El patrocinio universal de el reyno de Mallorca. Historial y panegírica narración de la invención portentosa, progressos de la devoción y prodigiosos milagros de la siempre venerada sacra imagen de María santíssima de Lluch. Sacada de un auténtico processo y de la que escribió breve el doctor Rafael Busquets, presbítero colegial, con otras noticias de tradiciones y de manuscritos antiguos, por Jayme Botellas, presbítero beneficiado en la parroquial de Inca, capellán y vicario de la sufragánea de Lloseta. Conságrala a María puríssima de Lluch, por manos de sus muy reverendos colegiales. [*Afegit posteriorment* Año 1728]».

F. 1v: «“Quicumque omnium dominae castaeque Dei matris imaginem venerantur, his sine dubio magna retribuit, quandoquidem imaginis veneratio in prototypum redit” (divus Gregorius papa in epistola ad Germ., episcopum constan.)».

F. 2-4: «A la emperatriz altíssima de cielos y tierra, María, virgen madre de Dios, venerada en su sacrosanta imagen de Lluch». *Inc.*: «Señora: Pozo de aguas vivas que con ímpetu caudaloso corren».

F. 4v-5v: «A los muy reverendos prior y colegiales de el sagrado colegio de María santíssima de Lluch».

F. 5v-6v: «Protestación de el autor».

F. 7-8v: «Advertencia al devoto lector».

F. 9-150v (p. 1-260): «Libro primero de el patrocinio universal de el reyno de Mallorca». *Inc.*: «1. Inquirir el desvalido patrocinios en quien no esperaba ser para este oficio requerido». *Expl.*: «segura eterna felicidad. Amén».

F. 151-295v (p. 261-550): «Libro segundo de el patrocinio universal de el reyno de Mallorca: prodigios de María sacratíssima de Lluch obrados en los quatro elementos».

F. 296-443 (p. 551-845): «Libro tercero de el patrocinio universal de el reyno de Mallorca: prodigios miceláneos de María santíssima de Lluch». *Expl.*: «de nuestra segura eterna felicidad. Amén».

F. 443v-445 (p. 845-849): «Peroración y ofrecimiento de el autor». *Inc.*: «163. Llegué ya finalmente, Señora, oy día octavo de vuestra inmaculada concepción de el año 1728, sexagenario de mi edad, por vuestra misericordia al deseado término de mi ferviente anelo». *Expl.*: «et quia domina mea es, amen. Ave Maria, sit tibi gloria, amen. Omnia iterum et semper correctioni sanctae romanae Ecclesiae subjicio».

F. 445v-446v: «Arancel de libros y capítulos».

F. 447-450v [Extractes i notes de mans del segle XIX].

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1941, p. 52. *Guía*, p. 104. *Cincuenta años*, p. 158. // J. M. BOVER. *Biblioteca*, vol. I, p. 112-113. E. ROGENT; E. DURAN. *Bibliografía*, núm. 284. J. MAS I VIVES. «Els mites autòctons en el teatre català dels segles XVI-XVIII». *Revista de Menorca*, núm. 81, p. 58-59. D. GARCÍAS. «Ramón Llull y el teatro mallorquín setecentista». *Studia Lulliana*, núm. 39, p. 55-84. *Diccionario del teatre a les Illes Balears*, vol. I, p. 115. BD Llull.

Observacions

La història, enllestida el 1728, però amb addicions de 1729, estava en procés d'edició aquest últim any, tal com es diu en un passatge sobre unes reformes a l'església del col·legi: «Diose principio a esta vistosíssima obra a expensas de algunos devotos, concluida ya esta de la historia y milagros de nuestra santíssima patrona, en el año 1729, por el mes de octubre [...]; prosíguese su edificio mientras la prensa de la emprenta saca a luz esta mi mal formada descripción, que rindo a la corrección de quien mejor que yo lo entendiere» (f. 115). El ms. duu notes posteriors, en català i castellà, sobre l'ordenació dels plecs (p. e., f. 112).

Sobre la llengua i les fonts: «Esta pues ha sido la causa, amantíssima emperatriz y Señora mía, que, habiéndose de reimprimir vuestra historia por la escasez que se padece ya de aquellos libritos que nos dexó el doctor Busquets, haviendo ya yo puesto la primera mano en describirla también en vulgar lenguaje de la patria, al precepto de vuestros hijos los colegiales la emprendo en idioma español, el qual por ser sólo artificial en mí, no dudo que me hará incurrir en innumerables faltas» (f. 3v). Rafael Busquets (m. Palma, 1695; Bover. *Biblioteca*, vol. I, p. 176) havia pu-

blicat un *Llibre de la invenció y miracles de la prodigiosa figura de nostra Senyora de Lluch* (1684; el 1783 se n'imprimí un resum castellà: *Breve compendio del origen y los milagros de la prodigiosa imagen de nuestra Señora de Luch*). «Quanto escrivo, lo he visto en manuscritos antiguos reservados en el archivo de el colegio de Lluch, escogiendo siempre lo más verísimil. En orden a los milagros, se hallarán todos los de una mesma especie en cada capítulo según la nota de el título, con la advertencia de que en la margen va notada su distribución y citado de dónde se han sacado porque no te confundas en dar igual crédito a los no aprobados como a los que lo son, a cuyo intento hallarás en cada uno alguna de estas cinco cifras: Ex proces., Ex Busq., Ex manusc., Ex tradit., Ex narrat. La primera señala haverse copiado de el auténtico processo; la segunda, de el libro impreso de el doctor Busquets, y estas dos gozan de autoridad, las otras sólo [restrivan?] en fe humana; la tercera, de manuscritos que se mantienen en el colegio junto con el processo, mas no son aprobados; la quarta, por tenerles en memoria de sus mayores los colegiales; la quinta, los que oí de boca de los favorecidos» (f. 8-8v). En algun cas, l'autor mateix n'és testimoni (f. 201: «Ex narrat. et visu»).

El volum conté notícies autobiogràfiques: en un miracle se citen els pares de l'autor, Pere Joan Botelles i la seva segona dona, Antonina Bisbal, amb qui s'havia casat el 1660 (f. 293-295v). Botelles és conegut com a autor d'*El prodigio en ambos amores. Vida y hechos del ínclito doctor y mártir iluminado el beato Raymundo Lullio, mallorquín. Comedia nueva* (1701).

JAUME BOTELLES (Palma de Mallorca?, c. 1668 - Lloseta, 1730).

Ms. 1358: Baptista MIRAMBELL (comp.). *Recreo i jardí del Parnàs i muses catalanes* (en català i castellà)

Final del segle XVII - començament del XVIII. 1 f. prel. + f. 1-375 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga parcial: f. 108-131 (f. 289-312 de l'anterior) + 1 f. en blanc. Paper, 200 × 150 mm. Diverses mans. A tota pàgina i a dues columnes. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Papers manuscrits». Marges superior i inferior retallats en ser relligat el volum. Alguns f. en mal estat a causa de l'efecte corrosiu de la tinta. Una llacuna abans del f. 273. Donatiu d'Eduard Toda (a la contracoberta posterior, ex-libris de la biblioteca d'Escornalbou); registrat el 1936. *Olim* 8.

F. 1: «Estos versos estan en lo quinquilibris de Vallfogona, de la matexa lletra del rector». *Inc.*: «Omnia transibunt: nos ibimus, ibitis, ibunt».

F. 2: «Recreo y jardí del Parnàs y musas catalanas. Recopilat per Batista Miranbell, fadrí de pena i mestre ataconador. Dedicat al cava<va>ller de Olmedo don Llätzer de la Croca y de Coll-alt, governador dels deserts de Aràbia, protocego andant, diputat general de Monseny, capità general de l'exèrcit burriscal en la

Formentera i demés islas atjacentes de Mallorca. Ab llicència. En Sarrateix, en casa de Pere Pau Estrassa, mestre de miñons».

F. 3-9 [Índex de primers versos per ordre alfabètic]. «Taula de lo que aquí se conté».

1 F. 9v-13v [Paròdia dels preliminars d'una edició].

F. 9v-10v [«Tatxa», «Suma del privilegi», «Fe de las errades», aprovacions i «Llicència»].

1a F. 11: «Dedicatòria a l'excel·lentíssim senyor don Llätzer de la Croca y de Coll-alt, cavaller de Olmedo [...]». *Inc.*: «Costum fou observada, excel·lentíssim senyor». *Expl.*: «i-l quart de fanchs i clavagueras. Del Baluart del Vi. Besa ses mans, Batista Miranbell».

1b F. 11v: «Al pio, malèfic, càndido o purpúreo lector, pròlech». *Inc.*: «Mogut del gust sé as de tenir». *Expl.*: «mel y sucra. Batista Miranbell».

1c F. 11v [B. Miranbell; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Crokes lo Gepestra. Dècima». *Inc.*: «No crech que Zeuxis pugués».

1d F. 12 [B. Miranbell; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Don Cleofàs Leandro Pérez de Zambullo [...]». Dècima». *Inc.*: «Ès Ovidi un burinot».

1e F. 12 [B. Miranbell]. «Barnadàs Querforadat, per sobrenom lo Temerari [...]». *Inc.*: «Un jardí à aparegut».

1f F. 12v [B. Miranbell; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Don Ramon de Sora y Melgar [...]». Al autor, soneto». *Inc.*: «De la tòrrida zona al Mongibell».

1g F. 12v [B. Miranbell; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Don Llätzer de la Croca y de Coll-alt, cavaller de l'àbit de Sant Llätzer [...]». *Inc.*: «Molt poc més que la merda era-l Parnàs».

1h F. 13-13v [B. Miranbell; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Als crítics y zoi-los lectors». *Inc.*: «Als de la crítica turba».

2 F. 13v-14 [F. V. Garcia. «Sobre la baieta trista»]. «Comènçan las obras del rector de Vallfogona». «A una dama moça recién viuda». *Inc.*: «Sobre una negra bayeta».

3 F. 14-14v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Sàtira a la llicència dada al senyor de Fluvià per a menjar carn». *Inc.*: «Vist los atchaques i mals».

4 F. 14v [Entorn de J. Blanc; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A don Fl.^{no} Montargull, queixant-se que lo rector de Botarell al donar asperjis no li donava aygua ab lo issop». *Inc.*: «Llàgrimas mias, exiu».

5 F. 15 [F. V. Garcia. Fragment de la *Comèdia de santa Bàrbara*]. «A una fregona». *Inc.*: «Deixe per a las ollas».

6 F. 15v [F. V. Garcia]. «A una senyora molt blanca». *Inc.*: «Gelada·m deixa la sanch».

7 F. 15v-16 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Sàtira a las monjas». *Inc.*: «De monjes me guarde Déu».

8 F. 16-17v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una mossa». *Inc.*: «Una bella Margarida».

9 F. 17v [F. V. Garcia. Fragment de la *Comèdia de santa Bàrbara*]. «Sàtira de un criat a son amo enamorat de una dama que no-l volia». *Inc.*: «És mon amo una persona».

10 F. 17v-18 [F. V. Garcia]. «A la cuca fera de Tortosa, que ab la boca ronpé las regalies de l'orga». *Inc.*: «Per cert, madò Cucafera».

11 F. 18 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una senyora que's corresponia ab un blanc i ros de poca edat». *Inc.*: «Quant ab algun delicat».

12 F. 18v-19 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Un divendres sant donà un galant un pessic a una mossa i ella un puntapeu». *Inc.*: «Prop lo jorn que l'Innocent».

13 F. 19 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una vella que deya estava preñada». *Inc.*: «Qui no té no pot donar».

14 F. 19 [F. V. Garcia]. «A un borratcho que bevia molt ayguardent». *Inc.*: «Hic jacet lo que cregué».

15 F. 19v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Romans a Bras y Menga». *Inc.*: «Vaya a l'infern tanta menga».

16 F. 19v [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A l'amar sant Pedro Nolasco a la professó cubert de diamants». *Inc.*: «Pardiobre, sant Nolasco».

17 F. 19v-20 [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Convidant a dinar al comanador de sant Antoni y altres». *Inc.*: «Nolasco, del refetor».

18 F. 20 [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Epitafi a la sepultura de Thomàs Ferrer, beneficiat de la seu de Tarragona». *Inc.*: «Sage-lla esta pedra a qui».

19 F. 20 [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al mateix». *Inc.*: «Esta pedra, tot enter».

20 F. 20 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un gran menbrut». *Inc.*: «Aquí jau un capità».

21 F. 20 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al follet». *Inc.*: «Pus sens ésser sentit se escapa».

22 F. 20v-22 [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una fregona». *Inc.*: «Eix palm de cara linda».

23 F. 22 [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A don Diego Montargull, tornant de Salses ab sa companya». *Inc.*: «Galant ve lo Montargull».

24 F. 22 [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al parrochial Pujalt». *Inc.*: «Com sou parrochial novell».

25 F. 22 [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A Pau Guardiola». *Inc.*: «Que aja 7 anys que va al rem».

26 F. 22v-25 [F. V. Garcia]. «A la justa poètica celebrada en Gerona a sant Ignaci de Loyola». *Inc.*: «Una ninfa de Sagarra».

27 F. 25 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Lizardo a Hizmènia». *Inc.*: «Si poguesse [*sic*] declarar».

28 F. 25v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una ingrata». *Inc.*: «Mostra exa cara de Pasqua».

29 F. 26 [F. V. Garcia]. «Al pensament». *Inc.*: «Déu la quart, senyora mia».

30 F. 26-26v [F. V. Garcia]. «Un amant apessarat». *Inc.*: «Si una vida de pesar».

31 F. 26v-27 [F. V. Garcia]. «Un quexós de ausència». *Inc.*: «Parlem-nos quatre paraules».

32 F. 27 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Dos casats per péndrer pler».

33 F. 27v [F. V. Garcia]. «[...]sa devant la prelada». *Inc.*: «Vui de la naturalesa».

34 F. 27v [F. V. Garcia]. «A un jarro de aigua que donà un galant a la dama». *Inc.*: «La condició de l'avar».

35 F. 27v-28 [F. V. Garcia]. «A una senyora nomenada Serra». *Inc.*: «Dos mil voltas me à tirat».

36 F. 28-28v [F. V. Garcia]. «A una senyora nomenada Jacinta». *Inc.*: «Ja amor contra mi·s provoca».

37 F. 28v-29 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Carta de un galant a una senyora de bon humor». *Inc.*: «Tarteríssima senyora».

38 F. 29 [F. V. Garcia]. «A una [...]». *Inc.*: «Un cervo Caesar tenia».

39 F. 29v-30 [F. V. Garcia]. «A una filla de un canonge que la trobà son pare de nit ab un gavatx que tenia per galant». *Inc.*: «Mitjanit era per fil».

40 F. 30 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A una senyora que donà un anell de vidre a son galant». *Inc.*: «Molt estim, senyora mia».

41 F. 30 [F. V. Garcia]. «A un[a] senyora nomenada Canpana». *Inc.*: «En la nit de mos pesars».

42 F. 30v-31 [F. V. Garcia]. «A una dama que·s tragué dels pits uns set salms paenitencials». *Inc.*: «Bé dían, senyora mia».

43 F. 31-31v [F. V. Garcia]. «Encarint un amor. Dècima glossada». *Inc.*: «Que no us vulla més que a mi».

44 F. 32-33v [Atribuït a F. Fontanella]. «Enbaxada del príncipe Licomandro a l'enperador de Bugia. Diàlogo». *Inc.*: «Enb.: Gran enperador Laurènio».

45 F. 33v-34 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Quexa dels Pirineus i sa descriptió». *Inc.*: «Pus só lo príncep del cel».

46 F. 34 [P. A. Jofreu; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un all». *Inc.*: «De aquell, de aquell all tendre».

47 F. 34 [F. V. Garcia]. «A un melindre y enamorado comú». *Inc.*: «Assí jau un Amadís».

48 F. 34v [P. A. Jofreu; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Gozant-se dos gojats». *Inc.*: «A pler, a pler, no fassau remor».

49 F. 34v-35 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A las monjas de las Madalenas». *Inc.*: «Ab dos mots vos penso dir».

50 F. 35 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la despedida de una mossa». *Inc.*: «No entraré més en ta casa».

51 F. 35 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una [...]». *Inc.*: «Jardí carregat de ponpa».

52 F. 35v-36v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A la merda». *Inc.*: «No serà persona cuerda».

53 F. 36v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una casada». *Inc.*: «D'esta vida una casada».

54 F. 36v-37 [F. V. Garcia]. «A una mossa a l'ort». *Inc.*: «Vés a cullir espinacs».

55 F. 37 [F. V. Garcia]. «Epitafi a la sepultura de Lluçàs». *Inc.*: «Aquest és lo insigne vas».

56 F. 37 [F. V. Garcia. Fragment de la *Comèdia de santa Bàrbara*]. «A la [...] una senyora». *Inc.*: «Possible és, ingrata fera».

57 F. 37v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una monja que, per aver esta[t] la major part de la nit fent companyia a una malalta, trobà lo dormidor tancat, tirà una pedra a la finestra de una religiosa per a que li obrís, i al ruido despertaren moltes monjas». *Inc.*: «Ànima de purgatori».

58 F. 37v [F. V. Garcia]. «A una mossa que es deia Tecla». *Inc.*: «Tecla que sonas ab manxa».

59 F. 37v [F. V. Garcia]. «A una senyora que's feia la barba baix». *Inc.*: «Mirava's na Catarina».

60 F. 37v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un que's petava». *Inc.*: «Ull te niu de ratpenat».

61 F. 38-39 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Visita [...]». *Inc.*: «Un sollastra que pagava».

62 F. 39 [F. V. Garcia]. «A una senyora entrant en religió». *Inc.*: «A vós, la llebra [*sic*] ferida».

63 F. 39-40 [R. Cordelles]. «Lo desengany del món». *Inc.*: «Musa, què pretens de mi».

64 F. 40-44v [F. V. Garcia]. «Desengany del món». *Inc.*: «Jo de la casa encantada».

65 F. 44v-45 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Tota[s] las cosa[s] de aquest món verdas i maduras són». *Inc.*: «Verda és la mansa anyella».

66 F. 45 [F. V. Garcia]. «Epitafi a la sepultura de un gran músic que morí de mal francès». *Inc.*: «Assí jauen sepultats».

67 F. 45-45v [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una [...] a la ribera de Maçaneres [*sic per Maçaners?*]». *Inc.*: «En un bosch de Guadarrama».

68 F. 46 [F. V. Garcia]. «A una cadeneta que donà una dama a l'autor». *Inc.*: «Com a vostre esclau humil».

69 F. 46-49v [F. V. Garcia]. «Navegació del marquès de Almaçan, virrei de Catalunya, de Barcelona a Tarragona». *Inc.*: «Si no és que vols ser pastora».

70 F. 49v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una dama molt airosa». *Inc.*: «Alarma, que amor desperta».

71 F. 50-52v [F. V. Garcia]. «Desenbarca lo marquès de Almaçan en Tarragona». *Inc.*: «Ja de la llengua de l'aigua».

72 F. 52v-53 [F. V. Garcia]. «Despedida de una devoció». *Inc.*: «Dexar-me de enamorar».

73 F. 53 [F. V. Garcia]. «A un quadro de sant Llàtzer». *Inc.*: «A nova vida torní».

74 F. 53-53v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A un amor mal premiat». *Inc.*: «Albínia, mai ton rigor».

75 F. 53v-55 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Fàbula de Venus i Marte». *Inc.*: «Lo pare de las desgràsias».

76 F. 55-56 [Atribuïda a F. V. Garcia]. «Fàbula del robo de Europa». *Inc.*: «Agenor, rei de Phenítia».

77 F. 56 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A dos damas». *Inc.*: «No voleu oir mas penas».

78 F. 56v-57 [Pardina; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «[...]». *Inc.*: «Jo escríuer, gentil donaire».

79 F. 57-57v [F. V. Garcia]. «A una senhora». *Inc.*: «A vós o dic, bella Philis».

80 F. 57v [F. V. Garcia]. «A una bascanbra junt a un ort». *Inc.*: «La monarquia regint».

81 F. 57v-59 [F. V. Garcia]. «A Monjuïch». *Inc.*: «Monjuïch, cap de orivell».

82 F. 59 [F. V. Garcia]. «Lletra». *Inc.*: «Bella com un seraphí».

83 F. 59v-60v [Fragment de *La famosa comèdia de La gala està en son punt*]. «Relatió del fons del mar que fa Girapeix al príncep de Estrigúlia». *Inc.*: «Thomàs, príncep de Estrigúlia».

84 F. 60v-61 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Fàbula de Júpiter i Dànae». *Inc.*: «En lo temps que'l rei Perico».

85 F. 61-61v [F. V. Garcia]. «Al rector de Vallbona». *Inc.*: «No són testimonis frívols».

86 F. 61v [F. V. Garcia]. «A un valentó que tenia caxusada la cara». *Inc.*: «Ab ser pacífic Ginés».

87 F. 62 [F. V. Garcia]. «Combidant a un amich per un entreteniment». *Inc.*: «Com ha temps que ab vós no vaix».

88 F. 62 [J. Terrer; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una senyora de bons ulls i mans». *Inc.*: «Ulls i cabells de gaieta».

89 F. 62v [F. V. Garcia]. «Cançó». *Inc.*: «Cantem un poc del que se usa».

90 F. 63-64 [Atribuïda a F. V. Garcia]. «Fàbula de Dafne i Apolo». *Inc.*: «Aquell senyor resplendent».

91 F. 64 [F. V. Garcia]. «A un esquirol que una dama tenia en la mà». *Inc.*: «No sé lo Amor què més vol».

92 F. 64 [F. V. Garcia]. «A una dona molt g[ran] casada ab un home peti[t]». *Inc.*: «Tots en comú nos alegrem».

93 F. 64v [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Mossèn Per[er]a cridava».

94 F. 64v-65v [F. V. Garcia]. «A una mossa molt fea». *Inc.*: «Lo solatje de la[s] mossas».

95 F. 65v-66v [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un meravellós somni». *Inc.*: «Vestit de tan gran donaire».

96 F. 66v-67v [J. Terrer; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Comptant un somni». *Inc.*: «Quant apar que, ja cansat».

97 F. 67v-68 [F. V. Garcia]. «A Monjuïch». *Inc.*: «Està'm atent, si és possible».

98 F. 68-68v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una [...llera]». *Inc.*: «Millor mala pestilència».

99 F. 68v-69 [F. V. Garcia]. «A unas monjas». *Inc.*: «Volgué difinir lo que és».

100 F. 69 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un somni». *Inc.*: «Despertí de un son pesat».

101 F. 69-69v [F. V. Garcia]. «A una mossa en la font». *Inc.*: «Déu te'm quart, perleta mia».

102 F. 69v-71 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Romans encarint un gran amor». *Inc.*: «Gil, pastor enamora<ra>t».

103 F. 71-71v [F. V. Garcia]. «A [...] de la fortuna». *Inc.*: «Què em dóna a mi que'l sol».

104 F. 71v-72 [F. V. Garcia]. «Desengany de una senyora monja». *Inc.*: «Diverteix-te i folga't bé».

105 F. 72 [J. Terrer; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una hermosura». *Inc.*: «Una cara, un cel, dos sols».

106 F. 72-72v [F. V. Garcia]. «A una ausèntia». *Inc.*: «Mònica, la del mirar».

107 F. 72v [F. V. Garcia]. «A una senyora de bons ulls i cabells». *Inc.*: «Amor, Francisca, que sol».

108 F. 72v-73 [J. Terrer; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una senyora de bons ulls i mans». *Inc.*: «Ulls i cabells de gayeta».

109 F. 73-73v [J. Terrer; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Sàtira a un casament». *Inc.*: «Un casament vergonçant».

110 F. 73v-74 [F. V. Garcia]. «A una segadora, romanç». *Inc.*: «Algun segador planeta».

111 F. 74 [F. V. Garcia]. «A un propòsit». *Inc.*: «Per més que'm talle los passos».

112 F. 74-74v [F. V. Garcia]. «A unas llàgrimas». *Inc.*: «Amor, que riurer solia».

113 F. 74v [F. V. Garcia]. «A un galant borni». *Inc.*: «Fabi, lo de un ull tancat».

114 F. 75-76 [J. Terror; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Sàtira a cert jurista, Joan de Ribas, mostazà de Barcelona». *Inc.*: «Aquell famós jurista».

115 F. 76 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un amant avorrit». *Inc.*: «Ja us deix, dolças tavernas».

116 F. 76v [F. V. Garcia]. «A una mentida». *Inc.*: «Ja del món la fe és fugida».

117 F. 77 [F. V. Garcia]. «Encarint un amor». *Inc.*: «La major glòria he alcançat».

118 F. 77 [F. V. Garcia]. «A una dama en ara de sant Ramon Nonat vista». *Inc.*: «Per veure-us tan celebrada».

119 F. 77v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Quexas de un galant». *Inc.*: «Vulla Déu, bella homicida».

120 F. 77v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la mort». *Inc.*: «Acaba, dolsa enemiga».

121 F. 77v-78 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Sàtira a Llucifer, poc entès en la felís incarnació del Príncep del cel». *Inc.*: «Imperava al món a solas».

122 F. 78-78v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una senyora que demanà 50 ducats a un galant». *Inc.*: «Sinquant ducats demaneu».

123 F. 78v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Pintura de una dama». *Inc.*: «Entre la neu i las rossas».

124 F. 78v-79 [F. V. Garcia]. «Un enamorat». *Inc.*: «Ausent de per qui'm moria».

125 F. 79 [F. V. Garcia]. «Al mirar de una senyora a son galant». *Inc.*: «A la fe, senyora mia».

126 F. 79 [F. V. Garcia]. «A una dama que plorava». *Inc.*: «Reculliu exos rubins».

127 F. 79v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la memòria». *Inc.*: «De què servexen memòrias».

128 F. 79v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A unes profundes melancolies». *Inc.*: «De què servex pensament».

129 F. 80 [F. V. Garcia. Fragment de la *Comèdia de santa Bàrbara*]. «Despedida de un galant». *Inc.*: «Lo que é perdut é guanyat».

130 F. 80v-81 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Sols en esta acadèmia». «A una acadèmia». *Inc.*: «Sols a nostra acadèmia».

131 F. 81 [F. V. Garcia]. «A una senyora lo nom de la qual ignorava son galant». *Inc.*: «Per una, no sé qui se és».

132 F. 81-81v [J. Terrer?; F. V. Garcia (falsa atribució); J. de Gualbes (falsa atribució)]. «Sàtira a tots los comptes de Catalunya». *Inc.*: «Volén de festas tractar».

133 F. 81v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Sàtira a un casament». *Inc.*: «Don Andreu felizment gosa».

134 F. 81v-82v [F. V. Garcia]. «Anant a vèurer de nit una correspondèntia». *Inc.*: «La nit estava en silenci».

135 F. 82v-83 [F. V. Garcia]. «A un quexós de sa fortuna». *Inc.*: «La senyora Primavera».

136 F. 83 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una flaca». *Inc.*: «Pus del cel de vostra gràtia».

137 F. 83v-84 [F. V. Garcia]. «Resposta a un soneto alabant-li lo romans de la mossa dormidora». *Inc.*: «Ai, cap de Déus ab la gent».

138 F. 84-84v [Rector de Vallbona]. «Reprenció a un rector per estar molt ausent de la rectoria». *Inc.*: «Bé valdrie més, Garceni».

139 F. 84v-85v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Loa a todas las donas». *Inc.*: «Volent la famosa Dido».

140 F. 86-86v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al casament de misser Jufreu». *Inc.*: «De desembre al tercer dia».

141 F. 87 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Valga'm Déu, com canta brut, / mara mia, lo cucut». *Inc.*: «En una verda ribera».

142 F. 87 [F. V. Garcia]. «Epitafi a la sepultura del profeta Espelt». *Inc.*: «Si pot jaure un cos rodó».

143 F. 87v-88 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Voler bé i no demostrar-o: / què'n farem, de axò?». *Inc.*: «Requebrant Joan Llangonissa».

144 F. 88 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Dècima». *Inc.*: «En lo rigor de l'estiu».

145 F. 88 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una belleza singular». *Inc.*: «En màrmol dura ma quexa»; «Rars torments, congoxa estranya».

146 F. 88-88v [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Carta de un amant afligit». *Inc.*: «Com és tant dura i cruel».

147 F. 88v-89 [F. Fontanella]. «Un amant agrait». *Inc.*: «En la més nova ventura».

148 F. 89 [F. V. Garcia]. «Epitafi a una majordona sua». *Inc.*: «En aquest sepulcre estret».

149 F. 89-89v [F. Fontanella. «Ve la nit i de baieta»; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un amant quexós». *Inc.*: «Pastors, fugiu d'esta serra».

150 F. 89v [F. Fontanella]. «Romans que escrigué Francisco Fontanella a un amic seu des de un riu quant se n'anà·b son germà a Monster a tractar las paus de Catalunya». *Inc.*: «En lo bullici inquiet».

151 F. 89v-90v [F. Fontanella]. «Segon romans del mateix autor al mateix amich, des de un lloch que's diu Carlavila escrit<a>». *Inc.*: «Ja me aguarda altra ribera».

152 F. 90v-91v [F. V. Garcia]. «Carta a un rector amich que'l bisba de Girona avia millorat de rectoria». *Inc.*: «A vós, lo pastor Amintas».

153 F. 91v [Ocari]. «Carta de un vicari al rector de Vallfogona». *Inc.*: «Reverent i amat rector».

154 F. 91v-93 [F. V. Garcia]. «Resposta». *Inc.*: «Reverent senyor i amat».

155 F. 93-93v [F. V. Garcia]. «A una senyora molt desdenosa anomenada Coloma». *Inc.*: «Si sou Coloma, señora».

156 F. 93v [F. V. Garcia]. «A una senyora molt hermosa i honesta». *Inc.*: «No, señora Madalena».

157 F. 93v-94 [F. V. Garcia]. «A Cicília de Florejats». *Inc.*: «De tots quants pans à posats».

158 F. 94-95 [F. V. Garcia]. «A unas sabatas y tapins». *Inc.*: «De mos llavis als divins».

159 F. 95-95v [F. V. Garcia]. «A una febroza». *Inc.*: «Diuen que's cria un ardor».

160 F. 95v-96v [F. V. Garcia]. «A l'interès: diu que s'és mort lo interès, / jo no'n crec res». *Inc.*: «Tal era la tirania».

161 F. 96v-97 [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un galant que, prenent un canelló de la boca de la sua dama, ella li mossegà el llavi». *Inc.*: «Un canelló li donava».

162 F. 97-97v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una señora malalta». *Inc.*: «Dos dies à que sabí».

163 F. 97v [P. A. Jofreu; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A Grau i Eulària». *Inc.*: «De una molt reñida guerra».

164 F. 98 [F. V. Garcia]. «A una cegonada que li tirà una fea». *Inc.*: «Una lletja cegonada».

165 F. 98 [F. V. Garcia]. «Epitafi al seu scholà, enterrat baix la pica de l'aiga beneita». *Inc.*: «Assí jau un escolà».

166 F. 98v [J. de Gualbes; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un jutje vell i tocat de gota enamorat de una senyora hermosa i bona». *Inc.*: «Tant venir, tant enviar».

167 F. 98v-99 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una monja». *Inc.*: «O, malajen las mudanças».

168 F. 99-99v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Ab tas gràcias infinitas».

169 F. 99v-100 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al doctor Lluís Valencià, que la nit del desposori, tement uns escallots, dexà sa muller y se n'a[nà] a un sa-rau». *Inc.*: «Senyora, no sé ab què forma».

170 F. 100 [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un sobraposat del vi que li digueren cabró». *Inc.*: «Si al sobreposat del vi».

171 F. 100 [J. Blanc; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Tecla, tos intents reporta». «A una dona amancebada ab un borratxo». *Inc.*: «Xica, tos intents reporta».

172 F. 100 [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al mestre Sarratoza». *Inc.*: «Un gramàtich lo més pur».

173 F. 100 [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A fra Senedo». *Inc.*: «Títère en frare enpeltat».

174 F. 100v [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Resposta a Colom». *Inc.*: «De escudeller en canonja».

175 F. 100v [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Resposta a fra Sevedo». *Inc.*: «Eres del món las bassuras».

176 F. 100v [J. Blanc; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «En si aquest jaspe sage-lla». «Epitafi a la sepultura de Engràcia Frexa». *Inc.*: «Aquest pòrfido en si sella».

177 F. 100v [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un galant que, mal satisfet del matrimoni, se féu galant de monjas». *Inc.*: «Rejoler, que ans de casar».

178 F. 100v [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al mateix, que, molt satisfet de la monja, ignorava corria per son medi la terceria de sa desonrra». *Inc.*: «Que mentres solicitau».

179 F. 101 [F. V. Garcia]. «A don Christòfol de Icart». *Inc.*: «Quèxan-se de Icart en va».

180 F. 101 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A misser Pexó, provehit de la cota de misser Aguiló». *Inc.*: «Los governs torneu [*sic*] caduchs».

181 F. 101 [G. J. (?) Peixó]. «Resposta». *Inc.*: «Un poeta mendicant».

182 F. 101 [F. V. Garcia]. «A un mitx cos de [santa] Bàrbara». *Inc.*: «Si de Bàrbara divina».

183 F. 101 [F. V. Garcia]. «A sant Francesch mal pintat». *Inc.*: «Francesch en lo món visqué».

184 F. 101 [F. V. Garcia]. «Prometent una ventjança». *Inc.*: «No plores, Beliza amada».

185 F. 101 [F. V. Garcia]. «A una porfia». *Inc.*: «Pretén mon cor en amar».

186 F. 101v [F. V. Garcia]. «A la senyora Serafina». *Inc.*: «A son nom bens en excés».

187 F. 101v [F. V. Garcia]. «A la sepultura dels Oriols de Tortosa, ahont y à esculpit un oriol que pica estrellas». *Inc.*: «A la mar me'n vull anar».

188 F. 101v [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Epitafi a la sepultura del rector de Vallfogona, per Mazanés». *Inc.*: «Señyala esta pedra dura».

189 F. 101v [F. V. Garcia]. «Pòliça de sanitat a Tecla Verdera, de Vallfogona». *Inc.*: «De Vallfogona parteix».

190 F. 101v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Als de Lleyda». *Inc.*: «Per a rèbrer la persona» [veg. 353].

- 191 F. 101v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la mort de Clara Pujol». *Inc.*: «Que te estime per riquesa».
- 192 F. 101v [F. V. Garcia]. «Un enamorat». *Inc.*: «Ab tant enganyosos llazos».
- 193 F. 102-102v [F. V. Garcia]. «A santa Tereza». *Inc.*: «A la sonbra de l'honor».
- 194 F. 102v-103 [F. V. Garcia]. «Al canonje Ferrer, en la conposició d'un llibre espiritual». *Inc.*: «Ferrer, ab modos tant bells».
- 195 F. 103 [J. de Gualbes (falsa atribució); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A don Josep Gamis». *Inc.*: «Don Gamis, vestit de borras».
- 196 F. 103v-104v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un doctor y a una malalta». *Inc.*: «Amor, amor, pus que canto».
- 197 F. 104v-105v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A l'amor més verdader». *Inc.*: «La enemiga de ma vida».
- 198 F. 105v-106 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Quexas a una dona». *Inc.*: «Altas montanyas de Berga».
- 199 F. 106-106v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un enamorat, en metàfora de cadarnera». *Inc.*: «Saltant va de branca en branca».
- 200 F. 106v-107 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la conversió de una persona». *Inc.*: «Vist que aquí per ma ventura».
- 201 F. 107v-108v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A la despedida del món». *Inc.*: «Pus, soledad apassible».
- 202 F. 108v-109 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A l'amor». *Inc.*: «Estava's gloriand lo Amor».
- 203 F. 109 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al duc de Cardona quant sitià Leucata». *Inc.*: «Del rey un duch molt privat».
- 204 F. 109-110v [P. A. Jofreu]. «Resposta de misser Jofreu en defensa de son casament». *Inc.*: «Acudiren vostras ànsias».
- 205 F. 110v-111v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un executat desposori de misser Batista Monfar». *Inc.*: «Pensant la bella Amarilis».
- 206 F. 111v-112 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Resposta de misser Monfar». *Inc.*: «Ha tants grans oferiments».
- 207 F. 112 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Quexas de un galant a sa dama». *Inc.*: «Posat entre las ruinas».
- 208 F. 112-112v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Discurs de una filla oprimida a sa mare». *Inc.*: «De què serveix, mare mia».
- 209 F. 113 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Quexas de un enamorat». *Inc.*: «Tot és pezar y tristesa».
- 210 F. 113-113v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A na Colomera». *Inc.*: «No sé, Colomera».
- 211 F. 114-115 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la matexa Colomera». *Inc.*: «Cert que és cosa molt mal feta».

- 212 F. 115-115v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Loa en alabança de las vel·las». *Inc.*: «No quiero que del Parnazo».
- 213 F. 115v-116 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Sàtira a las velles». *Inc.*: «Per ma fe, senyores velles».
- 214 F. 116v-117 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Diàlogo entre mare y filla lo endemà de nòvia». *Inc.*: «Mare: Com fas la cara mohina».
- 215 F. 117 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A unas alegrias». *Inc.*: «No és mester que digau».
- 216 F. 117 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A Juan Monells». *Inc.*: «Monells apar un espàrrech».
- 217 F. 117v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A Maria Rosa». *Inc.*: «Rosa, qui·t pogués gozar».
- 218 F. 117v-118 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un portuguès». *Inc.*: «À vingut un portuguès».
- 219 F. 118-118v [F. V. Garcia]. «A l'arcàngel sant Miguel». *Inc.*: «Pus sou capità esforçat».
- 220 F. 118v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A 4 sants màrtirs». *Inc.*: «Màrtirs, pus vostra virtut».
- 221 F. 119 [F. V. Garcia]. «A la llengua». *Inc.*: «Entre peus subjecte·m porta».
- 222 F. 119 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A misser Onofre Vila, quant fou conceller de Barcelona». *Inc.*: «Isque a llum tanta maldad».
- 223 F. 119v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A sa mala fortuna, ferma fe y constàntia». *Inc.*: «Què inporta que una passió».
- 224 F. 119v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la mort de Clara Pujol». *Inc.*: «Que te estime per riquesa».
- 225 F. 120 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la matexa». *Inc.*: «La claror que te à dat Déu».
- 226 F. 120 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un home dit Dalmau que donà al conseller misser Vila [...] per a ser insiculat». *Inc.*: «Don Dalmau no pot dormir».
- 227 F. 120v-121 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A Lluïza hermosa». *Inc.*: «Lluïseta, per ton anell».
- 228 F. 121-121v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la matexa». *Inc.*: «Si en vostra barca voleu».
- 229 F. 121v [F. V. Garcia]. «A unas tercianas». *Inc.*: «Tercianas teniu y set».
- 230 F. 121v-122 [F. V. Garcia]. «A fra Jaume Rebollosa, sobre la conposició de un llibre de sant Olaguer». *Inc.*: «Entre·ls donatius preciosos».
- 231 F. 122 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una corda donà de una dama per favor». *Inc.*: «Besa una corda inportuna».
- 232 F. 122v-123 [F. V. Garcia]. «A ma mare santa Teresa». *Inc.*: «A la sonbra de l'honor».

233 F. 123-123v [F. V. Garcia]. «Al canonge Ferrer, sobre la conpositió de un llibre espiritual». *Inc.*: «Ferrer, ab modos tan bells».

234 F. 123v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Epitafi a un frare poeta y golós». *Inc.*: «Assí jau un frare blanch».

235 F. 124 [F. V. Garcia]. «A una monja pigotosa». *Inc.*: «Mala Pasqua os do Déu, monja corcada».

236 F. 124-124v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A la vanitat del món y engany». *Inc.*: «Si voleu ser discret, parlau a pler».

237 F. 124v [F. V. Garcia]. «Soneto 3». *Inc.*: «De ma stela fatal la eretge cara».

238 F. 124v-125 [F. V. Garcia]. «Soneto 4». *Inc.*: «Los raigs de l'orient desenbaynave».

239 F. 125 [F. V. Garcia]. «A una dama de gran boca y entonada. Soneto 5». *Inc.*: «Més espinosa sou que les castañes».

240 F. 125v [F. V. Garcia]. «[Ratllat A l'arca de Noè]. Soneto 6. [Afegit al marge A una senhora que desdeñà de casar-se ab un cavaller un poc parent]». *Inc.*: «De l'arca hont se enbarchà naturalesa».

241 F. 125v-126 [F. V. Garcia]. «Soneto 7». *Inc.*: «Estich per a posar-me dins de un foch».

242 F. 126 [F. V. Garcia]. «Soneto 8». *Inc.*: «Per exos ulls te jur, gentil fregona».

243 F. 126-126v [F. V. Garcia]. «Soneto 9». *Inc.*: «Quant los ulls de smeralda, Gràcia mia» [veg. 274].

244 F. 126v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto 10». *Inc.*: «Ubert ja lo vexell, sens abre, antenna».

245 F. 126v-127 [F. V. Garcia]. «A les vanes quimeras. Soneto 11». *Inc.*: «No-m tir ni-m pach ab tu, vana quimera».

246 F. 127 [F. V. Garcia]. «A Psiche, dama de Amor. Soneto 12». *Inc.*: «Petita és, jo t'o confés, la tacanyona».

247 F. 127-127v [F. V. Garcia]. «A una ninfa. Soneto 13». *Inc.*: «En lo rigor de certa matinada».

248 F. 127v [F. V. Garcia]. «Soneto 14». *Inc.*: «Ara baixes la vista envés la imunda».

249 F. 127v-128 [F. V. Garcia]. «Soneto 15». *Inc.*: «Brame, ocupada de rabioses penes».

250 F. 128 [F. V. Garcia]. «De l'Espòs a l'ànima en lo cos en metàfora [ms. metàfara] de reixa». *Inc.*: «Reixa cruel, que la claror devina».

251 F. 128v [F. V. Garcia]. «A la Aurora. Soneto 17». *Inc.*: «Tota apresada, la senhora Aurora».

252 F. 128v-129 [F. V. Garcia]. «Soneto 18». *Inc.*: «Ab un pinte de marfil pulia».

253 F. 129 [F. V. Garcia]. «A un grant sobre un llavi. Soneto 19». *Inc.*: «Sobre'l clavell de la fragrant boqueta».

254 F. 129-129v [F. V. Garcia]. «Diálogo entre los cònsols de Tarragona y un criado de l'arçobispo. Soneto 20». *Inc.*: «Cri.: Monseñor ilustrísimo ha mandado [*ms.* mandado]» [bilingüe català-castellà].

255 F. 129v [F. V. Garcia]. «Soneto 21». *Inc.*: «Un mirador de monges se mirave».

256 F. 130 [F. V. Garcia]. «Al despedir-se de una monja. Soneto 22». *Inc.*: «Ay, cap de Déus de mi! ¿No ere jo musol».

257 F. 130-130v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Al rector Garcia. Soneto 23». *Inc.*: «O tu, que de Servera a Barçelona».

258 F. 130v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto 24». *Inc.*: «Desvia lo arch un poch, ciego punter».

259 F. 130v-131 [F. V. Garcia]. «A la ninfa Nise. Soneto 25». *Inc.*: «Sou, o ninfa, la suma de belleza».

260 F. 131 [F. V. Garcia]. «A Lucrècia. Soneto 26». *Inc.*: «Exos desmays que ab natural cruesa».

261 F. 131-131v [F. V. Garcia]. «Soneto 27». *Inc.*: «De unes hores romanes, sor Maria».

262 F. 131v [F. V. Garcia]. «Soneto 28». *Inc.*: «Plantant llorers junt a les cristalines».

263 F. 131v-132 [F. V. Garcia]. «A l'exir del sol. Soneto 29». *Inc.*: «Ix la pròdiga llum que ab subtil ralla».

264 F. 132 [F. V. Garcia]. «Dafnis y Apolo. Soneto 30». *Inc.*: «Si los raigs ab què a penes me tocàreu».

265 F. 132v [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al duch de Montaleon convaleixén de una desgana. Soneto 31». *Inc.*: «No tant son curs Apolo apresurava».

266 F. 132v-133 [F. V. Garcia]. «Soneto 32». *Inc.*: «De les exalations que lo ayre cria».

267 F. 133 [F. V. Garcia]. «Soneto 33». *Inc.*: «En les faldes del somni descansava».

268 F. 133-133v [F. V. Garcia]. «Soneto 34». *Inc.*: «En poder del doctor Tutturut».

269 F. 133v [F. V. Garcia]. «A N., que publicave un sàtira que altre havia fet perquè no-l premiaren en un certamen. Soneto 35». *Inc.*: «Estafeta de muses renegades».

270 F. 133v-134 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Carta a un amich. Soneto 36». *Inc.*: «Ocari, axí de l'un a l'altre pol».

271 F. 134 [F. V. Garcia]. «Al déu Cupido. Soneto 37». *Inc.*: «Amor, que de mon bé ja no se empatxa».

272 F. 134v [F. V. Garcia]. «Soneto 38». *Inc.*: «Sols una mitga dent que li restave».

273 F. 134v-135 [F. V. Garcia]. «A la Iris. Soneto 39». *Inc.*: «Per aygua anave lo meu bé un dia».

274 F. 135 [F. V. Garcia]. «Soneto 40». *Inc.*: «Quant los ulls de esmeralda, Gràcia mia» [veg. 243].

275 F. 135-135v [F. V. Garcia]. «A un recato. Soneto 41». *Inc.*: «Ja per dar un tom mon seny estave».

276 F. 135v [F. V. Garcia]. «Soneto 42». *Inc.*: «Flaca parcialitat de ma ventura».

277 F. 135v-136 [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto 43». *Inc.*: «Cruel Joana, glòria de les moses».

278 F. 136-136v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto 44». *Inc.*: «Nadie se cubra. Que en asò estam ara?» [bilingüe català-castellà].

279 F. 136v [F. V. Garcia]. «Soneto 45». *Inc.*: «Ay, mal ajau vós, dama de scach».

280 F. 136v-137 [F. V. Garcia]. «Soneto 46». *Inc.*: «Si fóseu majordona de soldada».

281 F. 137 [F. V. Garcia]. «Soneto 47». *Inc.*: «O, cap de Déus, en vós, ninfa de aygüera».

282 F. 137-137v [F. V. Garcia]. «Soneto 48». *Inc.*: «Sempre ha tingut lo món per cosa estraña».

283 F. 137v [F. V. Garcia]. «Soneto 49». *Inc.*: «Que puga tant la força de la usança».

284 F. 138 [F. V. Garcia]. «Soneto 50». *Inc.*: «Deixe's de axò, señora Izabeleta».

285 F. 138 [F. V. Garcia]. «A una demostració de amor». *Inc.*: «Agraciada senyora del cos prim».

286 F. 138v [F. V. Garcia]. «A un fadrí notari». *Inc.*: «O, vós, discret notari afadrinat».

287 F. 138v [F. V. Garcia]. «A Apollo quant seguia Dafne». *Inc.*: «A, senyor lluminós, ahont anau».

288 F. 139 [F. V. Garcia]. «A una senyora que son galant la escabellà». *Inc.*: «Exos cabells tan pentinats debadas».

289 F. 139 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A una mossa vora del foc». *Inc.*: «Una xica se estava aquestos dias».

290 F. 139v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Alabant a una hermosa». *Inc.*: «No més comparacions! Vaja tot fora».

291 F. 139v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Venus a Vulcano». *Inc.*: «Marit impertinent: què preteneu».

292 F. 140 [F. V. Garcia]. «A Medoro con Angélica». *Inc.*: «Entre sos braços dolçament tenia».

293 F. 140 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Als poetas cultos». *Inc.*: «Gaste, qui de las flors de la poesia».

294 F. 140^v [F. V. Garcia]. «A una pastora». *Inc.*: «Ton aira i ton donayra és tan estrany».

295 F. 140^v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una mossa de cantar». *Inc.*: «Quant miro ta hermosura celebèrrima».

296 F. 141 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una mossa de cuina». *Inc.*: «Pert cert, Flora garrida, que jo t'am».

297 F. 141 [F. V. Garcia]. «Parlant ab lo Amor». *Inc.*: «Amor, jo no sé en qu'em de parar».

298 F. 141^v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Si dónas al[s] tapins tan mala estrena».

299 F. 141^v [F. V. Garcia]. «A una senyora del color trencat». *Inc.*: «Per curar de rel, senyora mia».

300 F. 142 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Ara ab lo títol, gran Colon, te ufanas».

301 F. 142 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Plena de compassió, plorosa i trista».

302 F. 142^v [F. V. Garcia]. «Parlant ab sa dama». *Inc.*: «En hora bona sies tota mia».

303 F. 142^v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Cavalgant a una mossa. Diàlogo». *Inc.*: «Mir lo que fa, que'l posa massa baix».

304 F. 143 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Demnant parer sobre la pintura de una mossa». *Inc.*: «Una dama de aquesta conpostura».

305 F. 143 [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Renunciant las aradas i las rellas».

306 F. 143^v [F. V. Garcia]. «A una devotió de frare i monja». *Inc.*: «Una amorosa junta, un desposori».

307 F. 143^v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «A la porta de amor, ab dent tan llarga».

308 F. 144 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «En lo cor de la iglésia de Vallbona».

309 F. 144 [F. V. Garcia]. «A una hermosa sabatera». *Inc.*: «Si en exa perxa, hermosa sabatera».

310 F. 144^v [F. V. Garcia]. «A una mossa que'l desdeñava». *Inc.*: «Maleta de convent, gruta de ostal».

311 F. 144^v [F. V. Garcia]. «A una conquesta pilona». *Inc.*: «Desitjós una nit de calar brocha».

312 F. 145 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una dama». *Inc.*: «Mar hermoíssim que quiet sustentas».

313 F. 145 [F. V. Garcia]. «A un somni que tingué». *Inc.*: «Poc més de la primera passaria».

314 F. 145v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A l'abat Copons, que al despedir-se caygué en una necessària». *Inc.*: «Entrant un cert capó, que no devia».

315 F. 145v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «En oprobi de estar enamorat». *Inc.*: «Sarna i polls cria lo cabell que és més dorat».

316 F. 146 [F. V. Garcia]. «Anant a rèbrer lo senyor arcabisbe». *Inc.*: «Al punt de las tres oras cavalcam».

317 F. 146 [F. V. Garcia]. «A un majordom que per sa senyora li vingué una pixa calda». *Inc.*: «Per sa pròpia senyora un mayordom».

318 F. 146v-147v [F. V. Garcia. Fragment de la *Comèdia de santa Bàrbara*]. «De un desdixat amant poch à enamorat». *Inc.*: «Ja temps seria, Amor, que ta audiència».

319 F. 147v [F. V. Garcia]. «A una estafa que li féu una brivona». *Inc.*: «Renec, com Déu és Déu, de un petit pler».

320 F. 148 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un ball de frares». *Inc.*: «Posat ya lo fi a l'entretinguéssim ball».

321 F. 148 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Las gràcias de sa dama». *Inc.*: «Rodejada de plats y bacinillas».

322 F. 148v [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto». *Inc.*: «Llevant-me un matí molt apressat».

323 F. 148v [J. Blanc (atribució dubtosa); F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto». *Inc.*: «Diré: quin joch jugarem, si'm dau lloch».

324 F. 149 [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Donau-li lo govern de vostra escola».

325 F. 149 [F. V. Garcia]. «A Rocaguinart». *Inc.*: «Quant baixes de Montseny, valerós Roca».

326 F. 149v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Ab llarch temps lo tigre més ferós».

327 F. 149v [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Amo una pedra que, segons és dura».

328 F. 150 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al Tinbau de Cervera en las festas de la Concepció». *Inc.*: «Quant Cervera las festes de Maria».

329 F. 150 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «No vull desplegar més per vós ganzalles».

330 F. 150v [F. V. Garcia]. «A don Christòfol Icart». *Inc.*: «Si dech als oficials, si a ningú pach».

331 F. 150v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al marquès de Vilafranca». *Inc.*: «Trenta mil poc és, diu Vilafranca».

332 F. 151 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A la virtut del tabaco». *Inc.*: «Amor, Amor, què vols fer de ton buyrach?».

333 F. 151 [Cervera; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Coloqui entre un fraire del Remey y Pere de la Lleona». *Inc.*: «F.: Digau-me, Pere: qui és un muçol».

334 F. 151v [F. V. Garcia]. «A Terré». *Inc.*: «O tu, insigne poeta català».

335 F. 151 ν [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Pel llum de Judas, xica, que el forat».

336 F. 152 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Per lo golfo de amor corrent fortuna».

337 F. 152 [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Aguardau-vos un poc! Tanta presteza».

338 F. 152 ν [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Los rius de Babilònia augmentam».

339 F. 152 ν [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Veguer illustre, cuia drete esgrima» (fragment). «A la electió de rector de la Universitat de Lleyda». *Inc.*: «És de vostre rector pàtria València».

340 F. 153 [F. Fontanella]. «Soneto de Fontanella des de París». *Inc.*: «Aquest fanch que Lutètia denomina».

341 F. 153 [A. Maçaners]. «A las obras de Vallfogona. Soneto per Mazanés». *Inc.*: «Ingeni soberà, traça divina».

342a F. 153 ν -156 [F. V. Garcia]. «Oratió en la paheria de Lleyda en alabança de don Felip de Berga, rector per la natió valentiana». *Inc.*: «Si a la gran dignitat d'exa presència».

342b F. 156 ν -158 ν [F. V. Garcia]. «Al matex assumpto». *Inc.*: «Pus de mes mans grozeres».

342c F. 159-160 [F. V. Garcia]. «Al matex assumpto. Segueix la primera canció real». *Inc.*: «No lluny de l'àlveo natiu».

342d F. 160-161 [F. V. Garcia]. «Al matex assumpto. Segueix la segona cançó». *Inc.*: «Ara que é dexat lo plectre».

343 F. 161-161 ν [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la ingratitut de una dama». *Inc.*: «O musa que, mil voltas conjurada».

344 F. 161 ν -162 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A l'amor verdader». *Inc.*: «Tot jo só teu ja, bella homicida».

345 F. 162 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un amant desdenyat». *Inc.*: «Callada nit, que miras».

346 F. 162 ν [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «La ciutat de Barcelona al rey Felip quart». *Inc.*: «Senyor, vostra magestat».

347 F. 162 ν [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la sepultura de Lluçàs, que està a l'entrar en Santa Carina». *Inc.*: «De aques[t] ponpós monument».

348 F. 162 ν -163 [J. Terrer; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una estafa». *Inc.*: «Que és possible que à pogut».

349 F. 163 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una filla distreta, a una mare y tia cobertoras». *Inc.*: «Salvadora, la violant».

350 F. 163 ν [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A dos cosins». *Inc.*: «La cosina y lo cosí».

351 F. 163v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una pendència». *Inc.*: «Dos artistes cuyos arts».

352 F. 164 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Resposta a una carta de don Juan Terré». *Inc.*: «Vostra epístola galant».

353 F. 164 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la ciutat de Lleyda quant lo rey vingué lo any 1626». *Inc.*: «Per a rèbrer la persona» [veg. **190**].

354 F. 164v-165v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Pintura de una fea». *Inc.*: «Ja sé que està destenplada».

355 F. 165v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Memorial de fra Pere del Bon Succés al virrey». *Inc.*: «Quan pot suplica humilment».

356 F. 166 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una ventositat oprimida». *Inc.*: «Visca la llibertat santa».

357 F. 166-167 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un domer que féu presentalla de una verga de plata a sant Esteve, feta com la dels assistents en dias solemnes». *Inc.*: «Señalador és señal».

358 F. 167 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un desconcert». *Inc.*: «Miquel, des que no os é vist».

359 F. 167v [J. Terror; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Un soldat escapat de la derrota de Leucata a don Juan Terré». *Inc.*: «Senyor don Juan, ja veheu».

360 F. 167v: «A un acusat de cert crim». *Inc.*: «Tant valor, tantas hazañas».

361 F. 168 [J. de Gualbes; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un cavaller que dexà de anar a la lleona per un deute». *Inc.*: «Don Agustí, jo no sé».

362 F. 168-169 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Glossa de la prosa». *Inc.*: «La voraz activitat».

363 F. 169v-170v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A la soledad, quant tornà de Madrid». *Inc.*: «Pus, soledat apacible».

364-392 F. 171-179: «Versos castellanos que se dize ser del rector de Vallfogona».

364 F. 171 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un retrato». *Inc.*: «Docta la naturaleza».

365 F. 171 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una dama». *Inc.*: «A tan buen tiempo á llegado».

366 F. 171 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al honor y cordura». *Inc.*: «Si está callando mi amor».

367 F. 171 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una congoxa». *Inc.*: «Déxame, triste passió».

368 F. 171 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al bien querer». *Inc.*: «Si es desditcha el bien querer».

369 F. 171v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una firme esperança y fe». *Inc.*: «Señora, luego que os vi».

370 F. 171^v-172 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Una dama a su galán». *Inc.*: «Si es amor transformación».

371 F. 172 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Respuesta». *Inc.*: «Sus décimas, reyna mía».

372 F. 172-173 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A los frayles». *Inc.*: «Tus prendas, Fili, adoradas».

373 F. 173 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al sitio de Leucata». *Inc.*: «Valiente anduvo el duque de Cardona».

374 F. 173^v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Acto amoroso glossado. Soneto». *Inc.*: «Aquel llegar de presto y abraçalla».

375 F. 173^v-175 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Glossa». *Inc.*: «No se fatigue, no, la linda dama».

376 F. 175-175^v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una dama». *Inc.*: «Si lo que pienso io, Marica, fuera».

377 F. 175^v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A pocos años». *Inc.*: «Si fuera io la juventud florida».

378 F. 175^v-176 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una hermosura». *Inc.*: «Si mil almas tuviera que entregaros».

379 F. 176 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al desenganyo». *Inc.*: «Amor, amor, io quedo d'esta vez».

380 F. 176 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un olvido». *Inc.*: «Perdido ando, señora, entre la gente».

381 F. 176^v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un desconsuelo». *Inc.*: «Pluguiera a Dios cegara antes que os viera».

382 F. 176^v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una moça». *Inc.*: «Rapándolo se estava cierta moça».

383 F. 177 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al desenbaraço». *Inc.*: «Primero es alagalla y ret<r>oçalla».

384 F. 177 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una moça que retratándola se meneava». *Inc.*: «Doña María de Guzmán se retratava».

385 F. 177^v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un suenyo». *Inc.*: «Soñyava una donzella que dormía».

386 F. 177^v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al amor». *Inc.*: «Padre, si el querer bien es gran pecado».

387 F. 178 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Carga del matrimonio». *Inc.*: «Dixo el camarero al papa: Aquí á llegado».

388 F. 178 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una fea». *Inc.*: «Niñya, sin ser de Ozma digna de azma».

389 F. 178^v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la hermosura». *Inc.*: «Bolvetle la blancura a la azuzena».

390 F. 178v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una dama hilando». *Inc.*: «Hilava al sol, hilava Porcia un día».

391 F. 179 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Discription de Barcelona». *Inc.*: «Quatro barcos, un muelle, una marina».

392 F. 179 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Respuesta al soneto». *Inc.*: «Adonde alunbra el sol y sin neblilla».

393 F. 179v [J. de Gualbes]. «Al siti de Barcelona de 1697. Soneto de Gualb[es]». *Inc.*: «Ab breus renglós tot nostre siti escrihc [sic]».

F. 180: «Proseguexen les obres catalanas del rector de Vallfogona y altres».

394 F. 180-181 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Amorosas quejas de un amant». *Inc.*: «Saltava de branca en branca».

395 F. 181 [J. de Gualbes]. «Obligacions de virrey y de capità general. És de Gualbes». *Inc.*: «Governar sens interès».

396 F. 181v-182 [Entorn de J. Blanc; J. Valls]. «Saber amar. De Joseph Valls». *Inc.*: «Ay, lo pobre Felisart».

397 F. 182v-183 [Entorn de J. Blanc; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al casament de don Godofrè Rebolledo». *Inc.*: «Ermosíssims camps de Segre».

398 F. 183v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Casà's fingidament un cavaller ab una viuda molt presumida, y, després de haver dormit tota la nit ab ella, ly declarà al matí la burla». *Inc.*: «Tanta enagua, tant tapí».

399 F. 183v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Dècimas». *Inc.*: «Tras de la fredda carrera».

400 F. 184 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Ball». *Inc.*: «Donzelletes a la usança».

401 F. 184 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Redondilla». *Inc.*: «Eufrasina del meu cor».

402 F. 184v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Dècima de Vallfogona al zelós de sant Joseph». *Inc.*: «Un nu macís entre humana».

403 F. 184v-185v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Quexas de sant Pere a Christo, senyor nostre, per haver permès en sa Iglésia lo institut dels frares». *Inc.*: «Senyor, sols per vostra cara».

404 F. 185v-186 [F. V. Garcia]. «A una dona que en la iglésia de Toledo perdé un tapí, digué lo y havia pres santa Theresa y, havent-lo trobat, lo tirà al cap de la santa». *Inc.*: «Dexa't ya de llastimar».

405-415 F. 201-244v [Obres de F. de Quevedo o que li són atribuïdes]. Al marge del f. 201: «Obras no impresas de don Francisco de Quevedo».

405 F. 201-202v [F. de Quevedo (falsa atribució)]. «En ocasión de las muchas guerras. Décimas». *Inc.*: «Toda España está en un tris».

406 F. 203-208v [F. de Quevedo (falsa atribució)]. «Contra el gobierno. Hablando con la magestad de Phelipe quarto, el Padre nuestro glosado. Décimas». *Inc.*: «Phelipe, que el mundo aclama».

407 F. 209-211v [F. de Quevedo (falsa atribució)]. «Al mal gobierno, memorial ablando con la magestad de Phelipe quarto». *Inc.*: «Cathólica, sacra, real magestad».

408 F. 212-214v [F. de Quevedo (falsa atribució)]. «Hablando con la magestad de Phelipe 4º. Romance». *Inc.*: «Ya Phelipe quarto rey».

409 F. 215-232 [F. de Quevedo (falsa atribució)]. «La cueba de Melisso. Diálogo entre don Gaspar de Guzmán, conde de Olibares, y Melisso, mago famosso». *Inc.*: «Don Gaspar: De la campaña amena».

410 F. 233-236 [F. de Quevedo (falsa atribució)]. «Contra el conde-duque, en ocaasión de haberse retirado a Leches. Diálogo satírico entre la voz del ángel y Elías, don Francisco de Quebedo y Enoc, Adán de la parra. Romance». *Inc.*: «Ángel, voz: Salid, Elías, Quebedo».

411 F. 236v-237 [F. de Quevedo (falsa atribució)]. «Al hijo declarado por el conde-duque. Romance». *Inc.*: «Habrá mui poquitos días».

412 F. 237v [F. de Quevedo]. «Madrigal. Pinta en él executiones de amantes». *Inc.*: «Los brazos de Damón y Galatea».

413 F. 238 [F. de Quevedo]. «Otro madrigal. Muestra en él festejos de amantes». *Inc.*: «A Fabio preguntaba».

414 F. 238v [F. de Quevedo]. «A la sujeción en que todos estamos sujetos los humanos. Soneto burlesco». *Inc.*: «La voz del ojo, que llamamos pedo».

415 F. 239-244v [F. de Quevedo (falsa atribució)]. «Confesión del conde-duque». *Inc.*: «Sea Dios sienpre alabado». Al final: «Fin de las obras manuescritas de don Francisco de Quevedo que no se inprimieron».

416 F. 245-252: «Consejos que da un am[i]go a otro que no sabe o n[o] puede obligar la dama». *Inc.*: «Pídesme consejos en cassos».

417 F. 253-257v [A. de Sarabia]. «Estancias a la muerte de la reina, nuestra señora, doña Luisa de Borbón. De don Antonio de Sarabia». *Inc.*: «Ea, Señor, ya basta».

418 F. 259-259v: «Al no aver avido cometa ni señal alguna del cielo en la muerte de la reyna, nuestra señora. Soneto». *Inc.*: «¿Dónde están tus prodigios, cielo santo?».

419 F. 261-261v: «Traslado de la declaración y resolución se hizo en el collegio de príncipes de la dieta de Ratisbona en la declaratión de la guerra contra Francia, a 24 de enero de 1689». *Inc.*: «Haviéndose el rey christianíssimo contra toda raçón declarado por enemigo del romano Inperio». *Expl.*: «que pueda suscitar o mover controversia entre los estados o mienbros del Inperio».

420 F. 263-264: «Diario del ejército de Cathaluña». *Inc.*: «Los migaletes a la parte de Camprodón tomaron 50 vacas y algunas hieguas». *Expl.*: «y entre ellos viene un regimiento de 1.000 alemanes».

421 F. 265-266: «Declaración de la guerra contra los estados generales de las Provincias unidas». *Inc.*: «Después de haver exo su majestad todo quanto pudo para dar la pas en la Europa». *Expl.*: «para que ninguno pueda allegar ignorancia».

422 F. 273-281 [Sentència del certamen poètic en honor de sant Ramon de Penyafort de 1626 (en castellà; acèfal)]. *Inc.*: «[...] sobre Grabia difusa / inmite [más] la matutina estrella».

423 F. 291-309v (110-127v) [Poema burlesc bilingüe (en castellà i llatí)]. «Nolite fieri sicud equus et mulus». *Inc.*: «Honorífico rector».

424 F. 313-318v: «El robo de Elena» [en vers]. «Personas d'ella: [...]». «Cantan dentro dos músicos». *Inc.*: «La alegre venida de Paris». *Expl.* (mutilat): «que el mentir te lo [...]»

425 F. 373-374v: «A la desseada muerte de Luis XIII. Décimas». *Inc.*: «Llore España: ¿sobre qué?».

426 F. 375 *Inc.*: «Divina Isabel, no sé» [en català].

427 F. 375 *Inc.*: «A la diosa Gilabert» [en català].

Bibliografia

F. V. GARCIA. *La armonia del Parnàs*, 1703, 2000. *Poesías jocosas y serias del célebre doctor Vicens Garcia, rector de Vallfogona*, 1840. F. V. GARCIA. *Sonets*, 1979, [a cura de G. Grilli]. A. ROSSICH. *F. V. Garcia: assaig d'edició crítica*, 1984. F. V. GARCIA. *Antologia poètica*, 1985, [a cura d'A. Rossich]. **4, 16-19, 22-25, 170, 172-175, 177, 178, 322, 323, 396, 397** L. AYATS. *La poesia cultista a Catalunya*, p. 781-848, [edició]. Veg. *infra*, ms. 2271. **5, 9, 129, 318** F. V. GARCIA. *Comèdia famosa de santa Bàrbara*, 1987, [a cura d'À. i J. F. Massip]. **8, 20, 22, 32, 49, 51, 58, 59, 75, 78, 85, 88, 108, 144, 157, 196, 198, 272, 281, 289, 299-303, 305, 306, 309-311, 313, 317, 322, 335, 337, 349, 358** *Poesia eròtica i pornogràfica catalana*, 1989, [a cura d'A. Rossich]. **83** C. MORELL. *La famosa comèdia de La gala està en son punt*, 1986, p. 114-117, [edició]. **132, 166, 195, 361, 393, 395** Veg. *infra*, ms. 2000. **147, 149-151, 340** Veg. *supra*, ms. 27. **187** E. QUEROL; A. ROSSICH. «Un epigrama inèdit de V. Garcia». *Nous Colloquis*, núm. v, p. 119-128. **180, 190, 353** J. PUJADES. *Dietari*, vol. iv, p. 151, 46. **346** A. M. TORRENT. «Poesia barroca de la Guerra dels Segadors». *Els Marges*, núm. 31, p. 84. **405-415** F. DE QUEVEDO. *Obra poética*, 1969-1971, [a cura de J. M. Blecua]. **405-407, 409, 411** *Sátiras políticas de la España moderna*, 1973, p. 111-125, 132-133, 137-172, [edició]. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1941, p. 52. *Guía*, p. 104. *Cincuenta años*, p. 158. // [G. SALA]. *Proclamación católica*, p. 166. F. FONTANELLA. «El Vexamen» (M. M. MIRÓ. *La poesia de F. Fontanella*, 1995, vol. i, p. 155). J. E. ESTRUGÓS. *Fènix català*, f. †3. A. DE BASTERO. *La Crusca provenzale*, p. 22, 116. J. FINESTRES. *Epistolari*, vol. i, p. 534. A. ELIES I ROBERT. «Qué autores o documentos catalanes existen» (M. CAMPABADAL. *La RALBL en el segle XVIII*, p. 460, 477). J. P. BALLOT. *Gramática y apologia de la llengua catalana*, p. xviii-xix, 178, 211-215, 19 (del *Catálogo* de J. Salat). F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 271-274. S. MESTRES. «Poesías perdidas de Vallfo-

gona». M(R)ABLB, núm. II, p. 385-412. J. RUBIÓ I ORS. *El doctor D. Francisco Vicente García, rector de Vallfogona*. C. GIRBAL. *Una obra en prosa del popular poeta dr. Francesch Vicens Garcia, rector de Vallfogona*. R. CORBELLA. *El rector de Vallfogona i els seus escrits*. Íd. *Lo nostre poble*, p. 153-183. E. MOLINÉ I BRASÉS. «La Academia dels Desconfiats». BRABLB, núm. IX, p. 8-9. J. MIRET I SANS. «Dos siglos de vida académica». Íd., p. 179-180. J.-S. PONS. *La littérature catalane en Roussillon au XVIIe et au XVIIIe siècle*, p. 33-36, 274-277. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 126, 139, 143-155, 167, 187-199, 254-255; vol. III, p. 481-482. M. DE RIQUER. HLC, vol. 4, p. 484-508. J. SERRA I VILARÓ. *El rector de Vallfogona dr. F. V. Garcia, à. Avellaneda*. A. MESTRE. *Historia, fueros, actitudes*, p. 362. A. COMAS. HLC, vol. IV, p. 792. K. BROWN. «Context i text del *Vexamen* d'acadèmia de F. Fontanella». L&L, núm. 2, p. 173-252. Íd. «Encara més sobre P. Serra i Postius» (*Actes del Vuitè CILLC*, vol. II, p. 268). J. ROMEU I FIGUERAS. «Sextines catalanes del primer quart del segle XVII» (*Poesia en el context cultural del segle XVI al XVIII*, vol. II, p. 21-22). A. ROSSICH. *F. V. Garcia. Història i mite*. Íd. «F. V. Garcia: tres segles i mig de referències escrites». ATCA, núm. 3, p. 259-276. Íd. «Subordinació i originalitat en el Barroc literari català» (*El barroc català*, p. 531-557). Íd. «El teatre barroc» (*El teatre català dels orígens al segle XVIII*, p. 60-62). A. ROSSICH; E. QUEROL. «Noves dades biogràfiques del poeta V. Garcia». *Nous Colloquis*, núm. III, p. 99-124. F. MASSIP. «Tradició medieval i innovació en el teatre de F. V. Garcia» (*El barroc català*, p. 435-444). K. BROWN; V. DE MELCHOR. *Vida i obra de J. de Gualbes i Copons*, p. 51. J. M. LLOBET. «Cartes de tres escriptors del període barroc». BRABLB, núm. XLV, p. 481-490. E. QUEROL. *Tortosa, república literària*, p. 196-200. NDLC, p. 310-311. M. CAMPABADAL. *La RABLB en el segle XVIII*, p. 266-279, 900-906. **1c, 1e-h** Sobre B. Mirambell veg. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 148, 149, 151-155, 190; vol. III, p. 120, 127, 179-180, 253. **30, 55, 67, 95, 146, 161, 188, 265, 341, 347** Sobre A. Maçaners veg. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 155-158. A. ROSSICH. *F. V. Garcia. Història i mite*, p. 104-113. NDLC, p. 447. **46, 48, 163, 204** Sobre P. A. Jofreu veg. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. III, p. 207-208. NDLC, p. 370. **63** Sobre R. Cordelles veg. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 155-158. A. ROSSICH. *F. V. Garcia. Història i mite*, p. 99-100, 115-117. **88, 96, 105, 108, 109, 114, 132, 348, 359** Sobre J. Terrer veg. LL. DE PEGUERA. *Pràctica, forma y stil*, f. [††v]. J. E. ESTRUGÓS. *Fènix català*, f. †3. M. AGUILÓ. *Catálogo*, núm. 1425. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 149. A. ROSSICH. *F. V. Garcia. Història i mite*, p. 104-105. F. X. VALLS. «La faceta literària de Josep Fontanella». REC, núm. 4, p. 168. NDLC, p. 725. **138** Sobre el rector de Vallbona veg. A. ROSSICH. *F. V. Garcia. Història i mite*, p. 100-102. **153** Sobre Ocari veg. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 148, 252. A. ROSSICH. *F. V. Garcia. Història i mite*, p. 98-99. **333** S. MESTRES. «Poesías perdidas de Vallfogona». M(R)ABLB, núm. II, p. 402. **422** K. BROWN. «Aproximación a una teoría del *Vejamen* de academia»

(*De las academias a la Enciclopedia*, p. 258-262). A. ROSSICH. «Els certàmens literaris a Barcelona» (*La Barcelona ideal i la Barcelona real*, p. 105-106).

Observacions

El volum recull quaderns de procedència diversa i té diversos f. en blanc per afegir-hi més textos: f. 187-200, 267-272 (a continuació hi ha una llacuna, indicada per l'*incipit* acèfal del f. 273), 282-290 i 319-372. Una mà del XIX distingeix els poemes publicats dels inèdits.

Altres cançoners barrocs amb el títol *Recreo i jardí del Parnàs*. Hi ha un exemplar, datable cap al 1631, del recull de poesia catalana de Baptista Mirambell a la Biblioteca provincial de Palma, ms. 229: *Recreo y jardí del Parnàs* (Rossich. «F. V. Garcia: tres segles i mig de referències escrites». ATCA, núm. 3, p. 260); és descrit per Morell (*La famosa comèdia de La gala està en son punt*, p. 98), que el considera la recopilació autògrafa de Mirambell o «una còpia molt poc posterior». El ms. 116 de la Biblioteca Menéndez y Pelayo, de Santander, s'intitula *Recreo y gardí del Parnàs*. També pertany a la sèrie del *Recreo i jardí del Parnàs* el cançoner del fons Blanxart, núm. de registre 288, donat el 1997 a l'Arxiu del monestir de Sant Joan de les Abadesses, de la segona meitat del XVII (Vila; Rossich. «Un cançoner català del barroc». AIEG, núm. XLI, p. 179-189). Aquest títol es combina amb el que duia el desaparegut cançoner del baró de Segur, *Curiositat catalana*, en dos exemplars de la BC: ms. 80, descrit *supra* (*Curiositat catalana o Recreo i jardí del Parnàs*) i ms. 1183, copiat el 1803: «Recreo y jardí del Parnàs. Recopilat per lo molt illustre y reverent senyor don Batista Fausto de Miranbell [...]», en què s'afirma: «Aquest llibre se intitula / Curiositat cathalana» (f. 9).

Cap al 1736, Serra i Postius posseïa un ms. que descrivia així: «Anónimo: catalán, barcelonés, varón muy apasionado a la poesía catalana; y siguiendo su genio, recogió muchos versos, compuestos a diversos assumptos, de los más floridos ingenios del siglo pasado, esto es desde'l año 1600 hasta 1700, del doctor Benito García, vulgarmente llamado rector de Vallfogona, de Fontanella, Carbonell, Cervera, Doménech, Massanés, Minguella, Nogués, Jof[r]eu, Pexó, Queralt, Ferrer, abad Sala y otros, de cuyas poesías llenó un tomo de a fóleo grande que intituló Lo Parnàs cathalà. Se cree es libro único, escrito de buena letra, el qual [ratllat á parado; interl. se hallava] en el año 1736 en la librería de Pedro Serra y Postius, de la Academia de Barcelona» (BC, ms. 2000/2, f. 1, descrit *infra*; veg. Madurell. «P. Serra Postius». AST, núm. 29, p. 383); Brown transcriu la nota anterior a partir d'altres ms. de Serra i es decanta finalment per distingir-lo del ms. D.47 de la Biblioteca pública de Boston, una altra compilació poètica de la mà de Serra, amb obres de o atribuïdes a Garcia, Fontanella i Gualbes («Un cançoner de poesies catalanes del segle XVII inèdit i oblidat». *Actes del Quart Colloqui d'Estudis Catalans*

a Nord-Amèrica, p. 189-191; «Encara més sobre P. Serra i Postius». *Actes del Vuitè CILLC*, vol. II, p. 275-276; amb Melchor. *Vida i obra de J. de Gualbes i Copons*, p. 13-14).

4, 396, 397: Ayats els edita com a «poemes relacionats amb l'entorn de Josep Blanch»; Josep Valls (**396**) podria ser l'ardiaca homònim esmentat al seu recull *Matalàs de tota llana (La poesia cultista a Catalunya*, p. 40; veg. *infra*, ms. 2271, **53**).

16-19, 22-25, 170, 172-175, 177, 178, 322, 323: contenen alguns elements que apareixen en la poesia de Blanc; es copien agrupats en els ms. A-109 de l'AHCB i 1358 de la BC, al costat de dos poemes autèntics d'aquest autor procedents del *Matalàs (171 i 176)*. Ayats, basant-se en una hipòtesi de Rossich, planteja la possibilitat que es tracti d'obres del canonge o, amb més probabilitat, de poetes del mateix cercle, provinents de la *Pancàrpia poètica catalana de alguns ingenis de la ciutat y Camp de Tarragona*, compilada per Blanc i actualment perduda (*La poesia cultista a Catalunya*, p. 16-17, 70-71).

44: segons Miró, el ms. perdut del baró de Segur i BNM, ms. 3899, l'atribueixen a Fontanella (*La poesia de F. Fontanella*, vol. I, p. 29).

180-181, 190, 353: per al context polític en què apareixen, veg. el *Dietari* de Pujades. **180-181** també es copien al ms. 1183 de la BC, com a anònim el primer (f. 21v-22). Misser Peixó és Gaspar Julià Peixó, doctor de la Reial audiència documentat entre 1628, en què el rei li concedeix els «privilegis de doctors del Real consell», fet que motiva les composicions, i 1632 (DGC, vol. IV, p. 298; vol. V, p. 2215; i potser vol. VII, p. 696, en referència a 1629; al vol. VI, p. 588, trobem un misser Jeroni Peixó, el 1654). **190 i 353** fan referència a fets de 1626. L'historiador Jeroni Pujades havia participat el 1601 en el certamen en honor de sant Ramon de Penyafort; utilitzà el pseudònim «pastor de Remolar». Un doctor Pujades, que Rubió no identifica amb l'anterior, pren part en el certamen que celebra la beatificació de Teresa de Jesús, el 1614 (veg. Rubió i Balaguer. HLC, vol. II, p. 123, 127-129, 249, 250). Al ms. 1183 hi ha una composició d'un Pujades actiu el 1660, que no pot ser l'historiador, mort el 1635: «Pronòstich de un señal que aparagué en lo cel en lo any 1660», *inc.*: «Un señal descubert s'és» (f. 20-21).

346: l'ed. de Torrent es basa en la versió més extensa del ms. 211 de la BUB.

416: segons Brown, de la mà de Serra i Postius, identificació dubtosa («Encara més sobre P. Serra i Postius», p. 268). Un exemplar amb el mateix *incipit* a BNM, ms. 4042 (*Catálogo de manuscritos de la BN con poesía en castellano*, vol. III, p. 1488); cf. BNM, ms. 2100, 3672 (*íd.*, vol. I, p. 145, 453); 3970 (*íd.*, vol. III, p. 1402); 7762 (*íd.*, vol. IV, p. 2418). Publicat al cançoner *Delicias de Apolo*, a cura de José Alfay (1^a ed. de 1670; Rodríguez Moñino. *Manual*, vol. III, núm. 251-252).

422: d'una mà anterior a la del compilador del volum. Conté un fragment de sentència d'un certamen poètic en honor de sant Ramon de Penyafort (f. 274: «Pau Roselló en su papel / dize que á considerado / que coraçones de penya / buel-

ve san Raymundo blandos»). L'identifiquem amb el certamen celebrat a Barcelona el 1626, a partir de les notícies que Rossich dóna d'aquest, extretes de Joan Baptista Felices de Cáceres (*Sentencia en la armada poética, propuesta y premiada por la insigne ciudad de Barcelona en honra de su hijo y padre san Ramón de Peñafort. [...] Con el vexamen catalán gracioso de micer Pedro Antonio Jofreu*, 1626; el «vexamen» català ha estat editat per Brown. «Aproximación a una teoría del *Vexamen* de academia»). A continuació copiem la nòmina de participants, per categories; recordem que el fragment és acèfal. Segon certamen (cançons): «Diego de Vera [...], la Cueva [...], Joaquín Carbonell [...]». «Certamen 3: sonetos»: «Vallebuena [...], Jerónima Castro [...], Jusepho Sala [...], Pau Roselló [...], el lisenziado Terebila [...], maestro fray Gaspar Sorribes [...], doña Leticia Pibernat [...], el capitán don Reimundo de Xátiva [...], doctor Martín [...], don Francisco de Moncada [...], Alexandra Leoncia Hizquierdo [...], lisenziado Espinel [...], Valerio Pons y María de Henares [...], Ramón de Maneses [...], Pacia Aguiló [...], Bernardo Varón [...], Nadal y el padre Motilva [*sic*] [...], Diego de Ginovés [...], Joseph Palau [...]. Joseph de Talavera, presbítero [...], Don Galcerán Samenet [...], María de Aguiló [...]». «Certamen 4: redondillas»: «la ninfa Larcén [...], la que de Pérez el Bueno se ha nombrado [...], Antón Ubert [...], Maria Pallarols [...], Joseph de Burgés [...], Ponce [...], una ninfa sutil, pero no truxo su nombre [...], Gerónimo Valensia y Joseph Palau [...], Pedro Marino [...], fray Juan Carreres, prior de Leula de Perpinyán [...], Juan Nadal [...]». «Certamen 5: vexámenes»: «Juan Vidriell [...], Gregorio Albar Gorrón [...], fray Visente Beneyt, de aquesta casa [...], Valerio Pons [...], Francisco Serra, de la Selva [...], Martín Peirón [...], Anbrosio Espín [...], Madalena Serra [...], Antón Magarola, monje agora de Sant Cugat [...], Jacinto Roca [...]». «Certamen 6: glosas»: «Gervasio Nonat [...], de Lérida otra vez vuelve Alexandra Leonsia Izquierdo [...], Henrique Ponse [...], Ortensio Núñyez [...], Manuel de Menesses [...], Villanueva [...], Gregorio de Iberní [...], don Trequitantos [...], Luisa Henares [...], fray Pedro Montilva [*sic*], monge de Poblete, Juan Nadal [...], Gerónimo Valensia [...], de Melchor de Talavera al zaragoçano genio [...], doctor Mira de Mesqua, de Madrid [...]». «Certamen 7: octavas»: «Vallebuena [...], Anbrosio de Ortín [...], Juan Oliver [...], Juan Burgés [...], Henrique Ponse [...], Gaspar Pardo [...], Martín Peirón [...], Patronilla de Lobera [...]». «Certamen 8: geroglíficos»: «Diego de Villabuena [...], Jasinto de Oliberes [...], Francisco Lopes [...], Joseph Burgés o Sala [...], Emanuel de Manesses [...], Orlau y otro devoto [...], Francisco Aguiló [...], Joseph Talavera, presbítero [...], Reimundo Orlau».

Cançoners de la BNM amb altres exemplars o *incipit* coincident dels poemes copiats al ms. 1358: ms. 1127 (390; *Catálogo de manuscritos de la BN con poesía en castellano*, vol. I, p. 64); 3890 (386; *íd.*, vol. II, p. 984); 3890, 7746 (377; *íd.*, vol. II, p. 984; vol. IV, p. 2414); 3913 (383?, 385; *íd.*, vol. II, p. 1099, 1101); 3915 (374-375,

382, 383?, 389; íd., vol. II, p. 1117, 1118, 1130); 4117 (378; íd., vol. III, p. 1840). Per a 416 veg. *supra*. Hi ha un exemplar de 423 a BNM, ms. 3886, amb el títol «Conclusiones burlescas contra nueve géneros de jente [...], dedicadas en Sevilla al rey don Carlos segundo» (íd., vol. II, p. 952). La popular glossa al «Pare nostre», de vegades atribuïda a Quevedo (406; íd., vol. V, p. 3104), també es troba a BC, ms. 65, f. 25-26v, en còpia del final del XVIII (Massó i Torrents; Rubió i Balaguer. *Catàleg*, p. 152 [BBC, núm. IV, p. 87]).

Tot seguit donem una breu llista de ms. de la BC dels segles XVIII-XIX que contenen poesies del rector de Vallfogona o atribuïdes a ell, però que no són inclosos en el present REPERTORI perquè conserven peces majoritàriament de redacció posterior. Han estat localitzats i descrits per Rossich en la seva tesi doctoral i en les notes que ens ha facilitat sobre ms. de Garcia a la BC:

Ms. 72 (Massó i Torrents; Rubió i Balaguer. *Catàleg*, p. 160 [BBC, núm. IV, p. 94]; Rossich. «Ms. BC que contenen poesies atribuïdes a V. Garcia»): recull factici de poesia en català i castellà, del final del XVIII - segle XIX, amb obres de fra Sebastià d'Oló i d'altres, entre els quals Garcia (autèntica i atribuïda).

Ms. 76 (Massó i Torrents; Rubió i Balaguer. *Catàleg*, p. 170-173 [BBC, núm. IV, p. 105-108]; Rossich, *op. cit.*): recull factici de poesia en català i castellà, dels segles XVIII-XIX, amb obres de Francesc Martí i d'altres, entre els quals Garcia (autèntiques i atribuïdes).

Ms. 389 (Rossich, *op. cit.*): conté la traducció castellana, acompanyada de l'original català, que Francisco Acuña de Figueroa va acabar el 21 de febrer de 1850, a Montevideo, del poema d'Eura «Des d'est catafal incògnit», atribuït a Garcia, i del sonet «Gaste qui de las flors de poesia». Rúbrica del f. 2: «Último canto de agonia del cisne de Vallfogona. Traducción del catalán al castellano, estricta y ceñida al mismo metro y asonantes del original, en Montevideo. Dedicado a la bella perla de Cataluña la señora doña Juanita González de Creus, esposa del señor don Carlos Creus, encargado de negocios de su majestad católica en esta república, por don Francisco Acuña de Figueroa». Nota del traductor: «Sin precedente conocimiento alguno del idioma catalán y sin diccionario, fiado sólo en la inteligencia de otros idiomas y por analogías y deducciones, emprendí esta traducción, en la cual sólo dos o tres palabras equivocadamente traducidas se dignó corregir el señor don Carlos Creus, que me honra con su amistad. Mas, deseando yo que la traducción fuese lo más literal posible, por respeto al original, he tenido que luchar con grandísimas dificultades. 1ª: lo conciso de las palabras y modismos del catalán respecto al castellano; muchísimas voces de aquel idioma son de una sílaba, cuando sus equivalentes en castellano necesitan tres o cuatro, como “cors” (co-ra-zo-nes), “cap” (ca-be-za), “tort” (tor-ci-do), etc., etc. 2ª: en catalán es muchísimo mayor el número de asonantes a la terminación -ó, sobre la qual gira esta larga composición y mi traducción; he notado, en este mi primer ensayo, que

los nombres que en singular terminan en -or, -on, -ol, etc., sólo añaden un -s al plural, haciendo -ors, -ons, -ols, etc., y así en catalán siempre sirven al poeta para el mismo asonante, lo que no sucede en castellano. Estas y otras desventajas hacen subir de punto las dificultades con que tropezaba en mi traducción, y ellas, bien consideradas, podrán captarme la indulgencia del rígido lector. Mi objeto únicamente es presentar en castellano, aunque imperfectamente, la mejor composición del ilustre cura de Vallfogona, y entre todas, a mi ver, la más digna de un sacerdote, porque estoy informado que ningún poeta español se ha tomado la molestia de traducirla» (f. 2-2v). El 1895 es va publicar a Montevideo una selecció de *Poesías* de Garcia, traduïdes al castellà pel poeta Francisco Acuña de Figueroa (Palau, núm. 98.234; cf. Rubió i Balaguer. HLC, vol. II, p. 255).

Ms. 862 (Rossich, *op. cit.*): poesia en castellà i català de Josep Arrau, de final del XVIII - començament del XIX; glossa d'un poema de Garcia i peça atribuïda.

Ms. 1183 (Rossich, *op. cit.*; Brown; Melchor. *Vida i obra de J. de Gualbes i Copons*, p. 52-53): miscel·lània literària (en català i castellà). Còpia datada el 1803, amb addicions posteriors, d'1 f. prel. + f. 1-261 amb numeració moderna en llaipsis sobre una d'antiga (p. 1-509 = f. 6-261v de l'anterior); en paper, 300 × 210 mm; a tota pàgina i a dues columnes; enquadernació de pergamí, al lloc: «Pap[el] [es] varios. Año 1803»; àpode; compra a la llibreria Porter (?). Portada: «Recreo y jardí del Parnàs. Recopilat per lo molt illustre y reverent senyor don Batista Fausto de Miranbell, abad de Sodoma y Suria. Dirigit a l'excel·lentíssim senyor don Felip de la Crosa y de Collantan, capità general de l'exèrcit asnal y de la Formentera y Serdeña, diputat de Monseñ, Núria y San Grau, protocego andant y correu major de la vila de Mataró» (f. 6; cf. el present ms. 1358). Als f. 7-9v, paròdia dels preliminars d'una edició; f. 8v, dedicatòria: «A don Felip de la Croza y de Collantina, capità general [...]»; *inc.*: «No sens causa los antichs escriptors procuràban, y fins vuy los moderns procurán»; *expl.*: «guardant-lo de clavegueras, pochos diners y de donas vellas. Casa de la lleona y maig 30 de 1242. Bautista, abad de Sodoma y Suria». F. 9-9v: «Al lector»; *inc.*: «Aquest llibre se intitula / Curiositat cathalana». Recull obres en vers i prosa d'autors dels segles XVII-XVIII i anònims, amb addicions fins al 1805. Pel que fa als poetes datables en el període comprès en el present REPERTORI, el compilador —que utilitza la sigla «F.» per substituir els noms de pila que desconeix— fa atribucions explícites a Pere Antoni («F.») Jofreu, Joan de Gualbes, Antoni Maçaners, R. («F.») Noguers, un Pujades actiu el 1660 i Joan («F.») Terror; i uns desconeguts «F.» Baboia i «F.» Mingueni (probables sobrenoms poètics, segons Rossich; als perduts *Parnàs català* de Serra i Postius i cançoner del baró de Segur es parla d'un Minguella); cauen fora del nostre arc cronològic les composicions de Joan Tomàs de Boixadors, Agustí Eura i Benet de Sala i Sella copiades al volum. Detall de les atribucions (entre parèntesi afegim les que donen altres fonts). De Gualbes: «Lo escripturer a gust de tots», f. 9v; «Es-

críurer jo una baboya», f. 15-17 (sobre el mateix tema del «vexamen» de 1670 citat *infra*); «Don Gamis, vestit de borras», f. 17 (falsa atribució, segons Brown i Melchor; també atribuïda a Garcia); «Don Agustí, jo no sé», f. 17 (també atribuïda a Garcia); «Volent de festas tractar», f. 17-18 (falsa atribució, segons Brown i Melchor; també atribuïda a Terrer i Garcia); «Tant venir, tant embiar», f. 18 (també a Garcia); «Quant Móra ora, palàcio plora», f. 26v-28; «Poeta desventurat», f. 79v-81v (rúbrica: «Vexamen al doctor Beguí Bransí sobre la sàtira dels prentensors de cotas en abril de 1670»); «Penúria de carn tenim» (f. 101v); «Digué Jordi, colocat» i «Abundància per major» (f. 102). De Jofreu: «Las bodas de na Solera», f. 12-14v; «De aquell, de aquell all téndrer», f. 19 (també a Garcia); «A pler, a pler, no fasau rumor», f. 19v-20. De Maçaners: «Té aquest pompós monument», f. 20 (també a Garcia); «Señalada esta pedra dura», f. 26 (també a Garcia). De Noguers: «Cruel entra lo desembre», f. 25-25v (també a Fontanella). De Pujades: «Un señal descubert s'és», f. 20-21 (rúbrica: «Pronòstich de un señal que apagué en lo cel en lo any 1660»). Com a anònim apareix un poema transmès pel *Dietari* de Pujades (vol. iv, p. 151): «A misser Peixó, que fonch provehit de rupó en lloch de misser Aguiló. Dècima»; *inc.*: «Los governs tórnan caduchs» (f. 21v), seguit de la «Resposta de dit misser Peixó. Dècima»; *inc.*: «Un poeta mendicant» (f. 21v-22). De Terrer: «Il·lustríssim sagristà», f. 23-25. Autors no datats: de Baboia, «Gojat: Llamp del cel te toch, gojata!», f. 22-22v; de Mingueni: «Cert, una cosa», f. 18v («Al succés de don Anton Ferran», en altres llocs atribuïda a Càrcer). Sobre els poemes a Gileta copiats al ms., en la tradició de Fontanella, veg. *supra*, ms. 27.

Ms. 1493 (Rossich, *op. cit.*): recull de poesia tradicional, en català i castellà, del final del XVIII; conté un poema del rector.

Ms. 3028 (Rossich, *op. cit.*): papers de Josep Sobirana, de mitjan segle XIX, amb fragments de Garcia.

Ms. 3269 (Rossich, *op. cit.*): edició, a cura d'A. Bulbena i a partir d'un ms. de la seva biblioteca, d'alguns poemes de Garcia. És un volum de 7 f. prel. + f. 1-12 amb numeració moderna en llapis sobre una paginació antiga (p. [I]-XII = f. 3-7v de l'anterior) + 9 f. en blanc, en paper, 185 × 115 mm, enquadrernació de tela vermella i pell al lлом, en el qual es llegeix «Vicenç Garcia. Obres sèries i jocosos». F. 1: «Obres sèries y jocosos del doctor Vicenç Garcia, rector de Vallfogona. Corretgides y retocades per Antoni Bulbena y Tusell. Barcelona, 1889». En el seu «Pròlech» (f. 3-7v i un esborrany a 12), Bulbena edita el testament del rector, datat el 31 d'agost de 1623, i explica el motiu i els criteris seguits en l'edició: «De les vuyt o nou edicions de aquestes obres ja estampades, ninguna pot satisfer les exigències del qui estiga mijanament informat del caracte genuí de la nostra llengua. Pus en totes fou descuydada, no solament la ortografia, sinó fins algunes formes de la sintaxis que l'autor observà y que en la seua època eren, per sort, enca-

ra respectades; lo qual pot veure's en un ms. de les dites obres que tenim, indubtablement de la època, ço és del xvii^{en} segle. [...] Havem procurat esmenar algunes errades que s'hi ha introduhit, canviant al mateix temps aquelles paraules de duptosa procedència per altres de més pròpies o ja posant-les en lletra cursiva, per no malmetre la justa metrificació dels versos [...]» (f. 3-3v). Bulbena només va arribar a editar tres peces: els sonets «De aquell riu que secat no ha vist Espanya», de J. Vives, rector dels Banyes; «Tant remontas, Garcia, lo teu vol», de M. de Vega i Rovira, rector de Pitalluga; i «Ara baixes la vista nvers la inmund», del de Vallfogona (f. 7-8).

Ms. s. n., del fons Aiamans, núm. 46, comprat a la llibreria Ripoll, de Palma, el 1992 (Rossich, *op. cit.*): dos poemes del rector, del final del xviii.

Als següents ms. es copien poemes que en altres llocs són atribuïts a Garcia, però que aquí apareixen com a anònims:

Ms. 22 (Massó i Torrents; Rubió i Balaguer. *Catàleg*, p. 90 [BBC, núm. ii, p. 111-112]; Rossich, *op. cit.*): «Libreta de dècimas de Francisco Ferrer en lo any 1827».

Ms. 65 (Massó i Torrents; Rubió i Balaguer. *Catàleg*, p. 152 [BBC, núm. iv, p. 87]; Rossich, *op. cit.*): segons Valsalobre, versió glossada del poema d'Eura citat més amunt (Eura. *Obra poètica i altres textos*, p. 114).

Afegim el ms. 4286, plec poètic en castellà i català de la primera meitat del segle xix, f. [5-8v].

Sobre la recepció de l'edició *princeps* de l'obra de Garcia, de 1703: al ms. 73 (f. 41-43) es llegeix, en còpia del xix, una «Censura del llibre de Vallfogona», en vers, que comença: «Teatro amarg de naufragis». Moliné i Brasés en tenia un exemplar, posat a nom de «lo prior de Rasquera» o «Rasguera», que Brown i Melchor proposen d'identificar amb l'acadèmic Josep de Rius i de Falguera; se'n va editar un fragment com a addició a l'article de Moliné sobre «La Academia dels Desconfiats» (BRABLB, núm. ix, p. 63; Massó i Torrents; Rubió i Balaguer. *Catàleg*, p. 163 [BBC, núm. iv, p. 97]; Rossich. «F. V. Garcia: tres segles i mig de referències escrites», p. 262; Brown; Melchor. *Vida i obra de J. de Gualbes i Copons*, p. 36). N'hi ha un exemplar setcentista a la biblioteca de la família Comas-Lamarca, amb el títol «Censura un ben intencionat lo llibre de Vallfogona» (ms. 2; informació de M. Comas).

FRANCESC FONTANELLA (Barcelona, 1622 - Perpinyà, 1682/1683). FRANCESC VICENT GARCIA (Tortosa?, 1578/1579 - Vallfogona de Riucorb, 1623). JOAN DE GUALBES I COPONS (Barcelona, 1643-1714). PERE ANTONI JOFREU (Barcelona, *fl.* 1626-1634). ANTONI MAÇANERS (Tarragona, ? - Roma, 1634). FRANCISCO DE QUEVEDO (Madrid, 1580 - Villanueva de los Infantes, 1645). JOAN TERRER (*fl.* 1610).

Ms. 1362: Jeroni Agulló. *Exposició del salmo «Deus, judicium tuum regi da»*

Segle XVIII (1734). 3 f. prel. + f. 1-81 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-156 (f. 3v-81 de l'anterior) + 42 f. en blanc. Paper, 205 × 145 mm. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Exposic. del salmo Deus judici. M». Donatiu d'Eduard Toda (a la contracoberta anterior, ex-libris de la biblioteca d'Escornalbou); registrat el 1936.

F. 1: «Exposición del salmo “Deus, judicium tuum regi da”, 71, en que se trata de la exaltación de la Espana, pérdida de la Francia, caída de Mahoma, conquista universal, venida del Antecristo, con otras muchas cosas curiosas. Compuesto por el reverendo padre fray Gerónimo Agulló, monje del convento del Valle de Ebrón».

F. 2 [Aprovació de fra Domènec Batlle. Santa Caterina de Barcelona, 25 de maig de 1659]. «Aprobación».

F. 2: «Al lector. «Hermano lector: conjurando a unos endemoniados, por varias vezes me preguntaron por este libro y me dixeron harían quanto podrían para que no saliese a luz porque no les agradava, por lo que algo deve de ser, quando los demonios le temen».

F. 2-3: «Tabla de los capítulos de la obra».

F. 3v-81 (p. 1-156): «Cap. I: cuál deve ser el privado». *Inc.*: «El profeta rey promete, en el salmo “Deus, judicium tuum regi da”, 71, un rey que ha de ser monarca universal». *Expl.*: «en el paraje en que están escritas dos PP grandes. Todo lo dicho se sujeta a la censura y parecer de la santa Iglesia cathólica romana, oy a los 29 del mes de mayo del año de la natividad del Señor 1734. Finis».

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1941, p. 52. *Guía*, p. 104. *Cincuenta años*, p. 158. // F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 8. A. DE FLUVIÀ. «Índice de religiosos del real monasterio de San Jerónimo del Valle de Hebrón». *Hidalguía*, núm. 66, p. 588. E. MESTRE I ROIGÉ (coord.). *Història de Linyola*, p. 76. E. MESTRE I ROIGÉ. «Sobre J. Agulló». *Barret Picat*, núm. 117, p. 15.

Observacions

Torres Amat en coneixia dos exemplars: un a la Vall d'Hebron, amb la llicència d'impressió, i un altre en poder del marquès d'Alfarràs i Llupià. Els ms. 392 i 563 de la BUB contenen una versió diferent de l'obra que descrivim: *Manifiesto y hacha encendida encima del candelero que alumbrá la casa real*, amb dedicatòria a Lluís XIII de França (Miquel Rosell. *Inventario*, vol. I, p. 488-489; vol. II, p. 86-87).

Referències a fets coetanis: 1650 (f. 56v), 1684 (f. 55v). Al cap. 2 es repassa la bibliografia sobre profecies referents a la dinastia catalanoaragonesa. Entre d'altres s'hi cita Eiximenis, «el tratado que haze el obispo de Elna del rey de Aragón» —amb una al·lusió al mític ratpenat i a l'oriflama—; «el libro de la Concordia del viejo y nuevo testamento, manuscrito antiquísimo que está en la seo de Barcelona, que tiene 220 láminas pintadas, y está también en el archivo de la Casa de la Ciudad, en el caxón 6» (f. 5v; l'exemplar de la catedral de la *Summula* o *Breviloquium* és avui a la British Library, ms. Egerton 1150, i és descrit per Lee; Reeves; Silano. *Western Mediterranean Prophecy*, p. 153-155); Jaume Peres, bisbe auxiliar de València i autor d'un comentari dels psalms, dedicat al cardenal Roderic de Borja (1ª ed., 1484), etc. Als f. 38-40v es copia la profecia «Que vox, que poterit lingua retexere», suposadament trobada a l'arxiu de Poblet el 1639; la peça tingué una gran difusió al xvii: va ser comentada per Baltasar Saiol (*Anuncios gloriosos de los reyes católicos de España*, AHCB, ms. A-37); Jaume Finestres la inclogué, amb un comentari atribuït a Saiol que no coincideix amb l'anterior, en la seva *Historia del real monasterio de Poblet*. Més exemplars ms. de la profecia, anònima o atribuïda a Sanç o Esteve de Fontfreda, antic abat de Poblet, a la biblioteca d'aquest monestir, ms. 171 (Torné. «Inventario-catálogo». *Memoria Ecclesiae*, núm. vii, p. 172), i a l'ANC, intitulada «Las profecías del santo don Sancho, abad de Fontfreda», amb glossa i uns versos de F. V. Garcia que comencen «Ab sa gandalla daurada» (fragment de «Ja de la casa encantada»; informació de C. Camps; cf. Fernández i Trabal *et al. Inventari dels fons: marquesos de Castellósrius*, p. 282, sign. 56.42.3). Són esmentades també per l'anònim filipista de la *Coronatio Philippi quinti, Hispaniae regis* (BC, ms. 3566, f. 73).

Agulló havia fet testament el 1616, en el moment d'ingressar als jerònims (ADB, Sant Jeroni de la Vall d'Hebron, capsa 8, quadern «Caixó 3»).

JERONI AGULLÓ I ARAMON, O. S. J. (Linyola, fl. 1616-1684).

Ms. 1406: [Poesies (en català i castellà)]

Segona meitat del segle xviii. 6 f. prel. + f. 1-198 amb numeració moderna en llapis sobre una de parcial: p. 1-11 (125-130) + 6 f. en blanc. Paper, 215 × 150 mm (amb f. de format més gran). Diverses mans. 76 i 77, a dues columnes. Enquadració posterior de pergamí. Restaurat. Registrat el 1941.

1-22 F. 1-42v: «Quartillas, quintillas y romansos catalans».

1 F. 2-3 [F. Fontanella]. «Queixas de un desdixat pastor. Romans». *Inc.*: «Si de l'amor lo poder».

2 F. 3v-4v [F. Fontanella]. «Encariment de un amor. Romans». *Inc.*: «En felicitat tan rara».

3 F. 5-6v [F. V. Garcia]. «A un amant estant molt trist. Romans». *Inc.*: «La señora Primavera».

4 F. 7-8 [F. V. Garcia]. «A una señora que per Carnestoltas tirà una sagonada a l'autor. Quartillas». *Inc.*: «Una lletja sagonada».

5 F. 8v-9v [F. V. Garcia]. «A un amor verdader. Quintillas». *Inc.*: «Si una vida de pesar».

6 F. 10-10v [F. V. Garcia]. «Consuelos a una señora encomanada que tenia tercianas. Quintillas». *Inc.*: «Tercianas teniu y set».

7 F. 11-12 [F. V. Garcia]. «A fra Jaume Rebullosa, sobre la composició de un llibre de sant Olaguer. Quintillas». *Inc.*: «Entre los donatius preciosos».

8 F. 12v-13 [F. V. Garcia]. «Epitafi a la sepultura de la casa de Llusàs, en la porta major de la iglésia dels dominicos. Quintillas». *Inc.*: «És aquest insigne vas».

9 F. 13v-15v [J. Pla]. «Lo doctor Joseph Pla, críticament jocós, féu a las bruxas de Canigó —assumpto que li donà la Acadèmia de Barcelona— estas quintillas». *Inc.*: «Ara sí que conech bé».

10 F. 16 [F. V. Garcia]. «A una dona nomenada Blanca. Redondillas». *Inc.*: «Gelada-m deixa la sanch».

11 F. 16v-17 [F. V. Garcia]. «A una novícia que se sustentaba ab lo bàculo de la abadessa. Redondillas». *Inc.*: «Avui de la naturalesa».

12 F. 17v-18v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un anamorament. Redondillas». *Inc.*: «Ab tas gràcias infinitas».

13 F. 19-20v [J. Terrer; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un doctor robust y jove que casà ab una vella molt flaca. Romans». *Inc.*: «Un casament vergoñant».

14 F. 21-22v [F. V. Garcia]. «A una donsellà, filla de un capellà, y est, troban[t]-la festejant, la bastonejà. Romans». *Inc.*: «Mitjanit era per fil».

15 F. 23-25 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una señora malalta. Romans». *Inc.*: «Dos dias ha que sabí».

16 F. 25v-26 [F. V. Garcia]. «A la despedida de una monja. Romans». *Inc.*: «Adoraba jo una ingrata».

17 F. 26v-27 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Amorosas queixas de un galant a una ingrata. Romans». *Inc.*: «Un dols engañ entreté».

18 F. 27v-32 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Queixas de un enamorat pastor a una pastora. Romans». *Inc.*: «Gil, pastor enamorat».

19 F. 32v-35 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al naxament de Christo, llansant lo dimoni del món. Romans». *Inc.*: «Imperaba lo món a solas».

20 F. 35v-37v: «Al despido de un devot de monjas. Romans». *Inc.*: «Bonas o malas seguidillas».

21 F. 38-41 [Fragment de *La famosa comèdia de La gala està en son punt*]. «Fa

relació lo autor de lo que trobà y veu en lo fons del mar. Romans». *Inc.*: «O gran príncep d'astrologia».

22 F. 41v-42v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una señora quartanària, flaca y colèrica contra un galan. Romans». *Inc.*: «Puig del cel de vostra gràcia».

23-59 F. 47-75v: «Dècimas, octavas y sonetos cathalans».

23 F. 48 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una grossa campana de Cervera nomenada Timbau, que tocaba a la festa de la Concepció. Soneto». *Inc.*: «Quant Cervera a las festas de Maria».

24 F. 48v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al desterro de nostra pàtria, tirant lo camí del cel. Soneto». *Inc.*: «Los rius de Babilònia augmentam».

25 F. 49-49v [J. de Gualbes; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Sàtira a un jutge vell ab gota que, festejant a una señora, esta li féu ab dècimas». *Inc.*: «Tant venir, tant enviar».

26 F. 50 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A una dama de bon garbo y hermosa en estatura. Soneto». *Inc.*: «Una dama de aquesta compostura».

27 F. 50v [F. V. Garcia]. «Al valor de Rocaguinart. Soneto». *Inc.*: «Quant baixas de montaña, valent Roca».

28 F. 51 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un frare que morí enfitat. Dècima». *Inc.*: «Assí jau un frare blanch».

29 F. 51v [B. Mirambell; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un poeta presumit anomenat Mirambell. Dècima». *Inc.*: «És Ovidi un borinot».

30 F. 52 [F. V. Garcia]. «Reprèn una mare a sa filla perquè amaba a un estudiant que la bastonajaba. Soneto». *Inc.*: «De eixos cabells tan pentinats dexadas».

31 F. 52v: «A la vinguda de una dama després de sis dias de ausència. Soneto». *Inc.*: «Sis vegadas dorat lo Sol avia».

32 F. 53 [F. V. Garcia. «Queixen-se d'Icard en va»]. «A un cavaller de Alcàntara que, per no saludar, portaba lo sombrero a la mà. Dècima». *Inc.*: «Quéixant-se de Joan en va».

33 F. 53v [J. de Gualbes; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un cavaller que, per no pagar un deute, deixà de anar a casa la lleona. Dècima». *Inc.*: «Don Agustí, jo no sé».

34 F. 54-54v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Queixas de un amant a una hermosura tancada en un convent. Cansó». *Inc.*: «Tot só ja teu, bellíssima homicida».

35 F. 55 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un lladre pèl-rotg condemnat a galeras, llevant-li primer lo nas y orellas. Soneto». *Inc.*: «Prou ja lo teu pèl rotg nos demostraba».

36 F. 55v [F. V. Garcia]. «A un fingit poeta, queixós perquè los jutges de un certamen no premiaren los versos que no éran seus. Soneto». *Inc.*: «Estafeta de musas renegadas».

37 F. 56-56v [F. V. Garcia]. «A una ausència. Dècimas». *Inc.*: «Mònica, la del mirar».

38 F. 57-57v [F. V. Garcia]. «A una difinició del que són las monjas. Dècimas». *Inc.*: «Volgué definir lo que és».

39 F. 58-58v [F. V. Garcia]. «A un amich, conciderant-lo en un divertiment. Dècimas». *Inc.*: «Com ha tant temps que ab vós no vaig».

40 F. 59-59v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A un amor mal premiat. Dècimas». *Inc.*: «Albínia, may ton rigor».

41 F. 60-61 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A una senhora que donà un anell de vidre a un galan. Dècimas». *Inc.*: «Molt estim, senhora mia».

42 F. 61v-64: «Pública satisfacció a las musas indignadas per los molts disbarats en una dedicatòria thomística. Dècimas». *Inc.*: «Brau nap n'aveu arrancat».

43 F. 64v-65 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una moça que demanaba 50 escuts. Dècimas». *Inc.*: «Bons cinquanta escuts demana».

44 F. 65v-66 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una súplica de un frare del Bon Succés al bisbe per uns hàbits. Dècimas». *Inc.*: «Quant pot suplicar humilment».

45 F. 66v-67v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la límpia concepció de Maria. Octavas». *Inc.*: «Las estèrils entrañas de Anna santa».

46 F. 68 [B. Mirambell; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un presumit poeta anomenat Mirambell. Soneto». *Inc.*: «Molt poch més que la palla era·l Parnàs».

47 F. 68v [B. Mirambell; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al mateix Mirambell. Soneto». *Inc.*: «De la tòrrida sona a Mongibell».

48 F. 69 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Amorosas queixas a la mísera fortuna. Liras». *Inc.*: «Callada nit, que miras».

49 F. 69v [F. V. Garcia]. «A una dama novícia que resaba l'offici de diffunt per una tia sua. Soneto». *Inc.*: «De unas horas romanas, sor Maria».

50 F. 70-70v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una donsellà de la ribera, de nom Llúcia. Dècimas». *Inc.*: «Si en vostra barca voleu».

51 F. 71 [F. V. Garcia]. «A la pretenció del señor archabisbe de Tarragona de fer abaxar las porras a la ciutat. Soneto». *Inc.*: «Miseñor ilustrísimo ha mandado».

52 F. 71v [F. V. Garcia]. «Lo posar-se entre dos enamorats és més perillós que posar-se entre dos molas de molí. Soneto». *Inc.*: «Sempre ha tingut lo món per cosa estraña».

53 F. 72 [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Epitafi a la sepultura de la casa de Llusàs, entre las dos pilas de la porta major de Santa Catharina. Dècimas». *Inc.*: «Té est pompós monument».

54 F. 72v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la mort de una donsellà honesta anomenada Clara Puig. Dècima». *Inc.*: «Que te estime per riquesa».

55 F. 73 [F. V. Garcia]. «A un escrivent notari presumit de poeta que féu un soneto molt discorde. Soneto». *Inc.*: «O vós, discret notari afadrinat».

56 F. 73v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un amant poeta que se offerí a servir ab versos a una dama. Soneto». *Inc.*: «En mi cercar diners és trista cosa».

57 F. 74-74v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Desengaños de un galan que deixà los amors profans per lo camí del cel. Octavas». *Inc.*: «O musa que, mil voltas conjurada».

58 F. 75 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A las vanitats mundanas. Soneto». *Inc.*: «Per lo golfo de est món corrent fortuna».

59 F. 75v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Als zelos de sant Joseph. Dècimas». *Inc.*: «Un nu masís, entre humana».

60-74 F. 77-110: «Dècimas, octavas y sonetos castellanos».

60 F. 78-82v: «Versos a la exótica, ética, extática, epatética, tétrica ciudad de Soria». *Inc.*: «La grande, la exelsa, la».

61 F. 83-87: «Carta escrita por un ingenio lírico a un amigo bélico, pintándole la función mística que se hizo en la collocación del santísimo y effigie de santa Madrona, la náutica, en su convento de esta ciudad intrépida por los padres de barba lánguida. Décimas». *Inc.*: «La laaltad más conocida».

62 F. 87v: «A la confianza de los españoles. Décimas». *Inc.*: «Nunca Francia en su alianza».

63 F. 88-89v: «Al padre Matute, jesuita, que, después de la elección de Benedicto 13, dixo en sermón que el papa era muy affecto a la Compañía porque, cuando era arzobispo, en un collegio suyo le prestaron una mula para visitar su diócesis. Décimas». *Inc.*: «A dar un placer muy finos».

64 F. 90-90v: «Al vando del corregidor de Xerés, pena de 300 ducados al que hiciesse sus menesteres en el muladar inmediato a su casa, se hicieron estas décimas». *Inc.*: «Quiere vuestra señoría con su vando».

65 F. 91-92: «A la liberalidad del theniente general Orregli, que dio una zorra con la chinela a doña María de Castaños, su muger. Décimas». *Inc.*: «Alegraos, zapateros».

66 F. 92v-93: «El padre Juan Avellaneda, estando solo en un locutorio de monjas, se desahogó de un apretón; las monjas, picadas, le hicieron componer coplas, a las que respondió el padre con estas décimas». *Inc.*: «Pues que su entretenimiento».

67 F. 93v-95: «A un religioso carmelita que predicó ser Christo religioso de su convento. Décimas». *Inc.*: «A preguntarlo me incita».

68 F. 95v-97v: «Don Eugenio Gerardo Lobo, para definir el chischisbeo a una señora, hizo estas décimas». *Inc.*: «Es, señora, el chischisbeo».

69 F. 98-99v: «Significa un abate que para el cortejo de las damas no son más superiores las fuerzas de la milicia que los apreciables cultos y privilegios de las letras, respondiendo a una dama que dixo que los abates no eran ni carne ni pescado. Décimas». *Inc.*: «En las guerras de Cupido».

70 F. 100: «Al gobierno de una monarquía. Soneto». *Inc.*: «Cobrar y administrar con buena quènta».

71 F. 100v: «Al novíssimo impugnador del Theatro crítico. Soneto». *Inc.*: «Plassa, que a plassa sale un baladro».

72 F. 101-102: «Espejo del más fino amor, que se halla en Jesús y el alma santa, su querida esposa. Octavas». *Inc.*: «Los colloquios que el amor».

73 F. 102v-103v: «Al terrible lance de la agonía. Octavas». *Inc.*: «Pensar la extrema partida».

74 F. 107-110: «Vivíssimo retrato del difunctíssimo, languidíssimo, sequíssimo nauci, flocci, pili, assis, teruncii, nihili de la vitalidad, alias don Miguel Briseño, digníssimo, ilustríssimo ac reverendíssimo administrador de la aduana de la Junquera [...]. Décimas». *Inc.*: «1. El señor don Miguel Briseño».

75 F. 111-114v: «Sobre una disputa que hi hagué en certa casa entre mosèn Juan Mestre, de Sant Just, y don Lluís Masdéu. Dècimas». *Inc.*: «1. Una disputa ha passat».

76 F. 115-117: «Dictionari bofarró de vocables truncats y ridícols». *Inc.*: «Per biombo, tiburci».

77 F. 121-123v: «Descripció de la casa que ha parat en rima lo domer de Garriguella, residint en ella». *Inc.*: «Vull fer un memorial del gasto tot».

Bibliografia

1-2 Veg. *supra*, ms. 27. 3-8, 10, 19, 22-30, 32-41, 43-59 Veg. *supra*, ms. 1358. 21 C. MORELL. *La famosa comèdia de La gala està en son punt*, 1986, p. 114-117, [edició]. 9 M. CAMPABADAL. *La RABLB en el segle XVIII*, p. 575-579, [edició]. 25, 33 Veg. *infra*, ms. 2000. // *Guía*, p. 105. *Cinquenta años*, p. 159. // J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. III, p. 137, 187. A. COMAS. HLC, vol. IV, p. 628-631. 5, 8, 53 Sobre A. Maçaners veg. *supra*, ms. 1358. 9 Sobre J. Pla veg. J. MIRET I SANS. «Dos siglos de vida académica». BRABLB, núm. IX, p. 14 seg. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. III, p. 142, 254. «Relació dels acadèmics de número per ordre d'ingrés». *Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona. Anuari 2001-2002*, p. 84. A. ROSSICH. «Una sessió pública de l'Acadèmia de Barcelona al 1731». BRABLB, núm. XLIV, p. 317. 13 Sobre J. Terrer veg. *supra*, ms. 1358. 25, 33 Sobre J. de Gualbes veg. *infra*, ms. 2000. 29, 46, 47 Sobre B. Mirambell veg. *supra*, ms. 1358.

Observacions

Miscel·lània de textos en vers i prosa copiats per diverses mans durant la segona meitat del segle XVIII. Ens hem limitat a descriure la primera part, obra d'una

única mà, que conté una selecció de poesies de F. V. Garcia o que li són atribuïdes en altres llocs; per a la datació d'aquesta part, veg. les al·lusions a la creació de Benet XIII, el 1724 (63), i al *Teatro crítico* de Feijoo, publicat entre 1726 i 1739 (74); el poema de l'acadèmic Pla (9) és de 1743 (Campabadal. *La RABLB en el segle XVIII*, p. 242-243).

Els f. prel. semblen aprofitats d'una carta: «Don Francisco Barret» i «Barcelona» (f. [6] prel. i [199v]). Al f. [6] prel., d'una mà posterior (segle XIX): «Estos dos tratados son para remitir a Mr. Pariset».

Sobre l'antiga ordenació del volum: «Quan vaig consultar el manuscrit per primera vegada (1977), però, era format per un conjunt de plec sense relligar, disposats en un ordre diferent. [...] El canvi més important en la disposició dels plec és que el primitiu plec número u era el que ara comença al f. 47, i així seguia fins al 76; després venia el que avui és el primer» (Rossich. «Ms. BC que contenen poesies atribuïdes a V. Garcia»).

42: glossa els versos de la dedicatòria criticada (*inc.*: «Purpura Pallantis praeest, etc.»).

FRANCESC FONTANELLA (Barcelona, 1622 - Perpinyà, 1682/1683). FRANCESC VICENT GARCIA (Tortosa?, 1578/1579 - Vallfogona de Riucorb, 1623). JOAN DE GUALBES I COPONS (Barcelona, 1643-1714). ANTONI MAÇANERS (Tarragona, ? - Roma, 1634). JOSEP PLA (*fl.* 1730-1752). JOAN TERRER (*fl.* 1610).

Ms. 1419: [Jeroni DE FERRER I VINYALS. Diccionari jurídic, lletres A-C (en llatí)]

Final del segle XVII. 1 f. prel. + f. 1-326 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-328 (f. 6-[328]) + 6 f. en blanc. Paper, 300 × 210 mm. Diverses mans. Enquadernació de pergamí. Al llom: «Observan. ju. A.b.c.».

Al f. [1] prel.: «Ex libris Hieronymi Ferrer et Vinyals, philosophiae et juris utriusque doctoris. [...] Ex libris Cayetani de Ferrer, domiselli, philosophiae et utriusque juris doctoris. Ex libris Salvatoris Vidal, utriusque juris doctoris. Don Ignasi de Reverter». Procedent del fons Marquès de Saudín; registrat el 1941.

F. 1-4 [Taula alfabètica de matèries].

F. 6-323 (1-321): «A». «Actio». *Inc.*: «Actio semel extincta non reviviscit». *Expl.* («contractus»): «si alienandi causa partim sit vera et partim sit falsa, totum contractum corruiere, etc.».

Bibliografia

Guía, p. 105. *Cincuenta años*, p. 159.

Observacions

Només conté les lletres A-C. Alguna nota en català (p. e., f. 127). Per exemplificar les definicions es remet a sentències i parers de juristes catalans dels segles XVI-XVII, la major part de la segona meitat del Siscent, aproximadament fins al 1688. Relligats al final del volum, albarans i comptes de 1723-1728.

Al ms. hi ha diferents mans; les notes de possessors indiquen que durant anys va estar en mans de juristes de la família Ferrer. El nom de l'autor, Jeroni de Ferrer i Vinyals, es llegeix, de la mà principal del volum, en un assentament on s'esmenta un vot de juristes de la Diputació, de 1686, en el qual «concorreguí jo, lo doctor Hierònym de Ferrer y Vinyals» (f. 255-255v). El 1685 consta un J. de Ferrer i de Vinyals, doctor en ambdós drets i consultor de la Diputació (DGC, vol. VIII, p. 1695); Palau i el catàleg Bonsoms recullen alegacions jurídiques seves de 1667, 1679 i 1691. Potser es tracta de l'homònim i famós consultor d'aquella institució documentat entre 1667 i 1687 (DGC, vol. VII, p. 337, 1747; vol. VIII, p. 897, 2003), autor d'alegacions jurídiques datades entre 1667 i 1695. Cf. també les al·lusions del ms. al jurista Josep de Ferrer i Vinyals, «nationis gloriam avunculumque meum», citat en relació a una sentència de 1679 (f. 10); i «Josepho Ferrer, utriusque juris doctore, charissimo fratre, die 16 10^{bris} 1671» (f. 302).

JERONI DE FERRER I VINYALS (*fl.* 1667-1691).

Ms. 1448: Josep NAVARRA. [Curs de Sùmules i de lògica aristotèlica (en llatí)]

Segle XVII (c. 1683). F. 1-246 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-257 (f. 1-246 de l'anterior) + 3 f. en blanc. Paper, 200 × 150 mm. Diverses mans. Amb il·lustracions. Enquadernació de pergami. Al llom: «Sumule. Logi.^a Metafisi.». Procedent dels fons documentals de la BC. *Olim* 2978.

1 F. 1-55v (1-55v) [J. Navarra]. «Prima logice pars siv<a>e dialecticae institutiones, quas Sumulas vocant, iuxta miram et ceteris precellentem angelici preceptoris divi Thome Aquinatis doctrinam». «Proemium». *Inc.*: «Utilitatem, imo dialectice nesitatem, valde comendant autores». *Expl.*: «tradendam. Et ideo de Sumulis questionibus dicta sunt satis. In laudem omnipotentis De[i], Deipare et preceptoris angelisi. Et hec dicta sint satis de totis Sumulis. Sedant ad laudem virginis Mariae, necnon angelici preceptoris mei, divi Thome Aquinatis, ad cuius doctrinam navitant [...] publicam Universitatem Barcinonis 27 martii anno 1683. Dictatus a doctissimo doctore Josepho Navarra».

F. 56-56v: «Index Sumularum».

2 F. 60-246 (60-257): «Secunda logice pars, que comuniter vocatur Logica, iuxta miram Aristotelis et ceteris precellentem angelici preceptoris divi Thomae

Aquinatis doctrinam». «Proemium». *Inc.*: «Quia ars seu doctrina debet conformari nature». *Expl.*: «et toti logise. Utinam sedant omnia in laudem Dei omnipotentis».

F. 246v (257v): «Índex» (incomplet).

Bibliografia

Guía, p. 106. *Cincuenta años*, p. 160.

Observacions

F. 59, solt: «Expositio moralis super decem praecepta decalogi» (segle xvii).

Ms. 1461: [Tractat de teologia (en llatí)]

Segle xvii. 8 f. prel. + f. 1-73 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-145 + 6 f. en blanc. Paper, 210/205 × 155/105 mm. Enquadernació posterior en tela i pergamí al llom. Al llom: «Tractatus theologicus moralis de sacramentis in genere». Restaurat. Al f. [7] prel., en llapis: «Archivo». Procedent dels fons documentals de la BC.

F. 1-73 (p. 1-145): «Tractatus theologicus moralis de sacramentis in genere». A banda i banda: «§ VI» i «MCH». «Prooemium». *Inc.*: «Vox ista “sacrum” variae accipitur». *Expl.*: «perinde ac si excommunicati non essent».

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1942, p. 44. *Guía*, p. 106. *Cincuenta años*, p. 160.

Ms. 1479: [Catàleg de consellers de Barcelona (1233-1685)]

Final del segle xvii. 2 f. prel. + f. 1-280 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 17-165 [bis] (f. 4-111 de l'anterior) + 1 f. s. n. + 2 f. en blanc. Paper, 300 × 205 mm. Caplletres i algunes dates en vermell. Notes de mans posteriors. Enquadernació de pergamí. Al llom: «Antiguitats». Àpode. Amb llacunes. Restaurat. A la contracoberta anterior: «Ignacio Poda [?]». Registrat el 1943.

F. 1v-2 [Nota]. «Lo señor rey don Jaume, dit lo Conquistador, ab la història que escrigué de sa pròpia mà diu que en lo any 1233 que conquistà la ciutat de València dels moros, los barcelonesos en lo citi de dita ciutat foren los que més se

asenyalaren, y posaren ses tendes més prop de la ciutat, exposant-se al major perill y guarnint aquelles ab moltes companyas de gent catalana de guerra que haví-an aportat per mar a costa de la ciutat de Barcelona, y després, a petició de dit senyor rey, restaren molts de dits barcelonesos per poblar la dita ciutat de València, en tant que ha restat per memòria haver-hi un carrer que hés apellat Barcelona (y vuy, mars de MDCLXXXIIII [corr. de LXIIII] conserva lo nom). Després, al cap de poch temps, dit senyor rey, mogut de bon zel y per los serveys rebuts, posà govern a dita ciutat de Barcelona ab lo modo que's va continuant. Avent antes, als x de agost 1228, fundada en Barcelona la orde de nostra Senyora de la Mercè per remedir [sic] cautius christians del poder dels moros, essent bisbe de Barcelona Berenguer de <de> Palou, y pontífice Gregorio IX, y primer religiós fra Pere Nolasco, mercader català, al qual donà lo àbit en la seu de Barcelona lo pare mestre fra Ramon de Peñafort, religiós dominico y provincial, que fou canonisat l'any 1601, y dit fra Pere Nolasco l'any 16[88]».

F. 2-280v [Catàleg de consellers de Barcelona (1249-1685)]. *Inc.*: «En lo any de la nativitat del Senyor 1249, lo sereníssim senyor don Jaume, primer de aquest nom, dit lo Conquistador y lo Venturós, per la gràsia de Déu rey de Aragó, de Mallorca, de València, compte de Barcelona y de Urgell y senyor de Monpaller, concedí privilegi als ciutadans de Barcelona per a que puguessen tenir concell». *Expl.* (s'interromp; ratllat): «y que los quatre col·legis no'n puguessen [...]».

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1943, p. 33. *Guía*, p. 107. *Cincuenta años*, p. 160. // J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. III, p. 251-252.

Observacions

Entrades ratllades i passatges obliterats amb tinta; llacunes que afecten les conselleries més antigues. L'obra es redactava caps als anys 1684 i 1685: «y vuy, mars de MDCLXXXIIII [corr. de LXIIII] conserva lo nom» (f. 1v). A l'apartat corresponent als consellers de 1647 s'anota el bateig d'un fill d'Enric de Lorena-Elbeuf, comte d'Harcourt, aleshores virrei de Catalunya; entre d'altres noms, al nen li posen Ramon, «lo qual vuy 1684 hés general de la armada de mar del christianíssim rey de França» (f. 206; cf. f. 277); al f. 278v, a les entrades corresponents al 1684: «y avent-hi fins ara, 1 maig 1685, que se escriu lo present». Notes marginals i addicions del mateix copista i d'altres sobre fets posteriors, fins al 1693 (f. 174, 215, 260, 275, etc.) i una nota marginal sobre fets de 1716 al f. 205.

La història dels catàlegs de consellers de Barcelona encara està per fer. Els exemples més antics es remunten a la segona meitat del xv, però el gènere es con-

rea amb especial intensitat al segle XVII i el primer terç del XVIII; veg. els recollits a la sèrie anterior del REPERTORI 1474-1620: vol. I, p. 34-35, 57, 77, 195-196; vol. II.1, p. 50-51. El catàleg que descrivim té passatges comuns amb els *Annals consulars* (veg. *supra*, ms. 173); caldrà investigar quina relació tenen aquests textos amb els catàlegs de Montfar-Sors, continuat pel seu nebot Josep (1249-1694; AHCB, ms. B-153), i de J. F. Francesc Ferrer, continuat per Josep Estalella (1249-1688; AHCB, ms. B-44; Biblioteca Lambert Mata de Ripoll, ms. LXXI); en tots dos es troba la nota inicial dels f. 1v-2.

Ms. 1495: [Poesies en castellà]

Començament del segle XVIII. F. 1-99 amb numeració moderna en llapis sobre d'antigues parcials. Paper, 215 × 155 mm. A tota pàgina i a dues columnes. Relligat sense enquadrar; protegit amb cobertes de cartolina. Alguns f. mutilats. Compra a la llibreria Porter, de 1944.

- 1 F. 1-1v: «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Ha del puerto».
- 2 F. 2-2v: «Recitativo». *Inc.*: «Pues que intentas, o villano».
- 3 F. 3-3v (15-15v): «Villancico». «Introducción». *Inc.*: «Guárdate de Cupidillo».
- 4 F. 4-4v (41-41v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «¡Ay, que me muero! Mas, ay, que me muero».
- 5 F. 5-5v: «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Oy en luzientes rayos».
- 6 F. 6-6v (50-50v): «Letra». *Inc.*: «Escucha, Filis mía».
- 7 F. 7 (215): «Villancico». «Recitativo». *Inc.*: «Monstruo voraz y sanyudo».
- 8 F. 8-8v (2[...]2[...]v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Pene yo».
- 9 F. 9-9v (147-147v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Las cóleras cessen».
- 10 F. 10 (88): «Letra». *Inc.*: «Libre el ayre discurre».
- 11 F. 11-11v (103-103v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Fortunilla instable».
- 12 F. 12-12v (37-37v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Vaya, vaya de fiesta».
- 13 F. 13-13v (205-205v): «Letra». *Inc.*: «Los troyanos se entregavan».
- 14 F. 14-14v (69-69v): «Villancico». «Introducción». *Inc.*: «Premiando viene Diana».
- 15 F. 15-15v (149-149v): «Letra». *Inc.*: «Ingrata fiera hermosa».
- 16 F. 16-16v (203-203v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Ninfa hermosa, si en dulce consorcio».
- 17 F. 17-17v (145-145v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Dulce adorada esposa».
- 18 F. 18 (95): «Letra». *Inc.*: «Un loco de un sentimiento».
- 19 F. 19-19v (99-99v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «La voz, la pena».
- 20 F. 20-20v (139-139v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Tened, advertid».

- 21 F. 21-21v (26-26v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Oíd del amante más fino la dulce pasión».
- 22 F. 22-22v (137-137v): «Letra». *Inc.*: «En los palacios de Siquis».
- 23 F. 23-23v (133-133v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Vien aya la mano».
- 24 F. 24 (134): «Letra». *Inc.*: «Qué golfo es éste de luces».
- 25 F. 25-25v (94-94v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Esquiva deydad».
- 26 F. 26-26v (98-98v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «De Clori a la hermosa esfera».
- 27 F. 27-27v (58-58v): «Letra». *Inc.*: «A ponerce entre cristales».
- 28 F. 28-28v (124-124v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Moradores de Barcelona».
- 29 F. 29-29v (101-101v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Ay, qué cançera».
- 30 F. 30-30v (104-104v): «Letra». *Inc.*: «Suspiros son de un amante».
- 31 F. 31-31v (73-73v): «Letra». *Inc.*: «Huyendo la hermosa Dafne».
- 32 F. 32 (72): «Letra». *Inc.*: «Huygan todos del astrólogo».
- 33 F. 33-33v (70-70v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Ría, pues, y llore mi cautividad».
- 34 F. 34-34v (144-144v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Ci para ti es delito».
- 35 F. 35-35v (87-87v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Oygan qué dicen».
- 36 F. 36 (60): «Letra». *Inc.*: «De los rigores de amor».
- 37 F. 37 (114): «Letra». *Inc.*: «En la quietud de las selvas».
- 38 F. 38-38v (82-82v): «Letra». *Inc.*: «Pues del monte la falda».
- 39 F. 39 (132): «Letra». *Inc.*: «A la orilla de un arroyo».
- 40 F. 40-40v (18-18v) [F. de la Torre]. «Letra». *Inc.*: «Al que aliento celebrérrimo».
- 41 F. 41-41v (117-117v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Infelize de aquel cuya fineza».
- 42 F. 42 (201): «Letra». *Inc.*: «Atención, que aora quiero».
- 43 F. 43 (17): «Letra». *Inc.*: «Compitiendo con las selvas».
- 44 F. 44-44v (200-200v): «Letra». *Inc.*: «Dos días ha que te quiero».
- 45 F. 45-45v (136-136v): «Letra». *Inc.*: «En vano se atreve, en vano».
- 46 F. 46-46v (138-138v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Una sinrazón padeze».
- 47 F. 47-47v (75-75v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Al empenyo de amor más lucido».
- 48 F. 48-48v (111-111v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Si de piedra mi pecho».
- 49 F. 49v + 49 (77v + 77): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Cierto, senyor mío».
- 50 F. 50-50v (79-79v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Ay, cruel fortuna».
- 51 F. 51-51v (45-45v): «Letra». *Inc.*: «Suelto tu cabello ignora».

- 52 F. 52-52v (44-44v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Cuydado con el pregón».
- 53 F. 53-53v (48-48v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Buelta dieron ya los siglos».
- 54 F. 54v + 54 (21v + 21): «Letra». *Inc.*: «Oy María Magdalena».
- 55 F. 55v + 55 (202v + 202): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Albricias, discretos».
- 56 F. 56-56v (100-100v): «Letra». *Inc.*: «No vengo, ingrata nimfa».
- 57 F. 57 (78): «Villancico». «Recitativo». *Inc.*: «Yo soy amor perfecto, que advertido».
- 58 F. 58-58v (22-22v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Ha, de los celestes orbes».
- 59 F. 59 (199): «Letra». *Inc.*: «Oy una ninya sin mácula».
- 60 F. 60-60v (65-65v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Pescadorcito, tiende las redes».
- 61 F. 61-61v (119-119v): «Letra». *Inc.*: «Ha, del cahos horroroso».
- 62 F. 62-62v (13-13v): «Letra». *Inc.*: «Pensamiento que peligras».
- 63 F. 63-63v (210-210v): «Letra». *Inc.*: «Sigue la voz horrisona».
- 64 F. 64-64v (12-12v): «Recitativo». *Inc.*: «Rompe, Cupido».
- 65 F. 65-65v (34-34v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Al templo inmortal».
- 66 F. 66-66v (32-32v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «¡Ay de mi pena».
- 67 F. 67 (81): «Letra». *Inc.*: «De los desdenes de Gila».
- 68 F. 68 (47): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Ce, que duermen unos ojos».
- 69 F. 69-69v (35-35v): «Letra». *Inc.*: «Cautivo de una ausencia».
- 70 F. 70 (112): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Por ti, dama hermosa».
- 71 F. 71-71v (36-36v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Senyores, yo soy».
- 72 F. 72-72v (51-51v): «Letra». *Inc.*: «¿No ves amar aquel risco».
- 73 F. 73-73v (63-63v): «Villancico». «Introducción». *Inc.*: «Rompe, amor, las flechas».
- 74 F. 74-74v (106-106v) [F. de la Torre]. «Letra». *Inc.*: «Tiene esta ribera, llena».
- 75 F. 75 (194): «Letra». *Inc.*: «Aquel labrador antiguo».
- 76 F. 76 (76): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Oyes, mira qué te digo».
- 77 F. 77-77v (64-64v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Fílida bella».
- 78 F. 78-78v (141-141v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Buelen, buelen las saetas».
- 79 F. 79-79v (53-53v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Las iras detén».
- 80 F. 80-80v (1-1v): «Letra». *Inc.*: «Ya que sabes lo que peno».
- 81 F. 81 (24): «Letra». *Inc.*: «Bárbaros moradores de Adzonía».
- 82 F. 82 (146): «Letra». *Inc.*: «Coraçón que corres tormenta».

- 83 F. 83-83v (115-115v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «La senyora Marirrabias».
- 84 F. 84-84v (61-61v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «De amor al sagrado templo».
- 85 F. 85-85v (140-140v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Dime, Cupido».
- 86 F. 86-86v (142-142v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Ay de mí, santos cielos».
- 87 F. 87-87v (151-151v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Aunque mi esperanza».
- 88 F. 88 (105): «Letra». *Inc.*: «Presca está por alcahueta».
- 89 F. 89 (23): «Letra». *Inc.*: «Mariposa, tu donayre».
- 90 F. 90-90v (102-102v): «Letra». *Inc.*: «Senyora, ya que se casa».
- 91 F. 91-91v (28-28v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Cuydado, alerta, Argos».
- 92 F. 92-92v (43-43v): «Letra». *Inc.*: «Buelve, tirano ligero».
- 93 F. 93-93v (143-143v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Aves, plantas y flores».
- 94 F. 94-94v (135-135v): «Letra». *Inc.*: «Pira ardiente».
- 95 F. 95-95v (127-127v): «Letra». *Inc.*: «Yo, Filis, he ignorado».
- 96 F. 96 (97): «Letra». *Inc.*: «De Deydamia enamorado».
- 97 F. 97-97v (16-16v): «Villancico». «Recitativo». *Inc.*: «¿Qué más venganza, qué más gusto quiero».
- 98 F. 98-98v (213-213v): «Villancico». «Estrivillo». *Inc.*: «Galán guilgarillo [i. e. jilguerillo]».
- 99 F. 99-99v (57-57v): «Letra». *Inc.*: «Yo, que discordias templando acredito».

Bibliografia

12, 53 *Festivo agradecimiento*, [1698], p. 31-34. 28, 58, 93 *Festivas demonstraciones y majestuosos obsequios*, 1702, p. 282-287. 40, 74 M. ALVAR. *Edición y estudio del Entretenimiento de las musas*, 1987, p. 134, 148. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1944, p. 48. *Guía*, p. 107. *Cincuenta años*, p. 161. // 1, 12, 53, 55, 58 J. PAVIA. *La música en Cataluña en el siglo XVIII*, p. 42, 44, 68-69, 72, 74-75, 185. 40, 74 K. BROWN; V. ESCARTÍ. «Edició i estudi d'alguns poemes catalans en un manuscrit de don Francesc de la Torre i Sebil». *Caplletra*, núm. 9, p. 59-117. E. QUEROL. *Tortosa, república literària*, p. 261-282. 43 A. RODRÍGUEZ MOÑINO. *Manual*, vol. IV, p. 69-70. 84-85 J. PAVIA. *La música a la catedral de Barcelona*, p. 247.

Observacions

1: amb el mateix *incipit* hi ha un villancet inclòs dins *Villancicos que se cantaron en el convento de carmelitas calçadas de la villa de Valls a 7 de julio de 1709 a la*

profesión y velo de sor María de San Joseph (F. Bon. 8074; Pavia. *La música en Cataluña en el siglo XVIII*, p. 72).

12, 53: cantats i publicats arran de les celebracions de la pau de Rijswijk (*Festivo agradecimiento*, 1698; veg. *supra*, ms. 78). Són del músic Francesc Valls, segons que s'indica a *Villancicos que se cantaron en la fiesta que la excelentíssima ciudad de Barcelona consagró a Dios, nuestro señor, en acción de gracias y demostración de la alegría de verse restituida al suave dominio de [...] Carlos II [...] por medio de la paz, los días 5 y 6 de abril de 1698* (F. Bon. 214; Pavia, *op. cit.*, p. 42, 68-69, 74-75; sobre Valls veg. *supra*, ms. 1223). **84-85** són del mateix músic.

28, 58, 93: cantats i publicats arran del trasllat del cos de sant Oleguer, que coincidí amb la visita a Barcelona de Felip V el 1702 (veg. *supra*, ms. 917 i 1223). Hi ha un villancet de Valls amb el mateix *incipit* que **58** (Pavia, *op. cit.*, p. 185).

40, 74: presenta moltes variants respecte del volum de la Torre en què es van publicar el 1654 (*Entretenimiento de las musas*). Segons Alvar (p. 16), Josep Carles Garcés Boil, nebot del poeta, inclogué una altra versió de **74** a la segona part de les *Agudezas de Juan Owen* (Owen), traduïdes i anotades pel seu oncle (1682), que tampoc no coincideix amb el ms. que descrivim.

42: sàtira contra un escrivà que ha fet una fulgurant carrera política com a secretari (Ramon de Vilana-Perles?).

55: amb el mateix *incipit* hi ha un villancet de F. Valls, inclòs dins *Villancicos que se cantaron en el real convento de Santa Catalina Mártir [...] en las fiestas que tributan y consagran los académicos discípulos a su angélico maestro santo Thomás de Aquino* (F. Bon. 1182; Pavia, *op. cit.*, p. 44).

Alguns poemes es retroben en cançoners castellans ms. i impresos dels segles XVII-XVIII (*Catálogo de manuscritos de la BN con poesía en castellano*, vol. v: «Índices»). P. e., **43, 44, 72 i 81** són al ms. 4103, una compilació datada c. 1680, amb un poema en català que comença «San Ramon beneit» (íd., vol. III, p. 1795-1810); **43** es publicà sovint al XVII (Rodríguez Moñino. *Manual*, vol. IV, p. 69-70) i s'ha atribuït a A. Hurtado de Mendoza (*Obras poéticas*, vol. I, p. 196-197).

FRANCESC DE LA TORRE I SEBIL (Tortosa, 1625 - ?, c. 1681). FRANCESC VALLS (Barcelona, c. 1665/1671-1747).

Ms. 1527: FLORENCI DE VALÈNCIA. Arte de relojes de sol

Final del segle XVII (c. 1680-1690). 2 f. prel. + f. 1-107 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-205 (f. 3-105 de l'anterior) + 3 f. en blanc. Paper, 205 × 145 mm. Amb figures i un rellotge de cartró. Enquadernació posterior de paper d'aigües i pell al lлом. F. 1: «Este libro es de José Cucó y Sanz, en 1860». Compra a Concepció Orobia, de 1945.

F. 1: «Arte de relojes de sol para planas superficies assí horizontales como verticales, levantadas a plomo. Dispuesto y declarado por el muy reverendo padre fray Florencio de Valencia, provincial que fue de la provincia de capuchinos de Valencia. Año 1680».

F. 2-2v: «Al letor». *Inc.*: «Desde los años de mi niñez fui aficionado a la fábrica de los relojes de sol».

F. 3-97 (p. 1-189): «Tratado I: en que se enseñan los prerequisites para la fábrica de los relojes de sol». *Inc.*: «Antes de entrar a executar reloj, importa saber jugar un compaz». *Expl.*: «por esso concluyo y me voy al índice de todo lo tratado, recervándome para después d'él, en lo que hoy está en blanco ya de industria, lo que acaso se me offriere y jugare digno de <de> advertir sobre lo que está ya dicho o fuere de alguna manera tocante a ello. Y en lo escrito ya, y en lo que quisás notaré después, me sugeto en todo, desde luego, a la corrección de nuestra madre la Iglesia católica romana, a todos sus ministros y al sentir de varones doctos».

F. 98-99 (p. 191-193): «Índice de los tratados y capítulos de este libro».

F. 100-105 (p. 195-205): «Addiciones a los quatro sobredichos tratados».

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1945, p. 49. *Guía*, p. 108. *Cincuenta años*, p. 161. // V. XIMENO. *Escritores*, vol. II, p. 116.

Observacions

La portada situa la redacció de l'obra el 1680, però en una il·lustració del f. 82 es llegeix «1690». Segons Ximeno, l'autor va professar com a caputxí el 1633.

FLORENCI DE VALÈNCIA, O. M. CAP. (València, ? - 1693).

Ms. 1565: [Poesies en castellà i català]

Segles XVII-XVIII. Recull factici de quaderns de diversa procedència, de 3 f. prel. + f. 1-56 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-144 (f. 1-36v de l'anterior) + 2 f. en blanc. Paper, 215 × 155 mm. Diverses mans. A tota pàgina i a dues columnes. Enquadernació posterior en tela i pergamí al llom. Al llom: «Recull de poesies. S. XVII». Amb llacunes. Compra a la llibreria Porter, de 1946.

F. 1 [Rúbrica mecanografiada]. «Recull de poesies castellanes i algunes de catalanes. S. XVII».

1 F. 1 (p. 1): «Inscripción a los ingenios que supieren lo que es amor. Soneto 1». *Inc.*: «A vosotros, ingenios generosos».

- 2 F. 1-1v (p. 1-2): «Soneto 2». *Inc.*: «Ninguno que de amor no aya sabido».
- 3 F. 1v (p. 2): «A los que leyeren este libro enamorados o lo uvieren estado. Soneto 3». *Inc.*: «Quando quiso mi dicha que tubiese».
- 4 F. 1v-2 (p. 2-3): «Ofreciendo enamorar a todos los que leyeren estas musas. Soneto 4». *Inc.*: «Yo cantaré de amor tan dulcemente».
- 5 F. 2 (p. 3): «Busca lástima en los que leyeren, no aplauso. Soneto 5». *Inc.*: «Elisa, cuyo nombre hará famoso».
- 6 F. 2-2v (p. 3-4): «Amante despechado en las sinrazones de la fortuna. Soneto 6». *Inc.*: «Quando me paro a contemplar mi estado».
- 7 F. 2v (p. 4): «Enviando a una dama querida los papeles de otra olvidada, al pedirlos con grande instancia. Soneto 7». *Inc.*: «Elisa, estos papeles que ya fueron».
- 8 F. 2v (p. 4): «Amante que, por parecer más fino, no quiere morir de puro sufrido. Soneto 8». *Inc.*: «¿Cómo será dichoso aquel que vive».
- 9 F. 3 (p. 5): «Duélese de que amor, siendo acción propia, el favor dependa de causa agena. Soneto 9». *Inc.*: «O, alegre estado el que alcancé primero».
- 10 F. 3 (p. 5): «No tiene por vida el tiempo que pasa sin ver a la que ama. Soneto 10». *Inc.*: «El tiempo, Elissa mía, que me es dado».
- 11 F. 3v (p. 6): «Pide veneración y aplauso para la que ama. Soneto 11». *Inc.*: «Valles, sierras y montes, bosques, prados».
- 12 F. 3v (p. 6): «Celebrando haber visto los ojos lo que adora el alma. Soneto 12». *Inc.*: «Elisa, quando os vi, tan remontado».
- 13 F. 4 (p. 7): «Pide favor al amor para lograr un nuevo cuydado. Soneto 13». *Inc.*: «Dulce amor mío ahora comenzado».
- 14 F. 4 (p. 7): «Amante cercado de varios efectos por la causa amorosa. Soneto 14». *Inc.*: «En la quexa descansa mi tormento».
- 15 F. 4v (p. 8): «Amante con igual despecho y sufrimiento en los pesares que padece. Soneto 15». *Inc.*: «Venga la muerte ya, que es menos daño».
- 16 F. 4v (p. 8): «Convaleciendo de un cuydado en los méritos grandes de otro sujeto. Soneto 16». *Inc.*: «Nueva luz vi en tus ojos, tan serena».
- 17 F. 5 (p. 9): «Amante que vio a su dama desmayada. Soneto 17». *Inc.*: «Como al morir del sol yaze la rosa».
- 18 F. 5 (p. 9): «Reconoce que escribe inspirado del sujeto que ama. Soneto 18». *Inc.*: «O, gloria celestial de mi sentido».
- 19 F. 5v (p. 10): «Desconfía de obligar muriendo a quien no pudo vencer amando. Soneto 19». *Inc.*: «Pues aquella tirana que más bella».
- 20 F. 5v (p. 10): «Amante que olvida la quexa a vista de la que ama. Soneto 20». *Inc.*: «Quando a solas estoy con mi fatiga».
- 21 F. 6 (p. 11): «A la perfección de la boca de una dama entendida. Soneto 21». *Inc.*: «Clavel que entre dos ojas carmesíes».

22 F. 6 (p. 11): «A la constancia con que padece los desdenes. Soneto 22». *Inc.*: «Vivo al desdén, qual vive ya constante».

23 F. 6v (p. 12): «Juzga por imposible dexar de amar, aunque lo estorve la crueldad. Soneto 23». *Inc.*: «Bien podéys vos, Elisa, añadir fuego».

24 F. 6v (p. 12): «Halla menos capaz de remedio su pena que Apollo y Daphne convertida en laurel. Soneto 24». *Inc.*: «Sol, que a ese cielo tantas bueltas diste».

25 F. 7 (p. 13): «A una dama que no le escribía, escarmentada de que le había dado los papeles de otra. Soneto 25». *Inc.*: «Elisa, no escribís, desconfiada».

26 F. 7 (p. 13): «Da por bien empleado haber nacido por el sujeto que ama. Soneto 26». *Inc.*: «Tan despechado con amor me veo».

27 F. 7v (p. 14): «No acierta a valerse del desengaño, conociéndole. Soneto 27». *Inc.*: «Yo canté ya y ahora estoy llorando».

28 F. 7v (p. 14): «No acaba de morir porque luchan en él dos sujetos contrarios. Soneto 28». *Inc.*: «El fuego que en mi pecho tierno crío».

29 F. 8 (p. 15): «Amante a quien dio su dama una lámina donde estuvo retratado otro galán a quien borró ella misma. Soneto 29». *Inc.*: «En esta dura lámina copiado».

30 F. 8 (p. 15): «Quexas de tres contrarios del alvedrío. Soneto 30». *Inc.*: «Mi fortuna, mi error, mi amor ardiente».

31 F. 8v (p. 16): «Efectos contrarios juntos en una sola causa. Soneto 31». *Inc.*: «Yo soy aquel que a un tiempo lloro y río».

32 F. 8v (p. 16): «A un bien que andava para acabarse. Soneto 32». *Inc.*: «Ojos, llorad un bien casi perdido».

33 F. 9 (p. 17): «Amante que, cansado de los desdenes, quiere cesar en los sentimientos. Soneto 33». *Inc.*: «Cese ya el pensamiento, que es locura».

34 F. 9 (p. 17): «Escribiendo a un álamo el nombre de su dama ausente. Soneto 34». *Inc.*: «Este tronco de Alcides papel sea».

35 F. 9v (p. 18): «Quemando el retrato de una dama olvidada en presencia de otra querida. Soneto 35». *Inc.*: «Esta copia fiel de una hermosura».

36 F. 9v (p. 18): «A un bien que se perdió antes de lograrse. Soneto 36». *Inc.*: «Sólo para dolor, entre neutrales».

37 F. 10 (p. 19): «A unos jazmines que dio un amante a una dama. Soneto 37». *Inc.*: «Elisa, estos jazmines que as fiado».

38 F. 10 (p. 19): «Amante que, contento con el mal, no le dexa allí quieto el bien. Soneto 38». *Inc.*: «Con fatigarme el mal no se contenta».

39 F. 10v (p. 20): «A una desdicha repetida siempre. Soneto 39». *Inc.*: «Vivo tan dentro de la misma pena».

40 F. 10v (p. 20): «Amante que sacrificava su llanto a su dama. Soneto 40». *Inc.*: «Estas lágrimas oy que triste lloro».

41 F. 11 (p. 21): «Amante a quien le mandó su dama no la quisiese. Soneto 41». *Inc.*: «Mándasme, Elisa, ya, que no te quiera».

42 F. 11 (p. 21): «A la seña que esperaba un amante para entrar a ver su dama. Soneto 42». *Inc.*: «No tan atento el amador de Abido».

43 F. 11v (p. 22): «A una rosa fresca en el invierno. Soneto 43». *Inc.*: «Aun entre las desórdenes del yelo».

44 F. 11v (p. 22): «A una dama que se ocultava mucho tiempo y se dexava ver quando su amante estava descuydado. Soneto 44». *Inc.*: «Muchas veces el alma va a buscaros».

45 F. 12 (p. 23): «A la entereza con que vio una dama ronper el retrato de su amante, bolviéndosele con pretexto de confesarse después de muchos días de estrecha correspondencia. Soneto 45». *Inc.*: «A destroçar las almas llamó muda».

46 F. 12 (p. 23): «A un curioso que quiso saber de un galán la dama que festejava. Soneto 46». *Inc.*: «Amo tan altamente que imagino».

47 F. 12v (p. 24): «Amante ausente ofreciendo eterna constancia. Soneto 47». *Inc.*: «Allá camines, dulce pensamiento».

48 F. 12v (p. 24): «Enviando su retrato a una dama. Soneto 48». *Inc.*: «Aquesta viva copia, este traslado».

49 F. 13 (p. 25): «Quexándose de la fortuna un amante de que no le perdonó por humilde. Soneto 49». *Inc.*: «¿Qué le dexas, Fortuna, a un poderoso».

50 F. 13 (p. 25): «Amante que, melancólico, no quiso ver unas fiestas. Soneto 50». *Inc.*: «No quiero dever nada a la alegría».

51 F. 13v (p. 26): «Amante desdeñado y firme. Soneto 51». *Inc.*: «No es mío mi corazón, que ya os le é dado».

52 F. 13v (p. 26): «Amante faborecido aussente de su dama. Soneto 52». *Inc.*: «¿Quándo podréys gozar, mis ojos tristes».

53 F. 14-14v (p. 25 [sic]-26): «A una sangría. Décimas 15». *Inc.*: «A un divino entendimiento».

54 F. 14v-15v (p. 26-28): «Amante desconfiado de mejorar su suerte. Décimas 16». *Inc.*: «Ya, Fortuna, no ay dolor».

55 F. 15v (p. 28): «Amante enamorado ofreciendo constancia. Décimas 17». *Inc.*: «Carácter al alma imprime» [àpode].

56 F. 16-17 (p. 45-47) [Final del romanç 5 (acèfal)]. *Inc.*: «[...] Para estrago de las almas».

57 F. 17-17v (p. 47-48): «A un galán que fue faborecido con miedos de verse dejado. Romanze 6». *Inc.*: «Al paso que tuve dicha».

58 F. 18 (p. 119): «Amante que se ausentó de su dama por una desgracia. Soneto 93». *Inc.*: «Quando quiso el amor que yo gosase».

59 F. 18 (p. 119): «A una dama muy apacible y de buena intención que tenía un corrimiento al pecho. Soneto 94». *Inc.*: «Ya que de el mal no puede la violencia».

60 F. 18 ν (p. 120): «Amante en ocasi3n que le colg3 una ni3a, hija de la dama que festejava, víspera de su santo y enbi3ndole una banda. Soneto 95». *Inc.*: «Quando yo de tu madre estoy colgado».

61 F. 18 ν (p. 120): «A una ventana donde vino desde muy lejos a ver una dama a su amante. Soneto 96». *Inc.*: «Aquel el sitio fue donde alg3n d3a».

62 F. 19-19 ν (p. 73-74) [Final del romanç 16 (acèfal)]. *Inc.*: «[...] Publiquen el sentimiento».

63 F. 19 ν -20 (p. 74-75): «Estando indispueta una dama. Romanze 17». *Inc.*: «Elisa, la que en el valle».

64 F. 20-21 ν (p. 75-78): «Alavando la belleza de una dama. Romanze 18». *Inc.*: «Yo vi, pastores de el valle».

65 F. 25 (p. 121): «Amante que quem3 los papeles de una dama ingrata. Soneto 97». *Inc.*: «Aquestas que de Elisa o falsedades».

66 F. 25 (p. 121): «Amante que escap3 del mar de amor al puerto del desenga3o. Soneto 98». *Inc.*: «Yo, que del mar en el teatro fiero».

67 F. 25 ν (p. 122): «Amante que se quexa firme y olvidado. Soneto 99». *Inc.*: «Qu3 desastrado fin tuvo amor tanto».

68 F. 25 ν (p. 122): «A un gal3n que con desd3n fingido quer3a disimular su amor. Soneto 100». *Inc.*: «En vano se allar3 tu loco intento».

69 F. 26 (p. 123): «Haze ostentaci3n de la gloria que da el amor. Soneto 101». *Inc.*: «Preso me tiene amor en redes de oro».

70 F. 26 (p. 123): «A un amante aborrecido y olvidado contento de su suerte. Soneto 102». *Inc.*: «Aborrecido vivo y olvidado».

71 F. 26 ν (p. 124): «A un amor sin esperanza. Soneto 103». *Inc.*: «Viva deseperado el pensamiento».

72 F. 26 ν (p. 124): «A una esperanza burlada. Soneto 104». *Inc.*: «Quando rendido pretend3 vitoria».

73 F. 27 (p. 125): «Un firme desde3ado a la f3bula de Isis y Anaxarte. Soneto 105». *Inc.*: «Ofreçe al lazo la penosa vida».

74 F. 27 (p. 125): «Peyn3ndose una dama, dex3 el peyne en los cavellos. Soneto 106». *Inc.*: «Crespo y undoso, tu gentil cavello».

75 F. 27 ν (p. 126): «A una sangr3a. Soneto 107». *Inc.*: «Mientras que de la vida te divierte».

76 F. 27 ν (p. 126): «Un amor saca otro. Soneto 108». *Inc.*: «Enfermo de un celoso desenga3o».

77 F. 28 (p. 127): «A un amor declarado y no admitido. Soneto 109». *Inc.*: «Manifestarse el amoroso intento».

78 F. 28 (p. 127): «A una dama que, allando en la faltriquera de su gal3n un retrato, y despu3s de haber echo muchas diligencias para verle, all3 que era de un su amigo. Soneto 110». *Inc.*: «Arde enojada Elisa, arde celosa».

79 F. 28 ν (p. 128): «Amante que se ubo de retirar por una desgracia, estando ya muy faborecido. Soneto 111». *Inc.*: «Este retiro, Elisa, que impedida».

80 F. 28 ν (p. 128): «Un amante a quien escrivió su dama que su marido la había querido matar y solicitava la muerte de el galán. Soneto 112». *Inc.*: «El açero fatal procura en bano».

81 F. 29 (p. 129): «A una ausencia. Liras 1». *Inc.*: «En tan amarga suerte».

82 F. 29 ν (p. 130): «Al mesmo assunto, estando su dama enojada. Liras 2». *Inc.*: «De tan mudo silencio mentirosa esperanza».

83 F. 29 ν -31 (p. 130-133): «Al mismo assunto. Liras 3». *Inc.*: «Cantando a la frescura».

84 F. 31-31 ν (p. 133-134): «Amante ausente de su dama. Liras 4». *Inc.*: «Corona de rubíes».

85 F. 31 ν -32 (p. 134-135): «Al mismo assunto. Liras 5». *Inc.*: «Tú, que saber pretendes».

86 F. 32-32 ν (p. 135-136): «Al mismo assunto, con çelos. Liras 6». *Inc.*: «Ausente de mi gloria».

87 F. 32 ν -34 (p. 136-139): «Al mismo assunto. Liras 7». *Inc.*: «En estas soledades».

88 F. 34-34 ν (p. 139-140): «Pintando una dama desnuda. Liras 8». *Inc.*: «O tú, de esculto mármol, no de humano».

89 F. 34 ν -36 (p. 140-143): «Pintando una dama de ojos verdes y cabello castaño. Liras 9». *Inc.*: «Elisa o Citerea».

90 F. 36-36 ν (p. 143-144): «Dase qüenta a un amigo cómo una dama celosa se cortó los cabellos y los arrojó a los pies de su galán. Liras 10». *Inc.*: «Poco o nada le ofende la fortuna» [àpode].

91 F. 37 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Ab tes gràcies infinites» (fragment)]. *Inc.*: «[...] miras altri y és notòria».

92 F. 37-37 ν [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Romans a una flaca». *Inc.*: «Puis del cel de vostra gràcia».

93 F. 37 ν + 43 [F. V. Garcia (àpode)]. «Cansó a una dona casada ab un home xich». *Inc.*: «Tots en comú'ns alegam».

94 F. 38 [F. V. Garcia. «Un cervo Cèsar tenia» (acèfal)]. *Inc.*: «[...] entre vós y aqueix vellaco».

95 F. 38 [F. V. Garcia (falsa atribució); Cervera]. «Al galanteo de la senyora Anna Bellafilla y don Joseph de Pinós. Dècimas». *Inc.*: «Aconsolau-vos, Agneta».

96 F. 38 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Dècima». *Inc.*: «Valga'm Déu, quin disbarat».

97 F. 38-38 ν [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Sonet». *Inc.*: «Una dona de aquesta compustura».

98 F. 38v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A un amic manteuhista de la professió poètica. Sonet». *Inc.*: «Tirsi, axí de l'un a l'altre pol».

99 F. 39 [F. V. Garcia]. «A uns amors. Quintillas». *Inc.*: «Si una vida de pesar».

100 F. 39-39v [A. Maçaners]. «Lo mateix rector. Sonet». *Inc.*: «Ingeni soberà, traça divina».

101 F. 39v-40 [F. V. Garcia]. «A una senyora nomenada Hiacinta. Redondillas». *Inc.*: «Ja amor contra mi's provoca».

102 F. 40 [F. V. Garcia]. «A la entrada de don Juan de Moncada, arcabisbe de Tarragona, que no volia lo recibicen los jurats ab la porra alçada. Sonet y diàlogo». *Inc.*: «Monsenyor illustrissimo ha mandado» [bilingüe català-castellà].

103 F. 40-40v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una mosa que un galant la fornicava. Sonet». *Inc.*: «Mira lo que fa, que'l posa massa baix».

104 F. 40v-41 [F. V. Garcia]. «Al desdeny de una [sen]yora donzella nomenada Coloma. Redondillas». *Inc.*: «Si sou Coloma, senyora».

105 F. 41 [F. V. Garcia. Fragment de la *Comèdia de santa Bàrbara*]. «A un discret amant poc[h a]nemorat. [Ratllat Sonet] C[anç]ó». *Inc.*: «Ja temps seria, am[or, que en] ta audiència».

106 F. 41v [F. V. Garcia (àpode)]. *Inc.*: «Monju[i]ch, cap de orivell».

107 F. 42 [R. Cordelles. «Musa, què pretens de mi» (acèfal)]. *Inc.*: «[...] y que tinch la flor lli».

108 F. 42-42v + 44-44v [F. V. Garcia (àpode)]. «Tircis a Philisicant». *Inc.*: «Ja de la casa encantada».

109 F. 43 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Liras». *Inc.*: «Callada nit, que miras».

110 F. 43 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Desitjós una nit de calar brotxa».

111 F. 43-43v [F. V. Garcia]. «Altresoneto». *Inc.*: «De l'arca haont se embarcà naturaleza».

112 F. 43v [F. V. Garcia]. «A una dona xica y hermosa. Soneto». *Inc.*: «Petita és, jo u confés, la tacanyona».

113 F. 45 [B. A. de Boixadors i Sureda]. «Quál es mayor pasión: el ver sin esperar o el esperar y no ver. De el conde de Paralada. Décimas». *Inc.*: «Quál es dolor más cruento».

114 F. 45v: «En qué mostró más humildad Christo: al nacer o al labar los pies a sus discípulos. Por tu hermano, don Francisco Granollachs. Soneto». *Inc.*: «Que Jesús a su esclavo el pie lavara». Nota final: «Per ser tart, no puch enviar-te'n més. De aquesta manera n'i ha unas 25, totes de bo a millor».

115 F. 46-46v: «De las quatro esses que componen perfeto al amor, como son solo, sabio, solícito y secreto: cuál de ellas tiene más parte en la perfesio[n]. En cinco estancias de cansión real. Por don Christóval de Potau». *Inc.*: «Supremos atributos».

116 F. 46v-47: «Enfermó un amante de la calentura de un desdén, con el crecimiento de el desengany[o] se abrasa, en los incendios de su amor pide agua a sus ojos. De el doctor Francisco Soler». *Inc.*: «Ojos de un ayrado».

117 F. 47v: «Quál fue mayor valor: el de Lucrecia, que se mató con un punyal, o el de Porcia con las asquas, por las causas e instrumentos de su muerte. Es assumpto de la Academia. Por Joseph Valls. Soneto». *Inc.*: «Muere Lucrecia de el punyal sangriento».

118 F. 49: «Respuesta de un alicantino con los mismos consonantes». *Inc.*: «A la voz del metal no despertaste» [resposta a **119**].

119 F. 50: «Soneto de Valencia a Alicante». *Inc.*: «Al estruendo de bombas despertaste».

120 F. 51v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto». *Inc.*: «Quatro barcos, un muelle, una marina».

121 F. 52 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto y respuesta». *Inc.*: «Adonde alumbrá el sol y sin neblilla».

122 F. 53-54. *Inc.*: «Fra Josep Valls de Oliana».

123 F. 55-56. *Inc.*: «Per si acàs no entenias».

Bibliografia

91-94, 96-112, 120-123 Veg. *supra*, ms. 1358. **103, 110** *Poesia eròtica i pornogràfica catalana*, 1989, [a cura d'A. Rossich]. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1946, p. 38. *Guía*, p. 110. *Cincuenta años*, p. 162. // J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. III, p. 198, 258. A. ROSSICH. «La poesia catalana a l'Acadèmia». BRABLB, núm. XLVIII, p. 218. cf. vol. II, p. 198. **95** S. MESTRES. «Poesías perdidas de Vallfogona». M(R)ABLB, núm. II, p. 400. **99, 100** Sobre A. Maçaners veg. *supra*, ms. 1358. **107** Sobre R. Cordelles veg. *supra*, ms. 1358. **113-117** M. CAMPABADAL. *La RABLB en el segle XVIII*, p. 825, 844, 845, 851, 861.

Observacions

Recull factici de quaderns format en una època indeterminada. Mans: f. 1-36v (sonets, romanços i lires en castellà, alguns dedicats a Elisa, a la manera de Garcilaso, segle XVII); f. 37-44v (Garcia i poesia vallfogonesca, segle XVII); f. 45-47v (poesia acadèmica; Rossich inclou el ms. entre els que demostren una certa activitat acadèmica entre els Desconfiats i la dita «sense Nom», segle XVIII); f. 49-50 (context valencià; final del XVII); f. 51v-56 (fulls esparsos amb peces que han estat atribuïdes a Garcia, XVII-XVIII).

6: variació sobre el sonet de Garcilaso d'*incipit* idèntic, versionat, entre d'altres, per Lope de Vega (*Obras poéticas*, vol. I, p. 316). No és citat al treball que Gla-

ser va dedicar a la fortuna del poema («“Cuando me paro a contemplar mi estado”»). *Estudios hispano-portugueses*, p. 59-95).

51: al ms. 4141 de la BNM hi ha un sonet que comença «No es mío mi corazón, pues que os le he dado», copiat entre obres dels germans Argensola (*Catálogo de manuscritos de la BN con poesía en castellano*, vol. III, p. 2000); al ms. 4140 s'atribueix a Lerma (íd., p. 1990). **52:** sonets amb el mateix *incipit* a BNM, ms. 3778 —atribuït a Gregorio Silvestre—, 3806, 3915, 4117, 4140 —posat a nom d'Íñigo de Corcuera— (íd., vol. II, p. 730, 850, 1117; vol. III, p. 1840, 1990).

BERNAT ANTONI DE BOIXADORS I SUREDA, COMTE DE PERALADA (Barcelona, 1702 - Lisboa, 1755). FRANCESC VICENT GARCIA (Tortosa?, 1578/1579 - Vallfogona de Riucorb, 1623). ANTONI MAÇANERS (Tarragona, ? - Roma, 1634). CRISTÒFOR DE POTAU I D'OLLER, COMTE DE VALLCABRA (?) (València, 1647 - Pamplona, 1706).

Ms. 1576: [Francesc Vicent GARCIA]. *A la navegació del marquès d'Almazán*

Començament del segle XVIII. 6 f. prel. + f. 1-12 amb numeració moderna en llapis + 10 f. en blanc. Paper, 220 × 155 mm. Copiat per P. Serra i Postius. Enquadernació posterior en tela i pergamí al llom. Al llom: «F. V. Garcia. A la navegació...». Àpode. Compra a la llibreria Porter, de 1946.

F. 1-9v: «A la navegación del marqués de Almazán, virey y capitá[n] general del principado de Cattaluña, desde la ciudad de Barcelona a la de Tarragona, junto con la marquesa su muger, tres hijas doncellas muy hermosas, parte del Real consejo, abad de San Pedro de Galligans, duque de Cardona y otros cavalleros, galanes de aquellas damas donzellas, y de las cosas graciosas que sucedieron en el tiempo de la borrasca desecha que corrieron desde la vista de dicha ciudad de Barcelona asta que llegaron al puerto de Salou, adonde fue el dessenbarco. Décimas». *Inc.*: «Si no és que vols ser pastora».

Bibliografia

Veg. *supra*, ms. 1358. // Cf. *Anuario de la Biblioteca Central*, 1946, p. 38. *Guía*, p. 110. *Cincuenta años*, p. 162. // K. BROWN. «Encara més sobre P. Serra i Postius» (*Actes del Vuitè CILLC*, vol. II, p. 268).

Observacions

En el moment d'ingressar a la BC, el ms. del qual prové l'actual 1576 constava de diversos fascicles, que posteriorment es van repartir entre diferents ms. És aquest estadi primitiu el que descriuen l'*Anuario*, la *Guía* i el volum *Cincuenta años*; el ms.

també contenia un exemplar de la *La cueva de Meliso*, obra que s'ha atribuït a Quedo i a F. de Rioja (veg. *supra*, ms. 506, 1358 i, no descrits, 1363 i 1578 —dues còpies—); una carta de Juana de Rafas, mare del músic Cristóbal Bermúdez, al marquès de Velada (1607), i poesies en català i castellà dels segles XVII-XVIII.

FRANCESC VICENT GARCIA (Tortosa?, 1578/1579 - Vallfogona de Riucorb, 1623).

Ms. 1600: Antoni DE BASTERO. [Materials per a la *Crusca provenzale*]

Primer quart del segle XVIII. 5 f. prel. + f. 1-72 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga parcial: p. 1-88 (f. 27-70v de l'anterior) + 5 f. en blanc. Paper, 270 × 195 mm, amb f. de format menor. Autògraf. A tota pàgina i a dues columnes. Enquadernació posterior de pell. Es conservava al convent de Sant Agustí, d'on va passar a la Biblioteca pública i provincial de Barcelona, arran de la desamortització. Compra a la llibreria Porter, de 1946.

F. 1 [Nota d'una mà posterior]. «Copia della gramatica provenzale da un ms. dell'opera di Santa Maria del Fiore di Firenze».

F. 2: «Copia della gramatica provenzale da un ms. dell'opera di Santa Maria del Fiore di Firenze».

F. 4-4v [Nota sobre una edició del *Decameró* de G. Boccaccio. Florència: Filippo i Jacopo Giunta, 1573 (en italià)].

1 F. 5-18v [Uc Faidit. *Donatz proençals*]. «Incipit Donatus provincialis colla glosa interlineale, da un ms. dall'opera di Santa Maria del Fiore».

2 F. 19-72 [Extractes de poesia trobadoresca, procedents del ms. vat. 3205 i d'altres còdexs de la BAV, amb notes en català i italià]. Al marge superior: «Cod. vatic. 3205. És en foli, però de paper gros de forma major, conforme la mida aquí inserida, y la enquadernació de la mateixa manera y qualitat a la de l'antecedent còdigo».

Bibliografia

Cf. A. DE BASTERO. *La Crusca provenzale*. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1946, p. 38. *Guía*, p. 112. *Cincuenta años*, p. 163. F. FELIU. *Catàleg*, p. 15-17, 31-32, 202-204. // Veg. *supra*, ms. 1173.

Observacions

L'interès de Bastero per la poesia i la preceptiva trobadoresca és compartit per coetanis com Dalmasas, que extracta el ms. N.352 del convent de Sant Josep de Barcelona, l'actual ms. 239 de la BC, amb obres, entre d'altres, de Ramon Vidal de

Besalú, Jofré de Foixà i Joan de Castellnou (AHCB, ms. B-186, f. 206, 251, 268v). Recordem que Antoni i Francesc de Bastero són corresponsals de l'autor (íd., ms. B-95, p. 7, 29); veg. *supra*, ms. 502, una llista de llibres que el primer havia deixat a Dalmases el 1710.

ANTONI DE BASTERO (Barcelona, c. 1675 - Girona, 1737).

Ms. 1637: Pere Tomic. *Històries e conquestes dels reis d'Aragó e comtes de Barcelona* (continuades fins al regnat de Ferran el Catòlic)

Descrit a REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 274-275.

Addenda

Alguns autors afirmen que R. Cervera treballava en l'obra de Tomic. S'ha parlat d'un projecte de traducció al castellà (Villanueva. «Els historiadors de la dècada de 1620». A: *La Barcelona ideal i la Barcelona real en la cultura literària de l'Estat Moderna*, p. 164), però les notícies que en tenim indiquen que es tracta d'unes notes en aquesta llengua sobre les *Històries e conquestes* (veg. l'*addenda* a Duran. *Estudis sobre cultura catalana al Renaixement*, p. 537). Roig i Jalpí en va copiar algunes al final de l'opuscle *Verdad triunfante*, de 1680 (p. 114-120), a partir de l'exemplar que Gaspar Sala li havia ensenyat a Perpinyà el 1661 (Condom. «Algunes consideracions entorn de la *Verdad triunfante...* de Roig i Jalpí». *Història i llegenda al Renaixement*, p. 210); Roig tenia la intenció d'inserir-les en un *Enquiridión de las glorias de Cataluña*, segons que el 1678 afirma al *Resumen historial de las grandezas y antigüedades de la ciudad de Gerona* (p. 71); de fet, Tristany remet en un lloc a «el padre fray Juan Gaspar Roig i de Jalpí [...] en su Tomich ilustrado, defendido y traducido, en el § 19 del cap. 7» (*Corona benedictina*, p. 332). A les anotacions de Serra i Postius a Antonio (veg. *infra*, ms. 2000/3, f. 3v, i BNM, ms. 13.604, f. 119) es tornen a esmentar, de Cervera, les «Notas sobre la historia de Pedro Tomich, ms., de las quales tenía un exemplar don Francisco Pinel y Monroy, según dize en su historia Retrato del buen vassallo, lib. 1, cap. 2, pág. 18».

Ms. 1674: [Nobiliari dels Cartellà (en castellà)]

Primer terç del segle XVII - segle XIX. 1 f. prel. + f. 1-115 amb numeració moderna en llapis sobre dues d'antigues: f. 1-53 (f. 5-27 + 88-115 de l'anterior, del XVII); f. 1-113 (f. 5-[117] íd., del XVIII) + 35 f. en blanc. Paper, 420 × 285 mm. Començat per una mà del primer terç del segle XVII i continuat per copistes del XVIII-XIX; amb autenticacions originals de notaris gironins i barcelonins del segle XVII. Índexs a dues columnes. Notes al marge. Escuts il·luminats. Enquadernació de pell amb dues tanques metàl·liques, amb escut a les dues cobertes: «Ave Maria

gracia plena, Dominus tecum». Al lloc: «Genealogía de la casa de Cartellà». Encapsat. Restaurat. Procedent de la biblioteca del baró de l'Albi; ingressa el 1936, registrat de nou el 1949. *Olim* 1453.

F. 1-2 [Índexs (d'una mà posterior)].

F. 3: «Tabbla d'este libro» [mà del segle xvii].

F. 5-10 (1-6; 1-6): «Árbol de la casa de Cartellá, sacado de un libro recondido en el archivo del castillo de Folgons, scritto de mano de Guillermo de Pino, rector y notario de Folgons, el qual dise que lo ha sacado y trasladado de una escritura antigua recondida en el mesmo archivo hasta nú.º 12, conprohada con los autos de la casa, y de un libro antiguo recondido en el archivo del monasterio de Ripoll, intitulado Libro de los óbitos de los benefactores d'este monasterio y convento, y después lo ha continuado con mucha puntualidad hasta nú.º 15, a 3 de enero año de 1405, y después ha sido continuado por fray Juan de Cartellá, prior de Bañoles y de San Marçal, hasta su padre, nú.º 20, y después por Hierónimo Sagalás, notario de Bañoles, hasta nú.º 23». *Inc.*: «1. En el año de Christo sietecientos setenta y ocho, teniendo el emperador Carlos Magno cercada la ciudad de Gerona»; al marge: «Consta en un libro scritto por Rodolfo abad, transumptado y testificado por Bernardo de Vico, notario de Gerona, en los idus de mayo año de 1240». *Expl.* (núm. 23: Alexandre de Cartellá; s'interromp): «el primero se llama Galcerán, que [...]» [mà del xvii; al marge dels f. 10-10v, nota seva sobre Alexandre de Cartellà, amb dades fins al 1603].

F. 10-11 (6-7; 6-7) [Continuació del núm. 23 fins al núm. 33 (Marià de Montoliu i de Rocabruna, que «casó en 17 de mayo de 1884 con doña Pilar Durán y de Brichfeus»). Diverses mans dels segles xviii-xix].

F. 12-15v (8-11v; 8-11v): «Advertimientos los quales, por no usar de prolixidad, no se han puesto en el árbol» [mà del segle xvii].

F. 17-18v (13-14v; 13-14v): «Árbol de la casa de Cartellá de Massanet, que sale de la casa del señor de Cartellá de nú.º 11» [notícies biogràfiques sense arbre; mà del segle xvii].

F. 20 (16; 16): «Árbol de la casa de Farnés, que sale de la casa del señor de Cartellá de nú.º 20» [notícies biogràfiques sense arbre; mà del segle xvii].

F. 21 [Escut il·luminat de Francesc de Cartellà]. Sota: «D. Franciscus est nomen ejus, de Cartella cognominatur, cujus sunt, ita vocatur anno 1739».

F. 21v [Il·lustració a tota pàgina: un cavaller Cartellà armat].

F. 22-27v (19-24v; 18-23v) [Arbre genealògic dels Cartellà, amb escuts, fins a Alexandre de Cartellà, de qui se cita un testament de 1615 (mà del segle xvii)].

F. 28-39 (24-35) [Continuació de les biografies dels Cartellà, des d'Alexandre (últim testament de 1632) fins a Josep Galceran de Cartellà Sabastida (en castellà; mans dels segles xviii-xix)].

F. 40-43 (36-39) [Escuts il·luminats dels Mur i Taverner, autenticats segons l'armorial de Pere Màrtir Rigalt (text en castellà i català; c. 1848)].

F. 88-92^v (26-30^v; 84-88^v) [Continuació de l'arbre genealògic (mà del segle XVII)].

F. 94-115 (32-53; 90-111) [Documents sobre els Cartellà (copiats per la mà del segle XVII, amb autenticacions originals de notaris de Girona —Antoni Martí, de l'escrivania del bisbat, s. a.—, Barcelona —Rafael Domènec, en nom de l'arxiver reial Miquel Bertran, 1626; Gaspar Carles, escrivà de la capitania general; Pere Carbonell i Antoni Joan Fita—)].

Bibliografia

J. M. ALÒS I DE DOU. *La casa de Cartellà. Su historia y genealogía*, 1919, [edició]. // *Guía*, p. 114. *Cincuenta años*, p. 165. // P. SERRA I POSTIUS. *Prodigios y finezas*, p. 322-325. F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 165.

Observacions

Més exemplars del nobiliari dels Cartellà: AHCB, ms. A-278, B-126 i B-133, tots en català; als *Flosculi* de J. Pujades, en castellà (BNP, ms. Baluze 234; Morel-Fatio. «Noticia sobre la colección de documentos». *Revista de Ciencias Históricas*, núm. II, p. 53: en lloc de Guillem de Pi s'hi llegeix el nom de Joan de Terrades, rector i notari de Falgons). El 1919, Alòs publicava el text castellà del nobiliari a partir de dos ms. on també es llegia el nom de Terrades i que es custodiaven a l'arxiu del baró de l'Albi i al seu propi; no es poden identificar amb cap dels anteriors.

El ms. que descrivim conserva una versió castellana coetània de l'època en què es va començar la compilació. La primera fase es pot situar en temps d'Alexandre de Cartellà, cap al 1626, data d'algunes peces de la secció documental i de les autenticacions coetànies de R. Domènec i d'altres notaris; el volum ha estat continuat al llarg dels segles XVIII i XIX. Entre les fonts historiogràfiques de la part corresponent al primer terç del XVII, citades al marge, hi ha «un libro scritto de mano de Francisco Tarafa, canónigo, recondido en el archivo de la seo de Barcelona», que pel contingut ha de ser la *Crònica dels cavallers catalans*, de la qual actualment no hi ha cap exemplar a la catedral: podria ser l'avui perdut del canonge Marc Antoni Tarafa, nebot de l'autor, potser «lo original y escrit de sa mà», és a dir, de F. Tarafa, que Serra i Postius encara veurà en molt mal estat al convent de Sant Josep de Barcelona, procedent del fons llegat pel canonge Besora (f. 6 seg.; veg. REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 213; BSG, ms. 140, f. [264]); Tomic, Beuter («en la Corónica general de España», f. 7), Zurita, Muntaner, Marineo, Luis de Aranda; a més de documentació arxivística de Barcelona, Falgons, Girona, etc.

Segons Serra i Postius, Josep de Cartellà, Sabastida, Ardena i Erill, virrei de Mallorca (Falgons, 1651 - l'Albi, 1724), va continuar el nobiliari iniciat per Guillem de Pi, Joan de Cartellà (prior de Banyoles i de Sant Marçal del Montseny, fill de Pere Galceran de Cartellà —que testa el 1523—, f. 9-9v, 26v del volum que descrivim) i el notari de Banyoles Jeroni Segalàs (documentat entre 1627-1630; Adroer *et al.* *Catàleg dels protocols del districte de Girona (I)*, p. 153). Serra tenia una còpia del nobiliari, feta sobre l'exemplar en foli de Francesc Galceran de Cartellà, Sabastida, Fonts i Erill, baró de Falgons i de Rocacorba, i esmenta un altre volum del marquès de Cartellà o de la Força de Cartellà (títol creat el 1702 per a Pere de Cartellà, *olim* Desbac i de Cartellà, que va passar als Sarriera, segons Alòs). L'erudit barceloní va dedicar un *Epitafio y sepulcral elogio al ilustríssimo y egregio señor don Joseph Galcerán de Cartellá, Çabastida, Ardena, Eril, Cardona y Fons, barón de las baronías del Albi y de Fulgons en Cataluña, etc.*, presentat al fill, el citat Francesc Galceran (núm. 27 de l'arbre genealògic), amb una epístola dedicatòria datada el 18 de maig de 1724.

Més referències a literatura historicogenealògica sobre els Cartellà. Corbera preparava una història de la família; els esborranys són al ms. 3091 de la BC (veg. *infra*). En unes notícies històriques sobre famílies catalanes, Cervera extracta materials «De unas memorias antiguas del castillo de Folgons, que es de Alexandre de Cartellà» (BC, ms. 511, f. 62v), corresponsal de Pujades (Miralles. «Aproximació a l'epistolari de J. Pujades». A: *El (re)descobrimient de l'Edat moderna*, en premsa). A BC, ms. 2538, hi ha un «Abre y decendència dels senyors de la casa de Cartellà, a ella unida la de Massanet, fet per Francesch de Cartellà y Malla en lo any 1619», procedent dels paüls; Francesc Cartellà de Malla i de Sabastida (m. Barcelona, 1660) havia treballat durant trenta-set anys, per encàrrec dels jurats de Girona, en «las cosas de san Narcisso; escribió la vida del santo, una apología en defensa del milagro de las moscas y las grandezas de la ciudad de Gerona», tres ms. que el jesuïta tenia en mans seves (Relles. *Historia apologética de la vida y martirio de san Narciso*, f. Y2); hi ha un ms. àpode de la segona obra a la Biblioteca del palau de Peralada: *Apología histórica y sacra contra los que sin causa dudan, en oposición de los que sin razón sospechan, y en defensa contra los que temerariamente niegan aver salido milagrosas moscas del cuerpo y sepulchro donde incorrupto iace el gloriosísimo san Narcisso, obispo y mártir invictísimo de Girona* (Vila. «Una nova aportació al tema del “miracle de les mosques”». *Presència*, núm. 533, p. 19, 21). El ms. 1671 de la BC és un recull de 31 carpetes amb arbres genealògics de famílies de la noblesa catalana, una bona part de les quals relacionades amb els Cartellà; en concret, 1671/19 conté un «Abre y decendència dels senyors de la casa de Malla», en paper, de principis del XVII, al principi del qual hi ha una nota que comença: «Lo que escriu lo canonge Francesc Tarafa, de la seu de Barcelona, en la corònica que fa de las conquistas de Cathalunya, dels de Malla és lo següent [...]»; al ms.

1671/15 hi ha una carta de Francesc Castellar a la «senyora Cartellana» sobre afers familiars, en català (Barcelona, 27 d'octubre de 1622).

L'armorial de P. M. Rigalt (Barcelona, 1785-1850), que autentica els escuts dels f. 40-43 del ms. que descrivim, es conserva a AHCB, ms. B-118-125: *Tratado de nobleza*, c. 1834.

Ms. 1683: [Sermó]

Començament del segle XVIII (c. 1702). 1 f. prel. + f. 1-22 amb numeració moderna en llapis + 5 f. en blanc. Paper, 160 × 100 mm. Notes al marge. Enquadernació posterior de pergamí. Tacat per la humitat. Compra a la llibreria Porter, de 1949.

F. 1: «Plàtica [*corr. de Pràctica*] dita en la congregació dels Dolors de la Mare de Déu, en capu. [*i. e. caputxins?*], en 27 de octubre 1702».

F. 2-20v [Tema]: «“Erat quidam regulus cuius filius infirmabatur Capharnaum” (Joan., c. 4)». «Salutació». *Inc.*: «Qual serà la causa, fidels, que Christo, senyor nostre, se ofereix personalment».

F. 22 [Nota en llatí].

Bibliografia

Guía, p. 115. *Cincuenta años*, p. 165.

Observacions

«També, durant el segle XVIII, hom instituï una congregació dels Dolors a la majoria de poblacions importants de Catalunya» (DHEC, vol. I, p. 612).

Ms. 1685: [Luis DE GÓNGORA. *Soledades*; sonets. Sermons en castellà. Juan DE JAUREGUI. *Antídoto contra la pestilente poesía de las Soledades*]

Segle XVII. 2 f. prel. + f. 1-70 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga però posterior a la còpia: f. 191-257 (f. 3-70 de l'anterior) + 2 f. en blanc. Paper, 195 × 145 mm. Diverses mans. Enquadernació posterior de tela i pergamí al lлом. Al lлом: «Góngora. Soledades». Compra a la llibreria Porter, de 1949.

F. 1 [Nota d'una mà del XIX]. «Manuscrito. Góngora (Luis de). Soledades, dirigidas al duque de Béjar, don Francisco de Zúñiga. Antídoto contra la pestilente poesía de las Soledades, aplicado [*ms. aplicada*] a su autor para defenderle de sí mismo (¿su autor fray Francisco Buil?). Manuscrito de fecha coetánea del célebre poeta, de 68 fol.» [repetida al f. 2].

1 F. 3 (191): «Soledades de don Luis de Góngora, dirigidas al duque de Béjar, don Francisco de Zúñiga».

1a F. 3-20 (191-208): «Soledad primera». *Inc.* (dedicatòria): «Passos de un peregrino son errantes»; *inc.* (text): «Era del año la estación florida».

1b F. 20-33 (208-221): «Soledad 2^a» (incompleta). *Inc.*: «Éntrasse al mar por un arroyo breve». *Expl.*: «heredado en el último graznido. Finis».

2 F. 33v-34 (221v-222) [Sonets de L. de Góngora, atribuïts a F. Boil].

2a F. 33v (221v) [L. de Góngora (atribuït)]. «Soneto a las Soledades de don Luis de Góngora, por el mismo». *Inc.*: «Con luz poca y con menos disciplina».

2b F. 34 (222) [L. de Góngora]. «Otro del mismo a sus Soledades». *Inc.*: «Restituye a tu mundo horror divino». Al final, de la mateixa mà: «Son del padre maestro fray Francisco Buíl».

3 F. 34v-39v (222v-226v) [Sermons en castellà].

3a F. 34v-35v (222v-223v): «Para el domingo 4 después de Pasqua». *Inc.*: «Qué galante y dadivoso que se hostenta Christo, senores, en el evangelio que alegra y regosigada nos canta nuestra madre la Iglesia en la presente ocasión».

3b F. 36 (224): «Por la Magdalena». *Inc.*: «Que la rosa».

3c F. 36v-38v (224v-226v): «Para sant Thomás». *Inc.*: «Que los escritos de Thomás».

3d F. 39-39v: «Thomás apóstol». *Inc.*: «Que es tan peregrino y particular en sus virtudes Thomás».

4 F. 40-69v (227-256v) [J. de Jáuregui]. «Antídoto contra la pestilente poesía de las Soledades, aplicado a su autor para defenderle de sí mismo». *Inc.*: «Aunque muchos hombres doctos i cuerdos desean con buena intención desengañar a vuestra merced i aconsejarle no escriba versos eroicos». *Expl.*: «que es admirable ceguedad en un ombre de canas. Alumbre Dios a vuestra merced».

5 F. 70-70v (257-257v) [Notes en castellà].

Bibliografia

Guía, p. 115. *Cincuenta años*, p. 165. // 1-2 L. DE GÓNGORA. *Obras completas*, 1972, [a cura de J. i I. Millé y Giménez]. 2, 4 A. MARTÍNEZ ARANCÓN. *La batalla en torno a Góngora*. // 2 Sobre F. Boil veg. E. TODA. *Bibliografía española de Cerdaña*, p. 205-206, 263. G. PLACER. *Bibliografía mercedaria*, vol. 1, p. 273-282.

Observacions

Una de les mans sembla catalana: «alegra» per «alegre», «ditcho» (f. 34v, 36v).

2: els editors classifiquen «Con poca luz y menos disciplina» entre els atribuïbles i «Restituye a tu mundo horror [variant mudo honor] divino» entre els

autèntics de Góngora (p. 543-544, 507). El copista, però, malgrat la rúbrica, atribueix aquests sonets, inscrits en plena polèmica sobre les *Soledades*, al «padre maestro fray Francisco Buíl». Potser es tracta del mercedari alguerès homònim, catedràtic a Barcelona, predicador de Felip IV i bisbe de la seva ciutat natal; autor d'obres impreses i ms. en vers i prosa, en castellà, entre les quals destaquen les dedicades a sant Ramon Nonat i reculls de sermons publicats; se li atribueix el pamflet polític *Bocina pastoril y militar que toca a recoger la antigua fe catalana* (Barcelona: s. n., 1640, segons Palau 34.334; hi ha un exemplar s. a., amb una aprovació datada a Madrid el 1642 i una referència al nomenament de Gaspar Sala com a abat de Sant Cugat, a F. Bon. 5995).

Més ms. de Góngora a la BC: 2056 (copiat a Sevilla abans de 1626, amb correccions autògrafes de l'autor), 2246 (segle XVIII, epistolari i poemes atribuïts); hi ha obra seva al ms. 2222, descrit *infra*. Veg. també BUB, ms. 147 (segle XVIII; Miquel Rosell. *Inventario*, vol. 1, p. 185-186).

FRANCESC BOÏL, O. MERC. (l'Alguer, 1595 - Càller, 1673) (?). LUIS DE GÓNGORA (Còrdova, 1561-1627). JUAN DE JÁUREGUI (Sevilla, 1583 - Madrid, 1641).

Ms. 1688: RECTOR DE LA GRANJA. [Epístola en vers (en castellà)]

Segle XVIII. Inclòs, com a núm. 7, en un recull factici de fragments poètics dels segles XVII-XIX que duu el títol modern «Colección facticia de veinte pliegos con piezas de verso». F. 1-2 amb numeració moderna en llapis. Paper, 210 × 150 mm. Conservat dins d'una carpeta que conté els ms. 1686-1691. Compra a la llibreria Porter, de 1949.

F. 1-2v *Inc.*: «Señor Grabiél Çapater». Al final: «Poesía del rector de la Granja».

Bibliografia

Guía, p. 115. *Cincuenta años*, p. 165.

Observacions

Epístola en vers del rector de la Granja al seu senyor, Gabriel Sabater i Sanglada, datada a «Manacor y esta su cassa, / a los 28 de agosto, / que marcea de gran gana, / de mil setecientos y / catorce está despachada. / Su servidor el vicario, / siendo rector de la Granja» (f. 2); entre d'altres temes, s'hi fa elogi de la resistència dels catalans durant el setge de Barcelona coetani. G. Sabater i Sanglada va succeir el 1717 el seu pare com a notari públic, escrivà major i secretari de la Reial audiència, i va morir el 1720; sobre els Sabater, família de notaris i juristes proce-

dents de Muro, veg. Bover. *Biblioteca*, vol. II, p. 333, i *Gran enciclopèdia de Mallorca*, vol. xv, p. 24 (D. Ferrà-Ponç).

El plec 6 del mateix ms. conté uns versos sobre el mal govern d'Espanya en època d'un rei infant (Carles II): «Esdrúxulos»; *inc.*: «Vaia de vaya en esdrúxulos» (f. 1-2 numerats antigament 171-172).

Ms. 1726: Pseudo-Ramon LLULL. Testamentum (incomplet)

Primer terç del segle XVIII. 3 f. prel. + p. 1-271 amb numeració antiga continuada en llapis + 2 f. en blanc. Paper, 210 × 160 mm. Notes al marge. Enquadració de pergami. Al lloc: «Testamentum [...] Raymundi Lulli, martiris». F. 1, de la mà del copista: «Hic liber est [ratllat Bartholomaei [Ripoll?]]». Llegat d'Isidre Bonsoms; registrat el 1952. *Olim*: Arm. 8, Est. 2º; Bon 8-II-16.

P. 1-256: «Beati Raymundi Lulli, doctoris illuminati, Testamentum». *Inc.*: «Omnipotens, gloriose Deus, qui solus aeternus Deus gloriose vivis et regnas». *Expl.*: «ad multiplicandum cum quatuor convertentibus». Segueix una rúbrica sense text: «Tertia par[s], de theorica et practica, quae dicitur Patientia».

P. 258-271 [Figures].

Bibliografia

M. PEREIRA; B. SPAGGIARI. *Il Testamentum alchemico*, 1999, [edició]. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1951-1954, p. 57. *Guía*, p. 116. *Cincuenta años*, p. 166. M. PEREIRA. *The Alchemical Corpus attributed to R. Lull*, núm. I.61, p. 83. Íd. «Maestro di segreti o caposcuola contestato?». *ATCA*, núm. 23/24, p. 403-408. *BD Llull*, MP I.61.

Observacions

El cognom del copista i propietari ha estat ratllat i no es llegeix bé; Pereira (*The Alchemical Corpus*) i la *BD Llull* llegeixen «Raphael». Rogent i Duran (*Bibliografia*, núm. 302) documenten un lul·lista que signa com a doctor Bartomeu Ripoll una nota sobre la mort d'Ivo Salzinger el 1728, de la qual ha estat testimoni.

El ms. 686 de la BC conté el *Testamentum*, inclòs en una miscel·lània de textos alquímics pseudolul·lians i d'altres; una nota marginal assigna la còpia a Salzinger.

Ms. 1728: Pseudo-Ramon LLULL. Testamentum; Cantilena; Aphorismi; Codicillus

Primer terç del segle XVIII. P. 1-357 amb numeració antiga + p. 358-482 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-104 (p. 378-[481] de l'an-

terior) + 2 f. en blanc. Paper, 210 × 170 mm. Notes al marge. Enquadernació de pergami. Al lloc: «D. Raymundi Lulli Testamentum & Codicillum». Llegat d'Isidre Bonsoms; registrat el 1952. *Olim*: 11; Arm. 8, Est. 2°; Bon 8-II-18.

1 P. 1-337: «Beati Raymundi Lulli, doctoris illuminati, Testamentum». *Inc.*: «Omnipotens, gloriose Deus, qui solus eternus Deus gloriose vivis et regnas». *Expl.*: «te suo fructu. Primum volumen dicitur forma major et minor et dicitur Virtus vel Prudentia; secundum volumen dicitur Practica et dicitur Charitas; tertium volumen dicitur Patientia; primum dicitur Theorica, secundum Practica, tertium Theorica et Practica simul. Fecimus nostrum Testamentum per virtutem ipsius A in insula Angliae, in ecclesia Sanctae Chatarinae apud Londres, versus partem castelli ante Tamissam, regnante rege Aduardo de Windestot [...], anno post Incarnationem millesimo tercentesimo trigessimo secundo, cum omnibus suis voluminibus quae sunt nominata in praesenti Testamento. Laus Deo. Amen».

P. 337-351: «Incipiunt et sequuntur tabulae et figurae quae debent situari supra, in capite decimo quarto primae partis huius tertiae partis Testamenti [...]. Ideo in quibusdam exemplaribus dictae tabulae et figurae ponuntur hic in fine totius Testamenti».

1a P. 352-353: «Cantinelas». *Inc.*: «Amor me facit rimare».

1b P. 353-355: «Aphorismi». Primera rúbrica: «De primo regimine».

P. 355-357: «Alia cantilena in forma demonstrationis». *Inc.*: «Bernarde, vade ad tuum amicum, ubi jam audio isti loqui». Al final: «Explicit Cantinela. Et finitur totum Testamentum».

P. 358-359: «Tabula theoricae ultimi testamenti».

2 P. 376: «Codicillus beati Raymundi Lulli».

P. 378-480 (1-103): «Beati Raymundi Lullii, doctoris illuminati et martiris, Codicillus testamenti vel Ars compendiosa alchimiae quae dicitur Vademecum de mercurio phylosophorum». *Inc.*: «Deus in virtute tuae sanctae Trinitatis, qua unitas tuae divinitatis non in aliquo laeditur nec confunditur». *Expl.*: «dummodo intelligas magisterium. Explicit Compendium vel Thesaurus infinitus vel Vademecum de mercurio phylosophorum sive Clausula Testamenti aut Codicillus magistri Raymundi Lulli».

P. 480-481 (103-104): «Alphabetalis tabula Codicilli».

Bibliografia

1 M. PEREIRA; B. SPAGGIARI. *Il Testamentum alchemico*, 1999, [edició]. 2 Veg. E. ROJENT; E. DURAN. *Bibliografia*, núm. 101, 115, 202, 232, 248, 285, 286. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1951-1954, p. 57. *Guía*, p. 116. *Cincuenta años*, p. 166. M. PEREIRA. *The Alchemical Corpus attributed to R. Lull*, núm. I.61, p. 83

(1), núm. I.7, p. 66 (1a), núm. II.6, p. 86-87 (1b), núm. I.10, p. 67 (2). BD Llull, MP I.61 (1), MP I.7 (1a), MP II.6 (1b), MP I.10 (2).

Observacions

1a: n'hi ha versió catalana, «Amor me fay ayçò rimar» (ORL, vol. xx, p. 289-294).

Ms. 1731: Albert Puig. *Fundació i successiu estat del reial monestir i sagrada cartoixa de Jesús de Natzaret del regne de Mallorca*

Segles XVIII-XIX. 9 f. prel. + f. 1-194 amb numeració antiga completada en lla-pis. Paper, 300 × 205 mm. Diverses mans. Notes al marge. Portada il·luminada. Enquadernació de pergamí. Llegat d'Isidre Bonsoms; registrat el 1952. *Olim*: Calaix 43; Arm. 8°, Est. 3°; Bon 9-V-4.

1 F. 1: «Fundació y successiu estat del real monastir y sagrada cartuxa de Jesús de Nazaret del regna de Mallorca, son gloriós principi per el sereníssim rey don Martí de Aragó any del Señor MCCCXCIX. Per fra Albert Puig, monjo profés de dit real monastir. Hare novement aumentat el cathàlogo dels pares priors fins lo any de 1705». Sota un escut timbrat, en tinta, amb una escena de la resurrecció a l'esquerra i tres barres a la dreta: «Neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, / sed qui incrementum dat, Deus. I».

F. 1-1v: «Introducció a la obra». *Inc.*: «Estant en total olvid de que per temps algú se me hagués de imposar obligació de tràurer del que ya comensava a tenir en este religiós claustro». *Expl.*: «a nostre gloriosíssim patriarcha señor sant Bruno deguda regonexensa per a siempre. Amén. A los 16 de setembre 1641. Fra Albert Puig».

F. 2-121v: «Cap. 1: aberigüe's qui fonc el rey de Mallorca que manà edificar este palau o casa real». *Inc.*: «§ 1. Cosa sebuda és dels que tienen notícia de història». *Expl.*: «foren presos estos religiosos en lo any de 1526, governant este real monestir el pare don Michel Torres, profés de Valldechrist, de ahont ho eren també los dits 2 religiosos». Nota: «Fins aquí continuà el molt venerable pare don Albert Puig lo tocant a història d'este cronicon, y no sens sufficient motiu —pens que “morte praeventus” — no pogué cumplir la obre lo que se estenían sos bons desitxs, perquè, ultre de dexar-nos la història imperfecta y sens conclusió, en el cathàlogo que fa dels òbits de este real monestir ocupa ell el últim lloc; indicis bastants per creuer fonc la mort la que cortà el fil a la història, però merex particular recomen-dació y memòria el dit venerable pare y las suas prendas y habilitat ab què en tants pocs pliegos sabé inserir assumptos tan differentes y matèrias tan distinctas, y ab acierto. En fin, dexà el camp ubert per a los que tindran el gust de continuar-la».

2 F. 124-138v [A. Puig *et al.* Catàleg de priors de la cartoixa, continuada fins al 1804]. «Chronologia priorum huius sacrae ac regiae cartusiae Majoricarum Jesu Nazareni a serenissimo domino don Martino, piissimo Aragonum rege, fundatae ac ampliatae anno Domini MCCCLXXXVIII, quorum gesta particularia videntur in libro foundationis et status domus». *Inc.*: «Anno Domini MCCCC fuit haec cartusia ordini incorporata». *Expl.* (J. B. Miralles): «pie moritur in coella die 21 mensis januarii anno 1804»

3 F. 139-181 [A. Puig *et al.* Catàleg de monjos il·lustres de la cartoixa, continuat fins al 1863]. «Cathalogus monachorum, fratrum ac donatorum hujus sacrae carthusiae Majoricarum a serenissimo piissimoque Martino, Aragonum rege, in honore sanctissimi Jesu Nazareni, Dei ac Redemptoris nostri, fundatae die 15 augusti anno 1399».

F. 139-139v [Pròleg]. «Frater Albertus Puig, monachus cartusienis, suis confratribus hujus regiae domus professis, s. p. d.». *Inc.*: «Indignum quidem existimaretis ac reprehensib[i]le». *Expl.*: «et omnium virtutum incrementum progredientur. Valet. Ex hac cartusia majoricensi, allato die nostrae Redemptionis 1638».

F. 139v-181, al marge: «1 monachus: don Nicolaus Cuch». *Inc.*: «Primus omnium anno 1405 suscepit habitum monachalem venerabilis don Nicolaus Cuch». *Expl.* (Maties Montaner): «Obiit die 16 februarii anno 1863 receptis omnibus sacramentis».

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1951-1954, p. 57. *Guía*, p. 116. *Cincuenta años*, p. 166. // J. M. BOVER. *Biblioteca*, vol. II, p. 196. *Escritores cartujanos españoles*, p. 131.

Observacions

A. Puig havia pres l'hàbit cartoixà a Valldemossa el 1625, als trenta-sis anys, després d'haver-ne viscut vint com a carmelita. A 3 se li dedica una notícia biogràfica (f. 156). Els autors d'*Escritores cartujanos españoles* li atribueixen 1-2, del qual esmenten dos ms., un a Montalegre; Jovellanos havia fet un extracte de la crònica (BAE, vol. II, p. 500); 3: l'original és a AHN, secció Diplomàtica, sala 2, capsa 20; un catàleg de professions de Valldemossa (1399-1647) i diversos sermons.

Les circumstàncies de la composició d'1-3 s'expliquen en una «Introducció a la obra», que transcrivim:

«Estant en total olvid de que per temps algú se me hagués de imposar obligació de tràurer del que ya comensava a tenir en este religiós claustro, la fundació

real, progressos espirituals y temporals augments de esta sagrada cartuxa de Jesús de Nazareth de Mallorca, me la pogué posar el doctor Juan Dameto, choronista de este nostre regne, dorada isla de Mallorca, venint aquí en persona die de la Concepció puríssima de nostra señora Maria sacratíssima de l'any 1631 per a investigar per a saber de rel lo que en sas chrònicas havia de dir de este real monastir; no se li pogué mostrar ni donar en aquella ocasió cosa alguna en escrit, por no tenir-la y haver-se perduts huns apuntaments volants en hun full o dos de paper del principi y fundació de él. Estos, per a haver-los yo alguns anys antes llegits y en lo sobredit tenir càrrec de l'arxiu [*ms. auxin*], fonc bastant motiu —intervenint la intercessió del venerable pare don Bruno Riera—, córrer aprovació del reverent pare don Francisco Gleu, prior, realçada ab lo mèrit de la santa obediència, per a que en lo principi de l'any vinent de 1632 emprengué este treball, assumpto sobre mas forces, ultra ma suficiència. Posat en la cosa, no parí fins a tràurer en límpio lo tocant a la fundació de este real monastir, arribant a la elecció del primer prior tingué, que és lo que Dameto ha vist, y no més. Fonc forçós al principi de mars del matex any fer pausa en la assumpta empresa, causa de ma anada a València per a residir conventual y sacristà en la cartuxa se anava fabricant de Arachristi, a què pogué obligar-me el reverent pare don Henric Tristañy, de ella prior y prest de la província convisitador, no faltant-me el mèrit de la obediència santa, sens la qual, encara que degut, fóra insípido mon treballós viatge per Barcelona, com la salut se gastava en Arachristi. Disponent la divina providència segur passatge, après de any y mesos torní a esta nostra, en la qual sentint-me ab alguns alientos, dedicant-los a este treball, torní a la empresa. Las dificultats se me oposaren: faltaven-me notícias, estas havia de mendicar ya de cartas capitulars, faltant algunas; agrava-ven no poc tanta dificultat de llibres del convent de gasto y recibo; acudint també a la cartuxa de Portaceli, mayores adjutoris he tinguts per a proseguir lo començat, causant-me cansà[n]cio gran, me obligaven a feriar alguns mesos. Vhent el reverent pare don Bernat Oliver, prior, estos mos treballs (estava appuntat en borradors lo més difficultós), octaves del sanctíssimo sacrament, por el mes de juny de 1637, me manà, dexades altres ocupacions no forçoses [*ms. ferçoses*], buydàs en este llibre lo que tenia escrit fins a los anys de 1588 casi en tres mans de paper, inseguint el matex esperit los havia moguts al reverent pare don Andreu Àlvaro, prior de Arachristi, visitador ordinari de la província, y a su paternidat, quant, visitant a esta santa casa any 1634, en acte de visita manaren posar en orde en un llibre, com tenen las demás casas de la religió, axí la real fundació, progressos, augments en hun y altre estat de este monastir, las recepciones, òbits dels religiosos de ell y una chronologia breu dels venerables priors ly han assistit en son govern. Assò fet y entregat al reverent pare prior que al present tenim, devia proseguir este altre assumpto, com he fet y fas segons el lloc me dónan mas ocupacions y desganés: en faltar delit, ni el enteniment sab discursar ni la mà té execu-

tiva facultat per haver de escriurer. Ninguna cosa desitx més que donar conclusió a esta obra, per a poder-me exercitar en altres al parèxer a ma ànima més profi-cuas y per aguardar la mort de més importància, si no és ja que la santa obediència ho supla tot y que per ella sea molt accepte a Déu, nostre senyor, esta labor, de lo qual no faltan premissas per a conseqüència de tant consuelo. Tendran-lo, sens dupte, los venerables religiosos qui al present són y en lo pervenir seran, de llegir y saber todo lo més notable, més edificatiu ha suceït en la real fundació y après de ella en este monestir, ajustant per los anys se discorren, des de son principi, en breu història lo més notable ha suceït a nostres reys com a patrons de esta real cartuxa; se devia particular memòria en ella de sas magestats, que sempre la han honrada, sempre afavorida ab son real amparo y continuats favors; també la fem dels sumos pontífices y successos altres en la Yglésia poden edificar y deleytar al més recullit cartuxo. Protestant, en este mayor treball meu, no ser ma intenció voler obligar a los qui après de mi voldran proseguir-lo ha que fassen lo matex, que no tots tenen hun gust, sinó que cada qual seguesca son esperit; y lo matex en acreditar lo escrit ab son nom, que per a fer-ho yo he tingudes mas considerades rahons, sens detriment algú de la humilitat. Los desaciertos seran meus; si alguna va entre las cosas ditas açertada, a Déu, nostre senyor, la glòria, a Christo Jesús la alabança, a la Verge sacratíssima las gràcias, a nostre gloriosíssim patriarcha señor sant Bruno deguda regonexensa per a siempre. Amén. A los 16 de setembre 1641. Fra Albert Puig».

Pròleg de 3: «Indignum quidem existimaretis ac reprehensib[i]le si post tot labores in statu hujus regii monasterii mihi assumptos, professiones et virtutes venerabilium patrum ac fratrum nostrorum qui in hac sacra carthusia cursu temporis se Deo dicarunt manerent omissae. In quibus scribendis et enarrandis multa me consolantur, precipue et unum omnium maximum: quia laborem hanc non mea sponte suscepi, sed voluntate illius adductus cui sanctae obedientiae voto sum obstrictus, nam venerabilis pater a[c] reverendus pater don Andreas Alvaro, tunc prior domus Arae Christi ac visitator provinciae Cathaloniae, cujus socius erat venerabilis pater don Bernardus Oliver, majoricensis professus domus Portae Celi, nunc prior huius cartusiae, in actu visitationis ejusdem anno 1634 hoc munus mihi imposuit, cujus vocem ego Christi vocem existimare debui; deinde quia multa quae oblivione erunt obruta hic, ut potui, manifesta feci devotioni vestrae, de qua in Domino confido laete suscipere virtutes ac notitiam tam venerabilium patrum ac fractrum qui in hac cartusiana vita a saeculo abstracta et a nobis, adjuvante Deo, assumpta exemplum magnae religionis praeberunt; quas propter temporum longitudinem, multarum illarum oblivionem ac schedularum amissionem, omnes enucleare non potui, quamobrem in multis annum, diem habitus susceptionis et ipsorum obitum non explano, studium namque fere annorum quatuor ob dictam causam ad omnia que illorum sunt invenienda non

fuit sufficiens. Vos autem vellem oratos ac propitios ut hunc cathalogum non sinistra suscipiatis, quem ego dextera porrigo. Quod opusculum maximo me gaudio cumulavit quia, ordinante Deo, scribendi initium sumpsi die 13 aprilis, quo felicissimus Hispaniarum princeps sanctus Hermenigildus ob catholicam fidem, prefidi [sic] patris Leovigildi jussu securi percussus, regnum coeleste pro terreno rex ac martyr mutavit. Que omnia ad omnipotentis Dei laudem et honorem sacratissimae Deiparae virginis Mariae inviolatae, sancti patris nostri Brunonis electorumque omnium, ad nostram utilitatem et omnium virtutum incrementum progrediantur. Valet. Ex hac cartusia majoricensi, allato die anno nostrae Redemptionis 1638» (f. 139-139v).

Al f. 191, nota sobre el cartoixa Ramon Nicolau (m. 1752), que «recopiló varias noticias pertenecientes a este cronicón, y se hallan en un quaderno de 15 hojas de a folio escritas; véalas el curioso en este mesmo caxón 43; y si se desea alguna noticia de este venerable padre y de sus escritos, se hallará al principio del tomo de a folio que él mesmo escribió, intitulado Psalterio mariano, recondido en el caxón 23 de este archivo, y de quien se haze mención en fol. 163 retro de este mesmo libro».

ALBERT PUIG, O. CART. (Palma de Mallorca, 1588 - Valldemossa, 1644).

Ms. 1740: Pseudo-Ramon LLULL. *Apertorium; Magica naturalis; De secretis naturae seu de quinta essentia liber*

Segles XVI-XVII. 1 f. prel. + f. 1-72 amb numeració antiga continuada modernament en llapis a partir del f. 40 + 1 f. en blanc. Notes al marge i addicions dels segles XVII (Stefano de Dominicis) i XIX. Paper, 275 × 210 mm. Enquadernació de paper i pell al llom. Al llom: «R. Lullii Repertoriu.». Alguns f. en mal estat a causa de l'efecte corrosiu de la tinta. Donat per Scipione Orsini a S. di Dominicis el 1635. Compra a Fuensanta Cervera, vídua Coll, de 1953.

1 F. 1-3v: «Apertorium Raimundi Lullii, maioricani». *Inc.*: «Sapientes nostri asserunt quod tantum sit unus lapis compositus solum ex quatuor elementis». *Expl.*: «cuius causam queras in Testamento».

2 F. 4-5v: «Magica naturalis Raymundi Lulli». *Inc.*: «Incipit Compendium artis magicae secundum nature cursum reformatum». *Expl.*: «secundum quod medicinae fuerint in illis, vel ad album vel ad rubeum».

3 F. 6-39: «Raymundi Lullii, maioricani, De secretis nature seu de quinta essentia liber unus». «Prefatio». *Inc.*: «Deus gloriose, cum tuae sublimis bonitatis ac infinite potestatis virtute incipit Liber secretorum naturae seu quintae essentiae, qui doctrinam dat eius extractionis et applicationis ad corpora humana». *Expl.*: «et ista, fili, tibi sufficiant causa [falta un mot]». Conté:

3a F. 20-39: «Distinctio tertia: de transmutatione metallorum in aurum et argentum». *Inc.*: «Haec est tertia distinctio huius libri, quae est de cura metallorum in compositione lapidis philosophorum». *Expl.*: «quod vero fieri non posset absque dissolutione eorum. Deo gratias. Finis».

Bibliografia

E. ROGENT; E. DURAN. *Bibliografia*, núm. 94. // *Guía*, p. 117. *Cinquenta años*, p. 166. M. PEREIRA. *The Alchemical Corpus attributed to R. Lull*, núm. I.2, p. 64 (1), núm. I.13, p. 69 (2), núm. I.39, p. 11-21, 77 (3). BD Llull, MP I.2 (1), MP I.13 (2), MP I.39 (3).

Observacions

Recull de textos alquímics pseudolullians copiat a cavall dels segles XVI-XVII. L'estructura i el contingut coincideixen en general amb els *De alchimia opuscula* atribuïts a Llull i publicats a Nüremberg el 1546 per Johannes Petreius (Rogent; Duran, núm. 94; consultem l'exemplar de la BC, 5-IV-8).

3: veg. BC, ms. 1727, del segle xv, procedent de la biblioteca del virrei Pere Antoni d'Aragó (veg. Pereira. *The Alchemical Corpus*, p. 77). **3a**: segons Rogent i Duran (ib.), és un fragment del *Compendium animae transmutationis metallorum*, però diversos ms., inclòs el que descrivim, i l'edició de 1546 l'incorporen com a tercera part de **3** (veg. Pereira, *op. cit.*, p. 15-20).

L'origen català del ms. no és segur: cf. la grafia occitana «Cornualha» (f. 14v; també a l'ed. de 1546, f. 43) i, al marge del ms., d'una mà posterior: «Cornualla». El 1635 el volum és a Itàlia i Scipione Orsini el dona a Stefano di Dominicis, que hi copia notes i cartes sobre l'alquímia, en italià excepte la que s'indica més avall en llatí: carta d'11 de maig de 1636 (f. 61v); «Merlini alegoria profundissimum filosofii lapidis arcanum perfette contine[n]s» (f. 62-62v); carta de 20 d'abril de 1635 (f. 71v); «Ricordo che a dì 10 di marzo 1635 ebbi questo libro dal signore Scipione Horssino con molto mio gusto, che fa fondamento magore per me, infrascritto, di quello che ho cercato anni 17 con tante spese esc[...] e travalli che ricerca simile esienza, che consideranno la vera praticha di salvare l'anima della perpetua ignitione, quella mi pare a me che sia la vera filosofia che va anesse con la praticha della propria materia del filosofia, di farlla stare permanente alla ignitione. Per ho, caro amicho, se vorai fare la vera pietra fi[losoficha], prima cercha la vera strada di fugire l'anima tua dal perpetuo focho, che con questo mezo serai sicuro di avere la vera luce del bono di Dio di questa pretiosa esienza. Perchè per me credo che tutti quelli che anno auto la vera pietra filosoficha prima anno cercato la luce della salvatione del'anima, che così il sentimento sp[ira?] poi alla stra-

da del'ultimo fine, secondo piace alla volontà del [...] Patre eterno. Amen» (f. 72); «1635, etc. Roma. Confidanno nella somma Divinità che mi dava luce di quel trattato filosoficho posto hoscuremente dal gran enighmatore di quel Raimondo Lulio, etc.; e Lulio è caldo e secho, ma lui nel suo dire è stato fatto focho, che è tutto secho solo per li filioli di filosofia; piacia al signore Jesu che me ne faccia gratia. Amen, etc. Questo dì 11 di marzo 1635. Stefano di Dominicis» i, sota: «Mi pare che nel principio di legere ne intenda un pocho di questa philosophia; spero de avere bona luce in fine; di questo trattato espiegarrò qualche sua profonda enighma» (f. 72v). Posteriorment s'ha relligat al volum una *Idea brevissima dell'arte lulliana* i un *Nuovo specchio di logica* (segle XIX; f. 40-52v i 53-58).

Ms. 1765: [Compendi de lògica (en llatí)]. Francesc Usac. [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)]

Segle XVII (c. 1634-1638). 1 f. prel. + f. 1-187 amb numeració moderna en lla-pis. Paper, 200 × 150 mm. Diverses mans, entre les quals hi ha la del sotsdiaca Jeroni Guitart (f. [1] prel. i [183v]). Un gravat de sant Jeroni, de 1598 (f. 37v). Enquadernació de pergami. Registrat el 1955.

F. 1: «Or[a]tio sancti Thomae de Aquino ante studium».

1 F. 9v-37 [Compendi de lògica (en llatí)]. «Prooemium». *Inc.*: «Quasi modo geniti infantes lac potum dedi, non escam», inquit apostolus». *Expl.*: «ergo nullus homo est lapis».

2 F. 43-172 [F. Usac]. «Disputationes in totam Aristotelis dialecticam, earumdamque veridicae resolutiones iuxta angelici doctoris divi Thomae et scole eius selectam doctrinam. Autore Francisco Usach, presbitero, philosophiae ac sacrae theologiae prestantissimo doctore ill[i]usque publico subtilissimoque interprete hac in alma barcinonenci Universitate dictata et incepta a die 28 9^{bris} anno 1634». «Prooemium» [f. en blanc]. *Inc.*: «Inter alia que accepto doctrinandi itinere». *Expl.*: «ut qui simplicem responsionem addit omnibus minime satisfaciat, ac proinde decipiatur».

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1955-1956, p. 34. *Guía*, p. 118. *Cinquenta años*, p. 167. L. ROBLES. «Aristoteles latinus» (*Actas del V CIFM*, p. 381).

Observacions

Al f. [1] prel., entre proves de ploma, es llegeixen els noms de «Josep de Casasús, student; Josephus Casademunt, student en Ripoll, als 24 de maix 1638», i de

«Hiherònim Guitart, subdiaca» i, afegit posteriorment, «pebordre»; el nom d'aquest últim es retroba als f. [183v] («G[e]roni Guitart, subdiaca [...] de Gombrens y Ripoll. 1638») i 187v. Al f. 38, oració en castellà que també s'ha començat a copiar al f. [1] prel.; *inc.*: «Ay Dios, quán mal hos pararon».

Ms. 1775: *Vida de sant Fructuós*. Bernat RIVERA. *Traslació de los cossos sants dels gloriosos màrtirs sant Fructuós, bisbe, sant Auguri e Eulogi, diaques seus*

Descrit a REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 288.

Addenda

Endarrerim fins al segle XVII la data d'aquesta falsificació hagiogràfica, detectada per J. Riera i Sans. Hem localitzat dues obres més del mateix falsari: (a) Un ms. perdut que Bohigas va veure a la biblioteca barcelonina d'Enzo Ferraioli i va descriure en una fitxa del fons Patxot de la BC; consultem l'obra en el microfilm C.92 d'aquesta biblioteca. Són 26 f. escrits que contenen la història de la vida i la mort del comte Ramon Berenguer Cap d'Estopa, amb unes «Cobles contra lo malvat Berenguer Ramon» atribuïdes al «cantor e versaire Llorens Rivalta» (*inc.*: «Déu, que tot o veu e mira») i unes «Cobles que diuen de la mort de lo comte Ramon Berenguer lo Cap de Estopa» (*inc.*: «Per molt que lo crim se amague»). Un colofó atribueix l'obra a Ramon de Castellvell i la data el 1460. (b) Ripoll, Biblioteca Lambert Mata, ms. XXIII: suposada còpia feta a Poblet el 1426 d'una crònica de Martí I i d'una «relació» de la llegenda del vectigal.

Ms. 1841: [Miscel·lània poètica i dramàtica (en català i castellà)]

Començament del segle XVIII. F. 1-68 amb numeració moderna en llapis. Paper, 210 × 160 mm. Diverses mans. Addicions posteriors del segle XVIII (f. 1-6). A tota pàgina i a dues i tres columnes. Enquadernació de pergami. Acèfal i àpode. Procedència: «Biblioteca "Històrica catalana" Soler y March (Manresa)» (segons una nota solta); «S. de P.», en llapis (f. 67v, [67 bis v]). Compra a la llibreria Porter, de 1959.

- 1 F. 1 *Inc.* (mutilat): «[...] Agnus campaneta».
- 2 F. 1-1v: «Altra». *Inc.*: «Una cansó molt pulida».
- 3 F. 1v: «Altra». *Inc.*: «Estava la Mare de Déu».
- 4 F. 1v: «Altra». *Inc.*: «Pastoreta boniqueta».
- 5 F. 2: «Altra». *Inc.*: «Vuy que lo cel».
- 6 F. 2: «Otra lletra». *Inc.*: «Andi, que tu le monde» [multilingüe].
- 7 F. 2v: «Altra lletra». *Inc.*: «Déu vos guart, Joseph».
- 8 F. 3 *Inc.*: «Al vèurer apuntar / lo» [veg. 15].

- 9 F. 3v: «Altre lletra». *Inc.*: «A l'Infant nat en Betlem».
- 10 F. 3v-4: «Altre lletra». *Inc.*: «Vingan, pues, las pastoretas».
- 11 F. 4: «Altra lletra». *Inc.*: «Veniu, veniu, donzellas».
- 12 F. 4-4v: «Altra». *Inc.*: «Vuy que contem 25 de dezembre».
- 13 F. 4v: «Altra». *Inc.*: «Esta nit és nit de vella».
- 14 F. 5: «Altra». *Inc.*: «Esta nit que'l cel».
- 15 F. 5v-6: «Altra». *Inc.*: «Al vèurer apuntar» [veg. 8].
- 16 F. 6v *Inc.*: «Aúr, querida, / que ha».
- 17 F. 7: «Canción». *Inc.*: «Alandola, alandola, alandola».
- 18 F. 7-7v: «Letra al ton de Las amorosas». *Inc.*: «Oye caricias, bella sirena».
- 19 F. 8: «Letra al humano». *Inc.*: «Por los echisos de Fíliz».
- 20 F. 8-8v: «Otra al mismo ton». *Inc.*: «En el Argel de Cupido».
- 21 F. 8v: «Otra al mismo ton». *Inc.*: «Ruysenyor que alegre cantas».
- 22 F. 8v-9v: «Lletra a l'humà». *Inc.*: «Quant mon marit se lleva».
- 23 F. 9v-10v: «Letra al humano». *Inc.*: «Hermosa y querida».
- 24 F. 10v-11: «Letra». *Inc.*: «Yo te idolatro, suave cadena».
- 25 F. 11: «Letra de un amante afligido». *Inc.*: «Quiero ver en mis tristezas».
- 26 F. 11v: «Cansoneta». *Inc.*: «La filla del pobre home».
- 27 F. 11v-13: «Cansó gustosa». *Inc.*: «Pastorcilla, hymán de mi vida» [bilingüe català-castellà].
- 28 F. 13-13v: «Minuete». *Inc.*: «Oye, ingrata, hermosa fiera bella».
- 29 F. 13v-14: «Letra al mismo ton». *Inc.*: «Del Ebro en la margen bella».
- 30 F. 14v-15: «Letra al mismo ton». *Inc.*: «Dulce pensamiento mío».
- 31 F. 15-15v: «Letra al mismo ton». *Inc.*: «Yo del mal de amor dezía».
- 32 F. 16-16v: «Testamento. Letra de la comandanta». *Inc.*: «De los desdenes de un frayle».
- 33 F. 16v-19v: «Cansó de las majordonas». *Inc.*: «Si voleu saber las tias».
- 34 F. 20-20v: «Lletra al divino». *Inc.*: «Bon offici és ser pastor».
- 35 F. 20v: «Glosa a una criada de unas monjas que digué al rector de Vallfogona: Déu lo quart, orate fratres». *Inc.*: «Qui ha encenyat a las gatas».
- 36 F. 20v: «Glosa a una monja que demanà al rector de Vallfogona que fes un vers, dant-li per peu [segueix text ratllat]». *Inc.*: «A la monja más discreta».
- 37 F. 20v: «Jugant a pilota lo compte de Paralada ab altres cavallers, un de ells donà un colp ab la pala a las ancas del minyó, dient-li: Posa't aquí un pedàs. Y glosà lo rector de Vallfogona». *Inc.*: «Responga vosenyoria».
- 38 F. 21-22: «Minuete que se puede cantar al ton de La Baviera o de Si es mi vida, Fíliz querida [afegit o Ya que es forçoso, hermoso duenyo]». *Inc.*: «De una hermosura».
- 39 F. 22: «Minuete». *Inc.*: «Quantas vezes».
- 40 F. 22v-23v: «Responsos de las siguidillas». *Inc.*: «Y esto es assí».

- 41 F. 23v-24: «Anteyer». *Inc.*: «Perla preciosa».
- 42 F. 24-24v: «Minuete». *Inc.*: «Divina Amarilis».
- 43 F. 24v-25: «Romance». *Inc.*: «La vida del estudiante».
- 44 F. 25-25v: «Letra». *Inc.*: «Mi bien, mi adorado, mi echizo y mi gloria».
- 45 F. 25v-26: «Letra». *Inc.*: «Ay, qué cansera».
- 46 F. 26-27: «Testamento». *Inc.*: «Pues de xausa estoy malo».
- 47 F. 27-27v: «Letra de un galán castellano que pretenía con sus amores una dama catalana». *Inc.*: «Escucha, hermosa pastora» [bilingüe català-castellà].
- 48 F. 28-29v: «Goigs de Carnestoltas y Carnal». *Inc.*: «Puis cada any nos feu favor».
- 49 F. 30-31v: «Loa famosa de Las calidades de las mugeres». *Inc.*: «No gose yo de esos ojos».
- 50 F. 31v-32v: «Despediment de Carnestoltas». *Inc.*: «Món, alerta! Gent, desperta!».
- 51 F. 32v-34v: «Goigs dels pescadors». *Inc.*: «Vostres goigs, bruts pescadors».
- 52 F. 35-36: «Estrivillo». *Inc.*: «Tible primero: No ay amor con placer».
- 53 F. 36v: «Minuete en letrilla». *Inc.*: «Ay, que no siente el penar».
- 54 F. 36v-37: «Letra». *Inc.*: «Hermoda senyora» [en castellà].
- 55 F. 37-37v: «Acto de contrición de una alma a Christo». *Inc.*: «Me quexo y me lastimo».
- 56 F. 37v: «Romance en latín y espanyol [*afegit* vel relació]». *Inc.*: «Yo, carissimus in Christo».
- 57 F. 38: «Letra a una hermosura». *Inc.*: «Tirana fantazía».
- 58 F. 38: «Letra a san Buenaventura, doctor». *Inc.*: «Oíd el canto de un serafín».
- 59 F. 38v-39v: «Lletra catalana a una hermosura dita Maria». *Inc.*: «Minyona, jo us deman llicència».
- 60 F. 39v: «Duo. Dècima a la dita Maria». *Inc.*: «Déu la quart, senyora mia».
- 61 F. 40-41: «Lletra catalana a una hermosura dita Roseta». *Inc.*: «Mil set-cents y deu anàbam contant».
- 62 F. 41-41v: «Lletra catalana a una hermosura dita Maria». *Inc.*: «A catorze del mes de abril».
- 63 F. 41v-42: «Lletra ab lo to de la qual se balla, per altre nom diu-se goigs de sant Baldiri». *Inc.*: «Lo fill de micer Càrcer» [la major part dels versos, censurats].
- 64 F. 42: «Lletra ab lo to de la qual se balla, diu-se per altre nom Sanch y fetge». *Inc.*: «De las aliguetas».
- 65 F. 42v-43: «Lletra catalana a una hermosura dita Serafina». *Inc.*: «Vullau tots atents estar».
- 66 F. 43v: «Lletra al to de la qual se balla, y en ella se deu pèndrer quiscuna ralla per si contant sempre al revés, y en quiscuna se ha de repetir: Lo amor me'n demana, lo que no, etc.». *Inc.*: «Lo amor me'n demana».

67 F. 43v-45: «Su[s]pirs, lamentos y queixas que fa un poeta contra Joan Re-bassa, apotecari, Joan Follà y Joan Placis, jurats, dos dels quals, qui són los pri-mers nomenats, com a enganyosos sinons [?] y dissimulant sos enganys ab la pell de ovella, lo han enganyat, no podent conseguir la paga de dos anys en què ha en-cenyat grammàtiga en la vila de Calella. Glosant la prosa Dies irae, dies illa, etc. Dècimas». *Inc.*: «La voràs activitat». Al final: «Distichon: Calellae gentes, de his, lector, consule dictis / confestim cernes omnia vera fore».

68 F. 45v: «Letra al desprecio de el mundo». *Inc.*: «¿Qué vale el mundo».

69 F. 45v: «Letra <a> al niño Jesús». *Inc.*: «A mi Niño gracioso, gracioso».

70 F. 46: «Décima equívoca». *Inc.*: «Quien ama y no da, no es nada».

71 F. 46-46v [P. Calderón de la Barca]. «Relación de la comedia La vida es suenyo». *Inc.*: «¡Ay, mísero de mí! ¡Ay, infelize!».

72 F. 46v-47: «Letra al ton de minuete». *Inc.*: «Con ayre gustosso, mi adora-do echisso».

73 F. 47v: «Letra». *Inc.*: «El dios de los rayos».

74 F. 47v-48: «Letra al ton de La Baviera. A la dama». *Inc.*: «¿Qué tienes, ninya».

75 F. 48: «Letra al ton de La Baviera. Al galán». *Inc.*: «Duenyo tirano».

76 F. 48v: «Letra funesta». *Inc.*: «Eurídice divina, ia».

77 F. 48v-49: «Letra al ton de Eurídice divina». *Inc.*: «¿Dónde hallaré con-suelo».

78 F. 49: «Letra al ton de Eurídice divina». *Inc.*: «¡O, variable Fortuna!».

79 F. 49v-50: «Letra». *Inc.*: «Falso alago en quien amago».

80 F. 50-50v: «Letra». *Inc.*: «En el mar de una esperança [en castellà].

81 F. 50v-51: «Letra al son Con ayre gustosso, etc.». *Inc.*: «Por ver de Filiz los bellos primores».

82 F. 51-51v: «Letra». *Inc.*: «Esquiva Filiz bella».

83 F. 51v: «Letra». *Inc.*: «Ahora, duenyo mío».

84 F. 51v: «Letra». *Inc.*: «Pues si muero de tan fiero».

85 F. 52-52v: «Letra». *Inc.*: «Ay, qué tormento».

86 F. 52v-53: «Letra al ton del minuete de la emperatriz». *Inc.*: «Si es mi vida».

87 F. 53-53v: «Letra». *Inc.*: «Amada enemiga, pues ya mi pezar».

88 F. 53v-54: «Letra». *Inc.*: «Amarilis me ha rendido». Al marge: «Éste sirve a una deidad llamada Theresa Burgunyó».

89 F. 54v: «Letra». *Inc.*: «En dos crueles guerras».

90 F. 54v-55: «Letra a dos amantes que logran muchas dichas y felicidades de la amada». *Inc.*: «Pues ninphas, hombres, aves».

91 F. 55-55v: «Lletra». *Inc.*: «O, amans que patiu».

92 F. 55v-56v: «Letra al ton del minuete de la emperatriz». *Inc.*: «Pues Theresa».

93 F. 56v-57: «Letra al ton de minué». *Inc.*: «Amable deidad».

- 94 F. 57v-58v: «Letra al ton de La Bretanya». *Inc.*: «Si la finesa en un pecho constante».
- 95 F. 58v-59: «Letra al ton de La amable». *Inc.*: «Déxame quexar».
- 96 F. 59-60: «Narración de comedia». *Inc.*: «De aquel día».
- 97 F. 60: «Letra». *Inc.*: «Es mi pecho amante offrenda».
- 98 F. 60: «Letra». *Inc.*: «Los planetas brillantes amantes».
- 99 F. 60v: «Letra». *Inc.*: «Porque en tu echiso, bella Narcisa».
- 100 F. 60v-61: «Letra». *Inc.*: «Henarda hermosa».
- 101 F. 61-61v: «Letra». *Inc.*: «No me dirás, mi Cassandra».
- 102 F. 61v-62: «Romance a la sangría de una dama, celebrada en el gusto de muchos y de ninguna merecida». *Inc.*: «En los verdores de el mayo».
- 103 F. 62: «Romance». *Inc.*: «A tus divinas luzes».
- 104 F. 62-62v: «Letra». *Inc.*: «Amor mío, ¿qué temes? ¿por qué no te vas».
- 105 F. 62v-63: «Letra». *Inc.*: «Feniza, amada de tu esclavo fiel».
- 106 F. 63: «Redondilla a l'infant Jesús». *Inc.*: «O, Infant des de lo cel vingut».
- 107 F. 63v [Epigramas posats en boca dels *whigs* i els *tories*]. *Inc.*: «Los parciales de wings del número annual 1713 traguieren aquesta anagramma: Ecce mediatrix ista. Sobre la qual dihuen los parciales de torris: Faeminei generis pax est, dat femina pacem».
- 108 F. 63v: «Letra». *Inc.*: «Por si puede mi llanto».
- 109 F. 64-65: «Siguidillas». *Inc.*: «Siguidillas de gusto».
- 110 F. 65-67 [F. de Zárate. *El maestro de Alejandro*]. «Relación de Octavia en la famosa comedia d'El maestro de Alejandro». *Inc.*: «Escuchadme atentamente».
- 111 F. 67-67v: «Cançó a l'humà». *Inc.*: «El mes de maig, Semmenat».
- 112 F. 67v: «Décima a san Pedro». *Inc.*: «No ay juyzio en el desatento» [s'interromp].

Bibliografia

37, 60, 67 Veg. *supra*, ms. 1358. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1957-1960, p. 57. *Cincuenta años*, p. 169.

Observacions

El núm. 92 podria fer pensar que la Teresa del primer vers és l'«emperatriz» de la rúbrica, que comença a regnar el 1740, cosa que obligaria a avançar la data de composició, però la presència del nom Teresa Burgunyó al f. 53v, el poema situat el 1710 (61), les al·lusions a la política anglesa de 1713 (107), etc., indiquen que bona part dels textos són anteriors.

7: la nadala es troba també a BC, ms. 57, del segle XVIII (Massó i Torrents; Ru-

bió i Balaguer. *Catàleg*, p. 140 [BBC, núm. III, p. 119]). **33**: també al ms. 63 del mateix fons, del segle XVIII (ídem, p. 148).

37, 60, 67: segons Rossich, «alguns poemes són imitacions de Garcia, i comencen amb versos de poemes atribuïts al Rector: “La voràs activitat” (f. 42v-44), “Déu la guard, senyora mia” (f. 33v). Conté diversos poemes atribuïts al Rector».

49: una lloa anònima amb aquest títol es va publicar a *Tercera parte de las comedias de Lope de Vega y otros auctores, con sus loas y entremeses [...]. Dedicadas a don Luys Ferrer y Cardona, del ábito de Sanctiago* (1612).

Cançoners en castellà de la BNM amb poemes amb el mateix *incipit* o glossa: ms. 2202 (**21**, cf. **25**; *Catálogo de manuscritos de la BN con poesía en castellano*, vol. I, p. 176, 179); 8754 (**29**; ídem, vol. IV, p. 2579); 3168, 3736 i 3797 (**30**; ídem, vol. V, p. 3033); 3923, amb obra de Juan Vélez de León (**89**; ídem, vol. II, p. 1234).

PEDRO CALDERÓN DE LA BARCA (Madrid, 1600-1681).

Ms. 1843: Albert de Tormé i Liori. *Misceláneos históricos y políticos sobre la guerra de Cataluña desde el año 1639*

Segle XVIII (1710). 4 f. prel. + f. 1-71 amb numeració moderna en llapis + 3 f. en blanc. Paper, 310 × 210 mm. Diverses mans. Notes al marge. Enquadernació posterior de pergamí. Al lloc: «Tormé y Liori. Misceláneos guerra de Cataluña. S. XVII». Acèfal. Restaurat. «Ms. procedent de l'antic arxiu familiar Soler i March» (f. [3v] prel.); al f. 1, estampat: «Leonci Soler i March». Compra a la llibreria Porter, de 1959.

F. 1 [Dedicatòria]. *Inc.*: «[...] presisam[ente ...] que aunque se arriesgue lo plausible». *Expl.*: «como a la paz universal importa. Çaragosa, etc. Don Alberto de Tormé y Liori».

F. 1-1v: «Prefación». *Inc.*: «Siempre la averiguación de lo sierto». *Expl.*: «reconosco deverme todo».

F. 2-71v: «Libro primero: discurso político sobre las contenciones entre los ministros regios y magistrados de Cataluña, origen de esta guerra civil». *Inc.*: «Aquel felicíssimo Augenio que alentó la nobilíssima he invicta goda nación». *Expl.* (ll. x): «O, sírvase el omnipotente Dios de conceder este consuelo, esta seguridad, esta dicha a su Iglesia santa, a la paz universal, a la mi afligida patria. Finis finem coronat. 21 mai 1710. Laus Deo et Virgini matri».

Bibliografia

Veg. *supra*, ms. 500. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1957-1960, p. 57. *Cincuenta años*, p. 169.

ALBERT DE TORMÉ I LIORI (? , 1604 - ?, d. 1643).

Ms. 1878: Pau Ignasi DE DALMASES. [Notes a la *Bibliotheca hispana vetus* i la *Bibliotheca hispana nova* de Nicolás Antonio (en llatí i castellà)]

Segles XIX-XX. 1 f. prel. + f. 1-51 amb numeració moderna en llapis + 2 f. en blanc. Paper, 320 × 220 mm. Enquadernació de pergamí. Al llom: «Notas a la Btca. antigua y nueva de N. Antonio». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916; registrat el 1961.

F. 1: «Notas a la Biblioteca antigua y nueva de don Nicolás Antonio, hechas por don Pablo Ignacio Dalmases».

F. 2-51: «Tom. I. Bibliothecae veteris Nicolai Antonii». *Inc.*: «Fol. IX, fin.: eadem prefatio habetur tomo I Bibliothecae novae hispanae». *Expl.*: «356. Fol. 676, articulo domini Joannis Ludovici de Moncada, § Episcopologium, in fine, ex Finestre: Prototypum aut certe exemplar extat hodie in bibliotheca populetana. Finis notarum manuscriptarum». Nota: «Adviértese que en este índice a todos los autores catalanes tiene una raíta que deve indicar que o meditava formar una bibliotheca separada de autores catalanes o alargar y extender sus capítulos con mayores noticias (*). Concuerta la presente copia con la primera que he sacado del original, comprobada escrupulosamente por mí. Don Joseph Vega». Segueix la nota (*): «Esta nota no tiene lugar ahora que he copiado estas anotaciones, poniendo la raíta bajo todos los artículos para que fácilmente pudiesen hallarse al ver el número marginal, que igualmente he añadido para la más pronta averiguación de los autores. Raymundo Ferrer, presbítero del Oratorio».

Bibliografia

Cincuenta años, p. 169. // *Veg. supra*, ms. 729/11.

Observacions

Còpia de l'exemplar de les anotacions de Dalmases, completades per Finestres, que era en poder de l'oratorià Ramon Ferrer i que partia del de Vega i Sentmenat (BUB, ms. 712; Miquel Rosell. *Inventario*, vol. II, p. 219-221).

PAU IGNASI DE DALMASES (Barcelona, 1670-1718).

Ms. 1990: [Ordinacions de la capella de Palau (en català i castellà)]

Començament del segle XVIII (c. 1703-1704). 1 f. prel. + f. 1-187 amb numeració moderna en llapis sobre d'antigues: f. 1-23 + 1-136 (f. 17-183 de l'anterior) + 6 f. en blanc. Paper, 305 × 200 mm. Diverses mans. F. 183-187, a dues columnes. Escuts il·luminats. Enquadernació de pell gofrada, amb tanques metàl·liques.

Coberta: «De la iglesia del Palau». F. 1: «Es del excelentísimo señor don Antonio Álvarez de Toledo Osorio, duque de Fernandina, mi señor». *Olim* 174. Compra a la librería Porter, de 1961; registrat el 1967.

F. 1v-2v: «Rúbrica del que conté lo present llibre».

1 F. 3: «Geonología de los excelentísimos patronos y señores de la real capilla de Nuestra Señora del Palau de la ciudad de Barcelona».

F. 4-9v, dalt: «Núm.º 1º». *Inc.*: «Los excelentísimos señores don Juan de Çúñiga y Avallaneda y doña Estefanía de Requesens, fundadores» [sota, dos escuts]. *Inc.*: «Don Juan de Çúñiga y Avallaneda, comendador maior de Castilla, sirvió por el espacio de 38 años». *Expl.* («Don Fernando Joachim Fajardo de Requesens y Çúñiga»): «con la mersed de gran conde[s]table de las Indias».

2 F. 16v-39 (s. n. + 1-23), al marge: «Núm.º 2º». «Repartimiento de la renta que oy tienen la capilla de Nuestra Señora de la Victoria, nombrada de Nuestra Señora del palau de la Condesa, de la ciudad de Barcelona, hecho en el presente mes de julio 1703» i «Repartiment de la renda que vuy té la capella de Nostra Señora de la Victòria, dita del palau de la Comtessa, de la ciutat de Barcelona, fet en lo present mes de juliol de 1703» [text bilingüe acarar: castellà al *verso* i català al *recto*].

3 F. 47: «Ordinacions de la capella de Nostra Senyora del palau de la Comtessa» [text bilingüe acarar: castellà al *verso* i català al *recto*].

F. 47v-183 (s. n. + 1-136), al marge: «Núm. 3º». [Text castellà]. «El orden y concierto con que la capilla de Nuestra Señora de la Victoria, vulgarmente dicha del palau de la Condesa, d'esta ciudad de Barcelona, se deve y ha de regir y gobernar. Capítulo 1». *Inc.*: «Conciderando con qual zelo de cristiendad el excelentísimo señor don Juan de Çúñiga y Avallaneda». *Expl.*: «al officio de cada uno toca hazer. Fin».

F. 47v-183 (s. n. + 1-136) [Text català]. «Lo orde y concert ab què la capella de Nostra Señora de la Victòria, vulgarment dita del palau de la Comtessa, de la ciutat de Barcelona, se deu y ha de regir y gobernar. Capítol 1». *Inc.*: «Considerant ab quant zel de cristiandat lo excellentíssim señor don Joan de Súñiga y Avallaneda». *Expl.*: «a l'offici de quiscú toca a fer. Finis».

F. 182v + 183v (135v + 136v) [Aprovació de les ordinacions, de la duquesa de Montalto (en castellà). Madrid, 26 d'agost de 1704].

F. 183v-186: «Memoria de las fiestas, misas cantadas, aniversarios y otras solemnidades que hoy se hallan fundadas en la capilla de Nuestra Señora de el Palau, de los meses y días, forma y modo con que se deben celebrar según las ordenanzas precedentes».

F. 186v-187 [1674-1702]. «Memoria de las fundaciones de misas, aniversarios y otros píos sufragios que se celebran en la capilla de el Palau después de la reduc-

ción en que no fueron comprendidos, y de las escrituras y notarios ante quien se otorgaron las fundaciones».

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1966-1967, p. 36. *Cincuenta años*, p. 170.

Observacions

En confeccionar-se la genealogia, la detentora del patronat de la capella de Palau és Maria Teresa Fajardo de Requesens-Zúñiga, duquessa de Montalto i marquesa de Los Vélez, que «oy vive»; era germana de Fernando Joaquín Fajardo de Requesens-Zúñiga, antic virrei i capità general de Sardenya i Nàpols, que havia mort sense fills el 1693. A les ordinacions s'esmenten unes d'antigues, de 1594 (f. 50); les que aquí es copien són fetes per ordre de Ferran de Montcada-Aragó, duc de Montalto i de Bivona, i la citada Maria Teresa, «cònjuges, en noms de usufructuari y propietària, marquesos de los Veles, de Molina y de Martorell» (f. 50).

Situem la còpia de les ordinacions vers 1703-1704, que són les dates que porten el «Repartiment» del f. 16v seg. i l'aprovació de la duquessa: «aprobamos y ratificamos de verbo ad verbum las dichas constituciones y ordenanzas prefinidas y escritas en el presente libro, que de nuestra orden y para mayor inteligencia se ha formado, duplicando su contexto por planas en idioma castellano y cathalán nativo, como parece de el dicho libro, a cuyo efecto, y para que quede original reserbado en el archivo de la dicha nuestra capilla de el Palau, lo firmamos de nuestra mano y mandamos sellar con el sello de nuestras armas y que lo refrende don Francisco Martínez Perona, secretario de nuestros estados. En Madrid, a veinte y seis de agosto de mil setecientos y quatro años» (f. 183v; el ms. que descrivim és una còpia i no porta ni la signatura ni el segell ducal).

BC, ms. 2488: «Llibre major de mi, doctor Pere Joan Esteve, prevere y capellà major de la iglésia de Nostra Señora de la Victòria, vulgarment dita del palau de la Comptessa, de la ciutat de Barcelona, olim canonge de la santa iglésia cathedral de Gerona y antes rector de la parrochial de la vila de Martorell, bisbat de Barcelona. Comensat lo any 1691, als set de gener»; Esteve, batejat el 1642 a Martorell (f. 3), era capellà major des de 1677 (f. 6, 8v).

Ms. 1998: *Relación de la victoria de Barcelona*

Final del segle xvii - començament del xviii. F. 1 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 187. Paper, 295 × 220 mm. Títol d'una mà coetània.

Protegit amb una carpeta de cartró. Restaurat. Compra a la llibreria Porter, de 1961; registrat el 1967.

F. 1-1v (187-187v): «Relación de la vitoria de Barcelona». *Inc.*: «Su alteça concedió a los franceses saliesen con los honores militares que se acostunbra». *Expl.*: «palabras formales de su real decreto».

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1966-1967, p. 36. *Cincuenta años*, p. 170.

Observacions

Relació coetània sobre l'entrada a Barcelona de les tropes reials el 1692; cf. f. 1v: «La armada de España se encaminará en breve a Cádiz [...], para començar la guerra de Portugal por la primavera que viene de 1693».

Ms. 1999: Pere SERRA I POSTIUS. [Discursos acadèmics (en castellà)]

Segle XVIII (1731-1736). 14 plecs amb numeració moderna en llapis: f. 1-6 (1) + f. 1-4 + 1 f. en blanc (2) + 1 f. prel. + f. 1-7 + 1 f. en blanc (3) + f. 1-8 (4) + f. 1-4 (5) + f. 1-6 (6) + 1 f. prel. + f. 1-6 + 1 f. en blanc (7) + f. 1-5 + 1 f. en blanc (8) + f. 1-4 (9) + f. 1-6 (10) + f. 1-4 (11) + f. 1-12 (12) + 1 f. prel. + f. 1-8 + 1 f. en blanc (13) + 1 f. prel. + f. 1-2 + 1 f. en blanc (14). Paper, 315 × 210 mm. Copiats per P. Serra i Postius, excepte 1 (però portada i signatura autògrafes) i 13. Notes al marge. Cada discurs és relligat amb cobertes de paper d'aigües. Protegits modernament amb una carpeta de cartró. Compra a la llibreria Porter, de 1961; registrat el 1967.

1 F. 1: «Quántas vezes estuvo en Barcelona Carlos V y lo que hizo en ella. Assump[t]o académico de Pedro Serra y Postius, leydo en la semipública academia de Barcelona día 16 de abril de 1731, presidiendo en ella el excelentísimo señor marqués de Risburg, governador y capitán general del exército y principado de Cataluña».

F. 1-4: «Quántas vezes estuvo en Bar[ce]lona Carlos V y lo que hizo en ella». Al marge: «Segundo del coro tercero». *Inc.*: «No á tenido monarca España». *Expl.*: «de este rey y emperador dieron. Fin (33). [*Signatura autògrafa* Pedro Serra y Postius]».

2 F. 1: «Prosígense las victorias de Ramón Borrel, conde de Barcelona, y se advierte la equivocación de algunos respeto del lugar donde fue sepultado. Discurso académico de Pedro Serra y Postius, leído en la academia del día seys de julio del año 1733».

F. 2-4, al margen: «Leído en la academia de 6 de julio de 1733». «Prosígense las victorias [...]». *Inc.*: «Después que el conde de Barcelona Ramón Borrel». *Expl.*: «en la academia siguiente».

3 F. 1: «Relación de los lances y casos raros que an sucedido en tiempo de Carnestolendas en el Clos de Barcelona. Discurso breve-jocoso de Pedro Serra y Postius, leydo día primero de março vezino a los de Carnastolendas del año 1734».

F. 3-7: «Relación [...]». *Inc.*: «Para trabajar mi assumpto me levanté un lunes». *Expl.*: «el crítico, con don Pedro Calderón de la Barca me diría: Que toda la vida es sueño, / y los sueños, sueños son. Pedro Serra y Postius».

4 F. 1: «Papel y assumpto académico del día primero de junio año 1729».

F. 2-7v: «Dissertación histórica de cuándo y cómo entraron los cartagineses a dominar Cataluña». *Inc.*: «Después que Túbal, quinto hijo de Japhet». *Expl.*: «y don Domingo de Aguirre (47). [*Segueixen les notes 29-47*]. Pedro Serra y Postius».

5 F. 1: «Papel académico leydo en ella día primero de julio 1729».

F. 2-4v: «Dissertación histórica de el cómo y cuándo entraron los godos a dominar Cataluña». *Inc.*: «Dignáronse mandar a mi inutilidad». *Expl.*: «citados por Aguirre (53). [*Continuen les notes marginals fins a la 53*]. Pedro Serra y Postius».

6 F. 1: «Papel académico leydo en ella al primer día de agosto 1729».

F. 2-6: «Dissertación histórica de los prodigios de la naturalesa que se hallan en Cataluña». *Inc.*: «Quando a mis floridos años». *Expl.*: «del prelado gerundense. [*Continuen les notes marginals fins a la 92*]. Pedro Serra y Postius».

7 F. 1: «Esplicanse cuáles catalanes singularmente florecieron en letras y armas en tiempo de los godos. Discurso académico de Pedro Serra y Postius, leído día 4 de febrero del anyo 1732».

F. 1-6: «Explícense [...]». *Inc.*: «Estava España dividida en varias naciones». *Expl.*: «dexarlo para otra ceción, junta o academia. Pedro Serra y Postius».

8 F. 1: «Breve recuerdo de los catalanes florecieron en armas en el octavo siglo. Discurso académico de Pedro Serra y Postius, leydo día cinco de junio [*corr. de primero de mayo*] del año 1732».

8a F. 2-3v, al margen: «Leído en la academia de día 5 de junio [*corr. de primero de mayo*] del año 1732». «Breve [...]». *Inc.*: «Es indubitable que en el siglo octavo». *Expl.*: «como a su tiempo, asistiendo Dios, manifestaremos. Pedro Serra y Postius».

8b F. 4-4v [Una altra versió de l'anterior (incompleta)]. «Breve [...]». *Inc.*: «Aviendo manifestado en las dos academias antecedentes». *Expl.*: «como en este tiempo [...]».

9 F. 1: «Admirables prodigios que sucedieron en Cataluña al morir Jesucristo, nuestro señor. Discurso académico de Pedro Serra y Postius para el día 30 de março de 1733».

F. 1-4v, al marge: «Para la academia de 30 de março 1733». «Estupendos prodigios que sucedieron en Cataluña en la muerte de Christo, nuestro señor». *Inc.*: «En el mes y año en que nos hallamos». *Expl.*: «daremos al nuestro fin. [*Continuen les notes marginals fins a la 16, i addició final amb versos catalans del* Discurso de la montaña y santuario de Monserrate d'Eura, «que en mi poder tengo copia del original»].

10 F. 1: «Erario del más precioso thesoro: breve inteligencia de el dónde son veneradas muchas insignias e improperios de la pasción del Señor y en qué parte se hallan algunas co[s]as que sirvieron en ella. Discurso académico de Pedro Serra y Postius, leído día diez y nueve de abril, lunes de la Senmana santa del año 1734».

F. 2-5: «Erario [...]». *Inc.*: «Los mayores y más apreciables improperios de la pasción del Señor». *Expl.*: «fuera incurrir en crimen de hereg[ía]. Pedro Serra y Postius». [Al f. 6, fragment ratllat del mateix discurs].

11 F. 1-3: «Breve recuerdo de algunos catalanes que en tiempo de los romanos se senyalaron más en letras y armas». *Inc.*: «Una de las cosas en que ponían mayor desvelo los moros». *Expl.*: «un sumptuosísimo sepulcro».

12 F. 1: «Nº 1. De Serra».

F. 2-10v: «Compendio histórico del principado de Cataluña desde su población por Túbal hasta el siglo presente». «Introducción». *Inc.*: «Empeçar una historia y muy larga quando la vida se acaba». *Expl.*: «Atlante sustentava al cielo».

13 F. 1-6 [Enunciats de temes d'història de Catalunya]. Al marge: «Nº 36». «Digressiones historiales de Cataluña». *Inc.*: «1. La fundación de Barcelona por Hamílcar Barcino». *Expl.*: «Cómo los catalanes usaron del drecho de elección con el rey don Martín. Cómo usaron d'ella con don Fernando».

14 F. 1-2v: «Explicanse los términos de Cataluña numerada en pueblos, casas y personas, expresando [*al marge* los lugares que de presente se an extinguido o minorado], los pueblos de que se an variado sus nombres y los lugares que al presente se hallan extinguido». *Inc.*: «Todo lo varian los años». *Expl.*: «mucho trabajo y muchísima paciencia».

Bibliografia

3 K. BROWN. «Encara més sobre P. Serra i Postius» (*Actes del Vuitè CILLC*, vol. II, p. 280-284), [edició]. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1966-1967, p. 36. *Cinuenta años*, p. 170. // *Veg. supra*, ms. 257. J. M. MADURELL. «P. Serra Postius». *AST*, núm. 29, p. 363-366. K. BROWN. «Encara més sobre P. Serra i Postius» (*Actes del Vuitè CILLC*, vol. II, p. 268-269, 277-279). M. CAMPABADAL. *La RABLB en el segle XVIII*, p. 693-694 (**3**), 715 (**4**), 719 (**5 i 7**), 734 (**8**), 736 (**2**), 741 (**1**), 743 (**14**), 745 (**6**). I A. ROSSICH. «Una sessió pública de l'Acadèmia de Barcelona al 1731». *BRABLB*, núm. XLIV, p. 317.

Observacions

Catorze discursos o esquemes de discurs de Serra i Postius redactats per ser llegits a la segona Acadèmia de Barcelona entre 1729 i 1736. El núm. 12 devia ser escrit cap al 1735; veg. f. 2: «Yo me hallo cerca de los sesente y quatro años de edad».

Sembla que es conservava amb el ms. 2000 de la BC. Els plecs actualment no presenten cap mena d'ordenació ni de numeració.

Hi ha un altre exemplar d'alguns discursos a la RABLB: 2n llig., núm. 48 (1); 3r llig., núm. 1 (5), 3 (7), 17 (2), 23 (8), 25 (6), 44 (4), 45 (14); 12è llig., núm. 13 (4) (3). Més discursos acadèmics de Serra *supra*, ms. 729/11, i *infra*, ms. s. n. del fons Bergnes. A la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú es conserva un discurs seu llegit l'1 de desembre de 1732: «Breve recuerdo de lo más memorable sucedió en hechos de armas de Cataluña en el décimo siglo» (sign. 5 ms. 932; Campabadal. *La RABLB en el segle XVIII*, p. 736, cita l'exemplar de la RABLB, 3r llig., núm. 24).

PERE SERRA I POSTIUS (Barcelona, 1671-1748).

Ms. 2000/1-4: [Pere SERRA I POSTIUS (comp.). Miscel·lània política i literària (en català i castellà)]

Primera meitat del segle XVIII. Quatre plecs. Plec I: f. 1-18 amb numeració moderna en llapis + 2 f. en blanc. Plec II: 1 f. prel. + 4 f. s. n. + 1 f. en blanc. Plec III: 1 f. prel. + f. 1-12 amb numeració moderna en llapis + 1 f. en blanc. Plec IV: 2 f. s. n. Paper, 305 × 210 mm. Còpia de P. Serra i Postius (plecs I-III). Notes al marge. Els plecs I-III són protegits per cobertes de paper. Conservats en una carpeta de cartró. Compra a la llibreria Porter, de 1961; registrat el 1967. *Olim* 1999 (plec II).

Plec I

F. 1 [Nota]. «Mientras passàvan las cosas de l'entesedent memorial (si bé ell sols diu lo de la una part), isquéran difarens papers sobre los assumptos entonses correns, dels quals posaré aquí los que mon desvel y afició vèran adquirir, dichcionant [?] alguns, si bé, per aver passat ja un any quant en esta los copio de esgarriats y mal escrits paparots, temo se me auran olvidadas muchas cosas de las pocas que oït dir avia aserca de tan montó de borbolls com aquell fi y principi de any passàram; alguns altres ne isquéran que per ser demasiadament mordasos e infamatoris omito».

1 F. 1-1v [J. de Gualbes]. «Avent arribada en esta ciutat la notícia de aver lo señor duch de Anjou, ab voluntat de son avi y pare, aseptat la monarquía de España, cridà esta excel·lentíssima ciutat als señors de la conferència para que discorreguésan si se devían fer per dit efecta algunas demostracions de alegria, y fóran

de sentir de no, per encara. No faltà desocupada musa que escrigué estas dos dèzimas». *Inc.*: «De junta tan espetada».

2 F. 1v-2v [J. de Gualbes; F. Fontanella (falsa atribució)]. «Disapta a 18 de desembre 1700, vigília de sant [*en blanc*], dia que la magestad de nostre rey Felip quint cumplia anys, se ajuntà lo inlustre capítol de esta matropolitana iglésia de Barcelona para tractar acerca de fer alguna demostració de alegrias lo endemà, per los motius ya referi[t]s; y deliberàran aquell[s] nobles y sapientíssims señor[s] que sí. Luego se donà providència para el desempeño, lo que va reaxir a medida del desitj [...]. Lo endemà se selebrà un ofici ab tota la pompa, magestad y grandesa que aquella inlustríssima catredal acostuma, que és dir-o tot; digué lo señor bisbe de pontifical, assistint lo señor príncep de Armestad, virey que entonses se trobava de este Principat, junt ab tota la nobleza, assí estranyera com natural, tots deixant fúnebras baietas y vestint ricas y pomposas galas. Al fin no faltà eticat poeta que el mateix dematí no llegís per la seu esta dèzima». *Inc.*: «Vuy dia la catredal»; nota al primer vers: «Lo rey de España és canonge de dita catredal, y lo dia 3 de 8bre de l'any 1701, que se trobava dit Felip quint en esta ciutat, prengué en lo capítol de la seu posació de son canonicat».

3 F. 2v [J. de Gualbes]. «No faltàran altres monos poetas que al mateix assumpto no prengúes la ploma. La més ben trempada fou la de esta altra dèzima». *Inc.*: «De repenta molt pensat».

4 F. 2v-3 [J. de Gualbes]. «Y als cavallers catalans que, deixant lo dol, se vestíran de gala per dita festa, una musa puntiaguda escrigué, particularment per tres, esta dèzima». *Inc.*: «Tres aguts puntinorons».

5 F. 3-5 [J. de Gualbes]. «Luego isqué<ran> esta cancion real, feta per un apasionat poeta, axint per més retumbació ab este assumpto. Celebra el desintarés, la lucidíssima fiesta de la catredal en el cumpleaños de nuestro católico monarca Felipe quinto de Castilla y quarto de Aragón, que Dios guarde. Canción real». *Inc.*: «La antigüedad en símbolos cifrava».

6 F. 5v [J. de Gualbes]. «Dèzima». *Inc.*: «Vuy plòran los catalans».

7 F. 5v [J. de Gualbes]. «Dècima». *Inc.*: «La mort de Carlos me dóna».

8 F. 5v [J. de Gualbes]. «Dèzima». *Inc.*: «Demana la facultat».

9 F. 6 [J. de Gualbes]. «Dèzima». *Inc.*: «Celebre vuy lo burboll».

10 F. 6 [J. de Gualbes]. «Dèzima». *Inc.*: «Vuy lo bras té de perfet».

11 F. 6v [J. de Gualbes]. «Dèzima». *Inc.*: «Per estar malalt lo cap».

12 F. 6v [J. de Gualbes]. «Dèzima». *Inc.*: «Lo Principat à fet doch [o loch]».

13 F. 7 [J. de Gualbes]. «Dèzima». *Inc.*: «¿Pensau que algun suplimat».

14 F. 7 [J. de Gualbes]. «Dècima». *Inc.*: «De un ministra ya aferrat».

15 F. 7v [J. de Gualbes]. «Dècima». *Inc.*: «Uns díuan que tenim rey».

16 F. 7v [J. de Gualbes]. «Dècima». *Inc.*: «Sapiau ha un nou corralet».

17 F. 8 [J. de Gualbes]. «Dècima». *Inc.*: «Als savis vista faltà».

- 18 F. 8 [J. de Gualbes]. «Altra». *Inc.*: «Cert, lo judici à perdut».
- 19 F. 8v [J. de Gualbes]. «Dècima». *Inc.*: «Pronunch estiga en reserva».
- 20 F. 8v [J. de Gualbes]. «Entre lo mestre Magí y lo doctor [*en blanc*] Daona. Diàlogo». *Inc.*: «M. Magí: Què vol dir, señor Daona».
- 21 F. 9 [J. de Gualbes]. «Dèzima». *Inc.*: «Del trago de un nou trobat».
- 22 F. 9 [J. de Gualbes]. «Dècima». *Inc.*: «Un dansarí ab gran manya».
- 23 F. 9v [J. de Gualbes]. «Dècima». *Inc.*: «Demana lo favellat».
- 24 F. 9v [J. de Gualbes]. «Entre un miseñó jutje y un manestral. Diàlogo». *Inc.*: «Manestral: Señor jutje, jo é llegit».
- 25 F. 10 [J. de Gualbes]. Al marge: «Diu Pere Foll de Cardona que lo “eius” del “locumtenens” diu relació als ossos morts y no a la carn viva; Déu li cure la de son clatell. Diu Daona que las lletras de la general governació se referendarían per Philipus; Déu li done més lletras. Diu un ropó y demana: què són greuges?; Déu li done judisi, al tal ropó». «Dècima». *Inc.*: «Un rupó, un panxa, un casquet».
- 26 F. 10 [J. de Gualbes]. «Dècima». *Inc.*: «Lley y rahó patjes són».
- 27 F. 10v [J. de Gualbes]. Al marge: «Lo doctor en lleys don Pedro Cardona, fill de Manresa». «Dècima». *Inc.*: «Un doctor, no de Cardona».
- 28 F. 10v [J. de Gualbes]. Al marge: «Al dit Cardona, per aver-se asentat en la cadira del senyor bisbe en lo cor de la seu, hoint predicar la Coresma». «Altra dècima». *Inc.*: «En un sòlio entronisat».
- 29 F. 11 [J. de Gualbes]. «Al mateix altra dècima». *Inc.*: «En cadira episcopal».
- 30 F. 11 [J. de Gualbes]. «Altra». *Inc.*: «Mona de mitra se entona».
- 31 F. 11v [J. de Gualbes]. «Al mateix altra dècima». *Inc.*: «Ay tal modo de cantar».
- 32 F. 11v [J. de Gualbes]. «Dècima». *Inc.*: «No sé què constenlació».
- 33 F. 12 [J. de Gualbes]. Al marge: «Joseph Farran, notari públich de Barcelona, molt apasionat en estas cosas corrents». «Dèzima». *Inc.*: «Deixau a totom jurar».
- 34 F. 12 [J. de Gualbes]. «Resposta». *Inc.*: «Un rabato à volgut».
- 35 F. 12v [J. de Gualbes]. Al marge: «Magí Barrera, ciutadà». «Dècima». *Inc.*: «Una barrera an posada».
- 36 F. 12v [J. de Gualbes]. «Resposta». *Inc.*: «Què't queixas de la barrera».
- 37 F. 13 [J. de Gualbes]. *Inc.*: «Als cliens no pot consolar-los».
- 38 F. 13v [J. de Gualbes]. «Quartilla». *Inc.*: «Catalans ab los comuns».
- 39 F. 13v [J. de Gualbes]. «Quartilla». *Inc.*: «Los jutjes per governar».
- 40 F. 14 [J. de Gualbes]. *Inc.*: «Las constitucions són tan al baix».
- 41 F. 14v [J. de Gualbes]. «Soneto». *Inc.*: «Després que morí Carlos, nostre amich». Al final: «Nota» [notes al text].
- 42 F. 15-15v [J. de Gualbes]. «Epilògica repreencion de qui lamenta la mort del doctor Joseph Copons. Redondillas». *Inc.*: «Mor Copons y viu Càncer».

43 F. 15v-16v [J. de Gualbes]. «Redondilla». *Inc.*: «Puix lo assumpto dóna peu». «Glosa». *Inc.*: «Quant no aveu fet tort lo dret».

44 F. 16v-17v [J. de Gualbes]. «Redondilla». *Inc.*: «Puix lo assumpto dóna peu». «Glosa». *Inc.*: «No sé qui pot ser estat».

45 F. 17v [J. de Gualbes]. *Inc.*: «Si Carlos axís volent».

46 F. 18 [J. de Gualbes]. Al marge: «Al príncipe Darmestat, virey y capitán general en este principado de Catalunya». «Décima». *Inc.*: «Un tiempo fuiste imperial».

47 F. 18 [J. de Gualbes]. *Inc.*: «Otro cavallo troyano».

Plec II

F. [1-4v] [Entrades de diccionari sobre autors anònims catalans medievals i moderns (en castellà)]. *Inc.*: «Anónimo: catalán, barcelonés, varón muy apasionado a la poesía catalana». *Expl.*: «en Barcelona, año 1698».

Plec III

F. 1: «Adiciones y advertencias sobre algunas equivocaciones que parece se hallan en la Biblioteca de don Nicolás Antonio».

F. 2-12v, rúbrica ratllada: «Addición a la Biblioteca de don Nicolás Antonio, esto es a los escritores que en ella trae». *Inc.*: «Tom. 1, pág. 72. Ángel del Paz: El cronista Batlle (véase de este autor Serra, Finezas de ángeles, núm. [en blanc], en la vida de este eminente varón)». *Expl.*: «Pedro Serra y Posti[u]s, académico de la Academia de Barcelona, en su historia La fama catalana de virtud heroica en las quatro partes del mundo. Verb. Aviñón».

Plec IV

F. 1-2v: «Noticias concernientes a las medallas romanas, sacadas del manuscrito del padre lector Inglés». *Inc.*: «En todas las medallas, assí romanas como griegas, phenicias y cartaginesas»; al marge: «Vèurer Celsa». *Expl.*: «avían introducido en nuestro Principado».

Bibliografia

I K. BROWN; V. DE MELCHOR. *Vida i obra de J. de Gualbes i Copons*, 1995. I2 Veg. *supra*, ms. 27. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1966-1967, p. 36. *Cincuenta años*, p. 171. // I J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. III, p. 126-131. A. COMAS. HLC, vol. IV, p. 650-653. K. BROWN. «Un cançoner de poesies catalanes del segle XVII inèdit i oblidat» (*Actes del Quart Colloqui d'Estudis Catalans a Nord-Amèrica*, p. 183-218). Íd. «Textos poètics inèdits del Barroc català exhumats en biblioteques nord-americanes» (*Actes del Cinquè Colloqui d'Estudis Catalans a Nord-Amèrica*, p. 163-200). Íd. «Encara més sobre P. Serra i Postius» (*Actes del Vuitè*

CILLC, vol. II, p. 268-269). Íd. «Aproximación a una teoría del *Vejamen* de academia» (*De las academias a la Enciclopedia*, p. 225-262). R. M. ALABRÚS. «Les relacions entre Catalunya i França durant la Guerra de Successió». *Pedralbes*, núm. 18/II, p. 403-420. *Eadem. Felip V i l'opinió dels catalans*, p. 138-139. A. ROSSICH. «La mort de F. Fontanella». *REC*, núm. 4, p. 87-101.

Observacions

Plec I: poemes referents a la proclamació de Felip V, copiats cap al 1702, que Brown i Melchor atribueixen a Gualbes. A l'AHCB, entre ms. sense catalogar, hi havia un *Diari de las cosas més notables que an passat en lo temps que el senyor rey Felip quint, que Déu guard, à estat en Catalunya, anys 1701-1702*, actualment il·localitzable (Madurell. «P. Serra Postius». *AST*, núm. 29, p. 369-370; Brown. «Encara més sobre P. Serra i Postius». *Actes del Vuitè CILLC*, vol. II, p. 271).

Plecs II-III: semblen notes per a la inèdita *Biblioteca catalana* de Serra i Postius (BNM, ms. 13.604, amb una dedicatòria datada el 1736).

JOAN DE GUALBES I COPONS (Barcelona, 1643-1714). PERE SERRA I POSTIUS (Barcelona, 1671-1748).

Ms. 2048: Magi VENDRELL (comp.). [Miscel·lània devota (en castellà)]

Segle XVII (1654-1656). 4 f. prel. + f. 1-139 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-138 (f. 2-[140] de l'anterior) + 5 f. en blanc. Paper, 145 × 100 mm. Autògraf. A tota pàgina i a dues columnes. Enquadernació posterior en pell vermella. Al lloc: «Flores de varios exemplos». Compra de la biblioteca teatral d'A. Sedó (ex-libris de la «Colección teatral Arturo Sedó» a la contracoberta anterior) per part de la Diputació, de 1969. *Olim*: «Vitrina B, Estante 3», 1654.

1 F. 1: «Flores de varios exemplos cogidas en el jardín de diferentes autores. 1654».

F. 2-90 (1-88): «Exemplo primero. 1». *Inc.*: «El collector del Espejo de los exemplos escribe que en una grande ciudad avía una insigne universidad». *Expl.*: «“quem ego monachus —dize san Gregorio— monachum vidi”. *Finis*».

F. 91-95 (89-93): «Tabla de lo que está escrito en el presente libro».

2 F. 95v-101 (93v-99) [Elements de doctrina cristiana, amb forma de diàleg entre mestre i deixeble (en castellà)]. «Explicación de los mandamientos de la ley de Dios» i «Explicación de los mandamientos de la Iglesia».

3 F. 102-103v (100-101v) [Recull de sentències d'autoritats cristianes (en castellà)]. «Notas espirituales».

4 F. 104-126v (101-124v) [Exemples per a predicadors (en castellà)]. *Inc.*:

«Cuenta Vincencio Belbasense que huvo en la ciudad de Toledo». *Expl.*: «para premiar a sus devotos y escogidos. Finis».

5 F. 129-130v (127-128v): «Acto de contrición con exortación».

6 F. 130v-131v (128v-129v): «Orationes jaculatorias».

7 F. 132-138v (130-136v): «Modo de enseñar la doctrina christiana: preguntas del Credo, etc.».

8 F. 139-139v (137-137v): «Catálogo de lo que an de rezar los de la Compañía cada año, cada mes, cada semana y cada día». *Expl.*: «Iterum otros 7 por los bienhechores vivos y difuntos de la casa o colegio. Iesus. 1656». D'una altra mà: «Morí lo pare Magí Vendrell, de la Companyia de Jesús, lo qual havia compost y escrit lo present llibre, als 14 de 9bre 1691, en lo collegi de la Companyia de Jesús de Barcelona. Nostre Senyor lo tinga en la sua glòria. Amén».

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1969, p. 41. // J. FEJÉR. *Defuncti secundi saeculi S. I.*, vol. v, p. 254.

Observacions

Els exemples procedeixen de florilegis semblants per a ús de predicadors, i d'autors de l'orde de l'autor, p. e. J. P. Fonts, de qui se cita, al f. 30v i seg., *El místico serafín de san Buenaventura* (1622; cf. REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 340-342; vol. II.1, p. 53-54). A 3 hi ha sentències de sant Alfons Rodríguez, «hermano Alonzo» (f. 102v).

MAGÍ VENDRELL, S. I. (? , 1632 - Barcelona, 1691).

Ms. 2058: [Miscel·lània astrològica, mèdica, històrica i religiosa (en llatí, català i castellà)]

Final del segle XVII - primer terç del XVIII. 4 f. prel. + f. 1-159 en llapis + 4 f. en blanc. Paper, 200 × 145 mm. Diverses mans. Enquadernació posterior en pell. Al teixell: «Curiosidades varias. Ms. s. XVII». Tacat per la humitat. Restaurat. Compra de la biblioteca teatral d'A. Sedó (ex-libris de la «Colección teatral Arturo Sedó») per part de la Diputació, de 1969. *Olim* «Vitrina D, Tabla 5».

F. 1: «Curiosidades varias, recopiladas de diversos authores». Nota: «Ante todas cosas protesta el escrivano que ni es su intento ni quiere contravenir a la cathólica ley ni buenas costumbres, y en todo se sujeta a la católica romana Yglesia».

1 F. 1-2: «Jesus, Maria et Joseph». *Inc.*: «Juyzio que hizo un gran astrólogo en

París, muy docto, de nación francés: Dize que en el año ay 32 días que se llaman malos». *Expl.*: «en el qual mató Herodes los ynocentes niños» [veg. 14].

2 F. 2-5v [Receptes diverses (en castellà i llatí)]. Primera rúbrica: «Para escribir letras de oro».

3 F. 6-8v: «Secreta naturalia herbarum, lapidum et animalium quorundam». «Primo de herbis». «Elitropia». *Inc.*: «Et vocatur apud caldeos treos». *Expl.* («Silonites»): «quod curat ptisicos et debiles».

4 F. 9-47v + 55v + 128v [Extractes i anotacions d'obres atribuïdes a Beda (en llatí i castellà): «Ex Beda, in libro De mensura horologiis: De tribus diebus periculosis»; «De minutione sanguinis sive de sanguinis missione, quando erit bona vel mala»; «Ex venerabili Beda in libello De nativitate infantium tom. 1, fol. 472»; «Divinatio Bede, vulgo la Rueda del venerable Beda»; «Bede presbyteri, tom. 2, fol. 348, de divinatione mortis et vitae: Petosyris ad Neseptum, regem Aegypti, epistola». Intercalades amb citacions d'altres autors i receptes diverses: mèdiques, de tinta, etc. (en llatí, català i castellà). Veg. 15].

5 F. 48-49 [Versos en honor de Josep Gassulla (en llatí)].

F. 48 [Dedicatòria]. «Al illustre y noble señor don Joseph Gazulla, de Ulldemolins, doctor en ambos drechos, jurado en cap de la villa de Morella, etc.». *Inc.*: «Quem si candidatissima religionis latria colit». Signa: «Studiosus quidam».

5a F. 48v *Inc.*: «Virtutum candido».

5b F. 49: «Achrostycon». *Inc.*: «Grandia Gassullae gestemus gaudia gratis».

5c F. 49: «Anagramma». *Inc.*: «Nullibi miseris cedit requies».

5d F. 49 *Inc.*: «Non operante auro, iugulatur maximus orbis». Al final: «Fue mi padre y señor don Joseph Gazulla cathedrático de leyes en Huesca, y en la Universidad de Valencia leyó cátedra de griego y hebreo».

6 F. 49v-50v: «Nota sobre las perfecciones que ha de tener la hermosura de la muger para ser perfeta y consumada hermosura» [versions castellana i llatina].

7 F. 51-51v: «Para ser uno perfeto galán» i «Rezeta para hazer tinta fina».

8 F. 52-55 [Notes sobre història de França —fins a Lluís XIII—, l'Imperi germànic i els turcs —fins al 1600— (en castellà)].

9 F. 56-116 [Recull d'exemples moralitzants i anècdotes extrets de la història bíblica, clàssica i moderna, fins al 1646, sense ordre cronològic (en castellà)]. «Variar noticias políticas, históricas, divididas por párrafos». *Inc.*: «§ 1. San Paulino, obispo de Nola, por no tener qué dar a una viuda». *Expl.*: «Esta Etha primero fue cassada con Mathán, según acuerda san Matheo, in domino Antonio Paulo Masi- ni, de Bolonia, apud authores et doctores, etc.».

10 F. 117-120v: «Mapa y descripción de la tierra y sus quatro partes». *Inc.*: «La tierra es tan dilatada». *Expl.*: «el alma conozca a su Criador. Basta lo dicho».

11 F. 121-123v: «Tratado de los quatro elementos». *Inc.*: «Los quatro elementos son». *Expl.*: «como el del Sol en el oriente».

12 F. 124-126: «Tratado de los onze cielos». *Inc.*: «Los cielos son 11». *Expl.*: «por toda una eternidad. Amén».

13 F. 131-138v [Rodes de Beda, amb comentaris; rúbriques: «Explicación»; «La presente rueda es exemplo para conozer la muerte o la vida o el sucesso último de las cosas futuras, según el juyzio del venerable Beda»; «Razón que se ha de guardar para saber con evidencia el número de qualquier nombre»].

14 F. 139-141v: «Juhizio astrológico que hizo un astrólogo en París, de nación francés, muy docto» [veg. 1].

15 F. 142-142v: «De minutione sanguinis sive de sanguinis missione, quando erit bona vel mala, ex venerabili Beda» [veg. 4].

16 F. 143-143v: «Las lunas que son buenas o malas para sangrías».

17 F. 144: «Significación de los meses» [en llatí i castellà].

18 F. 144-145: «Ad epilepsiam sanandam».

19 F. 145v-146: «Rueda perpetua». Nota del f. 146: «La presente rueda ha sido hallada por maestro Varni de Narni [*segueix una roda de la Fortuna, que permet fer càlculs de 1626 a 1724*] y por diligencia de fray Miguel Agustín, prior del Temple de la villa de Perpiñán, sacada a luz en los años 1617 y 1626».

20 F. 146v-148: «Píldoras admirables para conservar la salud».

21 F. 148v-153v: «Devotíssima oración de san Cypriano».

22 F. 154-156: «Juego e diversión para toda suerte de personas. Y se juega con tres dados, y según el punto que hizieren hallarán en la siguiente tabla la respuesta al mismo número que pintare la suerte de los dados, agora sea de cobrar, pagar u dexar».

23 F. 157-159v: «Oratio sancti Augustini a Spiritu Sancto sibi revelata». *Expl.*: «efficaciter consequar ob tuam Passionem».

Bibliografia

4 PL, vol. 90, col. 951-962. 19 M. AGUSTÍ. *Libro de los secretos de agricultura*, 1626 (1ª ed.). // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1969, p. 42. // 4 L. THORNDIKE; P. KIBRE. *A catalogue of incipits of mediaeval scientific writings*, col. 988, 1208, 1458. 5 R. DEL ARCO. *Memorias de la Universidad de Huesca*, vol. I, p. 144. V. XIMENO. *Escritores*, vol. II, p. 282-283. 19 A.-J. SOBERANAS. «Les edicions del “Prior”» (M. AGUSTÍ. *Llibre dels secrets d'agricultura*, 1988, p. 39-45). P. VILA. «Un record per a M. Agustí». RC, núm. 153, p. 125-141.

Observacions

Les receptes de 4 són posades a nom d'Alexius, Arnau de Vilanova («Arnolaus Villanovanus», f. 44v), Johannes Baptista Porta, Rasis, Roscellus, etc.; amb addi-

cions de mans del XVIII. Al final d'una recepta s'afirma: «Haec pillularum confectio collata fuit patri meo Valentiae, quinto idus maii anno 1646, a domino Petro de Nicolas, medico peritissimo in Sicilia nato, viro religiosissimo ac virtuti deditissimo» (f. 35).

5: no hi ha cap Josep Gassulla a les llistes de Felipo per als anys 1611-1707 (*La Universidad de Valencia durante el siglo XVII*). En canvi, a l'Acadèmia sertoriana d'Osca consta un José Cassulla, de Calataiud, batxiller en lleis (1677). Ximeno registra Carles Gassulla d'Ursino (Morella, 1674-1745), doctor en lleis, fill del doctor en dret Josep Gassulla; aquest havia estat secretari durant trenta-tres anys, jurat en cap, justícia i assessor de Morella; Carles té obra literària que va quedar en poder del seu germà, el sacerdot de la vila Pasqual Gassulla d'Ursino, potser el Pasqual Gassulla de qui Palau (núm. 101.000) recorda una obra impresa el 1745.

19: el *Llibre dels secrets* d'Agustí es va publicar en català el 1617; l'autor el va traduir al castellà i aparegué amb el títol *Libro de los secretos de agricultura, casa de campo y pastoril*, el 1626, sovint reimprès fins a principis del XIX.

MIQUEL AGUSTÍ (Banyoles, 1560 - 1630).

Ms. 2072: [Pere DESBOSC (comp.). Miscel·lània documental i literària (en català, castellà i llatí)]

Mitjan segle XVII. Recull factici de 5 f. prel. + f. 1-41 amb numeració moderna en llapis sobre d'antigues parcials: f. 175-180 (f. 1-6 de l'anterior) + f. 1-12 (f. 7-18 íd.) + f. 117-120 (f. 20-23 íd.) + f. 155-162 (f. 24-31 íd.) + f. 532-540 continuada en llapis (f. 32-40 íd.) + 3 f en blanc. Paper, 195 × 140 mm (A); 210 × 150 mm (B-E). Autògraf de P. Desbosc, excepte A1 i C2f-g, de la mateixa mà. Taula a dues columnes. Enquadrernació de tela i pell al llom. Al llom: «Catalunya. Guerra de separació». Restaurats el 1989. Compra a Henriques de Oliveira, juntament amb fullets impresos; registrat el 1969. *Olim*: F. Bon. 10.844 i ms. 2072-I (A); F. Bon. 10.790, ms. 2072-V (B1-3); F. Bon. 10.806 i ms. 2072-VI (B4); F. Bon. 10.789 i ms. 2072-II (C); F. Bon. 10.842 i ms. 2072-III (D); F. Bon. 10.782-10.783 i ms. 2072-IV (E).

F. [4-5] prel. [Taula mecanografiada del contingut del volum. Al final: «Les diferents parts integrants d'aquest manuscrit procedeixen de la col·lecció de fullets Bonsoms»].

A

F. 1-6 [Poemes i composicions literàries].

1 F. 1-4v (175-178v): «Relatió de una literal palestra». *Inc.*: «En competències de aplausos, en emulacions de glòries». *Expl.*: «no és poca erudició. Vale».

- 2 F. 5-6 (179-180) [Cartes i poesies polítiques, c. 1642 (en català i castellà)].
- 2a** F. 5 (179) [Dos bitllets sobre la presa de Montjuïc (en castellà)]. Rúbriques: «El marqués de Veles escribió al de Villafranca» i «Respuesta» d'aquest.
- F. 5-6 (179-180) [Poesies polítiques (en català i castellà)].
- 2b** F. 5 (179): «Désima». *Inc.*: «En Tortosa los llamaron».
- 2c** F. 5 (179): «Désima». *Inc.*: «Señor, en Sedán se dan».
- 2d** F. 5v (179v) *Inc.*: «De subet està malalt».
- 2e** F. 5v (179v): «Más bisarrias del marqués del Pobar quando entró en Catalunya con los tres mil cavallos y fue derrotado a los 31 de marso de 1642». «Désima». *Inc.*: «Pobar entra en Catalunya». Al final: «Han mudat las tres postreras rallas denprés de la derrota y són las següens».
- 2f** F. 6 (180) *Inc.*: «Leganés lo aze al revés». Al final: «Esta quartilla salió en Tarragona».

B

- F. 7-18 (1-12) [Manifestos, cartes i poemes, en català i castellà (1646-1647)].
- 1** F. 7-9 (1-3): «Manifest del marquès de la Trusa sobra la pèrdua de las trincheras de Lleida y socórrer dita plasa. És manifest se trobà per Barcelona als 29 de setembre 1646» [en castellà].
- 2** F. 9v (3v) [Carta de Lluís XIV, en català (París, 16 de juny de 1646)]. «Còpia de una carta de sa magestad, que Déu guarde, a sa alteza».
- 3** F. 9v-10 (3v-4): «Memorial donat a sa magestad per don Juse[p]h d'Ardena y Darnius, embaxador del prinsep de Cathalunya y de la ciutat de Barcelona, y lo doctor Martí» [en castellà].
- 4** F. 11-14v (5-8v): «Junta y marxa del exército de su magestat cathólica para el serco de la plasa de Lérida, que gobierna don Gregorio Brito, valeroso y leal portugués». Al final: «En la ciudad de Çaragosa, véndese en la Cutxillaría».
- 5** F. 15-15v (9-9v): «Romance de la victoria que han alcanzado las armas de su magestat, gobernadas por el marqués de Leganés, del conde de Harcourt sobre el sitio de Lérida. Etxa en Valencia». *Inc.*: «Mala la vistes, franceses».
- 6** F. 16-16v (10-10v): «Predicant lo dia de Pasqua de resurectió, a 21 de abril, lo para Lasus, de la Conpanya de [J]hesús, en la seu de Barselona féu lo alogi següent al sereníssim prinsep de [ratllat Luhí; *al marge* conde], virrey de Cathalunya, en la Ave Maria del sermó. Any 1647». *Inc.*: «Sereníssimo señor: Io, en nombre de toda la ciudad de Barcelona y de todo este Prinsepado».
- 7** F. 16v-17v (10v-11v): «Correctió a mosèn Pasqües, prevere, passat en favor del senyor doctor Morell, que si és per ell la espasa enpunya, no tema Cathalunya» [en vers]. *Inc.*: «Que-stigas en las guineus». Al final: «Epitafi que-s posà a las portas de palàtio del senyor conde de Harchourt, virrey de Cathalunya, y en casa la ciutat».

C

F. 20-23 (117-120) [Textos sobre la rendició de Roses, en català i castellà (c. 1645)].

1 F. 20-20v (117-117v) [Carta d'Enric de Lorena, comte d'Harcourt, als consellers de Barcelona (Guissona, 2 de juny de 1645)]. «Rendiment de Rosses». «Carta de sa altesa per als senyors consellers y Consell de Sent de la ciutat de Barcelona».

2 F. 20v-22v (117v-119v) [Poesies polítiques sobre la rendició de Roses (en català i en castellà)].

2a F. 20v (117v): «Quintilla que isqué quant se rendí Rosses». *Inc.*: «Los magalls ja són tots galls».

2b F. 21 (118): «Dol dels lleons dels aniells». «Quant se rendí Roses, y agué curios qui vestí de dol los lleons dels anyells, posant-los unas gramallas de dol ab sos cabesos y caps cuberts ab la lletra següent». «La hu deia». *Inc.*: «Videte omnes [en llatí]».

2c F. 21-21v (118-118v): «Las dos dèssimas següents isquéran per lo rendiment de Roses». «Los lleons fugen de Roses. Glosa. Dèssima». *Inc.*: «Digué Plínio, historiador».

2d F. 21v (118v): «Altra dèssima». *Inc.*: «Donya Espanya hizo instancia».

2e F. 21v-22 (118v-119): «Sàtira». *Inc.*: «Avuy hem vist moltas cosas».

2f F. 22 (119): «Dèssima al rendiment de Rosas». *Inc.*: «No sin milagro stá ufana».

2g F. 22v (119v): «Quartilla». *Inc.*: «No quiere Dios que el león».

D

F. 24-29v (155-160v): «Carta ho relatió enviada de Saragosa a Barcelona als 18 de 7bre 1695 [i. e. 1645], fent relatió de quant poch stimats són los catalans se'n són pasats en sarvei de l'enemich». Nota: «Està estampada y per duplicat en cartas atràs, fol. 131». Al final: «Arribada en ma notícia vui, als 3 de abril 1646».

E

F. 32-41 (532-541) [Documents sobre ambaixades a París (c. 1646)].

1 F. 32-34 (532-534): «Carta vinguda de Roma, de 6 de maig 1646, aont dóna rahó del que ha pasat en Roma, a un amich de Barcelona, entre lo senyor cardinal d'Este y almirat de Castella, embaxador del rey de Castella».

2 F. 34v-35 (534v-535): «Resolutió se prengué aserca la difarèntia tanían los molt illustres senyors diputats aserca la nominatió de enbaxador per a París [...]».

3 F. 35-35v (535-535v): «Lo paper següent és vingut de París aserca de las paus, lo qual és en llatí» [amb la traducció al castellà].

4 F. 35v (535v): «Una visura de una fadrina feta per unas llavadoras en Fransa» [en català i francès macarrònic].

5 F. 35v-36 (535v-536): «Lo paper següent se trobà per los carrés de Barselona, de ont sa altesa ne manà fer cridas ab promesa de tres-sentas lliuras y algun home fora de mal, apar-me axí ho he oït a dir; per lo qual paper se ha pres per sospitas mosèn [espai en blanc] Pasqües, prevere, que axí's diu per Barcelona» [en vers]. «Sereníssim senyor». *Inc.*: «Estiga atent ab lo que li aniré dient». Al final: «Aparagué lo sobredit paper a tans de desembre de 1646, y se ha pres per sospitas a mosèn [espai en blanc] Pasqües, prevere, lo qual és axit de la presó libre».

6 F. 36v-40 (536v-540): «Taula per son abesadari de tot lo contengut en dit llibre ab los dos anys de 1645 y 1646».

Bibliografia

A2d J. COROLEU. *Clarís y son temps*, p. 163-164, [edició]. **A2d**, **C2c**, **C2e** A. M. TORRENT. «Poesia barroca de la Guerra dels Segadors». *Els Marges*, núm. 31, p. 81-100, [edició]. // *Catálogo de la colección de folletos Bonsoms*, núm. 2505 (A), 2583 (B1-3), 2585 (B-4), 2550 (C), 2559 (D), 2576 (E). *Anuario de la Biblioteca Central*, 1970, p. 32. // Sobre P. Desbosc veg. *infra*, ms. 2122. **B6** Sobre P. Lassus veg. F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 345. C. SOMMERVOGEL *et al.* *Bibliothèque*, vol. III, col. 1546-1547.

Observacions

Fragments d'una miscel·lània documental i literària sobre fets dels anys 1642-1647. El nom del compilador i copista de bona part dels papers, P. Desbosc i de Sant Vicenç, es llegeix als f. 34v-35; el 1646 actua com a àrbitre en l'elecció de l'ambaixada del General a França. A la BC es conserven dues miscel·lànies documentals i literàries de Desbosc més, descrites *infra*: ms. 2073 (fets de 1626-1643) i 2122 (de 1644).

A2c-e: també a BUB, ms. 211, f. 59, 66 i 107.

B6: un cop mort l'autor, es publicaren una *Carta del reverendo padre Pedro Lassus, de la Compañía de Jesús, a la reverenda priora y monjas del convento de Santa Clara de la ciudad de Vique, de la orden de santo Domingo, en que les haze relación de la muerte, vida y virtudes de sor Archángela de Ferreras y Bosch*, de Vic, 23 de setembre de 1652 (1687; F. Bon. 9183); i una *Relación de la vida y muerte de sor Teresa Calvet, monja dominicana de Santa Clara de Vique* (1687). Torres Amat les havia vist a les clarisses de Vic.

B7, **E5**: el prevere i paborde Joan Pasqües apareix citat en una causa contra F. Martí Viladamor, el jove, l'octubre de 1647; el Consell de Cent acusa Martí

d'haver-se fet passar per autor de la *Noticia universal de Catalunya*, gràcies a la qual ha estat nomenat advocat fiscal de la batllia general, de ser desafecte a la pàtria, d'intent de suborn de Pasquies perquè silenciï un afer relacionat amb el batlle de Mataró, etc. (DGC, vol. VI, p. 892-911).

E6 és un índex alfabètic que remet a la foliació antiga del contingut del recull en què s'inclouen els diferents quaderns. La taula anava a la fi d'un volum miscel·lani que es va separar; cadascun dels fullets que l'integraven es va registrar amb un número propi. D'aquests, alguns van ser inclosos dins de la col·lecció de fullets Bonsoms, mentre els duplicats eren integrats a la col·lecció Aguiló. Els fullets ms., posteriorment, van ser agrupats i integrats a l'inventari de ms. dins del volum miscel·lani que descrivim. Algunes de les entrades semblen correspondre als fullets següents: F. Bon. 10.751 (*Catálogo de la colección de folletos Bonsoms*, núm. 2551), 10.755 (núm. 2561), 10.759 (núm. 2558), 10.762 (núm. 2564), 10.765 (núm. 2571), 10.778 (núm. 2565), 10.779 (núm. 2580), 10.781 (núm. 2587), 10.782-10.783 (actual ms. 2072V, núm. 2576), 10.784 (núm. 2555), 10.785 (núm. 2570), 10.786 (núm. 2554), 10.789 (actual ms. 2072/3, núm. 2550), 10.790 (actual ms. 2072/2, núm. 2583), 10.791 (núm. 2572), 10.806 (actual ms. 2072/2, núm. 2585), 10.842 (actual 2073/4, núm. 2559), 10.844 (actual ms. 2073/1, núm. 2505), 10.849 (núm. 2562), 10.851 (núm. 2556), 10.853 (núm. 2575), 10.860 (núm. 2588), 10.865 (núm. 2569), 10.867 (núm. 2568), 10.870 (núm. 2553), 10.871 (núm. 2557), 10.886 (núm. 2512), Aguiló 6-V-19/4, Aguiló 6-V-19/7, Aguiló 6-V-19/72, Aguiló 6-V-19/71, Aguiló 6-V-20/16.

PERE DESBOSC I DE SANT VICENÇ (1581/1585-1648). PERE LASSUS, s. I. (Perpinyà, 1613 - Tarragona, 1657).

Ms. 2073: [Pere DESBOSC (comp.). Miscel·lània documental i literària (en català, castellà i llatí)]

Mitjan segle XVII. Recull factici de 8 f. prel. + f. 1-107 amb numeració moderna en llapis sobre d'antigues: f. 384-433 (f. 1-50 de l'anterior) + f. 773 i 781 (f. 51 íd.) + f. 793-847 i 801-856 (f. 52-107 íd.). Paper, diverses mides, 300/275 × 205/190 mm; f. 51: 290 × 415 mm. Autògraf de P. Desbosc. A tota pàgina i a dues columnes. Enquadernació de tela i pell al llom. Al llom: «Catalunya. Guerra de separació». Restaurat el 1989. Compra a Henriques de Oliveira, juntament amb fullets impresos; registrat el 1969. *Olim*: F. Bon. 10.942 (A); F. Bon. 10.943 (B); F. Bon. 10.944 (C).

F. [4-7] prel. [Taula mecanografiada del contingut del volum]. «Ms. 2073: còpia de documents relatius a la guerra de Separació de Catalunya del 1640. S. XVII. (Procedència: Fullets Bonsoms núms. 10.942, 10.943, 10.944)».

A

F. 1-50 (384-433) [Còpia de cartes de Pau Claris i d'altres diputats del General de Catalunya adreçades, principalment, a fra Bernadí de Manlleu (1640)]. Rúbrica: «Copia de un memorial que, a instansia del para fra Bernardino, ha [*corr. sobre* he] hecho para dar a su magestad don Juan Grau y Monfalcón, el qual no ha dado asta que los señores embaxadores lo aian visto y emendado».

B

F. 51-51v (773-773v; 781-781v) [Pla d'una batalla naval]. «Esta batalla se donà als 30 de juny de 1642 entre Barselona y Castelldefels, i-s veu pelear de Barselona y moltas altras parts marítimas de Cathalunya».

C

F. 52-107 (793-847; 801-856) [Memorials, cartes i poesies polítiques (1626-1643)].

1 F. 52-54 (793-795; 801-803): «Justificatió que se envià per part de Castella al prinsipat de Catalunya».

2 F. 54-54v (795-795v; 803-803v) [J. Terrer?; F. V. Garcia (falsa atribució); J. de Gualbes (falsa atribució)]. «Unas dèssimas als títols de Barselona». *Inc.*: «Volent de festes tractar». Al final: «Estas dèssimas isquéran l'any 1626, quant lo rei d'Espanya era en Barselona».

3 F. 55 (796; 804) [Gaspar de Borja i Velasco, cardenal]. «Vando publicat en Madrit als 27 setembre 1640» [en castellà].

4 F. 55v (796v; 804v): «Endechas al rei d'Espanya». *Inc.*: «Conde y señor mío». Al final: «Salieron quando su magestad era en Barselona l'anyo 1626».

5 F. 56-58 (797-799; 805-807): «Verdadera relatió de los sucessos memorables de Illa, acetiada dos vezes por don Juan de Garai, governador de las armas en los condados de Rosellón por la magestad católica, con su infame retirada y pérdida notable [...]». *Inc.*: «Aviendo Agesilao, rei de Esparta».

6 F. 58 (799; 807): «Còpia de una carta que donaren los soldats castellans que batían la estrada en Rosas a 28 de abril 1641 a las postas ho espías perdudas catalanas del castell de Palau, y de la resposta que se'ls tornà lo endemà ho dia se güent». «Sobrescrito». *Inc.*: «Al que me tope le pido» [en vers].

7 F. 58v-59 (799v-800; 807v-808): «Respuesta». «Sobrescrito». *Inc.*: «Al que me tope de grado» [en vers].

8 F. 59-59v (800-800v; 808v-808): «Còpia de un paper donà un cavaller portuguès al conde-duque». *Inc.*: «Señor, un zeloso del servicio de sa magestad».

9 F. 59v-61 (800v-802; 808v-810): «Desenganyos para el prinsipado de Cathalunya». *Inc.*: «Desdixado siglo, infeliz hera».

10 F. 61-61v (802-802v; 810-810v) [Carta del rei Lluís XIII, rei de França (Amiens, 31 d'agost 1641)]. «A nostres caríssims y amantíssims lo bras militar del prinsipat de Catalunya».

11 F. 61v-62 (802v-803; 810v-811) [Barcelona, 19 d'octubre 1641]. «Resposta per lo bras militar a la carta de sa magestad».

12 F. 62-62v (803-803v; 811-811v) [Carta d'Urbà VIII (Roma, 1 de febrer 1642)]. «Carta de sa santedad per als consellers de Barselona».

13 F. 62v (803v; 811v) [Carta de Lluís XIII, rei de França (Monfrin, 25 de juny 1642)]. «Carta de sa magestad christianíssima als consellers i savi Consell de Barselona».

14 F. 63 (804; 812) [Carta de Lluís XIII, rei de França (Amiens, 31 d'agost 1641)]. «Carta de sa magestad christianíssima a la ciutat de Barselona».

15 F. 63-64 (804-805; 812-813) [París, 15 de novembre de 1641]. «Carta de Josep Stallella, notari, escrita de París en Barselona». Al final: «Esta carta s'escrigué quant lo senyor don Jusep Margarit y lo senyor Vergós anàran enbaxadós en París, lo Margarit per lo General de Catalunya y lo Vergós per la ciutat de Barselona».

16 F. 64-64v (805-805v; 813-813v): «Versos sueltos del conde palatino». *Inc.*: «Estando en consulta un día».

17 F. 64v-65 (805v-806; 813v-814): «Consilium pestilentie in initum in capitulo sedis Barcinone 20 martii 1634 contra Ecclesiam Dei et ministros eius».

18 F. 65-65v (806-806v; 814-814v): «Un paper de advertiments donat al conde-duch per los nou enbaxadós del prinsipat de Catalunya en l'any 1640». *Inc.*: «Las obligaciones con que nasimos de servir a su magestad».

19 F. 65v-66 (806v-807; 814v-815): «Relatió de la entrada del duque de Guastala, enbaxador extraordinario de la sesárea magestad del emperador Leopoldo y del rey de Ungría en Madrit». *Inc.*: «Víspera del saráfico padre don Francisco entró el excelentísimo duque de Guastola».

20 F. 66v-68 (807v-809; 815v-817): «Relación del serao que se hizo en Barselona a la señora reina de Ungría a 8 de abril 1630». *Inc.*: «1. Donà prinsipi lo embaxador de Alemania».

21 F. 68v-69v (809v-810v; 817v-818v): «Relatió de una sentensia del senado de Milán de dos ajustisiados [...], el uno se llama Guillermo Platea [...] y el otro era Juan Jacomo Mora, barbero, ambos <ambos> a dos naturales de Milán».

22 F. 69v (810v; 818v), rúbrica al final: «Profesia d'un frare llech caputxí de Madrit». *Inc.*: «Consultant lo rey d'Espanya ab un frara llech ortolà dels paras caputxins de Madrit, dient-li: Frai Miguel, encomendá a Dios estos negocios de Catalunya que salgan bien».

23 F. 69v-70 (810v-811; 818v-819): «Còpia de un decret que's presentà a sa santedad per part de Portugal in causa illustrissimi reverendissimi adque exce-

lletissimi domini don Miquaelis de Portugalie, episcopus lamasensis, serenissimi regis Joannis 4, Portugaliae regis meritissimi, oratoris dignissimi ad serenissimum dominum nostrum Urbanum papam VIII».

24 F. 70-71 (811-812; 819-820): «Diàlego ho interlocutori entre tots los reis, potentats y repúblicas de la major part del món. Copiat de un paper volant vingut de Roma». *Inc.*: «1. Omnes scandalum patiemini in me in ista nocte».

25 F. 71-72v (812-813v; 820-821v) [Roma, 24 de juliol de 1637]. «Decretum sacrae congregationis consilii tridentini de non exigendo aliquid pro redtione rationum ab administratoribus piorum operum vel pro executionibus piarum voluntatum».

26-29 F. 72v-77 (813v-818; 821v-826) [Poesies polítiques (en castellà, català i llatí)].

26 F. 72v-74 (813v-815; 821v-823): «El padrenuestro glosado». *Inc.*: «Phelipe, que el mundo clama».

27 F. 74-76 (815-817; 823-825): «Pàssia glosada: “Eructavit cor meum verbum bonum”». «Passio nobilissima et fidelissima provintie Cathalonie sub comite de Olivares, secundum Garfium». *Inc.*: «Motius tingué lo alunbrado don Gaspar de Gusman, compte de Olivares, per a devastar y asolar Catalunya: Cum diabolus intrasset in cor eius» [en català i llatí]. Al final: «Recopilats per O. D. V. L. D. N. S. T. Finis».

28 F. 76-77 (817-818; 825-826): «Romançe del marqués de los Veles, general del exército de Castilla que vino contra Barsezona y subió en Monjuïque a los ventysés de enero de 1641». *Inc.*: «El gran marqués de los Veles». Al final: «Finis. Por F. S. N. D. L. V. D. O.».

29 F. 77 (818; 826): «Quartillas al rey d'Espanya quant se retirà de Barsezona sens clòurer les corts en l'any 1626». *Inc.*: «Fuese Bras de la cabanya».

30 F. 77-80 (818-s. n.; 826-829) [26 d'agost - 17 de setembre de 1640]. «Forma que ha de guardar la germandat instituïda en la present ciutat de Barsezona en lo any corrent de 1640». Rúbriques: «Delliberatió del savi Consell de Sent, dia 26 agost 1640»; «Apuntaments fets per los senyor[s] consellers y setzena, inseguint la deliberatió del savi Consell de Cent celebrat a 26 de agost 1640»; «Don Garsi Gil Manrique, obispo de Barsezona, lugarteniente y capitán general del prinsipado de Catalunya y sus condados».

31 F. 80-81 (s. n. - 821; 829-830): «En lo mes de mars de l'any 1640 se va trobar en la present ciutat per terra un paper estanpat, lo qual ab breus rahons donave avis del que contra del prinsipat de Catalunya se anave fabricant en la cort del rey cathòlich, lo qual és del tenor següent». *Inc.*: «O ditxosa Barsezona, tu que sola restaràs. Instant en la celestial cort ta segura protectora Maria».

32 F. 81-82 (821-822; 830-831) [Enric d'Aragó Folc de Cardona, duc de Cardona (19 de juny de 1640)]. «Còpia de una carta de avisos que's varen llegir en lo

Consell de Cent de la Ciutat de Barcelona». *Inc.*: «A la admirable prudència de tan savi i generós consell». Signa: «Lo capità general de l'exèrstit christià».

33 F. 82v-83 (822v-823; 831v-832): «Carta de avisos que un confident de Madrit escrigué a un amich seu ciutadà de Barcelona». *Inc.*: «Con su favor de vuestra merced, no ai cosa que me acobarde».

34 F. 83-83v (822-822v; 832-832v) [Perpinyà, 22 de juny 1640]. «Còpia de una carta que los cons<l>ols de la vila de Perpinyà enviaren als consellers de la ciutat de Barcelona».

35 F. 83v-84 (823v-824; 832v-833) [E. d'Aragó Folc de Cardona, duc de Cardona]. «Un paper que va enviar lo excellentíssim senyor duch de Cardona als consellers de Barcelona a 21 de juny 1640, encontinent que agué jurat com ha virrei, per estar de partida per a Perpinyà [...]» [en castellà].

36 F. 84-84v (824-824v; 833-833v) [Felip IV, rei de Castella i Catalunya-Aragó (Madrid, 24 de juny de 1640)]. «Carta del rey a los amados y fieles nuestros los conselleres de la nuest[r]a ciudad de Barcelona».

37 F. 84v (824v; 833v) [Felip IV, rei de Castella i de Catalunya-Aragó (Madrid, 24 de juny de 1640)]. «Carta del rey a los amados y fieles nuestros los paeres de nuest[r]a ciudad de Lérida».

38 F. 84v-85 (824v-825; 833v-834) [E. d'Aragó Folc de Cardona, duc de Cardona (8 de juliol de 1640)]. «Segona carta del capità general de l'exèrstit christià enviada als senyors consellers de la ciutat de Barcelona».

39 F. 85-86 (825-826; 834-835) [G. Parceró]. «Còpia de una carta que lo bisbe de Girona va enviar a sa magestad».

40 F. 86 (826; 835): «Vent los diputats de Cathalunya y los consellers de la ciutat de Barcelona los estragos, danys y exessos que cometían los soldados de sa magestad per Cathalunya [...], resolgueren, so és los diputats, de enviar a donar rahó de dits exèssors a sa magestad per medi de nou embaxadors, tres de cada estament, y los consellers axí matex y enviaren tres embaxadors per lo matex efecte, los quals, arribats en Madrit, reportaren la enbaxada a sa magestad, y lo que ls respongué fou lo següent». «Resposta de sa magestad als embaxadors del prinsipat de Cathalunya y ciutat de Barcelona» [en castellà].

41 F. 86v-88 (826v-828; 835v-837): «Apolítico discurso a la respuesta que dio su magestad en 15 de junio 1640 a los embaxadores del prinsipado de Cathalunya y ciudad de Barcelona». *Inc.*: «Estava Cathalunya entre descuidos de paz».

42 F. 88-89v (828-829v; 837-838v): «Desenganyos para'l prinsipado de Cathalunya y su rey, y avisos para los dos». *Inc.*: «Desdixado siglo, era infelís en que la christiana verdad».

43 F. 89v-91 (829v-831; 838v-840) [«De la Aldea», 25 de juny de 1640]. «Còpia de altre paper molt curiós aserca de las matexas matèrias». *Inc.*: «En todas las edades, reynos, senyoríos y estados».

44 F. 91 (831; 840) [Saragossa, 26 de juliol de 1640]. «Copia de una carta en prosa [*sic per impresa?*] que los diputados de Aragón escribieron a su magestad». *Inc.*: «Senyor: Son tantas y tan vivas».

45 F. 91v (831v; 840v) [Madrid, 22 de juliol de 1640 (*sic*)]. «Resposta a la carta atrás».

46 F. 91v-92v (831v-832v; 840v-841v) [Madrid, 23 d'agost de 1640]. «Còpia de una carta de avisos de Madrit enviada per un català». *Inc.*: «La jornada de su magestad se dispone a toda prisa».

47 F. 92v-93v (832v-833v; 841v-842v) [València, 29 d'agost de 1640]. «Còpia de altra carta de avisos de algun confident de València». *Inc.*: «Lo nuevo de aquí es, primo, que viendo su magestad».

48 F. 93v-95v (833v-835v; 842v-844v) [Madrid, 11 de setembre de 1640]. «Carta de avis de Madrit de un bon confident». *Inc.*: «Ab carta de 23 y 29 de agost escriguí a vostra mercè llargament».

49 F. 95v-96 (835v-836v; 844v-845) [Madrid, 27 de setembre de 1640. Signat pel cardenal G. de Borja i de Velasco]. «Bando publicado en Madrid».

50 F. 96 (836; 845) [Felip IV, rei de Castella i de Catalunya-Aragó (Madrid, 12 de maig 1641)]. «Carta del rey al obispo de Barsezona».

51 F. 96-97 (836-837; 845-846): «Preguntas y respuestas». *Inc.*: «¿De juntas y consejo me examinan? Responderé si a preguntar me atinan» [en vers].

52 F. 97-97v (837-837v; 846-846v): «Relación verdadera de la grande batalla que hubo entre franseses y espanyoles sobre el socorro de Perpinyán a los 29 de enero 1642». *Inc.*: «Por diversas partes y con gusto supe la rota de los espanyoles».

53 F. 97v-98 (837v-838; 846v-847) [Perpinyà, 10 de febrer de 1642]. «Còpia de una lletra que don Diego Osorio de Vargas escrivió de Perpinyán a don Alonso de Gusmán Saavedra y Quintanilla, sargento de Vallecás». Al final: «En Panplona, a costa de Juan Veret, anyo 1642».

54 F. 98v-99v (838v-839v; 847v-848v) [Lluís XIII, rei de França]. «Còpia de las letras reals que s'enviaren a totes les personas de tots los tres estaments que éntren en corts, firmadas de la real mà de sa magestad, per a que a 26 de jener 1643 acuden a Barsezona a prestar-li lo jurament de fidelitat a ell o a son llochti-
nent general» [conté el text del jurament].

55 F. 99v-101 (839v-841; 848v-850) [Signat per Pedro Fajardo, marquès de Los Vélez]. «Copia de un vando que se publicó por los lugares acostunbrados en Tortosa a 30 noviembre 1640».

56 F. 101-104 (841-844; 850-853) [Discurs sobre les implicacions de la presència dels exèrcits francès i castellà a Catalunya]. «Por qué, para qué». *Inc.*: «En los acahesimientos humanos no ai que estranyar nada».

57 F. 104-107v (844-847v; 853-856v): «Diatari o memòria de moltes coses que succeiran en la present ciutat y prinsipat de Cathalunya, comensant dels pri-

més dias de l'any 1641 en avant» [fins al 23 d'agost de 1642 (àpode)]. *Inc.*: «Vent aquesta ciutat en los perills en què stava». *Expl.*: «per quant a 25 de dit era la festa del gloriós sant Luís, rey de Fransa, que dita festa fos de [...]». Inclou una «Llista dels cabos que-s rendiren de l'exèrsit de rey de Castilla en la batalla que tingueren pasat Vilafr[an]ca de Panadès, en los camps de Monjuich, prop la capella del gloriós sant Jordi, patró nostre, en lo terme de Pax».

Bibliografia

C2 Veg. *supra*, ms. 1358; cf. ms. 2000. **C6-7**, **33**, **46-48** J. COROLEU. *Clarís y son temps*, p. 83-87, 111-120, 128-137, 170-173, [edició]. **C6-7** R. CORBELLA. *Lo nostre poble*, p. 240-242, [edició]. **C26**, **51** *Sátiras políticas de la España moderna*, 1973, p. 115-122, 134-136, [edició]. // *Catálogo de la colección de folletos Bonsoms*, núm. 2492 (A), 2506 (B), 2495 (C). *Anuario de la Biblioteca Central*, 1970, p. 32. J. ESCOBEDO. *Plecs poètics catalans del segle XVII de la Biblioteca de Catalunya*, p. XIII. H. ETTINGHAUSEN. *La guerra dels segadors a través de la premsa de l'època*, núm. 58 (52). // Sobre P. Desbosc vegeu *infra*, ms. 2122. A BASILI DE RUBÍ. «El M. R. P. Bernardino de Manlleu». EF, núm. 63, p. 241-275, 352-419. Íd. *Les corts de Pau Clarís*. **C2** Sobre J. Terrer veg. *supra*, ms. 1358. **C27** J. COROLEU. *Clarís y son temps*, p. 176. A. M. TORRENT. «Poesia barroca de la Guerra dels Segadors». *Els Marges*, núm. 31, p. 83.

Observacions

Una bona part dels textos també es llegeix al ms. 211 de la BUB, que Coroleu cita amb l'antiga sign. 2-2-10 (Miquel Rosell. *Inventario*, vol. 1, p. 267); és una miscel·lània documental i literària sobre la guerra dels Segadors, acèfala, del final del segle XVII o començament del XVIII.

C6-7: Corbella els transcriu d'«un plech de paper en quart, cusit al final d'un manual de varies escriptures comensat per lo rector Moragues», és a dir Pere Antoni Moragues, antecessor de Garcia a Vallfogona (p. 240, 151-152).

C29: amb el mateix *incipit* que el «baile de Pero Pando» (BNM, ms. 4123; *Catálogo de manuscritos de la BN con poesía en castellano*, vol. III, p. 1896).

PERE DESBOSC I DE SANT VICENÇ (1581/1585-1648). JOAN TERRER (*fl.* 1610).

Ms. 2084: Rafael Martí de Viciàna. Crónica de la inclita y coronada ciudad de Valencia (II. IV)

Descrit a REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 308-309.

Ms. 2122: Pere DESBOSC (comp.). *Llibre de cartes noves i altres coses contengudes en lo any de 1644*

Segle XVII (c. 1644). 6 f. prel. + f. 1-10 amb numeració antiga (f. 7-10 en blanc) + 6 f. en blanc. Paper, 205 × 150 mm. Autògraf. A tota pàgina i a dues columnes. Enquadernació posterior de tela i pergami al llom. Compra a Diego Gómez Flórez, de 1971.

F. 1: «Llibre de cartas novas y altres cosses contengudes en lo any de 1644 recopiladas per don Pedro Desbosch y de Sant Visens, ab sa taula del que no serà cartas novas. 1644».

1 F. 1-1v: «Dèsimas a un privilegi per allergar altre any de consolat a dos consellers y nos ha aparagut dit privilegi». *Inc.*: «Un privilegi ha vingut».

2 F. 1v-2: «Al prinsipat de Cathalunya en la nominatió de virrey y capità general del sereníssim senyor Henrich de Lorena, compte de Arcourt. Dèsima». *Inc.*: «Després de la tempestad».

3 F. 2-2v: «Harcuriani comitis elogium». *Inc.*: «Illustrissimo [*ms.* illustrissimi] prinsipi Henricho a Lotharingia».

4 F. 2v-3: «Naumachiae ex quibus gloriosi doctoris encomium ereptus est». *Inc.*: «Terrest[r]es pugne quibus immortalitati se prebuit».

5 F. 3v-6 [Fontainebleau, 19 d'octubre de 1644]. «Còpia de la carta de don Fransisco Sala als senyors consellers de Barselona».

6 F. 6-6v: «Letra a los motivos que tiene Cathalunya para la guerra y traición de Lérida». *Inc.*: «Que Castilla con enganyo».

Bibliografia

Sobre P. Desbosc veg. DGC, vol. III-VI. B. OLIBA. *La petita noblesa del Maresme*, p. 112-115, 145.

Observacions

Fragments d'una miscel·lània documental i literària sobre fets dels anys 1626-1643.

Segons un arbre genealògic dels Desbosc de finals del segle XVII (BC, ms. 1671/13), el compilador era fill de Frederic Desbosc, que testà el 1589; estava casat amb Maria de Guimerà i va fer testament el 28 de juny de 1648. Restes de compilacions autògrafes seves *supra*, ms. 2072 i 2073; el ms. 1673, no descrit, procedeix de la seva biblioteca. A l'Arxiu Moja (BC) hi ha documentació familiar sobre el personatge entre els papers dels Guimerà; p. e., al llig. 235, un «Llibre de les rendes se reben de la casa de Guimerà y Papiol, y dels mals que paga dita casa, conti-

nuat per son abecedari per don Pedro Desbosch y de Sant Vicens, vui als 25 de novembre de 1628», en què actua com a procurador de la seva dona, amb qui havia signat capítols matrimonials el 1610; llig. 241: «Capbreu del noble don Pedro De[s]bosch y de Sant Vicens, senyor dels castells de Sant Vicens y de Vilassar [...]. 1633».

PERE DESBOSC I DE SANT VICENÇ (1581/1585-1648).

Ms. 2222: [Cançoner del baró de Claret (en castellà i català)]

Segle xvii. 6 f. prel. + f. 1-292 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-245 (f. 5-249 de l'anterior) + 3 f. en blanc. Paper, 200 × 145 mm. A tota pàgina i a dues columnes. Mans posteriors afegeixen textos en els f. en blanc i al final del volum. Enquadernació coetània en pergamí. Al f. [5] prel.: «De don Francisco de Areny y de Toralla, baró de Claret». Restaurat el 1973. Procedent dels fons documentals de la BC; registrat el 1972.

1-28 F. 1-32 [Poemes en castellà].

1 F. 1-1v: «A Filis, que llegando a beber a una fuente, se secaron sus cristales». *Inc.*: «Salió un día Fili hermosa».

2 F. 5-6v (1-2v): «Cansión en alabansa del gusto que se tiene sirviendo mugeres principales». *Inc.*: «Quien buscare en amor contentamiento».

3 F. 7-8 (3-4): «Canción». *Inc.*: «Quán bienaventurado».

4 F. 8v-9 (4v-5): «Canción». *Inc.*: «A trueco de miraros».

5 F. 9v-10 (5v-6) [Comte de Villamediana]. *Inc.*: «Soñava yo que tenía».

6 F. 10v-12 (6v-8): «Retrato en canción». *Inc.*: «Con tu favor, divino, soberano».

7 F. 12v-13v (8v-9v): «Canción celebrando un galán su buena suerte y la hermosura de su dama». *Inc.*: «Ninguno fue en la tierra más dichoso».

8 F. 14-14v (10-10v): «Carta en redondillas a una muger morena». *Inc.*: «Negra Pasqua me dé Dios».

9 F. 15 (11): «Coplas». *Inc.*: «No tiene tantas estrellas».

10 F. 15v (11v): «Redondillas a una dama que salió al campo un día en que hubo gran concurso de gente». *Inc.*: «Saliendo Lucida un día».

11 F. 16-16v (12-12v): «Carta en redondillas». *Inc.*: «Phenisa, bella pastora».

12 F. 18-18v (14-14v): «Tercetos contra el amor». *Inc.*: «Por qué se á de crer de un niño ciego».

13 F. 19-20 (15-16): «Discurso en tercetos contra el amor». *Inc.*: «Salió anoche en un asno amor al prado».

14 F. 20v-21 (16v-17): «Carta en tercetos asegurando a su dama que nunca dexaría de quererla». *Inc.*: «El nudo estrecho con que yo fui atado».

- 15 F. 21-22 (17-18): «Tercetos». *Inc.*: «Desengañaos, amor, que más no puedo».
- 16 F. 22v-23v (18v-19v): «Elegía en tercetos de un amador desesperado». *Inc.*: «Qué Dios, qué ley, qué furia, qué tormento».
- 17 F. 24-24v (20-20v): «Carta en tercetos estando un galán ausente de su dama». *Inc.*: «Siento tanto el esquivo mal de ausencia».
- 18 F. 25-25v (21-21v): «Tercetos en que a una dama muy esquiva promete el que la servía una constante firmeza». *Inc.*: «El amor bien podrá aserme guerra».
- 19 F. 26-27 (22-23): «Tercetos». *Inc.*: «La ganancia de verme bien perdido».
- 20 F. 27-27v (23-23v): «Tercetos a una dama que pedía». *Inc.*: «Ansí yo viva, Inés, que no os entiendo».
- 21 F. 28 (24) [F. de Quevedo]. «Selebra el esfuerço de Musio Sévola, que por aver errado el golpe se quemó la mano. Soneto». *Inc.*: «Tú sólo en los errores acertado».
- 22 F. 28 (24) [F. de Quevedo]. «Soneto». *Inc.*: «Señor don Juan, pues con la fiebre apenas».
- 23 F. 28v (24v) [F. de Quevedo]. «A un amigo que retirado de la corte pasó su vida». *Inc.*: «Dichoso tú, que alegre en tu cabaña».
- 24 F. 28v (24v) [F. de Quevedo]. «Advertencia a España de que assí como ce á hecho señora de muchos, ansí será de tantos enemigos invidiada». *Inc.*: «Un godó, que una cueva en la montaña».
- 25 F. 29-30 (25-26): «Los religiosos de Santo Domingo de Sevilla hisieron un cargo a su prior ante su provincial, que se llamava fray Juan del Posso, de que se peya mucho y en público, y él respondió los descargos siguientes». *Inc.*: «1. Primeramente digo que éste no es cargo, sino descargo».
- 26 F. 30v (26v): «Décima a Melchora de Luna». *Inc.*: «Melchora, dulce fatiga».
- 27 F. 30v-31 (26v-27): «Décimas». *Inc.*: «Dulces passiones de amor».
- 28 F. 31v-32 (27v-28) [F. de Quevedo; atribuit a A. Hurtado de Mendoza i d'altres]. «Boda y acompañamiento de el campo». *Inc.*: «Don Repollo y doña Berça».
- 29-73 F. 37-54v (33-50v): «Obras del conde de Villamediana».
- 29 F. 37-38 (33-34) [Comte de Villamediana]. «Sátira a Vergel, grande cornudo y alguasil». *Inc.*: «Fiestas de toros y cañas».
- 30 F. 38v (34v) [Comte de Villamediana]. «Décimas satíricas a Vergel». *Inc.*: «Vergel, no te conosí».
- 31 F. 39 (35) [Comte de Villamediana]. «Décima al dicho». *Inc.*: «Vergel con rasón sentido».
- 32 F. 39 (35) [Comte de Villamediana]. «Décima al dicho». *Inc.*: «Que le perdiese el decoro».
- 33 F. 39 (35) [Comte de Villamediana]. *Inc.*: «Qué galán salió Vergel».
- 34 F. 39v (35v) [Comte de Villamediana]. «Otra'l mismo». *Inc.*: «De un toro mal offendido».

35 F. 39v-40 (35v-36) [Comte de Villamediana]. «Décimas al dicho». *Inc.*: «Qué tiene, señor Vergel».

36 F. 40 (36): «Décima al dicho». *Inc.*: «Guardo el decoro a Vergel».

37 F. 40v (36v) [Comte de Villamediana]. «Décima al dicho». *Inc.*: «Acozado de los toros» [ratllada].

38 F. 40v (36v) [Comte de Villamediana]. «Contra el mismo. Décima». *Inc.*: «De un toro mal ofendido».

39 F. 41 (37) [Comte de Villamediana]. «A los palos que mandó dar el conde de Monterey a Vergel hizo de repente esta copla». *Inc.*: «Un conde, un monte y un rey».

40 F. 41 (37) [Comte de Villamediana]. «Soneto al dicho». *Inc.*: «La llave del toril, por ser más diestro».

41 F. 41v-43 (37v-39) [Comte de Villamediana]. «Sátira contra la muger de Leo[nar]do de Lemus». *Inc.*: «Señora, dame fastidia».

42 F. 43v (39v) [Baltasar del Alcázar]. «A una muger de gran narís». *Inc.*: «Tu narís, hermosa Clara».

43 F. 43v (39v) [Baltasar del Alcázar]. «Otras». *Inc.*: «Madalena me picó».

44 F. 43v (39v) [Comte de Villamediana]. «Otra». *Inc.*: «Aquesse pecho, Isabel».

45 F. 43v-44 (39v-40): «Otra». *Inc.*: «Es aquel que viene allí».

46 F. 44 (40) [Comte de Villamediana]. «Al conde de Salazar porque tenía su muger fea». *Inc.*: «Don Salazar de Lagaña».

47 F. 44v (40v) [F. de Quevedo]. «Otra». *Inc.*: «No sé cuál crea de los dos».

48 F. 44v (40v) [Francisco Pacheco]. «Otra». *Inc.*: «Pintó un gallo un mal pintor».

49 F. 44v (40v): «Epitafio al sepulcro de un poeta». *Inc.*: «En esta piedra yase un mal christiano».

50 F. 45 (41) [Comte de Villamediana]. «A don Juan de España». *Inc.*: «Jura España por su vida».

51 F. 45 (41) [Comte de Villamediana]. «Al mismo». *Inc.*: «Don Juan, con tus mismas moças».

52 F. 45 (41) [Comte de Villamediana]. «Otra». *Inc.*: «Un ladrón, otro perverso».

53 F. 45 (41) [Comte de Villamediana]. «Contra el duque de Lerma». *Inc.*: «Señor duque cardenal».

54 F. 45v (41v) [Comte de Villamediana]. «Al mismo». *Inc.*: «Lerma, Useda y el rey».

55 F. 45v (41v) [Comte de Villamediana]. «A una dama que llamó a Vilamediana en el prado, siéndolo del conde de Monterey». *Inc.*: «Yo no quiero competencia».

56 F. 45v (41v) [Comte de Villamediana]. «A una viuda hermosa que estava en Alcalá viendo las fiestas». *Inc.*: «Paso solo y sin segundo».

57 F. 46-46v (42-42v) [Comte de Villamediana]. «Otro romance» *Inc.*: «En la caçuela del mundo».

58 F. 46v (42v) [Comte de Villamediana]. «A don Rodrigo Calderón sobre el disgusto que tuvo con don Fernando Verdugo por el lugar en la plasa, dixo el conde de repente». *Inc.*: «Pendencias con Verdugo, y en la plaça».

59 F. 46v (42v): «Décima». *Inc.*: «Que en Italia anden barbados».

60 F. 47 (43) [Comte de Villamediana]. «Otra». *Inc.*: «Del confesor se imagina».

61 F. 47 (43) [Comte de Villamediana]. «Otra». *Inc.*: «Venyte [*i. e.* veynte] borregas lanudas».

62 F. 47v (43v): «Respuesta». *Inc.*: «El servicio os agradezco».

63 F. 47v (43v) [Comte de Villamediana]. «Otra». *Inc.*: «La carne, sangre y favor».

64 F. 48 (44) [Comte de Villamediana]. «A la muerte de don Rodrigo Calderón. Soneto». *Inc.*: «Este que en la fortuna más subida».

65 F. 48 (44): «Redondillas». *Inc.*: «Al perro que está sobre la fuente».

66 F. 48 (44) [Comte de Villamediana]. «Otra». *Inc.*: «Buena está la torresilla».

67 F. 48v-50v (44v-46v) [Comte de Villamediana]. «El pater noster glosado». *Inc.*: «Prudente rey, a quien aman».

68 F. 50v-52v (46v-48v) [Comte de Villamediana]. «Al Ave María. Glosa». *Inc.*: «Ya que con acuerdo santo».

69 F. 53 (49) [Comte de Villamediana]. «Soneto» *Inc.*: «Si el señor almirante es un rosín».

70 F. 53 (49) [Comte de Villamediana]. «Al conde». *Inc.*: «Conde, yo os prometo a Dios».

71 F. 53v (49v) [Comte de Villamediana]. «A don Rodrigo Calderón el día que le degollaron». *Inc.*: «Aquel monstruo del poder».

72 F. 53v (49v) [Comte de Villamediana]. «Al mismo». *Inc.*: «Aquí de un hombre el poder».

73 F. 54-54v (50-50v) [Comte de Villamediana]. «Romanse que disen fue la ocasión de la muerte del conde de Villamediana». *Inc.*: «Para qué es amor tirano».

74-86 F. 55-57v (51-53v) [Poemes a la mort del comte de Villamediana].

74 F. 55 (51): «Mucho más á escrito el conde satírico, pero no se escribe, acá sólo se dirá algunas obras hisieron algunos poetas a su muerte». «A la muerte del conde de Villamediana, de don Luis de Góngora». *Inc.*: «Aquí iace enterrado».

75 F. 55v (51v): «De don Antonio de Mendosa al mismo». *Inc.*: «Iase en perpetua quietud».

76 F. 55v (51v): «De Luis Veles al mismo». *Inc.*: «Aquí iasen los despojos».

77 F. 55v-56 (51v-52): «De don Francisco de Quevedo al mismo». *Inc.*: «Aquí una mano violenta».

78 F. 56 (52): «De Lope de Vega al mismo» *Inc.*: «Al que sobró tan buen entendimiento».

79 F. 56-56v (52-52v): «De don Tomás Tamayo al mismo». *Inc.*: «Yase aquí en común dolor».

80 F. 56v (52v): «Del doctor Mira de Mesqua al mismo». *Inc.*: «Golpe fatal, cruel hecho».

81 F. 56v (52v): «De don Juan de Xáuriguí al mismo». *Inc.*: «El oficio a quien traydor».

82 F. 57 (53): «Otra del mismo don Juan». *Inc.*: «Yase aquí quien por ablar».

83 F. 57 (53): «A la muerte de Villamediana. Pregunta» *Inc.*: «Mentidero de Madrid».

84 F. 57-57v (53-53v): «Otra de Lope». *Inc.*: «Ayer fuy conde, oy soy nada».

85 F. 57v (53v): «Epitafio al conde por el de Salinas» *Inc.*: «Yaze aquí quien supo mal».

86 F. 57v (53v): «Otro de Lope de Vega». *Inc.*: «Yntenciones de Madrid». Al final: «Aunque ay mucho más escrito del conde a lo satírico, no se escribe más acá».

87-97 F. 58-67 (54-63) [Poemes en castellà]

87 F. 58 (54) [Comte de Villamediana]. «Soneto». *Inc.*: «A la ciudad del sol fundó el egipcio».

88 F. 58-58v (54-54v) [Comte de Villamediana]. «Soneto. A lo que dixo Morales, resién venido a esta corte, a Jusepa Vaca, su muger, paseándose con un rosario en la mano». *Inc.*: «Oye, Jusepa, mire que ya pisa».

89 F. 58v (54v) [Comte de Villamediana]. «Soneto a la misma». *Inc.*: «Oye, Jusepa, a quien tu bien desea».

90 F. 59 (55) [Comte de Villamediana]. «Soneto a la misma». *Inc.*: «Morales, dexe ya de ser cansado».

91 F. 59-60 (55-56) [Comte de Villamediana]. «Sátira contra Amarilis por arrogante y bevedora». *Inc.*: «Atiende un poco, Amarilis».

92 F. 60v-62 (56v-58): «Romance que escribió don Gerónimo Cánçer en el academia que hizo el prothonotario en el retiro en las fiestas de Carnestolendas. Diéronle por asumto que el nombre de mondongas (que assí llaman a los criados de las damas) quitase y les pusiese otro a su gusto». *Inc.*: «A baptisarse mis reynas».

93 F. 62-63 (58-59): «Glosa». *Inc.*: «Manda el padre Salaçar».

94 F. 63-65 (59-61): «Sátira a los amantes de monjas». *Inc.*: «Quien a monjas tiene amor».

95 F. 65v (61v): «Madrigales burlescos». *Inc.*: «Entremos, pulga hermana».

96 F. 66-66v (62-62v): «Décimas». *Inc.*: «No quiero más esperança».

97 F. 66v-67 (62v-67) *Inc.*: «Date, date, niña, date».

98-99 F. 67v-68 (63v-64) [Poemes en català].

98 F. 67v (63v): «Soneto a una comedianta motilona». *Inc.*: «Una chica consort de un rusiñol farsant».

99 F. 68 (64): «Glosa a un peu inperfet “No més, millor, per què, quant”». *Inc.*: «De dos gallardes donselles».

100 F. 68v-69 (64v-65): «Désimas del padre Barrera». *Inc.*: «¿Quándo, ingrata Inés mía».

101-401 F. 70-207 (66-203) [Extrets de comèdies]. «Lo mejor de lo mejor que se ha allado en diferentes comedias».

101 F. 70-72 (66-68) [Miguel González de Canedo]. «En la comedia de A un traydor, dos alevosos». [Personatges: Lorente i Espuche]. *Inc.*: «Espuche: Dioses que en los diáfanos cristales».

102 F. 72-72v (68-68v) [Lope de Vega]. «En la comedia Engaño con la verdad». [Personatges: Carlos i Tomás]. *Inc.*: «Carlos: Pues di lo que sientes».

103 F. 73-73v (69-69v) [Lope de Vega]. «En la comedia La discreta enamorada». [Personatges: Belisa, Fenisa, Lucindo i Hernando]. *Inc.*: «Belisa: ¿Estremos azes agora?».

104 F. 73v (69v) [Lope de Vega]. «La discreta enamorada». [Personatges: Fenisa, Lusindo]. *Inc.*: «Fenisa: No estoy agora de humor».

105 F. 74-74v (70-70v) [Lope de Vega]. «La discreta enamorada» [Personatges: Fenisa, Lusindo, Hernando]. *Inc.*: «Fenisa: Çe, Lucindo».

106 F. 74v (70v) [Lope de Vega. Fragment de *La discreta enamorada*]. *Inc.*: «Que el amor cause afisión».

107 F. 74v-80 (70v-76) [Lope de Vega]. «En la comedia La portuguesa y dicha del forastero». [Personatges: Félix, Beltrán, Selia i Fabia]. *Inc.*: «Félix: ¿Está todo prevenido?».

108 F. 80 (76) [Lope de Vega]. «En la comedia La portuguesa y dicha del forastero». [Personatge: Beltrán]. *Inc.*: «Beltrán: No he visto en toda mi vida».

109 F. 80v-81v (76v-77v) [Lope de Vega]. «En la comedia El maestro de dançar». [Personatges: Aldemoro i Florela]. *Inc.*: «Aldemoro: Ola, dame essa vi güela».

110 F. 81v-82 (77v-78) [A. Mira de Amescua]. «En la comedia La fénix de Salamanca». [Personatges: Alexandra, Leonor i Carlos]. *Inc.*: «Alexandra: ¿Á venido el coche?».

111 F. 82v-83 (78v-79) [A. Mira de Amescua]. «En la comedia La fénix de Salamanca». [Personatges: Solano i Garcerán]. *Inc.*: «Solano: Ay intervalos, señor».

112 F. 83-84 (79-80) [A. Mira de Amescua]. «En la comedia La fénix de Salamanca». [Personatge: don Juan]. *Inc.*: «Don Juan: Buelve en ti con más cuydado».

113 F. 84 (80) [A. Mira de Amescua]. «En la mesma comedia». *Inc.*: «Mira / Leonardo aquella muger».

114 F. 84 (80) [A. Mira de Amescua. Fragment de *La fénix de Salamanca?*].
Inc.: «Hablarle es más asertado».

115 F. 84 (80) [A. Mira de Amescua. Fragment de *La fénix de Salamanca?*].
Inc.: «No todos pueden pensar».

116 F. 84v-85v (80v-81v) [Lope de Vega]. «En la comedia Lo que está determinado». [Personatges: Rosaura i Carlos]. *Inc.*: «Rosaura: Pensarás, Carlos, que yo».

117 F. 85v-87 (81v-83) [Gaspar de Ávila]. «En la comedia La dicha por malos medios». [Personatges: Carlos, Leonor, Julia, Fabio, Félix i el Rey]. *Inc.*: «Carlos: Verdad es que me ausentava».

118 F. 87 (83) [Gaspar de Ávila. Fragment de *La dicha por malos medios?*].
Inc.: «Muy infelise es aquel».

119 F. 87v (83v) [L. de Belmonte Bermúdez]. «En la comedia Los tres señores del mundo». [Personatges: Cleopatra, Tifeo i Aristeia]. *Inc.*: «Cleopatra: Pues si tan jurados pazes».

120 F. 87v (83v) [L. de Belmonte Bermúdez. Fragment de *Los tres señores del mundo*]. *Inc.*: «Y no te espantes de verme».

121 F. 88-89 (84-85) [L. de Belmonte Bermúdez]. «En la comedia Los tres señores del mundo». [Personatges: Antonio i Tifeo]. *Inc.*: «Antonio: Yo he de verla».

122 F. 89 (85) [L. de Belmonte Bermúdez. Fragment de *Los tres señores del mundo*. Personatges: Silvia i Tifeo]. *Inc.*: «Silvia: Yo soy muy poco amorosa».

123 F. 89v-93v (85v-89v) [A. Moreto]. «En la comedia El poder de la amistad». [Personatges: músics, Margarita, Matilde, Alexandro, Irene i Moclín]. *Inc.*: «Músicos: A porfia hemos de andar».

124 F. 93v (89v) [A. Moreto. Fragment d'*El poder de la amistad*. Personatge: Moclín]. *Inc.*: «Moclín: Que essa margarita».

125 F. 93v (89v) [A. Moreto. Fragment d'*El poder de la amistad*. Personatge: Moclín]. *Inc.*: «Moclín: Pues, valerosos amigos».

126 F. 94 (90) [A. Moreto. Fragment d'*El poder de la amistad*. Personatge: Margarita]. *Inc.*: «Margarita: Llore el alma que se obliga».

127 F. 94-95 (90-91) [J. de Matos Fragoso]. «En la comedia A su tiempo el desengaño». [Personatges: Lirón i don Juan]. *Inc.*: «Lirón: Luego ¿estás enamorado?».

128 F. 95 (91) [J. de Matos Fragoso. Fragment d'*A su tiempo el desengaño?*].
Inc.: «¿Cómo venís?».

129 F. 95v-96 (91v-92) [J. de Matos Fragoso. Fragment d'*A su tiempo el desengaño?*]. *Inc.*: «No vengo, ingrata Clavela».

130 F. 96 (92) [J. de Matos Fragoso. Fragment d'*A su tiempo el desengaño?*].
Inc.: «Ya que mi suerte es tan corta».

131 F. 96 (92) [J. de Matos Fragoso. Fragment d'*A su tiempo el desengaño?*].
Inc.: «Es un órgano el amor».

132 F. 96v-97 (92v-93) [P. Calderón de la Barca]. «En la comedia Para vencer amor, querer vencerle». [Personatges: Flora i Margarita]. *Inc.*: «Flora: Estraña es tu condisión».

133 F. 97v (93v) [P. Calderón de la Barca]. «En la misma». [Personatge: Emperador]. *Inc.*: «Emperador: Antes temo yo que es fuerça».

134 F. 97v (93v) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Para vencer amor, querer vencerle*]. *Inc.*: «¡Qué discreción! ¡Qué hermosura!».

135 F. 97v (93v) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Para vencer amor, querer vencerle?*]. *Inc.*: «¿Quiéresme bien, Mariana?».

136 F. 97v-98 (93v-94) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Para vencer amor, querer vencerle*. Personatges: César i Espolín]. *Inc.*: «Céçar: Ca, amor».

137 F. 98-98v (94-94v) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Para vencer amor, querer vencerle*. Personatges: César i Espolín]. *Inc.*: «César: Yo, señor».

138 F. 98v-99v (94v-95v) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Para vencer amor, querer vencerle*. Personatges: Espolón i Margarita]. *Inc.*: «Espolón: Trata calle, sabiendo».

139 F. 99v (95v) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Para vencer amor, querer vencerle?*]. *Inc.*: «No le culpo que bien quiera».

140 F. 100-100v (96-96v) [J. de Matos Fragoso; A. Martínez de Meneses; J. de Zabaleta]. «En la comedia La muger contra el concejo». [Personatges: Antonia, Hipólita, Machín i Alexandro]. *Inc.*: «Antonia: Dizes bien, amor concerta».

141 F. 100v-101v (96-97v) [J. de Matos Fragoso; A. Martínez de Meneses; J. de Zabaleta. Fragment de *La muger contra el concejo*. Personatges: Sirena, Alexandro, Machín]. *Inc.*: «Mira sin con justa causa».

142 F. 101v (97v) [J. de Matos Fragoso; A. Martínez de Meneses; J. de Zabaleta. Fragment de *La muger contra el concejo*]. *Inc.*: «Un ciego a nativitate».

143 F. 102-102v (98-98v) [J. de Matos Fragoso; A. Martínez de Meneses; J. de Zabaleta]. «En la misma». [Personatges: Alexandro i Machín]. *Inc.*: «Alexandro: Con mi industria».

144 F. 102v (98v) [J. de Matos Fragoso; A. Martínez de Meneses; J. de Zabaleta. Fragment de *La muger contra el concejo*]. *Inc.*: «En mi amoroso tormento».

145 F. 103 (99) [J. de Matos Fragoso; A. Martínez de Meneses; J. de Zabaleta. Fragment de *La muger contra el concejo*. Personatges: Alexandro i Machín]. *Inc.*: «Alexandro: Algo que en la mano esconde».

146 F. 103-103v (99-99v) [J. de Matos Fragoso; A. Martínez de Meneses; J. de Zabaleta. Fragment de *La muger contra el concejo*. Personatges: Sirena, Alexandro, Diana i Machín]. *Inc.*: «Sirena: ¿Tenéys hesperansa?».

147 F. 103v-104 (99-100v) [J. de Matos Fragoso; A. Martínez de Meneses; J. de Zabaleta. Fragment de *La muger contra el concejo*. Personatges: Sirena i Alexandro]. *Inc.*: «Sirena: Dígame luego Lidoro».

148 F. 104 (100) [J. de Matos Fragoso; A. Martínez de Meneses; J. de Zabaleta. Fragment de *La muger contra el concejo?*]. *Inc.*: «Amigos, los que a la amiga».

149 F. 104 (100) [J. de Matos Fragoso; A. Martínez de Meneses; J. de Zabaleta. Fragment de *La muger contra el concejo*. Personatges: Alonso i Gonsalo]. *Inc.*: «Alonso: Ángela logró su intento».

150 F. 104 (100) [J. de Matos Fragoso; A. Martínez de Meneses; J. de Zabaleta. Fragment de *La muger contra el concejo?*]. *Inc.*: «No ha criado».

151 F. 104v (100v) [A. Moreto]. «En la comedia La fuerza de la ley». [Personatges: Nise i Alexandro]. *Inc.*: «Nise: Mas, ¡ay, pesares! ¿qué veo?».

152 F. 104v-105 (100v-101) [A. Moreto. Fragment de *La fuerza de la ley*. Personatges: Alexandro i Nise]. *Inc.*: «Alexandro: Y es más galán quien más ama».

153 F. 105-105v (101-101v) [A. Moreto. Fragment de *La fuerza de la ley*. Personatges: Nise i Alexandro]. *Inc.*: «Nise: Ya no me mira Alexandro».

154 F. 105v-106v (101v-102v) [A. Moreto. Fragment de *La fuerza de la ley*. Personatges: Irene i Aurora]. *Inc.*: «Irene: No llores tanto, señora».

155 F. 106v-107 (102v-103) [F. de Rojas Zorrilla]. «En la comedia Don Diego de noche». [Personatges: Leonor i don Diego]. *Inc.*: «Leonor: ¿Quién viene con vos?».

156 F. 107 (103) [F. de Rojas Zorrilla. Fragment de *Don Diego de noche*. Personatge: don Diego]. *Inc.*: «Don Diego: Noche, a quien sólo á pagado».

157 F. 107v (103v) [F. de Rojas Zorrilla. Fragment de *Don Diego de noche*. Personatges: Leonor i don Diego]. *Inc.*: «Leonor: ¿Dize que le agrado yo?».

158 F. 107v (103v) [F. de Rojas Zorrilla. Fragment de *Don Diego de noche?*]. *Inc.*: «Nunca el marido prudente».

159 F. 108 (104) [Lope de Vega]. «En la comedia La obediencia laureada». [Personatges: Carlos i Guarín]. *Inc.*: «Carlos: No digas esas razones».

160 F. 108-109 (104-105) [Lope de Vega. Fragment de *La obediencia laureada*. Personatges: Lucrecia i Guarín]. *Inc.*: «Lucrecia: ¿Es mi Guarín?».

161 F. 109 (105) [Lope de Vega]. «En la comedia La llave de la honra». *Inc.*: «Amor los pechos enfría».

162 F. 109-109v (105-105v) [Lope de Vega. Fragment de *La llave de la honra*. Personatges: Elena i Marín]. *Inc.*: «Elena: Pienso yo que no ay valor».

163 F. 109v-110v (105v-106v) [Lope de Vega. Fragment de *La llave de la honra*. Personatges: Lizardo i Marín]. *Inc.*: «Lizardo: Sin sentido me as dexado».

164 F. 111-111v (107-107v) [Lope de Vega]. «En la comedia Más pueden ze los que amor». [Personatges: Leonor, Finea i Nuño]. *Inc.*: «Leonor: Finea, apesenta esos criados».

165 F. 111v (107v) [Extret d'una comèdia (*Más pueden celos que amor? La portuguesa y dicha del forastero?*). Personatges: Fabia i Selia]. *Inc.*: «Fabia: Ya sé que son generosos».

166 F. 111v (107v) [Extret d'una comèdia]. «Al subir y bajar de las monedas». *Inc.*: «Es la moneda una alaja».

167 F. 111v (107v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «No ay quien más desestime».

168 F. 112-114 (108-109) [A. Moreto]. «En la comedia de sant Alexos». [Personatges: músics, Alexos i Pasquín]. *Inc.*: «Músicos: De su propia resistencia».

169 F. 114-115 (109-110) [A. Moreto]. «En la mesma». [Personatges: músics, Pasquín i Otón]. *Inc.*: «Músicos: Mil siglos dure la vición».

170 F. 115v-116 (110v-111) [A. Moreto. Fragment de la *Comedia de san Alejos*. Personatges: Alexos i Pasquín]. *Inc.*: «Alexos: ¿Qué miro? Pasquín es éste».

171 F. 116v-117 (111v-112) [A. Mira de Amescua]. «En la comedia El hermitaño galán». [Personatges: Leónida, Artemidoro i Macario]. *Inc.*: «Leónida: A voces dixo entonses en el templo».

172 F. 117v-120 (112v-115) [A. Mira de Amescua]. «El hermitaño galán». [Personatges: María, Artemidoro i Leonor]. *Inc.*: «María: No sé de la soledad».

173 F. 120-121 (115-116) [A. Mira de Amescua]. «El ermitaño galán». [Personatges: Macario i Artemidoro]. *Inc.*: «Macario: ¿Dónde, señor, por aquí?».

174 F. 121-122v (116-117v) [A. Mira de Amescua]. «En la misma». [Personatges: María, Artemidoro i Macario]. *Inc.*: «María: ¿Qué dezís?».

175 F. 122v (117v) [A. Mira de Amescua]. «En la misma». [Personatges: Macario i Artemidoro]. *Inc.*: «Macario: Truxístela desde el monte».

176 F. 122v-124 (117v-119) [A. Mira de Amescua. Fragment d'*El ermitaño galán*. Personatges: Artemidoro, María i Macario]. *Inc.*: «Artemidoro: El amor de cumplimientos».

177 F. 124v-125v (119v-120v) [A. Mira de Amescua]. «El ermitaño galán». [Personatges: María i Asenio]. *Inc.*: «María: Que es muy grande mi locura».

178 F. 125v-127 (120v-122) [A. Mira de Amescua]. «El ermitaño galán». [Personatges: Creúsa i María]. *Inc.*: «Creúsa: ¿Eres forastera?».

179 F. 127v-128v (122v-123v) [A. Mira de Amescua]. «El hermitaño galán». [Personatges: Getrudis (*sic*), María, Creúsa i Andrea]. *Inc.*: «Getrudis, viuda: ¡Gracias a Dios que se han ido!».

180 F. 129-129v (124-124v) [Extret d'una comèdia (Lope de Vega. *Amar, servir y esperar?*). Personatges: doña Juana i doña Leonor]. *Inc.*: «Doña Leonor: Notable fuerça de error».

181 F. 129 (124) [Lope de Vega. Fragment d'*Amar, servir y esperar*]. *Inc.*: «Amar se pueden defetos».

182 F. 129v (124v) [Extret d'una comèdia (Lope de Vega. *Amar, servir y esperar?*). Personatges: don Juan i doña Juana]. *Inc.*: «Don Juan: ¿Lloras, señora?».

183 F. 130-132v (125-127v) [A. Mira de Amescua]. «El hermitaño galán». [Personatges: Getrudis (*sic*), María, Andrea, Creúsa, Roque i Luzindo]. *Inc.*: «Getrudis: Suelta el manto».

184 F. 133-134 (128-129) [J. de Zabaleta]. «En la comedia El hijo de Marco Aurelio». [Personatges: Sabañón i Lucrecia]. *Inc.*: «Sabañón: ¿Lucrecilla?».

185 F. 134v-135 (129v-130) [J. de Zabaleta]. «El hijo de Marco Aurelio». [Personatges: Marcia i Lucrecia]. *Inc.*: «Marcia: Pluguiera a Dios no lo fuera».

186 F. 135-136 (130-131) [J. de Zabaleta]. «En la misma». [Personatges: Perenio, Sabañón, Marcia, Cómmodo i Lucrecia]. *Inc.*: «Perenio: Que se case».

187 F. 136-136v (131-131v) [J. de Zabaleta]. «En la misma». [Personatges: Cómmodo i Marcia]. *Inc.*: «Cómmodo: Yo cumpliré mi palabra».

188 F. 137 (132) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Del lugar huyendo vengo».

189 F. 137 (132) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Vive Dios que es menester».

190 F. 137v (132v) [Extret d'una comèdia. Personatges: don Antonio i doña Leonor]. *Inc.*: «Don Antonio: Es fuerça el amaros».

191 F. 137v (132v) [Lope de Vega. Fragment de *Las cuentas del Gran capitán*]. *Inc.*: «Allá dezía un discreto».

192 F. 138 (133) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Vete, / Argos seré vigilante».

193 F. 138 (133) [Lope de Vega. Fragment de *La vitoria de la honra*]. *Inc.*: «Las arracadas, señor».

194 F. 138 (133) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Primero esos onze globos».

195 F. 138v (133v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Desde aquí pienso escuchar».

196 F. 138v (133v) [Lope de Vega. Fragment d'*El piadoso veneciano*]. *Inc.*: «Es el honor».

197 F. 138v-140 (133v-135) [Extret d'una comèdia. Personatges: Carlos, Arnesto i Ludivico]. *Inc.*: «Carlos: Solos quedamos agora».

198 F. 140 (135) [Lope de Vega. Fragment de *La mayor vitoria*]. *Inc.*: «Dame tus braços, Pompeyo».

199 F. 140v-141 (135v-136) [Lope de Vega. Fragment d'*El piadoso veneciano*. Personatges: Marcelo, Sabino, Urbino i Sidonio]. *Inc.*: «Marcelo: Fuera de lo que es valor».

200 F. 141v-143 (136v-138) [Lope de Vega. Fragment d'*El piadoso veneciano*. Personatges: Silvia i Fileno]. *Inc.*: «Márgenes d'este río».

201 F. 143v-144v (138v-139v) [Lope de Vega. Fragment d'*El piadoso veneciano*. Personatges: Fileno i Silvia]. *Inc.*: «¿Tanto desdén, Silvia mía».

202 F. 144v (139v) [Lope de Vega. Fragment d'*El saber puede dañar*]. *Inc.*: «Siempre el dar dichoso fue».

203 F. 145-146 (140-141) [Lope de Vega. Fragment de *Porfiar hasta morir*. Personatges: Mazías, Clara i Nuño]. *Inc.*: «Mazías: Oýd, señora».

204 F. 146-146v (141-141v) [Extret d'una comèdia. Personatges: Tabaco i Sancha]. *Inc.*: «Tabaco: Sancha, vos que sabéys tanto».

205 F. 147 (142) [Lope de Vega. Fragment de *Porfiar hasta morir*. Personatges: Leonor i Nuño]. *Inc.*: «Leonor: No me digas más razones».

- 206 F. 147-148 (142-143) [Una altra còpia de 203 (Mazías, Clara), ratllada].
- 207 F. 148v-149 (143v-144) [Lope de Vega. Fragment d'*El robo de Dina. Lo que se pedía a una diosa*. Personatges: Fenisa i Erisaldo]. *Inc.*: «Sólo quiero suplicarte».
- 208 F. 149-149v (144-144v) [Lope de Vega. Fragment d'*El saber puede dañar*. Personatges: Carlos i Rugero]. *Inc.*: «Carlos: Dadme vos las que queráis».
- 209 F. 149v-150 (144v-145) [Lope de Vega. Fragment de *Los pleitos de Inglaterra*]. *Inc.*: «Amor, Florisando amigo».
- 210 F. 150 (145) [Lope de Vega. Fragment de *La pastoral de Jacinto*]. *Inc.*: «No tiene Livia en su arena».
- 211 F. 150v (145v) [Lope de Vega. Fragment de *Los pleitos de Inglaterra*. Personatges: don Diego i Enrique]. *Inc.*: «Las armas son escusadas».
- 212 F. 150v (145v) [Lope de Vega. Fragment de *Los palacios de Galiana*]. *Inc.*: «Dizen que allá en el infierno».
- 213 F. 151 (146) [Lope de Vega. Fragment de *Dios hace reyes*]. *Inc.*: «Calla, necio».
- 214 F. 151v-152 (146v-147) [Extrets d'una comèdia. Personatges: Fernando i Castaño]. *Inc.*: «¿Cómo se podrá copiar».
- 215 F. 152v (147v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Brava cosa».
- 216 F. 153 (148) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Noche que entre sombras pardas».
- 217 F. 153 (148) [Extret d'una comèdia. Personatges: Jusepa i Duarte]. *Inc.*: «Jusepa: Amante que se enamora».
- 218 F. 153v (148v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «La diosa Venus, Beatriz».
- 219 F. 153v (148v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Pudiera ser la fortuna».
- 220 F. 154 (149) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Viste aquella piedra elada».
- 221 F. 154 (149) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Si ay más tormentos, ausencia».
- 222 F. 154 (149) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Qué fácil condisión tiene quien ama».
- 223 F. 154v (149v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Porcia, pregunta quién llama».
- 224 F. 154v (149v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Io me acuerdo que una vez».
- 225 F. 154v (149v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Quien loca».
- 226 F. 155 (150) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «¡O soberana muger!».
- 227 F. 155 (150) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Quien delante de otra dama».
- 228 F. 155 (150) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Lo de ayer ya se passó».
- 229 F. 155 (150) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Mucho estimo este favor».
- 230 F. 155v (150v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «¿Cómo avía de enojarme».
- 231 F. 155v (150v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Irene, que te quiero advierte».
- 232 F. 156 (151) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Sin quitarme las espuelas».
- 233 F. 156 (151) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «El cortés galantear».

- 234 F. 156^v (151^v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «La fortunilla boltaria».
- 235 F. 156^v (151^v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Bolvió mi suerte la proa».
- 236 F. 157 (152) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Ya con desdenes me mata».
- 237 F. 157 (152) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Comensad, tiempo, a correr».
- 238 F. 157^v (152^v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Todo el tiempo, o Sancha ingrata».
- 239 F. 157^v (152^v) [Extret d'una comèdia. Personatges: Antonia i Toribio]. *Inc.*: «Antonio: ¿Quién te mata?».
- 240 F. 158 (153) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «¿Qué miráys, vos, doña Luna».
- 241 F. 158 (153) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Por esos cabellos de oro».
- 242 F. 158^v (153^v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «¿Por qué me tiene abscondida».
- 243 F. 158^v (153^v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Felipo, partirte puedes».
- 244 F. 159 (154) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «¿Cómo vivo sin aquella».
- 245 F. 159 (154) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Todo la ausencia lo enfría».
- 246 F. 159 (154) [Extret d'una comèdia. Personatges: Fabio i Mitilene]. *Inc.*: «Fabio: Lloras».
- 247 F. 159^v-161 (154^v-156) [Lope de Vega. Fragment de *Nadie se conoce*. Personatges: Álvaro i Rey]. *Inc.*: «Álvaro: Vuestra magestad intente».
- 248 F. 161^v-162^v (156^v-157^v) [Lope de Vega. Fragment de *Nadie se conoce*. Personatges: Fabio, Beliza i Lisardo]. *Inc.*: «Favio: Vuesa merced no me dice».
- 249 F. 163-164 (158-159) [Lope de Vega. Fragment de *Nadie se conoce*. Personatges: Lisardo i Fabio]. *Inc.*: «Lisardo: Si no guardara respeto».
- 250 F. 164-165 (159-160) [Lope de Vega. Fragment de *La primera información*. Personatges: Elvira i Rey]. *Inc.*: «Elvira: Mire vuestra magestad».
- 251 F. 165-166 (160-161) [Lope de Vega. Fragment de *La primera información*. Personatges: Enrique i Blanca]. *Inc.*: «Enrique: Agradesco a mi fortuna».
- 252 F. 166-167 (161-162) [Lope de Vega. Fragment de *La primera información*. Personatges: Enrique i Crespín]. *Inc.*: «Enrique: ¡O quién agora tuviera».
- 253 F. 167-167^v (162-162^v) [Lope de Vega. Fragment d'*El labrador venturoso*]. *Inc.*: «Pastores d'estas montañas».
- 254 F. 167^v-168 (162^v-163) [Lope de Vega. Fragment d'*El labrador venturoso*]. *Inc.*: «Inés, si te á persuadido»
- 255 F. 168-168^v (163-163^v) [Extret d'una comèdia. Personatge: Polo]. *Inc.*: «¿Quién canta? Dos ruseñores barbados».
- 256 F. 168^v (163^v) [Lope de Vega. Fragment de *La mayor vitoria*]. *Inc.*: «Las mujeres que aborrecen».
- 257 F. 168^v (163^v) [Lope de Vega. Fragment d'*El robo de Dina*. Personatges: Alfeo i Siquín]. *Inc.*: «Alfeo: Ella te mira también».

- 258 F. 168v (163v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Déxame que goze».
- 259 F. 168v (163v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Una muger enojada».
- 260 F. 169-170 (164-165) [Extret d'una comèdia. Personatges: Garcia, Leonor i Redondo]. *Inc.*: «García: El mudar los pareceres».
- 261 F. 170v (165v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Plegue a Dios, si amaré más».
- 262 F. 170v (165v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «La esperança en el amor».
- 263 F. 171 (166) [Extret d'una comèdia. Personatges: doña Clara i don Diego]. *Inc.*: «Doña Clara: Luego no avéys dicho a dos».
- 264 F. 171v-172v (166v-167v) [P. Calderón de la Barca. Fragment d'*El hombre pobre, todo es trazas*. Personatges: Feliz i Beatriz]. *Inc.*: «Feliz: En desengaño forçoso».
- 265 F. 172v-174v (167v-169v) [P. Calderón de la Barca. Fragment d'*El hombre pobre, todo es trazas*. Personatges: Beatriz, don Diego i Leonelo]. *Inc.*: «Al que una pregunta mía».
- 266 F. 174v (169v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Yo, señora, llego a verme».
- 267 F. 175 (170) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Por esos ojos divinos».
- 268 F. 175 (170) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Yo adoro con tantas veras».
- 269 F. 175v (170v) [P. Calderón de la Barca. Fragment d'*El galán fantasma*]. *Inc.*: «Por mí no ha de faltar, no».
- 270 F. 175v (170v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Si labra una peña dura».
- 271 F. 176 (171) [P. Calderón de la Barca. Fragment d'*Argenis y Poliarco*]. *Inc.*: «Al tiempo que ya la salva».
- 272 F. 176 (171) [P. Calderón de la Barca. Fragment d'*Argenis y Poliarco*]. *Inc.*: «Guárdeos del cielo, deseos».
- 273 F. 176 (171) [P. Calderón de la Barca. Fragment d'*El galán fantasma*]. *Inc.*: «¡O nunca, señor, o nunca».
- 274 F. 176v (171v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «O Filomena con saya».
- 275 F. 176v (171v) [P. Calderón de la Barca. Fragment d'*El galán fantasma*]. *Inc.*: «De vuestras señas llamado».
- 276 F. 177 (172) [P. Calderón de la Barca. Fragment d'*El médico de su honra*]. *Inc.*: «Ayer, como al sol no vía».
- 277 F. 177 (172) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Sólo sé que el ciego dios».
- 278 F. 177v-178 (172v-173) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Judas Macabeo*. Personatges: Tolomeo i Jonatás]. *Inc.*: «Tolomeo: El silencio de la noche».
- 279 F. 178 (173) [Extret d'una comèdia. Personatges: Carlos i Mengo]. *Inc.*: «Carlos: Hermosa noche».
- 280 F. 178v-179 (173v-174) [Extret d'una comèdia. Personatges: Carlos i Margarita]. *Inc.*: «Carlos: No ay humano sufrimiento».
- 281 F. 179 (174) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Es tu esposa un dulce encanto».

282 F. 179v-180 (174v-175) [Extret d'una comèdia. Personatges: Carlos i Le-onelo]. *Inc.*: «Vive Dios, que si intentaras».

283 F. 180 (175) [Extret d'una comèdia. Personatges: Carlos i Mengo]. *Inc.*: «Carlos: Ya la procuro olvidar».

284 F. 180 (175) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Mi amor».

285 F. 180v (175v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Ay claveles roçagantes».

286 F. 180v (175v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Que infierno de amor, ay cielos».

287 F. 181 (176) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «No he visto en toda mi vida».

288 F. 181v (176v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Yo estava en espía».

289 F. 181v (176v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Si eres dios, amor».

290 F. 181v (176v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Agora de un amigo se me acuerda».

291 F. 182-183 (177-178) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Con quien vengo, vengo*. Personatges: Otavio i Lisarda]. *Inc.*: «Otavio: Quien no tiene amor».

292 F. 182-183 (177-178) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Con quien vengo, vengo*. Personatges: Otavio i Lisarda]. *Inc.*: «Otavio: Quien no tiene amor».

293 F. 183v (178v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Tanto será que la sirva».

294 F. 183v (178v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Cielos, que se á de llamar».

295 F. 184 (179) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Señor, en busca de Blanca».

296 F. 184 (179) [Lope de Vega. Fragment de *Contra valor no hay desdicha*]. *Inc.*: «Ayan los hombres nacido».

297 F. 184 (179) [Lope de Vega. Fragment de *Contra valor no hay desdicha*]. *Inc.*: «Dexarás de ser mujer».

298 F. 184v-185 (179v-180) [Lope de Vega. Fragment de *Contra valor no hay desdicha*. Personatges: Niselo, Silvio, Ciro, Albano i Bato]. *Inc.*: «Niselo: Veamos el que dirá».

299 F. 185v (180v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Amor suele acometer».

300 F. 185v (180v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Amar con filosofia».

301 F. 185v (180v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Assí, ingrata, me respondes».

302 F. 185v (180v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «La amor tanto imposible».

303 F. 186 (181) [Extret d'una comèdia. Personatges: Marcelo i Chacón]. *Inc.*: «Marcelo: Este papel me escrivió».

304 F. 186v (181v) [Extret d'una comèdia. Personatges: Reyna i Conde]. *Inc.*: «Reyna: No puede aver grande amor».

305 F. 187 (182) [Extret d'una comèdia. Personatges: Blanca i Reyna]. *Inc.*: «Blanca: No me atrevo a referirle».

306 F. 187v (182v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Fenis, desde que te vi».

307 F. 187v (182v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Mas si vos le assiguráys».

308 F. 187v (182v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Beve, y sin pavor ninguno».

309 F. 188 (183) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «¿A qué aguardáys, penas mías».

310 F. 188 (183) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Papelito, esto más, zelos firmados».

311 F. 188 (183) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «De toda donsella infiero».

312 F. 188v (183v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Bien dises, la culpa es mía».

313 F. 188v (183v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Aurora hermosa».

314 F. 188v (183v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Disimula y ten paciencia».

315 F. 189 (184) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Según me siento obligado».

316 F. 189 (184) [Extret d'una comèdia. Personatges: Quaresma i Ramiro]. *Inc.*: «Antes siempre yo entendí».

317 F. 189v (184v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «De una vista, niño ciego».

318 F. 189v (184v) [Extret d'una comèdia. Personatges: el Rey i Turpín]. *Inc.*: «Tú puedes también, Turpín».

319 F. 190 (185) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Mal aya, dixo un juglar».

320 [Extret d'una comèdia. Personatges: García i Tristán]. *Inc.*: «García: ¿Resibió el villete?».

321 F. 190v (185v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «No es rasón».

322 F. 190v (185v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Señora, / no mandes que del amor».

323 F. 190v (185v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «¡O letras que del pinzel».

324 F. 190v (185v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «¿Por qué á de ser don del cielo».

325 F. 191 (186) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Petronilla más hermosa».

326 F. 191 (186) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Desesperada esperança».

327 F. 191v (186v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Si la fama te á informado».

328 F. 191v (186v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Un aguacero cayó».

329 F. 192 (187) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Hermoso dueño mío».

330 F. 192 (187) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Ay, bellos ojos queridos».

331 F. 192v (187v) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Con quien vengo, vengo?* Personatges: Leonor i Otavio]. *Inc.*: «Pues ¿cómo? ¿No ay más ablar?».

332 F. 192v-193 (187v-188) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Con quien vengo, vengo*. Personatges: Lisarda i Otavio]. *Inc.*: «Lisarda: Tu buen humor me conbida».

333 F. 193 (188) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Con quien vengo, vengo*. Personatges: don Juan i Ursino]. *Inc.*: «Don Juan: Entraremos contigo».

334 F. 193v (188v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Blanca hermosa de mis ojos».

335 F. 193v (188v) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Con quien vengo, vengo*]. *Inc.*: «¡Qué mal un enamorado».

336 F. 193^v (188^v) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Con quien vengo, vengo*]. *Inc.*: «He de estar hasta que el alva despierte».

337 F. 194 (190) [Lope de Vega. Fragment d'*El desprecio agradecido*. Personatge: Ber.]. *Inc.*: «Ber.: Buélvese el amor, Otavio».

338 F. 194 (190) [Lope de Vega. Fragment d'*El desprecio agradecido*. Personatges: Mendo i Otavio]. *Inc.*: «Mendo: ¿Por qué piensas que llamaron».

339 F. 194^v (190^v) [Lope de Vega. Fragment d'*El desprecio agradecido*]. *Inc.*: «No te quexes, que no es bueno».

340 F. 194^v (190^v) [Lope de Vega. Fragment d'*El amor enamorado*]. *Inc.*: «No ará, que en un poderoso».

341 F. 194^v (190^v) [Lope de Vega. Fragment de *La mayor virtud de un rey*]. *Inc.*: «O, cuánto mal puede aser».

342 F. 195 (191) [Lope de Vega. Fragment d'*El amor enamorado*]. *Inc.*: «¿Qué desdicha fatal de las hermosas».

343 F. 195 (191) [Lope de Vega. Fragment de *La mayor vitoria de Alemania*]. *Inc.*: «Quien quisiere conquistar».

344 F. 195 (191) [Lope de Vega. Fragment de *Si no vieran las mujeres*]. *Inc.*: «Más quiere una muger ver».

345 F. 195^v (191^v) [Lope de Vega. Fragment de *Si no vieran las mujeres*. Personatges: Federico i Tristán]. *Inc.*: «Federico: Todo este necio peligró».

346 F. 195^v (191^v) [Lope de Vega. Fragment d'*El desprecio agradecido*]. *Inc.*: «Ay en los campos de Orán».

347 F. 196 (192) [Lope de Vega. Fragment de *Las bizarrías de Belisa*. Personatge: Tello]. *Inc.*: «Tello: Alexandro llorava porque avía».

348 F. 196^v (192^v) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *La vida es sueño*]. *Inc.*: «No quise darte parte».

349 F. 196^v (192^v) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *La vida es sueño*]. *Inc.*: «Cuentan de un sabio que un día».

350 F. 196^v (192^v) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Saber del mal y el bien*]. *Inc.*: «Lo primero».

351 F. 197 (193) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «La mayor dicha del suelo».

352 F. 197-197^v (193-193^v) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Saber del mal y el bien*]. *Inc.*: «No sabes tú lo que aprieta».

353 F. 197^v (193^v) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Saber del mal y el bien*]. *Inc.*: «¡Ay, amor, falsa sirena».

354 F. 198 (194) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Saber del mal y el bien*]. *Inc.*: «¡O inconstancia desigual».

355 F. 198 (194) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Amor vergonçoso y mudo».

356 F. 198^v-199 (194^v-195) [Extret d'una comèdia. Personatges: don Antonio i Pintor]. *Inc.*: «Don Antonio: Pintores somos los dos».

357 F. 199v-200 (195v-196) [Tirso de Molina. *El celoso prudente*. Personatges: Sigismundo i Gascón]. *Inc.*: «Sigismundo: La noche se á desojado».

358 F. 200 (196) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Los lances de amor y fortuna*]. *Inc.*: «Siempre amor fue desigual».

359 F. 200v (196v) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *La dama duende*]. *Inc.*: «Quexoso, ¿cómo podré?».

360 F. 200v-201 (196v-197) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Peor está que estaba*]. *Inc.*: «Oye un cuento».

361 F. 201 (197) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Con rasón se llama amor».

362 F. 201v (197v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Riérame [*ms.* riáreme] a no ver que aquesta noche».

363 F. 201v (197v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Dixo una ves un discreto».

364-381 F. 202-204 (198-200): «Ensaladilla de dichos graciosos».

364 F. 202 (198) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Tus obras altamente fabricadas».

365 F. 202 (198) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Perder vitorrias y dexar siudades».

366 F. 202 (198) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «A la fortuna pintan, y a la guerra».

367 F. 202 (198) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Mas no ay dolor que el tiempo no consuele».

368 F. 202v (198v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Peñas del mar que competir quisistes».

369 F. 202v (198v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Amor á de ser miedo, amor recato».

370 F. 202v (198v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Si un mismo ardor y un mismo desearse».

371 F. 203 (199) [Lope de Vega. Fragment de *Pobreza no es vileza*]. *Inc.*: «De una dama francesa se desía».

372 F. 203 (199) [Lope de Vega. Fragment de *El mejor mozo de España*]. *Inc.*: «Inés me pide una palmilla verde».

373 F. 203 (199) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «El porfiar con rasón».

374 F. 203v (199v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Acuérdome una ves aver oýdo».

375 F. 203v (199v) [Lope de Vega. Fragment de *La discreta venganza*. Personatges: Alo. i Re.]. *Inc.*: «Entré en casa de mi tío».

376 F. 203v (199v) [Lope de Vega. Fragment de *Lo cierto por lo dudoso*]. *Inc.*: «Dixo un sabio reverendo».

377 F. 203v (199v) [Lope de Vega. Fragment de *Lo cierto por lo dudoso*]. *Inc.*: «Es la muger».

378 F. 204 (200) [Lope de Vega. Fragment de *Lo cierto por lo dudoso*]. *Inc.*: «Dixo un sabio que jamás».

379 F. 204 (200) [Lope de Vega. Fragment d'*El valiente Céspedes*]. *Inc.*: «Por la piedad de los cielos».

380 F. 204 (200) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Si méritos procura».

381 F. 204 (200) [Lope de Vega. Fragment d'*El rey sin reino*]. *Inc.*: «Entre las penas de amor».

382 F. 204v (200v) [Lope de Vega. Fragment d'*El guante de doña Blanca*]. *Inc.*: «Viendo poner la veleta».

383 F. 204v (200v) [Extret d'una comèdia. Personatges: Beatriz i Brunete]. *Inc.*: «Yo vivo».

384 F. 204v (200v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Honor, morir me conviene».

385 F. 205 (201) [Extret d'una comèdia. Personatges: Carlos, Laura i Chacón]. *Inc.*: «No porfies».

386 F. 205 (201) [Extret d'una comèdia. Personatges: Duque i Flora]. *Inc.*: «Es enfermedad».

387 F. 205 (201) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Muger, enemiga mía».

388 F. 205v (201v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Temo / que le mato si le miro».

389 F. 205v (201v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Ayer tanto aborreser».

390 F. 205v (201v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Fortuna, ya te as cansado».

391 F. 205v (201v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Quien subió en lugar tan alto».

392 F. 206 (202) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Disen los que más se alaban».

393 F. 206 (202) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Si esso sólo te apasiona».

394 F. 206 (202) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Hermosa y bien entendida».

395 F. 206v (202v) [P. Calderón de la Barca. Fragment d'*El astrólogo fingido*]. *Inc.*: «Una república avía».

396 F. 206v (202v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «El tiempo todo lo allana».

397 F. 206v (202v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Es socorro, y el de España».

398 F. 206v (202v) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Cuatro dientes te quedaron».

399 F. 207 (203) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «No solváys mi canto en lloro».

400 F. 207 (203) [Lope de Vega. Fragment d'*El mejor mozo de España*]. *Inc.*: «Tres cosas paresen bien».

401 F. 207 (203) [Extret d'una comèdia]. *Inc.*: «Viéndose en un fiel christal».

402-456 F. 208-242v (203-238v) [Poemes en castellà].

402 F. 207v (203v): «A la entrada del conde de Arcurt quando vino derrotado del socorro de Lérida». *Inc.*: «El rojo en negro trocó».

403 F. 208 (204): «A dos damas. Désimas». *Inc.*: «Ya que del tiempo el rigor».

- 404 F. 208v (204v): «A una dama que dio a un galán un ramo de siruelas. Décima». *Inc.*: «Pues que siruelas me days».
- 405 F. 208v (204v): «Dios es moro, verdad es. Glosa». *Inc.*: «Vistes un niño bendado».
- 406 F. 209 (205) [Extret d'un diàleg en vers]. *Inc.*: «Pregunta: En un punto, en un instante».
- 407 F. 209 (205) [Extret en prosa]. *Inc.*: «Prevíneme, esperé, dispuse el azero».
- 408 F. 209v (205v): «Otava». *Inc.*: «No es mío el corasón pues hos l'é dado».
- 409 F. 209v (205v) *Inc.*: «Es tanto lo que te adoro».
- 410 F. 209v (205v) *Inc.*: «El aliento de tu boca».
- 411 F. 210 (206) [Lope de Vega. Fragment de *La historia de Tobías*]. *Inc.*: «Papel». «Que vea yo con mis ojos».
- 412 F. 210v (206v): «De Filonte bravo». *Inc.*: «Rendí, rompí, derribé».
- 413 F. 210v (206v): «A un astrólogo». *Inc.*: «Yaze un astrólogo aquí».
- 414 F. 210v (206v): «Dichos». *Inc.*: «Porque no ay amor sin dar».
- 415 F. 210v (206v) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Peor está que estaba*]. *Inc.*: «Como pude quise ablarle».
- 416 F. 211 (207) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Peor está que estaba*]. «Otra». *Inc.*: «Yo que lloro mi fortuna».
- 417 F. 211 (207) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Peor está que estaba*]. *Inc.*: «Desdichado del enfermo».
- 418 F. 211 (207) [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Peor está que estaba*]. *Inc.*: «El Peor está que estava».
- 419 F. 211 (207): «Otra». *Inc.*: «Plegue a Dios que es el vivir».
- 420 F. 211 (207) *Inc.*: «Bargantes hombres, esto es».
- 421 F. 211v (207v) *Inc.*: «No tenéys que agradecer».
- 422 F. 211v (207v) *Inc.*: «Yo he visto naser la rosa».
- 423 F. 212 (208) [F. de Rojas Zorrilla]. «En la comedia Casarse por vengarse. Blanca». *Inc.*: «Quien vive de sólo un mal».
- 424 F. 212 (208) [F. de Rojas Zorrilla]. «En la comedia Obligados y ofendidos. Crispín». *Inc.*: «Un día al amanecer».
- 425 F. 212v (208v): «Otra». *Inc.*: «Porque la ruega se ensancha».
- 426 F. 212v (208v): «Décima». *Inc.*: «Anme dicho que os an dicho».
- 427 F. 212v (208v): «A escuras y sin candil. Glosa». *Inc.*: «De verde y oro salió».
- 428 F. 213-214v (209-210v): «Retrato en estancias». *Inc.*: «No allo cosa en ti, Lucida mía».
- 429 F. 215-215v (211-211v) *Inc.*: «Eres mi bien, mi alma, eres mi diosa».
- 430 F. 216-216v (212-212v): «Estancias a una dama, aviéndosele de ausentar el que amava». *Inc.*: «Qué suerte puede aver de desventura».

431 F. 217-217v (213-213v): «Estancias». *Inc.*: «Las flechas con que amor el alma hiera».

432 F. 218-218v (214-214v): «Discurso en estancias amorosas». *Inc.*: «De amor y miedo el alma combatida».

433 F. 219-220 (215-216): «Discurso en estancias a un pastor a quien por otro avía negado su pastora». *Inc.*: «De las ondas el sol resplandesiente».

434 F. 220-220v (216-216v): «Estancias glosando en los primeros y últimos versos dos tersetos agenos». *Inc.*: «Ausente de mi bien y de mi gloria».

435 F. 221-221v (217-217v): «Estancias de contrarios imposibles». *Inc.*: «Primero se verá negra la nieve».

436 F. 222-222v (218-218v): «Ojos que ya no veys, quién os mirava. Glosa propia». *Inc.*: «No puede ya llevar el sufrimiento».

437 F. 223-223v (219-219v): «De otro os vea acordar, de mí olvidaros. Glosa propia a este verso ageno». *Inc.*: «Señora mía, estad assegurada».

438 F. 223v-224v (219v-220v): «Mas, ¿quién tendrá las riendas al deseo? Glosa». *Inc.*: «Quien merese gosar el bien de veros».

439 F. 224v-225 (220v-221) *Inc.*: «Gallarda Celia, cuya hermosura».

440 F. 225v-226 (221v-222): «El que sin ti vivir ya no querría. Glosa». *Inc.*: «Una tan triste vida y tan pesada».

441 F. 226v-227v (222v-223v) «De amores muera yo si en esto miento. Glosa». *Inc.*: «Hasta que os vi jamás hallé ventura».

442 F. 227v-228 (223v-224): «Aviso, hermosura, gracia y gala. Glosa». *Inc.*: «Tanto quiso el amor favoreserme».

443 F. 228-229 (224-225): «Lo menos que ay en vos es ser hermosa. Glosa». *Inc.*: «Quien fue dueño de sí después de veros».

444 F. 229-230 (225-226): «Estancias respondienddo a la hordinaria pregunta cuál es más digna de ser amada, muger fea y discreta o hermosa y necia». *Inc.*: «El que de fea discreta es bien tratado».

445 F. 230-230v (226-226v): «A Dios, que manda amor que parta y muera. Glosa». *Inc.*: «El mismo amor que me forçó a quereros».

446 F. 231-232 (227-228): «Epístola en estancias». *Inc.*: «Tan cansado está ya mi sufrimiento».

447 F. 232-233 (228-229): «No quiero mayor bien que mi tormento. Glosa en diálogo». *Inc.*: «¿Cómo te va de gusto, di, Silvano?».

448 F. 233-234 (229-230): «A triste soledad soy condenada. Glosa a pedimiento de una dama». *Inc.*: «Quando entendí tener asegurado».

449 F. 234v-235 (230v-231): «Estancias a una dama que acogía bien y trataba muy mal a un galán que la servía». *Inc.*: «De qué sirve, hermosa Galatea».

450 F. 235v-236v (231v-232v): «Yo me lo sé por qué, aunque no lo digo. Glosa». *Inc.*: «No quiero andar colgado de esperança».

451 F. 236v-237 (232v-233): «Epístola en estancias». *Inc.*: «Ensaye ha sido, que el amor ha hecho».

452 F. 237v-239 (233v-235): «Epístola en estancias». *Inc.*: «Señora mía, el se-
lestial semblante».

453 F. 239v-240 (235v-236): «Estancias loando a una dama». *Inc.*: «Si la plu-
ma ygualara al pensamiento».

454 F. 240v-241 (236v-237): «Estancias a los zelos». *Inc.*: «Sabe el amor que
no uviera nascido».

455 F. 241v-242 (237v-238): «Estancias a una dama tan desamorada como
hermosa». *Inc.*: «Quanto formó la poderosa mano».

456 F. 242-242v (238-238v): «Agena». *Inc.*: «Di, Gil, ¿qué tiene Juana, que
anda triste?». *Amb* «Glosa propria»; *inc.*: «¿Qué es esto, Gil, que ya no sale al prado».

457-472 F. 243-247 (239-243) [Sonets i altres poemes (en castellà)].

457 F. 243 (239): «Soneto». *Inc.*: «Dexo de sospirar, porque reselo».

458 F. 243-243v (239-239v): «Soneto». *Inc.*: «Lucida, ¿qué sirvió quererte
tanto».

459 F. 243v (239v): «Soneto». *Inc.*: «Ojos que no soys ojos, sino estrellas».

460 F. 243v-244 (239v-240): «Soneto». *Inc.*: «Yo conosco que en vano me
fatigo».

461 F. 244 (240): «Soneto». *Inc.*: «Mira qué negro amor o que nonada».

462 F. 244-244v (240-240v): «Soneto». *Inc.*: «Avéys dado en haserme disfa-
vores».

463 F. 244v (240v): «Soneto». *Inc.*: «Bendita sea la hora y el momento».

464 F. 244v-245 (240v-241): «Soneto». *Inc.*: «Es del risco terrible la duresa».

465 F. 245 (241): «Soneto». *Inc.*: «Quando no es el amor tan confirmado»

466 F. 245-245v (241-241v): «Soneto». *Inc.*: «Si Celia duerme, amor lo mis-
mo hase».

467 F. 245v (241v): «Soneto». *Inc.*: «Ya que se sufra amor andar qual ando».

468 F. 246 (242): «A una dama que mostró el pie con su amapola, parecido
a un ramille[te] de flores que trahía en la mano, y fue doña María Ana de Castro.
Soneto». *Inc.*: «Bordó Pomona de un jardín florido».

469 F. 246v (242v): «Al mismo asunto y sugeto. Otava». *Inc.*: «A batallar sa-
lieron muchas flores».

470 F. 246v (242v): «Espinela a lo mismo» *Inc.*: «Si el abril llevas por plantas».

471 F. 247 (243): «Otava a lo mesmo». *Inc.*: «Tan ayrosa entró Anarda en la
carroça».

472 F. 247 (243): «Espinela a lo mesmo, de don Francisco de Ayguaviva».
Inc.: «Al entrar en un coche, Anarda hermosa».

473-475 F. 247v (243v) [Poemes en català].

473 F. 247v (243v): «Dècima». *Inc.*: «Volguí pintar l'altre dia».

474 F. 247^v (243^v) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «No-m fâcies figuras, jaia».

475 F. 247^v (243^v) [F. V. Garcia]. *Inc.*: «En aquest sepulcre estret».

476-485 F. 248-249 (244-245) [Poemes burlescos (en castellà i italià macarrònic)].

476 F. 248 (244) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto burlesco». *Inc.*: «Niña, sin ser de Osma, digna de asma».

477 F. 248 (244) *Inc.*: «Ay flor, ay clavel, ay rosa».

478 F. 248 (244) *Inc.*: «Por una noche sola».

479 F. 248^v (244^v): «Versos italianos burlescos y brutescos» *Inc.*: «Foteva fra Rubin sor Liberale yn potta».

480 F. 248^v (244^v) *Inc.*: «Di fratri Zocolanti il sacristano».

481 F. 248^v (244^v) *Inc.*: «Sor Tarzia andò por vino, ruppe il brocale».

482 F. 248^v (244^v) *Inc.*: «Pusatger dove vay? Ci cey regabzo».

483 F. 248^v (244^v) [Poema en italià macarrònic (illegible; censurat)].

484 F. 249 (245): «Soneto». *Inc.*: «In questo mundo onyun fote hi rifotte» [censurat].

485 F. 249 (245) [Cobla en llatí macarrònic]. *Inc.*: «Audi, domina mea».

486-590 F. 249^v-277^v (245^v-s. n.) [Sonets en castellà].

486 F. 249^v (245^v) [Lope de Vega. Fragment d'*El leal criado*]. «Soneto». *Inc.*: «Como al reclamo acude el paxarillo».

487 F. 249^v-250 (245^v- s. n.) *Inc.*: «Que muera yo, tirana, por tus ojos».

488 F. 250 *Inc.*: «Tanto mi pena acaba el sufrimiento».

489 F. 250^v: «Soneto. A un paxarillo». *Inc.*: «Sítara de carmín que amane-siste».

490 F. 250^v *Inc.*: «Hilava el sol, hilava Luisa un día».

491 F. 251 [Lope de Vega. Fragment d'*El ingrato arrepentido*]. «Soneto». *Inc.*: «Celos, que tantas veces me avéys dado».

492 F. 251-251^v [Lope de Vega. Fragment de *La historia de Tobías*]. «Soneto». *Inc.*: «O, pues, qué linda cosa el casamiento».

493 F. 251^v [Lope de Vega. Fragment d'*El caballero del milagro*]. «Soneto». *Inc.*: «Dichoso el bien nacido, el noble, el grande».

494 F. 252 [Lope de Vega. Fragment de *La buena guarda*]. «Soneto». *Inc.*: «Quantas veces, señor, me avéys llamado».

495 F. 252-252^v [Comte de Villamediana]. «Soneto. Qué sea amor». *Inc.*: «Determinarse y luego arrepentirse».

496 F. 252^v: «Soneto. A un sueño». *Inc.*: «En triste obscuridad la noche fría».

497 F. 253: «Soneto». *Inc.*: «Si yo las flechas del amor tuviera».

498 F. 253-253^v [Comte de Villamediana]. «Soneto. Qué sea muger». *Inc.*: «Es la mayor un mar todo fortuna».

- 499 F. 253v [Juan Pérez de Montalbán. Fragment de *No hay vida como la honra*]. «Soneto». *Inc.*: «Matar a Carlos mi enemigo quiere».
- 500 F. 253v-254: «Soneto». *Inc.*: «Mírase herido un hombre, y porque sea».
- 501 F. 254: «Soneto». *Inc.*: «Dentro está del silencio y del respeto».
- 502 F. 254v [Lope de Vega. Fragment d'*El perro del hortelano*]. «Soneto». *Inc.*: «Amar por ver amar imbidia á sido».
- 503 F. 254v-255 [Lope de Vega. Fragment d'*Amar sin saber a quién*]. «Soneto. Al iugo pesado de una cársel». *Inc.*: «Obscuro laberinto, cársel fuerte».
- 504 F. 255: «Soneto». *Inc.*: «A tus manos, ninfa vil, repástalos».
- 505 F. 255v: «Soneto». *Inc.*: «De Andalucía el animal armígero».
- 506 F. 255v-256 [Lope de Vega]. «Soneto». *Inc.*: «Desmayarse, a[t]reverse, estar furioso».
- 507 F. 256: «Soneto». *Inc.*: «Prueba engaños mi loco pensamiento».
- 508 F. 256v [Lope de Vega. Fragment de *La discreta venganza*]. «Soneto». *Inc.*: «Todos los daños que al amor vinieron».
- 509 F. 256v-257 [Lope de Vega. Fragment de *La discreta venganza*]. «Soneto». *Inc.*: «Antes que fuera rey, antes que fuera».
- 510 F. 257 [Lope de Vega. Fragment de *La discreta venganza*]. «Soneto». *Inc.*: «El humo que formó cuerpo fingido».
- 511 F. 257-257v: «Soneto». *Inc.*: «Quando sin penas yo pudiera amaros».
- 512 F. 257v [Lope de Vega. Fragment de *Pobreza no es vileza*]. «Soneto». *Inc.*: «Amor, que no es amor forsado el gusto».
- 513 F. 257v-258 [Lope de Vega. Fragment de *Pobreza no es vileza*; atribuït al comte de Villamediana]. «Soneto». *Inc.*: «Quien dise que pobreza no es vilesa».
- 514 F. 258 [Lope de Vega. Fragment d'*El Arauco domado*]. «Soneto». *Inc.*: «Señor, si yo era bárbaro, no tengo».
- 515 F. 258-258v [Lope de Vega. Fragment de *La ventura sin buscarla*]. «Soneto». *Inc.*: «Un áspid truxe de[n]tro de mi pecho».
- 516 F. 258v [Lope de Vega. Fragment de *La ventura sin buscarla*]. «Soneto». *Inc.*: «Amor desconsertado, ¿qué es tu intento?».
- 517 F. 259 [Lope de Vega. Fragment d'*El valiente Céspedes*]. «Soneto». *Inc.*: «Nací en España, el reyno de Toledo».
- 518 F. 259 [Lope de Vega. Fragment d'*El hombre por su palabra*]. «Soneto». *Inc.*: «La firma de ser hombre qualquier hombre».
- 519 F. 259v [Lope de Vega. Fragment d'*El marido más firme*]. «Soneto». *Inc.*: «Si yo tuviere gusto, ayrados cielos».
- 520 F. 259v [Lope de Vega. Fragment d'*El marido más firme*]. «Soneto». *Inc.*: «Pensava la moral filosofía».
- 521 F. 260 [Lope de Vega. Fragment de *Virtud, pobreza y mujer*]. «Soneto». *Inc.*: «Verdes álamos altos, cuyas copas».

522 F. 260 [Lope de Vega. Fragment d'*El rey sin reino*]. «Soneto». *Inc.*: «Si la muger es de importancia al hombre».

523 F. 260v [Lope de Vega]. «Soneto». *Inc.*: «Con qué justa razón a la esperanza».

524 F. 260v: «Soneto». *Inc.*: «Enrique, yo no quiero aventurarme».

525 F. 261: «Soneto». *Inc.*: «De qué sirve, desid, haser alarde».

526 F. 261: «Soneto». *Inc.*: «Unos reselos a mi amor le siguen».

527 F. 261v: «Soneto. Pintando un grande amor». *Inc.*: «Es tan grande, Isabel, el amor mío».

528 F. 261v [J. Pérez de Montalbán. Fragment de *No hay vida como la honra*]. «Soneto. En respuesta». *Inc.*: «Si consigo mi amor no ha competido».

529 F. 262: «A una ausencia. Soneto». *Inc.*: «Sale el sol por las puertas del oriente».

530 F. 262: «Soneto». *Inc.*: «Es tanto mi dolor, es mi tormento».

531 F. 262v [Lope de Vega. Fragment de *Las bizarrías de Belisa*]. «Soneto». *Inc.*: «Canta con dulce voz en verde rama».

532 F. 262v [Lope de Vega. Fragment de *Porfiando vence amor*]. «Soneto». *Inc.*: «Sale la nave y sale la esperanza».

533 F. 263 [Lope de Vega. Fragment d'*El amor enamorado* (sonet)]. *Inc.*: «Al autor de la lus tanto desvelo».

534 F. 263 [Lope de Vega. Fragment de *Si no vieran las mujeres*]. «Soneto». *Inc.*: «Quien no sabe de amor viva entre fieras».

535 F. 263v [Lope de Vega. Fragment de *La mayor vitoria de Alemania*]. «Soneto». *Inc.*: «Pártese el sol por el umbral dorado».

536 F. 263v [Lope de Vega. Fragment de *Si no vieran las mujeres*]. «Soneto». *Inc.*: «Canta páxaro amante en la enramada».

537 F. 264 [Lope de Vega. Fragment de *Si no vieran las mujeres*]. «Soneto». *Inc.*: «Movióse entre filósofos de Grecia».

538 F. 264: «Soneto». *Inc.*: «Del castiso cavallo descuydado».

539 F. 264v: «Soneto». *Inc.*: «Falsa amistad, ladrón disimulado»

540 F. 264v [P. Calderón de la Barca. Fragment d'*El príncipe constante*]. «Soneto». *Inc.*: «Essos rasgos de luz, essas sentellas».

541 F. 265 [P. Calderón de la Barca. Fragment de *La dama duende*]. «Soneto». *Inc.*: «Bella Beatrís, mi fe es tan verdadera».

542 F. 265 [P. Calderón de la Barca. Fragment de *La dama duende*]. «Soneto». *Inc.*: «Si la elección se deve al alvedrío».

543 F. 265v: [P. Calderón de la Barca. Fragment d'*El príncipe constante*]. «Soneto». *Inc.*: «Estas que fueron pompas y alegría».

544 F. 265v: «Soneto». *Inc.*: «Llegar Tántalo al árbol avariento».

545 F. 266: «Soneto». *Inc.*: «Enamorado está mi pençamiento».

- 546 F. 266: «Soneto». *Inc.*: «Pençamiento de amor mal enpleado».
- 547 F. 266v: «Soneto». *Inc.*: «Amo y temo, y si temo es porque amo».
- 548 F. 266v: «Soneto». *Inc.*: «Amar el día y aborrecer el día».
- 549 F. 267 [Comte de Villamediana]. «Soneto». *Inc.*: «Si coraçón no tengo, ¿cómo vivo?».
- 550 F. 267 [Gonzalo de Céspedes. Fragment de *Poema trágico del español Gerardo*]. «Soneto». *Inc.*: «¿Cómo eres niño, amor, si eres gigante?».
- 551 F. 267v: «Soneto». *Inc.*: «La tiene Job de su dolor y pena».
- 552 F. 267v: «Soneto. A cierta dama amiga de dineros». *Inc.*: «Imperio injusto, loca tiranía».
- 553 F. 268: «Soneto». *Inc.*: «Aquel verde botón que laço ayroso».
- 554 F. 268: «Soneto». *Inc.*: «Sobervia tiene el agua en su elemento».
- 555 F. 268v [P. Calderón de la Barca. Fragment d'*El mayor encanto, amor*]. «Soneto» *Inc.*: «Vengativa deydad, deydad ingrata».
- 556 F. 268v [P. Calderón de la Barca. Fragment d'*El mayor encanto, amor*]. «Soneto». *Inc.*: «Vengativa y cruel, porque te assombres».
- 557 F. 269: «Soneto». *Inc.*: «Dixo un portero al papa: Señor, aquí á llegado».
- 558 F. 269: «Soneto». *Inc.*: «Por cuerda os tiene amor en su instrumento».
- 559 F. 269v: «Soneto». *Inc.*: «Quán imbidiosa, dulce prenda mía».
- 560 F. 269v: «Soneto». *Inc.*: «Penetra amor como invisible fuego».
- 561 F. 270: «Soneto». *Inc.*: «De bronze el pecho, el alma de diamante».
- 562 F. 270: «Soneto». *Inc.*: «Si es la mayor desgracia el no aver sido».
- 563 F. 270v: «Soneto». *Inc.*: «Los átomos del sol coge en redoma».
- 564 F. 270v: «Soneto» *Inc.*: «Sin espuelas picar, bolver sin freno».
- 565 F. 271 [P. Calderón de la Barca. Fragment d'*A secreto agravio, secreta venganza*]. «Soneto». *Inc.*: «Quando la fama en lenguas dilatada».
- 566 F. 271 [P. Calderón de la Barca. Fragment d'*A secreto agravio, secreta venganza*]. «Soneto». *Inc.*: «Leonor, si yo pudiera obedecerte».
- 567 F. 271v: «Soneto». *Inc.*: «Regalo, luz, tesoro y metafísica».
- 568 F. 271v: «Soneto». *Inc.*: «Tus óculos gatunos, mea dómina».
- 569 F. 272: «Soneto». *Inc.*: «Si dabis mihi atentas tus aurículas».
- 570 F. 272 [F. de Quevedo]. «Soneto. A un juez mercadería». *Inc.*: «Las leyes con que juzgas, o Batino».
- 571 F. 272v [F. de Quevedo]. «Soneto». *Inc.*: «Retirado en la paz d'estos desiertos».
- 572 F. 272v [F. de Quevedo]. «Soneto. Astío de un casado al terser día». *Inc.*: «Anteyer nos casamos, hoy querría».
- 573 F. 273: «Soneto». *Inc.*: «No me tires, Amor, flechas en vano».
- 574 F. 273-273v: «Soneto». *Inc.*: «Desir que son de oro esos cabellos».
- 575 F. 273v: «Soneto». *Inc.*: «Con tanto aviso, tanta hermosura».

- 576 F. 274: «Otava». *Inc.*: «Festeja oi felismente este convento».
- 577 F. 274 [F. de Quevedo]. «Soneto. A una muger puntiaguda con enaguas». *Inc.*: «Si eres campana, ¿dónde está el badajo?».
- 578 F. 274v: «Soneto». *Inc.*: «Fue más larga que paga de tramposo».
- 579 F. 274v [F. de Quevedo]. «Soneto. A la miseria humana». *Inc.*: «La vida empiesa en lágrimas y caca».
- 580 F. 275 [F. de Quevedo]. «Soneto. A Judas Iscariotes, ladrón de poquito». *Inc.*: «Pregunta: ¿Quién es el de las botas, que colgado».
- 581 F. 275 [F. de Quevedo]. «Soneto. Insinúa con donayre que las miserias d'esta vida pueden ser motivo de llanto y risa». *Inc.*: «¿Qué te ríes, filósofo cornudo?».
- 582 F. 275v [F. de Quevedo]. «Soneto. Diferencia de dos viciosos en el apetito de las mugeres». *Inc.*: «Por más graciosa que mi tronga sea».
- 583 F. 275v [F. de Quevedo]. «Soneto. Al solimán de una muger». *Inc.*: «Peraço, a un español noble y christiano».
- 584 F. 276 [F. de Quevedo]. «Soneto. Burla de las amenazas quando se toca la campana de Belilla». *Inc.*: «Conoscan los monarcas a Belilla».
- 585 F. 276 [F. de Quevedo]. «Soneto». *Inc.*: «Comer hasta matar la hambre es bueno».
- 586 F. 276v [F. de Quevedo]. «Buscona que busca coche para el Sotillo la víspera. Diálogo y soneto con opalandas». *Inc.*: «Escudero: Dize el emba[ja]dor que le prestara».
- 587 F. 277: «Soneto». *Inc.*: «Si el amor de esperanças se sustenta».
- 588 F. 277: «Soneto». *Inc.*: «Plegue a Dios que biruelas, sarampiones».
- 589 F. 277v: «Soneto». *Inc.*: «Dulce y querido dueño de mi vida».
- 590 F. 277v: «Soneto». *Inc.*: «Los que me ven amar tonos sayales».
- 591-610 F. 278-287v [Poemes en castellà].
- 591 F. 278 [Lope de Vega. Fragment de *La Arcadia*, estrofa II]. *Inc.*: «En una playa amena».
- 592 F. 278-279 [Atribuït a L. de Góngora]. *Inc.*: «De aquel buen siglo dorado».
- 593 F. 279-279v *Inc.*: «Aunque ves que peno y muero».
- 594 F. 279v-280 *Inc.*: «Para qué quieres casarte».
- 595 F. 280v-281 [P. Calderón de la Barca. Fragment de *Casa con dos puertas, mala es de guardar*]. *Inc.*: «Tres manos, señor, te beso».
- 596 F. 281v *Inc.*: «Noche agradable y serena».
- 597 F. 282-282v: «Dúo». *Inc.*: «Mariana del Mayo».
- 598 F. 283-282v: «Letra». *Inc.*: «1a. Para qué, Narda, desprecias».
- 599 F. 283v-284 *Inc.*: «A del imperio alemán».
- 600 F. 284-284v *Inc.*: «Ya que Polonia y Lorena».
- 601 F. 284v: «Quartilla». *Inc.*: «Que pues soi umano es fuerça».

- 602** F. 284v: «Désima a un ramo que recibí de una dama». *Inc.*: «Gracias son, y más floridas».
- 603** F. 285: «Letra». *Inc.*: «Búcaro, bucaryllo».
- 604** F. 285-285v *Inc.*: «Búcaro que a mi labio».
- 605** F. 286: «Letra». *Inc.*: «Encendido suspiro de la aurora».
- 606** F. 286v: «Letra». *Inc.*: «En los braços de la noche».
- 607** F. 287: «Difinición del amor». *Inc.*: «Es el amor un monstruo con alas».
- 608** F. 287 [Comte de Villamediana]. «A una esperança». *Inc.*: «Tal es la esperança mía».
- 609** F. 287v [Comte de Salinas]. «A lo mismo». *Inc.*: «Esperança desabrida».
- 610** F. 287v: «A la firmesa». *Inc.*: «A tan firme amor y fe».
- 611** F. 288-289 [P. Calderón de la Barca]. «Relación de la comedia Mejor está que estava». *Inc.*: «Ia te dije cómo anoche».
- 612** F. 290-291: «Academia compuesta por don Francisco Condamo en la comedi[a ...]» [s'interromp]. *Inc.*: «Preguntar de amor la esencia».
- 613** F. 291v: «Duodésima para pintar una superior hermosura, dicha por Juan Oven». *Inc.*: «Fili, para escribir tus gracias sumas».
- 614** F. 291v-292v: «A una señora que no quería que la alabasen». *Inc.*: «Mandas, Lisi, no se alabe».

Bibliografia

21-24, 28, 47, 77, 570-572, 577, 579-586 F. de QUEVEDO. *Obra poética*, 1969-1971, [a cura de J. M. Blecua]. Cf. S. FERNÁNDEZ MOSQUERA; A. AZAUSTRE GALIANA. *Índices de la poesía de Quevedo*. **29-35, 37-41, 44, 46, 50-58, 60, 61, 63, 64, 66-73, 87-91, 495, 498, 513, 549, 608** COMTE DE VILLAMEDIANA. *Poesía impresa completa*, 1990, [a cura de J. F. Ruiz Casanova]. Íd. *Poesía inédita completa*, 1994, [a cura del mateix]. **67** *Sátiras políticas de la España moderna*, 1973, p. 97-101, [edició]. **474, 475** Veg. *supra*, ms. 1358. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1972, p. 32. // R. RAMOS. «Lope de Vega en el cancionero del Barón de Claret». *Anuario Lope de Vega*, núm. 5, p. 199-211. Íd. «El Cancionero del Barón de Claret». EG, núm. 21, p. 363-379. **28** F. PLATA. «Don Juan Vélez de León, refundidor de Quevedo». *La Perinola*, núm. 8, p. 343-358.

Observacions

El cançoner del baró de Claret sembla, com diu Ramos, una antologia personal de poesia i teatre barrocs. Conté obres del comte de Villamediana, Quevedo, poemes satírics i burlescos i un gran nombre d'extrets de comèdies d'autors del segle XVII castellà, la majoria publicades a les compilacions *Parte tercera de come-*

dias de los mejores ingenios de España, 1653; *Teatro poético en doce comedias nuevas de los mejores ingenios de España. Séptima parte*, 1654; *Nuevo teatro de comedias varias de diferentes autores. Dézima parte*, 1658. La compilació és fruit de la reunió de diversos grups de quaderns, obra de diverses mans o d'una mà que pot haver copiat en diversos estadis; inclou un cert nombre de blocs de poemes relativament homogenis —les obres atribuïdes al comte de Villamediana, 29-73, i els poemes escrits en ocasió de la seva mort, 74-86, els extrets de comèdies, 101-401, o l'extens bloc de sonets, 486-590. En els f. inicials i finals i en bon nombre de pàgines en blanc entre diferents blocs s'han intercalat més tardanament poemes d'altres mans, com ara alguns poemes en català (98, 99, 473-475) o lligats directament a Catalunya (402), entre els quals destaquen una composició de F. V. Garcia i una altra que li és atribuïda; també són intercalats un cert nombre de poemes de contingut eròtic o burlesc, dels quals dos, els poemes 483 i 484, van ser censurats. A jutjar per les grafies, el cançoner fou compilat a Catalunya.

3, 86, 95, 96, 193, 197, 198, 231, 243, 268, 271, 272, 278, 279, 281, 283, 290, 307, 310, 311, 332, 339, 345, 346, 388, 391, 592: veg. *Catálogo de manuscritos de la BN con poesía en castellano*, vol. v.

FRANCISCO DE AGUAVIVA (segle XVII). BALTASAR DEL ALCÁZAR (Sevilla, 1530 - Ronda, 1606). GASPAS DE ÁVILA (segle XVII). LUIS DE BELMONTE BERMÚDEZ (Sevilla, 1587 - c. 1650). PEDRO CALDERÓN DE LA BARCA (Madrid, 1600-1681). JERÓNIMO CÁNCER (Barbastre, 1600 - Madrid, 1655). FRANCISCO CANDAMO (segle XVII). GONZALO DE CÉSPEDES (segle XVII). FRANCESC VICENT GARCIA (Tortosa?, 1578/1579 - Vallfogona de Riucorb, 1623). LUIS DE GÓNGORA (Córdoba, 1561-1627). MIGUEL GONZÁLEZ DE CANEDO (segle XVII). ANTONIO HURTADO DE MENDOZA (Castro Urdiales, c. 1586 - Saragossa, 1644). JUAN DE JÁUREGUI (Sevilla, 1583 - Madrid, 1641). ANTONIO MARTÍNEZ DE MENESES (segle XVII). JUAN DE MATOS FRAGOSO (segle XVII). ANTONIO MIRA DE AMESCUA (Guadix, 1574?-1644). AGUSTÍN MORETO (Madrid, 1618 - Toledo, 1669). JOHN OWEN (1560?-1622). FRANCISCO PACHECO (1571-1654). JUAN PÉREZ DE MONTALBÁN (Madrid, 1602-1638). FRANCISCO DE QUEVEDO (Madrid, 1580 - Villanueva de los Infantes, 1645). FRANCISCO DE ROJAS ZORRILLA (Toledo, 1607 - Madrid, 1648). DIEGO DE SILVA Y MENDOZA, COMTE DE SALINAS (1564-1630). TOMÁS TAMAYO (segle XVII). JUAN DE TASSIS Y PERALTA, COMTE DE VILLAMEDIANA (Lisboa, 1582 - Madrid, 1622). FÉLIX LOPE DE VEGA Y CARPIO (Madrid, 1562-1635). LUIS VÉLEZ DE GUEVARA (Écija, 1579 - Madrid, 1644). JUAN DE ZABALETA (Madrid, c. 1610 - c. 1670).

Ms. 2238: [Poesies (en català i llatí macarrònic)]

Segle XVIII (1728). 1 f. prel. + f. A + f. 1-298 amb numeració antiga + 65 f. en blanc. Paper, 210 × 150 mm. Espais en blanc per a algunes rúbriques. Enquader-

nació de pergami. Compra a la Llibreria Studio, de 1973 (al f. [1] prel., en llapis: «Comprat a Llibreria Studio, 2-vi-72»).

F. A: «Obras catalanas de poesia, la major part de ellas compostas per lo major ingeni català, lo doctor Vicens Garcia, rector de Vallfogona de la Sagarra. Copiadas per un curiós en lo any 1728. Tomo 1».

1 F. 1-2v [B. Mirambell; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Pròlech als crítics». *Inc.*: «Als de la crítica turba».

F. 2v: «Aquí comensan las obras de l'ingeni soberà y insigne poeta, del may bastantament alabat lo rector de Vallfogona, per altre nom [*en blanc*] Garcia y entre sos versos conegut per Garseni».

2 F. 2v-3 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Ara baixes la vista envés la inmunda».

3 F. 3-6v [Atribuïda a F. V. Garcia]. «Fàbula de Apol·lo y Dafne. Romans». *Inc.*: «Aquell señor resplendent».

4 F. 6v-7 [F. V. Garcia]. «A Apol·lo quant seguia a Dafne. Soneto». *Inc.*: «A, senyor lluminós, ahont anau?».

5 F. 7-12 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Fàbula de Venus, Marte y Vulcana [*sic*]». *Inc.*: «Lo pare de las desgràcias».

6 F. 12 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Venus a Vulcano. Soneto». *Inc.*: «Marrit impertinent, què preteneu».

7 F. 12v-15 [Atribuïda a F. V. Garcia]. «Fàbula del robo de Europa». *Inc.*: «Tingué Agenor, rey fenicio».

8 F. 15-15v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Jo no sé, amor, a què havem de parar».

9 F. 15v-17 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Faula de Júpiter y Danea». *Inc.*: «En lo temps que'l rey Perico».

10 F. 17-18 [F. V. Garcia]. «Al desdeny de una donsella anomenada Coloma Colomer. Redondillas». *Inc.*: «Si sou Coloma, senyora».

11 F. 18-21 [F. V. Garcia]. «Garseni a Sicart, rector de Òdena, millorat de rectoria». *Inc.*: «A vós, lo rector Amintas».

12 F. 21-23 [F. V. Garcia]. «A un zelós. Romans». *Inc.*: «A vós ho dich, bella Filis».

13 F. 23-24 [F. V. Garcia]. «A una senyora nomenada Serra. Redondillas». *Inc.*: «Dos mil voltas me ha tirat».

14 F. 24v-27 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A un cavaller nomenat Geroni de Navel, que, exint lo dijous sant de una iglésia, donà un pesich al bras de una minyona y ella, en retorn, li pegà un puntapeu al genoll que l'obligà a estar molts dias en lo llit, purgat lo accés de son amor. Romans». *Inc.*: «Prop lo jorn que l'Ignosent».

15 F. 27-27v [F. V. Garcia]. «Amorosas queixas de un amant zelós de son pensament». *Inc.*: «Déu la quart, senyora mia».

16 F. 27 ν -29 ν [F. V. Garcia]. «A la Cucafera de Tortosa, pròpia de la confraria dels pescadors, que ab una morrada espatllà las flautas de un organet en la professó de Corpus y feren pagar lo dany a dita confraria. Romans». *Inc.*: «Per cert, madò Cucafera».

17 F. 29 ν -32 ν [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un meravellós somni. Romans». *Inc.*: «Vestit de tan gran donayre».

18 F. 32 ν [F. V. Garcia]. «A un esquirol». *Inc.*: «No sé jo Amor què més vol».

19 F. 32 ν -33 [F. V. Garcia]. «A una que no li sabia lo nom». *Inc.*: «Per una, no sé qui és».

20 F. 33 [F. V. Garcia]. «A una dama, assegurant-li son galant de son amor, no obstant los destorps de no poder-la vèurer». *Inc.*: «Per més que-m talle los passos» [veg. 76].

21 F. 33-34 [F. V. Garcia]. «A un verdader amor. Quintilles». *Inc.*: «Si una vida de pesar».

22 F. 34-34 ν [F. V. Garcia]. «A un galant borni. Redondillas». *Inc.*: «Fabi, ab un ull tancat».

23 F. 34 ν -35 ν [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una senhora quartanària molt flaca y enujada contra son galant. Romans». *Inc.*: «Puix del cel de vostra gràcia».

24 F. 35 ν -36 [F. V. Garcia]. «Cansó». *Inc.*: «Vés a cercar espinachs».

25 F. 36-39 ν [F. V. Garcia]. «A la montanya de Monjuich». *Inc.*: «Monjuich, cap de orivell».

26 F. 39 ν -40 [F. V. Garcia]. «Epitafi». *Inc.*: «Si pot jaure un cos rodó».

27 F. 40-43 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. *Inc.*: «No serà persona cuerda».

28 F. 43-43 ν [F. V. Garcia]. *Inc.*: «No, senyora Madalena».

29 F. 43 ν -45 [F. V. Garcia]. «Al canonge Ferrer, sobre la composició de un llibre spiritual. Dèsimas». *Inc.*: «Ferrer, ab modos tan bells».

30 F. 45-45 ν [F. V. Garcia]. «A la sepultura de l'escolà del rector de Vallfogona. Epitafi». *Inc.*: «Assí jau un escolà».

31 F. 45 ν -46 ν [Ocari]. «Carta de Ocari a Tirsi. Quintillas». *Inc.*: «Reverent y amat rector».

32 F. 46 ν -50 ν [F. V. Garcia]. «Resposta de Tirsi a Ocari. Quintillas». *Inc.*: «Reverent rector y amat».

33 F. 51-51 ν [J. Terrer; F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Una cara, un cel, dos sols».

34 F. 51 ν -52 ν [F. V. Garcia]. «A una mossa que pasturava un asa». *Inc.*: «Bella com un serafi».

35 F. 52 ν -53 [F. V. Garcia]. «A un mitg cos de santa Bàrbara». *Inc.*: «Si de Bàrbara divina».

36 F. 53 [F. V. Garcia]. «A un gran pesar». *Inc.*: «Ja per a plorar pesars».

37 F. 53-53v [F. V. Garcia]. «A una senyora que's féu monja». *Inc.*: «A vós, la lletraferida».

38 F. 53v-55v [F. V. Garcia]. *Inc.*: «La nit estava en silenci».

39 F. 55v-56v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Llicència per a manjar carn al senyor de Fluvià». *Inc.*: «Vist los etxaques y mals».

40 F. 56v-58v [F. V. Garcia]. «A la senyora Cicília de Florejachs, de edat de 15 anys, en metàphora de pa». *Inc.*: «De tots los pans que ha posat».

41 F. 58v-61v [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Lo solatge de las mossas».

42 F. 62: «Alabaren est romans los amichs de Garseni ab lo següent soneto» [en blanc].

43 F. 62v-65 [F. V. Garcia]. «Garseni los respongué ab est romans». *Inc.*: «Ay, cap de Déus de la gent».

44 F. 65-67 [F. V. Garcia]. «A una senyora ingrata». *Inc.*: «La senyora Primavera».

45 F. 67-67v [F. V. Garcia]. «A una necessària. Epitafi». *Inc.*: «La monarquia regint».

46 F. 68 [F. V. Garcia]. «Epitafi a Miramallentas, festeja-las totes. Dècimas». *Inc.*: «Assí jau un Amadís».

47 F. 68 [F. V. Garcia]. «Epitafi a la majordona de l'autor». *Inc.*: «En aquest sepulcre estret».

48 F. 68-68v [F. V. Garcia]. «Epitafi a la sepultura de un frare del Carme, gran cantor». *Inc.*: «Assí jauhen sepultats».

49 F. 68v [F. V. Garcia]. «A un quadro de sant Francesch». *Inc.*: «Francesch en lo món visqué».

50 F. 68v [F. V. Garcia]. «A una imatge de un sant mal pintada». *Inc.*: «Las mans que m'atormentaren».

51 F. 68v-70 [F. V. Garcia]. «A la crueltat de una dama». *Inc.*: «Juntà en vós naturalesa».

52 F. 70-71v [F. V. Garcia]. «Desengany a una senyora monja». *Inc.*: «Diver-teix-ta y folga't bé».

53 F. 71v-73v [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «En un bosch de Guadarrama».

54 F. 73v [F. V. Garcia]. «A una senyora nomenada Serafina». *Inc.*: «A son nom vens ab excés».

55 F. 73v-76v [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Parlem-nos quatre paraulas».

56 F. 76v-77v [F. V. Garcia]. «Encarint a un amor». *Inc.*: «La major glòria he alcansat».

57 F. 77v-79 [F. V. Garcia]. «Al mirar de una senyora». *Inc.*: «A la fe, senyora mia».

58 F. 79-79v [F. V. Garcia]. «A un valentó». *Inc.*: «Ab ser pacífic Ginés».

- 59 F. 79^v-81^v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. *Inc.*: «Verda és la mansa ovella».
- 60 F. 81^v-82 [F. V. Garcia]. *Inc.*: «La condició de l'avar».
- 61 F. 82 [F. V. Garcia]. «Al mateix assumpto». *Inc.*: «De la caritat vinguí».
- 62 F. 82-83 [F. V. Garcia]. «A una cadenilla que donà una dama a son galant». *Inc.*: «Com a vostre esclau humil».
- 63 F. 83-92 [F. V. Garcia]. «Navegació del marquès de Almazan, virrey de Catalunya, passant a Tarragona. Dècimas». *Inc.*: «Si no és que vols ser pastora».
- 64 F. 92-97^v [F. V. Garcia]. «A l'hospedatge féu lo senyor arquebisbe de Tarragona al marquès de Almazan». *Inc.*: «Ja, de la llengua de l'aygua».
- 65 F. 97^v-99 [F. V. Garcia]. «A una filla de un canonge, que la trobà son pare de nit ab un gavaigt que tenia per galant y la bastonejà». *Inc.*: «Mitjanit era per fil».
- 66 F. 99-100 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A una dama que donà un anell de vidre a un galant». *Inc.*: «Molt estim, senyora mia».
- 67 F. 100-100^v [F. V. Garcia]. «A una senyora nomenada Campana». *Inc.*: «En la nit de mos pesars».
- 68 F. 100^v-101^v [F. V. Garcia]. «A una dama que veu lo dia de sant Ramon Nonat». *Inc.*: «De veure-us tan celebrada».
- 69 F. 101^v-103^v [F. V. Garcia]. «A una dama que's tragué uns sets psalms [ms. plalms] dels pits». *Inc.*: «Bé dihuen, senyora mia».
- 70 F. 103^v-105 [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Algun segador planeta».
- 71 F. 105-106^v [F. V. Garcia]. «A santa Theresa de Jesús». *Inc.*: «A la sombra de l'error».
- 72 F. 107-108^v [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Que no us vulla més que a mi».
- 73 F. 108^v-109^v [F. V. Garcia]. «Lletra». *Inc.*: «Absent de per qui-m moria».
- 74 F. 109^v-111^v [R. Cordelles]. «Engany del món. Philisart a Tirsi». *Inc.*: «Musa, què pretens de mi?».
- 75 F. 111^v-123^v [F. V. Garcia]. «Desengany del món. Tirsis a Philisart». *Inc.*: «Ja de la casa encantada».
- 76 F. 123^v [F. V. Garcia]. «A un propòsit». *Inc.*: «Per més que-m talle los passos» [veg. 20].
- 77 F. 124 [F. V. Garcia]. «A Llätzer ressucitat». *Inc.*: «A nova vida torní».
- 78 F. 124 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un rector curt de vista y geperut que féu una ventositat». *Inc.*: «Ulls teniu de rat penat».
- 79 F. 124-127^v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Història dels troyans, en alabansa y vituperi de las donas». *Inc.*: «Volent la famosa Dido».
- 80 F. 128-132 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Gil, pastor enamorat».
- 81 F. 132-133^v [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Déu te quart, perleta mia».
- 82 F. 133^v-134^v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un pres que tenia pocas esperansas de una senyora, de la qual tenia un diamant». *Inc.*: «Para, Fortuna enemiga».

- 83** F. 134v-136v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Millor mala pestilència».
- 84** F. 136v-137v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A unas damas graciosas». *Inc.*: «No volent oyr mas penas».
- 85** F. 137v-138 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un despediment». *Inc.*: «Vulla Déu, bella homicida».
- 86** F. 138-139 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A unas profundas melancolias». *Inc.*: «De què serveix, pensament».
- 87** F. 139-139v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un somni. Dècimas». *Inc.*: «Despertí de un son pesat».
- 88** F. 139v-141v *Inc.*: «Quant entra la primavera».
- 89** F. 141v-143v: «A una senyora que avia tingut un disgust per rahó de son galant y se posà a plorar a una reixa». *Inc.*: «Entre-l núvol de una reixa». [Datat «De l'any mil sis-cens trenta-y-set, / del mes de desembre als vint-/y-quatre [...]»].
- 90** F. 143v-144v [R. Noguers; atribuït a F. Fontanella]. *Inc.*: «Cruel entra lo desembra».
- 91** F. 144v-145v: «A la tristor de un ausent». *Inc.*: «Lo empinat de una montanya».
- 92** F. 145v-147 [A. Maçaners]. *Inc.*: «Filen las parleras musas».
- 93** F. 147-147v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A unes alegrias momentàneas. Quartilla glosada». *Inc.*: «No és menester que digau».
- 94** F. 147v-148 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Als zelos que tingué lo gloriós patriarca sant Joseph quant veu prenyada a la Verge, sa esposa». *Inc.*: «Un nu massís, entre humana».
- 95** F. 148-148v [F. V. Garcia]. «A una senyora que tenia tercianas». *Inc.*: «Tercianas teniu y set».
- 96** F. 148v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Ab una pinta de marfil pulia».
- 97** F. 149 [F. V. Garcia]. «Soneto a una reixa». *Inc.*: «Reixa cruel, que la claror divina».
- 98** F. 149 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Tota apresurada, la senyora Aurora».
- 99** F. 149v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Deixe's de axò, senyora Isabeleta».
- 100** F. 149v-150 [F. V. Garcia]. «A una despedida de una devoció monjil». *Inc.*: «Deixar-me de enamorar».
- 101** F. 150-150v [F. V. Garcia]. «A don Christòfol de Icart». *Inc.*: «Queixen-se de Icart en va».
- 102** F. 150v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A misser Peixó, que fonch proherit de cota en lloch de misser Aguiló». *Inc.*: «Los governs tórnan caduchs».
- 103** F. 150v-151v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una monja». *Inc.*: «O, malagen las mudansas».
- 104** F. 151v-152 [F. V. Garcia]. «A la llengua». *Inc.*: «Entre peus subjecte-m porta».

- 105 F. 152-154 [F. V. Garcia]. «A Monjuich». *Inc.*: «Està atent, si és possible».
- 106 F. 154 [F. V. Garcia]. «Promesa de venjar a una senyora». *Inc.*: «No plores, Belisa amada».
- 107 F. 154 [F. V. Garcia]. «A la sepultura dels Oriols de Tortosa, ahont està pintat un oriol que pica estelas». *Inc.*: «A la mar me'n vull anar».
- 108 F. 154-160v [F. V. Garcia]. «A la justa poètica celebrada en Gerona per sant Ignasi de Loyola». *Inc.*: «Una nimfa de Sagarra».
- 109 F. 160v-161 [F. V. Garcia]. «A una, anomenada Catharina Real, que feya cara a dos». *Inc.*: «Moltas queixas tinch de vós».
- 110 F. 161-161v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Posat entre las ruïnas».
- 111 F. 161v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «En hora bona sias tota mia».
- 112 F. 161v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Maleta de convent, gruta de hostel».
- 113 F. 162 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto». *Inc.*: «En lo cor de la iglésia de Vallbona».
- 114 F. 162-162v [F. V. Garcia]. «Amonesta a la juventut que no pose la afició a la hermosura, sinó en Déu y sos sans. Soneto». *Inc.*: «Flaca parcialitat de ma figura».
- 115 F. 162v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A la gran hermosura de una dama alta de estatura y bon garbo. Soneto». *Inc.*: «Una dama de aquesta composura».
- 116 F. 162v-163 [F. V. Garcia]. «A un fingit poeta que deya mal dels jutges de un certamen perquè no havian premiat los versos que no éran seus ni dignes de premi. Soneto». *Inc.*: «Estafeta de musas renegadas».
- 117 F. 163 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un lladre pèl-roig que havia robat una custòdia. Soneto». *Inc.*: «Prou ja lo teu pèl roig nos demostrava».
- 118 F. 163v [F. V. Garcia]. «Queixas de un amant al temps. Soneto». *Inc.*: «Temps, que, sens temps, passares com a temps».
- 119 F. 163v [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la convalecència del duch de Monteleon, gran poeta. Soneto». *Inc.*: «No tant son curs Apollo apressurava».
- 120 F. 164 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A l'abat Capons que, exint una nit de estar ab una mossa, ab la foscor caygué a una secreta. Soneto». *Inc.*: «Entrada a un cert capó, que no devia».
- 121 F. 164-164v: «A la alegria de un galan per veura's ab la sua dama després de sis dias de ausència. Soneto». *Inc.*: «Sis vegadas dorat lo Sol havia».
- 122 F. 164v [F. V. Garcia]. «A una dama tan vana que no volgué casar-se ab un cavaller, pensant que no era tant bo com ella, essent tots de una prosàpia. Soneto». *Inc.*: «De la arca ahont se embarcà Naturalesa».
- 123 F. 164v-165 [F. V. Garcia]. «Despedeix-se un galan de sa dama per no haver pogut may lograr una correspondència. Soneto». *Inc.*: «Ay, cap de tal en mi! ¿No só mussol».

124 F. 165 [F. V. Garcia]. «Queixes de un amant vent-se ultrajat del déu de amor. Soneto». *Inc.*: «Amor, que de mon bé ja no se enpatxa».

125 F. 165v [F. V. Garcia]. «A la majordona de l'autor, a la qual caygué un tros de dent pelant favas. Soneto». *Inc.*: «Sola una mitja dent que li restava».

126 F. 165v-166 [F. V. Garcia]. «Encarint un gran amor. Soneto». *Inc.*: «Las víctimas de amor dins mi tenia».

127 F. 166 [F. V. Garcia]. «A l'encontra que tingueren lo arquebisbe de Tarragona, don Joan de Moncada, ab los cònsols de dita ciutat. Soneto en forma de diàlogo». *Inc.*: «Criat: Monsenyor illustríssimo ha mandado».

128 F. 166-166v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Offerimens que feya un poeta amant, pobre y coix, a sa dama. Soneto». *Inc.*: «En mi cercar diners és trista cosa».

129 F. 166v [F. V. Garcia]. «Al valor de Rocaguinart, bandoler català. Soneto». *Inc.*: «Quant baixas de Monseny, valerós Roca».

130 F. 167 [F. V. Garcia]. «A una conquesta de una mossa. Soneto». *Inc.*: «Desitjós una nit de calar brotxa».

131 F. 167-167v [F. V. Garcia]. «A un fadrí notari que presumia de poeta y féu un soneto mal y discorde. Soneto». *Inc.*: «O, vós, discret notari afadrinat».

132 F. 167v [F. V. Garcia]. «A la entrada de l'arquebisbe de Tarragona don Joan de Moncada. Soneto». *Inc.*: «Al punt de las tres horas cavalcam».

133 F. 167v-168 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Descripció que's fa lo mateix poeta. Soneto». *Inc.*: «O tu, que de Cerbera a Barcelona».

134 F. 168 [F. V. Garcia]. «A una senyora gran cantora. Soneto». *Inc.*: «Ton ayre y ton donayre és tan estrany».

135 F. 168-168v [B. Mirambell; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un poeta nomenat Mirambell. Soneto». *Inc.*: «Molt poch més que la palla era-l Parnàs».

136 F. 168v [B. Mirambell; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al mateix poeta altre soneto». *Inc.*: «De la tòrrida zona a Mongibell».

137 F. 169 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Exos cabells tan pentinats debadas».

138 F. 169 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Queixe's un amant del déu Cupido. Soneto». *Inc.*: «Desvia un poch lo arch, cego punter».

139 F. 169v [F. V. Garcia]. «A una senyora nomenada Dionisa. Soneto». *Inc.*: «Sou, o Nisa, la summa de bellesa».

140 F. 169v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Agraciada senyora del cos prim».

141 F. 170 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Brama, ocupada de rabiosas fúrias».

142 F. 170 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «De unas horas romanas, sor Maria».

143 F. 170v [F. V. Garcia]. «Queixa's lo autor de que hi age tans poetas. Soneto». *Inc.*: «Plantant llorers junt a las cristallinas».

144 F. 170v-171 [F. V. Garcia]. «A una donzella a qui mirava son amant molt trist quant ella anava a cercar aygua a la font. Soneto». *Inc.*: «Per aygua anava lo meu bé un cert dia».

145 F. 171 [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Zelos que donà un estudiant a una fregona perquè admetia lo festeig de un fadrí sastre molt petit. Soneto». *Inc.*: «Cruel Joana, glòria de las mossas».

146 F. 171-171v [F. V. Garcia]. «A una donsenlla que rentava bugada, una matinada de ivern, a la vora de un riu, devant de son galant. Soneto». *Inc.*: «En lo rigor de certa matinada».

147 F. 171v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «O, cap de tal ab vós, nimfa de aygüera».

148 F. 172 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Un mirador de monjas se mirava».

149 F. 172-172v [F. V. Garcia]. «A un majordom que, estant enamorat de sa mestressa y corresponent-li ella, no-s gosà declarar, y quant volgué, lo despedí per nècio. Soneto». *Inc.*: «De la pròpia senyora un majordom».

150 F. 172v [F. V. Garcia]. «A una monja varolosa. Soneto». *Inc.*: «Mala Pasqua os do Déu, monja curcada».

151 F. 172v-173 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Renunciant las aradas y las rellas».

152 F. 173 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Si fósseu majordona de soldada».

153 F. 173-173v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Ix la pròdiga llum, y ab sutil ralla».

154 F. 173v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «De las exalacions que l'ayre cria».

155 F. 173v-174 [F. V. Garcia]. «Al desdenyós mirar de una senyora. Soneto». *Inc.*: «Si los raigs ab què a penas me tocàreu».

156 F. 174 [F. V. Garcia]. «A una senyora descolorida. Soneto». *Inc.*: «Per a curar de rael, senyora mia».

157 F. 174-174v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «En las faldas del somni des-cansava».

158 F. 174v [F. V. Garcia]. «A un granet que isqué sobre lo llavi hermós de una dama. Soneto». *Inc.*: «Sobre-l clavell de la fragant boqueta».

159 F. 175 [F. V. Garcia]. «A un galant que prengué de solfa per suavisar lo cor de una dama. Soneto». *Inc.*: «En poder de mosèn Tutturutut».

160 F. 175-175v [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Manyosos documens. Soneto». *Inc.*: «Si voleu ser discret, parlau a pler».

161 F. 175v [F. V. Garcia]. «A una dama que presumia de hermosa. Soneto». *Inc.*: «Ay, ay! Mal ajau vós, dama de escach».

162 F. 175v-176 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Pel cap de greus, minyona, que-t vull bé».

163 F. 176 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Elogia un galan la bellesa de la sua dama. Soneto». *Inc.*: «No més comparacions, vage tot fora».

164 F. 176-176v: «Soneto». *Inc.*: «No vull més monjas, no, per vida mia».

165 F. 176v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Burlas de la follaraca que gàstan los castellans. Soneto». *Inc.*: «Gaste, qui de las flors de poesia».

166 F. 176v-177 [F. V. Garcia]. «A una senyora de calitat, enamorada de un home de baixa mà, per qui deixà persona de qualitat. Soneto». *Inc.*: «Entre sos brassos dolsament tenia».

167 F. 177-177v [F. V. Garcia]. «A una sabatera. Soneto». *Inc.*: «Si en exa perxa, hermosa sabatera».

168 F. 177v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Renech, com Déus és Déus, de un petit pler».

169 F. 177v-178 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «De ma estela fatal la heretge cara».

170 F. 178 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Los raigs de l'Orient desembaynava».

171 F. 178-178v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Per exos ulls te jur, gentil Madrona».

172 F. 178v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Quant los ulls de esmeralda, vida mia».

173 F. 178v-179 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto». *Inc.*: «Obert ja lo vaxell, sens arbre ni entena».

174 F. 179 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «No·m tir ni·m pac ab tu, vana quimera».

175 F. 179-179v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Petita és, jo u confés, la tanyona».

176 F. 179v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Ja per a dar un torn mon seny estava».

177 F. 179v-180 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Soneto». *Inc.*: «O, Tirsis, axí de l'hu a l'altre pol».

178 F. 180 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Estich per a posar-me dins un foch».

179 F. 180v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Exos desmays que ab natural cruesa».

180 F. 180v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Sempre ha tingut lo món per cosa estranya».

181 F. 181 [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Que puga tant la forsa de la usansa».

182 F. 181-181v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la inconstància de las donas. Soneto». *Inc.*: «Ab lo llarch temps, lo tigre més ferós».

183 F. 181v [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Amo una pedra que, segons és dura».

184 F. 181v-182 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al Timbau de Cervera, en las festas de la concepció de Maria. Soneto». *Inc.*: «Quant Cervera las festas de Maria».

185 F. 182-182v [F. V. Garcia]. «A don Christòfol Icart. Soneto». *Inc.*: «Si dech als oficials y a ningú pach».

186 F. 182v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al marquès de Vilafranca. Soneto». *Inc.*: «Trenta mil poch és, diu Vilafranca».

187 F. 182v-183 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «A la virtut y fortalesa del tabach. Soneto». *Inc.*: «Amor, Amor, què vols fer del teu buyrach?».

188 F. 183 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto». *Inc.*: «Per lo golf de aquest món corrent fortuna».

189 F. 183-183v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto». *Inc.*: «Los rius de Babilònia augmentam».

190 F. 183v-184 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Cansó». *Inc.*: «Tot só ja teu, bellíssima homicida».

191 F. 184v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Liras». *Inc.*: «Callada nit que miras».

192 F. 184v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Estansa». *Inc.*: «Ma dolça llibertat y exempta vida».

193 F. 185 [F. V. Garcia]. «A un enamorat». *Inc.*: «Ab tan enganyosos llassos».

194 F. 185 [F. V. Garcia]. «A una dama que plorava». *Inc.*: «Reculliu exos rubins».

195 F. 185-185v [F. V. Garcia]. «A una monja que aportava la crossa devant la prelada». *Inc.*: «Vuy de la naturalesa».

196 F. 185v-186v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Romans». *Inc.*: «Estava's gloriand Amor».

197 F. 186v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Dècimas». *Inc.*: «Si só, per ditxa, aquell tal».

198 F. 187-187v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Redondillas». *Inc.*: «Ab tas gràcies infinitas».

199 F. 187v-188v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Xica, si tu vols venir».

200 F. 188v-190 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Dècimas». *Inc.*: «La passió més violenta».

201 F. 190-190v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una senyora que's tallà lo dit y no pogué respòndrer a la carta del seu galant». *Inc.*: «De vostra mà viu guarnit».

202 F. 190v-191 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Als de Lleyda». *Inc.*: «Per a rèbrer la persona».

203 F. 191-191v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un poeta que escrigué una sàtira contra lo jovent de aquest temps. Soneto». *Inc.*: «Què has dat a entendre, badulach».

204 F. 191v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la mort de Clara Pujol. Dècimas». *Inc.*: «Que t'estime per riquesa».

205 F. 191v-192 [F. V. Garcia]. «Epitafi a la sepultura de la casa de Llussàs, entre las dos pilas de la porta major del convent de Santa Chatarina de Barcelona». *Inc.*: «És aquest insigne vas».

206 F. 192v [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Prosegueix lo mateix assumpto». *Inc.*: «Té aquest pompós monument».

207 F. 192v-194: «A una dama que donà un clavell a son galant». *Inc.*: «Lo adorn de la primavera».

208 F. 194-194v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un amant pochafortunat». *Inc.*: «Deixa'm ja, tristesa mia».

209 F. 194v-195 [F. V. Garcia]. «A las penas que patia santa Theresa de Jesús estant entre favors y glòrias. Soneto en forma de laberinto». *Inc.*: «Christo: Tant temor, o Teresa, tanta pena».

210 F. 195-196 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al sentiment de una dama jove y hermosa a la qual galanteava un jove de son gust, y sos pares la casaren ab un vell molt rich». *Inc.*: «La casadeta de l'any».

211 F. 196v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Amorosas queixas de un galant a una hermosa ingrata». *Inc.*: «Un dols engany entreté».

212 F. 196v-197v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una dama hermosa y de bon tall». *Inc.*: «Alarma, que amor desperta».

213 F. 197v-198 [F. V. Garcia]. «A la despedida de una devoció». *Inc.*: «Adorava jo a una ingrata».

214 F. 198v-199 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una donsell de ribera anomenada Llúcia». *Inc.*: «Si en vostra barca voleu».

215 F. 199-199v [F. V. Garcia]. «A una dama molt blanca y desdenyosa». *Inc.*: «Gelada'm deixa la sanch».

216 F. 199v-201v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Queixas de un amant en metàfora de una tormenta». *Inc.*: «Quant del món y sos enredos».

217 F. 201v-203v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Amorosas queixas de un pastor a una zagala ingrata. Romans». *Inc.*: «La enemiga de ma vida».

218 F. 203v-205 [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Queixa's un amant de sa miserable fortuna». *Inc.*: «Com és tan dura y cruel».

219 F. 205-205v [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una dama hermosa que's feya sorda a las finesas de un galan. Lletra». *Inc.*: «Bella és tot lo que pot ser».

220 F. 205v-207v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Queixas de un amant pres, en metàfora de la cadarnera». *Inc.*: «Saltant va de branca en branca».

221 F. 207v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un frare poeta que morí de enfitat». *Inc.*: «Assí jau un frare blanch».

222 F. 207v-211 [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Al retiro de l'autor després de haver vingut de Madrid y tornat a sa rectoria». *Inc.*: «Puix, soledat apacible».

223 F. 211-212: «A una dama descolorida a qui persuadia son galant que no's fes monja». *Inc.*: «Conort ab mi aveu trobat».

224 F. 212-214v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Al molt que pot un rector de una Universitat literària, o president, ben vist ab sos col·legas». *Inc.*: «Sols en esta acadèmia».

225 F. 214v [F. V. Garcia]. «A la porfia de un amor». *Inc.*: «Pretén mon cor en amar».

226 F. 214v-216 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una senyora malalta». *Inc.*: «Dos dias ha que sabí».

227 F. 216v-218v [F. V. Garcia]. *Inc.*: «De mos llavis als divins».

228 F. 218v-219v [F. V. Garcia]. «A una senyora nomenada Jacinta». *Inc.*: «Ja amor entre mi's provoca».

229 F. 219v-221 [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Amor, que víurer solia».

230 F. 221-223 [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Ja del món la fe és fugida».

231 F. 223-225v [F. V. Garcia]. «A una senyora febrosa». *Inc.*: «Diuhen que's cria un ardor».

232 F. 225v [F. V. Garcia]. «Ensalada». *Inc.*: «Mosèn Perera cridava».

233 F. 226-227 [F. V. Garcia]. «A l'amor». *Inc.*: «Què se'm dóna a mi que'l sol».

234 F. 227-230 [F. V. Garcia]. «A l'interès. Cansó». *Inc.*: «Diu que és mort lo interès».

235 F. 230-232 [F. V. Garcia]. «Cansó». *Inc.*: «Cantem un poch del que s'usa».

236 F. 232-234 [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Un canyelló li donava».

237 F. 234-235 [F. V. Garcia]. «A una dona molt gran casada ab un home petit». *Inc.*: «Tots en comú'ns alegam».

238 F. 235-235v [J. de Gualbes; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Sàtira que fa una senyora molt hermosa y poeta a un jutge vell y poagrós que estava enamorat de ella». *Inc.*: «Tant venir, tant enviar».

239 F. 236-237 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una porfiada imaginació de las glòrias passadas». *Inc.*: «De què serveixen, memòrias».

240 F. 237-239 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Als devots de monjas». *Inc.*: «La mare dels desenganys».

241a F. 239-243 [F. V. Garcia]. «Oració panegírica que's digué per la nació valenciana en la paeria de la ciutat de Lleyda per la elecció de rector de aquella Universitat literària en persona de don Felip de Berga y de Aliaga». *Inc.*: «Si a la gran dignitat de exa presència».

241b F. 243-246v [F. V. Garcia]. *Inc.*: «No lluny de l'alveo natiu».

241c F. 246v-250 [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Puix de mas mans grosseras».

241d F. 250-253 [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Ara que he deixat lo plect[r]e».

241e F. 253-253v [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Donau-li lo govern de vostra escola».

242a F. 253v-254v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Altre oració panegírica

en la paheria de Lleyda per la elecció de rector de aquella Univercitat en la persona de Vicens Sanfeliu, valencià». *Inc.*: «Veguer illustre, cuya dreta esgrima».

242b F. 254v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «És de nostre rector pàtria València».

242c F. 254v-256 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Quant del nostre rector».

242d F. 256v-257 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Calle un mínim molt expert».

242e F. 257-259 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «En la apacible ribera».

242f F. 259-259v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «De elecció tan alegre».

242g F. 259v-260v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. *Inc.*: «Ja, auditori principal».

243 F. 260v-261 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la mort». *Inc.*: «Acaba, dolsa enemiga».

244 F. 261-261v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Desenganya's un galant dels amors profans y vanitats de esta vida, desitjós del camí de l'altre. Octavas». *Inc.*: «O musa que, mil voltas conjurada».

245 F. 261v-262 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A la límpia concepció de Maria». *Inc.*: «Las estèrils entranyas de Anna santa».

246 F. 262v [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Epitafi a la sepultura de l'auctor». *Inc.*: «Senyala esta pedra dura».

247 F. 262v [B. Mirambell; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A un poeta anomenat Mirambell». *Inc.*: «És Ovidi un borinot».

248 F. 262v-263v [F. V. Garcia]. «A una senyora de bons ulls y cabells». *Inc.*: «Amor, Francisca, que sol».

249 F. 263v-264v [J. Terrer; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una senyora de bons ulls y mans». *Inc.*: «Ulls y cabells de gayeta».

250 F. 264v-265 [F. V. Garcia]. «A una ausència». *Inc.*: «Mònica, la del mirar».

251 F. 265-267v [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Sàtira contra lo dimoni». *Inc.*: «Imperava-l món a solas».

252 F. 267v-270 [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Sàtira contra las monjas». *Inc.*: «De monges me guarde Déu».

253 F. 270-273 [J. Terrer; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Romans». *Inc.*: «Quant apar que, ja cansat».

254 F. 273-282 [F. Gamis]. «Embaixada feta per don Francisco Gamis per los esquellots de don Carlos de Llupià». *Inc.*: «Ja vencedor Himeneo».

255 F. 282-287 [J. Valls]. «Carta que escrigué Joseph Valls dende Oliana a sa muller, que habitava en Barcelona». *Inc.*: «Filla mia, querida Marieta».

256 F. 287-287v: «A l'anar molts mercaders, valent-se de la compradora, a festejar las damas del convent de Nazaret». *Inc.*: «Amor sos timbres desdora».

257 F. 287v-288: «A l'aver exit una tarda del mes de mars una dama a una finestra y haver-se retirat luego». *Inc.*: «Lluna de mars, quin planeta».

258 F. 288-288v: «A l'aver errat lo barber tres punxadas sangrant a una dama». *Inc.*: «La terra ha pretès ufana».

259 F. 288v-289: «A una sangria de una dama lo any que los francesos éran a l'Ampurdà». *Inc.*: «Aquells ulls centros de amor».

260 F. 289: «A una senyora que professava y tenia a campanya lo seu galant». *Inc.*: «Tancar-vos no és cosa estranya».

261 F. 289-289v: *Inc.*: «Lligen tots aquest padró».

262 F. 289v-290: «A una senyora que embià a son galant una mida de nostre senyora de Montserrat». *Inc.*: «La que'l cor me té rendit».

263 F. 290-291: «A dos germanas hermosas, y la una queixosa de la desdixta de son amor». *Inc.*: «Dos germanas bellas».

264 F. 291: «A un que's casave tercera vegada ab una més jove que las altres dos». *Inc.*: «Perdés, qu'és bona quimera».

265 F. 291-291v: *Inc.*: «Esta ànima desdixada».

266 F. 291v-292: «Un que estava devant de 5 damas». *Inc.*: «Quant un, per sa desventura».

267 F. 292 [F. V. Garcia]. «Epitafi a un gran bebedor». *Inc.*: «Hic jacet lo qui cregué».

268 F. 292v-293v [F. V. Garcia]. *Inc.*: «Una lletja segonada».

269 F. 293v-296 [A. d'Arena]. «Epistola gaya ad falotissimam garsam lanam Roseam». *Inc.*: «O mea plesanta! O mea mignonissima dama!».

270 F. 296 [Dos versos (en llatí)]. *Inc.*: «Vellem, si velles, nostras conjungere pelles».

271 F. 296v-298 [A. d'Arena]. «Elegia de gentilegiis instudiantium». *Inc.*: «Genti gallantes sunt omnes instudiantes».

Bibliografia

1-30, 32-41, 43-87, 93-120, 122-163, 165-206, 208-222, 224-253, 267, 268 Veg. *supra*, ms. 1358. 5, 40, 111, 125, 130, 147, 149, 151, 156, 162, 167, 249 *Poesia eròtica i pornogràfica catalana*, 1989, [a cura d'A. Rossich]. 90 Veg. *supra*, ms. 27. 102, 202 Veg. *supra*, ms. 1358. 238 Veg. *supra*, ms. 2000. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1972, p. 34. // 1, 135, 136, 247 Sobre B. Mirambell veg. *supra*, ms. 1358. 17, 21, 53, 92, 119, 145, 205, 206, 218, 219, 236, 246 Sobre A. Maçaners veg. *supra*, ms. 1358. 31 Sobre Ocarí veg. *supra*, ms. 1358. 33, 249, 253 Sobre J. Terrer veg. *supra*, ms. 1358. 90 Sobre R. Noguers veg. *supra*, ms. 80. 269, 271 Sobre A. d'Arena veg. REPERTORI 1474-1620, vol. II.2, p. 703-705. J. GUTHRIE; M. ZORZI.

«Rules of Dancing. Antonius Arena». *Dance Research: The Journal of the Society for Dance Research*, núm. 4/2, p. 3-53.

ANTOINE D'ARENA (Solliès, 1508 - Saint Rémy, 1544). FRANCESC VICENT GARCIA (Tortosa?, 1578/1579 - Vallfogona de Riucorb, 1623). JOAN DE GUALBES I COPONS (Barcelona, 1643-1714). ANTONI MAÇANERS (Tarragona, ? - Roma, 1634). RAFAEL NOGUERS (*fl.* 1630-1633). JOAN TERRER (*fl.* 1610).

Ms. 2254: [Miscel·lània històrica sobre el comtat d'Empúries (en català, castellà i llatí)]

Segle XIX. 5 f. prel. + f. 1-322 amb numeració moderna en llapis sobre d'antigues parcials (f. 235 i 238, intercanviats) + 3 f. en blanc. Diverses mans. Paper, 330/320 × 220/200 mm i f. de format menor. Enquadernació de tela i pell al llom. Al llom: «Taverner. Historia de los condes de Ampurias, Perelada, Rosellón». Donatiu de Josep Pella i Fargas (ex-libris a la contracoberta anterior; f. 3v: «Estas copias pertenecen a la biblioteca de don José Pella y Forgas. Julio de 1885»); registrat el 1973.

1 F. 1 [Arbre genealògic dels comtes d'Empúries i Peralada].

F. 2 [J. de Taverner i d'Ardena]. «Historia de los condes de Empurias y Perelada, que escribió don Joseph Taverner y de Ardena, canónigo y tesorero de la santa iglesia de Barcelona. Murió obispo de Gerona año 1726». «Catálogo de los condes de Empurias y Perelada».

F. 4-138 (p. 1-268): «Condado de Empurias y de Perelada». *Inc.*: «Los condes de Empurias y de Perelada componen uno de los más principales y antiquísimos estados del principado de Cataluña, de que se halla mención ya de tiempo de los emperadores Carlo Magno y Ludovico Pío». *Expl.*: «con que se ha de reexaminar de qué castillo habla Zurita en este lugar».

2 F. 139-145v (p. [269]-282) [J. de Taverner i d'Ardena]. «Tratado histórico de los vizcondes de Rosellón que escribió en Rosellón el ilustre señor don Joseph de Taverner y de Ardena». «Vizcondes de Rosellón». *Inc.*: «Es el título de vizconde tan antiguo en Rosellón». *Expl.*: «en el archivo del patrimonio de Rosellón, Libro de las leudas, letra B, fol. 29».

3 F. 150-221v (1-[78v]) [J. de Taverner i d'Ardena]. «Árbol genealógico de la casa de los condes de Rosellón, Perelada y Empurias». *Inc.*: «El condado de Rosellón, que se halla situado dentro los mismos montes Pirineos». *Expl.*: «yo creo que estos ruegos fueron los 6.000 sueldos».

F. 222: «Índice».

4 F. 223-225v [Fragment dels *Flosculi* de J. Pujades (BNP, ms. Baluze 234, f. 330v seg.) (en català i castellà)]. «Sucesió y descendència dels reys, condes y al-

tres són estat[s] señors del comptat de Ampúrias». *Inc.*: «L'any de la incarnació de nostre senyor Déu Jesu Christi y en la era de 1103»; al marge: «Folio 330 verso». *Expl.*: «y ruyna de gente el dicho condado».

5 F. 226: «Notes que se han encontrat de la casa de Cruïlles de Peratallada».

F. 227-234v: «Notas que se han encontrat de la casa de Cruïlles de Peratallada en la llibreria de Sant Geroni de la Murtra, remesas per fra Diego Garcia, religiós del mateix convent» [en català i castellà]. *Inc.*: «En muchas cosas honrosas se troba ésser esta[t]s los de la present casada de Cruylles de Peratallada». *Expl.*: «Francés de Cerviá y otros, testis est Çurita, parte 2, capite 54, lib. 8, foleo michi 256».

6 F. 235-237 [Extractes documentals]. «Obispado de Ampurias». «Sobre su restablecimiento».

7 F. 238-248v [Fragment d'una història dels Rocabertí (cap. 3-7)]. «Vizcondes de Rocabertí». «Capítulo tercero: que trata de las primeras memorias que se hallan de vizcondes de Rocabertí». *Inc.*: «Con el favor de Carlos Martelo, príncipe de Francia, sucesor digno, aunque bastardo, de las casas de Brabante y Austracia». *Expl.*: «la vizcondesa doña Guillerma murió a 22 de abril del año 1312» [segueixen notes sobre els vescomtes].

8 F. 249-258v [«Por S. S., padre ecónomo» (1844) (en castellà i català)]. «Descripción de la villa de Peralada».

9 F. 260-264v [1265, amb confirmacions de 1268 i 1552 (en llatí)]. «Carta de les llibertats de Torroella de Montgrí».

10 F. 265-271v [Extractes referents als comtes d'Empúries, de B. J. Llobet. *Declaración del árbol de la geneología y descendencia de los [...] vizcondes, condes y duques de Cardona en el principado de Cataluña*]. «Genealogía de los vizcondes, condes y duques de Cardona».

11 F. 272-322 [Extractes de documents i obres publicades i inèdites sobre el comtat d'Empúries (en català, castellà i llatí)]. «Còpia de documents».

Bibliografia

1 [S. SANPERE I MIQUEL]. «Historia de los condes de Empurias y de Peralada». *Revista de Ciencias Históricas*, núm. II, p. 1-23, 94-122, [edició]. 10 Veg. *supra*, ms. 338. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1974, p. 37. BBC, núm. IX, p. 120. // 1-3 Sobre J. de Taverner i d'Ardena veg. *Nenias reales*, p. 105-106. P. SERRA I POSTIUS. *Prodigios y finezas*, p. 320-321, 350-352, 361-362. J. VILLANUEVA. *Viage literario*, vol. XIV, p. 116-117; cf. vol. XII, p. 96 (I. M. PUIG I FERRETÉ; M. A. GINER. *Índex codicològic*, núm. 75, cf. 149). F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 611. J. R. CARRERAS I BULBENA. «Constitució y actes conservades de la Academia Desconfiada». BRABLB, núm. X, p. 275-277. J. M. MADURELL. «Testamentos e inventarios episcopales». AST, núm. 34, p. 136-137. A. COMAS. HLC, vol. IV, p. 123-124. Cf. I. PA-

DROSA. «Catàleg dels manuscrits catalans de la Biblioteca del Palau de Peralada». AIEG, núm. 39, p. 411. P. MOLAS RIBALTA. «Els comtes de Darnius». EHDAP, núm. XVIII, p. 313-323. J. VILLANUEVA. *Política y discurso histórico en la España del siglo XVII*, p. 246-248. E. ZARAGOZA. *Història de la congregació benedictina claustral tarraconense*, p. 218. 4 A. MOREL-FATIO. «Noticia sobre la colección de documentos». *Revista de Ciencias Históricas*, núm. II, p. 51-57. 5 Cf. REPERTORI 1474-1620, vol. III, p. 330-334. DHC, p. 1122.

Observacions

Pella i Forgas havia publicat el 1883 una *Historia del Ampurdán*, on cita obres inèdites del bisbe Taverner. La present compilació, que duu una nota seva de 1885, potser s'ha de relacionar amb la preparació d'aquella obra; consta en un catàleg ms. de la seva biblioteca (BC, ms. 2233, f. 73v).

1-3: Torres Amat afirma que els originals de la *Historia de los condes de Ampurias y Peralada* i de les *Disertaciones históricas de los condados de Rosellón, Conflent y Vallespir* eren en poder del comte de Darnius (Joan Antoni de Fiveller, marquès de Vil·lel), on els havia vist el pare Villanueva. Taverner va donar les seves obres inèdites al seu germà, Francesc de Taverner, abat de Sant Feliu de Girona, i Serra i Postius en va fer còpia (Madurell. «P. Serra Postius». AST, núm. 29, p. 369, 371, 381). L'edició moderna d'1 està feta sobre un ms. d'Artur Pedrals, probable còpia del del comte de Darnius. 3 no duu atribució d'autor, però títol, *incipit* i *explicit* coincideixen amb BUB, ms. 535, que posa l'obra sota l'autoria del bisbe (Miquel Rosell. *Inventario*, vol. II, p. 54).

5: Garcia va continuar la història del monestir de Sant Jeroni de la Murtra iniciada per Francesc Talet, i relatà els fets corresponents a 1604-1705 (extractes del pròleg a *Amistad*, núm. 107, darrer dels articles divulgatius que Cuyàs dedicà al contingut de l'obra; veg. REPERTORI 1474-1620, vol. III, p. 330-334).

7: sobre les genealogies dels Rocabertí veg. *supra*, ms. 513.

11: entre les obres extractades hi ha l'esborrany de 4, amb notes en francès, l'*Histoire générale de Languedoc*, de Vic i Vaisette (1730-1745), la *Historia genealógica de la casa de Lara*, de Salazar y Castro (1696-1697), etc.

BERNAT JOSEP LLOBET (fl. 1643-1670). JERONI PUJADES (Barcelona, 1568 - Castelló d'Empúries, 1635). JOSEP DE TAVERNER I D'ARDENA (Barcelona, 1670 - Girona, 1726).

Ms. 2271: Josep BLANC. *Matalàs de tota llana*

Segles XVIII-XIX. 2 f. prel. + f. 1-74 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-144 (f. 1-73 de l'anterior) + 2 f. en blanc. Paper, 210/205 ×

155/145 mm. Diverses mans, dels segles XVIII-XIX (f. 25-73) i XIX (f. 1-24, 74). A tota pàgina i a dues columnes. Enquadernació posterior de tela i pergami al llom. Al llom: «J. Blanch. Matelàs de tota llana». Donatiu de Manuel de Bofarull; ingressat i registrat el 1936, registrat de nou el 1973. *Olim* 1578.

F. 1 (p. 1): «Comènsan aquí las poesias del canonge Joseph Blanch, a las que ell intitula Matelàs de tota llana».

1 F. 2 (p. 3) [J. Blanc]. «Sonet». *Inc.*: «Hermoses aigües que ab sonora plata». Al final: «Nota: lo principi de l'antecedent soneto lo aporta també lo autor d'est altre modo: Hermoses aygües que de azul y plata [...]».

2 F. 2v (p. [4]) [J. Blanc]. «A la festa de nostra Senyora per un altar que feren sos devots. Sonet». *Inc.*: «Esta que miras fàbrica ceñida».

3 F. 3 (p. 5) [J. Blanc]. «A cert predicador. Sonet». *Inc.*: «Cubrir a Llätzer mort d'una pizarra».

4 F. 3v (p. [6]) [J. Blanc]. «A un arbre que tenia una senyora en un test y acostumave a regar-lo. Sonet». *Inc.*: «Arbre que en sempre alegre primavera».

5 F. 4 (p. 7) [J. Blanc]. «A la ausència de una senyora. Sonet». *Inc.*: «Vesteix de flors al prat la primavera».

6 F. 4v (p. [8]) [J. Blanc]. «A un amant de una senyora anomenada Victòria. Sonet». *Inc.*: «Victòria a la platja arriba grata».

7 F. 5 (p. 9) [J. Blanc]. «A una senyora a qui no coneix lo poeta. Sonet». *Inc.*: «Depòsit de bellesa peregrina».

8 F. 5v (p. [10]) [J. Blanc]. «A una rosa que portava una senyora. Sonet». *Inc.*: «Rosa bissarra a qui lo camp venera».

9 F. 6 (p. 11) [J. Blanc]. «A cert galan que no tenia esperanza de alcanzar son intent. Sonet». *Inc.*: «¿Per què sou, Nicolau, tant bonifaci».

10 F. 6v (p. [12]) [J. Blanc]. «A una senyora. Sonet». *Inc.*: «Bellíssim exsplendor de estas riberas».

11 F. 7 (p. 13) [J. Blanc]. «A l'eixir una senyora al camp. Sonet». *Inc.*: «Vestida de candor qual blanca aurora».

12 F. 7v (p. [14]) [J. Blanc]. «A la fortuna. Sonet». *Inc.*: «Errant deesa que ab cothu[r]nt instable».

13 F. 8 (p. 15) [J. Blanc]. «Correcció fraterna d'en Pairó a la vella Armant perquè, sent tan devota de la verge Maria la Grossa, se n'anà a enterrar als Descalços. Sonet». *Inc.*: «Peiró: Frare sercau, na Armanta, que us reculla».

14 F. 8v (p. [16]) [J. Blanc]. «A certa senyora. Sonet». *Inc.*: «Qui, senyora, adverteix en la llum clara».

15 F. 9 (p. 17) [J. Blanc]. «Al senyor canonge Pacià Colom, per la prèdica que féu lo dia de nostra senyora de la Concepció als congregants. Sonet». *Inc.*: «A perpètua, Colom, glòria us convida».

16 F. 9v (p. [18]) [J. Blanc]. «Don Miquel Aguiló, ardiaca de Sant Llorens de la seu de Tarragona. Sonet». *Inc.*: «Àguila noble, que ab doradas alas».

17 F. 10 (p. 19) [J. Blanc]. «A la gloriosa protomàrtir santa Thecla, després del siti de Tarragona. Sonet». *Inc.*: «Divina aurora, que del sol vestida».

18 F. 10v (p. [20]) [J. Blanc]. «A una senhora. Sonet». *Inc.*: «Honor de aquestos camps, en qui sagella».

19 F. 11 (p. 21) [J. Blanc]. «A una senhora. Sonet». *Inc.*: «Después que meresquí vèurer-us, Maria».

20 F. 11v (p. [22]) [J. Blanc]. «A una fregona que volia que'l poeta la alabàs. Sonet». *Inc.*: «Cantar que quant estampas en la arena».

21 F. 12 (p. 23) [J. Blanc]. «A un músich molt bevedor, demanant-li vinga a bèrer a una casa. Sonet». *Inc.*: «Musquit que del celler lo vent acotas».

22 F. 12v (p. [24]) [J. Blanc]. «Queixas del penitencier de que no tenga habitació més certa que lo confessorari. Sonet». *Inc.*: «Poch en lo yllustre miramén tingueren».

23 F. 13 (p. 25) [J. Blanc]. «Al mateix assumpto. Sonet». *Inc.*: «Que sia yo doctor de més de marca».

24 F. 13v (p. [26]) [J. Blanc]. «Sonet». *Inc.*: «¿No-m diràs com està tan melancòlica».

25 F. 14 (p. 27) [J. Blanc]. «A la millora de Agustí Febrer, notari. Sonet». *Inc.*: «La presa en contrat [!] lo matrimoni».

26 F. 14v (p. [28]) [J. Blanc]. «A la roiña de Joseph Barceló, dit Betzola. Sonet». *Inc.*: «De Yviza va venir don Fierabràs».

27 F. 15 (p. 29) [J. Blanc]. «Al mateix assumpto. Sonet». *Inc.*: «Al sol, Betzola, com un altre Job».

28 F. 15v (p. [30]) [J. Blanc]. «Al mateix assumpto, en boca de un apotecari. Sonet». *Inc.*: «Si en vosaltres té fe un apotecari».

29 F. 16 (p. 31) [J. Blanc]. «Al mateix assumpto. Sonet». *Inc.*: «Mirau, Betzola, que'l doctor Fracium».

30 F. 16v (p. [32]) [J. Blanc]. «Sonet ab peus forzats». *Inc.*: «Les coses d'aquest món són vent de manches».

31 F. 17 (p. 33) [J. Blanc]. «Als mateixos peus. Sonet». *Inc.*: «Estich més ple de vent que grosses manches».

32 F. 17v (p. [34]) [J. Blanc]. «Sonet». *Inc.*: «Rendit un cert devot a la lisonja». Al marge, en llapis: «No».

33 F. 18 (p. 35) [J. Blanc]. «Sonet als mateixos peus». *Inc.*: «Serà sempre lo temps vana lisonja». Al marge, en llapis: «No».

34 F. 18v (p. [36]) [J. Blanc]. «Als mateixos peus. Sonet». *Inc.*: «Poch airosa dropassa butifarra». Al marge, en llapis: «No».

35 F. 19 (p. 37) [J. Blanc]. «A una señora. Sonet». *Inc.*: «A vostres peus rendit estich, señora».

36 F. 19v (p. [38]) [J. Blanc]. «A una monja vella. Sonet». *Inc.*: «Monja barbuda, recoleta vella».

37 F. 20 (p. 39) [J. Blanc]. «Sonet». *Inc.*: «Culpable no pot ser la dolsa pena».

38 F. 20v (p. [40]) [J. Blanc]. «A la concepció de la Verge. Cuatra sonets». *Inc.*: «Del vapor de la culpa més tirana». Al marge, en llapis: «No».

39 F. 21 (p. 41) [J. Blanc]. *Inc.*: «Temple majestuós alzà, devota».

40 F. 21v (p. [42]) [J. Blanc]. *Inc.*: «De fusta incorruptible manà al poble».

41 F. 22 (p. 43) [J. Blanc]. *Inc.*: «A l'un y altre món de llum esmalta».

42 F. 22v (p. [44]) [J. Blanc]. «A la ciutat de Tarragona en les festes de la Concepció. Sonet». *Inc.*: «Ciutat antiga, noble, Tarragona».

43 F. 23 (p. 45) [J. Blanc]. «A la vila de Reus, en las festas que feren a la Concepció lo dia 22 de maig de 1657, en las que assistí l'autor. Sonet». *Inc.*: «Fatiga a Naaman lepra incurable».

44 F. 23v (p. [46]) [J. Blanc]. «A l'amor lasciu. Sonet». *Inc.*: «Amor lasciu, estrago de la vida».

45 F. 24 (p. 47) [J. Blanc]. «A l'amor lasciu. Ària». *Inc.*: «Sembla dulzura». Al marge, en llapis: «No».

46 F. 24 (p. 47) [J. Blanc]. «Donaren una rosa a una señora y altra la volia pendre. Respongué: Primer morir». «Recitat». *Inc.*: «En las mans de Venus més hermosa». Al marge, en llapis: «No».

47 F. 24 (p. 47) [J. Blanc]. «Avent enviat una dama a cercar a son galan per medi del que li donava molts zelos, pues lo galan no anava a casa de la dama». *Inc.*: «Satisfaria el primor». Al marge, en llapis: «No».

48 F. 24v (p. [47 bis]) [J. Blanc]. «Per aver-lo enviat a cercar, ab escusa de que li portàs lo que sabia». *Inc.*: «Si lo meu cor tu demanas». Al marge, en llapis: «No».

49 F. 24v (p. [47 bis]) [J. Blanc]. «Lletra a l'humano, al to de Ya te ydolato, suave cadena». *Inc.*: «Bella aldeana que'l pasmo de Chipre». Al marge, en llapis: «No».

50 F. 25 (p. 48) [J. Blanc]. «[Als] enamorats sospirs de las santas verges tras lo divino Corder ad instar de l'hymne Jesu, corona virginum. Romans». *Inc.*: «Jesús, a qui tant dels lliris». Al marge, en llapis: «Sí».

51 F. 25v-27v (p. [49-51]) [J. Blanc]. «Càntich amorosíssim al bon Jesús, del que compongué lo melíflu doctor sant Bernat: Jubilus sancti Bernardi abbatis in commemorationem dominice Passionis (constat tom. 2 in calce)». *Inc.*: «O Jesús dulcíssim». Al marge, en llapis: «Sí».

52 F. 28-30v (p. 52-[59]) [J. Blanc]. «A l'ingrés de religió d'una señora. 12 octaves». *Inc.*: «Ya, trist, lo Francolí no argenta en plata».

53 F. 31-34v (p. 60-[67]) [J. Blanc (atribució dubtosa)]. «Relació de la festa dels escallots se féu en la boda de la senyora Marquesa Lima y Llaurador, que la envià a un amich lo ardiaca Valls. 15 octaves». *Inc.*: «A celebrar la festa señalada».

54 F. 35-35v (p. 68-[69]) [J. Blanc]. «A cert apothecari mal poeta y grant fastejador. Pareats». *Inc.*: «Poeta rubicundo».

55 F. 36-37 (p. 70-72) [J. Blanc]. «Ausent de una senyora. Pareats». *Inc.*: «Verda y fresca campanya».

56 F. 37v-41 (p. [73]-80) [J. Blanc]. «A mocèn Juan Materra, vicari de Reus. Pareats». *Inc.*: «Ya que ta dura musa».

57 F. 41v (p. [81]) [J. Blanc]. «A una senyora, prestan-li unes flors. Dècima». *Inc.*: «Estes flors a qui hermosea».

58 F. 41v (p. [81]) [J. Blanc; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Epitafi a la sepultura de la senyora Engràcia. Dècima». *Inc.*: «En si aquest jaspe sagella».

59 F. 41v (p. [81]) [J. Blanc]. «A una senyora que envià una flor a son galan. Dècima». *Inc.*: «De vostres mans una flor».

60 F. 41v (p. [81]) [J. Blanc]. «Al nom de una senyora. Dècima». *Inc.*: «Ya ab fletxes no mata amor».

61 F. 42 (p. 83) [J. Blanc]. «A un que ficà 3 conclusions a la porta de una senyora per mostrar-li que era son aman. Dècima». *Inc.*: «Si preteneu ab paper».

62 F. 42 (p. 83) [J. Blanc]. «A un cavall mort. Dècima». *Inc.*: «Aquí reposa un cavall».

63 F. 42 (p. 83) [J. Blanc]. «A una senyora, donant-li les bones festes. Dècima». *Inc.*: «Ya festivas, ya groriosas [sic]».

64 F. 42 (p. 83) [J. Blanc]. «A una senyora que portava una flor en una pulsera. Dècima». *Inc.*: «Bé pot blasonar, senyora».

65 F. 42v (p. [83 bis]) [J. Blanc]. «Al mateix assumpto. Dècima». *Inc.*: «Rosa de nàcar vestida».

66 F. 42v (p. [83 bis]) [J. Blanc]. «A una senyora demanant-li isca a la nit a la finestra. Dècima». *Inc.*: «Quant les lluïdes estrelles».

67 F. 42v (p. [83 bis]) [J. Blanc]. «A una senyora que, estenen un drap en una finestra, volgué fer-lo càurer son galan y no pugué. Dècima». *Inc.*: «Lo drap, senyora, tirí».

68 F. 42v (p. [83 bis]) [J. Blanc]. «Al mateix assumpto de tirar lo drap. Dècima». *Inc.*: «Ympuls fou de mon amor».

69 F. 43 (p. 84) [J. Blanc]. «Benvinguda a una senyora. Dècima». *Inc.*: «En hora bona, senyora».

70 F. 43 (p. 84) [J. Blanc]. «Cèdula al portaler quant portaren a enterrar a Bastonet a Predicadors. Dècima». *Inc.*: «Portaler, deixau passar».

71 F. 43 (p. 84) [J. Blanc; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una dona amistanzada ab un borracho. Dècima». *Inc.*: «Thecla, tos intents reporta».

72 F. 43 (p. 84) [J. Blanc]. «Resposta a un poeta. Dècima». *Inc.*: «Poeta, sias qui sias».

73 F. 43v (p. [85]) [J. Blanc]. «A mestre Matheu, que, sent casat, era devot de monjes. Dècima». *Inc.*: «Dichós en lo que empreneu». Al marge, en llapis: «No».

74 F. 43v (p. [85]) [J. Blanc]. «A un capellà que li guanaren tots los diners. Dècima». *Inc.*: «De un jugador clerical».

75 F. 43v (p. [85]) [J. Blanc]. «A cert frare predicador. Dècima». *Inc.*: «Cego a la llum de tres sols».

76 F. 43v (p. [85]) [J. Blanc]. «A una monja que, dexant un capellà, ha pres per devot a un casat. Dècima». *Inc.*: «Deixant lo espritual».

77 F. 44 (p. 86) [J. Blanc]. «Carta a un amich cantor. Dècima». *Inc.*: «Mosèn Pere, axí us do Déu».

78 F. 44-44v (p. 86-[87]) [J. Blanc]. «De un amant de una senhora. 5 dècimas». *Inc.*: «Consagra mon cor, senhora».

79 F. 44v-45 (p. [87]-88) [J. Blanc]. «A una senhora. 4 dècimas». *Inc.*: «Deydad soberana, a qui».

80 F. 45 (p. 88) [J. Blanc]. «A una senhora que donà una flor a son amant y després li pesà. Dècima». *Inc.*: «La que fonch del camp estrella».

81 F. 45-45v (p. 88-[89]) [J. Blanc]. «A la sangria y desgana de una senhora. 6 dècimas». *Inc.*: «Fugitiva se despeña».

82 F. 46-47 (p. 90-92) [J. Blanc]. «Per algunas señoras del carer Major fóran enviades a Gaspar Casals las següents 12 dècimas». *Inc.*: «Ya que ma musa dilata».

83 F. 47v-48v (p. [93-95]) [J. Blanc]. «A una senhora que, dient-li si rebria un ram[e]llet de flors, respongué que no, perquè no las mereixia. 10 dècimas». *Inc.*: «Quantes, alegre y contenta».

84 F. 48v (p. [95]) [J. Blanc]. «Al vestit de vellut que té mossèn Gallart, mestre de gramàtiga, baratat ab una aca, feren los malèvols esta dècima». *Inc.*: «A eixa gala de velluts». Al marge, en llapis: «No».

85 F. 48v (p. [95]) [J. Blanc]. «Defensa al dit mestre un deixeble seu en esta dècima». *Inc.*: «Desengaña-se'l bachiller». Al marge, en llapis: «No».

86 F. 49 (p. 96) [J. Blanc]. «A cer[t] personatge. Dècima». *Inc.*: «De vostre trage galant». Al marge, en llapis: «Sí».

87 F. 49 (p. 96) [J. Blanc]. «Súplica al pare predicador de un rob se ha fet en la seu. Dècima». *Inc.*: «Honofre Bas y Jover». Al marge, en llapis: «No».

88 F. 49 (p. 96) [J. Blanc]. «Al parroquial Pujalt, que tractava de ser vicari general. Dècima». *Inc.*: «Don Pujalt, lo parroquial». Al marge, en llapis: «Sí».

89 F. 49 (p. 96) [J. Blanc]. «Al mateix, que volia ser jutge compulsor de una causa. Dècima». *Inc.*: «Advertiu, bon parroquial».

90 F. 49v (p. [97]) [J. Blanc]. «A un gos de falda que té una senhora y se diu Roig. 3 dècimas». *Inc.*: «Morta miro, ab nafres dos».

91 F. 50 (p. 98) [J. Blanc]. «Recepte donada a mossèn Pau Gòmitz per a pahir la estopa de uns buñols, estudiada de graves authors per Juan Elies, fadrí barber de mestre Francisco Ferrer, cirurgià. Dècima». *Inc.*: «Rècipe lo capellet». Al marge: «No».

92 F. 50 (p. 98) [J. Blanc]. «Altre recepte dada al dit Gòmitz per fulano Taco, aprenent barber, trete dels aphorismes de Papiliano Naves. Dècima». *Inc.*: «Pendrà Gòmitz y Armengol». Al marge, en llapis: «No».

93 F. 50v (p. [99]) [J. Blanc]. «Recepte a la señora Bovera per a curar a son fill de crestall. Dècima». *Inc.*: «Rècipe en una paella». Al marge, en llapis: «No».

94 F. 50v (p. [99]) [J. Blanc]. «Altre recepta. Dècima». *Inc.*: «Rècipe de un descals llech». Al marge, en llapis: «No».

95 F. 50v (p. [99]) [J. Blanc]. «A un frare de Nostra Señora de la Mersè que era molt negre. Dècima». *Inc.*: «Qui us mira, para lector». Al marge, en llapis: «Sí».

96 F. 50v-51 (p. [99]-100) [J. Blanc]. «Un amich envià a demanar a l'hautor li escrigués lo que y avia de nou en la cort, y respongué ab esta dècima». *Inc.*: «No·bstant que·n la cort estich».

97 F. 51-51v (p. 100-[101]) [J. Blanc]. «Memorial de Pau Gòmitz a la señora dona Hipòlita de Aragon, perquè intercedesca ab lo señor governador perquè li page ses pages. 4 dècimas». *Inc.*: «Pau Gomis, lo corpulent».

98 F. 51v-52 (p. [101]-102) [J. Blanc]. «Decret del señor governador al dit memorial. 5 dècimas». *Inc.*: «Acuda lo suplicant».

99 F. 52v (p. [103]) [J. Blanc]. «La rosa en lo pensament y lo pensament en la rosa. Glosa en 2 dècimas». *Inc.*: «Bisarra naix una rosa».

100 F. 52v (p. [103]) [J. Blanc]. «Al mateix. Altre glosa». *Inc.*: «No vull olo·rar la rosa».

101 F. 53 (p. 104) [J. Blanc]. «A una señora que no coneixia lo poeta. 4 dècimas». *Inc.*: «Qui seràs tu, la més bella».

102 F. 53v (p. [105]) [J. Blanc]. «Pensament sens pensament. Glosa y dècima». *Inc.*: «Per a glosar aquest peu». Al marge, en llapis: «No».

103 F. 53v (p. [105]) [J. Blanc]. «A la immaculada concepció de la sempre verge Maria. Dècima». *Inc.*: «Vestida del sol sí està». En acròstic: «Verge Maria». Al marge, en llapis: «No».

104 F. 54-54v [J. Blanc]. «Quartilla de 4 dècimas glosada». *Inc.*: «Per una ninfa de aigüera». Al marge, en llapis: «No».

105 F. 55-55v [J. Blanc]. «Quartilla de 4 dècimas glosadas». *Inc.*: «Bella com la rosa en maig».

106 F. 56-61v (p. 152-s. n.) [F. Fontanella; atribuït a J. Blanc]. «A la primorosa hazaña de Judith. Romans». *Inc.*: «Coronades de esperanzas». Al final: «Nota: en lo lloch de la pàgina 108, columna 1, hi y à aquest señal (*), se ha de añadir·i aquesta cobla: Esta ab la hazañosa vara [...]». Al marge, en llapis: «No».

107 F. 62-62v [J. Blanc]. «A una señora. Romans». *Inc.*: «Després que en vos tres estrelles».

108 F. 63-63v [J. Blanc]. «Als ulls de una señora. Romans». *Inc.*: «Abismas de activitats».

109 F. 64 [J. Blanc]. «A una señora. Romans». *Inc.*: «A grans glòrias se convida».

110 F. 64v [J. Blanc]. «Romans». *Inc.*: «Ay, que me ha mort Amarillis».

111 F. 65-65v [J. Blanc]. «A una señora que per casar-se dins un any portà una corona a un sepulcre, y no aprofità. Romans». *Inc.*: «Atalaya de sepulcres».

112 F. 66-68 [J. Blanc]. «Carta a Joseph Miret, aconsellant-li se confesse, avent-o ja fet qui la escriu. Romans». *Inc.*: «Joseph, no ja las fragonas».

113 F. 68v-69 [J. Blanc]. «Rythme devotíssim al santíssim sagrament de l'altar, tret del que compongé lo angèlich doctor sant Thomàs de Aquino que comença "Adoro te devote, latens Deitas"». «Introducció». *Inc.*: «Dichosa ànima mia».

114 F. 69v-70 [J. Blanc (atribució dubtosa)]. «Fent brazet un galan a sa dama al dir ella: Patim en esta[s] cadenas». *Inc.*: «Tenín lo amor y hermosura».

115 F. 71-73v [B. Ribera]. «[L]o lector Bernat Ribera, de l'orde de predicadors, dit Bernardó per ser tan xich, anà a predicar Quaresma a Sant Feliu de Codins y donà part a sos [a]michs de les paupèries del rector en lo següent romans». *Inc.*: «Després de haver passat Caldes».

F. 74-74v [Notícia biobibliogràfica sobre J. Blanc].

Bibliografia

J. BLANC. *Matalàs de tota llana*, 1873. A. GRAU I VERDÚ *et al.* *Matalàs de tota llana*, 1993, [ed. facs. de l'anterior]. L. AYATS. *La poesia cultista a Catalunya*, 2001. 106 Veg. *supra*, ms. 27. 115 F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 109, 537-538, [extractes]. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1974, p. 37. BBC, núm. IX, p. 121. // Sobre J. Blanc veg. *supra*, ms. 515. 115 Sobre B. Ribera veg. J. CORMINAS. *Suplemento*, p. 218. M. BRUGUERA. *Historia del memorable sitio y bloqueo de Barcelona*, vol. II, p. 395. A. COLLELL. *Escritores dominicos*, p. 233-236. DHEC, vol. III, p. 236.

Observacions

Els poemes amb «no» al marge falten a l'edició de 1873. Ayats ressenya els següents ms. del *Matalàs*: (a) un fragment de 30 f. del final del XVIII, que havia pertangut a J. Barrera, avui en poder de Carles Babot (Barcelona), base de la seva edició, relligat en origen amb l'arxiepiscopologi tarragoní de Blanc; (b) el ms. que descrivim; (c) un f. en poder d'A.-J. Soberanas, del segle XIX. La mateixa autora identifica poemes de Blanc o del seu entorn als ms. 1358 de la BC i A-109 de l'AHCB. Ms. perduts: un que incloïa poemes del rector de Vallfogona; un altre a

la biblioteca dels franciscans de Tarragona, amb peces de Jeroni Ferrer de Guissona; i un tercer que potser tenia textos de Fontanella.

Segons la notícia dels f. 74-74v del ms. descrit, d'una mà del XIX, Blanc va compilar una *Pancàrpia poètica catalana de alguns ingenis de la ciutat y Camp de Tarragona*. Torres Amat (*Memorias*, p. 109) n'esmenta un ms. en quart, datat el 1668; afirma que l'autògraf era en poder de Joan Ermengol i que ell havia consultat l'obra gràcies a Josep de Vega. Ayats edita algunes peces que possiblement en formaven part (*La poesia cultista a Catalunya*, p. 781 seg.; veg. *supra*, ms. 1358).

115, sobre Ribera: «Nota: parla y aludeix aquí lo autor las guerras civils de Cataluña de l'any 1706, que vivia dit autor, y en 1716 estava en Rom[a]» (f. 71v). Torres Amat cita una còpia del romanç entre els papers del pare Pasqual. Se li havia atribuït el fulletó *Via fora als adormits*, de 1734 (recentment editat a *Escrits polítics del segle XVIII*, vol. III; veg. Lluch. *La Catalunya vençuda*, p. 61-62; García Cárcel. «La opinión catalana sobre Francia en la primera mitad del siglo XVIII». *Pedralbes*, núm. 18/II, p. 435-436).

JOSEP BLANC (Tarragona, 1620-1672). BERNAT RIBERA, O. P. (Barcelona, 1684 - Viena, 1777).

Ms. 2308: *Sucesos de Cataluña desde el año 1640 hasta 1693*

Segle XVIII. 6 f. prel. + f. 1-112 amb numeració moderna en llapis. Paper, 305 × 215 mm. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Sucesos de Cataluña desde 1640 a 1693». Àpode. Ex-libris d'E. Moliné i Brasés a la contracoberta anterior. Compra a la llibreria Babra, de 1937; registrat de nou el 1973. *Olim*: Caja 2-n. 4-L. E.7; 2-2-4; 5,21; 2702.

F. 1: «Sucessos de Cataluña desde el año 1640 hazta el de 1693».

F. 2-112v: «Capítulo primero: en el qual declara el autor el motivo y fines en emprender la narración de lo cierto y verdadero sucedido en Cathaluña, sucessos del año 1640 hazta el año 1653 poco más, tocando lo memorable brevemente». *Inc.*: «La resolución mía en escribir los sucessos de Cathaluña ciertos y verdaderos desde el año 1687 hazta el año 16[en blanc] individuadamente y desde el año 1640 hazta el ya dicho succintamente». *Expl.* (s'interromp): «sin quedar cosa alguna, con la pérdida de las sinco [...]».

Bibliografia

Veg. *supra*, ms. 504. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1974, p. 37. BBC, núm. IX, p. 123.

Observacions

El text de l'*explicit* es correspon amb el cap. 45 del ms. 504, descrit *supra* (f. 102).

Ms. 2319: Jaume Ramon VILA. *Tractat d'armoria*

Descrit a REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 312-319.

Ms. 2371: Ambrosio BORSANO. *Discurso general en que describe toda la carta topográfica del principado de Cataluña, condados de Rosellón y Cerdaña*

Final del segle XVII. 1 f. prel. + f. 1-150 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-282 (f. 2-142 de l'anterior) + 23 f. en blanc. Paper, 300 × 210 mm. Índex general, a dues columnes. Notes i correccions d'una altra mà. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Descripción de Catalunya». A la coberta: «Bar.^{na}». Compra a la llibreria Babra, de 1937; registrat de nou el 1973. *Olim* 2701.

F. 1: «Discurso general hecho por el maestro de campo don Ambrosio Borsano, natural de la ciudad de Milán, ingeniero mayor y quartelmaestre general del real ejército de Cataluña, en que describe toda la carta topográfica del principado de Cataluña, condados de Roselló y Cerdaña, con la qualidad de los terrenos, ríos, ciudades y plazas, en el paraje donde se allan situadas, como también describe los terrenos donde se puede en ocasión campear y acuartelar el ejército. Conseguido a la real magestad de don Carlos II, rey de las Españas, nuestro señor».

F. 2-2v (p. 1-2) *Inc.*: «Señor: Dezpués del curso de 35 años de servicios que he empleado en los reales ejércitos de vuestra magestad de ingeniero». *Expl.*: «como lo desea hacer en adelante. Barcelona. El más humilde vasallo de vuestra magestad, que sus reales pies besa, don Ambrosio Borsano».

F. 3-86v (p. 3-171): «Discurso general de toda la Cataluña, Rossellón y Cerdaña, y primeramente de la situación de la ciudad de Barcelona». *Inc.*: «L'antiguíssima ciudad de Barcelona, metrópola de la Cataluña, donde reside la corte, la Real audiencia y todos los tribunales». *Expl.*: «El camino carril que va a Valenzia va por lo alto, al pie de la sierra, por el lugar que se dice Sant Mateo».

F. 87-142 (p. 172-282): «Nombres de las ciudades, villas y lugares del principado de Cataluña, condados de Rossellón y Cerdaña, con el repartimiento de los fuegos que están tassados a cada lugar según la calidad de los terrenos de la jurisdicción de cada uno d'ellos, y también van notados todos los lugares que pertenecen a cada veguería y collecta d'este Principado, distintamente y separadamente, veguería por veguería y collecta por collecta, y son como siguen. Lugares y fuegos de la veguería de Barcelona [...]. Villafranca de Panadés [...]. Ygolada [...]. Vique [...].

Berga y Bagá [...]. Manrresa [...]. Balaguer [...]. Pallás [...]. Castellbó [...]. Urgell [...]. Agramunt [...]. Tortosa [...]. Falsset [*ms.* Flasset] [...]. Cartuxa [...]. Prades [...]. Tarragona [...]. Montblanch [...]. Poblet [...]. Lérida [...]. Tárrega [...]. Cervera [...]. Cardona [...]. Gerona [...]. Castelló de Ampúria [...]. Olot [...]. Camprodon [...]. Puigcerdá [...]. Lugares y fuegos de la sobredicha collecta y veguería de Puigcerdá, y son los que de presente állanse al dominio de Francia [...]. Perpinyá [...]. Villafranca de Conflent [...]. Vall de Aran [...]. Vall de Andora [...].»

F. 142v-148v: «Tabla del presente discurso para allar con más facilidad las situaciones de los castillos, plaças, ciu<i>dades, villas, plaças de armas, veguerías y collectas, y asimismo los caminos que encaminan a qualquiera parte de la Catta-luña, sall[i]endo de la metrópoli de Barcelona y otras plazas, ciudades, villas o lugares d'este Principado».

F. 149-149v: «Índice de las veguerías y collectas».

F. 149v-150v: «Índice» [alfabètic de matèries]

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1975, p. 36. BBC, núm. IX, p. 127. // *Cartografía de Catalunya dels segles XVII i XVIII*, p. 24-25. M. GALERA. «Tercer centenario del mapa de Catalunya d'A. Borsano». *Diari de Barcelona*, 14 de juny de 1987, p. 36. J. BURGUEÑO. *Història de la divisió comarcal*, p. 24, 25.

Observacions

Copiat per una mà catalana (grafies «ny» i «ñy»). A la dedicatòria a Carles II, l'autor explica que va ingressar a l'exèrcit reial que actuava a Catalunya el 1673 i va ser-ne tinent general d'artilleria, «quartelmaestre general», enginyer major i mestre de camp; la xifra «ms. 1673» que es llegeix a la coberta no s'ha de confondre, doncs, amb cap signatura ni amb la data de redacció de l'obra o còpia del ms. «Y unos años ha determiné sacar a luz carta justa del principado de Catta-luña, condados de Rossellón y Cerdaña, con todas las veguerías, collectas y lugares que pertenezzen a cada veguería y collectas d'este Principado, obligándome a ello la consideración de no haver visto ninguna en su devida perfección; en cuyo trab<r>ajo creo haver acertado, por no haver dejado rincón que en el espacio de 12 años no le haya corido, gastando el mismo tiempo en formarla a mi costa, y siendo carta tan peregrina que contiene no solamente todas las divisiones de las veguerías y collectas, con sus lugares que le pertenezzen, sino que también están señalados de oro todos los caminos reales que encaminan a las ciudades y principales lugares de Catta-luña, como también alrededor d'ella están las plantas d'este Principado en medidas con su petipié, y asimismo las vistas de las plazas princi-

pales. Y siendo mi deseo el representar esta provincia entera en el estado que se alla y en particular de las situaciones de las ciudades, plazas, castillos, terrenos, ríos y torrentes a vuestra magestad, como también de los terrenos que en tiempo de guerra pueden servir de campar y acuartelar qualquier ejército, determiné hazer la presente discrizión de toda ella en compendio, a fin de que, sin correr dicha provincia, pueda vuestra magestad discorrir sobre d'ella y acertar sus discursos como qualquier práctico d'esta provincia» (f. 2-2v). El projecte de Borsano, doncs, té dues parts, una col·lecció de plànols i una descripció del Principat, que han tingut una transmissió diversa: el ms. que descrivim només conté la segona; n'hi ha més exemplars a ICC, Graf-34-1, i BNM, ms. 18.054. Borsano també és autor d'un *Parezer sobre la defensa que ha hecho el governador del castillo de Bellaguarda y lo que devía hazer en ella* (c. 1675; F. Bon. 2469).

Ms. 2419: Francesc Roca; Francesc Maseres; Francesc Puig. [Curs de teologia (en llatí)]

Segle xvii (c. 1678-1679). F. 1-139 amb numeració moderna en llapis + 1 f. en blanc + 1 f. s. n. Paper, 205 × 155 mm. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «De sacramentis in ge[nere...]». Acèfal i àpode. De la biblioteca de J. Herp i Bover (f. 1: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1977.

1 F. 1-73 [F. Roca. Tractat sobre els sacraments (en llatí)]. Al marge: «De sacramentis in genere, 2». *Inc.*: «[...] dum sacramentum Eucharistiae sumimus fatemur spiritualiter». *Expl.*: «non licet nisi extremae necessitatis. Et hec dicta sufficient. Haec dicta sufficient de toto sacramentorum in genere tractatu, elucidato iuxta veridicam angelici preceptoris divi Thomae Aquinatis [*falta un mot*], quamvis secutus fuerit, nunquam a veritatis tramite deviasse inventus sit, sicut hedera; qui eam impugnaverit semper de veritate fuerit suspectus, teste Innocentio 6. Utrum omnia sedeant in vestrum provectum adque maiorem gloriam Dei omnipotentis Patris ingeniti, Filii unigeniti, Spiritusque Paracliti. Si quid autem inveneritis quod sanctae ac romanae Ecclesiae vel in minimo advertetur doctrinae divi Thomae dissonum, ex nunc pro non dicto haberi volo. Die 28 junii anni 1679, per doctorem sacrae theologiae Franciscum Roca et per me, Vincentium Serra, in civitate barcinonensi».

2 F. 74-103v [F. Maseres]. «Tractatus de divina predestinatione iuxta mentem angelici preceptoris divi Thomae Aquinatis doctrinam, a patre Francisco Maseras, minimo sanctissimae theologiae lectore in minorisensi Univercitate, mensis octobris, 1678, die 20». *Inc.*: «Triplicem, omissi alii, predestinationis acceptionem communiter theologi assignant». *Expl.*: «efectus predestinationis». Segueix una rúbrica sense text: «Questio de efectibus predestinationis. Articulus primus: an [...]».

3 F. 104-139v [F. Puig]. «Tractatus de angelis in I^{am} partem divi Thome, a questione 50 usque ad 64 et a questione 6 usque ad 14, per reverendum fratrem Franciscum Puig, ordinis santi Augustini, cathedratico Universitatis Barcinonis, et per me, Vincentium Serra, civitatis Minorise, die quinta octobris de 1679». «Proemium». *Inc.*: «Latus se aperit dicendi campus». *Expl.* (s'interromp): «corpoream visionem qua videtur id quod positum est extra [...]».

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1977-1978, p. 52. BBC, núm. ix, p. 129.

Observacions

3: Puig consta com a catedràtic jubilat de la càtedra major de teologia dita d'Esriptura, a la Universitat de Barcelona, entre 1705 i 1713 (BC, Arx. 304: *Llibre de les cèdules de l'Estudi general*, 1705-1714). Veg. *infra*, ms. 2519.

FRANCESC PUIG, O. S. A. (*fl.* Barcelona, 1679-1713).

Ms. 2495: *Laudemiorum resolutiones variae*

Començament del segle XVIII. F. 1-91 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-72 (f. 19-91 de l'anterior) + 9 f. en blanc. Paper, 295 × 205 mm. Diverses mans. Enquadernació de pergami. Al lllom: «Laudem. resolutio. variae». Donatiu de Josep Pella i Fargas (ex-libris a la contracoberta anterior); registrat el 1978.

F. 1-18v: «Index».

F. 19-91v (1-72v): «Laudemiorum resolutiones variae». «Resolutio 1». *Inc.*: «1. Aliqua comitissa arrendavit census et laudimia quae percibiebat». *Expl.* («Resolutio separata variarum»): «qui docet procedere tam intra quam extra civitatem Barchinone».

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1977-1978, p. 52. BBC, núm. ix, p. 133.

Observacions

Les causes datades amb què s'exemplifiquen les resolucions es remunten al XVI, però la majoria són del darrer terç del XVII i principis del XVIII (f. 49: de 1710). Als f. 37-37v, diversos casos —un de 1703— que afecten el rector del col·legi jesuític de Cervera, fundat el 1697.

Ms. 2511: veg. *infra*, Arx. 516.

Ms. 2518: Albert DE TORMÉ I LIORI. *Misceláneos históricos y políticos sobre la guerra de Cataluña desde el año 1639*

Segle XVIII. 4 f. prel. + f. 1-238 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-451 (f. 8-238v de l'anterior) + 7 f. en blanc. Paper, 145 × 105 mm. Notes al marge. Enquadernació de pergami. Al lloc: «Susesos de Cat[...]» i «Misceláneos históricos [...] 1639». Procedent de la biblioteca del marquès de Castellbell; ingressat el 1937, registrat de nou el 1978. *Olim* 2672.

F. 1: «Misceláneos históricos y políticos sobre la guerra de Cataluña des del año 1639. Don Alverto de Tormé y Liori, doctor en ambos drechos. A Filipe quarto el Grande de las Españas y de las Indias, rey cathólico. Décade primera».

F. 2-3 [Taula].

F. 3-4: «A Felipe quarto el Grande de las Españas y de las Yndias, rey cathólico». *Inc.*: «Señor: Ocho meses antes que amaneciera vuestra majestad en Castilla». *Expl.*: «como a la paz universal importa. Çaragoza, etc. Don Alberto de Tormé y Liori».

F. 4v-6: «Prefazió». *Inc.*: «Siempre la aberiguación de lo cierto». *Expl.*: «reconozco deverme todo».

F. 8-238v (p. 1-451): «Libro primero: discurso político sobre las contenciones entre los ministros regios y magistrados de Cataluña, origen d'esta guerra civil». *Inc.*: «Aquel felicísimo genio que alentó la nobilícima e invicta nación goda». *Expl.* (ll. x): «O, sírvase el omnipotente Dios de conceder este consuelo, a esta seguridad, esta dicha a su Yglesia santa, la paz universal a mi affligida [*corr. sobre afflicta*] patria. Laus Deo. Laus Deo».

Bibliografia

Veg. *supra*, ms. 500. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1977-1978, p. 52. BBC, núm. IX, p. 133.

ALBERT DE TORMÉ I LIORI (? , 1604 - ?, d. 1643).

Ms. 2519: Francesc PUIG; Dídac VIETA; Ramon COSTA *et al.* [Curs de teologia i textos d'exegesi bíblica (en llatí i català)]

Segle XVII (c. 1698-1700). 3 f. prel. + f. 1-475 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga parcial: f. 1-89 (f. 5-93 de l'anterior). Paper, 200 × 140 mm. Copiat per Josep Serrat. Enquadernació de pergami. Al lloc: «De preceptis». F. [1] prel.: «Senyor, estimaré a vostra mercè que luego sia servit me remétia lo

present llibre. Déu a vostre mercè guard. De Prats y agost als 18 de 1710. Joseph Serrat, prevere, que ses mans besa»; ex-libris de «Vilar de S. Boy de Llusanès». Procedent de la biblioteca del marquès de Castellbell; ingressat el 1937, registrat de nou el 1978. *Olim* 2876.

1 F. 1-4 [J. Martí i Taso. *Oratio genethliaca infantuli Thomae natales in aper-tum educens*. Barcelona: Rafael Figueró, 1700 (exemplar imprès)].

2 F. 5-88 (1-84) [F. Puig]. «Tractatus de actibus humanis super questionem 6 et sequentes primae secundae angelici preceptoris divi Thomae. Expositus atque dictatus a patre magistro Francisco Puig et scriptus a me, Josepho Serrat». «Proemium. 1698». *Inc.*: «Utilitatem atque necessitatem studiose notitiae hujusce de actibus humanis tractatus valde comentant auctores». *Expl.*: «et in fruitione terminatur. Et hec dicta sufficiant de precenti tractatu humanorum actuum in esse fisico. Ad laudem individuae Trinitatis Deipereque virginis Mariae, sine labe peccati conceptae, necnon divi Josephi et Antonii Paduani, patronorum meorum, una cum omnibus sanctis caelum colentibus, in hac publica Universitate barcinonensi, die trigesima mensis maii, sabbato, anno a nativitate Domini 1699. Fuit expositus presens tractatus a patre magistro Francisco Puig, sancti Augustini religioso, et scriptus a me, Josepho Serrat, scolastico».

F. 88v-89 (84v-85): «Index questionum atque articulorum contentorum in hoc tractatu de actibus humanis in esse fisico».

3 F. 91-169 (87-s. n.) [F. Puig]. «Tractatus de moralitate sive de bonitate et malitia actuum humanorum, juxta angelicam divi Thomae doctrinam in prima 2^{dae}, a questione 18 usque ad questionem 21». «Proemium». *Inc.*: «Inter omnes theologicos tractatus nullus sane theologo morali magis utilis atque necessarius». *Expl.*: «in esse moris. Caedantque utinam ad laudem individuae Trinitatis [...], in hac publica Universitate barcinonensi, die 28 mensis maii, die veneris ano 1700. Fuit expositus praesens tractatus a patre magistro Puig, sancti Augustini religioso, et scriptus a me, Josepho Serrat. Victor».

4 F. 175-263: «Tractatus de vitiis et peccatis». «Proemium». *Inc.*: «Peccato enim, etsi nihil quoad existentiam notius». *Expl.*: «Sit prima conclusio» [s'interromp].

5 F. 265-440v, en llapis: «Dídac Vieta». «Expositio moralis super decem praecepta decalogi». *Inc.*: «Decem moralium praeceptorum intelligentiam». *Expl.*: «suam misericordiam perducere dignetur. Et haec dicta sufficiant de toto isto tractatu super 10 decalogi praecepta, ad laudem totius santissimae Trinitatis, necnon Deipere, sine labe conceptae, virginis Mariae. Fuit datum a doctore Vieta et ego, Josephus Serrat, illum cupiavi ab alia materia et sic parces».

6a F. 443-449 [Notes d'exegesi bíblica i anècdotes moralitzants (en llatí i català)]. *Inc.*: «Pilatus in capite crucis Christi posuit istas quatuor litteras: I. N. R. I.».

Expl.: «y axí:s lo papa, perquè no guardaren aquest secret, no-ls donà llicència. Assò se trobà entre escrituras, com ho referí lo die 23 de maig 1700 lo pare mestre Costa, de Santa Chatarina, estant en la càtedra en la Universitat de Barcelona».

6b F. 449v-450 [Nota]. *Inc.*: «Sis cosas són en las que se contienen, se abrevia y se resol tot lo avangeli de Jesuchrist». *Expl.*: «si desitjam salvar».

7 F. 450-452 [Fragments del *Directorium curatorum*, de P. M. Coma]. Primera rúbrica: «Capítol en lo qual se tracta què cosa és pecat y de la divisió del pecat». *Inc.*: «§ 1. Pecat és acte humà, so és acte fet ab determinada voluntat». *Expl.*: «com diu sant Thomàs. És tractat estret del llibret intitulat *Directorium curatorum*, compost per lo reverend fra Pere Màrtir Coma, mestre en santa theologia, de l'ordre de sant Domingo». Segueix una rúbrica sense text: «Capítol que tracta dels sacraments en comú».

8 F. 455-466v [R. Costa]. «Tractatus de clavibus ad intelligentiam sacrae totius Scripturae». «Proemium». *Inc.*: «Clavis quibus sacra Scriptura, amantissimi discipuli». *Expl.* (s'interromp): «usque ad ingressum in Egiptum fluxerunt anni 215».

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1977-1978, p. 52. BBC, núm. IX, p. 135. // **5** Sobre D. Vieta veg. F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 653. Cf. F. SOLDEVILA. *Barcelona sense universitat*, p. 1-35. P. VOLTES BOU. *Barcelona durante el gobierno del Archiduque*, vol. I, p. 87, 90. **7** Sobre P. M. Coma veg. REPERTORI 1474-1620, vol. II.1, p. 251-253. **8** Sobre R. Costa veg. *infra*, ms. 3481.

Observacions

Del mateix deixeble i copista del ms. 3481, descrit *infra*. Al f. 90v: «Tractat de mi, Joseph lo gat, fill de Joseph Serrat, mon para. Joannes Molinou, lisenziado en Inca. Theologia: Joseph Serrat. Martines de Prado. Vulva és lo ventre ahont conceixen las dones».

2-3: identifiquem el professor amb l'agustí Puig, que el 1679 ja ensenya teologia a la Universitat de Barcelona (veg. *supra*, ms. 2419).

5: Vieta és documentat com a catedràtic jubilat de la càtedra major de teologia escolàstica, a la Universitat de Barcelona, el 1705 i mor el 8 de juny de 1709 (BC, Arx. 304: *Llibre de les cèdules de l'Estudi general*, 1705-1714, f. 40v). Serà l'últim rector de la Universitat abans de l'abolició. Autor d'un *Tractatus de censuris tam in genere quam in specie et aliis poenis ecclesiasticis* (que inclou el «Dubium miscellaneum utrum potio dicta chocolate frangat ieiunium ecclesiasticum» citat per Torres Amat), imprès amb portada i numeració pròpia dins del vol. IV de l'*Opus morale* de Joan Gil Trullenc (cf. Palau 341.871 i 364.664).

8: el nom del professor es llegeix al f. 456v, «victor pater magister Costa», probablement el dominicà Ramon Costa, citat a **6a**.

RAMON COSTA, O. P. (?) (Barcelona, 1640-1703). FRANCESC PUIG, O. S. A. (*fl.* Barcelona, 1679-1713). DÍDAC VIETA (m. 1709).

Ms. 2566: [Lluís DE VALENCIÀ]. *Barcelona armada con letras*

Final del segle XVII - començament del XVIII. 1 f. prel. + f. 1-99 amb numeració moderna en llapis + 3 f. en blanc. Paper, 320 × 210 mm. Notes i addicions de l'autor. Enquadernació posterior de paper i pell al llom. Al llom: «Barcelona armada con letras». Restaurat. Registrat el 1979.

F. 1-99, dalt: «Jesus, Maria, Joseph con los santos Te[...]». «Barcelona armada con letras. Parte primera. Cap. 1: razón de la obra». *Inc.*: «1. Apenas adoré los umbrales de la jurisprudencia»; al marge, de la mà de Valencià: «És de advertir que he citat a Marquilles en lo any que escrigué, traent-o de la dedicatòria al canceller, y està errat, perquè en la pàg. 1 retro està lo any». *Expl.*: «por assistirme la verdad y la razón». S'interromp després de la següent rúbrica: «§ 1. Que las quatro barras o bastones colorados en campo de oro son y fueron desde Vuifredo el Velloso, primer conde propietario de Barcelona, la insignia de este conde y de los que le sucedieron».

Bibliografia

Anuario de la Biblioteca Central, 1979-1980, p. 33. BBC, núm. IX, p. 136. // F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 635-636. G. M. BROCÀ. «Juristes i juriconsults catalans». AIEC, núm. III, p. 513. Íd. *Historia del derecho de Cataluña*, vol. I, p. 418. J. SERRA I VILARÓ. *Universidad literaria de Solsona*, p. 54-55. E. SERRA. «El pas de rosca en el camí de l'austriacisme» (*Del patriotisme al catalanisme*, p. 77). M. A. MARTÍNEZ RODRÍGUEZ. «Els assessors del Governador de Catalunya als segles XVI i XVII». *Pedralbes*, núm. 23/I, p. 102. E. ESCARTÍN. «Universidades mayores y menores». *Ib.*, p. 187-202. A. SIMON I TARRÉS. *Construccions polítiques*, p. 360, 404.

Observacions

Transcrivim el primer capítol o «Razón de la obra»:

«1. Apenas adoré los umbrales de la jurisprudencia, quando de su definición quedé [ins]truido que devía a un mismo tiempo [...]ticiarme en las letras humanas. Erudi[ta]mente lo ornó Antonio Fabre, confir[mó]me en ello don Juan Solórzano, respo[n]de a los que sienten lo contrario nues[tro] Hierónimo Pujades,

y lo admite Baroni[o] quando dixo que a mi profesión la se[r]vían las demás scientias. Es facultad verdaderamente noble y que sólo pu[e]den deslucirla los que no usan bien de ella.

»2. Con este supuesto y en el océano de tantas historias reconociendo que los catalanes naufragavan entre los suy[os] en omisiones y entre los forasteros en emulaciones, me incliné a las de mi fid[e]líssima patria, viendo que no me av[í]an de ser plausibles las agenas, quando [mi] nación abundava en grandezas; y e[so] mismo me á obligado tomar la plum[a] para que no se persuadan algunos que la taciturnidad catalana es hija del [con?]vencimiento.

»3. A este fin tengo dos Barcelonas pre[para]das: una armada con letras, otra decorad[a] con armas. Trataré de la primera n[o] porque reúze la segunda, sino que a aquella se le deve la primacía y de [es]ta suerte las graduó el Espíritu [*ms.* espíritu] San[to]. Sin que sea digno de reparo que, aviendo de tratar de las letras catalanas, la inscripción de la obra sea de Barcelona, porque, aunque ya lo advirtió mi insuficiencia, pero como esta ciudad goze el ser metrópoli de Cataluña y ella sola da tanto que escribir, no es ageno del intento usar d'este tropo, tomando la cabeza por el todo restante del cuerpo, supuesto que no me hallo en términos rigurosos de historiador; a más que Cataluña se equivoca con el condado de Barcelona, assí que quien dize lo uno explica lo otro y al contrario, por lo que me persuado que la obra corresponderá al título.

»4. Hazer demonstración de lo que importan las letras de Barcelona no es empeño voluntario ni vulgar. No lo primero, p[or]que poco importa que sea cierto que los barceloneses sean naturalmente verdaderos en sus palabras, fieles con sus señores y amigos, honestos, morigerados, valerosos y otras calidades bien notorias que recogieron Andrés Bosch y modernamente el padre Manuel Marcillo, en los quales se hallarán dichas notoriedades comprovadas con autores forasteros, y no es de mi intento entretenerme en esto. Si a los barceloneses les faltara la noticia y uso de las ciencias, y se quedaran en los términos de la sola razón natural injierta como en los demás racionales y sin alguna mejora, fuera esto diferenciarse poco de los bárbaros o sepultar los blasones insinuados, como la vida sin letras se reputa por muerte. Algo añadido a este intento en el cap. 2, § 3, n. 46.

»5. No á carecido Cataluña de hombres docto[s] y eruditísimos en todas las ciencias y en número grande, como se manifestará en el presente libro; y quando todo faltara, bastara que la divina Providencia, que dispuso que la propagación del linaje humano emeçasse en España, después del diluvio universal, por la parte que oy es Cataluña, como se justificará, para persuadirse que esta población avía de ir acompañada con la perfección de las letras y ciencias, como se verá en el capítulo segundo, que éstas quedaran como connaturalizadas en los catalanes que se aplican. Con que los padres Andrés Mendo y Athanasio Kircher, hablando de la Universidad de Barcelona, dixo el primero que no fuera fácil refferir los

hombres doctos que en ella florecieron, por ser la vivacidad de los catalanes dispuesta en grado superlativo al ejercicio de las letras; y el segundo, que en todos tiempos á sido Cataluña madre fecundíssima de hombres eminentes en letras.

»6. Ésta, con otras felicidades catalanas, á padecido en sus mismos méritos, porque freqüentemente la Fortuna se divorcia de ellos, y a mi nación le sucede lo que dixo un grande político de los poco afortunados: que nacen con la estrella de Hé[r]cules, lo que yo entiendo, con el padre La Cerda, por ser destinados a trabajos. Y ta[m]bién an naufragado las glorias de Cattaluña por los pocos, y aún diminutamente, que las an acordado a los venideros; peligro en que se vieron aun las de Alexandro Magno por falta de historiador.

»7. Dos pruebas se me ofrecen grandes a este intento, de las cuales saco más: que los catalanes somos de natural dexado, poco ostentoso y que ni fácilmente no satisfacemos; y esto servirá también de razón por qué no corresponde el número de los libros impressos al maior de los doctos que á producido el Principado con su enseñanza. La primera prueba dedusgo de lo que respondió Gerónimo Paulo, jurisconsulto barcelonés, a Paulo Pompilio, pidiéndole éste una relación de las grandezas de Barcelona; y refiriéndole lo que pertenecía en orden a la litteratura, aviéndose acordado de los que florecieron en otras facultades, no sólo omitte los de su profesión, sino que expressamente dize que pocos, aunque péritos, an dexado escrito algo, ocupándose solamente en los negocios forenses. Lo que prueba sobradamente mi intento, suponiendo que a Hierónimo Paulo le precedieron Jayme Marquilles, Jayme de Monjuique, Jayme y Guillermo de Vallseca, Jayme Calisio y Juan de Socarrats, que, sin otros catalanes que allegan antiquíssimos, fueron de nuestra jurisprudencia tan beneméritos que á admitido las estatuas de tan insignes escritores entre las demás que adornan su templo, como atestiguan sus escritos. Precedió también [*ratllat posteriorment a*] Paulo [a] Guillermo de Cassador, cuya doctrina fue venerada por Martín Navarro Azpilcueta y Luis Gómez, según refiere el padre Marcillo. Luego las felicidades de Cataluña, en nuestra misma dexación también naufragan.

»8. Otra prueba subministran nuestras propias constituciones de Cataluña, quando entre ellas leo una y contiene que en las cortes que celebró en Barcelona el serenísimo señor rey don Phelipe el segundo año 1564, en el cap. 23, considerando las razones por que Cataluña necessitava de coronista, se erigió esta ocupación y, sin embargo, de tan firme y premeditado acuerdo nadie le á visto executado, antes bien se halla oy esta constitución recopilada entre las superfluas. Por no culpar tanto nuestra omisión, discurro que no se necessitava entonces de coronista como en nuestros tiempos, por no aver cargado tanto los émulos como ahora; y es bien cierto que, según las presentes occurrencias, mudaran de parecer aquellos antigos sabios y se conformaran con Flavio Lucio Déxtero, nuestro insigne barcelonés, que no sólo escribió el cronicón, sino que persuadió con razo-

nes urgentísimas a san Gerónimo que recogiesse y publicasse los escritores eclesiásticos, como es de ver en el padre Francisco Bivar. Con que, aunque io no emprenda ni hazer crónica ni historia de Cataluña ni de Barcelona, sino sólo tratar de su litteratura, poniendo en cobro, según me acompañare el poderme distraher de negocios más de mi peculiar obligación, algunas particularidades que se nos van por momentos antiquando, trato de ocurrir a este daño hasta que le adviertan aquellos a quien por los puestos que ocupan pertenece. Y esto no es voluntario.

»9. Ni es vulgar el empeño ni podré suplir el descuydo de tantos como me an precedido. Entender que no falte mucho que añadir fuera desvanecimiento, y maior si me persuadiera que an de faltar censuras; admitirélas con gusto, si son con ánimo de emendar los defectos que en la obra se hallaren, como de esta suerte consegu[í] mi intento, aunque no podrán escusar su omisión en no aver subministrado noticias, porque é publicado y en papel publico mi empeño, y antecedentemente, con que ninguno de mi nación podrá librarse en no averme assistido, particularmente aquellos que la Universidad con su enseñança á mejorado. Nuestro canónigo en la santa iglesia de Barcelona Francisco Tarapha provocó a todos los eruditos y noticiosos para que le assistiesen en ocasión semejante, pero también perdió el tiempo.

»10. La grande suficiencia de san Gerónimo no fue bastante a quitarle los reçelos en que me hallo, pues en caso semejante y tratando de condescender con los ruegos de Déxtero, de que he hablado en el número 8 [*ms.* 9], dixo que en lo que faltara, no acordando a la posteridad todos los que an escrito, sería o por no averlo publicado o porque le an faltado las noticias.

»11. Con esta misma suposición divido la obra en tres partes: primera, de las letras barcelonesas o catalanes desde que Túbal entró en España hasta el nacimiento de Christo, señor nuestro; segunda, desde la venida del Redemptor del mundo hasta la expulsión de los moros de estos reynos; tercera, desde que los catalanes sacudieron el iugo barbarismo hasta el día presente. Provaré lo que escribiré con la especie de prueba que la materia diere lugar, procurando ajustarme en lo possible a no fiarme en el discurso, acompañando en todo caso la razón con autoridades, y de esta suerte en los yerros que cometeré no seré tan culpable. Prevención es ésta que usó nuestro obispo y catalán don Juan de Margarit, y le an imitado otros de mi nación como el canónigo Tarapha, Gerónimo Pujades, Andrés Bosch y fray Vicente Doménech, lo que corrientemente [*afegit posteriorment no*] an observado muchos.

»12. No sólo me valdré de escritores forasteros, sino de los catalanes. Y es muy necesario, porque éstos deven prevalescer a los otros, como más instruidos en lo perteneciente a Cataluña, sin que por este respeto excluya la impugnación, como sea cierto que más crédito se á de dar a los de la propria nación, si no es que se

pruebe lo contrario o lo que se dixere contenga alguna inverosimilitud, como en este caso el mismo negocio trayga consigo la repulsa. Cumpliré de esta suerte con la fidelidad que devo a mi profesión para no ser homicida ni plagiaro, vicio tan detestable como usado es valerse de vigilias ajenas, dissimulando el auctor; éstos son llamados vendedores de humo y decapitadores de estatuas porque, quedando el trabajo en su ser, le mudan de effigie, y son homicidas de la eternidad y nombre que merecieron aquellos que les subministraron lo que escrivieron y le desconocen, siendo en esto más culpables los que vacamos a la jurisprudencia, pues ni los emperadores Justiniano ni Theodosio collocaron en sus códigos alguna ley de otro emperador que en el epígrafe no nos acordassen del autor del rescripto; descrivióles bien Mervilio. Con que queda concluido el primer capítulo, en orden al intento y prosequitió de la obra» (f. 1-4v).

Barcelona armada con letras, tal com ens ha arribat en aquest ms., es presenta com una obra anònima; l'autor s'hi descriu, però, com un jurista relacionat professionalment amb el regent Vilosa (veg. *infra*, Arx. 512) i amb l'Audiència de Barcelona. La mà de la nota marginal del f. 1 és la del jurista Lluís de València, que retrobem amb el seu nom a AHCB, ms. B-184, i BC, ms. 499; encara que el ms. no és autògraf, té correccions, addicions i notes de València. Serra i Postius (citats *infra*) i Torres Amat li atribueixen una *Barcelona armada con letras* (el primer) i una *Barcelona defendida por armas y letras* (el segon; títol que aplega els dos projectes ressenyats al § 3 de la «Razón de la obra» que hem transcrit).

Ll. de València, doctor en ambdós drets, cavaller, austriacista, oïdor pel braç militar de la Generalitat, professor a l'Estudi de Barcelona, consta vers 1660 com a lector en un recull de tractats jurídics, al costat d'un Calderó que podria ser el regent Miquel de Calderó, alumne seu (BUB, ms. 548-549; Miquel Rosell. *Inventario*, vol. II, p. 67-69); València és documentat com a catedràtic jubilat de la càtedra major de canons de la mateixa Universitat el 1705 i el 1706, i mor l'11 de juny d'aquest any (BC, Arx. 304: *Llibre de les cèdules de l'Estudi general*, 1705-1714, f. 9); a BC, fons Marquès de Saudín, Saud. Fol. 134, núm. 42, es conserven comptes dels censos que «miser Luís València» paga per la casa on viu entre 1665 i 1684. És autor d'una trentena d'allegacions jurídiques i memorials diversos, publicats en solitari o amb altres juristes a Barcelona i Salamanca durant la segona meitat del XVII, ressenyats al *Catálogo de la colección de folletos Bonsoms* i al *Catàleg collectiu del patrimoni bibliogràfic de Catalunya*. El cognom de l'autor és transcrit de diferents maneres (amb o sense «de», València o València); ens decantem per la forma seguida al *Llibre de les cèdules de la Universitat de Barcelona*, en què s'afegeix sempre una titlla a l'última «a».

Serra i Postius ens informa del projecte de publicar *Barcelona armada con letras* vers 1684: «Luis de València, catalán, cathedrático de prima de leyes de la Universidad de Barcelona, uno de los más afamados abogados que en su tiempo

tuvo Cataluña, escribió una historia con el siguiente título: Barcelona armada con letras. De ella haze mención el padre fray Juan Gaspar Roig y Jalpí en su Dulce de-sengaño histórico, impreso en Barcelona por Jacinto Andreu año 1684; en él, en pág. 36, dice assí: “[...] en un libro que le estoy aprovando y juntamente se va imprimiendo, cuyo título es: Barcelona armada con letras, etc.”» (BNM, ms. 13.604, f. 76). Però, de fet, València encara hi treballava el 1690: «y don Joseph de Bru, cavallero anciano y de los que más suponen en Barcelona, yendo io ayer, que contávamos a los 9 de 10bre del corriente año de 1690, a la librería del convento de los padres carmelitas descalços, hallándonos ia enfrente del convento, ablándole del fin a que iva, en orden a este trabajo sobre la venida del apóstol a Cataluña, me refirió lo que dexo escrito, y que él mismo hizo la prueba hallándose en dicho castillo, y que en su casa tenía el pedaço de la piedra en que estava esculpida naturalmente la dicha concha. ¿Es monumento éste que admite reparo alguno?» (f. 34v; es refereix al castell d’Orís, dels antics propietaris dels quals es deia que havien hostatjat l’apòstol sant Jaume quan va arribar a la Península). Per a la datació de l’obra, cal relacionar la referència a la manca de cronistes de Catalunya («Razón de la obra», § 8) amb el fet que Dalmases serà nomenat per al càrrec per la cort general de 1701-1702, data *ante quem* del passatge.

Més referències a personatges coetanis: «una pequeña población llamada en nuestros tiempos Japhra y antes Jápher, como he visto en unos autos antiguos que me enseñó Joseph Catá, ciudadano honrado de Barcelona y señor del dicho lugar. [...] Pues el portanvezes de general governador que fue de este Principado poco antes del año 1640, que conocí y traté, se llamava don Alexos de Marimón y Jápher, y vive aún don Francisco Junyent, su nieto» (f. 9). Ha tingut contactes amb el cronista aragonès D. J. Dormer (f. 24v). «Lo cierto es que habrá quarenta y sinco años, poco más o menos, que vino a esta ciudad de Barcelona el duque de Noalles, que es de la familia d’Elentorn, y los que le tratamos oímos que el duque refirió que pagava un censo que uno de su familia se cargó para el viaje de Palestina que hizo para oír a Christo quando predicava» (f. 26; referència a la llegenda de la presència de Rocabertins i altres famílies nobles catalanes a Terra santa en temps de la Passió); sobre el mateix tema, al f. 26v: «se [á] de ver, a más del padre Dromendari, el doctor Juan Corbelló, que escribió el episcopologio barcinonense antes que saliesse la obra de Dromendari» el 1676; l’*Episcopologium* aparegué el 1673. Ha estat amic de l’arquebisbe P. de Marca i professor del citat Calderó: la història de fra Joan Garí, «veráse en su lugar, quando trataré de las singularidades de la Virgen en Cataluña, porque le transcribiré el capítulo que hizo a este intento [*i. e. Marca*], con que, añadido lo que ha recogido del insigne santuario de Montserrat nuestro regente don Miguel de Calderó, no tiene que dessear más esta real cassa, por aver sido estos escritores buscados para el premio de sus méritos, pero que mucho si an ocupado los puestos para hazer bien, y de entrambos

soy testigo: del arçobispo, porque me professó amistad; y del regente, por aver sido mi oyente y agradecido» (f. 96).

Entre les fonts hi ha els discursos de les *Ilustraciones* de Vinyes, «que manuscritos del proprio autor llegaron a mis manos» (f. 55v; la còpia que en conserva la BC, ms. 499, és feta per Valencià sobre l'exemplar de Tristany). Tant Vinyes i Tristany, «oydor benemérito de esta Audiencia de Cataluña», com Corbera són allegats en parlar d'Otger (f. 72v); elogia Corbera, «que ilustró Cataluña con sus manuscritos. Éstos los presentó a los deputados de Cataluña año de 16[en blanc], y cometieron la censura a [en blanc] y al doctor Phelipe Viñes, y, aprovados — como he visto en el libro de deliberaciones del dicho triennio—, se quedaron sin pública luz hasta que el año de 16[en blanc] don Raphel Vilossa, regente en el Supremo de Aragón y lugartiniente en la Real cámara summaria de Nápoles, los mandó imprimir. El dicho regente Viñes, que los vio de manos del dicho autor, por commissión de los deputados se devió quedar con copia de ellos, pues formó otra Ilustración del principado de Cataluña, que originalmente llegó a mis manos manuscrita; y son tan concordes en esta entrada que sin juyzio temerario digo que, menos en algunos auctuarios, Viñes transcribió a Corbera» (f. 81; una mica més avall cita l'ed. de Corbera de 1678; el ms. autògraf de la *Cataluña ilustrada* és a la Fundació Universitaria Espanyola de Madrid: Cejudo López. *Catálogo del archivo del conde de Campomanes*, p. 352; Baró. «Concepció i funció social de la història segons E. de Corbera». *Pedralbes*, núm. 23/II, p. 506). Seguint Vinyes, doncs, Valencià recupera la polèmica Tomic-Carbonell al voltant d'Otger i defensa el primer a partir del concepte de «tradició», que justifica la manca de testimonis escrits antics sobre la qüestió (f. 81-89v). Coneix i valora Tarafa i en parafraseja el pròleg de l'episcopologi en el capítol transcrit —recordem que cap al 1680 hi hagué un intent no reeixit de publicar-lo i que a cavall del XVII-XVIII l'obra de Tarafa es recupera en còpies ms., la major part fetes al cercle dels Dalmases (veg. també *supra*, ms. 493).

Barcelona armada con letras es presenta com una «història de la literatura» a Catalunya, concepte que no s'ha de prendre en el sentit modern; l'autor entén com a tal l'argumentació històrica al voltant de la prioritat del Principat en la introducció de les lletres a la Península en moments claus de la seva història, que, d'altra banda, ja tenen cabuda en la historiografia coetània. La primera part és dedicada a Tubal, que arriba a Espanya per Catalunya, on institueix per primer cop a la Península l'ensenyament de les lletres humanes; la segona (f. 24v) s'obre amb la predicació de sant Jaume i sant Pau al Principat; més endavant tracta del culte a la creu a Catalunya, de l'entrada de Carlemany, l'aparició de sant Jordi a la batalla d'Alcaraz, etc., i, en general, fa una defensa del paper dels catalans en la «restauración» de Catalunya i la Corona d'Aragó, paral·lela a l'atac als historiadors aragonesistes (p. e. Zurita, Abarca, Pellicer) que l'amaguen (f. 62 seg.); l'obra, que

va quedar incompleta, es tanca amb la defensa de la historicitat de la llegenda d'Otger i els nou barons, i s'interromp tot just ha presentat la discussió sobre l'origen de les quatre barres. Hi esmenta la seva *Barcelona decorada con armas* (f. 1, 55v, 65v).

LLUÍS DE VALENCIÀ (? , c. 1622 - ?, 1706).

Ms. 2574: Josep APARICI. [Dues versions de la *Descripción breve del principado de Cataluña*]

Començament del segle XVIII. 7 f. prel. + f. 1-10 amb numeració moderna en llapis + 11 f. en blanc. Paper, 295 × 200 mm. **1:** mà d'un copista, amb addicions, notes i signatura de l'autor; **2:** autògraf. Enquadernació posterior de paper i pergamí al llom. Al llom: «Aparicio. Descripción breve del Principado». Restaurat. Compra del fons de l'Hospital de la Santa Creu (llegat del baró de Castellet), comprat el 1918, registrat el 1979.

1 F. [7] prel., d'una mà moderna: «Descripción breve del Principado, por José Aparicio. Año: antes de 1714, finales del siglo XVII. Procedencia: Archivo Hospital de Santa Cruz (papeles y libros de Aparicio)».

F. 1, al marge, en llapis: «Abans de 1701?». «Excelentísimo señor marqués de Trivié, enbaxador al rey, nuestro señor, por el duque [de] Seboya». *Inc.*: «Tuve la dicha de conocer a vuestra excelencia en el tiempo que honró esta ciudad». *Expl.*: «con más perfección».

F. 1-4v: «Discripsión breve del principado de Cattaluña». *Inc.*: «Es la provincia de Cataluña la más oriental del continente de España». *Expl.*: «casó con Felipe de Austria, por cuya unión entró a governarnos la casa augustíssima de Austria con tanta felicidad que en 200 años no havemos embidiado rey a ninguna nación del mundo. Ésta es, señor, la relación más breve que puedo offerer a vuestra excelencia, por ser el fruto de mis vigiliyas y diligencias, haviendo andado toda la provincia quando hize el mapa de ella, examinando la verdad y midiendo la tierra. Si vuestra excelencia tiene gusto de más extensa relación, lo executaré gustoso para ponerlo todo a la gran censura de vuestra excelencia, que corregirá mis errores. Ofreciendo mi persona al servicio de vuestra excelencia, [*signatura autògrafa* Joseph Aparici]».

2 F. 7, d'una mà moderna: «José Aparicio. Descripción breve del Principado».

F. 8-10, dalt, en llapis: «Esborrany». «Discripsión breve del principado de Cattaluña». *Inc.*: «Es la provincia de Cattaluña la más oriental del continente de España». *Expl.*: «casó con Felipe de Austria. Ésta es la relación más breve que puedo ofrecer, etc.».

Bibliografia

Veg. *infra*, Arx. 516. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1979-1980, p. 33. BBC, núm. IX, p. 136.

JOSEP APARICI (Caldes de Montbui, 1654 - Barcelona, 1731).

Ms. 2794: Francesc FONTANELLA. [Obres dramàtiques i poètiques]

Segona meitat del segle XVII. F. 4-104 amb numeració moderna en llapis. Paper, 310 × 210 mm. A tota pàgina i a dues columnes. Bifolis sense relligar, protegits modernament dins una carpeta de cartró. Acèfal i apòde, amb llacunes (els f. perduts són indicats pels salts de la numeració moderna i en una nota solta). Restaurat. Registrat el 1984.

1 F. 4 [F. Fontanella. Final de la lloa de la *Tragicomèdia pastoral d'Amor, firmesa i porfia*]. *Inc.*: «[...] pessundarà los sodals». *Expl.*: «y ls signes de Llobregat. Fi de la loa».

F. 4: «Llet[ra ...] de la [...]». *Inc.*: «La bisarria de Elis[a]».

F. 4v-38v [Fragments de la *Tragicomèdia pastoral d'Amor, firmesa i porfia*]. «[T]ragicomèdia pastoral de Amor, firmesa y porfia». «Interlocutors: [...]». «Acte primer. Scena primera: És en la ribera del Llobregat». «Fontano y Elisa íxan». *Inc.*: «Fontano: Honor d'esta ribera». *Expl.* (acte III, escena 9): «Tirsis: Declara, pastor declara [...]».

F. 39-41 [Fragments de l'«Entremès»]. *Inc.*: «[...] caídas de dos en dos». *Expl.*: «de nostras faltas. Fi».

F. 41-42v: «Ball de la pintura per lo acte segon. Ix la Pintura y canta». *Inc.*: «Jo só la nova pintura». *Expl.*: «que me'n vaix a la co[mèdia]. Fin».

2 F. 42v [F. Fontanella. *Lo desengany*]. «Lletra que's canta en lo principi». *Inc.*: «Fama: Alerta, amadors, alerta». *Expl.*: «ha faltat lo valor y la constàn[ci]a. / Alerta, etc.».

F. 42v-60v: «Lo desengany. Poema drammàtich». «Interlocutors: [...]». «Acte primer. Scena primera: Tirsis, Mireno». *Inc.*: «Tirsi: Esta que veus nativa arquitectura». *Expl.*: «basta a disculpar mas penas. Fi».

3 F. 61-72v [F. Fontanella]. «Certamen poètich en alabança del doctor angèlich sant Thomàs de Aquino». «Introdució a la sentència». *Inc.*: «No ja de Phebo inspiració sonora».

4 F. 72v-76 [F. Fontanella; atribuït a J. Blanc]. «Romans a Judith». *Inc.*: «Coronadas de esperanças».

5 F. 76v-78v [F. Fontanella]. «Traduició de la elegia nona del llibre primer dels Amors, de Ovidi». *Inc.*: «Militat omnis amans et habet sua castra Cupido. /

Attice, crede mihi, militat omnis amans: Tots los amadors milítan, / té Cupido sos reals. / No duptes, Àttic, no duptes, / milítan tots los amans».

6 F. 78v-79 [F. Fontanella]. «Soneto». *Inc.*: «Las últimas seran llàgrimas mias».

7 F. 79-79v [F. Fontanella]. «Dècimas de una comèdia que havia Fontano començada». *Inc.*: «Llamento infelís y ploro». *Expl.*: «si no-m mata ton dolor. Fi».

8 F. 79v-80 [F. Fontanella]. «Al crucificat amor». *Inc.*: «Alça la vista confusa».

9 F. 80-81v [F. Fontanella]. «Inscriptió chronològica. Fúnebres obsèquies a una eclipsada bellesa a qui Fontano, affligit, offereix lo cor per sepultura, lo dolor per epitaphi. DD. CC. LLLLLLLL. X. VVVVVV. IIIIIII. [M] [*al marge* 1648]». «Si quid mea carmina possunt, / nulla dies unquam memori nos eximet aevo». *Inc.*: «Dolças despullas, quant lo cel volia».

10 F. 80v-81 [F. Fontanella]. *Inc.*: «Quant sinyen, caminant, la pedra dura».

11 F. 81 [F. Fontanella]. *Inc.*: «Muda Dafne la planta fugitiva».

12 F. 81 [F. Fontanella]. Al marge: «D'altra manera». *Inc.*: «Dafne veloz, Si-ringa fugitiva».

13a F. 81v [Florilegi de versos llatins i italians glossats a **13b**].

13b F. 81v [F. Fontanella]. «Hatxa del desengany». *Inc.*: «Ès contento dels humans».

14 F. 81v-82 [F. Fontanella]. «Soneto a la mort de Nise». *Inc.*: «O, duras flet-xas de mon fat rompudas».

15 F. 82-86 [F. Fontanella]. «Llàgrimas de Fontano en la mort de Nise». *Inc.*: «Llàgrimas tristas, llàgrimas confusas».

16a F. 86-86v [F. Fontanella]. «Carta que escrigué a una monja després que un amich seu li digué que se n'avia enamorat per pr[ocura]». *Inc.*: «Molt alta y se-rena princessa: Per mon amich Francisco de Alemània, cavaller andant de Rafe-linda». Signa: «Lo cavaller de Bellinda, Fontano».

16b F. 86v-87 [F. Fontanella]. «Resposta de la señora monja». *Inc.*: «Molt magnífich y esforçat cavaller: De lo que estimo los desitgs tant ponderats de voler ser mon catiu cavaller». Signa: «Venturosa infanta, Bellinda».

16c F. 87-88 [F. Fontanella]. «Resposta de Fontano». *Inc.*: «Ínclita y soberana princessa: A favors tant descomunals». Signa: «Del cavaller de Bel[inda]».

16d F. 88-88v [F. Fontanella]. «Cartell de desafiú en alabança de la princesa de Belind[a]». *Inc.*: «O vosaltres, los que errant per lo univers». Signa: «Lo cavaller de Bel[i]nda».

16e F. 88v-89 [F. Fontanella]. «Aquestos bons principis desvanesqué un blanquet frarico, y Fontano, desengañat de son natural, féu lo romans que-s segueix». *Inc.*: «Oÿu, señoras devotas».

16f F. 89-89v [F. Fontanella]. «Y en senyal de son desengany escrigué la carta que-s segueix a una señora monja, amiga de la princessa». *Inc.*: «A vós, bellíssima infanta y sàbia encantadora Rafelinda». Signa: «Lo cavaller desenganyat».

16g F. 89v-90 [F. Fontanella]. «En senyal, don[cs], de las ja curadas malancolias, vos envio aquexa lletra que aque[sta] matinada he [h]oït cantar a un rosinyol». *Inc.*: «Ya torna la filomena».

17 F. 90 [F. Fontanella]. «Lletra que li demanà un amich». *Inc.*: «Francino adora a Amaranta».

18 F. 90v-91 [F. Fontanella]. «Romans que escrigué des de Charla[vi]lla, est[ant] per embarcar-se en lo riu Mossa, camí de Müns[t]er». *Inc.*: «Ya me aguarda altre ribera».

19 F. 91-91v [F. Fontanella]. «Lletra que féu Fontano en lo citi de Barcelona». *Inc.*: «Dols esperit de la selva».

20 F. 91v-92 [F. Fontanella]. «Lletra que féu Fontano esta[n]t aciatat en Barcelona». *Inc.*: «Tas prendas, Elisa mia».

21 F. 92 [F. Fontanella]. «Soneto que escrigué des de París Fontano». *Inc.*: «Aquest fanch que Luttècia denomina».

22a F. 92v [F. Fontanella]. «Romans que envià Fontano a las señoras monjas dels Àngels un dia que's purgà». *Inc.*: «De aquest trono circular».

22b F. 92v-93: «La resposta que las reverendíssimas miseñoras feren a esta carta fou un paneret, dintre del qual venia un tupí ab moltes poncellas de diferents flors y enmitg d'ellas un frare blanch, d'estos que's fan en los camps; lo tupí portava un billet agafat ab esta quartilla». *Inc.*: «Enviem-vos des de assí».

22c F. 93: «Y lo frare portave a l'envés de la cogulla esta dècima». *Inc.*: «Aqueix frare reverent».

22d F. 93-93v [F. Fontanella]. «Tot lo present en cos y en ànima envià Fontano a Hierusalem, y després de haver aguardat dos o tres dias la resposta, vent que se'n descuidaven, respongué als señors Àngels la carta que's segueix». *Inc.*: «Apeserat que vostre cèlebre favor».

22e F. 93v: «Apenas hagué enviat esta carta, las señoras de Hierusalem li tornaren a enviar lo paneret, ple de rosas, ab los versos que's seguexen». *Inc.*: «No és mal búcaro un tupí».

22f F. 93v-94 [F. Fontanella]. «Lo paneret, rosas y versos remeté luego als Àngels, acompanyats d'estos altres». *Inc.*: «No us envio'l frare assí».

22g F. 94-94v [F. Fontanella]. «Pochs dias després, sen-se tornat a purgar, envià als Àngels la carta que's segueix». *Inc.*: «Altra vegada, señoras [en vers]».

23 F. 94v-95 [F. Fontanella]. «Ahont lo cristalí Neptuno» (fragment). «Quant J[oan] Móra casà ab la señora Madalena». *Inc.*: «Un de vell se torne prim».

24 F. 95 [F. Fontanella]. «Letra que féu Fontano en lo últim del citi. 1652». *Inc.*: «La botella s'és morta».

25 F. 95v [F. Fontanella]. «Lletra al Naxament». *Inc.*: «La Verge pura».

26 F. 95v-96 [F. Fontanella]. «Pastorets d'esta comarca». «[...]ix assumpte». *Inc.*: «[...]arca».

- 27 F. 96 [F. Fontanella]. «Al mateix assumpte». *Inc.*: «Ola, pastors de Betlem».
- 28 F. 96-96v [F. Fontanella]. «Al mateix assumpte». *Inc.*: «Entre funestas ruïnas».
- 29 F. 96v [F. Fontanella]. «Al mateix assumpte». *Inc.*: «Què as, què as vist, o pastor».
- 30 F. 97 [F. Fontanella]. «Resposta estrològica de Fontano a la petició de una senyora dama». *Inc.*: «Desobre la sexta esphera».
- 31 F. 97-98 [F. Fontanella]. «Octavas que envià des de Pe[r]pinyà a 26 de abril 1660». «Misericordias Domini in eternum cantabo». *Inc.*: «Vinc, Jesús meu, per ròmprer la ca[de]na».
- 32 F. 98-98v [F. Fontanella]. «Romans que escrigué Fontano embarcat en lo Lucre, ca[m]í de París, a sos amichs». *Inc.*: «En lo bullici inqu[i]et».
- 33 F. 98v-100 [F. Fontanella]. «Altre romans que escrigué caminant per lo riu Mosa». *Inc.*: «Coronats de llarga boga».
- 34 F. 100-100v [F. Fontanella]. «Romans endecassíl·labo a en las festas de la Concepció de Maria». *Inc.*: «Quant, ab astre felís, la bella Astrea».
- 35 F. 100v-102v [F. Fontanella]. «Retrato impossible. Ècloga de Fontano a la excelentíssima senyora madona Luïsa de Ardena y Aragon, comptessa de Illas». *Inc.*: «Ínclita, excelsa Lise generosa».
- 36 F. 102v-103v [F. Fontanella]. «En l'annua celebrat de son cherúbich tutelar, la thomística escola dedica esta selva». *Inc.*: «Fra[gant b]ellesa, pompa peregrina».
- 37 F. 103v-104 [F. Fontanella]. «Desengany». *Inc.*: «Pàssan edats y vides».
- 38 F. 104-104v [F. Fontanella]. «Lletra per la nit de Nadal». *Inc.*: «A l'a-manèxer lo sol».
- 39 F. 104v [F. Fontanella]. «Altre al mateix assumpte». *Inc.*: «En primavera se inúndan las iras».

Bibliografia

1-2 Veg. *supra*, ms. 172. 3-39 Vegeu *supra*, ms. 27. 4 Veg. *supra*, ms. 2271. // BBC, núm. x, p. 370.

FRANCESC FONTANELLA (Barcelona, 1622 - Perpinyà, 1682/1683).

Ms. 2810: *De fer diferents gèneros de confitures. Llibre de drogues*

Final del segle XVII. F. 1-215 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga parcial: f. 1-116 (f. 3-117 de l'anterior). Paper, 220 × 155 mm. Il·lustracions en tinta. Enquadernació de pergami reaprofitat. Al lloc: «Llibre de drogues».

F. 1: «[*Ratllat* Joan Batista Batlle, jove, adroguer]. És de Francisco Roger, apotecari». Compra a Albert Rossich, de 1984.

F. 1: «Jesús, Maria, Joseph, siau ab mi sempre, amén». «És de fer difarents gèneros de confitures, tant de mel com de sucre, y trachta's de molts gèneros de drogues». Dalt, d'una altra mà: «És de fer difarents gèneros de confitures, tant de mel com de sucre, y tracta's de mols gèneros de drogues. Talis qui fecit hoc, est bonus puer» i «Decimo 2º kalendarum fabruarii anno millecimo ceptingentecimo 2º, cum Joannes Babtista iret Barcinonem invenit tres dominos».

1a F. 3-25 (1-23) [«De fer difarents gèneros de confitures»]. «Capítulo primero: de cómo se haze el azúcar y de qué parte es mejor». *Inc.*: «En las cosas que Déu à criadas en aquest món per lo profit de les persones, és una de elles lo sucre». *Expl.* (cap. 128): «y cada una restarà per ab gra, axutes y bones, y seran fetes ab 3 ores. Finis».

1b F. 25-28v (23-26v) [Receptari]. «Ecseptions del confitar». *Inc.*: «Per a fer ous de faltriquera, pendre los rovells de ou». *Expl.* («ous de pinyeta»): «y en ser frets los hi posaré, y estaran bé».

2 F. 38-117v (37-116v) [*Llibre de drogues*]. «Cap. 1: de la canye[lla]». *Inc.*: «Entre las drogas medicinals que nostre Senyor ha criadas per lo home és una de ellas la canyella». *Expl.*: «tant solament diré que la calitat de l'apitami és, com diu lo matex doctor, <és> calenta y sech en lo tercer grau, té la olor molt bona, y que sia ben fresch» [una mà del segle XVIII copia l'inici de l'«Ave Maria»].

F. 204-205v [Notes sobre unitats de mesura]. «Per lo exercici y pràctica de las demandas de multiplicar són menester y entendre las parts del sou, de la lliure de la cana, palm, de la càrrega, del quintar, de la roba, algunes de las quals posaré así, las més conveniens a dit exercici».

F. 213-215v: «Taula de lo contingut en lo libre de drogas».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 371. // Cf. P. VILA. «Tractats de cuina i de rebosteria catalans». AIEG, núm. xli, p. 267-388.

Observacions

Proves de ploma i anotacions en alguns dels nombrosos f. en blanc del volum, p. e. al f. 31, amb data de Palafrugell, desembre de 1711. Les fonts més citades de 2 són la traducció castellana de Dioscòrides, d'Andrés Laguna (1ª ed. de 1555), i el *Tractado de las drogas y medicinas de las Indias orientales*, de Cristóbal Acosta (1578).

Ms. 2881: [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)]. Pere Màrtir Monjo. [Curs de física aristotèlica (en llatí)]

Començament del segle XVIII (c. 1706-1708). 6 f. prel. + f. 1-207 amb numeració moderna en llapis + 10 f. en blanc. Paper, 200 × 150 mm. Il·lustracions en tinta. Enquadernació de pergamí. Donatiu de Joan Serra i Vilaró (ex-libris al f. [1] prel.); registrat el 1984.

1 F. 1-39v: «Questiones in universam Aristotelis dialecticam juxta miram divi Thome et eius scholae doctrinam». «Prooemium». *Inc.*: «In omni arte duo sunt pricipue concideranda». *Expl.*: «propter temporis penuriam. Et hec dicta si[n]t satis de prima artis logice parte, dialecticas institutiones et contenta. Ad laudem ingeniti luminis Verbi [...], die vigesimo mensis desembris anno 1706. Finis coronat opus».

2 F. 40-126: «Commentaria in magnam Aristotelis logicam iuxta miram angelici preceptoris divi Thomae Aquinatis doctrinam». «Prooemium». *Inc.*: «Postquam sumulisticas questiones egimus». *Expl.*: «Et hec dicta sufficiunt de toto logico tractatu. Ad laudem et gloriam sanctissime Trinitatis [...], intra publicam Universitatem Solsonae, die 22 mensis novembris anno 1709 [?]. Tractatus octo libros».

3 F. 127-207, dalt: «Comunio maxima». [P. M. Monjo]. «Tractatus [in] octo libros Phisicorum Aristotilis juxta miram angelici preceptoris divi Thome Aquinatis doctrinam». «Proemium». *Inc.*: «Posquam corriculum cientiae rationalis transegimus». *Expl.*: «ergo et voluntas. Et hec dicta sufficiunt de phisica naturali. Dia 31 de matg 1708, a fratre Petro Martire Monjo».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 374. // 3 Sobre P. M. Monjo veg. J. SERRA I VILARÓ. *Universidad literaria de Solsona*, p. 94, 95, 97-98. V. BELTRÁN DE HEREDIA. «Catálogo de los colegiales, lectores y rectores del colegio de San Miguel de Solsona». AST, núm. 31, p. 131-133, 135.

Observacions

3: Monjo, doctor en teologia per la Universitat de Barcelona, sotsprior de Santa Caterina; lector d'arts (1704) i de filosofia (1705), mestre d'estudiants (1707), lector de teologia (1710) i rector (triennis de 1722, 1725 i 1728) del col·legi dominicà de Solsona, elevat a Universitat el 1620.

PERE MÀRTIR MONJO, O. P. (*fl.* Solsona, 1704-1728).

Ms. 2893: [Curs de lògica (en llatí)]

Començament del segle XVIII. 1 f. prel. + f. 1-158 amb numeració moderna en llapis + 1 f. en blanc. Paper, 205 × 150 mm. Diverses mans. Gravats (el del f. 52, signat per Joan Baptista Ravenals, 1700); orla gravada (f. 2). Enquadernació de pergami. Al llom: «Guillem in logicam». Registrat el 1984.

F. 2-158: «Prooemium». *Inc.*: «Quamquam si rectum metodus debitusque filosofie ordo sequeretur». *Expl.*: «potest realiter non viventi convenire, fortiter est vivens».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 370.

Observacions

El tractat presenta una estructura diferent als apunts escolars habituals; està dividit en «certamines» i «exercitationes».

Ms. 2894: [Curs de Sùmules i de lògica i metafísica aristotèliques (en llatí)]

Començament del segle XVIII (c. 1707-1708). 1 f. prel. + f. 1-178 amb numeració moderna en llapis + 15 f. en blanc. Paper, 200 × 145 mm. Enquadernació de pergami. F. 1: «Mollet, quia». De la biblioteca de J. Herp i Bover (f. [1] prel. i 1: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1984.

F. 1: «Cursus scholasticus ad universam Aristotelis philosophiam». «Prooemium». *Inc.*: «Cursus philosophicus brevi duorum annorum spacio nobis percurrendus est».

1 F. 1v-28: «Tractatus ad logicam de Summulis previus». *Inc.*: «Antequam ad graviores et dificiores philosophie disputationes accedamus». *Expl.*: «variatio pronum premisarum. Et hec supra Sumularum disputationes dicta sufficiant. Utinam cedant in laude santissime Trinitatis [...], protoparentis Ignatii de Loyola, divi Antonii Paduani totiusque curiae celestis».

2 F. 31-95v: «Disputationes scholasticae in universam Aristotelis logicam». «Prooemium». *Inc.*: «Existentia logice adeo certa iudicatur». *Expl.*: «tractatus de animastica dabit. Dicta cedant in laudem santissimae Triados, optimi Jesu, Societatis nostrae ducis, virgine [*sic*] matris Marie, ab origine labe prorsus immunis, magni patriarchae mei Ignatii et patroni mei, divi Antonii Paduani, totiusque curiae celestis».

3 F. 101-178v: «Disputationes scholasticae in quatuordecim libros Metaphisicorum Aristotelis». «Prooemium». *Inc.*: «Metaphisica latine idem est ac scientia transnaturalis sive post phisicam». *Expl.*: «7us: habere amicum, verbi gratia Petrum. Hec de metaphisica dicta sufficiant. Utinam cedant in gloriam Dei, Virginis santissimae sine labe conceptae, Ignasii, huius domus parentis et protectoris, et magni theologi Ancelmi, in cuius festivitate finem inponimus. Minorisae, die 21 aprilis 1708».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 374.

Observacions

Curs impartit els anys 1707 i 1708 al col·legi jesuïta de Sant Ignasi de Manresa. De 2 es pot deduir que el copista es deia Antoni. Una de les mans es retroba al ms. 2908, descrit *infra*.

Ms. 2895: Hilarión LABRADOR *et al.* [Curs de filosofia aristòtelica (en llatí)]

Segle xvii (c. 1678). 3 f. prel. + f. 1-203 amb numeració moderna en llapis + 6 f. en blanc. Paper, 200 × 150 mm. Copiat per Tomàs Mollet. Enquadernació de pergami. Al lloc: «Metaphisica et animastica». Tacat per la humitat. De la biblioteca de J. Herp i Bover (f. [1] prel. i 1: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1984.

1 F. 1-126 [Comentari de la metafísica d'Aristòtil]. *Inc.*: «Metaphisica, de qua iam in principio nostrae philosophiae egimus». *Expl.*: «apud Toletum vel Rubium et alios. Et haec sufficiant. Finis».

2 F. 139v-174v [H. Labrador]. «Disputationes valde necessariae De anima ad plenam philosophiae et theologiae intelligentiam. Authore reverendo patre Hilariione Labrador». «Disputatio prima: de essentia et divisione animae». «Sectio 1^a: animae definitio et eius explicatio». *Inc.*: «Aristoteles hic, libro 2°, cap. 1°, definit animam sic». *Expl.*: «ad actus definitionis, etc. Et haec dicta sint ad maiorem gloriam et honorem Dei [...] et precipue magni patriarchae Ignatii eiusque filii Francisci Xaverii, novi traumaturgi, Indiarum apostuli, die 14 mai, insigni martyri sancto Bonifatio dicata, anni 1678».

3 F. 176-187v: «Disputatio 1^a De generatione et corruptione». «Sectio 1^a: de generatione». *Inc.*: «Generatio, ut sic latissime sumpta est». *Expl.*: «in praedicatis. Et haec sufficiant et dicta sint in honorem Dei [...], angeli custodi, etc. Finis».

4 F. 192-203v: «Tractatus unicus». *Inc.*: «Tractatu de infinito et continuo, de quibus egimus in metaphisica et hoc tractatu de inceptione mundi, perficiuntur octo libri Physicorum Aristotelis». *Expl.*: «omnino expoliata illo corpore. Haec sufficiant de dicto tractatu de mundo et coelo. Finis».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 374. // Sobre H. Labrador veg. J. FEJÉR. *Defuncti secundi saeculi S. I.*, vol. III, p. 98.

Observacions

Sobre els ms. escolars de la família Mollet veg. *supra*, ms. 1205, i *infra*, ms. 2901.

En una nota solta de la mateixa mà: «Títol de la metaphísica: Disputationes metaphysicae secundum utiliore[m] ordinem et acertiores suaristarum cententias. Plectio ad disputationes. Sec. 4: De motu celorum». Probablement, el ms. 2901, de la mateixa mà (descriu *infra*), conté els cursos anteriors a aquest volum, dedicats a la lògica i la física aristotèliques; van ser impartits per Labrador a Manresa el 1676.

HILARIÓN LABRADOR (m. Sogorb?, 1716).

Ms. 2898: [Curs sobre la física i el *De anima* aristotèlics (en llatí)]

Segona meitat del segle xvii. 2 f. prel. + f. 1-205 amb numeració moderna en llapis + 7 f. en blanc. Paper, 205 × 145 mm. Enquadernació de pergamí. Tacat per la humitat. F. [1] prel.: «Hic liber est Gasparis Creus latinizantis in Societate Jesu» i «Ex libris Francisci Creus». De la biblioteca de J. Herp i Bover (contracoberta anterior i f. 1: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1984.

1 F. 1-115v: «Physiologiae disputationes in octo libros Physicorum Aristotelis Stageritae». «Prooemium». *Inc.*: «Physiologia unum est ex membris philosophiae». *Expl.*: «ad quam nos omnes utinam pervenire valeamus. Amen. Et satis haec sit dicta de octo libris Physicorum Aristotelis».

2 F. 118-171: «Disputationes commentariorum super tres libros Aristotelis De anima». «Prooemium». *Inc.*: «Praefero tractationem praesentem libris De ortu et interitu sive De generatione et corruptione magis consulens temporis pietati quam doctrinae et naturae ordini». *Expl.*: «ergo potest sine unione ad corpus corpora extrinseca movere».

3 F. 174-205: «Disputationes in duos libros Aristotelis De ortu et interitu sive De generatione et corruptione». *Inc.*: «Scopus istorum librorum est agere de ente generabili et corruptibili». *Expl.*: «nam qui nimis malencolici sunt, ingenii

su[n]t hebetissimi. Et hec sint satis de libris De ortu et interitu. In laudem et gloriam Triados sanctissimae intactaeque semper Deiparae».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 375.

Ms. 2899: Josep CORTÈS *et al.* [Curs de lògica i física aristotèliques (en llatí)]

Segle xvii (c. 1635). 5 f. prel. + f. 1-275 amb numeració antiga completada en llapis + 8 f. en blanc. Paper, 205 × 150 mm. Copiat per Rafael Mollet. Enquadració de pergamí. Tacat per la humitat. F. [1] prel.: «Logica et phisica de Raphael Mollet, studiant, any 1637 en Lérida». De la biblioteca de J. Herp i Bover (f. 1: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1984.

1 F. 1-114v [J. Cortès]. «Resolutiones dilucide institutionum dialecticarum». «Prologus». *Inc.*: «Altius est, ut quod nos humiliati suscipere possimus». *Expl.*: «bene tamen per diversas. Hec dicta sufficiant de tota nostra logica. Ad laudem totius santicime Trinitatis et prestifere virginis Marie, sub invocatione Rosari atque divi Tome [*ms.* Tone], divi Rafaelli, patronus meus, sub presidio Josefi Cortes, doctore ceberime juris. Amanticimus Josefus Guardia, studiosus. Scripta fuit et finita die 4° junii anno a Virginis partu millesimo sexcentecimo trigesimo quinto».

2 F. 121-247v: «Commentaria in octo libris Phisicorum Aristotelis cum duibus et questionibus his nostris temporibus egitare solitis». «Proemium». *Inc.*: «Acturis nobis de phisica, nil est a quo comodius exordiendum sit». *Expl.*: «et solus omni laude dignus».

3 F. 252-274v: «Tractatus in quatuor libris Aristotilis De celo et mundo». *Inc.*: «Postquam Aristotelis per 8° libros Phisicorum egit de ente mobili». *Expl.*: «ab oportuna varietate earum».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 375.

Observacions

«Hoc compendium confectum fuit per me, Rafel Mollet, auditum a doctore Cortes in civitate Ilerde hodie santi [*s'interromp*]» (f. 23). F. 275, nota solta d'una mà posterior: «Roviralta: llenya».

Ms. 2900: Josep Calvo. [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)]

Segle xvii (1646-1647). 2 f. prel. + f. 1-166 amb numeració moderna en llapis sobre dues d'antigues parcials: f. 1-34 + 1-132 (f. 1-166 de l'anterior). Paper, 205 × 145 mm. Copiat per Jacint Creus. Enquadernació de pergami. F. [2] prel.: «Esta lògica es de mí, Hyacintho Creus». De la biblioteca de J. Herp i Bover (contracobera anterior i f. 1: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1984.

1 F. 1-34v (1-34v) [J. Calvo]. «Compendium diaelecticae totius». «Proemium». *Inc.*: «Cum mentis acies et intellectus perspicatia». *Expl.*: «espes nostra recumbit. Finis. Vui als 10 del mes de 9bre de la nativitat del Senyor de mill sis-sents quaranta-y-sis, dich 1646, acabarem lo compendii. I vui als 13 de 9bre de la nativitat del Senyor de mill y sis-sents quaranta-y-sis, dich 1646, comensarem la lògica. Hoc tradimus ex Josepho Calvo, qui tanquam clipeus robustissimus ad infimas regiones dialecticae philosophiaeque adducet nos, divino spirante Numine Deiperaeque. Amen».

2 F. 35-163 (1-129) [J. Calvo]. «Philosophiae rationalis in aristotelicam logicam disputationes in sex tractatus distribute». «Proemium». «Ex Iosepho Calvo, lectore dignissimo. Die 13 mensis novembris 1646». *Inc.*: «Fulgidine iubar lucentem facem». *Expl.*: «sed per accidens recurritur. Finis dialecticae totius, 1647. Et haec de tota dialectica, cuius omnes partes, rudi licet calamo adumbrate. Laus et honos. Res enim ardua est, ut cum Plinio loquar, vetustis novitatem dare, nobis auctoritatem, absoletis nitorem, obscuris lumen, incertis certitudinem, dubiis fidem, omnibus vero naturam et naturae suae omnia. Philosophiae ergo viam feliciter ingresi, currite, adolescentes optimi, siquidem exselsa vestra ad sapientiam indoles maiora pollicetur [...]. Facxit Deus ut per philosophiam surcum currentes a[e]ternae faelicitatis metam attingamus. Quinto nonas octobris, pridem santi Francisci de Asis, fundatoris religionis caputcinae, anno a purissimo Virginis partu millessimo sexgentsimo quadragessimo septimo, ex ingenio fontes non sitiente et arce inexplugnabili Josephi Calvo, publici philosophiae interpretaetis in nostro studio manresano. Laus sit Deo Deiparaeque virgini. Hyacinthus Creus, canonicus coadjutor».

F. 163v-166 (129v-132): «Index tractatum, disputationum sectionumqu<a>e qui in hac continentur logica».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 375.

Observacions

Veg. *infra*, ms. 2903, per a la continuació del curs.

Ms. 2901: Hilarión LABRADOR. [Curs de lògica i física aristotèliques (en llatí)]

Segle xvii (1676). 3 f. prel. + f. 1-229 amb numeració moderna en llaips + 11 f. en blanc. Paper, 205 × 145 mm. Copiat per Tomàs Mollet. Enquadernació de pergami. Al llom: «Logica et physica». De la biblioteca de J. Herp i Bover (f. [1] prel. i 1: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1984.

1 F. 1v-16 [H. Labrador]. «Breve praeludium et compendiosa aliquarum rerum disputatio in discipulorum gratiam praetexta anno 1676 die 20 junii. Authore patre Hilarione Labrador, Societatis Jesu, publico Aristotelis interprete in minorisensi civitate». *Inc.*: «Aggessuro extensum philosophiae curriculum tentare, mens est ingenuas vestras vires et praeludendo potius quam serio exagitando probare». *Expl.*: «aliter syllogismus non esset bonus. Et haec dicta modo sufficient, caetera enucleabuntur, Deo favente, in logica. Et omnia cedant in laudem sanctissimae Trinitatis [...] et omnium sanctorum, quorum ope et auxilio philosophico cursui colophonem imponere speramus. Finis».

2 F. 21v-125 [H. Labrador]. «Cursus philosophicus et dialecticae disputationes in Aristotelis logicam. A patre Hilarione Labrador, Societatis Jesu, anno 1676, die 9 septembris». *Inc.*: «Ingrediamur iam, philosophiae candidati, curriculum nostrum, contendiosum stadium, biennem navicationem». *Expl.*: «non esse adaequate practicam. Et haec sufficient pro nunc et cedant in laudem Dei, beatae virginis Mariae, sine labe conceptae, etc. Thomas Mollet».

3 F. 130v-227 [H. Labrador]. «Disputationes scholasticae in aristotelicas physicorum quaestiones. A patre Hilarione Labrador, Societatis Jesu, publico Aristotelis interprete in minorisensi civitate, anno 1676». *Inc.*: «Phisica est nomen graecum». *Expl.*: «de 8º agemus speciatim».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 375. // Sobre H. Labrador veg. *supra*, ms. 2895.

Observacions

Els f. 228 i 229 són notes soltes; al f. 228, una citació del *De officiis* de Ciceró, a la qual s'ha afegit un «dico» al final, potser perquè va ser triada com a obertura d'un discurs acadèmic; al f. 228v, d'una altra mà: «Examinadors per los maj[ors?] y men[ors?], per lo licenciado Thomàs Mollet: doctor Joan Baptista Pastor, doctor Bernat Arnet, doctor Juan Coll, doctor Gabriel Cols»; f. 229, de la mà de Mollet: «Censurae aliquorum dominicanorum circa distinctionem sensus divisi et compositi». Veg. *supra*, ms. 1205 i 2895.

HILARIÓN LABRADOR (m. Sogorb?, 1716).

Ms. 2902: [Curs de filosofia aristotèlica (en llatí)]

Segle xvii (c. 1661-1662). 3 f. prel. + f. 1-210 amb numeració antiga completada en llapis: f. 1-54 + 1-109 (f. 1-162 de l'anterior) + 1 f. s. n. Paper, 200 × 150 mm. Enquadernació de pergamí. F. [1] prel.: «Ex libris Francisci Creus, latinizantis». De la biblioteca de J. Herp i Bover (f. 1: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1984.

1 F. [1-2] prel. [Poemes, sentències i receptes (en llatí i castellà)].

1a F. [2] prel.: «Publicación de las fiestas del ilustrýssimo cabildo de Manresa» [en vers]. *Inc.*: «Después que dio fin Manresa».

1b F. [2] prel. [Recepta]. «Collirium admirabile pro oculis».

2 F. 1-33v: «Metaphysica sive ens transnaturale a materia abstrahens disputationibus elucidatum». «Prooemium». *Inc.*: «Quae sa[e]pe ab aliquibus tractantur de proemialibus metephisicae». *Expl.*: «realis realem et fal[s]is s[...].malem». Sota: «Finis tractatus. Suarez».

3 F. 34-53: «Tractatus et divisio in decem praedicamenta». «Disputatio prima: de his quae praedicamentis sunt communia». «Sectio 1^a: aliqua praemittuntur». *Inc.*: «Praemitto 1° praedicamenta esse genus supremum». *Expl.*: «in cuius sacro pervigilio finem imponimus die 23 junii 1661».

4 F. 55-99 (1-45): «Tractatus in duos Aristotelis libros De ortu et interitu sive De generatione et corruptione». *Inc.*: «Tractatus in duos libros Aristotelis». *Expl.*: «Sectio 3^a: de resist[enti]a primarum qualitatum» [s'interromp].

5 F. 111-205v (57-s. n.) [Comentari del *De anima* (en llatí)]. *Inc.* (acèfal): «ergo sub eadem specie infima». *Expl.*: «debite aproximatis. Haec defecto philosophiae curriculo [...], divorumque Ignasii et Xaverii laudem. Manresa, die 17 junii 1662. Finis».

F. 206 [Fragment]. «Prolusio de terminis».

6 F. 207v-211v [Poemes i notes diverses (en català i castellà)].

6a F. 207v-208 [Atribuït al comte de Villamediana]. «Sátira a las monjas». *Inc.*: «No quiero contar llisonyas, / monjas».

6b F. 210v: «Canción a lo divino». *Inc.*: «Después que vino mi Dios». Al final: «Nasquí a las onse horas y mitge de la nit, als 10 de noembre 1645».

6c F. 211v [Joc de paraules]. *Inc.*: «Canta: 1° un cristià, després tres moros; després un cristià, després sis moros».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 375. // **3** Sobre J. Perera veg. *infra*, ms. 2907. **6a** COMTE DE VILLAMEDIANA. *Poesía inédita completa*, 1994, [a cura de J. F. Ruiz Casanova], p. 322-323.

Observacions

De la mateixa mà que el ms. 2907, descrit *infra*, que recull les lliçons del jesuïta Perera al col·legi de Sant Ignasi de Manresa en 1660-1661. 3 conté una figura o «tabella» atribuïda a aquest lector: «Nos autem hic instituimus praedicamenti ceriem, in qua locum habeant omnes completae substantiae. Autore Josepho Perera, philosophiae interprete» (f. 39). El curs que descrivim devia ser impartit al mateix lloc; el jesuïta Francisco Suárez és una de les fonts més invocades.

JOSEP PERERA, S. I. (m. Barcelona, 1713).

Ms. 2903: Josep CALVO. [Curs de física aristotèlica (en llatí)]. Joan MONRÓS. [Curs sobre el *De anima* aristotèlic (en llatí)]

Segle XVII (1647-1648). 1 f. prel. + f. 1-200 amb numeració antiga completada en llapis + 5 f. en blanc. Paper, 205 × 145 mm. Copiat per Jacint Creus. Enquadernació de pergami. F. [1] prel.: «Ex libris Hyacinthi Creus, canonici sedis Minorisae». De la biblioteca de J. Herp i Bover (ib. i f. 1: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1984.

1 F. 1-110v [J. Calvo]. «Disputationes in octo libros Phisicorum. A reverendo Josepho Calvo, lectore philosophiae, die 5 mensis octobris 1647». *Inc.*: «Philosophia dicitur sapientiae amor et philosophus sapientia[e] amicus». *Expl.*: «quod nos libere concedimus de facto dari. Et haec dicta sint satis de octo Phisicorum libris. In laudem divini Numinis [...], necnon beati Hyacinthi, die decimo tercio mensis martii anno a virgineo partu millesimo sexcentesimo quadragessimo octavo, 1648».

2 F. 111-144: «Commentarius in binos libros De generatione et corruptione seu De ortu et interitu». *Inc.*: «Tractatus iste inscribitur De generatione et corruptione». *Expl.*: «et alios relatos ab eodem ibidem. Et haec satis sint dicta De ortu et interitu seu De generatione et corruptione. In laudem divini Numinis [...], et divi Hyacinthi et beate Agnetis, die quinta mensis maii anno post partum Virginis millesimo sexcentesimo quadragessimo octavo, 1648».

3 F. 145-199v [J. Monrós]. «Tractatus in disputationes De anima». *Inc.*: «Hunc quidem tractatum omnium nobilissimum ac jucundissimum adgredior». *Expl.*: «in paradisum deportant. Et haec dicta sint satis de libris De anima. In laudem et gloria divini Numinis, Deiparaequ<a>e virginis, sine labe conceptae, necnon sancti Hyacinthi, sub presidio Joannis Monros, philosophiae publici interpretis, inexpugnabili, die 22 mensis junii anno purissimo Virginis partu millesimo sexcentesimo quadragessimo octavo, Minorisae, 1648, scripta sunt omnia tam logicae quam metephisicae tam phisicae quam generationis et denique animae. Finis. Reliqua Barcinone, in scholis Societatis Jesu».

F. 200: «Index Phisicae et de libris Animae et de libris De generatione» [incomplet].

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 375.

Observacions

Veg. *supra*, ms. 2900, per a la part anterior del curs.

Ms. 2905: Josep BONALL. [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)]

Segle xvii (1658-1659). F. 1-173 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-177 (f. 4-169 de l'anterior). Paper, 200 × 145 mm. Copiat per Josep Miralda. Caplletres il·luminades, il·lustracions i un gravat de sant Tomàs al f. 2, signat per J. A. Climent (1657). Enquadernació de pergami. F. 1v: «Si acaso me perdiere / [...]. / Y si acaso ignorastes / el nombre de su senyor, / restituílo a Josephe Miralda, / que es su duenyo y senyor». De la biblioteca de J. Herp i Bover (contracoberta anterior i f. 4: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1984.

1 F. 1v + 2v [Poemes en castellà].

1a F. 1v: «O morts, quam amara est, etc. (Sea pintada una cabeça de muerte)». *Inc.*: «Amarga, masilenta, desmenbrada».

1b F. 1v *Inc.*: «O vida, cómo te vas».

1c F. 1v *Inc.*: «Si acaso me perdiere».

1d F. 2v: «A la muger. Soneto». *Inc.*: «Dixo el datario al papa: Aquí á llegado».

1e F. 2v [F. Lope de Vega]. «A la mesma». *Inc.*: «Es la muger del hombre lo más bueno».

1f F. 2v: «A Christo crucificado. Soneto». *Inc.*: «Rey por burla de espinas coronado».

2 F. 4-37 (1-35) [J. Bonall]. «Summulae ad logicam resolutissime iuxta miram solis Aquinatis totam paripeteticam doctrinam irradiantis. A fratre Josepho Bonall, sacri ordinis praedicatorum, dictate; a me, Josepho Miralda, scripta a[c] collecta in conventu Sancti Petri Martiris Minorisae anno purissimo a Virginis partu 1658». «Proemium». *Inc.*: «Unumquodque eminentem adendi forma». *Expl.*: «ad reliquas lices. Haec que de summulis dicta sufficiant. Ad laudem et honoris omnipotentis Dei, b[e]ate Marie virginis de Rosario, matris eius [...]. Finem inpossuimus die 29 marci anno a serpentibus capite confracto 1658».

3a F. 38-39 (36-37) [Oració a la mare de Déu del Carme]. «Oratió molt devota de nostra Senyora».

3b F. 39 (37) [Versos en castellà]. *Inc.*: «Alma: Mi Dios, ¿qué tengo de hazer».

3c F. 39v (37v): «A las postremerías del hombre. Soneto» [sense text].

4 F. 40-168v (38-176v) [J. Bonall]. «Commentaria praeclarissima in universam Aristoteles [sic] logicam iuxta mirabilem sancti Thomae Aquinatis doctrinam, una cum questionibus ac difficultatibus que a gravissimis viris agitari solent. Dictata a reverendo patre fratre Josepho Bonall, sacri ordinis praedicatorum, liberalium artium in inclito conventu Sancti Petri Martiris Minorisae publico interprete; a me, Josepho Miralda et Gallart, eius discipulo, collectae anno a nativitate Domini 1658, die 29 novembris in septa». «Proemium». *Inc.*: «Altitudine maris inspecta profundoque pelegi apraehenso». *Expl.*: «Ideo de tota logica haec dicta sufficiunt. Ad laudem omnipotentis Dei [...]. Amen. Die 27 junii 1659. Finis coronat opus».

5 F. 169-172v (177-s. n.) [Oracions i textos devots (en castellà i català)].

5a F. 169 (177) [Oracions en castellà i català]. Primera rúbrica: «El papa Clemente octavo consedió que todas las vezes que se dixera esta oración al santissimo sudario se saque una alma de purgatorio. Se ha de rezar delante la imagen».

5b F. 169v (177v): «Ensalm per a estroncar flux de sanch» [en castellà].

5c F. 169v-170 (169v-s. n.): «Relationes muy dignas de ser notadas tocantes a la pasión de nuestro señor Jesucristo, hechas a santa Brígida, a santa Isabel y a santa Metildes por boca del mismo Señor para que vea el alma devota lo que cuesta a su Dios».

5d F. 170: «Resposos de san Antonio de Padua, en romance».

5e F. 170-170v [Oracions en castellà i català].

5f F. 171 [Nota sobre els eixarms permesos, extreta de Villalobos (en castellà)].

5g F. 172v: «Oratió per los ulls, molt provada y bona, etc.».

5h F. 173v [Dues receptes «per los ulls»].

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 375. // **1e** F. LOPE DE VEGA. *Obras poéticas*, 1969, vol. I, p. 137, [a cura de J. M. Blecua]. **2, 4** Sobre J. Bonall veg. V. BELTRÁN DE HEREDIA. «Catálogo de los colegiales, lectores y rectores del colegio de San Miguel de Solsona». AST, núm. 31, p. 130. R. RIAL. *L'ensenyament superior a la Catalunya central*, p. 109, 125.

Observacions

1a: un poema amb el mateix *incipit* a BNM, ms. 4141 (*Catálogo de manuscritos de la BN con poesía en castellano*, vol. III, p. 2000).

2, 4: el dominic Bonall és lector d'arts a la Universitat literària de Solsona el 1660 i catedràtic de teologia a la de Vic entre 1666 i 1671.

Ms. 2906: Manuel POBLA. [Curs de filosofia aristotèlica (en llatí)]

Segle xvii (c. 1655-1657). 6 f. prel. + f. 1-400 amb numeració antiga completada en llapis + 10 f. en blanc. Paper, 200 × 150 mm. Copiat per Francesc Còdol. Enquadernació de pergamí. De la biblioteca de J. Herp i Bover (f. [1] prel. i f. 1: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1984.

F. 1: «Cursus philosophicus illustratus et distributus in Summulas, dialecticam, physiologiam et metaphisicam, in libros De ortu et interitu, De anima, coelo et metheoris. Auctore reverendo patre Emanuele Pobla, Societatis Jesu, in universitate urgeliensi primario philosophiae professore, die [...]bris 16[...]».

1 F. 2-29v [Curs de Súmules]. «Prooemium». *Inc.*: «Mons est philosophia, ad esensum igitur voco». *Expl.*: «negata illatione sit satis. Sitque iam satis de Sumulis, ad laudem omnipotentis Dei, Deipareque virginis sine labe conceptae».

2 F. 33-208v: «Dialectica tractatibus illustrata et in disputationes divisa». [Títol repetit]. «Proemium». *Inc.*: «E tenebris ad lucem, e nocte atra, caligine nigrescente ad iubaris splendorem». *Expl.*: «reddetur in libris animasticis notitia. Nunc dicta de dialectica et metaphisica sistant et sufficiant sedantque simul ad laudem individuae Trinitatis, Christi domini humanitatis Virginisque matris, sine labe conceptae, die decima nona februaris anno Domini 1656. Franciscus Codol. Finis».

3 F. 211-323: «Physiologia libris illustrata, tractatibus aucta et disputationibus coronata. Auctore reverendo patre Emanuele Pobla, Societatis Jesu, in collegio urgelle[n]si primario philosophiae interpretaete, die 3ª martii 1656». «Prooemium». *Inc.*: «E tenebris ad lucem in proemio dixi dialectico». *Expl.*: «et eterno cumulentur gaudio. Hec igitur dicta iam sufficiant de secretissimo eternitatis misterio, imo et de toto phísico auditu. Ad Dei eterni gloriam, necnon immaculatae Matris, sine labe conceptae, quam etiam utraque eternitas sine dicta labe praedicavit, praedicat, praedicabitque immunem».

4 F. 325-346 [«Disputationes» sobre el *De generatione et corruptione*]. *Inc.*: «Tendunt haec disputationes ad ens, non ut sic». *Expl.*: «quoad modum. Praestet igitur divina Bonitas, cuius est praemiare labores, ut unumquodque individuum e nostris in praemium istius phylosophici trienni eternae resurgat beatitudini. Hocque praestet divina dicta Bonitas ad ipsius maiorem gloriam, immaculate etiam Mariae matris, necnon santissimi parentis nostri Igna<s>tii, intra cuius fere solemnia cholophonem tanta imponimus labori. Amen. Die trigesima julii anno Domini millesimo 6^o57. A patre Emanuele Pobla, Societatis Jesu, quem hucusque amavi, amo amaboque in eternum terminis materialibus».

5 F. 348-391 [«Disputationes» sobre el *De anima*]. «Prooemium». *Inc.*: «Duas praecipuas in phylosophia quaestiones esse docet ingeniorum aquila, Agustinus». *Expl.*: «in eternum coronatur. Utinam et nostra cum hoc tandem mortificato corpore in eternum etiam Christi meritis coronetur. Ad maiorem Dei gloriam, necnon immaculatae Matris, sine labe conceptae, parentisque mei Ignatii patronique Aloisii Gonsagae, eiusdem Societatis Jhesus».

6 F. 395-400v [«Disputationes» sobre el *De meteoris*]. «Prooemium». *Inc.*: «Quatuor De meteoris Aristotelis libros». *Expl.*: «assignari possit naturalis causa ad talem magnitudinem. Et haec dicta sint satis ad maiorem Dei Deiparaeque gloriam».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 375. // Sobre M. Pobla veg. J. FEJÉR. *Defuncti secundi saeculi S. I.*, vol. iv, p. 147.

Observacions

Falten els comentaris de la metafísica i del *De coelo et mundo*, anunciats a la rúbrica general.

MANUEL POBLA, S. I. (m. Tarragona, 1667).

Ms. 2907: Josep PERERA. [Curs de Símules i de lògica i física aristotèliques (en llatí)]

Segle xvii (1660-1661). F. 1-311 amb numeració moderna en llapis sobre d'antigues parcials: f. 1-38 + 1-110 + 1-97 (f. 4-246 de l'anterior). Paper, 205 × 145 mm. Enquadernació de pergamí. De la biblioteca de J. Herp i Bover (f. 4: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1984.

1 F. 4-41v (1-38v) [J. Perera]. «Compendiariae disputationes in universam Aristotilis dialecticam. Autore reverendo patre Josepho Perera, Societatis Jesu, eiusdem philosophiae professore, die nona septembris 1660». «Prooemium». *Inc.*: «Insudat primus militiae labor in congerendis armis». *Expl.*: «ab istis preceptis. Que tradici sedant ad maiorem Dei gloriam et viriginis Marie, sine labe conceptae, die duodessima novembris 1660, millesimus sextengessimi sexagessimy. Finis Summularum. Suarez».

F. 42-42v: «Apendix Summularum».

2 F. 44-153v (1-110): «Dialectica disputationibus illustrata». «Prooemium». *Inc.*: «Quam admodum disparent tenebrae». *Expl.*: «animasticis. Cedant utinam

quae dixi ad maiorem Triados gloriam virginisque Mariae, sine labe originarii protoparentis criminis conceptae, quorum auspiciis dialectica[e] finem imponimus die 6^a aprilis 1661. Finis».

3 F. 158-307v (1-s. n.) [J. Perera]. «Physiologia sive disputationes in octo libros Phisicorum Aristotelis Stagiritae. Auctore reverendo patre Josepho Perera, Societatis Jesu, eiusdem philosophiae professore»; a banda i banda: «Die nona» i «septembris 1661». «Prooemium». *Inc.*: «Quam explicandam aggreditur facultas». *Expl.*: «huius mundi. Haec omnia dicta sint satis de sciencia rerum omnium naturalium. Ad maiorem rerum supremi Conditoris et Conservatoris gloriam. Finis ficicae».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 375. // Sobre J. Perera veg. J. FEJÉR. *Defuncti secundi saeculi S. I.*, vol. IV, p. 101. I. BAJONA. *L'antic col·legi de Sant Ignasi de Manresa*, p. 289.

Observacions

El ms. 2902, descrit *supra*, sembla la segona part del curs de filosofia aristotèlica iniciat amb aquest volum; hi retrobem el lector Perera, rector del col·legi jesuïta de Sant Ignasi de Manresa el 1674 i el 1685, i vicerector el 1684.

Als f. 1-3 i 309v-311v, notes en català i llatí, amb una notícia dietarística data el 1672 (f. 2) i versos en castellà: *inc.*: «¿Quién dirá que no merezca» (f. 2), «Unos ojos se me esconden» (f. 310v; cf. *supra*, ms. 78 i 888; *infra*, ms. 4158).

JOSEP PERERA, S. I. (m. Barcelona, 1713).

Ms. 2908: [Curs sobre la física i el *De anima* aristotèlics (en llatí)]

Segle XVIII (c. 1708). 1 f. prel. + f. 1-200 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-426 (f. 1-[213] de l'anterior) + 13 f. en blanc. Paper, 205 × 145 mm. Il·lustracions en tinta. Enquadernació de pergamí. De la biblioteca de J. Herp i Bover (f. [1] prel.: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1984.

1 F. 1-133 (p. 1-266): «Disputationes scholasticae in octo Aristotelis libros Phisicorum». «Prooemium». *Inc.*: «Philosophia quam explicandam aggredimur nomen phisise sibi vendicat». *Expl.*: «fuit ab eterno. Hec dicta sint satis de octo Phisicorum libris. Cedant utinam ad maiorem gloriam Dei, beatissime virginis Marie, sine labe concepte, sancti Ignasii, huius domus patroni et parentis, necnon divi Petri, cuius catedram Rome stabilitam celebrantes finem inponimus jane [i. e. gener] 18, 1708».

2 F. 139-174v (p. 278-349): «Disputationes scholasticae in tres libros Aristotelis De anima». «Prooemium». *Inc.*: «Animastica definitur comuniter». *Expl.*: «si

materia tempus non superaret. Sed satis hucusque cucurrimus per philosophica spacia et tandem defeci sistamus gradum. Cedant quos peregrimus pasus in sanctissime Trinitatis gloriam, purissime Virginis obsequium et protoparentis Ignasii honorem, qui post philosophicum cursum ad eternitatis metam suo tempore nos perducant. Amen»; a banda i banda: «Die 8 junii» i «1708».

3 F. 177-200v (p. 354-401): «Compendiarii in libros Aristotelis De ortu et interitu sive De generatione et corruptione». «Disputatio prima: de generatione substantiali, augmentatione et nutritione». «Sectio prima: quid sit generatio substantialis». *Inc.*: «Generatio latissime sumpta». *Expl.*: «ut non sint pabulum ignes. Et hec dicta sufficiant».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 375.

Observacions

Els colofons d'1 i 2 indiquen que el curs es va impartir en un col·legi jesuïta, a Barcelona o, amb més probabilitat, a Manresa, ciutats al·ludides en exemples del f. 117v i seg. Una de les mans es retroba al ms. 2894, descrit *supra*, datat a Manresa.

Ms. 2909: [Comentari de títols del *Digest nou* i l'*Infortiatum* (en llatí)]. *Adnotationes variae utriusque juris*. [Descripció de danses]

Segle xvii (c. 1626-1627). F. 1-227 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-212 (f. 5-217 de l'anterior) + 1 f. s. n.; els f. 223-227v es llegeixen en ordre invers. Paper, 210 × 155 mm. Copiat per Joan Miralda. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Explicationes rublicarum». F. 228v: «Anton Comes». Contracoberta anterior i cf. f. 1: «Joannis Miralda, juris utriusque doctoris». De la biblioteca de J. Herp i Bover (contracoberta anterior i f. 1: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1984.

F. 1-4v [Taula]. «Explicationes rubricarum et antinomiarum ff. Novi et Infortiati, et aliquae adnotationes circa varias iuris partes, suo alphabetico [ordine], in fine libri scriptae a me, Joanne Miralda, anno 1627». A banda i banda: «Miralda» i «juris utriusque doctor»; repetit: «Hoscae».

1 F. 5-111v (1-106v): «Rubricae et antinomiae ff. Novi». «Ad titulum De novi operis nuntiatione»; al marge: «De novi operis». *Inc.*: «Causa huius edicti De novi operis nuntiatione ea fuit».

F. 113-180 (108-175): «Rubricae et antinomiae Digesti Infortiati». *Expl.*: «Fab., lib. 4 Coniecturarum, cap. 12. Et finiuntur cum his antinomiae ff. Infortiati. Ad maiorem Dei gloriam, necnon virginis Marie Montis Carmeli et mei patroni sancti Joannis». A banda i banda: «Hodie die 19» i «mensis martii 1627. [Afegit posteriorment per la mateixa mà Per me, Joannem Miralda]».

2 F. 181-222 (178-s. n.): «Adnotationes variae utriusque juris». «A». *Inc.*: «Apellatio est provocatio seu imploratio iudicis superioris propter aliquod gravamen illatum». *Expl.* («R»): «obligatio, n. 37 late».

3 F. 223-227v (1-s. n.) [Descripció de danses]. «1. Valenciana». *Inc.*: «Primeiramente, cortesia, stando de cara a la dama; y feta la dita cortesia, pènrar-la per la mà». *Expl.* («La real garça»): «y acaba fent-li cortesia». Segueix una rúbrica sense text: «18. Granadilla».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 375.

Observacions

Colofó parcial del f. 111v, datat «die 26 martii, Hoscae, 1626». El jurista Joan Miralda deu estar emparentat amb els estudiants Josep Miralda i Gallart (c. 1658; *supra*, ms. 2905) i Joan Miralda i Vilatorrada (c. 1695; *infra*, ms. 2910), que copien i/o són propietaris d'apunts escolars procedents de la col·lecció Herp.

Ms. 2910: Pere Bolós *et al.* [Curs sobre la metafísica, la física i el *De anima aristotèlics* (en llatí)]

Segle xvii (c. 1695). 1 f. prel. + f. 1-220 amb numeració moderna en llapis + 3 f. s. n. Paper, 205 × 150 mm. Enquadernació de pergami. Al llom: «Cursus philosophicus». F. [222v]: «Joan Miralda: Magne pater Augustine»; f. [223v]: «Phisica et metaphisica Joannis Miralda et Vilatorrada». De la biblioteca de J. Herp i Bover (contracoberta anterior i f. 1: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1984.

1 F. 1-79: «Disputationes scholasticae in universam Aristotelis metaphisicam». Sota: «Miralda». «Prooemium». *Inc.*: «Metaphisica, cuius exelentiam, dignitatem et latum imperium commendat». *Expl.*: «disolvamur. Aquí murió un hombre. Finis metaphisicae iuxta sensum des[...]ae scholae eximii doctoris patris Francisci Suares, septimo idus novembris anno nativitate Domini millesimo sexantessimo nonagessimo quinto. Ne scriberim vanum duc, pia Virgo, animum. Fin».

2 F. 83-208 [P. Bolós]. «Disputationes scolasticae in octo Aristotelis Phisicorum libros. Instructio prooemialis. Per patrem Petrum Bolos, Societatis Jesu, in collegio civitatis Minorisae inceptae septimo idus novembris anno [a] nativitate Domini 1695». «Ne scribam vanum, duc, pia Virgo, manum». *Inc.*: «I. Post sinuosos et inplexos metaphisicae calles». *Expl.*: «et in aliam essencialiter. Et haec de tota phisica dicta sint satis».

3 F. 209-220: «Disputationes comentariae in tres Animae Aristotelis libros». *Inc.*: «Solet animastica». *Expl.*: «esset diversus actus. Haec vobis de animastica dicta sufficiant. Qui plures velit curiosas questiones, adeat conimbricenses, qui copiose hanc rem tractant. Jesus, Maria, Josephus. Finis».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 375. // 2 Sobre P. Bolós veg. J. FEYÉR. *Defuncti secundi saeculi S. I.*, vol. I, p. 143.

PERE BOLÓS, s. I. (m. Tortosa, 1708).

Ms. 2911: MARTÍ *et al.* [Curs de teologia (en llatí)]

Segle xvii (1689). 1 f. prel. + f. 1-344 amb numeració moderna en llapis que completa i corregeix una d'antiga: f. 1-341 (f. 2-342 de l'anterior). Paper, 200 × 150 mm. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Theologia moralis». F. [1] prel.: «Ex libris Igna<ti>si Oller, minorisensis». De la biblioteca de J. Herp i Bover (f. [1] prel.: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1984.

1 F. 1-79v (1-78v) [Martí]. Rúbrica al marge: «Tractatus de venerabili Eucharistie sacramento jux[ta] miram angelici doctoris doctrinam, a questione [*en blanc*] usque ad 83 inclusive, et 3^{ae} partis eiusdem». «Proemium». *Inc.*: «“Ego enim accepi a Domino quod et tradi vobis”, inquit apostolus Ad corinthios, epistola prima, cap. 11». *Expl.*: «et Spiritui Sancto comuni honor et gloria, in secula seculorum. Amen. Die 2ª junii [*interl.* anno 89] finem dedimus huic notae a doctore Marti dictatae».

2 F. 83-177v (82-176v) [Tractat sobre la penitència (en llatí)]. Rúbrica interrompuda: «Tra[...]». *Inc.*: «“Filioli mei, quos iterum parturio donech formetur Christus in vobis” (Ad gallatas, 4). Bis parturiunt apostolos». *Expl.*: «retenta sunt. Cuius asensionis honor et gloria in unitate Patris et Spiritus Sancti viventis in secula seculorum. Amen».

3 F. 181-342v (180-341v): «Tractatus de consciencia juxta mirum angelici preceptoris [doctrinam]». *Inc.*: «Cum inter regulas». *Expl.*: «et alios. Qui vivis et regnas in secula seculorum. Amen. Huic dedimus finem anno 1689, die 30 mensis post aprillem sequentis. Et sic».

F. 342v (341v): «Index articularum qui in disputationibus restitutionis continentur» [incomplet].

4 F. 344-344v [Versos en castellà i català].

4a F. 344: «Quartilla que en cierta ocasión hizieron los catalanes a su majestad Carlos 2, que Dios guarde». *Inc.*: «Voluntarios os estiman».

4b F. 344v *Inc.*: «Amor es incontrastable».

4c F. 344v: «Al entregar unos estudiantes sus casas a santa Teresa para fundar un convento. Quintilla». *Inc.*: «Fueron sus ruegos bastantes».

4d F. 344v: «Quartilla». *Inc.*: «Si Aristóteles supiera».

4e F. 344v: «Quartilla glosada». *Inc.*: «El aver-me Déu criat».

4f F. 344v *Inc.*: «Poco a poco, senyor gato».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 375.

Observacions

4a: «Voluntarios os estiman, / no forçados, eso no, / que el estimaros por fuerza / fuera bastarda afición». **4d**: «Si Aristóteles supiera / de mi bolsa la estrechura, / es cierto que no dixera: / “Non datur vacuum in rerum natura”». **4e**: «El aver-me Déu criat / en aquest món tan perfet, / lo Pare sols no u ha fet; / sí tota la Trinitat». Al f. [1] prel., versos que comencen: «Miserable deve ser».

Ms. 2913: Joan Pau Boixassa. [Curs de teologia (en llatí)]

Segle xvii (1648-1649). 1 f. prel. + f. 1-164 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-160 (f. 5-164 de l'anterior) + 2 f. en blanc. Paper, 200 × 150 mm. Enquadernació de pergamí. F. [1] prel.: «Ex libris Hiacinthi Creus, canonici minorisensis». De la biblioteca de J. Herp i Bover (f. 1: «José Herp, Barcelona»). Donatiu de Pilar Herp; registrat el 1984.

F. 1-4v: «Index materiae de Verbo divino incarnato».

F. 5-164 (1-160): «Tractatus de Verbo divino incarnato sive De incarnatione. A reverendo patre Joanne Paulo Boxassa, a Societate Jesu, anno 1648 die 5 octobris». *Inc.*: «De hoc misterio agit sanctus Thomas, 3ª parte, a questione prima usque [ad] 26». *Expl.*: «ob excellentiam gratiae habitualis. Atque haec de toto hoc tractatu dicta sufficient. Ad majorem Dei hominis gloriam, ejusque dignissimae matris Mariae, sine labe conceptae. Die 28 junii 1649. Mariae laus tibi, domine Rex».

Bibliografia

BBC, núm. x, p. 375. // F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 123. C. SOMMERVOGEL *et al.* *Bibliothèque*, vol. II, col. 66. J. E. DE URIARTE; M. LECINA. *Biblioteca*, p. 520-521. F. MIQUEL ROSELL. *Inventario*, vol. II, p. 156; vol. III, p. 390-391. À. FÀBREGA. «Inventario». AST, núm. 37, p. 302. J. FEJÉR. *Defuncti secundi saeculi S. I.*, vol. II, p. 162.

Observacions

Boixassa era catedràtic de teologia al col·legi de Betlem. Es conserven obres ms. seves al ms. 612 de la BUB amb el títol *Opusculum de personatu temporario libero sive de beneficio personali*, de 1654 (deu ser el *De personatibus provinciae tarraconensis*, que, segons Torres Amat, era en poder de l'oïdor de Barcelona Pau Amat). Al ms. 1307 del mateix fons hi ha comentaris de qüestions de la *Summa theologica* de sant Tomàs, segons les lliçons impartides per Boixassa i Magí Pagès en aquell col·legi el 1644. Els ms. 348-350 de la Biblioteca episcopal de Barcelona contenen tractats teològics atribuïts, segons Fàbrega, a «Boxalsá (s. i.?)», probablement el nostre autor.

JOAN PAU BOIXASSA, s. I. (Monistrol, 1603 - Barcelona, 1659).

Ms. 3071: [Diccionari sobre l'art militar (en castellà)]

Final del segle XVII. F. 1-109 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-62 (f. 3-73 de l'anterior) + 8 f. en blanc + 4 f. s. n. + 1 f. en blanc. Paper, 300 × 215 mm; f. 104-109: quadern sense relligar de 105 × 75 mm. Diverses mans. Enquadernació de pergamí. Compra de la col·lecció Porter-Moix Espanya en el mundo (ex-libris de la biblioteca de la família Porter-Moix a la contracoberta anterior), de 1961.

F. 1-1v [Full solt amb una entrada del diccionari]. «Adivinar». *Inc.*: «No son otra cosa los ajetos de la providencia umana».

F. 2-2v [Pròleg]. *Inc.*: «1. Al primer capítulo á de preceder un elogio a la profesion militar». *Expl.*: «hordinariamente ponían en esto».

F. 3-103v (1-s. n.): «A». *Inc.*: «Armas: En tiempo del Gran capitán los soldados de a cavallo, en vez de hielmos, un bonete de lienços». *Expl.* («Valor y temor»): «más en servicio de su príncipe y más gloriosamente».

F. 104-109v [Quadern de notes sobre el mateix tema].

Observacions

Definicions, reflexions, exemples i sentències d'autoritats sobre l'art de la guerra i els valors militars, per ordre alfabètic de matèries. Als f. 120v i 121v, relli-

gats cap per avall, comptes en català i castellà, datats el 1682 i copiats per dues mans (una també apareix al text), sobre collites de cereals a Menorca (Ciutadella, Maó, Alaior).

Ms. 3091: [Esteve DE CORBERA. Història de la casa de Cartellà (en castellà). Cartes originals adreçades a E. de Corbera]

Descrit a REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 329-330.

Ms. 3189: Pseudo-Ramon LLULL. *Codicillum*

Primer terç del segle XVIII. 3 f. prel. + f. 1-93 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-185 + 10 f. en blanc. Paper, 210 × 155 mm. Notes al marge d'una altra mà. Enquadernació de pergami. Al lloc: «Codic. seu Vademecum». A la contracoberta anterior, ex-libris de Pere Marès Oriol i de Frederic Marès. Donatiu d'aquest, de 1987. *Olim*: 493, M.57.

F. 1-93 (p. 1-185), dalt: «Sit nomen Domini Jesu benedictum». «Beati Raymundi Lullii, majoricensis, doctoris illuminati, Africae apostoli et Christi martyris invictissimi, Codicillus seu Vademecum». *Inc.*: «Deus in virtute Trinitatis, qua unitas divinitatis tuae non laeditur nec confunditur». *Expl.*: «dum tamen intelligas magisterium. Finis Codicilli beati Raymundi Lullii, majoricensis, doctoris illuminati et martyris invictissimi».

Bibliografia

M. PEREIRA. *The Alchemical Corpus attributed to R. Lull*, núm. I.10, p. 67. *Catàleg del Museu del llibre Frederic Marès*, p. 21. BD Lull, MP I.10.

Observacions

A la coberta posterior, en llapis: «Reverendo Antonio Pons y Pastor, vicario, Estallenchs, Palma de Mallorca».

Ms. 3193: [Dídac MONTFAR-SORTS (comp.). Genealogies reials (en català i castellà)]

Primera meitat del segle XVII. 1 f. prel. + f. 28-63 amb numeració antiga + 1 f. en blanc. Paper, 300 × 210 mm. Autògraf, amb addicions de Josep Montfar-Sorts. Arbres genealògics i escuts en tinta. Enquadernació moderna de paper d'aigües i pergami al lloc. Al lloc: «Geneol. de los condes de Barcelo. Ms.». A la contrac-

berta anterior, ex-libris d'E. Moliné i Brasés i de Frederic Marès. Donatiu d'aquest, de 1987. *Olim* M.56.

F. 29v [Comentaris a l'arbre següent]. «En esta primera geneologia se pintan 29 illustrissimos [s'*interromp*]. Vuifredo, primer de aquet nom, del qual bàxan los demés comptes de Barcelona, prínceps y senyors, dels quals se fa memòria en aquestes geneologias».

F. 30-31: «Libro de la geneologia y decendencia de los sclarecidos condes de Barcelona, reyes de Aragón, sacada de diversos auctores, según se verá en cada lugar donde irán notados». «Omnes peribunt, tu auctem in aeternum permanes».

F. 32 [Arbre dels comtes de Cerdanya].

F. 33 [Arbre dels comtes-reis: de Ferran II a Felip IV, amb addicions sobre Carles II].

F. 34 [Descendència de l'emperador Maximilià I fins a Felip IV i Lluís XIII de França, amb una addició sobre Lluís XIV].

F. 35 [Descendència de Felip el Bell i Joana la Boja fins a Felip IV, amb una addició sobre Carles II].

F. 35v-37: «Decendèntia dels antichs comptes de Urgell».

F. 37v-39: «Decendèntia o linatge dels reis de Castella qui baxen dels comptes de Barcelona».

F. 40-41: «Linatge dels reis de Portugal».

F. 41v-42 [Arbre dels comtes-reis de Catalunya-Aragó: d'Alfons I el Cast a Alfons III el Benigne].

F. 42v-43: «Linatge dels reis de França que tenen sanc dels comptes de Barcelona».

F. 43v-44: «Linatge dels reis de Mallorca».

F. 45: «Linatge dels reys de Navarra» [en blanc].

F. 45v-46: «Linatge de Federic, rey de Sicília».

F. 46v-49 [Reis de Nàpols: cases d'Anjou i Aragó].

F. 49v-50 [Descendència de Pere, comte de Ribagorça, Empúries i després de Prades, fill de Jaume II, fins a Margarida de Prades].

F. 50v-51: «Linatge dels últims comptes de Urgell».

F. 51v-52 [Descendència d'Alfons III el Benigne fins a Ferran I d'Antequera].

F. 52v-53 [Descendència de Ferran I: els ducs de Cardona i Sogorb fins al lloc-tinent Enric d'Aragó-Cardona-Córdoba y Enríquez de Cabrera (Fernández de Córdoba i Aragó)].

F. 54: «Linatge de don Alonso, senyor de Molina, fill del rey Alonso de Leon» [incomplet].

F. 54v-55 [Descendència de Felip el Bell de França].

F. 55v-56: «Linatge dels últims reis godos de Spanya, dels quals diuhen que decendeix lo infant don Pelayo, tret del que ensenya Mariana, lib. 6, cap. 20».

F. 57: «Parentesco de Santiago el Maior con Christo, nuestro señor».

F. 57v-58 [Reis d'Astúries i Lleó: de Ramir I d'Astúries fins a Beremund III de Lleó].

F. 58v-59: «Linatge dels comptes de Castella».

F. 59v-60 [Arbre dels reis de Castella: de Ferran I, pare dels reis Sanç i Alfons VI, a Alfons VII l'Emperador, casat amb Berenguera].

F. 60v-61 [Descendència de Pere III el Cerimoniós fins a Felip IV, amb una addició sobre Carles II].

F. 62: «Còpia de una taula escrita de lletra antiga que trobí ficada en una finestra que mira al fossar de Sant Just, en la casa que fonc del regent Castelló» [comtes-reis d'Alfons I a Joan II].

Bibliografia

Catàleg del Museu del llibre Frederic Marès, p. 21. // F. TORRES AMAT. *Memoorias*, p. 427. S. BOVÉ. *Lo canonge Pau Claris*, p. 54-55. G. M. BROCA. «Juristes i juriconsults». AIEC, núm. III, p. 510. REPERTORI 1474-1620, vol. III, p. 545. J. RIERA I SANS. «La sinagoga major dels jueus de Barcelona en la tradició documental». EHDAP, núm. XX, p. 31-32, 41, 45, 71-72. DHC, p. 826-827. J. VILLANUEVA. *Política y discurso histórico en la España del siglo XVII*, p. 174-175. Sobre J. Montfar veg. F. MIQUEL ROSELL. *Inventario*, vol. I, p. 494-496; vol. IV, p. 255-256. E. MIRALLES. «La visió dels ciutadans» (*La Barcelona ideal i la Barcelona real*, p. 222-223).

Observacions

Al *recto* es consignen els arbres genealògics, amb breus notícies biogràfiques i l'escut; acarades al *verso* d'alguns folis, anotacions històriques i bibliogràfiques.

Montfar treballava en el volum, actualment acèfal i àpode, el 1626 (Felip IV, «que vuy en l'any 1626 regna», f. 35) i hi anava afegint notícies que localitzava posteriorment, p. e. el 1636 (f. 35v, nova documentació de l'Arxiu reial de Barcelona). La mà que en temps del rei Carles II, cap al 1666 (f. 61) i després fins al 1689, com a mínim, completa i afegeix els arbres en diferents moments a partir del f. 33, és la mateixa que continua el catàleg de consellers de Barcelona de Montfar (AHCBC, ms. B-153), és a dir, la del seu nebot Josep, també conegut com a autor d'un dietari ms.

Entre les fonts coetànies hi ha Cervera «in sua Barcinona», és a dir, els *Discursos históricos* (f. 29v; veg. *supra*, ms. 505); «Corbera en la historia que scrive de la casa de los condes de Queral» (f. 30v); Diago, «Història de València» o primera part dels *Anales del reino de Valencia* (f. 30v) i *Historia de los victoriosísimos anti-guos condes de Barcelona* (f. 35v); «lo actor de la història de Sant Johan de la Pe-

nya» (f. 30v, 35v, etc.; per l'extensió ha de ser la *Historia de la fundación y antigüedad de San Juan de la Peña*, de J. Briz Martínez).

Vegeu, en un dels arbres dels comtes d'Urgell, a qui Montfar dedicà la seva obra més coneguda, la *Historia de los condes de Urgel*, el rumor sobre un germà de Jaume [II] de qui «diuhen que Jaume lo matà per succeir, era menor» (f. 37), i l'observació sobre el mateix comte: «que fo [...] lo qui més dret, segons la comuna opinió, tenia al regne de Aragó» (f. 51). Sobre els monarques de Portugal: en saber la mort del rei Sebastià, «don Philipe primero de Aragón y 2º en Castilla [...] dixo: Agora somos legítimos reyes de Aragón. Y que le respondió algún grande o otra persona que le stava cerca: ¿Dícelo vuestra magestat por razón del derecho que tenía el rey don Sebastián por succeder en los derechos de don Jayme, conde de Urgel? Y el rey dixo: Por esso lo digo» (f. 40v). Sobre Ferran I: «Ès de advertir que la generació de aquest Ferrando no arribà a quarta generació; axí lo y profetissà lo papa Benet de Luna XIII quant ell, lo dit rey Ferrando, lo desemparà» (f. 52v).

Es conserva un llibre de censos i lloguers dut per Montfar, el seu fill Miquel Onofre i la vídua d'aquest, Marianna Vilosa, amb abundant informació sobre la família (ACA, Diversos, Patrimonials, Can Falguera, vol. 571; citat per Riera i Sans).

DÍDAC MONTFAR-SORTS (Barcelona, c. 1600 - Terrassa, 1652). JOSEP MONTFAR-SORTS (Barcelona?, 1631-1696).

Ms. 3194: Johann GANS. *Arboretum genealogicum* (en llatí i castellà)

Final del segle XVII - començament del XVIII. 2 f. prel. + f. 1-30 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-59 (f. 2-[31] de l'anterior) + 3 f. en blanc. Paper, 305 × 200 mm. Notes al marge. Arbres genealògics. Enquadernació moderna de pegamí. Donatiu de Frederic Marès, de 1987. *Olim* M.55.

F. 2 (p. 1): «Arboretum genealogicum, adnotationibus in arbores singulas illustratum, exhibens omnes fere imperii principes et Europae hodie reges linea recta descendentes a Rodulpho I, imperatore. Collectum a reverendo patre Joanne Gans, Societatis Jesu theologo. Impressum Coloniae Agrippinae, apud Joannem Kinchium, anno 1638».

F. 2v (p. 2): «Arbor 1: exhibens prolem masculam Rodulphi I hodie que viventes Austriae archiduces».

F. 3-30v (p. 3-58): «Adnotatio ad arborem primam». *Inc.*: «Rodulphus, imperator, natus patre Alberto tertio, cognomento Sapiente» [acaba amb la genealogia dels comtes i ducs de Gelderland —«Geldria» o «Güeldra»—, a Holanda, fins a Guillem, duc de Juliers, fl. 1543].

Bibliografia

J. GANS. *Arboretum genealogicum*, 1638. // *Catàleg del Museu del llibre Frederic Marès*, p. 21. // C. SOMMERVOGEL *et al.* *Bibliothèque*, vol. III, col. 1183-1184.

Observacions

L'*Arboretum* és continuat i completat amb diferents notícies; a partir del f. 18, en castellà amb catalanisms. F. 14v: la genealogia dels reis d'Espanya arriba fins a Carles II. F. 1: reproducció moderna d'una il·lustració de l'imprès de 1638.

JOHANN GANS, S. I. (Wurzburg, 1591 - Viena, 1662).

Ms. 3237: [Receptes de farmàcia i de cuina (en català i llatí)]

Final del segle XVII - començament del XVIII. F. 1-114 amb numeració moderna en llapis sobre d'antigues parcials + 4 f. en blanc. Paper, 305 × 205 mm. Diverses mans. Enquadernació de pergamí. Llom i coberta anterior: «Ponçés». Donatiu de Ramon Sarró, catedràtic de psiquiatria de Barcelona (ex-libris a la contracoberta anterior); registrat el 1987.

F. 1: «Libre de memòries de mi, Pau Ponçés, burgès y notari de la vila de Tàrraga populat, natural de la vila de Cervera, bisbat de Solsona. [*Continua una altra mà* Y de Christòfol Ponçés, burgès y notari de la vila de Guissona, bisbat de Urgell, continuant dit llibre]».

Bibliografia

M. CANELA; M. GARRABOU. *Catàleg dels protocols de Cervera*, p. 250-253.

Observacions

Les receptes, la majoria en català (f. 18-30, 36), són incloses en el llibre de «memòries» dels notaris Pau i Cristòfol Ponçés, que conté còpia de documents i fórmules notariales en llatí i castellà. Hi ha un Pau Ponçés, notari de Guissona, documentat entre 1654 i 1688; Cristòfol consta com a notari del mateix lloc entre 1688 i 1713, i també, entre d'altres càrrecs, com a «archivista archivi publici omnium scripturarum tam publicarum quam privatarum dicti admodum reverendi capituli canonicorum dictae ecclesiae», és a dir, de Santa Maria de Guissona (f. 43). Hi ha protocols de tots dos a l'Arxiu Històric Comarcal de Cervera.

CRISTÒFOL PONCÉS (*fl.* 1688-1713). PAU PONCÉS (*fl.* 1654-1688).

Ms. 3413: Benet Cos. [Curs de Símules i de lògica aristotèlica (en llatí)]

Segle xvii (c. 1692-1693). F. 1-237 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga parcial: f. 2-79 (f. 1-74 de l'anterior). Paper, 200 × 150 mm. Copiat per Feliu Fàbrega. Portades i caplletres ornamentades en tinta. Gravat de sant Tomàs (f. 22). Enquadernació de pergamí. Acèfal. Ingressat el 1938, registrat de nou el 1987. *Olim* 2671.

1 F. 1-74v (2-79v) [B. Cos. Curs de Símules]. «Prooemium». *Inc.*: «Dignitatem atque utilitatem logicae tam antiqui quam moderni philosophi valde comendant». *Expl.*: «sum homo et non sum leo. Cesavimus in nomine Patris. In laudem omnipotentis Dei, Deipere Marie virginis, sine labe concepta[e], et angelici preceptoris divi Aquinatis Thome, sine errore. Finis. 1692. Auctore Cos».

2 F. 75-237v [B. Cos]. «Comentaria in Aristotelis logicam iuxta miram rutilantis Aeclesiae phoebici et supremi Atlantis divi Aquinatis Thome doctrinam declaratam. Edite [sic] a doctore Benedicto Cos, die 9 mensis [...] 1692». «Prooemium». *Inc.*: «Sumularum institutionibus expeditis». *Expl.*: «et ita habitus fidei mansit respectu articulorum quos recidet. Et hec de philosophie parte dicta sufficiant. Ad laudem [...]. Ad beatam eternitatem contende, ubi [...] ignorare. Finis. Die 6 februarii».

Observacions

Al f. 37v, entre proves de ploma, es llegeix el nom del professor i de l'estudiant i copista del curs: «Philosophus Philipus Fàbrega Ledó, que ha cursat aquest any ab lo doctor Benet Cos lo any». Al f. 38, dalt: «Philipi, 1690, codex Sumularu[m]».

Ms. 3417: [Curs de física aristotèlica (en llatí)]

Segle xvii (1664). 2 f. prel. + f. 1-159 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-314 (f. 1-157v de l'anterior) + 2 f. en blanc. Paper, 210 × 150 mm. Enquadernació de pergamí. Procedent del Mas Espona de Saderra (contracoberta anterior: «De casa Espona»); ingressat el 1937, registrat de nou el 1987. *Olim* 1965.

F. 1-159 (p. 1-s. n.): «Philosophie 2ª pars seu Phisicae». «Prologus». *Inc.*: «Peragrato difficili atque orrido logicae deserto, pervenimus ad letissimos et amenissimos phisice campos». *Expl.*: «sicque quiescamus oportet nec ultra procedamus, sed huius 1^e 2^e philosophie partis commentariis manum ultimam imponamus. Et ita haec dictae sint satis de hac 1^a 2^e philosophie, licet naturalis partis,ucusque [?] scripta. Ad laudem talis et tanti supradicti motoris Dei [...], doctoris nostri ange-

lici divi Thome Aquinatis et omnium sanctorum. Amen. 19 die mensis desembris anno 1664».

Ms. 3428: Miquel FONT. [Curs de Súmules (en llatí)]

Segle xvii (1657). 3 f. prel. + f. 1-52 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-51 (f. 1-52 de l'anterior) + 2 f. en blanc. Paper, 205 × 150 mm. Enquadernació de pergami. Donatiu d'Eduard Toda; ingressat el 1937, registrat de nou el 1987. *Olim* 1894.

F. 1-51 (1-[50]): «Artis logicae prima pars: de diallecticis constitutionibus, quas Sumulas vocant, juxta doctrinam fulgurantis Ecclesiae iuberis angelici doctoris divi Thome Aquinatis, solidiscimi interpretis divine voluntatis. Interprete Mica[e]lle Font, philosophiae doctore, die decima quinta mensis septembris 1657». «Proemium». *Inc.*: «Encommiis eximmiis rationalem sententiam tam veteres quam moderni aclamant». *Expl.*: «videlicet lapidi. Et hec de 1ª artis logice parte, de dialecticis institutionibus tractante, dicta sufficiant. Ad laudem Patris omnipotentis, Filii sapientis Spiritusque Sancti ab utroque procedentis, necnon Deiperee intacte matris, tum et fulgurantis Ecclesie iuberis angelici doctoris Aquinatis, die 19 desembris a nativitate Domini 1657».

Observacions

En un full solt (f. 52), la mateixa mà copia els últims paràgrafs del text anterior, sense la data. Uns altres apunts d'un curs de Súmules impartit per Font *supra*, ms. 418.

Ms. 3429: Pere Joan GIRALT. [Curs de lògica aristotèlica (en llatí)]

Segle xvii (1685-1686). 2 f. prel. + f. 1-199 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-390 (f. 1-196v de l'anterior) + 3 f. en blanc. Paper, 205 × 150 mm. Gravat de sant Antoni de Pàdua (f. 143). Enquadernació de pergami. Al lloc: «Logica [...]». F. 1: «Ex usu Josephi de Mora y [en blanc]». Donatiu d'Oriol Anguera de Sojo; ingressat el 1937, registrat de nou el 1987. *Olim* 1896.

F. 1 (p. 1): «Tractatus in universam aristotelicam dialecticam per varias questiones et articulos distributos iuxta firmissimam et veridicam angelici magistri divi Thome Aquinatis et eius floridissima[e] escola[e] doctrinam. 1685 et 1686».

F. 1v-197 (p. 2-s. n.): «Proemium». *Inc.*: «Ea que in Summulis tradidimus». *Expl.*: «et hoc modo se habent habitus fidei et sciencie. Et per haec dicta suffi-

ciant de tota logica. Utinam ad majorem incarnati verbi Jesuchristi, domini nostri, et parentis ejus, santissimae Mariae virginis, gloriam, sine ornate, admodum breviter salutem, et perspicuo cum ordine dicta sunt; nechnon angelici preceptoris gloriam, [*afegit posteriorment per la mateixa mà patronique mei divi Josephi, omnium sanctorum adque santarum curiae ecclesiastici [sic]. Finem dedit huic opere doctor Petrus Joanes Giralt, magister meus, die 18 mensis aprillis, ora 3ª post meridiem, anno 1686*]. A banda i banda: «Finis coronat» «opus 1686».

F. 198-199v [Índex].

Observacions

Al f. 117v, colofó parcial de la qüestió VIII: «Die 22 mensis noembris finem dedimus ad logicam, ora 9ª ante meridiem, et erimus condecipuli 90; dictata a doctore Petro Joane Giralt, 1685». Aquest és documentat com a catedràtic de filosofia de la Universitat de Barcelona com a mínim entre 1705 i 1713, havent-se jubilat el 1710 (BC, Arx. 304: *Llibre de les cèdules de l'Estudi general, 1705-1714*; cf. Bruguera. *Historia del memorable sitio y bloqueo de Barcelona*, vol. I, p. 281).

Ms. 3431: [Discurs d'un candidat a notari (en llatí)]

Segle XVII. 1 f. prel. + f. 1-79 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-73 (f. 7-79 de l'anterior). Paper, 220/210 × 160/150 mm. Diverses mans. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Formularium». Àpode. Alguns f. en mal estat a causa de l'efecte corrosiu de la tinta. A la coberta, notes de mans del XVII: «[...] Est Joannis Gerardi Vernet, no[tarii] ville Granullariorum. 16[...]. Est Gerardi Vernet, auctoritate reg[ia] notarii publici ville Granullariorum, diocesis Barcinone, die»; d'una mà posterior: «Tracta de formularis y de contractes. No és cosa». A la coberta posterior, dos *signa* notariais. Donatiu d'Oriol Anguera de Sojo; ingressat el 1937, registrat de nou el 1987. *Olim* 1915.

F. 1-1v: «Christi nomine eiusque gloriosissime virginis matris Marie nominibus humiliter invocatis, etc.». *Inc.*: «Cum ab ineunte mea aetate, regens cancellariam admodum illustris, tabeliones peritissimi ceterique viri ornatissimi, studiosus admodum fuerim artis notarie». *Expl.*: «quam me ferre posse intelligo».

F. 2-4v: «Hic incipit tabula huius formularii».

Observacions

Discurs o *oratio* d'un candidat a notari davant dels seus examinadors («dum video coram vobis subeundum mihi esse hoc periculosissimum et gravissimum

examen», f. 1v). Encapçala un formulari notarial en llatí i català, la majoria de documents del qual fa referència a localitats de les diòcesis de Barcelona i Vic.

Ms. 3449: Josep COSTA (comp.). *Llibre de cites de punt de dret de civils com eclesiàstiques*

Final del segle XVII - començament del XVIII. 1 f. prel. + f. 1-66 amb numeració moderna en llapis sobre d'antigues parcials + 2 f. en blanc. Paper, 310 × 205 mm amb f. de format menor. Autògraf. Notes al marge. Enquadernació de pergamí. Teixell de la coberta: «Llibre de citas de punt de dret, de civils com eclesiàstiques, del doctor en drets Joseph Costa». Tacat per la humitat. Mutilat. Donatiu d'Oriol Anguera de Sojo; ingressat el 1937, registrat de nou el 1987. *Olim* 1927.

F. 2, dalt: «Jesus, Maria, Joseph cum beata Gertrude». «Seguexen-se cosas presisas de saber en dret per un advocat, com són: Propositions més correns y quoti[di]anas en dret, fol. 1. Lleys y constitutions de Cattalunya més correns, fol. 7. Nòmina dels doctors llegistas y de què tràctan, fol. 12. Algunas matèrias estrevegans y singulars, fol. 24. Estils y propositions de cosas eclesiàstiques, fol. 19. Cosas tocans a la excel·lentíssima ciutat de Barcelona, fol. 28. Cosas tocans a la Diputació de Catalunya, fol. 30. Recopilat tot per lo doctor misser Joseph Costa, ciutadà honrat de Barcelona. Any de 1697».

1 F. 3-9 (1-7): «Propositions més correns y cotidianas en dret, y després las lleys y constitusions en dret més correns». *Inc.*: «Los fills posats en condició no són cridats»; al marge: «Últimas voluntats, vide notas, fol. 103, 113, 290».

2 F. 9v-12 (7v-10): «Lleys y constitutions més principals y correns».

3 F. 14-21 (1-8): «Tractats ab sos doctors, axí civils com criminals, eclesiàstics com seculars, dels llibres de ma llibreria, com també de altres més moderns».

4 F. 22-23v (16-17v): «Llibres de ma llibreria, axí variarum com de desisions»

5 F. 25-29 (19-23): «Estils y propositions sobre cosas eclesiàstiques».

6 F. 30-31v (24-25v): «Cosas curiosas y estrevegans en dret y política».

7 F. 34-35v (28-29v): «Resumen de matèrias tocans a la ciutat de Barcelona que-s tròban en los tomos de mos memorials».

8 F. 36-37v (30-31v): «Resumen de matèrias tocans a la Deputació que-s tròban en los tomos de mos memorials y altres».

9 F. 38-41v [Esborrany de notes jurídiques]. Rúbriques: «Intelligència de un parentiu y de sos graus» i «De cosas y personas eclesiàstiques».

10 F. 42-45v (1-4v) [Esborrany de 5]. Al marge: «Borrador també copiat en las notas».

11 F. 46-47v [Esborrany de 2]. Al marge: «Borrador també copiat en las notas».

12 F. 48-49v [Esborrany d'1]. Al marge: «Borrador ya copiat en lo llibre de notas».

13 F. 50-66v [Materials sobre un plet entre J. Costa i Francesc Antic, ciutadà honrat de Barcelona (en llatí i català)].

13a F. 50-52v [Al·legació jurídica (en llatí)]. *Inc.*: «1. Nobilis senator don Petrus de Amigant, tomo 2 Deci., 62, n. 23». *Expl.*: «ut evidenter ex jam antedictis apparet».

13b F. 54-59 (1-6): «Doctrinas per la causa mia contra Antich acerca la terra que à menjat lo riu».

13c F. 60-66v (1-7v) [Al·legació jurídica (en llatí)]. «Jesus, Maria, Joseph cum beata Gertrude». «Pro Josepho Costa, utriusque juris doctore ac cive honorato Barcinone, cum Francisco Antich, cive honorato Barcinonae. In regio consilio bajuliae generalis Catthaloniae, sub examinatione magnifici Felicis Molins, utriusque juris doctoris ac dictae bajuliae generalis Catthaloniae assessoris. Cabanas notario». *Inc.*: «Pretendit hac pars domini Josephi Costa ei adjudicandam esse sertam magnam partitam terrae tinensiae septuaginta modietarum sitam in termino et loco dicto del Prat, vicariae Barcinonae». *Expl.*: «Quare, etc., et salvo semper, etc.».

Bibliografia

Sobre J. Costa veg. MNA, vol. XIX-XXV. DGC, vol. VII, p. 1740; vol. VIII, p. 1996.

Observacions

A la contracoberta anterior hi ha, d'una mà del segle XIX-XX, la següent nota: «Lo magnífich y noble senyor doctor Joseph de Costa y de Puig, conceller de Barcelona, assessor de l'espectable portantveus de la capitania general, advocat fiscal del General de Catalunya, cònsul de mar, etc., etc., nomenat vulgarment doctor Costa de la Devallada»; ib. i f. 1, de la mateixa mà, descendents de Costa i la seva dona, Marianna de Romeu, fins a Maria Eulària Dodero i Martí, que es va casar amb Josep Oriol Anguera i de Sojo i tingué una filla. Costa apareix al MNA des del novembre de 1689, en què és nomenat conseller segon de Barcelona, fins al 1706; hi ha un Costa *consulens* que signa un memorial de 1675.

Els llibres de la biblioteca de Costa són de tema jurídic; de vegades s'hi indica la procedència de l'autor («italià», «de Sardenya», «fransès», «espanyol», «saboynà», «català», «valencià», etc.). A banda de la informació sobre la llibreria particular i dels materials relacionats amb el plet que va mantenir amb Antic sobre un terreny (13), el volum conté al·lusions autobiogràfiques en primera i tercera

persona, referents a l'actuació de l'autor com a conseller i assessor de la ciutat i de la Diputació, amb remissions als seus reculls de memorials, alguns de redacció pròpia (7-8); les notícies més tardanes són de 1704. P. e. al f. 35: «Vot de assessors de la ciutat fet als 28 de janer 1702, ab lo qual pogué jurar y pèndrer possessió de l'ofici de assessor de la visita de dita ciutat lo doctor Joseph Costa, encara que entre lo temps de ser extret y de jurar vingués decret del rey per a tràurer de la bolsa al dit Costa y posar-hi per reintegració al doctor Miquel Guinusachs, qui era estat desinsiculat y posat en son lloch dit Costa [...]. Honors de la ciutat: en lo any 1690 lo rey Carles segon de Espanya li féu mercè ab privilegi, disposat y previngut per mi com a conseller segon que yo era, de que los sis consellers se púgan cobrir devant sa magestat [...]. En lo any 1694 dit meteix rey féu mercè a la ciutat del tractament de grande de Espanya, ço és de il·lustre y de excelència en sos casos respective, y assò féu en virtut de que després del privilegi de la cobertura y a huso [?] molts grandes, alguns cardenals, ciutats y comuns donaren lo tractament de excelència, com consta de moltas cartas en la ciutat, y també en forsa de un memorial que yo treballí ab altres, que la ciutat donà en lo any 1690, de ma conselleria, demanant dit tractament en forsa de la cobertura, com apar del dit memorial, tom. 18, fol. 263».

JOSEP COSTA I PUIG (*fl.* Barcelona, 1666-1706).

Ms. 3473: Jeroni CORTÉS. *Aritmética práctica*

Segle XVII (1641). 1 f. prel. + f. 1-236 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga parcial: p. 1-75 (f. 7-44 de l'anterior) + 2 f. en blanc. Paper, 215 × 155 mm. Còpia d'Andreu Puig i altres mans. Enquadernació de pergamí. Procedent del Mas Espona de Saderra; ingressat el 1937, registrat de nou el 1988. *Olim* 1963.

1 F. 1: «Arithmética práctica de Gerònim Cortés. Fet per Andreu Puig, fill y natural de Vich, abitant en la metropòlia ciutat de Barcelona, any del nasament de Christo, nostra señor, 1641, a 20 de juny».

F. 2: «Arithmética práctica de Gerónimo Cortés, muy útil y necesaria para todo género de tratantes y mercaderes, la qual contiene todo el arte menor y principios del mayor, que son las raíces cúbicas y quadradas, con los usos y provechos d'ellas, las falces posiciones al uso antigo y moderno declaradas; contiene ansimesmo el modo y arte de inventar y reduzir unas monedas a otras por reglas breus, con mucha variedad de preguntas y respuestas assí aritméticas como geométricas. Conpuesto y ordenado por el predicho Gerónimo Cortés, natural de Valensia. Con privilegio real. Impresa en Valencia, en casa Juan Chrisóstomo Gavis [*sic*], junto al molino de Rovella, año mil 600 y quatro».

F. 3-4 [Llicència i aprovació de l'edició].

F. 4v: «Al doctor y maestro Cri[s]tóbál Colom, visitador general en el arzobispado de Valencia y capellán de sus magestades».

F. 5-5v: «Al lector».

F. 6: «De un amigo del autor en alabança de la obra. Soneto». *Inc.*: «Quien de cuenta y razón no tiene cuenta».

F. 6: «Otro soneto del mismo autor». *Inc.*: «Con las ligeras alas del Pegaso».

F. 6v: «Soneto de Antón Joan Ferrandis, presbítero». *Inc.*: «De su tan raro ingenio el gran talento».

F. 6v: «Soneto del doctor Nofre Mur al autor». *Inc.*: «A la India Cortés llegó furioso».

F. 7-216: «Libro primero, en que se trata todo lo que pertenece a las quatro reglas generales, con la plática y exercicio d'ellas». «Capítulo primero: que declara qué cosa sea arithmética y en cuántas partes se divide». *Inc.*: «Arithmética, según el grande mathematico Tartalia». *Expl.* (ll. 1v, cap. 6 —per 7—): «pertido al lado de las restas».

F. 216v-219v: «Sumario y tabla de los libros, capítulos, reglas y exemplos más notatbles y particulares que contiene la present obra».

2 F. 233-236: «Aquí se posen algunas reglas tretas de la arithmética de Joan Pera de Moya. Fet per mi, Andreu Puig, fill de Vich». *Inc.*: «Dame 3 números quadrados que la suma de todos 3 haga número quadrado». *Expl.*: «sarán manaster para toda la sala».

Bibliografia

1 J. CORTÉS. *Arithmética práctica*, 1604. // 1 V. XIMENO. *Escritores*, vol. I, p. 272. J. M. LÓPEZ PIÑERO *et al.* *Diccionario histórico de la ciencia moderna en España*, vol. I, p. 258-259. J. M. LÓPEZ PIÑERO; V. NAVARRO BROTONS. *Història de la ciència al País Valencià*, p. 120-123. 2 J. M. LÓPEZ PIÑERO *et al.* *Diccionario histórico de la ciencia moderna en España*, vol. II, p. 162-163.

Observacions

A 1, Puig ja havia interpolat al text de Cortés extractes de Pérez de Moya: «Modos de multiplicar sacados de la arithmética del bachiller Juan Pérez de Moya. Fet per Andreu Puig» (f. 45). Al f. [1] prel. hi ha els següents versos: «Al hombre que en hombres espera / falçes son sus esperanças, / que en los hombres y en los gustos / en todo se halla mudança».

JERONI CORTÉS (València, ?-1615). JUAN PÉREZ DE MOYA (Santisteban del Puerto, c. 1514 - m. 1596).

Ms. 3477: [Curs de Súmules i de lògica i física aristòteliques (en llatí)]

Segle xvii. F. 1-245 amb numeració moderna en llaips sobre una d'antiga: p. 1-479 (f. 3-240 de l'anterior). Paper, 200 × 155 mm. Copiat per Francesc Pedrosa. Enquadernació de pergami. F. 1: «Liber iste, constans Sumulis, logicis, methaphisicis et phisicis, pertinet ad Franciscum Padrosa, estudentem villae vel oppidulo [*sic*] de Calella». Procedent del Mas Espona de Saderra; ingressat el 1937, registrat de nou el 1988. *Olim* 1964.

1 F. 3-40v (p. 1-76) [Curs de Súmules (en llatí)]. *Inc.*: «Jam, carissimi auditores, devenit tempus in quo munidi meo satisfaciam: cursum filosoficum sum explaneturus». *Expl.*: «sum homo et non leo. Et hec dicta sufficiant sumulisticis questionibus. Cedant utinam et laudem sanctissimae Trinitatis, Deipere virginis Marie, divique Thome Aquinatis, angelici preceptoris no[s]tri, intra publicam barcinonencem Universitatis [*sic*]».

2 F. 41-146v (p. 77-292): «Questiones in universam Aristotelis iuxta miram logicam angelici preceptoris divi Thomae et ejus scole solidam doctrinam». «Proemium». *Inc.*: «Espositis jam, dicipuli dilectissimi, in logica parva». *Expl.*: «absque distructione fide habituali. Et haec dicta sint satis de hoc secundo artis dialecticae tractatu. Ad laudem omnipotentis Dei Patris, Filii et Spiritu[s] Sancti, necnon intemar[a]ta[e] virginis de Montecarmeli, divi Thomae Aquinatis, doctorum doctoris, divi Francicii, mei patroni, Teresie et Marie Magdalene, omniumque sanctorum sanctarumque. Amen».

3 F. 147-240 (p. 293-479): «Philosophiae naturalis com<on>entum juxta Aristotelis et divi Thomae doctrinam in octo libros distributum». «Proemium». *Inc.*: «Finis iam methefisicis questionibus supre nunch tractare, nostrorum metedum insequendo». *Expl.*: «nisi media voluntate, ergo, etc. Et hec de octo libris Phisicorum dicta sin[t] satis. Utinam decent ad laudem et gloriam santissime Trinitatis, virginis Marie de Montis Carmeli, angelici<s> preceptoris[s], divi Francicii, mei patroni, santarum Teresia[e] et Mariae Magdalena, depossis omnique sanctorum et santarum in celestia curia morantia [*sic*]. Si autem aliquit fidei dissonum aud Deo displicens in his scriptis invenias, non ex corde, sed ex pura inadvertentia dixi, iddeoque illud humiliter adque inventissime depono. Per me, Franciscum Padrosa, scolarium villae de Calella».

F. 241-242: «Index huius libri» [mutilat].

Ms. 3481: Francesc BATALER; Josep CODER; CARULLA; Ramon COSTA. [Curs de teologia (en llatí)]

Segle xvii (c. 1698-1700). F. 1-441 amb numeració moderna en llaips sobre una d'antiga: f. 1-432 (f. 8-441 de l'anterior). Paper, 200 × 145 mm. Còpia de Jo-

sep Serrat. Enquadrernació de pergami. Al tall de dalt: «Vilar». F. 1: «Hic liber est Josephi Serrat, sacrae theologiae studentis». Procedent del Vilar de Sant Boi de Lluçanès (ex-libris de «Vilar de S. Boy de Llusanès», f. 1); ingressat el 1937, registrat de nou el 1988. *Olim* 1976.

F. 2 [Taula].

1 F. 4-7 [J. Martí i Taso. *Oratio genethliaca infantuli Thomae natales in apertum educens*. Barcelona: Rafael Figueró, 1700 (exemplar imprès)].

2 F. 8-99 (1-92) [F. Bataller]. «Tractatus theologicus de inefabili Incarnationis misterio, a questione 1 tertiae partis angelici praeceptoris usque ad 6 inclusive. Hodie die 6 mensis 8^{bris} 1698. A patre magistro fratre Bataller [sota, en llapis, d'una mà moderna Francesc]. «Proemium». *Inc.*: «Evocato prius divino Patris auxilio». *Expl.*: «ut est anima rationalis, et consequenter, etc. Et hec relata de toto admirabili et convenientissimo Incarnationis misterio sint satis. Etenim velit Deus ut cedat ad decus laudemque omnipotentis Patris [...], et omnium sanctorum atque sanctarum in illa caelesti et perpetua curia residentium. Amen. Die martis postridie kalendarum junii anni 1699 expositus atque dictatus a patre magistro Francisco Bataller, carmelita, et scriptus a me, Josepho Serrat».

F. 100-101 (93-94) [Taula].

3 F. 102-193v (95-186v) [J. Coder]. «Tractatus de sacramentis in comuni, secundum doctrinam angelici nostri praeceptoris, tertia parte, a questione 60 usque ad 65 inclusive. Hodie die 6 mensis 8^{bris} anni 1698. A doctore Cuder». «Proemium». *Inc.*: «Necessitas, utilitas, jucunditas hujus quam aggredimur conciderationis». *Expl.*: «non esse ad salutem necessaria, sed superflua. Et hec de toto sacramentorum novae legis tractatu, mei charissimi discipuli, dicta sufficiant. Quae omnia, si his quae sancta romana Ecclesia tenet aliquid disonum vel minus consonum acciderit, libenter vobis retracto, in honorem Patris omnipotentis [...], sicut etiam nostri angelici praeceptoris divi Thomae Aquinatis, sancti Josephi, divi Raymundi de Penyafort, sancti Antoni Paduanii atque omnium sanctorum atque sanctarum in illa caelesti et perpetua curia residentium. Amen. Doctor Josephus Cuder, chatredaticus Barcinonis, scriptor Josephus Serrat. Datum fuit presens tractatus cum 107 lectionibus. Finis. Die 4 junii 1699».

F. 194-194v (187-187v): «Index questionum ac articulorum in hac materia contentorum».

F. 195 (188) [Nota sobre els sacraments (en llatí)].

4 F. 198-277 (191-269) [Carulla]. «Tractatus de augustissimo Eucharistiae sacramento super 3 partem angelici doctoris divi Thomae Aquinatis a questione 73 usque ad 83. 1699». «Proemium». *Inc.*: «Licet sacramentum Ecclesiae». *Expl.*: «ubi latius agitur de ministerio sacramentorum. Quare sufficiant dicta pro praecenti tractatu in materia de Eucharistia. Cedant utinam ad laudem divi Thomae,

necnon virginis Mariae sanctorumque omnium caelestium. Datum fuit in Universitate barcinonensi anno 1700, die 6 mensis maii, a Carulla, minoris catredae catredatico, et scriptum a me, Josepho Serrat, illius dicipulo. 6 maii 1700. Victor».

F. 277v-278v (269v-270v) [Taula].

5 F. 280-379v (272-370v) [J. Coder]. «Tractatus de sacramento penitentiae ejusque virtute juxta miram angelici preceptoris doctrinam, circa questionem 84 et deinceps 3 partis ejusdem». «Proemium». «1699». *Inc.*: «Inter morales sanctae theologiae speculationes». *Expl.*: «apud Salmantinum, ubi supra. Et haec dicta sufficientiant pro hoc tractatu de penitentia. Quae utinam caedant ad laudem Dei [...]. Hodie in hac Universitate barcinonensi, die 7 junii 1700, expositus a doctore Josepho Cuder et scriptus a Josepho Serrat».

F. 380-380v (371-371v) [Taula].

6 F. 382-441v (373-432v) [R. Costa]. «Tractatus de Christi domini conceptione, nativitate, doctrina, miraculis, passione et morte ejus. A patre Reymundo Costa, dominicano, barchinonensi catedratico». «Proemium». *Inc.*: «De conceptione usque ad Christi mortem librum, dicipuli dilectissimi». *Expl.* (s'interromp): «tres istae linguae divinis officiis consecratae sunt. 3^a conclusio [...]».

Bibliografia

Sobre F. Bataller veg. M. BRUGUERA. *Historia del memorable sitio y bloqueo de Barcelona*, vol. II, p. 367. DHEC, vol. I, p. 246-247. A. ALCOBERRO. *L'exili austriacista*, vol. II, p. 48. Sobre J. Coder veg. F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 181. P. VOLTES BOU. «Nuevas noticias de don Pablo Ignacio de Dalmases y Ros y su tiempo». BRABLB, núm. 26, p. 112. Íd. «Estatutos aprobados por la Academia de Santo Tomás de Aquino de Barcelona, en 1711». AST, núm. 34, p. 343. Íd. *Barcelona durante el gobierno del Archiduque*, vol. I, p. 90. Sobre R. Costa veg. F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 191. A. COLLELL. *Escritores dominicos*, p. 96-101. DHEC, vol. I, p. 645. M. MUNTADA. «Els integrants de l'Acadèmia dels Desconfiats». BRABLB, núm. XLVIII, p. 11-84.

Observacions

Veg. *supra*, ms. 2519. Al f. 279v, nota sobre la penitència, en català, de la mà de Serrat.

Coder i Bataller són documentats a la Universitat de Barcelona com a mínim entre 1705 i 1713, el primer com a catedràtic de càtedra major de teologia dita d'Esclatúra i el segon de la major de teologia escolàstica (BC, Arx. 304: *Llibre de les cèdules de l'Estudi general*, 1705-1714). Coder, encara, és membre de l'Acadèmia de Sant Tomàs el 1711 (sobre aquesta institució veg. Voltes Bou. «Estatutos

aprobados»; Comas. HLC, vol. iv, p. 103, i Brown. «Context i text del *Vexamen* d'acadèmia de F. Fontanella». L&L, núm. 2, p. 181-183). Costa es relaciona amb membres de l'Acadèmia dels Desconfiats (Muntada). Hi ha un poema de Gualbes amb la següent rúbrica: «A la duquesa de Medinasidònia, que, habent predicat missió lo pare Móra, jesuhita, se vestí un cilici, puig estava aturdida, dient no hi havia salvació per ella, y després lo pare m[estre] Costa, dominico, féu altre misió per animar dita señora. Dècimas compostas per don Joan Gualbas»; *inc.*: «Quant Móra ora» (BC, ms. 1183, f. 26v-28, editat per Brown i Melchor a *Vida i obra de J. de Gualbes i Copons*, p. 137-139; es conserven sermons impresos del jesuïta Francesc Móra, 1645-1712).

FRANCESC BATALLER, O. C. (Perpinyà, 1657 - Ugento, Nàpols, 1735). JOSEP CODER (Sant Cugat, *fl.* 1698-1743?). RAMON COSTA, O. P. (Barcelona, 1640-1703).

Ms. 3483: [Compilació genealògica i documental sobre Baltasar Escrivà d'Íxer, tercer comte d'Alcúdia (en català i castellà)]

Final del segle xvii - començament del xviii. F. 1-141 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-121 (f. 9-[149] de l'anterior) + 8 f. en blanc. Pergamí, exepte els f. 1-4 i 109-141, de paper, 305 × 210 mm. Dues mans: 1 i 3; 2; addicions del segle xix. Escuts i portada il·luminats. Enquadernació de pell. Procedent del fons del comte d'Alcúdia; ingressat el 1937, registrat de nou el 1988. *Olim*: 1-17-nº 53, 1856.

1 F. 1-4: «Poblaciones, concordias y cabreos de los lugares».

2 F. 5 [J. Garcia]. «Geneología de don Baltasar Escrivá, 3º conde de la Alcudia» [portada amb escut il·luminat].

F. 6-6v [Descripció de l'escut]. «Las armas de que se compone el escudo principal son las siguientes».

F. 7: «Árbol geneológico de el illustre don Baltasar Escrivá, 3º conde de la Alcudia».

F. 8-8v [Dedicatòria]. «Al egregio señor don Baltasar Escrivá y de Íxar, conde de la Alcudia y Gestalgar [...]». *Inc.*: «Egregio señor: No es mucho se repute por empresa imposible el obligar a los príncipes y señores». *Expl.*: «tengo ya tanta experiencia. Guarde Dios la illustre persona de vuestra señoría, para exemplo de príncipes y gloria de nuestra patria. De esta su casa, Valencia y mayo a 2 de 1693. Besa las manos de vuestra señoría su menor capellán y muy servidor, mosén Juan García».

F. 9-35v (1-27v): «Noticia distinta y en particular de cada una de las personas que van nombradas en este árbol, por el mismo orden de los números con que allí se ponen». «Número 1». *Inc.*: «La divina providencia da tantos indicios de cuydado en la creación de los príncipes y señores».

- F. 37-44v (29-36v): «De la familia de Íxar».
- F. 45-50v (37-42v): «De la familia de Escrivá».
- F. 51-60 (43-52): «De la familia de Montagudo».
- F. 61-68 (53-60): «De la familia de Castelví».
- F. 69-72 (61-64): «De la familia de Monsoriu».
- F. 73-75 + 141-141v (65-67): «De la familia de Mompalau» [continuat per mans del XIX].
- F. 77-83v (69-75v): «De la familia de Ferrer». *Expl.* (fills de Baltasar d'Íxer Escrivà i Ferrer): «y a don Pasqual, que aún es niño».
- F. 110-128 [En blanc, preparats per als índexs].
- 3 F. 129-140 (102-113): «Justificación de los vínculos que posehen las casas de los condes de la Alcuía y Gestalgar y señores de la Torre».

Observacions

2 va ser compilat cap al 1693, en temps de Baltasar Escrivà d'Íxer, tercer comte d'Alcúdia; segons afirma l'autor, el capellà Joan Garcia, que defineix l'obra com a «discursos genealògics» (f. 8v), el comte havia nascut el 1673 i va heretar el comtat en morir el seu pare, Onofre Vicent d'Íxer i Escrivà, el 1688 (f. 9v-10).

A la BC hi ha un fons sobre els comtes d'Alcúdia i Xestalgar i barons d'Albalat (segles XVII-XIX).

Ms. 3516: Magí CASES. *Expositio litteralis in sacrosanctam Apocalypsim*

Segle XVIII. F. 1-127 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 1-246 (f. 5-127v de l'anterior). Paper, 205 × 150 mm. Enquadernació de pergamí. Havia pertangut a Benet Torre Vedella («Banet Tora Badela, fill de Joan Tora», f. 88v; cf. f. 1). Donatiu de Joan Serra i Vilaró (signatura i ex-libris al f. 1); registrat el 1988.

F. 1: «Aurea saecula Ecclesiae catholicae, exaltandae per universum terrarum orbem in ruinam mundanae Babilonis, iuxta litteram sacrosanctae Apocalypseos propinqua et cito futura probat adversus haereticam proterviam et addicit humiliter Maginus Cases, natione cathalanus, presbiter, S. T. D., rhetoricae cathedraticus jubilatus Barcinone ejusdemque episcopatus examinador sinodalis».

F. 2-4: «Index capitum et totius operis sacrosanctae Apocalypseos».

F. 5-127v (p. 1-246): «Expositio litteralis in sacrosanctam Apocalypsim». «Cap. 1: doctrina necessaria ad scriptorem et lectorem». *Inc.*: «1. Arbiter concordiae inter scriptorem et lectorem est ars neutralis et utrique comunis». *Expl.*: «sed ornatus in vestimentis fidei, spei et charitatis, serviat Deo ut videat faciem ejus, et cum eo vivat».

et regnet in saecula saeculorum. [*De la mà de l'autor* Haec et omnia supradicta pono, ut debeo, sub correctione sanctae Ecclesiae catholicae romanae, cuius est iudicare de vero sensu Scripturarum sanctarum. Maginus Cases, presbiter]».

Bibliografia

F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 168. M. AGUILÓ. *Catálogo*, núm. 512-515. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 87-88, 107. À. FÀBREGA. «Inventario». AST, núm. 37, p. 292. A. COMAS. HLC, vol. IV, p. 489-492. I. SOCIAS. «El contracte dels quatre gravats dels Novíssims». *Pedralbes*, núm. 13/II, p. 449-462. Íd. «Els desenyanys de l'Apocalipsis disposats i declarats amb els seus signes». AST, núm. 67/2, p. 811-821. NDLC, p. 153.

Observacions

A la contracoberta posterior es llegeixen els noms d'«Anton Puxxariol» i Josep Ricart, potser antics possessors del volum.

Cases, conegut pels seus *Desenganyys de l'Apocalipsis* (1^a ed. 1673, ed. facs. de 1974), és documentat com a catedràtic jubilat de retòrica a la Universitat de Barcelona com a mínim a partir de 1705 (BC, Arx. 304: *Llibre de les cèdules de l'Estudi general*, 1705-1714); ja regentava la càtedra pels volts de 1680; fruit d'aquesta activitat és un *Rhetoricae publicae thesaurus in barcinonensi archigimnasio* (1684; Biblioteca episcopal de Barcelona, ms. 224).

El comentari, o una part com a mínim, va ser preparat a les primeries del XVIII. Ho fa pensar l'allusió al rei de Suècia Gustau II Adolf (1611-1632) com a rei del segle passat al f. 76-76v («Ubi, percontor, erat potentia politica anno 32 centuriae elapsae contra potentiam regis Sueciae Gustavi Adolphi, qui impotenti exercitu sibi nomen imperatoris surripiens, pervolans Germaniam, jamjam Ecclesiam catholicam omnium opinione uno sorbitu suo sensu deglutiebat?»). Conté un catàleg d'heretgies dels segles I-XVII, fins al pontificat d'Innocenci XI (1676-1689) (f. 85v-93); en una llista d'obres del mateix gènere recorda la de Gregorius Marcellus, de 1695, «omnium posterior» (f. 83). Hi ha al·lusions a fets recents de la història europea, p. e. el setge de Viena de 1683 (f. 76v); del mateix any (f. 54v): «Unde inter ipsos, scilicet persas et othomanos, saevissimae prodierunt clades; omissis aliis innumeris tumultibus, seditionibus et bellis, sit pro cunctis ad nostram litteram ultimum hoc bellum initum anno 1683, in quo sepissime consternati commanducabant omnes mahometani linguas suas pro dolore quod tale bellum suscepissent blasphemantes, etc.».

MAGÍ CASES (Balsareny, c. 1642 - Barcelona, 1707).

Ms. 3560: Josep DE PASTOR I MÓRA. *Consultationes sacri supremi regii senatus Cathaloniae eiusve resolutiones et epistolae regiae*, vol. II i IV (en català, castellà i llatí)

Final del segle XVII - començament del XVIII. Dos volums. Vol. I: 3 f. prel. + f. 1-337 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-489 (f. 2-337 de l'anterior) + 4 f. en blanc. Vol. II: f. 1-279 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-321 (f. 42-278 de l'anterior). Paper, 300 × 210 mm. Diverses mans. Enquadernació de pergami. Al llom: «R. S. consultat. et rescripta regia. T. 2» (vol. I); «R. S. consultat. et rescripta regia [...]» (vol. II). Registrat el 1988.

Volum I

F. 1: «Consultationes sacri supremi regii senatus Cathaloniae eiusve resolutiones et epistolae regiae, recollectae per nobilem Iosephum de Pastor et Mora, regium senatorem. Tom. II^{us}».

F. 2-337 (1-489) [Documents].

Conté:

1a F. 185-186v (281-282v) [Relació sobre la mort i les exèquies de la reina Maria Lluïsa de Borbó (1689)]. *Inc.*: «Dilluns, a 7 de febrer 1689, la magestat de la reyna, nostre senhora, dona Maria Lluïsa de Borbon, muller de la magestat del rey, nostre señor, Carlos II, que Déu guarde, anà a pasejar al Pardo». *Expl.*: «y luego, los dias següents, los consells».

1b F. 187-195v (285-293v) [Ídem]. *Inc.*: «Divendres, a 18 de febrer 1689, arribà en Barcelona, per lo correu ordinari, la notícia de la mort de la reyna». *Expl.*: «També feren funerària tots los convents y paròchias».

2 F. 269-271 (400-402): «Relación del sitio y toma de la Seo de Urgel». *Inc.*: «Es la Seo de Urgel ciudad del principado de Cataluña tan reducida a pocas casas». *Expl.*: «como ellos mesmos publican».

Volum II

F. 1: «Consultationes sacri supremi regii senatus Cathaloniae eiusve resolutiones et epistolae regiae, recollectae per nobilem Iosephum de Pastor et Mora, regium senatorem. Tom. IV, cum indice»

F. 2-41v [Índex de matèries dels quatre volums]. «Index».

F. 42-279 (1-[322]) [Documents].

Bibliografia

Veg. *infra*, ms. 4046.

Observacions

Collecció de cartes reials i consultes jurídiques, amb les corresponents resolucions, datades entre 1626-1705 i posades a nom de juristes catalans de la segona meitat del XVII, entre els quals hi ha l'autor. Conté fullets impresos i textos de caràcter no jurídic.

JOSEP DE PASTOR I MÓRA (? , 1650 - m. d. 1705).

Ms. 3578: [Miscel·lània de tractats filosòfics, teològics, exegetics i jurídics (en llatí)]

Segle XVII. 2 f. prel. + f. 1-272 amb numeració moderna en llapis + 5 f. en blanc. Paper, 210 × 150 mm. Diverses mans. Enquadernació de pergamí. Tacat per la humitat. Procedent de la biblioteca del marquès de Castellbell; ingressat el 1938, registrat de nou el 1989.

1 F. 1-26v: «Commentarii super duos libros De ortu et interitu una cum disputationibus et questionibus». *Inc.*: «Preter octo libros Phisicorum plures alios scripsit Aristoteles in hac parte naturali». *Expl.*: «secundum propriam virtutem».

2 F. 27-54: «Commentaria in 3° libros De anima [*ms.* animo] simul cum disputationibus et questionibus». *Inc.*: «Post duos libros De ortu et interitu jam tres De anima explicemus». *Expl.*: «pro prima opinione».

3 F. 59-116: «Super 4^m librum Metaphysicorum Aristotelis commentarii per disputationes». «Disputatio prima: de preludiis ad hunc librum et ad totam metaphisicam». *Inc.*: «Ut constat plenius que sunt illa de quibus in 4 libro, quem, auditorum gratia, exponendum suscepimus, continent». *Expl.*: «et sic in infinitum».

4 F. 120-182 [Tractat de teologia (en llatí)]. «Questio 19^a: de voluntate Dei». «Prefatio in totam materiam». *Inc.*: «Inter cetera que de Deo». *Expl.*: «debet etiam admitti actus primus».

5 F. 185v-238: «Tractatus de Incarnatione» [acèfal]. *Inc.*: «[...] 2ª conclusio: nulla ratione potest cogitari lumine naturali». *Expl.*: «ad propiam animae substantiam, quamvis dicit [...]» [s'nterromp].

6 F. 240-242: «Compendium et brevis summa eorum que in tractatibus et disputationibus et dubiis materiae de sensuris continentur». *Inc.*: «Tractatus primus: de sensuris et penis ecclesiasticis in comuni sumptibus. Iste tractatus suas continet disputationes». *Expl.*: «Anacleto, qui sedit 3 post Petrum».

7 F. 246-249v [Tractat sobre els sentits de l'Esriptura]. *Inc.*: «Sensus Scripturae, generatim loquendo». *Expl.*: «illud Mathei 7°: “Nolite sanctum dare canibus”».

8 F. 252 [Notes sobre les virtuts (en llatí)].

9 F. 255v-272v [Notes sobre dret (en llatí)]. Primera rúbrica: «Quis sit jus». *Expl.*: «sicut venditio et emptio».

Observacions

El text «in viventi unica tantum reperitur anima et non plures», s'exemplifica amb la següent llista al marge del f. 43v: «Ut Blanch, Vidal, Colome, Masdeu, Dal-mases, Compte, Bastons in tractatu de listis».

Ms. 3612: [Pere SERRA I POSTIUS (comp.). Miscel·lània històrica i literària (en castellà i català)]

Començament del segle XVIII. 2 f. prel. + f. 1-119 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 96-184 + 313-336 + 349-364 + 377-468 (f. 9-118v de l'anterior), i una altra d'antiga per bifoli: 95 (f. 5-6) i 95 (f. 7-8) + 2 en blanc. Paper, 220 × 155 mm i f. de format menor. Autògraf. Enquadernació en tela i pell al llom. Al llom: «Papers històrics». Restaurat i enquadernat el 1991. Registrat el 1989.

1 F. 1-4 [Nota sobre el papa i els reis que governen el 1700]. «1700. Sumo pontífice». *Inc.*: «Gobierna oy felizmente la nave del apóstor san Pedro Inocencio duodézimo».

2 F. 5-6v (95) [Poema satíric]. *Inc.*: «¿Quién a España le da enojo? / El cojo».

3 F. 7-8 (95): «La gran comedia de la torre de Babel y confusa Babilonia que se rep[r]asenta en Madrid, reducida toda en papeles. Personas que ablan en ella». *Inc.*: «La majestad cautiva - El rey». *Expl.*: «La monarquía acabada - Y también la comedia. Fin».

4 F. 9-50 (p. 96-179) [*La deidad en el cerebro*, obra dramática en vers representada pels estudiants del col·legi de Cordelles el 1700].

4a F. 9-9v (p. 96-96v): «Inteligencia para el papel que se sige». *Inc.*: «En el mes de março del año 1700 los colegiales y alumnos del imperial colegio de Nuestra Señora y Santiago de Cordelles hizieron en la iglesia de Belén de los padres teatinos una magestuosa y docta poética fiesta o sertamen poético».

4b F. 10-28 (p. 97-135): «Poema. La deydad en el celebros». «Personas [...]». «Primera parte: salen el Saber y el Tiempo». *Inc.*: «Saber: Dichosa tierra, después».

4c F. 29-50 (p. 137-179): «Segunda parte: sale el Tiempo furioso y dize». *Inc.*: «Tiempo: Nada basta a detenerme». *Expl.*: «Todos: La deydad en el selebro. Fin».

5 F. 51-52 (p. 181-183): «Inteligencia para el chronicón que se sige». *Inc.*: «En el setiembre de 1700 los profesores de letras humanas, muchachos de la Universidad literaria de la excelentissima ciudad de Barcelona, hizieron en el patio de dicha Universidad otra magestuosa poética fiesta» [a continuació, f. mutilats].

6 F. 53-64 (p. 313-332) [Poemes de J. de Gualbes].

6a F. 53-53v (p. 313-314) [J. de Gualbes]. «Avent arribada en esta ciutat de Barcelona la notícia de aver lo señor duch de Anjou, ab voluntat de son avi y pare, aseptat la monarquia de España, crida esta excelentissima ciutat los señors

de la junta o confarència —mira el primer tomo de mos epílegos en fóleo— para que mirasen y discorreguérans si se avían de fer per dit efecte algunas festivas demostracions, y fóran de sentir de no, per entonses, fins a més adelantadas notícias. No faltà desocupada musa que escrigué estas dos dècimas». *Inc.*: «De junta tan espetada».

6b F. 54-55 (p. 315-317) [J. de Gualbes; F. Fontanella (falsa atribució)]. «Di-sapte, a 18 de desembre 1700, vigília de añs del nou rey, se ajuntà lo ilustre capítol de nostra iglésia catredal para tractar aserca de fer alguna demostració festiva lo endemà, per lo motiu dit; y deliberàran luego se donàs providència para el desempeño, lo que va reaxir a medida del desit[g] [...]. Lo endemà diumenja se se-lebrà un ofici ab tota la pompa, magestat y grandesa que aquella ilustríssima catredal acostuma, que és dir-o tot; se-lebrà lo señor bisbe de pontifical, assistint lo señor príncep d'Armestat, virey i capità general entonses de este Principat, junta-ment toda la nobleza, assí estrangera com natural, tots deixant fúnebres bayetas y vestint ricas y pomposas galas. Al fin no faltà eticat poeta que al mateix matí no llegís per la seu esta dècima». *Inc.*: «Vuy dia la catredal».

6c F. 55-55v (p. 317-318) [J. de Gualbes]. «No faltàran altres monos poetas que al mateix assumpto no prenguésan la ploma. Y de ellas la menos mal tremplada fou la de esta dècima». *Inc.*: «De repenta molt pensat».

6d F. 55v-56 (p. 318-319) [J. de Gualbes]. «Y als cavallers catalans que, deixant lo dol, se vestíran de gala en ditas festas, se escrigué, particularment per tres, esta dècima». *Inc.*: «Tres aguts puntinarrons».

6e F. 56v-62v (p. 320-332) [J. de Gualbes]. «Luego isqué esta cansó real feta per un poeta tan apacionat com se veurà, ab este assumpto: celebra el desintarès, la lucidíssima fiesta de la chatredal de Barcelona en el cumpleaños de nuestro católico monarca Felipe quinto de Castilla y quarto de Aragón, que Dios guarde. Canción real». *Inc.*: «La antigüedad en símbolos cifrava».

7 F. 63-64v (p. 333-336) [Papers literaris (en castellà)].

7a F. 63-64 (p. 333-335) [Llista de temes dels «papeles»]. «Papeles venidos en los húltimos de este año de Madrid».

7b F. 64v (p. 336): «La reyna viuda de Carlos segundo. Soneto». *Inc.*: «En Córdoba soy terrible vantolera».

8 F. 65-67v (p. 349-356) [Poemes polítics, precedits per comentaris]. Al f. 66v, signat: «Pedro Serra».

8a F. 65-66v (p. 349-352) [F. de la Torre i Sebil]. «Estando en conversación de varias poecías con el señor conde de Múnter en su casa, me sacó un libro de diversas obras [...], y entre ellos estava nuestro catalán don Francisco de la Torre [...]. Enigma». *Inc.*: «Déme, discreto, raçón».

8b F. 67 (p. 353) [P. Serra i Postius]. «Enigma». *Inc.*: «Dime quién es un campeón». Al final: «Hízole el mismo Pedro Serra [...]».

8c F. 67v (p. 354) [P. Serra i Postius]. «Del mismo, otra enigma». *Inc.*: «A todos pregunto yo».

9 F. 69-70v (p. 357-360) [*Gazeta venida a Barcelona por el correo de España viernes a 24 de deziembre de 1700*. Barcelona: Francesc Guasc, 1700 (exemplar imprès)].

10 F. 71-72v (p. 361-364) [*Gazeta venida a Barcelona por el correo de Francia viernes a 24 de deziembre de 1700*. Barcelona: Rafael Figueró, 1700 (exemplar imprès)].

11 F. 73-79 (p. 377-389) [Carta de la reina a la diputació del General sobre la mort de Carles II (Madrid, 3 de novembre de 1700; en castellà) i dues respostes de la Diputació (Barcelona, 16 de novembre de 1700)].

12 F. 80-81 (p. 391-393): «Reales exequias que con dolor y llanto selebró el ilustre y fidelíssimo consistorio de la Diputación del principado de Cataluña». *Inc.*: «Llegó el día (mejor diría fúnebre y adolorida noche) 16 de desiembre». *Expl.*: «de dos mil doblones de oro».

13 F. 82-83 (p. 395-397) [Carta de l'Audiència de Barcelona al comte d'Aguiar y Frigiliana, sobre la mort de Carles II. Barcelona, 10 de novembre de 1700].

14 F. 84-85 (p. 399-402) [Poemes a la mort de Carles II].

14a F. 84 (p. 399): «A la muerte de Carlos segundo. Dézima eclíptica». *Inc.*: «Osada Parca arrogante».

14b F. 84v (p. 400): «Llora la muerte de Carlos segundo [...]. Soneto retrógrado». *Inc.*: «Renovados samientos [*sic per* lamentos?], duras ieles».

14c F. 85 (p. 401): «Dézima». *Inc.*: «La justicia y la piedad».

15 F. 86-92 (p. 403-416) [Viena, 29 de deembre de 1700]. «Copia de una carta que el emperador Leopondo escribió a la santidad de Clemente undéssimo, tradusida de latín en español».

16 F. 93-118 (p. 417-468) [Recull de notícies, cartes i poemes relatiu a la mort de Carles II].

F. 93 (p. 417): «Pesar sert, insert contento: breua relació de las primeras noticias que tingué la excelentíssima ciutat de Barcelona de la húltima malaltia de l'in-treñablament amat Carlos segon, rey de las Españas; avis de sa millora [...]; segona notícia dels parills de sa vida; pregàrias o rogativas que dita ciutat féu; carta de la reyna y governador partissipant sa mort, resposta del sabi Consell de Cent y, a la fi, algunas poecias que en las real[s] obsèquias escriguéran las musas españolas».

16a F. 94-95v (p. 419-422) *Inc.*: «A 2 de octubre 1700. Las demás cartas vin-gudas, este correu de Madrid».

16b F. 96-97 (p. 423-425) [Notícies de la malaltia de Carles II (en castellà)]. *Inc.*: «Después de los 13 días de emfermedad».

16c F. 98-99v (p. 427-430) [*Rogativa que el fervoroso afecto de los nobles y pia-dosos cortesanos dirige a las sagradas imágenes de nuestra Señora de Atocha [...] para*

lograr [...] la deseada salud de nuestro católico monarca don Carlos segundo [...]. [Madrid: s. n., 1700] (exemplar imprès).

16d F. 100-102v (p. 431-436) [Notícies sobre els actes institucionals]. *Inc.*: «A la tarda de dit dia sis».

16e F. 103-107 (p. 437-445) [Notícies sobre els actes institucionals]. «Al 3 de 9bre de 1700». *Inc.*: «Al mitgdia envià a cercar el senyor príncep».

16f F. 107v-109v (p. 446-450) [Carta de la reina (veg. 11) (en castellà)]. Madrid, 3 de novembre de 1700].

16g F. 110-112 (p. 450-455) [Resposta del Consell de Cent. Barcelona, 16 de novembre de 1700].

F. 112v-113 (p. 456-457): «Proseguiria jo los llamentables sentiments barcelonesos, dols y funeràries reals, que sertamente fóran estas tals qual mai aguésan vist le[s] edats passadas, a no aparèixer-me més enllà de atreviment quant ploma tan altanera com la del pare Joseph Rocabertí, de la Companya de Jesús, va remontar son bol en lo llibre féu de ditas funeràries entitulant-lo Lágrimas amantes. Sols posaré aquí algunas de las muchas poecias que en dit llibre estan, y axí mateix de altre que la ciutat de Zaragoza féu a dit assumpto, com y també de las Nenas reales, obra de la ilustre Acadèmia intitulada de los Desconfiados [...]».

16h F. 113-114v (p. 457-460): «Poecias del llibre que la imperial ciudad de Çaragoça féu en la mort de nostra amat rey (que sia en glòria) don Carlos segon, intitulat Teatro augusto del amor y del dolor».

16ha F. 113v (p. 458): «[...] Soneto». *Inc.*: «Que'l vasto soplo del común reposo».

16hb F. 114 (p. 459): «[...] Dézima». *Inc.*: «Riñen dos siglos cabales».

16hc F. 114v (p. 460): «[...] Redondilla». *Inc.*: «¡O Muerte, a nadie indulgencias!».

16i F. 115-117v (p. 461-466): «Seguèixan-se algunas poecias del llibre de la excelentíssima ciutat de Barcelona».

16ia F. 115 (p. 461): «Soneto». *Inc.*: «Gran rigor as tingut, parca malvada».

16ib F. 115v (p. 462): «[...] Dézima». *Inc.*: «Quando más constante y fuerte».

16ic F. 115v-116 (p. 462-463): «Parla Carlos ab Barcelona. Quintilla». *Inc.*: «Barcelona, de pesar».

16id F. 116 (p. 463) [Jaume de Malla i de Sala, col·legial de Cordelles]. «[...] Dézima». *Inc.*: «Justa expreción del dolor».

16ie F. 116v (p. 464) [Alexandre de Ribes i de Granollacs, col·legial de Cordelles]. «Al magestuoso túmulo. Octava». *Inc.*: «Animado volcán de antorchas bellas».

16if F. 116 (p. 465): «Al porqué la Parca quitó del mundo al rey, nuestro señor. Dézima». *Inc.*: «Floreció tanto en bondad».

16ig F. 117v (p. 466) [Pere de Castellarnau i Moles, col·legial de Cordelles]. «Epitafio». *Inc.*: «Fui señor, fui duque y conde».

16j F. 118 (p. 467) [F. de Junyent]. «De las Nenas reales solament posaré aquí un soneto, y si totas desitjas vèurar, trobaràs-las en el tomo [*espai en blanc*] de mos epílegos». «Soneto acròstich». *Inc.*: «Corre ligero a la celesta esfera».

16k F. 118v (p. 468) [P. Serra i Postius]. «Entre las poecias que ma adolorida musa compongué en la mort de nostre amat Carlos segon fou lo epitafi que aquí poso. Al panteón de nuestro difunto rey. Epitafio». *Inc.*: «Mortal peregrino, que».

17 F. 119: «Soneto». *Inc.*: «¿Qué dizes, Melpómene? Que murió».

Bibliografia

6a-e Veg. *supra*, ms. 2000. **6b** Veg. *supra*, ms. 27. **16h** *Teatro augusto del amor y del dolor*, 1701, p. 340-341 (**16ha**), 379-380 (**16hb**), 404 (**16hc**). **16i** *Lágrimas amantes*, 1701, p. 153 (**16ib**), 173-174 (**16if**), 184 (**16ia**), 185-186 (**16ic**), 243 (**16ie**), 246 (**16id**), 257-258 (**16ig**). **16j** *Nenas reales*, 1701, p. 15. // Veg. *supra*, ms. 257. **3** Veg. *infra*, F. Bon. 5475.

Observacions

Recull factici de textos històrics i literaris sobre Carles II i Felip V, relatiu a l'any 1700, compilats i copiats per Serra i Postius; inclou un gran nombre de poemes, gasetes ms. i alguns impresos. A partir del f. 63 són tots relatiu a la malaltia i a la mort de Carles II, que hauria de dur a la guerra de Successió. Devien ser part d'un recull més ample, ja que en la numeració antiga hi ha alguns salts. Els poemes **6a-d** apareixen en un altre manuscrit de Serra i Postius (veg. *supra*, ms. 2000/1, f. 1-5).

FRANCESC FONTANELLA (Barcelona, 1622 - Perpinyà, 1682/1683). JOAN DE GUALBES I COPONS (Barcelona, 1643-1714). FRANCESC DE JUNYENT I DE VERGÓS (Barcelona, 1668-1735). PERE SERRA I POSTIUS (Barcelona, 1671-1748). FRANCESC DE LA TORRE I SEBIL (Tortosa, 1625 - ?, c. 1681).

Ms. 3613: [Pere SERRA I POSTIUS (comp.). Miscel·lània històrica i literària (en català, castellà i llatí)]

Començament del segle XVIII. 7 f. prel. + f. 1-149 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: p. 11-568 (f. 3-149v de l'anterior) + 3 f. en blanc. Paper, 225 × 170 mm i f. de format menor. Còpia de P. Serra i Postius (**1, 4, 7, 9, 11, 12, 14-16, 18, 22-29, 31, 32, 39-41**) i altres mans. Enquadernació de pergami. Al lloc i a la coberta: «1702»; a la coberta, en llapis: «Sr. Bohigas». Registrat el 1989.

F. [2] prel., en llapis: «Papers històrics i literaris. Any 1702».

1 F. 1-1v [Llista de soldats]. «Poder de la lliga que lo emperador té feta para tràurer a Felip quint de España y posar-i a la fin Carlos terser en abril de 1702».

2 F. 2-3 (s. n.-p. 11): «Gaseta de n. 9». *Inc.*: «17 de janer. Los francesos se són fets senyors».

3 F. 4-5 (p. 17-s. n.): «Madrid, 30 de julio 1702». *Inc.*: «Día 17. Ramite un amigo por el correo ordinario».

4 F. 6-7v (p. 131-134): «Pasquín que salió en Roma año 1702». *Inc.*: «Roma: Hora est jam de somno surgere» [frases en llatí sobre els diferents estats europeus; veg. 33].

5 F. 8-9v (p. 155-158): «Madrid, y octubre 7 de 1702». *Inc.*: «Creyendo sería delito criminal».

6 F. 10-11v (p. 179-182): «Madrid, a 30 de setembre de 1702» [veg. 3].

7 F. 12-15v (p. 180-187): «Parabién que dio un cavallero irlandés al archiduque Carlos en Viena el día doze de setiembre de este anyo, después de los ministros de las potencias unidas, con la noticia verídica de la religión del Lazo blanco. Romance». *Inc.*: «¡Por el santo rey Guillermo!».

8 F. 16-18 (p. 227 [sic]-227) [Notícia d'un enfrontament amb els vaixells turcs (en castellà)]. *Inc.*: «Agraviado del fementido y bárbaro trato de un araiç maometano».

9 F. 19-22v (p. 307-314) [Carta de membres del partit austriacista al papa sobre la guerra de Successió (en castellà). S. ll.: s. a. Al final, un «Pasquín [...]»; *inc.*: «España y flota fluctuaron»].

10 F. 23-25v (p. 315-320): «Protesta stipolada per mà de un notari públich en aquesta ciutat de Nàpols secretament [per] eximir-se de la violència lo dia de abril 1702 de un gran número de nobles, certs ciutadans y difedísim poble de la ciutat y regne de Nàpols, y feta estempar per universal notícia. És traduïda de italià en català en Barcelona». *Inc.*: «Corra veu que lo serenícim duch de Anjou» [veg. 12].

11 F. 26-31v (p. 323-332) [Poemes polítics (en castellà i en català)].

11a F. 26 (p. 323): «En los primeros días del anyo 1702 salió en Barcelona esta décima». *Inc.*: «El rey, del mal sospirando» [veg. 25a].

11b F. 27-31v (p. 323-332): «Testament de la infeliz Màntua, traduït de la llengua italiana a la nostra catalana per una barcelonesa ploma». *Inc.*: «Conexent la desdixada Màntua».

12 F. 32-35v (p. 333-340): «Protesta stipolada per mà de un notari públich en aquesta ciutat de Nàpols secretament per eximir-se de la violència lo dia de abril del corrent any 1702 de un gran número de nobles, certs ciutadans y difedísim poble de la ciutat y regne de Nàpols, y feta estempar per universal notícia. Està traduïda de napolità en català per una barcelonesa y lleal ploma» [veg. 10].

13 F. 36-36v [Poema austriacista (en llatí)]. *Inc.*: «Te, Carolum, laudamus».

14 F. 37-40 (p. 343-349): «Confeción que la nación española haze a los pies del cardenal Portocarrero». *Inc.*: «Nación: En el nombre del agüelo, del nieto y del espíritu no santo de Francia» [veg. **20**].

15 F. 41-43 (p. 351-355) [Inventari de l'equipatge de l'emperador (en castellà)]. «Copia del equipage del rey de Romanos».

16 F. 44-55 (p. 357-379) [Lisboa, 2 d'agost de 1702]. «Mandatos y edictos que el príncipe Darmestad esbaltió por todo lo continente de España en los primeros de aosto año 1702».

17 F. 56-64 (p. 381-397) [Lisboa, 24 de juliol de 1702]. «Papel circular, copia de otro estampado en Lisboa que el príncipe Darmestad, al llegar en la corte de Portugal esbaltió por toda España».

18 F. 66-77 (p. 401-423) [Notícies sobre la situació política segons el partit austriacista (en castellà)]. *Inc.*: «En varios y políticos discursos estava enbuelta la Europa».

19 F. 78-85 (p. 425-439): «Justificación de los motivos [de] difarentes individuos del braço militar para el disentimiento que en él se puso el día onse del corriente de x^{bre} 1702». *Inc.*: «En vista de deliberación tomada el día 21 del corriente mes».

20 F. 86-87 (p. 441-[443]): «Confesión que la nasiun española hace a los pies de el cardenal Portocarrero». A la fi: «Vigessimo aprilis 1702» [veg. **14**].

21 F. 88-91v (p. 445-452) [Anècdotes i notícies sobre fets esdevinguts a principis de 1702, alguns amb la data i la indicació final «verdad» o «mentira»]. *Inc.*: «Antes de venir su majestad, pidía a su marido una dama le hiziera una gala».

22 F. 92-92v (p. 453-454) [Llista dels presents oferts per Felip V als seus capitans de vaixell]. «Reals dàdivas del rey de las Españas Felip quint a l'arribar en Nàpols als capitans dels vaxells que de Barcelona lo avían allí anat servint».

23 F. 94-100 (p. 457-469): «Diálogo entre Pasquín y Morforio, estatuas enrambas de Roma, glosando un título de comedias en cada una de estas redondillas. Henero de 1702». «Pasquín y Morfío [...]». *Inc.*: «Mo.: Ola, Pasquín, con lacayo».

24 F. 102-103v (p. 473-475) [Textos literaris de tema polític (en castellà i en llatí)].

24a F. 102-102v (p. 473-474): «Carta de novedades que escribe un presidente de la corte de Madrid a otro de Lisboa. Soneto». *Inc.*: «Unos reyes a Italia, una emin[en]cia».

24b F. 103 (p. 475): «Pasquín que amenació puesto a la Puerta del sol» [en llatí, amb traducció al castellà]. *Inc.* (text llatí): «Dum dezimus quartus». *Inc.* (text castellà): «Mientras el dèzimo quarto».

25 F. 104-107v (p. 476-482) [Textos literaris de tema polític (en castellà)].

25a F. 104-104v (p. 477-478): «Dèzima» [veg. **11a**]. Al final: «En los primeros días de henero del año 1702».

25b F. 105-105v (p. 479-480): «[...] Soneto». *Inc.*: «Si nuestra Europa admite aquesta paz».

25c F. 106-106v (p. 481-482) [Llista satírica de les parts d'una peça teatral, en clau política]. «Nueva comedia que se representa en el teatro de Europa. Loa».

26 F. 108-109v (p. 485-488) [Poemes polítics (en català i castellà)].

26a F. 108 (p. 485) *Inc.*: «Desgallarat un capó».

26b F. 108v-109 (p. 486-487): «[...] Dècima». *Inc.*: «Vaja Roig ab Perpinyà».

26c F. 109v (p. 488): «Dècima». *Inc.*: «Lo universal mal de España».

27 F. 110-110v (p. 489-490): «Soneto». *Inc.*: «Femenino congreso, bailarán».

28 F. 112-113 (p. 493-495): «Dèzimas». *Inc.*: «Niega, niega, rey tirano».

29 F. 114-115v (p. 497-500): «Soneto». *Inc.*: «El rey luchando está con la fortuna».

30 F. 116 (p. 501): «Soneto». *Inc.*: «Expreso de París viene corriendo». Al final: «En Barcelona, a los primeros de febrero de 1702».

31 F. 118-125 (p. 505-519) [Poemes polítics (en català i en castellà)].

31a F. 118-121v (p. 505-512): «Goigs que se còntan a Felip quint, rey introduït a la monarquia de España». *Inc.*: «Vostres goigs ab alegria / cantaran los catalans».

31b F. 122-125 (p. 513-519): «Glossa del Padre nuestro, compuesta en Francia y en su lengua, y llegada a España traducida en nuestra idioma». *Inc.*: «Con tu tirano mandar».

32 F. 126-129v (p. 521-528): «La plebe de Lombardia ruega a su santidad por el ajuste de la presente guerra con el Ave María, traducido de italiano en español por un fiel hijo de la verdad». *Inc.*: «Así, gran padre Clamente».

33 F. 130-130v (p. 529-530): «Pesquines Romae» [veg. 4].

34 F. 131-131v (p. 531-532): «Dialogus mundi». *Inc.*: «Archidux Austrie ad imperatorem: Hereditas nostra versa est ad alienos».

35 F. 132-132v (p. 533-534) [Poemes polítics (en castellà)].

35a F. 132 (p. 533): «Respuesta al memorial que presentó a su magestad el conde de Palma por no concluir las cortes. Soneto». *Inc.*: «Palma discurre en voz de gran bonete».

35b F. 132v (p. 534): «Respuesta. Soneto». *Inc.*: «Poeta, sastre remendón, bonete».

36 F. 134-135 (p. 537-539): «Razonamiento que huvieron en el Buen Retiro don Rodrigo, buen amigo, y doña Perla, su esposa, en secreto y a solas» [en vers]. *Inc.*: «Rodrigo: Que el rey diziendo amén». Al final: «Scribebam die 26 aprilis 1702».

37 F. 136-139v (p. 541-548) [Poemes polítics (en castellà i en català)].

37a F. 136-139 (p. 541-547): «Bayle en el qual hablan las personas siguientes [...]». *Inc.*: «Portugal: El médico de la Europa».

37b F. 139v (p. 548): «Dèzima». *Inc.*: «Santa Maria y Tarragó».

38 F. 140-141 (p. 549-551) [Poemes polítics].

38a F. 140 (p. 550): «Contra la crida que-s féu lo arxiduch estas nits passadas dient que s'era perdut un noy per mala guarda, ab sentiment de sos pares». *Inc.*: «Lo que féu crida al que ve».

38b F. 141 (p. 551): «Resposta al paper Quien contra Dios. Dèzima». *Inc.*: «Quis ut Deus ab valor».

38c F. 141 (p. 551): «Dèzima». *Inc.*: «Lo teu paper descarat».

39 F. 142 (p. 553): «Dèzima». *Inc.*: «Un Dios adora y venera».

40 F. 144-144v (p. 557-558) [Poemes polítics (en castellà)].

40a F. 144 (p. 557): «A mi señora doña Luisa Taverner y Ardena a día que entraron en Montesión sus majestades, año 1702. Soneto». *Inc.*: «Norabuenas sin-fín en este día».

40b F. 144v (p. 558): «Redondilla». *Inc.*: «Porque sólo en Montesión».

41 F. 146-147v (p. 561-564) [Poemes polítics (en castellà)].

41a F. 146-146v (p. 561-562): «Al tono del minué Si Faetón por atrevido. Letra para las pasquas de Reyes». *Inc.*: «Si es verdad lo que me á dicho».

41b F. 147-147v (p. 563-564) *Inc.*: «El duque de San Juan desde Palermo».

42 F. 148-149v (p. 565-568): «Llista dels llochs en què lo illustríssim y reverendíssim senyor don Miquel Joan Taverner y Rubí, bisbe de Gerona, ha confirmat, de las parròquias que se an avisat, dels dias en què se à confirmat y lo número de la gent que se troba escrit que se ha confirmat en lo temps que ha estat en la Montanya lo present any de 1702».

Bibliografia

Veg. *supra*, ms. 257.

Observacions

Recull factici de notícies i poemes relatiu al 1702, copiats en gran part per Serra i Postius i referents sobretot als esdeveniments polítics de l'època, molt especialment a la guerra de Successió; una part sembla haver estat publicada prèviament en plec solts, tot i que l'actual estat de descripció d'aquest tipus de material no en facilita la identificació.

Ms. 3614: [Pere SERRA I POSTIUS (comp.). *Miscel·lània històrica i literària (en català, castellà i llatí)*]

Començament del segle XVIII. 3 f. prel. + f. 1-87 amb numeració moderna en llapis sobre diverses d'antigues parcials i discontinües + 3 f. en blanc. Paper, 220 ×

160 mm i f. de format menor. Copiat per P. Serra i Postius (2, 4, 8-13, 15-18, 21, 23-25) i d'altres mans. Enquadernació posterior de pergami. Registrat el 1989.

1 F. 1-2v (p. 34-37) [Relació sobre un terratrèmol]. «Relació que lo superior del convent de Sant Francesc de Àquila fa, donant rahó a sa santedat de lo estrago que en aquella ciutat succehí lo dia 2 de febrer 1703, traduïda en català» [rúbrica del f. 2v]. *Inc.*: «Participa la senyoria lo funestísim avís del gran flagel de la ira de Déu».

2 F. 3-6v (p. 46-52) [Veg. 1].

3 F. 7-11 (p. 57-65) [Relació de la coronació de l'arxiduc Carles vista des del partit austriacista (en castellà)]. «Viena a 24 de febrero 1703». *Inc.*: «Todos los príncipes del Imperio».

4 F. 12-17 (p. 91-110 + 172-174) [Poemes polítics (en castellà i en català)].

4a F. 12 (p. 91), dalt: «En abril de 1703». «Dézima». *Inc.*: «Miente y qualquiere se engaña».

4b F. 12v (p. 92): «Al rey christianísimo. Dézima». *Inc.*: «Grande Luiz, por tu fortuna».

4c F. 13 (p. 93): «Dézima». *Inc.*: «Aunque todo el mundo entero».

4d F. 14-15v (p. 107-110): «Papel que salió en Madrid en abril de 1703 para el rey Felipe quinto. Romance». *Inc.*: «Señor, por más que la junta».

4e F. 16 (p. 172) [J. de Gualbes]. «Assaigt fet per las revenadoras de la present ciutat ab son decano y trentenari y forma de señalar-se. Dèzima». *Inc.*: «A trossos lo escapulari». Al final: «En Barcelona, per don Juan Gualves, en setembre 1703».

4f F. 17 (p. 174): «Sobra las cossas, sitis y campañas de la Europa en setembre 1703. Dèzima». *Inc.*: «Lo de Bandoma batut» [veg. 7].

5 F. 18-18v (p. 191-196 + 305-306) [Relació en forma de gaseta sobre esdeveniments contemporanis]. «Lisboa a 16 de 8bre 1703». *Inc.*: «En quant a las novedats».

6 F. 20-22v (p. 196 + 305-306) [Relacions en forma de gaseta sobre esdeveniments contemporanis (en castellà i en català)].

6a F. 20-22 (p. 196-s. n.): «Lisboa, 23 de 8bre 1703». *Inc.*: «Todos los días están llegando embarcaciones».

6b F. 22-22v (p. 305-306): «Perpinyà, a 7bre 10 1703». *Inc.*: «Se escriu de Baviera que lo general».

7 F. 24 [Veg. 4f]. Al final: «Al 7bre 1703».

8 F. 25-26 (p. 323-325): «Desengaña Catalunya a alguns de sos desencaminats fills prenent per peu Anjou à fet testament. Glossa». *Inc.*: «Catalans agavatxats».

9 F. 27-32v (p. 380-391): «Sucinta relación del aucto de cessión sobre la sucesión en la monarquía de España hecha por las magestades cessárea y del rey de Romanos en persona del serenísimo archiduque Carlos». *Inc.*: «Aviendo por algún tiempo la augustísima casa de Austria».

10 F. 33-34 (p. 392-394) [Poemes polítics (en castellà, llatí i català)].

10a F. 33 (p. 392): «En Roma, después de aver en Viena proclamado por rey de España al archiduque de Austria, salió un retrato de Carlos terzero en un primoroso quadro a cuyos pies estava este [*en blanc*]. *Inc.*: «Te, Carolum, phenisem [*ms. phemisem*] Astrea secundi» [cf. **19b**].

10b F. 33^v (p. 393) [Traducció al castellà]. «Dèzima». *Inc.*: «Carlos, Astrey te llama».

10c F. 34 (p. 394): «Dècima». *Inc.*: «A la àguila imperial».

11 F. 35-40^v (p. 396-407) [Relació en forma de carta al papa sobre la successió del rei d'Espanya (en castellà). S. ll., s. a.]. *Inc.*: «Muy santo padre: El rendimiento de mi consciencia me obliga a pregonar».

12 F. 41-42^v (p. 408-411): «Dialogus mundi». *Inc.*: «Archidux Austrie ad imperatorem: Hereditas nostra versa est». Al final: «1703».

13 F. 43-46^v (p. 412-419) [Textos literaris de tema polític (en castellà)].

13a F. 43-45^v (p. 412-417): «Juegan a España como polla al juego del hombre». *Inc.*: «Aviéndose puesto a jugar al hombre». Al final: «Copiado de un papel que vino impreso de Madrid, el qual llevaba a la fin: En Colonia, en casa de Pedro Vray, año 1703».

13b F. 45^v-46^v (p. 417-419): «Al mismo tiempo salió otro papel que dezía Juego del hombre» [en vers]. *Inc.*: «El papa: Io tengo sólo un as, y entro luego».

14 F. 47-49^v (p. 420-425): «Fiestas reales y juego de canyas que en la plaza del mundo corren y juegan los monarcas, los príncipes de la Europa, en sangrientos combates y batallas sobre los intereses de la corona de Espanya» [en vers]. *Inc.*: «Las provincias de la Europa».

15 F. 50-53^v (p. 426-433) [Poesies polítiques amb comentaris (en català i en castellà)].

15a F. 50-50^v (p. 426-427): «Lo diumenja de Pasqua de l'Esperit Sant de este any 1703, al temps que en la catredal, dient lo ofici mayor, invocant lo Esperit Sant, caygué la caixa que està a l'entrar a la sagristia [...], en la qual estan los ossos del comte de Barcelona don Ramon Berengué anomenat lo Vell. Sota, en lo padrís de pedra que i ha, estàvan asentats baix la caixa dos, lo un eglesiàstich y altre secular, lo un aficionat a l'Imperi, altre a Franse, los quals estàvan enrraonant sobra las cosas correns [...]. Caygué, pues, la caixa y justament escalabrà —cosa rara— al que era foll francès. Açò fon cosa que la vérán a centanars de personas que en la seu se trobàvan, y no faltàran poetas que a dit assumpto no componguéran, com se veurà ab los següens versos. Dècima». *Inc.*: «Càurer Ramon Berengué».

15b F. 51-51^v (p. 428-429): «Al mateix assumpto. Octava». *Inc.*: «De Ramón Berenguer, conde tersero».

15c F. 52-53 (p. 430-432): «Dècima». *Inc.*: «No és molt, gavaitjs afectats».

15d F. 53-53^v (p. 432-433): «Hisquéran també als primers dias caigué la caixa estas coblas». *Inc.*: «Aunque és cosa natural».

16 F. 54-62 (p. 434-450) [Poemes farcits de títols de comèdies (en castellà)].

16a F. 54-58 (p. 434-442): «Carta escrita en títulos de comedias por Luis Pérez el Gallego a un amigo ausente de la corte. Redondillas». *Inc.*: «Amigo, pues de la corte».

16b F. 58-62 (p. 442-450): «Motivos universales en los héroes que representa en el teatro de la Europa la serie del mayor empeño, discurrido sobre títulos de comedia». Primera rúbrica: «El pontífice». *Inc.*: «El pontífice, pastor».

17 F. 63-66v (p. 452-459) *Inc.*: «Una novia que no vio». Al final: «Salió en Madrid en noviembre de 1703».

18 F. 67-70v (p. 460-467) [Poemes polítics (en català i castellà)].

18a F. 67 (p. 460): «Profesía para el año 1703 echa por la España en favor del archiduque de Austria. Soneto». *Inc.*: «En tercero año del siglo corriente».

18b F. 68-68v (p. 462-463) [J. de Gualbes]. «Al partir-se lo señor don Francisco Portell, fiscal del Real consell de Cataluña, a ser-o del Supremo de Aragón, hisquéran en Barcelona las dos que se seguéixan dèzimas». *Inc.*: «Un texidor moliner». Al final una «Quarteta» atribueix el poema al rector de Bellesguard (Gualbes); *inc.*: «Segons la fisonomia».

18c F. 69 (p. 464): «Dècimas». *Inc.*: «Palla la que la mareix».

18d F. 70 (p. 466): «La alma mare Cataluña, descabellada y plorosa als peus de la junta magna Dei. Quintilla». *Inc.*: «Ab plant diran de est congrés».

18e F. 70 (p. 466): «Resposta». *Inc.*: «De un català a la porfia».

18f F. 70v (p. 467): «Declara la ciutat al doctor Plantí inàbil per a rector de la Universitat per trobar-se sols simple beneficiat. Redondilla». *Inc.*: «A la musa d'en Plantí».

19 F. 71-72v (p. 468-471) [Textos sobre esdeveniments contemporanis (en català i en llatí)].

19a F. 71-72 (p. 468-470) [Relacions en forma de gaseta sobre esdeveniments contemporanis]. *Inc.*: «Se avisa de aver desermat 5.000 saboians».

19b F. 72v (p. 471) [Veg. **10a**].

19c F. 72v (p. 471) [Traducció al català de l'anterior].

20 F. 73-73v (p. 472-473): «Còpia dels quadros ab què lo senyor rey de Portugal ha adornat lo quarto en què ha de hospedar lo senyor archiduch Carlos, rey jurat de España». *Inc.*: «Primo, la transfiguració de Christo».

21 F. 74-77 (p. 474-) [Llistes de títols nobiliaris catalans i de vegueries].

21a F. 74-76 (p. 474-478): «Títuli que este any 1703 estan fundats en llocs de Cataluña».

21b F. 76v-77 (p. 479-480): «Número dels llocs que hi ha en Cataluña, Roselló y Sardaña segon[s] don Lluís de Paguera en la Pràctica, forma y estil de celebrar corts generals en Catalunya y matèrias incidens en aquellas, en la part tersera per tota. Conté dezet vejarias, y són y s'i inclouen».

22 F. 79-79v (99-101) [Relació en forma de gaseta sobre esdeveniments contemporanis]. «Barcelona y agost 16 de 1704». *Inc.*: «Dilluns a 11 arribà un extreordinari de Madrit».

23 F. 80-80v (p. 325-326): «Villancico para la fiesta de san Domingo en Soriano». «Estrivillo». *Inc.*: «Todos: Qué assombro, qué pasmo, qué portento».

24 F. 82-83 (p. 329-331) [Llista de noms d'oficis de la ciutat (català-castellà)]. «Escala de la coronella de la excelentíssima ciutat de Barcelona, any 1707».

25 F. 84-85 (p. 189-191): «Pesquines que avisan haver salido en Roma el día primero de febrero de este año 1709».

26 F. 86 (p. 129) [Carta del rei als jurats de Valls (en castellà). Barcelona, 29 de setembre de 1709].

27 F. 87 (p. 131?) [Carta del mariscal Guido von Starhemberg als jurats de Valls (en castellà). Balaguer, 3 d'octubre de 1709].

Bibliografia

4e, 18b K. BROWN; V. DE MELCHOR. *Vida i obra de J. de Gualbes i Copons*, 1995. 16 P. ESCOFET. «Cuatro piezas de poesía política en títulos de comedias». BBC, núm. VII, p. 155-212. 21b REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 246-247. // Veg. *supra*, ms. 257.

Observacions

Recull factici de notícies i poemes relatius als anys 1703 (1-21), 1704 (22, 23), 1707 (24) i 1709 (25-27), referents en bona part als esdeveniments polítics de l'època, copiats majoritàriament per Serra i Postius, en plecs solts. Són poemes sobre la guerra de Successió i els personatges implicats en ella (Lluís XIV, Felip V, Louis de Vendôme, l'arxiduc Carles) i relacions en forma de gaseta relatives als esdeveniments contemporanis, bé siguin d'interès local —el nomenament de Francesc Portell com a fiscal d'Aragó, 18b-c— o internacional —el terratrèmol que assolà Itàlia el 1703, 1, 2—, bé sobre altres temes que podrien ser d'interès per a Catalunya, com ara un llistat d'oficis amb la seva traducció al castellà, un de títols nobiliaris catalans o un altre de les vegueries (21; cf. AHCB, ms. A-18: *Catalunya numerada en sos termes, en ses cases i persones*, compilat pel mateix Serra, que conté, entre d'altres, una «Descripció de la província de Cathaluña segons se trobava en lo any 1632, treta de don Luís de Peguera en la Pràctica, forma y stil de celebrar corts generals en Cataluña, y matèrias incidens en aquella» i «Lo número dels llochs que hi à en Cataluña, Rossalló y Cerdaña segons lo doctor Andreu Bosch en lo Sumari, índex o epítome»).

12: veg. ms. 3613, 34.

16a-b: publicats per Escofet a partir de l'exemplar imprès F. Bon. 7559 bis (s. ll.: s. n., s. a.); veg. també F. Bon. 7776 i 7777.

18f: es tracta d'Ildefons Plantí, que detenta la càtedra menor de lleis dita d'Institut de 1710 a 1711 (BC, Arx. 304: *Llibre de les cèdules de l'Estudi general*, 1705-1714; Voltes Bou. *Barcelona durante el gobierno del Archiduque*, vol. 1, p. 87).

JOAN DE GUALBES I COPONS (Barcelona, 1643-1714). PERE SERRA I POSTIUS (Barcelona, 1671-1748).

Ms. 3619: *Colloqui entre el doctor Xanqueta i un orat o loco de l'Hospital (en vers)*. [Poesies en castellà i català]

Final del segle XVII - primer terç del XVIII. Inclosos en un volum de textos manuscrits i impresos del final del segle XVII - començament del XIX, d'1 f. prel. + f. 1-311 amb numeració moderna en llapis sobre d'antigues parcials + 1 f. en blanc. Paper, 210 × 155 mm, amb f. de format menor. Diverses mans. Enquadració de pergamí restaurada. Restaurat. Procedent del seminari de Tortosa?; ingressat el 1939, registrat de nou el 1989. *Olim* 2887.

1 F. 1-6v (s. n.-6v): «Hallándome yo en la ciudad de Valencia, sucedió que el virrey de dicha ciudad hizo un mandado, mandando dar un garrote a un religioso ordenado in sacris, en el día 12 del mes de setiembre del año 1680, y me empeñeron para que compusiese un diálogo o colloquio sobre esse assumpto, afeando la temeridad del virrey y sus consejeros; y es en la forma que se sigue». «Colloqui entre el doctor Chancleta y un orat o loco de l'Hospital que acaptava en la parròquia de Sant Nicolau, el qual se nomenava de malnom Pasticet» [en vers]. *Inc.*: «Pasticet: A, señor doctor Chancleta!». *Expl.*: «y parlar-li a fe de greu. Fi».

2 F. 7-7v (7-7v): «Décimas al visorey de Valencia, don Pedro Colón, por el mismo assumpto». Al marge: «1ª». *Inc.*: «En ser protervo, Colón».

3 F. 8-9v (8-9v): «Cantata a lo humano». Al marge: «Aria». «1º». *Inc.*: «¿Adónde vas, ingrata, llevando tu rigor?».

4 F. 10 (10): «Loa para un danze en fiesta de san Vicente Ferrer». *Inc.*: «Del Apo[ca]lypsi al ángel».

5 F. 10v-11 (10v-11): «Dichos». «1». *Inc.*: «De los milagros que obraste».

6 F. 11v-12v (11v-12v): «Décimas para san Antonio Abad». Al marge: «1». *Inc.*: «Si de Antonio las proezas».

7 F. 13-14v (94-95v): «Villansico a la puríssima Concepción». «Introducción». *Inc.*: «Con ansia y amor ardiente».

8 F. 15-17 (90-92), al marge: «1703». «Loa para un danze en fiesta de san Nicolás». *Inc.*: «Oíd, estad atentos».

9 F. 17v-19 (92v-94): «Dichos en octavas». «1». *Inc.*: «Astro luziente, estrella luminosa».

10 F. 19v-21 (94v-96), al marge: «1704. Salsadella». «Loa para un danze en fiesta de san Blas». *Inc.*: «Si no me mienten las señas».

11 F. 21v-22v (96v-97v): «Dichos en redondillas». «1». *Inc.*: «Del amor de Dios herido».

12 F. 23-23v (250-251v): «Villansito para san Matheo apóstol». «Estribillo». *Inc.*: «De un apóstol mayor».

13 F. 23v (251v): «Cantata a la virgen de los Ángeles». *Inc.*: «Albricias que oy ofrece».

14 F. 24-24v (251-251v): «Coplas para la profesión de 4 monjes en el convento de San Bernardo en Benifazar, llamados Benito Olmeda, Miguel Sans, Miguel Climent y Vicente Reverter, en el año 1728». Al marge: «1». *Inc.*: «Oy se regosija el cielo».

15 F. 24v-25v (251v-252v): «Cantata a dúo para la virgen de los Dolores». «Primer tiple: la Virgen; segundo tiple: el Pecador». «Aria». *Inc.*: «1. ¿Qué quieres más, ingrato?».

16 F. 25v-26 (252v-253): «Villansito a san Bartholomé, apóstol». «Estribillo». *Inc.*: «Oy de Barthomé».

17 F. 26v (253v): «Otro villansito al mismo santo». «Estribillo». *Inc.*: «Zagalejos que en voces sonoras de gala y primor».

18 F. 27 (254): «Villansito al santísimo sacramento». «Estribillo». *Inc.*: «Señor de los cielos».

19 F. 27v (254v): «Otro villansito al mismo assumpto». «Estribillo». *Inc.*: «Del más santo sacramento».

20 F. 28 (255): «Villansito para la virgen de la Misericordia». «Estribillo». *Inc.*: «Hombres dichosos, sea para bien».

21 F. 28v (255v): «Villansito a la assumpción de María». «Estribillo». *Inc.*: «A la estrella más brillante».

22 F. 29-29v (256-256v): «Otro villansito al mismo assumpto». «Estribillo». *Inc.*: «Brillante luzero del alba más bella».

23 F. 29v (256v): «Décima a la conquista de la ciudad de Buda». *Inc.*: «Buda, ciudad en Ungría».

24 F. 31-31v (250-250v): «Villansito para san Nicolás, obispo». «Estribillo». *Inc.*: «Al festín, al festín, estudiantes».

25 F. 32-33v (251-252v): «Endechas endecasílabas para un danze en fiesta de san Nicolás, obispo». *Inc.*: «Aclamada Thalía [àpode]».

26a F. 34-35v (306-307v): «Loa y dichos para un danze en fiesta de san Vicente Ferrer». *Inc.*: «Nunca ciñeron mis sienes».

26b F. 35v-36v (307v-308v): «Dichos». «1º». *Inc.*: «El cielo solo es bastante».

27 F. 37-37v (236-236v): «Villancito a la virgen de los Dolores». «Estribillo». *Inc.*: «Ay dolor, su extraño llorar».

28 F. 37v (236v): «Cantata a la virgen de los Dolores». «Coplas a la entrada». «1ª». *Inc.*: «No despidas, triste amante».

29 F. 38-38v (237-237v): «Villansito para la virgen de los Ángeles». «Estribillo». *Inc.*: «Los angélicos coros oy a competencia».

30 F. 38v (237v): «Villansito para el Corpus Christi». «Introducción». *Inc.*: «Fino amante de las almas».

31 F. 39-39v (23[8]-23[8]v): «Cantata a la virgen de los Ángeles». «Entrada». *Inc.*: «Albricias que oy ofrece».

32 F. 39v (23[8]v): «Redondillas a san Lorenzo, mártir». *Inc.*: «Al español más valiente».

33 F. 40-40v (239-239v): «Villansito al santísimo sacramento». «Estribillo». *Inc.*: «Amor poderoso».

34 F. 41-41v (242-242v): «Villansito a santo Domingo». «Estribillo». *Inc.*: «De Domingo a la fiesta».

35 F. 42-44 (243-245), al marge: «[1]704». «Loa para un dance en fiesta de san Nicolás». *Inc.*: «Quieren saber, señores».

36 F. 44v-46 (245v-247): «Dichos». «1». *Inc.*: «Nicolás, tu gloria aumentas».

37 F. 46v-47v (247v-248v): «Romance o loa para un danze en fiesta de la virgen de los Ángeles por el recobro de la salud del rey [i. e. Carles II]». *Inc.*: «Sacudid el duro sueño».

38 F. 48-48v + 31 (249-249v + 250): «Villansito a la virgen de los Ángeles, al mismo assumpto». «Estribillo». *Inc.*: «Al monte, al valle, al llano, a la selva» [un fragment repetit al f. 30].

39 F. 49-50 (248-249): «Villansito para la profesión de una monja». «Entrada». *Inc.*: «Una casta paloma».

40 F. 50-50v (249-249v): «Villansito para san Nicolás de Tolentino». «Estribillo». *Inc.*: «A un santo que oy fiesta».

41 F. 51-51v: «Villansico para los santos mártires Abdón y Senén». «1ª voz». *Inc.*: «Venid, zagalejos, venid a la fiesta».

42 F. 52 (6) [Final d'un poema; al marge: «Copiado»]. *Inc.*: «[...] hablen. ¿No quieren hablar?».

43 F. 52-52v (6-6v): «Para santo Thomás de Villanueva». *Inc.*: «Thomás, que en celestial coro».

44 F. 53-54 (7-8): «Villancico para san Víctor, mártir, en el horcajo». «Estribillo». Al marge: «1». *Inc.*: «Bellos zagalejos».

45 F. 54-54v (8-8v): «Para san Bartholomé, apóstol». Al marge: «1». *Inc.*: «Oi Bartholomé nos sale» [àpode].

46 F. 55-56 (12-13): «Villansito a la señora santa Ana». «Estribillo». *Inc.*: «Corazón codicioso y avaro».

47 F. 56v-57 (13v-14): «Villansito a la virgen de Vallivana». «Estribillo». *Inc.*: «Finezas de María milagros son de amor».

48 F. 57v-60 (14v-17): «Loa para un danze en fiesta del santísimo sacramento». *Inc.*: «Vive Dios que soy tan lerdo».

49 F. 60-61v (17-18v): «Dichos». «1». *Inc.*: «Con humildad recatada».

50 F. 62-62v (19-19v): «Villansito a san Juan Bautista». «Estribillo». *Inc.*: «No ay humana competencia».

51 F. 63-63v (3-3v): «Villansito al patriarcha san Joseph». «Estribillo». *Inc.*: «Para las glorias grandes».

52 F. 64-64v (4-4v): «Otro villansito al mismo assumpto». «Estribillo». *Inc.*: «Grave turbación confuso» [àpode].

53 F. 65-66 (5-6): «Villansito al santísimo sacramento». «Estribillo». *Inc.*: «Oy torpe mi lengua».

54 F. 66v-68 (6v-8): «Villansito a la virgen del Rosario». «Introducción». Al marge: «1». *Inc.*: «A la Virgen soberana».

55 F. 68v-70 (8v-10): «Villansito al santísimo sacramento». «Estribillo». Al marge: «1 voz». *Inc.*: «Amantes avezillas».

56 F. 70v (10v) [Versos ratllats; al marge: «Copiados»]. «Décimas a un [...] de un regalo». *Inc.*: «Si Félix suena dichoso».

57 F. 71-71v (1-1v): «Villansito a la virgen de los Ángeles». «Estribillo». *Inc.*: «A esta Venus hermosa y divina».

58 F. 72-72v: «Letras para los dolores de la Virgen». Al marge: «1^a». *Inc.*: «Para recibir los golpes».

59 F. 72v-73v: «Villansico al mismo assumpto». «Estribillo». Al marge: «1^a voz». *Inc.*: «Muera, muera la culpa».

60 F. 74-74v: «Villansico para la fiesta del Corpus». «Estribillo». *Inc.*: «Cuydado, galanes, al son del festejo».

61 F. 74v-75v: «Otro villansico al mismo assumpto». «Estribillo». *Inc.*: «El rey de la magestad».

62 F. 75v: «Otro villansico al mismo assumpto». «Estribillo». *Inc.*: «Avezillas, venid a las flores» [àpode].

63 F. 76-77v: «Gozos para san Fidele, protomártir capuchino». «Entrada». *Inc.*: «Pues fuiste fiel defensor».

64 F. 77v-78: «Villansico al protomártir san Fidele». «Estribillo». *Inc.*: «Un nuevo santo festeja».

65 F. 78v-79v: «Gozos al beato Serafín de Monte Granario, religioso capuchino». «Entrada». *Inc.*: «Con ardiente devoción».

66 F. 80-80v: «Villansico a san Nicolás de Tolentino». «Estribillo». *Inc.*: «Devotos hijos del pueblo».

67 F. 81: «Villansico para el mártir san Julián». «Estribillo». *Inc.*: «Venid, zagalejos, venid a la fiesta».

68 F. 81v: «Coplas al santísimo sacramento». Al marge: «1ª». *Inc.*: «O, qué hermosa va la nave».

69 F. 82: «Villansico para las santas reliquias». «Estribillo». Al marge: «1». *Inc.*: «Celébrese Columbo, celébrese también».

70 F. 82v: «Coplas para el patriarca san Agustín». Al marge: «1ª». *Inc.*: «Con acierto imponderable».

71 F. 83: «Otro solo al mismo santo». «Estribillo». *Inc.*: «Venid a ver cómo buela».

72 F. 83v-84v: «Villansico al hallazgo del cuerpo de san Agustín». «Introducción». Al marge: «1ª». *Inc.*: «La invención más milagrosa».

73 F. 85-85v (55-55v): «Villansico a las venerables sor Juana de Portugal y sor Osana de Mantua, religiosas dominicas». «Estribillo». *Inc.*: «Tened, tened, tened a la fama».

74 F. 86v (218 [sic]) [Fragment de poema escatològic (ratllat; en castellà)]. *Inc.*: «[...] si alguna se me avisina».

75 F. 86 + 87 (218v [sic] + 219): «Villansito para san Matheo, apóstol». «Estribillo». *Inc.*: «Mirad, mirad un luzero».

76 F. 87v-88 (219v-220): «Villansito para san Miguel, arcángel». «Estribillo». *Inc.*: «Arma, arma, guerra, guerra».

77 F. 88v-89v (220v-221v), al marge: «1722». «Loa y dichos para un dance en fiesta del Corpus Christi». *Inc.*: «Con cláusulas muy succinctas» [àpode].

78 F. 90-94 (257-261): «Danze cantado de las nueve musas del Parnaso en fiesta de san Nicolás, obispo, 1799 [sic per 1699], en el año que se hizo la imagen nueva». «Sale la primera musa, que es Calíope, danzando y cantando». *Inc.*: «De las musas del Parnaso».

79 F. 94v-95 (261v-262): «Quartilla glosada a un corazón pintado en un avanico de una señora». Al marge: «1» i «Copiados». *Inc.*: «Con un incendio sin par» [ratllat].

80 F. 95v-96 (262v-263): «Villansito a la profesión de una monja». «Estribillo. Dúo». Al marge: «1ª voz». *Inc.*: «Al vínculo más estrecho».

81 F. 96 (263): «Décima a santo Thomás de Aquino». *Inc.*: «En vuestras fiestas, Thomás».

82 F. 96v-97v (263v-264v): «Loa en dos papeles a la virgen de los Ángeles en procesión de gracias por agua». Al marge: «1º». *Inc.*: «Bella aurora, a quien el cielo».

83 F. 98-98v (265-265v): «Villansito a la virgen de los Ángeles implorando la salud de Carlos 2º». «Estribillo». *Inc.*: «Acudid de Minerva al obsequio».

84 F. 99-101 (257-259): «Danza para sant Vicent Ferrer». «Loa». *Inc.*: «Encara que a ser poeta».

85 F. 101v-103 (259v-261): «Dichos». «1». *Inc.*: «Vós, Vicent, fóreu aquell».

86 F. 103v-104 (261v-262): «Villansito para el hallasgo del cuerpo de san Agustín». «Introducción». Al marge: «Copla 1ª». *Inc.*: «Por alta disposición».

87 F. 104-105 (262-263): «Otro al mismo assumpto». «Introducción». Al marge: «Copla 1ª». *Inc.*: «Oy se dispone una fiesta».

88 F. 105 (263): «Villansito para santa Tecla, virgen y mártir». «Estribillo». *Inc.*: «Corazones devotos, al templo».

89 F. 105v (263v): «Villansito a san Antonio de Padua». «Estribillo». *Inc.*: «Venid, zagalejos, corred».

90 F. 106 (264): «Oración a san Erasmo contra los flatos». «Antífona». *Inc.*: «El que tras mí venir quiere».

91 F. 106v (264v): «Villansito a la virgen de Consolación». Al marge: «Grave». *Inc.*: «Cantar de esta gran reyna».

92a F. 107-108v (265-266v): «Dance en fiesta de san Nicolás. 1723». «Loa». *Inc.*: «Nicolás invicto, a cuyos» [veg. **137a**].

92b F. 109-110v (267-268v): «Dichos». «1». *Inc.*: «Constantino, emperador» [veg. **137b**].

93 F. 111-112v (92-93v): «Romance heroico al felice hallasgo del santísimo sacramento que se robó del real convento de predicadores de la ciudad de Valencia». *Inc.*: «¿De qué gimes, Valencia? ¿De qué lloras?».

94 F. 113 (80) [Final d'un poema (ratllat)]. Al marge: «Copiada». «8ª». *Inc.*: «[...] Al afligido pueblo Dios le embía».

95 F. 113-114v (80-81v): «Villansico para la virgen de los Ángeles en el año 1700». «Estribillo». *Inc.*: «De Minerva al obsequio».

96a F. 115-116 (82-83): «Loa y dichos para un danze en fiesta de san Antonio, abad, para Chert, en el año 1700». *Inc.*: «Este Jasón valeroso».

96b F. 116v-117v (83v-84v): «Dichos». «1». *Inc.*: «Por los páramos que andavas».

97 F. 118-118v (88-88v): «Coplas para san Matheo». Al marge: «1». *Inc.*: «Un hombre que al logro de sus usuras».

98 F. 119-119v (89-89v): «Endechas al mismo santo». Al marge: «1». *Inc.*: «Oy, divino Matheo». Al marge del f. 119v, una «Décima para el danzante que sube sobre el castillo en una danza»; *inc.*: «De un sagrado evangelista».

99 F. 120 (90): «Varios versos a san Blas, obispo».

99a F. 120 (90): «Verso real». *Inc.*: «Si a buelo incomprendible, a summa alteza».

99b F. 120-120v (90-90v): «Décima». *Inc.*: «Medroso huís las arpías».

99c F. 120v (90v): «Otra». *Inc.*: «No me es possible escribir».

99d F. 120v-121 (90v-91): «Verso castellano». *Inc.*: «Invicto mártir sapiente».

100 F. 122v-123v (44v-45v): «Loa para la fiesta de san Antonio, abad, en la comedia Los tres loores de España». «Papeles [...]». «Sale la Primavera, dama, el Otoño, gracioso, y el Invierno siguiéndoles». *Inc.*: «Verano: Pesado Invierno, ¿qué intentas?» [àpode].

101 F. 124: «Décimas a un [*cor dibuixat*] flechado». *Inc.*: «Este corazón que veis».

102 F. 125-127 (149-151): «Sátira contra un cavallero sobre el combite que hizo a una dama». *Inc.*: «Un combite cortesano».

103 F. 127v-128v (151v-152v): «Romance burlesco para el día del regalo». *Inc.*: «Déu gràcies, ave Maria». Al marge, esborrat: «Vilanova».

104 F. 129 (165): «A la antigua y leal villa de Morella. Décimas». *Inc.*: «¿Cómo estás, pobre Morella».

105 F. 129v (165v): «Al muy illustre señor barón de Ittre. Soneto». *Inc.*: «Temple la fama su clarín sonoro».

106 F. 130-134v (160-164v): «Xàcara burlesca». *Inc.*: «Oygan y escuchen atentos».

107 F. 135v-137v (175v-178v): «Goigs a don Sancho de Echeverria, in castello Peninsulae iniustissime carceratu[m]. Haec quae sequuntur composui et carbon[...] scripsi, 1711». *Inc.*: «Perquè fora de agonía».

108 F. 138-139v (179-180v): «Altres goigs al mateix». *Inc.*: «Perquè tot siga alegria».

109 F. 140-141 (181-182): «Redondilla glosada en alabanza de don Sancho Cheverría». Al marge: «1». *Inc.*: «Con los dioses a porfía».

110 F. 141v-142 (182v-183): «Otra glosa a la misma redondilla». *Inc.*: «Con los dioses a porfía».

111 F. 142v-143v (183v-184v): «Décimas al mismo sugeto». *Inc.*: «En una obscena prisió».

112 F. 144-145 (185-186): «Décimas a don Antonio Díaz, sargento mayor de Peníscola». *Inc.*: «Si el timbre de un cavallero».

113 F. 145v-146 (186v-187): «Villansito para la renovación del templo de San Agustín y fiesta de santa Mónica». «Solo. Estribillo». *Inc.*: «Hombre, si quieres reír».

114 F. 146v-147v (187v-188v): «Otro al mismo assumpto». «Dúo. Entrada». Al marge: «1». *Inc.*: «De una nueva iglesia assombro».

115 F. 147v-149 (188v-s. n.): «Villancito para santo Thomás de Villanueva». «Estribillo». *Inc.*: «A las plumas de la fama».

116 F. 150-150v (303-303v): «Villansito a la rendición de Barcelona». «Estribillo». *Inc.*: «Empresas de Philipo».

117 F. 151-152 (199-s. n.) [Una altra versió de l'anterior].

118 F. 152v: «Décima que compuso forzada de repente el doctor Zapata, mi abuelo materno». *Inc.*: «En las bodas ostentosas».

119 F. 153-153v: «Poesías echas para unas religiosas de san Agustín en la visita del padre provincial en el convento de San Matheo». «Décima para una pastora». *Inc.*: «De un nuevo astro guiados».

120 F. 154-155 (42-43) [A. Hurtado de Mendoza. *Vida de nuestra Señora* (fragment)]. «Coplas a la virgen María, del romance de don Diego Hurtado de Mendo[z]a». *Inc.*: «Luciente, fecunda estrella».

121 F. 155-155v + 122 (43-43v + 44): «Villancico a san Félix, capuchino». «Estribillo». Al margen: «1». *Inc.*: «Entre Jesús y María».

122 F. 156 (53) [Final d'un poema]. *Inc.*: «[...] yo sólo porque no toca». Al margen: «Copiadas».

123 F. 156-156v (53-53v): «Para la concepción de María». *Inc.*: «Si bruto pie violó el campo».

124 F. 157-157v (134-134v) [Final d'un poema a la Mare de Déu dels Àngels]. *Inc.*: «[...] las nubes son cielo».

125 F. 157v-159 (134v-136): «Otro villansico al mismo assumpto». «Estribillo». *Inc.*: «A la fiesta, pastores, venid y bolad» [segueixen unes estrofes ratllades; al marge: «Copiadas»].

126 F. 159-160 (136-137): «Villansito para santa Rita». Al margen: «1». *Inc.*: «En el jardín de Agustino».

127 F. 160v-161v (137v-138v): «Villansico a san Sebastián, mártir». «Introducción». Al margen: «1». *Inc.*: «Oy de un mártir glorioso es la alabanza».

128 F. 161v-162v (138v-139v): «Décimas para una dama» [en part ratllat; al marge: «Copiadas»]. *Inc.*: «Ya, Cloris bella, te adoro».

129 F. 162v (139v): «Otras a otra dama». *Inc.*: «Si mi amor, niño Cupido».

130 F. 163v (122 [sic]) [Final d'un poema (en castellà); al marge: «Copiadas»]. *Inc.*: «[...] y con tiernos suspiros».

131 F. 163 + 164v-164 + 194 (122v-124): «Pintura de una dama». *Inc.*: «Por el juego del hombre».

132 F. 165-165v (41-41v): «De un galán aborrecido a su dama. Décimas». *Inc.*: «De dos penas que ha querido».

133 F. 165v (41v): «Soneto para una dama». *Inc.*: «Si quando hazerme igual a ti podías».

134 F. 166-166v (224-224v): «Villansito a san Antonio de Padua. 1722». «Estribillo». *Inc.*: «Como niño viene el amor».

135 F. 167-169v (226-228v): «Loa y dichos para un danze en fiesta de san Sebastián, en Cervera». *Inc.*: «Gallardo joven, ¿quién soys?».

136 F. 170-170v (229-229v): «Villansito para san Antonio, abad». «Estribillo». *Inc.*: «Atención, atención, señores».

137a F. 171-172v (229-230v): «Loa para una danza en fiesta de san Nicolás, obispo. 1697» [veg. **92a**].

137b F. 173-174v (231-232v): «Décimas en dichos para la misma danza» [veg. **92b**].

138 F. 175-175v (233-233v): «Villansito para santo Domingo». «Estribillo». *Inc.*: «Venid, moradores del cielo».

139 F. 176-176v (234-234v): «Villansito a la virgen del Rosario por haver librado una endemoniada. Cantóle la Devoción y el Infierno». «Estribillo». *Inc.*: «Infierno: Alados espíritus malignos, venid».

140a F. 177-178v (235-236v): «Dansa para san Nicolás. Año 1706». «Loa». *Inc.*: «Un sol con ardientes rayos».

140b F. 179-180v (237-238v): «Dichos». Al marge: «1º». *Inc.*: «Lilio fragante y hermoso».

141 F. 181-181v (239-239v): «Villansito a san Antonio de Padua». «Estribillo». *Inc.*: «Francisco nos muestra».

142 F. 182-182v (231-231v): «Otro para el mismo santo». «Estribillo». *Inc.*: «Vengan al festejo, escuchen mi voz».

143 F. 183-183v (232-232v): «Villansico para san Agustín». «Estribillo». *Inc.*: «En festivos acordes, aplausos».

144 F. 184-184v (233-233v): «Villansico a la madre santa Mónica». «Estribillo». *Inc.*: «Suspiros cessad, oíd, respirad».

145 F. 185-185v (234-234v): «Villansico para san Matheo apóstol». «Estribillo». *Inc.*: «Al festejo, al festejo, galanes».

146 F. 186-192 (285-291): «Loa». [Personatges: Alexandro, Fed., Religioso; presentació d'*El negro del mejor amo*, comèdia sobre santa Rita que s'ha de representar a Xert]. *Inc.*: «Que mis zelos, porque amante».

147 F. 192v-193 (291v-292): «Glosa de un galán a una dama que, después de amarla muchos años, le dixo: Vos me devéis un buen afecto. Y de nuevo enamorado le compuso y embió esta quartilla glosada». Al marge: «1». *Inc.*: «Que yo os devo un buen afecto».

148 F. 193v (292v): «Recitado a lo humano». *Inc.*: «Escucha, ingrato dueño».

149 F. 194v-195 (124v-125): «Villansito para los 4 santos mártires». «Estribillo». *Inc.*: «Zagalejos, que en voces sonoras de gala y primor».

150 F. 195v-196 (125v-126): «Villansito para san Abdón y Senén». «Estribillo». *Inc.*: «Callen armoniosas voces».

151 F. 196v (126v): «Villansito al sacramento, assumpción y Carlos 2». «Estribillo». *Inc.*: «¡Qué rayos, qué luzes, ay, qué resplandor» [àpode].

152a F. 197-198 (128-129): «Villansito para la virgen del Rosario, por la liberación de una religiosa». «Estribillo». *Inc.*: «Albricias, señores».

152b F. 198-198v (129-129v): «Otras coplas solas». *Inc.*: «A la que el templo».

152c F. 198v (129v): «Respuesta de una monja». *Inc.*: «Si el verbum "amo" conjuga» [ratllat; al marge: «Copiadas»].

153a F. 199-201v (128-132v), al marge: «Ya está» i, ratllat, «1701». «Loa y dichos para un danze en fiestas del señor san Nicolás». *Inc.*: «Más fácil fuera hallar fin».

153b F. 201v-203v (131-132v): «Dichos». «1». *Inc.*: «De un santo que suda y ha».

154 F. 204-204v (82-82v): «Villansico a santa Rita de Cassia». «Estribillo». *Inc.*: «Tortolilla amante».

155 F. 205-207v: «Glosa en décimas para la sequencia de la missa de Requiem que empieza: “Dies irae, dies illa”. Dic». Al marge: «1». *Inc.*: «Confús estich, per ma fe».

156 F. 211-218v (66-73v): «Poesías místicas para los claustros del convento de capuchinos de la villa de San Matheo, ajustadas a los lugares y espacios de las paredes». «En el pórtico de la iglesia y portería». *Inc.*: «Dexa el mundo fallaz, mar proceloso».

157 F. 219-223v [C. 1741]. «Resoluciones del muy reverendo padre maestro fray Diego Thello Laso de la Vega, malasitano, del real y militar orden de nuestra Señora de la Merced, padre de la provincia de Andalucía [...], super aliquot dubia seu quaesita propuestos y consultados a dicho reverendo padre acerca de la bulla Sacramentum penitentiae, expedida por nuestro santísimo padre Benedicto XIV anno nostrae salutis supra millesimum septingentesimo quadragesimo primo, kalendas junii».

158 F. 225-225v [Extracte de M. M. Ribera. *Real patronato de los serenísimos señores reyes de España en el real y militar orden de nuestra señora de la Merced*. Barcelona: Pau Campins, 1725 (sobre el convent mercedari de Xàtiva)].

159 F. 225v-228 [Carta-dedicatòria de Josep Llop a Pasqual Francesc de Borja i Ponce de León, duc de Gandia, sobre la genealogia dels Borja (en castellà; s. ll., s. a.), extret d'E. Dolç del Castellar. *Tres diamantes de la más real corona del mejor esposo virgen san Joseph*. València: Jaume de Bordassar, 1681)].

160 F. 229-247v [Regest d'un volum d'actes capitulars i ordinacions de la Mercè]. «Notas».

161 F. 249-250v [Llista de llibres sobre llengua hebrea que es conserven en una biblioteca mercedària].

162 F. 251-251v [Notes sobre misses conventuals, extretes del llibre de visites i altres volums d'un convent mercedari (en llatí i castellà)].

163 F. 253-255v [Recull de versos i anècdotes (en castellà)]. «Mamotretos y curiosidades recogidas para ocupación de los ociosos y ocio de los ocupados, por D. J. M.». Primera rúbrica: «En alabanza de los ojos de una dama» [en vers]. *Inc.*: «Ojo de culo del cielo». *Expl.*: «El cura de Valfogona, día de san Lucas, dijo a unos en un paseo: Las galas son muchas, las rentas son pocas; las mugeres, locas, y los hombres, Lucas».

164 F. 259-260v [F. de Quevedo]. «La señora condesa de Olivares quiere casar a don Francisco de Quevedo; él dilata el casarse, poniendo excusas y pidiendo en la muger que le dieran mil condiciones y calidades. Cansada su excelencia de tantas largas, mándale que le dé por escrito las condiciones que ha de tener la que con él se casare, y él escribe a su excelencia de esta manera». *Inc.*: «Excelentísima señora: Lo que devo desear en una muger para mi quietud». *Expl.*: «que su casa ha menester y yo deseo. Madrid, etc. Don Francisco de Quevedo y Villegas».

165 F. 260v [F. de Quevedo]. «Petición del dicho don Francisco para que recibiesen a su hermana monja en San Juan de la Penitencia». *Inc.*: «Don Francisco de Quevedo, hijo de sus obras, padastro de las ajenas». *Expl.*: «y recibirá merced».

166 F. 263 [Una altra còpia de **165**].

167 F. 265-266 [Una altra còpia de **164**].

168 F. 267-268v [Carta a un «valido»]. *Inc.*: «Si vuestra excelencia me hallara bueno, mía fuera la alabança». *Expl.*: «y se pasó con ella el pecho» [segueix un fragment ratllat].

169 F. 269 [F. de Quevedo]. «Que todo lo que Dios pudo hizo con su madre. De Quevedo» [en vers]. *Inc.*: «Oy por el mar Vermejo del pecado».

170 F. 269v-270 [F. de Quevedo]. «Enseñándole a morir a tiempo a un a[mi]go. De Quevedo» [en vers]. *Inc.*: «Señor don Juan, pues con la fiebre apenas» [segueixen anècdotes diverses (en castellà)].

171 F. 270 [F. de Quevedo (falsa atribució?)]. «Consejo a un amigo que, estando en buena posesión de nobleza, no trate de calificarse. De don Francisco Quevedo» [en vers]. *Inc.*: «Volar y executoria de tu abuelo».

172 F. 273-292 [J. Monterde, O. Merc. *Literal inteligencia del sagrado y divino oráculo Abdías a favor de la monarquía de España*. València: Josep Esteve i Cervera, 1793 (exemplar imprès)].

173 F. 295-307: «Disputa gustosa entre unos clérigos y un religioso sobre la perfección del estado. Ympresa en Tolosa, año 1697». *Inc.*: «Juntáronse siertos clérigos en un pueblo de España para celebrar la fiesta mayor». *Expl.*: «y gloria de Dios, de la santísima Virgen y de todos los santos. Amén».

174 F. 310-311 [*Litaniae beatae Mariae virginis*. València: vídua d'Agustí Laborda, 1802 (exemplar imprès)].

Bibliografia

1 J. TRES; M. CLARASÓ. «Un altre col·loqui valencià del segle XVII». *Els Marges*, núm. 63, p. 39-57, [edició]. **120** A. HURTADO DE MENDOZA. *Obras poéticas*, 1947-1948, vol. I, p. 43-141, [a cura de R. Benítez Claros]. **164-167** F. DE QUEVEDO. *Prosa festiva completa*, 1993, p. 460-467, 326-327, [a cura de C. C. García-Valdés]. **169-170** Íd. *Obra poética*, 1969-1971, vol. I, p. 149, 317-318, [a cura de J. M. Ble-

cua]. **173** *Disputa gustosa*, 1697. // I J. MARTÍ MESTRE. «Els col·loquis valencians» (*Escriptors valencians de l'Edat moderna*, p. 193-211).

Observacions

Algunes peces fan referència a poblacions valencianes com Morella, Sant Mateu o Xàtiva. Conté blocs que semblen de procedència caputxina (**63-65**, **121**, **156**) i d'altres mercedària (**157-162**, **172**). Entre proves de ploma es llegeix: «Jacinto Guitart» i «Setabi», és a dir, Xàtiva (f. 263v), «a Joseph Gonzalo» i «1680» (f. 264v).

120: la *Vida de nuestra Señora* s'imprimí per primer cop a Sevilla, el 1666; entre les edicions posteriors n'hi ha una de valenciana de 1710.

131: el mateix *incipit* al ms. 8754 de la BNM (*Catálogo de manuscritos de la BN con poesía en castellano*, vol. iv, p. 2579).

ANTONIO HURTADO DE MENDOZA (Castro Urdiales, c. 1586 - Saragossa, 1644).

Ms. 3622: [Josep DE PASTOR I MÓRA (?)]. *Supremae decisiones regii senatus Cathaloniae* (núm. 507-960)

Començament del segle XVIII. 3 f. prel. + f. 1-404 amb numeració moderna en llapis + 3 f. en blanc. Paper, 300 × 205 mm. Enquadernació de pergami. Al lloc: «Supremae decisione. regii senat. Cathaloniae». Compra a la llibreria Porter; ingressat el 1939, registrat de nou el 1989. *Olim*: 817, 2412.

F. 1: «Supremae decisi[o]nes regii senatus Cathaloniae».

F. 2-404: «507». *Inc.*: «Legatum a marito mulieri factum, etiam dixerit pro servitiis». *Expl.* («960»): «et conjuges nobilem dominum Franciscum de Amat Planella et de G[r]avalosa et nobilem Mariannam Amat et Sentiscla, notario Josepho Vila».

Bibliografia

Veg. *infra*, ms. 4046.

Observacions

La majoria de les decisions jurídiques que s'hi copien són del darrer terç del XVII i, sobretot, de principis del XVIII; la més tardana, de 1705 (f. 404). «Segons el dr. Antonio García y García, prové de la Seu d'Urgell» (de l'inventari manual de ms.).

JOSEP DE PASTOR I MÓRA (? , 1650 - d. 1705) (?).

Ms. 3640: Francesc Domènec DE RUESTA I ROLÍN. *Tratado de cosmoteoría*

Segle xvii. 2 f. prel. + f. 1-105 amb numeració antiga + 1 f. en blanc. Paper, 215 × 155 mm. Enquadernació de pergamí. A la contracoberta posterior: «Es del excelentísimo señor marqués de Aiamonte y Villamanrique, mi señor, que Dios guarde muchos años, como sus criados emos menester». Compra de la col·lecció Porter-Moix (ex-libris de la biblioteca de la família Porter-Moix a la contracoberta anterior), de 1961; registrat el 1989.

F. [2] prel.: «Tratado de cosmotheoría. Escrebíale Francisco Domingo de Ruesta y Rolín, infanzón, nottario de el santo ofizio de la Ynquisición, phylósopho illerdense, profesor de entrambos drechos, cathedrático de mathemáticas militares, capitán de ynfantería en el terzio de la nobleza de Castilla, architecto militar en la recuperación de el principado de Cattaluña, piloto maior de la carrera de las Indias occidentales por la magestad de Philippo IV el Grande, rei de las Españas, enperador de las Américas».

F. 1-103: «Tratado de cosmotheoría». «Cap. 1º: de las difiniciones de la cosmotheoría y el mundo, su oggetto». *Inc.*: «§ 1. Cosmotheoría, dicha así de la palabra griega *κοσμος*». *Expl.*: «a las que caieren debajo el propio semicírculo de posición. Fin de los sphéricos».

F. 104-104v: «Tabla de los capítulos contenidos en este tratado de cosmotheoría».

F. 105v [Nota]. «Cómo se an de tomar las golos de las plazas regulares».

Bibliografia

Biblioteca virtual Miguel de Cervantes, [reproducció digital].

Observacions

Potser es tracta de Francisco de Ruesta (Barbastre, ? - Sevilla, 1673) o d'un parent seu. Segons el *Diccionario histórico de la ciencia moderna en España*, de López Piñero *et al.* (vol. II, p. 272-273), Ruesta va ser pilot major de la Casa de Contratació de Sevilla, catedràtic d'artilleria, fortificacions i «escuadrones», i va participar en la guerra dels Segadors; és autor d'un «Discurso sobre las prendas y calidades de los pilotos o que requiere su ejercicio», imprès en el *Norte de la Contratación de las Indias occidentales*, de Veitia Linage (1672).

Ms. 3661: *Origen y descendencia de las casas de Cerbellón*

Començament del segle xviii. 1 f. prel. + f. 1-6 amb numeració moderna en llapis + 1 f. en blanc. Paper, 315 × 215 mm. Enquadernació posterior de pergamí. Registrat el 1989.

F. 1-6v: «Origen y decendencia de las casas de Cerbellón, sacada de las historias antiguas y modernas». *Inc.*: «La casa de Cerbellón tuvo su primer origen en Alemania, de un hijo segundo de Gerardo, conde de Astolberg». *Expl.*: «Esta casa coxe parentezco con muchos príncipes de Italia y con las primeras familias de Milán, Roma, Nápoles, Génova y Boloña».

Observacions

El discurs genealògic sobre els Cervelló o Serbelloni s'atura amb «el conde, marqués y duque don Gabrio Cerbellón, uno de los sessenta decuriones de la ciudad de Milán, oy cabeza de esta casa» (f. 5v); es tracta de Gabrio Serbelloni, duc de S. Gabrio (1635-1712). Al f. 6v s'esmenta el casament del seu fill Giovanni amb Maria Giulia Trotti, celebrat el 1692, data *post quem* del text, que ha de ser anterior al 1712 o al 1710, en què el pare és creat gran d'Espanya, títol que no s'hi recull.

Ms. 3690: Joan Baptista TERRERS. [Miscel·lània jurídica (en llatí i català)]

Segle xvii (c. 1635-1680). 4 f. prel. + f. 1-359 amb numeració moderna en llaipsis sobre una d'antiga: p. 1-587 (f. 14v-320 de l'anterior) + 2 f. en blanc. Paper, 315 × 210 mm. Enquadernació de pergamí. Al llom: «Lectiones et juris responsa». Donatiu de Josep Pella i Forgas (ex-libris al f. [4v] prel.); registrat el 1989.

F. 1: «Noto a Domino antequam formato, ante ab utero exeunti sanctificato, homini misso a Deo, venienti ut de lumine testimonium perhiberet, Spiritu Sancto repleto, ante Deum praeuanti ad eius vias parandas, divo Joanni Baptistae, patrono meo, coram Domino magno, Zacariae filio, omnium exultationi, Altissimi prophetae inter mulierum natos maiori, precursori, sole rutilanti et humilitatis prodigio, totum hoc opus consecratur».

F. 2: «Index legum super quibus in hoc primo codice aliqua in lucem edidi».

F. 2v: «Index paragraphorum super quibus in hoc primo codice aliqua notavi».

F. 3-10: «Index materiarum et rerum quae in hoc primo codice continentur. Caetera vero quae continentur in secundo codice, vide in fin[e] huius libri» [per ordre alfabètic].

F. 11-12 [Al lector]. «Tibi, candidato lectori benevolo, pio, tuisque encomiis condecorato, huius operis auctor salutem faelicitatemque plurimam dicit». *Inc.*: «Haec quae in hoc primo continentur codice in lucem edidi». *Expl.*: «ad defendendas aliquas causas mihi, hercle, utilia fuisse. Vale».

F. 14: «Jesu Christi, beatæ Mariae virginis et sancti Joannis Baptistae, patroni mei, nominibus devote imploratis». «Codex primus». «Hic continentur plura a me, Joanne Baptista Tarres, civitatis vicensis horiundo, elaborata juris principia

quae, dum Hoscae et civitate Barcinone juri operam dabam, ad meum facilitandum intellectum recolui, una cum pluribus jurium responsis quae ad defendendas aliquas lites et caussas iudicibus earum tradidi dum in civitate Vici publice aliquarum caussarum patronus eram. 1635».

F. 14v-106 (p. 1-159): «28 junii 1638. Ausae». *Inc.*: «Ad text. in l. Filius familias, penul. De militari testamento, tit. 5, lib. 29, ad cuius enodationem».

F. 106v-323 (p. 160-s. n.): «Hic sequuntur diversa juris responsa quae ad defendendas aliquas lites elaboravi et iudicibus earum tradidi» [amb especificació de les causes en què es presenten]. «Codex secundus». *Expl.*: «de quibus pertractat Fontanella, tom. 1 Descis., 146, nu. 3, cum sequentibus descisionibus, ubi de causa pertractatur».

F. 324-357: «Index rerum et materiarum quae in hoc secundo codice continentur, a fol. 160 usque ad 587. Prior numerus paginam indicat, secundus vero numerum cuiusque paginae demonstrat». Al final: «Die 23 maii 1680 hunc indicem elaborare incoepi et ei finem imposui die sabbati 9 novembris eiusdem anni 1680. Utinam totum hoc opus sit 2^{dum} sensum verum sanctae matris Aecclesiae, cui me submitto semper, et etiam sit ad laudem Dei omnipotentis, cui gratias ago quia nobis haec dona dedit».

Observacions

El volum recull, per ordre cronològic, els textos escolars elaborats per l'autor a Barcelona, Osca i Vic fins que es doctora, i els memorialis, sumaris de processos, alegacions, «juris responsa» i sentències preparats en l'exercici de la seva carrera professional, que es desenvolupa sobretot a Vic. Relligades al mateix volum, alegacions jurídiques impreses i ms. d'altres juristes.

De l'endrea al lector: «Haec quae in hoc primo continentur codice in lucem edidi ut labore meo et arte meam collustrarem naturam et ut meae menti, tanquam tabulae rascae in qua nihil depictum erat, ea depingerem quae omnimodo mihi —non tibi, quia eruditus es— nescesçaria erant ad doctoratus gradus subeundum examen. Et licet post tantorum gravissimorum doctorum responsa quae super harum legum interpretatione in lucem tradita sunt, nihil mihi dicendum remanebat, attamen eorum insequendo vestigia nonnulla collegi et facisculum feci, sicut apes ex floribus atque herbis mella coniiiciunt, ita et ego, jurisconsultorum et celebrissimorum doctorum perlegendo scripturam, hoc opus componere sensui ut, cum acutissimo Lucretio, canere valerem: “Floriferis ut apes in saltibus omnia libant, / omnia nos itidem depascimur”. Utinam ea quae tibi utilia videantur propiscius et quae erronea longius respicias, ea benignius accipias, haec tua eruditione emendes, ea grato animo perlegas et haec clementer parcas, ut benignum et benevolum te lectorem inveniam. Obsecro ut attendas fi-

nem et intentum quod habui ad hoc opus laborandum, quod sane illud fuit quod superius tibi proposui, videlicet ut, perlegendo jurisconsultorum et gravissimorum doctorum celebrosca [!] responsa, in hac jurisprudencia scientia doctus et peritus evaderem ut bachallereatus et doctoratus examen ea dexteritate subire valerem quae omnimodo ad illud subeundum nescēsçaria erat ut muneri meo docete satisfacerem et cum gloria, honore et bono studio meo gradum consequere valerem, quem toto conatu consequi perobtabam, ut illo tanto honore, licet indignus, induerem qua caeteri juris utriusque doctores indui valent, quae qualis sit aperte constat ex textu in l. Advocati, C. De advoc. diver. judic., ibi [...]. Ideoque ut his honoribus provehi valerem, non sine causça, imo iusta ratione, haec juris principia recolere et tradere non dubitavi. Ergo illa, non ut tibi tradida, sed per me mihi ipsi elaborata, accipe, quae diversis temporibus ad defendendas aliquas causças mihi, hercle, utilia fuisse. Vale» (f. 11-12).

Conté, entre d'altres textos: «Inclito genitori meo domino Francisco Tarres, juris utriusque doctori, fulgentissimo virtutum morumque celebritate conspicuo, in jurisprudencia, tam in tehorica quam in praxi, lucidiori syderi, aliisque melioribus encomiis digno et a fama volatile debite celebrato, Joannes Baptista Tarres, juris utriusque baccalarius, filius, qui in amoris signum tacitae voluptatis D. V. et C. jurisprudenciae odoriferos flores ex imperatoris Justiniani fertilissimo textu § Si de alia re, 23, lib. 3, tit. 20, Instituta, De inutilibus stipulationibus, deceptos. Primus flosculus [...] [*segueix el tema d'aquest i tres «flosculi» més*]. Hos, inquam, flosculos, divino mediante auxilio, defendendos suscipit idem Joannes Baptista Tarres, juris utriusque prima laurea laureatus, a quo campum armatum designatur regale beatae Mariae de Mercede inter solennia divi Raymundi Nonnati, eiusdem ordinis, die 29 mensis augusti anno a nativitate Domini 1638, hora 2 post meridiem in puncto» (f. 19-19v). «Hic sequitur lectio quam ad doctoratus subeundum examen intra viginti quatuor horarum spatium elaboravi diebus 22 et 23 aprilis 1640»; *inc.*: «Coram tantorum doctorum perpolita doctrina brevitate lecturus»; *expl.*: «§ fin. D. De verb. oblig.» (f. 101-106). (Nota: hem transcrit ç davant a, o, u, la grafia c que l'autor utilitza precedida en s en mots com «nescesçaria», etc.).

Hi ha un Joan Baptista Terrers o Tarrés rector de la Universitat de Vic els anys 1662-1664; devia ser un parent del nostre autor, perquè els estatuts de 1603 exigeixen que el càrrec recaigui en un canonge (Gudiol. *La Universitat Literària de Vic*, p. 136, 138; Rial. *L'ensenyament superior a la Catalunya central*, p. 65-66, 83-84). Un homònim serà conseller en cap de Vic el 1669; Francesc Terrers ho havia estat el 1635 (Junyent. *La ciutat de Vic i la seva història*, p. 502).

El ms. consta en un catàleg de la llibreria de Pella i Forgas (BC, ms. 2233, f. 37).
JOAN BAPTISTA TERRERS (Vic, fl. 1635-1680).

Ms. 3833: [Josep BLANC. *Arxiepiscopologi de la santa iglésia metropolitana de Tarragona*]

Segle XVIII. 116 f. s. n. Paper, 295 × 210 mm. Notes al marge. Enquadernació de paper d'aigües sobre pergamí. Teixell arrencat. Àpode. Compra de la biblioteca Torres Amat (Sallent), de 1977; registrat el 1990. *Olim*: D.549, reg. 5415 (biblioteca Torres Amat).

F. [2-115v]: «Capítol primer: predicació de la fee christiana en Tarragona y primer archebisbe de ella». *Inc.*: «Al gloriós apòstol sant Jaume lo Major, fill de Zebedeo, deu Tarragona los primers fruyts de la predicació evangèlica». *Expl.* (s'interromp al «Capítulo 31: de l'archebisbe don Joan de Aragó»): «per sufficientes et idoneos procuratores preemptorie, cum omnibus actis, juribus et munitis [...]».

Bibliografia

Veg. *supra*, ms. 515. // Cf. A. GUDAYOL. «El fons Torres Amat a la Biblioteca de Catalunya» (*El (re)descobrimient de l'Edat Moderna*, [en premsa]).

JOSEP BLANC (Tarragona, 1620-1672).

Ms. 3840: [Josep DE PASTOR I MÓRA (?)]. *Annotationes vulgo nominatae de Pastor*, vol. II (núm. 447-881)

Començament del segle XVIII. 1 f. prel. + 359 f. s. n. + 1 f. en blanc. Paper, 300 × 205 mm. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Pastoris Decisiones. T. 2». Pertanyia al doctor R. Romà, doctor en ambdós drets (f. [2], [8] i, al tall de dalt, «R. R.»). Compra de la biblioteca Torres Amat (Sallent), de 1977; registrat el 1990. *Olim*: 169 (corr. de 369), reg. 5414 (Torres Amat).

F. [2] [De dues mans posteriors]. «Annotationes vulgo nominatae de Pastor, tom. 2. 1730. Dr. Roma» i «Scriba Riambau, [...] Ros».

F. [8-359v]: «447». *Inc.*: «Cognitio causarum, reddituum et jurium omnium patrimonii regis in civitate et campo Tarraconae existentium». *Expl.* («881»): «infertur horum gravamen diversum ab eo quod continebatur in sententia, Scaccia, d., q. 17, limit. 10, n. 18».

Bibliografia

Veg. *infra*, ms. 4046.

Observacions

Recull de sentències i parers dictats per juristes actius a l'Audiència reial de Barcelona durant el darrer terç del xvii fins al 1696. El text no coincideix amb altres volums atribuïts a Pastor i Móra (veg. *infra*, ms. 4046).

JOSEP DE PASTOR I MÓRA (? , 1650 - d. 1705) (?).

Ms. 3841: [Gaspar Galceran DE CASTRE I DE PINÓS, COMTE DE GUIMERÀ (comp.). Miscel·lània sobre ordinacions i cerimonials reials i cancellerescos (en castellà, català i llatí)]

Segle xvii (c. 1616). 117 f. s. n. Paper, 300 × 210 mm. Diverses mans. Notes al marge. Enquadernació de pergamí en mal estat. Al lloc: «[...]tras de manuscritos del Escorial». Protegit amb una coberta de cartró. Tacat per la humitat. Havia pertangut al comte de Guimerà. Compra de la biblioteca Torres Amat (Sallent), de 1977; registrat el 1990. *Olim*: 4, 11-7, reg. 1276, 11-IV-23.

F. [2]: «Copias manuscritas [sa]cadas de originales de la librería de m[ano? ...]».

1 F. [4] [Ramón de Losana, bisbe de Segòvia]. «Solemnidad, forma, misa y ceremonias de la coronación de los reyes de Castilla. Copiado de un libro en quarto de letra antigua, escrito en pargamino, con iluminaciones, el qual se guarda en la librería del real convento de Sant Lorenzo el Real del Escorial. Hecha copiar a instancia de mí, el conde de Guimerá. Del qual no se tenía noticia, antes estava intitulado Coronación de los reyes de Aragón, ni aún en España se sabía que obiesen sido coronados los reyes de Castilla, sólo por la que[re]lla que'l rey don Henrique de Castilla dio, quando le degradaron los grandes y perlados en Arévalo, de que ubiese usado aquella con un unguido de Dios, de donde se colligía que los reyes de Castilla eran unguidos y coronados por la mesma degradación, pues que le pusieron a la estatua corona, cetro y otras insinias re[ales]».

F. [5-16] *Inc.*: «Al muy alto et muy noble señor don Fernando, por la gracia de Dios rey de Castiella et de León, etc., et par del emperador en las Españas, Ramón, por la misericordia de Dios obispo de [*en blanc*], asimismo a su servicio et al de Dios: Señor, porque fama es por todas las partes del mundo». *Expl.* («Oratio»): «et regnas Deus, per omnia secula seculorum. Amen». Segueix ratllat: «Todo esto es copia de un libro que ordenó el muy alto señor don Pedro 3º, por la gracia de Dios rey de Aragón, el qual está en la librería manuscrita de San Lorenzo el Real, etc.».

F. [16-16v] [Nota sobre la coronació dels reis catalanoaragonesos]. «Los reyes de Aragón también se coronavan y ungían, como consta de la cerimonia que ordenó para esto el rey don Pedro 3º de Aragón, que también está en el mesmo libro, y por estar la mesma solemnidad en el libro del ordenamiento de la casa de Ara-

gón, de que en la mesma librería ay dos copias, la una en catalán, la otra en castellano, que el protonotario don Miguel Climente [...] hizo traduzir para el príncipe don [Carlos], y en la dedicatoria confiesa que por razón de su oficio á de estar en su poder, y el original está en el Archivo de Barcelona, de qu' é sacado yo parte d' él auténtica en lo que toca a los coperos, y también por la relación que'l rey don Pedro de Aragón en su historia haze mención, y anda impresa en el libro de Miguel Carbonel, archivero de Cataluña, por la disputa que tubo con el arçobispo de Çaragoça sobre si en la coronación, al ponerse la corona en la caveza, lo avía de hazer el rey o el arçobispo, el qual dize que al cavo le pidió por merced que les dejase que la tocase como que se la adovava. También consta por lo que en el libro [*en blanc*] se trata de las fiestas de la coronación del rey [*en blanc*], adonde se pone allí una larga relazió y discurso en declarazió de las insinias reales. Gerónimo Çurita, en sus Anales, trae la coronación de [*en blanc*], reyes de Aragón, y en particular la del rey don Alonso 2°. Miguel Carbonel escribe por extenso la coronación del rey don Martín de Aragón en Çaragoça y de la reyna su muger».

2 F. [18] [Extractes de les *Ordinacions* de Pere III (en castellà)]. «Copia de los estilos de sobrescritos de cartas que los reyes de Aragón ussaban, conforme la ordenanza <de> hizo el rey don Pedro tercero [*en blanc*], sacada de un libro manuscrito en pargamino con rúbricas coloradas qu' está guardado en la librería de mano del real convento de Sant Lorenzo el Real del Escorial. Hecho copiar por mí, el conde de Guimerá, don Gaspar Galçarán de Castro y Pinós, año 1616. Adonde se pone en la margen, es qu' es rúbrica y está de letras coloradas».

F. [19-27v] *Inc.*: «Quáles personas deven ser davant posadas e asín quando letras embiaremos al señor papa o algún cardenal o al collegio». *Expl.*: «egregio ser escripto. Sacáronse todas estas formas y maneras de sobreescritos para la[s] diversidades de personas y estados, como en ella se vee, de un libro que está en la librería manuscrita de San Lorenço el Real, intitulado Ordinaciones feytas por el señor don Pedro terçero, rey d' Aragón, sobre el regimiento de todos los offiçiales de su corte, y hallarse han a fol. 82».

F. [28-29] [Nota sobre el tractament dels virreis, etc. (en castellà)].

3a F. [31-39v] [D. de Valera. *Ceremonial de príncipes*; carta als Reis catòlics (en castellà)]. Dalt: «H[ase co]piado de un libro escrito de mano de letra [anti]gua que se guarda en la [librerí]a manuscrita del real convento de Sant Lorenço el Real del Escorial». «Comiença el Ceremonial de príncipes, compuesto por mosén Diego de Valera, al muy magnífico et ínclito señor don Juan Pacheco, marqués de Villena, señor de las varonías de Belmonte y Almansa, Moguer, Enrruna y Otiel». *Inc.*: «Si aquella sentençia de Séneca es verdadera, muy magnífico señor». *Expl.*: «quando experimentar lo queráys».

3b F. [39v-40] [Toledo, 6 de juliol de 1480]. «Traslado de una carta del rey et reyna, nuestros señores, para mosén Diego de Valera».

3c F. [40-42v] [Resposta de D. de Valera]. *Inc.*: «Muy altos y muy excelentes príncipes serenísimos rey et reyna, nuestros señores: Oy domingo a medio día reçeví una letra de vuestra alteça». *Expl.*: «que la letra de vuestra real magestad, etc.».

4 F. [43-45v] [Carta del comte de Guimerà a V. Hortigas (en castellà). San Lorenzo d'El Escorial, 4 de setembre de 1616].

5 F. [48] [Extractes de les ordinations de Pere III, addicions de reis posteriors i «Ordinació per lo senyor rey feta per lo offisi de conestable»]. «Copia de algunos capítulos sacados del libro del ordenamiento de la cassa real de Aragón qu'está en la librería de mano del convento real de San Lorenzo del Escorial, con algunas consideraciones y advertencias en las márgenes escritas por mí [*al marge* y conpuestas], el conde de Guimerá, año 1616».

F. [49-72v] *Inc.*: «Ítem, és ordenat per lo senyor rey que sia fet compte a vi hoýdors que tan solament que ordinàriament seguesquen la cort». *Expl.*: «algun príncep, duch, compte, etc. Deo graçias. Hase sacado todo esto de un libro que está en la librería manuescripta de Sant Lorenço el Real, intitulado Regimiento de la casa de Aragón».

6 F. [74]: «Copia de las reglas de la capilla real de la cassa de Castilla, sacada de un libro de mano que se guarda en la librería manuscrita del convento de San Lorenzo el Real del Escorial, con algunas advertencias en las márgenes del provecho que se puede sacar de su lectura, hechas por mí, el conde de Guimerá, año 1616».

F. [75-83]: «Las reglas e constituciones que suelen ser guardadas en la cappilla real de España». *Inc.*: «Primeramente que los que fuesen de su çelsitud reçevidos por capellanes». *Expl.*: «si no fuere de linage, ha de pagar seysçientos maravedís».

7 F. [84]: «Copia del estilo con que el rey, nuestro señor, escribe y sobreescribe por la cañillería y secretaría de Aragón, sacada del libro que para instrucción de lo dicho tiene el secretario Agustín de Villanueva, que lo es del reyno de Aragón, y está en dicho libro a cartas 29. Mandado copiar por el conde de Guimerá, mi señor, en Madrid, a 24 de octubre 1616».

F. [85-92]: «Forma de cómo el rey, nuestro señor, don Phelipe 2º escribe al papa, a sus ministros, offiçiales, prelados y universidades de sus reynos de la corona de Aragón y otros, a los quales al lado de la carta se pone “el rey”, sino en la de su santidad y cardenales, y agora se conserva esta misma forma en los sobreescritos». Al final: «Está esta misma forma de sobreescritos en el mismo libro que en el título d'este papel se dize a fol. 73».

8 F. [94-98v]: «Copias de las signaturas de las firmas de las cortes de Cataluña desde la reyna Germana hasta las primeras que'l rey don Felipe tubo siendo rey, por las quales se verá el asiento que en ellas tienen los señores de mi casa. Está copiado del volumen pequeño de las constituciones de Cataluña impresas de las

cortes que dichos príncipes celebravan; hálla[n]se<n> ya muy pocos volúmenes d'esta impresión, porque [en] los nuebos están puestas por títulos y materias y no por cortes; y con éstas se prueba sin aver m[eneste]r sacarlo del Archivo de Barcelona».

9 F. [100-105] [Valladolid, 2 d'abril de 1601]. «Copia de la pragmática real açerca de los derechos de cançillería de graçia y justiçia del Consejo supremo de Aragón, sacada del libro que para semejantes despachos tiene en su poder el secretario Agustín de Villanueva, y está a fol. 86. Mandada copiar por el conde de Guimerá, mi señor, en Madrid, a 24 de octubre 1616».

10 F. [106-107v]: «Relación de la familia de los varones Trucheses de Valpurg, dichos Abietes y Pinarios, de donde viene el nombre de Pinós, qu'es lo mesmo». Al marge: «Esta relazió está sacada de un libro manuscrito que'l cardenal Ottón de Austria, título de Santa [*en blanc*], embió al rey don Felipe segundo, su sobrino, de las armas y nobleza de Alemaña, que agora se guarda en la librería mayor de emprenta del convento de Sant Lorenzo el Real del Escorial». *Inc.*: «Imperator Federicus Barbarosa». *Expl.*: «haec enim historia multa auditu mirabilia complectitur».

11 F. [114-115v]: «Memoria de libros que se an de buscar en la librería de mano de Sant Lorenzo el Real del Escorial».

Bibliografia

1 J. K. WALSH. *El libro de los doze sabios*, 1975, p. 141-145, [ed. parcial]. Cf. *Coronación y consagración de reyes*. **2**, **5** REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 58-60. **3** *Prosistas castellanos del siglo XV*, 1959, p. 161-167 (**3a**), 18-20 (**3b-c**), [a cura de M. Penna]. // BETA, manid 4306. // Sobre el comte de Guimerà veg. *supra*, ms. 1313. **2**, **5** Veg. REPERTORI 1474-1620, vol. III, p. 202-206.

Observacions

Volum compilat per ordre del comte de Guimerà cap al 1616; algunes portades i notes marginals, en castellà, són de la seva mà. En un f. solt, índex mecanografiat del contingut del llibre.

1: copiat del ms. &-III-3 d'El Escorial (Zarco Cuevas. *Catálogo de los manuscritos castellanos*, vol. I, p. 282; BETA, manid 1413).

2, **5**: els ms. h-II-9 i h-II-10 del mateix fons contenen, respectivament, una còpia catalana i la traducció castellana de les *Ordinacions* del Cerimoniós, fetes per al príncep Carles d'Àustria, fill de Felip II.

4: conté instruccions del comte per al destinatari, el jurista aragonès Vicente Hortigas y Villalpando (m. 1652; Latassa; Gómez Uriel. *Bibliotecas*, vol. II,

p. 27-28), que prepara una obra en la qual inclourà materials sobre la família del comte.

6: veg. el ms. &-II-7 de l'Escorial (Zarco Cuevas, *op. cit.*, vol. I, p. 253).

11: entre els llibres ms. i impresos que s'han de buscar a El Escorial hi ha el «libro o discurso o tratado de linages que dizen que conpuso don Antonio Agustín, arzobispo de Tarragona»; més que no del *Diálogo de las armas*, sobre el qual veg. REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 32-33, i vol. II.1, p. 260, es deu tractar del *Libro de armas y linajes y antigüedades*, que, segons Menestrier —*Le veritable art du blason*, p. 31-32—, Agustí compongüé mentre estudiava a Bolonya i del qual hi ha un exemplar a BNP, ms. esp. 343-344 —Morel-Fatio. *Catalogue*, p. 146. Altres títols sol·licitats: una carta de Reginaldo Polo a Honorat Joan, preceptor del príncep Carles; «Don Jayme el Conquistador, la Conquista de Valencia»; alguna obra extractada al mateix volum, com ara Valera i les *Ordinacions* del rei Pere, etc.

GASPAR GALCERAN DE CASTRE I DE PINÓS, COMTE DE GUIMERA (prop de Barcelona, 1584 - Saragossa, 1638).

Ms. 3902: [Principis d'aritmètica]

Segle XVII. 87 f. s. n. Paper, 210 × 150 mm. Diverses mans. Enquadernació de pergami. A la contracoberta anterior: «Aquest libre de Vantura Prucià [?], que va en lo estudi del senyor Andreu Puig, que eprèn d'escriura y de llegir y de [s'interromp]». Registrat el 1990.

F. [1-35v]: «Assí comensen les quatre retgles principals y generals de la arithmètica pràtica, que són sumar, restar, multiplicar y partir, e après les altres retgles compostes inseguint de aquelles, y primer de nombrar 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9».

F. [36-87v]: «Comença la primera regla composta, anomenada demandes de multiplicar». [Proemi]. «Per a la pràtica y exercici de les demandes de multiplicar són menester entendre y saber, o al manco scrites y assentades, moltes y diverses parts aliquòties integrals del sou, de la lliura de moneda, de la càrrega del quintar, de la rova y de la lliura de pes, de la quartera, de la cana y altres, y encara de unes parts pendre altres. De les quals possaré assí les que me apar més convenients y necessàries per lo tracte y negoci de comprar y vèndrer tota mercaderia, particularment en esta insigne ciutat de Barcelona y principal de Catalunya».

Observacions

Manual d'aritmètica bàsica per a ús de comerciants. Les operacions s'exemplifiquen amb problemes pràctics sobre conversió de mesures de longitud, massa i monedes, i de compravenda de mercaderies.

Ms. 4046: [Josep DE PASTOR I MÓRA (?)]. *Supremae decisiones regii senatus Cathaloniae* (núm. 1-650)

Començament del segle XVIII. F. 1-526 amb numeració antiga completada en llapis + 1 f. en blanc. Paper, 300 × 200 mm. Enquadernació de pergamí. Al llom: «T. 3». Compra de 1995.

F. 1-1v: «Supremae decisiones regii senatus Cathaloniae». [Introducció]. *Inc.*: «Curias in Cathalonia, etsi non nisi rex personaliter celebrare possit». *Expl.*: «nam tot sindici cujuscumque civitatis, tot voces ac sufragia habebant».

F. 2-525v: «1». *Inc.*: «Alimenta praestanda sunt a creditore debitori inopi qui carceribus, eo instante, mancipatus fuit». *Expl.* («650»): «referente domino nobili de Pastor sententia latta 26 8^{bris} 1695 in causa nobilis Mentiae et Antonii Gualtero et de Querald contra nobilem Faelicem et Hortentium de Areny, act.º Brossa».

Bibliografia

A. VAQUER. «Un fragment de les Decisions de la Reial Audiència de Catalunya». *Ilerda: Humanitats*, núm. LII, p. 163-185.

Observacions

Recull comentat de sentències i parers emesos a la Reial audiència aproximadament entre 1653 i 1697 —amb al·lusions a causes i disposicions anteriors—, per juristes catalans, entre els quals hi ha J. de Pastor i Móra, sota el nom del qual corren col·leccions semblants de finals del XVII i del XVIII, ampliades amb materials posteriors.

Coneixem els següents exemplars del recull atribuït a Pastor i Móra: (a) el ms. que descrivim; (b) ms. 3622, amb el mateix títol, descrit *supra*; dues compilacions posteriors al 1732, conservades a AHCB, (c) ms. B-336 i 337 (atribuïdes a Pastor i Móra) i (d) B-178, copiades per Antoni de Siscar, advocat de l'Audiència, per al seu germà Ramon, segons que s'explica en una nota del ms. B-336; (e) Arxiu de la catedral de Lleida, Armari A, una compilació posterior fragmentària (només conté les decisions 1-74) que Vaquer atribueix al jurista Francesc Gallart i Pastor, nét de Joan Baptista Pastor (m. 1694) i nebot de Pastor i Móra, tal com el compilador afirma a les decisions 6, 31, 34, 40, 43, 51, 67, 68 i 70, amb referències al parentesc que no es troben als passatges corresponents dels ms. 4046 i B-336. Vaquer esmenta dos exemplars més, relacionats amb el text transmès pel fragment de Lleida: (f) BICAB, reg. 582-60, de 1693, 2 vol.; i (g) BICAB, sense sign., en 2 vol., amb les decisions 1-617 i 618-956. Hi ha un altre recull posat a nom de Pastor, el contingut del qual no es correspon amb els ms. esmentats, el ms. 3840 de la BC, descrit *supra*.

Més dades per a la biografia de Pastor, esbossada per Vaquer: ministre de la sala del regent la Reial audiència des de 1682 (*Nómina de virreyes*, de Serra i Positius, AHCB, ms. A-21, p. 231; cf. els dietaris coetanis de la institució: ACA, Reial audiència, Conclusions civils). Es conserven sentències i allegacions jurídiques impreses sobre causes en que actuà i documentació sobre el plet que cap al 1673 mantingué amb la seva dona, Narcisa Fonts, filla del ciutadà honrat Jeroni Fonts (F. Bon. 6863, 7341, 7342, 11.707, 11.708). Al fons Francesc de Cardona de la BC hi ha cartes de l'autor i anotacions que hi fan referència; llig. 18/1, núm. 43: certificació de Josep de Cardona, com a subdelegat de F. de Cardona, sobre una pensió deguda a Josep de Pastor i Móra, de la Reial audiència, fill de Joan Baptista Pastor, regent del Consell suprem d'Aragó (València, 14 d'abril de 1699); 15/4: assementaments sobre el pagament d'una pensió reial a Pastor, concedida per privilegi de 30 d'octubre de 1697, fins al 1701; 11/1, núm. 45-52: set cartes de Pastor (Barcelona, 1698-1701) i una del seu pare (Madrid, 26 de desembre de 1691), totes en castellà i adreçades a F. de Cardona.

JOSEP DE PASTOR I MÓRA (? , 1650 - d. 1705) (?).

Ms. 4158: [Poesies (en castellà i català)]

Darrer terç del segle XVII. F. 1-182 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga que abraça tot el volum: f. 1-174 (f. 1-177 de l'anterior) i una altra parcial: f. 22-116 (f. 3-95 íd.). Paper, 210 × 165 mm. Dues mans: f. 5-77 i 78-181 (Josep Albià?). A tota pàgina (1^a mà) i a tota pàgina i dues columnes (2^a). Enquadernació de pergami amb forma de carpeta. Al f. 1: «Llibre de mi, Joseph Albià. / Qui-l trobarà, / sis diners de trobas aurà»; i d'una altra mà, posterior: «Dia 20 de mars. Este libro de Albiá / hasta a oy sin duda á sido, / y de aquí adelante cerá / de Vicente Font divertido». Compra a la casa de subhastes Soler i Llach, de 1997.

- 1 F. 5-6v (1-2v, 24-25v) [F. V. Garcia]. «1». *Inc.*: «La señora Primavera».
- 2 F. 6v-9 (2v-5, 25v-28) [A. Maçaners; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Un somi». «2». *Inc.*: «Vestit de tant gran donaire».
- 3 F. 9-9v (5-5v, 28-28v) [F. V. Garcia]. «Pitafi a un massich samentós». «3». *Inc.*: «Aquí jauen sapultats».
- 4 F. 9v-10v (5v-6v, 28v-29v) [F. V. Garcia]. «A una viuda molt minyona». «4». *Inc.*: «Sobre la vaieta trista».
- 5 F. 10v-11v (6v-7v, 29v-30v) [F. V. Garcia]. «A una cagadora». «5». *Inc.*: «La monarquia [ms. manorquia] regint».
- 6 F. 11v-13 (7v-9, 30v-32) [F. V. Garcia]. «6». *Inc.*: «De tots los pans que ha pastat».

7 F. 13-14v (9-10v, 32-33v) [F. V. Garcia]. «A una dama nomenada Serra». «7». *Inc.*: «Dos mil voltes me ha tirat».

8 F. 14v-16 (10v-12, 33v-35) [F. V. Garcia]. «A unes llàgrimes». «8». *Inc.*: «Amor, que riure solia».

9 F. 16-18v (12v-14v, 35-37v) [F. V. Garcia]. «Als tapins de una monja». «9». *Inc.*: «De mos labis als divins».

10 F. 18v-21 (14v-17, 37v-42) [F. V. Garcia]. «10». *Inc.*: «Que no us vullga més que mi».

11 F. 21-24v (17-20v, 42-45v) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «11». *Inc.*: «Prop lo jorn que l'Innosent».

12 F. 24v-25v (20v-21v, 45v-46v) [F. V. Garcia]. «12». *Inc.*: «Bella com un serafí».

13 F. 25v-26v (21v-22v, 46v-47v) [F. V. Garcia]. «13». «A una senyora nomenada Hiasinta». *Inc.*: «Ja amor contra mi's provoca».

14 F. 26v-28 (22v-24, 47v-49) [F. V. Garcia]. «14». *Inc.*: «De veure-us tant celebrada».

15 F. 28-30v (24-26v, 49-51v) [F. V. Garcia]. «14». «A una senyora febrosa». *Inc.*: «Diuuen que's cria un ardor».

16 F. 30v-31v (26v-27v, 51v-52v) [F. V. Garcia]. «15». «Encarint un galan son amor». *Inc.*: «La mayor glòria he alcançat».

17 F. 31v-33 (27v-29, 52v-54) [F. V. Garcia]. «A uns vulls». «16». *Inc.*: «A la fe, senyora mia».

18 F. 33-35 (29-31, 54-57) [F. V. Garcia]. «A una mentida». «17». *Inc.*: «Ja del món la fe és fugida».

19 F. 35-36 (31-32, 57-58) [F. V. Garcia]. «A la crueldad de una dama». «18». *Inc.*: «Juntà en vós naturalesa».

20 F. 36-37v (32-33v, 58-59v) [F. V. Garcia]. «Romans a una fregona». «19». *Inc.*: «Què se'm done a mi que'l sol».

21 F. 37v-38v (33v-34v, 59v-60v) [F. V. Garcia. Fragment de la *Comèdia de santa Bàrbara*]. «20». *Inc.*: «Deixa per ara les olles».

22 F. 38v-39 (34v-35, 60v-61) [F. V. Garcia]. «Mossèn Per[er]a cridava: Tia, traueu-me la fava». «21». *Inc.*: «De soterrar un albat».

23 F. 39-42 (35-38, 61-64) [F. V. Garcia]. «22». *Inc.*: «Lo solatje de les mosses».

24 F. 42-43v (38-39v, 64-65v) [F. V. Garcia]. «A una monja». «23». *Inc.*: «Di-vertex-te y folga't bé».

25 F. 43v-45v (39v-41v, 65v-67v) [F. V. Garcia]. «24». *Inc.*: «No són testimonis frívols».

26 F. 45v-47 (41v-43, 67v-69) [F. V. Garcia]. «25». *Inc.*: «Cantem un poch del que [s'usa; *mot il·legible al ms.*]».

27 F. 47-49v (43-45v, 69-71v) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. *Inc.*: «Verda és la mansa anyella».

28 F. 49v-50 (45v-46, 71v-72) [F. V. Garcia]. *Inc.*: «No, senyora Madalena».

29 F. 50-55v (46-51v, 72-77v) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Romans». *Inc.*: «Una Margarida bella».

30 F. 56 (52, 78) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto». *Inc.*: «Ninya, sin ser de Osma, digna de asma».

31 F. 56-56v (52-52v, 78-78v): «Soneto». *Inc.*: «Piojos cría el cabello más dorado».

32 F. 56v (52v, 78v) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «A un mirador de monjes se mirava».

33 F. 57 (53, 79) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Petita és, jo u confés, la tanyona».

34 F. 57-57v (53-53v, 79-79v) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Sobre'l clavell de la fragant boqueta».

35 F. 57v (53v, 79v) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Si en eixa percha, hermosa çabatera».

36 F. 58 (54, 80) [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. «Soneto». *Inc.*: «O tu, que de Cervera a Barcelona».

37 F. 58-58v (54-54v, 80-80v) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Desityós una nit de calar broca».

38 F. 58v (54v, 80v): «Soneto». *Inc.*: «Galant, yo us vull de cor més que la vida».

39 F. 59 (55, 81) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «O cap de Déus, ninfa de aygüera».

40 F. 59-59v (55-55v, 81-81v) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Brame, de ocupat, rabioses penes».

41 F. 59v (55v, 81v) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Ay, ay, mal ajau vós, dona d'escach».

42 F. 60 (56, 82) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Sola una mitya dent que li faltava».

43 F. 60-60v (56-56v, 82-82v) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Ara baxas la vista envés la inmundà».

44 F. 60v (56v, 82v) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Si fósseu majordona de soldada».

45 F. 61 (57, 83) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Per aygua lo meu bé anava un dia».

46 F. 61-61v (57-57v, 83-83v) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Ab un[a] pinte de marfil pulia».

47 F. 61v (57v, 83v) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Agraciada senyora del cos prim».

- 48 F. 62 (58, 84) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «En lo rigor de certa matinada».
- 49 F. 62-62v (58-58v, 84-84v) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Per a curar de rael, senyora mia».
- 50 F. 62v-63 (58v-59, 84v-85) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Mala pasqua hos do Déu, vella curcada».
- 51 F. 63 (59, 85) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «Pel cap de Déus, minyona, que't vull bé».
- 52 F. 63-63v (59-59v, 85-85v) [F. V. Garcia]. «Soneto». *Inc.*: «De les exelations que l'ayre cria».
- 53 F. 63v-64 (59v-60, 85v-86) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto». *Inc.*: «Mira lo que fas, que'l posses massa baix».
- 54 F. 64 (60, 86): «Soneto». *Inc.*: «Rodeada de platos y escudillas».
- 55 F. 64v (60v, 86v) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto». *Inc.*: «Aquell llegar de presto y abrasalla».
- 56 F. 64v-65 (60v-61, 86v-87) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Soneto». *Inc.*: «Ojalá yo espirara antes que hos viera».
- 57 F. 65-67v (61-63v, 87-89v) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Glosa con octavas». *Inc.*: «No se fatigue, no, la bella dama».
- 58 F. 67v (63v, 89v): «Soneto». *Inc.*: «Dar un real a una dama es menosprecio».
- 59 F. 67v-68 (63v-64, 89v-90): «Soneto». *Inc.*: «Cagava un estudiante descuidado».
- 60 F. 68-68v (64-64v, 90-90v): «A un amor imposible. Décimas». *Inc.*: «El mérito de alcansar».
- 61 F. 68v-77 (64v-73, 90v-99) [F. de Quevedo]. «Las gracias y desgracias del culo, de don Francisco de Quevedo y Vellegas [...]» [en prosa]. *Inc.*: «No se espantarán de que el culo».
- 62 F. 78-80 (74-76, 100-102): «Sermó». *Inc.*: «Un punt he trobat».
- 63 F. 80v (76v, 102v) *Inc.*: «Gran és vostra confraria».
- 64 F. 81-81v (77-77v, 103-103v) *Inc.*: «Pastoreta bagassa».
- 65 F. 81v (77v, 103v) *Inc.*: «Al altar salía Teresa».
- 66 F. 82 (78, 104): «Letra a la asumpción de María». *Inc.*: «Si de la Iglesia negares».
- 67 F. 82 (78, 104): «Letra a la concepción de María». *Inc.*: «Desembóçase galán».
- 68 F. 82v (78v, 104v) *Inc.*: «Quiero hacer un ramillete».
- 69 F. 82v-83 (78v-79, 104v-105): «Canción». *Inc.*: «Ojos cuyas niñas bellas».
- 70 F. 83-83v (79-79v, 105-105v): «Otra». *Inc.*: «En soledades de ausencia».
- 71 F. 83v (79v, 105v): «Otra». *Inc.*: «Despéñanse de los montes».
- 72 F. 83v-84 (79v-80, 105v-106): «Otra». *Inc.*: «Madre mía, aquel paxarillo».
- 73 F. 84 (80, 106): «Otra». *Inc.*: «Zagala del Tajo».

- 74 F. 84-84v (80-80v, 106-106v): «Otra». *Inc.*: «Oy ha tres meses o años». [Nota al marge del f. 84v: «En lo principi del llibre se trobarà lo demés»; veg. f. 2].
- 75 F. 84v-85 (80v-81, 106v-107): «Otra». *Inc.*: «Cuydava io penas mías».
- 76 F. 85 (81, 107): «Otra». *Inc.*: «Sierra en condición de abrojos».
- 77 F. 85-85v (81-81v, 107-107v): «Otra». *Inc.*: «Aqueste domingo».
- 78 F. 85v-86 (81v-82, 107v-108): «Otra». *Inc.*: «Romped las dificultades».
- 79 F. 86-86v (82-82v, 108-108v): «Otra». *Inc.*: «Sin color anda la niña».
- 80 F. 86v-87 (82v-83, 108v-109): «Otra». *Inc.*: «Hermosa soys, vigatana».
- 81 F. 87-87v (83-83v, 109-109v): «Otra». *Inc.*: «Hermosa sagala».
- 82 F. 87v (83v, 109v): «Otra». *Inc.*: «El buelo de mis deseos».
- 83 F. 88-88v (84-84v, 110-110v): «Otra». *Inc.*: «Como podré lo que os quiero».
- 84 F. 88v (84v, 110v): «Otra». *Inc.*: «Vete más de espacio, amor».
- 85 F. 88v (84v, 110v): «Otra». *Inc.*: «Que muero contento, digo».
- 86 F. 88v-89 (84v-85, 110v-111): «Otra». *Inc.*: «Si dormís, senyora, tanto».
- 87 F. 89-89v (85-85v, 111-111v): «Otra». *Inc.*: «Hanme muerto unos ojos».
- 88 F. 89v (85v, 111v): «Otra». *Inc.*: «Si a dó quieren reyes».
- 89 F. 89v-90 (85v-86, 111v-112): «Otra». *Inc.*: «A las onse me mandó».
- 90 F. 90 (86, 112): «Otra». *Inc.*: «Viendo que mi querida».
- 91 F. 90v-91 (86v-87, 112v-113): «Otra». *Inc.*: «Pues por tales asperesas».
- 92 F. 91 (87, 113): «Otra». *Inc.*: «Un atrevido temor».
- 93 F. 91-91v (87-87v, 113-113v): «Otra». *Inc.*: «Ojos negros de mis ojos».
- 94 F. 91v-92 (87v-88, 113v-114): «Otra xacona». *Inc.*: «Agora que la guitarra».
- 95 F. 92 (88, 114): «Otra». *Inc.*: «Mil veces estas memorias».
- 96 F. 92-92v (88-88v, 114-114v): «Otra». *Inc.*: «En tanto, hermosa enemiga».
- 97 F. 92v (88v, 114v): «Otra». *Inc.*: «¿Soy yo de mármol acaso».
- 98 F. 92v-93 (88v-89, 114v-115): «Otra». *Inc.*: «Aves amorosas».
- 99 F. 93-93v (89-89v, 115-115v): «Otra». *Inc.*: «Con ser tan bello tu rostro».
- 100 F. 93v (89v, 115v): «Otra». *Inc.*: «Qué breves que son, señora».
- 101 F. 93v-94v (89v-90v, 115v-116v): «Otra». *Inc.*: «Ay verdades que en amores».
- 102 F. 94v-95 (90v-91, 116v-s. n.): «Síguese la respuesta». *Inc.*: «Vengada la hermosa Filis».
- 103 F. 95-95v (91-91v): «Otra». *Inc.*: «Si io gobernara al mundo».
- 104 F. 95v-96 (91v-92): «Otra». *Inc.*: «Siguiendo voy mi gobierno».
- 105 F. 96-97v (92-93v): «Otra». *Inc.*: «Selvas y bosques de amor».
- 106 F. 97v-98 (93v-94): «Otra». *Inc.*: «Una cortesana vieja».
- 107 F. 98-98v (94-94v): «Otra». *Inc.*: «Donde el pobre Mansanares».
- 108 F. 98v-99 (94v-95): «Otra». *Inc.*: «Corasón, ¿por qué passáys».
- 109 F. 99-99v (95-95v): «Otra». *Inc.*: «Los que quisieren saber».
- 110 F. 99v-100 (95v-96): «Otra». *Inc.*: «Jamás recelé algún daño».

- 111 F. 100-100v (96-96v): «Otra». *Inc.*: «Sendal andalús cubría».
- 112 F. 100v-101 (96v-97): «Otra». *Inc.*: «Por unas hiermas montañas».
- 113 F. 101-101v (97-97v): «Otra». *Inc.*: «Dulce pastora Joana».
- 114 F. 101v (97v): «Otra». *Inc.*: «Pedir que las horas buelen».
- 115 F. 101v-102 (97v-98): «Otra». *Inc.*: «Adiós, pensamientos míos».
- 116 F. 102-102v (98-98v): «Otra». *Inc.*: «Todo me parece mal».
- 117 F. 102v (98v): «Otra». *Inc.*: «Señora, mi fe os empeño».
- 118 F. 102v-103v (98v-99v): «Otra». *Inc.*: «Sabed, señora, que muero».
- 119 F. 103v-104 (99v-100) [Salinas]. «Otra». *Inc.*: «Esperansa desabrida».
- 120 F. 104v-105 (100v-101): «Otra». *Inc.*: «Haora que sale la aurora».
- 121 F. 105 (101): «Otra». *Inc.*: «Señora del alma mía».
- 122 F. 105-105v (101-101v): «Otra». *Inc.*: «Dejadme, memorias tristes».
- 123 F. 105v-106 (101v-102): «Fullias». *Inc.*: «Tota la nit estich pensant».
- 124 F. 106-107 (102-103): «Otro». *Inc.*: «Quando el amor me tenía».
- 125 F. 107-109 (103-105): «Hablando con un Christo en las agonías de la muerte. De fray Lope Félix de Vega Carpio, del hábito de San Juan. Endechas». *Inc.*: «Cercado de congoxas».
- 126 F. 109-109v (105-105v): «Letrilla». *Inc.*: «Frescos ayresitos».
- 127 F. 109v (105v): «Canción». *Inc.*: «Una señora me tiene».
- 128 F. 109v-110 (105v-106): «Otra». *Inc.*: «L'om qui viu enamorat».
- 129 F. 110 (106): «Otra». *Inc.*: «Jurat he de nunca amar».
- 130 F. 110-110v (106-106v): «Otra». *Inc.*: «No duran más las flores».
- 131 F. 110v-111 (106v-107): «Romance». *Inc.*: «Cante la fama mi nombre».
- 132 F. 111v (107v): «Canción». *Inc.*: «Mejor partido me fuera».
- 133 F. 111v-113 (107v-109): «Del padre maestro fray Diego Niseno, provincial de la sagrada orden de sant Basilio el Magno. Romance». *Inc.*: «Favor, dulcísimo dueño».
- 134 F. 113-113v (109-109v): «Letrilla». *Inc.*: «Romerito florido».
- 135 F. 113v (109v): «Canción». *Inc.*: «Juramento por amores».
- 136 F. 113v (109v): «Otra». *Inc.*: «Aquest jove que ha cantat».
- 137 F. 113v-114 (109v-110): «Otra». *Inc.*: «Burla bien con desamor».
- 138 F. 114 (110): «Romance». *Inc.*: «A quien ventura le falta».
- 139 F. 114-115v (110-111v): «Otro». *Inc.*: «Padres de la gerigonsa».
- 140 F. 115v (111v): «Canción». *Inc.*: «Partiendo quien ama».
- 141 F. 115v-117v (111v-113v): «Del maestro Joseph de Valdeviello, capellán de honor del seresísimo señor infante cardenal. Romance». *Inc.*: «Ya es tiempo, valedor mío».
- 142 F. 117v-118 (113v-114): Otro». *Inc.*: «Campo inutil de pisarras».
- 143 F. 118 (114): «Canción». *Inc.*: «No entendemos, cavallero».
- 144 F. 118 (114): «Otra». *Inc.*: «Molt bé sap ella qui és».

- 145 F. 118v (114v): «Otra». *Inc.*: «Cavallero, muy em balde».
- 146 F. 118v-119 (114v-115) [F. López de Zárate]. «Romance». *Inc.*: «Belilla, la de la corte».
- 147 F. 119-119v (115-115v): «Xácara a las damas de la reyna, nuestra señora, que se cantó a su magestad». *Inc.*: «Oíd, valerosos xaques».
- 148 F. 119v-120 (115v-116): «Canción». *Inc.*: «Si limitara mi vista».
- 149 F. 120-121v (116-117v): «Del doctor Juan Pérez de Montalván. Romance». *Inc.*: «Antes, Señor, que la lengua».
- 150 F. 121v (117v): «Romance». *Inc.*: «Los pedaços de un retrato».
- 151 F. 121v-122 (117v-118): «Canción». *Inc.*: «Si vos os haséys beata».
- 152 F. 122 (118): «Canción». *Inc.*: «Coraçón, sigue tu vía».
- 153 F. 122-122v (118-118v): «Canción». *Inc.*: «Senyora, des que só entrat».
- 154 F. 122v (118v): «Canción». *Inc.*: «Como no me deys selos».
- 155 F. 122v-123 (118v-119): «Romance». *Inc.*: «Oíd, ganchos de la hampa».
- 156 F. 123-124v (119-120v): «Del doctor Felipe Godínez. Romance». *Inc.*: «Buen Jesús, manso cordero».
- 157 F. 124v-125 (120v-121): «Canción». *Inc.*: «No limites los servicios».
- 158 F. 125-125v (121-121v): «Romance». *Inc.*: «Sobre las blancas espumas».
- 159 F. 125v (121v): «Canción». *Inc.*: «No tingau, jove, dolors».
- 160 F. 125v (121v): «Canción». *Inc.*: «Si us confessau, señoreta».
- 161 F. 125v-126 (121v-122): «Canción». *Inc.*: «Mal me lo demande Dios».
- 162 F. 126 (122): «Canción». *Inc.*: «Esconde tus ojos».
- 163 F. 126-126v (122-122v): «Canción». *Inc.*: «Amador soy, mas nunca fui amado».
- 164 F. 126v (122v): «Canción». *Inc.*: «De merced tan estremada».
- 165 F. 126v-127 (122v-123): «Romance». *Inc.*: «Cantó de plano el mulato».
- 166 F. 127 (123): «Canción». *Inc.*: «Los males que amor engendra».
- 167 F. 127-127v (123-123v): «Canción». *Inc.*: «Todos los males de amor».
- 168 F. 127v-128v (123v-124v): «Del doctor Francisco de Quintana. Romance». *Inc.*: «Apressurado el aliento».
- 169 F. 128v (124v): «Romance». *Inc.*: «Al humilde Mançanares».
- 170 F. 129 (125): «Cansó». *Inc.*: «Haveu-me posat en punt».
- 171 F. 129-129v (125-125v): «Canción». *Inc.*: «Si en amor viera que uviera».
- 172 F. 129v (125v): «Canción». *Inc.*: «Legamos a puerto».
- 173 F. 129v (125v): «Soneto». *Inc.*: «Ya he visto yo en mis ojos más contento».
- 174 F. 129v-130 (125v-126): «A la conversión de un pecador. Romance». *Inc.*: «Vitoriosa llega el alma».
- 175 F. 130-130v (126-126v): «Romance». *Inc.*: «Caçuela, io te consuelo».
- 176 F. 130v (126v): «Canción». *Inc.*: «Tened quedos vuestros ojos».

177 F. 130v-131v (126v-127v): «Del licenciado don Gaspar de la Fuente y Vozmediano. Romance». *Inc.*: «A pagar por mí obligastes».

178 F. 131v-132 (127v-128): «Letrilla». *Inc.*: «No las temo, madre».

179 F. 132 (128): «Cansó». *Inc.*: «Ulls y cor ab gran debat».

180 F. 132-133 (128-129): «Canción». *Inc.*: «De las cadenas de amor».

181 F. 133-133v (129-129v): «Canción». *Inc.*: «No más, ninfa cruel, ia estás vengada».

182 F. 133v-134 (129v-130): «Romance a las lágrimas de un pecador». *Inc.*: «Bien podéys, ojos, llorar».

183 F. 134-134v (130-130v) [F. V. Garcia]. «A una señora donsella molt desdenosa anom[en]ada Coloma, ab metàphora. Romanse». *Inc.*: «Si sou Coloma, señora».

184 F. 134v-135 (130v-131): «A la santíssima Trinidad. Romance». *Inc.*: «En el tribunal divino».

185 F. 135-135v (131-131v): «Romance». *Inc.*: «Al zurdillo de la costa».

186 F. 135v (131v): «Canción». *Inc.*: «Vida mía, assí goséys».

187 F. 135v-136 (131v-132): «Del maestro Gabriel de Roa. Romance». *Inc.*: «Ya, Señor, ya llegó el plaso» [s'interromp].

188 F. 137 (133): «Letra». *Inc.*: «Peñascos encapotados».

189 F. 137 (133): «Letra». *Inc.*: «Álamos tremoladores».

190 F. 137-137v (133-133v): «Siguidillas». *Inc.*: «Io te enojé, no sé cuándo».

191 F. 137v (133v): «Otra». *Inc.*: «Porque tan firme os adoro».

192 F. 137v (133v): «Otra». *Inc.*: «En frutos logra el otoño».

193 F. 137v-138v (133v-134v): «Bayle de la galera». *Inc.*: «Músicos: Oygan, señores, en ecos».

194 F. 138v (134v): «Letra». *Inc.*: «¿Para qué tan riguroso».

195 F. 138v-139 (134v-136): «Otra». *Inc.*: «Calle el sol y calle el alva».

196 F. 139 (136): «Otra». *Inc.*: «Arroiuelo presuroso».

197 F. 139-139v (136-136v): «Exdrúxulos». *Inc.*: «Pues d'esta escuela metròpoli».

198 F. 139v (136v): «Letra». *Inc.*: «Ya del ayrado desiembre».

199 F. 139v (136v): «Otra». *Inc.*: «Blanco penacho de nieve».

200 F. 139v-140 (136v-137): «Otra». *Inc.*: «Pastores de Mansanares».

201 F. 140 (137): «Sátira a los notarios». *Inc.*: «Hoy sin más ni más me allano».

202 F. 140-140v (137-137v): «Letra». *Inc.*: «La hermosura de Filis».

203 F. 140v (137v): «Canción». *Inc.*: «Quando quiero ver tus ojos».

204 F. 140v-141 (137v-138): «Otra». *Inc.*: «Bien podéys, ojos, buscar».

205 F. 141 (138): «Otra». *Inc.*: «Despiértense los sentidos».

206 F. 141-141v (138-138v): «Otra». *Inc.*: «Deseos de un impossible».

207 F. 141v (138v): «Otra». *Inc.*: «Quando sale el sol hermoso».

- 208 F. 141v-142 (138v-139): «Otra». *Inc.*: «Passando felices horas».
- 209 F. 142 (139): «Otra». *Inc.*: «En los brassos de la noche».
- 210 F. 142 (139): «Otra». *Inc.*: «Una tarde alegre».
- 211 F. 142v (139v): «Otra». *Inc.*: «Partirme quiero, señora».
- 212 F. 142v-143 (139v-140): «Otra». *Inc.*: «Si te da pena mi ausencia».
- 213 F. 143-143v (140-140v): «Otra». *Inc.*: «Sale el sol con rayos de oro».
- 214 F. 143v (140v): «Letra». *Inc.*: «Io no sé qué me cante».
- 215 F. 143v-144 (140v-141): «Letra». *Inc.*: «Aunque io miento».
- 216 F. 144-144v (141-141v): «Letra». *Inc.*: «A la mesa llega el alma».
- 217 F. 144v (141v): «Letra». *Inc.*: «Ama al que ama las almas».
- 218 F. 144v-145 (141v-142): «Letra». *Inc.*: «Si adorar al rey deseas».
- 219 F. 145-145v (142-142v): «Quartetes a unas damas». *Inc.*: «Dime, Pedro, por tu vida».
- 220 F. 145v-146 (142v-143): «Respuesta a un poeta que a un tercio de damas quiso haser passar muestra y la dio de su caudal». *Inc.*: «¿Qué, poetisante nuevo».
- 221 F. 146-146v (143-143v): «Baraja de dos dados de poetas del tercio». *Inc.*: «Poético y poetisante».
- 222 F. 146v-147 (143v-144): «Respuesta que dio un cavallero a otro que ha hecho los primeros versos, culpándole que él los había echo, y va de pico por la colba de Alemana y otras cosas. A un malsonante sonido, que tomó el eco por el son. Décimas». *Inc.*: «Las sátiras no hisieron cortesano».
- 223 F. 147 (144) [F. V. Garcia]. «Cansó». *Inc.*: «Vés a posar espinachs».
- 224 F. 147-147v (144-144v): «Letra». *Inc.*: «Marisápoles bajó una tarde».
- 225 F. 147v-148 (144v-145) [P. A. Jofreu; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Lletrilla de micer Jofreu. Lletra». *Inc.*: «De aquell, de aquell all tendre».
- 226 F. 148-148v (145-145v): «Vi marfil, vi plata y no. Glossa». *Inc.*: «En los labios de una ingrata».
- 227 F. 148v (145v): «Letra». *Inc.*: «Fabio, que sales de noche».
- 228 F. 148v-149 (145v-146): «A una dama que se quexava a la margen de un arroyo de su ausente amante. Letra». *Inc.*: «A la margen de un arroyo».
- 229 F. 149-150 (146-147) [P. A. Jofreu; F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Lletrilla de micer Jofreu. Lletra». *Inc.*: «A pler, a pler, no fassam remor».
- 230 F. 150-150v (147-147v) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «A una monja. Romans». *Inc.*: «O, malàyan las mudansas».
- 231 F. 150v-151 (147v-148): «A un cavallero que tenía ama, de recente christiano y de seloso sufrido, y salió a passarse en un cavallo, día de toros, por el corte con muchos criados con libreas de turcos y moros. Quintillas». *Inc.*: «En un rocín entreabierto».
- 232 F. 151-151v (148-148v): «Letra». *Inc.*: «Desidle, amiga, a aquel hombre».
- 233 F. 151v (148v): «Letra». *Inc.*: «Ya entiendo, señora mía».

- 234 F. 151v-152 (148v-149): «Letra». *Inc.*: «Con los ojos de Gileta».
- 235 F. 152 (149): «Letra». *Inc.*: «Si de los ojos hermosos».
- 236 F. 152-152v (149-149v): «Letra». *Inc.*: «Chigaraví de los bayles».
- 237 F. 152v (149v): «Letra». *Inc.*: «Compitiendo con las selvas».
- 238 F. 152v (149v): «Letra». *Inc.*: «Dime, alma, por tu vida».
- 239 F. 153 (150): «Letra». *Inc.*: «Mándasme, amigo caríssimo».
- 240 F. 153-153v (150-150v): «Letra». *Inc.*: «Los más bellos ojos negros».
- 241 F. 153v (150v): «Letra». *Inc.*: «Dime, Rosa, por tu vida».
- 242 F. 153v-154 (150v-151): «A una purgada». *Inc.*: «Para mi labia pidí».
- 243 F. 154-154v (151-151v): «Letra». *Inc.*: «No sé si crea, mi vida».
- 244 F. 154v (151v): «Letra». *Inc.*: «Al prado de Sant Gerónimo».
- 245 F. 154v-155 (151v-152): «Letra». *Inc.*: «Silencio vengo a pedir».
- 246 F. 155-155v (152-152v): «Letra». *Inc.*: «Si a la fuente eres, María».
- 247 F. 155v (152v): «Letra». *Inc.*: «Que me muero, morena».
- 248 F. 156 (153): «Letra». *Inc.*: «Regada está la Rubilla».
- 249 F. 156-156v (153-153v): «Respuesta». *Inc.*: «La tavernera que ha oído».
- 250 F. 156v (153v): «Letra». *Inc.*: «Yo te quisiera querer».
- 251 F. 156v (153v): «Letra». *Inc.*: «A la gayta bayló Gila».
- 252 F. 156v-157 (153v-154): «Letra». *Inc.*: «Porque mis madexas».
- 253 F. 157 (154): «Letra». *Inc.*: «Si a la fuente vas, Juanilla».
- 254 F. 157v (154v): «Letra» [multilingüe]. *Inc.*: «A estes pobres romeros».
- 255 F. 157v-158 (154v-155) «Letra». *Inc.*: «Rueda la bola».
- 256 F. 158 (155): «Letra». *Inc.*: «O, qué gusto es, madre».
- 257 F. 158-158v (155-155v): «Letra». *Inc.*: «Jardín cargado de aromas».
- 258 F. 158v-159v (155v-156v): «A la Madalena. Letra». *Inc.*: «Entre los sueltos cabellos».
- 259 F. 159v-160 (156v-157): «Loa». *Inc.*: «Todas las cosas pequeñas».
- 260 F. 160-160v (157-157v): «Letra». *Inc.*: «Qué lindo aspeto que tiene».
- 261 F. 160v-161 (157v-158): «A un jurista que, ab tres anys és casat, jamay à pagat son dret a la muller». *Inc.*: «Endevina endevinalla».
- 262 F. 161-162 (158-159): «Décimas del juego de la polla contra las quatro naciones». *Inc.*: «Jugando la polla están».
- 263 F. 162-162v (159-159v): «Décima de un padre dominico que, predicando una Quaresma y rehusando en la salutación de la Virgen el desir ser concebida sin mancha de pecado original en su primer instante, ha sido privado de la Quaresma y desterrado a la Peña de Francia, creyendo él que los padres de la Compañía le avían ayudado a que fuesse desterrado. Sucedió en Toledo». *Inc.*: «Pía, santa compañía».
- 264 F. 162v-163 (159v-160): «Quartetetas en respuesta». *Inc.*: «Musa mía, si no soplas».

265 F. 163-164 (160-161): «Décimas a la paz, a su eminencia». *Inc.*: «1. Del árbol más montaraz».

266 F. 164-164v (161-161v): «Décima». *Inc.*: «Del Bota fiesta previno / don Melcior a Villanueva».

267 F. 164v (161v): «Décima». *Inc.*: «Ángel de la Anunciación».

268 F. 164v-167 (161v-164) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Décimas». *Inc.*: «Tus prendas, Fili, adoradas».

269 F. 167-167v (164-164v): «Letra». *Inc.*: «A esta pobre gitanilla».

270 F. 167v-168 (164v-165): «Retrato». *Inc.*: «Mi musa y yo nos juntamos».

271 F. 168-168v (165-165v): «Letra». *Inc.*: «Después que vivo, Belilla».

272 F. 168v (165v): «Letra». *Inc.*: «Señoras hembras, paciencia».

273 F. 168v-169 (165v-166): «Letra». *Inc.*: «Quando del octavo cielo».

274 F. 169 (166): «Letra». *Inc.*: «Unos ojos se me esconden».

275 F. 169 (166): «Letra». *Inc.*: «Agamos las pases».

276 F. 169-169v (166-166v): «Letra». *Inc.*: «Estos consejos un día».

277 F. 169v-170 (166v-167): «Letra». *Inc.*: «O beldad, o hermosura».

278 F. 170 (167): «Letra». *Inc.*: «Miserables xiquiticos».

279 F. 170-170v (167-167v): «Letra». *Inc.*: «Quando entrava la hermosa María».

280 F. 170v-171 (167v-168): «Lletra». *Inc.*: «Trista estava y pensativa».

281 F. 171-171v (168-168v): «Bayle de las beatas». *Inc.*: «Deo gracias, hermanas mías».

282 F. 171v (168v) [F. Lope de Vega. «Un soneto me manda hacer Violante»]. «Soneto burlesco de Lope de Vega». *Inc.*: «Un soneto mandáys haser rumbante».

283a F. 171v-172 (168v-169) [F. Fontanella]. «Romans que envià Fontano a las santas monjas dels Àngels quant se purgà». *Inc.*: «De aquest trono circular».

283b F. 172 (169): «La resposta que las reverendíssimas feren fou un paneret, dintre del qual venia un topí ab moltes poncellas de diferents flors y enmitg d'ellas un frare blanch, d'estos que-s fan en los camps; lo tupí portava un billet agafat ab esta quartilla». *Inc.*: «Enviám-vos des de ací».

283c F. 172 (169): «Y lo frare portava a l'envés de la cogulla esta dècima». *Inc.*: «Aqueix frare reverent».

283d F. 172-172v (169-169v): «Tot lo present en cos y en ànima envià Fontano a Jerusalem, y després de aver aguardat dos o tres dias la resposta, vent que se'n descuydaven, escrigué una carta de agrahiment. Y apenas la hagué enviada, quant las senyoras de Jerusalem li tornaren a enviar lo paneret de roses ab estos versos». *Inc.*: «No és mal búcaro un topí».

283e F. 172v (169v) [F. Fontanella]. «Lo paneret, rosas y versos remeté luego als Àngels, acompanyats d'estos altres». *Inc.*: «No us envío'l frare ací».

283f F. 172v-173 (169v-170) [F. Fontanella]. «Carta». *Inc.*: «Misseñoras to-
tas: Que discrets són los tupins».

283g F. 173-173v (170-170v) [F. Fontanella]. «Pochs dias després, sent-se tor-
nat a purgar, envià als Àngels esta carta». *Inc.*: «Altra vegada, señoras» [en vers].

284 F. 173v (170v): «Xàcara». *Inc.*: «El zurdillo de la costa».

285 F. 173v-174v (170v-171v) [F. V. Garcia (falsa atribució)]. «Romans.
Sàtyra». *Inc.*: «De monjas me guarde Déu».

286 F. 174v-175 (171v-172): «Canción». *Inc.*: «Yo no sé por qué no vas».

287 F. 175-176 (172-173) [J. Terrer?; F. V. Garcia (falsa atribució); J. de
Gualbes (falsa atribució)]. «Sàtyra als comptes de Catalunya». *Inc.*: «Volent de
festas tractar».

288 F. 176-177v (173-174v): «Del maestro Alonso de Alfaro. Romance». *Inc.*: «Agora, señor, agora».

289 F. 177v (174v) [F. V. Garcia]. «Soneto en diàlego entre los cònsols de
Tarragona y un criat de l'arquebisbe». *Inc.*: «Criado: Monseñor ilustríssimo ha
mandado».

290 F. 177v (174v) *Inc.*: «Qui més desitja servir-te».

F. 179-181 [Índex de primers versos, dels dos copistes]. «Taula del que's con-
té en lo present llibre».

Bibliografia

2, 4-7, 9-11, 14-16, 18-20, 23-27, 31, 33-37, 39, 41, 42, 44, 45, 48-54, 57, 183,
223, 225, 229, 268, 285, 289 Veg. *supra*, ms. 1358. 6, 25, 29, 35, 37, 39, 42, 49, 51,
53 *Poesia eròtica i pornogràfica catalana*, 1989, [a cura d'A. Rossich]. 61 F. DE
QUEVEDO. *Prosa festiva completa*, 1993, p. 356-378, [a cura de C. C. García-Val-
dés]. 69-75, 77-79, 81-89, 91-110, 130, 138, 146, 154, 162, 172, 180, 203-206 *Prim-
avera y flor de los mejores romances*, 1621 (1ª ed.). 124, 131, 139, 147, 155, 165,
175, 185, 237, 284 *Romances varios de diversos autores*, 1635 (1ª ed.). 125, 133,
141, 149, 156, 168, 177, 187, 288 *Avisos para la muerte*, 1630 (1ª ed.). 126, 134,
142, 150, 158, 169, 178, 258 *Segunda parte de la Primavera y flor de los mejores ro-
mances*, 1629 (1ª ed.). 126, 134, 142, 150, 158, 169, 178 *Laberinto amoroso*, 1618
(1ª ed.). 127-129, 135-137, 143-145, 151-153, 159-161, 170, 171, 179 *Flor de ena-
morados*, 1562 (1ª ed.), 1954. 128, 129, 136, 144, 153, 159, 160, 170, 179 J. TIMO-
NEDA. *Flor d'enamorats*, 1983. 132, 140, 148, 157, 166, 167, 176, 186, 286 *Danza
de galanes*, 1612 (1ª ed.). 132, 140, 148, 157, 166, 167, 176, 186 *Sarao de amor. Se-
gunda parte*, 1561. 174, 181 *Romancero espiritual. Primera parte*, 1612 (1ª ed.).
188, 191, 200, 235, 237, 244, 250, 251, 257, 275 *Romances varios de diferentes au-
tores*, 1677 (1ª ed.). 212 *Romancero general. Segunda parte*, 1605. 226 *Varias her-
mosas flores del Parnaso*, 1680. 234, 237, 239, 240, 253 *Poesías varias de grandes in-*

genios españoles, 1654. **283** Veg, *supra*, ms. 27. **287** Veg, *supra*, ms. 2000. // 2 Sobre A. Maçaners veg. *supra*, ms. 1358. **225, 229** Sobre P. A. Jofreu veg. *supra*, ms. 1358. **287** Sobre J. Terrer veg. *supra*, ms. 1358.

Observacions

La majoria de les composicions en català pertanyen a F. V. Garcia o li són atribuïdes en altres cançoners; d'elles, una gran part són copiades per la primera mà. A les composicions **211** i **213**, la primera estrofa inclou uns números al damunt d'algunes síl·labes, potser indicacions per a la guitarra.

Al f. 2, addicions de versos que corresponen a **74** («En folio 80») i **80** («En fol. 83»). **254**: escrit en una mescla de català, castellà, francès i llatí macarrònic; acaba: «Tot lo llenguatge sabemos, / que aquell que va per lo món / ha de saber lo llenguatge / per demanar a totom».

Una bona part de les composicions es retroben en cançoners editats o reeditats al XVII. Indiquem els que hem localitzat i la data de la 1^a ed., amb la referència al *Manual bibliogràfic* de Rodríguez Moñino, on el lector trobarà la descripció de les edicions conegudes:

69-75, 77-79, 81-89, 91-110, 130, 138, 146, 154, 162, 172, 180, 203-206: *Primavera y flor de los mejores romances*, compilat per Pedro Arias Pérez (1^a ed. de Madrid, 1621, amb ed. a Barcelona, Lisboa, Saragossa, Sevilla i València; *Manual*, vol. III, núm. 147-165). **119** es llegeix en diversos reculls del XVII (íd., vol. IV, p. 128). **124, 131, 139, 147, 155, 165, 175, 185, 237, 284**: *Romances varios de diversos autores* (1^a ed. de València, 1635, amb ed. a Còrdova, Madrid, Saragossa, Sevilla, València; íd., vol. III, núm. 209-223). **125, 133, 141, 149, 156, 168, 177, 187, 288**: *Avisos para la muerte, escritos por algunos ingenios de España*, a cura de Luis Ramírez de Arellano (1^a ed. s. ll., 1630, amb ed. a Alcalá de Henares, Barcelona, Lisboa, Madrid, Saragossa, Sevilla, València; íd., vol. III, núm. 176-207). **126, 134, 142, 150, 158, 169, 178, 258**: *Segunda parte de la Primavera y flor de los mejores romances*, compilat per Francisco de Segura (1^a ed. de Saragossa, amb ed. a Barcelona i Madrid; íd., vol. III, núm. 168-172); també, excepte l'últim, a *Laberinto amoroso*, a cura de Juan Chen (1^a ed. de Barcelona, 1618; 2^a de Saragossa, 1638; íd., vol. III, núm. 125-126). **127-129, 135-137, 143-145, 151-153, 159-161, 170, 171, 179**: *Cancionero llamado Flor de enamorados*, compilat per Timoneda, posat a nom de Juan de Linares en algunes edicions (1^a ed. de Barcelona, 1562; íd., vol. I, núm. 134-145); el ms. 4128 de la BNM conté una còpia parcial de la de Barcelona, 1681, que inclou **127, 135, 137, 143, 145, 151, 152, 161** i **171** (*Catálogo de manuscritos de la BN con poesía en castellano*, vol. III, p. 1917 seg.). **132, 140, 148, 157, 166, 167, 176, 186, 286**: *Cancionero llamado Danza de galanes*, compilat per Diego de Vera (1^a ed. de Lleida, 1612; 2^a ed. de Barcelona, 1625; íd., vol. III, núm.

110-111); també, excepte l'últim, al *Cancionero llamado Sarao de amor. Segunda parte*, a cura de Timoneda (València, 1561; íd., vol. I, núm. 133). **174, 181**: *Romancero espiritual. Primera parte*, compilat per José de Valdivieso (1ª ed. de Toledo, 1612, i amb ed. a Alcalá de Henares, Lleida, Madrid, Saragossa, València; íd., vol. III, núm. 89-109). **188, 191, 200, 235, 237, 244, 250, 251, 257, 275**: *Romances varios de diferentes autores* (1ª ed. de 1677; 2ª de 1688; íd., vol. III, núm. 254-255). **212**: *Romancero general. Segunda parte*, a cura de Miguel de Madrigal (Valladolid, 1605; íd., vol. III, núm. 27). **226**: *Varias hermosas flores del Parnaso* (València, 1680; íd., vol. III, núm. 256). **234, 237, 239, 240, 253**: *Poesías varias de grandes ingenios españoles*, compilat per José Alfay i dedicat a Francesc de la Torre (Saragossa, 1654; íd., vol. III, núm. 245).

Cançoners de la BNM amb altres exemplars o *incipit* coincident amb els poemes copiats en aquest ms., amb les atribucions que s'hi troben: **31** es llegeix als ms. 3884 —Góngora—, 3912, 3913, 3922 —Francisco de Candamo—, 3926 —Carlos de Cepeda—, 4052, 4067 —ms. atribuït a Quevedo— (*Catálogo de manuscritos de la BN con poesía en castellano*, vol. II, p. 927, 1090, 1098, 1216, 1259; vol. III, p. 1570, 1660); **54** als ms. 3795 —Góngora—, 3985, 4117 —un «Mateo» no identificat— (íd., vol. II, p. 789; vol. III, p. 1445, 1844); **58** a aquest darrer ms. (íd., vol. III, p. 1841); **59** al ms. 3912 (íd., vol. II, p. 1090); **69** als ms. 3884, 4073, 7149 (íd., vol. II, p. 924; vol. III, p. 1696; vol. IV, p. 2321); **73** als ms. 3700 —Lope—, 4103 (íd., vol. I, p. 528; vol. III, p. 1809); **77** al ms. 3890 (íd., vol. II, p. 981); per a **78** cf. ms. 3917 (íd., vol. II, p. 1162); **79** als ms. 3884, 8252 (íd., vol. II, p. 924; vol. III, p. 2494); **81** als ms. 3670 —ms. atribuït a Diego Hurtado de Mendoza—, 3795, 3879 (íd., vol. I, p. 432; vol. II, p. 798, 799, 884); **84** al ms. 3890 (íd., vol. II, p. 981); **86** al ms. 8754 (íd., vol. IV, p. 2572); **92** al ms. 3657 —«don Floristán»— (íd., vol. I, p. 393); **93** als ms. 3890, 4117 (íd., vol. II, p. 981, 1853); **101** al ms. 3795 —Lope— (íd., vol. II, p. 799); **102** als ms. 3913, 3985 (íd., vol. II, p. 1104; vol. III, p. 1452); **103** als ms. 3724, 3795, 3884, 3890, 3040 (íd., vol. I, p. 599; vol. II, p. 799, 932, 986, 1295); **104** al ms. 3884 (íd., vol. II, p. 932); **105** als ms. 3700 —Lope—, 3773, 3795, 3940 (íd., vol. I, p. 527; vol. II, p. 714, 796, 1291); **106** als ms. 3724, 3795 —Góngora— (íd., vol. I, p. 600; vol. II, p. 788); **107** als ms. 3795, 3879, 4124 (íd., vol. II, p. 800, 884; vol. III, p. 1901); **108** al ms. 3700 (íd., vol. I, p. 529); **109** als ms. 3795, 3879 —Barbadillo—, 3940 (íd., vol. II, p. 795, 884, 1295); per a **115** cf. ms. 3700 (íd., vol. I, p. 525); **119** als ms. 3795, 4117 (íd., vol. II, p. 788; vol. III, p. 1848); **121** als ms. 4073, 7149 (íd., vol. III, p. 1696; vol. IV, p. 2322); **126**, tot i la semblança de l'*incipit*, no té res a veure amb els «Frescos airecillos» de Góngora; **138**, cf. ms. 3700, 3795, 3879, 3890, 9777 (íd., vol. I, p. 522; vol. II, p. 800, 885, 981; vol. IV, p. 2685); **142** al ms. 4117 (íd., vol. III, p. 1852); **146** als ms. 3795 —F. López de Zárate—, 3879 —ídem— (íd., vol. II, p. 793, 885); **149** al ms. 7741 (íd., vol. IV, p. 2409); **165** al ms. 3884 (íd., vol. II, p. 936); **169** al ms. 4117 (íd., vol. III,

p. 1851); **175** al ms. 3773 —«Romanze en resposta a la sátira que cantó Borja a los guardainfantes en la comedia, y la cantó María de Heredia. Por don Román Montero»; la peça anterior s'intitula «A los guardainfantes. Sátira que cantó Borja en la comedia. De Benavides»— (íd., vol. II, p. 719); **180, 182** al ms. 3700 (íd., vol. I, p. 526, 531); **183** al ms. 8607 (íd., vol. IV, p. 2550); **185** als ms. 3773 —Jerónimo Cáncer—, 3797, 3879 (íd., vol. II, p. 714, 830, 886); **191** al ms. 3811 (íd., vol. II, p. 865); **192** al ms. 4103 (íd., vol. III, p. 1810); **193** als ms. 4103 i 4123 —«Baile de Los galeotes. Por L. B.»— (íd., vol. III, p. 1808, 1895); **194**, cf. ms. 3884 (íd., vol. II, p. 918); **196** al ms. 4103 (íd., vol. III, p. 1809); **200**, cf. ms. 4103 (íd., vol. III, p. 1801); **201** als ms. 2245, 3916 —«del maestro León»—, 3922, 3931, 4049 —«es de Montoro»—, 4258, 5566 (íd., vol. I, p. 205; vol. II, p. 1140, 1220, 1280; vol. III, p. 1531; vol. IV, p. 2067, 2149); **204** al ms. 6635 —«Moreto, en la comedia El Eneas de Dios»— (íd., vol. IV, p. 2264); **205**, cf. ms. 3884 i 4103 (íd., vol. II, p. 916; vol. III, p. 1807); **206** als ms. 3700 —«del príncipe d'Esquilache», Francesc de Borja i d'Aragó—, 3811 i 8252 —Villamediana— (íd., vol. I, p. 525; vol. II, p. 863; vol. IV, p. 2493); **209** als ms. 3811 i 3917 (íd., vol. II, p. 866, 1151); **212** als ms. 4073, 7149 i 8252 (íd., vol. III, p. 1695, vol. IV, p. 2320, 2496); **219** i **224** al ms. 3884 (íd., vol. II, p. 937, 936); **235** als ms. 3797, 3879 i 3884 —Sebastián de Villaviciosa— (íd., vol. II, p. 832, 886, 936); **237** (veg. *supra*, ms. 1495); **239** al ms. 3725 —col·lecció d'Alfay— (íd., vol. I, p. 600); **240** als ms. 3700, 3795 i 3879 (íd., vol. I, p. 530; vol. II, p. 798, 884); **244** al ms. 4103 (íd., vol. III, p. 1799); **255** al ms. 3886 (íd., vol. II, p. 951); **257** al ms. 3884 (íd., vol. II, p. 929); **284** als ms. 3884 —María de Heredia (personatge del poema)— i 3889 (íd., vol. II, p. 929, 975).

FRANCESC FONTANELLA (Barcelona, 1622 - Perpinyà, 1682/1683). FRANCESC VICENT GARCIA (Tortosa?, 1578/1579 - Vallfogona de Riucorb, 1623). FELIPE GODÍNEZ (Moguer, 1585? - Madrid, 1659?). JOAN DE GUALBES I COPONS (Barcelona, 1643-1714). PERE ANTONI JOFREU (Barcelona?, 1ª meitat del segle XVII). FÉLIX LOPE DE VEGA (Madrid, 1562-1635). ANTONI MAÇANERS (Tarragona, ? - Roma?, 1634). DIEGO NISENO (m. 1656). JUAN PÉREZ DE MONTALBÁN (1602-1638). FRANCISCO DE QUEVEDO (Madrid, 1580 - Villanueva de los Infantes, 1645). FRANCISCO DE QUINTANA (m. d. 1635). JOAN TERRER (*fl.* 1610). JOSÉ DE VALDIVIELSO (1560?-1638).

Ms. 4164: ANTONI DE SANT MATIES. [Carta sobre l'oració]

Segle XVII. F. 1-4 amb numeració antiga. Paper, 310 × 210 mm. Protegit modernament amb uns bifolis de paper. Carpeta de cartolina. Procedent de l'antic ms. 1541 (veg. f. 4v), provinent del convent de les carmelites descalces de Barcelona i retornat el 1940.

F. 1-4v, dalt: «Jesús, Maria, Joseph». *Inc.*: «Sien sempre en l'ànima de vosa caritat, hermana Maria. Nostra santa mare Theresa, en lo capítol dotsè de sa vida, tractant del gran bé que és portar a Christo present en algun pas y misteri de sa vida». *Expl.*: «com jo desijo y enquare molt més. D'est nostre convent de Sant Joseph de Barcelona, a 16 de febrer de 1650. Fra Antoni de Sant Mathias».

Bibliografia

F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 45-46. A. COMAS. HLC, vol. iv, p. 461-464. Íd. «Un escriptor místic català del segle XVII» (*Estudis de literatura catalana (segles XVI-XVIII)*), p. 63-105). G. BELTRAN. *Fuentes históricas de la provincia O. C. D. de San José*, p. 14, 103, 388, 452. DHEC, vol. I, p. 91.

Observacions

Procedeix de l'antic ms. 1541 de la BC, un obituari de les carmelites descalces de Barcelona (1588 seg.) que durant la guerra civil va ingressar provisionalment a la biblioteca, on duia aquella signatura; va ser retornat al convent el 1940. Cf. BC, ms. 2086. Sobre l'autor veg. també el *Catálogo de los religiosos que han muerto en este convento de nuestro padre San Josef de Barcelona, 1589-1835* (ACA, Monacals d'Universitat, vol. 83, f. 62-68, reproduït a ACDCB, A-I-19; informació de M. Gras).

ANTONI DE SANT MATIES, O.C. D. (CARBÓ) (Figueres, 1595 - Barcelona, 1668).

Ms. 4270: [Miscel·lània devocional (en castellà i llatí)]

Primer terç del segle XVII. 1 f. prel. + f. 1-310 amb numeració moderna en lla-pis sobre una d'antiga: f. 1-308 (f. 6-[312] de l'anterior) + 2 f. s. n. Paper, 145 × 105 mm. Dues mans. Taula inicial, a dues columnes. Notes al marge. Enquader-nació de pergamí. Alguns f. en mal estat a causa de l'efecte corrosiu de la tinta. Al f. [312v], entre proves de ploma: «Est ex libris Bernardini Mas, clérigo [...]. Doña Francisca Conrrado y Richard». Al f. [1] prel., ex-libris de la biblioteca de Sant Felip Neri, de Palma. Registrat el 1998. *Olim* 1111.

F. 3-4: «Tabla de lo contenido en el 1º libro [...]. Tabla del 2º libro».

F. 5-11v (s. n.-6v): «Tabla de los exemplos».

1 F. 12-127 (7-124) [Exercicis espirituals, meditacions, oracions, sermons i altres textos devocionals (en castellà i llatí)]. Dalt: «Lib. 1». Primera rúbrica: «En la vía purgativa y exercicios de la prime<me>ra semana. El affecto del dolor de pecados, que es lo principal d'ella, se podrá dilatar con estos ocho puntos». *Inc.*:

«Io, señor, soy el que he sabido pecar y deleytarme en el pecado»; al marge: «Petitio». *Expl.* («Charidad»): «ut videam voluntatem Domini» (Psalm. 26)».

2 F. 130-162 (127-159), dalt: «Libro segundo». «Modo de enseñar la doctrina christiana, por el padre Ledesma, traduzida de toscano en castellano por el padre Diego Borrassá». «Prólogo». *Inc.*: «Porque ay muchos que no enseñan la doctrina, parte por no saber quán grande servicio se haze con ella a Dios». *Expl.* («De humildad»): «“Cum omnia fueritis, dicite: Servi inutiles sumus” (Luc. 17)».

3 F. 166-185v (163-182v): «Algunas comparaciones y dichos sacados de los santos que ayudarán a enseñar la doctrina christiana». *Inc.*: «Assí como en todas las sciencias se suele tratar primero de unas cosas generales, las quales se llaman prologómenos o proemiales». *Expl.*: «porque no siente menos la calentura».

4 F. 185v-189v + 266-267v (182v-186v + 263-264v) [Doctrina cristiana en forma de diàleg (en castellà i afegida posteriorment als f. i espais en blanc)].

5 F. 190-265v (187-262v): «Exemplos de doctrina christiana». *Inc.*: «En las anuas de 90 y 91 in provintia Andaluítiae, en el collegio de Sevilla, se cuenta». *Expl.*: «avemos de traer siempre en la boca y en el coraçón».

F. 310 (306) [Notes sobre els atributs divins (en llatí)].

Bibliografia

2 Sobre D. Borrassà veg. J. M. BOVER. *Biblioteca de escritores baleares*, vol. I, p. 110. C. SOMMERVOGEL *et al.* *Bibliothèque*, vol. I, col. 1820. Sobre D. Ledesma veg. M. AGUILÓ. *Catálogo*, núm. 147, 299-300. C. SOMMERVOGEL *et al.* *Bibliothèque*, vol. IV, col. 1647-1651. E. DE URIARTE. *Catálogo razonado de obras anónimas*, vol. III, p. 148-149.

Observacions

Recull d'exemples, elements de doctrina cristiana, sentències i autoritats, etc., per a ús d'un predicador jesuïta. Els blocs de la descripció anterior són purament indicatius. 1 conté, entre d'altres: jeroglífics i poemes en llatí a sant Ignasi, canoïtzat el 1622; primers versos: «Iam, Loiola, tuos celebrant, iam cuncta triumphos, pontus et imperium»; «Nil nisi flamma fuit cupiens consumere culpam»; «Quae te causa movet gelidas decurrere ad undas?»; «Res miranda solo, variis celebranda trophaeis»; «Salve, parens presentium»; «Phaebus, ut elatum, suspendit in aethera cursum»; «Et magnus virtute Cato, quoque Caesar honore»; «Inter felices arbor apobalsama sylvas»; «Nemo potest tua gesta, parens, memorare canendo»; «Lux hilaris, lux festa venit, lux candida surgit»; «Nonne feris incus percutitur ictibus? Ictus» (f. 62-64v). «Otros puntos para conocer el proprio conocimiento, de nuestro padre Francisco de Borja» i «Exercicio del padre Francisco de Borja, de

la consideración con que andava en la presentia de Dios por los días de la semana» (f. 30-31v i 66-67). «Index annuarum Societatis Jesu», amb remissió a un volum que conté les cartes ànnees enviades des de diferents províncies de l'orde entre 1581 i 1595 (f. 100-107v); d'Aragó se cita la de 1591.

2: Sommervogel esmenta exemplars ms. d'un catecisme i d'una doctrina cristiana de Borrassà al col·legi de Montision; el text inclòs al volum que descrivim deu ser una versió del *Modo per insegnar la dottrina christiana* del jesuïta Ledesma (1573). D'altra banda, aquest és autor d'una difosa *Doctrina cristiana* en forma de diàleg entre mestre i deixeble, en italià, que també va córrer com a anònima i en diferents traduccions; la 1^a ed. catalana és la de Barcelona, 1600, que Palau (núm. 134.154) havia vist a la biblioteca de Francisco Giraldo; a les actes del sínode diocesà convocat pel bisbe de Barcelona Ildefons Coloma el mateix any ja es recomana als mestres de llegir i escriure que ensenyin als nens «la doctrina cathalana del pare Ledesma» (Aguiló, núm. 147).

5: col·lecció d'exemples, ordenats per matèries i extrets d'obres i testimonis diversos, especialment de les ànnees o cartes anuals que cada col·legi enviava a Roma i de testimonis de jesuïtes; p. e., al f. 255, de Pere Malonda (m. València, 1626), mentre predicava a Tarragona el 1605.

Al f. [1] prel., nota d'una mà posterior: «Als 29 8bre de 1666, etc. Mandigorr[a]»; al f. 1-2, en castellà, anotacions posteriors sobre indulgències plenàries i crides.

DÍDAC BORRASSÀ, S. I. (Palma de Mallorca, ? - València, 1581). DIEGO LEDESMA, S. I. (Cuéllar, 1519 - Roma, 1575).

Ms. 4318: Testamento que otorgó el señor archiduque en la ciudad de Barcelona (en vers)

Començament del segle XVIII. 4 f. s. n. Paper, 205 × 155 mm. A dues columnes. Protegit amb un bifoli de paper. Carpeta de cartolina. Tacat per la humitat. Compra a Casa de subhastes de Barcelona, de 1998.

F. [1-3v]: «[Testamen]to que otorgó el señor archiduque en la ciudad de Barcelona [e]n su última enfermedad de que murió para España». *Inc.*: «En el nombre de Dios padre». *Expl.*: «Carlos que llamáys terzero».

Observacions

Testament en vers, posat en boca de l'arxiduc Carles i escrit per un felipista: «Pero de los [*i. e. bienes*] que é usurpado / declaro por heredero / al grande Phe-lipe quinto, / porque a él le toca por derecho» (f. [1v]); «dejo por testamentarios / a Luis catorze y a su nieto» (f. [2]). Devia ser redactat abans de 1711, ja que Car-

les no hi consta com a emperador i no s'esmenta la mort del seu germà Josep aquest any: «Y que yo vine aquí [*i. e.* España] forzado / por un hermano que tengo, / ambicioso o malmirado, / me á metido en este enredo» (f. [2v]).

Ms. 4321: [Jeroni PUJADES]. *Crónica universal del principado de Cataluña* (ll. XIII, cap. 8-35 - XIV, cap. 1-69)

Segle XVIII. F. 13-[319] amb numeració antiga + 3 f. en blanc. Paper, 205 × 150 mm. Cobertes de paper. Conservat en una carpeta de cartolina. Acèfal i àpode, amb llacunes. Havia pertangut a Ramon de Siscar? Compra a Casa de subhastes de Barcelona, de 1998.

F. 1-86 [Ll. XIII, cap. 8-35]. Al marge: «Anno Christi 929». *Inc.*: «[...] obispo Gosmaro segundo en el año 948».

F. 88-[319v]: «Libro catorse de la Corónica general del principado de Cataluña». *Expl.* (cap. 69): «[B]erenguer Borrel, antes [...]a nacido, sino tam[bién ...]o menor de [...] muerto su [...]mos [...]».

Bibliografia

REPERTORI 1474-1620, vol. III, p. 548. // E. MIRALLES. *La Corónica Universal del principado de Cataluña de J. Pujades a l'Acadèmia de Barcelona*, p. 68-70. // F. DE CASTELLVÍ. *Narraciones históricas*, vol. I, p. 42-43. J. AMELANG. «El mundo mental de J. Pujades» (*España, Europa y el mundo atlántico*, p. 279-297). DHC, p. 955-958. M. CAMPABADAL. *La RABLB en el segle XVIII*, p. 109-115. J. VILLANUEVA. *Política y discurso histórico en la España del siglo XVII*, p. 100-102.

Observacions

Forma part d'una sèrie de la qual també s'han conservat els actuals AHCB, ms. A-31, que conté els ll. XI-XII de la crònica (veg. REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 28-29), i BPM, ms. 547, que conté els ll. XVII-XVIII (íd., vol. IV, en preparació). Tots tres són copiats per la mateixa mà; al ms. de l'AHCB consta el nom d'un antic propietari, Ramon de Siscar, potser el jurista per al qual el seu germà Antoni copia després de 1732 els ms. B-336 i 337 de l'AHCB, citats *supra*, ms. 4046.

Per a la difusió de la part ms. de la crònica, cf. BC, AH, fons Baró de Castellet, 66/2: «Pau Ignasi d'Amat [1708-1772]. Notas històriques de l'oncle don Pau, principalment sobre la Marca hispànica y principi del ms. de Pujades. Notes sobre cronologies de reis francs, datacions, documents relatius a la història de Manresa, sobre gremis, sobre vida de Crist, etc. Notes jurídiques», segle XVIII, foli, s. n.; pri-

mer plec o «Notas històriques [...]», f. [1]: «Notícies concernents per establir la veradera època de la fundació del monastir de Sant Andreu de Exalada», *inc.*: «Pujadas en sa Crònica, part 3, lib. 7 (primer del ms.), cap. 4, estableix que los moros guañaren a Urgell per mort de son bisbe Dotila», i n'extracta fragments en castellà, corresponents a fets del segle VIII.

JERONI PUJADES (Barcelona, 1568 - Castelló d'Empúries, 1635).

Ms. 4355: Melchior SOLER D'ARMENDARIS *et al.* [Relacions sobre la fundació, jurisdicció i dotació de bisbats i abadies catalans (en castellà)]

Segle XVII. 3 f. prel. + f. 1-144 amb numeració antiga + 1 f. s. n. + 5 f. en blanc, excepte el darrer. Paper, 285 × 200 mm. Escut en tinta amb un lleó rampant al f. [3] prel. Enquadernació de pell amb ornamentació daurada. *Olim* C.27-c.1. Compra al senyor Lara, de 1999.

1 F. 1-9: «Relación de la fundación, dotación, consagración, jurisdicción, alodios, censos y rentas de la iglesia catedral metropolitana de Tarragona». «Fundación». *Inc.*: «De la primera iglesia que hubo en la ciudad de Tarragona, antes de la pérdida de Espanya, no hay rastro ni memoria» [Joan de Montcada consta com a arquebisbe actual (1613-1622)].

2 F. 10-10v: «Relación de la fundación de la iglesia cathedral de Barcelona».

3 F. 12-14v: «Nomina episcoporum qui huic ecclesiae cathedrali dertusensi prefuerunt post expugnationem per felicis memoriae Raymundum Berengarii, comitem Barcinonae, factam de civitate Dertusae a sarracenorum posse anno millesimo sentesimo quadragesimo octavo [...]» [fins a Lluís Tena (1616-1622)].

4 F. 15v-16v: «Inventario de las rentas y jurisdicciones tiene la mensa episcopal de la seo de Urgel. Sacada por mandado de su magestad por don fray Bernardo Salbá, obispo de dicha ciudad y iglesia, y por el maestro Melchior de Ernandarís, carmelita observante».

5 F. 17-20v: «Relación del estado de la iglesia de Lérida y de todo su obispado, fundación, dotación y sus rentas de las dignidades y prebendas» [conté un episcopologi fins al bisbe Francesc Virgili (1599-1620)].

6 F. 21-32: «Fundación, consagración y episcopologio de las iglesias de Elna y San Juan de Perpiñán, rentas y cargos de su obispado. Sacado por mandado de su magestad, con su real carta de 24 de octubre 1615, por el doctor Raphael Llobet, canónigo de Elna, vicario, oficial y gobernador general del dicho obispado en ausencia del obispo don Francisco de Vera; y por la solissitud del padre maestro fray Melchior Soler y de Armendarís, de la orden de los carmelitas observantes, comissario acerca d'estas cosas por su magestad nombrado, se dio remate y tuvo cumplimiento lo mandado por su magestad a los postreros de mayo 1618».

7 F. 32v-53v: «Relación de los obispos de la seo de Urgel» [fins a Luis Díez de Aux de Armendáriz (1622-1627)].

8 F. 54-69v: «Relación de la fundación, reedificación y confirmación de la iglesia cathedral de Girona, de todos los que han sido obispos de la dicha iglesia, de las dignidades, canonicatos, officios y beneficios que ay [...]. Sacada por orden de su magestad por don Onofrio Reart, obispo de dicha iglesia, por el maestro fray Melchior Soler de Armendáriz, diffinidor del orden de nuestra señora del Carmen, fecha a 24 de julio 1617».

9 F. 70-80v: «Breve y summaria relación de la iglesia y obispado de Vique dende la devastación de los moros hasta el anyo de 1618».

10 F. 81-84: «Relación de la fundación, consagración, dotación, censos, rentas y cargos de la catredal de Solsona y de la abadía de Gerry y priorato de San Pedro de las Malesas».

11 F. 84v-86v: «Relación de la fundación y censos y rentas de la iglesia de San Pedro, archipestrado de Áger, olim abadía del señor San Agustín, y del priorato de Monmagastre, unido a dicha dignidad».

12 F. 87-91: «Relación de la fundación, dotación, rentas y cargos del monasterio de San Cugat de Vallés, del orden del señor san Benito, en el obispado de Barcelona».

13 F. 91v-95v: «Relación de la fundación, dotación, rentas, censos, diesmos del convento de San Pedro de Rodas, de la orden de san Benito, del obispado de Gerona [...]. Sacado por mandado de su magestad por el doctor fray Pedro Juan Desgüell, abad del dicho convento, y por el maestro fray Melchior Soler y Hermandario, carmalita observante, a 8 de setiembre del anyo 1617».

14 F. 96-99v: «Relación de la fundación, dotación, rentas, censos, diesmos y alodios del convento de San Pedro de la Portella, de la orden de san Benito [...]. Sacada por menudo por mandado de su magestad por fray Pedro Sancho, abad del dicho convento, y por el maestro fray Melchior Soler de Armendaris, carmelita observante, a 28 de mayo 1617».

15 F. 100-101v: «Relación de la fundación, rentas y cargos del monasterio de San Pablo de la ciudad de Barcelona, de la orden de los claustrales de san Benito».

16 F. 102-104: «Relación de la fundación, dotación, rentas, censos, diesmos y alodios del conbento de San Salvador de Breda, de la orden del señor san Benito [...]. Sacada por mandado de su magestad por don fray Pedro de Puigmarí, doctor en drechos y abad de dicho conbento, y por el maestro fray Melchior Soler, carmelita observante, a 20 de julio 1617».

17 F. 104v-105v: «Relación de la fundación, consagración, censos y alodios de la abadía del Estany, olim del orden reglar de señor san Agustín [...].».

18 F. 106-109: «Relación de la fundación, dotación, rentas, diesmos, alodios del conbento imperial de Nuestra Señora de las villas de Amer y Rossas, y del prio-

rato de Nuestra Señora del Coll. Sacada por mandado de su magestad por fray Francisco de Copons, doctor en drechos, abad de dicho combento, y por el maestro fray Melchior Soler de Armendáriz, carmelita observante, a 4 de julio 1617».

19 F. 109v-110v: «Relación de la fundación, dotación, censos y alodios de la abadía de los gloriosos apóstoles San Pedro y San Pablo, de la orden de san Benito, de la villa de Besalú, obispado de Gerona, y las de San Quirze y San Lorenço del Monte, unidas a ella. Sacada por mandado de su magestad por fray Benito Fontanella, doctor en theología, abad del dicho monasterio, y por el maestro fray Melchior Soler de Armendaris, carmelita observante, a XI de octubre MDCXVII».

20 F. 111-112v: «Relación de la fundación, dotación, censos y alodios de la abadía de Nuestra Señora de Arles y de la de San Andrés de Sureda, unida a la dicha abadía de Arles».

21 F. 113-113v: «Relación de la fundación, dotación, rentas y cargos del monasterio de San Miguel de Cuix<t>á, de la orden de san Benito».

22 F. 114-118v: «Relación de la fundación, dotación, rentas, diesmos, alodios del convento de San Martín de Canigó. Sacado por mandado de su magestad por el padre maestro fray Melchior Soler de Armendaris, de la orden de nuestra señora del Carmen de la observança, en veynte de agosto anyo de 1617».

23 F. 119-122: «Relación de la fundación, dotación, rentas, censos, diesmos y alodios de la abadía de Nuestra Señora de la Real, de la villa de Perpinyán [...]. Sacada por mandado de su magestad por el doctor Josephe Masiques, abad de la dicha iglesia de la Real, y por el maestro fray Melchior Soler de Armendáriz, carmelita observante, a los 22 del mes de agosto de 1617».

24 F. 122v-124v: «Relación de la fundación, dotación, rentas y cargos del monasterio de Santas Cruzes, del orden del señor san Bernardo».

25 F. 125-127: «Relación de la fundación, dotación, cargos y rentas del monasterio de Nuestra Señora de Pobled, del orden cisterinense, en el archobispado de Tarragona».

26 F. 127v-128v: «Relación de la fundación, dotación, censos y alodios de la abadía de Nuestra Señora de Belpuche de las Avellanas, de la orden premostrense [...]. Sacada por mandado de su magestad por fray Bernardo Lauger, abad del dicho convento, y por el maestro fray Melchior Soler de Armendaris, carmelita observante, a nueve de noviembre 1617».

27 F. 129-130: «Relación de la fundación y dotación del archip[r]estazgo del Estany y Moyá. Sacada por mandado de su magestad por el maestro fray Melchior Soler de Armendaris, carmelita observante, a 26 de octubre anyo de 1617».

28 F. 130-130v: «Relación de la fundación del convento de predicadores de Perpinyán».

29 F. 131-132: «Relación de la fundación, dotación, censos y alodios del monasterio real de San Daniel, de la orden del señor san Benito, en el obispado de Gi-

rona. Sacada por mandado de su magestad por el maestro fray Melchior Soler de Armandaris, carmelita de regular observancia, a 17 de setiembre 1617».

30 F. 132-132v: «Relación de la fundación del convento de Santa Clara, de la ciudad de Gerona, sacada por mandado de su magestad a 16 de setiembre 1617».

31 F. 133-133v: «Relación de la fundación y dotación de la capilla real del palacio mayor de la ciudad de Barcelona».

32 F. 134-135: «Relación de la fundación, dotación, rentas, censos y cargos del convento real de Santa Clara, de la villa de Perpinyán, del obispado de Elna. Sacada por mandado de su magestad por el maestro fray Melchior Soler de Armandaris, carmelita observante, a 30 de agosto 1617».

33 F. 135-137v: «Relación de la fundación, dotación, censos, alodios, rentas y cargos del conbento de Nuestra Señora de Pedralbes, de la orden de santa Clara, del obispado de Barcelona. Sacada por mandado de su magestad por el maestro fray Melchior Soler de Armendáriz, de la orden de nuestra señora del Carme[n]».

34 F. 137v-139: «Relación de la fundación, dotación, rentas y cargos del monasterio de San Hilario, de religiosas bernardas del orden cisterciense, y de los monasterios de Nuestra Señora de Vallsanta y del Pedregal, unidos a él. Sacada por mandado de su magestad por el maestro fray Melchior Soler de Armendaris, carmelita observante, a 20 de desiembre 1617».

35 F. 139-141: «Relación de la fundación, dotación, censos y alodios del monasterio de San Juan de las Abadessas. Sacada por mandado de su magestad por el doctor Joan Colí, archipestre de dicha iglesia, y por el maestre fray Melchior Soler de Armendáriz, diffinidor de los carmelitas de la regular observancia de Cathalunya y Mallorca, a 6 de octubre 1617».

36 F. 141v-143v: «Relación de la fundación de los beneficios que ay en el obispado de Elna que están a provisión de su magestad, que son de su real patronasgo. Sacada por el maestro fray Melchior Soler de Armendaris, carmelita observante, por mandado de su magestad, a 28 de agosto 1617». *Expl.*: «Ay muchas presentaciones, y la última es de su magestad en persona de Rafel Moraclúa».

F. [145-145v]: «Tabla de las relaciones están contenidas en el presente libro».

Bibliografia

Sobre M. Soler d'Armendaris veg. DHEC, vol. III, p. 464. E. ZARAGOZA. *Història de la congregació benedictina claustral tarraconense*, p. 395.

Observacions

Recull d'informes elaborats per ordre reial els anys 1617-1618, amb addicions posteriors al voltant de 1622 (p. e. sobre L. Dies d'Aux i Armendáriz com a

bisbe d'Urgell), sobre la fundació i les rendes de bisbats i abadies de Catalunya. El carmelità observant Soler d'Armendaris va actuar com a comissari de l'enquesta, en col·laboració amb el personal dels centres visitats. A la contracoberta posterior, notes en llapis amb remissions a notícies del ms. sobre Andorra i el bisbat d'Urgell.

MELCIOR SOLER D'ARMENDARIS, O. C. (Perpinyà, 1572 - Sant Martí del Canigó, 1648).

Ms. 4397: Francesc DE BORJA. [Carta a la duquessa de Gandia; poema en castellà]

Segle XVII. 1 bifoli s. n. Paper, 295 × 210 mm. Els versos, a dues columnes. Protegit modernament amb una carpeta de cartolina. Restaurat. Compra a la llibreria de Josep Porter, anys 80 (?); registrat el 2001.

F. [1-2] [Carta de fra Francesc de Borja a la duquessa de Gandia. Castelló, s. a. (en castellà)]. Conté:

F. [2] [Poema]. *Inc.*: «Zagalas las de Gandía».

Observacions

La carta, signada per «fray Francisco de Borja», a qui no s'ha de confondre amb el sant, és datada «de Castellón, oy martes»; l'autor es declara «de vuestra excelencia verdadero siervo y capellá[n]»; explica una visita del duc de Gandia a la seva mare —present el remitent—, on es troba a faltar la dona i el nét; l'autor és oncle dels ducs i envia salutacions als nebots que són amb la duquessa: «y muchas vezes pueda vuestra excellencia venir a divertirse con su madre, que el tío todo lo ha de correr, [seg]ún veo, pues nació para servir a vuestra excelencia y es él obligado de la casa. Allá dirán madre y marido lo [*ms. bo*] demás. Quiero dar lugar a que vuestra excelencia lo lea con gusto y no aguarle el que tendrá con lo prolijo de mi prosa. Si ay lugar [verá unos?] versos frescos para acabar de çenar; si no, llevarálos el duque mi señor, si los trujere la señora doña musa que ha ido a cogerlos al monte», en referència al poema que segueix, que descriu el règim de vida d'unes monges, probablement les de Santa Clara, on van professar diverses dones de la família Borja («Zagalas las de Gandía, / las monjas de Castellón»). Per la possible datació de la lletra es tractaria del vuitè duc de Gandia, Pasqual de Borja i Doria (1596-1664, duc des de 1632); la mare seria Artemisa Doria-Carreto (m. 1644), la duquessa, Artemisa-Maria Doria-Colonna (m. 1639), mare del novè duc, Francesc, i caldria datar la carta, doncs, entre 1632 i 1639.

No hem pogut identificar l'autor: hi ha un Roderic, fill bastard del sisè duc Francesc de Borja, avi de Pasqual, de qui, per tant, Roderic era oncle i que com a

franciscà adoptà el nom de fra Francesc o Francesc de Jesús; però, segons Batllori, va ser missioner a Mèxic des de 1628 (*La família Borja*, p. 53-54). S'ha documentat un Francesc de Borja, rebesnét del sant, nascut a Gandia, jesuïta fins al 1620 i després benedictí a Sahagún, professor al col·legi de San Vicente de Salamanca, predicador reial el 1634, arquebisbe de la Plata i mort a Sucre el 1644, on havia arribat el 1636 (*Gran Enciclopèdia Catalana*, s. v.); un fra Francesc de Borja consta com a catedràtic d'arts de la Universitat de Salamanca el 1631 (Esperabé. *Historia*, vol. II, p. 452); Francesc de Borja i d'Aragó és elegit rector d'aquesta Universitat el 1637 (ib., vol. II, p. 12).

Arran de la catalogació del fons Bergnes de la BC han aparegut tres cartes en castellà del comte d'Oliva Serafi de Centelles —protector d'Anyés i promotor de l'edició del *Cancionero general* d'Hernando del Castillo— al duc de Gandia Joan II de Borja, amb signatura autògrafa; totes són datades a Oliva el mes d'abril de 1532. En una del dia 12, el comte agraeix al duc la tramesa d'un llibre intítulat *Espejo*, que li envia sor Maria Gabriela de Borja, i li demana un Plutarc.

Ms. 4428: *Reflexiones con las cuales Cataluña debe despertar de un dañoso letargo*

Final del segle XVII. 15 f. s. n. Paper, 210 × 160 mm. Dues mans. Notes al marge. Coberta de paper. Protegit modernament amb dues carpetes. Compra a la llibreria catedral de Tarragona, de 2001.

F. [1-15]: «Reflexiones con las cuales Catalunya deve despertar de un dañoso letargo». *Inc.*: «Un pequeño error en los principios trahe como encadenados otros muchos». *Expl.*: «pues esto es lo que mandan tus constituciones, dispone el derecho común, te lo persuaden los irracionales y Dios se dará por servido».

Bibliografia

P. MOLAS RIBALTA. «Propaganda y debate político» (*Homenaje a J. A. Maravall*, p. 65-67). J. DANTÍ. *Aixecaments populars als Països Catalans*, p. 104-105.

Observacions

Redactades en temps de Carles II, probablement durant les revoltes de 1687-1690, per un eclesiàstic, segons Molas, que les cita d'un exemplar del fons Salazar de la RAH. És un al·legat a favor del dret de la monarquia d'exigir la manutenció de les tropes en la guerra contra els francesos, contra el qual hom oposa les constitucions del país: «Siendo tan manifiesta la pública utilidad, ¿quién puede negar

a su magestad el poder demandar que se le sustenten los soldados y cavallos, que se den bagajes y lo demás que convenga por defenssa del Principado? [...] En tiempo de guerra puede el rey nuestro señor hazer qualquieras costituciones en Catalunya y deven sin contradición los catalanes observarlas» (f. [11-11v]); «siendo tan notoria la necessidad en que se halla tu príncipe y la ocurrencia de haver de resistir al francés y hazerle guerra» (f. [13]). Veg. una altra còpia *infra*, AH, fons Baró de Castellet, 57/2.

Arx. 512: Rafael Vilosa. [Copiador de cartes, anys 1655-1663 (en castellà)]

Segle xvii (1655-1663). 205 f. s. n. + 28 f. en blanc. Paper, 335 × 240 mm, amb f. solts de format menor. Diverses mans. Enquadernació de pergami amb forma de carpeta. Al llom, en llapis: «Cartes Vilosa, 2». Compra del fons de l'Hospital de la Santa Creu, de 1918. *Olim* 38-IV-10.

Bibliografia

Cf. *Anuario de la Biblioteca Central*, 1944, p. 46. // M. MARCILLO. *Crisi de Catalunya*, p. 364. N. ANTONIO. BHN, vol. II, p. 259. F. TORRES AMAT. *Memorias*, p. 668-669. J. FINESTRES. *Epistolari*, vol. I, p. 125, 311, 394. J. ARRIETA. «Derecho e historia en ambiente postbélico». *Pedralbes*, núm. 13/I, p. 183-196. S. TORRAS. «El marquès d'Aitona i les arts». *Locus Amoenus*, núm. 2, p. 181-189. REPERTORI 1474-1620, vol. I, p. 76. P. MOLAS RIBALTA. *L'alta noblesa catalana a l'Edat Moderna*, p. 67, 195.

Observacions

Còpia de les cartes adreçades per Vilosa a Guillem Ramon de Montcada i d'Alagón-Espés-Castre (Barcelona, 1618 - Illa, 1670), marquès d'Aitona, lloctinent general de Catalunya entre 1647 i 1652. Durant els anys que abraça la correspondència, de 1655 a 1663 —pràcticament hi falta tot 1661—, Vilosa actua com a procurador general seu, encara que hom li havia retret la incompatibilitat d'aquest càrrec amb el que tenia a la Sala civil de l'Audiència (cf. carta de 30 d'octubre de 1655). Vilosa informa el marquès, normalment des de Barcelona, de la gestió administrativa i judicial de les seves possessions catalanes, tema principal de les lletres. Aquestes contenen informació i comentaris que Vilosa fa arribar al marquès sobre els esdeveniments polítics i militars que sacsegen la ciutat de Barcelona i el país durant aquells anys; en algunes cartes, els noms propis es llegeixen xifrats. També s'hi poden espigolar notícies esparses sobre el remitent, els seus parents i col·legues a l'Audiència, sobre memorials i obres redactades per Vilosa (el

20 de maig de 1656 demana permís per escriure l'epitafi del monument funerari que el marquès fa dissenyar per a Santes Creus; a partir de 1660 sovintegen les al·lusions a les capitulacions posteriors al tractat dels Pirineus; 25 de novembre de 1662: treballa en una genealogia dels Montcada que prepara arran d'un procés sobre la baronia de Llagostera), sobre llibres demanats o enviats pel marquès (p. e., 18 de setembre i 2 i 9 d'octubre de 1655: sobre una biografia ms. del virrei Hug de Montcada de la llibreria de Vilosa, que fa copiar per a aquell i que Torras proposa d'identificar amb la *Vida* de Gaspar de Baeza; el 30 de novembre de 1658 envia un mapa de Catalunya que el marquès li ha demanat) i sobre l'arxiu familiar dels Montcada a Barcelona (Vilosa, que l'havia de consultar sovint en relació a les seves tasques com a procurador, manifesta sovint l'interès a ordenar-lo i es queixa de la dificultat per trobar la persona adequada per fer-ho). La carta del 10 de juliol de 1655 conté un comentari sobre el lamentable estat de la biblioteca del convent del Carme de Barcelona, on Vilosa havia de preparar una cambra per a la futura arribada del marquès. El 30 de desembre de 1662 prega a aquest que es redacti la carta que Roig i Jalpí ha demanat per presentar a Blanes, «pues es por devoción que tiene a aquellos santos» —el mínim publicarà el 1664 una *Historia de los ilustrísimos santos san Bonoso y san Maximiliano, naturales de la villa de Blanes*. El 17 de febrer de 1663 Vilosa esmenta un nebot seu que «anda siempre entre papeles y está continuamente en el Archivo real». Al començament del volum, sense relligar, hi ha una carta castellana de Barcelona, 24 de maig de 1659, de la dona del remitent, Maria Vilosa, de soltera Guinart; cf. carta de 29 de juliol de 1656, sobre la mort del sogre, Rafael Guinart.

BC, Arx. 511: lligall de documentació familiar dels Vilosa (segles XVI-XVIII); entre d'altres papers, hi ha el testament de l'autor, datat a Madrid el 10 d'octubre de 1679 (f. 98 seg.; va morir en aquesta ciutat el 7 de febrer de 1681), papers sobre l'administració de l'herència i comptes del seu procurador Jaume Falguera, ciutadà honorat de Barcelona; també s'hi conserven cartes rebudes per Vilosa sobre qüestions administratives, p. e. una del bibliògraf N. Antonio, datada a Roma el 16 de setembre de 1673, en què li notifica la tramesa d'una còpia «del decreto que emos sacado en la Congregación de obispos y regulares sobre la infeudación» (f. 110, en relació a un afer sobre la jurisdicció de Gàrsola). Arx. 512 bis: lligall de documentació administrativa italiana de Vilosa (c. 1650-1654).

RAFAEL VILOSA (Barcelona, 1609 - Madrid, 1681).

Arx. 516: Josep APARICI. [Dues versions de la *Descripción y planta del principado de Cataluña* (en català i castellà; en castellà)]

Final del segle XVII - començament del XVIII (c. 1682-1714). 2 f. prel. + f. 1-104 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-18 (f. 47-64 de

l'anterior). Paper, 295 × 205 mm. Autògraf. A tota pàgina i a dues columnes. Notes i addicions de l'autor. Enquadernació de pergamí amb forma de carpeta. Al lloc: «Almoïna. Trienni de 1682». Compra del fons de l'Hospital de la Santa Creu, de 1918.

1 F. 1v-41 [Llibre de comptes de J. Aparici: arrendament de la Pia almoïna (1682-1690)].

2 F. 47-49 (1-3): «Discription y planta del principado de Cataluña, echa por Joseph Aparici Mercadel, cuya mapa está escrita aparte de su mano, habiendo visto y midido todo lo que en ella se halle trabajado. 1708». *Inc.*: «Es la provincia de Cataluña la más oriental del continente de España». *Expl.*: «el que tuviere la curiosidad de haserlo».

F. 49-60 (3-14) [Vegueries i llocs del Principat (nòmina amb notes en català, l'última signada per l'autor a Barcelona el 1714)].

F. 60v-66 (14v-s. n.) *Inc.*: «Esta és la planta y lo estat de Catalunya en estos temps». *Expl.*: «sols nos falta la conexensa y aplicació de ellas».

3 F. 95-104v: «Description del principado de Cataluña, por Joseph Aparici Mercadel, de Barcelona, natural de la villa de Caldes de Monbuy». «Situación». *Inc.*: «Es la provincia de Cataluña la más oriental de España». *Expl.*: «en tanta abundancia que no havemos menester los que nos trahen los otros».

Bibliografia

S. LLOBET. «Una descripción geográfica de Cataluña». *Hispania*, núm. VI, p. 632-669, [edició]. // *Anuario de la Biblioteca Central*, 1944, p. 46. // *Nenias reales*, p. 76-89. J. APARICI. *Nueva descripción geográfica del principado de Cataluña*. J. CORMINAS. *Suplemento*, p. 13-14. R. D'ALÒS-MONER. «J. Aparici en l'Acadèmia dels Desconfiats». BRABLB, núm. XIII, p. 241-260. J. R. CARRERAS I BULBENA. «Constitució y actes conservades de la Academia Desconfiada». Íd., núm. X, p. 308-309. J. MERCADER. «Nuevos datos sobre la personalidad del geógrafo J. Aparici». *Estudios Geográficos*, núm. XII, p. 351-357. P. VOLTES BOU. «La població de Cataluña en el primer cuarto del siglo XVIII». *Estudios Geográficos*, núm. XVI, p. 165-184. A. COMAS. HLC, vol. IV, p. 85, 124. *Cartografia de Catalunya dels segles XVII i XVIII*, p. 132-133. C. WINDLER. «J. Aparici: entre l'absolutisme i l'autonomia catalana». *L'Avenç*, núm. 217, p. 11-18. *Els mapes del territori de Catalunya durant dos-cents anys*, p. 22-23, núm. 53. J. BURGUEÑO. *Història de la divisió comarcal*, p. 28-32. DHC, p. 89. M. CAMPABADAL. *El pensament i l'activitat literària del Setcents català*, vol. I, p. 63-67.

Observacions

BC, fons Marquès de Saudín, Saud. 8° 306, f. 13, mapa de l'Empordà amb la nota «es copia sacada del mapa de Aparici» (*Nueva descripción geográfica del principado de Cataluña*, imprès el 1720 i el 1769).

Entre els papers d'Aparici del fons Baró de Castellet de la BC, dins la carpeta 39/3, es conserva un plec del darrer terç del segle XVII, de 20 f. s. n., en paper, 210 × 160 mm, sense relligar; conté un «Geographicae et historicae totius mundi notitiae liber I» (f. [2-14v]) que es limita, però, a Europa: «Cap. I: de Europa in comuni», *inc.*: «Cum Europa sit praestantissima veteris mundi pars», *expl.*: «apostolicae sedi subiiciunt. Et haec de universa Italia dicta sufficient»; se situa durant el regnat de Carles II (f. [6]). Va seguit d'un tractat «de terminis geographicis» (f. [16-18]), amb una nota marginal sobre mesures de Barcelona.

JOSEP APARICI (Caldes de Montbui, 1654 - Barcelona, 1731).

Arx. 601/13: [Antoni de Bastero. Copiador de lletres, 1723-1724 (en català, italià i castellà)]

Segle XVIII (1723-1724). Inclòs en un lligall de tretze plecs. Plec 13: f. 1-6 amb numeració moderna en llapis. Paper, 270 × 195 mm, amb f. solts de format menor. Autògraf. Acèfal i àpode. El lligall es conserva dins unes cobertes en pergami. Al lloc: «Bastero», en llapis. Protegit per un bifoli de paper en què es llegeix, en llapis: «Papers Bastero». Compra del fons de l'Hospital de la Santa Creu, de 1918.

Bibliografia

F. FELIU. «Els inicis de la Filologia catalana moderna». AIEG, núm. XXXIX, p. 311-325, [edició]. // F. FELIU. *Catàleg*, p. 17, 32, 205-208. // Sobre A. de Bastero veg. *supra*, ms. 1173.

Observacions

El plec conté les minutes de cartes enviades a Francesc, Gaspar i Baltasar Bastero, als nebots Antoni i Josep de Bastero i Vilana, a Josep de Vertamon, Narcís de Font i de Llobregat i un italià no identificat. Són trameses des de Roma, del 25 de desembre de 1723 al 3 de juny de 1724, just abans que Bastero torni a Catalunya. La majoria són en català, alguna en castellà i italià. Tracten afers administratius; hi ha al·lusions a la *Crusca provenzale*, publicada a Roma el 1724, l'edició lulliana de Magúncia, un ms. d'Arnau de Vilanova a la BAV, Jordi de Sant Jordi (Jordi «valencià»), etc.

És inclòs en un lligall de documents dels anys romans de Bastero (1710-1724), que tracten afers eclesiàstics (dispenses matrimonials, beneficis eclesiàstics, etc.) i són copiats per diverses mans. El plec 8, núm. 16, conté l'inici d'una petició seva referent a una relíquia de santa Cristina; el núm. 19, esborrany autògraf d'una suplicació en italià perquè pugui cobrar *in absentia* les seves rendes com a canonge i sagristà major de la seu de Girona, que li han estat segrestades (ed. de Feliu. «Els inicis de la Filologia catalana moderna». AIEG, núm. XXXIX, p. 253-254, 302-303).

ANTONI DE BASTERO (Barcelona, 1675 - Girona, 1737).

AH, capsa 13 (signatura provisional): [Notes i poema sobre l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona]

Final del segle XVI - començament del XVII. F. 1-12 amb numeració moderna en llapis. Paper, 300 × 210 mm. Protegit per un plec de paper on es llegeix, en llapis: «Notes sobre la gestió i els béns de l'Hospital (inclou poema sobre aquest) [s. XVI-XVII] [12 f.]». Compra del fons de l'Hospital de la Santa Creu, de 1918.

F. 1, primera rúbrica: «Pro Speculo Hospitalis».

1 F. 4v + 10v-11 [Esborrany d'un poema sobre l'Hospital]. *Inc.*: «Ab l'«Ite maledicti» tant terrible».

2 F. 6v [Esborrany d'un pròleg (ratllat) (?)]. *Inc.*: «Y si los reys tenen molts qui escrihuen per ells y en llur favor». *Expl.*: «que és aquest hospital general».

3 F. 12v [Esborrany de definició d'hospital]. *Inc.*: «És hospital un refugi de pobres malalts». *Expl.*: «remey al cos y a l'ànima».

Bibliografia

Cf. C. LARRUCEA; M. CAMP; P. SALMERÓN. «Arxiu de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau» (*Guia dels arxius històrics de Catalunya*, vol. 5, p. 385-404). R. FONTANALS. «El archivo del Hospital General de la Santa Creu de Barcelona». *Tabula*, núm. 2, p. 123-139. Íd. «Un équipement culturel dans un hôpital médiéval». *Revue de la Société Française d'Histoire des Hôpitaux*, [en premsa]. Ll. CASES. *Catàleg*, p. 205-237. A. CONEJO. *Assistència i hospitalitat a l'Edat Mitjana*, p. 267-446.

Observacions

El plec, amb alguns f. solts, conté notes i extractes de llibres de l'arxiu de l'antic Hospital de la Santa Creu sobre la seva gestió i els seus béns, sembla que presos

arran de l'elaboració d'un *speculum* de la institució (veg. rúbriques dels f. 1 i 12). És obra d'una sola mà.

1: els tres fragments es llegeixen en aquest ordre: f. 10v + 4v + 11. En donem un extracte: «Aquesta és la casa que sols tira / al del malalt y pobre benefici, / per a broquer servint, guardant no·ns fira / Déu eternal per nostre crim y vici; / guarda'ns també de molt terribles penes / de l'altre món per est dichós servici, / guanyant en ell los perdons a dotzenas / de milenars tot jorn, si la visiten, / que en bé d'aquells partexen ses fahenes. / Aquesta és la casa que·s reciten / devant de Déu los llibres qu·ací·s porten / quant los extrems [*ms.* extrema] de nostra vida·s fiten; / y allí·s veu qui a pobre dar conorten / part de sos béns, y qui no y tendran dates / ni a pobres malalts jamay conforten».

Transcrivim 2: «Y si los reys tenen molts qui escrihuen per ells y en llur favor, y si aquell canonge Albert scrigué del dret dels senyors alouaris, y si [*en blanc*] ha scrit son llibre de la Razón de Stado, donant als reys regla y modo per a conservar son regne y son real patrimoni en pau y quietut, y si més en particular zelosos del bé [de] son rey que ha haguts en Cathaluña qui han scrit de l[e]s regalies del rey, nostre senyor, que té en est Principat, [*interl.* rahó serà que algú escriga per pobres], ja que lo abat Giginta scrigué en Athala [*sic per* Atalaya de la caridad, 1587], escrigué en general en favor de hospitals y pobres, <no serà fa de camí> [*interl.* me ha paregut no seria fora de camí], que algú escriga particularment per los pobres [*interl.* malalts] de Cathaluña y per la conservatió y augment de la casa y palàcio ahont són aposentats, que és aquest hospital general». La *Razón de Estado* que cita deu ser la versió castellana del *Della ragione di Stato* de Botero (*Diez libros de la Razón de Estado*, imprès a Madrid el 1593, a Barcelona el 1599, etc.) o, potser, el *Teatro de los mayores príncipes del mundo y causas de la grandeza de sus estados, sacado de las relaciones toscanas de Juan Botero Benes, con cinco tratados de razón de Estado*, del dominic Rebullosa, imprès a Barcelona el 1605. L'abat Giginta és el rossellonès Miquel de Giginta, autor d'obres sobre assistència als pobres, publicades entre 1579 i 1588.

Al mateix Arxiu de l'Hospital, caps 13 bis (sign. provisional [març de 2006]) es conserva un document de 6 f. intitulat: «Sobre lo redrés y descriptió y divisió dels capbreus fahedors de les rendes y béns de l'Hospital general de Santa Creu de Barcelona per y entre los reverents y magnífichs senyors [*s'interromp*]», pel qual s'encarrega al notari Francesc Riu l'elaboració d'uns *specula* de l'Hospital; no duu data, però al f. [4] fa al·lusió al 1580 i a Miquel Joan Cellers, escrivà major de l'arxiu de l'Hospital entre 1558 i 1586 (Cases. *Catàleg*, p. 129, 211-213, i *Inventari*, vol. II, p. 307-308; cf. *REPERTORI* 1474-1620, vol. I, p. 81; vol. III, p. 271). Agraïm a R. Fontanals i T. Huguet la notícia sobre aquest document i el ms. que descrivim.

AH, fons Baró de Castellet, 39/1: [Josep APARICI (pare i fill). Notes autobiogràfiques]

Darrer terç del segle XVII - començament del XVIII. Plec de 64 f. s. n. Paper, 205 × 150 mm. Diverses mans, entre les quals hi ha la del geògraf J. Aparici. Sense relligar. Protegit amb una coberta de paper en la qual es llegeix, en llapis: «1656-1672. Josep Aparici, blanquer. Llibreta de rebuts i notes familiars». Conservat dins d'una carpeta de cartolina. Compra del fons de l'Hospital de la Santa Creu, de 1918.

F. [9-16] *Inc.*: «Joseph Aparici, blanquer, mon pare, morí a 7 de noembre any 1673, a les 11 ores tres quarts del dia». *Expl.*: «és muller de Antoni Salada, pagès, any 1672».

Bibliografia

Veg. *supra*, Arx. 516.

Observacions

Notes autobiogràfiques del geògraf Aparici, fins al 1690, i del seu pare i homònim, incloses en un plec d'albarans començat per aquest. Són notícies de caràcter familiar i professional.

A la mateixa carpeta, entre d'altra documentació familiar sobre els Aparici, hi ha un plec d'«Inventari dels papers de Josep Aparici (fet pel seu fill Francesc [*i. e.* Francesc Aparici i Fontbaiona, 1687-1762])»: «Papers de Joseph Aparici, mon pare, que sie al cel, dividits ab plechs, cada un dels quals té per nota la lletra que va señalada al marge. Format en lo any 1761», 6 f. s. n.; a la lletra A, núm. 4, hi ha el regest del plec que acabem de descriure: «una llibreta en quart, té resibos a favor de Joseph Aparici, mon avi paterno, en la qual se tròban algunas notas de mon pare, de quant vingué a Barcelona en lo any 1677, quant se casà en lo de 1679, y dels fills que li nasqueren» (f. [1-1v]); la lletra A, núm. 16, correspon a l'actual Arx. 516: «un llibre de comptes del pare ab diferents particulars, comensant en lo any 1682 y prosequeix fins al de 1690, y després a mitg lloch del llibre se segueixen unas descripcions del principat de Catalunya, fetas per dit mon pare» (f. [2]); lletra E: «Dos plechs units ab un: lo primer dels papers que féu lo pare en la Acadèmia dels Desconfiats; lo segon, de notícias curiosas, y entre ellas de Catalunya» (f. [3v]; veg. *supra*, ms. 1004); lletres AA: «Dos plechs units ab un: [...] lo segon, de la present [*i. e.* centúria], en què y ha un quadern de notas de gastos de la impressió del mapa [...]», és a dir, la *Nueva descripción del principado de Cataluña* (f. [5v]); lletres FF: «Papers y notas que jo feia sent minyó y després durant mos

estudis fins a acabar los de lleys y oposicions de càtedras» (f. [6v]; és a l'actual carpeta 57/1 del fons Baró de Castellet, amb papers escolars de Francesc i el seu fill Ignasi Aparici i d'Amat (1741-1793), que contenen, del primer i en dos quaderns de 210 × 155 mm, una «Breu recopilació de diferens cosas dignas de advertència» o anecdotari d'història de Catalunya amb qüestions escolars diverses i versos, datable cap al 1706 (f. [23]), amb una al·lusió austriacista (ib.) i esments al pròleg del rector de Bellesguard —Gualbes— a l'edició de Garcia de 1703 (f. [15v] i [30v]).

A la carpeta 42/1 del fons Baró de Castellet hi ha memorials i esborranys autògrafs del geògraf Aparici, en català i castellà, de tema divers; en destaquem dos: al plec «Representacions dels còsols de la Llotja de Mar al rei (esborranys). Manifestacions de fidelitat i serveis», una nota solta de 215 × 155 mm, acèfala, sobre la comissió que rebé d'investigar les armes de la Llotja arran d'unes festes per celebrar la recuperació del rei Carles (1696): «[...] me donaren a mi, Joseph Aparici, altre dels dos de la bosa de jóvens y síndich de la Llotja, la comisió de fer lo escut [...]»; al plec «S. d.: sobre privilegis de mercaders [...]», un memorial de 4 f. en foli sobre una relíquia de sant Sadurní per a la mateixa institució.

En un plec de la carpeta 57/3 del mateix fons es pot consultar l'inventari d'una biblioteca del segle XVIII, en foli, acèfal i àpode, amb notes ms. de Francesc Aparici que completen la descripció o informen que el volum en qüestió «falta»; es deu tractar, per tant, de la seva llibreria personal (amb restes de la paterna?); conté ms.: obres jurídiques del mateix Francesc i dos tractats de lògica d'un pare Francesc Martorell no identificat.

Amb la signatura 44/3 es conserva un copiador en part autògraf de cartes de negocis enviades pel geògraf Aparici des de Barcelona a corresponsals de Lisboa i ciutats italianes entre 1706 i 1717, en català i castellà. En algunes lletres es fa al·lusió a la seva obra cartogràfica; «y lo senyor virrey me fa treballar lo mapa, que-l vol per lo rey, nostre senyor. [...] Bé fareu de fer lo mapa de las Amassonas, que bona notícia ne tinch yo» (a Joan Martí, Lisboa, des de Barcelona, 23 de febrer de 1707); «aquesta idea porto ab gran secret, que, com me trobo tenir un orde de sa excellència per a anar per Cattalunya a fi de fer lo mapa, manant als pobles y tot gènere de soldats y oficials me assistèscan en tot lo que demane» (íd., 8 de març de 1707); «Ara parlem un poch de Amasonas, que Mascaró hi porta quimera, no menos yo. Lo Altafulla os ne farà un poch de relació, que li fiu vèurer alguna cosa que n'he treballat, per més que assí se'n rihuen estos marchans, que encara los trobareu de la manera que-ls dexàreu. Yo no puch crèurer que-s dexe de fer, però yo ja seré mort que no-n veuré venir res. Altre treball tinch treballat o trebollo de Cattelunya, que may ningú ho ha escrit, però què farem, si ningú me dóna res: me fan treballar y no-m dónan or, que yo ne serco y no-n trobo» (íd., 1 de febrer de 1709); en un altre lloc repassa la trajectòria dels seus fills i elogia especialment la carrera del citat Francesc, catedràtic de lleis a Barcelona, i Josep Innocenci (n. 1694), es-

tudiant de filosofia, «ingenios en la ploma, que escriu molt bé y correcte, y se ha donat en fer diferens lletres, romanillas y grifas, que yo no sé de ahont s'ò trau» (carta a Joan Martí, a Lisboa, Barcelona 7 de maig de 1712); en una carta encarrega llibres a Gènova (a Gianvincenzo Zerbino, Barcelona, 17 de setembre de 1710).

A 45/1-4 i 46/1-5 es conserva una part de la correspondència rebuda per Aparici (i enviada als parents Subiracs i d'altres: 46/5; veg. la llista de corresponsals a l'inventari de sala del fons Baró de Castellet, a cura de R. Fontanals). També hi ha cartes al fons Baró de Castellet, Josep Aparici, Cadastre, de la mateixa biblioteca (veg. l'inventari de sala).

Als plecs 1 i 2 del fons Marquès de Saudín, Saud. 8° 300, rebuts autògrafs d'Aparici i cartes que li van enviar els seus parents Subiracs, de Granollers (c. 1719-1723); són lletres de caràcter familiar i domèstic de la seva germana Mariàngela i de dos nebots: Josep i Maurici Subiracs, escrites en català, excepte algunes de Josep, en castellà; cal destacar les cartes d'aquest, generalment sobre negocis i escrites a l'Alguer, València i Madrid: Josep, que col·laborà amb l'oncle en el cadastre de Patiño (com recorda en una carta en què demana una recomanació a Aparici: Madrid, 18 de gener de 1721, f. 128-129v), feia sovint d'intermediari entre aquest i la cort, bo i trametent mapes i cartes d'altri. Va ser Mercader («Nuevos datos sobre la personalidad del geógrafo J. Aparici». *Estudios Geográficos*, núm. XII, p. 351-357) qui va descobrir la col·laboració d'Aparici en el cadastre de Patiño i aportà la notícia d'un memorial presentat per aquell al rei el 30 de juny de 1725, que conté un resum dels seus serveis a la corona (ACA, Reial audiència, Valletes, reg. 369, f. 78 seg.). Veg. també BC, Arx. 644 i, en general, el fons Baró de Castellet, Josep Aparici, Cadastre, de la mateixa biblioteca. Sobre la relació d'Aparici amb el seu cunyat, Maurici Subiracs, calceter de Granollers, veg. Arx. 603, f. 87-89, amb una carta autògrafa del primer, de 1700.

JOSEP APARICI, MAJOR (Trepç, 1624 - Caldes de Montbui, 1673). JOSEP APARICI, MENOR (Caldes de Montbui, 1654 - Barcelona, 1731).

AH, fons Baró de Castellet, 57/1: [Poemes en català i castellà]

1: final del segle XVII - començament del XVIII. 2 f. s. n. conservats en un plec que conté un recull factici de poesies. Paper, 300 × 210 mm. Dues columnes. 2: final del segle XVII - començament del XVIII. 2 f. s. n. conservats al mateix plec. Paper, 310 × 215 mm. Protegits per un bifoli de paper, en el qual es llegeix, en llapis: «Ignasi Aparici» i «[S. XVIII]. Poemes en català i castellà». 1-2: conservats dins d'una carpeta de cartolina. Compra del fons de l'Hospital de la Santa Creu, de 1918.

1 F. [1-1v] [F. V. Garcia]. «Dècimas a una señora febrosa». *Inc.*: «Diuen que's cria un ardor».

2 F. [1v-2]: «Laberinto al modo de juego de axedrés, que trata del nacimiento de Christo, señor nuestro». *Inc.*: «La virgen santa María / con sus entrañas de amor».

Observacions

1, f. [2v], en llapis: «Francisco Fernández».

FRANCESC VICENT GARCIA (Tortosa?, 1578/1579 - Vallfogona de Riucorb, 1623).

AH, fons Baró de Castellet, 57/2: *Reflexiones con las cuales Cataluña debe despertar de un dañoso letargo*. Pau Ignasi DE DALMASES. *Disertación histórica por la patria de Paulo Orosio* (extracte)

1: final del segle XVII. F. 1-15 amb numeració moderna en llapis + 3 f. en blanc. Paper, 220 × 155 mm. Notes al marge. Protegit per una coberta de paper, amb títol modern: «Ms. de carácter político. S. XVII, bajo Carlos II. Fondo: Ignacio Aparici». 2: segle XVIII. 11 f. s. n. Paper, 285 × 195 mm. Notes al marge. Protegit per una coberta de paper. 1-2: conservats dins d'una carpeta de cartolina. Compra del fons de l'Hospital de la Santa Creu, de 1918.

1 F. 1-15v: «Reflexiones con las quales Catalunya deve despertar de un dañoso letargo». *Inc.*: «Un pequenyo error en los principios trahe como encadenados otros muchos». *Expl.*: «pues esto es lo que mandan tus constituciones, dispone el drecho común, te lo persuaden los irracionales y Dios se dará por servido».

2 F. [1-11] [P. I. de Dalmases. *Disertación histórica por la patria de Paulo Orosio* (extracte)]. D'una mà posterior: «Disertació de ser sant Dàmaso català». *Inc.*: «De la patria de sant Dàmaso, papa, ay varias y difarentes opiniones». *Expl.*: «devo celebrar por feliz suelo, patria legítima y dichosa de tan esclarecido, docto, illustre e ínclito hijo san Dàmaso, a nuestro catalán emisferio».

F. [11v] [Nota]. «Todo lo sobredicho se ha trahido del capítulo 19 del libro intitulado Disertación histórica por la patria de Paulo Orosio, discípulo y amigo de las dos claras lumbreras de la Iglesia san Gerónimo y san Agustín, que fue Tarragona, en Catalunya, y no Braga, en Portugal; en que se satisfacen las razones que en contra escribió el excell[en]tísimo señor marqués de Mondéjar. Autor don Pablo Ignacio de Dalmases y Ros, natural de la ciudad de Barcelona, académico de la Academia de los Desconfiados, de la misma ciudad, y primer coronista del principado de Catalunya. Barcelona, en la imprenta de Rafael Figueró, impressor, a los Algodoneros, año MDCCII».

Bibliografia

2 P. I. DE DALMASES. *Disertación histórica por la patria de Paulo Orosio*, 1702, p. 210-226. // 1 Veg. *supra*, ms. 4428. 2 Veg. *supra*, ms. 618.

Observacions

2: esborranys autògrafs i de mans del cercle de l'autor a AHCB, ms. B-97.
PAU IGNASI DE DALMASES (Barcelona, 1670-1718).

AH, fons Baró de Castellet, 143: [Fragments de cursos sobre física i el *De anima* aristotèlics (en llatí). Poesies i fragments dramàtics en vers]

A: començament del segle XVIII. Plec núm. 12, de 44 f. s. n. Paper, 210 × 160 mm. Notes al marge. Protegit per una coberta de paper, en què es llegeix, en llapis: «12. Ignasi Aparici. Disp.^o III: De cistematis [*sic*] caelorum et de planetis...». Acèfal i àpode, amb llacunes. **B:** segle XVIII; 2ª meitat de segle (3d). Inclosos al plec núm. 30, recull factici de 10 f. s. n. Paper, 300/210 × 155/150 mm. Diverses mans. **2a-b**, a dues columnes. Protegit per una coberta de paper, en què es llegeix, en llapis: «30. S. XVII-XVIII. Rimes en català». **A-B:** conservats dins d'una capsa de cartró. Compra del fons de l'Hospital de la Santa Creu, de 1918.

A

1 F. [1-14] [Fragment de curs sobre el *De coelo* d'Aristòtil (en llatí; acèfal: § 49-110)]. «Disputatio III: de cistematibus coelorum et de planetis in particulari». «Sectio 1: exponit illustriora coelorum cistemata». *Inc.*: «Placuit ob oculos vobis proponere coelorum diversa cistemata». *Expl.*: «autem in aeternum miserum».

2 F. [15-30] [Fragment de curs sobre el *De anima* d'Aristòtil (en llatí; acèfal: § 143-224)]. *Inc.*: «[...] hinc docent visionem fieri in reticulari». *Expl.* (s'interromp): «quae tandem viventi aferunt mortem. Dices [...]».

3 F. [31-44v] [Fragment de curs sobre el *De meteoris* d'Aristòtil (en llatí; acèfal: § 56-135)]. *Inc.*: «[...] 3um, quod impressionum [*glossa interl.* influxorum] coelestium sit vehiculum [*glossa interl.* receptaculum]». *Expl.*: «Respondeo: Restat iter coelo, coelo tentabimus iter».

B

1 F. [1v-2] [J. de Gualbes]. *Inc.*: «Governar sens interès».

2 F. [3-4v] [Fragments dramàtics (en vers)].

2a F. [3-3v] [Col·loqui entre Mart i Venus (en vers)]. *Inc.*: «Escolta, Venus bizarra; / escolta, Venus, escolta, / estas que humilment paraulas / vol derramar

ruda boca». *Expl.*: «Venus: No me agrada ta deïdat / ni-m quadrarà ta persona. / Per sempre jamés, amén, / ací pau y després glòria. / (Va-se'n)».

2b F. [4-4v] [Esborrany de monòleg dramàtic, en què s'invoca la «bella Denira» (en vers)]. *Inc.*: «[*Ratllat* Mes, en què me entretinch ara?] Mes, ho, ho, que gran badulach! / Mes, ay de mi, què-m deté? / En què me entretinch jo ara?». *Expl.*: «contra tu desdenyós / [*ratllat* seré] ha de ser».

3 F. [5-6] [Poesies en català].

3a F. [5] *Inc.*: «Sobre si és pa florejat».

3b F. [5] [F. V. Garcia (atribució dubtosa)]. *Inc.*: «Un nu macís entre humana».

3c F. [6] *Inc.*: «Lo dols so més fervorós».

3d F. [7-10v] [J. Pla]. «Sobre la vulgaritat dels balls de las bruja de la montaña y estany de Canigó. Quintillas criticojocosas». *Inc.*: «Ara sí que conech bé».

Bibliografia

B1 Veg. *supra*, ms. 2000. **B3b** Veg. *supra*, ms. 1358. **B3d** Veg. *supra*, ms. 1406.

Observacions

La caps 143 del fons Baró de Castellet és formada majoritàriament per papers d'Ignasi Aparici, però l'inventari de sala d'aquest fons, a cura de R. Fontanals, adverteix que a partir del núm. 30 «els quadernets no pertanyen necessàriament» a aquest personatge i que es poden atribuir a altres membres de la família (p. 27).

B1: el poema s'ha copiat als espais en blanc d'una carta de Francesc Saleta i Morgades a l'«amich Riba» (Vic, 8 de març de 1693).

B3a: «Sobre si és pa florejat / de Maria la puresa, / tres gats ab molta destresa / armaren un gran debat. / Felip 4, que u à notat, / veent que estribava al lo mèu [?], / al papa envià per breu, / ab què gat sens companyia, / per evitar la porfia, / conservara lo que és seu».

FRANCESC VICENT GARCIA (Tortosa?, 1578/1579 - Vallfogona de Riucorb, 1623). JOAN DE GUALBES I COPONS (Barcelona, 1643-1714). JOSEP PLA (*fl.* 1730-1752).

Fons Renart, llig. 35: [Francesc FONTANELLA; Pere SERRA I POSTIUS. Poesies]

A: final del segle XVIII. F. 35,89-101 amb numeració moderna en llapis. Paper, 205 × 150 mm. Plec relligat. Al f. 35,89: «Poesías místicas catalanas». **B**: primera meitat del segle XIX. F. 35,257 amb numeració moderna en llapis. Paper, 220 × 160 mm. **A-B**: inclosos en un plec de quaderns i f. solts numerats f. 35,88-319, protegits amb un foli en què es llegeix: «Mss. Poesies catalanes de F. Renart i d'altres

(s. XVIII-XIX)» i, en llapis: «XXXI, n° 3: Poesías catalanas de F. Renart y otros, con 3 mss. sobre poesía mística, Montserrat [*i. e.* Descripció de la muntanya i santuari de Montserrat, *d'Eura, l'actual BC, ms. 3867*] y el terror en la Revolución francesa (s. XVIII-XIX)». Conservats en un lligall dels segles XVIII-XIX, de f. 35,1-35,519 amb numeració moderna en llapis + 1 f. en blanc, dins d'una carpeta de cartró. Donatiu del fons Renart, per l'arquitecte Bonaventura Conill Montobbio, de 1910.

A

1 F. 35,90-35,91v [F. Fontanella]. «Al crucificat amor». *Inc.*: «Alça la vista confusa».

2 F. 35,91v-35,92v [F. Fontanella]. «Llàgrimas de una ànima arrepentida als peus de Christo». «Psal. 88: “Misericordias Domini in eter[n]um cantabo”». *Inc.*: «Vinch, Jesús meu, per ròmpre la cadena».

3 F. 35,92v-35,93 [F. Fontanella]. «Lletra a santa Theresa de Jesús». *Inc.*: «Càndida Theresa».

4 F. 35,93-35,94v [F. Fontanella]. «Al santíssim sagrament. Lletra». *Inc.*: «Mes, las sombras se retíran».

5 F. 35,94v [F. Fontanella]. «A una ànima justa». *Inc.*: «Ama, paloma obligada».

6 F. 35,95-35,101 [A. Eura]. «La mort suavizada. Dècimas». *Inc.*: «Què dolor, home, què mal».

B

F. 35,257 [P. Serra i Postius]. «Soneto». *Inc.*: «Si vas a Montserrat, vés per sant Lluch». En llapis: «De P. Serra i Postius».

Bibliografia

A1-5 Veg. *supra*, ms. 27. **A6** A. EURA. *Obra poètica i altres textos*, 2002, [a cura de P. Valsalobre]. **B** Veg. *supra*, ms. 257.

Observacions

El llig. 35 és compost de plec i f. solts amb poesies, textos teatrals, cartes i notícies històriques diverses, redactats o aplegats per l'arquitecte, poeta i dramaturg Francesc Renart i Arús (1783-1853).

Fons Marquès de Saudín, Saud. 8º 31: [Poesia]

Final del segle XVI - començament del XVII. Inclosa en un volum del darrer terç del XVII i començament del XVIII, de f. 1-4 amb numeració moderna en llapis + f. 1-

70 amb numeració antiga (el f. 1 correspon al f. 4 de l'anterior). Paper, 215 × 155 mm. El llibre, copiat per diverses mans. Enquadernació de pergami. Al lloc: «Notas del [...]». Coberta: «Llibre de l'arxiu» i «Llibre de memò[...]». Conservat dins d'una carpeta de cartró. Donatiu del fons Marquès de Saudín, dipositat el 1935, donat definitivament el 1958 pel marquès Lluís de Febrer i Miralles de Imperial.

F. 1 (1ª numeració) *Inc.*: «La mia amoreta, / y adéu-siau, / pus lo que-m pro-matéreu / vós no m'o donau».

Observacions

Cobles copiades en un f. prel. del *Llibre de las scripturas de l'arxiu de casa Sala, de Sant Martí de Arenys, en lo qual se faran memòrias de las scripturas que-s trauran de aquell per qualsevols causas o rahons, les quals se aborraran quant se tornaran* (f. 4 = 1), que conté la descripció de l'arxiu familiar (f. 2-5v), una «Forma per continuar los actes o escripturas se trauran de l'arxiu o armari de casa Sala» (f. 6) i el registre d'entrades i sortides de documents del fons entre, aproximadament, 1676 i 1712 (f. 7-56). Les mans dels versos i, en general, del contingut dels f. prel. i de les cobertes (una nota dietarística i exercicis escolars de traducció català-llatí), són anteriors a les que copien els assentaments del llibre, que, per tant, va estar uns anys sense que fos destinat a cap ús concret.

Recordem la presència de poesia popular en un altre volum de l'arxiu dels Sala, als f. prel. d'un llibre llevador de rendes de Bernat Sala dels anys 1572-1591 (fons Marquès de Saudín, Saud. 8° 20); *inc.*: «Pus s'i quanten cansunetes» (f. 1) i «Si-m trobau soleta, no-l me demaneu» (f. 3, ratllats; Romeu i Figueras. *Corpus d'antiga poesia popular*, p. 100-101). La notícia sobre aquestes poesies, la dona l'inventari de sala, a cura de R. Fontanals.

Fons Marquès de Saudín, Saud. 8° 198/3: [Fragment de tractat jurídic (en llatí)]

Final del segle XVII. Plec núm. 20, de f. 1-14 amb numeració moderna en lla-pis. Paper, 215 × 155 mm. Relligat sense enquadernar. Conservat dins d'una carpeta de cartró amb d'altres plecs. Donatiu del fons Marquès de Saudín, dipositat el 1935, donat definitivament el 1958 pel marquès Lluís de Febrer i Miralles de Imperial.

F. 1: «Codex 1: de fideicommissis cora[m?] 879 doctoris [Valentia?].»

F. 2-13: «De fideicommissi[s] universalibus seu fideicommissaria ereditatis supre-sione, ad interpretasionem titulorum 42, De fideicommissis, et 49, Ad sanatum-consultum tribellianum, libro 6 Codise Justiniani». *Inc.*: «Ut de fideicommissis universaliter». *Expl.*: «hoc nostro titulo».

Observacions

Al mateix plec i de la mateixa mà, aprofitant els f. i els espais en blanc, comptes de 1697 i 1698, en català.

Fons Marquès de Saudín, Saud. 8º 386: Pere SERRA I POSTIUS. *Memorias ilustres de la catalana familia de Barutell*

Segle XVIII (1740). Plec de 3 f. prel. + p. 1-18 amb numeració antiga + 1 f. s. n. Paper, 205 × 155 mm. Autògraf. Notes al marge. Quadern relligat inclòs al plec 3 del lligall, que està protegit per dues cobertes de paper, una d'interior en què es llegeix, d'una mà del XIX: «Cartas y papeles varios», i una d'exterior, en llapis: «3: 1740-1821. Cartes i documents diversos de Joan Sans i Barutell». El lligall es conserva dins d'una carpeta de cartró. Donatiu del fons Marquès de Saudín, dipositat el 1935, donat definitivament el 1958 pel marquès Lluís de Febrer i Miralles de Imperial.

P. 1-18: «Memorias ilustres de la catalana famil[i]a de Barutell». *Inc.*: «1. La mayor grandeza de una fami[li]a, dice un famoso historiador, es no hallarle principio». *Expl.*: «Esto es lo que mi poca o ninguna noticia á llegado a alcançar hasta oy de la antigua y noble familia de Barutell. Barcelona y junio 28 de 1740. Pedro Serra y Postius, académico de la Academia de Barcelona».

P. [21] [D'una altra mà]. «Paper que porta algunas noticias de la familia de Barutell».

Bibliografia

Veg. *supra*, ms. 257.

PERE SERRA I POSTIUS (Barcelona, 1671-1748).

Fons Marquès de Saudín, Saud. Fol. 36: Jaume AVELLA. *Notes de memòries*

Darrer terç del segle XVII - començament del XVIII. Volum numerat 21 en llapis, de f. 1-118 amb numeració moderna en llapis. Paper, 280 × 95 mm. Autògraf, amb addicions de mans coetànies. Enquadernació de pergamí reaprofitat. Conservat dins d'una carpeta de cartró amb d'altres volums i plecs. Donatiu del fons Marquès de Saudín, dipositat el 1935, donat definitivament el 1958 pel marquès Lluís de Febrer i Miralles de Imperial.

1 F. 1-74 [Llibre de comptes (1678-1711)].

2 F. 60v-118v (ordre invers) [1674-1705]. «Notas de memòries, començant als 20 de desembre de 1674, fetas per mi, Jaume Avallà, prevere». *Inc.*: «Vuy als 20

de desembre de 1674 he fetas 4 magraneras, ço és tres a la fexa davant del balcó y una a l'hortet». *Expl.*: «Ítem, als 9 de dit [*i. e. setembre de 1682*] tornà per dita font» [ratllat].

Bibliografia

Cf. A. SIMON I TARRÉS. *Pagesos, capellans i industrials de la marina de la Selva*, p. 19-49.

Observacions

El vol. 21 del llig. Saud. Fol. 36, un recull de plec amb comptes i documentació dels Sala, d'Arenys de Mar (segles XVI-XVIII), conté notes dietarístiques i biogràfiques, sense seguir un ordre cronològic estricte, alguna recepta i dades anteriors sobre els Sala i l'església de Sant Martí d'Arenys, etc., que Avellà, prevere d'Arenys i capellà i administrador d'aquella família des de 1672, va afegir als f. en blanc d'un llibre de comptes, cap per avall, començant pel final del volum i aprofitant també els espais buits entre els assentaments. Als f. 77-78^v copia una «Breu declaratió de la bellesa del frontal y altar de la ceu de Girona, feta y numerada per lo pare Gaspar Roig i Jalpí, com consta en lo llibre per ell compost de las històrias de Girona lo any 1678», en castellà (*Resumen historial de las grandezas y antigüedades de la ciudad de Gerona*, 1678). Entre les notícies històriques anteriors al 1672 hi ha una nota sobre un encàrrec ja conegut del pintor i poeta P. Serafi: «Al primer de juliol de 1546, Pere Cerafi, pintor de Barcelona, firmà àpoca als jurats de Sant Martí de Arenys de 800 lliures li avían pagadas, y eren per haver pintat lo retaule de la iglésia; prengué dita Climent Calopa, notari real y públich de Barcelona» (f. 118). La mà d'Avellà reapareix en altres plec del lligall.

Al ms. 1131 de l'Arxiu Fidel Fita d'Arenys de Mar es conserva un volum de «Notas vellas» o llibre de comptes dels Sala, començat a mitjan segle XVI i continuat per Avellà, del qual Simon i Tarrés va aïllar unes «Memòries de mossèn Jaume Avellà (1674-1711)», publicades per ell mateix a *Pagesos, capellans i industrials de la marina de la Selva*. El lector trobarà en aquest volum les principals dades biogràfiques sobre Avellà, la major part aportades per Pons i Guri. Afegim-hi que el 1689 Josep de Sala, com a patró, havia presentat Avellà, «prevere habitant en sa casa», per ocupar el benefici de l'altar del Roser de l'església de Sant Martí d'Arenys; en prengué possessió aquell mateix any (fons Marquès de Saudín, Saud. Fol. 18, f. 74; al mateix volum hi ha un passatge en primera persona d'Avellà, en què aquest actua com a procurador del citat Sala, f. 77). Amb la sign. Saud. 8° 346 es conserven cartes originals de membres de la família Sala, especialment de les dones, a mossèn Avellà, en català, sobre afers domèstics i negocis

(1690-1697). A Saud. 8º 358, entre les cartes rebudes pels Sala i els Sans, n'hi ha dues d'Avellà a Antoni Roig sobre producció i venda de partides de blat, cigrons i vi (Arenys, 12 de setembre i 1 de novembre de 1691).

Sobre els Sala arenyencs veg. els arbres genealògics que acompanyen l'inventari de sala del fons, a cura de R. Fontanals, i *La petita noblesa del Maresme*, d'Oliba (p. 115-122).

JAUME AVELLÀ (Cabrils, Sant Genís de Vilassar, c. 1640 - ?, 1722).

Fons Marquès de Saudín, Saud. Fol. 160: [Fragment de tractat sobre la confessió (en castellà)]

Final del segle XVII - començament del XVIII. Plec núm. 6, de f. 1-6 amb numeració moderna en llapis + 3 f. en blanc. Paper, 130 × 90 mm. Relligat sense enquadernar. Àpode. Conservat dins d'una carpeta de cartró amb d'altres plecs. Donatiu del fons Marquès de Saudín, dipositat el 1935, donat definitivament el 1958 pel marquès Lluís de Febrer i Miralles de Imperial.

F. 2-5v *Inc.*: «Dios as perdido, tu innocencia aste manchado, aste a ti misma afeado». *Expl.*: «e confesarse cadaldía o muy a menudo, y es que los tales se [...]».

Observacions

Al f. 1, rebut de la mateixa mà: «[...] jo, Josep Valls, de Sotariba, bisbat de Barcelona [...]». Sembla un extracte d'una obra major, copiat en un plec en 12au per tenir-lo sempre a mà; cf. f. 5v: «Acerca de la confesión de los pecados veniales, me falta de desterar una de las mayores ignorancia[s] d'este libro, y de las más falsas y p<l>eligrosas y menos advertidas de penitencia».

Fons Marquès de Saudín, Saud. Fol. 249: [Ignasi SANS I DE MIQUEL. Fragments d'un tractat sobre política (en castellà); novenari de la Mare de Déu de la Cinta (en castellà)]

A: segle XVIII (2, c. 1716). Plec núm. 4, de f. 1-53 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga parcial: p. 301-312 (f. 2-7v de l'anterior). Paper, 295 × 200 mm. Diverses mans. Notes al marge. 1, acèfal. Protegit per una coberta de paper. B: segle XVIII. Inclòs al plec núm. 5, de f. 1-6 amb numeració moderna en llapis. Paper, 200 × 150 mm. Protegit per una coberta de paper. A-B: conservats dins d'una carpeta de cartró amb d'altres plecs. Donatiu del fons Marquès de Saudín, dipositat el 1935, donat definitivament el 1958 pel marquès Lluís de Febrer i Miralles de Imperial.

A

1 F. 1-10 [I. Sans i de Miquel. Fragments d'un tractat sobre política (en castellà; acèfal)].

F. 1, primera rúbrica: «Addiciones en la resolución 2 de la primera cuestión». *Inc.*: «Cuio error siguieron los romanos emperadores».

F. 2-7v (p. 301-312) [Qüestió 5, resolucions 2 (final) - 4]. *Inc.*: «[...] mucho odio, más cuidado y un sinnúmero de quejas». *Expl.*: «duenyos de todos los reynos del mundo. Fin» [segueix una «Protestación»].

F. 8-10: «Índice general de las cuestiones y resoluciones».

2a F. 13-26v [I. Sans i de Miquel. Esborrany del novenari de la Mare de Déu de la Cinta (en castellà)].

F. 13-14 [Dedicatòria al prior i al capítol de la seu de Tortosa]. *Inc.*: «Si aquel honor de la Grecia, que asta el día de oy con santas alavanças ha sido engrandescido». *Expl.*: «concedan a vuestra señoría las prosperidades que mi cordialidad le dezea. De Barcelona y julio 26 de 1716. Humillíssimo y apasionado servidor, NN».

F. 14v-16v: «Confessa el autor su insuficiencia y instruye al que quisiere hazer el novenario». *Inc.*: «Haviendo algunos devotos de la portentosíssima virgen, madre y señora mía María santíssima bajo el glorioso título de la santa Cinta». *Expl.*: «a tan grande senyora, madre, abogada y patrona nuestra María santíssima de la Sinta».

F. 17-26v: «Día primero de la novena, para los que saben de leer». *Inc.*: «Sereníssima Enperetrís del cielo, madre del unigénito Hijo del eterno Padre». *Expl.*: «las gracias y mercedes le pidiere».

2b F. 27-52v [Còpia en net de **2a**, amb una dedicatòria nova a la Cinta].

F. 29-30v: «Santíssima madre de Dios, virgen María de la Sinta, soberana senyora y enperatrís de cielo y tierra». *Inc.*: «Senyora, lo que parece fineza». *Expl.*: «dichosíssima virgen de la Cinta. Postrado a vuestros sagrados pies, el menor esclavo vestro».

B

1 F. 1-3 + 6-6v [I. Sans i de Miquel. Fragments del novenari de la Mare de Déu de la Cinta (en castellà)].

1a F. 1-3 [Dedicatòria a la Cinta]. «Santíssima madre de Dios, virgen María de la Sinta». *Inc.*: «Senyora, lo que parece finesa». *Expl.*: «dichosíssima virgen de la Cinta. Postrado a vestros sagrados pies, el menor esclavo vestro, don Ignacio Sans y de Miquel».

1b F. 6-6v [Dedicatòria a sant Josep]. *Inc.*: «Los onores y glorias de los consortes». *Expl.*: «y patrocinio de vuestra amabilíssima esposa María santíssima de la Cinta».

Observacions

Basant-nos en **B1a**, atribuïm el novenari a Ignasi Sans i de Miquel. Segons l'inventari del fons Marquès de Saudín (p. 2), era fill de Francesc Sans i Puig, personatge ennoblit el 1650, amb contactes tortosins (p. e. amb el canonge Francesc Puig, mort el 1646/1648 i a qui s'havia atribuït el dietari dels anys 1640-1641 editat per Basili de Rubí a *Les corts de Pau Claris*; veg. Querol. *Tortosa, república literària*, p. 255-256; a Saud. 8° 92 hi ha còpia del testament de 1646), i de Maria de Miquel Descatllar; Ignasi era germà de l'acadèmic de la Desconfiada Francesc Sans i de Miquel (Carreras i Bulbena. «Constitució y actes conservades de la Academia Desconfiada». BRABLB, núm. x, p. 334-335; Muntada. «Els integrants de l'Acadèmia dels Desconfiats». Íd., núm. XLVIII, p. 46).

A2a, la dedicatòria a la Mare de Déu de **A2b** i **B** són de la mateixa mà del tractat jurídic copiat a **A1**, que també proposem atribuir a Sans i Miquel; aquest, d'altra banda, fa gala de la seva formació jurídica en les fonts que cita al novenari (**B1b**). **A2b**: el pròleg és datat, com **A2a**, a Barcelona, però el 24 d'agost de 1716 (f. 28v). Hi ha constància de l'encàrrec d'una novena de la Cinta a Tortosa cap als anys 1720-1750 (informació d'E. Querol).

Al mateix lligall, al plec núm. 1, es conserva còpia del «Tractat de la pau de l'any 1660, de la divisió de la Cerdanya» (f. 2-3), i les revelacions del franciscà Francisco Monterón al rei Carles II, de qui es declara súbdit resident al regne de Nàpols; aquestes són datades a Medina del Campo el 1675, però l'autor ja les havia fet arribar abans a Felip IV; duen una dedicatòria: «Misericordia Domini in eternum cantabo». A la magestad del rey católico tres veces Carlos segundo, 2° Carlos quinto, segundo Carlos Magno, en uno tres juntos secundíssimo, muchas felicidades, glorias y triunfos, vida sana, successión fecunda en su cassa asta el fin del mundo», que comença: «Prométesela Dios a uno cansado de los pecados de su monarquía» (f. 5-11).

Fons Marquès de Saudín, Saud. Fol. 256: [Miscel·lània literària (en castellà i llatí)]

Darrer terç del segle XVII - segle XVIII. 7 f. prel. + f. 1-22 amb numeració moderna en llapis al marge superior esquerre + f. 1-421 amb numeració antiga (el f. 1 correspon al f. 22 de l'anterior). Paper, 305 × 195 mm. Diverses mans. A tota pàgina i a dues columnes. Notes al marge. Enquadernació de pergami. Restes de dues tanques. Donatiu del fons Marquès de Saudín, dipositat el 1935, donat definitivament el 1958 pel marquès Lluís de Febrer i Miralles de Imperial. *Olim Arch.* 6815.

F. [7] prel. + 1-21 (1ª numeració) [Taula de matèries per ordre alfabètic].

1 F. 4 [Ch. Mathias. *Historia Alexandri magni*]. Nota en castellà; *inc.*: «Alexandro Magno fue hijo de Filipo, rey de Macedonia, y de Olimpias, su muger».

F. 4-7v: «Historia Alexandri magni sive prodromus in lucem emissus a Christiano Mathia, sacrosanctae theologiae doctore». «Monarchia 1. Alexander Magnus. Cap. 1: de ortu. 1. Applicatio». *Inc.*: «Alexander, graece Αλεξανδρος, idem est atque adiutor». *Expl.*: «marcomannos et iazigas nominat».

2 F. 33-35v [Notes d'història dels otomans (en castellà)]. Primera rúbrica: «Catálogo de los emperadores otomanos».

3 F. 43-45v [Vida de l'emperador Carles V (en castellà)]. *Inc.*: «La vida del invictissimo de los césares, Carlos quinto, havia menester muchos volúmenes». *Expl.*: «a sus antiguos errores y pertinacia».

4 F. 59 [Anècdotes gracioses (en castellà)].

5 F. 65 [Notes sobre rius, fonts i llacs (en castellà)].

6 F. 68-69 [Notes sobre ordres de cavalleria (en castellà)].

7 F. 85 [Notes sobre animals (en castellà)].

8 F. 104-106: «Poesías varias españolas».

8a F. 104 *Inc.*: «Antonia, de amor las flechas».

8b F. 104-104v: «Décimas al llanto de una peña». *Inc.*: «Ojos de llorar rendidos».

8c F. 105: «Fábula de Orfeo». *Inc.*: «A Eurídice, ninfa bella».

8d F. 105-106: «El cántico Benedicite vertido en castellano por don Joseph de Borja». *Inc.*: «Bendíganle las obras».

9 F. 110-110v [Notícia sobre Cola da Rienzo (en castellà)].

10 F. 113-119v [Poesies en llatí].

10a F. 113 [G. Sabinus]. *Inc.*: «Dic mihi, nimpha, cavis habitas quae in vallibus, Echo».

10b F. 113 [Enigma]. «Aliud». *Inc.*: «Dum mea me genitrix gravida gestaret in alvo».

10c F. 113: «Distichon quod 1.004.000 pedum continet». *Inc.*: «Mille boves errant, vitulorum milia centum».

10d F. 113v: «In divum Estefanum». *Inc.*: «Dum Stephanum lapidat lapis est fera turba rigore».

10e F. 113v [Marcial]. «Martialis in Thaidam et Lecaniam». *Inc.*: «Thais habet nigros, niveos Lecania dentes».

10f F. 113v [Marcial]. «Eiusdem in Zoilum». *Inc.*: «Mentitur qui te vitiosum, Zoile, dicit».

10g F. 113v [Marcial]. «Eiusdem in eundem». *Inc.*: «Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine laetus».

10h F. 113v [Marcial]. «Eiusdem in Tongilianum». *Inc.*: «Tongilianus habet nasum, scio, non nego, sed iam».

10i F. 113v [Marcial]. «Eiusdem in Pollam». *Inc.*: «Consilium das, Polla, viro, non accipis ipsa».

10j F. 113v [Marcial]. «Eiusdem in Paulum». *Inc.*: «Nubere vis Prisco; non miror, Paula: sapisti».

10k F. 114-115: «Elegia in qua comendatur et describitur mulieris pulchritudo Damisellae nomine». *Inc.*: «Floricommo, quid adhuc Damisella quiescis in horto?».

10l F. 115v [J. Owen]. «Ouwen in Pontiam». *Inc.*: «In mare cornutos iacendos, Pontius inquit».

10m F. 115v: «Adolescens quidam formosissimus, qui matrem habebat nomine Floram, iam canam, ob aliquod scelus capite plectendus, sequens distichon, cum iam ad suplicii locum pervenisset, composuit, ob quod vita illi obdonata fuit. Distichon». *Inc.*: «Flos fueram factus, florem fortuna fefellit».

10n F. 115v [Marcial]. «In Leandrum». *Inc.*: «Cum peteret dulces audax Leander amores».

10o F. 115v: «In Coeliam». *Inc.*: «Flebat amor matremque suam quaerebat at ipsa».

10p F. 115v [Fedre]. «In Aemilianum». *Inc.*: «Semper eris pauper si pauper es, Aemiliane».

10q F. 115v [Marcial]. «In Linum». *Inc.*: «Dimidium donare Lino quam perdere totum».

11r F. 116: «In laudem Leonis X, pontificis romani». *Inc.*: «Olim habuit Cyprus sua tempora, tempora Mavors».

11s F. 116: «In eundem». *Inc.*: «Vota Deum, Leo, ut absolvas hominumque secundes».

11t F. 116: «In eius mortem». *Inc.*: «Delitiae humanae generis, Leo maxime, tecum».

11u F. 116 [Marcial]. «Martialis in Diaulum». *Inc.*: «Nuper erat medicus, nunc est vespillo Diaulus».

11v F. 116: «Epigramma quod, retrogrado ordine lectum, contrarium sensum habet». *Inc.*: «Laus tua non tua, fraus, virtus, non copia rerum».

11w F. 116 [Marcial]. «In Posthumum». *Inc.*: «Hoc mihi suspectum est quod oles bene, Posthume, semper».

11x F. 116: «In Artemizam». *Inc.*: «In te vivebam tecum vivente, marite».

11y F. 116v-118v [A. d'Areña]. «Epistola gaya ad falotissimam garsam laneam Roseam». *Inc.*: «O mea plesansa! O mea mignonissima dama».

11z F. 118v [Marcial]. «Martialis ad velocem». *Inc.*: «Scribere me, dicis, velox epigrammata longa».

11aa F. 118v: «Archipoeta quidam qui in domo Leonis X degebat dixit: Archipoeta facit versus pro mille poetis. / Et supradictus papa respondit: / Et pro mille aliis archipoeta bibit».

11bb F. 118v [J. J. Falcó]. «In amorem». *Inc.*: «Alma Venus praegnans, cum iam prope partus adesset».

11cc F. 119: «Die qua in ecclesia carmelitarum discalceatorum civitatis barcinonensis celebrabatur certamen poeticum in honorem beatificationis beate matris Teresiae de Jesu, sequentia carmina supra ecclesiae portam aparuerunt afixa». «Ad incorruptissimos suos poetas Barthomaei de Gurrio, de celebratissima vila de Macarronibus, galantissima carmina». *Inc.*: «Cur modo se aiuntant hic tot tantique poetae?».

11dd F. 119-119v [J. Owen]. «In amorem. Owen». *Inc.*: «Principium dulce est et finis amoris amarus».

11ee F. 119v [J. Owen]. «In Paulinam». *Inc.*: «Primo infida viro, Paulina, infida secundo».

12 F. 121-125: «Tratado de trigonometría plana». «Definición primera». *Inc.*: «Trigonometría es ciencia que enseña a medir los triángulos». *Expl.*: «valor de dos rectos».

Bibliografia

10l, 11dd-ee J. OWEN. *Epigrammata*, 1606 (1^a ed.). **11bb** R. HERRERA. «Alma Venus praegnans». *Cuadernos de Filología Clásica. Estudios Latinos*, núm. 10, p. 205-215. J. PONS MULET. *J. J. Falcó*, p. 390.

Observacions

Per a la datació de la part més antiga del ms. (final del segle XVII) ens basem en la llista de soldans otomans del f. 33v, en la qual Mehmet IV (1648-1687) consta com a monarca regnant, i en l'allusió a 1686 del f. següent. En aquesta primera fase, que és la que descrivim, el ms. és una miscel·lània literària potser produïda en un context escolar; el compilador, un Barutell o algú que es mou en el seu cercle, aplega textos històrics i poètics, i anècdotes de caràcter divers en llatí i castellà, entre els quals destaca la presència d'autors llegits a l'escola com Marcial o epigrames llatins a imitació seva, com els d'Owen i Falcó. Una mà més moderna, ja ben entrat el segle XVIII, aprofita els f. en blanc del volum per formar un llibre de regests de documentació sobre els Barutell, respectant l'ordenació alfabètica per matèries que seguia el primer i afegint algunes anècdotes més. Aquest segon compilador es pot identificar amb Joan de Barutell i de Negrell, cosí de l'acadèmic de la Desconfiada Llorenç de Barutell, casat en primeres noces amb Magdalena Esprer o Asprrer i Copons, que morí el 1733, segons anota el seu marit al f. 25, i en segones amb Maria de Viladomar i de Rovira (veg. Carreras i Bulbena. «Constitució y actes conservades de la Academia Desconfiada». BRABLB, núm. x, p. 270).

Als f. 31-32, de la segona mà, notes devocionals signades per «Juan de Barutell y de Cabrera, baró de Orx, Talaxa y Puix Barutell» el 1716 i el 1717. D'altres mans fan addicions menors al llarg del segle XVIII.

10l, 11dd-ee: el tortosí F. de la Torre va publicar *Agudezas de Juan Oven, traducidas en metro castellano* (1674; segona part, 1682; veg. BNM, ms. 3903; Alvar. *Edición y estudio del Entretenimiento de las musas de don F. de la Torre y Sevil*, p. 13, 15-19, 92 seg.).

11v: també als *Adversaria* de Carbonell, amb una nota en què s'afirma que va ser enviat al papa Pau II (1464-1471), «qui venetus et pomposus admodum fuit» (Arxiu capitular de Girona, ms. 69, f. LXXXV).

ANTOINE D'ARENA (Solliès, 1508 - Saint-Rémy, 1544). JAUME JOAN FALCÓ (València, 1522 - Madrid, 1594). JOHN OWEN (Plas Dhu, Llanarmon, Caernarvonshire, c. 1560 - Londres, 1622). GEORGIUS SABINUS (Brandenburg, 1508 - Frankfurt, 1560).

Fons Marquès de Saudín, Saud. Fol. 291: [Miscel·lània devota (en llatí)]

Segle XVII. Plec 1, de 32 f. s. n. Paper, 160 × 110 mm. Relligat sense enquadrar. Protegit amb un foli de paper; a la coberta, en llapis: «Textos religiosos llatins, alguns de Johannes Tauler». Conservat dins d'una carpeta de cartró amb d'altres plecs. Donatiu del fons Marquès de Saudín, dipositat el 1935, donat definitivament el 1958 pel marquès Lluís de Febrer i Miralles de Imperial. *Olim* llig. XXIX.

1 F. [2-5v]: «De vera mortificatione documentum». *Inc.*: «Doctor Joannes Thaulerus, c. 4 suarum Institutionum, sic habet: Mortuo homini tria conveniunt». *Expl.*: «ut sequamur vestigia eius».

2 F. [7-10]: «Colloquium inter theologum et mendicum, inter opera doctoris Joannis Thauleri, ordinis praedicatorum, contentum». *Inc.* (f. [8v]): «Fuit olim insignis quidam theologus». *Expl.* (f. [7v]): «obsequium et reverentia ab omni creatura in infinita saecula, amen».

3 F. [11-13v]: «Alphabetum aureum Deo servire cupientibus valde necessarium». *Inc.*: «Aggredienda tibi in primis est vita bona». *Expl.*: «qui se eidem homini, licet laico, humiliter subiecit».

4 F. [15-26] [Oracions extretes d'obres de J. Tauler, H. Seuse (Suso), J. J. Lansperger (Lanspergius) i d'altres (en llatí)]. Primera rúbrica: «Orationes jaculatoriae».

5 F. [27-31]: «Sequuntur septem effusiones cordis ad septem horas canonicas. Ex domino Lanspergio, carthusiano». Primera rúbrica: «Ad matutinas». *Expl.*: «et quemadmodum tibi maxime placuerit nos esse, qui vivis et regnas in saecula saeculorum. Amen».

Observacions

El plec es conserva en un lligall amb papers de Joan Sans i Barutell (1756-1822), la major part relacionats amb els seus escorcolls en arxius espanyols, especialment al Reial de Barcelona, mentre per ordre reial confeccionava una història general de la marina a la Corona d'Aragó. Al f. [1], proves de ploma: «Cosas virtuosas. Cosas bonas».

JOHANNES JUSTUS LANSPERGER, O. CART. (1489-1539). HEINRICH SEUSE, O. P. (Constança, c. 1295 - Ulm, 1366). JOHANNES TAULER, O. P. (Estrasburg, c. 1300-1361).

Fons Francesc de Cardona, 15/3: [Receptes i textos profètics, literaris, històrics i jurídics (en català, castellà i llatí)]

A: segle XVII. Plec de f. solts s. n. Paper, diverses mides, 210/205 × 150/125 mm. Diverses mans. Protegit per una coberta de paper, en què es llegeix, en llaipis: «Receptes». **B:** segle XVII. Plec de f. solts s. n. Diverses mans. Protegits per una coberta de paper, en què es llegeix, en llaipis: «Textos». **B1:** 2 f. s. n. Paper, 305 × 215 mm. **B2:** 8 f. s. n. Paper, 205 × 150 mm. **B3:** 2 f. s. n. Paper, 215 × 155 mm. **B4:** 1 f. s. n. Paper, 295 × 195 mm. **B5:** 2 f. s. n. Paper, 215 × 155 mm. **B6:** 1 f. s. n. Paper, 310 × 215 mm. A dues columnes. **B7:** 2 f. s. n. Paper, 215 × 155 mm. **C:** segle XVII. Plec de 70 f. s. n. Paper, 220 × 160 mm. Diverses mans. Relligat sense enquadrar. Protegit per una coberta de paper, en què es llegeix, en llaipis: «Apunts de classe. S. XVII. Jurídic. Comentari al Corpus Iuris Civilis. Lletra semblant a la de Francesc de Cardona». Acèfal i àpode. Taques d'humitat. **A-C:** conservats dins d'una carpeta de cartolina. Compra del fons Francesc de Cardona a Ramon Sureda (Mallorca), de 1963.

A

1 F. [1 + 4-7] [Receptes farmacèutiques (en llatí i castellà)].

2 F. [2-3] [Profecies en llatí].

2a F. [2]: «Praesagium ex manuscripto quodam ultimo folio 9 decerptum, cuius inscriptio est: Fratris Judochi Palmerii de Monteverginis vaticinia». *Inc.:* «De scorpionis cauda funus venenosus». Al final: «Exsumpto vaticinio inter alia abscondita misteria, presentis calamitatis causa, necnon remedium quod ab invictissimo Cesare pro sui aliorumque salute adhibendum est colligitur».

2b F. [3]: «Prognosticum repertum anno 16[1?]8 x^{bris} penultimo herbipoli in Franconia, in demolitione antiquorum murorum ac rudera monasterii scotorum, literae vix amplius legibiles et in lapide adese» [en vers]. *Inc.:* «Anno virginei partus post mille trecentos / et tercentenos tersenos ordine plenos». Al f. [3v]: «Prophecia Alemania».

B

1 F. [1-2] [Carta paròdica (en català, castellà i llatí)]. *Inc.*: «Ni el rey ni el papa ni el que no té capa es pot lliurar de veure una estora vella y flaçades per a llavar». *Expl.*: «tinga assí pau, quietut y bona ventolera. Dattis gratis, ratis, natis, garivitus, garavitatus et garavita, en terra, en lo pou pintat, a les onse hores. De vuestra merced que sus manos besa, Qui-que-quod».

2 F. [1-4] [Apunts de retòrica (en castellà)]. *Inc.*: «Las cosas particulares, como son infinitas, no se pueden comprender bajo çierta çiençia». *Expl.*: «y no a la retórica directamente».

3 F. [1-1v] [Instruccions d'esgrima (en castellà)]. En llapis: «Esgrima». *Inc.*: «La primera intención se haçe acometimiento por la parte de adentro». *Expl.*: «y echarle la mano».

4 F. [1]: «Elixir vitae». *Inc.*: «Recipe radicum fidei, violarum humilitatis». Al final: «Inquit Gregorius. Laus Deo».

5 F. [1-2v] [Extractes de J. E. Nieremberg. *Corona virtuosa y virtud coronada*. Madrid: Francisco Maroto, 1643]. Nota: «En la Corona virtuosa y virtud coronada que escribe el padre Juan Eusebio Nierembere de los eroicos emperadores de la casa de Austria y reyes d'España, recuerda a nuestra memoria, entre las muchas virtudes que adornó el cielo a nuestro gran monarca y emperador Carlos quinto, las sélebres azañas nacidas de su eroico valor; y para no molestar tan dicreto auditorio con mis rudas frases, diré lo que refiere este autor en su mesmo estilo; el qual comiensa y dice d'esta suerte».

6 F. [1-1v] [Poesia en castellà]. *Inc.*: «Vendido entre sus contrarios».

7 F. [1] [Poesia en castellà]. *Inc.*: «Rara flecha con puntas doradas»; al marge: «1».

C

F. [1-70v] [Tractat de dret civil (en llatí; acèfal i àpode)]. *Inc.*: «[...] Omnes contractus sunt a jure gentium introducti». *Expl.*: «sed unica facultate hab[...]».

Bibliografia

J. M. MARQUÈS. «L'arxiu de F. de Cardona». AST, núm. 71, p. 499-536.

Observacions

Algunes receptes d'**A1** són atribuïdes a «el doctor Salvador», potser un membre de la coneguda nissaga de botànics i farmacèutics (f. [1], [4]); la primera, també signada per F. de Cardona, és datada el 3 de març de 1682 (f. [1]).

Dins del plec **B**, protegit per una coberta de paper en què es llegeix, en llapis, «Ball o recreació», hi ha nòmines o memòries «de los señores que se han de convocar para la junta de la recreación», entre els quals Cardona, amb una al·lusió a 1659, i correspondència sobre el tema; dins el mateix plec, bifoli amb la rúbrica «Cargos elegidos y constituidos por la illustre junta de la Universidad en la opinión suarista: [...] prior don Francisco de Cardona, discípulo del doctor Miguel Queralt, catredático de philosophía en dicha Universidad»; el noble també és inclòs en una llista de «Collegials de l'insigne col·legi de Jesús y Maria».

En un plec intítulat en llapis «Inventari llibres 1679» hi ha un «Memorial de los libros que eran de la librería de Francisco de Cardona» i d'altres inventaris, amb taxació dels volums inclosos.

F. de Cardona i Margarit (m. 1701) és membre de la branca valenciana de la família, que havia emparentat amb els descendents de Cristòfol Colom. Fill de Cristòfol de Cardona (m. c. 1664); cavaller de l'orde de Montesa, receptor de la batllia de la ciutat i el regne de València el 1695; casat amb Isabel Maria Vives de Canyamars. Per a la seva biografia veg. l'article citat de Marquès i l'inventari de sala del fons, a cura de R. Fontanals. Entre els seus corresponsals hi ha Ll. Mateu i Sans, que escriu des de Madrid a diversos membres de la família (veg., al mateix fons, els llig. 10/2 i 17/3, no descrits, amb cartes sobre afers diversos), i el jurista Pastor i Móra (veg. *supra*, ms. 4046). Al llig. 4/13 es pot veure una biografia sistematista anònima de Francisco Bravo de Cardona (Lisboa, 1606 - Flandes, 1629), en castellà; era fill de l'ambaixador a Venècia Luis Bravo de Acuña i de Maria de Cardona, parenta de Francesc; el text no sembla d'origen català.

Fons Francesc de Cardona, 18/1: [Esborrany de poema (en castellà)]

Final del segle XVII - començament del XVIII. Peça núm. 42, d'1 f. s. n. Paper, 205 × 145 mm. Conservat dins d'una carpeta de cartolina. Compra del fons Francesc de Cardona a Ramon Sureda (Mallorca), de 1963.

F. [1v] *Inc.*: «De las flechas de Cupido».

Observacions

El poema es copia al *verso* d'una nota en castellà, per la qual Joan de Perellós i Joan Pardo de la Casta comuniquen a Josep de Cardona l'entrada del general dels carmelites a una ciutat innominada, probablement València. El poema es conserva en una carpeta de correspondència rebuda per Josep de Cardona i Pertusa i notes sobre la branca valenciana de la família.

Fons Francesc de Cardona, 19/4: [Fragment de discurs sobre els hugonots (en castellà)]

Segle xvii. Plec núm. 5, de 2 f. s. n. Paper, 315 × 215 mm. Protegit per una coberta de paper, en què es llegeix en tinta: «5. Fragment sermó antimorisc. xvii». Acèfal. Conservat dins d'una carpeta de cartolina. Compra del fons Francesc de Cardona a Ramon Sureda (Mallorca), de 1963.

F. [1-2] *Inc.* (acèfal): «[...] queden enplantados; quando bolví en França, pasando por el camino de València y de León, aviendo allado una ynfinidad de cruces quebradas en el camino, muchas yglesias quemadas». *Expl.*: «y la obsti[nación], señal berdadera de reprovación, la qual conosçe más en ti, Morné, y e[n] todos los [de]más tus cofrades, que quedáys en vuestra pertinacia yncorruptible».

Bibliografia

J. M. MARQUÈS. «L'arxiu de F. de Cardona». AST, núm. 71, p. 535.

Observacions

L'origen català de la còpia no és clar. Es tracta de la traducció fragmentària del francès («surbellán», «sire») d'un text amb diversos interlocutors: Enric de Borbó, el futur Enric IV (1553-1610) —«Mas, ¿qué fantasía os á podido, sire, entrar en la caveça para tener esta opinión hugonótica?» (f. [1])—; Philippe de Mornay, senyor du Plessis-Marly, dirigent hugonot durant les guerres de religió a França (1549-1623), etc. Res a veure, doncs, amb els moriscs.

Els plecs 20-21 de la carpeta contenen un breu «Inventario del archivo de la casa ducal de los Cardona» i genealogies de la branca emparentada amb l'almirall Colom fins a Cristòfol de Cardona, pare de Francesc (segle xx).

F. Bon. 5061-5119: [Miscel·lània literària i documental (en castellà, català i llatí)]

Segles xvii-xviii. Recull de fullets impresos i ms. dels segles xvii-xviii, de 2 f. prel. + f. 1-[379] amb numeració antiga sobre parcials impreses + 1 f. en blanc. Paper, diverses mides, 310/300 × 200 mm. Diverses mans, entre les quals hi ha la de P. I. de Dalmases (3); taula de J. P. Colomer. A tota pàgina i a dues columnes. Enquadernació de pergami. Al llom: «Varios papeles. T. 3». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim*: 16, a-43.

1 F. 19-54 [Carta de «Jorge, landgrave de Assia», príncep de Darmstadt, al rei (en castellà). Barcelona, 15 de gener de 1701].

2 F. 133-133v [«Relació» dramàtica (en vers)]. «Salen la Oración, el Distraymient y la Eutrepelia». *Inc.*: «En Fénix gloriosamente». *Expl.*: «para offenderle a su vista».

3a F. 134-134v [J. de Gualbes]. «A un nou balcó no és a días, / vehent-lo per dut per barretas, / ab vers de chansa per forma / primiseñà un groser poeta. Romans». *Inc.*: «Per bona sia una cara».

3b F. 134v [J. de Gualbes]. «Alba, bisbe, volia se predicàs jubileu de missió, al temps que Gastañaga, virrey de Barcelona, promovia los carnestoltas y las pedradas de ullers [?] y riberes anàvan desvalgudes. A dit assumpto se escrigué est soneto». *Inc.*: «Jubileu, carnestoltes y pedrades».

4 F. 141-141v [Paròdia de sentència poètica contra uns versos del marquès de Salmerón, amb *vidit* i aprovacions posats a nom de Góngora, Lope de Vega, Calderón, Montalbán i Gracián (3 de juliol de 1700)]. «Copia presentada en Parnaso y sentencia de Apolo». «Composición premeditada en verso como dispropositada en términos y fuera del asunto poético, hecha por el señor marqués de Salmerón en respuesta de un sonetto satírico que se le hizo en respuesta. Es lo siguiente». *Inc.*: «Grasnante búo que entre oscuras nieblas».

5 F. 196-196v: «Descripción del conbento de Santa Eulalia de Sarriá en un romance que escrivió de repente el marqués de Salmerón». *Inc.*: «O soledad apazible».

6 F. 198-202: «Lista u cathálogo en que están continuadas por orden alfabético todas las villas y lugares de toda la diéesis de Barcelona, con el número de las casas de que se componen y su calidad, con esta expresión, que en la primera coluna está continuado el nombre de la villa o lugar, en la segunda el número de las casas que tiene cada villa o lugar, en la tercera las que son buenas, en la quarta las que son medianas, y en la quinta las que son pobres».

7a F. 204-206v [Notes heràldiques (en francès)]. *Inc.*: «Les armes de parade esmasquinée en or de sa maiesté imperiale l'empereur Charle quint». *Expl.* (àpode): «qu'elle a fait son entrée en Bruxelles le [...]».

7b F. 207 [Epitafi en llatí]. *Inc.*: «Quando prope ostendam Martia erenis erat».

8 F. 250-254v: «Reflecciones sobre el estado presente de las cosas de Europa y esta corte, con el motivo de la repartición de la monarquía. Descúbrense las verdades en defensa de la inocencia perseguida que la malicia ha tenido ocultas, y otras circunstancias dignas de la común inteligencia». *Inc.*: «Varios son los discursos que se han hecho y hazen en esta corte». *Expl.*: «para responderle christiana y sinceramente».

9 F. 288-298v: «Gerona ablocada por el mariscal marqués de Bellafont, general de las armas francesas en el principado de Cataluña, en el mes de mayo 1684». *Inc.*: «El ataque de la ciudad de Gerona». *Expl.*: «en esperanças de afortunados sucessos».

10 F. 300-305 (1-6): «Relación del assedio puso el francés sobre la ciudad de

Gerona y del assalto dio sobre la misma ciudad a 24 de mayo de 1684». *Inc.*: «Portentosa fue sobre bisarra la dança de Moysén». *Expl.*: «y para beneficio de toda la christiana república».

11 F. 306-306v [Epitafi de Carles [II] (en llatí)]. *Inc.*: «Heu, hispanicum imperium dum subjacet inperio».

12 F. 326-329 *Inc.*: «Mándasme, amigo Lelio, diga mi sentir sobre la relación que has dado a la empenpta del azedio pusieron las francesas armas sobre la fidelíssima y invicta ciudad de Gerona, y obedeciendo a tus órdenes digo que paradoxa fue de Séneca, en su epístola 13». *Expl.*: «Dios te guarde. D'este palacio del Desengaño, a 18 de junio de 1684. Tu amigo verdadero».

13 F. 330-331: «Relació del siti posat a la plaça de Palamós per lo exèrcit francès comandat per lo duch de Noualles als 31 maig 1694». «Maig». *Inc.*: «En lo dia 30, cerca las 9 horas de matinada». *Expl.* (juny): «dit dia 10 se rendí lo castell».

14 F. 333-334 [Epitafi de Carles II (en llatí)]. «Elogium sepulchrale». *Inc.*: «Heus, heus, viator, preme gradum, ades, sis». Al final: «Sed, heu, scias velim / coenotaphium hocce a praesule et capitulo rivipullensibus erectum, parentalia justa Carolo salutaris. / Abi tandem. / D. G. E. D. V. E. R.».

15 F. 362-[376] [Dietari del setge de Barcelona, 22 de juny - 24 de juliol de 1697 (en castellà)]. Al marge: «Sábado por la tarde». *Inc.*: «La ciudad ha librado a los artilleros 100 doblones». *Expl.*: «Miércoles estamos como aier».

16 F. [377-378]: «Noticias de Barcelona que van a Vallmoll por el correo de Valencia, 11 junio 1697». *Inc.*: «30 de maio partió a la corte don Narcís Descallar, embiado de la excelentísima ciudad de Barcelona». *Expl.* (11 de juny): «el qual acabado se ha buelto a salir».

F. [379-379v]: «Tabla de lo que contiene este libro».

Bibliografia

3a-b Veg. *supra*, ms. 2000.

Observacions

Descrivim la part ms. del volum. Signatures particulars: **1** (F. Bon. 5064), **2-3** (F. Bon. 5070), **4** (F. Bon. 5075), **5** (F. Bon. 5085), **6** (F. Bon. 5086), **7** (F. Bon. 5087), **8** (F. Bon. 5095), **9** (F. Bon. 5103), **10** (F. Bon. 5104), **11** (F. Bon. 5105), **12** (F. Bon. 5110), **13** (F. Bon. 5111), **14** (F. Bon. 5113), **15** (F. Bon. 5118), **16** (F. Bon. 5119).

8: d'una de les mans habituals dels llibres de la biblioteca Dalmases.

Al mateix volum, cartells impresos d'un certamen poètic (Barcelona, 1700); alegacions jurídiques de Ll. de València, etc.

JOAN DE GUALBES I COPONS (Barcelona, 1643-1714).

F. Bon. 5130-5131: Lluís PALAU. [*Discurso fundado en derecho sobre la pretensión que tienen los condados de Rosellón y Cerdaña de desunirse y separarse del principado de Cataluña y su Diputación*]. [Joan Pere] FONTANELLA; Miquel Joan MAGAROLA; Bernat SALA. *Memorial o discurso hecho por el principado de Cataluña en respuesta de otro, hecho por la villa de Perpiñán en su nombre y de los condados de Rosellón y Cerdaña, sobre la desunión y separación de los dichos condados que se pide a su majestad*

Segle xvii. Inclosos en un recull de textos impresos i ms. que conté els F. Bon. 5120-5159, de 3 f. prel. + f. 1-277 amb numeració antiga sobre antigues impreses; numeració parcial en llapis discontinua, que no seguim: f. [1]-24 (f. 159-182) + f. [1]-17 (f. 183-199) + 1 f. en blanc. Paper, diverses mides; 300 × 210 mm (fragment descrit). I: taules a dues columnes. Notes al marge de diverses mans. Taula general del volum, de J. P. Colomer. Enquadernació de pergamí. Al llom: «Varios papeles. T. 4». Compra de la biblioteca Dalmases (f. [2] prel.: «Librería de la casa de Dalmases»), de 1916. *Olim*: a-2, a-41.

F. [3-3v] prel.: «Tabla de lo contenido en este libro».

1 F. 160-181 [Ll. Palau. *Discurso fundado en derecho sobre la pretensión que tienen los condados de Rosellón y Cerdaña de desunirse y separarse del principado de Cataluña y su Diputación*].

F. 160-162v: «Summario del discurso».

F. 163-181 *Inc.*: «Señor: El doctor Luys Baldó, síndico y embajador de la fidelíssima villa de Perpiñán, patria común y cabeça de los condados de Rossellón y Cerdaña, embiado a vuestra magestad»; al marge: «1». *Expl.*: «procurar que sus vasallos estén ricos, poderosos y libres de todos trabajos, vexaciones y molestias. Humilde vasallo de vuestra magestad, que sus reales pies besa, el dotor Luys Palau».

2 F. 183 [J. P. Fontanella; M. J. Magarola; B. Sala]. «Memorial o discurso hecho por el principado de Cataluña en respuesta de otro, hecho por la villa de Perpiñán en su nombre y de los condados de Rossellón y Serdanya, sobre la desunión y separación de los dichos condados que se pide a su magestad. Impreso de orden de los señores deputados por Gerónimo Margarit, año 1627».

F. 184-185v: «Memorial o discurso [...]. Summario».

F. 185v-199 *Inc.*: «Señor: Quando la instancia que con tanta porfia haze la villa de Perpiñán en su nombre y de los condados de Rosellón y Cerdaña». *Expl.*: «y así lo suplican los deputados postrados a sus reales pies de vuestra magestad. Fontanella, asesor. M. I. Magarola, fisci Generalis advocati. Bernardus Sala, assessor».

Bibliografia

1 Ll. PALAU. *Discurso*, 1627. 2 J. P. FONTANELLA *et al.* *Memorial o discurso*, 1627. // J.-S. PONS. *La littérature catalane en Roussillon au XVIIe et au XVIIIe siècle*, p. 15-16. Íd. *La littérature catalane en Roussillon (1600-1800)*. *Bibliographie*, p. 30-32. Ò. JANÉ. «Aspectes de la relació identitària de Catalunya amb França». *Manuscrits*, núm. 19, p. 103-136. DGC, vol. v, p. 204. M. COMAS. «Un apunt sobre la literatura impresa a Perpinyà al primer terç del xvii». *Randa*, núm. 57, p. 55-74. 2 Sobre J. P. Fontanella veg. J. Ll. PALOS. *Els juristes i la defensa de les Constitucions*, especialment p. 183-184. J. CAPDEFERRO. «J. P. Fontanella (1575-1649?)» (*Del patriotisme al catalanisme*, p. 51-69).

Observacions

El volum conté fulletons ms. i impresos datats aproximadament entre 1626 i 1650.

JOAN PERE FONTANELLA (Olot, 1575 - Perpinyà, 1649).

F. Bon. 5332-5362: [Miscel·lània documental sobre la Diputació del General (en català i castellà)]

Segle xvii. Recull de textos impresos i ms., de 3 f. prel. + f. 1-476 amb numeració antiga sobre modernes parcials en llapis + 2 f. s. n. + 1 f. en blanc. Paper, 295 × 200 mm i f. de format menor. Diverses mans, entre les quals hi ha la de Josep Ximenis. Taula i índex, a dues columnes. Notes al marge. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Varios papeles. T. 14». F. [3] prel.: «És de Joseph Ximénez y de Monrodon». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim*: II 27?, a-47.

F. [1-1v] prel.: «Taula dels papers que són en est llibre».

F. [3] prel.: «Tomo 3 de differents papers de Cathaluña (en lo full següent se veurà los papers que són)».

1 F. 118-119 [Còpia d'un assentament dels *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, corresponent a l'11 d'octubre de 1638, autenticada pel notari A. J. Fita, escrivà major de la Diputació]. Al marge: «1».

2 F. 120-120v, al marge: «Embaxada feta de part dels senyors deputats als senyors consellers per medi de Francesc Joan de Vargós, don[z]ell, y Bernat Valençàs, ciutadà» i «Nº 2».

3 F. 122, al marge: «Embaxada feta de part dels senyors consellers als senyors deputats, reportada per Agustí Paxau i Joseph Jover als 29 de octubre 1638» i «Nº 3».

4 F. 124-124v, al marge: «Primer paper de medis donat per la ciutat de Barcelona als 29 de octubre 1638» i «Nº 4».

5 F. 125-125v, al marge: «2 paper de medis donat per la ciutat de Barcelona als 29 de octubre 1638» i «Nº 5».

6 F. 126, al marge: «Embaxada feta per los senyors deputats als senyors concellers per medi de Francesch Joan, donsell, y Bernat Valençás, ciudadà, als 4 de nohembre 1638» i «Nº 6».

7 F. 130-130v, al marge: «Advertiments de prejudicis per lo General considerats en los dos papers de medis proposats per la ciutat» i «Nº 7».

8 F. 132, al marge: «Embaxada reportada als senyors consellers a XI de novembre MDCXXXVIII per don Francesch Cartellà y Hierònym de Navel per part dels senyors deputats del General de Catalunya» i «Nº 8».

9 F. 134-135, al marge: «Segon paper de advertiments enviats per los deputats als senyors consellers a XI de novembre MDCXXXVIII».

10 F. 136-137v [Còpia d'un assentament dels *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, corresponent al 18 de novembre de 1638, autenticada per A. J. Fita]. Al marge: «Nº 9».

11 F. 138, al marge: «Embaxada de part dels senyors consellers, reportada de paraula als senyors deputats per medi de Agustí Paxau y Joseph Jover a 19 de novembre 1638» i «Nº 10».

12 F. 140, al marge: «Embaxada feta als senyors deputats de part dels senyors consellers, reportada per los senyors Francesc Bru, ciudadà, y Hierònym de Caldes, donsell, a 23 de novembre 1638» i «Nº 11».

13 F. 142, al marge: «Còpia de la embaxada feta per part de la ciutat al senyor virrey als 22 de novembre 1638» i «Nº 12».

14 F. 145, al marge: «Resposta de sa excel·lència feta a la embaxada feta per la ciutat a 23 de novembre 1638» i «Nº 11».

15 F. 147-148, al marge: «Cridas publicades en la ciutat de Barcelona a instàntia del procurador fiscal de la règia cort» i «Nº 12».

16 F. 154-155v: «Instrucció donada per los molt il·lustres diputats y oydors del General de Cathalunya al doctor Francesch Puig, doctor en drets, canonge de la sancta isglésia de Tortosa, per los negotis de la ambaxada que per orde de ses senyories ha de fer en la magestat del rey, nostre senyor, en Madrit». Signa: «Lo canonge Pau Claris».

17 F. 164-191v (1-28v) [Documentació diversa referent als diputats del General, especialment a conflictes amb diverses institucions (1557-1613). Alguns en còpia autenticada pels escrivans A. J. Fita i J. Agramunt (en català i castellà)].

18 F. 362-416v ([1]-55v) [Documentació diversa referent als diputats del General (1639): contraban, correspondència entre els diputats, encapçalats per P. Claris, i F. Puig, canonge tortosí i ambaixador seu davant del rei; ambaixada al virrei; crides del virrei comte de Santa Coloma etc. (en català i castellà)].

19 F. 426-452 ([1]-27) [Íd.].

F. [477-478]: «Índice de las materias que contiene este libro» [per ordre alfabètic].

Bibliografia

1-15 Cf. DGC, vol. v, p. 898-913.

Observacions

Descrivim la part ms. del recull. Signatures particulars: **1** (F. Bon. 5336), **2** (5337), **3** (5338), **4** (5339), **5** (5340), **6** (5341), **7** (5342), **8** (5343), **9** (5344), **10** (5345), **11** (5346), **12** (5347), **13** (5348), **14** (5349), **15** (5350), **16** (5351), **17** (5353), **18** (5358), **19** (5361).

La major part del volum fa referència a afers del General entre 1638 i 1639; part de la documentació ms. procedeix del dietari de la Generalitat o ha estat utilitzada en la seva redacció. El propietari, compilador i anotador del volum, J. Ximenis i de Mont-rodó, és documentat com a ciutadà honrat de Barcelona entre 1637 i 1656 (DGC, vol. vi). Fita va ser nomenat escrivà major del General per renúncia d'Antoni Tió el desembre de 1635 (id., vol. v, p. 650-651); Jaume Agramunt és escrivà major del Consell de Cent en 1632 i 1643 (*Llibre de les solemnitats de Barcelona*, vol. II, p. 513).

F. Bon. 5475: *La gran comedia de la torre de Babel y confusa Babilonia que se representa en Madrid*

Final del segle XVII. Inclosa en un recull de textos impresos i ms. del segle XVII que conté els F. Bon. 5471-5491, de 3 f. prel. + f. 1-329 amb numeració antiga sobre parcials impreses + 3 f. en blanc. Paper, 285 × 195 mm. Taula de J. P. Colomer. A tres columnes. Enquadernació de pergami. Al llo: «Varios papeles. T. 20». Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim*: d-I, C-22.

F. [3] prel.: «Tabla del presente libro».

F. 168-168v: «La gran comedia de la torre de Babel y confusa Babilonia que se representa en Madrid. Personas que ablan en ella y papeles que rrepresentan». *Inc.*: «El rey - La magestad cautiva - El esclavo en grillos d'oro». *Expl.*: «Acavada - La monarchía - Y la comedia también». Nota final: «Siendo protector el rey Guillermo, no pudiendo proseguir el arrendador por estar en quiebra el duque de Baviera, y el bitor la mosquetería por la falta de pan y carne».

Bibliografia

Cf. P. ESCOFET. «Cuatro piezas de poesía política en títulos de comedias». BBC, núm. VII, p. 155-212.

Observacions

El text pertany a un subgènere força conreat al XVII, que consisteix a juxtaposar i interpretar —normalment en clau política— títols i repartiments teatrals, de vegades refets en un discurs poètic, d'altres en simples llistes; Escofet va estudiar-ne quatre exemplars impresos del XVIII de la col·lecció F. Bon.

La *Gran comedia de la torre de Babel* es troba també *supra*, ms. 3612, 3, i, no descrit, a F. Bon. 7804 (també enregistrat a la sèrie de ms. amb la signatura 2310), f. 5-6, amb l'addició «año de 1698».

Més exemples ms. coetanis del gènere a la BC: *supra*, ms. 78, 38; 3614, 16. No descrits al present REPERTORI: (a) F. Bon. 7804 (o ms. 2310), «Primera parte de las comedias biejas de los mejores ingenios de España, recojidas por el prior de San Jerónimo» (*inc.*: «Lo que son mujeres: del confesor de la reyna»), de 1666, que també es llegeix en un f. ms. s. n. d'origen català poc clar, del segle XVII, conservat en un dossier dins la capsa «Vària poètica. S. XVII-XIX»; a la coberta, en llapis, s'ha escrit «Porter», i a la contracoberta, «Vària. Porter. No poètics». Al mateix volum on s'ha relligat F. Bon. 7804, que conté els F. Bon. 7773-7807 i que no sembla de procedència catalana, hi ha més exemples del gènere: (b) les cartes impreses de Luis Pérez (F. Bon. 7776-7777; còpia ms. *supra*, ms. 3614, 16), i (c), ms.: «Terzera parte de títulos de comedias aplicados al jenio de los señores y a lo que está suzediendo en España año de 1714» (f. 7-10, amb un capítol dedicat a «Títulos de Aragón»). Així mateix, recordem que la presència de l'arxiduc Carles a Barcelona es va celebrar amb uns *Afectos barceloneses [...] matizados con títulos de comedias este año de 1707*, en què cada cobla acaba amb un títol (consultem l'exemplar imprès F. Bon. 2997).

Al f. 170 del volum que descrivim, càlcul ms. de tropes d'un exèrcit (?). Al mateix volum hi ha relligat, amb la signatura F. Bon. 5476, un edicte ms. en italià de Ferran Carles Gonzaga, duc de Màntua i de Montferrat, datat a Màntua el 15 de maig de 1695 (f. 171-171v); i amb la signatura F. Bon. 5486, una carta ms. en castellà, per la qual Juan de la Rea comunica a l'arquebisbe de València fra Tomàs de Rocabertí que ha estat elegit inquisidor general, des d'Aranjuez, 3 de maig de 1695 (f. 198).

F. Bon. 5508: [Discurs sobre santa Eulàlia (en castellà)]

Final del segle XVII. Inclòs en un recull de textos impresos del segle XVII que conté els F. Bon. 5492-5509, d'1 f. prel. + f. 1-663 amb numeració antiga sobre par-

cials impreses. Paper, 280 × 195 mm. Taula de J. P. Colomer. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Varios papeles. T. 21». La part inferior en mal estat a causa de la humitat. Restaurat. Compra de la biblioteca Dalmases, de 1916. *Olim*: n-34, a-49.

F. [1] prel.: «Tabla de lo que contiene este libro».

F. 648-652v: «Dedica el sol más claro del cielo barcelonense, estrella madrugadora, con rayos de la limpia y cathólica luz, gloria y corona inmortal del siempre noble y gran principado de Cataluña, hija y patrona invicta de la nobilísima ciudad de Barcelona, santa Eulalia, virgen y patrona de Espanya». *Inc.*: «No siempre [...] una grandeza». *Expl.* (illegible).

F. Bon. 5515-5516: [Faula i cartes (en castellà). Tractat de demonologia (en castellà)]

Final del segle xvii. Inclosos en un recull de textos impresos i ms. del segle xvii que conté els F. Bon. 5510-5516, d'1 f. prel. + f. 1-124 amb numeració antiga sobre parcials impreses + 1 f. en blanc. Paper, 195 × 145 mm. Notes al marge. Taula de J. P. Colomer. Enquadernació de pergamí. Al lloc: «Varios papeles. T. 22». Compra de la biblioteca Dalmases (al f. [1] prel., entre proves de ploma: «Ex libri[s] Pauli de Dalmases y Ros»), de 1916. *Olim* h-n-23.

F. [1v] prel.: «Tabla de lo que contiene este libro».

1-2 F. 92-104v [Faula i cartes (en castellà)].

1 F. 92-95v: «Hase de vivir con desconfianza, aun en la esperanza más segura. Fábula». *Inc.*: «A los cristalinos engaños del mar». *Expl.*: «señor, por haverme despachado aprisa».

2a F. 95v-101: «Epístola a un moro, en la qual se le da muchas advertencias para que conosca el mísero ser de su ley». *Inc.*: «Desde que tuve la ocasión de conocerte hasta oy». *Expl.*: «y tú has menester. Barcelona y mayo [*en blanc*] de 1682. Quien te desea para Christo, Nicolás García de Londoño [...]».

2b F. 102-104v: «Al mismo Alí Hamet, epístola segunda». *Inc.*: «Pruévase que la ley de Mahoma no es ley de Dios». *Expl.*: «y san Marcos últimamente escribió en latín en la Italia».

3 F. 107-124v: «Demonología. Historia moral del demonio». «Capítulo I: de la creación del ángel». *Inc.*: «Antes que Dios criase el cielo y la tierra». *Expl.* («Receita para la memoria»): «in fine del autunno, in magio et in fine del verno. Laus trino et uno».

Observacions

Signatures particulars: 1-2 (F. Bon. 5515), 3 (F. Bon. 5516).

F. Bon. 6116-6191: [Miscel·lània històrica (en català i castellà)]

Mitjan segle XVII. Recull de textos impresos i ms., d'1 f. prel. + f. 1-369 amb numeració antiga + 4 f. s. n. + 1 f. en blanc. Paper, 200 × 150 mm. Notes al marge. Enquadernació de pergami. Al lloc: «Cartas diverçes. To. 6». Amb llacunes. F. 208: «Aquest llibre és de Yoan Font y Mas, 1687». Compra de la biblioteca Dalmasas, de 1916.

1 F. 87-93v: «Memorial de la invasi3n francesa por Rossell3n el anyo 1639, por el mes de junio». *Inc.*: «Perdi3 el rey, nuestro se1or, la fortaleza de Salsas». *Expl.*: «dando el Se1or victoria a las cath3licas armas de su magestad».

2 F. 109-113v [C3pia ms. de l'edici3 de s. ll.: s. n., [1640?]]. Dalt: «Carta de la ciudad de aragossa al rey Phelip 4». *Inc.*: «Senyor: La ciudad de aragossa, reconoci3ndose feliz en el patrimonio de vuestra magestad». *Expl.*: «bien de todos».

3 F. 119-124v: «Caso horrendo y portentoso digno de llorar agora succedi-do». *Inc.*: «Pesar tengo de escribir un caso tant feo, atr3s y enorme cometido en un Principado tant cath3lico». *Expl.*: «que son los religiosos».

4 F. 125-128 [S. ll.: s. a.]. «Copia de una carta escrita por el obispo de Girona fra don Gregorio Parcer0 a su magestad».

5 F. 129-130v *Inc.*: «En lo diumenge de Carnestoltes, a 19 de febrer 1640, se trob3 en la sala del Consell de Cent de la ciutat de Barcelona». *Expl.*: «y cura sempre de ta guarda. Verdader Àngel de llum».

6 F. 131-135 [Enric d'Arag3 Folc de Cardona, duc de Cardona (19 de juny de 1640)]. «Aquesta escriptura se don3 a Jaume Agramunt, secretari de la ciutat, per a que se legís en Consell de Cent». *Inc.*: «Molt illustres senyors consellers y savi Consell de Cent». «A la admirable prud3ncia de tant savi y gener3s consell». Signa: «Lo capit3 general de l'ex3rsit cristi3».

7 F. 136-141v [«Del Aldea», 25 de juny de 1640]. «Al principado de Cathalunya». *Inc.*: «En todas las edades, reynos, senyoríos y estados».

8 F. 143-149v [Madrid, 11 de setembre de 1640]. «Carta de un confident de Madrit en qu3 d3na alguns avisos secrets importants al principat de Cathalunya». *Inc.*: «Ab carta de 23 de agost y de 29 escriptu3 a vostra merc3 llargament».

9 F. 171-171v [C3pia ms. de l'edici3 de s. ll.: s. a., [1641?]]. «Lo senyor de La Mota, general de l'ex3rsit de sa magestad christianíssima, ab correu tingu3 de París, estant en Barcelona, dia de sant Joseph, a 19 de març any 1641, tingu3 los avisos següents». *Inc.*: «Primo, que la armada naval». *Expl.*: «de la molta cavalleria que y és y ha».

10 F. 368-369: «Glosa cathalana» [en vers]. *Inc.*: «Diu-se que lo compte duc, un ruc».

F. [370-372]: «Taula de las cartas s3n en aquest tomo sis3».

Bibliografia

10 J. COROLEU. *Clarís y son temps*, p. 165-167, [edició]. A. M. TORRENT. «Poesia barroca de la Guerra dels Segadors». *Els Marges*, núm. 31, p. 85-86, [edició]. J. ESCOBEDO. *Plecs poètics catalans del segle XVII*, núm. XLI. // 2-9 Veg. *supra*, ms. 503. 7 Veg. *supra*, ms. 2073.

Observacions

Miscel·lània històrica sobre els anys 1639-1641, compilada poc després dels fets que recull. En descrivim la part ms. Signatures particulars: 1 (F. Bon. 6130), 2 (6134), 3 (6136), 4 (6137), 5 (6138), 6 (6139), 7 (6140), 8 (6141), 9 (6145) i 10 (6191). 2-9 han estat copiats a partir del present volum pel compilador del ms. 503, descrit *supra*; algunes peces també es poden veure en un dels reculls de Desbosc (4, 6-8; veg. *supra*, ms. 2073). 10: veg. BUB, ms. 211, f. 60v-61v.

Al f. 150v, anotació posterior datada el 1684, en què es torna a llegir el nom d'un antic propietari del ms., J. Font i Mas, de Rialp. Sobre aquesta població, veg. els versos afegits al f. [373v], *inc.*: «De Rialp molt bé se pot dir».

Ms. s. n. (fons Bergnes): Pere SERRA I POSTIUS. *Breve recuerdo de doña Almodis, condesa de Barcelona*

Segle XVIII (1730). F. 1-4 amb numeració moderna en llapis. Paper, 315 × 210 mm. Autògraf. Notes al marge. Protegit per una carpeta. Compra a la llibreria Porter per part de la biblioteca Bergnes de les Cases (al f. 1, segells de la «Biblioteca Josep Porter. Barcelona» i de la «Biblioteca Bergnes de las Casas. Barcelona»).

F. 1-4: «Breve recuerdo de doña Almodis, condesa de Barcelona». *Inc.*: «Dos serenísimas condessas de Barcelona hallamos con el nombre de Almodis en las historias». *Expl.*: «por las almas de sus cathólicos, triunfantes y liberalísimos príncipes. Pedro Serra y Postius».

Bibliografia

J. M. MADURELL. «P. Serra Postius». AST, núm. 29, p. 363. K. BROWN. «Encara més sobre P. Serra i Postius» (*Actes del Vuitè CILLC*, vol. II, p. 279). M. CAMPABADAL. *La RABLB en el segle XVIII*, p. 737.

Observacions

Discurs llegit a la segona Acadèmia de Barcelona el 3 de juliol de 1730. Fins ara només se'n coneixia l'exemplar de la RABLB, 3r llig., núm. 31.

PERE SERRA I POSTIUS (Barcelona, 1671-1748).

Ms. s. n. (fons Borràs): Pere Joan DALMAU. [Sermons *de tempore*]

Segle XVIII (c. 1713-1716). 2 f. prel. + f. 1-356 amb numeració moderna en llapis sobre una d'antiga: f. 1-322 (f. 35-356 de l'anterior) + 2 en blanc. Paper, 200 × 150 mm. Notes al marge. Enquadernació de pergami. Al llom: «Dalmau. Sermones. Tom. 5». A la coberta, en tinta: «Dalmau. Sermons, 1713-16». F. [1] prel., d'una mà del XVIII: «Per lo simple ús de Francisco Solà, carmelita calsat»; f. 1, ratllat: «Ex libris doctoris Ignatii Sola et Campa, presbiteri». Compra de la col·lecció d'autògrafs de Ramon Borràs, de 2000 (f. [1] prel., ex-libris de la «Col·lecció Borràs. Arxiu»). *Olim* 554-12.

F. 1: «Tomo 5 de los sermones morales compuestos por el doctor Pedro Juan Dalmau, presbítero, cathedrático que fue de philosophía y theología en la Universidad de Gerona, examinador synodal de los obispados de Gerona y Barcelona, rector de la iglesia parroquial de San Cypriano de Valldoreig, obispado de Barcelona».

F. 2-2v: «Tabla de los sermones del quinto tomo».

F. 3-34v: «Índice de las cosas notables del quinto tomo» [per ordre alfabètic].

1 F. 35-43 (1-9): «Sermó CXXXIX». Al marge: «Doctrina christiana». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, a 8 de janer, dominica infra octavam, quae est 1 post Ep<h>iphaniam, anno Domini 1713». Tema: «“Invenerunt illum in templo - et interrogantem” (Lucae, cap. 2)». *Inc.*: «Mana Déu als hebreus en la Lley que per medi de Moysès los intimà».

2 F. 43-57v (9-23v): «Sermó CXL». Al marge: «Senyores y criados». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, dominica 3 post Ep<h>iphaniam, 22 janer 1713». Tema: «“Domine, puer meus jacet in domo paralyticus et male torquetur” (Mat., cap. 8)». *Inc.*: «Después que la majestat de Christo hagué fet aquell tant llarch sermó».

3 F. 57v-67 (23v-33): «Sermó CLI». Al marge: «Exercici del christià». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, a 12 de febrer 1713, en la dominica de Septuagèsima». Tema: «“Exiit primo mane conducere operarios in vineam suam” (Mat. 20)». *Inc.*: «Entro de golpe a l'evangeli proposant un problema».

4 F. 67-84v (33-50v): «Sermó CXLII». Al marge: «Palabra de Dios». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, a 19 de febrer 1713, en la dominica de Sexagèsima». Tema: «“Aliud cecidit secus viam - suffocaverunt illud” (Lucae 8)». *Inc.*: «Una paràbola predicada a las turbas y explicada als 12 dexebles».

5 F. 84v-113 (50v-79): «Sermó CXLIII». Al marge: «Máscaras». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, a 26 febrer 1713, dominica Quinquagèsima». Tema: «“Cum apropinquaret - mendicans” (Lucae, cap. 18)». *Inc.*: «Quant en est desditjat temps de Carnastoltas».

6 F. 113v-123v (79v-89v): «Sermó CXLIV». Al marge: «Presencia de Dios». «Predicat en la iglésia de Campanyà, feria 2 post dominicam Resurrectionis, a 17 del mes d'abril de l'any 1713». Tema: «“Nonne cor nostrum - in via?” (Lucae, cap. 24)». *Inc.*: «Diferents foren las aparicions ab què la majestat de Christo, senyor nostre».

7 F. 124-138v (90-104v): «Sermó CXLV». Al marge: «Paz con el próximo». «Predicat en la iglésia de Valldoreig [corr. de Campanyà], feria 3 post dominicam Resurrectionis, 18 de abril 1713». Tema: «“Stetit Jesus - Pax vobis” (Lucae, cap. 24)». *Inc.*: «Estant units y congregats los deixebles de Christo, senyor nostre».

8 F. 138v-147 (104v-113): «Sermó CXLVI». Al marge: «Cómo ha de conservarse la paz con el próximo». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, a 23 del mes de abril 1713, dominica 1 post Pascha». Tema: «“Venit Jesus - Pax vobis” (Joan, cap. 20)». *Inc.*: «Altre vegada me recomana Christo et lo evangeli del dia de vuy».

9 F. 147-157 (113-123): «Sermó CXLVII». Al marge: «De las ovejas de Christo». «Predicat en Valldoreig, a 30 de abril 1713, dominica 2 post Pascha». Tema: «“Cognosco oves meas et cognoscunt me meae” (Joan. 10)». *Inc.*: «Lo gloriós renom de bon pastor de nostras ànimas».

10 F. 157v-167v (123v-133v): «Sermó CXLVIII». Al marge: «Poca subsistencia de lo mundano». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, a 7 de maig 1713, dominica 3 post Pascha». Tema: «“Quid est hoc quod dicit nobis: Modicum” (Joan. 16)». *Inc.*: «Ès esta mortal vida, est món miserable».

11 F. 167v-179v (133v-145v): «Sermó CXLIX». Al marge: «Ausencia de Dios». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, a 14 del mes de maig 1713, dominica 4 post Pascha». Tema: «“Sed quia haec locutus sum vobis, tristitiam implevit cor vestrum” (Joan., cap. 16)». *Inc.*: «Declarà Christo a sos amats dexebles sa ausència».

12 F. 180-187v (146-153v): «Sermó CL». Al marge: «Amor del Espiritu Santo». «Predicat en la iglésia de Campanyà, feria 2 post Pentacosten, a 5 del mes de juny 1713». Tema: «“Sic Deus dilexit mundum ut Filium suum unigenitum daret” (Joan., cap. 3)». *Inc.*: «Lo excessiu amor ab què Déu afectadament amà als hòmens».

13 F. 188-203 (154-169): «Sermó CLI». Al marge: «Alegría en los trabajos de la guerra». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, dominica 2 infra octavam Ascensionis, 13 mag 1714». Tema: «“Venit hora - praestare Deo” (Joan., cap. 16)». *Inc.*: «Lícit és y obra virtuosa pelear en la guerra».

14 F. 203-212v (169-178v): «Sermó CLII». Al marge: «Paciencia en los trabajos de guerra». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, feria 3 post Pentacosten, 22 maig de

l'any 1714». Tema: «“Per me si quis - pasqua inveniet” (Joan., cap. 10)». *Inc.*: «Havent la mà poderosa de Christo donat miraculosament la vista a Celidònio».

15 F. 213-229v (179-195v): «Sermó CLIII». Al marge: «Muerte». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, dominica primera de Quaresma, 10 mars 1715». Tema: «“Ductus est Jesus - a diabolo” (Mat., cap. 4). “Memento, homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris” (Ecclesia)». *Inc.*: «Instituí ab especial instinct de l'Esperit Sant».

16 F. 229v-242v (195v-208v): «Sermó CLIV». Al marge: «Juisio particular». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, dominica 2 Quadragesimae, a 17 de mars de 1715». Tema: «“Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam et timuerunt valde” (Math., cap. 17)». *Inc.*: «De aquel dichosísim en fortunes temporals Tamarlan».

17 F. 242v-257v (208v-223v): «Sermó CLV». Al marge: «Confessió». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, dominica 3 de la Quaresma, a 24 mars 1715». Tema: «“Erat Jesus eiiciens demonium et illud erat mutum” (Luc., cap. 11)». *Inc.*: «Llastimós espectáculo tenim, chatòlich auditori».

18 F. 257v-273v (223v-239v): «Sermó CLVI». Al marge: «Penas de l'infern». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, dominica 4 de Quaresma, 31 mars 1715». Tema: «“Jesus ergo cum cognovisset - ipse solus” (Joan., cap. 6, v. 15)». *Inc.*: «La dignitat mundana que més appetexen ambiciosos los mortals».

19 F. 273v-288v (239v-254v): «Sermó CLVII». Al marge: «Gloria». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, dominica 5 de Quaresma, a 7 abril 1715». Tema: «“Quis ex vobis arguet me de peccato?” (Joan., cap. 8)». *Inc.*: «Desafia vuy la suma innocència de Jesuchrist a la execrable malícia pharisaica».

20 F. 289-297v (255-263v): «Sermó CLVIII». Al marge: «Llàgrimas de sant Pera». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, en lo Dijous sant o feria 5 Hebdomadae maioris, a 18 abril 1715». Tema: «“Et egressus foras flevit amare” (Mat. 26)». *Inc.*: «En las breus y compendiosas paraulas de mon thema».

21 F. 297v-313v (263v-279v): «Sermó CLIX». Al marge: «Bon lladre». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, en lo Dijous sant, feria 5 Hebdomadae maioris, 9 abril 1716». Tema: «“Domine, memento mei cum veneris in regnum tuum” (Lucae, cap. 23)». *Inc.*: «La ignominiosa mort y cruel passió de Christo, senyor nostre».

22 F. 313v-321 (279v-287): «Sermó CLX». Al marge: «Natividad de Jesús». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, a 25 x^{bre}, dia de la Nativitat 1716 (missa del gall)». Tema: «“Pannis eum involvit - in diversorio” (Lucae, cap. 2)». *Inc.*: «Goig immens se nos anuncia en lo dia de vuy».

23 F. 321-326v (287-292v): «Sermó CLXI». Al marge: «Natividad del Señor». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, en la missa de la aurora, a 25 desembre de l'any 1716». Tema: «“Transeamus usque Bethlehem - in praesepio” (Luc. 2, v. 15 et 16)». *Inc.*: «Dia de gran goig y alegria és lo dia de vuy, en què naix la nostra vida».

24 F. 326v-338v (292v-304v): «Sermó CLXII». Al marge: «San Estevan». «Predicat en la iglésia de Campanyà, a 26 de desembre de l'any del Senyor 1716». Tema (f. 328v): «“Ecce ego [mitto] ad vos prophetas et sapientes et scribas et ex illis occiditis” (Mat. 23, v. 34)». *Inc.*: «Celebrà air alegre la Iglésia la nativitat del Fill de Déu».

25 F. 338v-346v (304v-312v): «Sermó CLXIII». Al marge: «San Juan». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, a 27 desembre de l'any 1716». Tema: «“Conversus Petrus vidit illum discipulum quem diligebat Jesus” (Joan., cap. 21)». *Inc.*: «La prenda més amada del sagrat col·legi apostòlich».

26 F. 347-352 (313-318): «Sermó CLXIV». Al marge: «Innocentes». «Predicat en la iglésia de Campanyà, a 28 del mes de desembre 1716». Tema: «“Iratu est valde - in omnibus finibus eius” (Mat. 2, v. 16)». *Inc.*: «La misericòrdia y benignitat de Déu, nostre senyor, tendre infant en Betlem nat».

27 F. 352v-356v (318v-322v): «Sermó CLXV». Al marge: «San Silvestre». «Predicat en la iglésia de Valldoreig, a 31 desembre 1716». Tema (f. 353): «“Sint lumbi vestri praecincti et lucernae ardentes in manibus vestris” (Lucae, cap. 12)». *Inc.*: «En lo últim y darrer dia de l'any dedica la Iglésia estos festius cultos». *Expl.*: «dexant-los ab gràcia ab Déu y los hòmens».

Observacions

Sermons predicats durant la guerra de Successió i els anys immediats (1713-1715) a les esglésies parroquials de Valldoreix i Campanyà. El sermonari és redactat íntegrament en català, però l'aparat d'índexs i rúbriques i la major part de les crides marginals afegides per la mateixa mà són en castellà. L'autor, el prevere i professor de la Universitat de Girona P. J. Dalmau, hi fa diverses al·lusions a la contesa. P. e., tot parlant de la guerra justa: «Lícita és, finalment, la guerra en defensa de la pàtria, en defensa de la llibertat y privilegis de sos antepassats, encara que sia e[n] contra de son rey; la rahó és perquè la defensa és natural, y primerament és mirar per la pàtria que per lo rey, quant est tira a destruir la pàtria» (13, f. 189v); sobre el setge de Barcelona: «I ho exp[er]imentam, per nostra desgràcia, ab tants sacos, cremas de vilas, llochs y casas que fa ex èxercit que des de lo dia 25 de juliol de l'any passat [*i. e.* 1713] té lo siti a la ciutat de Barcelona» (id., f. 189). «Sinó digau-me: ¿no veuen lo que ha passat en nostres anys, lo any 1706, quant vingué Felip, duch de Anjou, a asitiar a Barcelona, hagué de fugir ignominiosament, donant y abandonant tants pertretxos de guerra? Car [?] haveu vist tots, y arribà a tal misèria que, per tornar a Madrit, hagué de rodar tota la Fransa, pasant fam des de Barcelona al bisbat de Gerona, hont en Sant Feliu de Guíxols se tragué la fam del ventre. Pues son contrari, Carlos, archiduch de Àustria, ¿no se ha vist en semblant misèria quant, después de la batalla de Castilla, hagué de fugir tant

ignominiosament fins a Barcelona, passant també fam, de tal manera que hagué de menjar un tros de pa de munició, y un poc que li'n sobrà se'l posà a la faldriquera dient: «Este será por otra vez?» (10, f. 161v-162). Veg. també la següent nota marginal, de la mateixa mà: «Ex cas funest aquí ponderat se véu en Barcelona, any 1715, hont fou degradat Ramon Moga, subdiaca, al qual després se li donà garrot» (f. 174v).

Es conserven més sermons de Dalmau en una col·lecció homilètica incompleta de diversos autors, procedent de la Casa-Missió de Barcelona (BUB, ms. 704-708; Miquel Rosell. *Inventario*, vol. II, p. 214-216).

Ms. s. n. (capsa «Vària poètica. S. xvii-xix»): [Fragment de meditació sobre la Passió]

Segle xvii. Conservat en un recull factici de f. solts dels segles xvii-xviii. 2 f. s. n. Paper, 200 × 145 mm. Protegit per un foli en blanc. Conservat en un dossier dins la capsa «Vària poètica. S. xvii-xix»; a la coberta, en llapis: «Porter», i a la contracoberta: «Vària. Porter. No poètics». Acèfal.

F. [1-1v] [Fragment d'una meditació sobre la Passió]. *Inc.*: «[...] fos vestidura de una pessa». *Expl.*: «demana-li m[i]sericòrdia. Defunctus aduch loquitur».

Observacions

Als f. [2-2v], notes de mans diverses: assentament dels administradors del «ciri de les donas» sobre l'elecció de dos pabordes d'una confraria, que procedeixen de la parròquia de Sales (1649); albarà de Jeroni Munt, escultor, per l'obra d'un retaule de nostra senyora del Roser per a Sant Martí de Sales (1642).

A la mateixa carpeta, 1 f. autògraf de Serra i Postius amb dues anotacions històriques amb remissió bibliogràfica; hi cita la història dels comtes d'Urgell, de Montfar.

**Ms. s. n. (capsa «Vària poètica. S. xvii-xix»): [Fragment d'un tractat moral (?)
(en castellà)]**

Segle xvii. 6 f. s. n. Paper, 310 × 200 mm. A dues columnes. Protegit per un f. en blanc; a la coberta, en llapis: «Escrit sobre enterraments. S. xvii. Antiguas formas de enterrar los muertos [és el títol afegit al f. [6v] per una mà posterior]». Acèfal i àpode. Tacat per la humitat. Es conserva en un dossier dins la capsa «Vària poètica. S. xvii-xix»; a la coberta, en llapis: «Porter», i a la contracoberta: «Vària. Porter. No poètics».

F. [1-6v] *Inc.* (cap. 2): «[...] llegaron, pues, los demonios al infierno con el desventurado rico, que ia estava tant pobre». *Expl.* (cap. 4): «pues los cuerpos de los mártires y [...]».

Observacions

Copiat per una mà catalana. Fragment sobre una de les obres de misericòrdia, el deure d'enterrar els morts, procedent d'un tractat més general: al f. [1v] comença el «Capítulo tercero: en que se prueba efficazmente cómo es necesario obrar bien para ir al cielo; trátase de las obras de misericordia y en particular de una d'ellas, que es enterrar a los muertos, a propósito de lo que del mendigo Lázaro se ha dicho, que aún no tuvo quién diesse a su cuerpo sepultura»; al f. [3v]: «Capítulo quarto: en que se prosigue la manera de dar sepultura a los diffuntos y se declaran costumbres de paganos diversas en este particular».

Ms. s. n. (capsa «Vària poètica. S. xvii-xix»): [Poemes en llatí]

Començament del segle xvii. F. 168-169 amb numeració antiga. Paper, 275 × 210 mm. A tota pàgina i a dues columnes. Protegit per un bifoli en blanc; a la coberta, en llapis: «Llatí» i «140». Es conserva en un dossier dins la capsa «Vària poètica. S. xvii-xix»; a la coberta, en llapis: «Proc.: Porter. Poesia en llatí».

1 F. 168: «Ad Sixtum V, optimum maximum pontificem». *Inc.*: «Salve, incrementum superum, nova gloria coeli». Al final, nom de l'autor: «Joannes Baptista Evangelista».

2 F. 168v: «In obitum illustrissimi domini Joannis Georgii Caesarini. Ode dicolos tristrophos». *Inc.*: «Quam non aequa bonis tempora dividis».

3 F. 168v-169: «Elegia in eumdem». *Inc.*: «Crudelis Pluto et nimium crudelia fata».

4 F. 169: «Epitaphium». *Inc.*: «Ad primos vitae ceu flos elanguit aestus».

5 F. 169: «Aliud». *Inc.*: «Quam traho caesarea Augusti de gente superba».

6 F. 169: «Aliud». *Inc.*: «Si cunctos coeli videat cum Jupiter arce».

7 F. 169: «Aliud». *Inc.*: «Nobilitate, opibus, forma et virtute nitentem». Al final, nom de l'autor: «Franciscus Maria Chrysaureus, messinensis».

8 F. 169v: «Pape Gregorii XIII epitaphium». *Inc.*: «Tertius hic decimus situs est Gregorius, ortum».

9 F. 169v: «Aliud, in quo Gregorius ipse loquitur». *Inc.*: «Felsina dicta prius, post docta Bononia vitam».

10 F. 169v: «Epitaphium a malevolo [*ms.* molevolo] factum: D. O. M. Gre-

gorio XIII, pontifici maximo, cuius memoria aeterna fuisset, si malo bonoque filio caruisset» [segueix una glossa].

Observacions

Els f. procedeixen del mateix volum que el que descrivim a continuació.

Ms. s. n. (capsa «Vària poètica. S. XVII-XIX»): Alfons GIRÓN DE REBOLLEDO. [Poema en castellà]

Començament del segle XVII. F. 167 amb numeració antiga. Paper, 275 × 210 mm. A dues columnes. Protegit per un bifoli; a la coberta, en llapis: «S. XVIII» (sic). Conservat en un dossier dins la capsa «Vària poètica. S. XVII-XIX»; a la coberta, en llapis: «Porter. Poesia castellana».

F. 167-167v, al marge: «1584». «En la fiesta del sanctíssimo sacramento. Don Alonso Girón de Rebolledo». *Inc.*: «Sobre la mesa postrera».

Bibliografia

V. XIMENO. *Escritores*, vol. I, p. 182. J. P. FUSTER. *Biblioteca valenciana*, vol. I, p. 145-147. F. MARTÍ GRAJALES. *Ensayo*, p. 265-267.

Observacions

De la mateixa mà que l'anterior, que procedeix del mateix volum.
ALFONS GIRÓN DE REBOLLEDO (València, c. 1530-1607).

Ms. s. n. (capsa «Vària poètica. S. XVII-XIX»): Pere SERRA I POSTIUS. [Vida de santa Eulàlia (en castellà)]

Segle XVIII. 20 f. s. n. Paper, 210 × 155 mm. Autògraf. Notes al marge. Plecs sense relligar. Protegit per un bifoli i per un f., a la coberta del qual es llegeix, en llapis: «Patria y padres de santa Eulalia y educación de su primera edad». Conservat dins la capsa «Vària poètica. S. XVII-XIX».

F. [1-18v]: «Capítulo primero: patria y padres de santa Eulalia y educación de su primera edad». *Inc.*: «Barcelona, la primera ciudad de España que abraçó la fee de Christo». *Expl.* (cap. 8): «Santa Cándida, Susanna y Martha, vírgenes y mártires catalanas, de cuyo martyrio escribió extensamente Jalpí (20)» [la nota no es llegeix].

F. [19-20] [Pròleg per a l'obra anterior]. *Inc.*: «Tres son las ilustres memorias que, a pesar de la gentilidad y aun del tiempo, en el recuerdo de los fieles barceloneses an quedado en raçón de la vida, prición y muerte de su paysana santa Eulalia». *Expl.* (s'interromp): «está en pie y con la mano [...]».

Bibliografia

Cf. P. SERRA I POSTIUS. *Prodigios y finezas*, p. 409. Veg. *supra*, ms. 257.

Observacions

Entre les fonts citades hi ha l'*Orosio* de Dalmases, de 1702 (f. [1v]), «mi libro Prodigios y favores del santísimo sacramento en Cataluña, cap. [*en blanc*] [...]». Mi libro Relicario catalán, día [*en blanc*] [...]. Mi libro Ratos de lección santa» (f. [14v]), «Roig y Jalpí, Historia general de Cataluña ms., en la persecución de Diocleciano» (f. [18v]; veg. AHCB, ms. B-101).

Torres Amat (*Memorias*, p. 599) atribueix el següent imprès a Serra: «Resumen de la vida de santa Eulalia de Barcelona con un trecenario en la misma imprenta y año» (Barcelona: Joan Jolís, 1746). Hem consultat l'exemplar de la BC del *Trecenario de la insigne virgen e invencible mártir la noble barcelonesa santa Eulalia*, que duu aquest mateix peu d'impremta i s'obre amb un «Compendio de la insigne vida de nuestra patrona de Barcelona santa Eulalia», però el text no es correspon al ms. que descrivim. Palau (núm. 310.096) enregistra el *Trecenario* amb peu d'impremta de Barcelona, Piferrer, s. a. —de fet, la impremta de Joan Francesc Piferrer publicarà el 1834 un *Trecenario* a la santa, al final del qual es llegeix traduïdes al castellà unes cobles de l'obra homònima de Serra— i el distingeix del *Resumen de la vida de santa Eulalia de Barcelona* (Barcelona: Joan Jolís, 1746). Entre les obres pròpies i alienes que Serra tenia ms. i que cita als *Prodigios y finezas* hi havia una *Historia de la barcelonesa santa Eulalia* (p. 409), que Madurell identificava amb el *Trecenario* («P. Serra Postius». AST, núm. 29, p. 356-357). D'altra banda, al bloc corresponent al 12 de febrer de la *Historia eclesiástica del principado de Cataluña* de Serra s'anuncia, entre d'altres textos sobre la santa, un «Epítome de la vida de santa Eulalia, hija y patrona de Barcelona», que actualment no s'hi llegeix i que podria ser el plec que descrivim (BUB, ms. 187).

Indiquem algunes històries coetànies que van restar ms.: Roig i Jalpí n'havia escrit una per al *Catálogo paralipómenon de los santos indígenas y advenas del principado de Cataluña y sus condados* (*Prodigios y finezas*, p. 371). A la mateixa obra (p. 295), Serra recorda que Tristany «nos dexó manuescrita una extensa historia de la vida, martyrio y prodigios de la invencible mártir y puríssima virgen barce-

lonesa santa Eulalia, en un tomo de a fòleo, escrito todo de su mano, el qual tuve yo algún tiempo en mi poder, cuyo original se llevó a Aragón don Joseph d'Escartiu, hierno y heredero del autor, a la fin del año 1714 o principios del de 1715». En una «Nota de los libros o obras que tengo trabajadas concernientes a la historia de Cathaluña», de Dalmases, hi ha una «Vida y martirio de la gloriosíssima santa Eulalia» (veg. *supra*, ms. 618). Cf. *supra*, F. Bon. 5508.

Entre els sermons i poemes impresos sobre la santa, destaquem els inclosos en el volum *Festivos y magestuosos cultos que la nobilíssima y muy illustre ciudad de Barcelona en 23 y 30 de octubre 1686 dedicó a su ínclita hija, patrona, virgen y protomártir santa Eulalia, motivados en la extensión del rezo proprio de la santa*.

PERE SERRA I POSTIUS (Barcelona, 1671-1748).

Ms. s. n. (capsa «Vària poètica. S. xvii-xix»): [Traducció d'una gasetta francesa]

Final del segle xvii - començament del xviii (c. 1700). P. 293-296 amb numeració antiga. Paper, 215 × 160 mm. Protegit per un bifoli. Conservat dins la capsa «Vària poètica. S. xvii-xix».

P. 293-295: «A Fontainebleau, dimars al matí 16 de 9bre 1700». *Inc.*: «Lo rey, essent dins son gabinet ab lo duch de Anjou, li digué estas formals paraulas: Mon-siur, vós sabeu alguns dies à com lo rey de España vos à cridat ab son testament son successor». *Expl.*: «Se diu per nova sarta que an escañats al gran turch y al gran visir. (És traduït del francès)».

Observacions

La gasetta formava part d'un volum més ampli, potser en la línia de les miscel·lànies de Serra i Postius, que també hi incloïa còpies de gasetes i relacions de què tenia notícia; en concret, per a l'any 1700, veg. *supra*, ms. 3612, però les llacunes d'aquest volum no es corresponen amb el fragment que descrivim. A la p. 296, ratllat, d'una altra mà: «Copia de cláusulas del testamento».

Ms. s. n. (capsa «Vària poètica. S. xvii-xix»): [Receptes farmacèutiques]

Començament del segle xviii. 1 f. s. n. Paper, 200 × 145 mm. Protegit per un bifoli. Conservat dins la capsa «Vària poètica. S. xvii-xix».

F. [1]: «Per cascaduras» [tres receptes].

Ms. s. n. (capsa «Vària poètica. S. xvii-xix»): [Profecies atribuïdes a Ignasi Fiol, s. i. (en castellà)]

Segle xviii. 4 f. s. n. Paper, 210 × 150 mm. Enquadernació de cartolina. A la coberta, en tinta: «Profecías del P. Fiol, S. J.». Protegit per un bifoli. Conservat dins la capsa «Vària poètica. S. xvii-xix».

F. [1]: «Profecías del padre Fiol».

F. [2-4v]: «Profecías del padre Ignacio Fiol, de la Companyía de Jesús, mallorquín, que morió en el Japón imperio, comensado el anyo 1668 hasta el anyo 1720». «Professía primera». *Inc.*: «Morió en paz el único rey Felipe, dexando por sucessor el único infante Carlos segundo». *Expl.* (23): «imperando sobre todos sus enemigos de la Europa, Assia y América». Nota: «Se verá cumplido desde el anyo 1668 hasta 1720».

Bibliografia

I. FIOI. *Professías*, s. a. // J. BOVER. *Biblioteca*, vol. I, p. 296. C. SOMMERVOGEL *et al.* *Bibliothèque*, vol. III, col. 747-748. J. RUBIÓ I BALAGUER. HLC, vol. II, p. 246; vol. III, p. 191, 257. J. SIMÓN DÍAZ. *Jesuitas de los siglos XVI y XVII*, p. 23.

Observacions

Les profecies comencen amb el regnat de Carles II, esmenten el seu polèmic testament i, pel que fa al problema successori, es decanten per l'arxiduc Carles, però la contesa encara no està resolta. El contingut, per tant, sembla invalidar l'atribució a Fiol, que mor el 1684. Les profecies van ser impreses a Mallorca en data desconeguda, foren prohibides per la Inquisició el 1706 —data *ante quem*— i incloses a l'Índex de 1747. Palau (núm. 91.714) esmenta una ed. de Barcelona: Rafael Figueró, 1709. A la BC hi ha un exemplar imprès de las *Professías del P. Ignacio Fiol, de la Compañía de Jesús, mallorquín. Murió en el Japón. Libro del Christiano*, 12, cap. 3. *Imperio començado el año 1668 hasta el año 1720*, incloses, amb la sign. F. Bon. 5669, en un recull factici format a can Dalmasas de relacions, gasetes i poemes impresos i un ms. de principis del xviii, referents a la guerra de Successió des del punt de vista austriacista, alguns de tema profètic (F. Bon. 5659-5782). El ms. que descrivim presenta un salt de lectura en el títol i suprimeix l'al·lusió a Eiximenis. Hi ha profecies de Fiol a BUB, ms. 1319 (Miquel Rosell. *Inventario*, vol. III, p. 406).

IGNASI FIOI I TOMÀS, S. I. (Palma de Mallorca, 1619 - Perú, 1684).

Bibliografia

- BIBLIOTECA DE CATALUNYA. *Catàlegs*. <http://www.bnc.es/catalegs/corrent/catalan/inici.php>
- BIBLIOTECA DE CATALUNYA. *Arxiu Milans-Sala. Arxiu Marquesat de Moja*. [A cura de Xavier de Salas i Bosch. Maig de 1961 (dades corresponents a l'inventari de l'arxiu Milans-Sala)]
- BIBLIOTECA DE CATALUNYA. *Catàleg del fons familiar de Francesc de Cardona*. [A cura de Reis Fontanals. Gener de 2000]
- BIBLIOTECA DE CATALUNYA. *Arxiu Renart*. [A cura de Reis Fontanals. 2001. També a <http://www.bnc.es/fons/colsinventaris.php>. Barcelona, 2005]
- BIBLIOTECA DE CATALUNYA. *Arxiu del Marquès de Saudín. Inventari*. [A cura de Reis Fontanals. Març de 2002. També a <http://www.bnc.es/fons/colsinventaris.php>. Barcelona, 2005]
- BIBLIOTECA DE CATALUNYA. *Sèrie general d'Arxiu*. [A cura de Reis Fontanals. Abril de 2003]
- BIBLIOTECA DE CATALUNYA. *Fons del Baró de Castellet*. [A cura de Reis Fontanals. Darrera actualització: juliol de 2003. També a <http://www.bnc.es/fons/colsinventaris.php>. Barcelona, 2005]
- BIBLIOTECA DE CATALUNYA. *Fons Josep Aparici. Cadastre*. [A cura de Montse Molina. 2003]
- BIBLIOTECA DE CATALUNYA. *Inventari de manuscrits*. 3 vol. [A cura d'Anna Gudayol. 2003]
-
- ACOSTA, Cristóbal de. *Tractado de las drogas y medicinas de las Indias orientales*. Burgos: Martín de Victoria, 1578.
- ADROER I PELLICER, M. A.; GRAU I PUJOL, J. M. T.; MATAS I BALAGUER, J. *Catàleg dels protocols del districte de Girona (I)*. Barcelona: Fundació Noguera, 1996.
- Afectos barceloneses al llegar nuestro amado monarca Carlos tercero, que Dios guarde, a la excelentísima ciudad de Barcelona, matizados con títulos de comedias este año de 1707*. S. ll.: s. n., [c. 1707].
- AGUILAR, Gaspar. *Fábula de Endimión y la Luna*. Madrid: Cruz y Raya, 1935.
- AGUILÓ, Marià. *Catálogo de obras en lengua catalana impresas desde 1474 hasta 1860*. Madrid: Sucesores de Rivadeneyra, 1923. [Ed. facs. de Barcelona; Sueca: Curial, 1977]
- AGUSTÍ, Miquel. *Llibre dels secrets d'agricultura, casa rústica i pastoril*. Barcelona: Esteve

- Liberós, 1617. [Ed. facs. de Barcelona: Altafulla, 1988. Amb estudis preliminars de Lluís Argemí, Joaquim Garriga, Modest Prats / Albert Rossich i Amadeu-J. Soberanas]
- AGUSTÍ, Miquel. *Libro de los secretos de agricultura, casa de campo y pastoril*. Perpinyà: Lluís Roure, 1626 (1^a ed.).
- AIMERIC, Mateu. *Nomina et acta episcoporum barcinonensium*. Barcelona: Joan Nadal, 1760.
- ALABRÚS, Rosa M. «Les relacions entre Catalunya i França durant la Guerra de Successió». *Pedralbes*, núm. 18/II (1998), p. 403-420.
- *Felip V i l'opinió dels catalans*. Lleida: Pagès, 2001.
- ALABRÚS, ROSA M.; GARCÍA CÁRCEL, Ricardo. «L'afer Grases i la problemàtica constitucional catalana abans de la guerra de Successió». *Pedralbes*, núm. 13/II (1993), p. 557-564.
- ALCOBERRO, Agustí. *L'exili austriacista (1713-1747)*. Barcelona: Fundació Noguera, 2002. 2 vol.
- ALCOVER SUREDA, Miquel. *El pontificio colegio luliano de Ntra. Sra. de la Sapiencia*. Palma de Mallorca: Apóstol y Civilizador, 1985.
- ALÒS I DE DOU, Josep M. *La casa de Cartellá. Su historia y genealogía*. Madrid: Sucesores de Rivadeneyra, 1919.
- ALÒS I SERRADORA, Joan. *Disquisició fisiològico-anatòmica sobre el cor humà*. Barcelona: Uriach, 1994.
- ALÒS-MONER, Ramon d'. «Contribució a la bibliografia del P. Jaume Caresmar». *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, núm. IV (1917), p. 28-36.
- «Joseph Aparici en l'Acadèmia dels Desconfiats». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. XIII (1927-1928), p. 241-260.
- ALVAR, Manuel. *Edición y estudio del Entretenimiento de las musas de don Francisco de la Torre y Sevil*. València: Universitat de València: Servicio de Publicaciones, 1987.
- ÁLVAREZ DE MIRANDA, Pedro. «Las Academias de los Novatores». A: *De las academias a la Enciclopedia: el discurso del saber en la modernidad*. València: Edicions Alfons el Magnànim; Generalitat Valenciana; Diputació Provincial de València, 1993, p. 263-300. [A cura d'Evangelina Rodríguez Cuadros]
- AMELANG, James S. «El mundo mental de Jeroni Pujades». A: *España, Europa y el mundo atlántico. Homenaje a John H. Elliott*. Madrid: Marcial Pons; Junta de Castilla y León, 2002, p. 279-297. [A cura de Richard L. Kagan i Geoffrey Parker]
- *El vuelo de Ícaro. La autobiografía popular en la Europa moderna*. Madrid: Siglo XXI, 2003. [Ed. original anglesa de 1998]
- ANDRÉS, Gregorio de. «La valiosa colección de códices del conde de Guimerá en la Biblioteca Nacional». A: *Varia bibliographica. Homenaje a José Simón Díaz*. Kassel: Reichenberger, 1988, p. 47-54.
- ANDREU, Jacint. *Practicae gotholanorum procurandi humani corporis morbis, descriptae iuxta medicinae rationalis leges*. Barcelona: Francisc Cormelles, 1678.
- ANTONIO, Nicolás. *Bibliotheca hispana nova*. Madrid: vídua i hereus de J. Ibarra, 1783-1788 (2^a ed.). 2 vol.
- *Bibliotheca hispana vetus*. Madrid: vídua i hereus de J. Ibarra, 1788 (2^a ed.). 2 vol.
- Anuario de la Biblioteca Central de Cataluña y de las populares y especiales de Barcelona*. Barcelona, 1939-1980. [Amb el títol en català als volums corresponents als anys 1977-1980]
- APARICI, Josep. *Nueva descripción geográfica del principado de Cataluña*. Barcelona: s. n., 1769. [Ed. facs. de Barcelona: Institut Cartogràfic de Catalunya, 2005. A cura de Montserrat Galera]

- ARCO GARAY, Ricardo del. *Memorias de la Universidad de Huesca*. Saragossa: P. Carra, 1912. 2 vol.
- *La erudición aragonesa en el siglo XVII entorno a Lastanosa*. Madrid: Imprenta Góngora, 1934.
- *Repertorio de manuscritos referentes a la historia de la Corona de Aragón*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas: Instituto Jerónimo Zurita, 1942.
- *La erudición española en el siglo XVII y el cronista de Aragón Andrés de Uztarroz*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas: Instituto “Jerónimo Zurita”, 1950. 2 vol.
- ARGAIZ, Gregorio de. *Población eclesiástica de España [...]. Tomo segundo, parte segunda*. Madrid: Francisco Nieto, 1669.
- ARRIETA, Jon. «Derecho e historia en ambiente postbélico: las “Dissertationes” de Rafael Vilosa (1674)». *Pedralbes*, núm. 13/I (1993), p. 183-196.
- «L’antitesi pactisme-absolutisme durant la guerra de Successió a Catalunya». A: *Del patriotisme al catalanisme. Societat i política (segles XVI-XIX)*. Vic: Eumo; Universitat de Vic, 2001, p. 105-128. [A cura de Joaquim Albareda]
- Avisos para la muerte, escritos por algunos ingenios de España*. S. ll.: s. n., 1630 (1ª ed.). Barcelona: Rafael Noguers, 1637 (3ª ed.). [A cura de Luis Ramírez de Arellano]
- AYATS, Lúdia. «Comparació de Catalunya ab Troya». *Estudi General*, núm. 14 (1994), p. 137-155.
- *La poesia cultista a Catalunya: Josep Blanch*. Girona: Universitat de Girona: Servei de Publicacions, 2001 (Tesis doctorals, edició en microfitxa).
- BACALLAR I SANNA, Vicent, marquès de San Felipe. *Comentarios de la guerra de España e historia de su rey Felipe V, el Animoso*. Madrid: Atlas, 1957 (Nueva Biblioteca de Autores Españoles; 99). [A cura de Carlos Seco Serrano]
- BAJONA, Ignasi. *L’antic col·legi de Sant Ignasi de Manresa. Una crònica de les seves vicissituds*. Manresa: Centre d’Estudis del Bages, 1997.
- BALLOT, Josep Pau. *Gramàtica y apologia de la llengua catalana*. Barcelona: Joan Francesc Piferrer, c. 1814. [Ed. facs. de la 2ª ed. de Barcelona: Altafulla, 1987. A cura de Mila Segarra]
- BARELLES, Esteve. *Centuria o historia de los famosos hechos del gran conde de Barcelona don Bernardo Barcino*. Barcelona: Sebastià de Cormelles, 1600.
- BARÓ, Xavier. «Concepció i funció social de la història segons Esteve de Corbera (1563-1633?) i Francesc de Montcada (1586-1635)». *Pedralbes*, núm. 23/II (2003), p. 491-506.
- BARRERA, Jaume. «El canónigo Blanch de Tarragona. Historiador y poeta (1620-1672)». *El Correo Catalán*, 20 de gener de 1916, p. 3-4; 3 de febrer de 1916, p. 6.
- Base de dades Ramon Llull / Llull Data Base (BD Llull)*. <http://www.orbita.bib.ub.es>. [Coordinada per Lola Badia i Albert Soler]
- BASILÍ DE RUBÍ. «El M. R. P. Bernardino de Manlleu embajador de Cataluña en la corte de Felipe IV». *Estudios Franciscanos*, núm. 63 (1962), p. 241-275, 352-419.
- «Manuscrits caputxins a la Biblioteca de la Universitat de Barcelona». *Estudios Franciscanos*, núm. 72 (1971), p. 99-111.
- *Les corts generals de Pau Claris. Dietari o procés de corts de la junta general de braços del 10 de setembre de 1640 a mitjan març de 1641*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana; Rafael Dalmau, 1976.
- *Un segle de vida caputxina a Barcelona*. Barcelona: Caputxins de Sarrià, 1978.

- BASTERO, Antoni de. *La Crusca provenzale, ovvero le voci, frasi, forme e maniere di dire che la gentilissima e celebre lingua toscana ha preso dalla provenzale [...]*. Vol. 1. Roma: Antonio de' Rossi, 1724.
- *Història de la llengua catalana*. Vic: Eumo; Universitat de Girona, 1997. [A cura de Francesc Feliu]
- BATLLE I PRATS, Lluís. «El P. Roig i Jalpí a l'arxiu municipal de Girona». *Analecta Sacra Tarraconensia*, núm. 44 (1972), p. 57-61.
- BATLLORI, Miquel. *La família Borja*. València: Tres i Quatre, 1994 (Obra completa; iv).
- BEDA. *Opera omnia*. Vol. 1. París: J.-P. Migne et Garnier, 1904 (Patrologia Latina; xc).
- BELLARMINO, Roberto. *Declaración copiosa de la doctrina cristiana*. Pamplona: s. n., 1612. Madrid: vídua d'Alonso Martín, 1615.
- BELTRAN, Gabriel. *Fuentes históricas de la provincia O. C. D. de San José (Cataluña y Baleares)*. Roma: Teresianum, 1986.
- BELTRÁN DE HEREDIA, Vicente. «Catálogo de los colegiales, lectores y rectores del colegio de San Miguel de Solsona (1615-1835)». *Analecta Sacra Tarraconensia*, núm. 31 (1958), p. 125-137.
- BETRÁN, J. L.; ESPINO, A.; TOLEDANO, L. F. «P. Serra i Postius y el criticismo historiográfico en la Barcelona de la primera mitad del siglo XVIII». *Manuscrits*, núm. 10 (1992), p. 315-329.
- Bibliografia de textos catalans antics (BITECA)*. <http://sunsite.berkeley.edu/PhiloBiblon>. [A cura de Vicenç Beltran, Gemma Avenoza et al.]
- Bibliografia española de textos antiguos (BETA)*. <http://sunsite.berkeley.edu/PhiloBiblon>. [A cura de Charles B. Faulhaber et al.]
- Bibliografia medical de Catalunya. Inventari primer. Pres dels llibres antics i moderns presentats en l'exposició bibliogràfica anexa al segon congrés de metges de llengua catalana celebrat a Barcelona del 24 al 28 de juny de 1917*. Barcelona: Impremta Elzeviriana, 1918.
- Biblioteca virtual Joan Lluís Vives*. <http://www.lluisvives.com>
- Biblioteca virtual Miguel de Cervantes*. <http://www.cervantesvirtual.com>
- [BLANC, Josep]. *Matalás de tota llana. Poesías del canonge Joseph Blanch*. Barcelona: Estampa religiosa y científica del hereu d'en Pau Riera, 1873.
- *Arxiepiscopologi de la santa església metropolitana i primada de Tarragona*. Tarragona: Agrupació de Bibliòfils de Tarragona, 1951. 2 vol. [A cura de Joaquim Icart. Ed. facs. de Tarragona: Diputació Provincial de Tarragona; Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, 1985. 2 vol.]
- BOADES, Bernat. *Libre de feyts d'armes de Catalunya*. Barcelona: Barcino, 1930-1948. 5 vol. (Els Nostres Clàssics, col·l. A; 29, 45, 52, 60, 61). [A cura d'Enric Bagué, amb «Pròleg» de Miquel Coll i Alentorn al vol. iv]
- BOCCALINI, Traiano. *De' ragguagli di Parnaso. Centuria prima*. Venècia: 1612 (1ª ed.). Amsterdam: Jean Bleu, 1669.
- *Discursos políticos y avisos del Parnaso*. Madrid: María de Quiñones, 1634.
- BOHIGAS, Pere. «Bastero i els orígens de la llengua catalana». A: *Miscel·lània Fabra. Recull de treballs de lingüística catalana i romànica dedicats a Pompeu Fabra*. Buenos Aires: Coni, 1943, p. 27-36. [Ed. facs. de Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1998]
- *Sobre manuscrits i biblioteques*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat; Curial, 1985.

- BOÏL, Francesc (?). *Bocina pastoril y militar que toca a recoger la antigua fe catalana*. Barcelona: s. n., 1640. Madrid: s. n., [1642?].
- BORSANO, Ambrosio. *Parezer sobre la defensa que ha hecho el governador del castillo de Bellaguarda y lo que devia hazer en ella*. [Girona?]: s. n., [1675?].
- BOSCÀ, Joan Francesc. *Memorial històric*. Barcelona: Associació de Bibliòfils, 1977. [A cura de Jaume Sobrequés]
- BOTELLES, Jaume. *El prodigio en ambos amores. Vida y hechos del ínclito doctor y mártir iluminado el beato Raymundo Lulio, mallorquín. Comedia nueva*. Palma de Mallorca: Melcior Guasp, 1701.
- BOTERO, Giovanni. *Diez libros de la Razón de Estado*. Madrid: Luis Sánchez, 1593 (1ª ed.). Barcelona: Jaume Cendrath, 1599.
- BOVÉ, Salvador. *Lo canonge Pau Claris*. Barcelona: La Hormiga de Oro, 1894.
- BOVER, August. «La natura capgirada: "El desembre congelat" i les nades de Francesc Fontanella». A: *Estudis de literatura catalana en honor de Josep Romeu i Figueras*. Barcelona: Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes et al., 1986, p. 101-131. [A cura de Lola Badia i Josep Massot i Muntaner]
- BOVER, Joaquim M. *Biblioteca de escritores baleares*. Palma de Mallorca: P. J. Gilabert, 1868. 2 vol. [Ed. facs. de Barcelona; Sueca: Curial, 1976. 2 vol.]
- Breve y verdadera relación de la entrada del marqués de los Veles en Cataluña y la retirada de su ejército de Barcelona*. Barcelona: Sebastià i Jaume Matevad, 1641.
- BRIZ MARTÍNEZ, Juan. *Historia de la fundación y antigüedad de San Juan de la Peña*. Saragossa: Juan de Lanaja, 1620.
- BROCÀ, Guillem de. «Juristes i juriconsults catalans dels segles XIV-XVII». *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, núm. III (1909-1910), p. 483-515.
- *Historia del derecho de Cataluña, especialmente del civil*. Barcelona: hereus de Joan Gili, 1918-1926? 2 vol. [Ed. facs. de Barcelona: Generalitat de Catalunya: Departament de Justícia, 1985-1987. 2 vol.]
- BROWN, Kenneth. «Un cançoner de poesies catalanes del segle XVII inèdit i oblidat: el ms. D.47 de la Boston Public Library (EUA)». *Actes del Quart Colloqui d'Estudis Catalans a Nord-Amèrica*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1985, p. 183-218.
- «Context i text del *Vexamen* d'acadèmia de Francesc Fontanella». *Llengua & Literatura*, núm. 2 (1987), p. 173-252.
- «Textos poètics inèdits del Barroc català exhumats en biblioteques nord-americanes». *Actes del Cinquè Colloqui d'Estudis Catalans a Nord-Amèrica*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1988, p. 163-200.
- «Encara més sobre Pere Serra i Postius». *Actes del vuitè Colloqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (Tolosa de Llenguadoc 12-17 de setembre de 1988)*. Vol. II. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1989, p. 267-289.
- «Poesies del Barroc català exhumades d'un cançoner manuscrit a Quito (Equador)». *Catalan Review*, núm. 5/2 (1991), p. 9-46.
- «Aproximación a una teoría del *Vejamen* de Academia en castellano y catalán en los siglos XVII y XVIII: de las academias españolas a la Enciclopedia francesa». A: *De las academias a la Enciclopedia: el discurso del saber en la modernidad*. València: Edicions Alfons el Magnànim; Generalitat Valenciana; Diputació Provincial de València, 1993, p. 225-262. [A cura d'Evangelina Rodríguez Cuadros]

- BROWN, Kenneth; ESCARTÍ, Vicent. «Edició i estudi d'alguns poemes catalans en un manuscrit de don Francesc de la Torre i Sebil». *Caplletra*, núm. 9 (1990), p. 59-117.
- BROWN, Kenneth; MELCHOR, Vicent de. *Vida i obra de Joan de Gualbes i Copons*. Barcelona: Curial; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995.
- BRUGUERA, Mateu. *Historia del memorable sitio y bloqueo de Barcelona y heroica defensa de los fueros y privilegios de Cataluña en 1713 y 1714*. Barcelona: Luis Fiol y Gros, 1871. 2 vol.
- [BRUNIQUEL, Esteve Gilabert]. *Ceremonial dels magnífichs consellers y regiment de la ciutat de Barcelona. Rúbriques de Bruniquer*. Barcelona: Impr. d'Henrich, 1912-1916. 5 vol. [A cura de Francesc Carreras i Candi i Bartomeu Gunyalons i Bou]
- BURGUEÑO, Jesús. *Història de la divisió comarcal*. Barcelona: Rafael Dalmau, 2003.
- BUSQUETS, Joan. «Dues cartes del bisbe de Girona, Gregorio Parceró, des de l'exili (1643)». *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses*, núm. xxii (1974-1975), p. 351-363.
- *La Catalunya del Barroc vista des de Girona. La crònica de Jeroni de Real (1626-1683)*. Girona: Ajuntament de Girona; Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1994. 2 vol.
- «Catalunya i la pau de Westfàlia. La missió diplomàtica de Fontanella al Congrés de Münster». *Estudi General (Miscel·lània en homenatge a Modest Prats, vol. 1)*, núm. 21 (2001), p. 241-259.
- BUSQUETS, Rafael. *Llibre de la invenció y miracles de la prodigiosa figura de nostra Senyora de Lluch*. Palma de Mallorca: Pere Frau, 1684.
- *Breve compendio del origen y los milagros de la prodigiosa imagen de nuestra Señora de Luch*. Palma: vidua Cerdà, 1783.
- Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, núm. i-x (1914-1984).
- CALBET I CAMARASA, Josep M.; CORBELLA I CORBELLA, Jacint. *Diccionari biogràfic de metges catalans*. Barcelona: Rafel Dalmau ed.; Fundació Salvador Vives Casajuana, 1981-1983. 3 vol.
- CALDAS DE MONBUY, MARQUÈS DE. «Los presidentes de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. xxv (1953), p. 473-480.
- CAMPABADAL, Mireia. *El pensament i l'activitat literària del Setcents català*. Barcelona: Edicions Universitat de Barcelona, 2003. 2 vol.
- *La Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona en el segle XVIII: l'interès per la història, la llengua i la literatura catalanes*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 2004. [Tesi doctoral, d'on citem]
- *La Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona en el segle XVIII: l'interès per la història, la llengua i la literatura catalanes*. Barcelona: Reial Acadèmia de Bones Lletres; Publicacions de l'Abadia de Montserrat. [En premsa]
- Cancionero llamado Danza de galanes*. Lleida: s. n., 1612 (1ª ed.). [A cura de Diego de Vera]
- Cancionero llamado Flor de enamorados*. Barcelona: Claudi Bornat, 1562 (1ª ed.). Barcelona: impremta de Matevad, regentada per Martí Gelabert, 1681. [A cura de Joan Timoneda]
- València: Castalia, 1954. [A cura d'Antonio Rodríguez Moñino i Daniel Devoto]
- Cancionero llamado Sarao de amor. Segunda parte*. València: Joan Navarro, 1561. [A cura de Joan Timoneda]
- CANELA, Montserrat; GARRABOU, Montse. *Catàleg dels protocols de Cervera*. Barcelona: Fundació Noguera, 1985.

- CAPDEFERRO I PLA, Josep. «Joan Pere Fontanella (1575-1649?). El dret al servei de la pàtria». A: *Del patriotisme al catalanisme. Societat i política (segles XVI-XIX)*. Vic: Eumo; Universitat de Vic, 2001, p. 51-69. [A cura de Joaquim Albareda]
- CARRERAS I ARTAU, Tomàs; CARRERAS I ARTAU, Joaquim. *Historia de la filosofia espanyola. Filosofia cristiana de los siglos XIII al XV*. Madrid: Real Academia de Ciencias Exactas, Físicas y Naturales, 1939-1943. 2 vol. [Ed. facs. amb el títol en català: *Història de la filosofia espanyola. Filosofia cristiana del segle XIII al XV*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans; Girona: Diputació de Girona, 2001. 2 vol.]
- CARRERAS I BULBENA, Josep Rafael. *Carlos de Àustria y Elisabeth de Brunswich Wolfenbüttel a Barcelona y Girona. Karl von Oesterreich und Elisabeth von Braunschweig Wolfenbüttel in Barcelona und Gerona*. Barcelona: L'Avenç, 1902. [Ed. facs. de Barcelona: Rafael Dalmau, 1993]
- «Constitució y actes conservades de la Academia Desconfiada, anomenada també Escola y Academia dels Desconfiats». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. x (1922), p. 225-277, 289-336, 179-194 [sic per 379-394].
- «Estudis biogràfics d'alguns benemèrits patricis qui ilustren aquesta Academia». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. XIII (1927-1928), p. 179-237, 262-306, 359-384; núm. XIV (1929-1930), p. 15-32, 183-193, 213-238, 280-292, 343-384.
- Carta que ha enviada la vila de Perpinyà a Cathalunya, ahont va contant totes sas desdichas*. Barcelona: Jaume Romeu, 1641.
- Cartografia de Catalunya dels segles XVII i XVIII*. Barcelona: Institut Cartogràfic de Catalunya, 1986. [A cura de Montserrat Galera et al.]
- CASES, Lluïsa. *Catàleg dels protocols notariais de Barcelona. 2. Altres arxius*. Barcelona: Fundació Noguera, 1990.
- *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona*. Vol. III: *Segle XVII: 1601-1650*. Barcelona: Fundació Noguera, 2004.
- CASES, Magí. *Desenganys de l'Apocalipsis*. Barcelona: Rafael Figueró, 1673 (1^a ed.). [Ed. facs. de Barcelona: Curial, 1974]
- CASTELLVÍ, Francesc de. *Narraciones históricas*. Madrid: Fundación Francisco Elías de Tejada y Erasmo Pércopo, 1997-2002. 4 vol. [A cura de Josep M. Mundet i José Alsina, amb un estudi preliminar de Francesc Canals]
- Catàleg col·lectiu del patrimoni bibliogràfic de Catalunya*. <http://www.bnc.es/catalegs/patrimoni/catalan/inici.php>
- Catàleg del Museu del llibre Frederic Marès*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 1994. [A cura d'Anscari M. Mundó]
- Catálogo de la colección de folletos Bonsoms relativos en su mayor parte a la historia de Catalunya*. Vol. I: *Folletos anteriores a 1701*. Barcelona: Diputación Provincial de Barcelona, 1959-1972.
- Catálogo de manuscritos de la Biblioteca Nacional con poesía en castellano de los siglos XVI y XVII*. Madrid: Universidad Autónoma de Madrid (Edad de Oro); Arco/Libros, 1998. 5 vol.
- CEJUDO LÓPEZ, Jorge. *Catálogo del archivo del conde de Campomanes (fondos Carmen Dorado y Rafael Gasset)*. Madrid: Fundación Universitaria Española, 1975.
- CERDÀ, Jordi. «La provençalística a Catalunya: de Bastero a Milà». *Actes del VII Congrés de l'Associació Hispànica de Literatura Medieval*. Vol. II. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I, 1997, p. 55-65.

- CERVANTES, Miguel de. *El ingenioso hidalgo don Quijote de la Mancha*. Barcelona: Planeta, 1980. [A cura de Martí de Riquer]
- Cincuenta años de la antigua Biblioteca de Cataluña*. Barcelona: Biblioteca Central de la Diputación de Barcelona, 1968.
- CISTELLER, Dídac. *Alegación en derecho contra D. Francisco Martí Viladamor*. Barcelona: [Elena], vídua Déu, 1647.
- COCCO-ANGIOY, Marisa. *Vicente Bacallar. La poesía del diplomático sardo-ispanico del seculo XVIII*. S. II.: s. n., 1983.
- CODINA, Daniel; DOLCET, Josep; RIFÉ I SANTALÓ, Jordi; VILAR, Josep M. *Història de la música catalana, valenciana i balear*. Vol. II: *Barroc i Classicisme*. Barcelona: Edicions 62, 1999. [Dirigida per Xosé Aviñoa]
- COLL, Jaume. *Crònica seràfica de la santa província de Catalunya*. Barcelona: hereus de Joan Pau i Maria Martí; impremta dels germans carmelites descalços, 1738-1764. 2 vol. [Ed. facs. de Madrid: Editorial Cisneros, 1981-1987. 2 vol.]
- COLL I ALENTORN, Miquel. «Pròleg». A: BOADES, Bernat. *Libre de feyts d'armes de Catalunya*. Vol. IV. Barcelona: Barcino, 1948 (Els Nostres Clàssics, col·l. A; 60), p. 11-89.
- *Historiografia*. Barcelona: Curial; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1991.
- COLLELL COSTA, Albert. *Escriptores dominicos del principado de Cataluña*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1965.
- COLON, Germà; SOBERANAS, Amadeu-J. *Panorama de la lexicografia catalana. De les gloses medievals a Pompeu Fabra*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1985.
- COMAS, Antoni. *Història de la literatura catalana*. Vol. IV. Barcelona: Ariel, 1972.
- «Un escriptor místic català del segle XVII: fra Antoni de Sant Maties». *Estudis de literatura catalana (segles XVI-XVIII)*. Barcelona: Departament de Filologia Catalana: Universitat de Barcelona; Curial, 1985, p. 63-105.
- *L'Acadèmia de Bones Lletres des de la seva fundació l'any 1700. Inauguració conjunta de les corporacions catalanes del curs acadèmic 2000-2001*. Barcelona: Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, 2000. [Extractes d'íd. *Història de la literatura catalana*. Vol. IV. Barcelona: Ariel, 1972]
- COMAS, Mercè. «Un apunt sobre la literatura impresa a Perpinyà al primer terç del XVII». *Randa*, núm. 57 (*Homenatge a Jordi Carbonell*, vol. 3) (2006), p. 55-74.
- COMES, Miquel. *Quaestiones minoris dialecticae quae summulisticae vocant*. Barcelona: Antoni de Lacavalleria, 1661.
- Comparació de Cathalunya ab Troia*. Barcelona: Jaume Romeu, 1641.
- CONDOM, Dolors. «Algunes consideracions entorn del llibre *Verdad triunfante...* de J. G. Roig i Jalpí». A: *Història i llegenda al Renaixement. Actes del IV Col·loqui internacional Problemes i mètodes de literatura catalana antiga «Història i llegenda al Renaixement» (Girona, 8-11 de juliol 2002) (Estudi General, núm. 23-24)*. Girona: Institut de Llengua i Cultura Catalanes; Impremta Palahí, 2003-2004, p. 201-212. [A cura de Mariàngela Vilallonga i Daniel Ferrer]
- CONEJO, Antoni. *Assistència i hospitalitat a l'Edat Mitjana: l'arquitectura dels hospitals catalans del gòtic al primer Renaixement*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 2003. [Tesi doctoral]. <http://www.tdx.cesca.es/TDX-0505103-121113>
- CORBELLA, Ramon. *El rector de Vallfogona i els seus escrits*. Barcelona: Altés S. L., 1976. [1ª ed. de Barcelona, 1889]

- CORBELLA, Ramon. *Lo nostre poble: aplech de notícies fahents pera l'història de Vallfogona*. Vic: Tip. Catòlica de Sant Joseph, 1898.
- CORBELLÓ, Joan. *Episcopologium barcinonense*. A: *Constitutiones synodales diaecesis barcinonensis*. Barcelona: Antoni Lacavalleria, 1673.
- CORBERA, Esteve de. *Primera parte del Dechado y remate de grandes hazañas donde se cuentan los inmortales hechos del cavallero del Febo el Troyano*. Barcelona: Pere Malo, 1576.
— *Cataluña ilustrada*. Nàpols: Antonino Graminani, 1678.
- CORMINAS, Joan. *Suplemento al diccionario crítico de escritores catalanes*. Burgos: Arnaiz, 1849. [Ed. facs. de Barcelona; Sueca: Curial, 1973]
- COROLEU, Josep. *Clarís y son temps*. Barcelona: La Renaixensa, 1880.
Coronación y consagración de reyes y ceremonias que en ella se guardan, hecha por D. Ramón obispo. A: *Colección de Documentos Inéditos para la Historia de España*. Vol. xiv. Madrid: viuda de Calero, 1849, p. 556-568. [A cura de Miguel Salvá i Pedro Sainz de Baranda]
- CORTÉS, Jeroni. *Arithmética práctica*. València: Joan Crisòstom Garriz, 1604.
- COSTA, Jaume; QUINTANA, Artur; SERRA, Eva. «El viatge a Münster dels germans Josep i Francesc Fontanella per a tractar les paus a Catalunya». A: *Polyglotte Romania. Homenatge a Tilbert Dídac Stegmann*. Vol. i. Frankfurt am Main: Domus Ed. Europea, 1991, p. 257-294.
- CUSTURER, Jaume. *Disertaciones históricas del culto inmemorial del beato Raymundo Lullio*. Palma de Mallorca: Miquel Capó, 1700.
- CUYÀS, Josep M. «Notes històriques de Sant Jeroni de la Murtra». *Amistad*, núm. 39-107 (1972-1979).
- DALMASES, Pau Ignasi de. *Disertación histórica por la patria de Paulo Orosio*. Barcelona: Rafael Figueró, 1702.
- DANTÍ, Jaume. *Aixecaments populars als Països Catalans (1687-1693)*. Barcelona: Curial, 1990.
- De las academias a la Enciclopedia: el discurso del saber en la modernidad*. València: Edicions Alfons el Magnànim; Generalitat Valenciana; Diputació Provincial de València, 1993. [A cura d'Evangelina Rodríguez Cuadros]
- Delicias de Apolo*. Saragossa: Juan de Ibar, 1670 (1ª ed.). [A cura de José Alfay]
- DESCLOT, Bernat. *Historia de Cataluña*. Barcelona: Sebastià de Cormelles, 1616. [Traducció de Rafael Cervera. Reimpressió parcial: *Relación histórica de la famosa invasión del ejército y armada de Francia en Cataluña en 1285*. Madrid: Imprenta de Sancha, 1793]
- Devotos, obsequiosos cultos y leales, festivas aclamaciones con que celebró la excelentísima ciudad de Barcelona la gloriosa traslación de Olaguer, su santo, y la regia venida de su cathólico monarca Felipe IV de Aragón y V en Castilla, y su feliz consorcio con la serenísima señora doña Luisa, princesa de Saboya*. [Barcelona]: s. n., [1702?].
- DIAGO, Francesc. *Historia de los victoriosísimos antiguos condes de Barcelona*. Barcelona: Sebastià de Cormelles, 1603. [Ed. facs. de València: París-València, 1994]
— *Anales del reino de Valencia*. València: Pere Patrici Mei, 1613. [Ed. facs. de València: París-València, 1981. 2 vol.]
- Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya; Editorial Claret, 1998-2001. 3 vol.
- Diccionari d'historiografia catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2003. [Dirigit per Antoni Simon i Tarrés]

- Diccionari del teatre a les Illes Balears*. Vol. I: A-O. Palma de Mallorca: Lleonard Muntaner; Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat. [Dirigit per Joan Mas i Vives]
- Diccionario biográfico de artistas de Cataluña*. Barcelona: Editorial Millá, 1951-1954. 3 vol. [Dirigit per J. F. Ràfols]
- Dietaris de la Generalitat de Catalunya*. Vol. I-VIII. Barcelona: Generalitat de Catalunya: Departament de la Presidència, 1994-2003. [A cura de Josep M. Sans i Travé et alii]
- DIOSCÒRIDES. *Acerca de la materia medicinal y de los venenos mortiferos*. Anvers: Johannes Latius, 1555 (1ª ed.). [Traducció d'Andrés Laguna]
- Disputa gustosa y docta avida entre algunos clérigos y un religioso acerca de la perfección de su estado*. Tolosa: Pèire Dotart, 1697.
- DOLÇ DEL CASTELLAR, Esteve. *Tres diamantes de la más real corona del mejor esposo virgen san Joseph*. València: Jaume de Bordassar, 1681.
- DOLCET, Josep. «El comte de Savallà: un aristòcrata del Barroc i la seva música». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. XLV (1995-1996), p. 131-189.
- DROMENDARI, José de. *Árbol genealógico de la casa de los viscondes de Rocabertí*. Gènova: s. n., 1676.
- DURAN, Eulàlia. *Estudis sobre cultura catalana al Renaixement*. València: Edicions Tres i Quatre, 2004. [A cura de Maria Toldrà; pròleg de Josep Solervicens]
- DURAN, Eulàlia (dir.); BATLLE, Maria del Mar; MIRALLES, Eulàlia; TOLDRÀ, Maria; TRES, Joan (comp.). *Repertori de manuscrits catalans (1474-1620)*. Vol. I: *Barcelona: Arxiu Històric de la Ciutat i Biblioteca de Catalunya*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1998 (Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica; 50).
- DURAN, Eulàlia (dir.); MIRALLES, Eulàlia; TOLDRÀ, Maria (comp.). *Repertori de manuscrits catalans (1474-1620)*. Vol. II.1-2: *Barcelona: Biblioteca Pública Episcopal i Biblioteca de la Universitat*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans; Universitat de Barcelona, 2000-2001. 2 vol. (Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica; 55, 58).
- DURAN, Eulàlia (dir.); TOLDRÀ, Maria (coord.); MIRALLES, Eulàlia; MOLL, Antoni-Lluís. *Repertori de manuscrits catalans (1474-1620)*. Vol. III: *Barcelona: Arxiu Capítular, Arxiu de la Corona d'Aragó, Arxiu de les Carmelites Descalces, Arxiu del Monestir de Sant Pere de les Puelles, Arxiu Històric de Protocols, Arxiu Històric Provincial dels Franciscans de Catalunya, Arxiu Provincial dels Caputxins de Catalunya, Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès, Biblioteca de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats, Biblioteca de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, Biblioteca de la Reial Acadèmia de Bones Lletres, Apèndix*. Barcelona: Institut Joan Lluís Vives; Institut d'Estudis Catalans, 2003 (Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica; 60).
- ELIES I ROBERT, Antoni. «Qué autores o documentos catalanes existen que puedan conducir para arreglar una gramática catalana. Catálogo de las obras que se han escrito en lengua catalana desde el reynado de don Jayme el Conquistador». A: CAMPABADAL, Mireia. *La Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona en el segle XVIII: l'interès per la història, la llengua i la literatura catalanes*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 2004, p. 457-479. [Tesi doctoral]
- ELLIOTT, John H. *La revolta catalana 1598-1640*. Barcelona: Vicens Vives, 1966. [Ed. original anglesa de 1963]
- Els mapes del territori de Catalunya durant dos-cents anys, 1600-1800*. Barcelona: Generalitat de Catalunya; Institut Cartogràfic de Catalunya, 2001. [A cura de Montserrat Galera i Anna Maria Casassas]

- ESCARTÍN, Eduardo. «Universidades mayores y menores. Una polémica en la Cataluña del siglo xvii». *Pedralbes*, núm. 23/I (2003), p. 187-202.
- ESCOBEDO, Joana. *Plecs poètics catalans del segle XVII de la Biblioteca de Catalunya*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 1988.
- ESCOFET, Pilar. «Cuatro piezas de poesía política en títulos de comedias, existentes en la Biblioteca de Cataluña». *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, núm. vii (1923-1927), p. 155-212.
- Escritores cartujanos españoles*. Barcelona: Abadía de Montserrat, 1970 (Scripta et Documenta; 19). [«Por un cartujo de Aula Dei e Ildefonso M. Gómez»]
- Escrips polítics del segle XVII*. Vol. I: *Noticia universal de Cataluña, de Francesc Martí Viladamor*. Vic: Eumo; Universitat Pompeu Fabra, 1995. [A cura de Xavier Torres]
- Escrips polítics del segle XVIII*. Vol. III: *Via fora als adormits*. Vic: Eumo; Universitat Pompeu Fabra, 2005. [A cura d'Ernest Lluch]
- España sagrada*. Vol. xxviii. Madrid: Antonio Sancha, 1774. [A cura de Manuel Risco]
- ESPERABÉ ARTEAGA, Enrique. *Historia pragmática e interna de la Universidad de Salamanca*. Salamanca: Francisco Núñez Izquierdo, 1914-1917. 2 vol.
- ESTRUGÓS, Josep Elies. *Fènix català o llibre del singular privilegi, favors, gràcies y miracles de nostra Senyora del Mont del Carme*. Perpinyà: Esteve Bartau, 1644.
- ETTINGHAUSEN, Henry. *La guerra dels Segadors a través de la premsa de l'època*. Barcelona: Curial, 1993. 4 vol.
- EURÀ, Agustí. *Obra poètica i altres textos*. Barcelona: Fundació Pere Coromines, 2002. [A cura de Pep Valsalobre]
- FÀBREGA I GRAU, Àngel. «Inventario de los manuscritos de la Biblioteca Arzobispal del Seminario Conciliar de Barcelona». *Analecta Sacra Tarraconensia*, núm. 37 (1964), p. 275-317.
- FEJÉR, Josephus. *Defuncti primi saeculi Societatis Jesu 1540-1640*. Roma: Curia Generalitia Societatis Jesu; Institutum Historicum Societatis Jesu, 1982.
- *Defuncti secundi saeculi Societatis Jesu 1641-1740*. Roma: Curia Generalitia Societatis Jesu; Institutum Historicum Societatis Jesu, 1985-1990. 5 vol.
- FELICES DE CÁCERES, Joan Baptista. *Sentencia en la armada poética, propuesta y premiada por la insigne ciudad de Barcelona en honra de su hijo y padre san Ramón de Peñafort. [...] Con el vexamen catalán gracioso de micer Pedro Antonio Jofreu*. Barcelona: Sebastià i Joan Matevad, 1626.
- FELIPO, Amparo. *La Universidad de Valencia durante el siglo XVII (1611-1707)*. València: Generalitat Valenciana, 1991.
- FELIU, Francesc. «Els inicis de la Filologia catalana moderna: estudi biogràfic d'Antoni de Bastero i Lledó, canonge de Girona (1675-1737)». *Annals de l'Institut d'Estudis Giromins*, núm. xxxix (1998), p. 235-341.
- «L'empremta d'Antoni de Bastero entre els seus contemporanis la pervivència del seu record. Revisió crítica dels estudis basterians». *Arxiu de Textos Catalans Antics*, núm. xvii (1998), p. 573-595.
- «Coneixement i percepció de la llengua catalana». A: *Estudis de filologia catalana. Dotze anys de l'Institut de Llengua i Cultura Catalanes, secció Francesc Eiximenis*. Barcelona: Publicacions de l'Abadía de Montserrat; Institut de Llengua i Cultura Catalanes: Universitat de Girona, 1999, p. 89-128. [A cura d'August Rafanell i Pep Balsalobre]

- FELIU, Francesc. *Catàleg dels manuscrits filològics d'Antoni de Bastero*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2000 (Biblioteca Filològica; XL).
- FELIU DE LA PENYA, Narcís. *Anales de Cataluña*. Barcelona: Josep Llopis, 1709. 3 vol. [Ed. facs. de Barcelona: Base, 1999. 3 vol.]
- FERNÁNDEZ LUZÓN, Antonio. *La Universidad de Barcelona en el siglo XVI*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, 2005.
- FERNÁNDEZ MOSQUERA, Santiago; AZAUSTRE GALIANA, Antonio. *Índices de la poesía de Quevedo*. Barcelona: PPU; Universidade de Santiago de Compostela, 1993.
- FERNÁNDEZ DE OVIEDO, Gonzalo. *Batallas y quinquagenas*. Salamanca: Ediciones de la Diputación de Salamanca, 1989. [A cura de Juan Bautista Avalle-Arce]
- FERNÁNDEZ I TRABAL, Josep; BALADA I BOSCH, Francesc; MARTÍ I MARTÍ, Casimir. *Inventari dels fons: marquesos de Castellósdrius, Castanyer i «La España industrial» de l'Arxiu Nacional de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya: Departament de Cultura, 1990.
- FERRER, Daniel. «Els orígens mítics d'Hispania en el *De origine* (1553) de Francesc Tarafa: el Túbal d'Annio de Viterbo». A: *Història i llegenda al Renaixement. Actes del IV Col·loqui internacional Problemes i mètodes de literatura catalana antiga «Història i llegenda al Renaixement» (Girona, 8-11 de juliol 2002) (Estudi General, núm. 23-24)*. Girona: Institut de Llengua i Cultura Catalanes; Impremta Palahí, 2003-2004, p. 361-378. [A cura de Mariàngela Vilallonga i Daniel Ferrer]
- «Els Pirineus i l'Albera de Jeroni Pau (c. 1458-1497), els Pirineus i l'Albera de Francesc Tarafa (c. 1495-1556)». *Actes del Col·loqui L'Albera i el patrimoni en l'espai transfronterer*. Figueres: Consell Comarcal de l'Alt Empordà, 2005, p. 251-261. [A cura de Xavier Luna-Batlle]
- «La història i la geografia d'Alacant en l'obra de l'humanista Francesc Tarafa: l'antiga Lucentum i el Tader (Segura) de Jeroni Pau». *X Congrés de l'Associació Hispànica de Literatura Medieval (Alacant, 16-20 setembre 2003)*. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, 2005. [A cura de Rafel Alemany, Josep Lluís Martos i Josep Miquel Manzanaro]
- «Les obres llatines de Francesc Tarafa (c. 1495-1556) com a principi i font de la *Crònica de Catalunya*». *13è Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (Girona, 8-13 de setembre de 2003)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat. [En premsa. Versió digital: http://www.udg.es/ilcc/Eiximenis/html_eiximenis/portal_SH/index.htm]
- FERRER DE BLANES, Jaume. *Sentències catòliques del diví poeta Dant*. Barcelona: Carles Amorós, 1545.
- Festivas demonstraciones con que los mayores del santo Christo de la Ribera de San Juan, en día de la soberana exaltación de la cruz, reconocen agradecidos a su amparo el quedar libre aquel barrio del estrago y ruyna que ocasionó con sus bombas el enemigo en otros parajes*. Barcelona: Rafael Figueró, 1691.
- Festivas demonstraciones y magestuosos obsequios con que el muy ilustre consistorio de los deputados y oydores del principado de Cataluña celebró la dicha que llegó a lograr con el deseado arribo y feliz himeneo de sus católicos reyes don Felipe IV de Aragón y V de Castilla, conde de Barcelona, etc., y doña María Luisa Gabriela de Saboya [...]*. Barcelona: Rafael Figueró, 1702.
- Festivo agradecimiento que por la alegre conclusión de la paz universal de la monarquía de España con las demás coronas y príncipes christianos rindió a la magestad de Dios la ex-*

- celentíssima ciudad de Barcelona*. Barcelona: casa de Cormelles, per Tomàs Lorient, [1698].
- Festivos y magestuosos cultos que la nobilíssima y muy illustre ciudad de Barcelona en 23 y 30 de octubre 1686 dedicó a su ínclita hija, patrona, virgen y protomártir santa Eulalia, motivados en la extensión del rezo propio de la santa, que obtuvo para toda España de la santidad de nuestro beatísimo padre Innocencio XI con decreto despachado en Roma en 31 de agosto 1686*. Barcelona: casa Cormelles, per Jaume Cais, [1686?].
- FINESTRES, Jaume. *Historia de el real monasterio de Poblet*. Cervera; Tarragona: Josep Barber, 1753-1765. 5 vol.
- *Historia del real monasterio de Poblet*. Barcelona: Orbis, 1947-1955. 6 vol.
- FINESTRES, Josep. *Epistolari*. Barcelona: Biblioteca Balmes, 1933-1969. 3 vol. [A cura d'Ignasi Casanovas i Miquel Batllori]
- [FIOL, Ignasi]. *Professias del P. Ignacio Fillo, de la Compañía de Jesús, mallorquín. Murió en el Japón. Libro del Christiano, 12, cap. 3. Imperio començado el año 1668 hasta el año 1720*. S. ll.: s. n., s. a.
- FLUVIÀ, Armand de. «Índice de religiosos del real monasterio de San Jerónimo del Valle de Hebrón o de Collcerola, en Barcelona». *Hidalguía*, núm. 66 (1964), p. 587-592.
- FONTANALS, Reis. «El archivo del Hospital General de la Santa Creu de Barcelona». *Tabula*, núm. 2 (1993), p. 123-139.
- «Un équipement culturel dans un hôpital médiéval: La Bibliothèque Nationale de Catalogne». *Revue de la Société Française d'Histoire des Hôpitaux*. [En premsa]
- FONTANELLA, Francesc. *Lo desengany*. Barcelona: Edicions 62, 1968 (Antologia Catalana; 45). [A cura d'Anna Maria Torrent]
- *Tragicomèdia pastoral d'amor, firmesa i porfia. Lo desengany, poema dramàtic*. Barcelona: Diputació de Barcelona; Institut del Teatre, 1988. [A cura de Maria Mercè Miró]
- FONTANELLA, Francesc; RAMIS, Joan. *Teatre barroc i neoclàssic*. Barcelona: Edicions 62; La Caixa, 1982 (Millors Obres de la Literatura Catalana; 90). [A cura de Maria Mercè Miró i Jordi Carbonell, pròleg de Giuseppe Grilli]
- FONTANELLA, Joan Pere; MAGAROLA, Miquel Joan; SALA, Bernat. *Memorial o discurso hecho por el principado de Cataluña en respuesta de otro, hecho por la villa de Perpiñán en su nombre y de los condados de Rosellón y Cerdaña, sobre la desunión y separación de los dichos condados que se pide a su majestad*. Barcelona: Jeroni Margarit, 1627.
- FONTENAY, monsieur de. *Conjunción magna de pronósticos, feliz ascendiente de la real sangre de Borbón y francesa monarchía*. Barcelona: Jaume Matevad, 1641.
- FONTPEDROSA, Jeroni de. *Amorosos desagravios de Jesuchristo sacramentado en la insigne y fidelíssima ciudad de Barcelona y otava del Corpus reiterada*. Barcelona: Jaume Romeu, 1640.
- FONTS, Joan Pau. *El místico serafín de san Buenaventura*. Barcelona: Sebastià Matevad, 1622.
- FUENTES, Celedonio. *Escritores dominicos del reino de Valencia*. València: F. Ángeles Pitarich, [1930?].
- *Escritores dominicos del reino de Aragón*. Saragossa: Gambón, 1932.
- FUSTER, Just Pastor. *Biblioteca valenciana*. València: José Ximeno; Ildefonso Mompié, 1827-1830. 2 vol. [Ed. facs. de València: París-València, 1980]
- GABRIEL DE LA CRUZ. «Religiosos carmelitas descalzos de la provincia de nuestro padre San José, de Cataluña (1586-1958)». *Boletín Informativo de los carmelitas descalzos de Cataluña y Baleares*, núm. 2 (1958), p. 119-206.

- GALENDE DÍAZ, Juan Carlos. «Manuscritos de la biblioteca del colegio mayor salmantino de Cuenca en el siglo XVIII». *Cuadernos de Investigación Histórica*, núm. 19 (2002), p. 211-246.
- GALERA, Montserrat. «Tercer centenari del mapa de Catalunya d'Ambrosio Borsano». *Diari de Barcelona*, any 195 (14 de juny de 1987), p. 36.
- GALLARDO, Bartolomé José. *Ensayo de una biblioteca española de libros raros y curiosos*. Madrid: M. Rivadeneyra, 1863-1889. 4 vol. [Ed. facs. de Madrid: Gredos, 1968. 4 vol.]
- GANS, Johann. *Arboretum genealogicum*. Colònia: J. Kinchius, 1638.
- [GARCIA, Francesc Vicent]. *La armonia del Parnàs, de Francesc Vicent Garcia, rector de Vallfogona (Barcelona, 1703)*. Barcelona: Edicions Universitat de Barcelona; Publicacions de la Universitat de València, 2000. [Ed. facs. amb una introducció d'Albert Rossich]
- *Poesías jocosas y serias del célebre doctor Vicens Garcia, rector de Vallfogona*. Barcelona: Josep Torner, 1840.
- *Sonets*. Barcelona: Edicions 62, 1979 (Antologia Catalana; 94). [A cura de Giuseppe Grilli]
- *Antologia poètica*. Santes Creus: Fundació d'Història i Art Roger de Belfort, 1985. [A cura d'Albert Rossich]
- *Comèdia famosa de la gloriosa verge i màrtir santa Bàrbara*. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona, 1987. [A cura d'Àngels Massip i de J. Francesc Massip]
- GARCÍA CÁRCCEL, Ricardo. «La opinión catalana sobre Francia en la primera mitad del siglo XVIII». *Pedralbes*, núm. 18/II (1998), p. 421-437.
- GARCÍA DINI, Encarnación. «Pablo Ignacio de Dalmases y la Academia de los Desconfiados». *Miscellanea di Studi Spanici*, núm. 17 (1969-1970), p. 199-260.
- GARCÍA LÓPEZ, Jorge. «Francesc Eiximenis en la Guerra dels Segadors: dos pliegos de la colección Bonsoms». *Estudi General*, núm. 22 (2002), p. 421-443.
- GARCÍAS, Domingo. «Ramón Llull y el teatro mallorquín setecentista». *Studia Lulliana*, núm. 39 (1999), p. 55-84.
- Gazeta venida a Barcelona por el correo de Francia viernes a 24 de deziembre de 1700*. Barcelona: Rafael Figueró, 1700.
- GAZULLA, Faustino. «El M. R. P. M. Fr. Manuel Mariano Ribera (1652-1736)». *Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos*, núm. XVIII (1908), p. 108-117.
- GERMÁN, Isabel. «La Academia de los Desconfiados». *Pedralbes*, núm. 13/II (1993), p. 565-572.
- GIGINTA, Miquel de. *Atalaya de la caridad*. Saragossa: Simón de Portonariis, 1587.
- GIL, Xavier. «El discurs reialista a la Catalunya dels Àustries fins al 1652, en el seu context europeu». *Pedralbes*, núm. 18/II (1998), p. 475-487.
- GIRBAL, Claudi. *Una obra en prosa del popular poeta dr. Francesch Vicens Garcia, rector de Vallfogona*. Girona: Manel Llach, 1882.
- GLASER, Edward. «“Cuando me paro a contemplar mi estado”: trayectoria de un *Rechen-schaftssonett*». A: Íd. *Estudios hispano-portugueses. Relaciones literarias del Siglo de Oro*. València: Castalia, 1957, p. 59-95.
- GODOY ALCÁNTARA, José. *Historia crítica de los falsos cronicones*. Madrid: M. Rivadeneyra, 1888. [Ed. facs. de València: París-València, 1998]
- GÓNGORA, Luis de. *Obras completas*. Madrid: Aguilar, 1972. [A cura de Juan i Isabel Millé y Giménez]
- GOTTRON, Adam. *L'Edició maguntina de Ramón Llull. Amb un apèndix bibliogràfic dels manuscrits i impresos lulians de Maguncia*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1915.

- GRAHIT, Emili. «Gerona durante la guerra de Sucesión». *Revista de Gerona*, núm. 20 (1895), p. 9-17, 50-60, 74-85, 108-118, 136-145, 170-180, 200-211, 233-244, 258-267, 289-300, 321-331.
- Gran Enciclopèdia Catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1986-1989 (2^a ed.). 24 vol.
- Gran Enciclopèdia de Mallorca*. Mallorca: Consell Insular; Banca March; Promomallorca Ediciones, 1989-1991. 19 vol.
- GRASES, Francesc. *Epítome o compendi de las principales diferèncias entre les lleys generals de Catalunya y los capítols del redrés o ordinacions del General de aquella*. Barcelona: Rafael Figueró, 1711.
- GRAU, Ramon. «Les batalles de la historiografia crítica». A: *Història de la cultura catalana*. Vol. III: *El Set-cents*. Barcelona: Edicions 62, 1996, p. 163-188. [Dirigida per Pere Gabriel]
- GRAU I VERDÚ, Antoni; GÜELL I JUNKERT, Manuel; ROVIRA I SORIANO, Jordi. *Matalàs de tota llana. Obra poètica de Josep Blanch, canonge de la Seu de Tarragona (segle XVII)*. Tarragona: Virgili editor, 1993.
- GUDAYOL, Anna. «El fons Torres Amat a la Biblioteca de Catalunya. Històries d'una adquisició». A: *El (re)descobrimet de l'Edat moderna. Estudis en homenatge a Eulàlia Duran*. [En premsa]
- «Fonts per a l'estudi de la història del llibre i de les biblioteques a la Biblioteca de Catalunya». *Item*. [En premsa]
- GUDIOL I CONILL, Josep. *La Universitat Literària de Vich*. Vic: Tipografia Balmesiana, 1924. [Ed. facs.: *La Universitat Literària de Vic*. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 1991, amb pròleg de M. Mercè Miró]
- GÜELL, Manuel. «Fabrici Pons de Castellví a la guerra dels Segadors. Notes, apunts i esmenes». *Treballs Canongins 1999*. La Canonja: Centre d'Estudis Canongins Ponç de Castellví, 1999, p. 29-44.
- Guía de la Biblioteca Central de la Diputación Provincial de Barcelona*. Barcelona: Imprenta Casa de Caridad, 1959.
- GUTHRIE, John; ZORZI, Marino. «Rules of Dancing. Antonius Arena». *Dance Research: The Journal of the Society for Dance Research*, núm. 4/2 (tardor 1986), p. 3-53. [Versió digital: <http://www.jstor.org>]
- HERRERA, Rafael. «Alma Venus praegnans. Un epigrama de Falcó y sus versiones castellanas». *Cuadernos de Filología Clásica. Estudios Latinos*, núm. 10 (1996), p. 205-215.
- HURTADO DE MENDOZA, Antonio. *Vida de nuestra Señora*. Sevilla: Lucas Antonio de Bedmar, 1666 (1^a ed.). València: Antoni Bordassar, 1710.
- *Obras poéticas*. Madrid: Real Academia Española, 1947-1948. 3 vol. [A cura de Rafael Benítez Claros]
- IBORRA, Joan. «Aragó i Catalunya ante unionem a la Crònica de València de Martí de Viciana. Notes per a l'estudi de les fonts historiogràfiques». A: *El (re)descobrimet de l'Edat moderna. Estudis en homenatge a Eulàlia Duran*. [En premsa]
- ICART, Joaquim. «Dues noves còpies de l'arxiepiscopologi de Blanch». *Boletín Arqueológico*, any LII (1952). [Separata]
- Inventario general de manuscritos de la Biblioteca Nacional*. Madrid: Ministerio de Cultura, 1988-2001. 15 vol.
- JANÉ, Óscar. «Aspectes de la relació identitària de Catalunya amb França a l'època de Lluís XIV». *Manuscrits*, núm. 19 (2001), p. 103-136.

- JOPER, Pere Pau. *Advertiments y discurs [...] en orde a l'efecte y conservació del nou govern de l'espital de Nostra Senyora de la Misericòrdia*. Barcelona: Pere Lacavalleria, 1638.
- JORDÀ, Antoni. «L'estudi (pendent) de l'*Epítome* o *Compendi* de Francesc Grases Gralla». *Pedralbes*, núm. 23/I (2003), p. 203-214.
- JUNYENT, Eduard. *La ciutat de Vic i la seva història*. Barcelona: Curial, 1980 (2^a ed.). «La biblioteca Dalmases». *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, núm. III (1916), p. 28-57.
- Laberinto amoroso*. Barcelona: Sebastià de Cormelles, 1618 (1^a ed.). Saragossa: Juan de Larumbe, 1638 (2^a ed.). [A cura de Juan Chen]
- Lágrimas amantes de la excelentíssima ciudad de Barcelona con que, agradecida a las reales finezas y beneficios, demuestra su amor y su dolor en las magníficas exequias que celebró a las amadas y venerables memorias de su difunto rey y señor don Carlos II [...]*. Barcelona: Joan Pau Martí, per Francesc Barnola, 1701. [A cura de Josep de Rocafort]
- LANGA, Martín de. *Relación muy verdadera de las crueldades e imposiciones del conde-duque en toda la monarquía de España, y particularmente la depravada voluntad con que ha deseado destruir y aniquilar el principado de Cataluña y ciudad de Barcelona*. Barcelona: Jaume Matevad, 1641.
- LARRUCEA, Carmen; CAMP, Mercè; SALMERÓN, Pilar. «Arxiu de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau». A: *Guia dels arxius històrics de Catalunya*. Vol. 5. Barcelona: Generalitat de Catalunya: Departament de Cultura, 1992, p. 385-404.
- LASSUS, Pere. *Carta del reverendo padre Pedro Lassus, de la Compañía de Jesús, a la reverenda priora y monjas del convento de Santa Clara de la ciudad de Vique, de la orden de santo Domingo, en que les haze relación de la muerte, vida y virtudes de sor Archángela de Ferreras y Bosch*. Barcelona: Martí Gelabert, 1687.
- *Relación de la vida y muerte de soror Teresa Calvet, monja dominicana de Santa Clara de Vique*. Barcelona: [Martí Gelabert?], 1687.
- LATASSA, Félix; GÓMEZ URIEL, Miguel. *Bibliotecas antigua y nueva de escritores aragoneses de Latassa, aumentadas y refundidas en forma de diccionario bibliográfico-biográfico por don Miguel Gómez Uriel*. Saragossa: Calisto Ariño, 1884-1886. 3 vol.
- LEDESMA, Diego. *Modo per insegnar la dottrina christiana*. Roma: hereus d'Antonio Blando, 1573.
- *Doctrina christiana*. Barcelona: Sebastià de Cormelles, 1600.
- LEE, Harold; REEVES, Marjorie; SILANO, Giulio. *Western Mediterranean Prophecy. The School of Joachim of Fiore and the Fourteenth-Century Breviloquium*. Toronto: Pontifical Institute of Medieval Studies, 1989.
- Les colleccions de costums de Girona*. Barcelona: Fundació Noguera, 1988. [A cura de Josep M. Pons i Guri]
- Litaniae beatae Mariae virginis*. València: vídua d'Agustí Laborda, 1802.
- Llibre de les solemnitats de Barcelona*. Barcelona: Institució Patxot, 1930-1947. 2 vol. [A cura d'Agustí Duran i Sanpere i Josep Sanabre]
- LLOBET, Bernat Josep. *Declaración del árbol de la genealogía y descendencia de los antiquísimos, nobilísimos y excelentísimos vizcondes, condes y duques de Cardona en el principado de Cataluña*. Barcelona: Antoni Lacavalleria, 1665.
- LLOBET, Joan Pasqual. *Particulares medicamentorum descriptiones quibus iam ab antiquo utuntur medici doctores et chirurgi hospitalis generalis Sanctae Crucis barcinonensis in aegrorum curatione*. Barcelona: Jacint Andreu, 1677.

- LLOBET, Josep M. «Obres manuscrites en català procedents de la biblioteca del primer comte de Guimerà». *Urtx*, núm. 7 (1995), p. 113-116.
- «Cartes de tres escriptors del període barroc: Francesc Vicent Garcia, Gaspar Altisent i Jaume Puig». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. XLV (1995-1996), p. 481-490.
- LLOBET, Salvador. «Una descripció geogràfica de Catalunya, por José Aparici, en el siglo XVIII». *Hispania*, núm. VI (1946), p. 632-669.
- LLUCH, Ernest. *La Catalunya vençuda del segle XVIII. Foscors i clarors de la Il·lustració*. Barcelona: Edicions 62, 1996.
- [LLULL, Ramon]. *Beati Raymundi Lulli opera*. Magúncia: J. G. i J. H. Häffner, 1721-1742. 8 vol. [A cura d'Ivo Salzinger. Ed. facs. de Frankfurt am Main, 1965]
- *Obres originals de Ramon Llull*. Palma de Mallorca: s. n., 1906-1950. 21 vol. [Ed. facs. dels vol. I-VIII de Palma de Mallorca: Miquel Font, 1986-2000]
- LLULL, Pseudo-Ramon. *De alchimia opuscula*. Nüremberg: Johannes Petreius, 1546.
- LOBATO, Isabel. «Activitat econòmica i actitud política de la burgesia mercantil barcelonina al final del segle XVII: la família Dalmases». *L'Avenç*, núm. 184 (1994), p. 20-23.
- LOPE DE VEGA, Fèlix. *Obras poéticas*. Vol. I. Barcelona: Planeta, 1969. [A cura de José Manuel Blecua]
- LÓPEZ DE MENDOZA I PONS, Agustí, comte de Robres. *Historia de las guerras civiles de España*. Saragossa: Diputación provincial de Zaragoza; Imprenta del Hospicio provincial, 1882 (Biblioteca de escritores aragoneses).
- LÓPEZ PIÑERO, José María; GLICK, Thomas F.; NAVARRO BROTONS, Víctor; PORTELA MARCO, Eugenio. *Diccionario histórico de la ciencia moderna en España*. Barcelona: Ediciones Península, 1983. 2 vol.
- LÓPEZ PIÑERO, José María; NAVARRO BROTONS, Víctor. *Història de la ciència al País Valencià*. València: Edicions Alfons el Magnànim, 1995.
- MADURELL, Josep M. «Pedro Serra Postius». *Analecta Sacra Tarraconensia*, núm. 29 (1956), p. 345-400.
- «Testamentos e inventarios episcopales». *Analecta Sacra Tarraconensia*, núm. 34 (1961), p. 103-140, 305-340.
- «Más sobre Pedro Serra Postius». *Analecta Sacra Tarraconensia*, núm. 46 (1973), p. 387-421.
- MALLOLES, Montserrat. *Preservatiu espiritual de la peste y rogativa quotidiana*. Barcelona: Pere Lacavalleria, 1632.
- Manifest que, a vista de les suposades alabances de l'ase, per a que en tot temps conste de sa vilesa, fa lo més atrotinat rossí de la biga. Trau-lo a la llum pública la mulassa dels peiraires y lo dedica als cavalls cotoners. Romanç*. Barcelona: Francesc Guasc, 1701.
- Manual de novells ardit vulgarment apellat Dietari del Antich Consell Barceloní*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1892-1975. 28 vol. [A cura de Frederic Schwartz i Luna, Francesc Carreras i Candi i Pere Voltes Bou]
- MARCH, Josep M. «El P. Jaume Custurer i els seus catàlegs lul·lians». *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, núm. V (1918-1919), p. 32-44.
- MARCILLO, Manuel. *Crisi de Catalunya hecha por las naciones extranjeras*. Barcelona: impremta Matevad, 1685.
- MARQUÈS, Josep M. «L'arxiu de Francesc de Cardona i la seva família valenciana (segle XVII)». *Analecta Sacra Tarraconensia*, núm. 71 (1998), p. 499-536.

- MÁRQUEZ SANTOS, Àngeles. «Francisco Grases y Gralla. Epítome, o compendi de las principales diferèncias entre les lleys generals de Cathalunya, y los capítols del redrés, o ordinations del General de aquella». *Initium*, núm. 2 (1997), p. 667-730.
- MARTÍ GRAJALES, Francesc. *Ensayo de un diccionario biográfico y bibliográfico de los poetas que florecieron en el reino de Valencia hasta el año 1700*. Madrid: Tipografía de la Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos, 1927.
- MARTÍ MESTRE, Joaquim. «Els colloquis valencians». A: *Escriptors valencians de l'Edat moderna*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua et al., 2004, p. 193-211.
- MARTÍ I TASO, Josep. *Oratio genethliaca infantuli Thomae natales in apertum educens*. Barcelona: Rafael Figueró, 1700.
- MARTÍ I VILADAMOR, Francesc. *Manifiesto de la fidelidad catalana, integridad francesa y perversidad enemiga de la justa conservación de Cataluña en Francia*. Anvers: Imprenta Plantiniana, c. 1645.
- *Temas de la locura o embustes de la malicia impugnados por la verdad autenticada*. París: Jules Jacquin, 1648.
- MARTÍNEZ ARANCÓN, Ana. *La batalla en torno a Góngora (selección de textos)*. Barcelona: Antoni Bosch, 1978.
- MARTÍNEZ FERRANDO, Jesús-Ernest. «Los académicos archiveros». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. xxv (1953), p. 355-379.
- MARTÍNEZ RODRÍGUEZ, Miquel Àngel. «Els assessors del Governador de Catalunya als segles xvi i xvii». *Pedralbes*, núm. 23/I (2003), p. 95-111.
- MAS I VIVES, Joan. «Els mites autòctons en el teatre català dels segles xvi-xviii». *Revista de Menorca*, núm. 81 (1990), p. 45-60.
- MASSIP, Francesc. «Tradició medieval i innovació en el teatre de Francesc Vicent Garcia». A: *El barroc català. Actes de les jornades celebrades a Girona els dies 17, 18 i 19 de desembre de 1987*. Barcelona: Quaderns Crema, 1989, p. 435-444.
- MASSÓ I TORRENTS, Jaume; RUBIÓ I BALAGUER, Jordi. *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca de Catalunya*. Vol. I: *Mss. 1-154*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 1989. [Abans a: *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, núm. I-VII (1914-1927)]
- MATES, Miquel. *La devota peregrinació de la Terra sancta y ciutat de Hierusalem*. Barcelona: Gabriel Graells i Gerard Dòtil, 1604.
- MATEU IBARS, Josefina. «Noticias montserratinas en la Historia eclesiástica de Cataluña de Pedro Serra y Postius (Mss. 186-197 de la Biblioteca de la Universidad de Barcelona)». *Estudis Castellonencs*, núm. 6 (1994-1995), p. 871-881.
- MENESTRIER, Claude-François. *Le veritable art du blason et l'origine des armoiries*. Lió: Benoît Coral, 1671.
- MERCADER, Joan. «Nuevos datos sobre la personalidad del geógrafo José Aparici». *Estudios Geográficos*, núm. xii (1951), p. 351-357.
- MESTRE, Antoni. *Historia, fueros, actitudes. Mayans y la historiografía del siglo XVIII*. València: Publicacions de l'Ajuntament d'Oliva, 1970.
- MESTRE I ROIGÉ, Esteve (coord.). *Història de Linyola*. Lleida: Virgili & Pagès, 1987.
- «Sobre Jeroni Agulló». *Barret Picat*, núm. 117 (desembre 1999), p. 15.
- MESTRES, Salvador. «Poesías perdidas de Valfogona: Poetas ignorados: Fragmento de un libro manuscrito titulado Curiositat catalana». *Memorias de la Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. II (1868), p. 385-412.

- MIERES, Tomàs. *Costums de Girona*. Girona: CGC Edicions, 2001. [A cura d'Antoni Cobos Fajardo]
- MINGUET, Pau. *Engaños a ojos vistas y diversión de trabajos mundanos*. Madrid: Pedro José Alonso y Padilla, 1733 (1ª ed.). Madrid: Domingo Fernández de Arrojo, 1755 (3ª ed.).
- MIQUEL ROSELL, Francesc. *Inventario general de manuscritos de la Biblioteca Universitaria de Barcelona*. Madrid: Direcciones generales de Enseñanza Universitaria y de Archivos y Bibliotecas: Servicio de publicaciones de la junta técnica, 1958-1969. 4 vol.
- MIQUEL I VERGÉS, Josep M. *La filologia catalana en el període de la Decadència*. Barcelona: Editorial Crítica, 1989. [A cura de Mila Segarra]
- MIRALLES, Eulàlia. *La Corónica Universal del principado de Cataluña de Jeroni Pujades a l'Acadèmia de Barcelona (1700-1832)*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2003.
- «La visió dels ciutadans: els dietaris personals». A: *La Barcelona ideal i la Barcelona real en la cultura literària de l'Edat Moderna (Barcelona. Quaderns d'Història*, núm. 9). Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2003, p. 207-232. [A cura d'Eulàlia Duran i Eulàlia Miralles]
- «Aproximació a l'epistolari de Jeroni Pujades». A: *El (re)descobrimet de l'Edat moderna. Estudis en homenatge a Eulàlia Duran*. [En premsa]
- MIRET I SANS, Joaquim. «Dos siglos de vida académica». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. IX (1917-1920), p. 10-32, 92-116, 168-193, 249-285, 305-360.
- MIRÓ, Maria Mercè. «L'obra dramàtica de Francesc Fontanella». A: *El barroc català. Actes de les jornades celebrades a Girona els dies 17, 18 i 19 de desembre de 1987*. Barcelona: Quaderns Crema, 1989, p. 559-566.
- *La poesia de Francesc Fontanella*. Barcelona: Curial, 1995. 2 vol.
- «Diversitat de temes i de registres en el teatre de Francesc Fontanella. Algunes reflexions». A: *El teatre català dels orígens al segle XVIII. Actes del III Col·loqui Problemes i mètodes de literatura catalana antiga «Teatre català antic»*. Girona, 6 al 9 de juliol 1998. Kassel: Reichenberger, 2001, p. 357-364. [A cura d'Albert Rossich, Antoni Serrà i Campins i Pep Valsalobre, amb la col·laboració de David Prats Vidal]
- «El poeta Francesc Fontanella de la revolta catalana al congrés de Münster (1640-1643)». *Revue d'Études Catalanes*, núm. 4 (2001), p. 29-41.
- MOLAS RIBALTA, Pere. «Propaganda y debate político en la revuelta catalana de los "gorretes" (1687-1690)». A: *Homenaje a José Antonio Maravall*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas, 1986, p. 63-75.
- «La família del marquès de Rubí, dels Àustria als Borbó». *Afers*, núm. 20 (1995), p. 61-71.
- «Els comtes de Darnius (segles XVII-XVIII)». *Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols*, núm. XVIII (2000), p. 313-323.
- *L'alta noblesa catalana a l'Edat Moderna*. Vic: Eumo, 2003.
- MOLINÉ I BRASÉS, Ernest. «La Academia dels Desconfiats». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. IX (1917-1920), p. 1-10.
- MONTAGUT, Marian Rosa. «Música y fiesta barroca: celebraciones en Tortosa en honor de Felipe V (1701)». *Anuario Musical*, núm. 59 (2004), p. 85-114.
- MONTANER, Joaquín. *La colección teatral de don Arturo Sedó*. Barcelona: s. n., 1951.
- [MONTCADA, Joan Lluís de]. *Episcopologio de Vich, escrito a mediados del siglo XVII por el deán D. Juan Luis de Moncada*. Vic: R. Anglada, 1891-1894. 2 vol. [A cura de Jaume Collell; continuat per Lluís Bertran Nadal. Íd.: viuda de R. Anglada, 1904]

- MONTERDE, Jerónimo. *Literal inteligencia del sagrado y divino oráculo Abdías a favor de la monarquía de España*. València: Josep Esteve i Cervera, 1793.
- MONTFAR-SORTS, Dídac. *Historia de los condes de Urgel*. Barcelona: Josep Eusebi Montfort, 1852-1854. 2 vol. (Colección de Documentos Inéditos del Archivo General de la Corona de Aragón; IX-X). [A cura de Pròsper de Bofarull]
- MOREL-FATIO, Alfred. «Noticia sobre la colección de documentos relativos a la historia de Cataluña recogidos por G. Pujades conocidos con el nombre de Flosculi». *Revista de Ciencias Históricas*, núm. II (1881), p. 51-57.
- *Bibliothèque Nationale. Département des manuscrits. Catalogue des manuscrits espagnols et des manuscrits portugais*. París: Imprimerie Nationale, 1892.
- MORELL I MONTADI, Carme. *La famosa comèdia de La gala està en son punt. Edició i estudi*. Barcelona: Curial; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1986.
- MORELLÓ, Francesc. *Defensa mèdica de la circulació de la sang*. Barcelona: Euroliber, 1996.
- MORENO MEYERHOFF, Pedro. «Els fons genealògics i nobiliaris catalans a l'arxiu ducal d'Híjar». *Paratge*, núm. 10 (1999), p. 21-29.
- «El primer comte de Guimerà. Notes biogràfiques, genealògiques i heràldiques». *Paratge*, núm. 14 (2002), p. 15-30.
- MUNTADA I ARTILES, Marta. «Els integrants de l'Acadèmia dels Desconfiats (Barcelona, 1700-1703)». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. XLVIII (2002), p. 11-84.
- NAVARRO BONILLA, Diego. «Cronistas aragoneses y escrituras: el método de la representación del reino». *Emblemata*, núm. 5 (1999), p. 107-142.
- NAVARRO BROTONS, Víctor. *Tradició i canvi científic al País Valencià modern (1660-1720): les ciències físico-matemàtiques*. València: Eliseu Climent ed., 1985.
- Nenias reales y lágrimas obsequiosas que a la immortal memoria del gran Carlos segundo [...], en crédito de su más imponderable dolor y desempeño de su mayor fineza, dedica y consagra la Academia de los Desconfiados de Barcelona*. Barcelona: Rafael Figueró, 1701. [A cura de Josep Amat de Planella i Despalau. Ed. facs. de Barcelona: Asociación de Bibliófilos de Barcelona, 1989]
- Nicandro o antidoto contra las calumnias que la ignorancia y la envidia ha esparcido por desluzir y manchar las heroycas e immortales acciones del conde-duque de Olivares después de su retiro*. [Madrid?]: s. n., [1643?].
- Nobiliario de don Pedro, conde de Barcelos*. Roma: Esteban Paolino, 1640. [A cura de João Baptista Lavanha]
- Nobiliario del conde de Barcelos don Pedro*. Madrid: Alonso de Paredes, 1646. [A cura de Manuel de Faria y Sousa]
- Nou diccionari 62 de la literatura catalana*. Barcelona: Edicions 62, 2000.
- Nuevo teatro de comedias varias de diferentes autores. Décima parte*. Madrid: Imprenta real, 1658.
- Obsequiosa, reverente súplica y en forma de gozos humilde, métrica deprecación a Jesús, María y demás santos patronos y titulares que [...] brillan en el cielo del altar erigido en la capilla de la casa de la habitación de los consortes doctor en medicina Rafael Esteva y Escolástica Esteva y Escardó, sita en la calle nombrada del Aglá de la presente ciudad de Barcelona*. Barcelona: Pau Nadal, 1747.
- OLIBA, Bernat. *La petita noblesa del Maresme. Tres trajectòries: Des Bosc, Ferrer i Sala (s. XIV-XVII)*. Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana, 2002.

- ORDEIG, Ramon. «Notes sobre les relacions de Pèire de Marca amb la ciutat i la seu de Vic». *Ausa*, núm. 13 (1988), p. 165-191.
- OWEN, John. *Epigrammatum libri tres*. Londres: s. n., 1606 (1^a ed.).
- PADROSA, Inés. «Catàleg dels manuscrits catalans de la Biblioteca del Palau de Peralada». *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, núm. 39 (1998), p. 395-458.
- PALAU, Lluís. *Discurso fundado en derecho sobre la pretensión que tienen los condados de Rosellón y Cerdeña de desunirse y separarse del principado de Cataluña y su Diputación*. Barcelona: Jeroni Margarit, 1627.
- PALAU, Manuel. *Manual del librero hispanoamericano*. Barcelona: Librería Palau; Londres: The Dolphin Book, 1948-1977. 28 vol. [Amb *Índice alfabético de títulos-materias*. Empúries: Palacete Palau Dolcet; Oxford: The Dolphin Book, 1981-1987. 7 vol. A cura d'Agustín Palau Claveras. *Addenda* al vol. 1. Barcelona: Editorial Palau & Dolcet, 1990. A cura del mateix]
- PALOS, Joan Lluís. *Els juristes i la defensa de les Constitucions. Joan Pere Fontanella (1575-1649)*. Vic: Eumo, 1997.
- PARETS, Miquel. *De los muchos sucesos dignos de memoria que han ocurrido en Barcelona y otros lugares de Cataluña*. Madrid: Imprenta y fundición de Manuel Tello, 1888-1893. 6 vol. (Memorial Histórico Español; xx-xxv). [A cura de Celestí Pujol i Camps i Manuel Danvila]
- *Dietari d'un any de pesta. Barcelona 1651*. Vic: Eumo, 1989. [A cura de James S. Amelang i Xavier Torres i Sans]
- *A Journal of the Plague Year: The Diary of the Barcelona Tanner Miquel Parets, 1651*. Nova York, 1991. [Traducció de James S. Amelang]
- Parte tercera de comedias de los mejores ingenios de España*. Madrid: Melchor Sánchez, 1653.
- Parte veinte y una de comedias nuevas, escogidas de los mejores ingenios de España*. Madrid: José Fernández de Buendía, 1663.
- PAVIA, Josep. *La música a la catedral de Barcelona, durant el segle XVII*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana; Rafael Dalmau, 1986.
- *La música en Cataluña en el siglo XVIII. Francesc Valls (1671 c.-1747)*. Barcelona: Consejo Superior de Investigaciones Científicas: Institució Milà i Fontanals, 1997.
- PEGUERA, Lluís de. *Práctica, forma y stil de celebrar corts generals en Catalunya*. Barcelona: Jeroni Margarit, 1632. [Ed. facs. de Barcelona: Base, 1974]
- PELLA I FORGAS, Josep. *Historia del Ampurdán*. Barcelona: Luis Tasso y Serra, 1883.
- PELLICER, José. *Anales de la monarquía de España*. Madrid: Francisco Sanz, 1681.
- PEREIRA, Michela. *The Alchemical Corpus attributed to Raymond Lull*. Londres: The Warburg Institute, 1989.
- «Maestro di segreti o caposcuola contestato? Presenza di Arnaldo di Villanova e di temi della medicina arnaldiana in alcuni testi alchemici pseudo-lulliani». *Arxiu de Textos Catalans Antics*, núm. 23/24 (2004-2005), p. 381-412.
- PEREIRA, Michela; SPAGGIARI, Barbara. *Il Testamentum alchemico attribuito a Raimondo Lullo. Edizione del testo latino e catalano del ms. Oxford, Corpus Christi College 244*. Florència: SISMELE; Edizioni del Galluzzo, 1999.
- PERÉS, Ramon D. «Un manuscrit català. "Lo perquè de Barcelona" de Pere Serra y Postius». *Memorias de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. IX, fascicle IV (1929).
- PERES DE VALÈNCIA, Jaume. *Expositiones in CL psalmos davidicos*. València: Gabriel Lluís d'Arinyo i Alfons Fernández de Córdoba, 1484 (1^a ed.).

- PLACER LÓPEZ, Gumersindo. *Bibliografía mercedaria*. Madrid: Revista Estudios, 1968. 2 vol.
- PLATA, Fernando. «Don Juan Vélez de León, refundidor de Quevedo (a propósito del romance Don Repollo y doña Berza)». *La Perinola: Revista de Investigación Quevediana*, núm. 8 (2004), p. 343-358.
- Poesia eròtica i pornogràfica catalana del segle XVII*. Barcelona: Quaderns Crema, 1989, 2^a ed. [A cura d'Albert Rossich]
- Poesías varias de grandes ingenios españoles*. Saragossa: Juan de Ibar, 1654. [A cura de José Alfay]
- Política lingüística de l'Església catalana. Segles XVI-XVII*. Barcelona: Eumo; Universitat de Girona; Universitat de Vic. [A cura de Modest Prats]
- PONS, Joseph-Sébastien. *La littérature catalane en Roussillon au XVIIIe et au XVIIIe siècle*. Tolosa: Édouard Privat; París: Henri Didier, 1929.
- *La littérature catalane en Roussillon (1600-1800)*. *Bibliographie*. Tolosa: Édouard Privat; París: Henri Didier, 1929.
- PONS I GURI, Josep M. *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Barcelona: Fundació Noguera, 1989. 3 vol.
- PONS MULET, José. *Jaume Joan Falcó: su entorno cultural y sus Epigrammata*. València: Universitat de València: Servei de Publicacions, 1997. [Ed. en microfita]
- Primavera y flor de los mejores romances*. Madrid: viuda d'Alonso Martín, 1621 (1^a ed.). [A cura de Pedro Arias Pérez]
- Prosistas castellanos del siglo XV*. Madrid: Asilo de Huérfanos, 1959 (Biblioteca de Autores Españoles; CXVI). [A cura de Mario Penna]
- PUIG I FERRETÉ, Ignasi M.; GINER MOLINA, M. Assumpta. *Índex codicològic del Viage literario de Jaume Villanueva*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1998.
- PUJADES, Jeroni. *Corònica universal del principat de Catalunya*. Barcelona: Jeroni Margarit, 1609.
- *Discurso sobre la justa asistencia de los conselleres de la fidelíssima ciudad de Barcelona y síndicos de la Generalidad de Cataluña al juramento prestado por [...] Fernando Afán de Ribera y Henríquez [...]*. Barcelona: Jeroni Margarit, 1621.
- *Dietari*. Barcelona: Rafael Dalmau; Fundació Salvador Vives Casajuana, 1975-1976. 4 vol. [A cura de Josep M. Casas i Homs, pròleg d'Agustí Duran i Sanpere]
- Quartum iuris responsum pro Didaco Cisteller, ll. et canonum D., ad dubia tradita per S. Senatum in causa quae in tertia aula ducitur, ad relationem nobilis Philippi Copons et de Tamarit, inter Franciscum Marti Viladamor, iuris utriusque doctor, et Didacum Cisteller*. Barcelona?: s. n., c. 1648.
- QUEROL, Enric. *Tortosa, república literària (1475-1800)*. Tortosa: Consell Comarcal del Baix Ebre, 1999.
- QUEROL, Enric; ROSSICH, Albert. «Un epigrama inèdit de Vicent Garcia». *Nous Colloquis*, núm. v (2001), p. 119-128.
- QUEVEDO, Francisco de. *Obra poética*. Madrid: Castalia, 1969-1971. 3 vol. [A cura de José Manuel Blecuca]
- *Prosa festiva completa*. Madrid: Cátedra, 1993. [A cura de Celsa Carmen García-Valdés]
- RAFANELL, August; FELIU, Francesc. «La llengua abans de la lingüística: arran d'unes notes d'Antoni de Bastero». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. XLVIII (2002), p. 113-139.

- RAMOS, Rafael. «Lope de Vega en el cancionero del Barón de Claret». *Anuario Lope de Vega*, núm. 5 (1999), p. 199-211.
- «El Cancionero del Barón de Claret: fama de Lope de Vega y Calderón de la Barca en la Cataluña del siglo XVII». *Estudi General*, núm. 21 (2001), p. 363-379.
- REBULLOSA, Jaume de. *Theatro de los mayores príncipes del mundo y causas de la grandeza de sus estados, sacado de las relaciones toscanas de Juan Botero Benes, con cinco tratados de razón de Estado*. Barcelona: Sebastià Matevad i Onofre Anglada, 1605.
- Relació de la visita de l'eminentíssim cardenal duch y de sa magestat christianíssima als tres embaxadors del principat de Catalunya*. Barcelona: Sebastià i Jaume Matevad, 1641.
- Relació de las solemníssimas festas que la molt lleal y fortíssima ciutat de Barcelona à fet a 31 de mars any 1641 a la nova de admetre'ns lo christianíssim rey Lluís, nostre senyor, de baix de sa protecció com a comte de Barcelona y príncep de Cathalunya*. Barcelona: Jaume Romeu, 1641.
- «Relació dels acadèmics de número per ordre d'ingrés». *Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona. Anuari 2001-2002* (2001), p. 81-98.
- Relació verdadera de la sumptuosa festivitats que s'és feta en lo dia del Corpus de Christo a trenta de maig mil sis-cents quaranta-hu en lo camp que en Costantí se té*. Barcelona: Gabriel Noguers, 1641.
- Relación verdadera de las vitorias que ha tenido la armada naval del christianíssimo rey de Francia Luis XIII, conde de Barcelona*. Barcelona: Gabriel Noguers, 1641.
- RELLES, Onofre. *Historia apologetica de la vida y martirio de san Narciso, hijo, obispo y patrón de la ciudad de Gerona*. Barcelona: impremta Matevad, 1679.
- RIAL I CARBONELL, Ramon. *L'ensenyament superior a la Catalunya central entre els segles XVII i XIX. De la Universitat literària de Vic (1599-1717) al Seminari conciliar de Vic (1749-1868)*. Barcelona: Facultat de Teologia de Catalunya, 2003.
- RIBERA, Manuel Marià. *Real patronato de los serenísimos señores reyes de España en el real y militar orden de nuestra señora de la Merced*. Barcelona: Pau Campins, 1725.
- *Centuria primera del real y militar instituto de la ínclita religión de nuestra señora de la Merced, redempción de cautivos christianos*. Barcelona: Pau Campins, 1726.
- RIBES, Ramon. *Relación del viaje de la santa ciudad de Hierusalem*. Barcelona: Pere Lacavalleria, 1629, 2ª ed.
- RIERA, Enric. «Les festes celebrades a Catalunya durant el viatge i el casament de Felip V (1701-1702)». A: *El barroc català. Actes de les jornades celebrades a Girona els dies 17, 18 i 19 de desembre de 1987*. Barcelona: Quaderns Crema, 1989, p. 395-410.
- RIERA, Sebastià (coord.). *Repertori de fonts d'arxiu per a l'estudi de la ciutat de Barcelona (1714-1808)*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2004 (Quaderns del Seminari d'Història de Barcelona).
- RIERA I SANS, Jaume. «El personal de l'Arxiu Reial de Barcelona durant el segle XVIII». *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, núm. IX (1998), p. 87-104.
- «La sinagoga major dels jueus de Barcelona en la tradició documental». *Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols*, núm. XX (2002), p. 7-73.
- RIQUER, Martí de. «Examen lingüístico del "Libre dels feyts d'armes de Catalunya" de Bernat Boades». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. XXI (1948), p. 247-274.
- *Història de la literatura catalana. Part antiga*. Vol. 4. Barcelona: Ariel, 1985 (4ª ed.).
- ROBLES, Laureano. «Aristoteles Latinus. Repertorio de manuscritos españoles». *Actas del*

- V *Congreso internacional de filosofía medieval*. Madrid: Editora Nacional, 1979, p. 333-460.
- ROCABERTÍ, Dídac de. *Epítome histórico compendiosísimo en diez romances*. Mallorca: Gabriel Guasp, 1626.
- ROCABERTÍ, Ramon Dalmau de. *Presagios fatales del mando francés en Cataluña*. Saragossa: Pedro Lanaja, 1646.
- RODRÍGUEZ MOÑINO, Antonio. *Manual bibliográfico de cancioneros y romanceros*. Madrid: Castalia, 1973-1978. 4 vol. [Coordinat per Arthur L.-F. Askins]
- Rogativa que el fervoroso afecto de los nobles y piadosos cortesanos dirige a las sagradas imágenes de nuestra Señora de Atocha [...] para lograr [...] la deseada salud de nuestro católico monarca don Carlos segundo [...]*. [Madrid: s. n., 1700].
- ROGENT, Elies; DURAN, Estanislau. *Bibliografía de les impressions lul·lianes*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1927. [Ed. facs. de Palma de Mallorca: Miquel Font, 1989-1991. 3 vol.]
- ROIG I JALPÍ, Joan Gaspar. *Historia de los ilustrísimos santos san Bonoso y san Maximiliano, naturales de la villa de Blanes*. Barcelona: Antoni Lacavalleria, 1664.
- *Resumen historial de las grandezas y antigüedades de la ciudad de Gerona*. Barcelona: Jacint Andreu, 1678.
- *Verdad triunfante*. Barcelona: Jacint Andreu, 1680.
- Romancero espiritual. Primera parte*. Toledo: vídua de Pedro Rodríguez, 1612 (1ª ed.). [A cura de José de Valdivieso]
- Romancero general. Segunda parte*. Valladolid: Luis Sánchez, 1605. [A cura de Miguel de Madrigal]
- Romances varios de diferentes autores*. Amsterdam: s. n., 1677 (1ª ed.). Íd., 1688 (2ª ed.).
- Romances varios de diversos autores*. València: s. n., 1635 (1ª ed.).
- ROMEU I FIGUERAS, Josep. *Les nades tradicionals. Estudi i crestomatia*. Barcelona: Barcino, 1952. [Ed. facs. de Barcelona: Altafulla, 2003 (2ª ed.)]
- *Poesia en el context cultural del segle XVI al XVIII*. Barcelona: Curial, 1991. 2 vol.
- *Corpus d'antiga poesia popular*. Barcelona, 2000 (Els Nostres Clàssics, B; 18).
- ROS, Alexandre. *Cataluña desengañada*. Nàpols: Egidio Longo, 1646.
- ROSSICH, Albert. *Francesc Vicent Garcia: assaig d'edició crítica*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 1984. [Tesi doctoral]
- «Francesc Vicent Garcia: tres segles i mig de referències escrites». *Arxiu de Textos Catalans Antics*, núm. 3 (1984), p. 259-276.
- *Francesc Vicent Garcia. Història i mite del rector de Vallfogona*. Barcelona: Edicions 62, 1988 (2ª ed.).
- «Subordinació i originalitat en el Barroc literari català: alguns paral·lelismes». A: *El barroc català. Actes de les jornades celebrades a Girona els dies 17, 18 i 19 de desembre de 1987*. Barcelona: Quaderns Crema, 1989, p. 531-557.
- «Una sessió pública de l'Acadèmia de Barcelona al 1731». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. XLIV (1993-1994), p. 303-333.
- «El teatre barroc (segle XVII)». A: *El teatre català dels orígens al segle XVIII. Actes del III Col·loqui Problemes i mètodes de literatura catalana antiga «Teatre català antic»*. Girona, 6 al 9 de juliol 1998. Kassel: Reichenberger, 2001, p. 57-79. [A cura d'Albert Rossich, Antoni Serrà i Campins i Pep Valsalobre, amb la col·laboració de David Prats Vidal]

- ROSSICH, Albert. «La mort de Francesc Fontanella: a propòsit d'una falsa atribució». *Revue d'Études Catalanes*, núm. 4 (2001), p. 87-100.
- «La poesia catalana a l'Acadèmia abans de la Renaixença». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. XLVIII (2002), p. 213-230.
- «Els certàmens literaris a Barcelona, segles XIV-XVIII». A: *La Barcelona ideal i la Barcelona real en la cultura literària de l'Edat Moderna (Barcelona. Quaderns d'Història*, núm. 9). Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2003, p. 83-108. [A cura d'Eulàlia Duran i Eulàlia Miralles]
- «Les faules mitològiques burlesques als segles XVII-XVIII». A: *Vestigia fabularum. La mitologia antiga a les literatures catalana i castellana entre l'Edat Mitjana i la Moderna*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004, p. 113-141. [A cura de Roger Friedlein i Sebastian Neumeister]
- «Mss. BC que contenen poesies atribuïdes a Vicent Garcia». [Extractes d'id. *Francesc Vicent Garcia: assaig d'edició crítica*. Versió en procés de revisió per a una propera publicació (març de 2006)]
- ROSSICH, Albert; QUEROL, Enric. «Noves dades biogràfiques del poeta Vicent Garcia». *Nous Colloquis*, núm. III (1999), p. 99-124.
- RUBIÉS, Joan Pau. «El constitucionalisme català en una perspectiva europea: conceptes i trajectòries, segles XV-XVIII». *Pedralbes*, núm. 18/II (1998), p. 453-474.
- «La qüestió imperial en el pensament polític de la Catalunya moderna: història d'una absència». *Manuscrits*, núm. 17 (1999), p. 207-235.
- RUBIÓ I BALAGUER, Jordi. *Història de la literatura catalana*. Barcelona: Generalitat de Catalunya; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1984-1986. 3 vol.
- RUBIO CAMBRONERO, Ignacio. *La Deputació del General de Catalunya en los siglos XV y XVI*. Barcelona: Diputació Provincial, 1950. 2 vol.
- RUBIÓ I ORS, Joaquim. *El doctor D. Francisco Vicente García, rector de Vallfogona. Su vida y sus obras poéticas*. Barcelona: Successors de Narcís Ramírez i Cia., 1883.
- *Bastero, provenzalista catalán. Estudio crítico-bibliográfico*. Barcelona: Jaume Jepús, 1894.
- SABADIA, Jeroni. *Medicas assertiones*. Lleida: Lluís Manescal, [c. 1615].
- [SALA, Gaspar]. *Proclamación católica a la magestad piadosa de Felipe el Grande, rey de las Españas y emperador de las Indias, nuestro señor, los consellers y Consejo de Ciento de la ciudad de Barcelona*. Barcelona: s. n., 1640.
- SALAZAR Y CASTRO, Luis de. *Historia genealógica de la casa de Lara*. Madrid: Imprenta real; Mateo de Llanos y Guzmán, 1696-1697.
- SALES, Jordi. *Jaume Solà, un metge del segle XVII*. Barcelona: La Hormiga de Oro, 1974.
- SALINAS, Juan de. *Poesías humanas*. Madrid: Castalia, 1987. [A cura d'Henry Bonneville]
- SANABRE, Josep. *La acción de Francia en Cataluña en la pugna por la hegemonía de Europa (1640-1659)*. Barcelona: Real Academia de Buenas Letras de Barcelona, 1956.
- SÁNCHEZ GONZÁLEZ, Antonio. *Documentación de la Casa de Medinaceli: El Archivo General de los Duques de Segorbe y Cardona*. Madrid: Ministerio de Cultura: Dirección de Archivos Estatales, 1990. [Amb un «Anexo» amb arbres genealògics]
- SÁNCHEZ MARIANA, Manuel. *Bibliófilos españoles. Desde sus orígenes hasta los albores del siglo XX*. Madrid: Biblioteca Nacional; Ministerio de Cultura; Ollero & Ramos, 1993.
- SÁNCHEZ REAL, José. *Obra menor. Artículos históricos publicados en la prensa de Tarragona (1947-1960)*. Tarragona: Diputació de Tarragona; Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, 1990.

- [SANPERE I MIQUEL, Salvador]. «Historia de los condes de Empurias y de Peralada, que escribió don Joseph de Taverner y de Ardena, canónigo y thesorero de la santa iglesia de Barcelona». *Revista de Ciencias Históricas*, núm. II (1881), p. 1-23, 94-122.
- *Fin de la nación catalana*. Barcelona: L'Avenç, 1905. [Ed. facs. de Barcelona: Base, 2001. 2 vol.]
- SANS I TRAVÉ, Josep M.; GALLART, Concepció. «El catàleg de diputats i oïdors de comptes de la Generalitat de Catalunya (1359-1710)». *Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols*, núm. 8 (1980), p. 63-118.
- Sátiras políticas de la España moderna*. Madrid: Alianza Editorial, 1973. [A cura de Teófanos Egido]
- Segunda parte de la Primavera y flor de los mejores romances*. Saragossa: viuda de Lucas Sánchez, 1629 (1ª ed.). [A cura de Francisco de Segura]
- SERRA, Eva. «El pas de rosca en el camí de l'austriacisme». A: *Del patriotisme al catalanisme. Societat i política (segles XVI-XIX)*. Vic: Eumo; Universitat de Vic, 2001, p. 71-103. [A cura de Joaquim Albareda]
- SERRA I POSTIUS, Pere. *Prodigios y finezas de los santos ángeles hechas en el principado de Cataluña*. Barcelona: Jaume Surià, 1726.
- *Epítome histórico del portentoso santuario y real monasterio de Nuestra Señora de Monserrate*. Barcelona: Josep Giralt, 1742. Ib.: Pau Campins, 1747 (2ª ed. refosa). [Ed. facs. de la 2ª ed.: València: París-València, 1993]
- *Trecenario de la insigne virgen e invencible mártir la noble barcelonesa santa Eulalia*. Barcelona: Joan Jolis, 1746.
- SERRA I VILARÓ, Joan. *Universidad literaria de Solsona*. Tarragona: Sugrañes, 1953.
- *El rector de Vallfogona dr. Francesc Vicens Garcia, à. Avellaneda*. Barcelona: Diputació provincial de Barcelona, 1964. [2ª ed. ampliada d'íd. *El rector de Vallfogona Vicente García, autor del Quijote de Avellaneda*. Barcelona: Casa provincial de Caridad, 1949]
- SIGÜENZA, fray José de. *Historia de la orden de San Jerónimo*. Madrid: Bailly, Baillièere e hijos, 1907-1909. 2 vol. (Nueva Biblioteca de Autores Españoles; 8, 12). [A cura de Juan Catalina García]
- SIMÓN DÍAZ, José. *Bibliografía de la literatura hispánica*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas: Instituto Miguel de Cervantes de Filología Hispánica, 1965-1994. 17 vol.
- *Jesuitas de los siglos XVI y XVII: escritos localizados*. Madrid: Universidad Pontificia de Salamanca; Fundación Universitaria Española, 1975.
- *Dominicos de los siglos XVI y XVII: escritos localizados*. Madrid: Universidad Pontificia de Salamanca; Fundación Universitaria Española, 1977.
- SIMON I TARRÉS, Antoni. *Pagesos, capellans i industrials de la marina de la Selva*. Barcelona: Curial, 1993.
- *Els orígens ideològics de la revolució catalana de 1640*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2000.
- *Cròniques de la guerra dels Segadors*. Barcelona: Fundació Pere Coromines, 2003.
- *Construccions polítiques i identitats nacionals. Catalunya i els orígens de l'estat modern espanyol*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2005.
- SIMON I TARRÉS, Antoni; VILLANUEVA, Jesús. «El cercle erudit i històric barcelonès dels anys vint i trenta del Sis-cents i la revolució de 1640». *Revista de Catalunya*, núm. 122 (1997), p. 40-53.

- SOBERANAS, Amadeu-J. «El canónigo José Blanch Fontanilles». *Boletín Arqueológico*, any LVII (1957), p. 54-70.
- «Les edicions del "Prior"». A: AGUSTÍ, Miquel. *Llibre dels secrets d'agricultura, casa rústica i pastoril*. Barcelona: Altafulla, 1988, p. 39-45.
- SOBREQUÉS, Santiago. *El compromís de Casp i la noblesa catalana*. Barcelona: Curial, 1973.
- SOCIAS, Imma. «El contracte dels quatre gravats dels Novíssims, entre l'impressor i gravador Joan Solís Santjaume i Magí Cases, doctor en teologia». *Pedralbes*, núm. 13/II (1993), p. 449-462.
- «Els desenganys de l'Apocalipsis disposats i declarats amb els seus signes». *Analecta Sacra Tarraconensia*, núm. 67/2 (1994), p. 811-821.
- SOLÀ, Jaume. *Medica et legalis contentio inter nobilis corporis partes de sanguificationis dominio*. Barcelona: Joan Jolís, 1702.
- *Disputa mèdica i legal entre les parts nobles del cos pel domini de la sanguificació*. Barcelona: Uriach, 1998. [A cura de Màrius Petit i Guinovart i Ramon Ferran i Sans]
- SOLDEVILA, Ferran. «La presó de Pau Ignasi de Dalmases i Ros, enviat de la ciutat de Barcelona a Felip V (1705)». A: *Homenatge a Antoni Rubió i Lluch (Estudis Universitaris Catalans, núm. XXIII)*. Vol. III. Barcelona: Casa de Caritat, 1936, p. 481-496.
- *Barcelona sense universitat i la restauració de la Universitat de Barcelona (1714-1837)*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1938.
- SOLERVICENS, Josep. «Imatges de Barcelona la literatura moderna: els mecanismes retòrics de la ficció». A: *La Barcelona ideal i la Barcelona real en la cultura literària de l'Edat Moderna (Barcelona. Quaderns d'Història, núm. 9)*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2003, p. 187-205. [A cura d'Eulàlia Duran i Eulàlia Miralles]
- SOMMERVOGEL, Carlos, et alii. *Bibliothèque de la Compagnie de Jésus*. Bruxelles: Oscar Schepens; París: Alphonse Picard, 1890-1909. 10 vol.
- Teatro augusto del amor y del dolor en las reales exequias que celebró al rey nuestro señor don Carlos segundo, de gloriosa memoria, la siempre augusta ciudad de Zaragoza*. Saragossa: Francisco Revilla, 1701. [A cura de Miguel Monreal y Lapieza]
- Teatro poético en doce comedias nuevas de los mejores ingenios de España. Séptima parte*. Madrid: Domingo García y Morras, 1654.
- Tercera parte de las comedias de Lope de Vega y otros auctores, con sus loas y entremeses [...]*. Barcelona: Sebastià de Cormelles, 1612.
- Tertium iuris responsum pro Didaco Cisteller, iuris utriusque doctor, contra Franciscum Marti Viladamor, ll. D.* [Barcelona?]: s. n., c. 1648.
- THORNDIKE, Lynn; KIBRE, Pearl. *A catalogue of incipits of mediaeval scientific writings in latin*. Londres: The Mediaeval Academy of America, 1963.
- TIMONEDA, Joan. *Flor d' enamorats*. València: Tres i Quatre, 1983. [A cura de Joan Fuster]
- TODA, Eduard. *Bibliografía española de Cerdeña*. Madrid: Tipografía de los Huérfanos, 1890.
- *Bibliografía española d'Itàlia*. Castell de Sant Miquel d'Escornalbou, 1927-1931. 5 vol.
- TORMÉ I LIORI, Albert de. *Per los barons y cavallers feudataris del rey, nostre senyor, [...] en la causa de dupte que han firmat los ministros del real concell de la ballia general en la Real audiència segons lo tenor de la constitució Poch valdria, títol De observar constitucions*. [Barcelona]: s. n., d. 1630].
- *Misceláneos históricos y políticos sobre la guerra de Cataluña desde el año 1639*. [Esparreguera]: Font Rosada, 1889. [A cura d'Antoni M. de Font i de Boter]

- TORNÉ, Josep. «Inventario-catálogo de manuscritos del monasterio de Poblet». *Memoria Ecclesiae*, núm. VII (1995), p. 133-185.
- TORNER, Josep. *Compendio de las grandezas y prerrogativas soberanas de la antiquíssima casa de los vizcondes de Rocabertí*. Barcelona: s. n., 1641.
- TORRAS, Santi. «El Marquès d'Aitona i les Arts. Una visió des de l'epistolari de Rafael Villosa (1656-1662)». *Locus Amoenus*, núm. 2 (1996), p. 181-189.
- TORRAS I RIBÉ, Josep M. *La guerra de Successió i els setges de Barcelona (1697-1714)*. Barcelona: Rafael Dalmau, 1999.
- «La rereguarda catalana entre la darrera ofensiva aliada i el capgirament internacional (1710-1712)». *Manuscrits*, núm. 18 (2000), p. 63-91.
- TORRE, Francesc de la. *Entretenimiento de las musas, en esta baraxa nueva de versos*. Saragossa: Juan de Ibar, 1654.
- *Agudezas de Juan Oven*. Madrid: Francisco Sanz, 1674.
- *Agudezas de Juan Oven [...] Segunda parte*. Madrid: Antonio González de Reyes, 1682. [A cura de Josep Carles Garcés Boil]
- TORRELLA, Joan. *Brevis ac compendiaria syntaxis partium orationis institutio*. València: Joan Mei, 1564 (1ª ed.).
- TORRENT, Anna M. «Poesia barroca de la Guerra dels Segadors». *Els Marges*, núm. 31 (1984), p. 81-100.
- TORRENT ORRI, Rafael. «Jaume Ferrer de Blances, els comtes de Mòdica i la descoberta del Nou Món». *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses*, núm. XXIII (1976-1977), p. 53-138; núm. XXIV (1978), p. 57-129.
- TORRES AMAT, Fèlix. *Memorias para ayudar a formar un diccionario crítico de los escritores catalanes y dar alguna idea de la antigua y moderna literatura de Cataluña*. Barcelona: Imprenta de J. Verdaguier, 1836. [Ed. facs. de Barcelona; Sueca: Curial, 1973]
- TOSCA, Tomàs Vicent. *Compendio matemático, en que se contienen todas las materias más principales de las ciencias que tratan de la cantidad*. Vol. VII-IX. València: Vicent Cabrerà [Antoni Bordassar], 1715.
- TRES, Joan. «Serra i Postius o les contradiccions de un preillustrat català del segle XVIII». *Revista de Catalunya*, núm. 124 (1997), p. 140-151.
- «*Prodigios y finezas de los ángeles* de Pere Serra i Postius: una obra paradigmàtica del segle XVIII català». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. XLVIII (2002), p. 141-160.
- TRES, Joan; CLARASÓ, M. «Un altre col·loqui valencià del segle XVII: El col·loqui entre el doctor Chancleta y un orat o loco de l'Hospital». *Els Marges*, núm. 63 (1999), p. 39-57.
- TRISTANY, Bonaventura. *Corona benedictina*. Barcelona: Rafael Figueró, 1677.
- [TURMEDA, Anselm]. *Llibre compost per fra Anselm Turmeda*. Cervera: Manuel Ibarra, 1744.
- UDINA I MARTORELL, Frederic. *Guía histórica y descriptiva del Archivo de la Corona de Aragón*. Madrid: Ministerio de Cultura: Dirección General de Bellas Artes y Archivos: Dirección de los Archivos Estatales, 1986.
- URIARTE, José Eugenio de. *Catálogo razonado de obras anónimas y seudónimas de autores de la Compañía de Jesús*. Madrid: Sucesores de Rivadeneyra, 1904-1916. 5 vol.
- URIARTE, José Eugenio de; LECINA, Mariano. *Biblioteca de escritores de la Compañía de Jesús pertenecientes a la antigua asistencia de España*. Madrid: Imprenta de la viuda de López del Horno, 1925.

- VAGAD, Gauberto Fabricio de. *Crónica de Aragón*. Saragossa: Paulus Hurus, 1499.
- VALLS I SOLAZ, Francesc Xavier. «La faceta literària de Josep Fontanella». *Revue d'Études Catalanes*, núm. 4 (2001), p. 157-187.
- VALSALOBRE, Pep. «Llocs, formes i textos de la protohistòria literària catalana. Segles xv-xvii: del marquès de Santillana a Nicolás Antonio (1676)». *Estudi General*, núm. 22 (2002), p. 309-336.
- VAQUER, Antoni. «Un fragment de les Decisions de la Reial Audiència de Catalunya (¿de Josep Pastor i Mora?) descobert a l'arxiu de la catedral de Lleida». *Ilerda: Humanitats*, núm. LII (1998), p. 163-185.
- Varias hermosas flores del Parnaso*. València: Francesc Mestre, 1680.
- VÁZQUEZ I ESTÉVEZ, Anna. *Catàleg de manuscrits de teatre en català de l'Institut del Teatre*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1981.
- VEITIA LINAGE, José de. *Norte de la Contratación de las Indias occidentales*. Sevilla: Juan Francisco de Blas, 1672.
- VIC, Claude de; VAISSETTE, Joseph de. *Histoire générale de Languedoc*. París: Jacques Vincent, 1730-1745.
- VIETA, Dídac. *Tractatus de censuris tam in genere quam in specie et aliis poenis ecclesiasticis*. Barcelona: Josep Teixidor, 1703. A: TRULLENC, Joan Gil. *Opus morale*. Vol. iv. Íd., 1702.
- [VILA, Joan Baptista]. *Còpia de una carta enviada per lo doctor Joan Batista Vila, canonge de la santa iglésia de Barcelona, altre de las renes del principat de Cataluña, de Tolosa a un amich d'esta ciutat, en què refereix la festa que ell y los demás companys seus feren a santa Eulària*. Barcelona: Jaume Matevad, 1641.
- VILA, Pep. «Una nova aportació al tema del "miracle de les mosques" (ressenya d'un manuscrit gironí del segle xvii)». *Presència*, núm. 533 (1980), p. 19, 21.
- «Un manuscrit de Fontanella». *Miscel·lània Pere Bohigas*, vol. i (*Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, núm. III). Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1981, p. 139-159.
- «Tractats de cuina i de rebosteria catalans». *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, núm. xli (2000), p. 267-388.
- «Un record per a Miquel Agustí, autor del "Llibre dels secrets d'agricultura, casa rústica i pastoril"». *Revista de Catalunya*, núm. 153 (2000), p. 125-141.
- VILA, Pep; ROSSICH, Albert. «Un cançoner català del Barroc». *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, núm. xli (2000), p. 179-190.
- VILLAMEDIANA, Juan de TASSIS, Comte de. *Poesía impresa completa*. Madrid: Cátedra, 1990. [A cura de José Francisco Ruiz Casanova]
- *Poesía inédita completa*. Madrid: Cátedra, 1994. [A cura de José Francisco Ruiz Casanova]
- Villancicos que en la solemne profesión y velo de sor Isabel Cristina Avellá y Escardó en el religiosísimo convento de Nuestra Señora de los Ángeles y Pie de la Cruz [...] cantó la capilla de la santa iglesia cathedral, siendo su maestro el licenciado Joseph Pujol, a 17 de octubre de 1747*. Barcelona: Joan Piferrer, [c. 1747].
- Villancicos que se cantaron en el convento de carmelitas calçadas de la villa de Valls a 7 de julio de 1709 a la profesión y velo de sor María de San Joseph*. Barcelona: Rafael Figueró, 1709.
- Villancicos que se cantaron en el convento de las señoras religiosas de la orden de san Juan Bautista de la excelentísima ciudad de Barcelona a la profesión de doña Antonia Mora-*

- ta y Marañoso. Cantólos la capilla de la seo, siendo su maestro el licenciado Francisco Valls, a los 13 de enero 1703.* Barcelona: Jaume Surià, s. a.
- Villancicos que se cantaron en el real convento de Santa Catalina Mártir de esta excelentísima ciudad de Barcelona en las fiestas que tributan y consagran los académicos discípulos a su angélico maestro santo Thomás de Aquino.* Barcelona: Rafael Figueró, 1703.
- Villancicos que se cantaron en la fiesta que la excelentísima ciudad de Barcelona consagró a Dios, nuestro señor, en acción de gracias y demostración de la alegría de verse restituida al suave dominio de su amado y católico monarca Carlos II, que Dios guarde, por medio de la paz, los días 5 y 6 de abril de 1698.* Barcelona: casa de Cormelles, per Tomàs Lorient, [1698].
- Villancicos que se cantaron en la iglesia del real monasterio de Santa Elisabet de esta ciudad de Barcelona [...] en la profesión y velo de la señora sor Esperansa Mollar y Roig, día 5 de mayo 1734. Cantólos la capilla de la insigne parroquial iglesia de Santa María del Mar, siendo su maestro el licenciado Salvador Figuera.* Barcelona: Joan Jolí, [c. 1734].
- VILLANUEVA, Jaume. *Viage literario a las iglesias de España.* València: Olivares; Madrid: Real Academia de la Historia, 1803-1852. 22 vol.
- VILLANUEVA, Jesús. «Felip Vinyes (1583-1643): su trayectoria política y la gestación de la revuelta catalana de 1640». *Manuscrits*, núm. 17 (1999), p. 307-340.
- «Els historiadors de la dècada de 1620 i el record de Barcelona com a capital imperial». A: *La Barcelona ideal i la Barcelona real en la cultura literària de l'Edat Moderna (Barcelona. Quaderns d'Història*, núm. 9). Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2003, p. 161-174. [A cura d'Eulàlia Duran i Eulàlia Miralles]
- *Política y discurso histórico en la España del siglo XVII. Las polémicas sobre los orígenes medievales de Cataluña.* Alacant: Publicaciones de la Universidad de Alicante, 2004.
- VOLTES BOU, Pere. «Nuevas noticias de don Pablo Ignacio de Dalmases y Ros y su tiempo». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. xxvi (1954-1956), p. 95-136.
- «La población de Cataluña en el primer cuarto del siglo XVIII». *Estudios Geográficos*, núm. xvi (1956), p. 165-184.
- «Estatutos aprobados por la Academia de Santo Tomás de Aquino de Barcelona, en 1711». *Analecta Sacra Tarraconensia*, núm. 34 (1962), p. 341-360.
- *Pau Ignasi de Dalmases i el seu temps.* Barcelona: Rafael Dalmau, 1962 (Episodis de la Història; 28).
- *Barcelona durante el gobierno del Archiduque Carlos de Austria (1705-1714).* Barcelona: Ajuntament de Barcelona; Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 1963. 2 vol.
- «Pablo Ignacio de Dalmases y Ros, bibliophile exemplaire». A: *25 años de la vida de la Asociación de Bibliófilos de Barcelona. Le IIIème Congrès International de Bibliophilie. Actes et communications.* Barcelona: Asociación de Bibliófilos de Barcelona, 1971, p. 203-209.
- WALSH, John K. *El libro de los doze sabios o Tractado de la nobleza y lealtad [ca. 1237]. Estudio y edición.* Madrid: Real Academia Española, 1975 (Anejos del Boletín de la Real Academia Española; xxix).
- WINDLER, Christian. «Josep Aparici: entre l'absolutisme i l'autonomia catalana». *L'Avenç*, núm. 217 (setembre 1997), p. 11-18.
- XIMENO, Vicent. *Escritores del reyno de Valencia.* València: Josep Esteve Dolç, 1747-1749. 2 vol. [Ed. facs. de València: París-València, 1980. 2 vol.]

- ZARAGOZA, Ernest. *Història de la congregació benedictina claustral tarraconense i cesarugustana (1215-1835)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004.
- ZARCO CUEVAS, Julián. *Catálogo de los manuscritos castellanos de la Real Biblioteca de El Escorial*. Madrid: Imprenta Helénica; San Lorenzo de El Escorial: Imprenta del Real Monasterio, 1924-1929. 3 vol.
- ZUDAIRE, Eulogio. *El conde-duque y Cataluña*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas: Escuela de Historia Moderna, 1964.

Índex onomàstic i d'obres anònimes¹

- «A batallar salieron muchas flores» 373
«A catorze del mes d'abril» 322
«A celebrar la festa senyalada» → *Blanc, J.*
(a.); *Valls, J. (a.)*
«A dar un placer muy finos» 283
«A destrozar las almas llamó muda» 297
«A esta pobre gitanilla» 511
«A esta Venus hermosa y divina» 481
«A estos pobres romeros» 510
«A Eurídice, ninfa bella» 545
«A Filis di una flor y» → *Mas i Soldevila, M.*
(a.)
«A l'àguila imperial» 475
«A l'infant nat en Betlem» 321
«A la aurora del sol de la gracia» 53
«A la belleza de un ángel» 186
«A la diosa Gilabert» 269
«A la estrella más brillante» 479
«A la fiesta, pastores, venid y volad» 485
«A la gaita bailó Gila» 510
«A la margen de un arroyo» 509
«A la más bella aurora» 48
«A la mesa llega el alma» 509
«A la monja más discreta» → *García, F. V.*
(f. a.)
«A la musa d'en Plantí» 476
«A la orilla de un arroyo» 290
«A la porta d'amor, ab dent tan llarga» →
García, F. V. (f. a.)
«A la que el templo» 486
«A la tu puerta animoso» 46
«A la Virgen soberana» 481
«A la voz del metal no despertaste» 301
«A las luces de N.» 45
«A las once me mandó» 505
«A las plumas de la fama» 484
«A mi Niño gracioso» 323
«A ponerse entre cristales» 290

1. Conté: (a) noms de persones; (b) títols d'obres anònimes; (c) entrades per matèries en el cas de gèneres i textos menors, institucions, etc., que altrament quedarien dispersos en el conjunt; (d) primers versos de tots els poemes: els d'autor conegut, en l'entrada corresponent a aquest; els anònims, amb entrada pròpia i remissió als autors als quals han estat atribuïts per la tradició. En el cas de les poesies de F. V. García, seguim la classificació d'A. Rossich i distingim entre obra pròpia, atribucions dubtoses i falses; per aquestes últimes entenem les que consten en qualsevol dels manuscrits i edicions antigues que transmeten els seus versos. Pel que fa als *incipit* de fragments teatrals no identificats, els apleguem sota una única veu «Teatre; fragments». Regularitzem l'ortografia dels textos i, quan hi ha diverses variants d'un mateix títol o *incipit*, triem la utilitzada en les edicions modernes. Abreviatures: a. (atribució), a. d. (atribució dubtosa), f. a. (falsa atribució).

- «A preguntarlo me incita» 283
 «A quien le sobran perlas» → *Mas i Soldevila, M. (a.)*
 «A quien ventura le falta» 506
 «A solas en mi aposento» 183
 «A tan buen tiempo ha llegado» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «A tan firme amor y fe» 379
 «A tan grans oferiments» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «A tanto llega el dolor» 52
 «A ti, que dejas el día» 48
 «A truco de miraros» 352
 «A tus divinas luces» 324
 «A tus manos, ninfa vil, repástalos» 375
 «A un divino entendimiento» 297
 «A un santo que hoy fiesta» 480
 «A una tierna corderilla» 185
 «A volar, pajarillo nuevo» 185
 «A vós, senyor Leonel» 54
 «A vosotros, ingenios generosos» 294
 «Ab dos mots vos penso dir» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Ab l'«Ite maledicti» tan terrible» 530-531
 «Ab lo llarg temps, lo tigre més feroç» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Ab plant diran d'est congrés» 476
 «Ab tes gràcies infinites» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 ABARCA, Pedro 419
 ABARCA DE BOLEA-XIMÉNEZ DE URREA, Pedro Pablo; comte d'Aranda 78
 «Abejuela que buscas las flores» 186
 «Aborrecido vivo y olvidado» 298
 «Acaba, dolça enemiga» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 Acadèmies
 Desconfiats 19, 87, 192-196, 301, 460, 532 → *Nenias reales*
 Literària (Sense nom) 19, 87, 89, 301, 329-332
 Sant Tomàs 459-460
 Sertoriana 340
 «Ací jau un frare blanc» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Aclamada Talía» 479
- ACOSTA, Cristóbal
Tratado de las drogas 425
 «Acudid de Minerva al obsequio» 482
 ACUÑA DE FIGUEROA, Francisco 274, 275
Ad epilepsiam sanandam 339
 «Ad primos vitae seu flos elanguit aestus» 568
 «Adiós, pensamientos míos» 506
Annotationes variae utriusque juris 440-441
 «Adonde alumbrá el sol y sin neblilla» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Adónde vas, ingrata, llevando tu rigor?» 478
 «Advierte no te engañen» 184
 AFÁN DE RIBERA ENRÍQUEZ, Fernando; duc d'Alcalá 197, 243
Afectos barceloneses 55, 559
 «[...] agnus campaneta» 320
 «Agora que la guitarra» 505
 AGRAMUNT, Jaume 124, 556-558, 561
 AGUILAR, Gaspar
Fábula 213
 Aguilar y Frigiliana, comte d' 467
 AGUILÓ, misser 256, 276, 385
 AGUILÓ, Francesc 273
 AGUILÓ, hereus de Marià 38, 44, 45, 56, 57
 AGUILÓ, Maria d' 273
 AGUILÓ, Miquel 399
 AGUILÓ, Pacià 273
 AGUIRRE, Domingo 330
 AGULLÓ, Jeroni
Exposición 20, 278-279
Manifiesto 278
 AGURTO, Francisco Antonio de; marquès de Gastañaga 241, 553
 AGUSTÍ, Antoni 143, 243
Diálogo de las armas 499
Libro de armas y linajes 243, 244, 499
 AGUSTÍ, Miquel 339
Llibre (Libro) 340
 «Ah, de los celestes orbes» 291
 «Ah, de los celos que alista» 183
 «Ah del caos horroroso» 48, 291
 «Ah del imperio alemán» 378
 «Ah del puerto» 289

- «Ah del sagrado alcázar del Bautista» 231
 «Ahora, dueño mío» 323
 «Ahora que estáis dormida» 186
 «Ahora que sale la aurora» 506
 AHUMADA, Juan de 134
 «Ai, mare mia, / què són cosquilles?» 241
 AIGUAVIVA, Francesc d' 87
 Aitona, marquès d' → *Montcada i d'Alagón-Espés-Castre, G. R. de*
 «[...] al afligido pueblo Dios le envía» 483
 «Al aire, al aire, lisonjas» 184
 «Al altar salía Teresa» 504
 «Al curso que hoy convida» 230
 «Al darle velo augustino» 230
 «Al empeño de amor más lucido» 290
 «Al entrar en un coche, Anarda hermosa» 373
 «Al español más valiente» 480
 «Al estruendo de bombas despertaste» 301
 «Al festejo, al festejo, galanes» 486
 «Al festín, al festín, estudiantes» 479
 «Al festín que el aplauso celebra» 230
 «Al festín que Isabel, como a reina» 232
 «Al general desprecio» 183
 «Al hombre que en hombres espera» 456
 «Al humilde Manzanares» 507
 «Al incendio de Anarda, arda» 186
 «Al monte, al valle, al llano, a la selva» 480
 «Al paso que tuve dicha» 297
 «Al perro que está sobre la fuente» 355
 «Al prado baja Clorinda» 185
 «Al prado de San Jerónimo» 510
Al principado de Cataluña (1640) 124, 348, 561
 «Al que me tope de grado» 345
 «Al que me tope le pido» 345
 «Al que nace sin ventura» 187
 «Al sarao que el amor» 187
 «Al son de una clara fuente» 187
 «Al templo inmortal» 291
 «Al vèurer apuntar» 320, 321
 «Al vínculo más estrecho» 482
 «Al zurdillo de la costa» 508
 «Alados espíritus malignos, venid» 486
 ALAGÓN, Blasco de; marquès de Vilassar 158
 «Álamos tremoladores» 508
 «Alandola, alandola, alandola» 321
 «Alarma, que amor despierta» → *García, F. V. (f. a.)*
 ALBA, Manuel de 553
 ALBERC I PUJOL, Antoni 154-155
 Albert II; emperador 138
 ALBERT, Pere 531
 Albert Magne, sant (pseudo-Albert) 152
 Albi, baró de l' 305, 306
 ALBIÀ, Josep 501
 «Albínia, mai ton rigor» → *García, F. V. (a. d.)*
 «Albricias, discretos» 291
 «Albricias que hoy ofrece» 479, 480
 «Albricias, señores» 486
 Alcalá, duc d' → *Afán de Ribera Enríquez, F.*
 Alcanà, rector d'
 «Que de Marte en l'escola, gloriosa» 58
 ALCÁZAR, Baltasar del
 «Madalena me picó» 354
 «Tu nariz, hermosa Clara» 354
 Alcúdia, compilació sobre el comtat d' 15, 460-461
 Comte d' → *Escrivà d'Íxer, B.*
 «Alegraos, zapateros» 283
 ALEMANY, Maria Victòria 236
 ALEMANY, Pere d' 146
 Alexandre VI; papa 143, 279
 Alexius 339
 ALFARO, Alonso de
 «Agora, señor, agora» 512
 Alfarràs i Llupià, marquès d' 278
 ALFAY, José 272, 514, 515
 Alfons I de Catalunya-Aragó 446, 447
 Alfons II de Catalunya-Aragó 496
 Alfons III de Catalunya-Aragó 446
 Alfons Rodríguez, sant 337
 «Allá camines, dulce pensamiento» 297
 Almazán, marquès d' → *Hurtado de Mendoza i Cárdenas, F.*
 Alonso, fra 176
 ALÒS, Joan d' 224
 ALÒS-MONER, Ramon d' 181
 ALTAFULLA 533
 «Altes muntanyes de Berga» → *García, F. V. (f. a.)*

- «Altivo pensamiento» 186
 ALVAR GORRÓN, Gregorio 273
 ÁLVAREZ DE TOLEDO, Gabriel 163, 193, 195
 ÁLVAREZ DE TOLEDO, Manuel Joaquín;
 comte d'Oropesa 241
 ÁLVAREZ DE TOLEDO OSORIO, Antonio 327
 ÁLVAREZ DE TOLEDO Y PELLICER, Ignacio;
 marquès de Salmerón
 «O soledad apacible» 553
 ÀLVARO, Andreu 315
 ÀLVARO, Juan de 182
 «Ama al que ama Anagarta» 185
 «Ama al que ama las almas» 509
 «Amable deidad» 323
 «Amada enemiga, pues ya mi pesar» 323
Amadís de Gaula 204
 «Amador soy, mas nunca fui amado» 507
 «Amañen los sentidos» 183
 «Amante ausente y triste» 183
 «Amante y aborrecido» 50
 «Amantes avecillas» 481
 «Amar el día y aborrecer el día» 377
 «Amar, morir y cantar» 186
 «Amarga, macilenta, desmembrada» 435
 «Amarilis me ha rendido» 323
 AMAT 164
 AMAT, Josep d' 195
 AMAT, Pau 444
 AMAT, Pau Ignasi d' 519
 AMAT I SENTISCLA, Marianna 489
 AMAT-PLANELLA I DE GRAVALOSA, Fran-
 cesc d' 489
Ambaixada del príncep Licomandro 20, 249,
 272
 AMER, Miquel Victorià 45
 AMETLLER 206
 AMIGANT, Pere 454
 Amílcar Barca 331
 Amintes → *Cicart, rector*
 «Amo tan altamente que imagino» 297
 «Amo y temo, y si temo es porque amo»
 377
 «Amor, a tu imperio apelo» 184
 «Amor, amor, amor, de ti me quejo» 187
 «Amor, amor, puix que canto» → *Garcia,*
F. V. (f. a.)
 «Amor, amor, què vols fer del buirac?» →
Garcia, F. V. (a. d.)
 «Amor, amor, yo puedo de esta vez» →
Garcia, F. V. (f. a.)
 «Amor es incontrastable» 443
 «Amor mío, ¿qué temes? ¿por qué no te vas»
 324
 «Amor poderoso» 480
 «Amor sos timbres desdora» 393
 «Andi, que tu le munde» 320
 ANDREU, Jacint
Practicae gotholanorum 220
 «Àngel de la Anunciación» 511
 Àngel de llum → *Verdader Àngel de llum*
 ANGLÈS, Pere Màrtir 8, 335
 ANGLESO LA, els 120
 ANGUERA I DE SOJO, Josep Oriol 454
 ANGUERA DE SOJO, Oriol 451-453
 «Ànima de purgatori» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 Anjou, duc d' → *Felip V d'Espanya*
Annals consulars 13, 84-86, 180, 289
 Annio de Viterbo → *Nanni, G.*
 ANTIC, Francesc 454
 ANTIMOR, Tomàs 178-179
 Antoni de Sant Maties
 Carta sobre l'oració 20, 515-516
 «Antonia, de amar tus flechas» 50
 «Antonia, de amor las flechas» 545
 ANTONIO, Nicolás 19, 173, 326, 335, 527
 → *Dalmases, P. I. de; Serra i Postius, P.*
 ANYÉS, Joan Baptista 525
 APARICI, els 532-534
 APARICI, Josep; major
 Notes autobiogràfiques 532-534
 APARICI, Josep; menor 195
 Correspondència 533-534
Descripción 18, 420-421, 527-529
 Discursos 19, 200-201
 Mapes 529, 532-533
 Notes autobiogràfiques 532-534
 APARICI, Josep Innocenci 533-534
 APARICI, Mariàngela 534
 APARICI I D'AMAT, Ignasi 533-537
 APARICI I FONTBAIONA, Francesc 201, 532-
 533
Breu recopilació 533

- Apolítico discurso* [...] → *Apologético discurso* [...]
- Apologético discurso* (1640) 131, 348
- «Apostemos, Amarilis» 185
- «Apostemos, niña, que acierto» 184
- «Apurar, Filis, pretendo» → *Mas i Soldevilla, M. (a.)*
- «Aqueix frare reverend» 81, 423, 511
- «Aquel el sitio fue donde algún día» 298
- «Aquel labrador antigo» 291
- «Aquel llegar de presto y abrazalla» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Aquel verde botón que lazo airoso» 377
- «Aquell senyor resplendent» → *Garcia, F. V. (a. d.)*
- «Aquells ulls centros d'amor» 394
- «Aquest jove que ha cantat» 506
- «Aquesta viva copia, este traslado» 297
- «Aquestas que de Elisa o falsedades» 298
- «Aqueste domingo» 505
- «Aquí de Dios, que me matan» 185
- «Aquí jau un capità» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Ara ab lo títol, gran Colon, t'ufanes» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- Aragó, diputats d'
- Correspondència 349
- ARAGÓ, Hipòlita d' 403
- ARAGÓ-CARDONA, Enric d'; duc de Cardona 198, 257, 266
- Correspondència 347-348, 561
- ARAGÓ-CARDONA-CÓRDOBA, Enric d'; duc de Cardona 93, 446
- ARAGÓ-CARDONA-CÓRDOBA, Joaquim d'; duc de Cardona 140
- ARAGÓ-CARDONA-CÓRDOBA, Lluís d'; duc de Cardona 93, 140
- ARAGÓ-CARDONA-CÓRDOBA, Pasqual d' 148
- ARAGÓ-CARDONA-CÓRDOBA, Pere Antoni d' 94, 112, 146, 148, 318, 341
- Aranda, comte d' → *Abarca de Bolea-Ximénez de Urrea, P. P.*
- ARANDA, Luis de 306
- «Arde enojada Elisa, arde celosa» 298
- ARDENA I ARAGÓ, Lluïsa d' 82, 424
- ARDENA I DARNIUS, Josep d'
- Memorial* 341
- ARENA, Antoine d'
- Elegia* 394
- Epistola gaya* 394, 546
- ARENY, Feliu d' 500
- ARENY, Hortensi d' 500
- ARENY I DE TORALLA, Francesc; baró de Claret 352
- ARÉVALO DE ZUAZO, Francisco 65
- ARGAIZ, Gregorio de
- Población eclesiástica de España* 150
- ARGENSOLA, Bartolomé L. i Lupercio L. 117, 302
- ARGENTER; jurista 87
- ARIAS PÉREZ, Pedro 188, 513
- Aristòtil 101
- De anima* 155-156, 214-216, 429-430, 433, 439-441, 464, 536 → *Cases, R. de; Labrador, H.; Pobla, M.*
- Física 155-156, 214-216, 428-430, 433, 434, 439-440, 450-451, 457, 464, 536 → *Bolós, P.; Calvo, J.; Cases, R. de; Cortès, M.; Homs, J.; Labrador, H.; Monjo, P. M.; Perera, J.; Pobla, M.; Ribes, J.*
- Lògica 181-182, 219, 426-430, 433, 457 → *Bonall, J.; Calvo, J.; Cortès, J.; Cortès, M.; Cos, B.; Font, M.; Giralt, P. J.; Homs, J.; Jorís, J.; Labrador, H.; Navarra, J.; Perera, J.; Pobla, M.; Prats, M.; Salvany, J.; Usac, F.*
- Metafísica 219, 428, 433, 441, 464 → *Cortès, M.*
- Aritmètica 18, 499 → *Cortés, J.*
- «Arma, arma, guerra, guerra» 482
- ARNET, Bernat 432
- «Arranca d'una volta, cruel amor» 44
- ARRAU, Josep 55, 275
- «Arroyuelo presuroso» 508
- «Arroyuelo que corres» → *Mas i Soldevilla, M. (a.)*
- «Arroyuelo que en campos de flores» 185
- «Así yo viva, Inés, que no os entiendo» 353
- ASPRER I COPONS, Magdalena 547
- «Astro luciente, estrella luminosa» 479
- «Atención, atención, señores» 485

- «Atención, que ahora quiero» 290
 «Atended, bellas ninfas de Apolo» 48
 «Audi, domina mea» 374
 Aule Gelli 158
 «Aulica, sed numeris gravibus resonanda Thaliae» 193
 «Aun entre las desórdenes del yelo» 297
 «Aunque enemiga la suerte embarace» 83
 «Aunque és cosa natural» 475
 «Aunque mi esperanza» 292
 «Aunque todo el mundo entero» 474
 «Aunque ves que peno y muero» 378
 «Aunque yo miento» 509
 «Aúr, querida» 321
 «Ausente de mi bien y de mi gloria» 372
 «Ausente de mi gloria» 299
 «Ausente dueño mío» 187
 «Ausente pajarillo, pajarillo» 184
 «Avecillas que al monte Carmelo» 230
 «Avecillas, venid a las flores» 481
 AVELLÀ, Jaume
   Correspondència 541-542
   Notes de memòries 14, 540-542
 AVELLÀ I ESCARDÓ, Cristina 236
 AVELLANEDA, Juan 283
 «Aves amorosas» 505
 «Aves, brutos, fieras, todos sienten de amor» 184
 «Aves, plantas y flores» 292
 ÁVILA, Gaspar de
   La dicha por malos medios 358 (?)
 AVINYÓ, Lluís 166
 Avisos, cartes d'
   → *Gasetes; Relacions*
   Madrid (1640) 124, 348, 349, 561
   València (1640) 349
 Avisos para la muerte 513
 «Avui hem vist moltes coses» 342
 «¡Ay, cruel fortuna» 290
 «¡Ay de mí, infeliz» 183
 «¡Ay de mi pena!» 187, 291
 «¡Ay de mí, santos cielos» 292
 «¡Ay de quien vive adorando» 186
 «¡Ay de ti, pobre cuidado» 45
 «¡Ay del tormento» 184
 «¡Ay, desdichada Ismenia» 182
 «¡Ay, dolor inhumano» 240
 «¡Ay dolor, su extraño llorar» 480
 «¡Ay, dulce sentimiento! ¡Ay, pena amable!» 186
 «¡Ay flor, ay clavel, ay rosa» 374
 «¡Ay, Lisis, bella divina homicida» 53
 «¡Ay, qué cansera» 290, 322
 «¡Ay, qué desdicha» 184
 «¡Ay, que ha venido a la villa» 45
 «¡Ay, que me matan tus ojos» 45
 «¡Ay, que me muero! Mas, ay, que me muero» 289
 «¡Ay, que no siente el penar» 322
 «¡Ay que sí, ay que no» 183
 «¡Ay, qué tormento» 323
 Ayamonte y Villamanrique, marquès d' 490
 AZPILCUETA, Martín de 414
 BABIN, Étienne 192
 Baboia 275
   «Llamp del cel te toc, gojata!» 276
 BABOT, Carles 404
 BABRA, Salvador 89, 90, 92
 BABRA-VINDEL; llibreria 216, 406
 BACALLAR, Vicenç; marquès de San Felipe
   Comentarios 14, 179-180
 BADIA, Francesc 101
 BADIA, Josep 100
 BAEZA, Gaspar de
   Vida 527
 BAIER, Lluçia 196
 Baile 472
Baile de Los galeotes 515
 «Bajó Franselisa al soto» 185
 BALAGUER; jurista 87
 BALDÓ, Lluís 555
 BALDRICH I DE MARTÍ, Pau 90
 BALMES, Lluçia 154
 BALMES, Marcia 153
 Banys, rector dels → *Vives i Ximénez, J.*
 BARBADILLO 514
 «Bárbaros moradores de Adzonia» 291
 Barberà i Gironella, marquesos de 163
 BARCELÓ, Josep (Betzola) 399
 Barcelona
   Consell de Cent, correspondència 468

- Consellers, catàlegs de 287-289 → *Annals consulars*; Cervera, R.; Estalella, J.; Ferrer, J. F.; Mas i Soldevila, M.; Montfar-Sorts, D.
 Coronela, oficis de la 477
 Mercaders, matrícula de 129
 Notícies històriques 142
 «Barcelona, de pesar» 468
 Barcelos, comte de → Pedro de Portugal
 BARELLES, Esteve 117
     Centuria 16, 204
 BARONIO, Cesare 414
 BARRERA, pare
     «¿Cuándo, ingrata Inés mía» 357
 BARRERA, Jaume 404
 BARRERA, Magí 334
 BARRET, Francesc 285
 BARTER, Joan 230
 BARTOMEU, Francesc de 87
 BARTOMEU, Gaspar 87
 BARTOMEU, Josep de 87
 BARUTELL 164
 BARUTELL, els 15, 547-548
 BARUTELL, Llorenç de 547
 BARUTELL I DE CABRERA, Joan de 548
 BARUTELL I DE NEGRELL, Joan de 547
 «Basilisco del tiempo, tú, que doras» 84
 BASSOLS, Claudi 179
 BASTERO, Antoni de 8, 18, 123
     Correspondència 19, 304, 529-530
     Crusca provenzale 303-304, 529
     Història de la llengua catalana 216-217
 BASTERO, Baltasar de 529
 BASTERO, Francesc de 304, 529
 BASTERO, Gaspar de 529
 BASTERO I VILANA, Antoni de 529
 BASTERO I VILANA, Josep de 529
 BASTONS 465
 BATALLER, Francesc
     Teologia 457-460
 BATET, Pere 141
 BATLLE, Domènec 278
 BATLLE, Joan Baptista 425
 BATLLE, Josep 335
 BATLLE; llibreria 169
 BAYLE, Pierre
     Le grand dictionnaire 164
 «Bé degué ser, Gileta, bon mosquit» 44
 Beda, pseudo- 338, 339
 BELANDO, Nicolás de Jesús 78
 «Bella aurora, a quien el cielo» 482
 «Bella, divina Aurora» 182
 «Bella serrana, que aurora y temprana» 49
 BELLAFILLA, Anna 299
 Bellafont, marquès de 553
 BELLARMINO, Roberto
     Doctrina cristiana 19, 75-77
 Bellesguard, rector de → *Gualbes, J. de*
 «Bellísima deidad que, repetida» 84
 «Bellísimas tempestades» 186
 «Bello hechizo de Cupido» 49
 «Bellos zagalejos» 480
 BELLVEÍ, Francesc 87
 BELMONTE BERMÚDEZ, Luis de
     Los tres señores del mundo 358
 BENAVIDES 515
 BENAVIDES-ÁVILA Y CORELLA, María Teresa de; duquesa de Cardona 93
 «Bendita sea la hora y el momento» 373
 BENEIT, Vicent 273
 Benet XIII; papa Luna 448
 Benet XIII; papa 285
 Benet XIV; papa 487
 Berenguer, don 87
 BERGA I D'ALIAGA, Felip de 65, 213, 264, 392
 «Bergantes hombres, esto es» 371
 BERMÚDEZ, Cristóbal 303
 Bernadí de Manlleu 345
 Berosus 143
 BERTRAN, Manuel → *Mas i Soldevila, M.*
 BERTRAN, Miquel 306
 BERTRAN NADAL, Lluís 146
 «Besa una corda importuna» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 BESORA, Josep Jeroni 306
 BESSE, Guillaume 165
 BESTRACA, Bernat de 146
 Betzola → *Barceló, J.*
 BEUTER, Pere Antoni 306
 Bíblia 120, 464-465 → *Agulló, J.; Cases, M.; Colomer, J. P.; Costa, R.; Ponç Pilat*

- Bibliothèque universelle* 164
 «Bien haya la mano» 290
 «Bien podéis, ojos, buscar» 186, 508
 «Bien podéis, ojos, llorar» 508
 «Bien podéis vos, Elisa, añadir fuego» 296
 BIGNON, Jean Paul 206
 BISBAL, Antonina 246
 BIURE I DE MARGARIT, Josep de
 Carta 127
 BIVAR, Francisco 416
 BLANC 465
 BLANC, Josep 12, 272
 «A eixa gala de velluts» 402
 «A grans glòries se convida» 404
 «A l'un i altre món de llum esmalta» 400
 «A perpètua, Colom, glòria us convida» 398
 «A vostres peus rendit estic, senyora» 400
 «Abismes d'activitats» 404
 «Acuda lo suplicant» 403
 «Advertiu, bon parroquial» 402
 «Àguila noble, que ab dorades ales» 399
 «Ai, que m'ha mort Amarilis» 404
 «Al sol, Betzola, com un altre Job» 399
 «Amor lasciu, estrago de la vida» 400
 «Aquest pòrfido en si sella» 256
 «Aquí reposa un cavall» 401
 «Arbre que en sempre alegre primavera» 398
 Arxiepiscopologi 14, 90-91, 141-145, 163, 199, 494
 «Atalaia de sepulcres» 404
 «Bé pot blasonar, senyora» 401
 «Bella aldeana que el pasmo de Xipre» 400
 «Bella com la rosa en maig» 403
 «Bellíssim esplendor d'estes riberes» 398
 «Bisarra naix una rosa» 403
 «Cantar que quant estampes en l'arena» 399
 «Cego a la llum de tres sols» 402
 «Ciutat antiga, noble, Tarragona» 400
 «Cobrir a Llätzer mort d'una pissarra» 398
 «Consagra mon cor, senyora» 402
 «Culpable no pot ser la dolça pena» 400
 «D'Ivissa va venir don Fierabràs» 399
 «D'un jugador clerical» 402
 «De fusta incorruptible manà al poble» 400
 «De vostre trage galant» 402
 «De vostres mans una flor» 401
 «Deïdat soberana, a qui» 402
 «Deixant lo espiritual» 402
 «Del vapor de la culpa més tirana» 400
 «Depòsit de bellesa peregrina» 398
 «Desenganya's el batxiller» 402
 «Després que en vostres estrelles» 404
 «Después que meresquí vèurer-us, Maria» 399
 «Ditxós en lo que empreneu» 402
 «Ditxosa ànima mia» 404
 «Divina aurora, que del sol vestida» 399
 «Don Pujalt, lo parroquial» 402
 «En hora bona, senyora» 401
 «En les mans de la Venus més hermosa» 400
 «En si aquest jaspe segella» 401
 «Errant deessa que ab coturn instable» 398
 «Esta que mires fàbrica cenyida» 398
 «Estes flors a qui hermosea» 401
 «Estic més ple de vent que grosses manxes» 399
 «Fatiga a Naaman lepra incurable» 400
 «Frare cercau, n'Armanta, que us reculla» 398
 «Fugitiva se despenya» 402
 «Hermoses aigües que ab sonora plata» 398
 «Honor d'aquestos camps, en qui sege-lla» 399
 «Impuls fou de mon amor» 401
 «Ja ab fletxes no mata amor» 401
 «Ja festives, ja glorioses» 401
 «Ja que ma musa dilata» 402
 «Ja que ta ruda musa» 401
 «Ja, trist, lo Francolí no argenta en plata» 400
 «Jesús, a qui tant dels lliris» 400

«Josep, no ja les fregones» 404
 «La pressa en contractar lo matrimoni»
 399
 «La que fonc del camp estrella» 402
 «Les coses d'aquest món són vent de
 manxes» 399
 «Lo drap, senyora, tirí» 401
Matalàs de tota llana 272, 397-405
 «Mirau, Betzola, que el doctor Frescum»
 399
 «Monja barbuda, recoleta vella» 400
 «Morta miro, ab nafres dos» 402
 «Mosquit que del celler lo vent acotes»
 399
 «Mossèn Pere, axí us do Déu» 402
 «¿No em diràs com estàs tan melancòli-
 ca» 399
 «No obstant que en la cort estic» 403
 «No vull olorar la rosa» 403
 «O Jesús dolcíssim» 400
 «Onofre Bas i Jover» 402
Pancàrpià poètica catalana 272, 405
 «Pau Gomis, lo corpulent» 403
 «Per a glossar aquest peu» 403
 «¿Per què sou, Nicolau, tan bonifaci»
 398
 «Per una nimfa d'aigüera» 261, 403
 «Poc airosa dropassa botifarra» 399
 «Poc en l'illustre mirament tingueren»
 399
 «Poeta rubicundo» 401
 «Poeta, sies qui sies» 402
 «Portaler, deixau passar» 401
 «Prendrà Gomis i Armengol» 403
 «Quan les lluïdes estrelles» 401
 «Quantes, alegre i contenta» 402
 «Que sia jo doctor de més de marca»
 399
 «Qui, senyora, adverteix en la llum clara»
 «Qui seràs tu, la més bella» 403
 «Qui us mira, pare lector» 403
 «Rècipe d'un descalç llec» 403
 «Rècipe en una paella» 403
 «Rècipe lo capellet» 403
 «Rendit un cert devot a la lisonja» 399
 «Rosa bisarra a qui lo camp venera» 398

«Rosa de nàcar vestida» 401
 «Satisfaria el primor» 400
 «Sembla dolçura» 400
 «Serà sempre lo temps vana lisonja» 399
 «Si en vosaltres té fe un apotecari» 399
 «Si lo meu cor tu demanes» 400
 «Si preteneu ab paper» 401
 «Tecla, tos intents reporta» 256, 401
 «Temple majestuós açà, devota» 400
 «Verda i fresca campanya» 401
 «Vesteix de flors al prat la primavera»
 398
 «Vestida de candor qual blanca aurora»
 398
 «Vestida del sol sí està» 403
 «Victòria a la platja arriba grata» 398
 BLANC, Josep (a. d.)
 «A celebrar la festa senyalada» 401
 «Com sou parroquial novell» 248
 «Coronades d'esperances» → *Fontane-
 lla, F.*
 «D'escudeller en canonge» 256
 «Diré: quin joc jugarem, si em dau lloc»
 263
 «Eix palm de cara linda» 248
 «Eres del món les bassures» 256
 «Esta pedra, tot enter» 248
 «Galant ve lo Montargull» 248
 «Llevant-me un matí molt apressat» 263
 «Nolasco, del refetor» 248
 «Pardiobre, fra sant Nolasco» 248
 «Que haja set anys que va al rem» 249
 «Que mentres sollicitau» 256
 «Rajoler, que ans de casar» 256
 «Segella esta pedra a qui» 248
 «Si al sobreposat del vi» 255
 «Tenint lo amor i hermosura» 404
 «Títore en frare empeltat» 256
 «Un gramàtic lo més pur» 256
 BLANC, entorn de Josep
 «Ai, lo pobre Felisart» → *Valls, J.*
 «Hermosíssims camps de Segre» 267
 «Llàgrimes mies, eixiu» 247
 BLANCAS, Jerónimo 117
 «Blanco penacho de nieve» 508
 BLANES, els 162

- BLANES-CENTELLES, Francesc de; comte del Castell de Centelles 159
- BLANES-CENTELLES I CALATAIUD, Francesca de; marquesa de Coscojuela 241, 242
- BLASCO DE LANUZA, Vincencio 117
- BOADES, Bernat 16, 144, 200
- BOADES, pseudo-Bernat → *Roig i Jalpí, J. G.*
- BOCCACCIO, Giovanni 303
- BOCCALINI, Traiano
Raguagli di Parnaso 120, 121
- Bocina pastoril* 123, 310 → *Boil, F.*
- BOFARULL, Francesc de 86
- BOFARULL, Manuel de 398
- BOFARULL, Pròsper de 78, 85, 102, 106
- Bofill 136
- BOFILL I MATES, Jaume 87
- BOHIGAS, Pere 469
- BOÏL, Francesc 308-310 (a.)
→ *Bocina pastoril*
«Con luz poca y con menos disciplina»
→ *Góngora, L. de (a.)*
«Restituye a tu mundo horror divino»
→ *Góngora, L. de*
- BOIXADORS, Joan Tomàs de 275
- BOIXADORS I DE PINÓS, J. Antoni de; comte de Savallà 195, 200
«No ya de Grecia el numen armonioso» 192
Serenata 193 (?)
- BOIXADORS I SUREDA, Bernat Antoni de; comte de Peralada
«Cuál es dolor más cruento» 300
- BOIXASSA, Joan Pau
Opusculum 444
Teologia 443-444
- BOLDÓ 126
- BOLET, Joaquim 87
- BOLÓS, Pere
Física 441-442
«Bon ofici és ser pastor» 321
- BONALL, Josep
Lògica 435-437
«Bones o males seguidilles» 280
- BONET; jurista 87
- BONET, Nicolau 129
- BONET, Pere 90
- BONEU, Miquel
Medicina 224-225
- BONNART, J. 178
- BONSOMS, Isidre 311-313
- BOQUET, Lluís 129
- «Bordó Pomona de un jardín florido» 373
- BORI, Josep 13, 45-56, 224
«¿A quién adora el alma mía? A María» 52
«A una casa vaig entrar» 49
«A vos contempla y adora» 50
«Acudiu, pastors» 54
«¿Adónde bueno vas con el ganado» 50
«Atiende, humana belleza» 52
«Con suspiros de rendido amante» 50
«Dichosa Venus, en quien» 49
«Entre dones i cadires» 49
«Escucha, hermosa N» 48
«Escuchen, señores míos» 54
«Estant al cap dels Tallers» 53
«Este monte que está ardiendo» 50, 51
«Francisca, ¿por qué te mudas» 53
«Herido del dios Cupido» 52
«María, mira me matas» 53
«Miré una vez tu belleza» 52
«Mogut de l'admiració» 48
«No estigau axí espantada» 49
«Pues lo permiten los hados» 52 (?)
«Puix la fortuna ha volgut» 51
«Puix vostre nom és en flor» 49
«Que quan apar en la esfera» 52
«Si a los mayos por floridos» 52
«Si lo amor de Francisco» 50
«Tal vez en grande afición» 52
«Temps festiu i d'alegria» 50
«Un home ab molt gran combat» 50
«Una deidad, una Venus» 52
«Vós que sou vella i donzella» 49
- BORJA 515
- BORJA, sant Francesc de → Francesc de Borja, sant
- BORJA, Francesc de
Carta 524-525
«Zagalas las de Gandía» 524-525

- BORJA, Francesc de; arquebisbe de la Plata 525
- BORJA, Francesc de; catedràtic de Salamanca 525
- BORJA, Josep de
«Bendiganle las obras» 545
- BORJA, Maria Gabriela de → *Enriquez, M.*
- BORJA, Roderic de → *Alexandre VI*
- BORJA, Roderic de; fra Francesc o Francesc de Jesús 524-525
- BORJA I D'ARAGÓ, Francesc de; príncep de Squillace 515
- BORJA I D'ARAGÓ, Francesc de; rector de Salamanca 525
- BORJA I DE CENTELLES, Francesc de; duc de Gandia 524
- BORJA I DORIA, Francesc de; duc de Gandia 524
- BORJA I DORIA, Pasqual de; duc de Gandia 524
- BORJA I ENRÍQUEZ, Joan de; duc de Gandia 525
- BORJA I PONCE DE LEÓN, Pasqual Francesc de; duc de Gandia 487
- BORJA I VELASCO, Gaspar de; cardenal 120, 345, 349
- BORRÀS, Ramon 563
- BORRASSÀ, Dídac 517, 518
- BORSANO, Ambrosio
Discurso 18, 406-408
Parecer 408
- BOSC, Andreu 19, 117, 414, 416, 477
- BOSCÀ, Joan Francesc
Memorial històric 134
- BOTELLES, Jaume
El patrocinio universal 14, 244-246
El prodigio en ambos amores 246
- BOTELLES, Pere Joan 246
- BOTERO, Giovanni
Della ragione di Stato 531
- BOTET I SISÓ, Enric 167-168
- BOTET I SISÓ, Joaquim 168
- BOVÉ, Salvador 94
- BOVER, senyora 403
- BRANSÍ, Beguí 276
- «Brau nap n'hauveu arrencat» 282
- BRAVO DE ACUÑA, Luis 551
- BRAVO DE CARDONA, Francisco 551
Breu relació del que se ha fet en la vila de Münster 131
Breve y verdadera relación de la entrada del marqués de los Vélez 125
- Brígida, santa
Revelacions 436
- «Brillante lucero del alba más bella» 479
- BRISEÑO, Miguel 284
- BRITO, Gregorio 341
- BRIZ MARTÍNEZ, Juan 117
Historia 447-448
- BROCÀ, Guillem Maria de 214
- BROQUETES, Francesc 19, 76, 77
- BROSSA 500
- BRU, Francesc 557
- BRU, Josep de 418
- BRUNIQUER, Esteve Gilabert
Rúbriques 13, 142
- «Búcaro, bucarillo» 379
- «Búcaro que a mi labio» 379
- BÜCHELS 206
- «Buda, ciudad en Hungría» 479
- BULBENA, Antoni 276-277
- BURGÈS, Joan 273
- BURGÈS, Josep de 273
- BURGUNYÓ, Teresa 323, 324
- «Burla bien con desamor» 506
- «Busca Gileta des d'hora» 44
- BUSQUETS, Joan 140, 141
- BUSQUETS, Rafael
Breve compendio 244-246
Llibre 244-246
- «Caballero, muy en balde» 507
- CABANES; notari
- Cabregahano (?), marquès de
«Risueña fuentecilla» 48
- CAÇADOR, Guillem; bisbe de Barcelona 107
- CAÇADOR, Guillem; bisbe de l'Alguer 107, 414
- CAÇADOR, Jaume; bisbe de Barcelona 107
- CAÇADOR, Jaume; bisbe de Girona 107
- «Cagaba un estudiante descuidado» 504
- CAIXES, Onofre
Notabilium rerum diversarum 168

- CALATAIUD I PALAFOX, Anna Maria de; comtessa del Castell de Centelles 241, 242
- CALÇA, Francesc 117
- CALDERÓ, Miquel de 417-419
- CALDERÓN, Rodrigo 355
- CALDERÓN DE LA BARCA, Pedro 553
A secreto agravio, secreta venganza 377
Argenis y Poliarco 365
Casa con dos puertas, mala es de guardar 378
Con quien vengo, vengo 366-368
El astrólogo fingido 370
El galán fantasma 365
El hombre pobre, todo es trazas 365
El mayor encanto, amor 377
El médico de su honra 365
El príncipe constante 376
Judas Macabeo 365
La dama duende 369, 376
La vida es sueño 20, 213, 228, 323, 330, 368
Los lances de amor y fortuna 369
Mejor está que estaba 379
Para vencer amor, querer vencerle 359
Peor está que estaba 369, 371
Saber del mal y el bien 368
- CALDES, Jeroni de 557
- «Calla y sofre, corazón triste mío» 48, 182
- «Callada nit, que mires» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Calle el sol y calle el alba» 508
- «Calle un mínim molt expert» → «*Veguer illustre, cuia drete esgrima*»
- «Callen armoniosas voces» 486
- CALLÍS, Jaume 414
- CALOPA, Climent 541
- CALVET, Agustí 88
- CALVET, Teresa 343
- CALVO, Josep
 Física 434-435
 Lògica 431
- «Campo inútil de pizarras» 506
- CAMPOMANES, Pedro RODRÍGUEZ DE 197
- CAMPORRELLS, Josep 73
- CÁNCER, Jaume (?) 87
- CÁNCER Y VELASCO, Jerónimo de 194, 515
 «A baptizarse mis reinas» 356
Cancionero general 525
Cancionero llamado Danza de galanes 513
Cancionero llamado Flor de enamorados 513
Cancionero llamado Sarao de amor. Segunda parte 514
- Cançoners → Miscel·lànies literàries
- CANDAMO, Francisco de 514
 «Preguntar de amor la esencia» 379
 «Canta, ruiseñor» 184
 «Cantando a la frescura» 299
 «Cantar de esta gran reina» 483
 «Cantar pretendo, Florilla» 184
 «Cante la fama mi nombre» 506
 «Canten dos pajarillos» 183
 «Canten las esferas» 184
 «Cantó de plano el mulato» 507
- CANYADELL I BRU, Francisca de Jesús 230
- CAPDEVILA; rabí 204
- CAPELLADES, Josep 87
- CAPMANY, Antoni de 13
 «Carácter al alma imprime» 297
- CARBONELL; poeta (Joaquim?) 271
- CARBONELL, Joaquim 271, 273
- CARBONELL, Pere 306
- CARBONELL, Pere Miquel 113, 115-117, 162, 419, 496, 548
- CÀRCER (Carseli)
 «Aquest llibre s'intitula» 58, 71
- CÀRCER (Carseli) (a.)
 «Cert, una cosa» 276
- Cardona, ducs de → *Aragó-Cardona, E.; Aragó-Cardona-Córdoba, E.; Aragó-Cardona-Córdoba, J.; Aragó-Cardona-Córdoba, Ll.; Benavides-Ávila y Corella, M. T.*
- CARDONA, Bernat de 175
- CARDONA, Cristòfol de 551, 552
- CARDONA, Maria de 551
- CARDONA, Pere de 334
- CARDONA I MARGARIT, Francesc de 501, 549, 550-552
- CARDONA I PERTUSA, Josep de 501 (?), 551
- CARDONA-BORJA I D'ALAGÓ, Antoni de
El más heroico silencio 48, 55

- CARESMAR, Jaume 19, 238
 «Carideta mia» 48
 Carlemany 116, 165, 166, 170, 171, 305, 419
 Carles II; emperador 117
 Carles IV; emperador 138
 Carles V; emperador 162, 329
   Cartes 203
   Vida 545 → *Gilabert, F. de; Nieremberg, J. E.*
 Carles II de Castella i Catalunya-Aragó 13, 78, 179, 180, 239-241, 274, 311, 333, 335, 406, 407, 446, 447, 449, 455, 463, 466-469, 480, 482, 525-526, 529, 533, 535, 544, 554, 572
 Carles III → *Carles d'Àustria*
 CARLES, Gaspar 306
 Carles d'Àustria; arxiduc, 123, 470, 474-477, 518, 566-567
 Carles d'Àustria; fill de Felip II 496, 498, 499
 Carles Martell 116
 «Carlos, Astrey te llama» 475
 CARRERES, Joan 273
 CARRILLO, Martín 117, 144
 Carseli → *Càrcer*
 Carta a un «valido» 488
Carta de les llibertats de Torroella de Montgrí 396
Carta de uno de los rehenes (1640) 124
Carta o relació enviada de Saragossa a Barcelona (1645) 342
 Carta paròdica 550
 CARTELLÀ; nobiliari dels 15, 304-308
 CARTELLÀ, Alexandre de 305-307
 CARTELLÀ, Francesc de; segle XVII 557
 CARTELLÀ, Francesc de; segle XVIII 305
 CARTELLÀ, Joan de 305, 307
 CARTELLÀ, Pere de, *olim* DESBAC I DE CARTELLÀ; marquès de 307
 CARTELLÀ, Pere Galceran de 307
 CARTELLÀ DE MALLA I DE SABASTIDA, Francesc
   Apologia 307
   Arbre 307
 CARTELLÀ SABASTIDA, Josep Galceran de 305
 CARTELLÀ SABASTIDA ARDENA I ERILL, Josep de 307
 CARTELLÀ SABASTIDA FONTS I ERILL, Francesc Galceran de; baró de Falgons 307
 CARULLA
   Teologia 457-460
 CASADEMUNT, Josep 319
 CASADEVALL, Simó
   Refugium 168
 CASALS, Gaspar 402
 «Cassandra divina» 182
 CASANOVES, Francesc 189
 CASASTEVA, Josep 227
 CASASÚS, Josep de 319
 CASES, Magí
   Desengany 462
   Expositio 20, 461-462
   Rhetoricae publicae thesaurus 462
 CASES, Rafael de
   De anima 100-101
   Física 100-101
 CASETES, Dídac
   Medicina 220-221, 225-226
 Casimir IV de Polònia 138
Caso horrendo y portentoso 124, 561
 CASSANT, Antoni 73
 CASTAÑOS, María de 283
 CASTELLAR, Francesc 308
 CASTELLARNAU I MOLES, Pere de
   «Fui señor, fui duque y conde» 468
 Castellbell, marquès de; biblioteca 410, 411, 464
 Castelldosrius, marquès de → *Sentmenat-Oms de Santa Pau, M. de*
 CASTELLNOU, Joan de 304
 CASTELLÓ; regent 447
 CASTELLVELL, Ramon de
   Vida i mort de Ramon Berenguer II 320
 CASTELLVÍ, Francesc de 8, 86
   Narraciones históricas 180
 CASTELLVÍ I D'ALAGÓ, Josep de; marquès de Vilatorques 160
 CASTILLO, Hernando del 525
 CASTRE I DE PINÓS, Gaspar Galceran; comte de Guimerà
   Correspondència 15, 19, 242-244

- Miscel·lània 495-499
 Nobiliari → *Libro de armas general y particular*
- CASTRO, Jerónima 273
 CASTRO, María Ana de 373
 CATÀ, Josep 164 (?), 418
 «Catalans agavatxats» 474
 «Catòlica, sacra, real majestad» → *Quevedo, F. de (f. a.)*
 «Càurer Ramon Berenguer» 475
 «Cautivo de una ausencia» 187, 291
 «Cazuela, yo te consuelo» 507
 «Ce, que duermen unos ojos» 291
 «Celèbrese Columbo, celèbrese también» 482
- CELLERS, Miquel Joan 531
 «Cendal andaluz cubría» 506
 Centelles, comte de → *Blanes-Centelles, F. de*
 Centelles, comtessa de → *Calataiud i Palafox, A. M. de*
- CENTELLES, Serafi de; comte d'Oliva 525
 CEPEDA, Carlos de 514
 CERDA, Fernando de la 194
 Cerimonials de cort → *Castre i de Pinós, G. de*
 «Cert que és cosa molt mal feta» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Cert, una cosa» → *Càrcer (a.); Mingue-lla (a.)*
- CERVANTES, Miguel de
Don Quijote 51, 188
 «Es de vidrio la mujer» 51
 «Marinero soy de amor» 51
- CERVELLÓ → *Origen y descendencia [...]*
- CERVERA 271
 «Aconsolau-vos, Agneta» 299
 «Digau-me, Pere: qui és un cert mussol» 263
- CERVERA, Fuensanta 317
 CERVERA, Rafael 113, 119-121, 162, 197-198, 307
 Catàleg de consellers 13, 128-130
 Desclot 18, 130
Discursos històrics 129, 166, 447
 Miscel·lànies 129, 130, 135
 Tomic 18, 130, 304
- CERVERA, Rafael; síndic 121
 CERVERA I DE FERRER, Josep de 163
 CERVERERÓ, Bartomeu 189
 CERVIA, Francesc de 396
 CESARINI, Giangiorgio 568
 «Cese ya el pensamiento, que es locura» 296
 CÉSPEDES, Gonzalo de
Poema trágico del español Gerardo 377
 CÉSPEDES, Valentín de 194
 CHEN, Juan 513
 «Chigaraví de los bailes» 510
 CHRYSAURIUS, Franciscus Maria
 «Nobilitate, opibus, forma et virtute nitentem» 568
- CICART; rector d'Òdena (Amintes) 47, 64, 255, 381
 CICERÓ 432
 «Cierto, señor mío» 290
 «Cinquanta escuts me demana» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Cisne que cantando mueres» 185
- CISTELLER, Dídac 117
Alegación 133
 «Cítara de carmín que amaneciste» 374
 Claret, baró de → *Areny i de Toralla, F. d'*
 Cançoner 20, 352-380
- CLARET, Onofre 224
 CLARIANA-SEVA I D'ARDENA, Miquel de; comte de Múnter 466
 «Clarín de pluma armonioso» 186
- CLARIS, Pau 123, 557
 Correspondència 345
- CLASCAR, Frederic 96-101
 «Clavel que entre dos hojas carmesíes» 295
- Clavijo, comte de 193, 194
 Climent VIII; papa 75-77, 106, 436
 Climent XI; papa 467
- CLIMENT, J. A. 435
 CLIMENT, Miquel; monjo 479
 CLIMENT, Miquel; protonotari 496
 «Cobrar y administrar con buena cuenta» 284
- CODER, Josep
 Teologia 457-460

- CÒDOL, Francesc 437
- COLBERT, Jacques Nicolas; arquebisbe de Rouen 163
- COLÍ, Joan 523
- COLL, Jaume
Crònica seràfica 235
- COLL, Joan 432
- COLLELL, Lluís 170, 172
- Colloqui entre el doctor Xanqueta [...]* 478
- COLOM, Cristòfol 200, 551, 552
- COLOM, Cristòfol; capellà reial 456
- COLOM, Pacia 398
- COLOMA, Ildefons 518
- COLOMER 465
- COLOMER, Joan Pau 13, 55, 119, 122, 123, 128, 130, 133, 148, 157, 239, 241, 552, 555, 558, 560
Llibre d'armoria 135-136
Loca sacrae Scripturae 151-152
Mariale 152
- COLOMER(A) 257
- COLÓN, Pedro 478
- COLS, Gabriel 432
- «Com de festes tan lluídes» → *Mas i Soldevila, M. (a.)*
- «Com fas la cara moïna» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Com sou parroquial novell» → *Blanc, J. (a.); Garcia, F. V. (f. a.)*
- COMA, Pere Màrtir
Directorium curatorum 412
- COMALADA I D'OLMERA, Domènec 152-153
- COMALADA I D'OLMERA, Francesc 153
- COMAS-LAMARCA; biblioteca 277
- COMELLES; poeta 87
- COMES, Antoni
- COMES, Miquel
Quaestiones 155
- COMES, Pere Joan
Llibre 13, 79
- «Como al morir del sol yace la rosa» 295
- «Como castaña injerta» 193
- «Como el amor es uno siempre en todo» 193
- «¿Cómo estás, pobre Morella» 484
- «Como niño viene el amor» 485
- «Como no me deis celos» 507
- «Como podré lo que os quiero» 505
- «¿Cómo será dichoso aquel que vive» 295
- «¿Cómo te va de gusto, di, Silvano?» 372
- Comparació de Catalunya ab Troia* 126
- «Compiendo con las selvas» → *Hurtado de Mendoza, A. (a.)*
- COMTE 165
- COMTE 465
- COMTE, Francesc 117
Il·lustracions 163
- «Con acierto imponderable» 482
- «Con aire gustoso, mi adorado hechizo» 323
- «Con ansia y amor ardiente» 478
- «Con ardiente devoción» 481
- «Con arrullos del céfiro manso» 50
- «Con cadenas de cristal» 184
- «Con cláusulas muy sucintas» 482
- «Con fatigarme el mal no se contenta» 296
- «Con humildad recatada» 481
- «Con la pasión amorosa» 184
- «Con las ligeras alas del Pegaso» 456
- «Con los dioses a porfía» 484
- «Con los ojos de Gileta» 510
- «Con luz poca y con menos disciplina» → *Boil, F. (a.); Góngora, L. de (a.)*
- «Con qué desvelos se ha visto» 186
- «Con ser tan bello tu rostro» 505
- «Con tanto aviso, tanta hermosura» 377
- «Con tu favor, divino, soberano» 352
- «Con tu tirano mandar» 472
- «Con un incendio sin par» 482
- «Conde y señor mío» 345
- Confesión que la nación española hace a los pies del cardenal Portocarrero* 471
- «Confieso que algunas son» 46
- «Confíesome a vos, señora» 54
- «Confús estic, per ma fe» 487
- «Conhort ab mi haveu trobat» 391
- CONILL MONTOBIBIO, Bonaventura 538
- CONRADO I RICARD, Francisca 516
- Consilium pestilentie in initulo sedis Barcinone (1634)* 346
- Constança de Sicília 89

- «Constantino, emperador» 483
 «Contra plaga pestilent» → *Mas i Soldevila, M. (a.)*
Còpia d'un paper donà un cavaller portuguès 345
Còpia del equipaje del rey de Romanos 471
 COPONS, els 73
 COPONS; abat 47, 262, 386
 COPONS, Dalmau de 87
 COPONS, Francesc de 522
 COPONS, Josep 334
 COPONS, Maria de 73
 COPONS, Pere de; arquebisbe de Tarragona 190
 COPONS I DE COPONS, Agustí de 195
   «Éntrome aquí de fiscal» 193
 COPONS I DE GRIMAU, Dalmau de 73
 COPONS I DE TEIXIDOR, Pere de
   Correspondència 19, 72-74
 COPONS I VILANA 164
 «Corazón codicioso y avaro» 481
 «Corazón, cuando respiras» 183
 «Corazón, ¿por qué pasáis» 505
 «Corazón que corres tormenta» 182, 291
 «Corazón que en prisión de respeto» 183
 «Corazón, sigue tu vía» 507
 «Corazones devotos, al templo» 483
 CORBELLÓ, Joan
   Episcopologi 418
 CORBERA, Esteve de 18, 117, 162, 244, 419
   Cataluña ilustrada 162, 419
   Febo el Troyano 16, 204
   Història dels Cartellà 307, 445
   Història dels comtes de Queralt 447
   Las prosperidades infelices 16, 77
 CORCUERA, Íñigo de 302
 CORDELLES, Rafael
   «Musa, què pretens de mi?» 61, 214, 250, 300, 384
 CORNEJO, Damián 84
 CORNET, Antoni 57
 «Corona de rubíes» 299
Coronatio Philipi quinti 180, 279
 CORTADA, Andreu
   Sintaxi 189-190
 CORTADA I BRU, Josep de 195
 CORTÉS, Jeroni
   Aritmética práctica 18, 455-456
 CORTÈS, Josep
   Lògica 430
 CORTÉS, Juan Lucas 111
 CORTÈS, Marià
   Física 96-97
   Lògica 99
   Metafísica 99
 CORTS, Josep 144
 COS, Benet
   Lògica 450
 Coscojuela, marquesa de → *Blanes-Centelles i Calataiud, F.*
 COSTA, Josep
   Llibre 17, 453-455
 COSTA, Ramon
   Teologia 410-413, 457-460
 «Crespo y undoso, tu gentil cabello» 298
 CREUS, Carlos 274
 CREUS, Francesc 429, 433
 CREUS, Gaspar 429
 CREUS, Jacint 431, 434, 443
Crònica de Sant Pere de les Puelles 75
 «Crudelis Pluto et nimium crudelia fata» 568
 CRUÏLLES, Berenguer de 132-133
 «¡Cuán bienaventurado» 352
 «¡Cuán invidiosa, dulce prenda mía» 377
 «Cuando a solas estoy con mi fatiga» 295
 «Cuando del octavo cielo» 511
 «Cuando el amor me tenía» 506
 «Cuando entendí tener asegurado» 372
 «Cuando entraba la hermosa María» 511
 «Cuando más constante y fuerte» 468
 «Cuando más digo mis penas» 45
 «Cuando me paro a contemplar mi estado» 295 → *Vega, F. L. de; Vega, G. de la*
 «Cuando no es el amor tan confirmado» 373
 «Cuándo podréis gozar, mis ojos tristes» 297
 «Cuando quiero ver tus ojos» 508
 «Cuando quiso el amor que yo gozase» 297
 «Cuando quiso mi dicha que tuviese» 295
 «Cuando rendido pretendí vitoria» 298

- «Cuando sale el sol hermoso» 508
 «Cuando sin penas yo pudiera amaros» 375
 «Cuando yo de tu madre estoy colgado» 298
 «Cuantas veces» 321
 «Cuanto formó la poderosa mano» 373
 «Cuanto más digo mis penas» 187
 «Cuantos amor poderoso» 240
 «Cuatro barcos, un muelle, una marina» → *García, F. V. (f. a.)*
 CUC, Nicolau 314
 CUCÓ I SANÇ, Josep 293
 CUEVA 273
 «Cuidaba yo penas mías» 505
 «Cuidado, alerta, Argos» 292
 «Cuidado con el pregón» 291
 «Cuidado, galanes, al son del festejo» 481
 «Cuidado, pastor, cuidado, pastor» 183
 Cuina, tractats de → *De fer diferents gèneros de confitures; Receptes*
 «Cupidillo se arroja desnudo al agua» 187
Curiositat catalana 12, 71-72, 271, 275
Curiositat catalana o Recreo i jardí del Parnàs 12, 57-72
 CUSTURER, Jaume
     Correspondència 19, 204-206
     Crònica de Montision 206
     Disertaciones históricas 206
 «D'elecció tan alegre» → «*Veguer il·lustre, cuia dreta esgrima*»
 «D'escudeller en canonge» → *Blanc, J. (a.); García, F. V. (f. a.)*
 «D'esta vida una casada» → *García, F. V. (f. a.)*
 «D'un català a la porfia» 476
 DALMASES 465
 DALMASES, els 13, 15, 241, 419, 572
     Biblioteca 108, 111, 114, 118, 119, 121-123, 128-130, 134-136, 140, 145, 147, 148, 149, 151-158, 165, 173, 239, 552, 555, 556, 558, 560
 DALMASES, Pau Ignasi de 13, 18, 19, 110, 112, 113, 123, 134, 136, 151, 195, 200, 303, 418
     Anales 160-164, 166
     Catàleg 164-165
     Correspondència 157-165, 304
     Discursos 158-159
     Disertación 161, 535-536, 570
     Memorias históricas-cronológicas (?) 165-166
     Miscel·lànies 14, 158, 166
     Notes a N. Antonio 172-173, 326
     Relación breve (1704) (?) 160
     Vida de santa Eulàlia 571
 DALMASES, Ramon de 13, 136, 152
 DALMASES I DE GOMAR, Josep Maria de 114, 140, 148
 DALMASES I ROS, Josep de 195
 DALMAU, Pere Joan
     Sermons 19, 563-567
 DAMETO, Joan 315
 DANÍS, Pere 227
 Danses 441
 DAONA, doctor 334
 «Dar un real a una dama es menosprecio» 504
 Darmstadt, príncep de → *Hessen-Darmstadt, J. de*
 Darnius, comte de → *Fiveller, J. A. de*
 «Date, date, niña, date» 356
 «De amor al sagrado templo» 292
 «De amor y de fortuna» 182
 «De amor y miedo el alma combatida» 372
 «De Andalucía el animal ambígero» 375
 «De aquel buen siglo dorado» → *Góngora, L. de (a.)*
 «De aquel día» 324
 «De bronce el pecho, el alma de diamante» 377
 «De Clori a la hermosa esfera» 290
 «De correr entre rosas» 230
 «De Deidamia enamorado» 292
 «De desembare el tercer día» → *García, F. V. (f. a.)*
 «De Domingo a la fiesta» 480
 «¿De dónde nace amor?» 186
 «De dos arpones herido» 182
 «De dos bellos ojos negros» 185
 «De dos gallardes donzelles» 357
 «De dos penas que ha querido» 485

- «De estrellas, ni sol ni luna» 45
De fer diferents gèneros de confitures 424-425
 «De jazmines la frente coronada» 240
 «De Juan al orden militar se alista» 231
 «De juntas y consejo me examinan?» 349
 «De la flor pensament toc i retoc» 44
 «De las cadenas de amor» 508
 «De las flechas de Cupido» 551
 «De las musas del Parnaso» 482
 «De las ondas el sol resplandeciente» 372
 «De les aliquetes» 322
 «De los desdenes de Gila» 291
 «De los desdenes de un fraile» 321
 «De los milagros que obraste» 478
 «De los rigores de amor» 290
 «De merced tan extremada» 507
 «De Minerva al obsequio» 483
 «De monges me guarde Déu» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «De muchas cosas a otras parecidas» 193
 «De penachos y esmeraldas» 186
 «¿De qué gimes, Valencia? ¿De qué lloras?» 483
 «De què serveix, mare mia» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «De què serveix, pensament» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «De què serveixen, memòries» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «De qué sirve, decid, hacer alarde» 376
 «De qué sirve, hermosa Galatea» 372
 «De qué sirve, pensamiento» 182
 «De Ramón Berenguer, conde tercero» 475
 «De Rialp molt bé se pot dir» 562
 «De subet està malalt» 341
 «De sufrir, Amor, tus burlas» 184
 «De tan mudo silencio mentirosa esperanza» 299
 «De turbantes de nieve» 186
 «De tus luces hermosas» 240
 «De un apóstol mayor» 479
 «De un nuevo astro guiados» 485
 «De un pueblo que ha ya empezado a mandar» 240
 «De un risco guarnecido» 183
 «De un sagrado evangelista» 483
 «De un santo que suda y ha» 487
 «De una hermosura» 321
 «De una nueva iglesia asombro» 484
 «De verde y oro salió» 371
 «De vostra mà viu guarnit» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Decid si havéis visto» 187
 «Decid, zagales, que muero» 45
 «Decidle, amiga, a aquel hombre» 509
 «Decir que son de oro esos cabellos» 377
Declaración de la guerra contra [...] las Provincias unidas 268
Declaración y resolución se hizo en [...] la dieta de Ratisbona (1689) 268
Decretum sacrae congregationis consilii tridentini [...] 347
 «Deixa'm ja, tristesa mia» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Deja el mundo falaz, mar proceloso» 487
 «Dejadme, memorias tristes» 506
 «Déjame quejar» 324
 «Déjame, triste pasión» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Déjenme llorar» 183
 «Dejo de sospirar, porque recelo» 373
 «Del amor de Dios herido» 479
 «Del amor y el desdén» 187
 «Del amor y la fe» 187
 «Del Apocalipsi al ángel» 478
 «Del árbol más montaraz» 511
 «Del Bota fiesta previno / don Melchor a Villanueva» 511
 «Del castizo caballo descuidado» 376
 «Del Ebro en la margen bella» 321
 «Del más santo sacramento» 479
 «Del polvorín de lo rubio» 185
 «Del rei un duc molt privat» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Del ver procede el mirar» 49
Delicias de Apolo 272
 «Delitiae humanae generis, Leo maxime, tecum» 546
Demonologia 560
 «Dentro está del silencio y del respeto» 375

- «Deo gracias, hermanas mías» 511
 DESBOSC, Frederic 351
 DESBOSC I DE SANT VICENÇ, Pere
     Miscel·lànies 14, 340-352
 DESCATLLAR, Joan 138
 DESCLOT, Bernat
     Crònica 18, 89-90, 117, 130
     Descripción de la villa de Peralada 396
     Descripción sucinta de los naturales de Cataluña 180
     «Desde el monte elevado» 232
     «Desde que sale el alba» 185
     «Desea quien espera» 232
     «Desembózase galán» 504
     «Desengañaos, amor, que más no puedo» 353
     Desengaños para el principado de Cataluña 345, 348
     Desengany de bons afectes 123
     «Deseos de un imposible» 508
     «Desgallarat un capó» 472
 DESGÜELL, Pere Joan 521
     «Despéñanse de los montes» 504
     «Despertí d'un son pesat» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
     «Despierta, deidad, no entregues» 186
     «Despiértense los sentidos» 508
     «Després de la tempestat» 351
     «Después que dio fin Manresa» 433
     «Después que vino mi Dios» 433
     «Después que vivo, Belilla» 511
     «Desvia un poc lo arc, cego punter» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
     «Detente, pensamiento» 187
 DEU, Pere Ignasi 191, 192
     «Déu gràcies, ave Maria» 484
     «Déu la guard, senyora mia» 322, 325
     «Déu vos guard, Josep» 320
     «Devotos hijos del pueblo» 482
     Devotos, obsequiosos cultos (1702?) 195
 Dextre 414, 416
     «Di fratri Zocolanti il sacristano» 374
     «Di, Gil: ¿qué tiene Juana, que anda triste?» 373
 DIAGO, Francesc 117
     Anales 447
     Historia de los [...] condes de Barcelona 103, 145, 447
     Diàleg o interlocutori entre tots los reis 347
     Diálogo entre Pasquín y Morforio 471
     Dialogus mundi 472, 475
     Diario de todo lo sucedido en el sitio de Gerona (1710) 181
     Diario del ejército de Cataluña 268
 DÍAZ, Antonio 484
     Diccionari bofarró de vocables truncats i ridículs 284
     «Dicen algunos amantes» 46
     «Dicen que de leche helada» → *Mas i Soldevila, M. (a.)*
     «Dichoso yo, que adoro» 183
     Dies irae glossat 323, 487
 Dietaris 131-132 (1640-1641), 349-350 (1641-1642), 554 (1697) → *Generalitat; Mas i Soldevila, M.; Pujades, J.; Serra i Postius, P.; Vila, J. R.*
 DÍEZ DE AUX DE ARMENDÁRIZ, Luis 521, 523
 Digest 440-441
     «Digué Plinio, historiador» 342
     «Dijo el camarero al papa: Aquí ha llegado» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
     «Dijo el datario al papa: Aquí ha llegado» 435
     «Dijo un portero al papa: Señor, aquí ha llegado» 377
     «Dile a tu semblante» 183
     «Dilecta mea et columba» 194
     «Diligente mariposa» 187
     «Dime, alma, por tu vida» 510
     «Dime, Cupido» 292
     «Dime, Pedro, por tu vida» 509
     «Dime: ¿por qué me matas?» 187
     «Dime, Rosa, por tu vida» 510
 Dionís I de Portugal 148
     «Diré: quin joc jugarem, si em dau lloc» → *Blanc, J. (a.); Garcia, F. V. (f. a.)*
     «Discreta juventud, en quien conserva» 84
     «Disfrazado de pastor bajava el amor» 187
     Disputa gustosa 488
     Distinta y verdadera relación de la victoria conseguida por los migueletes (1695) 241

- «Diu-se que lo comte duc, un ruc» 561
 «Divina Amarilis» 322
 «Divina Galatea» 185
 «Divina Isabel, no sé» 269
 «Docta la naturaleza» → *Garcia, F. V.* (f. a.)
 Doctrina cristiana 181-182, 227, 336, 337, 517
 DODERO I MARTÍ, Maria Eulària 454
Dol dels lleons dels anyells 342
 DOLÇ DEL CASTELLAR, Esteve
Tres diamants 487
 DOMÈNEC; poeta 271
 DOMÈNEC, Antoni Vicenç 117, 416
Flos sanctorum 144
 DOMÈNEC, Joan 170, 172
 DOMÈNEC, Miquel 168, 192
 DOMÈNEC, Rafael 306
 DOMINICIS, Stefano de 317-319
 «Don Andreu felixment gosa» → *Garcia, F. V.* (f. a.)
 «Don Gamis, vestit de borres» → *Garcia, F. V.* (f. a.); *Gualbes, J. de* (f. a.)
 «Doña España hizo instancia» 342
 «Doña María de Guzmán se retrataba» → *Garcia, F. V.* (f. a.)
 «Donaire del aire hermoso» 183
 «Donde el pobre Manzanares» 505
 «¿Dónde están tus prodigios, cielo santo?» 268
 «¿Dónde hallaré consuelo» 323
 «¿Dónde, pensamiento, vas?» 185
 «Donzelletes a la usança» → *Garcia, F. V.* (f. a.)
 DORIA-CARRETO, Artemisa 524
 DORIA-COLONNA, Artemisa-Maria 524
 DORMER, Diego José 117, 418
 «Dos años ha que una dama» 46
 «Dos artistas que en sos arts» → *Garcia, F. V.* (f. a.)
 «Dos casats per dar-se pler» → *Garcia, F. V.* (f. a.)
 «Dos días ha que te quiero» 290
 «Dos dies ha que sabí» → *Garcia, F. V.* (f. a.)
 «Dos germanes belles» 394
 Dret 409, 464, 539-540, 550 → *Costa, J.; Digest; Ferrer i Vinyals, J.; Mieres, T.; Pastor i Móra, J. de; Terrers, J. B.*
 DROMENDARI, José de 418
Árbol genealógico 139
 «Dueño tirano» 323
 «Dulce adorada esposa» 289
 «Dulce amor mío ahora comenzado» 295
 «Dulce pastora Joana» 506
 «Dulce pensamiento mío» 321
 «Dulce y querido dueño de mi vida» 378
 «Dulces pasiones de amor» 353
 «Dum decimus quartus» 471
 «Dum mea me genitrix gravida gestaret in alvo» 545
 «Dum Stephanum lapidat lapis est fera turba rigore» 545
 Duns Scot 155
 «Duplicados los favores» → *Mas i Soldevilla, M.* (a.)
 DURAN I DE BRICHFEUS, Pilar 305
 «Echad cornudos al mar» → *Owen, J.*
 ECHANOVA, Antonio 91
 ECHEVERRÍA, Sancho de 484
 «Eix palm de cara linda» → *Blanc, J.* (a.); *Garcia, F. V.* (f. a.)
 Eixarms 436
 EIXIMENIS, Francesc 279, 572
Dotzè del Crestià 200
Llibre dels àngels 127
 «El acero fatal procura en vano» 299
 «El aliento de tu boca» 371
 «El amor bien podrá hacerme guerra» 353
 «El ansia del dolor» 187
 «El árbol que florido» 184
 «El candor que oculta» 186
 «El cielo solo es bastante» 479
 «El corazón por los ojos» 186
 «El dios de los rayos» 323
 «El duque de San Juan desde Palermo» 473
El entremés de la corneta 51
 «El fuego que en mi pecho tierno crío» 296
 «El gran marqués de los Vélez» 347
 «El haver-me Déu criat» 443
 «El inventor de la culpa»
 «El mérito de alcanzar» 504

- «El mes de maig, Sentmenat» 324
 «El mismo amor que me forzó a quereros» 372
El negro del mejor amo 486
 «El nudo estrecho con que yo fui atado» 352
 «El pueblo se ha alborotado» 239
 «El que de fea discreta es bien tratado» 372
 «El que fue fiera con semblante humano»
 «El que tras mí venir quiere» 483
 «El rey de la majestad» 481
 «El rey, del mal suspirando» 470
 «El rey luchando está con la fortuna» 472
El robo de Elena 269
 «El rojo en negro trocó» 370
 «El señor don Miguel Briseño» 284
 «El servicio os agradezco» 355
 «El tiempo, Elisa mía, que me es dado» 295
El verdadero católico de Estado 123
 «El vuelo de mis deseos» 505
 «El zurdillo de la costa» 512
 ELIES, Joan 403
 «Elisa, cuando os vi, tan remontado» 295
 «Elisa, cuyo nombre hará famoso» 295
 «Elisa, estos jazmines que has fiado» 296
 «Elisa, estos papeles que ya fueron» 295
 «Elisa, la que en el valle» 298
 «Elisa, no escrivís, desconfiada» 296
 «Elisa o Citerea» 299
 Emblemas 201 → *Fontanella, F.; Mas i Soldevila, M.*
 «Empresas de Filipo» 484
 Empúries, compilacions sobre 395-397 → *Llobet, B. J.; Taverner i d'Ardena, J. de*
 «En Córdoba soy terrible ventolera» 466
 «En Dalmau no pot dormir» → *García, F. V. (f. a.)*
 «En dos crueles guerras» 323
 «En el Argel de Cupido» 321
 «En el jardín de Agustino» 485
 «En el mar de una esperanza» 323
 «En el nácar de esta rosa» 50
 «En el nombre de Merlín» 240
 «En el tribunal divino» 508
 «En esta danza, por cierto, iban rosas iguales» 98
 «En esta dura lámina copiado» 296
 «En esta piedra yace un mal cristiano» 354
 «En estas soledades» 299
 «En fantasmas de un sueño» 50, 54
 «En fantasmes d'un somni» 48
 «En festivos acordes, aplausos» 486
 «En frutos logra el otoño» 508
 «En l'apacible ribera» → «*Veguer il·lustre, cuia dreta esgrima*»
 «En la cumbre de aquel monte» 184
 «En la espina de una rosa» 183
 «En la queja descansa mi tormento» 295
 «En la quietud de las selvas» 290
 «En la soledad gustosa» 49
 «En las bodas ostentosas» 484
 «En las guerras de Cupido» 283
 «En lo cor de la iglesia de Vallbona» → *García, F. V. (f. a.)*
 «En lo rigor de l'estiu» → *García, F. V. (f. a.)*
 «En lo temps que el rei Perico» → *García, F. V. (f. a.)*
 «En los brazos de la noche» 379, 509
 «En los labios de una ingrata» 509
 «En los palacios de Siquis» 290
 «En los verdores del mayo» 324
 «En màrmol dura ma queixa» → *García, F. V. (f. a.)*
 «En mi cercar diners és trista cosa» → *García, F. V. (f. a.)*
 «En mi lengua el corazón» 213
 «En roca transformada» 49
 «En ser protervo, Colón» 478
 «En soledades de ausencia» 504
 «En tan amarga suerte» 299
 «En tanto, hermosa enemiga» 505
 «En tercero año del siglo corriente» 476
 «En Tortosa los llamaron» 341
 «En triste obscuridad la noche fría» 374
 «En tus brazos una noche» 185
 «En un cielo de nieve» 184
 «En un punto, en un instante» 371
 «En un rocín entreabierto» 509
 «En una obscena prisión» 484
 «En una playa amena» 184
 «En una verda ribera» → *García, F. V. (f. a.)*
 «En vano se atreve, en vano» 290

- «En vano se hallará tu loco intento» 298
 «En vuestras fiestas, Tomás» 482
 «Enamorado está mi pensamiento» 376
 «Encara que a ser poeta» 483
 «Encendido suspiro de la aurora» 379
 «Endevina endevinalla» 510
 «Enemiga de mis glorias» 184
 «Enfermo de un celoso desengaño» 298
 Enric IV de Castella 495
 Enric IV de França 203, 552
 «Enrique, yo no quiero aventurarme» 376
 ENRÍQUEZ, Juan Tomás 239
 ENRÍQUEZ, María (María Gabriela DE BORJA) 525
 «Ensaye ha sido, que el amor ha hecho» 373
 «Entrant un cert capó, que no devia» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Entre el núvol d'una reixa» 385
 «Entre el verdor de estos prados amenos» 53
 «Entre flores lisonjeras» 186
 «Entre infinitos pesares» 186
 «Entre Jesús y María» 485
 «Entre la neu i les roses» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Entre las luces del iris» 183
 «Entre los sueltos cabellos» 510
 «Entremos, pulga hermana» 356
Entreteniments per passar temps 51, 433
Entretenimientos para pasar tiempo 51
 «Enviam-vos des d'ací» 81, 423, 511
Epítome de la genealogia dels comtes de Barcelona 117
 EQUICOLA, Mario
Dell'istoria di Mantova 216
 «Eres del món les bassures» → *Blanc, J. (a.); Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Eres mi bien, mi alma, eres mi diosa» 371
 ERILL, Jaume d'
 Carta 127
 ERMENGOL, Joan 405
 ERMENGOL DE FOLC, Felip 195
 «Es amor fuego violento» 240
 «Es aquel que viene allí» 354
 «És de nostre rector pàtria València» → «*Veguer il·lustre, cuia dreta esgrima*»
 «Es del risco terrible la dureza» 373
 «Es el amor un monstruo con alas» 379
 «Es la beldad que celebra el amor» 188
 «Es mi pecho amante ofrenda» 324
 «És rosa, però ab espines» → *Mas i Soldevilla, M. (a.)*
 «Es tan grande, Isabel, el amor mío» 376
 «Es tanto lo que te adoro» 371
 «Es tanto mi dolor, es mi tormento» 376
 «És un amant mariner que fluctua» 46
 Escaladei, prior d' → *Rodrigo, F.*
 ESCARDÓ, Escolàstica 232
 ESCARTIU, Josep d' 571
 ESCOFET, Josep 179
 ESCOLANO, Gaspar 117
 «Esconde tus ojos» 507
 ESCRIVÀ D'ÍXER, Baltasar; comte d'Alcúdia 460-461
 «Escucha, Filis mía» 289
 «Escucha, hermosa pastora» 49, 322
 «Escucha, ingrato dueño» 486
 «Escuchad, sirenillas del Turia» 185
 «Escúchame, niña, atenta» 50
 Esgrima, instruccions d' 550
 ESPAÑA, Juan de 354
 «España afligida, / reinos acabados» 124
 ESPELT 254
 ESPÍN, Ambrosio 273
 ESPINEL, Vicente 273 (?)
 ESPINOSA, Juan Manuel de 91, 141
 ESPINOSA DE LOS MONTEROS, Pablo de
Teatro de la santa iglesia de Sevilla 141
 «Esquiva deidad» 290
 «Esquiva Filis bella» 323
 «Esta ànima desdixada» 394
 «Esta copia fiel de una hermosura» 296
 «Ésta es acción de fortuna» 51
 «Esta nit és nit de vetlla» 321
 «Esta nit que el cel» 321
 «Esta nit s'ha compost» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Esta pedra, tot enter» → *Blanc, J. (a.); Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Esta noche, mi Niño» 54
 «Esta que pena lloran» 240
 ESTALELLA, Josep
 Catàleg de consellers 289

- ESTALELLA, Josep; notari 346
 «Estando en consulta un día» 346
 «Estas lágrimas hoy que triste lloro» 296
 «Estava la Mare de Déu» 320
 «Estava's gloriant lo Amor» → *Garcia, F. V.*
 (*f. a.*)
 «Este corazón que veis» 484
 «Este Jasón valeroso» 483
 «Este retiro, Elisa, que impedida» 299
 «Este triste y solitario claustro» 188
 «Este tronco de Alcides papel sea» 296
 «Este voraz incendio de una llama» 73
 ESTEVE, Pere Joan 328
 ESTEVE, Rafael 232
 «Estiga atent ab lo que li aniré dient» 343
 «Esto de colgarte bien» 193
 «Estos consejos un día» 511
 ESTRUGÓS, Josep Elies 19, 130
 «Et magnus virtute Cato, quoque Caesar
 honore» 517
 «Eufrasina del meu cor» → *Garcia, F. V.*
 (*a. d.*)
 Eulàlia, textos sobre santa 559-560, 570-
 571 → *Serra i Postius, P.*
 EURA, Agustí 8, 12, 44, 89, 275
 «Amaina, vaixell racional, les veles» 42,
 70
 «Des d'est catafal incògnit» 70, 274, 277
Descripció de Montserrat 331, 538
 «Pas de comèdia excellent» 70
 «Posat dintre de l'horror» 70
 «Què dolor, home, què mal» 42, 70,
 538
 «Eurídice divina, ya» 323
 EVANGELISTA, Joannes Baptista
 «Salve, incrementum superum, nova
 gloria coeli» 568
 «Expreso de París viene corriendo» 472
 «Fabio, que sales de noche» 509
 FABRE, Antoine 413
 FÀBREGA, Feliu 450
 «Fábula es el amor» 187
 FAJARDO Y DE ZÚÑIGA, Mencía de; mar-
 quesa de Los Vélez 204
 FAJARDO DE REQUESENS-ZÚÑIGA, Fernan-
 do Joaquín 327
 FAJARDO DE REQUESENS-ZÚÑIGA, María
 Teresa; duquesa de Montalto 327, 328
 FAJARDO DE REQUESENS-ZÚÑIGA, Pedro;
 marquès de Los Vélez 341, 349
 FALCÓ, Jaume Joan
 «Alma Venus praegnans, cum iam pro-
 pe partus adesset» 547
 FALCÓ, Miquel 168
 FALCÓ I SARRIERA, Josep 98
 FALGUERA 178
 FALGUERA, Jaume 527
 «Falsa amistad, ladrón disimulado» 376
 «Falso halago en quien amago» 323
 FARIA Y SOUSA, Manuel de 149
 FARINA, Gabino 164
 FARINA, Ramon 164
 Faules 560
 FEBRER, Agustí 400
 FEBRER I MIRALLES DE IMPERIAL, Lluís de
 539, 540, 542, 544, 548
 Fedre 546
 FEIJOO, Benito Jerónimo 285
 FELICES DE CÁCERES, Joan Baptista
Sentencia 273
 Felip I de Castella 420, 446
 Felip II de Castella i I de Catalunya-Aragó
 107, 198, 414, 448, 497, 498
 Felip III de Castella i II de Catalunya-Ara-
 gó 101, 107, 120, 497
 Felip IV de Castella i III de Catalunya-Ara-
 gó 118, 122, 123, 131, 147, 177, 198,
 203, 267, 268, 310, 345, 410, 446, 447,
 537, 544, 561
 Correspondència 347-349
 Felip V d'Espanya 19, 78, 177, 179, 180,
 195, 231, 293, 332-334, 336, 465, 466,
 469-472, 474, 477, 484, 518-519, 566
 Felip IV de França 446
 FELIPE, B. 158
 «Felipe, que el mundo aclama» → *Queve-
 do, F. de (f. a.)*
 FELIU DE LA PENYA, Narcís
Anales de Cataluña 166
 «Felsina dicta prius, post docta Bononia vi-
 tam» 568
 «Femenino congreso, bailarán» 472

- «Fenisa, amada de tu esclavo fiel» 324
 «Fenisa, bella pastora» 352
 FERNÁNDEZ, FRANCISCO 534
 FERNÁNDEZ DE CÓRDOBA, Antoni; duc de Sessa i Somma 121
 FERNÁNDEZ DE CÓRDOBA, Gonzalo; Gran capità 444
 FERNÁNDEZ DE CÓRDOBA-FIGUEROA, Catalina 93
 FERNÁNDEZ DE OVIEDO, Gonzalo
Batallas y quinquagenas 110-111
 FERNÁNDEZ DE PORTOCARRERO, Luis; comte de Palma del Río 472
 FERRAIOLI, ENZO 320
 Ferran I de Catalunya-Aragó 331, 446, 448
 Ferran II de Catalunya-Aragó 111, 112, 166, 446, 496-497
 FERRAN, Antoni 276
 FERRAN, Felip de 195
 FERRAN, Josep 334
 FERRANDIS, Antoni Joan
 «De su tan raro ingenio el gran talento» 456
 FERRER, Baltasar 164
 FERRER, Francesc 277
 FERRER, Francesc; cirurgià 403
 FERRER, Gaietà de 285
 FERRER, Jeroni 64, 257, 259, 271 (?), 405
 FERRER, Joan Francesc
 Catàleg de consellers 289
 FERRER, Josep 286
 FERRER, Lluís 73
 FERRER, Ramon 19, 326
 FERRER, Salvador 110
 FERRER, Tomàs 248
 FERRER DE BLANES, Jaume 74, 108, 109, 199
Sentències catòliques 200
 FERRER I CARDONA, Lluís
 FERRER COLL, Rafael 74, 108, 109, 199
 FERRER DEL RÍO, Antonio 78
 FERRER I VINYALS, Jeroni de
 Diccionari jurídic 285-286
 FERRER I VINYALS, Josep de 286
 FERRERA, senyora 176
 FERRERES, Arcàngela de 343
 «Festeja hoy felizmente este convento» 378
Festivas demonstraciones (1691) 229
Festivas demonstraciones (1702) 195, 231
Festivo agradecimiento (1698) 55, 293
Festivos y majestuosos cultos (1686) 571
 FEU I FALGUERA, J. de
Elogium 215
Fiestas reales y juego de cañas 475
 FIGUERA, Salvador 232
 «Fílida bella» 291
 FINESTRES, Jaume 279
 FINESTRES, Josep 172
 «Finezas de María milagros son de amor» 481
 «Fino amante de las almas» 480
 FIOL, Ignasi
 Profecies 20, 572
 FITA, Antoni Joan 306, 556-558
 FIVELLER, Joan Antoni de; comte de Darnius 397
 «Flebat amor matremque suam quaerebat at ipsa» 546
 «Floreció tanto en bondad» 468
 FLOREJACS, Cecília de 207, 255, 383
 Florenci de València
Arte de relojes de sol 18, 293-294
 FLÓREZ, Enrique 146
 «Floricomio, quid adhuc Damisella quiescis in horto?» 546
 Floristán, don 515
 «Flos fueram factus, florem fortuna fefellit» 546
Flos mundi 18, 113, 130
 FOIXÀ 182
 FOIXÀ, Jofré de 304
 FOLC I GENER, Josep 96, 99
 FOLLÀ, Joan 323
 «Follies, eren follies» 101
 «Follies, ne són follies» 101
 FONOLL 87
 FONSECA Y ALMEIDA, Melchor de
Sueño político 119
 FONT, Miquel
 Súmules 17, 101, 451
 FONT, Miquel, o. p. 101
 FONT, Vicent 501

- FONT I DE LLOBREGAT, Narcís de 529
 FONT I MAS, Joan 561, 562
 FONTANELLA, Benet 522
 FONTANELLA, Francesc (Fontano) 12, 44,
 58, 71, 94, 188, 271, 405
 «A l'amanèixer lo sol» 41, 83, 424
 «A los rayos de esta esfera» 39
 «A on lo cristallí Neptuno» 67, 82, 423
 «Ab cingulo ditxós, ab prenda rica»
 42, 67
 «Adéu, amable Gileta» 83
 «Adoro, humil, un amor» 39, 68
 «Alça la vista, confusa» 67, 80, 538
 «Algunes flors vos envio» 42
 «Altra vegada, senyores» 82, 423, 512
 «Altra vegada vui, o Verge pura» 68
 «Ama, paloma obligada» 38, 538
 «Amaranta, la nimfa més bella» 40, 49,
 68, 84
 «Amor, que sap fer la guerra» 40, 69
 «Amorós rossinyol, que ab ta harmo-
 nia» 41, 68
 «Aquell llibre immaculat» 38
 «Aquell llibre volant que ab fama
 pura» 68
 «Aquest fang que Lutècia denomina»
 81, 264, 423
 «Ara, dolcíssim Jesús» 40
 «Ara sí que ets divina, Elisa mia» 40, 67
 «Ara sí que ha de cremar-se» 39, 67
 «Belisa de les Giletes» 83
 «Bella, fragant primavera» 69
 «Càndida Teresa» 538
 Cartes a les senyores dels Àngels 80-82,
 422-423, 511-512
 «Clara, divina aurora» 39
 «Columna Atlant gegantea» 42
 «Com Gileta, ingrata, ordena» 69
 «Cor i peix, tot en un ram» 41, 66
 «Coronades d'esperances» 38, 67, 80,
 403, 421
 «Coronats de llarga boga» 67, 82, 424
 «Cria lo mar una perla» 68
 «Cristallina campanya» 83
 «D'aquest trono circular» 41, 81, 423,
 511
 «D'un desdeny tan prosseguit» 42
 «Dafne veloç, Sirenga fugitiva» 80, 422
 «De Fontano la queixa llastimosa» 66
 «De sobre la sexta esfera» 82, 424
 «De voluntat verdadera» 40
 «Deixau, pastors, la cabanya» 38, 69
 «Del vidre vui la puresa» 40, 69
 «Desalinyada ma ploma» 41, 66
 «Desfet lo cor en afectes» 41
 «Ditxosos i humils pastors» 41, 53, 68
 «Dolç esperit de la selva» 38, 81, 423
 «Dolces despulles, quan lo cel volia»
 65, 80
 «Dono, petita Gileta» 69
 «Dos coses voleu, Gileta» 83
 «Elevats al cel los ulls» 38
 «En ales d'un pelicano» 40
 «En felicitat tan nova» 38, 279
 «En la més nova ventura» 38, 83, 254
 «En lo bullici inquiet» 82, 254, 424
 «En primavera se muden les ires» 83,
 424
 «Entre funestes ruïnes» 82, 424
 «Entre lo cel i la terra» 40
 «Entresuelos i terrats» 40
 «Era del dia aquella edat primera» 67
 «És indivisible perla» 40
 «Espíritus generosos» 39
 «Est índice volant, fletxa lleugera» 66
 «Est ram tan mal fogotat» 40, 69
 «Esta que veus, figura rigorosa» 66
 «Esta sagrada memòria» 66
 «Estes que veus, relíquies són postreres»
 42, 66
 «Estrella clara del dia» 39
 «Excelsíssima muntanya» 67
 «Faro brillant, estrella vencedora» 40, 67
 «Favor, soberanes muses» 38
 «Fènix que, animat a incendis» 42
 «Festiva la matinada» 40
 «Floris bella, gentil perla adorada» 42
 «Fragant bellesa, pompa peregrina» 82,
 424
 «Francino adora a Amaranta» 81, 423
 «Fuentecilla generosa» 39
 «Fulminen mos ulls incendis» 38, 208

- «Guardau la porta, Gileta» 83
 «Ham ab or, enigma clar» 40
 «Ham admirable dels cors» 41, 66
 «He sabut, senyora ingrata» 84
 «Hola, pastors de Betlem» 41, 82, 424
 «Home Déu sempre amorós» 39
 «Humil ocell de la felix ribera» 39, 68
 «Ínclita, excelsa Lise generosa» 66, 82, 424
 «Ja cessaran los rigors» 38
 «Ja m'aguarda altra ribera» 81, 255, 423
 «Ja que lo rigor fatal» 38
 «Ja que no saps los rigors» 38
 «Ja torna la filomena» 81, 423
 «Jo t'adoro, bellíssima Gileta» 69
 «Jo us vull bé, Gileta mia» 83
 «La botella s'és morta» 82, 423
 «La flama junte ditxosa» 42
 «La font que lo cel adorna» 39
 «La neu i pa competeixen» 38
 «La que en lo fràgil fou terra» 68
 «La rosa i la castanya» 40
 «La Verge pura» 41, 82, 423
 «Lamento infeliç i ploro» 20, 80
 «Les últimes seran llàgrimes mies» 42, 66, 80
 «Líquido ja instrument, trompa cano-
 ra» 66
 «Llàgrimes tristes, llàgrimes confuses»
 66, 80, 422
 «Llegad al monte, llegad» 39
 «Lluna del mirall més noble» 38
Lo desengany 20, 79, 421
 «Lo salpasser entre els dos» 40, 69
 «Los clavells que moriran» 68
 «Mes, les ombres se retiren» 538
 «Molts anys alegres, Gileta» 83
 «Muda Dafne la planta fugitiva» 66,
 80, 422
 «No és mal búcaro un tupí» 82, 511
 «No ja de Febo inspiració sonora» 66,
 80, 94, 421
 «No sé si em voleu, Gileta» 83
 «No us envio el frare aci» 82, 423, 511
 «Nova, brillant estela» 69
 «O, contento dels humans» 80, 422
 «O, dures fletxes de mon fat rompudas»
 66, 80, 422
 «O he de morir o he d'amar» 41, 67, 83
 «O, Sol immens a qui lo sol adora»
 39, 68
 «O sol, que en núvol segon» 39
 «Oïu, senyores devotes» 41, 81, 422
 «Ordena lo cavaller» 40
 «Passen edats i vides» 67, 83, 424
 «Pastorets d'esta comarca» 41, 68, 82,
 423
 «Pescador que viu de l'ham» 40
 «Quan a la veu del desert» 39
 «Quan, ab astre felix, la bella Astrea»
 67, 82, 424
 «Quan cinyen caminant la pedra dura»
 65, 80, 422
 «Quan del cel les sirenes numeroses»
 39, 68
 «Quan del furibundo Marte» 42
 «Quan del pobre bressol que el sol ado-
 ra» 39
 «Quan se anticipa lo dia» 41
 «Què has, què has vist, o pastor?» 41,
 68, 82, 424
 «Ribera d'escena altiva» → «*Ínclita, ex-
 celsa Lise generosa*»
 «Sens vostre llum, Gileta vencedora» 69
 «Sepulta Cúrcio en la caverna umbro-
 sa» 42, 66
 «Sepulta Febo sa claror divina» 42
 «Serp enroscada de flames» 39, 68
 «Si del rigor lo poder» 38, 279
 «Si lo pescador de canya» → «*Pescador
 que viu de l'ham*»
 «Si lo ram no va a cant d'orgue» 42
 «Si vas a Betlem, pastora» 39, 68
 «Silenci, penes, silenci» 83
 «Subid al monte, subid» 39
 «Tant, Terinda, heu castigat» 69
 «Te'n vas, amada Gileta» 83
 «Terinda bella, singular i hermosa» 67
 «Tes prendes, Elisa mia» 81, 423
 «Torre excelsa, alta atalaia» 42
 «Tots donam flors ben purgades» 69
 «Tots los amadors militen» 80, 421-422

- Tragicomèdia d'Amor, firmesa i porfia*
20, 79, 188, 421
- «Una estela lluminosa» 68
- «Una rosa que ab candor» 67
- «Una tortoleta sola» 40, 69
- «Ve la nit i de baieta» 254
- «Venga lo tento i paletes» 40
- «Veni del Líbano» 41, 68
- «Versos després de la purga» 41
- «Vinc, Jesús meu, per ròmprer la cadena» 42, 44, 67, 82, 424, 538
- «Volved, Salvador, los ojos» 39
- «Vui se renova la història» 40, 69
- «Ya nuestro sol eclipsado» 39
- FONTANELLA, Francesc (Fontano) (f. a.)
→ *Ambaixada del príncep Licomandro*
«Cruel entra lo desembre» → *Noguers, R.*
«Vui dia la catredal» → *Gualbes, J. de*
- FONTANELLA, Joan Pere
Decisiones 492
Memorial 555-556
- FONTANELLA, Josep 126
- FONTANER, Honorat 189
- FONTANER, Joan 189
- FONTANER, Josep 13, 182-189
- FONTANER I MARTELL, Ignasi 189
- Fontano → *Fontanella, F.*
- FONTCOBERTA, B. de 119
- FONTENAY, *monsieur* de
Conjunción magna 126
- Fontfreda, Sanç o Esteve de → *Poblet, profecies de l'abat de*
- FONTPEDROSA, Jeroni de
Amorosos desagravios 124
- FONTS, Jeroni 501
- FONTS, Joan Pau 337
- FONTS, Narcisa 501
- «Forçat, Gileta hermosa» 44
- FORÈS, Josep 170
- FORIRI, Joan Abbiate 233
- Forma que ha de guardar la germandat*
(1640) 347
- Formularium et theorica simul* 190-191
- FORNÉS, Francesc 163
- FORNS, Antoni 227
- «Fortuna, fortuna» 182
- «Fortunilla instable» 289
- FORTUNY I VIRGILI, Jaume 111-113, 145-146
- FORTUNY I VIRGILI, Jaume (a.)
«Si tua per terras collucens fama vagatur» 112
- «Forzado de mi deseo» 185
- «Foteva fra Rubin sor Liberale yn potta» 374
- «Fra Josep Valls d'Oliana» 301
- Francesc de Borja, sant 517-518, 524, 525
- «Francisco nos muestra» 486
- FRANQUESA, Pere 210
- FREIXA, Engràcia 255
- «Frescos airecitos» 506
- Frixiliano, comte de 240
- «Fue más larga que paga de tramposo» 378
- «Fuego de Dios, que me quemo» 48
- FUENTE Y VOZMEDIANO, Gaspar de la
«A pagar por mí obligastes» 508
- «Fueron sus ruegos bastantes» 443
- «Fuese Bras de la cabaña» 347
- «Fuese Dios de su cabaña» 53
- «Fugiu, pastors, d'esta serra» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Funestos y altos cipreses» 45
- «Galán jilguerillo» 292
- «Galant, jo us vull de cor més que la vida» 503
- «Galant ve lo Montargull» → *Blanc, J. (a.); Garcia, F. V. (f. a.)*
- Galè 217, 219, 221-223, 225, 226
- GALIVANY 51
- «Gallarda Celia, cuya hermosura» 372
- «Gallardo joven, ¿quién sois?» 485
- GALLART, mossèn 402
- GALLART I PASTOR, Francesc 500
- GAMIS, Francesc
- «Ja vencedor Himeneu» 393
- Gandia, ducs de → *Borja i de Centelles, F. de; Borja i Doria, F.; Borja i Doria, P. de; Borja i Enríquez, J. de; Borja i Ponce de León, P. F. de; Enríquez, M.*
- GANS, Johann
Arboretum 15, 138, 448-449
- GARAY, Juan de 345

- Garceni → *Garcia, F. V.*
 GARCÉS Boïl, Josep Carles 293
 GARCIA, Diego 396, 397
 GARCIA, Francesc Vicent; rector de Vallfogona (Garceni) 12, 13, 57, 58, 71, 206, 271, 274-277, 285, 325, 350, 380, 404, 487
 «A la fe, senyora mia» 253, 383, 502
 «A la mar me'n vull anar» 256, 386
 «A la sombra de l'honor» 64, 206, 257, 258, 384
 «A nova vida torní» 65, 209, 251, 384
 «A son nom venç ab excés» 211, 256, 383
 «A vós ho dic, bella Filis» 47, 212, 251, 381
 «A vós, la lletraferida» 53, 210, 250, 383
 «A vós, lo pastor Amintes» 47, 64, 255, 381
 «Ab ser pacífic Ginés» 251, 383
 «Ab tan enganyosos llaços» 257, 390
 «Ab una pinta de marfil polia» 259, 385, 503
 «Ací jau un Amadís» 210, 250, 383
 «Ací jau un escolà» 64, 210, 255, 382
 «Ací jauen sepultats» 62, 209, 250, 383, 501
 «Adorava jo a una ingrata» 53, 210, 280, 391
 «Agraciada senyora del cos prim» 261, 387, 503
 «Aguardau-vos un poc! Tanta prestesa» 264
 «Ah, senyor lluminós, a on anau» 46, 60, 261, 381
 «Ai, ai! Mal hajau vós, dama d'escac» 59, 261, 388, 503
 «Ai, cap de Déus en mi! ¿No só mussol» 59, 260, 386
 «Ai, cap de Déus en vós, nimfa d'aigüera» 211, 261, 388, 503
 «Ai, cap de greus en la gent» 63, 87, 212, 254, 383
 «Al punt de les tres hores cavalcam» 263, 387
 «Algun segador planeta» 211, 253, 384
 «Amo a una pedra que, segons és dura» 60, 210, 263, 389
 «Amor, Francisca, que sol» 207, 252, 393
 «Amor, que de mon bé ja no s'empatxa» 60, 260, 387
 «Amor, que ríurer solia» 62, 207, 253, 392, 502
 «Ara baixes la vista envers la immunda» 58, 213, 259, 277, 381, 503
 «Ara que he deixat lo plectre» → «*Si a la gran dignitat d'eixa presència*»
 «Absent de per qui em moria» 212, 253, 384
 «Bé diuen, senyora mia» 62, 212, 249, 384
 «Bella com un serafi» 61, 208, 251, 382, 502
 «Brama, ocupada de rabioses penes» 59, 259, 387, 503
 «Cantem un poc del que s'usa» 212, 252, 392, 502
 «Com a vostre esclau humil» 212, 251, 384
 «Com ha temps que ab vós no vaig» 208, 251, 282
Comèdia de santa Bàrbara 20, 65, 247, 248, 250, 253, 263, 300, 502
 «D'eixos cabells tan pentinats debades» 261, 281, 387
 «D'unes hores romanes, sor Maria» 260, 282, 387
 «De l'arca on s'embarcà naturalesa» 59, 259, 300, 386
 «De la caritat vinguí» 61, 209, 384
 «De les exhalacions que l'aire cria» 260, 388, 504
 «De ma estela fatal l'heretge cara» 259, 389
 «De mos llavis als divins» 255, 392, 502
 «De soterrar un albat» → «*Mossèn Pere-rra cridava*»
 «De tots los pans que ha posats» 207, 255, 383, 501
 «De Vallfogona parteix» 211, 256

- «De veure-us tan celebrada» 62, 212, 253, 384, 502
 «Deixa't ja de llastimar» 267
 «Deixar-me d' enamorar» 251, 385
 «Deixe per a les olles» → *Comèdia de Santa Bàrbara*
 «Deixe's d'això, senyora Isabeleta» 261, 385
 «Desitjós una nit de calar brotxa» 47, 262, 300, 387, 503
 «Déu la guard, senyora mia» 47, 207, 249, 381
 «Déu te guard, perleta mia» 211, 252, 384
 «Diuen que es cria un ardor» 53, 62, 206, 255, 392, 502, 534
 «Diuen que és mort lo interès» 255, 392
 «Diverteix-te i folga't bé» 207, 252, 383, 502
 «Donau-li lo govern de vostra escola» → «*Si a la gran dignitat d'eixa presència*»
 «Dos mil voltes m'ha tirat» 47, 212, 249, 381, 502
 «Eixos desmais que ab desigual cruesa» 210, 260, 389
 «En aquest sepulcre estret» 254, 374, 383
 «En hora bona sies tota mia» 262, 386
 «En la nit de mos pesars» 208, 249, 384
 «En les faldes del somni descansava» 61, 210, 260, 388
 «En lo rigor de certa matinada» 259, 388, 504
 «En poder de mossèn Tutururut» 60, 260, 388
 «Entre els donatius preciosos» 64, 258, 280
 «Entre peus subjecte em porta» 258, 385
 «Entre sos braços dolçament tenia» 59, 261, 389
 «És aquest insigne vas» 209, 250, 280, 390
 «És mon amo una persona» → *Comèdia de Santa Bàrbara*
 «Està'm atent, si és possible» 252, 386
 «Estafeta de muses renegades» 260, 281, 386
 «Estic per posar-me dins un foc» 59, 259, 389
 «Fabi, ab un ull tancat» 47, 62, 212, 253, 382
 «Ferrer, ab tals aparells [Ferrer, ab modos tan bells]» 64, 257, 259, 382
 «Flaca parcialitat de ma ventura» 60, 210, 261, 386
 «Francesc en lo món visqué» 65, 256, 383
 «Gelada em deixa la sang» 247, 280, 391
 «Hic jacet lo qui cregué» 208, 248, 394
 «Ix la pròdiga llum que ab sutil ratlla» 58, 213, 260, 388
 «Ja amor contra mi es provoca» 212, 249, 300, 392, 502
 «Ja de la casa encantada» 61, 214, 250, 279, 300, 384
 «Ja de la llengua de l'aigua» 61, 87, 251, 384
 «Ja del món la fe és fugida» 61, 212, 253, 392, 502
 «Ja per a dar un tomb mon seny estava» 60, 261, 389
 «Ja per a plorar pesars» 62, 209, 382
 «Ja temps seria, Amor, que en ta audiència» → *Comèdia de Santa Bàrbara*
 «Jo no sé, amor, en què havem de parar» 46, 262, 381
 «Juntà en vós naturalesa» 212, 383, 502
L'harmonia del Parnàs 12, 277, 533
 «La condició de l'avar» 62, 209, 249, 384
 «La major glòria he alcançat» 61, 207, 253, 383, 502
 «La monarquia regint» 211, 251, 383, 501
 «La nit estava en silenci» 211, 254, 383
 «La senyora Primavera» 53, 254, 280, 383, 501
 «Les mans que m'atormentaren» 64, 383
 «Les víctimes d'amor dins mi tenia» 60, 387

- «Lo que he perdut he guanyat» →
Comèdia de Santa Bàrbara
- «Lo solatge de les mosses» 63, 212, 252,
383, 502
- «Los raigs de l'orient desembeinava»
59, 213, 259, 389
- «Mala Pasqua us do Déu, monja corca-
da!» 59, 213, 259, 388, 504
- «Maleta de convent, gruta d'hostal»
207, 262, 386
- «Més espinosa sou que les castanyes» 259
- «Mirava's na Caterina» 250
- «Mitjanit era per fil» 249, 280, 384
- «Moltes queixes tinc de vós» 211, 386
- «Mònica, la del mirar» 252, 282, 393
- «Monseñor ilustrísimo ha mandado»
260, 282, 300, 387, 512
- «Montjuïc, cap d'orivell» 251, 300, 382
- «Mossèn Perera cridava» 87, 208, 252,
392, 502
- «No em tir ni em pag ab tu, vana qui-
mera» 259, 389
- «No lluny de l'àlveo natiu» → «*Si a la
gran dignitat d'eixa presència*»
- «No plores, Belisa amada» 256, 386
- «No sé jo Amor què més vol» 47, 211,
252, 382
- «No, senyora Madalena» 213, 255, 382,
503
- «No són testimonis frívols» 208, 251,
502
- «O tu, insigne poeta català» 59, 263
- «O vós, discret notari afadrinat» 261,
282, 387
- «Parlem-nos quatre paraules» 213, 249,
383
- «Pel cap de greus, minyona, que et vull
bé» 388, 504
- «Per a curar de rael, senyora mia» 262,
388, 504
- «Per aigua anava lo meu bé un cert dia»
261, 387, 503
- «Per cert, madò Cucafera» 47, 213, 248,
382
- «Per eixos ulls te jur, gentil Madrona»
60, 259, 389
- «Per més que em talle los passos» 253,
382, 384
- «Per sa pròpia senyora un majordom»
263, 388
- «Per una, no sé qui s'és» 47, 62, 208,
211, 254, 382
- «Petita és, jo ho confés, la tacanyona»
211, 259, 300, 389, 503
- «Plantant llorers junt a les cristallines»
58, 260, 387
- «Poc més de la primera passaria» 262
- «Possible és, Dorinda fera» → *Comèdia
de Santa Bàrbara*
- «Pretén mon cor en amar» 256, 392
- «Puix a mes mans grosseres» → «*Si a la
gran dignitat d'eixa presència*»
- «Puix sou capità esforçat» 258
- «Quan baixes de Montseny, valerós
Roca» 209, 263, 281, 387
- «Quan los ulls d'esmeralda, Gràcia mia»
259, 261, 389
- «Que no us vulla més que a mi» 61,
212, 249, 384, 502
- «Que puga tant la força de la usança»
207, 261, 389
- «Què se'm dóna a mi que el sol» 63,
212, 252, 392, 502
- «Queixen-se d'Icard en va» 256, 281,
385
- «Recolliu eixos robins» 47, 84, 253, 390
- «Reixa cruel, que la claror divina» 60,
208, 259, 385
- «Reneg, com Déu és Déu, d'un petit
pler» 263, 389
- «Renunciant les arades i les relles» 213,
262, 388
- «Reverend rector i amat» 62, 209, 255,
382
- «Sempre ha tingut lo món per cosa es-
tranya» 261, 282, 389
- Sermó 101
- «Si a la gran dignitat d'eixa presència»
65, 213, 263, 264, 392
- «Si de Bàrbara divina» 65, 256, 382
- «Si dec als oficials i a ningú pag» 263,
389

- «Si en eixa perxa, hermosa sabatera» 208, 262, 389, 503
- «Si fósseu majordona de soldada» 213, 261, 388, 503
- «Si los raigs ab què a penes me tocàreu» 260, 388
- «Si no és que vols ser pastora» 61, 251, 302-303, 384
- «Si pot jaure un cos rodó» 47, 209, 254, 382
- «Si sou Coloma, senyora» 47, 255, 300, 381, 508
- «Si una vida de pesar» 47, 249, 280, 300, 382
- «Sobre el clavell de la fragant boqueta» 259, 388, 503
- «Sobre la baieta trista» 210, 247, 501
- «Sola una mitja dent que li restava» 59, 260, 387, 503
- «Sou, o Nise, la suma de bellesa» 60, 260, 387
- «Tal era la tirania» → «*Diuen que és mort lo interès*»
- «Tant te vull com l'ovella vol al llop» → *Comèdia de Santa Bàrbara*
- «Tanta temor, Teresa, tanta pena» 61, 391
- «Tecla que sones ab manxa» 211, 250
- «Tems, que, sens tems, passares com a tems» 60, 386
- «Tercianes teniu i set» 258, 280, 385
- «Ton aire i ton donaire és tan estrany» 262, 387
- «Tota apressada, la senyora Aurora» 60, 259, 385
- «Tots en comú ens alegrem» 211, 252, 299, 392
- «Un cervo Cèsar tenia» 249, 299
- «Un mirador de monges se mirava» 213, 260, 388, 503
- «Una amorosa junta, un desposori» 262
- «Una lletja segonada» 255, 280, 394
- «Una nimfa de Segarra» 65, 207, 249, 386
- «Vés a collir espinacs» 62, 212, 250, 382, 509
- «Volgué definir lo que és» 252, 282
- «Vui de la naturalesa» 249, 280, 390
- «Vui, dijous, Tecla Verdera» → «*De Vallfogona parteix*»
- GARCIA, Francesc Vicent; rector de Vallfogona (Garçeni) (a. d.)
- «Albínia, mai ton rigor» 251, 282
- «Amor, amor, què vols fer del buirac?» 208, 263, 390
- «Aquell senyor resplendent» 46, 252, 381
- «Eufrasina del meu cor» 267
- «Màrtirs, puix vostra virtut» 258
- «Molt estim, senyora mia» 209, 249, 282, 384
- «Monells apar un espàrrec» 258
- «No serà persona cuerda» 48, 211, 250, 382
- «O tu, que de Cervera a Barcelona» 59, 260, 387, 503
- «Prop lo jorn que l'Innocent» 47, 63, 207, 248, 381, 502
- «Puix, soledat apacible» 65, 257, 265, 391
- «Si voleu ser discret, parlau a pler» 60, 259, 388
- «Tingué Agenor, rei feníció» 46, 251, 381
- «Tirsis, així de l'un a l'altre pol» 59, 260, 300, 389
- «Un nu massís, entre humana» 64, 207, 267, 283, 385, 537
- «Una dama d'aquesta compostura» 210, 262, 281, 299, 386
- «Una xica s'estava aquestos dies» 261
- «Verda és la mansa anyella» 62, 207, 250, 384, 503
- «Vists los atxaques i mals» 62, 211, 247, 383
- GARCIA, Francesc Vicent; rector de Vallfogona (Garçeni) (f. a.)
- «A la monja más discreta» 321
- «A la porta d'amor, ab dent tan llarga» 262
- «A pler, a pler, no façau remor» → *Jo-freu, P. A.*
- «A tan buen tiempo ha llegado» 265

- «A tan grans oferiments» 257
 «Ab dos mots vos penso dir» 250
 «Ab lo llarg temps, lo tigre més feroç»
 60, 207, 263, 389
 «Ab tes gràcies infinites» 255, 280, 299,
 390
 «Acaba, dolça enemiga» 253, 393
 «Ací jau un frare blanc» 210, 259, 281,
 391
 «Aconsolau-vos, Agneta» → *Cervera*
 «Adonde alumbra el sol y sin neblilla»
 267, 301
 «Alarma, que amor desperta» 208, 251,
 391
 «Als de la crítica turba» → *Mirambell, B.*
 «Altes muntanyes de Berga» 257
 «Amor, amor, puix que canto» 257
 «Amor, amor, yo quedo de esta vez»
 266
 «Ànima de purgatori» 250
 «Aquel llegar de presto y abrazalla»
 266, 504
 «Aquell famós jurista» → *Terrer, J.*
 «Aquest pòrfido en si sella» → *Blanc, J.*
 «Aquí jau un capità» 248
 «Ara ab lo títol, gran Colon, t'ufanes»
 262
 «Bella és tot lo que pot ser» → *Maça-
 ners, A.*
 «Besa una corda importuna» 258
 «Callada nit, que mires» 264, 282, 300,
 390
 «Calle un mínim molt expert» → «*Ve-
 guer illustre, cuia dreta esgrima*»
 «Cert que és cosa molt mal feta» 257
 «Cinquanta escuts me demana» 253,
 282
 «Com és tan dura i cruel» → *Maçaners, A.*
 «Com fas la cara moïna» 258
 «Com sou parroquial novell» 248
 «Cruel Joana, glòria de les mosses» →
Maçaners, A.
 «Cuatro barcos, un muelle, una mari-
 na» 267, 301
 «D'aquell, d'aquell all tendre» → *Jofreu,
 P. A.*
 «D'elecció tan alegre» → «*Veguer illus-
 tre, cuia dreta esgrima*»
 «D'escudeller en canonge» 256
 «D'esta vida una casada» 250
 «D'una molt renyida guerra» → *Jofreu,
 P. A.*
 «De desembre el tercer dia» 254
 «De la tòrrida zona a Montgibell» →
Mirambell, B.
 «De monges me garde Déu» 210, 247,
 393, 512
 «De què serveix, mare mia» 257
 «De què serveix, pensament» 63, 253,
 385
 «De què serveixen, memòries» 63, 253,
 392
 «De vostra mà viu guarnit» 390
 «Deixa'm ja, tristesa mia» 63, 391
 «Déjame, triste pasión» 265
 «Del rei un duc molt privat» 257
 «Des d'est catafal incògnit» → *Eura, A.*
 «Despertí d'un son pesat» 252, 385
 «Desvia un poc lo arc, cego punter» 60,
 260, 387
 «Digau-me, Pere: qui és un cert mus-
 sol» → *Cervera*
 «Dijo el camarero al papa: aquí ha llega-
 do» 266
 «Diré: quin joc jugarem, si em dau lloc»
 263
 «Docta la naturaleza» 265
 «Don Agustí, jo no sé» → *Gualbes, J. de*
 «Don Andreu feliçment gosa» 254
 «Don Gamis, vestit de borres» 257, 276
 «Doña María de Guzmán se retrataba»
 266
 «Donzelletes a la usança» 267
 «Dos artistes que en sos arts» 264
 «Dos casats per dar-se pler» 249
 «Dos dies ha que sabí» 255, 280, 392
 «Eix palm de cara linda» 248
 «En Dalmau no pot dormir» 258
 «En l'apacible ribera» → «*Veguer illus-
 tre, cuia dreta esgrima*»
 «En lo cor de la iglésia de Vallbona»
 262, 386

- «En lo rigor de l'estiu» 254
 «En lo temps que el rei Perico» 47, 207, 251, 381
 «En màrmol dura ma queixa» 254
 «En mi cercar diners és trista cosa» 283, 387
 «En un bosc de Guadarrama» → *Maçaners, A.*
 «En una verda ribera» 254
 «Entrant un cert capó, que no devia» 47, 262, 386
 «Entre la neu i les roses» 253
 «Eres del món les bassures» 256
 «És de nostre rector pàtria València» → «*Veguer il·lustre, cuia dreta esgrima*»
 «És Ovidi un borinot» → *Mirambell, B.*
 «Esta nit s'ha compost» 213
 «Esta pedra, tot enter» 248
 «Esta seca anatomia» → *Noguers, R.*
 «Estava's gloriand lo Amor» 257, 390
 «Fugiu, pastors [Pastors, fugiu], d'esta serra» 254
 «Fulminen mos ulls incendis» → *Fontanella, F.*
 «Galant ve lo Montargull» 248
 «Gaste, qui de les flors de poesia» 58, 213, 261, 274, 389
 «Gil, pastor enamorat» 252, 280, 384
 «Ha vingut un portuguès» 258
 «Hermosíssims camps de Segre» 267
 «Hilaba al sol, hilaba Porcia un dia» 266
 «Imperava el món a soles» 63, 253, 280, 393
 «Isca a llum tanta maldat» 258
 «Ja, auditori principal» → «*Veguer il·lustre, cuia dreta esgrima*»
 «Ja sé que està destrempada» 265
 «Ja us deix, dolces tavernes» 63, 253
 «Jardí carregat de pompa» 250
 «Jo escriurer, gentil donaire» → *Pardina*
 «L'enemiga de ma vida» 257, 391
 «La casadeta de l'any» 212, 391
 «La claror que t'ha dat Déu» 258
 «La cosina i lo cosí» 264
 «La mare dels desenganys» 392
 «La passió més violenta» 390
 «La voraç activitat» 64, 265
 «Les estèrils entranyes d'Anna santa» 64, 282, 393
 «Llàgrimes mies, eixiu» 247
 «Llevant-me un matí molt apressat» 263
 «Lluïseta, per ton anell» 258
 «Lo pare de les desgràcies» 46, 251, 381
 «Los governs tornen caducs» 256, 276, 385
 «Los rius de Babilònia augmentam» 61, 264, 281, 390
 «Ma dolça llibertat i exempta vida» 390
 «Mar hermosíssim que quiet sustentés» 262
 «Marit impertinent, què preteneu» 46, 208, 261, 381
 «Millor mala pestilència» 252, 385
 «Miquel, des que no us he vist» 265
 «Mir lo que fa, que el posa massa baix» 262, 300, 504
 «Molt poc més que la merda era el Parnàs» → *Mirambell, B.*
 «Mostra eixa cara Pasqua» 249
 «Nadie se cubra. Que en assò estam ara?» 261
 «Niña, sin ser de Osma, digna de asma» 266, 374, 503
 «No crec que Zeuxis pogués» → *Mirambell, B.*
 «No em faciés figures, jaia» 211, 374
 «No entraré més en ta casa» 250
 «No és menester que digau» 61, 212, 258, 385
 «No més comparacions! Vaja tot fora» 60, 261, 388
 «No quiero que del Parnaso» 258
 «No sé, Colomera» 257
 «No se fatigue, no, la linda dama» 266, 504
 «No tant son curs Apollo apressurava» → *Maçaners, A.*
 «No volem oir mes penes» 251, 385
 «No vull desplegar més, paers, gansalles» → «*Veguer il·lustre, cuia dreta esgrima*»

- «Nolasco, del refetor» 248
 «O, malhagen les mudances» 255, 385, 509
 «O musa que, mil voltes conjurada» 63, 264, 283, 393
 «Obert ja lo vaixell, sens arbre, antena» 60, 259, 389
 «Padre, si el querer bien es gran pecado» 266
 «Para, Fortuna enemiga» 384
 «Pardiobre, fra sant Nolasco» 248
 «Pel llum de Judes, xica, que el forat» 263
 «Pensant la bella Amarilis» 257
 «Per a rèbrer la persona» 256, 265, 390
 «Per cert, Flora garrida, que jo t'am» 262
 «Per lo golfo d'est món corrent fortuna» 61, 264, 283, 390
 «Per ma fe, senyores velles» 258
 «Perdido ando, señora, entre la gente» 266
 «Plena de compassió, plorosa i trista» 262
 «Pluguiera a Dios cegara antes que os viera» 266, 504
 «Posat entre les ruïnes» 257, 386
 «Posat fi a l'entretengudíssim ball» 263
 «Primero es halagalla y retozalla» 266
 «Prou ja lo teu pèl roig nos demostrava» 59, 281, 386
 «Puix aqueixes mans, senyora» 208
 «Puix del cel de vostra gràcia» 47, 254, 281, 299, 382
 «Puix lo món s'acaba» 65
 «Pus sens ésser sentit s'escapa» 248
 «Pus só lo príncep del cel» 249
 «Quan ab algun delicat» 248
 «Quan apar que, ja cansat» → *Terrer, J.*
 «Quan Cervera les festes de Maria» 263, 281, 389
 «Quan del món i sos enredos» 63, 391
 «Quan del nostre rector» → «*Veguer il·lustre, cuia dreta esgrima*»
 «Quan miro ta hermosura celebèrrima» 262
 «Quant pot suplicar humilment» 265, 282
 «Que és possible que ha pogut» → *Terrer, J.*
 «Que haja set anys que va al rem» 249
 «Què has dat entendre, badulatxe» 390
 «Què importa que una passió» 258
 «Que mentres sollicitau» 256
 «Que t'estime per riquesa» 210, 255, 258, 282, 390
 «Qui no té no pot donar» 248
 «Rajoler, que ans de casar» 256
 «Rapándolo se estaba cierta moza» 266
 «Rars torments, congosa estranya» 254
 «Requebrant Joan Llangonissa» 254
 «Responga vossenyoría» 321
 «Rodejada de plats i bacinilles» 263
 «Rosa, qui et pogués gosar» 47, 258
 «Saltant va de branca en branca» 209, 257, 267, 391
 «Salvadora, la violant» 264
 «Sarna i polls cria lo cabell dorat» 207, 263
 «Segella esta pedra a qui» 248
 «Señora, luego que os vi» 265
 «Senyala esta pedra dura» → *Maçaners, A.*
 «Senyalador és senyal» 265
 «Senyor don Joan, ja veeu» → *Terrer, J.*
 «Senyor, sols per vostra cara» 267
 «Senyor, vostra majestat» 264
 «Senyora, no sé ab què forma» 255
 «Si al sobreposat del vi» 255
 «Si algú bé considera» 63
 «Si dones als tapins tan mala estrena» 262
 «Si en vostra barca voleu» 210, 258, 282, 391
 «Si es amor transformació» 265
 «Si es desdicha el bien querer» 265
 «Si está callando mi amor» 265
 «Si fuera yo la juventud florida» 266
 «Si lo primer suposa senyoria» 59
 «Si lo que pienso yo, Marica, fuera» 266
 «Si mil almas tuviera que entregaros» 266

- «Si us pogués jo declarar» 249
 «Só jo, per ditxa, aquell tal» 390
 «Sols en esta acadèmia» 64, 253, 392
 «Soñaba una doncella que dormia» 266
 «Sus décimas, reina mía» 266
 «Tant venir, tant enviar» → *Gualbes, J. de*
 «Tanta enagua, tant tapí» 267
 «Tartaríssima senyora» 249
 «Té aquest pompós monument» → *Maçaners, A.*
 «Títère en frare empelat» 256
 «Tot és pesar i tristesa» 257
 «Tot só ja teu, bellíssima homicida» 264, 281, 390
 «Tras de la freda carrera» 267
 «Trenta mil poc és, diu Vilafranca» 208, 263, 390
 «Tus prendas, Fili, adoradas» 266, 511
 «Ulls i cabells de gaieta» → *Terrer, J.*
 «Ulls teniu de ratpenat» 208, 250, 384
 «Un canyelló li donava» → *Maçaners, A.*
 «Un casament vergonyant» → *Terrer, J.*
 «Un dolç engany entreté» 209, 280, 391
 «Un gramàtic lo més pur» 256
 «Un sollastre que pagava» 250
 «Una bella Margarida» 48, 248, 503
 «Una cara, un cel, dos sols» → *Terrer, J.*
 «Vaja a l'infern tanta menga» 248
 «Valga'm Déu, quin disbarat» 299
 «Valiente anduvo el duque de Cardona» 266
 «Veguer ihlustre, cuia dretra esgrima» 64, 264, 393
 «Vestit de tan gran donaire» → *Maçaners, A.*
 «Visca la llibertat santa» 265
 «Vist que aquí per ma ventura» 257
 «Volent de festes tractar» 254, 276, 345, 512
 «Volent la famosa Dido» 63, 254, 384
 «Volvedle la blancura a la azucena» 266
 «Vostra epístola galant» 265
 «Vulla Déu, bella homicida» 253, 385
 «Xica, si tu vols venir» 390
 «Xica [Tecla], tos intents reporta» → *Blanc, J.*
 GARCIA, Joan 460-461
 GARCIA, Maties 222
 GARCÍA DE LONDOÑO, Nicolás *Epístolas* 560
 GARCIA DE QUERALBS, Antoni 162
 GARIVAY 51
 GARRIC, Gaspar 192
 GARRIGA, Pere 150
 GARRIGÓ, Antoni 164
 Garriguella, domer de 284
 Gasetes 14, 467 (1700), 470 (1702), 474 (1703), 476 (1703), 477 (1704), 571 (1700)
 GASSULLA, Josep 338, 340
 GASSULLA D'URSINO, Carles 340
 GASSULLA D'URSINO, Pasqual 340
 Gastañaga, marquès de → *Agurto, F. A. de*
 «Gaste, qui de les flors de poesia» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 GAYANGOS, Pascual de 122
 Genealogies
     Astúries, Castella i Lleó 132, 446, 447
     Barcelona 102
     Castella 446, 447
     Catalunya-Aragó 102, 446
     França 446
     Gots 446
     Mallorca 446
     Nàpols 446
     Portugal 446
     Sicília 102
     Urgell 102, 446, 448
     → *Alcúdia; Cartellà; Cervelló; Epítome; Gans, J.; Llobet, B. J.; López de Ayala, J.; Montfar-Sorts, D.; Pedro de Portugal; Ribera, M. M.; Rocabertí, els; Taverner i Ardena, J. de*
 Generalitat
     Catàlegs de diputats 13, 132-134
     Correspondència 346, 467
     Dietari 556-558
     Miscel·lànies 556-558
     → *Serra i Postius, P.*
Geographicae et historicae totius mundi notitiae liber 529
 GERARD, Jaume 129

- Germana de Foix 497
 GIFREU DE PALMA, Josep 105
 GIGINTA, Miquel de
     Atalaya de la caridad 531
 GIL MANRIQUE, García 75
 «Gil, pastor enamorat» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 GILABERT, Francesc de
     Dichos y hechos 216
     Discursos 197-198
 Giletes 44 → *Fontanella, F.*
 GINOVÉS, Diego de 273
 GIRALDOS, Francisco 518
 GIRALT, Pere Joan
     Lògica 451-452
 GIRÓN DE REBOLLEDO, Alfons
     «Sobre la mesa postrera» 569
 GLEU, Francesc 315
 GLÒRIA I BOSCH, Francesc
     Canónica histórica demostración 75
 GOÇALVO, Miquel 159, 172
 GODÍNEZ, Felipe
     «Buen Jesús, manso cordero» 507
 Goigs 231, 232, 236, 322, 472, 484 → *Mas i Soldevila, M.*
 GÓMEZ, Alonso 148
 GÓMEZ, Luis 414
 GÓMEZ DE LA CRUZ, José 233
 GÓMEZ FLÓREZ, Diego 351
 GÓMEZ MIEDES, Bernardino 117
 GOMIS, Pau 403
 GÓNGORA, Luis de 514, 553
     «Aquí yace enterrado» 355
     «Frescos airecillos» 514
     «Restituye a tu mundo horror divino»
         309
     Soledades 308-310
 GÓNGORA, Luis de (a.)
     «Con luz poca y con menos disciplina»
         309
     «De aquel buen siglo dorado» 378
 GONZAGA, Ferran Carles; duc de Màntua i
     de Montferrat 559
 GONZAGA, Vicente 73
 GONZÁLEZ, José 134
 GONZÁLEZ DE CANEDO, Miguel
     A un traidor, dos alevosos 357
 GONZÁLEZ DE CREUS, Juanita 274
 GONZALO, Josep 489
 GOTERA, Antoni Francesc 170
 GOTTRON, Adam 204
 GRACIÁN, Baltasar 147, 553
 «Gracias son, y más floridas» 379
 Gran capità → *Fernández de Córdoba, G.*
 «Gran és vostra confraria» 504
 «Gran rigor has tingut, parca malvada» 468
 «Grande Luis, por tu fortuna» 474
 «Grandia Gassullae gestemus gaudia gratis»
     338
 Granja, rector de la
     «Senyor Grabiell Sapater» 310-311
 GRANOLLACS, Francesc
     «Càndida, cristallina corrent pura» 83
     «Que Jesús a su esclavo el pie lavara»
         300
 GRASES, Francesc
     Epítome 56-57
 GRAU, Josep Maria 182, 189
 GRAU, Pere Joan
     Filosofia 17, 94-96
 GRAU I MONTFALCÓ, Joan 345
 «Grave turbación confuso» 481
 «Graves males finge Amón» 183
 Gregori IX; papa 288
 Gregori XIII; papa
     Epitafis 106, 568-569
 GUALBES I COPONS, Joan de (rector de Bellesguard) 55, 271, 275, 336, 533
     «A trossos lo escapulari» 474
     «Ab breus renglós tot nostre siti escric»
         267
     «Abundància per major» 276
     «Ai, filla mia» 242
     «Ai tal modo de cantar» 334
     «Als clients no pot consolar-los» 334
     «Als savis vista faltà» 333
     «Catalans ab los comuns» 334
     «Celebre vui lo borboll» 333
     «Cert, lo judici ha perdut» 334
     «D'un ministre ja aferrat» 333
     «De junta tan espetada» 333, 466
     «De repente molt pensat» 333, 466
     «Deixau a tothom jurar» 334

- «Del trago d'un nou trobat» 334
 «Demana la facultat» 333, 334
 «Després que morí Carlos, nostre amic» 334
 «Digué Jordi, col·locat» 276
 «Don Agustí, jo no sé» 210, 265, 276, 281
 «En cadira episcopal» 334
 «En un sòlio entronitzat» 334
 «Escriurer jo una baboia» 276
 «Governar sens interès» 267, 536
 «Jo, lo cadell més felíç» 241
 «Jubileu, carnestoltes i pedrades» 553
 «La antigüedad en símbolos cifraba» 333, 466
 «La mort de Carlos me dóna» 333
 «Les constitucions són tant al baix» 334
 «Llei i raó patges són» 334
 «Lo escriurer a gust de tots» 275
 «Lo Principat ha fet doc» 333
 «Los jutges per governar» 334
 «Mona de mitra s'entona» 334
 «Mor Copons i viu Càncer» 334
 «No sé què constellació» 334
 «No sé qui pot ser estat» 335
 «Otro caballo troyano» 335
 «¿Pensau que algun sublimat» 333
 «Penúria de carn tenim» 276
 «Per bona sia una cara» 553
 «Per estar malalt lo cap» 333
 «Per quanta gràcia en si diu, grata sia» 58
 «Poeta desventurat» 276
 «Pronunch estiga en reserva» 334
 «Quan Móra ora, palàcio plora» 276, 460
 «Quan no haveu fet tort lo dret» 335
 «Què et queixes de la barrera» 334
 «Què vol dir, senyor Daona» 334
 «Sapiau ha un nou corralet» 333
 «Segons la fisonomia» 476
 «Senyor jutge, jo he llegit» 334
 «Si Carlos aixís volent» 335
 «Tant venir, tant enviar» 63, 255, 276, 281, 392
 «Tres aguts puntimiron» 333, 466
 «Un dansarí ab gran manya» 334
 «Un doctor, no de Cardona» 334
 «Un rabato ha volgut» 334
 «Un ropó, un panxa, un casquet» 334
 «Un teixidor moliner» 476
 «Un tiempo fuiste imperial» 335
 «Una barrera han posada» 334
 «Uns diuen que tenim rei» 333
 «Vui dia la catredal» 333, 466
 «Vui lo braç té de perfet» 333
 «Vui ploren los catalans» 333
- GUALBES I COPONS, Joan de (rector de Bellesguard) (f. a.)
 «Don Gamis, vestit de borres» 257, 276
 «Volent de festes tractar» 254, 276, 345, 512
- GUALTER I DE QUERALT, Antoni 500
 GUALTER I DE QUERALT, Mencia 500
 «Guarda corderos, zagala» 187
 «Guárdate de Cupidillo» 289
 «Guárdate, pastor, de ver» 187
- GUARDE, Blas 134
 GUÀRDIA, Josep 430
 GUARDIOLA, Pau 249
 «Guardo el decoro a Vergel» 354
- GUASCH, Antoni 75
 GÜELL, Josep 231
 GÜELL I SOLER, Josep 231
 GÜELL I SOLER, Rosa 229
 Guerau; abat de Ripoll 150
 Guerra → Militar, diccionari sobre l'art
- GUEVARA, Antonio de; segle XVI 147
 GUEVARA, Antonio de; segle XVII 182
- Guialmons, rector de
 «Pagà el tribut a la fatal tisora» 58
- Guifré I de Barcelona 93, 102, 116, 446
 Guillem; duc de Juliers 448
 Guillem; monjo de Saint-Denis 150
 Guimerà, comte de → *Castre i de Pinós, G. G. de*
- GUIMERÀ, Maria de 351
 GUINART, Maria 527
 GUINART, Rafael 527
 GUINUSACS, Miquel 455
 GUIRIGUET, Josep 57
 GUISCARD, Robert 159
 GUITART, Jacint 489

- GUITART, Jeroni 319, 320
 GURRIO, Bartholomaeus de
   «Cur modo se aiuntant hic tot tantique
   poetae?» 547
 Gustau II Adolf de Suècia 462
 GUZMÁN Y DE FONSECA, Gaspar de; comte-
   duc d'Olivares 134, 163, 346, 347
 GUZMÁN SAAVEDRA Y QUINTANILLA, Alon-
   so de 349
 «Ha vingut un portuguès» → *Garcia, F. V.*
   (*f. a.*)
 «Habéis dado en hacerme desfavores» 373
 «[...] hablen. ¿No quieren hablar?» 480
 «Habrá muy poquitos días» → *Quevedo, F.*
   de (f. a.)
 «Hagamos las paces» 511
 «Hanme dicho que os han dicho» 371
 «Hanme muerto unos ojos» 505
 Harcourt, comte d' → *Lorena-Elbeuf, E. de*
 HARVEY, William 222
 «Hasta que os vi jamás hallé ventura» 372
 «Haveu-me posat en punt» 507
 «Hay verdades que en amores» 505
 «Henarda hermosa» 324
 HENARES, Luisa 273
 HENARES, María de 273
 HENRIQUES DE OLIVEIRA 340, 344
 Heràldica 553 → *Cartellà; Castre i de Pi-
   nós, G. G. de; Vila, J. R.*
 HEREDIA, D. N. de 59
 HEREDIA, María de 515
 «Hería el sol a las ondas» 188
 «Herido va un pajarillo» 46
 «Hermosa dama, si el cielo» 49
 «Hermosa Prodis mía» 184
 «Hermosa señora» 322
 «Hermosa sois, vigatana» 505
 «Hermosa y bella deidad» 45
 «Hermosa y cándida rosa» 45
 «Hermosa y querida» 321
 «Hermosa zagala» 505
 «Hermosíssims camps de Segre» → *Blanc,
   J., entorn de; Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Hermoso dueño que adoro» 45, 183
 «Hermoso pajarillo» 182
 HERP, Pilar 408, 427-435, 437-443
 HERP I BOVER, Josep 217, 219-225, 408,
   427-435, 437-443
 HESSEN-DARMSTADT, Jordi de; príncep de
   Darmstadt 333, 335, 466, 471, 552
 «Heu, hispanicum inperium dum subjacet
   inperio» 554
 «Heus, heus, viator, preme gradum, ades,
   sis» 554
 «Hilaba al sol, hilaba Porcia un día» →
   Garcia, F. V. (f. a.)
 «Hilaba el sol, hilaba Luisa un día» 374
 Himnes litúrgics → *Dies irae; Omnium him-
   norum expositio*
 Hipòcrates 221-223
Historia de Lérida 117
 «Hizo paces con Anarda» 183
 «Hombre, si quieres reír» 484
 «Hombres dichosos, sea para bien» 479
 Homer 192
 HOMS, Josep
   Física 153-154
   Lògica 154-155
 «Honorífico rector» 269
 HORTIGAS Y VILLALPANDO, Vicente 497-
   499
 Hosanna de Màntua 482
 Hospital de la Santa Creu 530-531
 «Hoy Bartolomé nos sale» 480
 «Hoy cumple trece y merece» 52
 «Hoy de Bartomé» 479
 «Hoy de un mártir glorioso es la alabanza»
   485
 «Hoy, divino Mateo» 483
 «Hoy en lucientes rayos» 289
 «Hoy ha tres meses o años» 505
 «Hoy María Magdalena» 291
 «Hoy se dispone una fiesta» 483
 «Hoy se regocija el cielo» 479
 «Hoy sin más ni más me allano» 508
 «Hoy torpe mi lengua» 481
 «Hoy una niña sin mácula» 291
 Hug Capet 137
 Hugonots, discurs sobre els 552
 «Humanidad y hermosura de abril» 53
 HURTADO DE MENDOZA, Antonio 293
   Vida de nuestra Señora 485, 489

- HURTADO DE MENDOZA, Antonio (a.)
 «Compitiendo con las selvas» 187, 290, 293, 510
 «Don Repollo y doña Berza» 353
- HURTADO DE MENDOZA, Diego 485, 514
- HURTADO DE MENDOZA I CÁRDENAS, Francisco; marquès d'Almazán, 61, 251, 302
 «Huyendo la hermosa Dafne» 185, 290
 «Iam, Loiola, tuos celebrant, iam cuncta triumphos, pontus et imperium» 517
- IBÁÑEZ DE SEGOVIA, Gaspar; marquès de Mondéjar 18, 19, 159, 160, 163, 535
Historia de la casa de Moncada 19, 94, 111, 113, 161, 163
Memorias de Cataluña 113
Noticia y juicio 204
- IBERNI, Gregorio de 273
- ICARD, Cristòfor d' 256, 263, 281, 385, 389
Idea brevissima dell'arte lulliana 319
- Ignasi de Loiola, sant 65, 207, 236, 249, 386
 Poemes a 517
 «Illustrissimo principi Henricho a Lotharingia» 351
 «Imperava el món a soles» → *Garcia, F. V.* (f. a.)
 «Imperio injusto, loca tiranía» 377
 «In questo mundo ognun fote hi rifote» 374
 «In te vivebam tecum vivente, marite» 546
 «Infelice de aquel cuya fineza» 290
 «Ingrata fiera hermosa» 50, 187, 289
 «Ingrata Filis que imitas» 187
- Innocenci XI; papa 462
- Innocenci XII; papa 465
 «Inocente mariposa» 184
 «Inter felices arbos apobalsama sylvas» 517
 «Invicto Carlos famoso» 45
 «Invicto mártir sapiente» 483
- Isabel, santa
 Revelacions 176, 436
- Isabel I de Castella 111, 166, 496-497
 «Isabel, de amor tus flechas» 183
 «Isca a llum tanta maldat» → *Garcia, F. V.* (f. a.)
- ÍXER I ESCRIVÀ, Onofre Vicent d' 461
- IZQUIERDO, Alexandra Leoncia 273
- «Ja, auditori principal» → «*Veguer illustre, cuia drete esgrima*»
 «Ja sé que està destrempada» → *Garcia, F. V.* (f. a.)
 «Ja us deix, dolces tavernes» → *Garcia, F. V.* (f. a.)
- Jacopo da Varazze 152
- JÄGER 206
 «Jamás recelé algún daño» 505
 «Jardí carregat de pompa» → *Garcia, F. V.* (f. a.)
 «Jardín cargado de aromas» 510
- Jaume I de Catalunya-Aragó 129, 287, 288, 499
- Jaume II de Catalunya-Aragó 446
- Jaume II d'Urgell 448
- JÁUREGUI, Juan de
Antídoto 308-310
 «El oficio a quien traidor» 356
 «Yace aquí quien por hablar» 356
- Jeroni, sant 416
- Jeroni, don 87
- Jesuïtes
 Cartes ànnues 518
- JIMÉNEZ, Juan; abat de Sant Feliu de Guíxols 160
- JIMÉNEZ DE MURILLO, Pedro 120
 «Jo só la Marieta» 53
- JOAN, Honorat 499
- Joan II de Catalunya-Aragó 112, 447
- Joan I de Luxemburg 138
- Joan III de Suècia 138
- Joan d'Aragó 494
- Joan de la Creu, sant 66
- Joan de Ribera, sant 176
- Joan Francesc → *Llibre de les nobleses dels reis*
- Joan Garí 194, 418
- Joan Guillem; elector palatí 205
- Joana I de Castella 446
- Joana de Portugal 482
- JOFRÉ, els 204
- JOFRÉ, Anna 204
- JOFREU, Pere Antoni 271, 273, 275
 «A pler, a pler, no façau rumor» 250, 276, 509

- «Acudiren vostres ànsies» 257
 «D'aquell, d'aquell all tendre» 249, 276, 509
 «D'una molt renyida guerra» 255
 «Les bodes de na Solera» 276
- JOPER, Pere Pau 19
Advertiments 76
Doctrina cristiana 75-77
- JORBA, Dionís Jeroni 117
- JORÍS, Josep
 Lògica 152-153
- JOSA I AGULLÓ, Francesc de 195
- Josep I; emperador 519
- Josep de l'Ascensió
 Liberat 16, 149-151
- JOVELLANOS, Gaspar Melchor de 314
- JOVER, Josep 556, 557
- Juan de San Fernando
Vida y milagros de santa Rosalía 236
Juego del hombre 475
Juego y diversión para toda suerte de personas 339
- «Jugando la polla están» 510
Juicio astrológico 337-339
- Julia 143
- Junta y marcha del ejército [...] para el cerco de la plaza de Lérida* 341
- JUNYENT 164
- JUNYENT, Francesc de 418
 «Corre ligero a la celesta esfera» 469
- «Júpiter, dios tirano» 186
- «Juramento por amores» 506
- «Jurat he de nunca amar» 506
- Justificació que s'envià per part de Castella* 345
- Justinià; emperador 417
- KIRCHER, Athanasius 164, 414
- «L'enemiga de ma vida» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «L'hom qui viu enamorat» 506
- «La beldad que en la idea soberana» 185
- «La beldad que en la pura idea soberana» 187
- La Bilbaína 169, 172
- «La casadeta de Pany» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «La claror que t'ha dat Déu» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «La cosina i lo cosí» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- La cueva de Meliso* 132, 134, 268, 303
- La deidad en el cerebro* 465
- «La dureza de las peñas» 185
- La famosa comèdia de La gala està en son punt* 20, 211, 251, 280-281
- La fi del comte d'Urgell* 16, 167
- «La filla del pobre home» 321
- «La flor, més arronsat Pasqual que un cuc» 44
- La gala està en son punt* → *La famosa comèdia [...]*
- «La ganancia de verme bien perdido» 353
- La gran comedia de la torre de Babel* 465, 558-559
- «La grande, la excelsa, la» 283
- «La hermosura de Filis» 508
- «La invención de traer ramos» 213
- «La invención más milagrosa» 482
- «La justicia y la piedad» 467
- «La lealtad con que venero» 240
- «La lealtad más conocida» 283
- La lliçó de la triaga* 222-223
- «La mare dels desenganys» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «La mariposa que al viento» 186
- «La mia amoreta» 539
- LA MOTHE-HOUDANCOURT, Philippe de 125
- Carta 124
- «La moza que tiene fe» 49
- «La noble pasión» 46
- «La noche tenebrosa» 183
- «La passió més violenta» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «La pèrdua de un jazmín» 45
- «La que el cor me té rendit» 394
- «La que fonc per sa hermosura» → *Mas i Soldevila, M. (a.)*
- «La rosa hermosa mirando el clavel» 50
- «La señora Marirrabias» 292
- «La tabernera que ha oído» 510
- «La terra ha pretès ufana» 394
- «La trista i afligida vila» 126

- «La vida del estudiante» 322
 «La virgen santa María» 534
 «La voraç activitat» 323, 325
 «La voz, la pena» 289
Laberinto amoroso 513
 LABRADOR, Hilarión
   De anima 428-429
   Física 432
   Lògica 432
 LACAVALLERIA, Antoni 93
 LACERA, Galceran de 129
 Ladislau IV de Polònia 138
 LAGUNA, Andrés
   Dioscórides 425
 LALLEMAND, Jacques-Phillippe (?) 205, 206
 LANDRY, P. 178
 LANGA, Domingo 73
 LANGA, Martín de
   Relación 125
 LANSPERGER, Johannes Justus 548-549
 LARA 520
 Larcén 273
Las calidades de las mujeres 322
 «Las campanas tocan»
 «Las cóleras cesen» 289
 «Las flechas con que amor el alma hiere» 372
 «Las iras detén» 83, 291
Las lunas que son buenas o malas para san-grías 339
 «[...] las nubes son cielo» 485
 «Las sátiras no hicieron cortesano» 509
 LASSUS, Pere 341
   Carta 343
   Relación 343
 LASTANOSA, Vincencio de 106, 244
Laudemiorum resolutiones variae 409
 LAUGER, Bernat 522
 «Laus tua non tua, fraus, virtus, non copia rerum» 546
 Lavaix, abat de (Josep GRAU o Isidoro TURMO) 160
 LAVANHA, João Baptista 149
 Leandre de Sant Josep 190
 LEDESMA, Diego 19
   Doctrina cristiana 518
   Modo 517-518
 Leganés, marquès de → *Mesía-Dávila y de Guzmán, D. F.*
 «Leganés lo hace al revés» 341
 LEMUS, Leonardo de 354
 León; mestre 515
 Leopold I; emperador 147, 346
   Correspondència 467
 LERMA 302
 Lerma, duc de → *Sandoval-Rojas y de Borja, F. G. de*
 «Les estèrils entranyes d'Anna santa» → *García, F. V. (f. a.)*
Letras a la virgen del Rosario 194
 Liberat → *Josep de l'Ascensió; Roig i Jalpí, J. G.*
 «Libre el aire discurre» 289
Libro de armas general y particular 106-108
 «Lilio fragante y hermoso» 486
 LINARES, Juan de 513
 LIRIO, Sebastián de 75
Lista [...] las villas y lugares de toda la diócesis de Barcelona 553
Litaniae beatæ Mariæ virginis 488
 «Llàgrimes mies, eixiu» → *Blanc, J., entorn de; García, F. V. (f. a.)*
 LLARIS, Maria Francisca 52
 «Llegamos a puerto» 507
 «Llegar Tántalo al árbol avariento» 376
 LLENA, Francesc
   Epítome 147-148
 Lleó X; papa 546
 «Llevant-me un matí molt apressat» → *Blanc, J. (a.); García, F. V. (f. a.)*
Llibre de drogues 18, 424-425
Llibre de les nobleses dels reis 18, 163
Llibre de les scriptures de l'arxiu de casa Sala 539
Llibre dels fets d'armes de Catalunya → *Roig i Jalpí, J. G.*
 Llibre verd de Sant Miquel de Cuixà 163
 Llibreria Studio 381
 «Lligen tots aquest padró» 394
 LLIMA I LLAURADOR, Marquesa 401
 LLOACES, Ferran de 145

- LLOBERA, Peronella de 273
- LLOBET, Bernat Josep
Declaración 15, 92-94, 161-162, 396
Índice 15, 140-141
- LLOBET, Joan Pasqual
Particulares medicamentorum descriptiones 218
- LLOBET, Rafel 520
- LLOP, Josep 487
- «Llora, rui señor, no cantes» 50
- «Llorad, ojos, que es razón» 54
- «Llore España: ¿sobre qué?» 269
- «Llore y suspire, gima y no cante» 187
- Lluís I el Piadós; emperador 114, 117
- Lluís I d'Espanya 97 (?)
- Lluís XIII de França 125, 133, 278, 337, 446
 Correspondència 346, 349
- Lluís XIV de França 97 (?), 201, 269, 332, 446, 465, 477
 Correspondència 341
- «Lluïseta, per ton anell» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- LLULL, Ramon 94-96, 105, 204, 529
- LLULL, pseudo-Ramon 18
Apertorium 317-319
Aphorismi 312
Cantilena 311-313
Codicillus 311-313, 445
Compendium animae transmutationis metallorum 318
De alchimia opuscula 318
De secretis naturae seu de quinta essentia liber 317-319
Magica naturalis 317-319
Testamentum 311-313
- «Lluna de març, quin planeta» 394
- LLUPIÀ, Carles de 393
- LLUPIÀ I AGULLÓ, Josep de 195
 «La alegre primavera que hermosea» 192
 «Lo adorn de la primavera» 391
 «Lo amor me'n demana» 322
 «Lo de Vandoma batut» 474
 «Lo desembre congelat» 54
 «Lo dolç so més fervorós» 537
 «Lo empinat de una montanya» 385
- «Lo fill de misser Càrker» 322
- Lo modo de dir lo rosari* 227
- «Lo pare de les desgràcies» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Lo que féu crida al que ve» 473
- «Lo teu paper descarat» 473
- «Lo universal mal de España» 472
- Loa para el día de santa Ana* 194
- LOBO, Eugenio Gerardo
 «Es, señora, el chischisbeo» 283
- LÓPEZ, Francisco 273
- LÓPEZ, Juan Luis
Discursus legalis 119
- LÓPEZ DE AYALA, Juan
Genealogía 202-204
 Història dels comtes de Barcelona 16, 202-204
- LÓPEZ DE MENDOZA, Agustí; comte de Robres
Historia 14, 77-79, 180
- LÓPEZ DE ZÁRATE, F. 514
 «Bellilla, la de la corte» 507
- LORENA-ÉLBEUF, Enric de; comte d'Harcourt 288, 341, 351, 370
 Carta 342
- LORENA-ÉLBEUF, Ramon de 288
- «Los angélicos coros hoy a competencia» 480
- «Los átomos del sol coge en redoma» 377
- «Los coloquios que el amor» 284
- «Los decretos no se cumplen» 240
- «Los governs tornen caducs» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Los magalls ja són tots galls» 342
- «Los males que amor engendra» 507
- «Los más bellos ojos negros» 510
- «Los pedazos de un retrato» 507
- «Los planetas brillantes amantes» 324
- «Los que me ven amar tonos sayales» 378
- «Los que quisieren saber» 505
- «Los rius de Babilònia augmentam» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Los troyanos se entregaban» 289
- Los Vélez, marquesos de → *Fajardo y de Zúñiga, M. de; Fajardo de Requesens-Zúñiga, P.*

- LOSANA, Ramón de
Solemnidad 495
 «Lot, que en Sodoma avisó» 239
 «Lucida, ¿qué sirvió quererte tanto» 373
 Lucreci 492
 LUNA, Melchora de 353
 «Lux hilaris, lux festa venit, lux candida surgit» 517
 «Ma dolça llibertat i exempta vida» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 MAÇANA, Joan Josep 242
 MAÇANERS, Antoni 12, 58, 271, 275
 «Bella és tot lo que pot ser» 69, 208, 391
 «Com és tan dura i cruel» 69, 254, 391
 «Cruel Joana, glòria de las mosses» 261, 388
 «Desposseït de l'esperança vana» 69
 «En un bosc de Guadarrama» 53, 64, 251, 383
 «Filen les parleres muses» 69, 385
 «Ingeni soberà, traça divina» 59, 264, 300
 «No tant son curs Apollo apressurava» 61, 260, 386
 «Senyala esta pedra dura» 256, 276, 393
 «Té aquest pompós monument» 209, 264, 276, 282, 391
 «Un canyelló li donava» 212, 255, 392
 «Vestit de tan gran donaire» 47, 252, 382, 501
 «Madre mía, aquel pajarillo» 504
 MADRIGAL, Miguel de 188, 514
 MAGAROLA, Antoni 273
 MAGAROLA, Miquel Joan
Memorial 555-556
 Magí; mestre 334
 MAJOR, Miquel 221
 «Mal me lo demande Dios» 507
 «Mala la vistes, franceses» 341
 MALLA I DE SALA, Jaume de
 «Justa expresión del dolor» 468
 MALLOL, Bernat 162
 MALLOLES, Montserrat 19
Doctrina cristiana 75-77
Preservatiu espiritual de la peste 76
 MALONDA, Pere
Mamotretos y curiosidades 487
 «Manda el padre Salazar» 356
 «Mandas, Lisi, no se alabe» 379
 «Mándasme, amigo carísimo» 510
 «Mándasme, Elisa, ya, que no te quiera» 297
 MANDIGORRA 518
 MANESCAL, Onofre 117
Manifest del marquès de la Trusa (1646) 341
Manifest que [...] fa lo més atrotinat rossí de la biga 230
 «Manifestarse el amoroso intento» 298
Mapa y descripción de la tierra 338
 Mapes 527 → *Aparici, J.; Borsano, A.*
 «Mar hermosíssim que quiet sustentés» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Maravilla que naciste» 184
 MARC; jesuïta 53
 Marc Màxim 143
 MARCA, Pèire de 13, 113, 150, 163, 418, 519
 MARCELLUS, Gregorius 462
 Marcial 545-546
 MARCILLO, Manuel 19, 414
 MARÈS, Frederic 445, 446, 448
 MARÈS, Joan Pau
Medicina 219
 MARÈS ORIOL, Pere 445
 Margarida de Prades 446
 MARGARIT, Joan 158, 416
 MARGARIT, Josep 346
 Maria d'Àustria; filla de Felip IV 147
 Maria de Castella 163
 Maria de Sant Josep 293
 Maria Lluïsa de Borbó 228, 268, 463
 Maria Lluïsa Gabriela de Savoia 78, 231
 Maria Teresa I; emperadriu 324
 MARIANA, Juan de 446
 «Mariana del Mayo» 378
 Marianna de Neuburg 466
Correspondència 467, 468
 MARIMON, Ramon 190
 MARIMON I JÀFER, Aleix de 418
 MARÍN, José 194
 MARINEO, Lucio 112, 306
 MARINO, Pedro 273
 «Mariposa que, incauta, el peligro» 232
 «Mariposa, tu donaire» 292

- «Marisápoles bajó una tarde» 509
 «Marisápula, linda muchacha» 50
 «Marit impertinent, què preteneu» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 MARLÈS, Ramon de 171
 MARQUILLES, Jaume 413, 414
 MARQUINA, Martí 162
 Martí I de Catalunya-Aragó 113, 331, 496
   Crònica sobre 320
 MARTÍ, doctor
   Teologia 442-443
 MARTÍ; jurista 87
 MARTÍ, Antoni 306
 MARTÍ, Francesc 274
 MARTÍ, Joan 533, 534
 MARTÍ I BASEA, Maria Àngela 232
 MARTÍ I TASSO, Josep
   Oratio genethliaca 411, 458
 MARTÍ I VILADAMOR, Francesc
   Manifiesto de la fidelidad catalana 132
   Memorial 341
   Noticia universal de Cataluña 343-344
   Temas de la locura 133
 MARTÍN, doctor; poeta 273
 MARTÍNEZ DE MENESES, A.
   La mujer contra el concejo → *Matos Frago, J. de*
 MARTÍNEZ PERONA, Francisco 328
 MARTÍNEZ DE PRADO 412
 «Màrtirs, puix vostra virtut» → *Garcia, F. V. (a. d.)*
 MARTORELL, Francesc 117
   Historia de Tortosa 141
 MARTORELL, pare Francesc 533
 MARVILLE, Antoine 417
 MAS; jurista 87
 MAS, Bernadí 516
 MAS DE RODA, Josep 241
 «Más fácil fuera hallar fin» 487
 MAS I SOLDEVILA, Manuel (Manuel BERTRAN) 13, 242
   Breu resumen 233
   «Busca hoy la inmensa ciencia» 229
   Catàleg de consellers 238
   «Con más de treinta cáñamos al viento» 229
 «Cuando sus vanos intentos» 229
 «De tal suerte a Barcelona» 229
Desperdicios del Parnaso 228-239
 Diari 239
 Emblemes 229
 «Mas et foemina, qui duo in una carne fuerunt» 236
 «No sé yo qué mal y de ansia» 229
Obsequiosa, reverente súplica 232-233
 «Orphanus esurio, sitiens tu accedis aquarum» 235
 «Tomás, de las escuelas sol, campea» 231
 «Tradlada's nostre Oleguer» 231
 → *Turmeda, A. de*
 MAS I SOLDEVILA, Manuel (a.)
 «A Filis di una flor y» 234
 «A quien le sobran perlas» 228
 «Apurar, Filis, pretendo» 228
 «Arroyuelo que corres» 229
 «Com de festes tan lluïdes» 236
 «Contra plaga pestilent» 236
 «Dicen que de leche helada» 228
 «Duplicados los favores» 228
 «És rosa, però ab espines» 228
 «La que fonc per sa hermosura» 236
 «Nace Dios, y al nacer» 232
 «Nace en Belén un niño» 234
 «Nostres antigues cartes rubricades» 234
 «¡Para el curso!, un zagal a una fuente» 228
 «Plora la font ja al nàixer» 232
 «Pues por astro peregrino» 232
 «Pues que de una hermosura» 230
 «Puix no ens deixau, gran Senyora» 232
 «Què importa que ab sos raigs grans» 228
 «Riu lo jove, pensant-se» 232
 «Sois de todo el orbe entero» 231
 «Urere nemo gelu potuit, neque igne gellare» 236
 «Mas, si amor es la causa» 184
 MASCARÓ 533
 MASCARÓ; jurista 87
 MASDÉU 465

- MASDÉU, Lluís 284
 MASDOVELLES 87
 MASERES, Francesc
   Teologia 408-409
 MASIQUES, Josep 522
 MASSOT, Andreu 172, 173
 MATALLONGA, Domènec 168
 Mateo 514
 MATERRA, Joan 401
 MATES, Miquel
   La devota peregrinació 176
 MATEU I SANS, Llorenç 551
 MATHIAS, Christian
   Historia Alexandri magni 544-545
 Matilde, santa
   Revelacions 436
 Matilde; emperadriu 136
 MATOS FRAGOSO, Juan de
   A su tiempo el desengaño 358
   La mujer contra el concejo (amb A. MARTÍNEZ DE MENESES i J. DE ZABALETA) 359-360
 MATTHIEU, Pierre 16
 MATUTE; jesuïta 283
 Maximilià I; emperador 446
 «Me quejo y me lastimo» 322
 Medicina 222-223 → *Boneu, M.; Casetes, D.; Galè; Hipòcrates; Marès, J. P.; Orriols, F.; Orriols, R.; Pujades, J.; Rossell, F.; Solà, J.*
 Medina de las Torres, duc de 111
 Medina Sidonia, duquessa de 460
 «Medroso huís las arpiás» 483
 Mehmet IV; soldà 547
 MEJÍA, Pedro 147
 «Mejor partido me fuera» 506
 «Melchora, dulce fatiga» 353
 MELUN, José Guillermo de; marquès de Risbourg 329
 Memorial de Saragossa a Felip IV (1640?) 124, 561
 Memorials anònims i sense títol 125, 132
 MÉNDEZ DE SILVA, Rodrigo 102
 MENDO, Andrés 414
 MENDOZA, Antonio de
   «Yace en perpetua quietud» 355
 MENESES, Manuel de 273
 MENESES, Ramón de 273
 «Mentidero de Madrid» 356
 Mercè, textos sobre l'orde de la 487-488
 Mervilio → *Marville, A.*
 MESÍA-DÁVILA Y DE GUZMÁN, Diego Felipe; marquès de Leganés 341
 MESTRE, Joan 284
 Mètrica 214
 «Mi bien adorado, mi hechizo, mi gloria» 54
 «Mi bien, mi adorado, mi hechizo y mi gloria» 322
 «Mi bien, mi gloria, mi alma, mi hechizo» 188
 «Mi bien, señora, mi gloria» 48
 «Mi Dios, ¿qué tengo de hacer» 436
 «Mi fortuna, mi error, mi amor ardiente» 296
 «Mi musa y yo nos juntamos» 511
 «Mi nueva letrilla» 48
 «Miente y qualquiere se engaña» 474
 «Mientras el décimocuarto» 471
 «Mientras en estos peñascos» 185
 «Mientras que de la vida te divierte» 298
 MIERES, Tomàs
   Costums de Girona 17, 167-168, 191-192
 Miguel, fra 346
 «Mil set-cents i deu anàvem comptant» 322
 «Mil veces estas memorias» 505
 Militar, diccionari sobre l'art 444-445
 «Mille boves errant, vitulorum milia centum» 545
 «Millor mala pestilència» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 MINGUILLA (Mingueni) 271, 275 (a.)
   «Cert, una cosa» 276
 Mingueni → *Minguella*
 MINGUET, Pau
   Engaños a ojos vistas 236-238
 «Minyona, jo us deman llicència» 322
 MIQUEL, Bernat de 87
 MIQUEL, Francesc 87
 MIQUEL, Serafi Tomàs 159, 160, 162
 Miquel de Portugal 346-347

- «Miquel, des que no us he vist» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- MIQUEL DESCATLLAR, Maria de 544
- «Mir lo que fa, que el posa massa baix» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- MIRA DE AMESCUA, Antonio 273
El ermitaño galán 361
 «Golpe fatal, cruel hecho» 356
La fénix de Salamanca 357, 358 (?)
- «Mira qué negro amor o que nonada» 373
- «Mirad, mirad un lucero» 482
- MIRALDA, Joan 440-441
- MIRALDA I GALLART, Josep 435, 436, 441
- MIRALDA I VILATORRADA, Joan 441
- MIRALLES BRILLAS, J. 195
- MIRALLES, Joan Baptista 314
- MIRAMBELL, Baptista 12, 246-247, 271, 275
 «Als de la crítica turba» 58, 247, 381
 «De la tòrrida zona a Montgibell» 58, 247, 282, 387
 «És Ovidi un borinot» 58, 210, 247, 281, 393
 «Molt poc més que la merda era el Parnàs» 247, 282, 387
 «No crec que Zeuxis pogués» 247
 → *Recreo i jardí del Parnàs*
 «Un jardí ha aparegut» 247
- «Mírase herido un hombre, y porque sea» 375
- «Mírenme ya tus ojos» 50
- MIRET, Josep 404
- «Mis ansias y mis suspiros» 186
- Miscel·lànies
- Científiques 337-340, 549-551
- Devotes 226-227, 337-340, 516-518, 548-549 → *Vendrell, M.*
- Gramaticals 156-157, 226-227
- Historicodocumentals 119-121, 123-128, 130-134, 197-198, 552-554, 561-563
 → *Desbosc, P.; Generalitat; Serra i Postius, P.*
- Històriques 337-340, 549-551 → *Cervera, R.; Dalmases, P. I. de; López de Ayala, J.; Ribera, M. M.*
- Jurídiques 464-465, 549-551 → *Costa, J.; Dret; Terrers, J. B.*
- Literàries 192-196, 226-227, 239-242, 279-285, 289-302, 320-325, 337-340, 352-395, 478-489, 501-515, 536-537, 544-548, 552-554 → *Avissos; Blanc, J.; Bori, J.; Cancionero; Curiositat catalana; Desbosc, P.; Flor; Fontaner, J.; Mas i Soldevila, M.; Parnàs català; Recreo i Jardí del Parnàs; Romanceró; Romances; Serra i Postius, P.; Talia catalana; Torre, F. de la*
- «Miserable debe ser» 443
- «Miserables chiquiticos» 511
- MITJAVILA, Jeroni 170
- MOGA, Ramon 567
- MOIXÍ, Bernat 133
- MOLIAUSSON, Pierre de 150
- MOLINÉ I BRASÉS, Enric 277, 405, 446
- «Molinillo que mueles amores» 183
- MOLINOU, Joan 412
- MOLINS, Feliu 454
- MOLLAR I ROIG, Esperança 232
- MOLLET, els 17, 427 (?), 429
- MOLLET, Rafael 430
- MOLLET, Tomàs 217-218, 223-225, 428, 432
- MOLLET I BALAGUER, Josep 218, 220, 221, 225, 226
- MOLLET I BALAGUER, Tomàs 218-219, 221, 224-226
- «Molt bé sap ella qui és» 506
- «Molt estim, senyora mia» → *Garcia, F. V. (a. d.)*
- «Món, alerta! Gent, desperta!» 322
- Mondéjar, marquès de → *Ibáñez de Segovia, G.*
- MONELLS, Joan 258
- «Monells apar un espàrrec» → *Garcia, F. V. (a. d.)*
- MONJO, Pere Màrtir
 Física 426
- MONRÓS, Joan
De anima 434-435
- «Monstruo voraz y sañudo» 289
- Montalto, ducs de → *Fajardo de Requesens-Zúñiga, M. T.; Montcada-Aragó, F. de*

- «Montaña hermosa de nieve» 186
MONTANER, Maties 314
MONTBUI 87
MONTCADA, els 204, 527
MONTCADA, Dapifer de 162
MONTCADA, Francesc de 273
MONTCADA, Guillem Ramon de (Guillem Ramon I de Bearn) 162
MONTCADA, Hug de 527
MONTCADA, Joan de; arquebisbe de Tarragona 61, 300, 387, 520
MONTCADA, Joan Lluís de 18, 166
Annales 14, 111-113, 146, 162, 166
Episcopologi 145-146, 173, 326
MONTCADA I D'ALAGÓN-ESPÉS-CASTRE, Guillem Ramon de; marquès d'Aitona 526-527
MONTCADA-ARAGÓ, Ferran de; duc de Montalto 160, 162, 328
MONTECLARO I PAREJAS, Josep de 157
Monteleón, duc de → *Pignatelli, E.*
Montellano, comte de 192, 193, 195
MONTERDE, Jerónimo
Literal inteligencia 488
MONTERGULL, Diego 248
MONTERO, Román 515
MONTERÓN, Francisco 544
Monterrey, comte de → *Zúñiga-Fonseca, J. D. de*
«Montes cuyas soledades» 184
MONTFAR, Baptista 257
MONTFAR-SORTS, Dídac 113
Catàleg de consellers 289
Genealogies 15, 445-448
Historia de los condes de Urgel 448, 567
MONTFAR-SORTS, Josep 445-448
Catàleg de consellers 289
MONTFAR-SORTS, Miquel Onofre 448
MONTILVA, Pedro 273
MONTJUÏC, Jaume de 414
MONTOLIU I DE ROCABRUNA, Marià de 305
MONTORO 515
MONTSERRAT, Oleguer 142
MONTSERRAT I VIVES, Francesc 147
MÓRA, Amador 219
MÓRA, Francesc 460
MORA, Giangiacoimo 346
MÓRA, Joan 67, 82, 423
MÓRA, Josep de 158, 451 (?)
MORA CLUA, Rafel 523
«Moradores de Barcelona» 290
«Moradores de Roma, parad» 183
«Moradores del orbe, parad» 186
MORAGUES, Pere Antoni 350
MORALES 356
MORALES, Ambrosio de 165
MORALES, Joaquín 78
MORATA I MARANYOSA, Antònia 230
MORELL, doctor 341
MORELLÓ, Francesc 224
MORETO, Agustín
Comedia de san Alejos 361
El Eneas de Dios 515
El poder de la amistad 358
La fuerza de la ley 360
MORNAY, Philippe de 552
MORRERES, Pere 230
«Mostra eixa cara Pasqua» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
Motes 239
Motivos universales en los héroes 476
«Muchas veces el alma va a buscaros» 297
«Muera, muera la culpa» 481
«Muerte me dan los enojos» 49, 185
MUNT, Jeroni 567
MUNTANER, Ramon 117
Múnter, comte de → *Clariana-Seva i d'Ardena, M. de*
MUR, Onofre
«A la India Cortés llegó furioso» 456
«Musa mía, si no soplas» 510
Muses, nota sobre les 84
«Na Joana de na Berenguera» 48
«Nace Dios, y al nacer» → *Mas i Soldevila, M. (a.)*
«Nace en Belén un niño» → *Mas i Soldevila, M. (a.)*
«Nace Jesús en Belén» 233
NADAL, Joan 273
NADAL PRATS, Joan 133
«Nadie se cubra. Que en assò estam ara?» → *Garcia, F. V. (f. a.)*

- NANNI, Giovanni (Annio de Viterbo) 143
 NARNI, Varni de 339
 NAVARRA, Josep
   Lògica 286-287
 NAVARRO AZPILCUETA, M. → *Azpilcueta, M. de*
 NAVEL, Jeroni de 63, 207, 381, 557
 NAVEL, Julià de 122
 NAVES, Papiliano 403
 «Necio pensamiento mío» 183
 «Negra Pascua me dé Dios» 352
 «Nemo potest tua gesta, parens, memorare canendo» 517
Nenias reales 468
Nicandro 131, 133-134
 NICOLAS, Petro de 340
 «Nicolás invicto, a cuyos» 483
 «Nicolás, tu gloria aumentas» 480
 NICOLAU, Ramon 316
 «Niega, niega, rey tirano» 472
 NIEREMBERG, Juan Eugenio
   Corona virtuosa 550
 «Nihil nisi flamma fuit cupiens consumere culpam» 517
 «Niña, sin ser de Osma, digna de asma» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Ninfa encerrada, malograda rosa» 230
 «Ninfa hermosa, si en dulce consorcio» 289
 «Ninguno fue en la tierra más dichoso» 352
 «Ninguno que de amor no haya sabido» 295
 NISENO, Diego
   «Favor, dulcísimo dueño» 506
 «No cabiendo de amor y de gozo» 232
 «No cantes, Filomena» 187
 «No debe presumir vana» 240
 «No despidas, triste amante» 480
 «No duran más las flores» 506
 «No em fàcies figures, jaia» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «No entendemos, caballero» 506
 «No entraré més en ta casa» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «No és menester que digau» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «No es mío el corazón, pues os lo he dado» 371
 «No es mío mi corazón, pues que os le he dado» 297, 302
 «No és molt, gavaigs afectats» 475
 «No hallo cosa en ti, Lucida mía» 371
 «No hay amor con placer» 322
 «No hay humana competencia» 481
 «No hay juicio en el desatento» 324
 «No hay quien entienda el amor» 184
 «No hay tormento como amar» 54
 «No huyas, bella Calixto» 182
 «No las temo, madre» 508
 «No limites los servicios» 507
 «No más deidades, Gileta» 44
 «No más, ninfa cruel, ya estás vengada» 508
 «No me dirás, mi Casandra» 188, 324
 «No me es posible escribir» 483
 «No me tires, Amor, flechas en vano» 377
 «No més comparacions! Vaja tot fora» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «No negaré que te adoro» 46
 «¿No oistes decir que el fénix?» 45
 «No puede ya llevar el sufrimiento» 372
 «No quiere Dios que el león» 342
 «No quiero andar colgado de esperanza» 372
 «No quiero contar lisonjas, / monjas» → *Tassis, J. de (a.)*
 «No quiero deber nada a la alegría» 297
 «No quiero más esperanza» 356
 «No quiero que del Parnaso» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «No sé, Colomera» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «No se fatigue, no, la linda dama» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «No sé si crea, mi vida» 510
 «No sé yo cómo es» 184
 «No serà persona cuerda» → *Garcia, F. V. (a. d.)*
 «No sin milagro está ufana» 342
 «No suele una mariposa» 45
 «No tan atento el amador de Abido» 297
 «No tenéis que agradecer» 371
 «No tiene tantas estrellas» 352
 «No tingau, jove, dolors» 507

- «No vengo, ingrata ninfa» 291
 «No ves amar aquel risco» 182, 291
 «No volem oir mes penes» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «No vull desplegar més, paers, gansalles» → «*Veguer illustre, cuia dreta esgrima*»
 «No vull més monges, no, per vida mia» 388
 NOAILLES, Adrien-Maurice de; duc de Noailles 181
 NOAILLES, Anne de; duc de Noailles 418
 NOAILLES, Anne-Jules de; duc de Noailles 553
 «Noche agradable y serena» 378
 NOGUERS, Rafael 12, 58, 271, 275
 «Cruel entra lo desembre» 70, 276, 385
 «Dolcíssim Redemptor meu» 70
 «Esta seca anatomia» 70
 «Nolasco, del refetor» → *Blanc, J. (a.); Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Non operante auro, iugulatur maximus orbis» 338
 NONAT, Gervasi 273
 «Nonne feris incus percutitur ictibus? Ictus» 517
 «Norabuenas sinfín en este día» 473
 «Nostres antigues cartes rubricades» → *Mas i Soldevila, M. (a.)*
Nota sobre las perfecciones que ha de tener la hermosa de la mujer 338
 Notaria
 Discurs 17, 452-453
 Formulari 17, 190-191, 453
 → *Pallarès, M. J.*
 Tractat 17, 190-191
Notes [...] de la casa de Cruilles 396
Nueva comedia que se representa en el teatro de Europa 472
 «Nueva luz vi en tus ojos, tan serena» 295
Nuevo teatro de comedias varias de diferentes autores. Décima parte 380
 «Nullibi miseris cedit requies» 338
Número dels llocs que hi ha en Catalunya, Rosselló i Cerdanya 476, 477
 «Nunca ciñeron mis sienes» 479
 «Nunca Francia en su alianza» 283
 NÚÑEZ, Hortensio 273
Nuovo specchio di logica 319
 «O, alegre estado el que alcancé primero» 295
 «O, amants que patiu» 323
 «O beldad, o hermosura» 511
 «O ditxosa Barcelona» 128, 347
 «O, Esposo divino» 236
 «O felix Barcino» 128
 «O, gloria celestial de mi sentido» 295
 «O, Infant des de lo cel vingut» 324
 «O, malhagen les mudances» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «O Muerte, a nadie indulgencias!» 468
 «O musa que, mil voltes conjurada» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «O, nunca de mis gemidos» 186
 «O pelícano amante!» 186
 «O, qué gusto es, madre» 510
 «O, qué hermosa va la nave» 482
 «O, señor sacramentado» 50
 «O tú, de esculto mármol, no de humano» 299
 «O tu, que de Cervera a Barcelona» → *Garcia, F. V. (a. d.)*
 «O, variable Fortuna!» 323
 «O vida, cómo te vas» 435
 «Obert ja lo vaixell, sens arbre, antena» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 OCAMPO, Florián de 144
 Ocari 12
 «Reverend i amat rector» 62, 209, 255, 382
 «Ofrece al lazo la penosa vida» 298
 «Oíd, atended, mirad» 53
 «Oíd del amante más fino la dulce pasión» 290
 «Oíd del amante más fino» 182
 «Oíd el canto de un serafín» 322
 «Oíd, estad atentos» 478
 «Oíd, ganchos de la hampa» 507
 «Oíd, troncos; oíd, fieras» 187
 «Oíd, troncos; oíd, selvas» 187
 «Oíd, valerosos jaques» 507
 «Oigan qué dicen» 290
 «Oigan, señores, en ecos» 508

- «Oigan todos del astrólogo» 290
 «Oigan y escuchén atentos» 484
 «Oiganme, señores pícaros» 54
 «Oiràs, pastoreta» 227
 «Ojos, bien podéis llorar» 49
 «Ojos cuyas niñas bellas» 504
 «Ojos de llorar rendidos» 545
 «Ojos, llorad un bien casi perdido» 296
 «Ojos, mar de sentimiento» 46
 «Ojos negros de mis ojos» 505
 «Ojos que no sois ojos, sino estrellas» 373
 «Olim habuit Cypris sua tempora, tempora Mavors» 546
 Olivares, comte-duc d' → *Guzmán y de Fonseca, G. de*
 Olivares, comtessa d' 488
 OLIVER, Bernat 315, 316
 OLIVER, Joan 273
 OLIVERES, Jacint d' 273
 OLLER, Ignasi 442
 OLMEDA, Benet 479
 OLZINA 182
Omnium hynnorum expositio 90
 Oracions 189, 227, 320, 337, 340, 436
   Ave Maria glossat 472
   Padre nuestro glosado → «*Con tu tirano mandar*»
 Ordinacions
   Capella de Palau 15, 326-328
   → *Castre i de Pinós, G. G.; Pere III; Reglas*
Origen y descendencia de [...] Cervellón 490-491
 ORIOLS, els 256, 386
 ORLAU; poeta 273
 ORLAU, Ramon 273
 OROBIA, Concepció 293
 Oropesa, comte d' → *Álvarez de Toledo, M. J.*
 ORREGLI; tinent general 283
 ORRIOLS, Francesc
   Medicina 217-219, 221-222
 ORRIOLS, Ramon
   Medicina 221-22
 ORSINI, Scipione 317-319
 ORTÍN, Ambrosio de 273
 «Osada Parca arrogante» 467
 OSORIO DE VARGAS, Diego
   Carta 349
 Osuna, duc d' 241 → «*Que éste no es cargo, sino descargo*»
 Otger Cataló 17, 116, 146, 162, 163, 166, 171, 204, 419, 420
 Otomans, notes sobre els 545
 OTÓN DE AUSTRIA → *Truchsess, O. von*
 Ovidi
   Heroides 139
 OWEN, John
   «Fili, para escribir tus gracias sumas» 379
   «In mare cornutos iaciendos, Pontius inquit» 95, 546
   «Primo infida viro, Paulina, infida secundo» 547
   «Principium dulce est et finis amoris amarus» 547
 «Oye caricias, bella sirena» 321
 «Oye el milagro de una hermosura» 45
 «Oye, ingrata, hermosa fiera bella» 321
 «Oyes, mira qué te digo» 291
 PACHECO, Francisco
   «Pintó un gallo un mal pintor» 354
 PADILLA, Lorenzo de 144
 «Padre, si el querer bien es gran pecado» → *García, F. V. (f. a.)*
 «Padres de la jerigonza» 506
 PADRÓ Y VIDAL, Diego 206
 PAGÈS, Magí 444
 «Pajarillo, con amor» 187
 «Pajarillo que al alba te quejas» 187
 «Pajarillo, que explicas alegre» 182
 «Pajarillos que alegres cantáis» 184
 PALAU, Josep 273
 PALAU, Lluís
   Discurso 555-556
 «Palla la que la mereix» 476
 PALLARÈS, Miquel Joan
   Theorica artis notariae 168-169
 PALLAROLS, Maria 273
 «Palma discurre en voz de gran bonete» 472
 Palma, comte de → *Fernández de Portocarrero, L.*

- PALMERIUS DE MONTEVIRGINIS, Jodochus 549
- PALOU, Berenguer de 288
- PANZANO, José 159, 160
- PAR, doctor 176
- «¡Para el curso!, un zagal a una fuente» → *Mas i Soldevila, M. (a.)*
- «[...] para estrago de las almas» 297
- «Para, Fortuna enemiga» → *García, F. V. (f. a.)*
- «Para las glorias grandes» 481
- «Para mi labia pedí» 510
- «Para que desahogue el cuero» 188
- «¿Para qué, Narda, desprecias» 378
- «¿Para qué quieres casarte» 378
- «¿Para qué tan riguroso» 508
- «¿Para qué tan vigoroso» 185
- «¿Para qué tanta crueldad» 46
- «¿Para qué tanto rigor» 185
- «Para recibir los golpes» 481
- «Para ser uno perfeto galán»
- Parabién que dio un caballero irlandés al archiduque (1702)* 470
- PARCERO, Gregorio
- Carta 124, 348, 561
- PARDINA
- «Jo escriurer, gentil donaire» 251
- PARDINA, Baltasar 120
- «Pardiobre, fra sant Nolasco» → *Blanc, J. (a.); García, F. V. (f. a.)*
- PARDO, Gaspar 273
- PARDO DE LA CASTA, Joan 551
- PARETS, Miquel
- Successos (Sucesos)* 14, 121-123
- PARISET 285
- Parnàs català* 12, 271, 275
- Parte tercera de comedias de los mejores ingenios de España* 379-380
- Parte veinte y una de comedias nuevas* 55
- «Partiendo quien ama» 506
- «Partirme quiero, señora» 509
- PAS, Àngel del 335
- «Pasando felices horas» 509
- «Pasatger dove vay? Ci cey regabzo» 374
- PASQUAL, Antoni Ramon 105
- PASQUAL, Jaume 111, 173, 405
- Sacrae Cathaloniae [...]* 142, 169, 172
- PASQUÈS, Joan 341, 343-344
- Pasquins 470-472, 477 → *Diálogo*
- Pàssia glossada* 347
- Passió, meditacions sobre la 175, 436, 567
- PASTOR, Joan Baptista 73, 432, 500, 501
- PASTOR I MÓRA, Josep 17, 170, 172, 551
- Annotaciones* 494-495 (?)
- Consultaciones* 463-464
- Supremae decisiones* 489 (?), 500-501 (?)
- «Pastorcilla, imán de mi vida» 321
- «Pastores de Manzanares» 508
- «Pastoreta bagassa» 504
- «Pastoreta boniqueta» 320
- «Pastoreta galana» 54
- PATIÑO, José 534
- Pau II; papa 548
- Pau, *hermano* 241, 242
- PAU, Jeroni 117
- Barcino* 414
- «Pedir que las horas vuelen» 506
- PEDRALS, Artur 123, 397
- Pedro de Portugal; comte de Barcelos
- Linajes de España* 15, 148-149
- PEDROSA, Francesc 457
- PEGUERA, Lluís de
- Práctica* 476
- PEGUERA I EIMERIC, Antoni 195
- PEIRÓ 398
- PEIRÓN, Martín 273
- PEIXAU, Agustí 556, 557
- PEIXÓ, Gaspar Julià 256, 271, 272, 385
- «Un poeta mendicant» 256, 276
- PEIXÓ, Jeroni 272
- «Pel llum de Judes, xica, que el forat» → *García, F. V. (f. a.)*
- Pelagi o Pelai 446
- PELLA I FARGAS, Josep 397, 409, 491, 493
- PELLICER DE OSSAU Y DE SALAS-TOVAR, José 116, 163, 172, 419
- Anales* 166
- Idea de Cataluña* 103
- Relación (1642)* 131
- PELLICER Y DE VELASCO, Manuel de 159, 194, 195
- PELLISSER, Rafael 170, 172

- «Peñascos encapotados» 184, 508
 «Pene yo» 289
 «Penetra amor como invisible fuego» 377
 «Pensamiento de amor mal empleado» 377
 «Pensamiento que peligras» 291
 «Pensamiento riguroso» 182
 «Pensant la bella Amarilis» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Pensar la extrema partida» 284
 «Per a rèbrer la persona» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Per cert, Flora garrida, que jo t'am» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Per declarar mon turment» 48
 «Per lo golfo d'est món corrent fortuna» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Per ma fe, senyores velles» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Per molt que lo crim s'amague» 320
 «Per si acàs no entenies» 301
 Peralada, comte de → *Boixadors i Sureda, B. A. de*
 «Perdés, que és bona quimera» 394
 «Perdido ando, señora, entre la gente» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 Pere II de Catalunya-Aragó 89, 112
 Pere III de Catalunya-Aragó
 Ordinacions 495-499
 Pere II de Portugal 476
 Pere I d'Urgell 102
 Pere d'Aragó; comte d'Empúries 446
 Pere Nolasc, sant 288
 PEREIRA BORRAJO, Bernardo 197, 198
 PERELLÓS, Joan de 551
 PERERA, Josep 433, 434
 Física 438
 Lògica 438-439
 PERES DE VALÈNCIA, Jaume 279
 PÉREZ BAYER, Francesc 19
 PÉREZ DE MONTALBÁN, Juan 553 (?)
 «Antes, Señor, que la lengua» 507
No hay vida como la honra 375, 376
 PÉREZ DE MOYA, Juan 456
 PÉREZ DE SOUSA, Fernando
Discursos políticos 121
 PÉREZ EL GALLEGO, Luis
 «Amigo, pues de la corte» 476, 559
 «Perla preciosa» 322
 «Pero Pando, baile de» 350
 «Pero pobre de ti» 184
 Perpinyà, cònsols de
 Correspondència 126, 348
 PERPINYÀ, Pere Pau 168, 192
 «Perquè fora d'agonia» 484
 «Perquè tot siga alegria» 484
 «Pesado Invierno, ¿qué intentas?» 484
Pesar cert, incert contento 467
 «Pescadorcito, tiende las redes» 291
 «Phaebus, ut elatum, suspendit in aethera cursum» 517
 Pi, Guillem de 305-307
 «Pía, santa compañía» 510
 PIBERNAT, Letícia 273
 «Pídesme consejos en casos» 268
 «Piedad a un arder» 46
 «Piensa usted, señor gavacho» 49
 PIGNATELLI, Ettore; duc de Monteleón 260
Píldoras admirables para conservar la salud 339
 PINEL Y MONROY, Francisco 304
 PINÓS 164
 PINÓS, Josep de 299
 PINÓS, Josep de 73
 PINÓS, Josep Galceran de 147
 PINTOR, Miquel 178
 «Piojos cría el cabello más dorado» 503
 Pipí el Breu 116
 «Pira ardiente» 292
 Pitalluga, rector de → *Vega i Rovira, M. de*
 PLA, Damià 73
 PLA, Josep 285
 «Ara sí que conec bé» 280, 537
 PLACIS, Joan 323
 PLANTÍ, Ildefons 476, 478
 PLATEA, Gulielmo 346
 «Plaza, que a plaza sale un baladro» 284
 PLEGAMANS, Marimon de
 «Plegue a Dios que es el vivir» 371
 «Plegue a Dios que viruelas, sarampiones» 378

- «Plena de compassió, plorosa i trista» →
Garcia, F. V. (f. a.)
 Plini 163
 «Plora la font ja al nàixer» → *Mas i Soldevila, M. (a.)*
 «Pluguiera a Dios cegara antes que os viera» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 Plutarc 525
 Pobar, marquès de → *Aragó-Cardona-Córdoba, P. A.*
 «Pobar entra en Cataluña» 341
 POBLA, Manuel 437-438
 Poblet, abat de → *Tresánchez, J.*
 Profecies de l'abat de 20, 279
 «Poco a poco, señor gato» 443
 «Poco o nada le ofende la fortuna» 299
 PODA, Ignasi 287
Poesías varias de grandes ingenios españoles
 514
 «Poeta, sastre remendón, bonete» 472
 «Poético y poetizante» 509
 POLO, Reginaldo 499
 POMPILIO, Paolo 414
 PONÇ, Francesc de 147
 PONÇ, Valeri 273
 PONÇ D'ICARD, Lluís 73
 PONÇ DE CASTELLVÍ, Fabrici 73
 Ponç Pilat 191
 PONCE, Enrique 273
 PONCE DE LEÓN, José 194
 PONCÉS, Cristòfol 449
 PONCÉS, Pau 449
 PONS I PASTOR, Antoni 445
 POOLE, Matthew
Synopsis criticorum 164
 «Por alta disposición» 483
 «Por cuerda os tiene amor en su instrumento» 377
 «Por el juego del hombre» 485
 «Por esclavo de Cupido» 46
 «Por los hechizos de Filis» 321
 «Por los páramos que andabas» 483
 «¿Por qué, amante aurora» 46
 «¿Por qué, divina Cloris soberana» 194
 «¿Por qué lloráis, ojos míos?» 184
Por qué, para qué 349
 «¿Por qué se ha de creer de un niño ciego»
 352
 «Por si puede mi llanto» 324
 «Por ti, dama hermosa» 291
 «Por una noche sola» 374
 «Por unas yermas montañas» 506
 «Por ver de Filis los bellos primores» 323
 Porfiri 196
 «Porque abrasa más» 184
 «Porque en tu hechizo, bella Narcisa» 324
 «Porque hay diferencia» 187
 «Porque la ruego se ensancha» 371
 «Porque mis madejas» 510
 «Porque no hay amor sin dar» 371
 «Porque sólo en Montesión» 473
 «Porque tan firme os adoro» 508
 «Porque ve libre el cabello» 186
 PORTA, Johannes Baptista 339
 PORTELL, Francesc 476, 477
 PORTELLO, Juan de 163
 PORTER, Josep 226, 524, 559, 562, 567-569
 PORTER; llibreria 202, 206, 242, 275, 294,
 302, 303, 308, 320, 325, 327, 329, 332,
 489
 PORTER-MOIX; família 444
 «Posat entre les ruïnes» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Posat fi a l'entretrengudíssim ball» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 POTAU I D'OLLER, Cristòfor de 177
 «Supremos atributos» 300
 POZO, Juan del 353
 PRATS, Baltasar 175, 176
 PRATS, Joan 89
 PRATS, Joan Mateu 97-98
 PRATS, Mateu 98
 «Premiando viene Diana» 289
 «Presca está por alcahueta» 292
 «Preso está un arroyo» 183
 «Preso me tiene amor en redes de oro» 298
 «Prevíneme, esperé, dispuse el acero» 371
Primavera y flor de los mejores romances
 188, 513
 «Primero es halagalla y retozalla» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Primero se verá negra la nieve» 372

- Profecia d'un frare llec caputxí de Madrid* 346
- Profecies 346, 476, 549 → *Fiol, I.; Montesión, F.; Palmerius, J.; Poblet, profecies de l'abat de; Rivey, P. de la; Summula o Breviloquium*
- «Prop lo jorn que l'Innocent» → *Garcia, F. V. (a. d.)*
- Protesta [...] en aquesta ciutat de Nàpols* (1702) 470
- «Prou ja lo teu pèl roig nos demostrava» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- PRUCIÀ (?), Ventura 499
- «Prueba engaños mi loco pensamiento» 375
- «[...] publiquen el sentimiento» 298
- «Pues aquella tirana que más bella» 295
- «Pues de esta escuela metrópoli» 508
- «Pues de xausa estoy malo» 322
- «Pues del monte la falda» 290
- «Pues fuiste fiel defensor» 481
- «Pues ninfas, hombres, aves» 323
- «Pues por astro peregrino» → *Mas i Soldevila, M. (a.)*
- «Pues por tales asperezas» 505
- «Pues que ciruelas me dais» 371
- «Pues que de una hermosura» → *Mas i Soldevila, M. (a.)*
- «Pues que intentas, o villano» 289
- «Pues que la razón no puede» 185
- «Pues que me han dado licencia» 182
- «Pues que su entretenimiento» 283
- «Pues quiero la pena» 185
- «Pues si muero de tan fiero» 323
- «Pues Teresa» 323
- «Pues un amor tan leal» 49
- «Pues válgame amor» 183
- PUIG, Albert
- Fundació* 14, 313-317
- PUIG, Andreu 455-456, 499 (?)
- PUIG, Clara 210, 282 → *Pujol, C.*
- PUIG, Francesc
- Teologia* 408-413
- PUIG, Francesc; canonge 544, 557
- PUIG, Jaume 75
- PUIG, Rafela 15, 106
- PUIGMARÍ, Pere de 521
- PUIGPARDINES, pseudo-Berenguer de 16
- PUIGVERD, Francisca de 144
- «Puix aqueixes mans, senyora» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Puix cada any nos feu favor» 322
- «Puix del cel de vostra gràcia» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Puix lo assumpto dóna peu» 55
- «Puix lo món s'acaba» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Puix no ens deixau, gran Senyora» → *Mas i Soldevila, M. (a.)*
- «Puix s'hi canten cançonetes» 539
- «Puix, soledat apacible» → *Garcia, F. V. (a. d.)*
- PUJADES, els 12
- PUJADES, doctor (1614) 272
- PUJADES; poeta (1660) 12, 272, 275
- «Un senyal descobert s'és» 272, 276
- PUJADES, Jaume
- Medicina* 224-225
- PUJADES, Jeroni 12, 18, 117, 143, 144, 162-163, 168, 192, 272 (?), 307, 413, 416
- Crònica (Crónica)* 13, 16, 86, 163, 519-520
- Dietari* 272, 276
- Discurso* 243
- Flosculi* 306, 395-396
- PUJADES I VILAR, Joan 16
- PUJALT 248, 402
- PUJOL, Clara 257, 258, 390 → *Puig, C.*
- PUJOL, Josep 236
- «Purpura Pallantis praeest» 285
- «Pus sens ésser sentit s'escapa» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Pus só lo príncep del cel» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- PUXXARIOL (Puig-Oriol?), Antoni 462
- «Quae te causa movet gelidas decurrere ad undas?» 517
- «Quam non aequa bonis tempora dividis» 568
- «Quam traho caesarea Augusti de gente superba» 568
- «Quan ab algun delicat» → *Garcia, F. V. (f. a.)*

- «Quan Cervera les festes de Maria» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Quan del món i sos enredos» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Quan del nostre rector» → «*Veguer illustre, cuia drete esgrima*»
- «Quan entra la primavera» 385
- «Quan miro ta hermosura celebèrrima» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Quan mon marit se lleva» 321
- «Quan un, per sa desventura» 394
- «Quando prope ostendam Martia erenis erat» 553
- «Quant pot suplicar humilment» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- Quantum iuris responsum pro D. Cisteller* 133
- «Qué asombro, qué pasmo, qué portentoso» 477
- «Qué breves que son, señora» 505
- «Que Castilla con engaño» 351
- «Qué desastrado fin tuvo amor tanto» 298
- «¿Qué dices, Melpómene? Que murió» 469
- «Qué Dios, qué ley, qué furia, qué tormento» 353
- «Qué dulcemente suena» 186
- «Que el rey diciendo amén» 472
- «Que el vasto soplo del común reposo» 468
- «Que en Italia anden barbados» 355
- «¿Qué es esto, Gil, que ya no sale al prado» 373
- «Que éste no es cargo, sino descargo» 241, 353
- «Que estigues en les guineus» 341
- «¿Qué golfo es éste de luces» 290
- «Que haja set anys que va al rem» → *Blanc, J. (a.); Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Què has dat entèndrer, badulatxe» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Què importa que ab sos raigs grans» → *Mas i Soldevila, M. (a.)*
- «Què importa que una passió» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «¿Qué le dejas, Fortuna, a un poderoso» 297
- «Qué lindo aspecto que tiene» 510
- «Qué mal me tratas, Cupido» 186
- «¿Qué más venganza, qué más gusto quiero» 292
- «Que me muero, morena» 510
- «Que mentres sollicitau» → *Blanc, J. (a.); Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Que muera, dice el pueblo, y no le pesa» 239
- «Que muera yo, tirana, por tus ojos» 374
- «Que muero contento, digo» 505
- «¿Qué, poetizante nuevo» 509
- «Que prest que abaixes lo cap» 44
- «¿Qué pretendes, manecilla» 182
- «Que pues soy humano es fuerza» 378
- «¿Qué quieres más, ingrato?» 479
- «¿Qué rayos, qué luces, ay, qué resplandor» 486
- «Qué risueña el alba hermosa» 185
- «¿Qué se me da a mí que el alba» 240
- «Que se yerre, de dos, una» 241
- «Qué suerte puede haber de desventura» 371
- «Que t'estime per riquesa» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «¿Qué tienes, niña» 323
- «Qué tiernamente se queja» 186
- «¿Qué vale el mundo» 323
- «Qué villano es el amor» 45
- «Que vox, que poterit lingua retexere» → *Poblet, profecies de l'abat de*
- «Que yo os debo un buen afecto» 486
- «Queda el César colocado» 193
- QUERALT; poeta 271
- QUERALT, Miquel 551
- QUERALT I DE CODINA, Dalmau de; comte de Santa Coloma 557
- QUEVEDO, Francisco de 134, 379, 514
- «A Fabio preguntaba» 268
- «Anteayer nos casamos, hoy querría» 377
- «Aquí una mano violenta» 355
- «Comer hasta matar la hambre es bueno» 378
- Condiciones* 488
- «Conozcan los monarcas a Belilla» 378
- «Dice el embajador que le prestara» 378

- «Dichoso tú, que alegre en tu cabaña» 353
 «Don Repollo y doña Berza» 353
 «Hoy por el mar Bermejo del pecado» 488
 «La vida empieza en lágrimas y caca» 378
 «La voz del ojo, que llamamos pedo» 268
Las gracias y desgracias del culo 504
 «Las leyes con que juzgas, o Batino» 377
 «Los brazos de Damón y Galatea» 268
 «No sé cuál crea de los dos» 354
 «Perrazo, a un español noble y cristiano» 378
Petición 488
 «Por más graciosa que mi tronga sea» 378
 «¿Qué te ríes, filósofo cornudo?» 378
 «¿Quién es el de las botas, que colgado» 378
 «Retirado en la paz de estos desiertos» 377
 «Señor don Juan, pues con la fiebre apenas» 353, 488
 «Si eres campana, ¿dónde está el badajo?» 378
 «Tú sólo en los errores acertado» 353
 «Un godó, que una cueva en la montaña» 353
 QUEVEDO, Francisco de (f. a.)
 «Católica, sacra, real majestad» 268
 «Felipe, que el mundo aclama» 267, 274, 347
 «Habrá muy poquitos días» 268
 → *La cueva de Meliso*
 «Salid, Elías, Quevedo» 268
 «Sea Dios siempre alabado» 268
 «Toda España está en un tris» 267
 «Volar y ejecutoria de tu abuelo» 488
 «Ya Felipe cuarto rey» 268
 «Qui ha ensenyat a les gates» 321
 «Qui més desitja servir-te» 512
 «Qui no té no pot donar» → *García, F. V. (f. a.)*
 «¿Quién a España le da enojo? / El cojo» 465
 «Quien a monjas tiene amor» 356
 «Quien a rosa seca» 51
 «Quien ama y no da, no es nada» 323
 «Quien buscare en amor contentamiento» 352
 «Quien de cuenta y razón no tiene cuenta» 456
 «Quien deja el primero amor» 187
 «¿Quién dirá que no merezca» 439
 «¿Quién es Amor?» 184
 «Quien fue dueño de sí después de veros» 372
 «¿Quién menoscaba mis bienes? Desdeñes» 51
 «Quien merece gozar el bien de veros» 372
 «¿Quién rige estos dominios?» 239
 «Quien vive de amor, zagales» 185
 «Quien vive de mirarte» 185
 «Quiere vuestra señoría con su bando» 283
 «Quieren saber, señores» 480
 «Quiero hacer un ramillete» 504
 «Quiero ver en mis tristezas» 183, 321
 QUINTANA, Francisco de
 «Apresurado el aliento» 507
 «Quis ut Deus ab valor» 473
 RABASSA, Joan 323
 RAFAS, Juana de 303
 «Rajoler, que ans de casar» → *Blanc, J. (a.); García, F. V. (f. a.)*
 Ramir II d'Aragó 102
 RAMÍREZ DE ARELLANO, Luis 513
 RAMON, Alfons 117
 Ramon Berenguer I de Barcelona 134, 475
 Ramon Berenguer II de Barcelona 320
 Ramon Berenguer IV de Barcelona 204
 Ramon Borrell I de Barcelona 329-330
 Acta de donació 162, 169-172
 Ramon de Penyafort, sant 88, 288
 Certamen poètic 269, 272-273
 «Rapándolo se estaba cierta moza» → *García, F. V. (f. a.)*
 «Rara beldad que de fuego y de nieve» 54
 «Rara flecha con puntas doradas» 550

- «Rars turments, congoixa estranya» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- Rasguera o Rasquera, prior de → *Rius i de Falguera, J. de*
- Rasis 339
- RAVENALS, Joan Baptista 427
- REA, Juan de la 559
- REAL, Caterina 211
- Reales exequias* (1700) 467
- REART, Onofre 521
- REART I DE JAÉN, Maria 170, 172
- REBOLLEDO, Godofrè 267
- REBULLOSA, Jaume 64, 258, 280
Teatro de los mayores príncipes 531
- Receptes
Diverses 338-340
Farmacèutiques 18, 338-340, 433, 436, 449, 549-551, 571
Gastronòmiques 18, 449
- «Recibe adorado ausente» 183
- «Recolliu eixos robins» → *Garcia, F. V. (a. d.)*
- Recreo agradable 74
- Recreo i Jardí del Parnàs* 12, 57-72, 246-277
- Reflexiones con las cuales Cataluña debe despertar* 525-526, 535-536
- Reflexiones sobre el estado presente de las cosas de Europa* 553
- «Regada está la Rubilla» 510
- «Regalo, luz, tesoro y metafísica» 377
- Reglas de la capilla real de la casa de Castilla* 497
- Reial audiència
Correspondència 467
- «Reina feliz y infeliz» 239
- Relació d'una literal palestra* 340
- Relació de l'entrada de Felip IV a Barcelona (1632) 129
- Relació de l'entrada de l'exèrcit del [...] rei de França* (1641) 126
- Relació de la visita de l'eminentíssim cardenal duc* (1641) 124
- Relació de les noves que ha aportades [...] mosur de Sant German* (1641) 126
- Relació de les solemníssimes festes [...] a la nova d'admetre'ns lo [...] rei Lluís* (1641) 125
- Relació per dies de tot lo que ha fet lo tèrcio* (1642) 131
- Relació verdadera de la senyalada victòria [...] del [...] rei de França* (1641) 126
- Relació verdadera de la sumptuosa festivitiat [...] del Corpus* (1641) 126
- Relación de la entrada del duque de Guastala* 346
- Relación de la familia de los barones Truchesses* 498 → *Truchsess, O. von*
- Relación de la victoria de Barcelona* 328-329
- Relación de una sentencia del senado de Milán* 346
- Relación del sarao [...] a la señora reina de Hungría* (1630) 346
- Relación histórica de la famosa invasión [...] en Cataluña en* 1285 130
- Relación verdadera de la grande batalla* (1642) 349
- Relación verdadera de las victorias* (1641) 125
- Relacions 120 (1621), 125 (1641), 241 (1695), 342 (1645), 345, 346, 467 (1700), 470 (1702), 471, 474 (1703), 475, 553-554 (1684, 1694, 1697), 561 (1641) → *Avisos; Diario; Dietaris; Gases; Miscel·lànies; Relació; Relación*
- RELLES, Onofre 19
Historia apològetica 139, 200
- RENART, Francesc 537-538
- «Rendí, rompí, derribé» 371
- «Rendido corazón mío» 240
- «Renovados samientos, duras hieles» 467
- «Requebrant Joan Llangonissa» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- REQUESENS, Estefania de 327
- «Res miranda solo, variis celebranda trophaeis» 517
- «Responga vossenyoría» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- Respuesta de un caballero a un gran señor* 240
- Restauración de Lèrida* 123
- Retòrica 550

- REUSNER, Elias
Genealogiae 138
- REUSNER, Nikolaus 138
- REVERTER, Ignasi de 285
- REVERTER, Vicent 479
- «Rey inconstante» 241
- «Rey por burla de espinas coronado» 435
- «Ría, pues, y llore mi cautividad» 290
- RIAGA, pare 154
- RIAMBAU 494
- RIBA 537
- RIBA, Benet 189-190
- RIBALTA, Llorenç
 «Déu, que tot ho veu e mira» 320
- RIBERA, Bernat 405
 «Després d'haver passat Caldes» 404
 → *Via fora als adormits*
- RIBERA, Bernat
Traslació 320
- RIBERA, Manuel Marià 166
Centuria primera 15, 103
 Lèxics 15, 103-105
 Miscel·lànies 102-105
Real patronato 487
- RIBERA I CLARAMUNT, Carles de 86
- RIBERA I CLARAMUNT, Josep Antoni de 86
- RIBES; lector 169
- RIBES, Joan 253
- RIBES, Narcís 176
- RIBES, Ramon
Relación 176
- RIBES I DE GRANOLLACS, Alexandre de
 «Animado volcán de antorchas bellas»
 468
- RICARD, Albert 153
- RICART, Josep 462
- RIENZO, Cola da 545
- RIERA, Bru 315
- RIGALT, Pere Màrtir 306, 308
- RIHUERGA, Juan de 144
- «Riñen dos siglos cabales» 468
- RIOJA, Francisco de 133-134, 303 → *La
 cueva de Meliso; Nicandro*
- RIPOLL; libreria 277
- RIPOLL, Bartomeu 311
- RIPOLL, Berenguer de 97
- Risbourg, marquès de → *Melun, J. G. de*
- RIU, Francesc 531
 «Riu lo jove, pensant-se» → *Mas i Soldevi-
 la, M. (a.)*
- RIUS, Josep 98
- RIUS I DE FALGUERA, Josep de; prior de
 Rasguera o Rasquera (a.) 195, 277 →
 «Teatro amarg de naufragis»
- RIVEY, Pierre de la
Predicciones 125
- ROA, Gabriel de
 «Ya, Señor, ya llegó el plazo» 508
- Robres, comte de → *López de Mendoza, A.*
- ROCA, Francesc
 Teologia 408-409
- ROCA, Jacint 273
- ROCABERTÍ, textos sobre els 139, 396-397
 → *Dromendari, J. de; Rocabertí i de Pau,
 D. de; Torner, J.*
- ROCABERTÍ, Elisenda de 138
- ROCABERTÍ, Guillem de 138
- ROCABERTÍ, Joan Tomàs de 559
- ROCABERTÍ, Josep
Lágrimas amantes 468
- ROCABERTÍ, Martí Jofre de 136, 138
- ROCABERTÍ, Ramon Dalmau de
Presagios fatales 130-131
- ROCABERTÍ I DE PAU, Antoni de 137, 138
- ROCABERTÍ I DE PAU, Dídac de
Discursos genealógicos 15, 136-139
Epítome histórico 117, 139
Genealogía de la casa de Rocabertí 139
 «Papel en defensa del milagro de las
 moscas» 139
Teatro genealógico 15, 201-202
- ROCABERTÍ-PAU-BELLERA I DE BOIXA-
 DORS, Francesc de 138
- ROCABRUNA, prior 160
- ROCAGUINARDA, Perot 209, 263, 281, 387
- «Rodeada de platos y escudillas» 504
- «Rodejada de plats i bacinilles» → *Garcia,
 F. V. (f. a.)*
- Rodolf, abat 305
- Rodolf I de Germània 138, 448
- RODRIGO, Ferran; prior d'Escaladei 159
- RODRIGUES, Joana 175

- Rogativa [...] a [...] nuestra Señora de Atocha* 467-468
- ROGER, Arnau de 164
- ROGER, Francesc 425
- ROIG, Antoni 542
- ROIG I JALPÍ, Joan Gaspar 15-16, 161-163, 172, 233
Apología (Carta apologética) 16, 134-135
 Arxiepiscopologi, addicions 16, 141-145
Catálogo paralipómenon 570
Crónica general 151, 570
Dulce desengaño 418
Enquiridión 304
Historia de san Bonoso 151, 527
 Liberat 16, 149-151
Llibre dels fets d'armes de Catalunya 16, 74-75, 108-110, 144, 198-200
Resumen historial 15-16, 135, 150, 304, 541
Verdad triunfante 150, 304
- ROJAS ZORRILLA, Francisco de
Casarse por vengarse 371
Don Diego de noche 360
Obligados y ofendidos 371
- ROMÀ, R. 494
- ROMÁN, Constantino 203
Romancero espiritual. Primera parte 514
Romancero general. Segunda parte 188, 514
Romances varios de diferentes autores 188, 514
Romances varios de diversos autores 513
 «Romerito florido» 506
- ROMEU, Josep 117
- ROMEU, Marianna de 454
 «Rompe, amor, las flechas» 291
 «Rompe, Cupido» 291
 «Romped las dificultades» 505
- Ros, Alexandre
Cataluña desengañada 130
- Ros, Francesc 129
- Rosa, marquès de la 194
 «Rosa, qui et pogués gosar» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Rosas del pensil, flores del vergel» 187
- ROSELL, Bernat 170
- ROSSELL, Francesc 225
- ROSSELLÓ, Pau 272, 273
- ROSSICH, Albert 425
- Rouen, arquebisbe de → *Colbert, J. N.*
- ROVIRA, Antoni 227
- ROVIRA, Joan Pau 87
- ROVIRA I DE MARIT, Ignasi 157
- ROVIRALTA 430
- RUBÍ I DE BOIXADORS, Josep Antoni de; marquès de Rubí 195
 «Excelso joven que las refulgentes» 193
- RUBÍ I DE BOIXADORS, Ramon de 159, 160
Embrión crítico-apologético 163
- RUBIO 428
- RUBÍ I BALAGUER, Jordi 168
 «Rueda la bola» 510
- RUESTA I ROLÍN, Francesc D. de
 Discurso 490 (?)
Tratado de cosmoteoría 18, 490
- RUFET (?), Jaume 110
 «Ruisseñor que alegre cantas» 45, 321
- RULL, Josep 73
- SABADIA, Jeroni
Medicas assertiones 121
- SABATER, els 310
- SABATER I SANGLADA, Gabriel 310
 «Sabe el amor que no hubiera nascido» 373
 «Sabad, señora, que muero» 506
- SABINUS, Georgius
 «Dic mihi, nimpha, cavis habitas quae in vallibus, Echo» 545
- SACOSTA, Andreu 85
 «Sacudid el duro sueño» 480
- SAGARRIGA, Joan de 89
- SAGRERA, Jacint 156
- SAGRISTANA, Lucrècia 211
- SAINTE-MARTHE, Louis 138
- SAINTE-MARTHE, Scévola 138
- SAIOL, Baltasar
Anuncios gloriosos 279
- SALA, els 541-542
- SALA, Bernat 129, 539
- SALA, Bernat
Memorial 555-556
- SALA, Francesc 351

- SALA, Gaspar 113, 271 (?), 304, 310
 SALA, Josep 273
 SALA, Josep de 541
 SALA I SASALA, Ramon de 241
 SALA I SELLA, Benet de 275
 SALADA, Antoni 532
 SALAS, Francesc Xavier de 228
 SALAVERT, Joan 168
 Salazar, comte de 354
 SALAZAR Y CASTRO, Luis de 160
   Historia genealógica 397
 SALBÀ, Bernat 520
 «Sale el sol con rayos de oro» 509
 «Sale el sol por las puertas del oriente» 376
 SALETA I MORGADES, Francesc 537
 «Salid al campo, hermosura» 185
 «Salid, Elías, Quevedo» → *Quevedo, F. de*
   (*f. a.*)
 «Saliendo Lucida un día» 352
 Salinas, comte de → *Silva y Mendoza, D. de*
 SALINAS, Juan de
   «En Fuenmayor, esa villa» 52
   «Muy bien ido seáis, señor» 53
 «Salió anoche en un asno amor al prado»
   352
 «Salió un día Fili hermosa» 352
 SALMERÓN 176
 Salmerón, marquès de → *Álvarez de Toledo*
   y Pellicer, I.
 «Saltant va de branca en branca» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 SALVADOR, els 550
 SALVADOR, doctor 550
 «Salvadora, la violant» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 SALVANY, Joan
   Lògica 196-197
 «Salve, parens presentium» 517
 SALZINGER, Ivo 206, 311
 SAMANIEGO, Juan Justo de 97
 San Felipe, marquès de → *Bacallar, V.*
 San Jerónimo, prior de
   Primera parte de las comedias viejas 559
 SANCHO, Pedro 521
 SANDOVAL, Mariana de 93
 SANDOVAL-ROJAS Y DE BORJA, Francisco
   GÓMEZ DE; duc de Lerma 119, 120, 354
 SANPERE I MIQUEL, Salvador 180
 SANS, els 542
 SANS, Marià 44
 SANS, Miquel 479
 SANS I BARUTELL, Joan 540, 549
 SANS I DE MIQUEL, Francesc 544
 SANS I DE MIQUEL, Ignasi
   Novenari de la Cinta 542-544
   Tractat de política 542-544
 SANS I PUIG, Francesc 408-409, 544
 SANT FELIU, Vicent
 SANT JAUME, Pere de 112
 Sant Jeroni de la Murtra; biblioteca 15,
   111, 115, 396
 Sant Jeroni de la Vall d'Hebron; biblioteca
   278
 SANT JORDI, Jordi de 529
 Sant Pau, ermità de 231
 «Sant Ramon beneit» 293
 Santa Coloma, comte de → *Queralt i de*
   Codina, D. de
 «Santa Maria i Tarragó» 472
 SANTVICENÇ, Ramon de 171
 SANXIS, Josep 141, 142, 145
 SANZ DE LARREA, José 110-111
 SARABIA, Antonio de
   «Ea, Señor, ya basta» 268
 «Sarna i polls cria lo cabell dorat» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 SARRIERA, els 307
 SARRÓ, Ramon 449
 Savallà, comte de → *Boixadors i de Pinós,*
   J. A. de
 Savoia, duc de → *Víctor Amadeu II*
 SAYAS, Francisco Diego de 117
 «Sea Dios siempre alabado» → *Quevedo, F.*
   de (f. a.)
 Sebastià I de Portugal 448
 Sebastià d'Oló 274
Secreta naturalium [...] 338
 SECUNDUS, Johannes 201
 SEDÓ, Artur 336, 337
 SEGALÀS, Jeroni 305, 307
 SEGARRA, Ferran de 174
 «Segella esta pedra a qui» → *Blanc, J. (a.);*
   Garcia, F. V. (f. a.)

- Segimon I; emperador 138
 Segimon I de Polònia 138
 Segimon III de Polònia 138
 Segimon de l'Esperit Sant 149, 151
 SEGOVIA, Martín de 72
 «Seguidillas de gusto» 324
Segunda parte de la Primavera y flor de los mejores romances 513
 Segur, cançoner del baró de → *Curiositat catalana*
 SEGURA, Francisco de 513
 «Selvas y bosques de amor» 505
 «Señor de los cielos» 479
 «Señor, en Sedán se dan» 341
 «Señor, ya lo he dicho todo» 194
 «Señora del alma mía» 506
 «Señora, en vuestra belleza» 46
 «Señora, luego que os vi» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Señora, mi fe os empeño» 506
 «Señora mía, el celestial semblante» 373
 «Señora mía, estad asigurada» 372
 «Señora, ya que se casa» 292
 «Señoras hembras, paciencia» 511
 «Señores, yo soy» 291
 SENTMENAT, Galceran 273
 SENTMENAT I AGULLÓ, Francesc de; marquès de Sentmenat 89
 SENTMENAT-OMS DE SANTA PAU, Manuel de; marquès de Castellodosrius 160
 «Senyalador és senyal» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Senyor, sols per vostra cara» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Senyor, vostra majestat» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Senyora, bé sap lo cel» 54
 «Senyora, des que só entrat» 507
 «Senyora, no sé ab què forma» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Senyores, estiguen atents» 53
 «Sepamos, amor, qué podemos hacer» 183
 «Será el suelo firmamento» 48
 SERAFÍ, Pere 541
 Serafi de Monte Granaro, sant 481
 SERBELLONI → *Origen y descendencia [...]*
 SERBELLONI, Gabrio; duc de San Gabrio 491
 SERBELLONI, Giovanni 491
Sermó en alabança de les dones 51
 Sermonaris 308 → *Dalmau, P. J.; Silvestre, P.*
 SERRA, Andreu 189-190
 SERRA, Antoni 195
 SERRA, Francesc 273
 SERRA o SERT, Josep 190
 SERRA, Magdalena 273
 SERRA, Vicenç 408-409
 SERRA I POSTIUS, Pere 7, 13, 18, 19, 78, 89, 119-121, 123, 138, 242, 271, 272, 304, 306, 397, 417-418, 567
 «A todos pregunto yo» 467
Adiciones 335
Biblioteca catalana 166, 335, 336
 Catàleg de diputats 134
Catalunya numerada 477
 Diari (1701-1702) 336 (?)
 «Dime quién es un campeón» 466
 Discursos 172-173, 329-332, 562-563
Epitafio 307
Epítome histórico 14, 178
Historia eclesiástica 14, 88-89, 570
Memorias [...] Barutell 540
 Miscel·lànies 14, 332-336, 465-478, 571
 «Mortal peregrino, que» 469
Nómina de virreyes 501
 «Si vas a Montserrat, véis per sant Lluç» 538
Trecenario 570
 Vida de santa Eulàlia 569-571
 SERRA I VILARÓ, Joan 461
 SERRADELL, Isidre 195
 SERRAHIMA, Josep
 Matemàtiques 157
 Música 157
 «Serrana de Manzanares» 183
 SERRAT, Josep 410-413, 458
 SEUSE, Heinrich 548-549
 «Si a dó quieren reyes» 505
 «Si a la fuente eres, María» 510
 «Si a la fuente vas, Juanilla» 510
 «Si a vuelo incomprensible, a suma alteza» 483

- «Si acaso me perdiere» 435
 «Si adorar al rey deseas» 509
 «Si al sobreposat del vi» → *Blanc, J. (a.); Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Si algú bé considera» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «[...] si alguna se me avvicina» 482
 «Si amar es sentir» 83, 185
 «Si Aristóteles supiera» 443
 «Si bruto pie violó el campo» 485
 «Si callo, Anarda, mi pena» 185
 «Si Celia duerme, amor lo mismo hace» 373
 «Si cuando hacerme igual a ti podías» 485
 «Si cuando reina en mi pecho» 187
 «Si cunctos coeli videat cum Jupiter arce» 568
 «Si dabis mihi atentas tus aurículas» 377
 «Si de Antonio las proezas» 478
 «Si de ausencia muero» 183
 «Si de la Iglesia negares» 504
 «Si de los ojos hermosos» 510
 «Si de piedra mi pecho» 290
 «Si dónes als tapins tan mala estrena» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Si dormís, señora, tanto» 505
 «Si el abril llevas por plantas» 373
 «Si el amor de esperanzas se sustenta» 378
 «Si el timbre de un caballero» 484
 «Si el verbum “amo” conjuga» 486
 «Si em trobau soleta, no el me demaneu» 539
 «Si en amor viera que hubiera» 507
 «Si en vostra barca voleu» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Si es amor transformación» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Si es desdicha el bien querer» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Si es el mal que padezco» 186
 «Si es la mayor desgracia el no haber sido» 377
 «Si es mi vida» 323
 «Si es verdad lo que me ha dicho» 473
 «Si está callando mi amor» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Si Faetón por atrevido» 49
 «Si Félix suena dichoso» 481
 «Si fuera yo la juventud florida» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Si he de morir, Anarda» 184
 «Si la fineza en un pecho constante» 324
 «Si la pluma igualara al pensamiento» 373
 «Si limitara mi vista» 507
 «Si lo primer suposa senyoria» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Si lo que pienso yo, Marica, fuera» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Si los desdichados lloran» 182
 «Si mi amor, niño Cupido» 485
 «Si mil almas tuviera que entregaros» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Si no me mienten las señas» 479
 «Si nuestra Europa admite aquesta paz» 472
 «Si para ti es delito» 290
 «Si quieres imposibles» 188
 «Si te agradan suspiros» 183
 «Si te da pena mi ausencia» 509
 «Si tua per terras collucens fama vagatur» → *Fortuny i Virgili, J. (a.)*
 «Si us confessau, senyoreta» 507
 «Si us pogués jo declarar» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Si voleu saber les ties» 321
 «Si voleu ser discret, parlau a pler» → *Garcia, F. V. (a. d.)*
 «Si vos os hacéis beata» 507
 «Si yo gobernara al mundo» 505
 «Si yo las flechas del amor tuviera» 374
 «Siento tanto el esquivo mal de ausencia» 353
 «Sierra en condición de abrojos» 505
Significación de los meses 339
 «Sigue la voz horrisona» 291
 «Sigue, sigue al amor» 188
 «Siguiendo voy mi gobierno» 505
 «Silencio vengo a pedir» 510
 SILVA Y MENDOZA, Diego de; comte de Salinas
 «Esperanza desabrida» 379, 506
 «Yace aquí quien supo mal» 356
 SILVESTRE, Gregorio 56, 302

- SILVESTRE, Pau
 Sermons 174-176
 «Sin color anda la niña» 505
 «Sin espuelas picar, volver sin freno» 377
 «Sin razón, pastorcillo, te quejas» 49
 «Sis vegades dorat lo Sol havia» 281, 386
- SISCAR, Antoni de 500, 519
 SISCAR, Ramon de 500, 519
- SIVID, Francesc 214-215
- Sixt V; papa 568
 «Só jo, per ditxa, aquell tal» → *Garcia, F. V.* (f. a.)
- SOBERANAS, A.-J. 404
 «Soberbia tiene el agua en su elemento» 377
- SOBIRANA, Josep 276
 «Sobre las blancas espumas» 507
 «Sobre si és pa floreat» 537
- SOBRECASES, Vicenç Pau de 89
- SOCARRATS, Joan 414
 «Sois de todo el orbe entero» → *Mas i Soldevila, M. (a.)*
- «Sol, que a ese cielo tantas vueltas diste» 296
- SOLÀ, Francesc 563
- SOLÀ, Jaume
Medica et legalis contentio 224
 Medicina 223-224
- SOLÀ I CAMPA, Ignasi 563
- SOLANELLA, Carles Pau 170
- SOLDEVILA, Onofre 170, 172
 «Soledad deseada» 186
- SOLER, Francesc
 «Ojos de un airado» 301
- SOLER, Pere 67
- SOLER D'ARMENDARIS, Melcior
 Relacions 15, 520-524
- SOLER DE BELCIDA, Llorenç 98
- SOLER I MARCH, Leonci 320 (?), 325
 «Solían los antiguos en el día» 236
 «Solías algún tiempo» 49
- SOLÍS Y DE GANTE, Jerónimo de 195
- SOLÍS Y DE GANTE, José 195
 «Era el tiempo en que al manto turquesado» 192, 193
- SOLLIER, Jean Baptiste du 204-206
- «Sólo el silencio testigo» 48
 «Sólo es querer» 84
 «Sólo para dolor, entre neutrales» 296
- SOLÓRZANO, Juan 413
 «Sols en esta acadèmia» → *Garcia, F. V.* (f. a.)
 «Soñaba una doncella que dormía» → *Garcia, F. V.* (f. a.)
 «Sonoramente cantaba» 186
 «Sor Tarzia andò por vino, ruppe il broccale» 374
- SORDELLO 216
- SORRIBES, Gaspar 273
 «Soy yo de mármol acaso» 505
- STARHEMBERG, Guido von
 Carta 477
- SUÁREZ, Francisco 433, 434, 438
 «Subió atrevido Valenzuela, enano» 201
- SUBIRACS, Josep 534
 SUBIRACS, Maurici; fill 534
 SUBIRACS, Maurici; pare 534
Successos de Catalunya 123 → *Parets, M.*
Sucesos de Cataluña (1640-1693) 14, 128, 405-406
- «Suelto tu cabello ignora» 290
Summula o Breviloquium 279
- Súmules 181, 196, 427-428, 457 → *Bonall, J.; Cos, B.; Font, M.; Homs, J.; Navarra, J.; Pobla, M.*
- SUREDA, Ramon 549
 «Sus décimas, reina mía» → *Garcia, F. V.* (f. a.)
 «Suspiros cesad, oíd, respirad» 486
 «Suspiros son de un amante» 290
- TALAVERA, Josep de 273
 TALAVERA, Melchor de 273
- TALET, Francesc 397
Talia catalana 12, 206-214
- TAMARGO, Ventura, 97
- TAMARGO Y BELARDE 97
- TAMAYO, Tomás
 «Yace aquí en común dolor» 356
 «Tan airosa entró Anarda en la carroza» 373
 «Tan cansado está ya mi sufrimiento» 372
 «Tan despechado con amor me veo» 296

- «Tan sin interés mi amor» 240
 «Tancar-vos no és cosa estranya» 394
 «Tant valor, tantes hasanyes» 265
 «Tanta enagua, tant tapí» → *Garcia, F. V.*
 (f. a.)
 «Tanta gloria en veros siento» 48
 «Tanto en mi fuego amoroso celoso» 45
 «Tanto mi pena acaba el sufrimiento» 374
 «Tanto quiso el amor favorecerme» 372
 TARAFÀ, Francesc 18, 117, 158, 162, 243,
 416
Crònica de cavallers catalans 111, 306,
 307
Dictionarium 110-111
Episcopologi 14, 145, 419
Linea regum Hispaniarum 111
Tarafa de los linages 110 → *Fernández*
de Oviedo, G.
 TARAFÀ, Marc Antoni 306
 Tarragona, arquebisbe de → *Copons, P. de;*
Montcada, J. de; Vilademuls, B. de
 TARTAGLIA, Niccolò 456
 «Tartaríssima senyora» → *Garcia, F. V.*
 (f. a.)
 TASSIS Y PERALTA, Juan de; comte de Vi-
 llamediana 379-380, 515
 «A la ciudad del sol fundó el egipcio»
 356
 «Acosado de los toros» 354
 «Aquel monstruo del poder» 355
 «Aquese pecho, Isabel» 354
 «Aquí de un hombre el poder» 355
 «Atiende un poco, Amarilis» 356
 «Buena está la torrecilla» 355
 «Conde, yo os prometo a Dios» 355
 «De un toro mal ofendido» 353, 354
 «Del confesor se imagina» 355
 «Determinarse y luego arrepentirse» 374
 «Don Juan, con tus mismas mozas» 354
 «Don Salazar de Lagaña» 354
 «En la cazuela del mundo» 355
 «Es la mayor un mar todo fortuna» 374
 «Este que en la fortuna más subida» 355
 «Fiestas de toros y cañas» 353
 «Hazme sólo un bien, amor» 51
 «Jura España por su vida» 354
 «La carne, sangre y favor» 355
 «La llave del toril, por ser más diestro»
 354
 «Lerma, Useda y el rey» 354
 «Morales, deje ya de ser cansado» 356
 «Nadie juzgue mi pasión» 51
 «Oye, Josepa, a quien tu bien desea» 356
 «Oye, Josepa, mire que ya pisa» 356
 «Para qué es amor tirano» 355
 «Paso solo y sin segundo» 354
 «Pendientes con Verdugo, y en la plaza»
 355
 «Por esperalle mejor» 51
 «Prudente rey, a quien aman» 355
 «Qué galán salió Vergel»
 «Que le perdiese el decoro» 353
 «Qué tiene, señor Vergel» 354
 «Señor duque cardenal» 354
 «Señora, dame fastidia» 354
 «Si corazón no tengo, ¿cómo vivo?» 377
 «Si el señor almirante es un rocín» 355
 «Soñaba yo que tenía» 352
 «Tal es la esperanza mía» 379
 «Un conde, un monte y un rey» 354
 «Un ladrón, otro perverso» 354
 «Veinte borregas lanudas» 355
 «Vergel con razón sentido» 353
 «Vergel, no te conocí» 353
 «Ya que con acuerdo santo» 355
 «Yo no quiero competencia» 354
 TASSIS Y PERALTA, Juan de; comte de Vi-
 llamediana (a.)
 «No quiero contar lisonjas, / monjas»
 433
 TAULER, Johannes 548-549
 TAVERNER 164
 TAVERNER I D'ARDENA, Fèlix de 178
 TAVERNER I D'ARDENA, Francesc de 397
 TAVERNER I D'ARDENA, Josep de 15, 160,
 195
Árbol genealógico 395-397
Historia de los condes de Ampurias 395-
 397
Tratado histórico 395-397
 TAVERNER I D'ARDENA, Lluïsa 473
 TAVERNER I RUBÍ, Miquel Joan 473

- «Te, Carolum, fenicem Astrea secundi» 475
 «Te, Carolum, laudamus» 470
 Teatre; fragments 20, 194
 «A la fortuna pintan, y a la guerra» 369
 «¿A qué aguardáis, penas mías» 367
 «Acuérdome una vez haber oído» 369
 «Agora de un amigo se me acuerda» 366
 «Amar con filosofía» 366
 «Amor ha de ser miedo, amor recato» 369
 «Amor suele acometer» 366
 «Amor vergonçoso y mudo» 368
 «Antes siempre yo entendí» 367
 «Antonio: ¿Quién te mata?» 364
 «Así, ingrata, me respondes» 366
 «Aurora hermosa» 367
 «Ay, bellos ojos queridos» 367
 «Ay, claveles rozagantes» 366
 «Ayer tanto aborrecer» 370
 «Bebe, y sin pavor ninguno» 366
 «Bien dices, la culpa es mía» 367
 «Blanca hermosa de mis ojos» 367
 «Blanca: No me atrevo a referirle» 366
 «Brava cosa» 363
 «Carlos: Hermosa noche» 365
 «Carlos: No hay humano sufrimiento» 365
 «Carlos: Solos quedamos agora» 362
 «Carlos: Ya la procuro olvidar» 366
 «Cielos, que se ha de llamar» 366
 «Comenzad, tiempo, a correr» 364
 «¿Cómo había de enojarme» 363
 «¿Cómo se podrá copiar» 363
 «¿Cómo vivo sin aquella» 364
 «Con razón se llama amor» 369
 «Cuatro dientes te quedaron» 370
 «De toda doncella infero» 367
 «De una vista, niño ciego» 367
 «Déjame que goce» 365
 «Del lugar huyendo vengo» 362
 «Desde aquí pienso escuchar» 362
 «Desesperada esperanza» 367
 «Dicen los que más se alaban» 370
 «Dijo una vez un discreto» 369
 «Disimula y ten paciencia» 367
 «Don Antonio: Es fuerza el amaros» 362
 «Don Antonio: Pintores somos los dos» 368
 «Doña Clara: Luego no habéis dicho a dos» 365
 «El cortés galantear» 363
 «El porfiar con razón» 369
 «El tiempo todo lo allana» 370
 «En Fénix gloriosamente» 553
 «Es enfermedad» 370
 «Es la comedia una alhaja» 360
 «Es socorro, y el de España» 370
 «Es tu esposa un dulce encanto» 365
 «Escolta, Venus bisarra» 536-537
 «Fabio: Lloras» 364
 «Felipo, partirte puedes» 364
 «Fenis, desde que te vi» 366
 «Fortuna, ya te has cansado» 370
 «García: El mudar los pareceres» 365
 «García: ¿Recibió el billete?» 367
 «Hermosa y bien entendida» 370
 «Hermoso dueño mío» 367
 «Honor, morir me conviene» 370
 «Irene, que te quiero advierte» 363
 «Josepa: Amante que se enamora» 363
 «La amor tanto imposible» 366
 «La diosa Venus, Beatriz» 363
 «La esperanza en el amor» 365
 «La fortunilla voltaria» 364
 «La mayor dicha del suelo» 368
 «Lo de ayer ya se pasó» 363
 «Mal haya, dijo un juglar» 367
 «Marcelo: Este papel me escribió» 366
 «Mas no hay dolor que el tiempo no consuele» 369
 «Mas si vos le aseguráis» 366
 «Mes, ho, ho, que gran badulac!» 537
 «Mi amor» 366
 «Mucho estimo este favor» 363
 «Mujer, enemiga mía» 370
 «No es razón» 367
 «No hay quien más desestime» 361
 «No he visto en toda mi vida» 366
 «No porfies» 370
 «No solváis mi canto en lloro» 370
 «Noche que entre sombras pardas» 363
 «¡O Filomena con saya» 365

- «¡O letras que del pincel» 367
«¡O soberana mujer!» 363
«Papelito, esto más, celos firmados» 367
«Peñas del mar que competir quisistes» 369
«Perder victorias y dejar ciudades» 369
«Petronilla más hermosa» 367
«Plegue a Dios, si amaré más» 365
«Por esos cabellos de oro» 364
«Por esos ojos divinos» 365
«Por qué ha de ser don del cielo» 367
«¿Por qué me tiene abscondida» 364
«Porcia, pregunta quién llama» 363
«Primero esos once globos» 362
«Pudiera ser la fortuna» 363
«¡Qué fácil condición tiene quien ama» 363
«Que infierno de amor, ay cielos» 366
«¿Qué miráis, vos, doña Luna» 364
«¿Quién canta? Dos ruiñeños barbados» 364
«Quien delante de otra dama» 363
«Quien loca» 363
«Quien subió en lugar tan alto» 370
«Reina: No puede haber grande amor» 366
«Ríerame a no ver que aquesta noche» 369
«Según me siento obligado» 367
«Señor, en busca de Blanca» 366
«Señora, / no mandes que del amor» 367
«Si eres dios, amor» 366
«Si eso sólo te apasiona» 370
«Si hay más tormentos, ausencia» 363
«Si la fama te ha informado» 367
«Si labra una peña dura» 365
«Si méritos procura» 370
«Si un mismo ardor y un mismo desearse» 369
«Sin quitarme las espuelas» 363
«Sólo sé que el ciego dios» 365
«Tabaco: Sancha, vos que sabéis tanto» 362
«Tanto será que la sirva» 366
«Temo / que le mato si le miro» 370
«Todo el tiempo, o Sancha ingrata» 364
«Todo la ausencia lo enfría» 364
«Tú puedes también, Turpín» 367
«Tus obras altamente fabricadas» 369
«Un aguacero cayó» 367
«Una mujer enojada» 365
«Vete, / Argos seré vigilante» 362
«Viéndose en un fiel cristal» 370
«Viste aquella piedra elada» 363
«Vive Dios que es menester» 362
«Vive Dios, que si intentaras» 366
«Volvió mi suerte la proa» 364
«Ya con desdenes me mata» 364
«Yo adoro con tantas veras» 365
«Yo estaba en espía» 366
«Yo me acuerdo que una vez» 363
«Yo, señora, llevo a verme» 365
«Yo vivo» 370
Teatre; títols de comèdies 559
«Teatro amarg de naufragis» 277 → *Rius i de Falguera, J. (a.)*
Teatro agosto del amor y del dolor 468
Teatro poético [...]. Séptima parte 380
TELLO LASO DE LA VEGA, Diego
Resoluciones 487
«Temple la fama su clarín sonoro» 484
TENA, Lluís 520
«Tened, advertid» 289
«Tened quedos vuestros ojos» 507
«Tened, tened, tened a la fama» 482
«Tener fuerza reservada» 49
«Tenint lo amor i hermosura» → *Blanc, J. (a.)*
Teodosi; emperador 417
Teologia 287, 442-443, 464 → *Antimor, T.; Bataller, F.; Boixassa, J. P.; Carulla; Coder, J.; Costa, R.; Martí; Maseres, F.; Puig, F.; Roca, F.; Vieta, D.*
Tercera parte de las comedias de Lope de Vega 325
Tercera parte de títulos de comedias 559
TEREBILA; llicenciat 273
Teresa de Jesús, santa 20, 61, 267, 391, 443
Certamen poètic 272
TERRADES, Joan 196
TERRADES, Joan de 306
TERRER 87

- TERRER, Joan 12, 58, 59, 275
 «Aquell famós jurista» 70, 211
 «Il·lustríssim sagristà» 70, 276
 «Quan apar que, ja cansat» 70, 252, 393
 «Que és possible que ha pogut» 264
 «Senyor don Juan, ja veeu» 265
 «Ulls i cabells de gaieta» 208, 252, 393
 «Un casament vergonyant» 70, 252, 280
 «Una cara, un cel, dos sols» 252, 382
- TERRER, Joan (a.)
 «Volent de festes tractar» 254, 276, 345, 512
- TERRER, Josep de 118
- TERRERS, Francesc 493
- TERRERS, Joan Baptista
 Miscel·lània 17, 491-493
 «Terrestres pugne quibus immortalitati se prebuit» 351
Tertium iuris responsum pro D. Cisteller 133
 «Tertius hic decimus situs est Gregorius, ortum» 568
Testament de la infel·lix Màntua 470
Testamento que otorgó el señor archiduque 518-519
- TESTI, Fulvio 192
- TIMONEDA, Joan de 513, 514
 «Tingué Agenor, rei fenício» → *Garcia, F. V. (a. d.)*
- TÍO, Antoni 558
 «Tirana fantasía» 322
 «Tirano amor, Cupidillo» 187
 «Tirsis, així de l'un a l'altre pol» → *Garcia, F. V. (a. d.)*
- Tirso de Molina (Gabriel TÈLLEZ)
El celoso prudente 369
 «Títère en frare empeltat» → *Blanc, J. (a.); Garcia, F. V. (f. a.)*
- Tituli que este any estan fundats en llocs de Catalunya* 476
- TOCCO, Benet de 146
- TODA, Eduard 178, 244, 246, 451
 «Toda España está en un tris» → *Quevedo, F. de (f. a.)*
 «Todas las cosas pequeñas» 510
 «Todo cariño que quiere decir» 46
- «Todo me parece mal» 506
 «Todos los males de amor» 507
- TOLEDO 428
- TOLEDO, Íñigo de 194
- Tomàs d'Aquino, sant 96, 98-101, 152-156, 178, 179, 196, 215, 286, 293, 319, 404, 408, 411, 426, 436, 442-444, 450, 451, 457-460
- Tomàs de Villanueva, sant 68
 «Tomás, que en celestial coro» 480
- TOMIC, Pere 16, 18, 103, 117, 130, 167, 171, 304, 306, 419
- TORMÉ I LIORI, Albert de
Miscel·làneos 14, 117, 118-119, 177, 325, 410
Per los barons 119
- TORNER, Josep
Compendio 139, 166
- TORRA, Joan de la
Relació 126
- TORRAS I BAGES, Josep 146
- TORRE, Francesc de la 58, 514
Agudezas de Juan Oven 293, 548
 «Al que aliento celeberrimo» 290
 «Déme, discreto, razón» 466
Entretenimiento de las musas 293
 «Tiene esta ribera, llena» 291
- TORRE VEDELLA, Benet 461
- TORRELLA, Joan
 Sintaxi 18, 189-190
- TORRES AMAT, Fèlix 19
 Biblioteca 494, 495
- TORRES, Miquel 313
- TORROELLA, Joan 73
 «Tórtola ingrata, ¿por qué» 184
 «Tortolilla amante» 487
- TOSCA, Tomàs Vicent
Compendio matemático 18, 91-92
 «Tot és pesar i tristesa» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Tot só ja teu, bellíssima homicida» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Tota la nit estic pensant» 506
 Tractat de pau (1660) 544
 Tractat de vicis i virtuts 411
Tractat del vescomtat de Rocabertí 139

- Tractat sobre la confessió 542
 Tractat sobre les obres de misericòrdia 567-568
 «Tras de la freda carrera» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
Tratado de los cuatro elementos 338
Tratado de los once cielos 338
Tratado de trigonometria plana 547
 «Trenta mil poc és, diu Vilafranca» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 Trequantos, don 273
 TRESÁNCHEZ, Josep; abat de Poblet 159
 TRIES, Bernat 232
 «Trista estava i pensativa» 511
 TRISTANY, Bonaventura 114, 117, 419
   Corona benedictina 115, 162, 200, 304
   Història de santa Eulàlia 570-571
 TRISTANY, Enric 315
 «Triste, adorado Adonis» 183
 «Triste pensamiento mío» 185
 «Tristes soledades mudas» 184
 Trivié, marquès de 420
 TROTTI, Maria Giulia 491
 TRUCHSESS, Otto von 498
 TRULLENC, Joan Gil
   Opus morale 412
 «Tú, que saber pretendes» 299
 Tubal 330, 331, 416, 419
 TURELL, Gabriel 166
 TURMEDA, Anselm
   Llibre de bons amonestaments 234-235, 238
 «Tus óculos gatunos, mea dómina» 377
 «Tus prendas, Fili, adoradas» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 UBERT, Anton 273
 Uc Faidit
   Donatz proençals 303
 «Ulls i cor ab gran debat» 508
 «Ulls teniu de ratpenat» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Un atrevido temor» 505
 «Un convite cortesano» 484
 «Un Dios adora y venera» 473
 «Un dolç engany entreté» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Un gramàtic lo més pur» → *Blanc, J. (a.); Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Un hombre que al logro de sus usuras» 483
 «Un loco de un sentimiento» 289
 «Un Montbui que en Vilafranca» 87
 «Un nu massís, entre humana» → *Garcia, F. V. (a. d.)*
 «Un nuevo santo festeja» 481
Un paper d'advertiments donat al comteduc (1640) 346
 «Un privilegi ha vingut» 351
 «Un punt he trobat» 504
 «Un retrato, un bosquejo, una copia» 46
 «Un sol con ardientes rayos» 486
 «Un sollastre que pagava» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Una bella Margarida» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Una cançó cantaré» 48
 «Una cançó molt polida» 320
 «Una casta paloma» 480
 «Una cortesana vieja» 505
 «Una dama d'aquesta compostura» → *Garcia, F. V. (a. d.)*
 «Una disputa ha passat» 284
 «Una novia que no vio» 476
 «Una señora me tiene» 506
 «Una sinrazón padece» 290
 «Una tan triste vida y tan pesada» 372
 «Una tarde alegre» 509
Una visura d'una fadrina 343
 «Una xica consort d'un rossinyol farsant» 357
 «Una xica s'estava aquestos dies» → *Garcia, F. V. (a. d.)*
 «Única navecilla de esta playa» 236
 «Unidos en hermandad» 240
 «Unos ojos se me esconden» 45, 186, 439, 511
 «Unos recelos a mi amor le siguen» 376
 «Unos reyes a Italia, una eminencia» 471
 Urbà VIII; papa 347
   Correspondència 346
 «Urere nemo gelu potuit, neque igne gelare» → *Mas i Soldevila, M. (a.)*
 USAC, Francesc
   Lògica 319-320

- VACA, Josepa 356
- VAGAD, Gauberto Fabricio de
Crónica 113, 166
- VAISETTE, Joseph
Historie générale de Languedoc 397
- «Vaja a l'infern tanta menga» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Vaja Roig ab Perpinyà» 472
- VALDIVIESO, José de 514
 «Ya es tiempo, valedor mío» 506
- VALENCES, Bernat 556, 557
- VALENCIÀ, Jeroni 273
- VALENCIÀ, Lluís de 16, 114, 115, 255 (?), 539 (?), 554
Barcelona armada con letras 17, 413-420
Barcelona decorada (o defendida) con armas 417, 420
- VALENZUELA, Fernando de 201
- VALERA, Diego de
 Cartes 496-497, 499
Ceremonial de príncipes 496
- «Valga'm Déu, quin disbarat» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- «Válgame, doña Talía» 193
- «Valiente anduvo el duque de Cardona» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
- Vallbona, rector de
 «Bé us valdria més, Garceni» 254
- VALLDAURA, Crispí de 72
- Valldellonses, rector de
 «Cisne immortal, o fènix que a la fama» 58
- VALLEBUENA (VALLBONA?) 273
- «Valles, sierras y montes, bosques, prados» 295
- Vallfogona, rector de → *Garcia, F. V.*
- VALLS, Francesc 13, 230, 293
- VALLS, Josep
 «Muere Lucrecia del puñal sangriento» 301
- VALLS, Josep; ardiaca? 272, 401 (?)
 «A celebrar la festa senyalada» 401 (?)
 «Ai, lo pobre Felisart» 267
- VALLS, Josep 301 (?)
 «Filla mia, querida Marieta» 393
- VALLS, Josep; de Sotariba 542
- VALLS, Timoteu 169, 172
- VALLSECA, Guillem de 16, 414
- VALLSECA, Jaume de 414
- VAN DE VELDE 204
- VAN DICK, Anton 193
- «Vandique con gran primor» 193
- VANDRÉ, Francesc Ignasi 57
Varias hermosas flores del Parnaso 514
- «Varios versos a san Blas, obispo»
- VARÓN, Bernardo 273
- «Vaya de festivos cánticos» 186
- «Vaya de vaya en esdrújulos» 311
- «Vaya, vaya de fiesta» 289
- Vectigal, llegenda del 320
- VEGA, Félix Lope de 56, 301-302, 514, 553
 «Al que sobró tan buen entendimiento» 356
Amar, servir y esperar 361
Amar sin saber a quién 375
 «Ayer fui conde, hoy soy nada» 356
 «Cercado de congojas» 506
 «Con qué justa razón a la esperanza» 376
Contra valor no hay desdicha 366
 «Desmayarse, atreverse, estar furioso» 375
Dios hace reyes 363
El amor enamorado 368, 376
El Arauco domado 375
El caballero del milagro 374
El desprecio agradecido 368
El guante de doña Blanca 370
El hombre por su palabra 375
El ingrato arrepentido 374
El labrador venturoso 364
El leal criado 374
El maestro de danzar 357
El marido más firme 375
El mejor mozo de España 369, 370
El perro del hortelano 375
El piadoso veneciano 362
El rey sin reino 370, 376
El robo de Dina 363, 364
El saber puede dañar 362, 363
El valiente Céspedes 370, 375
Engaño con la verdad 357

- «Es la mujer del hombre lo más bueno» 435
 «Intenciones de Madrid» 356
La Arcadia 378
La buena guarda 374
La discreta enamorada 357
La discreta venganza 369, 375
La historia de Tobías 371, 374
La llave de la honra 360
La mayor virtud de un rey 368
La mayor victoria 362, 364
La mayor victoria de Alemania 368, 376
La obediencia laureada 360
La pastoral de Jacinto 363
La portuguesa y dicha del forastero 357, 360
La primera información 364
La ventura sin buscarla 375
La victoria de la honra 362
Las bizarrías de Belisa 368, 376
Las cuentas del Gran capitán 362
Lo cierto por lo dudoso 369, 370
Lo que está determinado 358
Los palacios de Galiana 363
Los pleitos de Inglaterra 363
Más pueden celos que amor 360
Nadie se conoce 364
Pobreza no es vileza 369, 375
Porfiando vence amor 376
Porfiar hasta morir 362
Si no vieran las mujeres 368, 376
Tercera parte de las comedias de Lope 325
 «Un soneto me manda hacer Violante» 511
Virtud, pobreza y mujer 375
- VEGA, Garcilaso de la 301-302
 VEGA I ROVIRA, Manuel de (rector de Pitaluga), 12, 195
 «Tant remontes, Garcia, lo teu vol» 58, 277
- VEGA I SENTMENAT, Josep de 19, 326, 405
 «Veguer il·lustre, cuia dreta esgrima» → Garcia, F. V. (f. a.)
- VEITIA LINAGE, José de
Norte de la Contratación 490
- Velada, marquès de 303
- VELASCO, Francisco de 160
 «Vele yo, vele yo» 184
- VÉLEZ DE GUEVARA, Luis
 «Aquí yacen los despojos» 355
- VÉLEZ DE LEÓN, Juan 325
 «Vellem, si velles, nostras conjungere pel·les» 394
- Venceslau II de Bohèmia 138
 «Vendado rapaz, detén» 184
 «Vendido entre sus contrarios» 550
- VENDÔME, Louis de 477
- VENDRELL, Magí
 Miscel·lània 336-337
- VENERO, Alonso de 147
 «Venga la muerte ya, que es menos daño» 295
 «Vengada la hermosa Filis» 505
 «Vengan al convite» 231
 «Vengan al festejo, escuchen mi voz» 486
 «Venid a ver cómo vuela» 482
 «Venid, moradores del cielo» 486
 «Venid, zagalejos, corred» 483
 «Venid, zagalejos, venid a la fiesta» 480, 482
 «Veniu, veniu, donzelles» 321
 «Ventaja hacéis a los cielos» 185
 «Venus, filla de l'espuma» 239
 «Venus triste lloraba» 183
- VERA, Diego de 273, 513 (?)
- VERA, Luis de 76, 244
 «Verda és la mansa anyella» → Garcia, F. V. (a. d.)
- Verdader Àngel de llum 124, 561
- Verdadera relación de los sucesos memorables de Illa* 345
- «Verde, olorosa batalla» 182
- VERDUGO, Fernando 355
- VERGEL 354
 «Vergel del amor, Matilde» 184
- VERGÓS 346
- VERGÓS, Francesc Joan de 556, 557
- VERNET, Gerard 452
- VERNET, Joan Gerard 452
- VERTAMON, Francesc 144
- VERTAMON, Josep de 529
 «Vete más despacio, amor» 505
- Via fora als adormits* 405

- VIC, Bernat de 305
 VIC, Claude de
     Historie générale de Languedoc 397
 Vicienç de Beauvais 337
 Vicent Ferrer, sant 128
 VICIANA, Rafael Martí de 117
     Crònica 350
 Víctor Amadeu II de Savoia 420
 «Victoriosa llega el alma» 507
Vida de sant Fructuós 320
 «Vida mía, así gocéis» 508
 VIDAL 465
 VIDAL, mossèn 164
 VIDAL, Salvador 285
 VIDAL DE BESALÚ, Ramon 303-304
 VIDRIELL, Joan 273
 «Viendo que mi querida» 505
 VIETA, Dídac
     Teologia 410-413
     Tractatus de censuris 412
 VILA, Jaume Ramon 18, 111, 113, 115, 139,
     149, 162, 244
     Dietaris 130
     Tractat d'armoria 15, 115, 162, 406
 VILA, Joan Baptista
     Carta 125
 VILA, Josep 489
 VILA, Onofre 258
 VILADEMULS, Berenguer de; arquebisbe de
     Tarragona 162
 VILADOMAR I DE ROVIRA, Maria de 547
 Vilafranca, marquès de 208, 263, 341, 390
 Vilallonga, comte de → *Franquesa, P.*
 VILANA I PERLES, Ramon de 73
 VILANA-PERLES, Ramon de 56, 57, 293
 VILANOVA, Arnau de 339, 529
 VILANOVA, Bartomeu de 121
 VILANOVA, Gaspar de 120, 121
 VILANOVA, Perot de 121
     Memòries 120
 VILAR, Amador 129
 VILARIQUER, Joan 227
 VILASECA, Oleguer 224
 Vilatorques, marquès de → *Castellví i d'Ala-
     gò, J. de*
 VILLABUENA, Diego de 273
 VILLALOBOS 436
 Villamediana, comte de → *Tassis y Peralta,
     J. de*
 Villancets 229-236, 238, 292-293, 477-487
 VILLANUEVA; poeta 273
 VILLANUEVA, Agustín de 497, 498
 VILLANUEVA, Jaume 397
 VILLAVICIOSA, Sebastián de 515
 VILOSA, els 527
 VILOSA, Marianna 448
 VILOSA, Rafael 72, 113, 145, 146, 417, 419
     Correspondència 19, 526-527
     Discurso 115
 «Vinguen, pues, les pastorettes» 321
 VINYES, Felip 162
     Desengaños 115-116
     Ilustraciones 17, 114-117, 419
 «Vio el extático Juan la ciudad santa» 232
 Virgili 192
 VIRGILI, Francesc 520
 «Virtutum candido» 338
 «Visca la llibertat santa» → *Garcia, F. V.
     (f. a.)*
 «Vist que aquí per ma ventura» → *Garcia,
     F. V. (f. a.)*
 «Vistes un niño vendado» 371
 «Vistióse de azul Lizarda» 185
 «Vists los atxaques i mals» → *Garcia, F. V.
     (a. d.)*
 «Viva desesperado el pensamiento» 298
 «Viva, viva con llanto abrasado» 46
 «Vive Dios que soy tan lerdo» 481
 VIVES DE CANYAMARS, Isabel Maria 551
 VIVES I XIMÉNEZ, Joaquim (rector dels
     Banys)
     «Com ja cigne canor s'oí Garcia» 58
     «D'aquell riu que secat no ha vist Espa-
     nya» 58, 277
 «Vivo al desdén, qual vive ya constante» 296
 «Vivo tan dentro de la misma pena» 296
 «Volar y ejecutoria de tu abuelo» → *Que-
     vedo, F. de (f. a.)*
 «Volent de festes tractar» → *Garcia, F. V.
     (f. a.); Gualbes, J. de (f. a.); Terrer, J. (a.)*
 «Volent la famosa Dido» → *Garcia, F. V.
     (f. a.)*

- «Volguí pintar l'altre dia» 373
 «Voluntarios os estiman» 443
 «Volvedle la blancura a la azucena» →
Garcia, F. V. (f. a.)
 «Vós sou lo primer home de la terra» 59
 «Vós, Vicent, fóreu aquell» 483
 «Vostra epístola galant» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Vostres goigs ab alegria» 472
 «Vostres goigs, bruts pescadors» 322
 «Vota Deum, Leo, ut absolvas hominum-
 que secundes» 546
 «Voy por las sierras llorando cuando no os
 veo» 98
 «Vuela, vuela» 185
 «Vuele el rasgo de mi pluma» 51
 «Vuelen, vuelen las saetas» 291
 «Vuelta dieron ya los siglos» 291
 «Vuelve, tirano ligero» 292
 «Vuestra cordura es tan poca» 241
 «Vui que comptem de desembre» 321
 «Vui que lo cel» 320
 «Vull fer un memorial del gasto tot» 284
 «Vulla Déu, bella homicida» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 «Vullau tots atents estar» 322
Whigs i tories, epigrames sobre 324
 XALABARDER, Narcís 156
 XAMMAR, Magdalena 67, 82, 423
 XÀTIVA, Ramon de 273
 «Xica, si tu vols venir» → *Garcia, F. V. (f. a.)*
 Xifres 46, 53
 XIMENIS I DE MONTRODON, Josep 556-558
 «[...] y con tiernos suspiros» 485
 «Y esto es así» 321
 «Ya, Cloris bella, te adoro» 485
 «Ya del airado diciembre» 185, 508
 «Ya entiendo, señora mía» 509
 «Ya Felipe cuarto rey» → *Quevedo, F. de (f. a.)*
 «Ya, Fortuna, no hay dolor» 297
 «Ya he visto yo en mis ojos más contento»
 507
 «Ya no flechas con puntas doradas» 50
 «Ya que del mal no puede la violencia»
 297
 «Ya que del tiempo el rigor» 370
 «Ya que Polonia y Lorena» 378
 «Ya que sabes lo que peno» 291
 «Ya que se sufra amor andar cual ando»
 373
 «Ya que una vez el labio» 184
 «Ya tiene Job de su dolor y pena» 377
 «Yace un astrólogo aquí» 371
 YEPES, Diego de 149
 «Yo cantaré de amor tan dulcemente» 295
 «Yo canté ya y ahora estoy llorando» 296
 «Yo, carissimus in Christo» 322
 «Yo conozco que en vano me fatigo» 373
 «Yo del mal de amor decía» 321
 «Yo, Filis, he ignorado» 292
 «Yo he visto nacer la rosa» 371
 «Yo, joven ignorado» 185
 «Yo no sé por qué no vas» 512
 «Yo no sé qué me cante» 509
 «Yo nunca tuve esperanzas» 51
 «Yo, que del mar en el teatro fiero» 298
 «Yo, que discordias templando acredito»
 292
 «[...] yo sólo porque no toca» 485
 «Yo soy amor perfecto, que advertido»
 291
 «Yo soy aquel ego sum» 45
 «Yo soy aquel que a un tiempo lloro y río»
 296
 «Yo te enojé, no sé cuándo» 508
 «Yo te idolatro, suave cadena» 321
 «Yo te quisiera querer» 510
 «Yo vi, pastores del valle» 298
 ZABALETA, Juan de
El hijo de Marco Aurelio 362
La mujer contra el concejo → *Matos Fra-
 goso, J. de*
 «Zagal, que ventura tengas» 119
 «Zagala del Tajo» 504
 «Zagaleja de Vallecas» 185
 «Zagalejos, que en voces sonoras de gala y
 primor» 479, 486
 «Zagales de Guadiana» 183
 «Zagales, Laura me ha muerto» 183
 «Zagales, que me abraso» 186
 «Zagales, un pensamiento» 186

- ZAPATA, doctor 484
ZAPATA, Miguel 243
ZAPATA, Rodrigo 243
ZÁRATE, Fernando de
    El maestro de Alejandro 324
ZENNETI, Luigi
    Arbitrio 131, 133
- ZERBINO, Gianvincenzo 534
ZÚÑIGA, Francisco de; duc de Béjar 308
ZÚÑIGA Y AVALLANEDA, Juan de 327
ZÚÑIGA-FONSECA, Juan Domingo de; com-
    te de Monterrey 240, 354
ZURITA, Jerónimo 112, 117, 306, 396, 419,
    496

Taula de manuscrits esmentats i no descrits

ARENYS DE MAR

ARXIU FIDEL FITA
Ms. 1131: 541

BARCELONA

ARXIU DE LA CORONA D'ARAGÓ
Cancelleria, reg. 2454: 168
Reial audiència, Valletes, reg. 369: 534
Generalitat, G-161: 134
Monacals d'Universitat, volums; 80: 151;
83: 516
Diversos, Patrimonials, Can Falguera, lli-
galls, 189: 139; 505: 139; 571: 448; Do-
cumentació especial: 139

ARXIU DELS CARMELITES DESCALÇOS DE
CATALUNYA I BALEARNS
Ms. A-I-19: 516

ARXIU DIOCESÀ
Sant Jeroni de la Vall d'Hebron, caps 8:
279

ARXIU HISTÒRIC DE LA CIUTAT
Ms. A-1: 130; A-18: 477; A-21: 501; A-31:
519; A-37: 279; A-51: 119; A-67: 238;
A-89: 178; A-109: 272, 404; A-160: 165;
A-161: 165; A-278: 306; A-337: 163;
A-338: 166; A-359: 86

Ms. B-1: 75, 115, 162; B-4: 113, 121, 162,
163; B-5: 152; B-10: 142; B-17: 165; B-
23: 164; B-25: 165; B-26: 139; B-36: 119;
B-44: 289; B-60: 139; B-74: 128; B-87:
136; B-95: 304; B-97: 536; B-98: 195; B-
99: 164, 165; B-100: 130; B-101: 151,
570; B-111-113: 129; B-118-125: 308;
B-126: 306; B-133: 306; B-153: 289, 447;
B-178: 500; B-182: 166; B-184: 115, 417;
B-185: 113; B-186: 113, 166, 304; B-266:
123; B-336-337: 500, 519

ARXIU HISTÒRIC DE LA COMPANYIA DE JE-
SÚS DE CATALUNYA
Ms. ACOB 35: 206

ARXIU HISTÒRIC DE PROTOCOLS
Ms. Miscel·lània, 61, llig. 1: 171; 82, llig. 1: 134

BIBLIOTECA COMAS-LAMARCA
Ms. 2: 277

BIBLIOTECA DE CATALUNYA
Ms. 22: 277; 52: 56; 57: 324; 63: 101, 325;
65: 274, 277; 72: 274; 73: 277; 76: 274;
167: 105; 173/4: 86; 239: 303; 248: 190;
389: 274; 421: 180; 487: 163; 490: 152;
530: 136; 644: 152; 677: 164; 686: 311;
729/2: 142; 729/5: 111; 729/11: 110-111;
763: 180; 832: 134; 862: 55, 275; 1183:

- 44, 271, 272, 275-276, 460; 1204: 218; 1211: 218; 1212: 218; 1229: 105; 1363: 134, 303; 1493: 276; 1518: 105; 1542: 218; 1578: 134, 303; 1671: 73-74, 139, 307, 308, 351; 1673: 351; 1680: 89; 1727: 318; 1770: 44; 1960: 133; 2006: 94, 113, 161, 163; 2056: 310; 2086: 516; 2233: 397; 2246: 310; 2310: 559; 2488: 328; 2538: 307; 3028: 276; 3077: 204; 3269: 276-277; 3566: 180, 279; 3629: 123; 4286: 277; Aiamans, 46: 277
- Arx. 304: 97, 218, 221, 222, 409, 412, 417, 452, 459, 462, 478; Arx. 511: 527; Arx. 512 bis: 527; Arx. 603: 534; Arx. 644: 534
- AH, capsa 13 bis: 531
- AH, Baró de Castellet, 39/3: 529; 42/1: 533; 44/3: 533; 45/1: 534; 46/1-5: 534; 57/1: 533; 57/3: 533; 66/2: 519
- Marquès de Saudín, Saud. 8º 20: 539; Saud. 8º 92: 544; Saud. 8º 195: 180; Saud. 8º 300: 534; Saud. 8º 306: 529; Saud. 8º 346: 541; Saud. 8º 358: 542; Saud. Fol. 18: 541; Saud. Fol. 134: 417
- Francesc de Cardona, lligalls, 11/1: 501; 15/4: 501; 18/1: 501
- F. Bon. 5476: 559; 5486: 559; 5922-5931: 55; 7804: 559
- Capsa «Vària poètica. S. XVII-XIX»: 559
- Arxiu Moja, lligalls 235: 351; 241: 352; 547: 73
- BIBLIOTECA DE L'ILLUSTRE COLLEGI D'ADVOCATS
Reg. 582-60: 500
- BIBLIOTECA DE LA UNIVERSITAT
Ms. 34: 86; 147: 310; 186-197: 89, 570; 211: 272, 343, 350, 562; 224-225: 123; 334: 119; 392: 278; 419: 221; 422: 225; 535: 397; 548-549: 417; 563: 278; 610: 55, 224; 612: 444; 616: 221; 704-708: 567; 712: 165, 326; 753: 121, 130; 949: 225; 1307: 444; 1319: 572; 1368: 221; 1959: 133
- BIBLIOTECA PÚBLICA EPISCOPAL
Ms. 224: 462; 348-350: 444; 419: 238-239
- INSTITUT CARTOGRÀFIC DE CATALUNYA
Graf-34: 408
- REAL ACADEMIA DE BONES LLETRES
2n lligall, núm. 48: 332; 3r lligall, núm. 1: 332; 3: 332; 17: 332; 20: 173; 23: 332; 25: 332; 31: 563; 44: 332; 45: 332; 12è lligall, núm. 13: 332
Ms. 3-I-25: 161, 164
- BOSTON
BIBLIOTECA PÚBLICA
Ms. D.47: 242, 271
- GIRONA
ARXIU CAPITULAR
Ms. 69: 548
- ARXIU DIOCESÀ
Ms. 10: 168
- BIBLIOTECA DEL SEMINARI
Ms. 14: 162; 23: 135; 93: 217
- BIBLIOTECA PÚBLICA
Ms. 9/153: 168
- LLEIDA
ARXIU DE LA CATEDRAL
Armari A: 500
- LONDRES
BRITISH LIBRARY
Ms. Egerton 1150: 279
- MADRID
ARCHIVO HISTÓRICO NACIONAL
Diplomática, sala 2, capsa 20: 314
- BIBLIOTECA NACIONAL
Ms. 897: 116 ; 1023: 115-117; 1127: 273 ; 1215: 77; 1373: 149; 1927: 117, 119; 2100:

- 272; 2202: 44, 56, 84, 241, 325; 2245: 515;
3040: 514; 3168: 325; 3188: 241; 3318:
149; 3657: 514; 3670: 514; 3672: 272;
3700: 514, 515; 3725: 515; 3736: 325;
3724: 514; 3741: 56; 3747: 56; 3773: 514,
515; 3778: 56, 302; 3795: 514, 515; 3797:
325, 515; 3806: 302; 3811: 515; 3879: 514,
515; 3884: 514, 515; 3886: 274, 515; 3889:
515; 3890: 273, 514; 3899: 272; 3903: 548;
3912: 514; 3913: 273, 514; 3915: 56, 273,
302; 3916: 515; 3917: 514, 515; 3922: 514,
515; 3923: 325; 3929: 56; 3931: 515; 3940:
514; 3950: 56; 3954: 56; 3970: 272; 3985:
56, 514; 4042: 272; 4049: 515; 4052: 241,
514; 4067: 514; 4072: 56; 4073: 514; 4081:
241; 4103: 56, 293, 514, 515; 4117: 274,
302, 514; 4121: 84; 4123: 350, 515; 4124:
514; 4140: 302; 4141: 302, 436; 4258: 515;
5566: 515; 6474: 56; 6495: 139; 6635: 515;
7149: 514, 515; 7377: 244; 7595: 115;
7741: 514; 7746: 273; 7762: 272; 8209:
149; 8252: 56, 514, 515; 8607: 515; 8754:
56, 325, 489, 514; 9073: 139; 9777: 514;
13.464: 173; 13.604: 166, 173, 304, 336,
418; 18.054: 408
- MONTSERRAT
BIBLIOTECA DEL MONESTIR
Ms. 547: 519
- PALMA DE MALLORCA
BIBLIOTECA PÚBLICA
Ms. 229: 271
- PARÍS
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE
Ms. esp. 11: 130; esp. 102: 113; esp. 121-122:
129, 166; esp. 343-344: 499; esp. 543: 139
Fons Baluze 234: 306
- POBLET
BIBLIOTECA DEL MONESTIR
Ms. 97: 119; 171: 279; 190/5: 142
- RIPOLL
BIBLIOTECA LAMBERT MATA
Ms. 23: 320; 71: 289; 177: 86; 223: 149
- SAN LORENZO DE EL ESCORIAL
BIBLIOTECA DEL MONASTERIO
Ms. h-II-7: 499; h-II-9: 498; h-II-10: 498;
&-III-3: 498
- SANT CUGAT
ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA
Sign. 56.42.3: 279
- SANT JOAN DE LES ABADESSES
ARXIU
Fons Blanxart, reg. 288
- SANTANDER
BIBLIOTECA MENÉNDEZ Y PELAYO
Ms. 116: 271
- VALÈNCIA
BIBLIOTECA GENERAL I HISTÒRICA DE LA
UNIVERSITAT
Ms. 821/18: 162
- VATICÀ
BIBLIOTECA APOSTÒLICA VATICANA
Ms. vat. 3205: 303
- VILANOVA I LA GELTRÚ
BIBLIOTECA-MUSEU VÍCTOR BALAGUER
Sign. 5 ms. 932: 332
- MS. PERDUT
Cançoner del baró de Segur: 71-72, 272

MEMÒRIES DE LA SECCIÓ HISTÒRICO-ARQUEOLÒGICA

Títols publicats

- 1/1 Pere PUJOL, *L'urna d'argent de sant Ermengol, bisbe d'Urgell* (1927)
- 1/2 Antoni RUBIÓ I LLUCH, *Paquimeres i Muntaner* (1927)
- 1/3 Josep M. MILLÀS, *Documents hebraics de jueus catalans* (1927) [exhaurit]
- 1/4 Josep de Calassanç SERRA-RÀFOLS, *Forma conventus tarraconensis*, vol. I, *Baetulo-Blanda* (1928)
- 2/1 Ramon d'ABADAL, *Catalunya carolíngia*, vol. II, *Els diplomes carolingis a Catalunya*, 1a part (1926-1950) [exhaurit]
- 2/2 Ramon d'ABADAL, *Catalunya carolíngia*, vol. II, *Els diplomes carolingis a Catalunya*, 2a part (1952) [exhaurit]
- 3 Josep PUIG I CADAFALCH, *La geografia i els orígens del primer art romànic* (1930) [exhaurit]
- 4 Antoni RUBIÓ I LLUCH, *La població de la Grècia catalana en el XIV èn segle* (1933)
- 5 Joan BERGÓS, *L'escultura a la Seu Vella de Lleida* (1935) [exhaurit]
- 6 Manuel TRENS, *Ferrer Bassa i les pintures de Pedralbes* (1936) [exhaurit]
- 7 Francesc PRAT, *L'aqüeducte romà de Pineda* (1936)
- 8 Ernest J. MARTÍNEZ-FERRANDO, *Pere de Portugal, «rei dels catalans», vist a través dels registres de la seva cancelleria* (1936) [exhaurit]
- 9 Josep PUIG I CADAFALCH, *Noves descobertes a la catedral d'Egara* (1948) [exhaurit]
- 10 Joaquim CARRERAS I ARTAU, *L'epistolari d'Arnau de Vilanova* (1950) [exhaurit]
- 11 Ferran SOLDEVILA, *Pere el Gran*, 1a part, *L'infant*, vol. I (1950) [exhaurit]
- 12 Marià RIBAS, *El poblament d'Ilduro: Estudi arqueològic i topogràfic des dels temps prehistòrics fins a la destrucció d'Iluro* (1952) [exhaurit]
- 13 Ferran SOLDEVILA, *Pere el Gran*, 1a part, *L'infant*, vol. II (1952) [exhaurit]
- 14 Ramon d'ABADAL, *Catalunya carolíngia*, vol. III, *Els comtats de Pallars i Ribagorça*, 1a part (1955) [exhaurit]
- 15 Ramon d'ABADAL, *Catalunya carolíngia*, vol. III, *Els comtats de Pallars i Ribagorça*, 2a part (1955) [exhaurit]
- 16 Ferran SOLDEVILA, *Pere el Gran*, 1a part, *L'infant*, vol. III (1956) [exhaurit]
- 17 Emili VIGO, *La política catalana del Gran Comitè de Salut Pública* (1956) [exhaurit]
- 18 Joaquim MIRET I SANS, *El forassenyat primogènit de Jaume II* (1957)
- 19 Josep MASCARÓ, *Els monuments megalítics a l'illa de Menorca* (1958) [exhaurit]
- 20 Enric MOREU-REY, *Els immigrants francesos a Barcelona: (Segles XVI al XVIII)* (1959) [exhaurit]
- 21 Lluís G. CONSTANS, *Francesc de Montpalau, abat de Banyoles, ambaixador del General de Catalunya* (1960) [exhaurit]
- 22 Ferran SOLDEVILA, *Pere el Gran*, 2a part, *El regnat fins a l'any 1282*, vol. I (1962) [exhaurit]
- 23 Josep BENET, *Maragall i la Setmana Tràgica* (1963) [exhaurit]
- 24 Àngel MARTÍNEZ i Joan VICENTE, *El poblat ibèric de Puig Castellar: Excavacions dels anys 1954-1958* (1966) [exhaurit]
- 25 Enric MOREU-REY, *Revolució a Barcelona el 1789* (1967)
- 26 Eufemià FORT, *El Llibre de Valldossera* (1968)

- 27 Ferran SOLDEVILA, *Els primers temps de Jaume I* (1968) [exhaurit]
- 28 Josep LLADONOSA, *L'Estudi General de Lleida del 1430 al 1524* (1970) [exhaurit]
- 29 Gaspar FELIU, *La clerecia catalana durant el Trienni Liberal* (1972)
- 30 Rafael BASTARDES, *La representació del Sant Crist al Taller d'Erill* (1977)
- 31 Manuel SEGRET, *Aportacions a la història de la vila de Sant Llorenç de Morunys i comarca* (1978; reimpr., 2005)
- 32 Pere FREIXAS, *L'art gòtic a Girona: Segles XIII-XV* (1983)
- 33 Montserrat PAGÈS, *Les esglésies pre-romàniques a la comarca del Baix Llobregat* (1983) [exhaurit]
- 34 Josep BAUCCELLS, *El fons «Cisma d'Occident» de l'Arxiu Capitular de la catedral de Barcelona: Catàleg de còdexs i pergamins* (1985)
- 35 Ramon d'ABADAL, *Catalunya carolíngia*, vol. I, *El domini carolíngi a Catalunya*, 1a part (1986) [exhaurit]
- 36 Mercè VILADRICH, *El «Kitab al-'Amal Bi-l-ašturlab» (Llibre de l'ús de l'astrolabi) d'Ibn al-Samḥ: Estudi i traducció* (1986) [exhaurit]
- 37 Josep M. MARQUÈS, *El cartoral de Santa Maria de Roses: Segles X-XIII* (1986)
- 38 Ramon d'ABADAL, *Els temps i el regiment del comte Guifred el Pilós* (1989) [exhaurit]
- 39 Miquel COLL I ALENTORN, *Guifré el Pelós en la historiografia i en la llegenda* (1990)
- 40 Mercè VIDAL, *Teoria i crítica en el Noucentisme: Joaquim Folch i Torres* (1991)
- 41 Isidra MARANGES, *La indumentària civil catalana: Segles XIII-XV* (1991)
- 42/1 Ignasi M. PUIG I FERRETÉ, *El monestir de Santa Maria de Gerri: Segles XI-XV*, vol. I, *Estudi històric* (1991) [exhaurit]
- 42/2 Ignasi M. PUIG I FERRETÉ, *El monestir de Santa Maria de Gerri: Segles XI-XV*, vol. II, *Collecció diplomàtica* (1991) [exhaurit]
- 43 Francesc AMORÓS, *Correspondència diplomàtica de Joan Francesc Rossell, 1616-1617: Una crònica de la cort de Felip III* (1992)
- 44 Eduard JUNYENT, *Diplomatari i escrits literaris de l'abat i bisbe Oliba* (1992)
- 45 Ramon PLANES, *La descripció dels arxius municipals catalans fins a la fi del segle XIX: L'Arxiu de la Ciutat de Solsona* (1993)
- 46 Constantin MARINESCU, *La politique orientale d'Alfonse V d'Aragon, roi de Naples (1416-1458)* (1994) [exhaurit]
- 47 Manuel MILÀ I FONTANALS, *Epistolari de M. Milà i Fontanals*, vol. III, *Anys 1881-1884* (1995)
- 48/1 Ferran SOLDEVILA, *Pere el Gran*, 1a part, *L'infant* (ed. facsimil, 1995)
- 48/2 Ferran SOLDEVILA, *Pere el Gran*, 2a part, *El regnat fins a l'any 1282* (ed. facsimil, 1995)
- 49 Ignasi M. PUIG I FERRETÉ i M. Assumpta GINER MOLINA, *Índex codicològic del Viage literario de Jaume Villanueva* (1998)
- 50 Eulàlia DURAN [dir.], *Repertori de manuscrits catalans (1474-1620)*, vol. 1, *Barcelona: Arxiu Històric i Biblioteca de Catalunya* (1998)
- 51 Francesc FONTBONA [dir.], *Repertori d'exposicions individuals d'art a Catalunya (fins a l'any 1938)* (1999)
- 52 Josep M. FIGUERES, *El primer diari en llengua catalana: Diari català (1789-1881)* (1999) [exhaurit]
- 53/1 Josep M. FONT I RIUS i Anscari M. MUNDÓ [dir.], *Catalunya carolíngia*, vol. IV, Ramon ORDEIG [cur.], *Els comtats d'Osona i Manresa*, 1a part, *Prefaci. Introducció. Diplomatarari (docs. 1-698)* (1999)

- 53/2 Josep M. FONT I RIUS i Anscari M. MUNDÓ [dir.], *Catalunya carolíngia*, vol. IV, Ramon ORDEIG [cur.], *Els comtats d'Osona i Manresa*, 2a part, *Diplomatari (docs. 699-1478)* (1999)
- 53/3 Josep M. FONT I RIUS i Anscari M. MUNDÓ [dir.], *Catalunya carolíngia*, vol. IV, Ramon ORDEIG [cur.], *Els comtats d'Osona i Manresa*, 3a part, *Diplomatari (docs. 1479-1873)*. *Mapes. Índex* (1999)
- 54/1 Antoni RUBIÓ i LLUCH [ed.], *Documents per a la història de la cultura catalana medieval*, vol. 1 ([1908]; ed. facsímil, 2000)
- 54/2 Antoni RUBIÓ i LLUCH [ed.], *Documents per a la història de la cultura catalana medieval*, vol. 2 ([1921]; ed. facsímil, 2000)
- 55 Eulàlia DURAN [dir.], *Repertori de manuscrits catalans (1474-1620)*, vol. II.1, *Barcelona: Biblioteca Pública Episcopal i Biblioteca de la Universitat* (2000)
- 56 Antoni RUBIÓ i LLUCH, *Diplomatari de l'Orient català (1301-1409): Col·lecció de documents per a la història de l'expedició catalana a Orient i dels ducats d'Atenes i Neopàtria* ([1947]; ed. facsímil, 2001)
- 57 Albert BALCELLS i Enric PUJOL, *Història de l'Institut d'Estudis Catalans*, vol. I, 1907-1942 (2002)
- 58 Eulàlia DURAN [dir.], *Repertori de manuscrits catalans (1474-1620)*, vol. II.2, *Barcelona: Biblioteca de la Universitat (II)* (2001)
- 59 Francesc FONTBONA [dir.], *Repertori de catàlegs d'exposicions col·lectives d'art a Catalunya (fins a l'any 1938)* (2002)
- 60 Eulàlia DURAN [dir.], *Repertori de manuscrits catalans (1474-1620)*, vol. III, *Barcelona: Arxiu Capítular, Arxiu de la Corona d'Aragó, Arxiu de les Carmelites Descalces, Arxiu del Monestir de Sant Pere de les Puelles, Arxi Històric de Protocols, Arxiu Històric Provincial dels Franciscans de Catalunya, Arxiu Provincial dels Caputxins de Catalunya, Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès, Biblioteca de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats, Biblioteca de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, Biblioteca de la Reial Acadèmia de Bones Lletres. Apèndix* (2003)
- 61/1 Josep M. FONT I RIUS i Anscari M. MUNDÓ [dir.], *Catalunya carolíngia*, vol. V, Santiago SOBREQÜÉS, Sebastià RIERA i Manuel ROVIRA [cur.], *Els comtats de Girona, Besalú, Empúries i Peralada*, 1a part, *Prefaci. Introducció. Diplomatari (docs. 1-386)* (2003)
- 61/2 Josep M. FONT I RIUS i Anscari M. MUNDÓ [dir.], *Catalunya carolíngia*, vol. V, Santiago SOBREQÜÉS, Sebastià RIERA i Manuel ROVIRA [cur.], *Els comtats de Girona, Besalú, Empúries i Peralada*, 2a part, *Diplomatari (docs. 387-630)*. *Mapes. Índex* (2003)
- 62 Josep PUIG i CADAFALCH, *Josep Puig i Cadafalch: Escrits d'arquitectura, art i política* (2003)
- 63 Isabel SÁNCHEZ DE MOVELLÁN, *La Diputació del General de Catalunya (1413-1479)* (2004)
- 64 Jordi BOLÒS, *Els orígens medievals del paisatge català: L'arqueologia del paisatge com a font per a conèixer la història de Catalunya* (2004)
- 65 Joaquim MIRET I SANS, *Itinerari de Jaume I el Conqueridor* ([1908]; ed. facsímil, 2004)
- 66 Jaume RIBALTA, *Dret urbanístic medieval de la Mediterrània* (2005)
- 67 Elisabet FERRAN, *El jurista Pere Albert i les Commemoracions* (2006)
- 68 Stefano Maria CINGOLANI, *Historiografia, propaganda i comunicació al segle XIII: Bernat Desclot i les dues redaccions de la seva crònica* (2006)
- 69 Antoni RUBIÓ i LLUCH, *Epistolari grec*, vol. I, *Anys 1880-1888* (2006)

- 70/1 Josep M. FONT I RIUS i Anscari M. MUNDÓ [dir.], *Catalunya carolíngia*, vol. VI, Pere PONSICH [cur.], *Els comtats de Rosselló, Conflent, Vallespir i Fenollet*, 1a part, *Prefaci. Introducció. Diplomataris (docs. 1-328)* (2006)
- 70/2 Josep M. FONT I RIUS i Anscari M. MUNDÓ [dir.], *Catalunya carolíngia*, vol. VI, Pere PONSICH [cur.], *Els comtats de Rosselló, Conflent, Vallespir i Fenollet*, 2a part, *Diplomataris (docs. 329-649). Mapes. Índex* (2006)
- 71 Eulàlia DURAN [dir.], *Repertori de manuscrits catalans (1620-1714)*, vol. I, *Barcelona: Biblioteca de Catalunya* (2006)

IECentanys 19072007

ISBN 84-7283-890-0

9 788472 838901